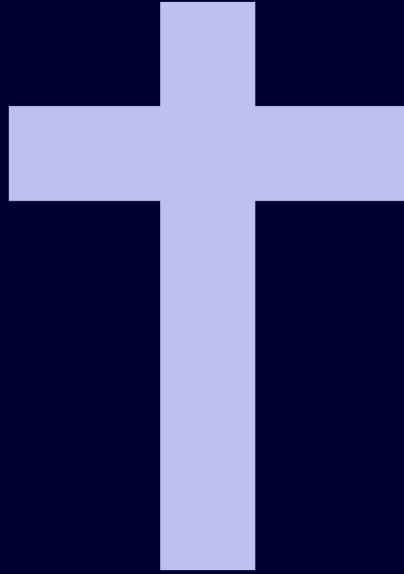

BUKŪ TA
TĪDHĪ//RU YĪZO
DHĪ ADHYA

Logoti (Logo): BUKŪ TA TĪDHĪ//RU YĪZO DHĪ ADHYA New
Testament

BÚKÙ TÀ TÍDHÍ//RU YÍZO DHÍ ÁDHYA

Logoti (Logo): BÚKÙ TÀ TÍDHÍ//RU YÍZO DHÍ ÁDHYA New Testament

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Logo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
942af0a0-42ea-5477-8f1a-fed39823f32b

Contents

MATAYO	1
MAROKO	59
LUKA	96
YOWANI	156
TA 'OLE DHI I	199
ROMABHA I	253
1 KORITOBHA I	278
2 KORITOBHA I	302
GALATIYABHA I	318
EFESOBHA I	327
FILIPOYIBHA I	336
KOLOSAYIBHA I	342
1 TESALONIKEBHA I	348
2 TESALONIKEBHA I	354
1 TIMOTEYO	357
2 TIMOTEYO	364
TITO	369
FILEMONA	372
EBERE I	374
YAKOBHO	393
1 PETERO	400
2 PETERO	408
1 YOWANI	412
2 YOWANI	419
3 YOWANI	421
YUDA	423
TA TADHALE DHI I	426

Rúbí Tani Mátáyò dré tisìle dhi

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tisìlepi dhi tá Mátáyò 'i. Akódhi nda tá mèdáyì lagìlépi 'i. Di, Yésu dré akódhi ni azizó adrélé áyi àpóstolò mudrí-drì-rì dhi ki àlo ró. Búkù kònìdhi léna dhi, Mátáyò adré Rúbí Tani longó tadházóá dhi, Yésu Giká ni Mvágó 'i, ìndì Mèsíyà dré tá lazilé kínó lésè dhi 'i. Giká amù akódhi nda tà bí í dré tá lazilé pròfétà i tí áyi Kúlí na dhi ki 'o, kìtswázó móndí ki tidrí àyi ki tàkonzì lésè. Lavulé dhi, Mátáyò adré Rúbí Tani kòdhi ni tisì Yúdà ànzi i dré. Di, Rúbí Tani nda kókpà mónnyá títi i dré.

Búkù kònìdhi léna dhi, Mátáyò adré Yésu ni lídrì ni tà tití mǐbhalé tí kònìni: akódhi ni tǐma, akódhi ni bàtísimò dòma, akódhi ni tabhǐma, akódhi ni àzì Giká ni kúlí longózó dhi, tsàle akódhi ni àzì móndí ki tidrízò àyi ki drà i lésè dhi íbe. Amvolásà dhi, Mátáyò adré Yésu ni atsí dré tòle kidhólé Gàliláyà lésè tsàle Yèrúsalemà na dhi ni tà tití, akódhi ni pósò kùdù ni tà íbe, tsàle akódhi ni dràma ìndì akódhi ni ngàma dràdrà 'ásè dhi ki tà íbe.

Mátáyò adré kpà tadhá dhi, Yésu dhya kàdrì adrélépi Giká ni tà tadhá dhi 'i. Tàko ko, adré Giká ni tatrítrí kúlí ni tà àndu ngì, adrézó kpà Opì bhù àdhya ni tà tadhá ngádra 'á mónnyá títi i dré. Mátáyò adré tà kàdrìkàdrì Yésu dré tadhále dhi ki lanzì kònìni: (1) tà Yésu dré tadhále kòngó drìna dhi i (Mátáyò 5-7); (2) tà Yésu dré lazilé áyi lebèbhá mudrí-drì-rì dhi i dri àyi ki mùzo lǐle Rúbí Tani longóbe dhi i (Mátáyò 10); (3) Opì bhù àdhya ni tà lùzu ró dhi i (Mátáyò 13); (4) Yésu ni lebèbhá ki adrema ni tà (Mátáyò 18); (5) lókyá kùdù ni tà, ìndì Giká ni Opì ni atsama ni tà (Mátáyò 24-25).

Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi léna dhi ki atǐma

- 1) Yésu Krísto ni kómvo ìndì akódhi ni tǐma (1:1-2:23)
- 2) Yòwànì Bàtísimò fèlepi ni àzì (3:1-12)
- 3) Yésu ni bàtísimò dòma, ìndì akódhi ni tabhǐma (3:13-4:11)
- 4) Yésu ni àzì bvò Gàliláyà àdhya na dhi (4:12-18:35)
- 5) Yésu ni atsí ngàzo Gàliláyà lésè lǐle Yèrúsalemà na dhi (19:1-20:34)
- 6) Yésu ni pósò kùdù, ìndì akódhi ni dràma (21:1-27:66)
- 7) Yésu ni ngàma dràdrà 'ásè dhi (28:1-20)

Yésu Krísto ni kómvo

(À kònò kpà Lúkà 3:23-38)

¹ Yésu Krísto angá Dàwídì ni sùrú lésè, ìndì Dàwídì angá ína Abàràma ni sùrú lésè. Kònìdhi Yésu Krísto ni tábhí ki tǐma ni tà tisìle dhi 'i:

² Abàràma ti tá Isákà, Isákà dré Yàkóbhò ni tǐzo gò, Yàkóbhò dré Yúdà ki tǐzo adrúpi ni íbe. ³ Yúdà i Tàmàrà be dhi i dré Fàrésà ki tǐzo Zàrà be. Fàrésà dré Èsèrómà ni tǐzo, Èsèrómà dré Arámà ni tǐzo. ⁴ Arámà dré Aminàdábà ni tǐzo, Aminàdábà dré Nàsónà ni tǐzo, Nàsónà dré Sàlòmónà ni tǐzo. ⁵ Sàlòmónà i Rábà be dhi i dré Bòwèsà ni tǐzo. Bòwèsà i Rútà be dhi i dré Yòbèdè ni tǐzo. Yòbèdè dré Yèsè ni tǐzo, ⁶ Yèsè dré ópí Dàwídì ni tǐzo.

Dàwídì i Uriyà ni tòkó be dhi i dré Sòlòmónò ni tǐzo. ⁷ Sòlòmónò dré Ròbòwámà ni tǐzo, Ròbòwámà dré Abíyà ni tǐzo, Abíyà dré Asáfà ni tǐzo. ⁸ Asáfà dré Yòsàfátà ni tǐzo, Yòsàfátà dré Yòràma ni tǐzo, Yòràma dré Ozíyà ni tǐzo. ⁹ Ozíyà dré Yòwátámà ni tǐzo, Yòwátámà dré Akázà ni tǐzo, Akázà

dré Ezèkíyà ni tizo. ¹⁰ Ezèkíyà dré Mánásè ni tizo, Mánásè dré Amónà ni tizo, Amónà dré Yòsíyà ni tizo. ¹¹ Yòsíyà dré Yèkòníyà ki tizo adrúpi ni íbe, lókyá Ìsèrélè ànzì ki ruzò dòle Babilónà na àdzú sè dhi 'á.

¹² Ayi nda ki dōma Babilónà na dhi àmvolésè dhi, Yèkòníyà dré Sàlàtìyélè ni tizo, Sàlàtìyélè dré Zòròbàbèlè ni tizo. ¹³ Zòròbàbèlè dré Abìyúdà ni tizo, Abìyúdà dré Èliyàkìmà ni tizo, Èliyàkìmà dré Azórà ni tizo. ¹⁴ Azórà dré Sàdókà ni tizo, Sàdókà dré Akìmà ni tizo, Akìmà dré Èliyúdà ni tizo. ¹⁵ Èliyúdà dré Èlèyàzàrà ni tizo, Èlèyàzàrà dré Mátànà ni tizo, Mátànà dré Yàkòbhò ni tizo, ¹⁶ Yàkòbhò dré Yòséfà ni tizo. Yòséfà nda tá Màríyà ni agó 'i. Di Màríyà nda dré Yésu, adrélè zìlè Mèsíyà dhi ni tizo.

¹⁷ Kìdhólé Abàràrà rú atsálé Dàwídì rú dhi, máti tá mudrí-drì-su. Kìdhólé Dàwídì rú atsálé Ìsèrélè ànzì ki dōma Babilónà na dhi rú dhi, máti kpà mudrí-drì-su. Kìdhólé àyi nda ki dōma rú atsálé Mèsíyà ni tìma rú dhi, máti kókpà mudrí-drì-su.

Yésu Krísto ni tìma (A kònò kpà Lúka 2:1-7)

¹⁸ Yésu Krísto ni tìma tá kònìni: A zì tá Yésu ni andre, Màríyà, Yòséfà dré tòko ró. Di, drìdrì ì dré ru amúzó dhi kandrá dhi, Màríyà kisú tá ína 'a Tírì Lólo ni rìnyí sè. ¹⁹ Di agó ni Yòséfà dré adrélè mómí gyàgya 'i dhi sè dhi, lè tá kanyò fèlè drá mómí i mi ko gò, dré kisùzoá dhi, í ni akódhi ni tayí kòlyà.

²⁰ Di dré tá adrérà'a tà nda ni kisù dhi 'á dhi, ángéló Mírì àdhya dré agázó akódhi kandrá toróbí na, tàà drá dhi: «Yòséfà, Dàwídì ni mvá, mí ro Màríyà ni dōma mòle dhi ko. Tàko ko, 'a dré kisúlé kòdhi, kisú Tírì Lólo ni rìnyí sè. ²¹ A ni mváagó ti. Mí ni akódhi ni rú zi Yésu. Tàko ko, akódhi ni àyi mómíyá ki tidrí àyi ki tàkonzì ì lésè.»*

²² Di tà nda kòdhi ì atsá títi kònìni, kitswálé tà Mírì dré tá longólé àyi pròfétà tí dhi ì kò'oró ru be dhi bvó. Akódhi longó tá dhi:

²³ «Mì nò rè ká! Kyánzi àgo tà nìlèpi rè ko dhi ni 'a kisú gò, dré mváagó tizo.

A ni rú ni ni zi Emànùwélè.»†

Rú nda kòdhi adrè lèá tàlè dhi «Gìkà túmání àma íbe».

²⁴ Di Yòséfà kòlaró dre dhi, dré Màríyà nda ni dòzo mòle ngóro ángéló Mírì àdhya dré tá tàlè akódhi dré dhi tìni. ²⁵ Di, ayí ína akódhi be ko, tsàlè lókyá dré mváagó tizo dhi 'á. Gò dré mváagó nda ni rú zìzo Yésu.

2

Tògyabhá ì alì Yésu ni kitó

¹ A tí tá Yésu Bètèlémè, bvò Yùdáyà àdhya lé dhi na, ópí Èródè ni lókyá 'á.* Akódhi ni tìma àmvolésè dhi, tògyabhá bhìbhínyà tà ndabhá nìlè dhi ì dré angázó kítú dré apfòrà lésè, alìlè atsálé Yèrúsalémà le. ² Ì dré lizízoá dhi: «Mvámvá tìlè Yúdà ànzì ki ópí ro dhi ángwà? Tàko ko, mà nò tá akódhi ni bhìbhínyà kítú dré apfòrà lésè gò, mà dré alìzo kitswálé akódhi ni lindrì bha.»

³ Di ópí Èródè kòyi tà nda dre dhi, akódhi ni drì dré abízó, ngóro mómíyá títi Yèrúsalémà le dhi kya tìni. ⁴ Dré Yúdà ànzì ki kòwánà kàdrì ki kimózó

* **1:21** 1:21 Rú «Yésu» Gírikí ti sè dhi, ìndì rú «Yòsúwà» Eberè ti sè dhi ì adrè lèá tàlè dhi «Mírì adrè mómí ki tidrí». † **1:23** 1:23 A kònò Èsáyà 7:14. * **2:1** 2:1 «Bètèlémè» kònìdhi, bhàandre Dàwídì àdhya 'i. A kònò 1 Sàmùwélè 16:1.

tátrítrí kúlí tadhábhá íbe gò, lizizóá àyi tí dhi: «Pròfétà ì adré tá tàá dhi, à ni Mèsíyà ni ti ángolé ya?»

⁵ Ì lógó drá dhi: «Bètèlémè, Yùdáyà le dhi na. Angyá ko, pròfétà ki àlo tìsì kònìni:

⁶ «Di mì, Bètèlémè bvò Yùdà àdhyà lé ni, ámi tà tsà bhàandre kàdrìkàdrì Yùdáyà le dhi kya ì kòfalé ko. Tàko ko, ópí àlo dhi ni apfò mí lésè.

A ni áma mónnyá, Ìsèrélè ànzi ki drì ko kábilígyà líkílépi tìni.»[†]

⁷ Èródè kòyi tà nda dre dhi, dré tògyabhá nda ki zìzo lùzu ró gò, àyi ki lizizó lókyá bhìbhínyà nda dré tá kidhózó apfòle dhi ni nìzo. ⁸ Gò dré àyi ki mùzo Bètèlémè na, tàzoá àyi dré dhi: «Mì kòlì mónnyá kònàle dhi ki lizì, mvámvá nda ni tà nìzo dóro. Di mì kòkisú akódhi dre dhi, mì kàmù kúlí má dré, má kòkìswáró kpà lile akódhi ni lindrì bha be dhi bvó.»

⁹ Di tògyabhá nda ì kòyi ópí nda ni kúlí dre dhi, ì dré ngàzo lile. Ì dré tá adrèrà'a láti 'á dhi, bhìbhínyà ì dré tá nòle kítú dré apfòrà lésè nda adrè tá lile àyi kandrána, tsàle àyi kíkì àrà mvámvá nda dré tá adrézó dhi drìle.

¹⁰ Di ì kònò bhìbhínyà nda àyi kíkìrà'a dre dhi, ì dré lenzézó lavulé. ¹¹ Ì kòfì dzó na dre dhi, ì dré mvámvá nda ni nòzo andre ni Màríyà be gò, ì dré dhèzo àyi ki kórókó tìtì mvámvá nda kandrá, akódhi ni lindrì bhàzo. Di ì dré ngá làgí be kàdrì ì dré adólé dhi ki kinzízó fèle drá. Ì fè tá órò, béndélé, ìndì màlàsì ledélé mirè sè dhi be.

¹² Amvolàsà dhi, Gìkà dré tà longózó àyi dri toróbí na tàzoá dhi, ì kògò nzìle Èródè vélésè ko. Di ì dré láti àzya dòzo, nzìzo àyi ki bvò na.

Yòséfà ì lapá Ezèpétò na

¹³ Tògyabhá nda ì kòlì dre dhi, ángéló Mírì àdhyà dré agázó Yòséfà kandrá toróbí na, tàá drá dhi: «Mí nga mvámvá kòdhi ni do andre ni be, lapázó àyi íbe Ezèpétò na. Mì kàdré kònàle tsàle lókyá má dré dra tàzoá mí kàgò dhi 'á. Tàko ko, Èródè adrè 'òle mvámvá nda ni nda pfùle dràle.»

¹⁴ Di Yòséfà dré ngàzo ngátsi kítógá sè mvámvá nda ni do andre ni be gò, lapázó àyi íbe Ezèpétò na. ¹⁵ Ì dré adrézó kònàle tsàle lókyá Èródè dré dràzo dhi 'á. Tà nda kòdhi atsá kònìni, kìswalé tà Mírì dré tá longólé àyi pròfétà tí dhi kò'oró ru be dhi bvó. Akódhi longó tá dhi: «Má azí áma mváagò apfòle Ezèpétò lésè.»[‡]

Èródè 'o ànziàgo ì tufúlé todràle

¹⁶ Èródè kònò dhi, tògyabhá nda ì lití tá ì dre dhi, akódhi ni togó dré aswázó tà tàndì ró. Di dré móndí ki mùzo lile Bètèlémè na ìndì bhà làgàsà dhi ì 'àsè, ànziàgo títì kóná íbe rì dhi ki tufú todràle, túmání àyi kóná tsabhá rè rì ko dhi íbe. Ki tá kóná nda ki bvó lókyá dré tá yìle tògyabhá nda ì vélésè dhi sè. ¹⁷ Di tà Mírì dré tá longólé pròfétà Yèrèmíyà tí dhi dré ru 'òzo kònìni. Akódhi longó tá dhi:

¹⁸ «Kúlí adrè angálé Rámà lésè.

A adrè ngòle adrézó tongólé.

Ràkélè adrè àyi ànzimvá ki ngo nì.

Adré leá à kòtindrì àyi togó wà dhi ko,

ànzimvá nda ì dré adrélé vélé yó dhi sè.»[§]

Yòséfà ì lè bhà mo Nàzàrétà na

[†] 2:6 2:6 A kònò Mìké 5:1. [‡] 2:15 2:15 A kònò Oséyà 11:1. [§] 2:18 2:18 A kònò Yèrèmíyà 31:15.

¹⁹ Eródè ni dràma àmvolésè dhi, ángéló Mírì àdhya dré agázó toróbí na Yòséfà kandrà Ezèpétò na, tàá drá dhi: ²⁰ «Mí nga mvámvá do andre ni be, nzìzo àyi íbe Ìsèrélè ànzi ki bvò na. Tàko ko, mónnyá adrèbhá tá láti nda mvámvá nda ni 'òzo dràle dhi ì todrà akilé dre.»

²¹ Dì Yòséfà dré ngàzo mvámvá nda ni do andre ni be gò, nzìzo àyi íbe Ìsèrélè ànzi ki bvò na. ²² Dì, dré yìzoá tàle dhi, Arèkèlávò atsa tá ópí ro Yùdáyà drìle áyi atá Eródè ni àrà 'a dhi, dré ína adrézó ngá ro nzìma kònale dhi sè. Dì Giká dré gòzo tà longó drá toróbí na gò, ì dré lizo bvò Gàliláyà àdhya na. ²³ Ì kòtsa kònale dre dhi, ì dré bhà mòzo adrézó bhàandre rú zìle Nàzàrétà dhi na. Tà nda kòdhi atsa kònini, kitswálé tà longólé pròfétà ì tí dhi kò'oró ru be dhi bvó. Ì longó tá dhi: «À ni akódhi ni zi Nàzàrétà mvá ro.»*

3

*Yòwánì Bàtìsimò fèlepi ledé láti Mírì Yésu dré
(A kònò kpà Mároko 1:1-8; Lúka 3:1-18; Yòwánì 1:19-28)*

¹ Lókyá nda àmvolésè dhi, Yòwánì Bàtìsimò fèlepi dré pfòzo adrélé Giká ni kúlí longó duku Yùdáyà àdhya na. ² Adré tá tàá dhi: «Mì kòladzá àmi ki togó agòzo Giká véle. Tàko ko, Opì bhù àdhya atsa ànyi dre.» ³ Yòwánì nda tá dhya pròfétà Esáyà dré tá tà ni ni tàzo dhi 'i. Akódhi tà tá dhi: «Dhya àlo adré kúlí loyó duku na, adrézó tàá dhi:

«Mì kòledé láti Mírì dré alizo!
Mì kòlotó láti atsalé pyà akódhi dré!»*

⁴ Yòwánì asó tá kítá ledélé kàmílò bhí sè dhi í rú, káfà ledélé kà'wá kíní sè dhi ni 'izo áyi kípilé 'á. Akódhi ni mányàngá tá kisa 'i, túmánì apé mbì na dhi be. ⁵ Móndí zyandre dhi ì adré tá apfòle Yèrúsalemà lésè, bvò wáyi Yùdáyà àdhya lésè, ìndì bvò wáyi Yòròdánè làgàsè dhi lésè, alìle Yòwánì véle. ⁶ Ì adré tá àyi ki tàkonzì ki ta ngádra 'a gò, akódhi dré adrézó bàtìsimò fe àyi dré yìandre Yòròdánè àdhya na.

⁷ Dì, akódhi kònò Fàrìsáyò ì, Sàdùkáyò íbe bí dhi ì adrérà'a alìle kitswálé bàtìsimò do í véle dre dhi, dré tàzoá àyi dré dhi: «Àmi, nǐ àtrá ki àrèbhá ni ì, àdhi tadhá àmi dré dhi, mì kòlapá Giká ni kombà adrélépi alìle dhi sílèsè dhi nǐ? ⁸ Lè mì kàdré tà adrèbhá tadhá dhi, mì ladzá àmi ki togó dre dhi ki 'o kòdha. ⁹ Mì kòbhà àmi adrélé kisùá àmi léna dhi «Ama àmakya Abàrámà ni ànzi 'i» dhi ko. Tàko ko, má adré tàá àmi dré dhi: Giká rǐnyí íbe kitswázó ànzi 'o topfòle Abàrámà dré kírà kòni ì lésè. ¹⁰ A ga kùbalú fa kómvo ì rú dre. Dì à ni fa títi adrèbhá lò'wa dóro 'a ko dhi ki togá lebhélé àtsí na.

¹¹ Má adré mána bàtìsimò fe àmi dré yǐ sè tadházóá dhi, mì ladzá àmi ki togó dre. Dì, dhya àlo áma lavúlépi rǐnyí sè dhi ni ína adhé má bvó. Má kitswá akódhi nda ni lindrì sè ko. Má kitswá ndìndì akódhi ni kámókà tingí bwà ko. Akódhi ni bàtìsimò fe àmi dré Tírì Lólo sè, ìndì àtsí sè. ¹² Akódhi ndàkpá íbe í drígá. Ásà dhi, a ni ngánò àngbó ína drìna dhi ni awá, lò'wa ni ni lomvózó dàle kòbhó na gò, kúyí ni ni kùzo zàle àtsí adrélépi adrálé ko dhi na.»

*Yésu ni bàtìsimò dòma
(A kònò kpà Mároko 1:9-11; Lúka 3:21-22)*

* **2:23** 2:23 Lókyá àruka ì sè dhi, à adré Yésu ni zi dhya angálépi Nàzàrétà lésè dhi ró. A kònò Mátayò 21:11. * **3:3** 3:3 A kònò Esáyà 40:3.

¹³ Lókyá nda sè dhi, Yésu dré angázó Gàliláyà lésè alile Yòwánì véle kitswálé bàtísimò do Yòròdánè na. ¹⁴ Di, Yòwánì lè tá ina bàtísimò fèle Yésu dré ko gò, dré tàzoá drá dhi: «Adré tá leá dhi, mí kòfè bàtísimò má dré mi. Di, mí gò mína alile bàtísimò do má véle ngíningíni ró?» ¹⁵ Di Yésu logó drá dhi: «Mí kòka'í tà kòdhi kàdré kònìni lókyá kònìdhi sè. Tàko ko, adré leá dhi, mà kò'o tà gyägya títi Giká dré adrélé lèle mà kò'o dhi i kitswálé títi.» Di Yòwánì dré bàtísimò ka'izo fèle drá. ¹⁶ Yésu kòdo bàtísimò dre dhi, dré apfòzo yí lésè. Di gbà kòdhwa, bhù dré ru lanzízó gò, Yésu dré Giká ni Tírí nòzo asírá'a kòbhòlà tìni adhéle í dri. ¹⁷ Gò kúlí dré apfòzo bhù lésè tàá dhi: «Kònìdhi áma Mváagó má dré lèle tò dhi 'i. Áma togó adré kinílé akódhi ni tà sè tò.»†

4

Dzáborò tabhì Yésu ni litílé duku na (À kònò kpà Mároko 1:12-13; Lúkà 4:1-13)

¹ Amvolásà dhi, Tírí Lólo dré Yésu ni drizo lizo akódhi be duku na, Dzáborò kòtabhìró akódhi litílé be dhi bvó. ² Kònàle dhi, Yésu dré tàbirí mvòzo kítú nyadhi-rì ìndì ngátsi nyadhi-rì gò, tàbirí dré akódhi ni 'òzo. ³ Di Dzáborò dré áyi kisízó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Mí kàdré Giká ni Mváagó 'i bàti dhi, mí kòtà kírá kòni i dré dhi, ì kòladzá ru atsálé mápà ro.» ⁴ Di, Yésu logó drá dhi: «Giká ni Kúlí adrè tàá dhi: <Móndí adrè ngbà 'í adrélé lídrì íbe mápà sè ko. Be ró dhi, adrè lídrì íbe kúlí títi adrèbhà apfòle Giká silésè dhi i sè.>*»

⁵ Gò Dzáborò dré akódhi ni drizo lizo ába Yèrúsalemà, bhàandre lólo dhi na, akódhi ni bha tépelò ni drì kákú na. ⁶ Dré tàzoá drá dhi: «Mí kàdré Giká ni Mváagó 'i bàti dhi, mí wa dhèle bvò dri. Angyá ko, Giká ni Kúlí adrè tàá dhi:

<Giká ni tòlí fe áyi ángéló i dré ámi tà sè.

Ayi nda ki ámi ko kító,

mí kòdheró ámi pá si kírá dri ko.>†»

⁷ Di Yésu gò logóá drá dhi: «Giká ni Kúlí adrè kókpà tàá dhi: <Lè mí kòtabhì Mírì ámi Giká ko.>‡»

⁸ Gò Dzáborò dré gòzo akódhi ni dri mbàzo ába kòngó àlo mvumvù lavúle dhi drìna, òpì wáyi bvò àdhya ki tadházó drá àyi ki rúku íbe. ⁹ Dré tàzoá drá dhi: «Má ni òpì títi kòdhi ki fe mí dré, mí kàdhé ámi kórókó títi má kandrà áma lindrì bhàzo dhi.» ¹⁰ Di Yésu tà drá dhi: «Sàtánà, mí nga kònwásè! Tàko ko, Giká ni Kúlí adrè tàá dhi: <Lè mí kàdré ngbà 'í Mírì ámi Giká ni lindrì bha kòdhya. Mí kàdré kpà lèsámbò 'o ngbà 'í akódhi ni rú sè kalóma.>§» ¹¹ Di Dzáborò dré ngàzo akódhi ni tayí. Gò ángéló ì dré alizo akódhi ni ledé.

Yésu kídhó Giká ni kúlí longó (À kònò kpà Mároko 1:14-15; Lúkà 4:14-15)

¹² Amvolásà dhi, Yésu dré yízoá tàle dhi, à ru tá Yòwánì bhèle bãdzó na gò, dré gòzo gòle Gàliláyà na. ¹³ Dré rè zyà tsàzo Nàzàrétà na gò, dré bhàandre nda ni tayízó lizo bhà mo Kàpàrànwúmà na. Bhàandre nda tápàriandre Gàliláyà àdhya mìle, bvò Zàbùlónà ànzi kya Nèfátàlì ànzi íbe

† 3:17 3:17 A kònò Longó i 2:7; Esàya 42:1. * 4:4 4:4 A kònò Dùtèrònómè 8:3. † 4:6 4:6 A kònò Longó i 91:11-12. ‡ 4:7 4:7 A kònò Dùtèrònómè 6:16. § 4:10 4:10 A kònò Dùtèrònómè 6:13.

dhi na.* 14 Tà nda kòdhi atsa kònini, kitswálé tà longolé pròfétà Esáyà tí dhi kò'oró ru be dhi bvó. Akódhi longó tá dhi:

15 «Móndyá bvò Zàbùlónà ànzi kya Nefátàlì ànzi íbe dhi na dhi í, àyi adrèbhá tǎpǎriandre mìle, ìndì Yòròdánè ni ta'á na dhi í, àyi adrèbhá Gàliláyà, bvò móndyá sùrú twá ro dhi kya na dhi í,

16 ì adré tá lírìlé tìnìmvá na gò,

ì dré ngádra kàdrì dhi ni nòzo.

Í adré tá lírìlé líndrì dràdrà àdhya zàle gò,

ngádra dré apfòzo ngá kazá àyi kòfalé.»†

17 Kìdhólé lókyá nda sè dhi, Yésu dré ngàzo adrélé Giká ni kúlí longó, adrézó tàà dhi: «Mì kòladzá àmi kì togó agòzo Giká véle. Tàko ko, Opì bhù àdhya atsa ànyi dre!»‡

Yésu kìdhó àyi lebhébhá kì azí

(A kònò kpà Márokò 1:16-20; Lúkà 5:1-11)

18 Kítú àlo, Yésu dré tá adrèrà'a atsilé tǎpǎriandre Gàliláyà àdhya mìlésè dhi 'á dhi, nò tá móndí rì adrúpi ró dhi í. Ayi nda í tá Símónà adrélé kpà rú zìle Péteró dhi, tùmání adrúpi ni Andréyà be dhi 'i. Í adré tá kimbá bhe yí na. Tàko ko, àyi tá kosyá bhebhá 'i. 19 Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì alì má vèsè. Kìdhólé nyànomvá dhi, mì gò véle adrélé kosyá bhebhá í ró ko. Má ni àmi kì 'o adrélé móndí ndabhá í ró.» 20 Dì gbǎ lókyá nda sè dhi, ì dré àyi kì kimbá kì tayízó gò, ì dré ngàzo adrélé akódhi ni lebhè.

21 Yésu kòlì drìdrì tsà dre dhi, dré móndí rì àruka adrèbhá kpà adrúpi ró dhi kì nòzo. Ayi nda í tá Yàkòbhò í Yòwánì be, Zèbèdáyò ni ànzi 'i. Í adré tá bwátù na tùmání àyi kì atá Zèbèdáyò be, adrélé àyi kì kimbá kì mì ledé. Gò Yésu dré àyi kì azizó. 22 Dì gbǎ kòdhwa, ì dré àyi kì bwátù tayízó àyi kì atá be gò, ì dré ngàzo adrélé akódhi ni lebhè.

Yésu tatsì tà tadhábe, Rúbí Tani longóbe, ìndì dràbhá kì tidrìbe

(A kònò kpà Lúkà 6:17-19)

23 Amvolàsà dhi, Yésu dré ngàzo adrélé tatsilé bvò wǎyi Gàliláyà àdhya 'ásè, tà tadhábe Yúdà ànzi kì lèsámò dzó í 'ásè, Rúbí Tani Giká ni Opì àdhya ni longóbe, ìndì móndí kì tidrìbe àyi kì drà títi í lésè. 24 Dì akódhi ni rúbí adré tá la'ulé bvò nda 'ásè títi, tsàle byá bvò Siríyà àdhya na. A adré tá móndyá títi drà twátwa íbe ìndì ngáaswa twátwa íbe dhi kì adzí akódhi véle, tùmání móndí tirí kònzì íbe dhi íbe, móndí àgìlìlì íbe dhi íbe, ìndì móndí pá be àbvò ro dhi íbe. Dì akódhi adré tá àyi kì tidrì títi. 25 Móndí zyandre angábhá Gàliláyà lésè, bhàandre zìle Mudrì dhi í lésè, Yèrúsaléma lésè, Yùdáyà lésè, ìndì Yòròdánè ni ta'á lésè dhi í adré tá akódhi ni lebhè.

5

Tà Yésu dré tadhále kòngó drìna dhi í

1 Kítú àlo, Yésu kònò móndí zyandre adrèbhá tá ru kímó dhi í dre dhi, dré mbàzo kòngó àlo drìna gò lírìlé. Akódhi ni lebhébhá ì dré àyi kì kisízó ànyi akódhi làga gò, 2 dré kìdhózó adrélé àyi kì tadhá kònini:

Tà adrézó lenzélé ásà dhi í

(A kònò kpà Lúkà 6:20-23)

3 «Kólénzé móndyá adrèbhá àyi kì no lemerè ro àyi kì togó na dhi í dré.

* 4:13 4:13 «Zàbùlónà» ìndì «Nefátàlì» kòni í tá sùrú rì sùrú mudrì-drì-rì Ísèrèlè ànzi kya í kòfalé dhi 'i. † 4:16 4:16 A kònò Esáyà 8:23-9:1. ‡ 4:17 4:17 Búkù Mátáyò àdhya léna dhi, «Opì bhù àdhya» kònidhi adré leá tàle dhi «Giká ni Opì».

Tàko ko, Opì bhù àdhya àyikya 'i!

⁴ Kólénzé móndyá adrébhá àwó ngo dhi i dré.

Tàko ko, Gĩká ni àyi kì togó tìndrì!

⁵ Kólénzé móndyá adrébhá àyi kì tà bha kìnì mi dhi i dré.

Tàko ko, ì ni bvò Gĩká dré lazilé dhi ni kisú tàyilé ro!

⁶ Kólénzé móndyá adrébhá lovó íbe adrézó tà gyägya 'o dhi i dré.

Tàko ko, Gĩká ni tà ì dré adrézó lovó ni íbe nda ni 'o kitswálé àyi dré títi!

⁷ Kólénzé móndyá adrébhá àyi kì àzya kì kizà bha dhi i dré.

Tàko ko, Gĩká ni àyi kì tàndi kì kizà bha!

⁸ Kólénzé móndyá adrébhá togó lólo íbe dhi i dré.

Tàko ko, ì ni Gĩká ni no!

⁹ Kólénzé móndyá adrébhá tà kìdrìkìdri bha mómí i kòfalé dhi i dré.

Tàko ko, à ni àyi kì zi Gĩká ni ànzi i ró!

¹⁰ Kólénzé móndyá adrélé mì pfole ì dré adrélé tà gyägya 'o dhi sè dhi i dré.

Tàko ko, Opì bhù àdhya àyikya 'i!

¹¹ Kólénzé àmi dré, à kàdré àmi kì lodhá, adrézó àmi kì mì pfo, adrézó tà kònzì ta àmi rú kìnzò sè áma tà sè dhi. ¹² Mì kàdré lenzélé, adrézó arí íbe tà nda i sè! Tàko ko, làgì múrúngú adré àmi kì letè bhù na. A pfo tá kpà pròfètà atú àmi kandrà dhi kì mì kònìni.»

*Tà tadhále tà'í ni tà rú, ìndì tálà ni tà rú dhi i
(A kònò kpà Márokò 9:50; Lúkà 14:34-35)*

¹³ Yésu gò tàá dhi: «Àmi tà'í bvò kòndi àdhya 'i. Di, tà'í nda ni aswaaswa kòtì akilé lásà dhi, à ni kitswá logóá ngíni? Tà'í nda kitswá gòle véle tà àlo 'o ko. A adré kutúá gò, mómí ì dré adrézó atóá àyi pále.

¹⁴ Àmi ngádra bvò kòndi àdhya 'i. A kitswá bhàandre síle kóngó drìna dhi ni zu bwà ko. ¹⁵ A dhì gà kpà tálà bhàle ìdrì zàna ko na. Be ró dhi, à adrè dhàà bhàle zá kuru mísá drìna gò, dré adrézó ngá kazá mómí títi adrébhá dzó lé dhi i dré. ¹⁶ Di mì kàdré kókpà àmi kì ngádra tayí adrélé ngá kazá mómí i kòfalé kònìni, ì kàdréró tà dóro mì dré adrélé 'òle dhi kì no, adrézó àmi kì Atá bhù na dhi ni rú bha kùle.»

Tà tadhále táttrítrí kúlí ni tà dri dhi

¹⁷ «Lè mì kòkisù ko tàle dhi, má alì kitswálé táttrítrí kúlí Mósè àdhya ìndì tà pròfètà ì dré tisìle dhi kì pfo dhi. Má alì tà nda kì pfo ko. Be ró dhi, má alì mána tà nda kì 'o kitswálé títi dhi bvò. ¹⁸ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Tsàle bhù kì kùdù bvò be dhi na dhi, táttrítrí kúlí nda ni wárágà pá mvá tsà dhi 'i yà, kó ngalè tà mvá tsà tisìle lána dhi 'i yà dhi kitswá tàdzí akilé ko, tsàle lókyá tà títi nda ì dré dra ru 'òzo kitswálé títi dhi 'á. ¹⁹ Di ásà dhi, dhya ángùdhi adrélépi tà mvá tsà àlo táttrítrí kúlí nda dré adrélé tàle à kò'o dhi ni ño gò, adrézó àyi àzya ni tadhá adrélé kpà 'òá kònìni dhi, à ni akódhi nda ni zi mómí tàko ró lavulé mómí títi Opì bhù àdhya na dhi i rúsè. Di, dhya ángùdhi adrélépi tà táttrítrí kúlí nda dré adrélé tàle à kò'o dhi kì 'o gò, adrézó tà nda kì tadhá mómí ì dré dhi, à ni akódhi nda ni zi mómí kàdrè ro Opì bhù àdhya na. ²⁰ Di, má adrè tàá àmi dré dhi: Àmi kì tà gyägya kòlavú táttrítrí kúlí tadhábhá kya Fàrìsáyò kya be ko dhi, mì kitswá tàdzí file Opì bhù àdhya na ko.»

Tà tadhále togóaswa ni tà dri dhi

21 «Mì yi tàle dhi, à tà tá àma kí tábhí ì dré dhi: <Lè mí kòpfu móndí dràle ko.* Dhya ángùdhi móndí pfùlepi dràle dhi ni pfo áyi totó tàbvó tàlepi kandrà.> 22 Dì, má adrè mána tàá àmi dré dhi: Dhya ángùdhi áyi togó tayílèpi adrélè aswálè áyi adrúpi rú dhi ni pfo tàbvó tàlepi kandrà. Dhya ángùdhi adrélèpi áyi adrúpi ni zi móndí tàko ró dhi ni pfo Yúdà ànzi kí bhàgo kàdrì ì kandrà. Dhya ángùdhi adrélèpi áyi adrúpi ni zi tírì kiza líyí ro dhi kitswá ína lìle líferò ni àtsí na.

23 Dì ásà dhi, mí kàdré 'òle ngá fe Gìká dré àlètárì kandrà gò, tà àmi kòfalé àmi adrúpi be dhi dré agázó mí léna dhi, 24 lè mí kòtayí ngá mína nda àlètárì kandrà. Mí kòlì rè zyà mì dré àmi kí kòfalé ledézó àmi adrúpi nda be 'íká, gò mí kàgòró ngá nda ni fe Gìká dré ndò.

25 Mì kàdré lìle dhya adrélèpi àmi asíkí dhi be tàbvó tǎrà na dhi, lè mì kòyi ru mbèlè akódhi be mì dré rè dhu adrérà'a láti 'á dhi 'á. Mí kò'o kònini ko dhi, akódhi ni àmi fe tàbvó tàlepi drígá, tàbvó tàlepi nda dré àmi fèzo pòlìsì drígá gò, àmi bhèzo bǎdzó na. 26 Má adrè tà bàti ta mí dré: Mí kitswá apfòle kònalèsè ko, tsàle lókyá mí dré dra màri nda ni logózó akílè títi dhi 'á.»

Tà tadhálé múná tà dri dhi

27 «Mì yi tàle dhi, à tà tá dhi: <Lè mí kò'o múná tà ko.>† 28 Dì, má adrè mána tàá àmi dré dhi: Dhya ángùdhi adrélèpi tòkó àlo dhi ni no gò adrézó rúbhá lovó bha akódhi ni tà sè dhi, 'o ína múná tà tòkó nda be áyi togó na dre. 29 Àmi mì dríagó lésè dhi kàdré àmi 'o dhèle tàkonzì na ni dhi, lè mí kàngí àmi mì nda bhèle mí rúsè vwàvwà ro. Angyá ko, mí dré ngá àlo mí rú dhi ni tayílè abílè dhi dóro lavúlè, àmi rúbhá wáyì dhi ni bhèle líferò na dhi rúsè. 30 Àmi dríagó kàdré kó àmi 'o dhèle tàkonzì na ni dhi, lè mí kòli àmi dríagó nda bhèle mí rúsè vwàvwà ro. Angyá ko, mí dré ngá àlo mí rú dhi ni tayílè abílè dhi dóro lavúlè, àmi rúbhá wáyì dhi dré lìle líferò na dhi rúsè.»

Tà tadhálé tòkó tìngama ni tà dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 19:9; Mároko 10:11-12; Lúkà 16:18)

31 «Mì yi tàle dhi, à tà tá dhi: <Lè dhya adrélèpi áyi tòkó ni le tìngalé dhi kòfè drá wáràgà adrélèpi tadhá dhi, í tìngá akódhi dre dhi.>‡ 32 Dì, má adrè mána tàá àmi dré dhi: Kàdré ngbà 'í ndòtò tà sè ko dhi, dhya ángùdhi áyi tòkó ni tìngalépi dhi 'o ína akódhi atsálé tòkó zàràbhù ro dhi ró. Kòdhi íbe dhi, dhya ángùdhi tòkó tìngalé dre dhi ni adólèpi mòle dhi, adrè kpà múná tà 'o.»

Tà tadhálé mònndrà sìma ni tà dri dhi

33 «Mì yi kpà tàle dhi, à tà tá àma kí tábhí ì dré dhi: <Lè mí kònò mònndrà mí dré sìle dhi ko. Dì, mí kàdré be mònndrà mì dré sìle Mírì kandrà dhi kí 'o títi.>§ 34 Dì, má adrè mána tàá àmi dré dhi: Lè mì kòsì mònndrà àlomvá ko. Mì kòsì mònndrà bhù ni rú sè ko. Tàko ko, bhù nda Gìká ni lírìrà adrézó òpì nya dhi 'i. 35 Mì kòsì kpà mònndrà bvò ni rú sè ko. Tàko ko, bvò nda àrà Gìká dré adrézó áyi pá bha dríá dhi 'i. Mì kòsì kpà mònndrà Yerúsálémà ni rú sè ko. Tàko ko, bhàandre nda bhàandre Ópí kàdrì àdhya 'i. 36 Mí kòsì kpà mònndrà àmi drì ni rú sè ko. Tàko ko, mí kitswá ndìndì àmi drìbhí àlo dhi ni ladzá atsálé kini yà, kó ngalè kemve yà dhi bwà ko. 37 Mì kàdré dì tà ka'í 'òle dhi, mì kòtà ngbà 'í <Áyíya> kòdhya. Mì kàdré tà ka'í 'òle ko dhi,

* 5:21 5:21 A kònò Pfòma 20:13; Dùtèrònómè 5:17. † 5:27 5:27 A kònò Pfòma 20:14; Dùtèrònómè 5:18. ‡ 5:31 5:31 A kònò Dùtèrònómè 24:1. § 5:33 5:33 A kònò Lèvítikè 19:12; Ngá nàma 30:3; Dùtèrònómè 23:22-24.

mì kòtá ngbà 'í <Kóko> kòdhyà. Tà àzya kitswálé bhàle kúlí nda ì dri dhi, adré ína angalé Dhyà kònzi vélésè.»

Tà kònzi logoma tà kònzi 'òle dhi tí dhi
(A kònò kpà Lúkà 6:29-30)

³⁸ «Mì yi tàle dhi, à tà tá dhi: <Mì ki ru kisú mì be. Sí ki kpà ru kisú sí be.>*
³⁹ Di, má adré mána tàá àmi dré dhi: Dhyà àlo kò'o tà kònzi àmi rú dhi, mì kògò ligilé akódhi rú ko. Be ró dhi, dhyà àlo kòsa ámi kóbhólé dríagó lésè dhi dhi, mí kògò mína àzya ì ì alá akódhi dré kpà sàle. ⁴⁰ Dhyà àlo kòlè ámi dríle tàbvó tàlepi kandrà ámi kítá agá lésè dhi ì dòzo dhi, mí kòtayí kpà akódhi ámi kítá kídhi àdhyà ì do. ⁴¹ Dhyà àlo kòru mì 'òle atsí to í be kílóméterè àlo dhi, mì kòlì túmánì akódhi be kílóméterè rì. ⁴² Mí kàdré ngá fe dhyà ángùdhi adrélepi ngá zi mí tí dhi dré. Dhyà àlo kàdré ngá le zìle mí tí màri ró dhi, mí kògà ngá nda ì fèma drá dhi ko.»

Dhyà ki kàribhá ki lèma
(A kònò kpà Lúkà 6:27-28, 32-36)

⁴³ «Mì yi tàle dhi, à tà tá dhi: <Lè mí kàdré ámi àzya ì le, adrézó ámi kàribhá ì ga.>† ⁴⁴ Di, má adré mána tàá àmi dré dhi: Lè mì kàdré àmi ki kàribhá ki le. Mì kàdré kpà tà zi Giká tí móndyá adrébhá àmi ki mì pfo dhi ì dré. ⁴⁵ Mì kàdré 'òá kònìni dhi, mì ì adré àmi ki Atá bhù na dhi ì ànzi ì ró. Tàko ko, akódhi adré kítú 'o kàle mómí kònzi ì dri, ìndì mómí dóro ì dri. Adré kpà kozya 'o dhìle mómí gyàgya ì dri, ìndì mómí gyàgya ko dhi ì dri. ⁴⁶ Mì kàdré ngbà 'í mómí adrébhá àmi ki le dhi ki le kòdhyà dhi, mì ì àdho làgí kisú ásà? Ndìndì mèdáyì làgíbhá ì adré 'òá kònìni. ⁴⁷ Mì kàdré ngbà 'í mòdo fe àmi ki adrúpi ì dré dhi, mì adré àdho tà dóro 'o mómí àruka kya ki lavú? Ndìndì págánò ì adré 'òá kònìni. ⁴⁸ Adré dè lèá dhi, mì kàdré mómí dóro kitswálé títi dhi ì ró, ngóro àmi ki Atá bhù na dhi dré adréle dóro kitswálé títi dhi tìni.»

6

Ngá fèma lemerèbhá ì dré dhi

¹ Yésu gò tàá dhi: «Mì kònò dóro, mì kàdréro ngbà 'í àmi ki tà gyàgya ki 'o mómí ì mi, ì kàdréro àmi ki no dhi ko. Tàko ko, mì kàdré 'òá kònìni dhi, mì kitswá àmikya làgí kisú àmi ki Atá bhù na dhi vélésè ko.

² Mí kàdré dè ngá fe lemerèbhá ì dré dhi, lè mí kòyo tà nda drìdrì ngóro túrúpfúbhá ì dré adréle 'òle dhi tìni ko. Tàko ko, àyi nda ì adré gòká vo Yúdà ànzi ki lísámbò dzó ì 'ásè ìndì láti ì 'ásè, mómí ì kàdréro àyi ki tà bha kuru ngá ì dré adréle fèle dhi ki tà sè. Má adré tà bàti ta àmi dré: Ì kisú àyikya làgí wáyì ì dré kitswálé kisúlé dhi dre. ³ Di, mì ró dhi, mí kàdré ngá fe lemerèbhá ì dré dhi, mí kòtayí ámi lídzi tà ámi dríagó dré adréle 'òle dhi ì ì ko. ⁴ Be ró dhi, mí kàdré mína ámi ngá fe lùzu ró. Di ámi Atá adrélepi tà adréle 'òle lùzu ró dhi ki no dhi ì làgí múrúngú fe mí dré.»

Tà zìma Giká tí dhi
(A kònò kpà Lúkà 11:2-4)

⁵ «Mì kàdré tà zi Giká tí dhi, mì kò'o túrúpfúbhá kya tìni ko. Tàko ko, àyi nda ì adré tà le zìle Giká tí ì dré adréra'a àyi ki totó kuru lísámbò dzó ì 'ásè ìndì láti andre ì 'ásè dhi 'á, mómí ì kàdréro àyi ki no be dhi bvó. Má adré tà bàti ta àmi dré: Ì kisú àyikya làgí wáyì ì dré kitswálé kisúlé dhi

* 5:38 5:38 A kònò Pfòma 21:24; Lèvítikè 24:20; Dùtèrònómè 19:21. † 5:43 5:43 A kònò Lèvítikè 19:18.

dre. ⁶ Di, mi ró dhi, mí kàdré tà le zìle Giká tí dhi, mí kòfi kalóma dzómvá na, dzóti asé mí véle gò, adrézó tà zi ámi Atá tí lùzu ró. Di ámi Atá adrélépi tà adrélé 'òle lùzu ró dhi ki no nda ni làgí múrúngú fe mí dré.

⁷ Mì dré adrérà'a tà zi Giká tí dhi 'á dhi, mì kàdré tà àlo ta rä pàgánò kya tíni ko. Angyá ko, àyi nda ì adré kisúá dhi, ì kàdré kúlí ta bí dhi, Giká ni àyi ki yi. ⁸ Di mì kò'o tà àyikya tíni ko. Tàko ko, àmi ki Atá nǐ tà mì dré adrélé lèle zìle dhi ì drìdrì, mì dré tà nda ki zirà'a tíá ko dhi 'á. ⁹ Di ásà dhi, mì kàdré tà zi Giká tí kònìni:

<Ama ki Atá bhù na dhi,
lè mónnyá wáyí dhi ì kònì dhi, mì Giká lólo 'i dhi be.

¹⁰ Ami Opì kàtsá mónnyá wáyí ì kòfalé wà.

Tà mí dré adrélé lèle 'òle dhi ì kò'o ru kònwa bvò dri,
ngóro dré adrélé 'òle bhù na dhi tíni.

¹¹ Mí kàfè àma dré mápà kitswálépi àma sè kítú ándrò kònìdhi sè dhi wà.

¹² Mí kòtrì àma ki tàkonzì ì,
ngóro mà dré kpà adrélé mónnyá tàkonzì 'obhá àma rú dhi kya ki tri dhi tíni.

¹³ Mí kòtayí àma tà dré tabhìle, àma ki 'òzo dhèle tàkonzì na dhi ko.

Be ró dhi, mì kápá àma Dhya kònzi drígàsè.>*

¹⁴ Mì kàdré mónnyá tàkonzì 'obhá àmi rú dhi ki tàkonzì tri dhi, àmi ki Atá bhù na dhi ni kókpà àmi ki tàkonzì tri. ¹⁵ Di, mì kàdré àmikya móndí ki tàkonzì tri ko dhi, àmi ki Atá kitswá kpà àmi ki tàkonzì tri ko.»

Tàbirí mvòma adrézó tà zi Giká tí dhi

¹⁶ «Mì kàdré tàbirí mvo adrézó tà zi Giká tí dhi, mì kòtayí àmi ki mǐbhalé adrélé kizà ro túrúpúbhá kya tíni dhi ko. Angyá ko, àyi nda ì adré àyi ki mǐbhalé ladzá atsálé kizà ro tadházóá móndí ì dré dhi, ì adré tàbirí mvo. Má adré tà bàti ta àmi dré: † kisú àyikya làgí wáyí ì dré kitswálé kisúlé dhi dre. ¹⁷ Di, mi ró dhi, mí dré adrérà'a tàbirí mvo dhi 'á dhi, mí kàdré ámi mǐbhalé dzi, adrézó kpà dò da mí dri, ¹⁸ dhya àlo kònìró ko tàle dhi, mí adré tàbirí mvo dhi. Ngbà 'í ámi Atá adrélépi tà adrélé 'òle lùzu ró dhi ki ni dhi ni nǐá nǐ. Di ámi Atá adrélépi tà lùzu ró nda ki no nda ni làgí múrúngú fe mí dré.»

Ngá làgí be kàdrì dhi ki lokoma bhù na dhi

(À kònò kpà Lúkà 12:33-34)

¹⁹ «Lè mì kòndà ngá làgí be kàdrì dhi ì lokólé àmi dré kònwa bvò dri ko. Tàko ko, bvò kònìdhi àrà órò dré adrézó ngá si, kàndrì dré adrézó ngá mbe, ìndì kùgú ì dré adrézó file ngá kugù dhi 'i. ²⁰ Di, mì kàdré àmikya ngá làgí be kàdrì dhi ki nda lokólé àmi dré bhù na. Kònàle dhi, órò sǐ ngá ko na, kàndrì mbe ngá ko na, kùgú ì fì kpà ngá kugù ko na. ²¹ Tàko ko, àrà ángùdhi àmi ki ngá làgí be kàdrì dhi ì dré adrézó lána dhi na dhi, àmi ki togó ni adré kókpà kònàle.»

Dhyá ki mǐ tálà rúbhá àdhya 'i

(À kònò kpà Lúkà 11:34-36)

²² «Dhyá ki mǐ tálà adrélépi ngádra fe rúbhá dré dhi 'i. Ami mǐ kàdré dóro dhi, ámi rúbhá wáyí dhi ni adré ngádra 'á. ²³ Di, ámi mǐ kàdré drà ro dhi, ámi rúbhá wáyí dhi ni ína adré tǐnǐmvá na. Di ngádra adrélépi mí léna dhi kàdré ína tǐnǐmvá ro dhi, tǐnǐmvá nda ni adré kàdrì lavúlé!»

* **6:13** 6:13 Wárágá àruka Giká ni Kúlí tisizo àyi dri dhi ì léna dhi, à adré kpà kúlí kòni ki kisú kònwa: [Tàko ko, òpì, rǐnyí, mǐlanzìlanzì be dhi ì mǐna 'i kóná vèsè kólyá! Kònìni.]

Gìká yà, kó ngalè làfa yà dhi
(A kònò kpà Lúka 16:13)

²⁴ «Dhya àlo kitswá mírì rì dhi ki tà 'o lókyá àlo sè bwà ko. Tàko ko, kàdré 'oá kònìni dhi, a ni àlo ni ni ga, adrézó àzya ni ni le. Kó ngalè, a ni tro àlo ni rú, adrézó àzya ni ni ayizè. Di mì kitswá adrélé Gìká ni tà 'o, adrézó kpà làfa ni tà 'o àyi ki màràbà tíni lókyá àlo sè bwà ko.»

Dhyá ki togó bhàma lanzìle ko dhi
(A kònò kpà Lúka 12:22-31)

²⁵ «Di ásà dhi, má adré tàá àmi dré dhi: Mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzìle àmi ki lídrì ni tà sè ko, ngalè mì ni dra àdho ngá nya ya, kó ngalè mì ni dra àdho ngá mvu ya dhi. Mì kòbhà kpà àmi ki togó adrélé lanzìle àmi ki rúbhá ni tà sè ko, ngalè mì ni dra àdho asó àmi rú ya dhi. Àmi ki lídrì lavú tsì mányàngá ko? Àmi ki rúbhá lavú tsì kítá ko? ²⁶ Mì nò rè àrí ì ká. Ì kidhí ngá ko na, ì akónà ngá ko na, ì lokó kpà ngá kòbhó na ko na. Di, àmi ki Atá bhù na dhi adré ìna ngá fe àyi dré tèle. Di àmi ki tà lavú tsì àrí kya ko? ²⁷ Àmi kòfalé dhi, àdhi ni kitswá àyi lídrì ni lókyá ni drì tìmbà tsà, dré adrélé àyi togó bha lanzìle dhi sè bwà dhi ni?»

²⁸ Mì adré kpà àmi ki togó bha lanzìle kítá ni tà sè àdho tà sè? Mì nò rè ngalè pfò mbì na dhi ì adré topfòle ngíni ya dhi ká. Ì 'o àzí ko na. Ì ledé kpà kítá ko na. ²⁹ Di, má adré mána tàá àmi dré dhi: Ndìndì ópí Sòlòmónò rúku ni ìbe títi dhi asó tá kítá aveave pfò nda ki àlo àdhya tíni dhi ko. ³⁰ Gìká kàdré kó mbì adrélépi àndrò kònwa gò kídru dra bhèzoá àtsí na dhi ki tosó kònìni be dhi, a ni di véle àmi ki tosó dóro àyi ki lavú ngíni? Àmi àmikya móndí tà ka'ìka'ì ìbe tsà dhi 'ì!

³¹ Mì kòbhà di àmi ki togó adrélé lanzìle, adrézó tàá dhi <Mà ni dra àdho ngá nya?> ya, <Mà ni dra àdho ngá mvu?> ya, kó ngalè <Mà ni dra àdho asó?> ya dhi ko. ³² Tàko ko, págánò ì adré àyikya ngá títi nda ki nda kòdhya landè àko ró. Àmi ki Atá bhù na dhi nì kpà tàle dhi, àmi lovó ìbe ngá nda ki kisúzó dhi be. ³³ Di mì kàdré rè zyà Gìká ni Opì nda akódhi ni tà gyàgya ìbe 'ìká, gò akódhi kòtìmbàrò kpà ngá nda ì títi àmi dré ndò.

³⁴ Di ásà dhi, mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzìle tà adrèbhá alìle kídru dhi ki tà sè dhi ko. Angyá ko, tà kídru àdhya ki kitswá kítú kídru nda sè. Kítú àlo àlo títi dhi ki kizà kitswá kítú nda sè.»

7

Móndí ki tàbvó tàma ko dhi
(A kònò kpà Lúka 6:37-38, 41-42)

¹ Yésu gò tàá dhi: «Mì kàdré móndí ki tàbvó ta ko, Gìká kòtáro kpà àmi ki tàbvó ko dhi bvó. ² Tàko ko, Gìká ni àmi ki tàbvó ta ngóro mì dré adrélé móndí ki tàbvó ta dhi tíni. A ni kpà àmi ki tà tabhì ngóro mì dré adrélé móndí ki tà tabhì dhi tíni.

³ Mì adré mína kayísá kórónyá mvá àmi adrúpi mìnna dhi ni no gò, adrézó fa gú mí mìnna dhi ni atógyà ko àdho tà sè? ⁴ Mì adré àmi 'o ngíni tàá àmi adrúpi dré dhi <Mì 'o má kàpèró kayísá kórónyá mvá mí mìlèsè> dhi, tákò fa gú dré adrérà'a àmi tàndi mìnna dhi 'á dhi? ⁵ Mì túrúpfú líyí 'ì! Mì kàpè rè zyà fa gú nda mí mìlèsè 'ìká, gò mí kògòró ngá no dra kitswázó kayísá kórónyá mvá nda ni apè àmi adrúpi mìlèsè ndò.»

Tà lólo fema móndyá dra tà nda ki gabhá dhi ì dré ko dhi

⁶ «Mì kòfè tà lólo kòkí ì dré ko, ì kògòró àyi kì alá àmi kì titsí ko sè. Mì kòbhe àmi kì màyìkà aveave dhi ì tìgá ì kandrá ko, ì kàtóro àyi pálé ko sè.»

Tà zìma, ngá ndàma ìndì dzóti gàma
(A kònò kpà Lúkà 11:9-13)

⁷ «Mì kàdré tà zi Gìkà tí gò, kò'oró tà nda àmi dré. Mì kàdré ngá nda gò, mì kòkisúró. Mì kàdré dzóti ga gò, à kònzìró àmi dré. ⁸ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi tà zi Gìkà tí dhi adré kisúá. Dhya adrélépi ngá nda dhi adré kisúá. Dhya adrélépi dzóti ga dhi dré dhi, à adré kpà nzíá.

⁹ Àmi ànzì kì atá ro nì ì, àmi kì mvá kàdré mápà zi àmi tí dhi, mì nì tsì kírà fe drá kòdhya? ¹⁰ Àmi kì mvá kàdré kosyá zi àmi tí dhi, mì nì tsì nì fe drá kòdhya? ¹¹ Dì àmi móndí kònzì ró nì ì, mì kònzì adrélé ngá dóro fe àmi kì ànzìmvá ì dré dhi be dhi, àmi kì Atá bhù na dhi nì ngá dóro fe dhya adrèbhá zìá í tí dhi ì dré tà tàndì ró!»

Tà dóro 'òma móndí ì dré dhi

¹² «Dì tà títi ì sè dhi, mì kàdré tà 'o móndí ì dré ngóro mì dré adrélé lèlè ì kò'o àmi dré dhi tíni. Tàko ko, mì kàdré 'oá kònzìni dhi, mì adré tà títi Mósè nì tatrítrí kúlí ìndì pròfétà ì dré adrélé tàlè à kò'o dhi kì 'o kòdhya.»

Fìma dzóti wàlepi ko dhi 'ásè dhi
(A kònò kpà Lúkà 13:24)

¹³ «Mì kòlavú dzóti wàlepi ko dhi 'ásè file Gìkà nì Opì na. Tàko ko, dzóti adrézó file 'ásà ìndì látì adrézó lavúlé 'ásà lile dràdrà kisé dhi wawà. Móndí zyandre dhi ì adré file dzóti wawà nda 'ásè dhi àyi. ¹⁴ Dì, dzóti adrézó file 'ásà ìndì látì adrézó lavúlé 'ásà lile lídrì kisé dhi wa ína ko. Ngbà 'í móndí àlo àlo dhi ì adré dzóti nda nì kisé àyi.»

Fa ì lò'wa nì íbe dhi
(A kònò kpà Lúkà 6:43-44)

¹⁵ «Mì kàdré àmi kì líkì pròfétà kinzò ro dhi kì tà sè. Angyá ko, àyi nda ì adré àyi kì ladzá alìlè àmi véle ngóro kábilígyà ì tíni. Tàkò àyi léna dhi, àyi kàlagí àtrá 'ì. ¹⁶ Mì nì kitswá àyi kì nì lò'wa ì dré adrélé 'àlè dhi ì sè. A adré tsì vìnò lò'wa kì kùtsì sílè 'í? A adré kó figì lò'wa kì áyìdhá sílè 'í? Tàdzì ko. ¹⁷ Fa dóro títi dhi ì adré lò'wa dóro 'a kòdhya. Dì, fa kònzì ì adré àyìkya lò'wa kònzì 'a kòdhya. ¹⁸ Fa dóro kitswá lò'wa kònzì 'a bwà ko. Fa kònzì kitswá kpà lò'wa dóro 'a bwà ko. ¹⁹ Fa títi adrèbhá lò'wa dóro 'a ko dhi ì, à adré togá lebhélé àtsì na. ²⁰ Dì ngóro mì dré adrélé fa kì nì lò'wa ì dré adrélé 'àlè dhi ì sè dhi tíni dhi, mì nì kókpà pròfétà kinzò ro dhi kì nì, tà ì dré adrélé 'òlè dhi ì sè.

Tà tàma ìndì tà 'òma
(A kònò kpà Lúkà 13:25-27)

²¹ Móndyá títi adrèbhá áma zi <Mírì, Mírì!> dhi ì kitswá file Opì bhù àdhya na ko. Ngbà 'í àyi adrèbhá tà áma Atá bhù na dhi dré adrélé lèlè à kò'o dhi kì 'o dhi kì fì lána àyi. ²² Kítú tàbvó tàzo dhi tú dhi, móndí bí dhi kì tàá má dré dhi: <Mírì, Mírì, mà longó tá tsì ámi kúlí pròfétà kya tíni ámi rú sè ko? Mà dro tá tsì tirí kònzì ì ámi rú sè ko? Mà 'o tá tsì tà líndrìga ró bí dhi ì ámi rú sè ko?> ²³ Dì, má nì go tàá àyi dré dhi: <Má nì àmi tàdzì ko! Àmi tà kònzì 'obhá nì ì, mì nga má mìlèsè!»

Dzó sìma kírà dri dhi
(A kònò kpà Lúkà 6:47-49)

²⁴ «Dì dhya ángùdhi adrélépi áma kúlí kòdhi kì yi gò adrézó ka'íá 'òlè dhi, sù ngóro agò tògya ró àyi dzó sílepi kírà dri dhi tíni. ²⁵ Kozya dré

dhizo, yĩ dré tizo gò, lyă dré dzó nda ni vizo dhi, dzó nda dré arízó ko, pá ni ni bhàle kírà dri dhi sè.

²⁶ Di, dhya ángùdhi adrélépi áma kúlí kòdhi ki yi gò adrézó ka'ia 'òle ko dhi, sù ngóro agó azaaza áyi dzó sìlepi sínyí dri dhi tĩni. ²⁷ Di kozya dré dhizo, yĩ dré tizo gò, lyă dré dzó nda ni vizo dhi, dzó nda dré arízó akílé nyĩnyĩ.»

²⁸ Yésu kòtá tà nda i akílé dre dhi, mónnyá zyandre ì dré adrézó véle síbhálé be ngbo tà dré tadhálé nda ki tà sè. ²⁹ Tàko ko, akódhi ni kúlí i tá lanzìlanzi ro. Adré tá ina àyi ki tadhá ngóro àyi ki tátrítrí kúlí tadhábhá kya tĩni ko.

8

Yésu tidrí agó àlo kàrí dré rùle dhi

(A kònò kpà Mároko 1:40-45; Lúka 5:12-16)

¹ Yésu kàsí kòngó nda drílèsè dre dhi, mónnyá zyandre lavulé dhi ì dré ngàzo adrélé akódhi ni lebè. ² Di agó àlo kàrí dré rùle dhi dré alizo adhéle áyi kóroko titi Yésu kandrá, tàzoá drá dhi: «Mírì, mi rĩnyí íbe kitswázó áma temvé tidrílé, mí kòlè dhi.» ³ Di Yésu dré áyi drígá kidzìzo akódhi ni tabè gò, tàzoá drá dhi: «Má lè 'í. Mí kàdré kemve kpírìkpírì wà!» Gbă kòdhwa, agó nda dré adrízó kàrí drà nda lésè. ⁴ Gò Yésu dré tàzoá drá dhi: «Mí kònò dóro, mí kòlongóro tà kòdhi dhya àlo dré ko. Be ró dhi, mí lì mína ámi tadhá kòwánà dré nòle, ìndì mí fè ngá Gíká dré ngóro Móse ni tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi tĩni, tadházóá mónnyá ì dré dhi, mí adrí dre káyà dhi.»

Sòdá kì kàdrì àlo dhi ka'ì Yésu bàti

(A kònò kpà Lúka 7:1-10; Yòwánì 4:43-54)

⁵ Yésu kògò tsàle Kàpàrànwúmà na dre dhi, Rómà ki sòdá kì kàdrì àlo dhi dré áyi kisízó ànyí akódhi làga, akódhi ni ti lizí ⁶ tàzoá dhi: «Mírì, áma màràbà adré ayilé drà be bhà na. Akódhi ni pá àbvò ro, ìndì rúbhá ni adré aswálé tò.» ⁷ Yésu tà drá dhi: «Má ni li akódhi ni tidrí.» ⁸ Di, sòdá kì kàdrì nda logó drá dhi: «Mírì, má kitswá mána ámi lindrì sè ko. Má kitswá ndìndì mí dré fizo áma dzó na dhi ko. Di, mí kòtá ndirì kúlí àlo gò, áma màràbà nda kàdríró. ⁹ Tàko ko, áma tàndì, ma áma kàdrì kì rĩnyí zàle. Ma kpà sòdá íbe má zàle. Má kàdré tàá àyi kì àlo dré dhi <Mí lì!> dhi, adré lìle. Má kàdré tàá àzya ni dré dhi <Mí alì!> dhi, adré alìle. Má kàdré kó tàá áma màràbà dré dhi <Mí 'o tà kòdhi!> dhi, adré 'òá.» ¹⁰ Di Yésu kòyi tà nda dre dhi, akódhi ni líndrì dré gàzo. Dré áyi alázó tàá mónnyá adrébhá áyi lebè dhi ì dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Má kisú rè dhya àlo adrélépi tà ka'ika'ì íbe kònìni dhi Ìsèrèlè ànzì ì kòfalé ko. ¹¹ Má adré tàá àmi dré dhi: Mónnyá zyandre dhi ki angá kítú dré apfòrà lésè ìndì kítú dré ndìrà lésè, lírìlé mísá làgàsè túmánì Abàràrà íbe, Ísákà be, ìndì Yàkòbhò be Opì bhù àdhyà na. ¹² Di, kàdré mónnyá kitswábhá tá file Opì nda na dhi kì tà sè dhi, à ni àyi kì bhe kivi na, àrà tìnìmvá ro dhi na. Kònàle dhi, à ni adré tongólé, adrézó kpà síkálándrà tsi.»

¹³ Gò Yésu dré tàzoá sòdá kì kàdrì nda dré dhi: «Mí nzi mí bhàna. Tà nda kò'o ru mí dré ngóro mí dré adrélé ka'ile dhi tĩni!» Di akódhi ni màràbà nda dré adrízó gbă lókyá nda sè.

Yésu tidrí dràbhá bí dhi ì

(A kònò kpà Mároko 1:29-34; Lúka 4:38-41)

14 Amvolásà dhi, Yésu dré lizo Péteró ni dzó na gò, akódhi ni àdrá ni kisú lángá na, rúbhá ni dré tá adréle àtsi ró dhi sè. 15 Di Yésu dré tòkó nda ni drígá tabèzo gò, rúbhá àtsi nda dré pfòzo rúásà. Gò tòkó nda dré ngàzo kidhólé ngá fe Yésu dré nyàle.

16 Indró kàndrì dre dhi, à dré móndí bǐ tirí kònzì íbe àyi léna dhi ki adzízó Yésu véle. Di akódhi dré tirí kònzì nda ki dròzo topfòle àyi lésè kúlí sè. Dré kpà móndí drà íbe dhi ki tidrízó títi. 17 Di tà longolé profétà Esáyà tí dhi dré ru 'òzo kònnì. Longó tá dhi:
«Akódhi ni tàndi do àma ki tà yàyà dhi i,
àma ki drà ki dòzo kpà í rú.»*

*Móndyá adrébhá Yésu ni le lebèle dhi i
(A kònò kpà Lúkà 9:57-62)*

18 Yésu kònò móndí zyandre ru kimóbhá í làgàsè kúru dhi i dre dhi, dré tazoá àyi lebèbhá i dré dhi, ì kòzya tǎpǎriandre ni ta'á na. 19 Gò tǎtrírí kúlí tadhábhá ki àlo dré àyi kisízó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Tadhálépi, má ni ámi lebè àrà títi ángùdhi mí dré adrézó lile dhi i 'ásè.» 20 Yésu logó drá dhi: «Kìlìwá i àyi ki bhú íbe. Arí i kpà àyi ki bhà íbe. Di, Móndí ni Mvá ína àrà í dré kitswázó àyi drì la lovózo dhi àko.»

21 Go Yésu ni lebèlepi àzya dhi dré tazoá drá dhi: «Mírì, mí kòtayí rè zyà ma lile áma atá ni si 'íká.» 22 Di, Yésu logó drá dhi: «Mí lebè ma! Mí tayí móndí dràbhá dre dhi i àyi ki àbvò ki si.»

*Yésu kíkí kàgùmá
(A kònò kpà Mároko 4:35-41; Lúkà 8:22-25)*

23 Yésu ì dré tombàzo bwátù na lebèbhá ni íbe gò, ì dré kidhózó adréle zyàle tǎpǎriandre ni ta'á na. 24 Gbǎ kòdhwa, kàgùmá dré ngàzo adréle vǐle tǎpǎriandre nda mi gò, yǐ adrélepi longalé dhi dré adrézó lodàle bwátù na. Di, Yésu adré tá ína ayí ko. 25 Gò akódhi ni lebèbhá ì dré àyi ki kisízó ànyi làgá, akódhi ni toró tazoá dhi: «Mírì, mí tidrí àma wà! Mà adré dràle!» 26 Yésu logó àyi dré dhi: «Àmi tà ka'íkà'í íbe tsà ni i, mì adré ngá ro àdho tà sè?» Di dré ngàzo ligilé lyǎandre nda i dri tǎpǎriandre nda be gò, ngá dré gòzo bhùle ndiii. 27 Di àyi ki línдрí dré gàzo bhwǎbhwa gò, ì dré adrézó lizíá àyi kòfalèsè dhi: «Dhya kòndi tá ína móndí kára be ngíni dhi 'i, ndìndì lyǎandre i tǎpǎriandre be dhi ì dré adrézó akódhi ni kúlí ka'í 'òle ni?»†

*Yésu tidrí àgo rǐ tirí kònzì íbe àyi léna dhi i
(A kònò kpà Mároko 5:1-20; Lúkà 8:26-39)*

28 Yésu kòzya tǎpǎriandre ni ta'á na tsàle bvò Gàdàrà kya na dre dhi, àgo rǐ tirí kònzì íbe àyi léna dhi ì dré apfòzo mógó lésè alìle ru kisú akódhi be. Ayi nda ì dré tá adréle móndí tòmbatòmbe i ró tò dhi sè dhi, dhya àlo kitswá tá lavulé àrà nda 'ásè bwà ko. 29 Gò ì dré ngàzo loyóá kúlí 'u'ù sè dhi: «Giká ni Mvágó, àma kòfalèsè mí be dhi, àdho tà 'i? Mí alì tsì kònwa àma ki 'o kònzì lókyá bhàle dhi kandrà?»

30 Ayi làgana vwàvwà ro tsà dhi, tìgá ki pǎri andre adré tá ngá nya. 31 Di tirí kònzì nda ì dré Yésu ni ti lizízó tazoá dhi: «Mí kàdré 'òle àma ki dro dhi, mí kòmù àma lile tífíle tìgá kòna i léna.» 32 Yésu tà àyi dré dhi: «Mí lè!» Di ì dré topfòzo àgo rǐ nda i lésè, lile tífíle tìgá nda i léna. Gbǎ kòdhwa, tìgá nda ì dré ndizo títi kòngó nda ni gòlòko 'ásè, ledhélé tǎpǎriandre na todràle. 33 Gò tìgá nda ki líkíbhá ì dré ngàzo ràle tà títi lavúbhá nda ki rúbí

* 8:17 8:17 A kònò Esáyà 53:4. † 8:27 8:27 A kònò Longó i 65:8; 89:10; 107:23-32.

longó bhàandre na. † longó tá kpà tà atsálépi àgo rĩ tá tirí kònzi íbe àyi léna nda ì rú dhi. ³⁴ Gò móndyá títi dhi ì dré apfòzo bhàandre nda lésè alìle ru kisú Yésu be. Di, ì kònò akódhi dre dhi, ì dré akódhi ni ti lizízó, kòngaró àyi ki bvò 'ásè be dhi bvò.

9

Yésu tidrí agó àlo pá be àbvò ro dhi

(A kònò kpà Mároko 2:1-12; Lúka 5:17-26)

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré mbàzo bwátù na gòle zyàle tǎpǎriandre ni ta'á na, tsàle áyi tǎndi ni bhàandre na.* ² Kònàle dhi, móndí àruka ì dré agó àlo pá be àbvò ro dhi ni adózó kíndri dri alìzo ába akódhi véle. Yésu kònò àyi ki tà ka'ika'ĩ dre dhi, dré tǎzoá agó pá be àbvò ro nda dré dhi: «Áma mvá, mí tsi togó! A trĩ ámi tǎkonzì ì dre!» ³ Di, tǎtrítrí kúlí tadhábhá àruka ì dré dhèzo adrélé kisúá àyi léna dhi: «Dhya kòndi adré ína Gíká ni dha kúlí kòdhi sè!»

⁴ Yésu dré tà ì dré tá adrélé kisúle nda ni nìzo kyá gò, tǎzoá dhi: «Mì adré àmikya tà kònzi kisú àmi léna àdho tà sè? ⁵ Tà kitswálé tàle mbèle agó pá be àbvò ro kònìdhi dré dhi, ángùdhi 'i: <A trĩ ámi tǎkonzì ì dre> dhi, kó ngalè, <Mí nga, mí kidhó atsí to> dhi? ⁶ Má adré leá mì kònì dhi, Móndí ni Mvǎ rĩnyí íbe adrézó tǎkonzì tri bvò dri.» Di dré tǎzoá agó pá be àbvò ro nda dré dhi: «Mí nga, mí do ámi kíndri, ìndì mí nzi mí bhàna!» ⁷ Di agó nda dré ngàzo nzìle í bhàna. ⁸ Móndyá zyandre ì kònò tà nda dre dhi, àyi ki togó dré gàzo tirí dré. Gò ì dré ngàzo adrélé Gíká ni rú bha kùle, dré rĩnyí múrúngu afèle móndí ì dré kònini dhi sè.

Yésu azí Mátáyò

(A kònò kpà Mároko 2:13-17; Lúka 5:27-32)

⁹ Yésu kǎpfò kònalésè gò adrélé lile dre dhi, dré agó àlo rú be Mátáyò dhi ni no adrérà'a liríle mèdáyì lagírà na. Dré tǎzoá drá dhi: «Mí lebè ma!» Di Mátáyò nda dré ngàzo adrélé Yésu ni lebè.

¹⁰ Bvóá dhi, Yésu ì dré lizo lebèbhá ni íbe Mátáyò ni dzó na gò, ì dré lirízó mísá làgásè adrélé ngá nya. Di mèdáyì lagíbhá bí dhi ì, ìndì móndí bí adrélé nòle tǎkonzìbhá ro dhi íbe dhi ì alì tá kpà liríle mísá làgásè túmǎní àyi íbe. ¹¹ Di Fàrisáyò ì kònò tà nda dre dhi, ì dré ngàzo lizíá Yésu ni lebèbhá ì tí dhi: «Àmi ki tadhálépi adré ngá nya túmǎní mèdáyì lagíbhá íbe ìndì tǎkonzìbhá íbe àdho tà sè?»

¹² Yésu kòyi tà lizíle nda dre dhi, dré tǎzoá dhi: «Móndyá rúbhá be dóro dhi ì ndà gá kódzó ko na. Be ró dhi, móndyá drà ro dhi ì adré àyikya ndáá àyi. ¹³ Di, mì kòlì àmikya tà tisìle Gíká ni Kúlí na kònìdhi ni àndu nda nìle: <Má adré móndyá adrèbhá àyi ki àzya ki kizà bha dhi ki nda kòdhya. Má adré mána mòbòmà adrélé fèle má dré dhi ki nda kòdhya ko.>† Tàko ko, má alì móndyá adrèbhá àyi ki no gyǎgya dhi ki azí kòdhya ko. Be ró dhi, má alì mána tǎkonzìbhá ki azí kòdhya.»

A lizí Yésu tàbirí mvòma ni tà dri

(A kònò kpà Mároko 2:18-22; Lúka 5:33-39)

¹⁴ Amvolásà dhi, Yòwánì Bátisimò fèlepi ni lebèbhá ì dré alìzo Yésu véle lizíá tíá dhi: «Áma Fàrisáyò íbe dhi ì, mà adré kó tàbirí mvo rǎ, adrézó tà zi Gíká tí dhi, ámi lebèbhá ì adré di àyikya tàbirí mvo ko àdho tà sè?» ¹⁵ Yésu

* **9:1** 9:1 Bhàandre Yésu dré bhà mòzo lána dhi tá Kǎpàrànwúmà 'i. A kònò Mátáyò 4:13; Mároko 2:1. † **9:13** 9:13 A kònò Oséyà 6:6.

logó àyi dré dhi: «Móndyá azilé gwányá làmó àdhya lé dhi ki kitswá tsi adrélé kizà ro, ì dré adrérà'a tùmání tòkó líyí be dhi 'á? Tàdzí ko! Di, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, à ni tòkó líyí nda ni tingá àyi kòfalèsè gò, ì dré kidhózó adrélé tàbirí mvo lókyá nda sè.

¹⁶ Dhya àlo kàdré kítá àku ró lasílèpi dhi íbe dhi, dhi kítá tídhí ro dhi kítá àku nda dri ko na. Tàko ko, kò'o kònìni dhi, kítá tídhí nda ni kítá àku nda ni asé gò, kítá àku nda dré gòzo vélé lasíle lile drìdrì.

¹⁷ Kòdhi íbe dhi, dhya àlo dà vínò tídhí ro dhi kíní dhìle adrézó vínò líkí, akùbhá dre dhi ì léna ko na. Tàko ko, kò'o kònìni dhi, vínò tídhí nda ni abhò kíní àku nda ki lasí gò, vínò dré kutúzó gò, kíní nda ì dré abízó títi. Àsà dhi, à adré vínò tídhí ro dhi ni da kíní tídhí ro dhi ì léna, adrézó ngá rì nda ki líkí dóro.»

*Yésu tidrí tòkó àlo dhi, ìndì tingá mvátòkó àlo dhi dràdrà lésè
(A kònò kpà Márokò 5:21-43; Lúka 8:40-56)*

¹⁸ Yésu dré tá adrérà'a tà nda ki ta dhi 'á dhi, Yúdà ànzi ki kàdrì ki àlo dré alìzo adhéle áyi kórókó títi akódhi kandrá, tàzoá drá dhi: «Áma zapi drà nyànomvá kòndi. Di, mí alì ámi drígá bha akódhi dri wà, kàdríró be dhi bvó!» ¹⁹ Di Yésu ì dré ngàzo lebhèhá ni íbe adrélé lile agó nda vésè.

²⁰ Gbã lókyá nda sè dhi, tòkó àlo kàrí dré adrézó ràle rúásà kóná be mudrí-drì-rì dhi dré áyi kisízó ànyi Yésu àmvolèsè gò, akódhi ni kítá ti tabè. ²¹ Angyá ko, adré tá ína kisúá dhi: «Má kòtabè ngbà 'í akódhi ni kítá ti kòdhyà dhi, má ni adrí.» ²² Di Yésu dré áyi alázó tòkó nda ni no gò, tàzoá dhi: «Áma zapi, mí tsi togó! Ámi tà ka'ika'í tidrí mi dre.» Di akódhi nda dré adrízó gbã lókyá nda sè.

²³ Di Yésu kòlì tsàle Yúdà ànzi ki kàdrì nda bhàna dre dhi, dré lãrí tswabhá ki nòzo tùmání móndí zyandre adrèbhá tongólé dhi íbe. ²⁴ Dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì nga kònwàsè. Tàko ko, mvátòkó kòdhi drà ko. Adré ína ayí ko.» Gò ì dré dhèzo adrélé akódhi ni gu. ²⁵ A kòdro móndyá zyandre nda ì topfòle kivi na dre dhi, Yésu dré fizo dzó nda na, mvátòkó nda ni drígá ru gò, akódhi dré ngàzo kuru. ²⁶ Gò tà nda ni rúbí dré la'úzó bvò nda 'àsè títi.

Yésu tidrí àgo rì mì kùdúkùdu ró dhi ì

²⁷ Yésu kàpfò dzó nda lésè adrélé lile dre dhi, àgo rì mì kùdúkùdu ró dhi ì dré ngàzo adrélé akódhi ni lebhè loyóába dhi: «Dàwídì ni Mvã, mí bhà àma ki kizà wà!» ²⁸ Yésu kòtsa bhàna file dzó na dre dhi, àyi nda ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga. Di akódhi dré àyi ki lizízó tàzoá dhi: «Mì adrè ka'íá dhi, má ni kitswá àmi ki tidrí bwà?» Ì logó drá dhi: «Áyíya, Mírì.» ²⁹ Gò Yésu dré àyi ki mì tabèzo, tàzoá dhi: «Tà nda kò'o ru àmi dré ngóro mì dré adrélé ka'ile dhi tìni!» ³⁰ Di àyi ki mì dré ru nzìzo adrélé ngá no. Gò Yésu dré àyi ki bí sèzo tàzoá dhi: «Mì kònò dóro, mì kòlongóro tà kòdhi dhya àlo dré ko.» ³¹ Di, ì kòpfò dzó nda 'àsè dre dhi, ì dré àyíkya lizo Yésu ni rúbí longóbe la'úlé bvò nda 'àsè títi.

Yésu tidrí ábhãbhã àlo tirí kònzi íbe dhi

³² Ì dré tá adrérà'a apfòle dzó nda lésè dhi 'á dhi, à dré agó àlo tirí kònzi íbe í léna, adrélépi kpà ábhãbhã ro dhi ni adzízó Yésu véle. ³³ Di Yésu dré tirí kònzi nda ni dròzo pfòle ábhãbhã nda lésè dhi, dré kidhózó adrélé kúlí ta. Móndyá zyandre kònàle dhi ki líndrí dré gàzo bhwãbhwa gò, ì dré adrézó tàá dhi: «À nò rè tàdzí tà 'òle làsú be kònìni dhi Ìsèrèlé 'a ko!»

³⁴ Di, Fàrìsáyò ì adré tá àyikya tàá dhi: «Dhya kòdhi adré tirí kònzi ki dro topfòle móndí i lésè, tirí kònzi ki kàdrì ni rìnyí sè.»

Lànyá líyí ni ti lizima, kòmùró àzibhá i lile áyi lànyá lokó dhi

³⁵ Gò Yésu dré ngàzo adrélé tatsilé bhàandre títi i 'ásè ìndì bhà títi i 'ásè, tà tadhábe Yúdà ànzì ki lísàmbò dzó i 'ásè, Rúbí Tani Gíká ni Opì àdhya ni longóbe, ìndì móndí ki tidríbe àyi ki drà títi i lésè. ³⁶ Di dré tá adrérà'a móndí zyandre dhi ki no dhi 'á dhi, adré tá kizà do áyi togó na àyi ki tà sè. Tàko ko, ì adré tá landèle tò, ìndì tà adré tá àyi ki lavú. Ayi tá ngóro kábilígyà adrèbhá àyi ki líkílèpi àko dhi i tìni. ³⁷ Di dré tàzoá áyi lebèbhá i dré dhi: «Lànyá ka amvú na lavúlé dre. Di, àzibhá adrèbhá lànyá nda ni lokó dhi ki àbvò yókódhó. ³⁸ Mì kàdré di lànyá nda ni líyí ni ti lizí, kòmùró àzibhá i lile áyi lànyá lokó be dhi bvó.»

10

Yésu tibhù àpóstolò mudrí-drì-rì dhi i lile àzì na

(À kònò kpà Márokò 3:13-19; 6:7-13; Lúkà 6:12-16; 9:1-6)

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré áyi lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ki azizó gò, rìnyí fèzo àyi dré kitswázó tirí kònzi ki dro móndí i lésè, ìndì kitswázó móndí ki tidrí àyi ki drà títi i lésè. ² Apóstolò mudrí-drì-rì nda ki rú i tá: Símónà (adrélé kpà rú zìle Péteró dhi), adrúpi ni Andréyà, Yàkóbhò Zèbèdáyò ni mvá, adrúpi ni Yòwánì, ³ Filípò, Bàràtòlómáyò, Tòmá, Mátáyò (mèdáyì lagílèpi dhi), Yàkóbhò Aláfáyò ni mvá, Tàdáyò, ⁴ Símónà (adrélèpi àtsi ró áyi sùrú ni tà sè dhi), ìndì Yùdàsì Ìsìkàrìyótà (dra Yésu ni lefèlèpi kàribhá i drígá dhi).

⁵ Di Yésu dré dhya mudrí-drì-rì nda ki tibhùzo, tà lazizó àyi dri kònini: «Mì lè móndyá sùrú twá ro dhi i véna ko. Mì fì kpà bhàandre àlo Sàmàríyà kya na ko. ⁶ Be ró dhi, mì lè àmikya Ìsèrèlè ànzì avìbhá kábilígyà i tìni dhi i véna. ⁷ Mì dré adrérà'a lile dhi 'á dhi, mì kàdré longóá móndí i dré dhi: <Opì bhù àdhya atsa ànyi dre!> ⁸ Mì kàdré dràbhá ki tidrí, adrézó móndí dràbhá dre dhi ki tingá dràdrà lésè, adrézó móndí kàrì dré rùle dhi ki tidrí, adrézó tirí kònzi ki dro topfòle móndí i lésè. Mì kàdré tà 'o móndí i dré àngyá, ngóro mì dré kisúlé àngyá dhi tìni.

⁹ Mì do óró 'i yà, àrezá 'i yà, kó ngalè làfa lò'wa mvá 'i yà dhi àmi rú ko. ¹⁰ Mì kòdo kòmvo atsi sè dhi 'i yà, kítá agá lésè dhi ni àzya 'i yà, kámókà àzya 'i yà, kó ngalè kùtù fa 'i yà dhi ko. Tàko ko, adré leá dhi, dhya àzì 'òlèpi dhi kònnya áyi landè.

¹¹ Bhàandre ángùdhi yà, ngalè bhà tsà ángùdhi yà mì dré dra fizo lána dhi na dhi, mì kòndà rè zyà móndí kitswálèpi àmi ki ka'ì dòle dóro dhi 'íká gò, mì kàdréro ayilé akódhi nda bhàna tsàle kítú mì dré dra ngàzo àrà nda 'ásè dhi tú. ¹² Mì kàdré fìle dzó àlo dhi na dhi, mì kòtà dhi: <Tà kìdrìkìdrì kàdré dzó kònìdhi 'á.> ¹³ Móndyá dzó nda lé dhi i kàdré àmi ki ka'ì dòle dóro dhi, tà kìdrìkìdrì àmikya nda kàdré àyi dri. Di, ì kàdré àmi ki ka'ì dòle dóro ko dhi, mì kò'o tà kìdrìkìdrì àmikya nda agòle àmi vélé. ¹⁴ Dzó ángùdhi yà, ngalè bhàandre ángùdhi yà dra àmi ki ka'ìzo dòle lána dóro ko yà, kó ngalè àmi ki kúlí yìzo ko yà dhi na dhi, mì kòpfò 'ásà, ìndì mì kòtowá tàpfulíndrì àmi pásè tadházóá dhi, mì tayí àyi ki tà títi dre. ¹⁵ Má adré tà bàti ta àmi dré: Kítú Gíká dré dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, a ni tà ño móndyá bhàandre nda lésè dhi i dri, móndyá Sòdómà i lésè Gòmóra be dhi kya ki lavú.»

*Kizà adrébhá aìle dhi i
(A kònò kpà Mároko 13:9-13; Lúka 21:12-17)*

¹⁶ «Mì yi rè ká! Má adré àmi ki mu ngóro kábilígyà i tíni trú kàlagí i kòfalé. Asà dhi, lè mì kàdré tògya ró ngóro nǐ i tíni, adrélé kpà tà àko àmi rú ngóro kòbhòlà i tíni. ¹⁷ Mì kàdré àmi ki líkí móndí ki tà sè. Tàko ko, ì ni àmi ki 'o topfòle tàbvó tǎrà i 'àsè, adrézó àmi ki bhwa àyi ki lísámbò dzó i 'àsè. ¹⁸ Ama tà sè dhi, à ni àmi ki tidrǐ topfòzo àmi ìbe gùvèrènerè i kandrásè ìndì ópí kàdrǐ i kandrásè, mì kòkitswáro áma tà mì dré nòle ìndì mì dré yìle dhi ki longó àyi dré, ìndì móndyá sùrú twá ro dhi i dré. ¹⁹ Dì, à kàdré àmi ki dri tàbvó tàle dhi, mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzìle tà mì dré dra tàle àmi rúsè yà, kó ngalè mì ni tà nda ni ta ngíni ya dhi dri dhi ko. Gíká ni tà mì dré kitswálé tàle dhi ni fe àmi dré gbǎ lókyá nda sè. ²⁰ Angyá ko, mì ni adré tà nda ni ta àmi ko. Be ró dhi, àmi ki Atá ni Tírí ni adré tǎá àmi tí dhi nǐ.

²¹ Móndí ki àyi ki adrúpi ki lefè todràle kàribhá i drígá. Anzi ki atá ki kpà àyi ki ànzi ki lefè todràle. Anzìmvá ki ligí àyi ki tibhá i rú, adrézó àyi ki 'o todràle. ²² Móndyá títi dhi ki togó kònzi bha àmi rú áma tà sè. Dì, dhya adrélépi ína togó tsi, adrézó àyi totó tǎtà tsàle kùdù na dhi ni adrí. ²³ A kàdré àmi ki mì pfo bhàandre àlo dhi na dhi, mì kòlapá lile àzya ni léna. Má adré tà bàti ta àmi dré: Mì kitswá tǎdzí tatsíle bhàandre títi Ìsèréle ànzi kya i 'àsè drìdrì Móndí ni Mvǎ dré dra agòzo dhi kandrá ko.

²⁴ Dhya adrélé tadhálé dhi lavú ína dhya adrélépi àyi tadhá dhi ko. Dhya adrélépi màrǎbà ro dhi lavú kpà àyi mírǐ ko. ²⁵ Adré leá dhi, dhya adrélé tadhálé dhi kǎtsá dhya adrélépi àyi tadhá dhi tíni. Adré kpà leá dhi, màrǎbà kǎtsá àyi mírǐ tíni. A kàdré dzó líyí zi Bèlèzèbùlè ro be dhi, à ni dǐ véle móndyá akódhi ni dzó lé dhi ki lodhá ngíni?»*

*Dhya kitswálépi mì dré ròle dhi
(A kònò kpà Lúka 12:2-9)*

²⁶ «Dì mì kòro móndí àlomvá ko. Tàko ko, à ni tà títi lùzu ró dhi ki tadhá ngádra 'á. A ni kpà tà títi zùle zùzù dhi ki 'o apfòle móndí ì dré nǐle dóro. ²⁷ Dì tà má dré adrélé tàle àmi dré tǐnǐmvá na dhi i, mì kàdré tǎá ngádra 'á. Tà adrélé tàle àmi bína kòyàya sè dhi, mì kàdré longóá dzódrǐ i lésè. ²⁸ Mì kòro dhya adrébhá móndí ki rúbhá ki tupfú todràle gò, ì dré kitswázó àyi ki lídrǐ pfu bwà ko dhi i ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya Gíká kitswálépi móndí ki lídrǐ ki tupfú todràle àyi ki rúbhá ìbe líferò na dhi ni ro kòdhya.

²⁹ A adré zakó tsǐ kitsìkírínyà rǐ dhi ki lagí làfa lò'wa mvá àlo dhi sè? Dì tǎgba dré adrézó kònini dhi, àyi nda ki àlo kitswá dhèle kǐní mi, Gíká àmi ki Atá dré tà nda ni ni àko ró ko. ³⁰ Kàdré dǐ àmi ki tà sè dhi, akódhi nà ndìndì àmi ki drǐbhǐ i títi nàna. ³¹ Mì kàdré dǐ ngá ro ko. Ami ki tà lavú kitsìkírínyà zyandre dhi kya byá!

³² Dhya ángùdhi adrélépi tǎá móndí i kandrá dhi í ka'ǐ ma dre dhi, má ni kókpà tǎá áma Atá bhù na dhi kandrá dhi, má ka'ǐ akódhi nda dre. ³³ Dì, dhya ángùdhi adrélépi ína áma ga móndí i kandrá dhi, má ni kókpà akódhi nda ni ga áma Atá bhù na dhi kandrá.»

*Yésu alì tà ru lanzízó dhi ni bha móndí i kòfalé
(A kònò kpà Lúka 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ «Lè mì kòkisù ko tàle dhi, má alì kitswálé tà kǐdrǐkǐdrǐ fe bvò dri dhi. Má alì kitswálé tà kǐdrǐkǐdrǐ fe ko. Be ró dhi, má alì mána kitswálé àdzú so

* **10:25** 10:25 Rú «Bèlèzèbùlè» kònìdhi, rú fèle Sàtánà, tǐrǐ kònzi ki kàdrǐ dré dhi 'i.

móndí i kòfalé. ³⁵ Tàko ko, má alì mváagó ki kòfalé lanzí atá ni be. Má alì mvátòkó ki kòfalé lanzí andre ni be, adrézó kpà àdramvá ki kòfalé lanzí àdrá ni be. ³⁶ Dhyá ki kàribhá ki adré móndí dhyá ki tàndi ni dzó na dhi 'i.†

³⁷ Dhya ángùdhi adrélépi áyi atá 'i yà, kó ngalè áyi andre 'i yà dhi ni le áma lavú dhi, kitswá má sè ko. Dhya adrélépi áyi mváagó 'i yà, kó ngalè áyi mvátòkó 'i yà dhi ni le áma lavú dhi, kitswá má sè ko. ³⁸ Dhya ángùdhi adrélépi áyi fa kipakipa do, adrézó áma lebè dhi ko dhi, kitswá kpà má sè ko. ³⁹ Dhya ángùdhi adrélépi áyi lídrì líkí áyi tàndi dré dhi, ni áyi lídrì nda ni 'o avìle. Di, dhya adrélépi áyi lídrì fe áma tà sè dhi ni áyi lídrì nda ni kisú.»

Làgí à dré dra kisulé dhi

(À kònò kpà Márokò 9:41)

⁴⁰ «Dhya ángùdhi adrélépi àmi ki ka'ì dòle dóro dhi, adré áma tàndi ni ka'ì kòdhya. Dhya adrélépi áma ka'ì dòle dóro dhi, adré dhya áma amùlepi dhi ni ka'ì kòdhya. ⁴¹ Dhya ángùdhi adrélépi pròfétà àlo dhi ni ka'ì dòle dóro, dré adrélé pròfétà 'i dhi sè dhi, akódhi nda ni làgí adrélé fèle pròfétà i dré dhi ni kisú. Dhya adrélépi móndí àlo gyägya dhi ni ka'ì dòle dóro, dré adrélé móndí gyägya 'i dhi sè dhi, akódhi nda ni làgí adrélé fèle móndí gyägya i dré dhi ni kisú. ⁴² Di má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi ndìndì kópò àlo yì kìdrì àdhya ni fe áma ànzimvá ki àlo dré mvùle, dré adrélé áma lebèlepi 'i dhi sè dhi, akódhi nda ni làgí ina ni kisú bàti.»

11

Yòwàni Bàtìsimò fèlepi mù móndí i Yésu véna

(À kònò kpà Lúka 7:18-35)

¹ Yésu kòlazí tà nda i áyi lebèbhá mudrí-drì-rì dhi i dri akílé dre dhi, dré ngàzo adrélé tatsílé tà tadhábe ìndì Giká ni kúlí longóbe bhàandre bvò Gàliláyà àdhya lé dhi i 'àsè.

² Di Yòwàni Bàtìsimò fèlepi, adrélépi tá bǎdzó na dhi kòyi tà Krísto dré tá adrélé 'òle dhi i dre dhi, dré áyi lebèbhá ki mùzo ³ akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Mì Mèsíyà adrélépi tá alìle dhi 'i? Kó ngalè, mà kàdré dhu rè dhya àzya ni letè kòdhya?» ⁴ Yésu logó àyi dré dhi: «Mì gò tà mì dré adrélé yìle, ìndì mì dré adrélé nòle kòni ki tití Yòwàni dré: ⁵ Mì kùdúkùdu i adré ngá no, mèrèkpè i adré atsí to, móndí kàrí dré rùle dhi i adré adrílé, móndí bibhálé be kùdúkùdu ró dhi i adré tà yi, móndí dràbhá dre dhi i adré angálé dràdrà lésè, ìndì à adré Rúbí Tani longó lemerèbhá i dré. ⁶ Kólénzé dhya ángùdhi dra dhèlepi áma tà sè ko dhi dré!»

⁷ Di Yòwàni ni lebèbhá nda i dré tá adrérà'a lile dhi 'á dhi, Yésu dré kìdhózó adrélé Yòwàni ni tà ta móndyá zyandre i dré, adrézó tàá dhi: «Mì lè tá duku na àdho no? Mì lè kòzó lyǎ dré tá adrélé vìle dhi ni no? ⁸ Mì lè tá àdho no? Mì lè móndí kítá aveave asólépi i rú dhi ni no? Mì yi rè ká! Móndyá adrèbhá kítá aveave dhi ki tosó dhi i àyikya ópí ki dzó kàdrì i 'àsè be. ⁹ Mì lè tá di àdho no? Mì lè pròfétà ni no? Ayíya! Má adré tàá àmi dré dhi: Yòwàni nda lavú pròfétà byá. ¹⁰ Tàko ko, akódhi dhya tà kònìdhi ni tisìzo tà ni dri Giká ni Kúlí na dhi 'i: <Mì nò ká! Má ni dhya dra áma kúlí longólépi dhi ni mu lile mí kandrána. Akódhi nda ni láti ledé mí dré mí kandrána.>*

† 10:36 10:36 A kònò Miké 7:6. * 11:10 11:10 A kònò Màlákì 3:1.

¹¹ Má adré tà bàti ta àmi dré: Mòndyá títi tòkó dré òlè dhi i kòfalé dhi, dhya àlo kàdrì Yòwánì Bàtìsimò fèlepi nda ni lavulépi dhi apfò rè tàdzí ko. Di, tágba dré adrézó kònìni dhi, dhya tàko lavulé Opì bhù àdhya na dhi lavú ina akódhi. ¹² Kidhólé lókyá Yòwánì Bàtìsimò fèlepi dré kidhózó Giká ni kúlí longó dhi sè atsálé ándrò kònìdhi dhi, à adré ru pfu Opì bhù àdhya be, ìndì mómí rìnyi ró dhi i adré láti nda topázóá. ¹³ Tàko ko, pròfétà títi dhi i Mósè ni tatrítrí kúlí be dhi i longó tá Opì nda ni tà, atsálé Yòwánì ni lókyá 'á. ¹⁴ Mì kàdré áma kúlí le ka'ìle dhi, Yòwánì nda Èlìyà adrélépi tá alìle dhi 'i. ¹⁵ Dhya ángùdhi adrélépi bíbhálé íbe tà yìzo dhi kòyi!

¹⁶ Má ni kitswá mómíyá ándrò kònì ki tà tadhá àdho ngá rú? Ayi nda i sù ngóro ànzimv́a lírìbhá ngá lagírà na, adrélé kúlí loyó àyi kòfalésè dhi i tìni. I adré loyóá dhi:

¹⁷ <Mà tswà làrì àmi dré wóyá,

mì to àmikya làrì nda ko.

Mà ngo àwó longó wóyá,

mì tongó àmikya ko.>

¹⁸ Tàko ko, Yòwánì nda dré alìzo dhi, nya tá ngá ko, mvu kpà ngá ko gò, à dré adrézó tàá dhi: <Akódhi tirí kònzi íbe í léna.> ¹⁹ Di, ma, Mómí ni Mv́a, má dré alìzo dhi, má adré mána ngá nya, adrézó kpà ngá mvu gò, à dré adrézó tàá dhi: <Dhya kòdhi kòvongbolo líyí 'i, wá lítsí líyí 'i, ìndì mèdáyì lagíbhá ki arúpi tàkonzìbhá íbe dhi 'i!> Di, à adré Giká ni tògyá no gyágya, tà adrélé 'òle tògyá nda sè dhi i sè.»

Kizà bhàandre Yésu ni gabhá rè dhi kya

(A kònò kpà Lúkà 10:13-15)

²⁰ Gò Yésu dré ngàzo adrélé lawàle bhàandre í dré tá tà líndrìga ró bí dhi ki 'òzo 'ásà dhi i dri, mómíyá 'ásà dhi i dré àyi ki togó ladzálé ko dhi sè. ²¹ Tà dhi: «Kizà àmi ki ngá 'i, àmi Kòràzínàbhá ro ni i! Kizà kpà àmi ki ngá 'i, àmi Bètèsàyídàbhá ro ni i! Angyá ko, má kò'o tá tà líndrìga ró má dré 'òle àmi véna dhi i Tírè na ìndì Sídónà na dhi, kònò mómíyá bhàandre nda i 'ásè dhi i asó tá kítá lírì àyi rú kínó, àyi ki dri pfòzo tópfó sè tadházóá dhi, i ladzá àyi ki togó káyà dhi dre. ²² Má adré òlè àmi dré dhi: Kítú Giká dré dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, a ni tà ɲo àmi dri mómíyá Tírè i lésè Sídónà be dhi kya ki lavú.

²³ Di àmi Kàpàrànwúmàbhá ro ni i, mì adré tsì kisùá dhi, Giká ni àmi ki tà tingá tsàle byá kurú na bhù na bàti? Tàdzí ko! A ni àmi ki tà tirí tsàle byá mómíyá dràbhá dre dhi ki àrà na. Angyá ko, má kò'o tá tà líndrìga ró má dré 'òle àmi véna dhi i Sòdómà na dhi, kònò bhàandre nda ni tá adré ngbú rè be atsálé ándrò kònìdhi. ²⁴ Má adré òlè àmi dré dhi: Kítú Giká dré dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, a ni tà ɲo àmi dri mómíyá Sòdómà lésè dhi kya ki lavú.»

Tà kìdrìkìdri kisuma Yésu véna dhi

(A kònò kpà Lúkà 10:21-22)

²⁵ Lókyá nda sè dhi, Yésu dré tàzoá dhi: «Á! Tátá, Mírì bhù kya bvò be ni, má adré àwoyá ta mí dré, mí dré tà kòdhi ki zùle tògyabhá i dré ìndì mómíyá tà nibhá i dré gò, mí dré tà nda ki tadházó ànzimv́a i dré dhi sè.

²⁶ Ayíya, Tátá, tàko ko, tà mí dré 'òle nda tá dóro mí mìlèsè.

²⁷ Áma Atá tayí tà títi dhi i má drígá dre. Dhya àlo Giká ni Mv́aagó nìlepi bàti dhi yókódhó, ngbà 'í Giká Atá nì nì. Dhya àlo Giká Atá nìlepi bàti dhi

kpà yókódhó. Ngbà 'í akódhi ni Mváagó nǐ nǐ, ìndì dhya Mváagó nda dré adrézó áyi Atá ni le tadhálé àyi dré dhi ì nǐ àyi.

²⁸ Ami títi adrébhá ngá lanzi do adrézó landèle ni i, mì alì má véle wà, má kò'oró àmi adrélé lovólé be dhi bvó. ²⁹ Mì kòtayí àmi má dré adrélé tidrìle, mì kàdréró áma tà nda nìle. Tàko ko, áma togó yàyà ànzimvá kya tíni, ìndì mì ni tà kìdrìkìdri kisú àmi ki togó na. ³⁰ Angyá ko, àmi ki tayìma má dré adrélé tidrìle dhi dóro, ìndì ngá má dré adrélé fèle àmi dré dòle dhi lanzi ko.»

12

Yésu Mírì sàbátù àdhya 'i

(A kònò kpà Mároko 2:23-28; Lúka 6:1-5)

¹ Amvolásà, sàbátù àlo dhi, Yésu ì adré tá lavúlé amvú ngánò àdhya i 'ásè. Tàbirí dré akódhi ni lebhéhá ki 'òzo gò, ì dré kìdhózó adrélé ngánò lò'wa vu, adrézó tsíá. ² Fàrisáyò ì kònò tà nda dre dhi, ì dré tàzoá Yésu dré dhi: «Mí nò rè ká! Àmi lebhéhá ì adré àyikya tà àma ki tatrítrí kúlí dré adrélé logálé sàbátù tú dhi ni 'o!»

³ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mì nà rè tà Dàwídi dré tá 'òle ì dré adrerà'a tàbirí íbe akódhi ni arúpi íbe dhi 'á dhi ko? ⁴ Akódhi fi tá Gíkà ni dzó kàdrì na gò, ì dré mápà fèle Gíkà dré dhi ni adózó nyàle arúpi ni íbe. Tàkò àma ki tatrítrí kúlí adré tá ína mápà nda ni nyàma logá àyi dré. Ngbà 'í kòwánà ki tá kitswá nyáá dhi àyi. ⁵ Mì nà rè kpà Mósè ni tatrítrí kúlí na ko tàle dhi, kòwánà ì adré àyikya àzi 'o tépelò na gba kàdré sàbátù tú gò, adrézó tà bha àyi dri ko dhi? ⁶ Di má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya kàdrì tépelò nda ni lavúlépi dhi be kònwàrè! ⁷ Gíkà ni Kúlí adré tàá dhi: «Má adré móndyá adrébhá àyi ki àzya ki kizà bha dhi ki nda kòdhya. Má adré mána mòbòmà adrélé fèle má dré dhi ki nda kòdhya ko.»* Kònò mì kònǐ tá kúlí kòdhi ki àndu be dhi, mì kitswá tá tà bha móndyá tà àko àyi rú dhi i dri ko. ⁸ Tàko ko, Móndí ni Mvá, Mírì sàbátù àdhya 'i.»

Yésu tidrí agó àlo dhi sàbátù tú

(A kònò kpà Mároko 3:1-6; Lúka 6:6-11)

⁹ Yésu kòtayí àrà nda dre dhi, dré lizo file Yúdà ànzi ki lèsàmbò dzó na. ¹⁰ Kònàle dhi, agó àlo drígá ni dré 'yòzo 'yo'yò dhi tá be. Fàrisáyò àruka ì adré tá tà ì dré kitswázó Yésu ni asíkì àsà dhi ni nda gò, ì dré lizízóá tíá dhi: «Àma ki tatrítrí kúlí ka'í, à kàdré móndí ki tidrí sàbátù tú dhi 'í?» ¹¹ Akódhi logó àyi dré dhi: «Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré kábilígyà àlo dhi íbe gò, kábilígyà nda dré dhèzo bhú na sàbátù tú dhi, dhya nda kitswá tsì aséá gbà kítú nda sè ko? ¹² Di móndí ki tà lavú kábilígyà kya byá! Asà dhi, àma ki tatrítrí kúlí adré tà dóro 'òma sàbátù tú dhi ni ka'í.»

¹³ Di Yésu dré tàzoá agó nda dré dhi: «Mí kidzì ámi drígá.» Akódhi dré kidzìzoá gò, drígá ni nda dré adrízó atsálé dóro àzya ni tíni. ¹⁴ Di Fàrisáyò nda ì dré pfòzo ru yi, kitswázó láti nda Yésu ni pfùzo dràle dhi bvó.

Yésu màrábà Gíkà dré zìle dhi 'i

¹⁵ Di Yésu dré tà nda ni yìzo gò, àrà nda ni tayízó lizo. Móndí zyandre lavúlé dhi ì dré ngàzo lile akódhi vèsè gò, dré àyi ki dràbhá títi dhi ki tidrízó. ¹⁶ Dré àyi ki logázó, ì kòtadháro móndí ì dré ì àdhi 'i ya dhi ko. ¹⁷ Tà nda kòdhi atsá kònìni, kitswálé tà Gíkà dré tá longólé profétà Èsáyà tí dhi kò'oró ru be dhi bvó. Akódhi longó tá dhi:

* 12:7 12:7 A kònò Oséyà 6:6.

18 «Kònìdhi áma adhemakandra má dré zìle dhi 'i. Akódhi dhya má dré adrélé lèle tò, ìndì áma togó dré adrézó kiníle tà ni ni sè dhi 'i.

Má ni áma Tirí bha akódhi dri gò, dré áma tà gyägya longózó sùrú títi dhi i dré.

19 Akódhi kitswá lawàle móndí íbe ko, kitswá kpà trèle ko.

Kitswá áyi kúlí loyó móndí i dré yìle láti i bhálésè ko.

20 Kitswá kòzó bhèlebhéle dhi ni ño ko.

Kitswá kpà talà adrélépi 'òle adrélé dhi ni avó adrélé ko, tsàle lókyá dré dra áma tà gyägya 'òzo tà kònzi lavú dhi 'á.

21 Di sùrú títi bvò dri dhi ki àyi ki mǐ bha akódhi véna.»†

Yésu ni tà, tirí kònzi ki kàdrì àdhya be dhi

(A kònò kpà Mároko 3:22-30; Lúkà 11:14-23)

22 Amvolásà dhi, à dré agó àlo tirí kònzi íbe í léna, adrélépi kpà mǐ kùdúkùdu ró ìndì ábhábhá ro dhi ni adzízó Yésu véle. Di Yésu dré akódhi nda ni tidrízó gò, akódhi dré kídhozó adrélé kúlí ta, adrézó kpà ngá no.

23 Mòndyá zyandre títi dhi ki líndrí dré gàzo bhwábhwa gò, ì dré adrézó tàá dhi: «Dhya kòdhi tsǐ Dàwídí ni Mvá, Mésíyà ro dhi 'i ko?» 24 Di, Fàrisáyò ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì dré àyikya tàzoá dhi: «Dhya kòdhi adré ngbà 'í tirí kònzi ki dro topfòle móndí i lésè, Bèlèzèbùlè, tirí kònzi ki kàdrì ni rǐnyí sè.»

25 Di, Yésu dré ína tà ì dré tá adrélé kisùle nda ni nǐzo kyá gò, tàzoá àyi dré dhi: «Òpì ángùdhi mòndyá zàlá dhi ì dré adrézó ru lanzí àyi kòfalésè dhi, òpì nda ni tà ni akí títi. Bhàandre ángùdhi yà, kó ngalè dzó ángùdhi yà mòndyá lána dhi ì dré adrézó ru lanzí àyi kòfalésè dhi, kitswá kpà áyi totó bwà ko. 26 Sàtánà kàdré Sàtánà ni dro dhi, adré ína ru pfu áyi tàndi be. Akódhi ni òpì ni di áyi totó ngíningíni ró? 27 Má kàdré mána tirí kònzi ki dro Bèlèzèbùlè ni rǐnyí sè dhi, àmi ki mòndyá ì adré di àyi ki dro àdhi ni rǐnyí sè? Di ásà dhi, àyi nda ki tà mǐ dré adrélé tàle nda ki bvó ta àyi.

28 Di, má kàdré mána tirí kònzi ki dro Gíkà ni Tirí ni rǐnyí sè dhi, kòdhi adré tadhá dhi, Gíkà ni Opì atsá àmi kòfalé dre káyà dhi.

29 Kòdhi íbe dhi, dhya àlo kitswá file agó kòmbá àlo dhi ni dzó na akódhi ni ngá wu bwà ko, kàdrò zyà rè kòmbá nda bã sè 'íkà ko dhi. Di kàdrò akódhi dre dhi, a ni kitswá ngá títi akódhi ni dzó na nda ki wu.

30 Dhya ángùdhi adrélépi túmání má be ko dhi adré ína ru pfu má be. Dhya adrélépi móndí ki kimó túmání má be ko dhi, adré ína àyi ki lapé.

31 Di ásà dhi, má adré tàá àmi dré dhi: Gíkà ni kitswá tàkònzì títi móndí ì dré adrélé 'òle dhi ki tri, túmání làdhá títi ì dré adrélé dhàle í rú dhi íbe. Di, kitswá ína làdhá dhàle Tirí Lólo rú dhi ni tri ko. 32 Dhya ángùdhi adrélépi kúlí kònzi ta Móndí ni Mvá rú dhi, Gíkà ni akódhi nda ni tàkònzì tri. Di, dhya ángùdhi adrélépi ína kúlí kònzi ta Tirí Lólo rú dhi, à kitswá akódhi nda ni tàkònzì tri lókyá kònìdhi sè yà, kó ngalè lókyá adrélépi àlìle dhi sè yà dhi ko.»

Fa ì lò'wa ni íbe dhi

(A kònò kpà Lúkà 6:43-45)

33 Yésu gò tàá dhi: «Fa kàdré dóro dhi, lò'wa ni ki kókpà adré dóro. Fa kàdré kó kònzi dhi, lò'wa ni ki kókpà adré kònzi. Tàko ko, à adré fa ni lò'wa ni i sè. 34 Àmi, nǐ àtrá ki àrèbhá ni i, àmi kó kònzi dhi, mǐ ni di kitswá tà àlo dóro dhi ni ta ngíningíni ró? Àngyá ko, ti adré tà adrélépi

† 12:21 12:21 A kònò Esáyà 42:1-4.

gàle togó na dhi ki ta kòdhya. ³⁵ Dhya dóro adré tà dóro 'o apfòle tà dóro títi dré zùle áyi togó na dhi i lésè. Di, dhya kònzi adré ína tà kònzi 'o apfòle tà kònzi títi dré zùle áyi togó na dhi i lésè. ³⁶ Má adré tàá àmi dré dhi: Kítú dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, mónnyá títi dhi ki kúlí tàko àlo àlo títi i dré tàle dhi ki tà ta Giká kandrá. ³⁷ Tàko ko, kúlí mí dré tàle dhi ki tà sè dhi, a ni àmi tàbvó ta ngalè ámi nòzo gyägya yà, kó ngalè tà bhàzo mí dri yà dhi.»

*Tà tadhále pròfètà Yónà ni tà rú dhi
(A kònò kpà Márokò 8:11-12; Lúkà 11:29-32)*

³⁸ Amvolàsà dhi, Fàrisáyò àruka i tátrítrí kúlí tadhábhá àruka íbe dhi i dré tàzoá Yésu dré dhi: «Tadhálepi, mà adré leá dhi, mí kò'o tà líndrígá ró dhi àma dré nòle.» ³⁹ Di Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Mónnyá ándrò adrébhá kònzi ìndì zàràbhù ro dhi i adré tà líndrígá ró dhi ni nda nòle. Di, à kitswá tà àzya líndrígá ró dhi ni 'o àyi dré nòle dhi ko, kàdrè ngbà 'í pròfètà Yónà àdhya 'i ko dhi. ⁴⁰ Tàko ko, ngóro Yónà dré tá ayilé kítú na ìndì ngátsi na kosyá àgá léna dhi tìni dhi, Mónde ni Mvá ni kókpà ayí bvò na kítú na ìndì ngátsi na.

⁴¹ Kítú dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, Nínívèbhá ki nga tà bha mónnyá ándrò ni i dri. Tàko ko, Nínívèbhá nda i dré tá tà Yónà dré longólé àyi dré dhi ni yìzo dhi, i ladzá tá àyikya àyi ki togó 'í. Di mì nò rè ká! Dhya kàdrè Yónà nda ni lavúlèpi dhi be kònwàrè! ⁴² Kòdhi íbe dhi, kítú dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, ópí kàdrè tòko ró bvò tàbhu na dhi drìle dhi ni nga tà bha mónnyá ándrò ni i dri. Tàko ko, ópí nda angá tá ína làwú làvo lésè àlìle ópí Sòlòmónò ni tògyakúlí yi 'í. Di mì nò rè ká! Dhya kàdrè Sòlòmónò nda ni lavúlèpi dhi be kònwàrè!»

*Tírí kònzi ni gòma fìle móndí léna dhi
(A kònò kpà Lúkà 11:24-26)*

⁴³ Yésu gò tàá dhi: «Tírí kònzi àlo dhi kòpfò dhya àlo lésè dhi, adré anyalé àrà fà ro dhi i 'àsè, àrà í dré kitswázó lovólé lána dhi ni ndabe. Di, kòkitswá kisúá bwà ko dhi, ⁴⁴ adré tàá dhi: «Má ni go fìle áma dzó má dré apfòzo lásà dhi na.» Kògò tsàle dre dhi, adré kisúá dhi, dzó nda ngbo: A awá 'alé ni, ngá lána dhi ki tobhàzo kpàkpa dre. ⁴⁵ Di adré lile tìrì kònzi áyi lavúbhá nzi-drì-rì dhi ki nda lizo àyi íbe gò, i dré adrézó tífìlé adréle dhya nda léna. Di dhya nda ni tà kùdù ro dhi véle kònzi wáláká ni ni lavú. Di tà nda ni adré kókpà kònìni mónnyá ándrò adrébhá kònzi ni i dré.»

*Yésu ni andre i adrúpi ni íbe dhi
(A kònò kpà Márokò 3:31-35; Lúkà 8:19-21)*

⁴⁶ Yésu dré tá adrerà'a tà ta mónnyá zyandre i dré dhi 'á dhi, akódhi ni andre i adrúpi ni íbe dhi i dré atsázó adréle àyi ki totó kivì na. I adré tá tà le tàle akódhi be. ⁴⁷ Dhya àlo dré tàzoá Yésu dré dhi: «Ámi andre i ámi adrúpi íbe dhi i adré àyi ki totó kivì na. I adré tà le tàle mí be.»

⁴⁸ Yésu logó dhya nda dré dhi: «Áma andre àdhi 'i? Áma adrúpi i àdhibhá 'i?» ⁴⁹ Dré drígá bhèzo áyi lebèbhá i véna, tàzoá dhi: «Mì nò rè áma andre i áma adrúpi íbe kòni i ká! ⁵⁰ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélepi tà áma Atá bhù na dhi dré adréle lèle à kò'o dhi ki 'o dhi ína áma adrúpi 'i, áma amvúpi 'i, ìndì áma andre 'i.»

13

*Pídhígó agó kórì rìlepi dhi ni tà dri dhi
(A kònò kpà Márokò 4:1-9; Lúkà 8:4-8)*

¹ Kítú nda sè dhi, Yésu dré apfòzo dzó lésè lile lirílé tápáriandre mîle.
² Móndeí zyandre lavúlé dhi ì dré ru kimólé akódhi làgàsè kúrú dhi sè dhi,
dré mbàzo lirílé bwátù na kitswálé tà tadhá, móndyá zyandre tíí nda ì dré
adrérà'a àyi ki totó yí mîle dhi 'á. ³ Dì dré kidhózó tà bǐ dhi ki tadhá àyi
dré pídhígó sè, adrézó tàá dhi:

«Mì yi rè ká! Kítú àlo dhi, agó àlo dhi pfò tá lile kórì rì àyi amvú na.
⁴ Dré tá adrérà'a kórì rì dhi 'á dhi, kórì àruka ì ledhé tá láti mîle gò, àrí
ì dré adàzo tetéá tíí. ⁵ Kórì àruka ì ledhé tá bvò kírà ro adrélépi kǐní íbe
tsà dhi dri. Ì dré apfòzo mbèlè, kǐní dré nzìle ko dhi sè. ⁶ Dì, kítú kòka dre
dhi, dré àyi ki zàzo 'yòle, àyi ki kídri dré file kǐní na dóro ko dhi sè. ⁷ Kórì
àruka ì ledhé tá kùtsí kòfalé gò, kùtsí nda dré mbàzo àyi ki amó. ⁸ Dì, kórì
àruka ì ledhé tá àyikya kǐní dóro dri gò, ì dré lò'wa 'àzo dóro. Alo ni 'a
lò'wa nyadhi-nzi, àzya ni nyadhi-na, àzya ni nyadhi-àlo-drǐ-mudrí.» ⁹ Yésu
gò tàá dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi bíbhálé íbe tà yǐzo dhi kòyi!»

*Yésu ngi tà í dré adrézó tà ta móndí ì dré pídhígó sè dhi ni àndu
(A kònò kpà Márokò 4:10-12; Lúkà 8:9-10)*

¹⁰ Amvolásà dhi, Yésu ni lebhèhá ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga,
akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Mí adré tà ta móndí ì dré pídhígó sè àdho tà sè?»
¹¹ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Giká fè àmi dré tògyá Opì bhù àdhya ni tà lùzu
ró dhi ki nǐzo. Dì, fè ína tògyá nda àyi dré ko. ¹² Tàko ko, dhya ángùdhi tà
nǐlepi bǐ dhi dré dhi, à ni tà dré nǐle nda ki drǐ timbà gò, akódhi dré adrézó
vélé tà nǐní íbe bǐ lavúlé. Dì, dhya ángùdhi tà nǐlepi ko dhi dré dhi, à ni
ndǐndì tà tsà dré nǐle dhi ni tingá. ¹³ Tà nda sè dhi, má adré tà ta àyi dré
pídhígó sè. Tàko ko, tágba ì dré adrézó ngá no dhi, ì adré ngá nda ki no
dóro ko. Tágba ì dré adrézó tà yi dhi, ì adré tà nda ki yi dóro ko, adrézó
kpà tà nda ki àndu ni ko. ¹⁴ Dì tà Giká dré tá longólé pròfétà Esáyà tí dhi ì
'o ru àyi léna kònǐni. Akódhi longó tá dhi:

«Mì ni adré tà yi 'í,

dì, mì kitswá tà mì dré adrélé yǐle nda ki àndu ni tàdzí ko.

Mì ni adré ngá no 'í,

dì, mì kitswá ngá mì dré adrélé nòle nda ki atógyà tàdzí ko.

¹⁵ Tàko ko, móndyá kòdhi ki togó andǐrǐ dre.

Ì tabhó àyi ki bíbhálé, àyi ki mǐ dròzo dròdrò.

Ì kò'o tá kònǐni ko dhi, kònò ì ni tá ngá no àyi ki mǐ sè,

adrézó tà yi àyi ki bíbhálé sè, adrézó tà ni àyi ki togó na,

ì dré àyi ki togó adzázó má véle gò,

má dré àyi ki tidrízó.»*

¹⁶ Dì, kólénzé ína àmi dré, àmi ki mǐ dré adrélé ngá no, ìndì àmi ki
bíbhálé dré adrélé tà yi dhi sè! ¹⁷ Má adré tà bàti ta àmi dré: Pròfétà bǐ
dhi ì móndí gyágya bǐ dhi íbe dhi ì tá lovó íbe tò kitswázó tà mì dré adrélé
nòle dhi ki no gò, ì dré àyikya nòzoá ko. Ayi tá kpà lovó íbe tò kitswázó tà
mì dré adrélé yǐle dhi ki yi gò, ì dré àyikya yǐzoá ko.»

*Yésu ngi pídhígó agó kórì rìlepi dhi ni tà dri dhi ni àndu
(A kònò kpà Márokò 4:13-20; Lúkà 8:11-15)*

* 13:15 13:15 A kònò Esáyà 6:9-10.

18 «Di mì yi rè pídihígó agó kórì rìlepi dhi àdhya nda adré leá tàle ngíni ya dhi ká. 19 Móndeí àruka ì adré Gĩká ni kúlí ka'ì ngóro kórì rìle ledhéle láti m̄le nda ì t̄ni. Ì kòyi Gĩká ni Op̄i ni tà dre dhi, ì adré àndu ni ni ni ko gò, Dhya kònzi dré adrézó atsálé kórì rìle nda ni tingí àyi ki togó lésè. 20 Móndeí àruka ì adré Gĩká ni kúlí ka'ì ngóro kórì rìle ledhéle bvò kírà ro dhi dri nda ì t̄ni. Ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì adré ndiri ka'íá arí sè. 21 Di, ì dré adréle kúlí nda ni tayí adréle t̄le àyi ki togó na ko dhi sè dhi, ì adré ngbà 'í tròle rúá lókyá tsà sè. Di kàdré tà ì dré adrézó kizà nya ásà dhi 'i yà, ngalè tà adrézó àyi ki mì pfo kúlí nda ni tà sè dhi 'i yà dhi, ì adré àyi ki tà ka'ika'ì nda ni tayí mbèlè. 22 Móndeí àruka ì adré Gĩká ni kúlí ka'ì ngóro kórì rìle ledhéle kùtsí kòfalé nda ì t̄ni. Ì kòyi kúlí nda dre dhi, tà bvò kòndi àdhya adrébhá àyi ki togó 'o lanzile dhi ì, ìndi ngá lovó adrélépi àyi ki lití dhi íbe dhi ì adré kúlí nda ni amó gò, dré adrézó lò'wa 'a ko. 23 Di, móndeí àruka ì adré àyikya Gĩká ni kúlí ka'ì ngóro kórì rìle ledhéle k̄ni dóro dri nda ì t̄ni. Àyi nda ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì adré àndu ni ni ni gò, ì dré adrézó lò'wa 'a dóro. Alo ni adré lò'wa 'a nyadhi-nzi, àzya ni nyadhi-na, àzya ni nyadhi-àlo-dri-mudri.»

Pídihígó mbì ngánò kòfalé dhi ni tà dri dhi

24 Yésu dré gòzo pídihígó àzya pi àyi dré, tàzoá dhi: «Op̄i bhù àdhya sù ngóro dhya àlo kórì dóro rìlepi àyi amvú na dhi t̄ni. 25 Di, móndeí títí dhi ì dré tá adrerà'a ayí ko ngátsi sè dhi 'á dhi, akódhi ni kàribhá dré ína atsázó mbì kórì ri ngánò kòfalé gò lizo. 26 Di ngánò nda kòmba adréle lò'wa 'a dre dhi, mbì nda dré kpà apfòzo. 27 Gò amvú líyí nda ni màrábà ì dré alizo akódhi véle tàá drá dhi: <Mírì, mí ri tsì kórì dóro ámi amvú na kòdhya ko? Mbì angá di ína ángolésè?> 28 Akódhi logó àyi dré dhi: <Kàribhá 'o tà kòdhi n̄.> Di màrábà nda ì gò akódhi ni lizí: <Mí lè mà kòlì mbì nda ni akú?> 29 Akódhi logó àyi dré dhi: <Kóko! Mì kòlì mbì nda ni akú dhi, mì ni dra akúá tùmání ngánò íbe. 30 Mì tayí àyi r̄iti dhi ì adréle mbàle tùmání tsàle lókyá dra lanya lokózó dhi 'á. Di lókyá nda sè dhi, má ni tàá dhya dra lanya lokóbhá dhi ì dré dhi: Mì akú rè zyà mbì todròle kitswálé zàle 'íká, gò mì kòlokóro ngánò tobhàle áma kòbhó na ndò.»

Pídihígó mùtádi lò'wa ni tà dri dhi

(A kònò kpà Mároko 4:30-32; Lúka 13:18-19)

31 Yésu dré gòzo pídihígó àzya pi àyi dré, tàzoá dhi: «Op̄i bhù àdhya sù ngóro mùtádi lò'wa dhya àlo dré dòle rìle àyi amvú na dhi t̄ni. 32 Lò'wa nda konyókonyó mvá lavulé lò'wa àruka títí dhi ì rúsè. Di, kàpfò dre dhi, dré ína mbàzo atsálé kàdrì ngá àruka títí kidhilé amvú 'á dhi ki lavú. Atsá fa t̄ni gò, àrí ì dré adrézó alile bhà si kólá ni ì dr̄ina.»

Pídihígó tàkú ni tà dri dhi

(A kònò kpà Lúka 13:20-21)

33 Yésu dré gòzo pídihígó àzya pi àyi dré, tàzoá dhi: «Op̄i bhù àdhya sù ngóro tàkú mvá tsà tòkó àlo dré adólé amulé fòndro kàdrì dhi be gò, tàkú nda dré fòndro nda ni 'òzo avólé títí dhi t̄ni.»

34 Di Yésu tà tá tà nda kòdhi ì títí móndeí zyandre ì dré pídihígó sè. Tà tà àlo àyi dré pídihígó àko dhi ko, 35 kitswálé tà longolé pròfètà tí kòndhi kò'oró ru be dhi bvó:

«Má ni tà adó tàle àyi dré pídihígó sè.

Má ni tà zùle kínó kidhólé bvò ni bhàma lésè dhi ki longó.»†

† 13:35 13:35 A kònò Longó ì 78:2.

Yésu ngi pídhígó mbì ni tà dri dhi ni àndu

³⁶ Amvolásà dhi, Yésu dré mónnyá zyandre nda ki tayízó gò, nzìzo bhàna. Akódhi ni lebèbhá ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Mí ngi àma dré pídhígó mbì amvú na dhi àdhya ni àndu wà.»

³⁷ Akódhi logó àyi dré dhi: «Dhya kórì dóro rìlepi nda, Móndeí ni Mvá 'i. ³⁸ Amvú nda bvò 'i. Kórì dóro nda, Giká ni ànzi akódhi ni Opì na dhi 'i. Mbì nda, Dhya kònzi ni ànzi 'i. ³⁹ Kàribhá mbì kórì rìlepi nda, Dzáborò 'i. Lókyá lànyá lokózó nda, lókyá kùdù 'i. Dhya adrèbhá lànyá lokó nda i, ángéló 'i.

⁴⁰ Di ngóro à dré adrélé mbì nda ni akú kitswálé zàle àtsí na dhi tíni dhi, a ni kókpà adrè kònini lókyá kùdù sè. ⁴¹ Móndeí ni Mvá ni àyi ángéló ki amù, tà títi adrèbhá móndí ki 'o ledhéle takonzì na dhi ki akú tùmání mónnyá títi adrèbhá tà kònzi 'o dhi íbe, àyi ki tingázó pfòle Giká ni Opì 'ásè. ⁴² Di ángéló nda ì dré àyi ki bhèzo àtsí adrélépi adrélé ko dhi na. Kònale dhi, ì ni adrè tongólé, adrézó kpà síkálándrá tsi. ⁴³ Di, mónnyá gyàgya dhi ki adrè àyikya lagulé kítú tíni àyi ki Atá ni Opì na. Dhya ángùdhi adrélépi bíbhálé íbe tà yìzo dhi kòyi!»

Pídhígó ngá làgí kyàkyà zùle dhi ni tà dri dhi

⁴⁴ «Opì bhù àdhya sù ngóro ngá làgí kyàkyà zùle amvú àlo na dhi tíni. Agó àlo dhi kisú tá ngá làgí kyàkyà nda gò, gòzo zùá tódhya. Di togó kìnì dré dhi, dré lèzo àyi ngá títi dhi ki làgí gò, amvú nda ni gìzo í dré.»

Pídhígó màyìkà làgí kyàkyà dhi ni tà dri dhi

⁴⁵ «Opì bhù àdhya sù kpà ngóro agó àlo adrélépi tá màyìkà aveave dhi ki nda dhi tíni. ⁴⁶ Akódhi kòkisú màyìkà àlo làgí kyàkyà dhi dre dhi, dré lèzo àyi ngá títi dhi ki làgí gò, gìzoá.»

Pídhígó kimbá ni tà dri dhi

⁴⁷ «Opì bhù àdhya sù ngóro kimbá à dré bhèle yìandre na gò, dré kosyá ki kára títi dhi ki turúzó dhi tíni. ⁴⁸ Kimbá nda kòga kosyá sè bí dre dhi, kosyá bhebhá ì dré asézóá apfòle yì mìle. Di ì dré lirízó kosyá dóro dhi ki kípè tobhàle kánzi ì 'ásè gò, kosyá kònzi dhi ki bhèzo. ⁴⁹ Tà nda ni kókpà adrè kònini lókyá kùdù sè. Ángéló ki alì mónnyá kònzi ki kòfalé lanzí mónnyá gyàgya íbe gò, ⁵⁰ ì dré mónnyá kònzi nda ki bhèzo àtsí adrélépi adrélé ko dhi na. Kònale dhi, ì ni adrè tongólé, adrézó kpà síkálándrá tsi.»

Ngá làgí be kàdrì tídhí ro ìndì àku ró dhi i

⁵¹ Di Yésu lizí àyi tàzoá dhi: «Mì yì tà kòdhi ì títi, àndu ni ki nìzo vélé?» Ì logó drá dhi: «Áyíya!» ⁵² Akódhi gò tàá àyi dré dhi: «Di dhya ángùdhi adrélépi táttrí kúlí tadhá gò Opì bhù àdhya ni tà tadházó drá dhi, dhya nda ngóro bhà líyí adrélépi ngá làgí be kàdrì dhi íbe gò, dré adrézó ngá tídhí dhi ki adó lásà ngá àku dhi íbe dhi tíni.»

*Nàzàrètàbhá ì ka'í Yésu ko
(A kònò kpà Mároko 6:1-6; Lúkà 4:16-30)*

⁵³ Yésu kòpi pídhígó nda ì akilé dre dhi, dré àrà nda ni tayízó gò, ⁵⁴ lèzo tsàle bhàandre í dré tá mbàzo lána dhi na.† Di dré kidhózó adrélé tà tadhá Yúdà ànzi ki lisámbo dzó na. Gò mónnyá nda ì dré adrézó akódhi ni yì síbhálé be ngbo, adrézó lizí àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòndi kisú ìna tògyá kòdhi tùmání rinyí adrézó tà líndrìga ró dhi ki 'o dhi be dhi ángwà?»

† 13:54 13:54 Bhàandre Yésu dré mbàzo lána kònidhi tá Nàzàrètà 'i. A kònò kpà Lúkà 4:16; Mároko 6:1.

⁵⁵ Akódhi kòndi tsì dhya adrélépi fa ledé dhi ni mvá 'i ko? Andre ni ni rú tsì Màríyà ko? Adrúpi ni i tsì, Yàkóbhò, Yòséfà, Simónà tsàle Yúdà ko? ⁵⁶ Amvúpi ni i títi àma kòfalé ko? Akódhi kisú di tà kòdhi i títi dhi ángwà?» ⁵⁷ Di tà nda sè dhi, ì kitswá tá Yésu ni ka'ì bwà ko. Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «À adré ngbà 'í pròfétà ni lindrì bha ko dhi akódhi ni tàndi bha ìndi akódhi ni tàndi ni dzó 'á.» ⁵⁸ Di akódhi 'o tá tà líndrìga ró bǐ dhi i kònàle ko, ì dré akódhi ni ka'ìle ko dhi sè.

14

Yòwànì Bàtisimò fèlepi ni dràma (A kònò kpà Márokò 6:14-29; Lúkà 9:7-9)

¹ Lókyá nda sè dhi, Èródè adrélépi tá ópí ro bvò Gàliláyà àdhya drìle dhi dré Yésu ni rúbí yìzo. ² Dré tàzoá àyi màrábà i dré dhi: «Dhya kòdhi Yòwànì Bàtisimò fèlepi 'i! Angá ìna dràdrà lésè nì. Asà dhi, akódhi rǐnyì ìbe adrézó tà líndrìga ró dhi ki 'o.»

³ Tàko ko, Èródè nda 'o tá Yòwànì rùle adròle, bhèle bǎdzó na dhi nì. 'O tá kònìni àyi adrúpi Filípò ni tòkò, Èródíyà ni tà sè. ⁴ Angyá ko, Yòwànì adré tá tàá Èródè dré dhi: «Kitswá mí dré adrézó ámi adrúpi ni tòkò ìbe dhi ko.» ⁵ Asà dhi, Èródè adré tá Yòwànì ni le pfùle dràle. Di, adré tá ìna móndí zyandre dhi ki ro, ì dré adrélé Yòwànì ni no pròfétà ro dhi sè.

⁶ Di, kitú Èródè ni tìzo àsà dhi sè dhi, Èródíyà ni zapi dré apfòzo ngá to Èródè i kandrà móndyá dré azilé gwányá lé dhi ìbe gò, tà nda dré Èródè ni togó 'òzo kiníle tò. ⁷ Di akódhi dré mòmndrà sizo tàzoá dhi, í ni ngá ángùdhi mvátòkò nda dré lèle zìle í tí dhi ni fe drá. ⁸ Di andre ni kòtà akódhi ni drì dre dhi, akódhi dré tàzoá Èródè dré dhi: «Mí kàfè má dré Yòwànì Bàtisimò fèlepi ni drì kònwa sǎnì na.» ⁹ Gò ópí nda ni togó dré kizà nyàzo tà nda sè. Di, mòmndrà dré tá sile móndyá azilé nda i kandrà dhi i sè dhi, dré ìna tòlí fèzo tà zìle nda ni 'òzo gò, ¹⁰ móndí mùzo lile Yòwànì ni drì li bǎdzó na. ¹¹ Gò akódhi ni drì nda ni adózó sǎnì na alìzo fèá mvátòkò nda dré. Di akódhi nda dré fèzoá àyi andre dré. ¹² Bvóá dhi, Yòwànì ni lebèbhá ì dré tsàzo akódhi ni àbvò do sile. Gò ì dré lizo tà nda ni longó Yésu dré.

Yésu fè ngá nyàle móndí ngùlù-nzi dhi i dré (A kònò kpà Márokò 6:30-44; Lúkà 9:10-17; Yòwànì 6:1-14)

¹³ Yésu kòyi rúbí nda dre dhi, dré mbàzo bwátù na kitswálé lile kalóma àrà móndí àko dhi na dhi bvó. Di, móndí zyandre dhi i kòyi tà nda dre dhi, ì dré ngàzo bhàandre bǐ dhi i lésè lile akódhi vésè pá sè, tǎpǎriandre mǐlèsè. ¹⁴ Di Yésu kàsì bwátù lésè dre dhi, dré móndyá zyandre lavulé nda ki nòzo, kizà dòzo àyi togó na àyi ki tà sè gò, dré àyi ki dràbhá ki tidrízó.

¹⁵ Ìndró kàndrì dre dhi, akódhi ni lebèbhá ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Kònìdhi àrà bhà àko dhi 'i, ìndi lókyá lavú dre. Mí kòfè di láti móndyá zyandre kòni i dré lizo mánýàngá gi nyàle bhà àma làgàsè dhi i 'àsè wà.» ¹⁶ Di, Yésu logó àyi dré dhi: «Kitswá ì dré lizo dhi ko. Àmi ki tàndi, mì kòfè ngá àyi dré nyàle dhi àmi.» ¹⁷ Di, ì logó drá dhi: «Àma ngbà 'í kònwa dhi mǎpà ìbe nzi, ìndi kosyá ìbe rǐ.» ¹⁸ Yésu gò tàá dhi: «Mì alì ngá nda ìbe má vélé.» ¹⁹ Gò dré tàzoá móndyá zyandre nda i dré dhi, ì kòlirí mbì dri. Di kádó mǎpà nzi nda i kosyá rǐ nda ìbe dre dhi, dré mǐ tǐngázó kurú na bhù na, tà tani zizo Gǐkà tí ngá nda i dri. Dré mǎpà nda ki tonòzo lanzíle àyi lebèbhá i dré gò, ì dré lanzízóá móndyá zyandre i dré. ²⁰ Di àyi títi nda ì dré nyàzoá pizo. Gò akódhi ni lebèbhá ì dré àmbí ni ki

lokózó gàle kánzì mudrí-drì-rì dhi i sè bíbi. ²¹ Ago ngá nda ki nyabhá dhi i tá ànyìanyi ngùlù-nzi. (A nà tá tòkó i ànzimvá íbe ko.)

Yésu to atsi tǎpǎriandre drìsè

(A kònò kpà Mároko 6:45-52; Yòwánì 6:15-21)

²² Gbǎ lókyá nda sè dhi, Yésu dré áyi lebhéhá ki 'òzo lile mbàle bwátù na, i kòzyaró drìdrì í kandrána tǎpǎriandre ni ta'á na. Tàko ko, lè tá rè zyà láti fèle mónnyá zyandre nda i dré lizo 'íká. ²³ Kòfè láti àyi dré dre dhi, dré mbàzo kalóma kóngó àlo drìna kitswálé tà ta Gíká be. Gò ngá dré anízó akódhi ni ki kònàle kalóma.

²⁴ Di, bwátù nda lè tá ina vwàle kìnì rúsè vwàvwà ro. Lyǎandre adrè tá vīle sínyà dri rúá gò, yǐ adrélépi longalé dhi dré adrézó ru tswa rúá.

²⁵ Di ngátsi kítógá àmvolésè dhi, Yésu dré ngàzo adrélé atsi to tǎpǎriandre drìsè, adrézó lile áyi lebhéhá nda i véna. ²⁶ I kònò akódhi adrérà'a atsi to tǎpǎriandre drìsè dre dhi, tirì dré gàzo àyi léna bí gò, i dré tazoá dhi: «Kòdhi móndí línrí 'i!» Gò i dré ngàzo adrélé tetrélé tirì dré. ²⁷ Di, gbǎ kòdhwa, Yésu dré tazoá àyi dré dhi: «Mì tsi togó! Ma 'i. Mì ro ngá ko.»

²⁸ Péteró logó drá dhi: «Mírì, kàdré mi 'i bàti dhi, mí tà má dré má kòlìró mí véna yǐ drìsè wà.» ²⁹ Yésu gò tàá drá dhi: «Mí alì!»

Di Péteró dré pfòzo bwátù 'ásè gò, kidhólé atsi to yǐ drìsè, adrézó lile Yésu véna. ³⁰ Di, kònò lyǎandre nda dre dhi, tirì dré akódhi ni 'òzo gò, dré kidhózó adrélé tandrùle. Di dré loyózóá dhi: «Mírì, mí tidrí ma wà!»

³¹ Gbǎ kòdhwa, Yésu dré áyi drígá kidzìzo akódhi ni ru gò, tazoá drá dhi: «Mì tà ka'ika'ì íbe tsà ni, mí kayí tà mí léna àdho tà sè?» ³² I kòmbà file bwátù na dre dhi, lyǎandre nda dré rizo adrélé kíri. ³³ Di Yésu ni lebhéhá bwátù na nda i dré ledhézó àyi ki kórókó titì akódhi kandrá, tazoá dhi: «Mì Gíká ni Mvágó 'i bàti!»

Yésu tidrí dràbhá i Gènèsàrétè na

(A kònò kpà Mároko 6:53-56)

³⁴ I kòzya tǎpǎriandre nda ni ta'á na dre dhi, i dré tsàzo bvò Gènèsàrétè àdhya na. ³⁵ Mónnyá kònàle dhi i kònò Yésu nīle kyá dre dhi, i dré ngàzo akódhi ni rúbì 'o ayílé bvò wǎyi nda 'ásè. Di móndí i dré àyi ki dràbhá títi dhi ki adzízó akódhi véle gò, ³⁶ akódhi ni ti lizízó, kòtayíró dràbhá nda i adrélé ngbà 'í áyi kítá ti tabè kòdhya. Di àyi títi akódhi ni kítá nda ni tabèhá dhi i dré adrízó.

15

Gíká ni kúlì bhèma adrézó móndí ki labhi lebhè dhi

(A kònò kpà Mároko 7:1-13)

¹ Amvolásà dhi, Fàrisáyò àruka i tǎtrírì kúlì tadhábhá íbe dhi i dré angázó Yèrúsalemà lésè alìle Yésu véle gò, lizíá tíá dhi: ² «Àmi lebhéhá i adrè àma ki tábhí ki labhi ño àdho tà sè? Angyá ko, i adrè àyikya ngá nya drígá dzi àko ró.»

³ Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Àmi ró dhi, mì adrè àmikya Gíká ni tòlì ño, kitswázó àmi ki labhi líkì àdho tà sè? ⁴ Tàko ko, Gíká tà tá dhi: <Lè mí kàdré àmi atá ni lindrì bha àmi andre be.>* Tà kpà dhi: <Dhya ángùdhi adrélépi tà kònzi ta áyi atá rú yà, kó ngalè áyi andre rú yà dhi, lè à kò'o akódhi nda dràle dràdrà.>† ⁵ Di, mì adrè àmikya tàá dhi, dhya àlo kòtà áyi atá dré yà, kó ngalè áyi andre dré yà dhi, <Ngá má dré tá kitswálé fèle àmi

* 15:4 15:4 A kònò Pfòma 20:12; Dùtèrònómè 5:16. † 15:4 15:4 A kònò Pfòma 21:17; Lèvítikè 20:9.

ledé dhi, ngá má dré dra fèle Giká dré dhi 'i> dhi, ⁶ adré di làá vélé dhya nda kòbhà áyi atá ni lindrì áyi andre be ngá nda sè dhi ko. Di ásà dhi, mî adré àmikya Giká ni kúlí bhe gàrà dri, adrézó àmî ki tàndi ki labhi lebè. ⁷ Amî túrúfúbhá 'i! Pròfètà Èsáyà dré tá adrérà'a Giká ni kúlí longó àmî ki tà sè dhi 'á dhi, longó tá tà nda kyá tàzoá dhi:

⁸ <Móndyá kòdhi ì adré áma lindrì bha ngbà 'í ti sè.

Di, àyi ki togó vwà ína má rúsè vwàvwà.

⁹ Ì adré lisámbò 'o má dré wóyá.

Tàko ko, ì adré tòlí angábhá móndí ì vélésè dhi ki tadhá ngóro tòlí nda ì angá tá má vélésè na tíni.>‡»

*Tà adrèbhá móndí ki 'o atsálé ndí ró Giká mùlésè dhi ì
(A kònò kpà Mároko 7:14-23)*

¹⁰ Gò Yésu dré móndyá zyandre kònàle dhi ki azizó, tàzoá àyi dré dhi: «Mî yi vo rè tà kònìdhi, àndu ni ni nìzo ká! ¹¹ Ngá adrélèpi fìle móndí ni síbhálé 'àsè dhi adrè akódhi ni 'o atsálé ndí ró dhi ni ko. Be ró dhi, tà adrélèpi apfòle móndí sílésè dhi adrè ína akódhi ni 'o atsálé ndí ró dhi nì.»

¹² Gò Yésu ni lebèbhá ì dré àyi ki kisizó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Mí nì, tà mí dré tàle kòdhi dhe Fàrìsáyò ì léna kònzi dhi be?» ¹³ Akódhi logó àyi dré dhi: «Fa ángùdhi áma Atá bhù na dhi dré kidhíle nì ko dhi, à ni tingiá. ¹⁴ Mî tayí àyi nda ì. Ayi mî kùdúkùdu ki drì kobhá mî kùdúkùdu ró dhi 'i. Di mî kùdúkùdu àlo dhi kàdré mî kùdúkùdu àzya se drìle dhi, àyi rìti nda ki ledhé bhú na.»

¹⁵ Gò Pétèro dré tàzoá drá dhi: «Mí ngi kúlí alaala mí dré tàle nda ni àndu àma dré wà.» ¹⁶ Di Yésu logó dhi: «Àmî, àmî dhu rè tà nìni àko? ¹⁷ Mî nì ko tàle dhi, ngá ángùdhi adrélèpi fìle móndí ni síbhálé 'àsè dhi adrè fìle akódhi ni 'a na gò, adrélè apfòle akódhi ni rúbhá lésè dhi? ¹⁸ Di, tà ángùdhi adrélèpi apfòle móndí sílésè dhi adrè ína angálé akódhi ni togó lésè. Tà nda ína tà adrélèpi móndí 'o atsálé ndí ró dhi 'i. ¹⁹ Tàko ko, tà adrèbhá apfòle móndí ki togó lésè dhi ì, tà kònì 'i: tà kònzi kisùle dhi ì, móndí ki tupfuma ni tà, múná tà, ndòtò tà, kugù tà, tà tàma móndí ì rú kinzò sè dhi ni tà, ìndì móndí ki rú tàma kònzi dhi ni tà. ²⁰ Tà nda kòdhi ì adrè móndí ki 'o atsálé ndí ró dhi nì. Di, ngá nyàma dríga dzi àko ró dhi adrè ína móndí ki 'o atsálé ndí ró ko.»

*Tòkò àlo sùrú twá ro dhi ka'ì Yésu bàti
(A kònò kpà Mároko 7:24-30)*

²¹ Amvolásà dhi, Yésu dré àrà nda ni tayízó gò, lizo tsàle bvò Tíre ì làga Sídónà be dhi na. ²² Di Kànanà tòkò àlo bvò nda lésè dhi dré alizo akódhi véle gò, kidhóle adrélè loyóá dhi: «Mírì, Dàwídì ni Mvá, mí bhà áma kizà wà! Áma zapi tirí kònzi íbe í léna. Adré kizà nya lavúle.» ²³ Di, Yésu logó ína kúlí drá ko. Gò akódhi ni lebèbhá ì dré àyi ki kisizó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Mí dro akódhi nzìle. Tàko ko, akódhi adrè tetrélè àma àmvolésè tò.» ²⁴ Yésu logó dhi: «Giká amù ma ngbà 'í Ìsèrèlè ànzi avèbhá kábilígyà ì tíni dhi ì véle.»

²⁵ Di, tòkò nda dré ína adhézó áyi kórókó titì akódhi kandrá, tàzoá drá dhi: «Mírì, mí ledé ma wà!» ²⁶ Yésu gò logóá dhi: «Kítswá ànzimvá ki mápà dòzo bhèle kòkí ì dré dhi ko.» ²⁷ Di, tòkò nda tà drá dhi: «Mírì, kònìni bàti. Di, ndìndì kòkí ì adrè àyikya mápà kórònyá adrèbhá ledhélé àyi ki líyí ni mísá zàle dhi ki nya kòdhya.» ²⁸ Yésu logó drá dhi: «Á! Tòkò, mî tà ka'ika'ì

‡ 15:9 15:9 A kònò Èsáyà 29:13.

íbe kàdrì! Tà nda kò'o ru mí dré ngóro mí dré adrélé lèle dhi tìni.» Dì tòkó nda ni zapi dré adrízó gbă lókyá nda sè.

Yésu tidrí dràbhá bǐ dhi i

²⁹ Yésu kòtayí àrà nda dre dhi, dré lizo tsàle tǎpǎriandre Gàliláyà àdhya làgana. Dì dré mbàzo kòngó àlo drìna gò lirílé. ³⁰ Gò mǎndí zyandre lavulé dhi ì dré alizo túmání mèrèkpè íbe, mì kùdúkùdu íbe, mǎndí rúbhá be àbvò ro dhi íbe, ábhábhá íbe, ìndì dràbhá àruka bǐ dhi íbe, àyi kǐ tobhá Yésu kandrá. Gò akódhi dré àyi kǐ tidrízó títí. ³¹ Dì mǎndyá zyandre nda kǐ líndrǐ dré gàzo bhwábhwa. Tàko ko, ì nò tá ábhábhá nda ì adrérà'a kúlí ta, mǎndyá rúbhá be àbvò ro nda ì adrérà'a adrílé, mèrèkpè nda ì adrérà'a atsí to, ìndì mì kùdúkùdu nda ì adrérà'a ngá no. Gò ì dré Gǐká Ìsèrélè ànzi kya ni rú bhàzo kùle.

Yésu fè ngá nyàle mǎndí ngùlù-su dhi i dré

(A kònò kpà Mároko 8:1-10)

³² Amvolásà dhi, Yésu dré àyi lebèbhá kǐ azízó, tàzoá àyi dré dhi: «Má adré kizà do áma togó na mǎndyá zyandre kòni kǐ tà sè. Tàko ko, áma túmání àyi íbe kítú na, ìndì ngá ì dré kitswálé nyàle dhi véle yókódhó. Dì má lè àyi kǐ logólé nzìle tàbirí be ko, ì kòlandèró ledhézó láti bhálé ko dhi sè.» ³³ Dì akódhi ni lebèbhá ì logó drá dhi: «Àrà bhà àko kòndhi 'á dhi, mà ni kitswá mǎpà kǐsú fèle mǎndyá zyandre kòni ì dré nyàle pizo ásà dhi ángwà?» ³⁴ Yésu lizí àyi tí dhi: «Àmǐ mǎpà íbe ángopí?» Ì logó dhi: «Nzi-drì-rì, ìndì kosyá àruka tsàtsà dhi íbe.»

³⁵ Gò Yésu dré tàzoá mǎndyá zyandre nda ì dré dhi, ì kòlirí bvò dri. ³⁶ Dré mǎpà nzi-drì-rì nda kǐ adózó kosyá nda íbe, àwoyà fèzo Gǐká dré gò, tonòzoá lanzílé àyi lebèbhá ì dré gò, ì dré lanzízóá mǎndyá zyandre nda ì dré. ³⁷ Dì mǎndyá títí nda ì dré nyàzoá pizo. Gò akódhi ni lebèbhá ì dré àmbí ni kǐ lokózó gǎle kǎnzì nzi-drì-rì dhi ì sè bíbi. ³⁸ Ago ngá nyabhá nda ì tá ngùlù-su. (A nà tá tòkó ì ànzimvá íbe ko.)

³⁹ Gò Yésu dré láti fèzo mǎndyá zyandre nda ì dré nzìzo. Dré mbàzo bwátù na gò, zyàle tsàle bvò Mǎgàdánà àdhya na.

16

Fàrisáyò ì Sàdùkáyò íbe dhi ì lizí Yésu tà àlo líndrǐga ró dhi ni 'o

(A kònò kpà Mároko 8:11-13; Lúkà 12:54-56)

¹ Amvolásà dhi, Fàrisáyò ì Sàdùkáyò íbe dhi ì dré àyi kǐ kǐsízó ànyi Yésu làga, kitswálé akódhi ni tabhǐ. Dì ì dré akódhi ni ti lizízó, kò'oró tà àlo líndrǐga ró angálèpi Gǐká vélesè dhi. ² Dì Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Ìndró sè, bhù mǐbhalé kàdré wà dhi, mì adré tàá dhi: <Kǐdru, kozya kitswá dhìle ko.> ³ Drùbhǐ sè, bhù mǐbhalé kàdré ngbàràngbàrà ro dhi, mì adré tàá dhi: <Àndrò, kozya ni dhi.> Mǐ nǐ kó bhù mǐbhalé ni làsú lanzílé dhi be dhi, mì kitswá dǐ àmikya tà adrèbhá lókyá twátwa dhi kǐ tadhá dhi kǐ ni lanzílé bwà ko àdho tà sè? ⁴ Mǎndyá àndrò adrèbhá kònzì ìndì zàràbhù ro dhi ì adré tà líndrǐga ró dhi ni nda nòle. Dì, à kitswá tà àzya líndrǐga ró dhi ni 'o àyi dré nòle dhi ko, kàdré ngbà 'í pròfétà Yónà àdhya 'i ko dhi.» Gò Yésu dré àyi kǐ tayízó, lizo.

Tàkú Fàrisáyò kya Sàdùkáyò íbe dhi

(A kònò kpà Mároko 8:14-21)

⁵ Yésu ì lebèbhá ni íbe dhi ì kòzya tǎpǎriandre ni ta'á na dre dhi, lebèbhá ni nda ì dré atógyàzoá dhi, ì tivì tá mǎpà dòma atsí na dhi. ⁶ Gò Yésu dré tǎzoá àyi dré dhi: «Mì kònò dóro, mì kàdréro àmi ki líkí tàkú Fàrisáyò kya Sàdùkáyò íbe dhi ni tà sè.» ⁷ Dì akódhi ni lebèbhá ì dré ngàzo adrélé tà kayí àyi kòfalésè adrézó tàá dhi: «Akódhi tà kònìni, mà dré mǎpà adólé ko dhi sè.» ⁸ Yésu dré tà ì dré adrélé tàle nda ni nǐzo kyá gò, tǎzoá àyi dré dhi: «Àmi tà ka'íka'í íbe tsà ni ì, mì adré àmikya tà kayí àmi kòfalésè mì dré adrélé mǎpà àko dhi sè àdho tà sè? ⁹ Mì nǐ vo dhu rè tà àlo ko? Mì tivì vo àmikya mǎpà nzi má dré lanzílé móndyá ngùlù-nzi dhi ì dré dhi ki tà dre? Mì gò tá àmbí ni ki lokó gǎle kǎnzì ángopí? ¹⁰ Mì tivì kókpà àmikya mǎpà nzi-drì-rì má dré lanzílé móndyá ngùlù-su dhi ì dré dhi ki tà dre? Mì gò tá àmbí ni ki lokó gǎle kǎnzì ángopí? ¹¹ Mì nǐ ko tàle dhi, má adré tá mǎpà tà ta àmi dré kòdhya ko dhi? Dì, má tà tá mána dhi: «Mì kàdré àmi ki líkí tàkú Fàrisáyò kya Sàdùkáyò íbe dhi ni tà sè.» ¹² Gò lebèbhá ni ì dré nǐzoá tàle dhi, akódhi adré tá tàá àyi dré dhi, ì kàdré àyi ki líkí tàkú mǎpà àdhya ni tà sè ko. Be ró dhi, ì kàdré àyi ki líkí tà Fàrisáyò ì dré tá adrélé tadhále Sàdùkáyò íbe dhi ki tà sè.

Pétèro tà ngádra 'á dhi, Yésu Mèsíyà 'i
(A kònò kpà Mároko 8:27-30; Lúka 9:18-21)

¹³ Amvolásà dhi, Yésu ì dré lizo tsàle bvò bhàandre Kàyisàriyà Fílípò àdhya làga dhi na. Gò akódhi dré lizizóá àyi tí dhi: «Móndí ì adré tàá dhi, ma, Móndí ni Mvǎ àdhi 'i?» ¹⁴ Ì logó drá dhi: «Móndí àruka ì adré tàá dhi, mì Yòwánì Bátisimò fèlepi 'i. Aruka ni ì adré tàá dhi, mì Elíyà 'i. Aruka ni ì adré kó tàá dhi, mì Yèrèmíyà 'i yà, kó ngalè pròfétà ki àzya 'i yà dhi.» ¹⁵ Yésu gò lizíá àyi tí dhi: «Dì àmi ró dhi, mì adré àmikya tàá dhi, ma àdhi 'i?» ¹⁶ Símónà Pétèro logó dhi: «Mì mína Mèsíyà, Gíká lídrì ro dhi ni Mvǎagó 'i.» ¹⁷ Yésu gò tàá drá dhi: «Símónà, Yónà ni mvǎ, Gíká bhà tà tani mí dri dre. Angyá ko, móndí tadhá tà kòdhi mí dré nì ko. Be ró dhi, áma Atá bhù na dhi tadhá mí dré nì. ¹⁸ Má adré kpà tàá mí dré dhi: Mì Pétèro 'i. Má ni Ekèlézyà mána ni si kírà kònìdhi dri.* Ndìndì dràdrà ni rǐnyí kitswá ína Ekèlézyà nda ni lavú ko. ¹⁹ Má ni Opì bhù àdhya ni lǐfúngulà ànzì ki fe tayílé mí drígá. Tà ángùdhi mí dré dra 'ìle kònwa bvò dri dhi, à ni kókpà tà nda ni 'i bhù na. Tà ángùdhi mí dré dra trǐle bvò dri dhi, à ni kókpà tà nda ni trǐ bhù na.»

²⁰ Gò Yésu dré àyi lebèbhá nda ki logázó, ì kòtadháro dhya àlo dré dhi, ì Mèsíyà 'i dhi ko.

Yésu longó àyi dràma ni tà, àyi ngàma dràdrà 'ásè dhi be
(A kònò kpà Mároko 8:31-9:1; Lúka 9:22-27)

²¹ Kìdhólé lókyá nda sè dhi, Yésu dré kìdhózó adrélé tadhá àyi lebèbhá ì dré dhi, adré tá leá dhi, í kòlì Yèrúsalemà na kitswálé kizà nya lavúlé Yúdà ànzì ki bhàgo ì drígá, kòwánà kàdrì ì drígá ìndì tàtrítrí kúlí tadhábhá ì drígá, à kòpfuró ì dràle gò, kítú ni na sè dhi, Gíká kòtingáro ì dràdrà lésè.

²² Dì Pétèro dré Yésu ni drizo garà dri gò, kìdhózó adrélé tà ta akódhi dri, tǎzoá dhi: «Mírì, Gíká kòlikí mi! Tà nda kòdhi kitswá tàdzí atsálé mí rú ko!» ²³ Dì, Yésu dré àyi alázó tàá Pétèro dré dhi: «Sàtánà, mí nga má mìlèsè gòle má àmvona! Mí adré láti nda áma 'òzo dhèle. Tàko ko, mí adré tà kisù Gíká àdhya tíni ko. Be ró dhi, mí adré mína tà kisù móndí kya tíni.»

* **16:18** 16:18 Rú «Pétèro» kònìdhi adré leá tàle dhi «kírà».

24 Gò Yésu dré tazoá áyi lebébhá i dré dhi: «Dhya àlo kàdré làá alìle má vèsè dhi, lè akódhi nda kòtayí áyi tàndi ni tà, kàdó áyi fa kipakipa gò, kàdréro áma lebé. 25 Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi áyi tàndi ni lídrì le tídrìlé dhi, a ni áyi lídrì nda ni 'o avìle. Di, dhya ángùdhi adrélépi ína áyi lídrì fe áma tà sè dhi, a ni áyi lídrì nda ni kisú. 26 Angyá ko, dhya àlo kòkisú ngá bvò kòndi àdhya i títi gò, áyi tàndi ni lídrì tayízó avìle dhi, akódhi nda kisú ína àdho tà dóro 'i? A ni go àdho ngá fe kòdhya kitswázó áyi lídrì nda ni kisú dhi? 27 Tàko ko, Móndeí ni Mvá ni agò áyi Atá ni m̀lanzilanzì na akódhi ni ángéló íbe gò, dré tà logózó móndeí àlo àlo títi i dré, tà i dré 'òle dhi i tí. 28 Má adrè tà bàti ta àmi dré dhi: Móndeí àruka adrèbhá àyi kì totó kònwa ni i kitswá dràle drìdrì i dré dra Móndeí ni Mvá ni nòzo al̀rà'a áyi Opì na dhi kandrà ko.»

17

*Yésu ni làsú ladzá ru atsálé lagulagu ró
(A kònò kpà Mároko 9:2-13; Lúka 9:28-36)*

1 Kítú nzi-drì-àlo ànvólèsè dhi, Yésu dré Pétèró ki drìzo Yàkòbhò íbe ìndi adrúpi ni Yòwánì be gò, i dré lizo áyi pátí mbàle kòngó àlo mvumvù dhi drìna. 2 Kònàle dhi, Yésu ni làsú dré ngázo ru ladzá áyi mìle. Akódhi ni m̀bhalé dré kidhózó adrélé lagulé kítú tíni. Akódhi ni kítá i dré kpà atsázó kemve kpírìkpírì ngádra tíni. 3 Gbã kòdhwa, Mósè i Elíyà be dhi i dré agázó áyi kandrà, adrélé tà ta Yésu be. 4 Di Pétèró dré tazoá Yésu dré dhi: «Mírì, dóro ni mà dré adrélé kònwa dhi. Mí kàdré làá dhi, má ni wémà na dhi kì ledé kònwa: àlo ni mí dré, àlo ni Mósè dré, ìndi àlo ni Elíyà dré.» 5 Dré rè dhu adrèrà'a tà ta dhi 'á dhi, ndùrùku lagulagu ró dhi dré apfòzo áyi kì asó rùkù gò, kúlí dré apfòzo lásà tàá dhi: «Kòndhi áma Mváagó má dré lèlè tò dhi 'i. Áma togó adrè kinìlé akódhi ni tà sè tò. Mì kòyi akódhi!»

6 Yésu ni lebébhá i kòyi kúlí nda dre dhi, áyi kì togó dré gázo tírì sè bí gò, i dré ledhézó áyi kì m̀bhalé bha kìnì mi. 7 Di, Yésu dré ína áyi kisízó ànyi áyi làga, áyi kì tabè gò, tazoá áyi dré dhi: «Mì nga! Mì ro ngá ko.» 8 I kòtingá mì dre dhi, i dré gòzo vélé móndeí àzya no ko, ngbà 'í Yésu 'i kalóma.

9 I dré tá adrèrà'a asilé kòngó nda drìlèsè dhi 'á dhi, Yésu dré lazízóá áyi dri dhi: «Mì kòlongó tà agalépi àmi mìle kòdhi dhya àlo dré ko, tsàle lókyá Giká dré dra Móndeí ni Mvá ni tingázó dràdrà lésè dhi 'á.»

10 Gò akódhi ni lebébhá nda i dré akódhi ni lizízó tazoá dhi: «Tátrítrí kúlí tadhábhá i adrè tàá dhi, lè Elíyà kàlì rè zyà Mèsíyà kandrà 'íká àdho tà sè?» 11 Yésu logó áyi dré dhi: «Tà bàti ró dhi, Elíyà adrè alìle tà títi dhi kì ledé. 12 Di, má adrè mána tàá àmi dré dhi: Elíyà atsá dre. Di, móndeí i nì tá àyikya akódhi àdhi 'i ya dhi ko. Gò i dré akódhi ni 'òzo ngóro i dré tá lèlè dhi tíni. Di Móndeí ni Mvá ni kókpà kizà nya áyi drígá kònini.» 13 Di Yésu ni lebébhá i dré nìzoá tàle dhi, akódhi adrè tá Yòwánì Bátisimò fèlepi ni tà ta áyi dré kòdhya.

*Yésu tídrì mváagó àlo tírì kònzì íbe í léna dhi
(A kònò kpà Mároko 9:14-29; Lúka 9:37-43a)*

14 I kògò tsàle móndeí zyandre i véna dre dhi, agó àlo dhi dré alìzo adhéle áyi kórókó títi Yésu kandrà, 15 tazoá dhi: «Mírì, mí bhà áma mváagó ni kizà wà! Agílílì adrè akódhi ni lebhé, ìndi akódhi adrè kizà nya tò. Vèsè be bí, adrè ledhéle àtsí na, kó ngalè yí na. 16 Má drì tá akódhi lizo ába ámi lebébhá i véna. Di, i kitswá tá àyikya akódhi ni tídrì bwà ko.» 17 Di Yésu

logó dhi: «Àmi, móndyá ándrò tà ka'ika'i àko ìndì àmi ki tayíbhá litílé ni i, mà ni adré véle àmi íbe vwàle lókyá be ángopí? Má ni àmi ki tà mvo vwàle lókyá be ángopí? Mì adrì mvámvá nda alìzo ába má véle.» ¹⁸ Di ì kàlì akódhi be dre dhi, Yésu dré ligízó tirí kònzì akódhi lé dhi be gò, dré dròzoá pfòle lásà. Di mvámvá nda dré adrízó gbã lókyá nda sè.

¹⁹ Amvolásà dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré àyi ki kisízo àyi pátí ànyi akódhi làga, akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Mà kitswá tá tirí kònzì nda kònàdhi ni dro bwà ko àdho tà sè?»

²⁰ Yésu logó àyi dré dhi: «Mì kitswá tá bwà ko, mì dré adrélé tà ka'ika'i íbe tsà dhi sè. Má adré tà bàti ta àmi dré: Mì kàdré tà ka'ika'i íbe tsámvá ngóro mùtádi lò'wa tíni dhi, mì ni kitswá taa kóngó kònìdhi dré dhi <Mí kisí mi kònwásè lile kònàle> gò, kóngó nda dré àyi kisízo. Di tà àlo mì dré kitswálé 'òle bwà ko dhi ni adré yókódhó.» [²¹ *]

*Yésu gò àyi dràma ni tà longó, àyi ngàma dràdrà lésè dhi be
(A kònò kpà Márokò 9:30-32; Lúka 9:43b-45)*

²² Kítú àlo dhi, Yésu ì lebèbhá ni íbe dhi ì kímó tá ru bvò Gàliláyà àdhya na. Gò akódhi dré tàzoá àyi dré dhi: «À ni Mòndí ni Mvá ni lefè kàribhá ì drígá. ²³ Ì dré akódhi ni pfùzo dràle gò, kítú ni na sè dhi, Gíká dré akódhi ni tingázó dràdrà lésè.» Di kúlí nda sè dhi, akódhi ni lebèbhá ki togó dré gàzo kizà sè bí.

Mèdáyì tépelò àdhya ni gíma

²⁴ Amvolásà dhi, Yésu ì lebèbhá ni íbe dhi ì dré lizo tsàle Kàpàrànwúmà na. Gò dhya adrèbhá tá mèdáyì tépelò àdhya ni lagí dhi ì dré alìzo Pétèró véle lizíá tíá dhi: «Àmi ki tadhálépi adré mèdáyì tépelò àdhya ni gí?»†

²⁵ Pétèró logó àyi dré dhi: «Àyíya, akódhi adré gíá.» Pétèró kògò fíle dzó na dre dhi, Yésu dré zyà kúlí dòzo tàle nì. Tà dhi: «Simónà, mí kisù mána ngíni? Ópí bvò kòndi àdhya ì adré àdhibhá ki 'o adrélé mèdáyì gí dhi kòdhya: àyi ki tàndi ki ànzì ì, kó ngalè, mòndí àruka àyi ki òpì zàle dhi ì?»

²⁶ Pétèró logó dhi: «Mòndí àruka ì.» Yésu gò taa drá dhi: «Kàdré di kònìni dhi, ópí ki ànzì nda ì kitswá àyikya gíá ko. ²⁷ Di, má lè mána móndyá kòna ki togó 'òle aswálé àma rú ko. Àsà dhi, mí lì kosyá bhe tãpãriandre na. Mí adó kosyá mí dré dra asélé drìdrì dhi, síbhálé ni ni nzìzo gò, làfa lò'wa àlo dhi ni kisúzo sílána. Di mí do làfa lò'wa nda lizo ába àyi véna mèdáyì gí àma dré mí be.»

18

*Dhya kàdrì lavulé Opì bhù àdhya na dhi àdhi 'i?
(A kònò kpà Márokò 9:33-37; Lúka 9:46-48)*

¹ Lókyá nda sè dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré àyi ki kisízo ànyi akódhi làga, akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Dhya kàdrì lavulé Opì bhù àdhya na dhi àdhi 'i?» ² Di Yésu dré mvámvá àlo dhi ni azízó bhàle àyi ki kító 'á gò, ³ tàzoá dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mì kòladzá àmi ki togó atsázó ànzimvá ì tíni ko dhi, mì kitswá tàdzí fíle Opì bhù àdhya na ko. ⁴ Di dhya ángùdhi adrélépi àyi tà bha kìní mi ngóro mvámvá kònìdhi àdhya tíni dhi, ni adré dhya kàdrì lavulé Opì bhù àdhya na dhi 'i. ⁵ Kòdhi íbe dhi, dhya ángùdhi

* **17:21** 17:21 Wárágà Gíká ni Kúlí tisizo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adré kúlí kòni ki kisú kònwà ko: [Di, à kitswá ngbà 'í tirí kònzì kára be kònìni dhi ki dro pfòle tàbirí mvòma sè ìndì tà zìma Gíká tí dhi sè.] † **17:24** 17:24 A kònò Pfòma 30:11-16.

adrélépi mvámvá kònìdhi tìni dhi ni ka'ì dòle dóro áma rú sè dhi, adré áma tàndi ni ka'ì kòdhya.»

*Tà adrébhá mómí kì 'o ledhéle tàkonzì na dhi ì
(A kònò kpà Mároko 9:42-48; Lúka 17:1-2)*

⁶ «Dì, dhya àlo kàdré ína ànzimvá adrébhá áma ka'ì kòni kì àlo 'o dhèle tàkonzì na dhi, dóro ni tá kírà kàdrì 'ìle akódhi nda kembé gò, akódhi ni bhèzo dràle yìandre ni táli na dhi. ⁷ Kizà vo ngíni bvò kòndi dri, tà adrébhá mómí kì 'o ledhéle tàkonzì na dhi kì tà sè dhi! Tà bàti ró dhi, tà nda kòdhi kì ngbú adrè be. Dì, kizà ni adrè kàdrì dhya ángùdhi adrélépi tà nda kì àndu bha dhi dré! ⁸ Ámi drígá 'ì yà, kó ngalè ámi pá 'ì yà dhi kàdré ámi 'o dhèle tàkonzì na nì dhi, lè mí kòli akódhi nda bhèle mí rúsè vwàvwà ro. Angyá ko, mí dré fìle lídrì kóná vèsè kólyá dhi na ngbà 'ì drígá be àlo yà, kó ngalè pá be àlo yà dhi dóro lavulé, ámi bhèle àtsí adrélépi adrélé ko dhi na drígá be rì ìndì pá be rì dhi rúsè. ⁹ Ámi mì kàdré kó ámi 'o dhèle tàkonzì na nì dhi, lè mí kàngí mì nda bhèle mí rúsè vwàvwà ro. Angyá ko, mí dré fìle lídrì na ngbà 'ì mì be àlo dhi dóro lavulé, ámi bhèle àtsí líferò àdhya na mì be rì dhi rúsè.»

*Pídhi gó kábilígyà avìlepi dhi ni tà dri dhi
(A kònò kpà Lúka 15:3-7)*

¹⁰ «Mì kònò dóro, mì kàdréro ànzimvá kòni kì àlo no mómí tàko ró ko. Tàko ko, má adrè tàá àmi dré dhi: Ayì nda kì ángéló ì adrè ngbú áma Atá bhù na dhi ni mìbhalé no. [¹¹ *]

¹² Mì kisù àmikya ngíni? Agó àlo kàdré kábilígyà íbe nyadhi-nzi gò àyi kì àlo dré avìzo dhi, a ni 'òá ngíni? A ni zakó tsì kábilígyà nyadhi-su-drì-mudrì-drì-nzi-drì-su nda kì tayì kóngó drìna gò, lizo akódhi avìlepi nda ni ndabe. ¹³ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Kòkisú kábilígyà nda dre dhi, a ni lenzé akódhi ni tà sè lavulé, dré adrélé lenzélé kábilígyà nyadhi-su-drì-mudrì-drì-nzi-drì-su avìbhá ko nda kì tà sè dhi rúsè. ¹⁴ Kókpà kòdhi tìni, àmi kì Atá bhù na dhi adrè lèá ko, ànzimvá kòni kì àlo dré avìle dhi.»

Ámi adrúpi tàkonzì 'òlepi mí rú dhi ni tà

¹⁵ «Ámi adrúpi àlo dhi kò'o tàkonzì mí rú dhi, mí kòlì rè zyà kalóma akódhi véna, akódhi ni tàkonzì nda ni tadhá drá. Akódhi kòyi mì dhi, kòdhi mí gò ámi adrúpi nda ni kisú dre. ¹⁶ Dì, kòyi ína mì ko dhi, mí kòdrì mómí àlo yà, ngalè rì yà dhi, mì kòlìró akódhi véna, <kìtswálé tà títi dhi kì bvò lanzí mómí rì yà kó ngalè na yà tà nda kì nobhá mì sè dhi kì kúlí sè.>† ¹⁷ Akódhi kògà àyi nda kì yìma rè dhi, mí kòlì tà nda ni ta Èkèlézyà kandrà. Kògà ndìndì Èkèlézyà nda ni kúlí yìma rè dhi, mí kàdré akódhi ni no págánò tìni, kó ngalè mèdáyì lagílèpi tìni.

¹⁸ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Tà ángùdhi mì dré dra 'ìle kònwa bvò dri dhi, à ni kókpà tà nda ni 'ì bhù na. Tà ángùdhi mì dré dra trìle bvò dri dhi, à ni kókpà tà nda ni trì bhù na.

¹⁹ Má adrè kpà tàá àmi dré dhi: Mómí rì àmi kòfalé bvò dri dhi ì kàdré ru yi, tà ángùdhi ì dré adrélé zìle áma Atá bhù na dhi tí dhi dri dhi, akódhi ni tà nda ni 'o àyi dré. ²⁰ Angyá ko, àrà ángùdhi mómí rì yà, ngalè na yà dhi ì dré adrézó ru kimó áma rú sè dhi na dhi, ma kókpà tùmání àyi íbe.»

Tàkonzì trìma áma kòfalésè dhi

* **18:11** 18:11 Wárágà Giká ni Kúlí tisizo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adrè kúlí kòni kì kisú kònwa ko: [Angyá ko, Mómí ni Mvá alì mómíyá avìbhá dhi kì tidrí.] † **18:16** 18:16 A kònò Dùtèrònómè 19:15.

21 Gò Péteró dré áyi kisizó ànyi Yésu làga, akódhi ni lizí tazoá dhi: «Mírì, áma adrúpi kàdré tàkonzì 'o má rú dhi, má ni akódhi ni tàkonzì tri tsàle vèsè be ángopí? Tsàle vèsè be nzi-drì-rì?» 22 Yésu logó drá dhi: «Kóko! Má adré tàá mí dré dhi, tsàle vèsè be nzi-drì-rì dhi ko. Be ró dhi, mí kàdré akódhi ni tàkonzì tri tsàle vèsè be nyadhi-na-drì-mudrí vèsè be nzi-drì-rì.»‡

Pídhígó màrábà áyi àzízǐ ni kizà bhàlepi ko dhi ni tà dri dhi

23 «Tà nda sè dhi, Opì bhù àdhya sù ngóro tà kònìdhi tìni: Opì àlo dhi lè tá áyi màri áyi màrábà i rú dhi ki tà 'òle akilé. 24 Di kòkidhó adrélé áyi màri nda ki tà 'o dre dhi, à dré màrábà àlo adrélépi tá màri kàdrì lavulé dhi íbe í rú dhi ni adrìzo alìzo ába akódhi véle. Màri akódhi nda rú dhi tá làfa lò'wa ngùlù-mudrí. § 25 Di màrábà nda dré tá kitswálé ngá logó màri nda tí bwà ko dhi sè dhi, mírì ni dré tòlì fèzo tazoá dhi, à kòlagí akódhi, tòkó ni, ànzimvá ni i, tsàle akódhi ni ngá títi dhi íbe, kitswázó màri nda ni logó. 26 Di màrábà nda dré dhèzo áyi kórókó títi áyi mírì kandrá, tazoá drá dhi: «Mí tadhá ámi togó vwàvwà má véle wà! Má ni ámi màri logó mí dré títi.» 27 Di mírì ni dré akódhi ni kizà bhàzo gò, màri nda ni tà tayízó, akódhi ni tàndi ni tayízó kpà lile.

28 Di, màrábà nda kòpfò dre dhi, dré ína lizo áyi àzízǐ àlo áyi màri íbe làfa lò'wa nyadhi-nzi dhi ni kisú.* Dré akódhi ni rùzo bèle kembe 'á, adrézó akódhi ni kizí, adrézó tàá dhi: «Mí logó áma màri mí rú dhi!» 29 Azízǐ ni nda dré dhèzo áyi kórókó títi akódhi kandrá, akódhi ni ti lizizó tazoá dhi: «Mí tadhá ámi togó vwàvwà má véle wà! Má ni ámi màri logó.» 30 Di, màrábà nda ka'í tá kúlí nda ko. Be ró dhi, lè ína áyi àzízǐ nda ni 'o bhèle bǎdzó na, kòlogóro màri í rú nda akilé títi be dhi bvó. 31 Di màrábà àruka ì kònò tà nda dre dhi, àyi ki togó dré kizà nyàzo tò. Gò ì dré lizo tà títi lavúbhá nda ki títi àyi ki mírì dré. 32 Di mírì nda dré màrábà nda ni azízó, tazoá drá dhi: «Mí màrábà kònzì ni, má tayí tá áma màri mí rú dhi, mí dré áma ti lizilé dhi sè. 33 Adré di tá kpà leá dhi, mí kòbhà ámi àzízǐ ni kizà, ngóro má dré ámi kizà bhàle dhi tìni.» 34 Di togóaswa dré dhi, mírì ni dré akódhi ni fèzo bǎdzó líkíbhá i drígá, ì kàdréro akódhi ni rúbhá 'o aswálé, tsàle lókyá dré màri í rú nda ni logóra'a akilé títi dhi 'á.»

35 Yésu gò tàá dhi: «Áma Atá bhù na dhi ni kókpà àmi àlo àlo títi dhi ki 'o kònìni, mì kàdré àmi ki adrúpi ki tàkonzì tri togó wáyi sè ko dhi.»

19

*Yésu tadhá tà tòkó tìngama ni tà dri
(A kònò kpà Márokò 10:1-12)*

1 Yésu kòtà tà nda i akilé dre dhi, dré ngàzo Gàlìláyà lésè, lile bvò Yùdáyà àdhya na, Yòròdànè ni ta'á na. 2 Mòndí zyandre lavulé dhi ì dré akódhi ni lebézo gò, dré àyi ki dràbhá ki tídrízó.

3 Gò Fàrìsáyò àruka ì dré àyi ki kisizó ànyi akódhi làga, kitswálé akódhi ni tabhì litílé. Di ì dré lizizóá títi dhi: «Áma ki tátrítrí kúlí ka'í, agó kòtingá áyi tòkó tà ángùdhi dré adrézó akódhi ni le tìngalé ásà dhi sè dhi 'í?» 4 Yésu logó dhi: «Mì nà rè Gíká ni Kúlí na ko tàle dhi, ngá títi dhi ki kídhoma 'á

‡ 18:22 18:22 Kòdhi Yésu adré tá leá tàle dhi, «tsàle vèsè kitswálé nàle bwà ko dhi na». § 18:24 18:24 Gíká ni Kúlí Gíríkì ti sè dhi adré tàá kònwa dhi «tálétà ngùlù-mudrí». Tálétà àlo dhi tá làfa lò'wa adrélé fèle mòndí àlo dré àzì 'òle kítù ngùlù-nzi dhi i sè dhi tí dhi 'i. Di tálétà ngùlù-mudrí kòni i tá làfa kàdrì lavulé dhi 'i. * 18:28 18:28 Gíká ni Kúlí Gíríkì ti sè dhi adré tàá kònwa dhi «dènàrì nyadhi-nzi». Dènàrì àlo dhi tá làfa lò'wa adrélé fèle mòndí àlo dré àzì 'òle kítù àlo sè dhi tí dhi 'i.

dhi, <Giká ngá títi dhi ki bhàlepi dhi bhà tá àyi agó i tòkó be> dhi?*

⁵ Giká tà tá kpà dhi: <Àsà dhi, agó ni áyi atá ni tayí áyi andre be, ru amúzó áyi tòkó be gò, àyi rìti nda i dré atsázó rúbhá àlo ró.>†

⁶ Di i gò véle adrélé rĩ ko. Be ró dhi, àyi ngá àlo 'i. Àsà dhi, lè mómí i kòlanzi ngá Giká dré amulé ni dhi ko.»

⁷ Fàrisáyò nda i gò lizíá tíá dhi: «Kàdré kònini dhi, Mósè fè tá di tòlí tazoá dhi, agó adrélépi áyi tòkó ni le tingalé dhi kòfè wárágà drá akódhi ni tingázó gò, mùzoá nzile dhi àdho tà sè?»

⁸ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mósè ka'í tá ina àmi ki tòkó ki tingama, àmi ki togó dré adrélé tòmbatòmbe dhi sè. Di, tà nda tá ina kònini kidhoma lésè ko.

⁹ Má adrè taa àmi dré dhi: Kàdré ngbà 'í ndòtò tà sè ko dhi, agó ángùdhi áyi tòkó ni tingalépi gò gòzo tòkó àzya adó mòle dhi, adrè ina múná tà 'o.»

¹⁰ Yésu ni lebebhá i dré tazoá drá dhi: «Agó ni tà tòkó ni be dhi kàdré kònini dhi, dóro ni lámó mòle ko dhi.»

¹¹ Yésu logó àyi dré dhi: «Mómí títi dhi i kitswá kúlí kòdhi ni ka'í bwà ko. Ngbà 'í àyi Giká dré rinyí fèzo àyi dré dhi ki kitswá ka'íá dhi àyi.

¹² Tàko ko, tà twátwa àgo i dré adrézó lámó mo ko dhi i be. Aruka ni i, à ti àyi adrélé lámó lovó àko gò i dré atsázó ùníkì i ró.‡ Aruka ni i, mómí 'o àyi atsálé ùníkì i ró dhi ni. Aruka ni i gá kó lámó atsázó ùníkì i ró, adrélé àyi ki fe Giká ni Opì ni tà 'o. Dhya ángùdhi kitswálepi kúlí nda ni ka'í dhi, kàdré ka'íá!»

*Yésu zi tà tani Giká tí ànzimvá i dri
(A kònò kpà Mároko 10:13-16; Lúka 18:15-17)*

¹³ Amvolásà dhi, mómí i dré àyi ki ànzimvá ki adrìzo alìzo àyi íbe Yésu véle, kòbhàró drígá àyi dri, tà zìzo Giká tí àyi dré be dhi bvó. Di, akódhi ni lebebhá i dré àyikya lawàzo mómí nda i dri tà nda sè.

¹⁴ Di, Yésu dré tazoá dhi: «Mì tayí ànzimvá kòni i alìle má véle. Mì logá àyi ko. Angyá ko, Opì bhù àdhya mómí adrèbhá àyi nda i tìni dhi i dré.»

¹⁵ Dré drígá bhàzo àyi dri, tà tani zìzo àyi dré gò, lizo.

*Yésu i kàdhúra àlo ngá líyí ro dhi be dhi
(A kònò kpà Mároko 10:17-31; Lúka 18:18-30)*

¹⁶ Amvolásà dhi, kàdhúra àlo dhi dré áyi kisizó ànyi Yésu làga, akódhi ni lizí tazoá dhi: «Tadhálépi, lè má kò'o àdho tà dóro kòdhya kitswázó lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú dhi?»

¹⁷ Yésu logó drá dhi: «Mí adrè áma lizí tà dóro ni tà dri àdho tà sè? Dhya adrélépi dóro dhi ngbà 'í àlo kwákwá. Di, mí kàdré lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni le kisúlé dhi, lè mí kàdré tà tátírí kúlí dré adrélé tàle à kò'o dhi ki 'o.»

¹⁸ Kàdhúra nda gò lizíá dhi: «Tà ángùdhi?»

Yésu gò logó dhi: «Lè mí kòpfu mómí dràle ko. Mí kò'o múná tà ko. Mí kòkugù ngá ko. Mí kòtà tà mómí rú kinzò sè ko.

¹⁹ Mí kàdré ámi atá ni lídrì bha ámi andre be. Mí kàdré ámi àzya ni le ngóro mí dré adrélé ámi tándi ni le dhi tìni.»

²⁰ Kàdhúra nda tà drá dhi: «Má líkí tòlí nda kòdhi i títi. Lè di má kògò àdho tà 'o kòdhya?»

²¹ Di Yésu logó drá dhi: «Mí kàdré làá ámi tà kàdré dóro kitswále títi Giká mìlèsè dhi, mí lè ámi ngá títi dhi ki lagí gò, làfa ni ni lanzízo lemerèbhá i dré, mí kàdréro ngá lagí be kàdrì dhi íbe bhù na. Di mí alì adrélé áma lebe.»

²² Kàdhúra nda kòyi kúlí nda i dre dhi, dré ngàzo lile kizà be tò, dré tá adrélé ngá íbe zyandre ró dhi sè.

* **19:4** 19:4 A kònò Kidhoma 1:27; 5:2. † **19:5** 19:5 A kònò Kidhoma 2:24. ‡ **19:12** 19:12 «Ùníkì» kònìdhi, agó lámó gàlepi dhi 'i, kó ngalè agó angílè kitswále lámó mo bwà ko dhi 'i. § **19:19** 19:19 A kònò Pfòma 20:12-16; Dùtèrònómè 5:16-20; Lèvitikè 19:18.

²³ Gò Yésu dré tàzoá àyi lebèbhá i dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Ngá líyí ni fíma Opì bhù àdhya na dhi kòkòròko. ²⁴ Má adré gòle tàá àmi dré dhi: Ngá líyí ni fíma Gìká ni Opì na dhi ína kòkòròko lavulé, kàmílò dré lavulé s̀indánĩ ni bhálé 'ásè dhi rúsè.»* ²⁵ Dì akódhi ni lebèbhá i kòyi tà nda dre dhi, àyi ki líndrí dré gàzo bhwäbhwa gò, i dré adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Kàdré kònini dhi, àdhi ni kitswá lídrì kóná vésè kólyá dhi ni kisú nì?» ²⁶ Yésu dré àyi ki nòzo dhi gò, tàzoá àyi dré dhi: «Móndí i m̀ilésè dhi, tà nda kòdhi tà kitswá 'òle bwà ko dhi 'i. Dì, Gìká m̀ilésè dhi, tà àlo kitswá 'òle bwà ko dhi yókódhó.»

²⁷ Gò Péteró dré tàzoá drá dhi: «Mí nò rè ká! Mà tayí tà títi dhi i adrézó àmi lebè. Mà ni dì àdho tà dóro kisú ásà kòdhya?» ²⁸ Yésu gò logóá dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Bvò tídhí ro dhi na dhi, lókyá Móndí ni Mv́a dré dra lírízó àyi lírírà òpì àdhya m̀ilanzìlanzì ro dhi dri dhi tú dhi, àmi áma lebèbhá ni ki kókpà lírì lírírà mudrí-drì-rì adrézó òpì nya dhi i drìsè, adrélé Ìsèrélè ànzi ki sùrú mudrí-drì-rì dhi ki tàbvó ta. ²⁹ Dhya ángudhi àyi dzó i 'i yà, àyi adrúpi i 'i yà, àyi amvúpi i 'i yà, àyi atá 'i yà, àyi andre 'i yà, àyi ànzi i 'i yà, kó ngalè àyi amvú i 'i yà dhi ki tayílépi áma tà sè dhi, a ni ngá nda ki vùdrì kisú tsàle vésè be nyadhi-nzi. Kòdhi íbe dhi, a ni kókpà lídrì kóná vésè kólyá dhi ni kisú tàyilé ro. ³⁰ Dì, móndí bí adrèbhá drìdrì nyànómvá dhi ki go adrélé bvólé ro. Móndí bí adrèbhá bvólé ro nyànómvá dhi ki go adrélé drìdrì.»

20

Pídhígo àzì 'obhá v̀inò amvú na dhi ki tà dri dhi

¹ Yésu gò tàá dhi: «Òpì bhù àdhya sù ngóro tà kònìdhi tíni: Amvú líyí àlo dhi p̀fò tá drùbhì kìnó kitswá 'móndí ki nda dòle àzì 'o àyi v̀inò amvú na. ² Kòkisú móndí àruka i dre dhi, i dré ru ỳizo àyi íbe, akódhi kòfèrò làfa lò'wa àlo àlo àyi àlo àlo títi i dré àzì 'òle kítú àlo sè dhi tí.* Dré àyi ki mùzo lile àzì 'o àyi v̀inò amvú na.

³ Sáa nzi-drì-su drùbhì àdhya sè dhi, dré gòzo p̀fòle ngá lagírà na, móndí àruka ki no adrérà'a àyi ki totó àngyá gò, ⁴ dré tàzoá àyi dré dhi: «Ami, m̀i lè kókpà àzì 'o áma v̀inò amvú na. Má ni go làgí gyägya dhi ni fe àmi dré.»

⁵ Dì i dré ngàzo lile.

Kítú rírì sè, ìndì sáa na kítú rírì àmvolésè dhi sè dhi, amvú líyí nda dré gòzo p̀fòle 'òá kònini. ⁶ Sáa nzi ìndró àdhya sè dhi, dré gòzo tódhyá p̀fòle móndí àruka ki kisú adrérà'a àyi ki totó àngyá gò, dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì adré àmi ki totó kònwa àngyá kítú ndìle àdho tà sè?» ⁷ I logó drá dhi: «Áma kònwa, à dré àma ki zìle àzì 'o ko dhi sè.» Dì akódhi tà àyi dré dhi: «Ami, m̀i lè kókpà àzì 'o áma v̀inò amvú na.»

⁸ Ìndró kàndrì dre dhi, amvú líyí nda dré tàzoá dhya adrélépi tá àyi àzì 'obhá ki drì ko dhi dré dhi: «Mí azì àzì 'obhá i, làfa fèzo àyi dré àyi ki àzì sè. Mí kidhó rè zyà àyi dòle kùdù ro dhi i vélésè 'íká, gò mí kògòró lavulé àyi dòle drìdrì dhi i véna ndò.» ⁹ Azì 'obhá dòle sáa nzi ìndró àdhya sè nda i kàtsá dre dhi, àyi àlo àlo títi dhi i dré làfa lò'wa kisúzó àlo àlo. ¹⁰ Dì àyi dòle drìdrì nda i kàtsá dre dhi, i adré tá kisúá dhi, i ni tá làfa kisú bí lavulé. Dì, àyi àlo àlo títi dhi i dré kpà làfa lò'wa kisúzó àlo àlo. ¹¹ I kòkisú làfa lò'wa nda i dre dhi, i dré dhèzo adrélé amvú líyí nda ni ndrì, ¹² adrézó tàá

* **19:24** 19:24 «Kàmílò» kònìdhi, kà'wá kàdrì dònigí tíni dhi 'i. * **20:2** 20:2 A adré tá làfa lò'wa kònìdhi ni rú zi «dènrì». Dènrì àlo dhi tá làfa adrélé fèle móndí àlo dré àzì 'òle kítú àlo sè dhi tí dhi 'i.

dhi: <Dhya dòle kùdù ro kòdhi ì 'o àzí ngbà 'í sáà àlo. Di, mí fè mína làfa àyi dré ngóro mí dré afèle àma dré dhi pí, tágba mà dré àzí 'òzo landèzo kítú àtsí sè kítú ndìle dhi!>

¹³ Di, amvú líyí nda logó àyi kì àlo dré dhi: <Áma arúpi, má 'o mî kònzì ko. Mà yi tá tsì ru mí be, mí kò'oró àzí làfa lò'wa àlo sè dhi ko? ¹⁴ Mî do di làfa mína lizo ába. Má adrè mána làfa le fèle dhya dòle kùdù ro dhi ì dré ngóro má dré fèle mí dré dhi pí. ¹⁵ Má kitswá mána tà má dré adrélé lèle 'òle áma làfa sè dhi ni 'o ko? Mî adrè kó mína áma no mî kònzì sè, má dré adrélé móndí kì 'o dóro dhi sè?>

¹⁶ Di Yésu go taa dhi: «Móndyá adrèbhá bvólé ro dhi kì go adrélé drìdrì. Móndyá adrèbhá drìdrì dhi kì go adrélé bvólé ro.»

*Yésu gò tódhyá áyi dràma ni tà longó, áyi ngàma dràdrà 'ásè dhi be
(A kònò kpà Mároko 10:32-34; Lúka 18:31-34)*

¹⁷ Yésu ì dré tá adrèrà'a mbàle Yèrusalèma na dhi 'á dhi, akódhi dré áyi lebhèbhá mudrí-drì-rì dhi kì drìzo gàrà dri gò, tàzoá àyi dré dhi: ¹⁸ «Mî yi rè ká! Mà adrè mbàle Yèrusalèma na. Kònàle dhi, à ni Móndí ni Mvá ni lefè kòwánà kàdrì ì drígá tátrítrí kulí tadhábhá íbe. Ì dré tà òzo akódhi dri kitswále dràdrà sè gò, ¹⁹ akódhi ni fèzo págánò ì drígá. Áyi nda ì dré akódhi ni gùzo, tswàzoá gò, tidízóá dràle fa kipakipa dri. Di kítú ni na sè dhi, Gíká dré akódhi ni tingázó dràdrà lésè.»

*Tà Yàkòbhò kì andre Yòwàni be dhi dré zìle Yésu tí dhi
(A kònò kpà Mároko 10:35-45)*

²⁰ Amvolásà dhi, Zèbèdayò ni tòkó ì ànzìago ni íbe dhi ì dré àyi kì kisízó ànyi Yésu làga. Gò tòkó nda dré dhèzo áyi kórókó titì akódhi kandrá, kitswázó tà zi tíá be dhi bvó. ²¹ Yésu tà drá dhi: «Mî adrè àdho tà le zìle má tí?» Akódhi logó drá dhi: «Mî kòlazi kulí tayílé, áma ànzìago rì ni ì kòliríró mí làga ámi Opì na: àlo ni ámi dríágó lésè, àzya ni ámi lídzí lésè.»

²² Yésu logó àyi dré dhi: «Mî nì tà mî dré adrélé zìle kòdhi ko. Mî ni kitswá tsì kópò kizà àdhya má dré adrélé 'òle mvùle dhi ni mvu bwà?» Ì logó drá dhi: «Mà ni kitswá.» ²³ Di Yésu tà àyi dré dhi: «Tà bàti ró dhi, mî ni kópò mána ni mvu. Di, kàdré ína móndí dra bhàle lírlé áma dríágó lésè yà, kó ngalè áma lídzí lésè yà dhi kì tà sè dhi, tà nda kòdhi nò ma ko. Áma Atá ledé lírìrà nda ì dhya dré kipele kitswále lírlé dríá dhi ì dré.»

²⁴ Yésu ni lebhèbhá mudrí àruka ì kòyi tà zìle nda dre dhi, àyi kì togó dré aswázó adrúpi rì nda ì rú. ²⁵ Di Yésu dré àyi kì azízó títi gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mî nì tàle dhi, móndyá bvò kòndi àdhya kì kàdrì ì adrè àyikya òpì nya àyi dri rìnyí sè dhi be. Áyi kì dhya kàdrìkàdrì dhi ì adrè kpà tà 'o adrézó àyi kì rìnyí tadhá àyi dré. ²⁶ Di, adrè leá dhi, tà nda kàdré kònìni àmi kòfalé ko. Be ró dhi, lè dhya ángùdhi adrélépi leá atsálé kàdrì àmi kòfalé dhi, kàdré àmi kì màràbà ro. ²⁷ Lè kpà dhya ángùdhi adrélépi leá adrélé drìdrì àmi kòfalé dhi, kàdré àmi kì màràbà ro. ²⁸ Kòkpà kòdhi tíni, Móndí ni Mvá alì bvò dri, móndí ì kàdré ró tà 'o í dré dhi bvó ko. Be ró dhi, alì ína kitswále tà 'o móndí ì dré dhi bvó. Alì kpà kitswále áyi lídrì fe ngóro làgí kàdrì fèle móndí zyandre dhi kì apázó tàkònzì lésè dhi tíni.»

*Yésu tidrí àgo rì mî kùdúkùdu ró dhi ì
(A kònò kpà Mároko 10:46-52; Lúka 18:35-43)*

²⁹ Yésu ì dré tá adrèrà'a apfòle bhàandre Yèrikò àdhya lésè dhi 'á dhi, móndí zyandre lavúlé dhi ì adrè tá alìle akódhi vésè. ³⁰ Di àgo rì mî kùdúkùdu ró lírìbhá láti làga dhi ì kòyi Yésu adrè tá lavúlé dhi dre dhi, ì dré ngàzo adrélé loyóá dhi: «Mírì, Dàwídì ni Mvá, mí bhà àma kì kizà

wà!» ³¹ Mòndyá zyandre nda ì dré adrézó tetrélé àyi dri, ì kòtayíró kúlí adrézó kíri. Di, ì dré gòzo véle adrélé kúlí loyó wáláká ni ni lavú: «Mírì, Dàwídì ni Mv́, mí bhà àma ki kizà wà!» ³² Gò Yésu dré áyi kikízó, àyi ki azí lizízó àyi tí dhi: «Mì adré leá má kò'o àmi dré àdho tà kòdhya?» ³³ † logó drá dhi: «Mírì, àma ki mì kònzì ru adrélé ngá no!» ³⁴ Di Yésu dré kizà dòzo áyi togó na àyi ki tà sè gò, dré àyi ki mì tabèzo. Gbă kòdhwa, ì dré kidhózó adrélé ngá no gò, ì dré ngàzo adrélé akódhi ni lebè.

21

Yésu fì Yerúsalemà na ópí t́ni

(A kònò kpà Márokò 11:1-11; Lúka 19:28-40; Yòwánì 12:12-19)

¹ Yésu ì dré tá adrérà'a 'òle tsàle Yerúsalemà na dhi 'á dhi, ì dré tsàzo ànyi bhà rú zìle Bètèfágè dhi kandrá, ànyi kóngó Olívè fa kya làga. Gò Yésu dré áyi lebèbhá rì dhi ki mùzo lile drìdrì, ² tàzoá àyi dré dhi: «Mì lè bhà àmi kandrá kònàdhi léna. Kònàle dhi, mì ni ndiri púndà 'ìle dhi ki kisú, mvámvá ni be. Mì atrí àyi, alìzo àyi íbe má véle. ³ Dhya àlo kòlizí tà àmi tí dhi, mì kòtà drá dhi: <Mírì adré leá nì.> Di akódhi ni ndiri púndà nda ki tayí mì dré alìzo àyi íbe.»

⁴ Tà nda kòdhi atsá kònìni, kitswálé tà longolé pròfètà tí dhi kò'oró ru be dhi bvó. Akódhi longó tá dhi:

⁵ «Mì kòtà zapi Sìyónà àdhya dré dhi:

<Mí nò ká! Àmi ópí adré alìle mí véle.

Akódhi ni togó yàya, ìndì lírì ína púndà dri, púndà ni mvámvá dri.>*

⁶ Gò Yésu ni lebèbhá rì nda ì dré lizo 'òá ngóro dré tàle àyi dré dhi t́ni. ⁷ † kàsè púndà nda ì mvámvá ni be atsázó àyi íbe Yésu véle dre dhi, ì dré àyi ki kítá bhèzo àyi dri gò, akódhi dré mbàzo lírìlé dríá. ⁸ Gò mómí zyandre lavulé dhi ì dré àyi ki kítá ki lasézó látì m̀sè. Àyi ki àruka ì dré fa bí ki toṅòzo lebhélé látì m̀sè, Yésu kòlavúro dríásà be dhi bvó. ⁹ Di mómí zyandre nda ì dré adrézó lile akódhi kandrána ìndì akódhi vésè, adrélé loyóába dhi:

«Òsánà kàdré Dàwídì ni Mv́ dré!†

Tà tani kàdré dhya adrélèpi alìle Mírì ni rú sè dhi dri!

Òsánà kàdré Gíká kurú na bhù na dhi dré!‡

¹⁰ Yésu kòfì Yerúsalemà na dre dhi, mómíyá títi bhàandre nda lé dhi ì dré adrézó lyàle lyàya, adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòdhi àdhi 'ì?» ¹¹ Di mómíyá zyandre adrèbhá lile Yésu íbe nda ì adrè tá logóá dhi: «Akódhi Yésu 'ì, pròfètà angalépi Nàzàrètà, Gàlìláyà na dhi lésè dhi 'ì.»

Yésu dro mómíyá adrèbhá ngá lagí dhi ì topfòle tépelò 'ásè

(A kònò kpà Márokò 11:15-19; Lúka 19:45-48; Yòwánì 2:13-22)

¹² Amvolásà dhi, Yésu dré fizo tépelò na gò, mómíyá títi adrèbhá tá ngá lagí ìndì ngá gí kònàle dhi ki dro topfòle 'ásà. Dré mísá mómíyá adrèbhá tá làfa topfó dhi kya ki lebhézó bvò dri, túmání gbólókó mómíyá adrèbhá tá kòbhòlà lagí dhi kya íbe. ¹³ Gò dré tàzoá àyi dré dhi: «Gíká ni Kúlí adrè tàá dhi: <À ni áma dzó zi dzó adrézó tà ta má be dhi ró.> Di, mì gò àmikya dzó nda ni bha adrélé àrà kùgubhá ì dré adrézó àyi ki zu dhi ró!»§

* **21:5** 21:5 A kònò Zàkàríyà 9:9. † **21:9** 21:9 «Òsánà» kònìdhi adrè leá tàle Eberè ti sè dhi «rúku».

‡ **21:9** 21:9 A kònò Longó ì 118:25-26. § **21:13** 21:13 A kònò Esáyà 56:7; Yèrèmíyà 7:11.

14 Gò mómndí mǐ kùdúkùdu ró dhi ì mómndí mèrèkpè ro dhi ìbe dhi ì dré àyi kǐ kisízó ànyì Yésu làga tépelò na gò, akódhi dré àyi kǐ tidrízó. 15 Dì kòwánà kàdrì ì tátrítrí kúlí tadhábhá ìbe dhi ì nò tá tà líndrígá ró Yésu dré 'òle nda ì. Ì yi tá kpà ànzimvá adrérà'a kúlí loyó tépelò na adrézó tàá dhi: «Òsánà kàdré Dàwídí nǐ Mvǎ dré!» Dì àyi kǐ togó dré aswázó Yésu rú gò, 16 ì dré lizízóá tíá dhi: «Mǐ adré tà ànzimvá nǐ ì dré adréle tàle kòdhi nǐ yi?» Yésu logó àyi dré dhi: «Ayíya! Mǐ nà rè Gíká nǐ Kúlí na ko tàle dhi, <Mǐ 'o ànzimvá ì ànzi kùrí ìbe dhi ì adréle ámi rú bha kùle> dhi?»* 17 Dì Yésu dré àyi kǐ tayízó gò, pfòzo bhàandre 'ásè lǐle ayilé Bètànìyà na.

*Yésu tatrí figí fa lò'wa 'àlepi ko dhi
(A kònò kpà Mároko 11:12-14, 20-24)*

18 Drùbhì kínó, Yésu dré tá adrérà'a gòle Yèrúsalemà na dhi 'á dhi, tàbirí dré akódhi nǐ 'òzo. 19 Akódhi dré figí fa àlo dhi nǐ nòzo láti mìle. Dì, a nǐ lǐ tsàle ànyì làgá dhi, kisú ína lò'wa nǐ àlomvá ko. Kisú ngbà 'í bí nǐ ì kòdhya. Dì dré tàzoá figí fa nda dré dhi: «Mǐ kògò véle lò'wa 'a tàdzí ko!» Gbǎ kòdhwá, fa nda dré 'yòzo.

20 Akódhi nǐ lebebhá ì kònò tà nda dre dhi, àyi kǐ líndrì dré gàzo gò, ì dré akódhi nǐ lizízó tàzoá dhi: «Fígí fa kònìdhi 'yo ína mbèlè kònìni ngínìngíni ró?» 21 Yésu logó àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mǐ kàdré tà ka'íka'í ìbe gò, adrézó tà kayí àmi léna ko dhi, mǐ nǐ kókpà kitswá tà làsú be kònìni dhi kǐ 'o, túmání tà kàdrì dra tà nda kǐ lavúbhá dhi ìbe. Mǐ nǐ kitswá ndìndì tàá kòngó kònìdhi dré dhi, <Mǐ nga kònwásè lǐle dhèle yǎandre na!> gò, tà nda dré ru 'òzo. 22 Tà ángùdhi mǐ dré dra zǐle Gíká tí, adrézó ka'íá dhi akódhi nǐ 'òá dhi, mǐ nǐ tà nda nǐ kisú.»

*A lizí Yésu tí ngalè akódhi nǐ rǐnyí angá ángolésè ya dhi
(A kònò kpà Mároko 11:27-33; Lúkà 20:1-8)*

23 Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo file tépelò na gò, kidhólé adréle tà tadhá mómndí ì dré. Gò kòwánà kàdrì ì bhàgo ìbe dhi ì dré alizo akódhi véle lizíá tíá dhi: «Rǐnyí mǐ dré adrézó tà kòdhi kǐ 'o dhi angá ína ángolésè? Adhi fè rǐnyí nda mǐ dré nǐ?» 24 Yésu logó àyi dré dhi: «Má nǐ kókpà tà àlo dhi nǐ lizí àmi tí. Mǐ kòlogó kúlí má tí dhi, má nǐ kpà tàá àmi dré ngalè rǐnyí má dré adrézó tà kòdhi kǐ 'o dhi angá ángolésè ya dhi. 25 Bátisimò Yòwánì dré fèle dhi angá tá ína ángolésè: Gíká vélesè, kó ngalè mómndí ì vélesè?» Gò ì dré dhèzo adréle tà kayí àyi kòfalésè, adrézó tàá dhi: «Mà kòtà dhi <Bátisimò nda angá Gíká vélesè> dhi, akódhi nǐ go lizíá àma tí dhi: <Mǐ ka'í dǐ Yòwánì ko àdho tà sè?» 26 Dì, mà kòtà kó dhi <Bátisimò nda angá mómndí ì vélesè> dhi, mà nǐ go mómndyá zyandre dhi kǐ ro. Tàko ko, àyi títi nda ì adré ka'íá dhi, Yòwánì tá ína pròfétà 'i.» 27 Dì ì dré logózoá Yésu dré dhi: «Mà nǐ ko.» Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Kàdré kònìni dhi, má kitswá kókpà tàá àmi dré ngalè rǐnyí má dré adrézó tà nda kǐ 'o dhi angá ángolésè ya dhi ko.»

Pídhigó ànziàgo rǐ dhi kǐ tà dri dhi

28 Yésu gò tàá dhi: «Mǐ kisú àmíkya tà kònìdhi dri ngíni? Agó àlo dhi tà ànziàgo ìbe rǐ. Dré lizo mváagó nǐ àlo véna tàá drá dhi: <Àma mvá, mǐ lǐ ándrò ázì 'o vínò amvú na.> 29 Dì mváagó nda logó drá dhi: <Kóko. Má lè lǐle ko.> Dì, dré gòzo áyi tà kisùle nda nǐ ladzá gò, lizo ázì 'o. 30 Agó nda dré kpà lizo mváagó nǐ rǐ véna, tàá drá làsú be kònìni. Mváagó nda dré logózoá drá dhi: <Ayíya, atálágó, má nǐ lǐ.> Dì, dré ína lizo ko. 31 Ayi

* 21:16 21:16 A kònò Longó ì 8:3.

ríti nda i kòfalé dhi, àdhi 'o tà áyi atá dré tá lèle dhi nì?» † logó drá dhi: «Mváagó ni àlo 'i.»

Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mèdáyì lagíbhá i tòkó zàràbhù ro dhi íbe dhi ki fì Giká ni Opì na drìdrì àmi kandrána. ³² Tàko ko, Yòwánì alì tá láti tà gyägya àdhya ni tadhá àmi dré gò, mì dré àmikya akódhi ni ka'izo ko. Di, mèdáyì lagíbhá i tòkó zàràbhù ro dhi íbe dhi i ka'ì tá àyikya akódhi 'í. Tágba mì dré tá àyi nda ki tà ka'ika'ì nòzo dhi, mì gò àmi ki togó ladzá akódhi ni ka'ì ko.»

*Pídhígó vínò líkíbhá kònzi dhi ki tà dri dhi
(A kònò kpà Mároko 12:1-12; Lúka 20:9-19)*

³³ «Mì yi rè pídhígó àzuya ká. Amvú líyí àlo dhi bhe tá vínò áyi amvú na. Dré gàrà ni ki tobházo kírà sè, bhú gàzo kitswázó vínò lò'wa zwa gò, dzó mvumvù dhi ni sìzo kitswázó amvú nda ni líkí. Dré amvú nda ni tayízó vínò líkíbhá àruka i drígá gò, lizo atsí na làwú làvo na. ³⁴ Lókyá vínò lò'wa kizo dhi kòkitswá dre dhi, dré áyi mārábà ki mùzo kitswálé lò'wa ína tíni dhi ni adó vínò líkíbhá nda i véna. ³⁵ Di, vínò líkíbhá nda i dré àyikya mārábà nda ki turúzó, àlo ni ni tswàzo, àzuya ni ni pfùzo dràle gò, àzuya ni ni lebhézó dràle kírà sè. ³⁶ Gò amvú líyí nda dré gòzo mārábà àruka bí wáláká ni ki lavúbhá dhi ki mu lile. Di, vínò líkíbhá nda i dré kpà àyi ki 'òzo ngóro i dré tá 'òle drìdrì dhi tíni. ³⁷ Kùdù ro dhi, amvú líyí nda dré áyi mváagó ni mùzo lile àyi véna. Adré tá kisúá dhi: <† ni áma mváagó ni lindrì bha!> ³⁸ Di, vínò líkíbhá nda i kònò mváagó nda adrérà'a alìle dre dhi, i dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: <Kònàdhi dhya dra amvú kònìdhi ni kisúlépi tàyilé ro dhi 'i. Mà kòlì akódhi ni pfu dràle, amvú dré tá kitswálé kisúlé tàyilé ro nda ni dòzo àma dré!> ³⁹ Di i dré ngàzo akódhi ni ru bhèle amvú nda 'àsè kivì na gò, pfùzoá dràle.»

⁴⁰ Yésu gò liziá dhi: «Lókyá amvú líyí nda dré dra agòzo dhi tú dhi, a ni 'oá ngíni vínò líkíbhá nda ki tà sè dhi?» ⁴¹ † logó drá dhi: «A ni drìkònzìbhá nda ki tupfú todràle gò, gòzo amvú nda ni tayí vínò líkíbhá àruka i drígá, i kòlogóro í dré vínò lò'wa ína tíni dhi lókyá lò'wa nda ni kizo dhi sè.»

⁴² Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Mì nà rè tà tisìle kònìdhi Giká ni Kúlí na ko? <Kírà dzó sibhá i dré gàle gàgà dhi, gò atsálé kírà agógó dzó nda dré adrézó áyi totó dríá dhi ró. Kòrìdhi tà Mírì dré 'òle nì dhi 'i. Di tà nda lindríga ró àma m̀lèsè!>†

⁴³ Má adré di tàá àmi dré dhi: Giká ni áyi Opì tingá àmi drígásè gò, fèzoá móndyá dra Opì nda ni lò'wa 'abhá dhi i dré. ⁴⁴ Dhya ángùdhi dra dhèlepi kírà nda dri dhi ni ño. Kòdhi íbe dhi, kírà nda ni dhya ángùdhi í dré dra adhézó dríá dhi ni kinyí.»

⁴⁵ Kòwánà kàdrì i Fàrìsáyò íbe dhi i kòyi pídhígó Yésu dré pìle nda i dre dhi, i dré nìzoá tàle dhi, akódhi tà tá tà nda i àyi rú dhi be. ⁴⁶ Gò i dré ngàzo adrélé láti nda kitswázó akódhi ni ru. Di, i adré tá àyikya móndyá zyandre dhi ki ro, àyi nda i dré tá adrélé Yésu ni no pròfètà ro dhi sè.

22

*Pídhígó gwányá lámó àdhya ni tà dri dhi
(A kònò kpà Lúka 14:15-24)*

† 21:42 21:42 A kònò Longó i 118:22-23.

1 Gò Yésu dré gòzo tódhyá tà tadhá àyi dré pídhígó sè, tàzoá dhi: 2 «Òpì bhù àdhyà sù ngóro tà kònìdhi tíni: Ópí àlo dhi adré tá gwányá làmó àdhyà ni 'o áyi mváagó dré. 3 Dré áyi màrábà ki mùzo lile mónyá dré tá azilé gwányá nda lé dhi ki azí ngá nya. Di, àyi nda ì dré àyikya gàzo rè. 4 Di ópí nda dré gòzo màrábà àruka ki mu lile kúlí kòni ki ta mónyá azilé nda ì dré: <Mì yi rè ká! Má 'o ngá títi dhi ì ladhílé áma gwányá sè dhi dre. Má 'o áma tiágo ì tililé, áma tí ngbòlò dò ro dhi íbe. Tà títi dhi ì kitswá dre. Mì alì gwányá lé wà!> 5 Di, mónyá azilé nda ì dré àyikya tà nda ni nòzo tà tàko ró. Gò ì dré lizo àyi ki tà 'obe kòdhyà. Alo ni lè tá áyi amvú na. Azya ni lè ína áyi àzì làfa àdhyà ki tà 'obe. 6 Áyi ki àruka ì dré màrábà nda ki turúzó, àyi ki 'òzo kònzì gò, àyi ki tupfúzó todràle. 7 Di ópí nda ni togó dré aswázó tà nda sè. Dré áyi sòdá zyandre dhi ki mùzo lile mónyá kàrí kutúbhá nda ki tupfú todràle gò, bhàandre àyikya ni zàzo vèle. 8 Gò dré tàzoá áyi màrábà ì dré dhi: <Gwányá làmó àdhyà gànzi ró. Di, mónyá má dré azilé nda ì kitswá tá àyikya gwányá nda sè ko. 9 Di ásà dhi, mì lè lāti andre ì 'ásè, mónyá títi mì dré dra kisulé dhi ki azí alìle gwányá lé.> 10 Di màrábà nda ì dré lizo lāti ì 'ásè, mónyá títi ì dré kisulé dhi ki kimó alizo àyi íbe, tágba àyi nda ì kàdré tá móndí dóro 'i yà, kó ngalè móndí kònzì 'i yà dhi. Gò dzó làmó gwányá àdhyà dré gàzo mónyá azilé nda ì sè bí.

11 Di, ópí nda kàfí mónyá azilé nda ki no dre dhi, dré agó àlo kítá làmó gwányá àdhyà ni asólépi ko dhi ni nòzo. 12 Dré lizízóá tíá dhi: <Áma arúpi, mí afí kònwa kítá làmó gwányá àdhyà àko ngíníngíni ró?> Agó nda tá kúlí logolé dhi àko. 13 Di ópí nda dré tàzoá áyi màrábà ì dré dhi: <Mì adró akódhi ni pá ì drígá ni íbe, akódhi ni bhèzo kivi na, àrà tínímvá ro dhi na. Kònàle dhi, à ni adré tongólé, adrézó kpà síkálándrá tsi.> 14 Tàko ko, à adré móndí zyandre dhi ki azí. Di, à adré ngbà 'í móndí àlo àlo dhi ki kípè kòdhyà.»

*Kàyisàrà, Rómà ki ópí kàdrì ni mèdáyì gìma
(A kònò kpà Márokò 12:13-17; Lúkà 20:20-26)*

15 Amvolásà dhi, Fàrisáyò ì dré ngàzo ru yi, kitswázó Yésu ni 'o la'ile kúlí dré tá adrélé tàle dhi ì sílé dhi bvó. 16 Di ì dré àyi ki lebèbhá ki mùzo móndí àruka ópí Eródè àdhyà íbe lile Yésu véna tàá drá dhi: «Tadhá lépi, mà nì tàle dhi, mí adré tròle tà bàti rú dhi be. Mí adré Gíkà ni tà tadhá tà bàti sè. Mí adré kpà móndí ki lindrì ni tà kisù ko, mí dré adrélé àyi ki no twátwa ko dhi sè. 17 Di mí tà rè àma dré tà mí dré adrélé kisùle tà kònìdhi dri dhi ká: Áma ki tátírítrí kúlí ka'í, mà kàdré Kàyisàrà ni mèdáyì gí dhi 'í? Kó ngalè, ka'í ko?»

18 Di, Yésu dré ína tà kònzì ì dré tá adrélé lèle 'òle nda ni nìzo kyá gò, logózóá àyi dré dhi: «Àmi túrúpfúbhá ni ì, mì adré áma tabhì litilé àdho tà sè? 19 Mì tadhá má dré làfa lò'wa adrézó mèdáyì gí ásà dhi.» Di ì dré dènári àlo dhi ni fèzo drá.* 20 Gò dré lizízóá àyi tí dhi: «Móndí líndrì kònìdhi tsàle rú tisìle driá kònìdhi be dhi, àdhi àdhyà 'i?» 21 Ì logó drá dhi: «Kàyisàrà àdhyà 'i.» Di Yésu tà àyi dré dhi: «Mì kàdré di ngá Kàyisàrà àdhyà ni fe Kàyisàrà dré, adrézó kpà ngá Gíkà àdhyà ni fe Gíkà dré.» 22 Ì kòyi akódhi ni kúlí nda dre dhi, àyi ki líndrì dré gàzo gò, ì dré akódhi ni tayízó lizo.

*Tà lizilé ngangà dràdrà 'ásè dhi ni tà dri dhi
(A kònò kpà Márokò 12:18-27; Lúkà 20:27-40)*

* 22:19 22:19 «Dènári» kònìdhi, làfa lò'wa adrézó tà 'o ásà Rómà ki òpì 'ásè dhi 'i.

²³ Kìtú nda sè dhi, Sàdùkáyò àruka ì dré alìzo Yésu vélé kitswálé tà lizí tíá. (Ayí nda ì adré tàá dhi, ngangà dràdrà 'ásè dhi yókódhó.) Dì ì tà drá dhi: ²⁴ «Tadhálépi, Mósè tisì àma dré dhi: <Agó àlo adrélépi mvá àko dhi kòdrà áyì tòkó nì tayí dhi, lè adrúpi nì kòdo tàyítòkó nda mòle, kitswázó ànzì ti áyì adrúpi dràlepi nda dré.>† ²⁵ Dì àma kòfalé dhi, àgo nzi-drì-rì adrúpi ró dhi ì tá be. Ayí kì kàyo dré tòkó àlo dhi nì mòzo gò, dràzo. Dré tá adrélé mvá àko dhi sè dhi, dré áyì tòkó nda nì tayízó áyì adrúpi í bvó dhi dré. ²⁶ Tà nda dré kpà ru 'òzo kònìni adrúpi nì nì rì rú, adrúpi nì nì na rú, tsàle byá adrúpi nì nì nzi-drì-rì rú. ²⁷ Kùdù ro dhi, tòkó nda dré kpà dràzo. ²⁸ Dì kítú mómódí ì dré dra ngàzo dràdrà 'ásè dhi tú dhi, adrúpi nzi-drì-rì nda ì kòfalé dhi, tòkó nda nì adré tsítsì dhi àdhi dré? Angyá ko, àyì títi nda ì do tá akódhi mòle àyì dré tòko ró.»

²⁹ Yésu logó àyì dré dhi: «Mì lití àmi kì tàndi ì dre, mì dré Gìká nì Kúlí ì rìnyí nì ìbe dhi kì nìle ko dhi sè. ³⁰ Kìtú mómódí ì dré dra ngàzo dràdrà 'ásè dhi tú dhi, ì gò adrélé ru mo ko. † gò kpà adrélé àyì kì ànzì kì fe mòle ko. Be ró dhi, ì nì àyikya adré ngóro ángéló bhù na dhi ì tìni. ³¹ Dì kàdré ína ngangà dràdrà 'ásè dhi nì tà sè dhi, mì nà rè tà Gìká dré tàle àmi dré dhi ko? Akódhi tà dhi: ³² <Ma Gìká Abàràma àdhya 'i, Ísàkà àdhya 'i, ìndì Yàkòbhò àdhya 'i.>‡ Dì Gìká nda Gìká àbvò kya 'i ko. Be ró dhi, akódhi ína Gìká mómódí lídrì ro dhi kya 'i.» ³³ Dì mómódí zyandre kònàle dhi ì kòyi tà nda dre dhi, àyì kì líndrì dré adrézó gale tà Yésu dré adrélé tadhálé dhi ì sè.

Tòlì kàdrì lavulé dhi

(A kònò kpà Mároko 12:28-34; Lúka 10:25-28)

³⁴ Fàrìsáyò ì kòyi, Yésu kíkí tá Sàdùkáyò kì kúlí dre dhi, ì dré gòzo ru kimó akódhi làga. ³⁵ Gò àyì kì àlo Mósè nì tàtrítrí kúlí nìlepi dóro lavulé dhi dré tà kònìdhi nì lizízó akódhi tí, kitswázó akódhi nì tabhì: ³⁶ «Tadhálépi, Mósè nì tàtrítrí kúlí na dhi, tòlì kàdrì lavulé dhi ángùdhi 'i?»

³⁷ Dì Yésu logó drá dhi: «<Lè mí kàdré Mírì ámi Gìká nì le ámi togó sè wáyì, ámi lídrì sè wáyì, ìndì ámi tà kisùkisù sè wáyì.>§ ³⁸ Kòdhi tòlì drìdrì dhi 'i, ìndì tòlì kàdrì lavulé dhi 'i. ³⁹ Tòlì nì rì adrélépi kpà kàdrì àlo nì tìni dhi, kònìdhi 'i: <Lè mí kàdré ámi àzya nì le ngóro mí dré adrélé ámi tàndi nì le dhi tìni.>* ⁴⁰ Tà títi Mósè nì tàtrítrí kúlí ìndì pròfétà ì dré adrélé tadhálé dhi ì adré àyì kì totó tòlì rì nda kòdhi ì dri.»

Mèsíyà ì Dàwídi be dhi

(A kònò kpà Mároko 12:35-37; Lúka 20:41-44)

⁴¹ Fàrìsáyò ru kimóbhá nda ì dré rè dhu adrérà'a Yésu làga dhi 'á dhi, akódhi dré lizízóá àyì tí dhi: ⁴² «Mì kisù àmikya Mèsíyà nì tà sè ngíni? Akódhi àdhi nì mvá 'i?» † logó drá dhi: «Akódhi Dàwídi nì mvá 'i.» ⁴³ Dì Yésu tà àyì dré dhi: «Kàdré kònìni dhi, Dàwídi dré tá adrérà'a tà ta Tirí Lólo nì rìnyí sè dhi 'á dhi, zì ína Mèsíyà nda áyì Mírì ro ngíni? Angyá ko, Dàwídi tà tá dhi:

⁴⁴ <Mírì Gìká tà áma Mírì dré dhi:

Mí alì lírìlé áma dríágó lésè,

tsàle lókyá má dré dra ámi kàribhá kì bhàzo

adrélé ámi pá zàle dhi 'á.>†

† 22:24 22:24 A kònò Dùtèrònómè 25:5-6. ‡ 22:32 22:32 A kònò Pfòma 3:6. § 22:37 22:37 A kònò Dùtèrònómè 6:5. * 22:39 22:39 A kònò Lèvitikè 19:18. † 22:44 22:44 A kònò Longó ì 110:1.

⁴⁵ Di Dàwídi kòzi Mèsíyà áyi Mírì ro dhi, Mèsíyà nda ni kitswá kpà adréle akódhi ni mvá ro ngíningíni ró?» ⁴⁶ Di dhya àlo àyi kòfalé kitswálepí kúlí logó Yésu tí dhi tá yókódhó. Kidhólé kítú nda sè dhi, dhya àlo dré gòzo véle tà tabhì lizilé akódhi tí ko.

23

Yésu tà tà tatrítrí kúlí tadhábhá i rú Fàrisáyò íbe àyi kì túrúpfú tà sè (A kònò kpà Márokò 12:38-40; Lúkà 11:39-52; 20:45-47)

¹ Gò Yésu dré tàzoá mónyá zyandre i dré áyi lebhébhá íbe dhi: ² «À tayí àzì tatrítrí kúlí tadhábhá i drígá Fàrisáyò íbe, ì kàdréro Mósè ni tatrítrí kúlí ni tà tadhá móndí i dré.* ³ Adré di leá dhi, mì kàdré àyi nda kì kúlí yi, adrézó tà títi ì dré adréle tàle àmi dré dhi kì ka'í 'òle. Di, mì kàdré àmikya tà ì dré adréle 'òle dhi kì 'o kòdhya ko. Tàko ko, ì adré tà ì dré adréle tadhále dhi kì 'o kòdhya ko. ⁴ Ì adré àyikya ngá lanzìlanzi kitswále dòle bwà ko dhi kì todrò tobhàle móndí i dri gò, ì dré adrézó ndìndì drígámbíli le sòle àyi kì ledézo dhi ko.

⁵ Tà títi ì dré adréle 'òle dhi i, ì adré 'òá móndí ì kàdréro àyi kì no be dhi bvó. Ì adré àyi kì kpúkúbhú tsàtsà adrézó wárágà Gíkà ni Kúlí tisìzo dríá dhi kì tobhà lána dhi kì kiwá, adrézó kpà àyi kì kánzò kì ti 'o atsále kàtswa.† ⁶ Ì adré leá liríle mísá lindrì àdhya gwányá i 'ásè dhi i làgàsè, adrézó kpà leá liríle àrà lindrì àdhya lísàmbò dzó i 'ásè dhi i 'ásè. ⁷ Ì adré leá dhi, à kàdré mòdo fe àyi dré lindrì sè ngá lagíra i 'ásè, adrézó kpà àyi kì zi <Rábbi>‡.

⁸ Di, àmi ró dhi, mì kòtayí àmi adréle zìle Rábbi ro ko. Angyá ko, àmi kì tadhálepí ngbà 'í àlo kwákwá, ìndì àmi títi dhi i adrúpi 'i. ⁹ Mì kàdré kpà dhya àlo bvó dri dhi ni zì àmi kì Atá ro ko. Angyá ko, àmi kì Atá ngbà 'í àlo kwákwá. Akódhi àmi kì Atá bhù na dhi 'i. ¹⁰ Mì kòtayí kpà àmi adréle zìle móndí kì drì kòlepi ró ko. Angyá ko, àmi kì drì kòlepi ngbà 'í àlo kwákwá. Akódhi Mèsíyà 'i. ¹¹ Adré leá dhi, dhya kàdrì lavúle àmi kòfalé dhi kàdré àmi kì māràbà ro. ¹² Tàko ko, dhya ángùdhi adrélepí àyi tà bha kuru dhi, Gíkà ni akódhi nda ni tà tirí kìní mi. Di, dhya ángùdhi adrélepí àyi tà bha kìní mi dhi, Gíkà ni akódhi nda ni tà tingá kuru.

¹³ Àmi, tatrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi kì ngá 'i. Àmi túrúpfúbhá 'i! Tàko ko, mì adré àmikya láti kíkí móndí i dré, ì kòfíró Opì bhù àdhya na ko. Àmi kì tàndi, mì adré file lána ko gò, mì dré adrézó mónyá adrébhá leá file lána dhi kì tayí file ko. [¹⁴ §]

¹⁵ Àmi, tatrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi kì ngá 'i. Àmi túrúpfúbhá 'i! Mì adré àmikya tatsíle bvó drìsè ìndì yì mǐsè, kitswále móndí àlo dhi ni 'o togó ladzá àmi kì Gíkà ni ka'í. Di, akódhi nda kònì dra ka'í dhi, mì adré akódhi ni 'o atsále mvá líferò àdhya ró, adréle kònzi àmi kì lavú vwàvwà ro.

* **23:2** 23:2 Gíkà ni Kúlí tisìle Gíríkì ti sè dhi adré tàá kònwa dhi: «Tatrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe dhi ì adré liríle Mósè ni liríra dri.» Kòdhi adré leá tàle dhi, àyi nda ì adré Mósè ni tatrítrí kúlí ni tà tadhá móndí i dré. † **23:5** 23:5 Kpúkúbhú tsàtsà adrézó wárágà Gíkà ni Kúlí tisìzo dríá dhi kì tobhà lána kònì i, Yúdà ànzi àruka ì adré tá tobhàà àyi kì kàndrágá 'á, ìndì àyi drígá. ‡ **23:7** 23:7 Yúdà ànzi i véna dhi, rú «Rábbi» kònìdhi, rú adréle fèle Gíkà ni tà tadhábhá i dré, adrézó àyi kì lindrì bha dhi 'i. § **23:14** 23:14 Wárágà Gíkà ni Kúlí tisìzo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adré kúlí kònì kì kísú kònwa ko: [Àmi, tatrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi kì ngá 'i. Àmi túrúpfúbhá 'i! Mì adré àmikya tàyítokó kì ngá títi dhi kì topá àyi drígàsè. Mì adré kpà tà ta Gíkà be vwàvwà ro, móndí ì kàdréro àmi kì no. Tà nda sè dhi, Gíkà ni àmi kì tàbvò ta tà tàndi ró.]

¹⁶ Ami mǒndí kǐ drǐ kobhá mǐ kùdúkùdu ró ni i, kizà àmi kǐ ngá 'i! Mǐ adrè àmikya tàá dhi, dhya àlo kàdré mǒndrà si tépelò ni rú sè dhi, mǒndrà nda tà tàko 'i. Di, dhya àlo kàdré ína mǒndrà si óró tépelò le dhi ni rú sè dhi, lè akódhi kàdré mǒndrà dré síle nda ni líkí. ¹⁷ Ami mǒndí azaaza mǐ kùdúkùdu ró dhi 'i! Ngá kàdrǐ lavúlé dhi ángùdhi 'i: óró nda 'i, kó ngalè, tépelò adrélépi óró nda ni 'o atsálé lólo nda 'i? ¹⁸ Mǐ adrè kpà tàá dhi, dhya àlo kàdré mǒndrà si àlètáři ni rú sè dhi, mǒndrà nda tà tàko 'i. Di, dhya àlo kàdré ína mǒndrà si ngá fèle àlètáři nda dri dhi ni rú sè dhi, lè akódhi kàdré mǒndrà nda ni líkí. ¹⁹ Ami mǐ kùdúkùdu 'i! Ngá kàdrǐ lavúlé dhi ángùdhi 'i: ngá fèle nda 'i, kó ngalè, àlètáři adrélépi ngá nda ni 'o atsálé lólo nda 'i? ²⁰ Di dhya ángùdhi adrélépi mǒndrà si àlètáři ni rú sè dhi, adrè síá àlètáři nda ni rú sè, ìndì ngá títi drǐá dhi kǐ rú sè. ²¹ Dhya ángùdhi adrélépi mǒndrà si tépelò ni rú sè dhi, adrè síá tépelò nda ni rú sè, ìndì Gíká adrélépi adrélé lána dhi ni rú sè. ²² Dhya ángùdhi adrélépi mǒndrà si bhù ni rú sè dhi, adrè síá Gíká ni lírǐrà òpì àdhya ni rú sè, ìndì akódhi adrélépi lírǐlé drǐá dhi ni rú sè.

²³ Ami, tátrǐtrǐ kúlí tadhábhá i Fàrǐsáyò íbe ni i, kizà àmi kǐ ngá 'i. Ami túrúpúbhá 'i! Mǐ adrè ngá nzǐ tsàtsà títi mǐ dré adrélé lokólé àmi kǐ amvú na, lanzílé 'a be mudrǐ dhi kǐ àlo fe Gíká dré: ndìndì àmi kǐ ménètè, àmi kǐ fènúwǐ, tsàle àmi kǐ kúmè.* Di, mǐ adrè àmikya tà kàdrǐ lavúlé tátrǐtrǐ kúlí dré adrélé tadhále dhi kǐ bhe gàrà dri: tà gyágya 'òma, mǒndí kǐ kizà bhàma, ìndì Gíká ni ka'íma. Adrè tá leá dhi, mǐ kàdré tà nda kòdhi kǐ 'o, ngá fèma Gíká dré dhi ni tivì àko ró. ²⁴ Ami mǒndí kǐ drǐ kobhá mǐ kùdúkùdu ró dhi 'i! Mǐ adrè àmikya ñǒjó kogá àmi kǐ yǐ lésè gò, adrézó kàmìlò te kòdhya!

²⁵ Ami, tátrǐtrǐ kúlí tadhábhá i Fàrǐsáyò íbe ni i, kizà àmi kǐ ngá 'i. Ami túrúpúbhá 'i! Mǐ adrè àmikya kópò kǐ rúbhá dzi sǎnì kya íbe gò, àyi kǐ 'a dré adrézó gàle ngá lovó sè bǐ, ìndì lovó kònzì sè bǐ. ²⁶ Mi, Fàrǐsáyò mǐ kùdúkùdu ró ni, mí kòdzì rè zyà kópò ni 'alé 'íká, gò rúbhá ni kògòró kpà atsálé ndǐ àko ndò.

²⁷ Ami, tátrǐtrǐ kúlí tadhábhá i Fàrǐsáyò íbe ni i, kizà àmi kǐ ngá 'i. Ami túrúpúbhá 'i! Ami ngóro mógó rúbhá tswàle mvèle kemve dhi i tǐni. Kivì lésè dhi, mógó nda kǐ rúbhá avé tò. Di, àyi kǐ 'a ga ína àbvò kǐ fà sè bǐ, ìndì ngá títi ndǐ ró dhi i sè bǐ. ²⁸ Tà nda kòdhi kókpà kònzì àmi kǐ tà sè. Kivì lésè dhi, mǒndí ì adrè àmi kǐ no ngóro mǒndí gyágya dhi i ró. Tàkò, àmi kǐ togó na dhi, mǐ ga túrúpú tà sè bǐ, ìndì tà kònzì sè bǐ.

²⁹ Ami, tátrǐtrǐ kúlí tadhábhá i Fàrǐsáyò íbe ni i, kizà àmi kǐ ngá 'i. Ami túrúpúbhá 'i! Mǐ adrè àmikya mógó kǐ tobhá pròfétà i dré, adrézó kpà mógó mǒndyá gyágya dhi kya kǐ ledé avélé tò. ³⁰ Mǐ adrè kpà tàá dhi: <Kòno mà kàdré tá àma kǐ tábhí kǐ lókyá 'á be dhi, mà kitswá tá ru amú àyi íbe adrézó pròfétà kǐ kàrǐ kutú dhi ko.> ³¹ Asà dhi, mǐ adrè àmikya tadhá dhi, àmi dhya pròfétà kǐ tupfúbhá todràle dhi kǐ ànzì 'i. ³² Mǐ kògò dǐ adrélé tà kònzì àmi kǐ tábhí ì dré kidhólé 'òle dhi kǐ 'o kitswálé títi. ³³ Ami nǐ 'i, ìndì nǐ àtrá kǐ àrèbhá 'i! Mǐ ni àmikya lapá Gíká ni tàbvò tàma sílésè ngǐningǐni ró, mǐ dré kitswázó file líferò na ko dhi?

³⁴ Di mǐ yi rè ká! Má ni pròfétà kǐ tibhù tògyabhá íbe ìndì tà tadhábhá íbe líle àmi véna. Di, mǐ ni àyi kǐ àruka kǐ tupfú todràle, adrézó àruka ni kǐ tidí fa kipakipa i drǐsè, adrézó àruka ni kǐ tswa àmi kǐ lísàmbò dzó

* **23:23** 23:23 «Ménètè», «fènúwǐ» ìndì «kúmè» kòni i, ngábì tàdzì be dóro adrélé kidhíle dhi 'i. A kòno Lèvitikè 27:30; Dùtèronómè 14:22.

ì 'ásè, adrézó àruka ni ki ladró bhàandre àlo àlo dhi ì 'ásè. ³⁵ Di ásà dhi, mónnyá gyăgya títi dhi ki kàrí kutulé bvò dri dhi ni ngo àmi dri. Kìdhólé Abèlè adrélèpi tá gyăgya dhi rú, tsàle Zàkàríyà, Bàràkíyà ni mvá mì dré pfùle dràle tépelò ì kòfalé àlètàrí be dhi rú dhi, àyi ki kàrí ni ngo àmi dri. ³⁶ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Tà nda kòdhi ki atsá títi mónnyá àndrò ni ì rú.»

*Yésu ngo Yèrúsalémà ni tà sè
(A kònò kpà Lúkà 13:34-35)*

³⁷ «Á! Yèrúsalémà, Yèrúsalémà, mi adrélèpi pròfètà ki tupfú todràle, adrézó kpà dhya Giká dré adrélè amùle mí vélé dhi ki lebhé todràle kírà sè ni! Tsàle vèsè be àngopí, má lè tá àmi ànzì ki kimólé má zàle, ngóro tà'ú dré adrélè àyi ànzìmvá ki kimó àyi kupfú zàle dhi tíni dhi? Di, mì lè tá àmikya ko. ³⁸ Di mì yi rè ká! A tayí àmi ki dzó ngbo dre. ³⁹ Tàko ko, má adrè tàà àmi dré dhi: Kìdhólé nyànomvá dhi, mì gò vélé áma no ko, tsàle lókyá mì dré dra tàzoá dhi <Tà tani kàdré dhya adrélèpi alìle Mírì ni rú sè dhi dri!> dhi 'á.»†

24

*Yésu longó tépelò ni pfùma ni tà
(A kònò kpà Márokò 13:1-2; Lúkà 21:5-6)*

¹ Yésu kàpfò tépelò lésè gò adrélè lile dre dhi, akódhi ni lebhé à dré àyi ki kisízó ànyi làgá, akódhi ni 'o tépelò nda ni dzó kàdrì dhi ki no. ² Di, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mí nò tsì dzó kàdrì kòni ì títi 'í? Má adrè tà bàti ta àmi dré: Lókyá adrélèpi alìle dhi sè dhi, à gò vélé àyi ki kírà ki àlo kisú àzya ni dri ko. A ni kírà nda ki lebhé títi kìnì mi.»

*Tà dra ru 'obhá lókyá kùdù ni tà tadházó dhi ì
(A kònò kpà Márokò 13:3-13; Lúkà 21:7-19)*

³ Amvolásà dhi, Yésu ì dré lizo mbàle kòngó Olívè fa kya drìna gò, akódhi dré lírízó. Di akódhi ni lebhé à dré àyi ki kisízó àyi pátì ànyi làgá, akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Mí tà rè àma dré, tà nda kòdhi ki atsá àngutú ya dhi ká? Adho tà ni ru 'o drìdrì tadházóá dhi, àmi agòma ànyi, ìndì lókyá kùdù ànyi káyà dhi nì?»

⁴ Yésu logó àyi dré dhi: «Mì kàdré àmi ki líkí dóro, dhya àlo kòlitíró àmi ko. ⁵ Tàko ko, móndí bí dhi ki alì áma rú sè adrélè tàà dhi, <Ma Mèsíyà 'i!> gò, ì dré móndí zyandre dhi ki litízó. ⁶ Mì ni àdzú ki kpòrò yi ànyi, adrézó kpà àdzú ki rúbí yi làwú làvo na. Di, mì kònò dóro, mì kòtayíró àmi ki togó adrélè gàle ásà dhi ko. Tàko ko, adrè leá dhi, tà nda kòdhi ì kò'o rè zyà ru 'íká. Di, lókyá kùdù atsá rè ko. ⁷ Súrú ki àdzú bhu súrú àruka íbe. Opì ki kpà àdzú bhu opì àruka íbe. Kàrábhò ni dhe, ìndì kàdíkàdi ni bvò kosé àrà twátwa ì 'ásè. ⁸ Di, tà títi nda kòdhi ki ngbà 'í adrè ngóro tòkó ni mváaswa ni kìdhoma tíni.

⁹ Lókyá nda sè dhi, à ni àmi ki lefè kàribhá ì drígá gò, ì dré adrézó àmi ki mì pfo, adrézó àmi ki tupfú todràle. Súrú títi bvò dri dhi ki togó kònzì bha àmi rú áma tà sè. ¹⁰ Móndí bí dhi ki kpà àyi ki tà ka'íka'í tayí, adrézó ru lefè, adrézó ru ga àyi kòfalésè. ¹¹ Pròfètà kinzò ro dhi ki apfò bí adrélè móndí zyandre dhi ki lití. ¹² Tà kònzì dré dra atsálé kàdrì lavulé dhi sè dhi, móndí bí dhi ki lèle ni kidrí. ¹³ Di, dhya àngùdhi adrélèpi togó tsi, adrézó àyi totó tātā tsàle kùdù na dhi ni ìna adrì. ¹⁴ A ni Rúbí Tani Giká ni Opì

† 23:39 23:39 A kònò Longó ì 118:26.

àdhya kòdhi ni longó bvò wǎyi 'ásè, tà ni ni tadházó sùrú títi i dré 'íká, gò lókyá kùdù dré gòzo atsálé ndò.»

Kizà kàdrì lavulé dhi

(A kònò kpà Mároko 13:14-23; Lúka 21:20-24)

¹⁵ «Di mì ni <ngá adrélé gàle gàgà adrélépi ngá lólo dhi ki kizá dhi> ni no adrérà'a áyi totó àrà lólo dhi na, ngóro longolé pròfètà Dànyélé tí dhi tíni.* (Lè dhya adrélépi tà kòdhi ni na dhi kàdré àndu ni ni ni dóro.) ¹⁶ Lókyá nda sè dhi, lè móndyá dra adrèbhá bvò Yúdáyà àdhya na dhi i kòlapá ràle kòngó i drìna. ¹⁷ Lè kpà dhya dra adrélépi áyi dzó drìna dhi kàsí file dzó na, áyi ngá ki do lapázó ába dhi ko. ¹⁸ Dhya dra adrélépi amvú na dhi kògò nzìle í bhàna áyi kítá kidhì àdhya ni do lapázó ába dhi ko. ¹⁹ Kítú nda i tú dhi, kizà ni adrè kàdrì tòkó 'a íbe dhi i dré, ìndì tòkó adrèbhá bà fe ànzimvá i dré dhi i dré. ²⁰ Mì kàdré tà zi Gìkà tí, àmi ki lapama nda kàdréró kidhì lókyá sè yà, kó ngalè sàbátù tú yà dhi ko.† ²¹ Tàko ko, kizà kítú nda kya ni adrè kàdrì lavulé. A nò rè kizà kárà be kònìni nda ko, kidhólé bvò bhàrà lésè atsálé àndrò kònìdhi. A kitswá kpà gòle véle nòá tàdzí ko. ²² Kònò Gìkà kòki tá kítú nda ki bvó ko dhi, dhya àlo bvò dri dhi kitswá tá adrélé bwà ko. Di, Gìkà ni ína kítú nda ki bvó ki móndyá í dré zìle dhi ki tà sè.

²³ Lókyá nda sè dhi, à kàdré tàá àmi dré dhi <Mì nò rè ká, Mèsíyà kònwa!> dhi, mì kòka'í ko. A kàdré kó tàá dhi <Akódhi kònàle!> dhi, mì kòka'í ko. ²⁴ Tàko ko, mèsíyà kinzò ro dhi ki apfò pròfètà kinzò ro dhi íbe adrélé tà kàdrì líndrìga ró adrèbhá àyi ki rìnyí tadhá dhi ki 'o, kòkitswá dhi, i dré ndìndì móndyá Gìkà dré zìle dhi ki litízó. ²⁵ Mì yi rè ká! Má longó tà nda kòdhi i drìdrì àmi dré.

²⁶ Di à kàdré tàá àmi dré dhi <Mì nò rè ká, Mèsíyà kònàle duku na!> dhi, mì kòlì kònàle ko. A kàdré kó tàá dhi <Akódhi kònwa dzó 'á!> dhi, mì kòka'í ko. ²⁷ Tàko ko, ngóro bhù dré adrélé lagulé ngá kazá kítú dré apfòrà lésè tsàle kítú dré ndìrà na dhi tíni dhi, Móndí ni Mv́a ni agòma ni adrè kókpà kònìni. ²⁸ Arà ángùdhi àbvò dré adrézó lána dhi drìle dhi, àrì àgáàga dhi ki kókpà ru kimó kitswálé àbvò nda ni te.»

Móndí ni Mv́a ni agòma

(A kònò kpà Mároko 13:24-27; Lúka 21:25-28)

²⁹ «Gbǎ kizà kàdrì kítú nda kya àmvolésè dhi, <kítú ni mǐ ni atsá tìnìmvá ro, mbǎ gò véle mvèle ko, bhìbhínyà ki ledhé bhù lésè, ìndì rìnyí bhù na dhi ki ru kizí.>‡

³⁰ Di lókyá nda sè dhi, tà dra Móndí ni Mv́a ni agòma tadhálépi dhi ni agá bhù mǐbhalé 'á gò, sùrú títi bvò dri dhi i dré tongózó. Di i dré Móndí ni Mv́a ni nòzo adrérà'a alìle ndùrùku i drìsè, rìnyí kàdrì be ìndì mǐlanzìlanzì kàdrì be. ³¹ Gò akódhi dré áyi ángéló ki mùzo gòká kúlí 'u'ù be, lìle áyi móndyá í dré zìle dhi ki kimó bvò ni pá su dhi i lésè, kidhólé bhù ni kùdù àlo lésè, tsàle byá àzya ni na.»

Tà tadhále figì fa ni tà rú dhi

(A kònò kpà Mároko 13:28-31; Lúka 21:29-33)

³² «Lè mì kàdré tà tadhále figì fa ni tà rú dhi ni àndu ni dóro. Figì fa ni dríti kàdré atsálé màlímáli gò, bí ni dré adrézó ròle dhi, mì nǐ tàle dhi,

* **24:15** 24:15 A kònò Dànyélé 9:27; 11:31; 12:11. † **24:20** 24:20 Yúda ànzì ki bvò na dhi, «kidhì lókyá» kònìdhi, lókyá kidhì ro kóná àlo na, adrélépi gile vwàvwà ro dhi 'i. ‡ **24:29** 24:29 A kònò Esáyà 13:10; 34:4; Ezèkyélè 32:7; Yòwélè 2:10; 3:4.

yǐgù ànyì dhi be. ³³ Kókpà kòdhi tǐni, lókyá mì dré dra tà títi nda kòdhi ki nòzo adrérà'a ru 'o dhi tú dhi, lè mì kònǐ tàle dhi, Mòndí nì Mvǎ láti 'á, ndìndì àmì ki dzó tí káyà dhi. ³⁴ Má adrè tà bàti ta àmì dré: Mòndyá dra adrèbhá lídrì íbe lókyá nda sè dhi ì kitswá dràle títi drìdrì tà títi nda ì dré dra ru 'òzo dhi kandrá ko. ³⁵ Bhù ì bvò be dhi ki akí. Dì, áma kúlí ì kitswá àyíkya tàdzí akílé ko.»

Gìká nǐ ngbà 'í lókyá kùdù nǐ

(À kònò kpà Mároko 13:32-37; Lúka 17:26-30, 34-36)

³⁶ «Dì, dhya àlo nǐ ína kítú 'i yà, kó ngalè sáà 'i yà tà nda ì dré dra ru 'òzo dhi ko. Ndìndì ángéló bhù na dhi 'i yà, kó ngalè Gìká nì Mvǎagó 'i yà dhi, ì nǐ ko. Gìká Atá nǐ ngbà 'í nǐ kalóma. ³⁷ Lókyá Mòndí nì Mvǎ dré adrérà'a 'òle agòle dhi 'á dhi, tà ki adrè ngóro Nówè nì lókyá 'á dhi tǐni. ³⁸ Tàko ko, kítú yǐ líti andre kandrá dhi ì sè dhi, mòndí ì adrè tá àyíkya ngá nya, adrézó ngá mvu, adrézó ru mo, adrézó àyi ki ànzi ki fe mòle, tsàle kítú Nówè dré fǐrà'a bwátù kàdrì na dhi 'á. ³⁹ Ayi nda ì nǐ tá tà adrélépi tá 'òle atsálé dhi àlomvá ko, tsàle yǐ dré tirà'a àyi ki wu títi dhi 'á. Tà nda kòdhi ki adrè kókpà kònìni kítú Mòndí nì Mvǎ dré dra agòzo dhi tú. ⁴⁰ Ago rǐ dhi ki adrè àzì 'o amvú na. A nǐ àlo nǐ nǐ do, àzya nǐ nǐ tayí. ⁴¹ Tòkó rǐ dhi ki adrè ngá 'i. A nǐ àlo nǐ nǐ do, àzya nǐ nǐ tayí.

⁴² Mǐ kàdré dì tàmgà dri. Angyá ko, mì nǐ kítú ángùdhi àmì ki Mǐrǐ dré dra agòzo dhi ko. ⁴³ Dì, adrè leá dhi, mì kònǐ tà kònìdhi dóro: Dzó líyí kònǐ tá lókyá ángùdhi ngátsi sè kùgú dré kitswázó atsálé ásà dhi be dhi, kònò a nǐ tá adrè tàmgà dri, kòtayíró kùgú nda àyi dzóti ño ko. ⁴⁴ Dì àmì ró dhi, mì kàdré kókpà gànzi ró. Tàko ko, Mòndí nì Mvǎ nì atsá sáà mì dré adrélé kisùle ko dhi sè.»

Màràbà tògya ró mǐrǐ nǐ dré kitswálé ka'ile dhi

(À kònò kpà Lúka 12:41-48)

⁴⁵ «Màràbà tògya ró mǐrǐ nǐ dré kitswálé ka'ile dhi, àdhi 'i? Akódhi nda, dhya mǐrǐ nǐ dré bhàle àyi màràbà àruka àyi dzó lé dhi ì drìle, kitswálé mánýàngá fe àyi dré nyàle lókyá kitswálépi dhi sè dhi 'i. ⁴⁶ Màràbà nda nǐ mǐrǐ kàtsá akódhi nǐ kisú adrérà'a 'òá kònìni dhi, kólénzé nǐ adrè akódhi dré! ⁴⁷ Má adrè tà bàti ta àmì dré: Akódhi nǐ mǐrǐ nǐ akódhi nǐ bha adrélé àyi ngá títi dhi ì drìle. ⁴⁸ Dì, màràbà nda kàdré ína kònzi gò adrélé kisùá í lèna dhi <Áma mǐrǐ adrè gǐle agòma sè> gò, ⁴⁹ dré kidhózó adrélé àyi àzízǐ ki tswa, adrézó ngá nya, adrézó ngá mvu, adrézó kpà wá tsi dhi, ⁵⁰ akódhi nǐ mǐrǐ nǐ atsá kítú dré adrélé letèle ko dhi tú, ìndì sáà dré adrélé nǐle ko dhi sè. ⁵¹ Dì a nǐ akódhi nǐ togá, akódhi nǐ tà bhàzo adrélé túmání túrúpúbhá kya be. Kònàle dhi, à nǐ adrè tongolé, adrézó kpà síkálándrá tsi.»

25

Pídhigó kyánzi mudrí dhi ki tà dri dhi

¹ Yésu gò táá dhi: «Dì Opǐ bhù àdhya nǐ adrè ngóro tà kònìdhi tǐni: Kyánzi mudrí dhi ì do tá àyi ki tálà, topfòzo ába kitswálé tòkó líyí nǐ drǐ letè. ² Ayi nda ì kòfalé dhi, nzi dhi ì tá azaaza ró, ìndì nzi dhi ì tá tògya ró. ³ Ayi azaaza ró nda ì do tá àyi ki tálà 'í, di, ì do tá dò ko. ⁴ Dì, àyi tògya ró nda ì do tá àyíkya dò mòlàngì na túmání àyi ki tálà íbe. ⁵ Tòkó líyí nda dré tá adrélé gǐle dhi sè dhi, kyánzi nda ì dré landèzo títi gò, ì dré ledhézo ayí be adrélé ayí ko.

⁶ Ngátsi kítógá sè dhi, à dré ngàzo kúlí yo tàzoá dhi: <Mǐ nò rè ká! Tòkó líyí adrè alìle! Mǐ pfò lǐle ru kisú akódhi be!> ⁷ Gò kyánzi títi nda ì dré

larózó, àyi ki tálà ki ledé. ⁸ Di kyánzi azaaza ró nda ì dré tàzoá àyi tògya ró nda ì dré dhi: <Mì afè àma dré àmi ki dò ni àruka wà. Angyá ko, àma ki tálà adrè adrálé.> ⁹ Di, àyi tògya ró nda ì logó dhi: <Kóko! Dò nda kitswá àma dré àmi íbe ko. Mì kòlì be gíá àmi dré mómndí adrèbhá dò lagí dhi ì véna.> ¹⁰ Di, ì dré tá adrérà'a lile gíá dhi 'á dhi, tókó líyí dré atsázó. Di kyánzi adrèbhá gànzi ró nda ì dré fizo akódhi be dzó lámó gwányá àdhyà na gò, dzóti asézó.

¹¹ Amvolásà dhi, kyánzi àruka nda ì dré agòzo atsálé gò, tàá dhi: <Mírì, mírì, mí nzi àma dré dzóti wà!> ¹² Di, tókó líyí nda logó dhi: <Má adrè tá bàti ta àmi dré: Má nì mána àmi ko.>

¹³ Yésu gò tàá dhi: «Di mì kàdré tàmìga dri! Tàko ko, mì nì kítú 'i yà, kó ngalè sáà 'i yà má dré dra agòzo dhi ko.»

*Pídhígó màrábà na dhi ki tà dri dhi
(A kònò kpà Lúkà 19:11-27)*

¹⁴ «Òpì bhù àdhyà ni kókpà adrè ngóro tà kònìdhi tìni: Agó àlo dhi adrè tá 'òle lile atsí na. Di dré áyi màrábà ki azizó, áyi ngá ki tayízó àyi drígá, ì kàdréro àzì 'o ásà be dhi bvó. ¹⁵ Alo ni dré dhi, fè tá làfa lò'wa rú zile tàlétà dhi ì nzi.* Azya ni dré dhi, fè tá tàlétà rì. Azya ni dré dhi, fè tá tàlétà àlo. Lanzì tá tàlétà nda ì àyi àlo àlo dhi ì dré, ngóro ì dré kitswálé àzì 'o ásà bwà dhi tìni. Gò dré lizo atsí na.

¹⁶ Gbã lókyá nda sè dhi, dhyà tàlétà nzi dhi ki kisúlépi nda dré lizo àzì 'o ásà gò, tàlétà nzi àruka ki kisúzó bhàle driá. ¹⁷ Dhyà tàlétà rì dhi ki kisúlépi nda dré kpà 'òzoá kònìni gò, tàlétà rì àruka ki kisúzó bhàle driá. ¹⁸ Di, dhyà tàlétà àlo dhi ni kisúlépi nda dré ína lizo bhú dhi kìnì na, áyi mírì nì làfa nda nì zùzo.

¹⁹ Lókyá kòlavú vwàvwà ro dre dhi, màrábà nda ki mírì dré agòzo àyi ki azì, ì kòtaró í dré dhi ì 'o tá àzì áyi làfa sè ngíni ya dhi. ²⁰ Di dhyà tàlétà nzi dhi ki kisúlépi nda dré atsázó ába tùmání tàlétà nzi àruka íbe, tàá dhi: <Mírì, mí tayí tá má drígá tàlétà nzi kòni i. Mí nò ká, má kisú tàlétà nzi àruka ì bhàle driá dre.> ²¹ Di Mírì nì tà drá dhi: <Àma màrábà dóro má dré kitswálé ka'ile nì, mí 'o dóro! Mí tadhá dhi, mí kitswá má dré ka'ile tà mvá tsà tayílé mí drígá dhi sè. Di ásà dhi, má nì ámi bha adrélé tà kàdrikàdrì ì drìle. Mí alì lenzélé ámi mírì vélé!>

²² Gò dhyà tàlétà rì dhi ki kisúlépi nda dré kpà atsázó tàá dhi: <Mírì, mí tayí tá má drígá tàlétà rì kòni i. Mí nò ká, má kisú tàlétà rì àruka ì bhàle driá dre.> ²³ Di Mírì nì tà drá dhi: <Àma màrábà dóro má dré kitswálé ka'ile nì, mí 'o dóro! Mí tadhá dhi, mí kitswá má dré ka'ile tà mvá tsà tayílé mí drígá dhi sè. Di má nì ámi bha adrélé tà kàdrikàdrì ì drìle. Mí alì lenzélé ámi mírì vélé!>

²⁴ Gò dhyà tàlétà àlo dhi ni kisúlépi nda dré kpà atsázó tàá dhi: <Mírì, má nì tá tàle dhi, mì agó tómbá 'i dhi be. Mí adrè mína ngá akónà àrà mí dré ngá kidhízó ko dhi na, adrézó kpà ngá lokó àrà mí dré kórì rizo ko dhi na. ²⁵ Di má adrè tá ngá ro gò, má dré lizo làfa mína nì zu kìnì na. Mí nò ká, ngá mína kònìdhi.> ²⁶ Di, mírì nì tà drá dhi: <Mì, màrábà kònzi ìndì tòbvo ró dhi 'i! Mí nì tá tàle dhi, má adrè ngá akónà àrà má dré ngá kidhízó ko dhi na, adrézó kpà ngá lokó àrà má dré kórì rizo ko dhi na dhi be. ²⁷ Adrè dì tá leá dhi, mí kòbhà tá làfa mána dzó adrézó làfa 'o lendrélé dhi na, kònò má kònì agò dhi, má nì tá làfa mána nì adó àmupi nì be.> ²⁸ Di mírì nda gò tàá dhi: <Mì do tàlétà kòdhi akódhi drígàsè, fèle dhyà adrélépi ába

* **25:15** 25:15 «Tàlétà» kònìdhi tá làfa lò'wa ledélé óro sè, kitswálépi àzì dhyà àlo dré 'òle kítú ngùlù-nzi dhi sè dhi 'i.

mudrí dhi dré. ²⁹ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi ngá íbe dhi dré dhi, à ni akódhi ni ngá nda ki drí timbà gò, akódhi dré adrézó véle ngá íbe bí lavúlé. Di, kàdré ína dhya adrélépi ngá àko dhi ni tà sè dhi, à ni ndìndì ngá mvá tsà dré adrézó ába dhi ni do drígàsà. ³⁰ Kàdré màrábà tàko ró kòdhi ni tà sè dhi, mì bhe akódhi kivi na, àrà tínimvá ro dhi na. Kònàle dhi, à ni adré tongólé, adrézó kpà síkálándrà tsi.»

Tàbvó tàma kùdù ro dhi

³¹ Yésu gò tàá dhi: «Lókyá Mónde ni Mvá dré dra agòzo áyi m̀lanzìlanzi na ángéló íbe títi dhi sè dhi, a ni lírì áyi lírìrà m̀lanzìlanzi ro òpì àdhya dri. ³² Di à ni móndyá títi sùrú títi i lésè dhi ki kimó akódhi kandrà gò, dré àyi ki kòfalé lanzízo ngóro kábilígyà líkílépi dré adrélé kábilígyà ki kòfalé lanzí ndrì íbe dhi tíni. ³³ A ni kábilígyà nda ki bha áyi dríagó lésè gò, ndrì nda ki bhàzo áyi lídzi lésè.

³⁴ Di ópí kàdrì nda ni tàá àyi adrèbhá áyi dríagó lésè nda i dré dhi: «Ami áma Atá dré tà tani bhàzo àmi dri ni i, mì alì wà! Mì kòkisú òpì áma Atá dré ledélé àmi dré kínó bvò ni bhàma lésè dhi tàyilé ro. ³⁵ Tàko ko, ma tá tàbirí íbe gò, mì dré ngá afèzo má dré nyàle. Ma tá yì lovó íbe gò, mì dré yì afèzo má dré mvùle. Ma tá móndí twá 'i gò, mì dré áma ka'izo dòle àmi véna. ³⁶ Ma tá kítá asólé dhi àko gò, mì dré kítá tosózó má rú. Ma tá drà ro gò, mì dré alizo áma lomí. Ma tá bãdzó na gò, mì dré alizo áma no.»

³⁷ Di móndyá gyägya nda ki go logóá drá dhi: «Mírì, mà nò tá mi adrèrà'a tàbirí íbe gò, mà dré ngá fèzo mí dré nyàle yà, kó ngalè mà nò tá mi adrèrà'a yì lovó íbe gò, mà dré yì fèzo mí dré mvùle yà dhi ángutú? ³⁸ Mà nò tá mi adrèrà'a móndí twá ro gò, mà dré ámi ka'izo dòle àma véle yà, kó ngalè mà nò tá mi adrèrà'a kítá àko gò, mà dré kítá tosózó mí rú yà dhi ángutú? ³⁹ Mà nò tá mi adrèrà'a drà ro yà, kó ngalè bãdzó na yà gò, mà dré lizo ámi no dhi ángutú?» ⁴⁰ Di ópí kàdrì nda ni logóá àyi dré dhi: «Má adrè tà bàti ta àmi dré: Tà ángùdhi mì dré tá 'òle áma adrúpi tàko lavúlé kòni ki àlo dré dhi, mì 'o tà nda áma tàndi dré.»

⁴¹ Di ópí kàdrì nda ni tàá àyi adrèbhá áyi lídzi lésè nda i dré dhi: «Ami tátírítrí íbe àmi dri ni i, mì nga àmikya má mìlése, lìle àtsí adrélépi adrélé ko, Giká dré ledélé Dzàborò dré ángéló ni íbe dhi na. ⁴² Tàko ko, ma tá tàbirí íbe gò, mì dré ngá afèzo má dré nyàle dhi ko. Ma tá yì lovó íbe gò, mì dré yì afèzo má dré mvùle dhi ko. ⁴³ Ma tá móndí twá 'i gò, mì dré áma ka'izo dòle àmi véna ko. Ma tá kítá asólé dhi àko gò, mì dré kítá tosózó má rú ko. Ma tá drà ro ìndì bãdzó na gò, mì dré alizo áma no ko.» ⁴⁴ Di àyi nda ki kókpà go logóá drá dhi: «Mírì, mà nò tá mi adrèrà'a tàbirí íbe yà, yì lovó íbe yà, móndí twá ro yà, kítá àko yà, drà ro yà, kó ngalè bãdzó na yà dhi gò, mà dré tà 'òzo mí dré ko dhi ángutú?» ⁴⁵ Di ópí kàdrì nda ni logóá àyi dré dhi: «Má adrè tà bàti ta àmi dré: Tà ángùdhi mì dré tá 'òle dhya tàko lavúlé kòni ki àlo dré ko dhi, mì 'o kókpà tà nda má dré ko.» ⁴⁶ Di àyi nda ki li tà òle àyi dri kóná vèsè kólyá dhi ni kisú. Di, móndyá gyägya nda ki àyikya li lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú.»

26

Yúdà ànzi ki kàdrì i yi ru kitswázó Yésu ni pfu dràle

(A kònò kpà Mároko 14:1-2; Lúkà 22:1-2; Yòwánì 11:45-53)

¹ Yésu kòtà tà nda i akílé títi dre dhi, dré tàzoá áyi lebèbhá i dré dhi:
² «Ngóro mì dré nìle be dhi tíni dhi, tayí kítú rì gwányá Pásikà àdhya dré

atsázó. Di à adré 'òle Mòndí ni Mv́a ni lefè kàribhá i drígá, ì kòtidíró akódhi dràle fa kipakipa dri be dhi bvó.»

³ Lókyá nda sè dhi, Yúdà ànzi ki kòwánà kàdrì i àyi ki bhàgo ìbe dhi ì dré ru kimózó kòwánà ki kàdrì rú be Kàyáfà dhi ni dzó kàdrì na. ⁴ Gò ì dré ru yìzo kitswázó Yésu ni ru túrúpfú sè, pfulè dràle. ⁵ Di, ì adré tá taa dhi, ì kò'o tà nda gwányá Pásikà àdhya tú ko, móndyá zyandre dhi ì kòligíró àyi ìbe ko sè.

Tòkó àlo dhi dà màlási Yésu dri
(A kònò kpà Mároko 14:3-9; Yòwání 12:1-8)

⁶ Amvolásà dhi, Yésu lì tá Bètáníyà na, file Símónà atú kàrí dré tá rùle dhi ni dzó na gò, dré lirízó mísá làga kitswálé ngá nya. ⁷ Gò tòkó àlo dhi dré afízó mòlàngì mv́a ledélé àlàbàsterè sè, gàlepi màlási làgí kyàkyà dhi sè bí dhi be.* Dré àyi kisízó mòlàngì nda be ànyi Yésu làga gò, màlási nda ni da akódhi dri. ⁸ Akódhi ni lebèbhá ì kònò tà nda dre dhi, àyi ki togó dré aswázó gò, ì dré adrézó taa àyi kòfalèsè dhi: «À kizá tsì màlási kòdhi àdho tà sè? ⁹ Kònò à ni tá kitswá lagíà làgí be kàdrì gò, làfa ni ni fèzo lemerèbhá ì dré!»

¹⁰ Yésu dré tà ì dré adrélé tàle nda ni nìzo kyá gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mì adré tòkó kònìdhi ni drì kizá àdho tà sè? Tà dré 'òle má dré kòdhi, tà avélépi tò dhi 'i. ¹¹ Angyá ko, mì adré ngbú adrélé lemerèbhá ìbe àmì kòfalé. Di, mì kitswá ngbú adrélé túmání má be ko. ¹² Akódhi dà màlási kònìdhi má rú drìdrì, kitswázó áma rúbhá ledé bhàle mógó na dhi bvó. ¹³ Má adré tà bàti ta àmì dré: Arà títi bvò wáyi 'àsè à dré dra Rúbí Tani kòdhi ni longózó dhi i 'àsè dhi, à ni kókpa tà tòkó kònìdhi dré 'òle kòdhi ni títi, akódhi ni tà kisúzo.»

Yúdási ì yi ru kòwánà kàdrì ìbe, kòlefèró Yésu àyi drígá
(A kònò kpà Mároko 14:10-11; Lúkà 22:3-6)

¹⁴ Amvolásà dhi, Yésu ni lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ki àlo, rú be Yúdási Ìsikàriyótà dhi dré ngàzo lile kòwánà kàdrì i véna, ¹⁵ àyi ki lizí tàzoá dhi: «Mì ni àdho ngá afè má dré, má kòlefèró Yésu àmì drígá be dhi bvó dhi?» Di ì dré làfa lò'wa ledélé àrezá sè dhi ki nàzo nyadhi-àlo-drì-mudrí, fèle drá. ¹⁶ Di kìdhólé lókyá nda sè dhi, Yúdási dré kìdhózó adrélé lókyá dóro Yésu ni lefèzo àyi drígá dhi ni nda.

Yésu ì nya gwányá Pásikà àdhya lebèbhá ni ìbe
(A kònò kpà Mároko 14:12-21; Lúkà 22:7-14, 21-23; Yòwání 13:21-30)

¹⁷ Gwányá Mápà tàkú àko dhi àdhya ni kítú ni àlo sè dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga, akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Mì adré làa dhi, mà kòladhí ngá mí dré gwányá Pásikà àdhya ni nyàzo dhi ángwà?»

¹⁸ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mì lì bhàandre na agó dra tadhálé àmì dré dhi véna. Mì kòtà drá dhi: <Dhya tà tadhálépi dhi adré taa dhi: Lókyá mána atsa ànyi. Mà ni Pásikà nya áma lebèbhá ìbe àmì dzó na.» ¹⁹ Di akódhi ni lebèbhá nda ì dré 'òzoá ngóro dré tá lazilé àyi dri dhi tíni. Gò ì dré ngá ladhízó kitswázó gwányá Pásikà àdhya ni nya.

²⁰ Ìndró kàndrì dre dhi, Yésu ì dré tsàzo lirílé mísá làgàsè túmání akódhi ni lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ìbe. ²¹ Ì dré tá adrerà'a ngá nya dhi 'á dhi, Yésu dré tàzoá dhi: «Má adré tà bàti ta àmì dré: Àmì ki àlo ni áma lefè kàribhá i drígá.» ²² Di kizá dré àyi ki 'òzo lavulé gò, àyi àlo àlo títi dhi ì dré kìdhózó adrélé taa drá dhi: «Mìrì, zakó ína ma 'i ko?» ²³ Akódhi logó dhi: «Dhya

* 26:7 26:7 «Àlàbàsterè» kònìdhi, kírà kemve kpírìkpírì làgí be kàdrì, adrézó mòlàngì ledé àsà dhi 'i.

dríagá sòlepi má be sǎnì àlo na dhi ni áma lefè nì. ²⁴ Tà bàti ró dhi, Móndeí ni Mvá ni lí dràle ngóro tísìle akódhi ni tà dri Gíká ni Kúlí na dhi tǐni. Dì, kizà ni ína adrè kàdrì dhya dra Móndeí ni Mvá nda ni lefèlepi dhi dré! Dóro ni tá dhya nda ni tìle ko dhi.» ²⁵ Gò Yùdásì adrélépi tá 'òle akódhi ni lefè nda dré tàzoá dhi: «Rábbì, zakó tsì ma 'i ko?» Yésu logó drá dhi: «Ámi tàndì mí tà dre.»

Mírì nì rúbhá i kàrí nì be dhi

(À kònò kpà Márokò 14:22-26; Lúka 22:14-20; 1 Kòrìtòbhá i 11:23-25)

²⁶ Ì dré tá adrèrà'a ngá nya dhi 'á dhi, Yésu dré mápà adózó, tà tani zìzo dríá Gíká tí gò, òzoá fèle áyi lebèbhá i dré gò, tàzoá dhi: «Mì do nyàle. Kònìdhi áma rúbhá 'i.»

²⁷ Dré kpà kópò adózó, àwoyà tàzo Gíká dré gò, fèzoá àyi dré gò, tàzoá dhi: «Àmi títí, mì mvu. ²⁸ Kònìdhi áma kàrí adrélépi tà Gíká dré bhàle ru yìzo móndí íbe dhi ni 'o kitswálé títí dhi 'i. Kàrí nda ni kutú móndí zyandre i dré, Gíká kòtrìró àyi kì tàkonzì ásà be dhi bvó.† ²⁹ Má adrè tàá àmi dré dhi: Má gò véle vínò kòdhi tǐni dhi ni mvu ko, tsàle kítú mà dré dra vínò tǐdhí ro dhi ni mvùzo àmi íbe áma Atá ni Opì na dhi tú.»

³⁰ Dì ì dré longó ngòzo lenzézó Gíká ni rú sè gò, ì dré pfòzo lile mbàle kòngó Olívè fa kya drìna.

Yésu longó dhi, Pètèró nì áyi ga

(À kònò kpà Márokò 14:27-31; Lúka 22:31-34; Yòwánì 13:36-38)

³¹ Gò Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Ngátsi kònìdhi sè dhi, àmi títí mì ni áma tayí adrélé kalóma. Tàko ko, Gíká ni Kúlí adrè tàá dhi:

<Má ni kábilígyà líkílépi nì tswa dràle gò,

à dré kábilígyà nda kì pàrí 'òzo ayílé.‡

³² Dì, má kònga mána dràdrà 'àsè dre dhi, má ni lí drìdrì àmi kandrána Gáliláyà na.» ³³ Dì Pètèró tà drá dhi: «Tágba móndyá títí dhi ì kòtayí mì yà dhi, má kitswá mána ámi tayí tàdzí ko!» ³⁴ Yésu logó drá dhi: «Má adrè tà bàti ta mí dré: Ndìndì ngátsi ándrò kònìdhi sè, drìdrì àgólòwa dré dra tsìrà bhèzo dhi kandrá dhi, mí ni áma ga vèsè be na.» ³⁵ Dì, Pètèró logó drá dhi: «Tágba kòkitswá mà dré dràzo túmání mí be yà dhi, má kitswá tàdzí àmi ga ko.» Gò Yésu ni lebèbhá àruka títí dhi ì dré kókpà tàzoá kònìni.

Yésu zi tà Gíká tí Gètèsèmánì na

(À kònò kpà Márokò 14:32-42; Lúka 22:39-46)

³⁶ Amvolásà dhi, Yésu ì dré lizo lebèbhá ni íbe tsàle àrà rú zìle Gètèsèmánì dhi na. § Gò dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì lírì kònwa, má kòlìró adrélé tà zi Gíká tí kònàle.» ³⁷ Dré Pètèró kì drìzo Zèbèdáyò ni ànzì rì dhi íbe í vèsè. Gò akódhi ni togó dré kidhózó adrélé kizà nya, adrézó lanzìle lavúlé. ³⁸ Dì dré tàzoá àyi dré dhi: «Áma togó adrè òle kizà dré, tsàle ndìndì dràdrà mìle. Mì kàdré kònwa, adrélé tàmgà dri má be.»

³⁹ Kòlì vwàle àyi rúsè tsà dre dhi, dré dhèzo áyi mìbhalé bha kǐnì mi gò, tà zìzo Gíká tí kònìni: «Áma Atá, kòkitswá mí mìlèsè dhi, mí kòdo kópò kizà àdhyà kòdhi má vélèsè wà. Dì, mí kò'o ngóro má dré adrélé lèle dhi tǐni ko. Be ró dhi, mí kò'o ngóro mí dré adrélé lèle dhi tǐni.»

⁴⁰ Gò dré gòzo áyi lebèbhá nda i véna, àyi kì kisú ayí na. Dré tàzoá Pètèró dré dhi: «Mì kitswá tá tsì adrélé tàmgà dri má be ngbà 'í sàà àlo

† 26:28 26:28 A kònò Pfòma 24:8; Yèrèmíyà 31:31-34. ‡ 26:31 26:31 A kònò Zàkàríyà 13:7.

§ 26:36 26:36 Rú «Gètèsèmánì» kònìdhi adrè léá tàle dhi «òlívè lò'wa kì 'irà».

bwà ko? ⁴¹ Lè mì kàdré tàmìga dri, adrélé kpà tà zi Gìká tí, kòtayíró àmi tà dré tabhìle, àmi ki 'òzo dhèle tàkonzì na dhi ko. Bàti, dhyá ki togó àtsi ró adrézó tà dóro 'o. Di, dhyá ki rúbhá ína yàya.»

⁴² Gò dré gòzo lile vèsè ni rì sè, tà zi Gìká tí kònìni: «Áma Atá, kòkitswá mí dré kópò kòdhi ni dòzo má vélésè má dré mvuá àko ró dhi ko dhi, mí kò'o tà mí dré adrélé lile 'òle dhi kòdhyá.»

⁴³ Gò dré gòzo tódhyá gòle àyi ki kisú ayí na, àyi ki mǐ dré tá adrélé ayí ro dhi sè. ⁴⁴ Di dré àyi ki tayízó gò, gòzo lile vèsè ni na sè tà zi Gìká tí ngóro dré tá zìle drìdrì dhi tìni.

⁴⁵ Gò dré gòzo gòle àyi lebèbhá nda i véna, tàá àyi dré dhi: «Mì adré dhu rè ayí ko, adrézó lovólé? Mì nò rè ká! Lókyá kitswá dre. A adré 'òle Móndí ni Mvá ni lefè tàkonzìbhá i drígá. ⁴⁶ Mì nga, mà kòlìró! Dhya adrélépi áma lefè dhi atsá dre!»

Yésu ni rùma

(Á kònò kpà Márokò 14:43-50; Lúkà 22:47-53; Yòwánì 18:3-12)

⁴⁷ Gbǎ kòdhwá, Yésu dré rè dhu adrérà'a tà ta dhi 'á dhi, Yùdásì, akódhi ni lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ki àlo dré atsázó. Adrì tá í vèsè móndí zyandre angábhá kòwánà kàdrì i vélésè ìndì bhàgo i vélésè dhi i be. Ayi nda i ru tá sápi i fa íbe àyi drígá. ⁴⁸ Yùdásì adrélépi 'òle Yésu ni lefè nda tà tá àyi dré dhi, í ni akódhi àdhi 'i yà dhi ni tadhá àyi dré dhi kònìni: «Dhya má dré dra kamulé dhi, akódhi 'i. Mì kòru di akódhi, lizo ába.» ⁴⁹ Di Yùdásì nda dré ndirì àyi kisízó ànyi Yésu làga, tàá drá dhi: «Rábbì, mòdo mí dré!» Dré akódhi ni kamúzó. ⁵⁰ Di Yésu dré logózóá drá dhi: «Áma arúpi, mí 'o tà mí dré alizo 'oá dhi.» Gò móndyá nda i dré dhèzo Yésu dri, akódhi ni ru.

⁵¹ Gbǎ kòdhwá, dhya adrèbhá tá tùmání Yésu be dhi ki àlo dré ngàzo àyi sápi asé gò, kòwánà ki kàdrì ni màrábà ni bí bvwàzo kile. ⁵² Di, Yésu dré tàzoá drá dhi: «Mí logó sápi mína àrà ni na. Angyá ko, móndyá títì adrèbhá sápi ru àyi drígá dhi ki todrà sápi sè. ⁵³ Mí nǐ ko tàle dhi, má ni tá kitswá áma Atá ni ti lizí gò, akódhi dré ángéló zyandre lavulé dhi ki amúzo àma ki likí dhi? ⁵⁴ Di, má kò'o tá kònìni dhi, tà tisìle Gìká ni Kúlí na adrèbhá tàá dhi, tà kòdhi ki ru 'o kònìni dhi ki tá di ru 'o ngíni?»

⁵⁵ Gò Yésu dré tàzoá móndyá zyandre nda i dré dhi: «Ma vo kùgú 'i gò, mì dré adrézó alìle sápi íbe ìndì fa íbe kitswálé áma ru ni? Kítú àlo àlo títì i sè dhi, má adré tá lirílé tà tadhá tépelò na dhi, mì ru tá ma ko. ⁵⁶ Di, tà kòdhi i atsá títì kònìni, kitswálé tà pròfétá i dré tisìle dhi i kò'oró ru be dhi bvó.» Gò akódhi ni lebèbhá títì dhi i dré akódhi ni tayízó lapázó.

Yésu pfò kòwánà ki kàdrì i kandrà bhàgo kàdrì íbe

(Á kònò kpà Márokò 14:53-65; Lúkà 22:54-55, 63-71; Yòwánì 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Dhya Yésu ni rubhá nda i dré akódhi ni drìzo lizo ába Kàyáfà, kòwánà ki kàdrì bhàna. Kònàle dhi, tàtrítrí kúlí tadhábhá i bhàgo íbe dhi i kimó tá ru.

⁵⁸ Di Pétèró ro dhi, lebè tá ína Yésu lará ro, tsàle byá kòwánà ki kàdrì nda ni bhà'álé na. Dré fizo lirílé tépelò likíbhá i kòfalé, kitswálé nòá ngalé tà nda ni kùdù ni adrè ngíni ya dhi.

⁵⁹ Kòwánà kàdrì i bhàgo kàdrì nda íbe títì dhi i adrè tá tà adrélé tàle Yésu rú kinzò sè dhi ki nda, kitswázó akódhi ni 'o dràle dhi bvó. ⁶⁰ Di, i kisú tá àyikya tà àlo ko, tágba móndí bí dhi i dré apfòzo tà ta akódhi rú kinzò sè dhi. Kùdù ro dhi, móndí rì dhi i dré apfòzo ⁶¹ tàá dhi: «Dhya

kònndhi tà dhi: «Má ni kitswá tépelò Giká àdhya ni pfu gò, gòzo siá kítú na àmvolésè.»

⁶² Gò kòwánà ki kàdrì dré ngàzo áyi totó lizíá Yésu tí dhi: «Mí logó mína kúlí tà dhya kòni ì dré adrélé tàle mí rú kòdhi ì sè ko?» ⁶³ Dì, Yésu adré tá ína kíri. Gò kòwánà ki kàdrì nda dré tazoá drá dhi: «Má adré ámi kodzó Giká lídrì ro dhi ni rú sè, mí kòsìró mòndrà tazoá àma dré ngalè mi Mèsíyà, Giká ni Mvágó 'i yà dhi.» ⁶⁴ Yésu logó drá dhi: «Ámi tàndì mí tà dre. Dì, má adré mána tàá àmi dré dhi: Mì ni Mòndí ni Mvá ni no adrérà'a lírìlé Giká rìnyí líyí ni dríagó lésè. Mì ni kpà akódhi ni no adrérà'a agòle ndùrùku bhù na dhi ì drìsè.» ⁶⁵ Dì kòwánà ki kàdrì nda dré áyi kítá lasízó kizà dré gò, tazoá dhi: «Akódhi dha Giká dre! Mà ni dì go véle mòndí àruka kitswábhá tà ta akódhi rú dhi ki nda àdho tà sè? Mì nò rè ká! Mì yi làdhá dré dhàle Giká rú kòdhi àmi ki bíbhálé sè dre. ⁶⁶ Mì adré dì kisùá ngíni?» Dì ì logó dhi: «Akódhi kitswá dràdrà sè!»

⁶⁷ Gò ì dré tùsú lufúzó akódhi mi, akódhi ni tisìzo. Áyi ki àruka ì dré akódhi ni mǐ tosázó, ⁶⁸ adrézó tàá dhi: «Mèsíyà, mí tà rè àma dré pròfétà ro dhi, ngalè àdhi sa mi nì ya dhi ká!»

Pètèró gá Yésu rè

(A kònò kpà Mároko 14:66-72; Lúka 22:56-62; Yòwánì 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Lókyá nda sè dhi, Pètèró adré tá ína lírìlé kivi na, bhà'álé nda na. Gò mvátòkó àlo mārábà ro dhi dré áyi kisízó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Mì tá kókpà túmǎní Yésu Gáliláyà lésè dhi be.» ⁷⁰ Dì, Pètèró dré ína tà nda ni gàzo rè mòndyá títi ì kandrá, tazoá dhi: «Má nǐ ngalè mí adré àdho tà ta ya dhi ko.»

⁷¹ Gò dré ngàzo pfòle bhà'álé nda 'ásè, áyi totó ànyi dzóti làga. Mvátòkó àzya dhi dré akódhi ni nòzo gò, tazoá mòndyá adrébhá tá akódhi làga dhi ì dré dhi: «Dhya kòndi tá túmǎní Yésu Nàzàrétà lésè dhi be.» ⁷² Dì Pètèró dré gòzo tódhyá tà nda ni ga gò, mòndrà sìzo tazoá dhi: «Má nǐ agó kòdhi ko!»

⁷³ Gí ko, mòndyá kònàle nda ì dré àyi ki kisízó ànyi Pètèró làga, tàá drá dhi: «Mì àyi ki àlo 'i bàti! Ámi kúlí kómvo adré tadhá dhi, mí angá ángolésè ya dhi nǐ.» ⁷⁴ Dì Pètèró dré ngàzo mòndrà sì, tazoá dhi: «Tátrítrí kàdré má dri, má kàdré kinzò ta dhi! Má nǐ agó kòdhi ko!» Gbǎ kòdhwa, àgólòwa dré tsírà bhèzo. ⁷⁵ Gò kúlí Yésu dré tá tàle dhi dré agázó Pètèró léna. Tà tá dhi: «Drìdrì àgólòwa dré dra tsírà bhèzo dhi kandrá dhi, mí ni áma ga vésè be na.» Dì Pètèró dré pfòzo kivi na gò, ngòle ka'ilé ka'ika'i kizà dré.

27

A drì Yésu lizo ába Pilátò véna

(A kònò kpà Mároko 15:1; Lúka 23:1-2; Yòwánì 18:28-32)

¹ Ngá kòwa dre dhi, kòwánà kàdrì ì bhàgo íbe dhi ì dré ru yìzo títi, kitswázó Yésu ni 'o dràle dhi bvó. ² Dì ì dré akódhi ni adròzo gò, drìzoá lizo fèá Pilátò, Rómà ki gùvèrènerè dríga.

Yùdásì ni dràma

(A kònò kpà Tà 'òle dhi ì 1:18-19)

³ Dì Yùdásì Yésu ni lefèlepi nda kátógyà à nò tá tà Yésu dri kitswálé dràdrà sè dhi dre dhi, akódhi ni togó dré atsázó kizà ro lavúlé tà dré tá 'òle dhi ni tà sè. Gò dré làfa lò'wa nyadhi-àlo-drì-mudrí nda ki dòzo, lizo kitswálé logóá kòwánà kàdrì ì véna bhàgo íbe, ⁴ tazoá dhi: «Má 'o tàkonzì dre. Tàko ko, má lefè mòndí adrélèpi tá tà àlo àko í rú dhi kàribhá ì dríga, ì kò'oró

akódhi dràle.» Di, ì logó drá dhi: «Tà kòdhi nò àma ko. Nò mi kòdhya!»
⁵ Di Yùdásì dré làfa lò'wa nda ki bhèzo tépelò na gò, lizo áyi 'i dràle.

⁶ Kòwánà kàdrì nda ì dré làfa lò'wa nda ki kudhúzó, tàzoá dhi: «Àma ki tátírítrí kúlí adré làfa kònìdhi ni bhàma tùmání làfa tépelò na dhi íbe dhi ni logá. Tàko ko, kònìdhi làfa fèle kàrí kutúzó dhi 'i.» ⁷ Di ì dré ru yìzo gò, làfa nda ni dòzo lizo lìdrí rùlepi àlo dhi ni amvú gi, amvú nda kàdré ró àrà adrézó mómí alialì dhi ki àbvò si lána dhi ró. ⁸ Tà nda sè dhi, à adré amvú nda ni zi «Amvú kàrí àdhya» atsálé àndrò kònìdhi. ⁹ Di tà longólé pròfétà Yèrémíyà tí dhi dré ru 'òzo kònìni. Akódhi longó tá dhi: «Ì do làfa lò'wa nyadhi-àlo-drì-mudrí ledélé àrezá sè dhi i. Kòdhi tá làgí Ìsèrélè ànzi ì dré bhàle akódhi ni tà sè dhi 'i. ¹⁰ Làfa nda sè dhi, ì dré amvú lìdrí rùlepi àdhya ni gìzo, ngóro Mírì dré tá tàle má dré dhi tìni.»*

Yésu pfò Pilátò kandrà

(À kònò kpà Márokò 15:2-5; Lúkà 23:3-5; Yòwánì 18:33-38)

¹¹ Lókyá nda sè dhi, Yésu dré pfòzo áyi totó Pilátò, gùvèrènerè nda kandrà. Gò Pilátò dré lizízóá tíá dhi: «Mì, mì ópí Yúdà ànzi kya 'i?» Yésu logó drá dhi: «Ámi tàndi mí tà dre.» ¹² Kòwánà kàdrì ì bhàgo íbe dhi ì kàsíkì akódhi dre dhi, dré kúlí logózó ko. ¹³ Di Pilátò dré lizízóá tíá dhi: «Mí yi tà títì ì dré adrélé tàle mí rú kòdhi ì ko?» ¹⁴ Di, Yésu logó ína kúlí àlo ko. Gò gùvèrènerè nda ni línдрí dré gàzo ásà.

A nò tà Yésu dri kitswálé dràdrà sè

(À kònò kpà Márokò 15:6-15; Lúkà 23:13-25; Yòwánì 18:39-19:16)

¹⁵ Kónà àlo àlo títì, gwányá Pásikà àdhya tú dhi, gùvèrènerè nda adré tá dhya ángùdhi bãdzó na, mómí zyandre dhi ì dré adrélé kipèle dhi ni trì àyi dré. ¹⁶ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, agó àlo rú be Yésu Bàrábà, tà ni ni nìzo dóro dhi tá bãdzó na. ¹⁷ Di mómí zyandre dhi ì kòkímó ru dre dhi, Pilátò dré àyi ki lizízó tàzoá dhi: «Mì adré leá dhi, má kòtrì àmi dré dhya ángùdhi kòdhya: Yésu Bàrábà, kó ngalè, Yésu adrélé zìle Mèsíyà ro kònìdhi?» ¹⁸ Lizí tá àyi kònìni tàko ko, ni tá tàle dhi, ì fè tá Yésu í drígá ngbà 'í dirèma sè dhi be.

¹⁹ Pilátò dré tá adrèrà'a lirlé tàbvò tǎrà na dhi 'á dhi, akódhi ni tòkó dré mómí mùzo tàá drá dhi: «Mí kò'o agó tà àko í rú kòdhi kònzi ko. Angyá ko, àndrò kònìdhi, má abì toróbí akódhi ni tà dri gò, àma drì dré adrézó abilé tà nda sè tò.»

²⁰ Di kòwánà kàdrì ì bhàgo íbe dhi ì dré mómí zyandre nda ki kodzózó, ì kòzìró Pilátò tí kòtrìró Bàrábà gò, Yésu ni 'òzo dràle. ²¹ Gò Pilátò dré gòzo lizíá àyi tí dhi: «Mì adré leá dhi, má kòtrì àmi dré dhya ángùdhi àyi rì kònì ì kòfalé dhi kòdhya?» Di ì logó dhi: «Bàrábà!» ²² Pilátò gò lizíá dhi: «Má ni di àdho 'o Yésu adrélé zìle Mèsíyà ro kònìdhi sè?» Di àyi títì nda ì logó dhi: «Mí tidí akódhi fa kípákìpa dri!» ²³ Pilátò gò lizíá dhi: «Akódhi 'o àdho tà kònzi 'i?» Di ì dré gòzo adrélé tetréle rìnyí sè, adrézó loyóá dhi: «Mí tidí akódhi!»

²⁴ Pilátò dré nòzoá dhi, í kitswá tá vélé tà àlo 'o bwà ko, be ró dhi, mómí zyandre nda ì adré tá 'òle ligilé í be. Di dré yì adózó, áyi drígá dzìzo àyi títì ì mi gò, tàzoá dhi: «Ma tà àlo àko má rú dhya kònìdhi ni kàrí ni tà sè! Akódhi ni kàrí ni ngo àmi dri!» ²⁵ Di mómí zyandre títì nda ì dré logózóá dhi: «Akódhi ni kàrí kàdré ngòle àma dri, àma ki ànzi íbe wà!»

* **27:10** 27:10 A kònò Zàkàríyà 11:12-13; Yèrémíyà 18:2-3; 19:1-2; 32:6-15.

26 Gò Pilátò dré Bàràbà ni trizo àyi dré. Dré Yésu ni 'òzo bhwàlè gò, akódhi ni fèzo kitswálé tidilé fa kipakipa dri dhi bvó.

Sòdá ì gu Yésu

(A kònò kpà Mároko 15:16-20; Yòwàni 19:2-3)

27 Gò Pilátò ni sòdá ì dré Yésu ni drizo fizo ába gùvèrènére nda ni dzó kàdrì na. Ì dré sòdá àruka títi dhi ki azízó ru amú àyi íbe akódhi làgàsè. 28 Gò ì dré akódhi ni kítá ki tuvùzo rúàsà, kánzò kǎ asózó rúá. 29 Ì dré fanzi kùtsi ró dhi ni pàzo kùla ró asólé dríá gò, kòzó bhàzo dríágó ni lésè. Dì ì dré àyi ki kórókó titizo akódhi kandrà adrézó akódhi ni gu, adrézó tàá dhi: «Mòdo mí dré, ópí Yúdà ànzi kya ni!» 30 Ì dré adrézó túsú lufú rúá gò, ì dré kòzó nda ni adózó adrézó akódhi ni drì tswa ásà. 31 Ì kògu akódhi kònini dre dhi, ì dré kánzò nda ni avùzo rúàsà, gòzo akódhi ni kítá ki tosó rúá. Gò ì dré akódhi ni drizo lizo ába, kitswálé tidilé fa kipakipa dri dhi bvó.

Yésu ni tidima fa kipakipa dri dhi

(A kònò kpà Mároko 15:21-32; Lúka 23:26-43; Yòwàni 19:17-27)

32 Ì dré tá adrérà'a apfòlè kònalèsè dhi 'á dhi, ì dré drì sizo agó àlo rú be Símónà, angálèpi Kírénè lésè dhi be.† Dì ì dré akódhi nda ni 'òzo rinyí sè adrélè fa kipakipa Yésu àdhya ni do.

33 Gò ì dré lizo Yésu be tsàlè àrà rú zìlè Gòlògótà dhi na. (Rú nda kòdhi adrè leá tàlè dhi «Àrà drífà àdhya».) 34 Kònàlè dhi, ì dré vínò amulé àlókò kùdzí dhi be dhi ni fèzo akódhi dré mvùlè.‡ Dì, akódhi kòtabhì ngá nda dre dhi, dré ína gàzoá rè. 35 Dì ì dré akódhi ni tidízó fa kipakipa dri gò, akódhi ni kítá ki lanzízó àyi kòfalèsè dzégé sè.§ 36 Gò ì dré lirízó adrélè tà likí akódhi làgàsè. 37 A tisi tá tà tà nòzo akódhi dri dhi wárágà dri gò, wárágà nda ni ñizo akódhi drìlè. A tisi tá dhi: «Kònìdhi Yésu, ópí Yúdà ànzi kya 'i.» 38 A tidí tá kpà kùgubhá rì dhi ì fa àruka ì drìsè akódhi làgàsè: àlo ni dríágó ni lésè, àzya ni lidzì ni lésè.

39 Mòndyá adrèbhá tá lavúlè àrà nda 'àsè dhi ì adrè tá akódhi ni lodhá, adrézó àyi ki drì ya, 40 adrézó tàá dhi: «Mí tá kitswálèpi tépelò pfu gòzo síá kítú na àmvolèsè ni, mí tidrí dì ámi tándi wà! Mí kàdré Gíkà ni Mvágó 'i bàti dhi, mí así fa kipakipa kòdhi drìlèsè wà!»

41 Kòwánà kàdrì ì, tátírí kúlí tadhábhá ì bhàgo íbe dhi ì adrè tá kpà akódhi ni gu kònini, adrézó tàá dhi: 42 «Akódhi tidrí mómí àruka ì 'í. Dì, kitswá ína áyi tándi ni tidrí bwà ko! Kàdré ópí Ìsèrélè ànzi kya 'i bàti dhi, kási nyànomvá fa kipakipa drìlèsè gò, mà kòka'iró akódhi! 43 Bhà tá áyi tà ka'ika'í Gíkà léna, adrézó tàá dhi: «Ma Gíkà ni Mvágó 'i.» Gíkà kàdré dì akódhi ni le bàti dhi, kàpá akódhi nyànomvá dràdrà lésè.» 44 Kùgubhá tidilé akódhi be nda ì adrè tá kpà akódhi ni lodhá kònini.

Yésu ni dràma

(A kònò kpà Mároko 15:33-41; Lúka 23:44-49; Yòwàni 19:28-30)

45 Kidhólè kítú rírì sè dhi, tínimvá dré bvò ni mǐ dòzo wáyì, tsàlè sáà na kítú rírì àmvolèsè dhi na. 46 Anyiànyì sáà na sè dhi, Yésu dré liyízó kúlí 'u'ù sè tàzoá dhi: «Èlòyì, Èlòyì, lémà sàbàkàtànì?» Kòdhi adrè leá tàlè dhi: «Áma Gíkà, áma Gíkà, mí tayí ma àdho tà sè?»* 47 Mómí àruka adrèbhá tá kònàlè dhi ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì dré tàzoá dhi: «Akódhi adrè Èlìyà ni zi.» 48 Gò àyi ki àlo dré ràzo mbèlè ngá vòdhovódho dhi ni adó, vìnègá rì

† 27:32 27:32 «Kírénè» kònìdhi tá bhàandre bvò Libiyà àdhya lé, bvò kàdrì Afirikà àdhya lé dhi 'i.

‡ 27:34 27:34 A kònò Longó ì 69:22. § 27:35 27:35 A kònò Longó ì 22:19. * 27:46 27:46 A kònò Longó ì 22:2.

dàzo lána, dròzoá kòzó silé gò, tingázóá kuru fèle Yésu dré mvùle. ⁴⁹ Di, àyi ki àruka ì dré tàzoá dhi: «Mí tayí rè akódhi, mà kònòró ngalè Elíyà ni atsa akódhi ni tidrí yà dhi.»

⁵⁰ Yésu dré gòzo tódhyá trèle kúlí 'u'ù sè gò, àyi lídrì tayízó lile. ⁵¹ Gbã lókyá nda sè dhi, kítá 'ile tépelò ni 'a lakízó dhi dré lasízó 'a be rì, kidhólé drì lésè tsàle pá na. Bvò dré ru kosézó gò, kírà ì dré togázó. ⁵² Mógó ì dré ru lanzízó gò, móndí lólo Giká àdhyà bĩ dràbhá dre dhi ki rúbhá ì dré ngàzo dràdrà 'ásè. ⁵³ Ayi nda ì kòpfò mógó ì lésè dre dhi, ì dré tifízó Yèrúsalemà na Yésu ni ngàma dràdrà 'ásè dhi àmvolésè gò, ì dré agázó móndí bĩ dhi ì mi.

⁵⁴ Rómà ki sòdá kị kàdrì ì sòdá ni íbe adrèbhá Yésu ni líkí dhi ì kònò kàdikàdi nda tùmání tà títi ru 'obhá nda íbe dre dhi, tirì dré gàzo àyi léna bĩ. Di ì dré tàzoá dhi: «Dhya kòdhi tá ína Giká ni Mvágó 'i bàti!»

⁵⁵ Tòkó bĩ dhi ì tá kpà kònàle, adrélé tà nda ki no lará ro. Ayi nda ì lebe tá Yésu Gàliláyà lésè, adrézó tà 'o drá. ⁵⁶ Ayi kòfalé dhi tá: Màríyà Màngàdàlénè, Màríyà Yàkòbhò ki andre Yòséfà be dhi, tsàle Zèbèdáyò ni ànzi ki andre.

Yésu ni rúbhá bhàma mógó na dhi

(A kònò kpà Mároko 15:42-47; Lúka 23:50-56; Yòwánì 19:38-42)

⁵⁷ Ìndró kàndrì dre dhi, agó àlo rú be Yòséfà dhi dré lizo Pìlátò véna. Akódhi nda tá ngá líyí angálèpi Arimátáyà lésè dhi 'i. Atsá tá kpà Yésu ni lebelepì ró. ⁵⁸ Di akódhi kòtsa Pìlátò véna dre dhi, dré Yésu ni rúbhá zizo tíá. Gò Pìlátò dré tàzoá dhi, à kòfè rúbhá nda drá. ⁵⁹ Di Yòséfà dré lizo rúbhá nda ni do lambélé kítá kemve dóro dhi sè gò, ⁶⁰ lizo bhàá àyi tándi ni mógó tídhí ì dré tá 'òle gàle kírà na dhi na. Dré kírà kàdrì dhi ni alízó bhàle mógó nda tí gò, lizo. ⁶¹ Màríyà Màngàdàlénè ì Màríyà àzya be dhi ì lírì tá mógó nda kandrà, adrélé tà nda ki no.

A bhà sòdá ì kitswálé mógó líkí

⁶² Kítú bvóá dhi sè, kòdhi adrè tàá dhi, kítú adrézó tà ledé dhi àmvolésè dhi, kòwánà kàdrì ì Fàrisáyò íbe dhi ì dré lizo Pìlátò véna, ⁶³ tàá drá dhi: «Atálágó, tà àlo dhyà móndí kị litílepì kòdhi dré tá tàle dré adrèrà'a lídrì íbe dhi 'á dhi agá ína àma léna dre. Akódhi tà tá dhi: <Kítú na àmvolésè dhi, má ni nga dràdrà 'ásè.> ⁶⁴ Di ásà dhi, mí kòfè tòlí adrézó akódhi ni mógó líkí tsàle kítú ni na tú. A kò'o kònòni ko dhi, akódhi ni lebebhá kị kitswá lile akódhi ni rúbhá kugù, gòzo tàá móndí ì dré dhi, akódhi nga dràdrà 'ásè dre. Di tà nda ni go véle móndí kị lití wáláká ni ni lavú.» ⁶⁵ Pìlátò logó àyi dré dhi: «Sòdá ì be kònwàrè. Mì kòdrì àyi lizo àyi kị bha adrélé mógó nda ni líkí ngóro mì dré nìle 'òle dhi tíni.» ⁶⁶ Di ì dré lizo kírà mógó nda tí dhi ni kíkpa gò, ì dré sòdá nda kị bhàzo adrélé líkíá.

28

Yésu ni ngàma dràdrà 'ásè dhi

(A kònò kpà Mároko 16:1-10; Lúka 24:1-12; Yòwánì 20:1-10)

¹ Sàbátù àmvolésè, kítú ni àlo pòsò àdhyà sè dhi, Màríyà Màngàdàlénè ì Màríyà àzya be dhi ì dré ngàzo drùbhì kínó lile Yésu ni mógó no. ² Gbã kòdhwà, bvò dré ru kosézó rìnyí sè gò, ángéló Mírì àdhyà dré asízó bhù lésè alile kírà lì mógó nda tí sè gò, dré lírízó kírà nda dri. ³ Akódhi ni làsú tá lagulagu ró, ìndì akódhi ni kítá ì tá kemve kpírìkpírì. ⁴ Di sòdá adrèbhá tá mógó nda ni líkí dhi ì dré lyàzo kwàkwà tirì dré gò, ì dré ledhézó kìnì mi atsálé àbvò ì tíni.

⁵ Di, ángeló nda dré tàzoá tòkó nda i dré dhi: «Mì ro ngá ko! Má nì tàle dhi, mì adré Yésu tidíle fa kipakipa dri dhi nì nda kòdhya dhi be. ⁶ Akódhi kònwa yókódhó. Nga ína dràdrà 'àsè ngóro dré tá tàle dhi tíni. Mì alì àrà tá rúbhá nì nì bhàzo dhi nì no. ⁷ Di mì lè mbèlè tàá akódhi nì lebèbhá i dré dhi: <Akódhi nga dràdrà 'àsè dre. Adré lile àmi kandràna Gàliláyà na. Kònàle dhi, mì nì akódhi nì no.> Nyànómvá dhi, má longó tà nda kòdhi i àmi dré dre!»

⁸ Di tòkó nda kì togó dré gazo tirì sè bǐ ìndì arí sè bǐ gò, ì dré ngàzo mógó nda lésè, ràle kitswálé rúbí nda nì longó Yésu nì lebèbhá i dré. ⁹ Gbǎ kòdhwà, ì dré ru kisúzó Yésu be gò, dré tàzoá dhi: «Mòdo àmi dré!» Di ì dré àyi kì kisízó ànyi akódhi làga, ledhéle akódhi nì pá ru, akódhi nì lindrì bhàzo. ¹⁰ Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì ro ngá ko! Mì lè tàá áma adrúpi i dré dhi, ì kòlì Gàliláyà na. Kònàle dhi, ì nì áma no.»

Tà sòdá mógó líkíbhá dhi ì dré longolé dhi

¹¹ Tòkó nda ì dré tá adrérà'a láti 'á dhi, sòdá adrébhá tá mógó nda nì líkí dhi kì àruka ì dré lizo bhàandre na, tà títi lavúbhá nda kì longó kòwánà kàdrì i dré. ¹² Di kòwánà kàdrì nda ì kòkímó ru bhàgo íbe dre dhi, ì dré ru yizo gò, làfa fèzo bǐ sòdá nda i dré, ¹³ tàzoá àyi dré dhi: «Lè mì kòtà dhi: <Akódhi nì lebèbhá ì atsá tá ngátsi sè akódhi nì rúbhá kugù, mà dré tá adrérà'a ayí ko dhi 'á.> ¹⁴ Di tà nda nì rúbí kòlì dhèle gùvèrènére bina dhi, mà nì àmi kì tàrà ga akódhi kandrà, tà àlo kònzì dhi kàtsáro àmi rú ko dhi bvó.» ¹⁵ Di sòdá nda ì dré làfa nda nì dòzo gò, ì dré 'òzoá ngóro tàle àyi dré dhi tíni. Di tà nda kòdhi dré la'úzó Yúdà ànzì i kòfalé, lile drìdrì atsálé àndrò kòndhi.

Yésu tayí àzì kàdrì áyi lebèbhá i drígá

(A kònò kpà Márokò 16:14-18; Lúkà 24:36-49; Yòwánì 20:19-23; Tà 'òle dhi i 1:6-8)

¹⁶ Gò Yésu nì lebèbhá mudrí-drì-àlo dhi ì dré ngàzo lile Gàliláyà na, mbàle kòngó Yésu dré tá tadhále àyi dré dhi drìna. ¹⁷ Di ì kòtsa akódhi nì no dre dhi, ì dré ledhézó àyi kì kórókó títi akódhi kandrà, akódhi nì lindrì bhàzo. Di, àyi kì àruka ì kayí tá àyikya tà nda àyi léna. ¹⁸ Gò Yésu dré àyi kisízó ànyi àyi títi dhi i làga, tàá àyi dré dhi: «Gìká afè má dré rǐnyí adrézó tà títi bhù na ìndì bvò dri dhi i drìle dhi dre. ¹⁹ Di ásà dhi, mì lè móndí sùrú títi i 'àsè dhi kì 'o atsálé áma lebèbhá i ró, bàtísimò fèzo àyi dré Gìká Atá nì rú sè, Mvágó nì rú sè ìndì Tírí Lólo nì rú sè. ²⁰ Mì kòtadhá tà títi má dré tàle mì kò'o dhi i àyi dré adréle 'òle. Di mì yi rè ká! Má nì ngbú adré tùmání àmi íbe, tsàle byá lókyá kùdù na.»

Rúbí Tani Márokò dré tisìle dhi

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tisìlepi dhi tá Márokò 'i. Akódhi nda tá Yòwánì Márokò, àziàmù Pólò kya Bàrànába be dhi 'i (Tà 'òle dhi ì 12:25). Akódhi tá kpà àziàmù Péteró àdhya 'i (1 Péteró 5:13). Do tá tà í dré yìle àyi nda ì véna dhi ì, búkù kònìdhi ni tisìzo. A adrè kisùá dhi, búkù su Rúbí Tani ni tà dri dhi ì kòfalé dhi, búkù Márokò àdhya kònìdhi búkù tisìle drìdrì dhi 'i.

Kidhólé búkù kònìdhi ni kidhoma lésè dhi, Márokò adrè tadhá ngádra 'á dhi, Yésu Giká ni Mvágó 'i (1:1; 1:11; 3:11; 5:7; 9:7; 14:61-62; 15:39). Tàko ko, Yésu nda adrè tirí kònzi ki dro topfòle móndí ì lésè, adrézó móndí ki tidrí àyi ki drà ì lésè, adrézó tà àruka bǐ líndrìga ró dhi ki 'o, tadházóá dhi, àyi rǐnyí angá Giká vélésè káyà dhi. Rǐnyí nda sè dhi, adrè kpà tà tadhá kúlí lanzilanzì sè, adrézó ndìndì móndí ki tàkonzì tri. Dì, búkù kònìdhi ni kidhoma na dhi, adrè ìna tàá ngádra 'á dhi, ì àdhi 'i yà dhi ko. Be ró dhi, adrè àyi zi Móndí ni Mvágó ro, móndí ì kòkisùró zyà tà dré adrélé 'òle ìndì tadhálé dhi ì 'íkà, gò ì kòkà'iró akódhi ndò.

Márokò adrè tà Yésu dré 'òle ìndì tadhálé dhi ki kipè tisìle àyi búkù kònìdhi léna. Adrè àrà do bǐ adrézó tà ru 'obhá Yésu ni pòsò kùdù sè dhi ki tití. Tàko ko, tà nda ì adrè tadhá ngádra 'á dhi, Yésu àdhi 'i ya dhi. Kùdù ro dhi, Yúdà ànzì ki kàdrì bǐ dhi ì gà akódhi gágà. Dì, akódhi ni lebèbhá títi dhi ì nǐ tàle dhi, akódhi Giká ni Mvágó 'i bàti dhi be.

Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Látì ledema Yésu dré àyi àzì 'òzo dhi (1:1-13)
- 2) Yésu ni àzì bvò Gàlìláyà àdhya na dhi (1:14-9:50)
- 3) Yésu ni atsí ngàzo Gàlìláyà lésè lile Yèrúsalmà na dhi (10:1-52)
- 4) Yésu ni pòsò kùdù, ìndì akódhi ni dràma (11:1-15:47)
- 5) Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi, ìndì akódhi ni mbàma bhù na dhi (16:1-20)

Yòwánì Bàtìsimò fèlepi ledé látì Mírì Yésu dré

(À kònò kpà Mátáyò 3:1-12; Lúkà 3:1-18; Yòwánì 1:19-28)

¹ Kònìdhi Rúbí Tani, Yésu Krìsto, Giká ni Mvágó ni tà dri dhi 'i.*

² Ngóro pròfétà Esáyà dré tisìle Giká ni Kúlí na dhi tíni dhi, Giká tà tá dhi:

«Mí nò ká! Má ni dhya dra áma kúlí longólépi dhi ni mu lile mí kandrána.

Akódhi nda ni látì ledé mí dré.†

³ Akódhi dhya adrélépi kúlí loyó duku na dhi 'i.

Adrè tàá dhi: «Mì kòledé látì Mírì dré alìzo!

Mì kòlotó látì atsálé pyà akódhi dré!»‡»

⁴ Dì Yòwánì Bàtìsimò fèlepi pfò tá duku na gò, kidhólé adrélé bàtìsimò fe móndí ì dré. Adrè tá longóá àyi dré dhi, ì kòladzá àyi ki togó gò, bàtìsimò dòzo, Giká kòtrìró àyi ki tàkonzì ì be dhi bvó. ⁵ Dì móndí zyandre dhi ì adrè tá apfòle bvò wáyì Yúdáyà àdhya lésè ìndì Yèrúsalmà lésè, alile Yòwánì vélé. Ì adrè tá àyi ki tàkonzì ki ta ngádra 'á gò, akódhi dré adrézó bàtìsimò fe àyi dré yǐandre Yòròdánè àdhya na.

* **1:1** 1:1 Wárágà àruka Giká ni Kúlí tisìzo àyi dri dhi ì léna dhi, à adrè kúlí kòni ki kisú ko: «Giká ni Mvágó». † **1:2** 1:2 A kònò Málákì 3:1. ‡ **1:3** 1:3 A kònò Esáyà 40:3.

⁶ Yòwánì asó tá kítá ledélé kàmílò bhí sè dhi í rú, káfà ledélé kà'wá kíní sè dhi ni 'ìzo áyi kípilé 'á. Adré tá kísa nya, adrézó kpà apé mbì na dhi ni mbe.

⁷ Adré tá longóá móndeí i dré dhi: «Dhya àlo áma lavulépi rinyí sè dhi ni adhé má bvó. Má kitswá akódhi nda ni lindrì sè ko. Má kitswá ndìndì tandìle akódhi ni kámókà bǎ tri bwà ko. ⁸ Má adré mána bàtisimò fe àmi dré yí sè. Dì, akódhi ni ína bàtisimò fe àmi dré Tirí Lólo sè.»

Yésu ni bàtisimò dòma, ìndì akódhi ni tabhìma duku na dhi
(A kònò kpà Mátáyò 3:13-4:11; Lúkà 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Lókyá nda sè dhi, Yésu dré angázó Nàzàrétà Gàliláyà le dhi lésè, alìle bàtisimò do Yòwánì véle Yòròdánè na. ¹⁰ Dì gbǎ lókyá Yésu dré tá adrérà'a apfòle yí lésè dhi 'á dhi, dré bhù nòzo ru lanzírà'a gò, Tirí Lólo nòzo asírà'a kòbhòlà tìni adhéle í dri. ¹¹ Gò kúlí dré apfòzo bhù lésè tàá dhi: «Mì áma Mvágó má dré lèle tò dhi 'i. Áma togó adré kinílé ámi tà sè tò.»

¹² Gbǎ lókyá nda sè dhi, Tirí Lólo dré Yésu ni drizo lizo ába duku na. ¹³ Kònàle dhi, Sàtánà dré akódhi ni tabhìzo litíle kítú nyadhi-rì. Akódhi adré tá adrélé kà'wá mbì na dhi íbe, ìndì ángéló ì adré tá akódhi ni ledé.

Yésu kidhó áyi lebhéhá kì azí
(A kònò kpà Mátáyò 4:12-22; Lúkà 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Yòwánì ni rùma bhèle bǎdzó na dhi ànvólésè dhi, Yésu dré lizo bvò Gàliláyà àdhya na gò, kidhóle adrélé Rúbí Tani angálépi Gíkà vélésè dhi ni longó móndeí i dré. ¹⁵ Adré tá longóá dhi: «Lókyá kitswá dre. Gíkà ni Opì atsa ànyi dre. Mì kòladzá àmi kì togó agòzo Gíkà véle! Mì kòka'í Rúbí Tani!»

¹⁶ Kítú àlo, Yésu dré tá adrérà'a atsilé tǎpáriandre Gàliláyà àdhya mìlésè dhi 'á dhi, nò tá Símónà i adrúpi ni Andréyà be, adrérà'a àyi kì kimbá bhe yí na. Angyá ko, àyi tá kosyá bhebhá 'i. ¹⁷ Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì alì má vésè. Kidhóle nyànomvá dhi, mì gò véle adrélé kosyá bhebhá i ró ko. Má ni àmi kì 'o adrélé móndeí ndabhá i ró.» ¹⁸ Dì gbǎ lókyá nda sè dhi, ì dré àyi kì kimbá kì tayízó gò, ì dré ngàzo adrélé akódhi ni lebe.

¹⁹ Yésu kòlì vwàle tsà dre dhi, dré Yàkóbhò i adrúpi ni Yòwánì be, Zèbèdáyò ni ànzì i ró dhi kì nòzo, adrérà'a àyi kì kimbá kì mì ledé bwátù na. ²⁰ Gbǎ kòdhwa, Yésu dré àyi kì azízó gò, ì dré àyi kì atá Zèbèdáyò ni tayízó àzibhá ni íbe bwátù na, alizo Yésu vésè.

Yésu dro tirí kònzi agó àlo dhi lésè
(A kònò kpà Lúkà 4:31-37)

²¹ Ànvólásà dhi, Yésu ì dré lizo lebhéhá ni íbe tsàle bhàandre Kàpàrànwúmà àdhya na. Sàbátù kàtsá dre dhi, Yésu dré fizo Yúdà ànzì kì lísàmbò dzó na gò, kidhóle adrélé àyi kì tadhá. ²² Ì adré tá akódhi ni yi síbhálé be ngbo, tà dré adrélé tadhálé dhi kì tà sè. Tàko ko, akódhi ni kúlí i tá lanzìlanzi ro. Adré tá ína àyi kì tadhá ngóro tǎtrítrí kúlí tadhábhá kya tìni ko.

²³ Gbǎ kòdhwa, agó àlo àyi kì lísàmbò dzó nda 'á adrélépi tirí kònzi íbe í léna dhi dré ngàzo trèle, ²⁴ yòzoá dhi: «Á! Yésu Nàzàrétà lésè ni, tsítsì àma kòfalésè mí be dhi, àdho tà 'i? Mí alì àma kì tà 'o akíle? Má nì mì àdhi 'i ya dhi be. Mì Dhya lólo Gíkà àdhya 'i!»

²⁵ Gò Yésu dré ngàzo ligíle tirí kònzi nda be, tàzoá dhi: «Mí atsu ámi tí! Mí pfò agó kònìdhi lésè!» ²⁶ Dì tirí nda dré agó nda ni kizízó rinyí sè, trèzo kúlí 'u'ù sè gò, pfòzo lásà lile. ²⁷ Mòndyá títi kònàle nda kì lindrì dré gàzo bhwǎbhwa gò, ì dré adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Kònìni ni àdho tà 'i? Mì

yi rè tà tídhí akódhi dré adrélé tadhále kúlí lanzìlanzi i sè dhi i ká! Adré ndìndì tòlì fe tirí kònzì i dré gò, ì dré adrézó akódhi ni kúlí ka'í 'òle.» ²⁸ Di Yésu ni rúbí dré la'úzó mbèlè bvò wáyi Gàliláyà àdhya 'ásè.

*Yésu tidrí dràbhá i, móndí tirí kònzì íbe àyi léna dhi íbe
(À kònò kpà Mátáyò 8:14-17; Lúkà 4:38-41)*

²⁹ Yésu ì kápfo lísambò dzó nda lésè dre dhi, ì dré lizo Yàkóbhò íbe ìndì Yòwánì be tsàle Símónà ki dzó Andréyà be dhi na. ³⁰ Di, Símónà ni àdrá adrè tá ìna ayilé lángá na, rúbhá ni dré tá adrélé àtsi ró dhi sè. Gò tà nda ni tàzo Yésu dré. ³¹ Di dré àyi kisízó ànyi tòkó nda làga, akódhi ni drígá ru, akódhi ni tingázó kuru gò, rúbhá àtsí nda dré pfòzo rúásà. Gò tòkó nda dré kidhózó ngá fe àyi dré nyàle.

³² Ìndró sè, kítú kòndì dre dhi, à dré dràbhá títi dhi ki adzízó tùmáni móndyá títi tirí kònzì íbe àyi léna dhi íbe Yésu véle. ³³ Móndyá títi bhàandre nda 'á dhi ì kimó tá ru adrélé dzó nda tí. ³⁴ Di Yésu dré móndí bí adrébhá tá drà twátwa íbe dhi ki tidrízó. Dré kpà tirí kònzì bí dhi ki dròzo topfòle móndí i lésè. Di, adrè tá ìna kúlí logá tirí kònzì nda i dré, ì dré nìle akódhi àdhi 'i ya dhi be dhi sè.

*Yésu tatsi Giká ni kúlí longóbe bvò Gàliláyà àdhya 'ásè
(À kònò kpà Lúkà 4:42-44)*

³⁵ Drùbhì kínó, ngá pfùnìpfùnì sè dhi, Yésu dré pfòzo lile àrà móndí àko dhi na gò, kidhólé adrélé tà ta Giká be. ³⁶ Símónà i arúpi ni íbe dhi ì dré ngàzo adrélé akódhi ni nda. ³⁷ I kòkisú akódhi dre dhi, ì dré tàzoá drá dhi: «Móndyá títi dhi ì adrè ámi nda.» ³⁸ Di akódhi logó àyi dré dhi: «Mà kòlì bhà àma làgàsè dhi i 'ásè, má kòlongóro kpà Giká ni kúlí kònale be dhi bvó. Tàko ko, tà nda tà má dré alizo 'oá dhi 'i.» ³⁹ Gò dré ngàzo tatsilé bvò wáyi Gàliláyà àdhya 'ásè, Giká ni kúlí longóbe Yúdà ànzi ki lísambò dzó i 'ásè, ìndì tirí kònzì ki drobe topfòle móndí i lésè.

*Yésu tidrí agó àlo kàrí dré rùle dhi
(À kònò kpà Mátáyò 8:1-4; Lúkà 5:12-16)*

⁴⁰ Kítú àlo dhi, agó àlo kàrí dré rùle dhi alì tá adhéle àyi kórókó titì Yésu kandrá, akódhi ni ti lizízó tàzoá dhi: «Mì rìnyí íbe kitswázó áma temvé tidrílé, mí kòlè dhi.» ⁴¹ Di Yésu dré kizà dòzo àyi togó na akódhi ni tà sè gò, drígá kidzizo akódhi ni tabè, tàzoá drá dhi: «Má lè 'í. Mí kàdré kemve kpírìkpírì wà!» ⁴² Gbã kòdhwa, kàrí drà nda dré ngàzo agó nda rúsè gò, dré adrízó.

⁴³ Gbã lókyá nda sè dhi, Yésu dré látì fèzo akódhi dré lizo, tà lazízó dríá kònini: ⁴⁴ «Mí kònò dóro, mí kòlongóro tà kòdhi dhya àlo dré ko. Be ró dhi, mí lè mína ámi tadhá kòwánà dré nòle, ìndì mí fè ngá mòbòmà ro Giká dré ámi temvema sè ngóro Mósè ni tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi tíni, tadházóá móndí i dré dhi, mí adrí dre káyà dhi.» ⁴⁵ Di, agó nda kòlì dre dhi, dré ìna kidhózó adrélé tà atsálèpi í rú nda ni longó ngádra 'á, adrézó rúbí ni ni 'o la'úlé. Ásà dhi, Yésu kitswá tá gòle véle file bhàandre àlo dhi na ngádra 'ásè bwà ko. Be ró dhi, adrè tá ìna adrélé àrà móndí àko dhi i 'ásè. Di, tágba kònini dhi, móndí zyandre dhi ì adrè tá angálé àrà títi i lésè alile akódhi véle.

2

*Yésu tidrí agó àlo pá be àbvò ro dhi
(À kònò kpà Mátáyò 9:1-8; Lúkà 5:17-26)*

¹ Kítú àruka ì kòlavú dre dhi, Yésu dré gòzo gòle Kàpàrànwúmà na gò, à dré yìzoá tàle dhi, akódhi í bhàna. ² Di móndí zyandre lavulé dhi ì dré alìzo ru kimó gàle dzó nda léna bǐ. Arà adrézó dhyá ki totó ndìndì kivì na dzó nda tí dhi tá vélé yókódhó. Yésu dré tá adrérà'a Gìká ni kúlí longó àyi dré dhi 'á dhi, ³ móndí àruka ì dré atsázó agó àlo pá be àbvò ro, àyi ki su ì dré adrélé adólé kíndri dri dhi be. ⁴ Di, móndyá zyandre nda ki tà sè dhi, ì kitswá tá àyikya láti kisú fizo ába Yésu véna bwà ko. Di ì dré ngàzo mbàle ába dzó nda drìna gò, dzó nda ni drì awú. Ì kòlò láti dre dhi, ì dré akódhi ni tirízó síle kíndri dré adrézó ayilé dríá dhi dri, Yésu kandrá. ⁵ Di Yésu kònò àyi ki tà ka'ika'í dre dhi, dré tàzoá agó pá be àbvò ro nda dré dhi: «Áma mvá, à trǐ ámi tàkonzì ì dre.»

⁶ Di, tátírítrí kúlí tadhábhá àruka adrébhá tá lirílé kònàle dhi ì dré dhèzo adrélé kisúá àyi léna dhi: ⁷ «Dhya kòndi adré tà ta kònini àdho tà sè? Adré ína Gìká ni dha! Adhi ni kitswá tàkonzì tri nì, kàdré ngbà 'í Gìká 'ì kalóma ko dhi?»

⁸ Gbǎ kòdhwa, Yésu dré tà ì dré adrélé kisùle nda ni nǐzo kyá gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mì adré àmikya tà kisù kònini àdho tà sè? ⁹ Tà kitswále tàle mbèlè agó pá be àbvò ro kòndhi dré dhi, ángùdhi 'i: <A trǐ ámi tàkonzì ì dre> dhi, kó ngalè, <Mí nga, mí do ámi kíndri, ìndì mí kídhó atsí to> dhi? ¹⁰ Má adré leá mì kònì dhi, Móndí ni Mvǎ rǐnyí íbe adrézó tàkonzì tri bvò dri.» Di dré tàzoá agó pá be àbvò ro nda dré dhi: ¹¹ «Má adré tàá mí dré dhi: Mí nga, mí do ámi kíndri, ìndì mí nzi mí bhàna!» ¹² Gbǎ kòdhwa, agó nda dré ngàzo àyi kíndri do, pfòzo lile móndyá títi ì misè. Di àyi títi nda ki líndrǐ dré gàzo bhwǎbhwa gò, ì dré ngàzo adrélé Gìká ni rú bha kùle, adrézó tàá dhi: «Mà nò rè tàdzí tà làsú be kònini dhi ko!»

*Yésu azí Lévi
(À kònò kpà Mátáyò 9:9-13; Lúkà 5:27-32)*

¹³ Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo tódhyá pfòle tǎpǎriandre Gàliláyà àdhyà làgana. Móndí zyandre lavulé dhi ì adré tá alìle akódhi vélé gò, dré adrézó àyi ki tadhá. ¹⁴ Dré tá adrérà'a lavulé tǎpǎriandre nda mìlésè dhi 'á dhi, dré Lévi Aláfáyò ni mvá ni nòzo adrérà'a lirílé mèdáyì lagírà na. Dré tàzoá drá dhi: «Mí lebè ma!» Di Lévi nda dré ngàzo adrélé akódhi ni lebè.

¹⁵ Bvóá dhi, Yésu ì dré lizo lebèbhá ni íbe Lévi ni dzó na gò, ì dré lirízó mísá làgásè adrélé ngá nya túmǎní mèdáyì lagíbhá íbe bǐ, ìndì móndí adrélé nòle tàkonzìbhá ro dhi íbe bǐ. Tàko ko, móndí bǐ làsú be kònini dhi ì adré tá Yésu ni lebè. ¹⁶ Di, tátírítrí kúlí tadhábhá àruka adrébhá tá kpà Fàrisáyò ro dhi ì kònò akódhi adrérà'a ngá nya túmǎní móndí làsú be kònini dhi íbe dre dhi, ì dré ngàzo lizíá akódhi ni lebèbhá ì tí dhi: «Akódhi adré ngá nya túmǎní mèdáyì lagíbhá íbe ìndì tàkonzìbhá íbe àdho tà sè?» ¹⁷ Yésu kòyi tà lizílé nda dre dhi, dré tàzoá àyi dré dhi: «Móndyá rúbhá be dóro dhi ì ndà gà kódzó ko na. Be ró dhi, móndyá drà ro dhi ì adré àyikya ndáá àyi. Má alì móndyá adrébhá àyi ki no gyǎgya dhi ki azí kòdhya ko. Be ró dhi, má alì mána tàkonzìbhá ki azí kòdhya.»

*A lizí Yésu tàbirí mvòma ni tà dri
(À kònò kpà Mátáyò 9:14-17; Lúkà 5:33-39)*

¹⁸ Kítú àlo dhi, Yòwánì Bátisimò fèlepi ni lebèbhá ì Fàrisáyò íbe dhi ì adré tá tàbirí mvo. Di móndí àruka ì dré alìzo lizíá Yésu tí dhi: «Yòwánì ni lebèbhá ì Fàrisáyò kya íbe dhi ì adré kó tàbirí mvo, adrézó tà zi Gìká tí dhi, ámi lebèbhá ì adré di àyikya tàbirí mvo ko àdho tà sè?» ¹⁹ Yésu logó àyi dré dhi: «Móndyá azílé gwányá làmó àdhyà lé dhi ki kitswá tsì tàbirí mvo,

ì dré adrérà'a tùmǎni tòkó líyí be dhi 'á? Tàdzí ko! Ì dré rè dhu adrérà'a tòkó líyí nda be àyi kòfalé dhi 'á dhi, ì kitswá tàbirí mvo ko. ²⁰ Di, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, à ni tòkó líyí nda ni tingá àyi kòfalésè gò, ì dré kidhózó adrélé tàbirí mvo lókyá nda sè.

²¹ Dhya àlo kàdré kítá àku ró lasílépi dhi ìbe dhi, dhi kítá tídhí ro dhi kítá àku nda dri ko na. Tàko ko, kò'o kònìni dhi, kítá tídhí nda ni kítá àku nda ni asé gò, kítá àku nda dré gòzo véle lasilé lile drìdrì.

²² Kòdhi ìbe dhi, dhya àlo dà vìnò tídhí ro dhi kíní dhìle adrézó vìnò líkí, akùbhá dre dhi ì léna ko na. Tàko ko, kò'o kònìni dhi, vìnò tídhí nda ni abhò kíní àku nda kì lasí gò, vìnò ì kíní nda ìbe dhi ì dré abízó tíí. Asà dhi, à adré vìnò tídhí ro dhi ni da kíní tídhí ro dhi ì léna.»

Yésu Mírì sàbátù àdhya 'i

(A kònò kpà Mátáyò 12:1-8; Lúkà 6:1-5)

²³ Sàbátù àlo dhi, Yésu ì adré tá lavulé amvú ngánò àdhya ì 'àsè gò, akódhi ni lebèbhá ì dré kidhózó adrélé ngánò lò'wa vu.* ²⁴ Gò Fàrísáyò ì dré tàzoá Yésu dré dhi: «Mí nò rè ká! Ámi lebèbhá ì adré àyíkya tà àma kì tatrítrí kúlí dré adrélé logalé sàbátù tú dhi ni 'o àdho tà sè?»† ²⁵ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mì nà rè tàdzí tà Dàwídí dré tá 'òle ì dré adrérà'a lemerè ro ìndì tàbirí ìbe akódhi ni arúpi ìbe dhi 'á dhi ko? ²⁶ Kòwánà kì kàdrì, Abiyátàrà ni lókyá 'á dhi, Dàwídí nda fì tá Giká ni dzó kàdrì na, mápà fèle Giká dré dhi ni adó nyàle gò, dré kpà fèzoá àyi arúpi ì dré nyàle. Tàkò àma kì tatrítrí kúlí adré tá ína mápà nda ni nyàma logá àyi dré. Ngbà 'í kòwánà kì tá kitswá nyàá dhi àyi.» ²⁷ Yésu gò tàà àyi dré dhi: «Giká bhà móndí ì adrélé sàbátù dré ko. Be ró dhi, bhà ína sàbátù adrélé móndí ì dré. ²⁸ Di àsà dhi, Móndí ni Mvá Mírì 'i, ndìndì Mírì sàbátù àdhya 'i.»

3

Yésu tidrí agó àlo dhi sàbátù tú

(A kònò kpà Mátáyò 12:9-14; Lúkà 6:6-11)

¹ Sàbátù àzya tú dhi, Yésu dré gòzo fìle Yúdà ànzi kì lèsámbo dzó na. Kònàle dhi, agó àlo drígá ni dré 'yòzo 'yo'yò dhi tá be. ² Fàrísáyò àruka ì adré tá tà ì dré kitswázó Yésu ni asíkì àsà dhi ni nda. Di ì adré tá akódhi ni mì ga, nòzoá ngalè akódhi ni agó nda ni tidrí sàbátù tú yà dhi.

³ Di Yésu dré tàzoá agó drígá be à'yo ró nda dré dhi: «Mí nga ámi totó móndyá tíí dhi kì kító 'á.» ⁴ Gò dré lizízoá àyi tíí nda ì tí dhi: «Àma kì tatrítrí kúlí adré tà ángùdhi ni ka'í sàbátù tú dhi kòdhya: adrélé tà dóro 'o dhi, kó ngalè adrélé tà kònzi 'o dhi? Adrélé móndí tidrí dhi, kó ngalè adrélé móndí pfu dràle dhi?» Di, ì logó àyíkya kúlí ko.

⁵ Yésu dré móndyá í làgàsè kúrú nda kì nòzo tíí togóaswa sè. Di, akódhi ni togó tá kpà kizà ro, ì dré àyi kì togó 'òle tombalé dhi sè. Gò dré tàzoá agó nda dré dhi: «Mí kidzì ámi drígá.» Akódhi dré kidzìzoá gò, drígá ni nda dré adrízó. ⁶ Gbǎ lókyá nda sè dhi, Fàrísáyò nda ì dré pfòzo ru yi móndyá ópí Èródè àdhya ìbe, kitswázó láti nda Yésu ni pfùzo dràle dhi bvó.

Móndí zyandre lavulé dhi ì lebè Yésu

⁷⁻⁸ Amvolásà dhi, Yésu ì dré àyi kì vùzo lyà lebèbhá ni ìbe lile tǎpáriandre Gàliláyà àdhya làgana. Di móndí zyandre lavulé dhi ì dré akódhi ni lebèzo. Àyi nda ì yi tá tà tíí akódhi dré adrélé 'òle dhi ì gò, ì dré angázó bvò Gàliláyà àdhya lésè, bvò Yúdáyà àdhya lésè, Yèrúsalmà lésè, bvò Idumáyà àdhya

* 2:23 2:23 A kònò Dùtèrònómè 23:26. † 2:24 2:24 A kònò Pfòma 34:21.

lésè, Yòròdánè ni ta'á lésè, ìndì bvò Tírè i làga Sídónà be dhi lésè, àlìle akódhi vélé.

⁹ Dì Yésu dré tàzoá àyi lebèbhá i dré dhi, i kòkísí bwátù bhàle ànyi í làga adrélé gànzi ró í dré, mónnyá zyandre nda i kòkipìró i ko dhi bvó. ¹⁰ Tàko ko, akódhi tídrí tá móndí bí dhi i gò, móndí drà twátwa íbe dhi i dré adrézó adàle akódhi vélé, kitswále akódhi ni tabè dhi bvó. ¹¹ Dì àyi tírì kònzi íbe àyi léna dhi i kàdré akódhi ni no dhi, i adrè tá adhéle akódhi kandrá, adrélé tetrelé, adrézó tàá dhi: «Mì Gìká ni Mvágó 'i!» ¹² Dì, Yésu adrè tá ina àyi ki logá, i kòtadháro móndí i dré i àdhi 'i ya dhi ko.

*Yésu bhà móndí mudrí-drì-rì dhi i twá adrélé àpóstolò i ró
(A kònò kpà Mátáyò 10:1-4; Lúkà 6:12-16)*

¹³ Amvolásà dhi, Yésu dré lizo mbàle kòngó àlo drìna. Dré móndí í dré lèle azilé dhi ki azízó gò, i dré alizo akódhi vélé. ¹⁴ Dì dré mónnyá mudrí-drì-rì nda ki bhàzo twá, àyi ki zìzo àpóstolò i ró, i kàdréro túmání í be, ìndì í kàdréro àyi ki tibhù Rúbí Tani longó be dhi bvó. ¹⁵ Dré kpà rìnyí fèzo àyi dré kitswázó tírì kònzi ki dro topfòle móndí i lésè. ¹⁶ Àyi mudrí-drì-rì dré bhàle twá nda i tá: Símónà (dré rú zìle Péteró dhi), ¹⁷ Yàkòbhò Zèbedáyò ni mvá, adrúpi ni Yòwánì be (Yésu dré àyi ki rú zìzo Bwànerégè dhi i; rú nda kòdhi adrè lèa tàle dhi «Bhù ni tadima ni ànzìago i»), ¹⁸ Andréyà, Filípò, Bàràtòlòmáyò, Mátáyò, Tòmá, Yàkòbhò Aláfáyò ni mvá, Tàdáyò, Símónà (adrélepi àtsi ró àyi sùrú ni tà sè dhi), ¹⁹ ìndì Yùdásì Ísikàrìyótà (dra Yésu ni lefèlepi kàrìbhá i drígá dhi).

*Yésu ni tà, tírì kònzi ki kàdrì àdhya be dhi
(A kònò kpà Mátáyò 12:22-32; Lúkà 11:14-23; 12:10)*

²⁰ Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo nzìle í bhàna gò, móndí zyandre dhi i dré gòzo tódhyá ru kimó kònale. Tà nda sè dhi, akódhi i lebèbhá ni íbe dhi i kitswá tá ndìndì ngá nya bwà ko. ²¹ Akódhi ni aró i kòyi tà nda dre dhi, i dré alizo kitswále akódhi ni dri sùzo rúá dhi bvó. Tàko ko, i adrè tá tàá dhi, akódhi ni drì abí vélé dre.

²² Dì, tátírìtrì kúlì tadhábhá angábhá Yèrúsalémà lésè dhi i adrè tá àyikya tàá dhi: «Akódhi Bèlèzèbùlè íbe í léna!* Adrè tírì kònzi ki dro topfòle móndí i lésè, tírì kònzi ki kàdrì ni rìnyí sè!»

²³ Dì Yésu dré àyi nda ki azízó gò, tàzoá àyi dré kúlì alaala sè dhi: «Sàtánà ni kitswá Sàtánà ni dro pfòle móndí lésè ngíningíni ró? ²⁴ Opì ángùdhi mónnyá zàlá dhi i dré adrézó ru lanzí àyi kòfalésè dhi, òpì nda kitswá àyi totó bwà ko. ²⁵ Dzó ángùdhi mónnyá lá dhi i dré adrézó ru lanzí àyi kòfalésè dhi, dzó nda kitswá kpà àyi totó bwà ko. ²⁶ Kókpà kòdhi tíni, mónnyá Sàtánà ni rìnyí zàle dhi i kàdré ru lanzí adrézó ru pfu àyi kòfalésè dhi, akódhi ni rìnyí nda kitswá àyi totó bwà ko. Be ró dhi, tà ni ni akí títi. ²⁷ Kòdhi íbe dhi, dhya àlo kitswá file agó kòmbá àlo dhi ni dzó na akódhi ni ngá wu bwà ko, kàdrò zyà rè kòmbá nda bã sè 'íká ko dhi. Dì kàdrò akódhi dre dhi, a ni kitswá ngá títi akódhi ni dzó na nda ki wu.

²⁸ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Gìká ni kitswá tàkònzì títi móndí i dré adrélé 'òle dhi ki tri, túmání làdhá títi i dré adrélé dhàle í rú dhi íbe. ²⁹ Dì, dhya ángùdhi adrélépi ina làdhá dha Tírì Lólo rú dhi, à kitswá akódhi nda ni tàkònzì tri tàdzí ko. Be ró dhi, tàkònzì nda ni adrè akódhi dri kóná vésè kólyá.» ³⁰ Yésu tà tá tà nda kònini, i dré tá adrélé tàle dhi «Akódhi tírì kònzi íbe í léna» dhi sè.

* **3:22** 3:22 Rú «Bèlèzèbùlè» kònìdhi tá rú àzya fèle Sàtánà dré dhi 'i.

Yésu ni andre i adrúpi ni íbe dhi i

(A kònò kpà Mátáyò 12:46-50; Lúkà 8:19-21)

³¹ Lókyá nda sè dhi, Yésu ni andre i adrúpi ni íbe dhi ì dré atsázó adrélé àyi kì totó kivi na. Gò ì dré mómí múzo file Yésu ni azí. ³² Mómí zyandre dhi ì lírí tá adrélé akódhi làgàsè kúrú. Gò tazoá drá dhi: «Ámi andre, ámi adrúpi i, ámi amvúpi íbe dhi ì adré ámi letè kivi na.» ³³ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Áma andre i áma adrúpi íbe dhi i àdhibhá 'i?» ³⁴ Dré mómíyá líríbhá í làgàsè kúrú nda kì nòzo títi gò, tazoá dhi: «Mì nò rè áma andre i áma adrúpi íbe kòni i ká! ³⁵ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi tà Giká dré adrélé lèlè à kò'o dhi kì 'o dhi ína áma adrúpi 'i, áma amvúpi 'i, ìndì áma andre 'i.»

4

Pídhígó agó kórì rìlepi dhi ni tà dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 13:1-9; Lúkà 8:4-8)

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo tódhyá adrélé tà tadhá tǎpǎriandre Gáliláyà àdhya làga. Mómí zyandre lavulé dhi ì dré ru kimólé akódhi làgàsè kúrú dhi sè dhi, dré mbàzo lírílè bwátù adrélépi yí mǐlè dhi na, mómíyá zyandre títi nda ì dré adrérà'a tǎpǎriandre mǐlè dhi 'á. ² Di dré kídhózó tà bí dhi kì tadhá àyi dré pídhígó sè, adrézó tàá dhi:

³ «Mì yi rè ká! Kítú àlo dhi, agó àlo dhi pfò tá lǐlè kórì rì áyi amvú na. ⁴ Dré tá adrérà'a kórì rì dhi 'á dhi, kórì àruka ì ledhé tá látì mǐlè gò, àrí ì dré adàzo tetéá títi. ⁵ Kórì àruka ì ledhé tá bvò kírà ro adrélépi kíni íbe tsà dhi dri. Ì dré apfòzo mbèlè, kíni dré nzìlè ko dhi sè. ⁶ Di, kítú kòka dre dhi, dré àyi kì zàzo 'yòlè, àyi kì kídrì dré file kíni na dóro ko dhi sè. ⁷ Kórì àruka ì ledhé tá kùtsí kòfalé. Kùtsí nda dré mbàzo àyi kì amó gò, ì dré lò'wa 'àzo ko. ⁸ Di, kórì àruka ì ledhé tá àyíkya kíni dóro dri gò, ì dré apfòzo mbàlè lò'wa 'a dóro. Alo ni 'a lò'wa nyadhi-àlo-drì-mudrí, àzya ni nyadhi-na, àzya ni nyadhi-nzi.» ⁹ Yésu gò tàá dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi bíbhálé íbe tà yìzo dhi kòyi!»

Yésu ngi tà í dré adrézó tà ta mómí i dré pídhígó sè dhi ni àndu

(A kònò kpà Mátáyò 13:10-17; Lúkà 8:9-10)

¹⁰ Amvolásà dhi, Yésu dré tá adrérà'a kalóma dhi 'á dhi, akódhi ni lebhé mudrí-drì-rì dhi i túmǎní mómíyá adrèbhá tá àyi kì kímó akódhi làga dhi íbe dhi, ì dré alízo akódhi ni lízì pídhígó dré adrélé píle dhi kì tà sè. ¹¹ Di dré logózóá àyi dré dhi: «Giká fè àmi dré tógyá àyi Opì ni tà lùzu ró dhi ni nìzo. Di, mómíyá kivi na dhi ì dré dhi, má adré tà títi dhi kì ta pídhígó sè, ¹² kitswálé:

«ì kàdré gba ngá no yà dhi,
ì kàdréro ngá ì dré adrélé nòlè nda kì atógyà ko,
ìndì ì kàdré gba tà yi yà dhi,
ì kàdréro tà ì dré adrélé yǐlè nda kì àndu ni ko.
Kònò kàdré tá kònìni ko dhi, ì ni tá àyi kì togó adzá má vélé gò,
má dré àyi kì tàkonzì trizo!»*

Yésu ngi pídhígó agó kórì rìlepi dhi ni tà dri dhi ni àndu

(A kònò kpà Mátáyò 13:18-23; Lúkà 8:11-15)

¹³ Di Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Mì nǐ tsǐ pídhígó kòdhi ni àndu ko? Mì ni di pídhígó àruka títi dhi kì àndu ni ngínìngìni ró? ¹⁴ Agó adrélépi kórì

* 4:12 4:12 A kònò Esáyà 6:9-10.

ri nda adré Gíká ni kúlí ri kòdhya. ¹⁵ Mòndí àruka ì adré kúlí nda ni ka'í ngóro kórì rìle ledhélé láti m̀ile nda i t́ini. I kòyi kúlí nda dre dhi, Sàtána adré ndiri atsálé kúlí rìle nda ni tingá àyi ki togó lésè. ¹⁶ Mòndí àruka ì adré Gíká ni kúlí ka'í ngóro kórì rìle ledhélé bvò kírà ro dhi dri nda i t́ini. I kòyi kúlí nda dre dhi, ì adré ndiri ka'íá arí sè. ¹⁷ Di, ì dré adrélé kúlí nda ni tayí adrélé tìle àyi ki togó na ko dhi sè dhi, ì adré ngbà 'í tròle rúá lókyá tsà sè. Di kàdré tà ì dré adrézó kizà nya ásà dhi 'i yà, ngalè tà adrézó àyi ki m̀i pfo kúlí nda ni tà sè dhi 'i yà dhi, ì adré àyi ki tà ka'ika'í nda ni tayí mbèlè. ¹⁸ Mòndí àruka ì adré Gíká ni kúlí ka'í ngóro kórì rìle ledhélé kùtsí kòfalé nda i t́ini. I kòyi kúlí nda dre dhi, ¹⁹ tà bvò kòndi àdhyà adrébhá àyi ki togó 'o lanzìle dhi i, ngá lovó adrélépi àyi ki lití dhi, ìndì lovó kònzì twátwa dhi ì adré file àyi ki togó na kúlí nda ni amó gò, dré adrézó lò'wa 'a ko. ²⁰ Di, mòndí àruka ì adré àyikya Gíká ni kúlí ka'í ngóro kórì rìle ledhélé k̀ini dóro dri nda i t́ini. Ayi nda ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì adré ka'íá gò, ì dré adrézó lò'wa 'a dóro. Alo ni adré lò'wa 'a nyadhi-àlo-drì-mudrí, àzya ni nyadhi-na, àzya ni kó nyadhi-nzi.»

*Tà tadhále tálà ni tà rú dhi
(À kònò kpà Lúkà 8:16-18)*

²¹ Yésu gò tàá àyi dré dhi: «À adré gá tsì tálà dhi bhàle l̀idrí zàna yà, kó ngalè lánɡá zàna yà dhi be? Tàdzí ko! A adré zakó dhíá bhàle zá kuru mísá drina. ²² Tàko ko, à ni tà títi zùle zùzù dhi ki tadhá ngádra 'á. A ni kpà tà títi l̀uzu ró dhi ki 'o apfòle ngádra 'á. ²³ Dhya ángùdhi adrélépi bíbhále íbe tà ỳizo dhi kòyi!»

²⁴ Gò tàá àyi dré dhi: «Lè m̀i kàdré tà m̀i dré adrélé ỳile dhi ki kisù dóro! M̀i kàdré tà yi dóro dhi, Gíká ni àmi ki fe adrélé tà nda ki àndu ni dóro lavulé. A ni nd̀indì tà m̀i dré ǹile nda ki drì timbà. ²⁵ Tàko ko, dhya ángùdhi tà ǹilepi bí dhi dré dhi, à ni tà dré ǹile nda ki drì timbà. Di, dhya ángùdhi tà ǹilepi ko dhi dré dhi, à ni nd̀indì tà tsà dré ǹile dhi ni tingá.»

Tà tadhále kórì adrélépi mbàle áyi tàndi sè dhi ni tà rú dhi

²⁶ Yésu gò tàá dhi: «Gíká ni Opì sù ngóro kórì dhya àlo dré rìle bvò dri dhi t́ini. ²⁷ Dhya nda kàdré ayíle ngátsi sè yà, kó ngalè kàdré ngàle kítú sè yà dhi, kórì nda adré apfòle mbàle, tágba dhya nda dré ǹizoá ngalè tà nda adré ru 'o ng̀ini ya dhi ko dhi. ²⁸ Bvò nda ni tàndi adré kórì nda ni 'o adrélé lò'wa 'a dhi ǹi. Kórì nda adré rè zyà apfòle mb̀i ro gò, drì ni dré adrézó pfòle gò, dré adrézó lò'wa 'a. ²⁹ Lò'wa nda ì kòka dre dhi, dhya nda adré méngerè adó adrézó lwáá. Tàko ko, lókyá adrézó lò'wa nda ki akónà dhi kitswá dre.»

*Tà tadhále mùtáđi lò'wa ni tà rú dhi
(À kònò kpà Mátáyò 13:31-32, 34; Lúkà 13:18-19)*

³⁰ Yésu gò tàá dhi: «Má ni kitswá Gíká ni Opì ni tà tadhá àdho ngá rú? Kó ngalè, má ni tà ni ni tadhá kúlí alaala ángùdhi sè? ³¹ Opì nda sù ngóro mùtáđi lò'wa t́ini.† Lò'wa nda konyókonyó mvá lavulé lò'wa àruka títi adrélé rìle bvò dri dhi i rúsè. ³² Di, à kàdré lò'wa nda ni rì dhi, adré ina apfòle mbàle atsálé kàdrì ngá àruka títi adrélé kidhilé amvú 'á dhi ki lavú. Adré mbàle áyi kólá ki lebhé í rúsè kàdrìkàdrì gò, àrí ì dré adrézó bhà si drìlána l̀indrí ni ni tà sè.»

† 4:31 4:31 Yúda ànzì ì adré tá mùtáđi lò'wa kòndhi ni ri àyi ki amvú na, adrézó lò'wa ni ni lomvó, adrélé dàle mányàngá na. Tágba mùtáđi lò'wa nda dré adrézó tsámvá lavulé dhi, adré mbàle tsále byá méterè na dhi na.

³³ Di Yésu adré tá Giká ni kúlí tadhá àyi dré kúlí alaala bí làsú be kònìni dhi i sè, tsàle ì dré kitswázó tà nda ki àndu ni bwà ko dhi na. ³⁴ Adré tá tà àlo tadhá àyi dré kúlí alaala àko dhi ko. Di, ì dré adrérà'a lebèbhá ni íbe àyi pátí dhi 'á dhi, adré tá ína tà tíí nda ki àndu ngi àyi dré.

Yésu kíkí lyãandre

(A kònò kpà Mátáyò 8:23-27; Lúkà 8:22-25)

³⁵ Kítú nda ni ìndró sè dhi, Yésu dré tazoá áyi lebèbhá i dré dhi: «Mà kòzya tãpãriandre ni ta'á na.» ³⁶ Di akódhi ni lebèbhá nda ì kòtombà bwátù dré tá adrézó lána dhi na dre dhi, ì dré móndyá zyandre nda ki tayízó gò, kidhózó adrélé zyàle ta'á na. Bwátù àruka ì adré tá kpà zyàle tùmání àyi íbe. ³⁷ Gbã kòdhwa, lyãandre gú dhi dré ngàzo adrélé vile tãpãriandre nda mi. Yí adrélépi longálé dhi dré adrézó lodàle bwátù na gò, bwátù nda dré adrézó 'òle arílé. ³⁸ Di, Yésu adré tá ína ayí ko àmvòràmvò kùsé dri. Gò akódhi ni lebèbhá nda ì dré akódhi ni torózó, tazoá drá dhi: «Tadhálépi, mà adré dràle! Tà nda tsí tà tàko 'i mí dré?»

³⁹ Di Yésu dré ngàzo ligílé lyãandre nda dri, tazoá tãpãriandre nda dré dhi: «Mí kíkí mi adrélé kírí!» Lyãandre nda dré rizo adrélé kírí gò, ngá dré gòzo bhùle ndiii. ⁴⁰ Di Yésu dré tazoá áyi lebèbhá i dré dhi: «Mí adré ngá ro àdho tà sè? Ami dhu rè tà ka'íka'í àko?»

⁴¹ Tirí dré gàzo àyi léna bí gò, ì dré adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòndi tá ína àdhi 'i, ndìndì lyãandre i tãpãriandre be dhi ì dré adrézó akódhi ni kúlí ka'í 'òle ni?»

5

Yésu tidrí agó àlo tirí kònzì íbe í léna dhi

(A kònò kpà Mátáyò 8:28-34; Lúkà 8:26-39)

¹ Ì kòzya tãpãriandre nda ni ta'á na dre dhi, ì dré tsàzo bvò Gèrásà kya na.* ² Yésu kàsí bwátù lésè dre dhi, agó àlo tirí kònzì íbe í léna dhi dré apfòzo ngbò ró mógó lésè kitswálé ru kisú akódhi be. ³ Agó nda adré tá ína ayílé mógó 'ásè. Dhya àlo kitswá tá véle akódhi ni ru 'íle ndìndì nyìrì sè bwà ko. ⁴ Tàko ko, vésè be bí, à adré tá akódhi ni pá ki tí'í kómvé sè, adrézó akódhi ni drígá ki tí'í nyìrì sè. Di, akódhi adré tá ína nyìrì nda ki tikí, adrézó kómvé nda ki tonò. Dhya àlo kitswálépi akódhi ni bha áyi rìnyí zàle bwà dhi tá yókódhó. ⁵ Kítú sè ìndì ngátsi sè dhi, akódhi adré tá tatsíle tetrébe mógó 'ásè ìndì kóngó i drísè, adrézó áyi rúbhá tisi kírà sè.

⁶ Di akódhi kònò Yésu vwàvwà ro dre dhi, dré ngàzo aralé adhéle áyi kórókó tití akódhi kandrá. ⁷ Dré yòzoá kúlí 'u'ù sè dhi: «Yésu, Giká kurú na dhi ni Mvágó, àma kòfalésè mí be dhi, àdho tà 'i? Má adré ámi ti lizí Giká ni rú sè, mí kò'oró ma kònzì ko!» ⁸ Tà tá kònìni tàko ko, Yésu tà tá drá dhi: «Tirí kònzì, mí pfò agó kòndhi lésè!» ⁹ Gò Yésu dré lizízóá tíá dhi: «Ámi rú àdhi?» Akódhi logó drá dhi: «Áma rú <Zyandre>. Angyá ko, àma agó kòndi léna dhi bí.» ¹⁰ Di tirí kònzì nda dré dhèzo adrélé ngòle Yésu rú, kòmùró àyi pfòle bvò nda 'ásè ko dhi bvó.

¹¹ Ayi làgana kònàni dhi, tìgá ki pãrí andre adré tá ngá nya kóngó drìna. ¹² Di tirí kònzì nda ì dré Yésu ni ti lizízó tazoá dhi: «Mí kòmù àma lile tìgá kòna i véna wà, mà kòtifíró àyi léna be dhi bvó.» ¹³ Yésu dré ka'izoá. Di tirí kònzì nda ì dré topfòzo agó nda lésè, lile tifílé tìgá nda i léna. Gò

* **5:1** 5:1 Móndyá zile Gèrásà i ró kòni i, Mátáyò adré zía Gádàrà i ró. A kònò Mátáyò 8:28. Ayi nda ki bvò tá tãpãriandre Gálláyà àdhya ni ta'á na, kítú dré apfòrà lésè.

tìgá ànyíànyì ngùlù-rĩ nda ì dré ndĩzo tí tí kòngó nda ni gòlòko 'ásè, ledhélé tǎpǎriandre na, yĩ mvu gò, todràzo.

¹⁴ Gò tìgá nda ki likíbhá ì dré ngàzo ràle tà lavúlépi nda ni rúbí longóbe bhàandre na ìndì gbàbhú 'ásè. Dì mǒndí zyandre dhi ì dré apfòzo tà nda ni no. ¹⁵ Ì kàtsá Yésu véle dre dhi, ì dré agó tá tirí kònzì zyandre íbe í léna nda ni nòzo adrérà'a lírìlé Yésu làga. Akódhi tá kítá íbe í rú, ìndì tà kisùkisù íbe dóro. Dì tirí dré àyi ki 'òzo lavúlé. ¹⁶ Gò dhya tà nda ki nobhá mǐ sè dhi ì dré tà atsábhá agó tá tirí kònzì íbe nda rú, ìndì tìgá í rú dhi ki títízó àyi dré. ¹⁷ Dì àyi nda ì dré ngàzo Yésu ni ti lizí, kòngaró àyi ki bvò 'ásè be dhi bvò.

¹⁸ Yésu dré tá adrérà'a mbàle bwátù na dhi 'á dhi, agó tá tirí kònzì íbe í léna nda dré akódhi ni ti lizí, ì kòlìró túmání. ¹⁹ Dì, Yésu dré akódhi ni logázó, tàzoá drá dhi: «Mí nzi mí bhàna, ámi sùrú na. Mí tití àyi dré tà tí tí Mírì dré 'òle mí dré dhi í, ìndì akódhi bhà ámi kizà ngíni ya dhi.» ²⁰ Dì agó nda dré ngàzo lile tà tí tí Yésu dré 'òle í dré dhi ki longóbe bhàandre zìle Mudrí dhi ì 'ásè. Dì mǒndyá tí tí dhi ì adré tá akódhi ni yi síbhálé be ngbo.

*Yésu tidrí tòkó àlo dhi, ìndì tìngá Yàyìrò ni mvátòkó dràdrà lésè
(A kònò kpà Mátáyò 9:18-26; Lúka 8:40-56)*

²¹ Yésu kògò azyalé tǎpǎriandre nda ni ta'á lésè bwátù sè dre dhi, mǒndí zyandre lavulé dhi ì dré ru kimózó akódhi làgàsè kúrú tǎpǎriandre mǐle. ²² Yúdà ànzi ki lisámbò dzó ni kàdrì ki àlo rú be Yàyìrò dhi dré kpà atsázó kònàle. Dì kònò Yésu dre dhi, dré adhézó akódhi pá, ²³ akódhi ni ti lizí tà tàndì ró tàzoá dhi: «Áma zapi ànyíànyì dràdrà mǐle. Mí alì ámi drígá bha akódhi dri wà, kàdrìró adrélé lídrì be!» ²⁴ Dì Yésu ì dré ngàzo adrélé lile akódhi be. Mǒndyá zyandre lavulé nda ì dré kpà adrézó akódhi ni lebe, adrézó àyi ki tri rúásà.

²⁵ Dì àyi nda ì kòfalé dhi, tòkó àlo kàrí dré adrézó ràle rúásà kóná be mudrí-drì-rì dhi tá be. ²⁶ Akódhi nda nya tá kizà lavulé kódzó bí dhi ì drígá. Kizá tá ngá í drígàsè akílé tí tí wóyá. Dì, kàrí nda adré tá véle ràle rúásà lile drìdrì. ²⁷ Dì kòyi Yésu ni tà dre dhi, dré lavúzó mǒndyá zyandre nda ì kòfalésè, atsalé ànyì Yésu àmvolésè gò, akódhi ni kítá ti tabè. ²⁸ Angyá ko, adré tá ína kisúá dhi: «Má kòtabè ngbà 'í akódhi ni kítá ti kòdhya dhi, má ni adrí.» ²⁹ Gbǎ kòdhwa, kàrí adrélépi ràle rúásà nda dré akízó gò, dré atógyàzoá í rú dhi, í adrí àyi kizà nda lésè dre.

³⁰ Gbǎ lókyá nda sè dhi, Yésu dré kpà atógyàzoá í rú dhi, rìnyí pfò tá í lésè dre. Dré àyi alázó mǒndyá zyandre nda ì kòfalé gò, lizíá dhi: «Àdhi tabè kítá mána nì?» ³¹ Akódhi ni lebèbhá ì logó drá dhi: «Mí nò zakó mǒndyá zyandre kòni ì adrérà'a àyi ki tri mí rúsè dhi 'í! Mí adré di lizíá dhi, «Adhi tabè ma nì» ya dhi ngíni?» ³² Dì, Yésu dré gòzo véle adrélé mǒndyá í làgàsè nda ki no, nìzoá ngalè àdhi 'o tà nda nì ya dhi. ³³ Tòkó nda kàtógyà tà atsalépi í rú dhi dre dhi, dré alizo lyabe tirí dré adhéle akódhi pá gò, tà í dré 'òle nda ni ta drá ngádra 'á. ³⁴ Dì Yésu dré tàzoá drá dhi: «Áma zapi, ámi tà ka'íkà'ì tidrí mǐ dre. Mí lè togó be kàdrìkàdrì. Mí adrí kizà mína lésè dre.»

³⁵ Yésu dré rè dhu adrérà'a tà ta dhi 'á dhi, mǒndí àruka angábhá Yàyìrò, lisámbò dzó ni kàdrì nda bhàlésè dhi ì dré atsázó tàá drá dhi: «Ámi zapi drà dre. Tà adrézó gòle dhya tà tadhálépi dhi ni lagù ásà dhi àdho tà 'i?» ³⁶ Dì, Yésu dré ína kúlí nda ni ka'izo yìle ko. Gò dré tàzoá Yàyìrò dré dhi: «Mí ro ngá ko. Mí kòka'ì ngbà 'í ka'íkà'ì.»

³⁷ Di dré móndí àzya ka'izo lile í vèsè ko, ka'ì ngbà 'í Pétèró, Yàkóbhò, tsàle adrúpi ni Yòwánì be dhi ì kòdhya. ³⁸ Ì kòtsa Yàyíró bhàna dre dhi, Yésu dré nòzoá dhi, móndyá títi dhi ki drì abíabí gò, ì dré adrézó àwó ngo, adrézó tongólé lúlú be. ³⁹ Di kòfì dzó nda na dre dhi, dré tazoá àyi dré dhi: «Àmi ki drì abíabí gò, mì dré adrézó àwó ngo àdho tà sè? Mvámvá kòdhi drà ko. Adré ína ayi ko.» ⁴⁰ Gò ì dré dhèzo adrélé akódhi ni gu. Di Yésu dré àyi ki 'òzo pfole títi kivi na. Dré mvámvá nda ni atá ki drizo andre ni íbe, ìndì àyi lebèbhá na nda íbe gò, fizo àyi íbe àrà mvámvá nda dré adrézó dhi na. ⁴¹ Dré akódhi ni drígá ruzo, tazoá drá dhi: «Tàlità kúmì!» (Kòdhi adré leá tàle dhi: «Mvátòkó, má tà mí dré dhi, mí nga!») ⁴² Gbã kòdhwa, mvátòkó adrélépi tá kóná íbe mudrí-drì-rì nda dré ngàzo kidhólé atsi to. Di àyi ki líndrí dré gazo bhwábhwa. ⁴³ Gò Yésu dré àyi ki kodzózó tà tàndi ró tazoá dhi, ì kòlongó tà nda dhya àlo dré ko. Dré tazoá dhi, ì kòfè ngá mvámvá nda dré nyàle.

6

Nàzàrètàbhá ì ka'ì Yésu ko (A kònò kpà Mátáyò 13:53-58; Lúkà 4:16-30)

¹ Yésu kòtayí àrà nda dre dhi, dré lizo tsàle bhàandre í dré tá mbàzo lána dhi na.* Akódhi ni lebèbhá ì lè tá kpà túmánì akódhi be. ² Sàbátù kàtsá dre dhi, dré kidhózó adrélé tà tadhá Yúdà ànzi ki lísàmbò dzó na. Gò móndyá zyandre nda ì dré adrézó akódhi ni yi síbhálé be ngbo, adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòndi kisú ína tà kòdhi ì ángwà? Tògyá fèle drá kònìni nì àdho tògyá 'ì? Kisú kpà rìnyí adrézó tà líndrígá ró dhi ki 'o àyi tàndi ni drígá sè dhi ángwà? ³ Akódhi kòndi tsì dhya adrélépi fa ledé dhi 'ì ko? Akódhi tsì Màríyà ni mvá 'ì ko? Adrúpi ni ì tsì Yàkóbhò, Yósè, Yúdà tsàle Símónà ko? Amvúpi ni ì àma kòfalé ko?» Di tà nda sè dhi, ì kitswá tá Yésu ni ka'ì bwà ko. ⁴ Di Yésu dré tazoá àyi dré dhi: «À adré ngbà 'í pròfétà ni líndrì bha ko dhi akódhi ni tàndi bha, akódhi ni sùrú 'á, ìndì akódhi ni dzó 'á.» ⁵ Di akódhi kitswá tá tà àzya líndrígá ró dhi ni 'o kònàle ko, bhà ngbà 'í àyi drígá dràbhá àruka ì dri, àyi ki tidrízó dhi kòdhya. ⁶ Di akódhi ni líndrí adré tá gàle, ì dré tá adrélé tà ka'ìka'ì àko dhi sè.

Yésu tibhù àyi lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ì lile àzì na (A kònò kpà Mátáyò 10:5-15; Lúkà 9:1-6)

Amvolásà dhi, Yésu dré ngàzo adrélé tatsilé tà tadhábe bhà àlo àlo títi bvò nda lé dhi ì 'àsè.

⁷ Dré àyi lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ki azízó, rìnyí fèzo àyi dré kitswázó tírì kònzi ki bha àyi pálé gò, dré kidhózó àyi ki tibhù lile rì rì àzì 'o. ⁸ Dré tá adrérà'a àyi ki tibhù dhi 'á dhi, lazí tà àyi dri kònìni: «Mì do ngá àlo dhi atsi sè ko, ngbà 'í kùtù fa kòdhya. Mì kòdo mápà 'ì yà, kòmvò 'ì yà, kó ngalè làfa 'ì yà dhi àmi rú ko. ⁹ Mì asó kámókà, di, mì kòdo kítá agá lésè dhi ni àzya ko. ¹⁰ Dzó ángùdhi mì dré dra fizo lána dhi, mì kàdré ayilé kònàle tsàle kítú mì dré dra ngàzo bhà nda 'àsè dhi tú. ¹¹ Bhà ángùdhi dra àmi ki ka'izo dòle lána dóro ko yà, kó ngalè àmi ki kúlí yizo ko yà dhi na dhi, mì kòpfò 'àsà, ìndì mì kòtowá tàpfulíndrí àmi pásè tadházóá dhi, mì tayí àyi ki tà títi dre.»

* **6:1** 6:1 Bhàandre Yésu dré mbàzo lána kòndhi tá Nàzàrétà 'ì. A kònò Lúkà 4:16; Mátáyò 13:54.

¹² Di Yésu ni lebèbhá nda ì dré ngàzo lile longóaba móndí i dré dhi, ì kòladzá àyi ki togó agòzo Giká vélé. ¹³ I adré tá tirí kònze bí dhi ki dro móndí i lésè, adrézó dò da dràbhá bí dhi i dri, adrézó àyi ki tidrí.

*Yòwàni bàtìsimò fèlepi ni dràma
(A kònò kpà Mátáyò 14:1-12; Lúkà 9:7-9)*

¹⁴ Di ópí Eródè dré tà nda ki rúbí yìzo. Tàko ko, Yésu ni rúbí la'ú tá bvò nda 'àsè títi. Móndí àruka ì adré tá tàá dhi: «Yòwàni Bàtìsimò fèlepi angá ína dràdrà lésè nì! Àsà dhi, akódhi rìnyí íbe adrézó tà líndrìga ró dhi ki 'o.» ¹⁵ Aruka ni ì adré tá tàá dhi: «Akódhi Elíyà 'i.» Aruka ni ì adré kó tàá dhi: «Akódhi pròfétà 'i, ngóro pròfétà atú dhi ki àlo tìni.» ¹⁶ Di, Eródè kòyi tà adréle tàle nda i dre dhi, dré ína tàzoá dhi: «Yòwàni má dré drí 'òle lile kòdhi angá ína dràdrà lésè nì.»

¹⁷ Tàko ko, Eródè nda 'o tá Yòwàni rùle adròle, bhèle bádzó na dhi nì. 'O tá kònnì àyi adrúpi Fílípò ni tòkó, Eròdíyà, í dré tá dòle mòle tòko ró dhi ni tà sè. ¹⁸ Angyá ko, Yòwàni adré tá tàá Eródè dré dhi: «Kitswá mí dré adrézó ámi adrúpi ni tòkó íbe dhi ko.» ¹⁹ Àsà dhi, Eròdíyà nda adré tá togó kònze bha Yòwàni rú. Adré tá akódhi ni le pfùle dràle, di, kitswá tá ína tà 'o bwà ko. ²⁰ Tàko ko, Eródè nì ína tàle dhi, Yòwàni tá móndí gyägya ìndì lólo dhi 'i dhi be. Di adré tá akódhi ni ro, adrézó sùle rúá. Adré tá kpà akódhi ni kúlí le yìle, tágba akódhi ni drí dré tá adrézó abílé tò kúlí nda i sè dhi.

²¹ Di, lókyá Eròdíyà dré kitswázó tà 'o bwà dhi dré atsázó. Kítú Eródè ni tìzo ásà dhi sè dhi, akódhi dré gwányá 'òzo àyi àzibhá ki kàdrì i dré, sòdá ki kàdrì i dré, ìndì móndí kàdrì àruka Gàliláyà àdhyà i dré. ²² Gò Eròdíyà ni zapí dré apfòzo ngá to Eródè i kandrà móndyá dré azilé gwányá nda lé dhi íbe, àyi ki togó 'òzo kiníle tò. Di ópí nda dré tàzoá mvátokó nda dré dhi: «Mí zi ngá ángùdhi mí dré adréle lèle dhi má tí, má kòfèro mí dré.» ²³ Dré mòmndrà sizo tàzoá drá dhi: «Ngá ángùdhi mí dré dra zìle má tí dhi, má ni fèá mí dré, kàdré gba áma òpí lanzíle 'a be rí dhi ni àlo 'i yà dhi.» ²⁴ Gò mvátokó nda dré pfòzo lizíá àyi andre tí dhi: «Má kòzi àdho ngá kòdhyà ya?» Andre ni logó dhi: «Mí kòzi Yòwàni Bàtìsimò fèlepi ni drí kòdhyà.» ²⁵ Di mvátokó nda dré gòzo tsàle mbèlè ópí nda véna, tàá drá dhi: «Má lè mí káfè má dré Yòwàni Bàtìsimò fèlepi ni drí kònwa sǎnì na.» ²⁶ Gò ópí nda ni togó dré kizà nyàzo lavúlé tà nda sè. Di, mòmndrà dré tá sùle móndyá azilé nda i kandrà dhi i sè dhi, lè ína tà zìle í tí nda gale ko. ²⁷ Dré ndìri sòdá ki àlo mùzo lile kitswálé Yòwàni ni drí li, kògòro agòle ába be dhi bvó. Di sòdá nda dré lizo Yòwàni ni drí li bádzó na gò, ²⁸ drí nda ni adózo sǎnì na, alizo fèá mvátokó nda dré. Gò akódhi nda dré fèzoá àyi andre dré. ²⁹ Di Yòwàni ni lebèbhá ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré tsàzo akódhi ni àbvò do lizo bhàá mógó na.

*Yésu fè ngá nyàle móndí ngùlù-nzi dhi i dré
(A kònò kpà Mátáyò 14:13-21; Lúkà 9:10-17; Yòwàni 6:1-14)*

³⁰ Apóstolò Yésu dré tá tibhùle nda ì kàgò dre dhi, ì dré àyi ki kimózo akódhi làga, tà títi ì dré 'òle ìndì tadhálé dhi ki tití drá. ³¹ Gò Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì alì, mà kòlìró àma pátí lovólé tsà àrà móndí àko dhi na.» Tà tá kònnì tàko ko, móndí zyandre dhi ì adré tá alìle, adréle gòle gò, Yésu ì dré ndìndì adrézó lókyá ngá nyàzo dhi íbe ko.

³² I dré di tombàzo bwátù na kitswálé lile àyi pátí àrà móndí àko dhi na dhi bvó. ³³ Di, móndí bí àyi ki nobhá lǎrà'a dhi ì nì tá àrà ì dré tá adrézó

lìle lána dhi be. Gò móndí zyandre dhi ì dré ngàzo bhàandre títi dhi ì lésè, ràle pá sè tsàle àrà nda na drìdrì Yésu ì kandrána. ³⁴ Di Yésu kàsí bwátù lésè dre dhi, dré móndyá zyandre lavulé nda ki nòzo gò, kizà dòzo áyi togó na àyi ki tà sè. Tàko ko, àyi tá ngóro kábilígyà adrèbhá àyi ki likilépi àko dhi ì tíni. Di dré kidhózó adrélé tà bí dhi ki tadhá àyi dré.

³⁵ Ìndró kàndrì dre dhi, akódhi ni lebèbhá ì dré àyi ki kisízo ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Kònìdhi àrà bhà àko dhi 'i, ìndì lókyá lavú dre. ³⁶ Mí kòfè di láti móndyá zyandre kòni ì dré lizo mányàngá gi nyàle gbàbhú 'ásè ìndì bhà àma làgàsè dhi ì 'ásè wà.» ³⁷ Di, Yésu logó àyi dré dhi: «Àmi ki tàndi, mì fè ngá àyi dré nyàle dhi àmi.» Ì gò tàá drá dhi: «Mà kòlì tsi làfa lò'wa kámá-rì dhi ki kizá ngbà, mápà gizo kitswálé fèle àyi títi dhi ì dré nyàle?»† ³⁸ Di Yésu lizí àyi tí dhi: «Àmi mápà íbe ángopí? Mì lè nòá.» Ì kòlì nòá dre dhi, ì dré tàzoá dhi: «Àma mápà íbe nzi, ìndì kosyá íbe rì.»

³⁹ Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi, ì kòtukù móndyá títi nda ì lirílé mbilídrì drìsè. ⁴⁰ Gò àyi nda ì dré lirízó ngbungbu nyadhi-nzi, ìndì nyadhi-rì-drì-mudrí. ⁴¹ Di Yésu kádó mápà nzi nda ì kosyá rì nda íbe dre dhi, dré mì tìngázó kurú na bhù na, tà tani zizo Gíká tí ngá nda ì dri. Dré mápà nda ki toṅozo lanzíle áyi lebèbhá ì dré, ì kòlanzíro móndyá zyandre nda ì dré. Dré kpà kosyá rì nda ki lanzízo àyi títi dhi ì dré. ⁴² Di àyi títi nda ì dré nyàzoá pizo. ⁴³ Gò akódhi ni lebèbhá ì dré mápà nda ki àmbí kosyá íbe dhi ki lokózó gale kánzì mudrí-drì-rì dhi ì sè bíbi. ⁴⁴ Ago ngá nda ki nyabhá dhi ì tá ngulù-nzi.

Yésu to atsí tǎpǎriandre drìsè

(A kònò kpà Mátáyò 14:22-33; Yòwànì 6:15-21)

⁴⁵ Gbǎ lókyá nda sè dhi, Yésu dré áyi lebèbhá ki 'òzo lìle mbàle bwátù na, ì kòzyaró drìdrì ì kandrána tǎpǎriandre ni ta'á na, Bètèsàyídà na. Tàko ko, lè tá rè zyà láti fèle móndyá zyandre nda ì dré lizo 'íká. ⁴⁶ Kòlazí àyi tí dre dhi, dré mbàzo kòngó àlo drìna kitswálé tà ta Gíká be.

⁴⁷ Ngá kàní dre dhi, Yésu ni lebèbhá ì tá bwátù na tǎpǎriandre nda ni kítógá na. Di, akódhi tá ina kalóma bvò dri. ⁴⁸ Dré nòzoá dhi, áyi lebèbhá nda ì adrè tá ru lagù kápí sè kitswálé bwátù zi lìle drìdrì, lyǎandre dré adrélé v̄ile sínyà dri àyi rú dhi sè. Di ngátsi kítógá àmvolésè dhi, dré ngàzo adrélé atsí to tǎpǎriandre drìsè, adrèzo lìle áyi lebèbhá nda ì véna, adrélé 'òle àyi ki lavú. ⁴⁹ Ì kònò akódhi adrèrà'a atsí to tǎpǎriandre drìsè dre dhi, ì dré kisúzoá dhi, kòdhi tá móndí líndrí 'i gò, ì dré ngàzo tetrélé. ⁵⁰ Tàko ko, àyi títi dhi ì nò tá akódhi gò, tirì dré gàzo àyi léna bí. Di, gbǎ kòdhwa, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì tsi togó! Ma 'i. Mì ro ngá ko!» ⁵¹ Dré mbàzo bwátù na àyi véna gò, lyǎandre nda dré rizo adrélé kíri. Di àyi ki líndrí dré gàzo bhwǎbhwa. ⁵² Angyá ko, tà líndrìga ró Yésu dré 'òle mápà ni tà sè nda fì tá dhu rè àyi drìna ko, àyi ki togó dré tá adrélé tòmbatòmbe dhi sè.

Yésu tidrí dràbhá ì bvò Gènèsàrètè àdhyà na

(A kònò kpà Mátáyò 14:34-36)

⁵³ Ì kòzya tǎpǎriandre nda ni ta'á na dre dhi, ì dré tsàzo bvò Gènèsàrètè àdhyà na. ⁵⁴ Ì dré tá adrèrà'a apfòle bwátù lésè dhi 'á dhi, móndyá kònàle dhi ì dré ndrì Yésu ni nòzo nìle kyá. ⁵⁵ Di ì dré ngàzo tatsilé bvò nda 'ásè

† 6:37 6:37 A adrè tá làfa lò'wa kònìdhi ni rú zi «dènàri». Dènàri àlo dhi tá làfa adrélé fèle móndí àlo dré àzi 'òle kítú àlo sè dhi tí dhi 'i. Di làfa lò'wa kámá-rì kòni ì tá làgí kàdrì 'i.

títí, adrélé dràbhá ki adó ká'yá i dri, adrézó alìle àyi íbe àrà ángùdhi ì dré yìzoá akódhi lána dhi lé. ⁵⁶ Di àrà títí Yésu dré adrézó lile dhi ì 'ásè dhi, gba kàdré bhàandre 'i yà, bhà 'i yà, kó ngalè gbàbhú 'i yà dhi, móndí ì adré tá àyi ki dràbhá ki adó alizo àyi íbe àrà adrézó ngá lagí dhi ì 'ásè. Di ì adré tá akódhi ni ti lizí, kòtayíró dràbhá nda ì adrélé ngbà 'í àyi kítá ti tabè kòdhyà. Di àyi títí adrébhá tabèá nda ì adré tá adrélé.

7

Gìká ni kúlí bhèma adrézó móndí ki labhi lebè dhi (A kònò kpà Mátáyò 15:1-9)

¹ Kítú àlo dhi, Fàrìsáyò ì tatrítrí kúlí tadhábhá àruka angábhá Yèrúsaléma lésè dhi ì alì tá ru kimó Yésu làga. ² Gò ì dré nòzoá dhi, akódhi ni lebèbhá ki àruka ì adré tá ngá nya drígá be ndí ró. Kòdhi adré tàá dhi, ì adré tá ngá nya drígá dzi àko ró. ³ (Tàko ko, Fàrìsáyò ì Yúdà ànzì àruka títí dhi íbe dhi, ì adré rè ngbú àyi ki drígá dzi dóro 'íká, gò adrézó ngá nya ndò, ì dré adrélé tròle àyi ki tábhí ki labhi ì rú dhi sè. ⁴ † kàdré nzìle àrà adrézó ngá lagí dhi lésè dhi, ì adré ngbú àyi ki temvé yí sè 'íká, gò adrézó ngá nya ndò. † adré kpà labhi àruka bí dhi ki lebè, adrézó kópò ki dzi lìdrí íbe ìndì sàni íbe.*) ⁵ Di Fàrìsáyò nda ì tatrítrí kúlí tadhábhá nda íbe dhi ì dré lizízoá Yésu tí dhi: «Àmi lebèbhá ì adré àma ki tábhí ki labhi lebè ko àdho tà sè? Tàko ko, ì adré àyikya ngá nya drígá be ndí ró.» ⁶ Yésu logó àyi dré dhi: «Pròfétà Èsáyà dré tá adrerà'a Gìká ni kúlí longó àmi túrúpúbhá ì ró ni ki tà sè dhi 'á dhi, longó tà nda kyá tàzoá dhi: <Móndyá kòdhi ì adré áma lindrì bha ngbà 'í ti sè. Di, àyi ki togó vwà ína má rúsè vwàvwà.

⁷ † adré lisámbò 'o má dré wóyá.

Tàko ko, ì adré tòlí angábhá móndí ì vélésè dhi ki tadhá ngóro tòlí nda ì angá tá má vélésè na tìni.>†

⁸ Mì tayí àmikya tòlí Gìká àdhyà ì, adrézó tròle labhi móndí kya ì rú.»

⁹ Gò tàá àyi dré dhi: «Mì nì àmikya adrélé Gìká ni tòlí ki bhe gàrà dri, adrézó àmi ki tàndì ki labhi ki líkí dhi dóro. ¹⁰ Tàko ko, Mósè tà tá dhi: <Lè mí kàdré àmi atá ni lindrì bha àmi andre be.>‡ Tà kpà dhi: <Dhya adrélépi tà ta kònzi àyi atá rú yà, kó ngalè àyi andre rú yà dhi, lè à kò'o akódhi nda dràle dràdrà.>§ ¹¹ Di, mì adré àmikya tàá dhi, dhya àlo ni kitswá tàá àyi atá dré yà, kó ngalè àyi andre dré yà dhi: <Ngá má dré tá kitswá lé fèle àmi ledé dhi kòròbànì 'i, kòdhi adré tàá dhi, ngá fèle Gìká dré dhi 'i.> ¹² Akódhi nda kòtà kònini dhi, mì adré dì vélé akódhi ni tayí tà 'o atá ni dré yà, kó ngalè andre ni dré yà dhi ko. ¹³ Di ásà dhi, mì adré àmikya Gìká ni kúlí bhe gàrà dri, àmi ki labhi mì dré kiséle àmi ki tábhí ì véna dhi ki tà sè. Mì adré kpà tà bí dhi ki 'o kònini.»

Tà adrébhá móndí ki 'o atsálé ndí ró Gìká mìlésè dhi ì (A kònò kpà Mátáyò 15:10-20)

¹⁴ Gò Yésu dré gòzo móndyá zyandre kònale dhi ki azí, tàzoá àyi dré dhi: «Àmi títí, mì yi vo rè tà kònìdhi, àndu ni ni nìzo ká! ¹⁵ Ngá adrélépi fìle móndí léna dhi kitswá akódhi ni 'o atsálé ndí ró bwà ko. Be ró dhi, tà

* **7:4** 7:4 Wárágà àruka Gìká ni Kúlí tisizo àyi dri dhi ì adré kókpà tàá kònwa dhi: [...ìndì lírìrà adrézó ngá nya dhi íbe]. † **7:7** 7:7 A kònò Èsáyà 29:13. ‡ **7:10** 7:10 A kònò Pfòma 20:12; Dùtèrònómè 5:16. § **7:10** 7:10 A kònò Pfòma 21:17; Lèvitikè 20:9.

adrélépi apfòle móndí lésè dhi adrè ína akódhi ni 'o atsálé ndĩ ró dhi nì.»
[16 *]

17 Yésu kòtayí mónnyá zyandre nda i dre dhi, dré nzìzo bhàna gò, akódhi ni lebèbhá ì dré kúlí alaala nda ni àndu lizizó tíá. 18 Akódhi dré tazoá àyi dré dhi: «Àmi, àmi kókpà tà nìni àko? Mì nì ko tàle dhi, ngá adrélépi file móndí léna dhi kitswá ína akódhi ni 'o atsálé ndĩ ró bwà ko dhi? 19 Tàko ko, ngá nda adrè file akódhi ni togó na ko. Be ró dhi, adrè ína file akódhi ni 'a na gò, adrélé apfòle akódhi ni rúbhá lésè.» (Kúlí nda kòdhi sè dhi, Yésu adrè tá taa dhi, mányàngá títi dhi i dóro Giká mlésè.)

20 Yésu gò taa dhi: «Tà adrélépi apfòle móndí ni togó lésè dhi ína tà adrélépi akódhi ni 'o atsálé ndĩ ró dhi 'i. 21 Tàko ko, tà adrèbhá apfòle móndí ki togó lésè dhi i, tà kòni 'i: tà kònzì kisùle dhi i, ndòtò tà, kugù tà, móndí ki tufuma ni tà, 22 múná tà, ngá lovó ni tà, togó kònzì ni tà, móndí ki litima ni tà, tà swà, lovó kònzì bhàma móndí i rú dhi ni tà, móndí ki rú tàma kònzì dhi ni tà, drìkàdrì ni tà, ìndì tà azaaza. 23 Tà kònzì nda kòdhi ì adrè títi apfòle móndí ki togó lésè gò, adrélé àyi ki 'o atsálé ndĩ ró.»

*Tòkò àlo sùrú twá ro dhi ka'i Yésu bàti
(À kònò kpà Mátáyò 15:21-28)*

24 Amvolásà dhi, Yésu dré àrà nda ni tayízó gò, lizo tsàle bvò Tírè làga dhi na. Kònàle dhi, dré fizo dzó àlo na lùzu ró. Lè tá à kòni i kònàle dhi ko. Dì, kitswá tá ína tà nda ni zu móndí i dré bwà ko. 25 Dì tòkò àlo zapi ni dré adrézó tírì kònzì íbe í léna dhi kòyi Yésu ni rúbí dre dhi, dré ndiri alizo adhéle akódhi pá. 26 Tòkò nda tá ína móndí sùrú twá ro ùle bvò Fòwínikè àdhya Sírìyà le dhi na dhi 'i. Dì dré ngàzo adrélé Yésu ni ti lizí, kòdroró tírì kònzì nda àyi zapi lésè be dhi bvò. 27 Yésu dré tazoá drá dhi: «Mí tayí rè zyà ànzimvá i ngá nya pìzo 'íká. Tàko ko, kitswá ànzimvá ki mápà dòzo bhèle kòkí i dré dhi ko.» 28 Dì, tòkò nda logó drá dhi: «Mírì, tágba kònzìni dhi, ndìndì kòkí mísá zàle dhi ì adrè àyikya mápà kórònyá ànzimvá ì dré adrélé tayíle ledhélé dhi ki nya kòdhya.» 29 Dì Yésu tà drá dhi: «Kúlí mí dré logólé kòdhi sè dhi, mí kitswá nzìle. Tírì kònzì nda pfò ámi zapi lésè dre.» 30 Dì tòkò nda kònzì í bhàna dre dhi, dré àyi zapi nda ni kisúzó adrérà'a ayíle lángá dri. Tírì kònzì nda pfò tá lásà dre.

Yésu tídrí agó àlo bíbhálé be kùdúkùdu ró adrélépi kpà ábhábhá ro dhi

31 Amvolásà dhi, Yésu dré bvò Tírè làga nda ni tayízó gò, lizo lavúlé Sídónà 'asè, ìndì bvò zìle bhàandre Mudrí i ró dhi 'asè, gòle tsàle tápáriandre Gàlílàyà àdhya làgana. 32 Kònàle dhi, à dré agó àlo bíbhálé be kùdúkùdu ró adrélépi kpà ábhábhá ro dhi ni adzízó Yésu véle, akódhi ni ti lizizó, kòbhàró drígá agó nda dri, akódhi ni tídrízó be dhi bvò. 33 Dì Yésu dré akódhi nda ni drìzo lizo ába gàrà dri móndí zyandre i rúsè gò, àyi drígá ànzì ki sòzo akódhi bína. Dré túsú fùzo àyi drígámbílí dri gò, akódhi ni làdra tabèzo ásà. 34 Dré mì tingázó kurú na bhù na gò, la'ázó fèèè, tazoá dhi: «Èfátà!» (Kòdhi adrè leá tàle dhi: «Mí nzì ru!») 35 Gbá kòdhwa, agó nda ni bíbhálé dré fùzo, akódhi ni làdra dré ru nzìzo gò, dré kidhózó adrélé tà ta dóro. 36 Gò Yésu dré mónnyá kònàle dhi ki kodzózó tazoá dhi, ì kòlongó tà nda ni rúbí dhya àlo dré ko. Dì, kàdré véle àyi rúbí ni longoma logá móndí i dré dhi, ì adrè véle rúbí nda ni longó lizo ába drìdrì. 37 Dì móndí ki líndrì adrè tá véle gàle bhwábhwa gò, ì dré adrézó

* 7:16 7:16 Wárágà Giká ni Kúlí tisìzo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adrè kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Dhya ángùdhi adrélépi bíbhálé íbe tà yìzo dhi kòyi!]

táá dhi: «Tà títi akódhi dré adrélé 'òle dhi i dóro! Adré ndìndì móndí bíbhálé be kùdúkùdu ró dhi ki 'o adrélé tà yi, ìndì móndí ábhábhá ro dhi ki 'o adrélé tà ta.»

8

*Yésu fè ngá nyàle móndí ngùlù-su dhi i dré
(A kònò kpà Mátáyò 15:32-39)*

¹ Amvolásà dhi, móndí zyandre lavulé dhi ì dré gòzo ru kimó Yésu làga. Ayi nda ì dré tá adrélé ngá nyàle dhi àko dhi sè dhi, Yésu dré áyi lebèbhá ki azizó, tàzoá àyi dré dhi: ² «Má adré kizà do áma togó na mónnyá zyandre kòni ki tà sè. Tàko ko, àma túmánì àyi íbe kítú na, ìndì ngá ì dré kitswále nyàle dhi véle yókódhó. ³ Má kòlogó àyi nzìle bhàna tàbirí be dhi, ì ni landè ledhézó láti bhálé. Angyá ko, àyi ki àruka ì angá làwú làvo lésè.» ⁴ Di akódhi ni lebèbhá ì logó drá dhi: «Àrà bhà àko kòndhi 'á dhi, à ni kitswá mápà kisú fèle àyi dré nyàle pìzo ásà dhi ángwà?» ⁵ Yésu lizí àyi tí dhi: «Àmi mápà íbe ángopí?» Ì logó dhi: «Nzi-drì-rì.»

⁶ Gò Yésu dré tàzoá mónnyá zyandre nda ì dré dhi, ì kòlirí bvò dri. Di kádó mápà nzi-drì-rì nda ì dre dhi, dré àwoyà fèzo Giká dré gò, tonòzoá lanzílé áyi lebèbhá ì dré gò, ì dré lanzízóá mónnyá zyandre nda ì dré. ⁷ Ayi tá kpà kosyá àruka tsàtsà dhi íbe. Di Yésu dré kpà tà tani zìzo Giká tí kosyá nda ì dri gò, tàzoá áyi lebèbhá ì dré dhi, ì kòlanzí mónnyá nda ì dré. ⁸ Di mónnyá títi nda ì dré ngá nda ki nyàzo pìzo. Gò akódhi ni lebèbhá ì dré àmbí ni ki lokózó gàle kánzì nzi-drì-rì dhi ì sè bíbi. ⁹ Mónnyá ngá nyabhá nda ì tá ànyànyì ngùlù-su. Gò Yésu dré láti fèzo àyi dré nzìzo.

¹⁰ Gbǎ lókyá nda sè dhi, Yésu ì dré tombàzo bwátù na lebèbhá ni íbe gò, ì dré lizo tsàle bvò Dàlàmanútà àdhya na.

*Fàrisáyò ì lizí Yésu tà àlo líndrìga ró dhi ni 'o
(A kònò kpà Mátáyò 16:1-4)*

¹¹ Gò Fàrisáyò ì dré alìzo Yésu véle, adrélé tà kayí akódhi be. Ì adré tá akódhi ni le tabhìle gò, ì dré akódhi ni ti lizízó, kò'oró tà àlo líndrìga ró angálépi Giká vélésè dhi. ¹² Di Yésu dré ngàzo la'álé fèèè gò, tàzoá dhi: «Mónnyá ándrò kòni ì adré tà líndrìga ró dhi ni nda nòle àdho tà sè? Má adré tà bàti ta àmi dré: A kitswá tà àlo líndrìga ró dhi ni 'o àyi dré nòle dhi ko.» ¹³ Gò dré àyi ki tayízó, gòzo mbàle bwátù na kitswále zyàle tǎpǎriandre ni ta'á na.

*Tàkú Fàrisáyò kya ìndì Eródè àdhya
(A kònò kpà Mátáyò 16:5-12)*

¹⁴ Di Yésu ni lebèbhá ì tivì tá mápà dòma atsí na dhi. Ayi tá ngbà 'í mápà íbe àlo bwátù na. ¹⁵ Gò Yésu dré àyi ki kodzózó tàzoá dhi: «Mì kònò dóro, mì kàdréró àmi ki líkí tàkú Fàrisáyò kya ìndì Eródè àdhya ki tà sè.» ¹⁶ Di akódhi ni lebèbhá ì dré ngàzo adrélé tà kayí àyi kòfalésè adrézó tàá dhi, akódhi tà tá kònnì ì dré tá adrélé mápà àko dhi sè. ¹⁷ Yésu dré tà ì dré adrélé tàle nda ni nìzo kyá gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mì adré àmikya tà kayí mì dré adrélé mápà àko dhi sè àdho tà sè? Mì atógyà dhu rè àmikya tà àlo ko? Mì nì dhu rè tà àlo ko? Àmi ki togó tsì tòmbatòmbe bàti? ¹⁸ Àmi mì íbe gò, mì dré adrézó ngá no ko? Àmi bíbhálé íbe gò, mì dré adrézó tà yi ko? Mì tivì vo tà má dré 'òle dhi ì dre? ¹⁹ Má dré tá mápà nzi dhi ki tonòzo lanzílé mónnyá ngùlù-nzi dhi ì dré dhi, mì gò àmbí ni ki lokó gàle kánzì ángopí?» Ì logó drá dhi: «Mudrí-drì-rì.» ²⁰ Yésu gò lizíá dhi: «Má dré tá kó

mápà nzi-drì-rì dhi ki tonòzo lanzilé mónnyá ngùlù-su dhi i dré dhi, mì gò àmbí ni ki lokó gàle kánzì ángopí?» Ì logó dhi: «Nzi-drì-rì.» ²¹ Dì Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì ni vo dhu rè tà àlo ko?»

Yésu tídrí agó àlo mì kùdúkùdu ró dhi

²² Amvolásà dhi, ì dré lizo tsàle bhàandre rú zìle Bètèsàyídà dhi na. Kònàle dhi, à dré agó àlo mì kùdúkùdu ró dhi ni adzízó Yésu véle, akódhi ni ti lizízó, kòtabèró agó nda, akódhi ni tídrízó be dhi bvó. ²³ Dì Yésu dré mì kùdúkùdu nda ni drígá rùzo, akódhi ni sèzo pfòzo ába bhà nda 'àsè kivi na. Dré túsú fùzo akódhi mi, drígá bhàzo dríá gò, akódhi ni lizízó tàzoá dhi: «Mí adré ngá no?» ²⁴ Agó nda dré mì bhèzo gò, tàzoá dhi: «Má adré móndí ki no ngóro fa i tíni, di, ì adré atsí to.» ²⁵ Yésu dré gòzo tódhyá áyi drígá bha agó nda mi. Dì akódhi nda dré gòzo mì nzi kàdrì gò, mì ni dré adrízó adrelé ngá títi dhi ki no dóro. ²⁶ Gò Yésu dré akódhi ni logózó nzìle bhàna, tàzoá drá dhi: «Mí kògò file bhà kòdhi na ko.»

*Pétèró tà ngádra 'á dhi, Yésu Mèsíyà 'i
(A kònò kpà Mátáyò 16:13-20; Lúkà 9:18-21)*

²⁷ Amvolásà dhi, Yésu i lebèbhá ni íbe dhi ì dré ngàzo adrelé lavúle bhà tsàtsà bhàandre Kàyisàriyà Filípò àdhya làgàsè dhi i 'àsè. Látì 'á dhi, akódhi dré lizízó àyi tí dhi: «Móndí ì adré tàá dhi, ma àdhi 'i?» ²⁸ Ì logó drá dhi: «Móndí àruka ì adré tàá dhi, mi Yòwànì Bátisimò fèlepi 'i. Aruka ni ì adré tàá dhi, mi Elíyà 'i. Aruka ni ì adré kó tàá dhi, mi pròfétà ki àlo 'i.» ²⁹ Yésu gò lizíá àyi tí dhi: «Dì àmi ró dhi, mì adré àmikya tàá dhi, ma àdhi 'i?» Pétèró gò logóá drá dhi: «Mi mína Mèsíyà 'i.» ³⁰ Gò Yésu dré àyi ki logázó, ì kòlongóro tà nda dhya àlo dré ko.

*Yésu longó áyi dràma ni tà, áyi ngàma dràdrà 'àsè dhi be
(A kònò kpà Mátáyò 16:21-28; Lúkà 9:22-27)*

³¹ Gò Yésu dré kidhózó adrelé tadhá àyi dré dhi, adré tá leá dhi, Móndí ni Mvá kònya kizà lavúle, ìndì Yúdà ànzì ki bhàgo i, kòwànà kàdrì i, ìndì tátírítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì kògà akódhi rè. Adré tá kpà leá dhi, à kòpfu akódhi dràle gò, kítú na àmvolèsè dhi, kòngaró dràdrà 'àsè. ³² Yésu adré tá tà nda ni ta àyi dré ngádra 'á. Dì Pétèró dré akódhi ni drizo gàrà dri gò, kidhózó adrelé tà ta akódhi dri tà nda sè. ³³ Dì, Yésu dré áyi alázó áyi lebèbhá ki no gò, lawàzo Pétèró dri tàzoá drá dhi: «Sàtánà, mí nga má mìlèsè gòle má àmvona! Mí adré tà kisù Gìkà àdhya tíni ko. Be ró dhi, mí adré mína tà kisù móndí kya tíni.»

³⁴ Gò Yésu dré mónnyá zyandre kònàle dhi ki azízó áyi lebèbhá íbe, tàzoá àyi dré dhi: «Dhya àlo kàdré leá alìle má vèsè dhi, lè akódhi nda kòtayí áyi tàndì ni tà, kàdó áyi fa kipakipa gò, kàdréro áma lebe. ³⁵ Tàko ko, dhya ángùdhi adrelépi áyi tàndì ni lídrì le tídríle dhi, a ni áyi lídrì nda ni 'o avìle. Dì, dhya ángùdhi adrelépi ína áyi lídrì fe áma tà sè ìndì Rúbí Tani ni tà sè dhi, a ni áyi lídrì nda ni tídrí. ³⁶ Angyá ko, dhya àlo kòkisú ngá bvò kòndi àdhya i títi gò, áyi tàndì ni lídrì tayízó avìle dhi, akódhi nda kisú ína àdho tà dóro 'i? ³⁷ A ni go àdho ngá fe kòdhya kitswázó áyi lídrì nda ni kisú dhi? ³⁸ Dhya àlo kàdré kanyò ro áma tà sè ìndì áma kúlí ki tà sè mónnyá ándrò zàràbhù ro ìndì tàkonzìbhá ro ni i kòfalé dhi, Móndí ni Mvá ni kòkpà adré kanyò ro akódhi nda ni tà sè, lókyá í dré dra agòzo áyi Atá ni mìlanzìlanzì na ángélo lólo dhi íbe dhi tú.»

9

¹ Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mónde àruka adrébhá àyi ki totó kònwa ni ì kitswá dràle drìdrì ì dré dra Giká ni Opì nòzo atsàrà'a rìnyí be dhi kandrà ko.»

*Yésu ni làsú ladzá ru atsálé lagulagu ró
(A kònò kpà Mátáyò 17:1-13; Lúkà 9:28-36)*

² Kítú nzi-drì-àlo àmvolésè dhi, Yésu dré Pétèró ki drìzo Yàkóbhò ìbe ìndì Yòwánì be gò, ì dré lizo àyi pátí mbàle kóngó àlo mvumvù dhi drìna. Kònàle dhi, Yésu ni làsú dré ngázo ru ladzá àyi mǐle. ³ Akódhi ni kítá ì dré kpà atsázó kemve kpírìkpírì, adrélé lagulé kítá mónde bvò dri dhi ì dré kitswálé temvéle bwà dhi kya ni lavú. ⁴ Gò Elíyà ì Mósè be dhi ì dré agázó àyi kandrà, adrélé tà ta Yésu be. ⁵ Di Pétèró dré tàzoá Yésu dré dhi: «Rábbì, dóro ni mà dré adrélé kònwa dhi. Mà kòledé wémà na dhi ì kònwa: àlo ni mí dré, àlo ni Mósè dré, ìndì àlo ni Elíyà dré.»* ⁶ (Akódhi tà tá kòni, dré tá nìle í kitswá àdho tà ta kòdhya ya dhi ko dhi sè. Tàko ko, tirì ga tá àyi léna bǐ.) ⁷ Gò ndùrùku dré apfòzo àyi ki asó rùkù gò, kúlí dré apfòzo lásà tàá dhi: «Kòndhi áma Mvágó má dré lèle tò dhi 'i. Mì kòyi akódhi!» ⁸ Gbǎ kòdhwa, ì kònò ngá àyi làgàsè dre dhi, ì dré gòzo véle mónde àzya no àyi ìbe ko, ngbà 'í Yésu 'i kalóma.

⁹ Ì dré tá adrèrà'a asilé kóngó nda drìlèsè dhi 'á dhi, Yésu dré àyi ki kodzózo tàzoá dhi, ì kòtití tà ì dré nòle nda dhya àlo dré ko, tsàle lókyá Mónde ni Mvǎ dré ngarà'a dràdrà 'àsè dhi 'á. ¹⁰ Di ì dré tà nda ni zùzo tayíle àyi léna, adrézó lizíá àyi kòfalésè ngalè kúlí «ngàma dràdrà 'àsè» nda adré tá leá tàle ngíni ya dhi.

¹¹ Gò ì dré Yésu ni lizízo tàzoá dhi: «Tátrítrí kúlí tadhábhá ì adré tàá dhi, lè Elíyà kàlì rè zyà Mèsíyà kandrà 'íká àdho tà sè?»† ¹² Yésu logó àyi dré dhi: «Tà bàti ró dhi, Elíyà adré alìle drìdrì tà títi dhi ki ledé. Di, Giká ni Kúlí adré kókpà tàá dhi, lè Mónde ni Mvǎ kònya kizà lavúlé, ìndì à kògà akódhi rè dhi àdho tà sè? ¹³ Di, má adré mána tàá àmi dré dhi, Elíyà atsá dre. Gò mónde ì dré àyikya akódhi ni 'òzo ngóro ì dré tá lèle dhi tíni, ngóro tisìle akódhi ni tà dri Giká ni Kúlí na dhi tíni.»

*Yésu tídrí mvágó àlo tírì kònzì ìbe í léna dhi
(A kònò kpà Mátáyò 17:14-21; Lúkà 9:37-43a)*

¹⁴ Yésu ì kògò tsàle akódhi ni lebébhá àruka nda ì véna dre dhi, ì dré mónde zyandre ru kimóbhá àyi nda ì làgàsè kúru dhi ki nòzo, túmání tátrítrí kúlí tadhábhá adrébhá tà kayí àyi ìbe dhi ìbe. ¹⁵ Gbǎ lókyá móndyá zyandre nda ì dré Yésu ni nòzo dhi sè dhi, àyi ki líndrì dré gàzo gagà gò, ì dré arázó mòdo fe drá. ¹⁶ Gò Yésu dré lizízoá àyi lebébhá nda ì tí dhi: «Mì adré tà kayí àyi ìbe àdho tà dri?»

¹⁷ Di agó àlo móndyá zyandre nda ì kòfalé dhi dré logózoá drá dhi: «Tadhálèpi, má adrì áma mvágó alizo ába mí véle. Tàko ko, akódhi tírì kònzì akódhi ni 'òlepi atsálé ábhábhá ro dhi ìbe í léna. ¹⁸ Tírì nda kàdré akódhi ni ru dhi, adré akódhi ni abhé kìnì mi, kápùtrá dré adrézó apfòle sílàsà gò, dré adrézó síkálándrà tsi, adrézó àyi kidzì sè adrélé tómbátòmba. Má lizí tá àmi lebébhá ki ti, ì kòdroró tírì nda ká. Di, ì kitswá tá àyikya bwà ko.» ¹⁹ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Àmi, móndyá ándrò tà ka'íka'í àko ni ì, mà ni adré véle àmi ìbe vwàle lókyá be ángopí? Má ni àmi ki tà mvo

* 9:5 9:5 Yúdà ànzi ì véna dhi, rú «Rábbì» kòndhi, rú adrélé fèle Giká ni tà tadhálèpi dré, adrézó akódhi ni líndrì bha dhi 'i. † 9:11 9:11 A kònò Máláki 3:23.

vwàlè lókyá be ángopí? Mì adri mvámvá nda alizo ába má vélé.» ²⁰ Ì dré di alizo ába. Di gbã lókyá tirí nda dré Yésu ni nòzo dhi sè dhi, dré ngàzo adréle mvámvá nda ni kizí rinyí sè. Akódhi nda dré dhèzo kìní mi, adréle áyi lílì gò, kápfütrá dré adrézó apfòle sílása. ²¹ Di Yésu dré akódhi ni atá ni lizízó tàzoá dhi: «Tà kòdhi 'o akódhi kònini vwàlè ángopí?» Atá ni logó dhi: «Kìdhólé akódhi ni anzì lésè. ²² Vésè be bí, tirí nda lebhé akódhi àtsí na yà, kó ngalè yí na, kitswázó akódhi ni pfu dràle dhi bvó. Di mí kòkitswá dhi, mí kòbhà àma ki kizà àma ki ledézó wà!» ²³ Di Yésu tà drá dhi: «Mí adré tàá dhi, má kòkitswá yà dhi? Giká rinyí íbe kitswázó tà títi dhi ki 'o dhya adrélepi áyi ka'í dhi dré.» ²⁴ Gbã kòdhwa, mvámvá nda ni atá dré yòzoá dhi: «Má adré ka'íá! Di, mí kòledé ma, áma tà ka'íka'í nda dré adréle yà yà dhi sè!» ²⁵ Yésu kònò mónnyá zyandre nda ì adré tá aralé àyi vélé dhi dre dhi, dré ligízó tirí kònzi nda be, tàzoá dhi: «Mì, tirí adrélepi mónní 'o atsálé ábhábhá ro ìndì bíbhálé íbe kùdúkùdu ró ni, má adré tàá mí dri dhi, mí pfò mvámvá kònidhi lésè! Mí kògò tàdzí file lána ko!» ²⁶ Di tirí nda dré trèzo, mvámvá nda ni kizízó rinyí sè gò, pfòzo lásà líle. Mónnyá nda ì kònò mvámvá nda adrerà'a ayilé àbvò tìni dre dhi, àyi ki àruka ì dré tàzoá dhi: «Drà dre.» ²⁷ Di, Yésu dré akódhi ni drígá rùzo tingázóá gò, akódhi dré àyi totózó àyi pá dri.

²⁸ Bvóá dhi, Yésu ì kònzi bhàna lebhébhá ni íbe adréle àyi pátí dre dhi, ì dré akódhi ni lizízó tàzoá dhi: «Mà kitswá tá tirí kònzi nda kònadhì ni dro bwà ko àdho tà sè?» ²⁹ Yésu logó àyi dré dhi: «À kitswá ngbà 'í tirí kònzi kára be kònini dhi ki dro pfòle tà zìma Giká tí dhi sè.»

*Yésu gò àyi dràma ni tà longó, àyi ngàma dràdrà 'àsè dhi be
(À kònò kpà Mátáyò 17:22-23; Lúkà 9:43b-45)*

³⁰ Ì kòtayí àrà nda dre dhi, ì dré ngàzo adréle lavulé bvò Gàliláyà àdhyà 'àsè. Yésu lè tá à kònì àyi tá kònàle dhi ko. ³¹ Tàko ko, adré tá tà tadhá àyi lebhébhá ì dré, adrézó tàá dhi: «À ni Mónní ni Mvá ni lefè kàribhá ì drígá. Ì dré akódhi ni pfùzo dràle gò, kítú na àmvolésè dhi, dré ngàzo dràdrà 'àsè.» ³² Di, kúlí nda ki àndu fí tá ína àyi drìna ko. Ì adré tá kpà ngá ro tà nda ni lizima Yésu tí dhi sè.

*Dhya kàdrì lavulé dhi àdhi 'i?
(À kònò kpà Mátáyò 18:1-5; Lúkà 9:46-48)*

³³ Gò ì dré lizo tsàle Kàpàrànwúmà na. Ì dré tá adrerà'a dzó na dhi 'á dhi, Yésu dré lizízóá àyi lebhébhá ì tí dhi: «Láti 'á dhi, mì adré tá tà kayí àmì kòfalésè àdho tà dri?» ³⁴ Di, ì dré kúlí logózó ko. Tàko ko, ì adré tá àyikya tà kayí nìzoá ngalè dhya kàdrì lavulé àyi kòfalé dhi àdhi 'i ya dhi. ³⁵ Di Yésu kòlirí dre dhi, dré àyi lebhébhá mudrí-drì-rì nda ki azízó, tàzoá àyi dré dhi: «Dhya àlo kàdré lèá adréle drìdrì mónní ì kòfalé dhi, lè akódhi nda kàdré dhya bvólé ro àyi títi dhi ì kòfalé, ìndì màràbà àyi títi dhi kya ró.» ³⁶ Gò dré mvámvá àlo dhi ni adózó bhàle àyi ki kító 'á. Kàdó akódhi nda rùle í drígá dre dhi, dré tàzoá àyi dré dhi: ³⁷ «Dhya ángùdhi adrélepi mvámvá kònidhi tìni dhi ni ka'í dòle dóro áma rú sè dhi, adré áma tàndì ni ka'í kòdhya. Dhya ángùdhi adrélepi áma ka'í dòle dóro dhi, adré ngbà 'í áma ka'í kòdhya ko, adré kókpà dhya áma amùlepi dhi ni ka'í kòdhya.»

*Dhya adrélepi ru pfu àma íbe ko dhi, àma ki àlo 'i
(À kònò kpà Lúkà 9:49-50)*

³⁸ Gò Yòwánì dré tàzoá Yésu dré dhi: «Tadhálépi, mà nò tá agó àlo dhi adrerà'a tirí kònzi ki dro àmì rú sè. Di mà dré akódhi nda ni logázó, dré

tá adréle àma ki àlo 'i ko dhi sè.»³⁹ Di, Yésu logó dhi: «Mì logá akódhi ko. Tàko ko, dhya àlo tà líndrígá ró dhi ni 'òlepi áma rú sè dhi, kitswá ndiri gòle áyi alá tà ta kònzì má rú bwà ko.»⁴⁰ Angyá ko, dhya ángùdhi adrélepi ru pfu àma íbe ko dhi, àma ki àlo 'i.»⁴¹ Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélepi ndìndì kópò yí àdhya ni fe àmi dré mvùle, mì dré adréle mónnyá Krísto àdhya 'i dhi sè dhi, akódhi nda ni làgí ína ni kisú bàti.»

*Tà adrébhá móndí ki 'o ledhéle tàkonzì na dhi i
(A kònò kpà Mátáyò 18:6-9; Lúkà 17:1-2)*

⁴² «Di, dhya àlo kàdré ína ànzimvá adrébhá áma ka'í kòni ki àlo 'o dhèle tàkonzì na dhi, dóro ni tá kírà kàdrì 'ìle akódhi nda kembé gò, akódhi ni bhèzo dràle yíandre na dhi.»⁴³ Àmi drígá kàdré àmi 'o dhèle tàkonzì na ni dhi, lè mí kòli àmi drígá nda. Angyá ko, mí dré file lídrì kóná vèsè kólyá dhi na ngbà 'í drígá be àlo dhi dóro lavúlé, mí dré líle líferò àtsí ni dré adrézó adralé ko dhi na drígá be rì dhi rúsè. [⁴⁴ †]⁴⁵ Àmi pá kàdré àmi 'o dhèle tàkonzì na ni dhi, lè mí kòli àmi pá nda. Angyá ko, mí dré file lídrì na ngbà 'í pá be àlo dhi dóro lavúlé, àmi bhèle líferò na pá be rì dhi rúsè. [⁴⁶ §]⁴⁷ Àmi mì kàdré kó àmi 'o dhèle tàkonzì na ni dhi, lè mí kàngí àmi mì nda. Angyá ko, mí dré file Gíkà ni Opì na ngbà 'í mì be àlo dhi dóro lavúlé, àmi bhèle líferò na mì be rì dhi rúsè.»⁴⁸ Kònàle dhi, <kùbhú adrébhá àbvò nya dhi ì todrà ko na, ìndì àtsí adrélepi kòle dhi adrá kpà ko na.>*

⁴⁹ A ni mónnyá títi dhi ki tà ka'íka'í tabhì àtsí sè, ì kàdréro tà'í íbe àyi léna.»⁵⁰ Tà'í ngá dóro 'i. Di, tà'í ni aswaaswa kòtì akílé lásà dhi, mì ni kitswá logóá ngíni? Lè mì kàdré tà'í íbe àmi ki tàndi i léna, adrézó kpà tà kídrikídri íbe àmi kòfalé.»

10

*Yésu tadhá tà tòkó tìngama ni tà dri
(A kònò kpà Mátáyò 19:1-12; Lúkà 16:18)*

¹ Yésu kòtayí àrà nda dre dhi, dré lìzo bvò Yùdáyà àdhya na gò, zyàle tsàle Yòròdánè ni ta'á na. Móndí zyandre dhi ì dré gòzo ru kímó akódhi làga gò, dré kídhozó adréle àyi ki tadhá, ànzyà gà dré adréle 'òle dhi tìni.

² Gò Fàrìsáyò àruka ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga, kitswálé akódhi ni tabhì lítíle. Di ì dré lizízóá tíá dhi: «Àma ki tátrítrí kúlí ka'í, agó kòtingá àyi tòkó dhi 'í?»³ Akódhi logó àyi dré dhi: «Mósè fè tòlí àmi dré 'òzoá ngíni?»⁴ † logó drá dhi: «Mósè ka'í tá dhi, agó kòtisì wárágà àyi tòkó ni tìngázó gò, mùzoá nzìle.»⁵ Yésu logó àyi dré dhi: «Mósè tisì tá ína tòlí nda kòdhi àmi dré, àmi ki togó dré adréle tòmbatòmbe dhi sè.»⁶ Di, ngá títi dhi ki bhàma ni kidhoma 'á dhi, <Gíkà bhà tá àyi agó i tòkó be.>*⁷ <Asà dhi, agó ni àyi atá ni tayí àyi andre be, ru amúzó àyi tòkó be gò, ⁸ àyi rìti nda ì dré atsázó rúbhá àlo ró.>† Di ì gò véle adréle rì ko. Be ró dhi, àyi ngá àlo 'i.»⁹ Asà dhi, lè móndí ì kòlanzí ngá Gíkà dré amulé ni dhi ko.»

¹⁰ Amvolásà, ì kòfì dzó na dre dhi, akódhi ni lebhèbhá ì dré gòzo akódhi ni lizí tà nda dri.»¹¹ Akódhi logó àyi dré dhi: «Agó ángùdhi àyi tòkó ni tìngalépi gò gòzo tòkó àzya adó mòle dhi, adré ína múná tà 'o tòkó ni àlo

† **9:44** 9:44 Wárágà Gíkà ni Kúlí tisizo àyi dri dhi i léna dhi, à adré kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Kònàle dhi, kùbhú adrébhá àbvò nya dhi ì todrà ko na, ìndì àtsí adrélepi kòle dhi adrá kpà ko na.]

§ **9:46** 9:46 Wárágà Gíkà ni Kúlí tisizo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adré kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Kònàle dhi, kùbhú adrébhá àbvò nya dhi ì todrà ko na, ìndì àtsí adrélepi kòle dhi adrá kpà ko na.] * **9:48** 9:48 A kònò Èsáyà 66:24. * **10:6** 10:6 A kònò Kidhoma 1:27; 5:2. † **10:8** 10:8 A kònò Kidhoma 2:24.

nda rú. ¹² Kòdhi ìbe dhi, tòkò ángùdhi áyi agó ni tayílépi gò gòzo agó àzya mo dhi, adré kókpà múná tà 'o.»

*Yésu zi tà tani Giká tí ànzimvá i dri
(A kònò kpà Mátáyò 19:13-15; Lúkà 18:15-17)*

¹³ Kítú àlo dhi, móndí ì adré tá àyi ki ànzimvá ki adri alizo àyi ìbe Yésu vélé, kòtabèró àyi, tà tani zizo Giká tí àyi dri be dhi bvó. Di, akódhi ni lebebhá ì dré àyikya lawàzo mónnyá nda i dri tà nda sè. ¹⁴ Yésu kònò tà nda dre dhi, akódhi ni togó dré aswázó gò, dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì tayí ànzimvá kòni i alìle má vélé. Mì logá àyi ko. Angyá ko, Giká ni Opì mónnyá adrèbhá àyi nda i tíni dhi i dré. ¹⁵ Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi Giká ni Opì ka'ì ànzimvá kya tíni ko dhi, kitswá tàdzí file lána ko.» ¹⁶ Gò dré ànzimvá nda ki adózó rùle í drígá, àyi drígá bhàzo àyi àlo àlo títi dhi i dri, tà tani zizo àyi dré.

*Yésu i agó àlo ngá líyí ro dhi be dhi
(A kònò kpà Mátáyò 19:16-30; Lúkà 18:18-30)*

¹⁷ Yésu kònga adrélé lile láti 'àsè dre dhi, agó àlo dhi dré arázó adhéle áyi kórókó titi akódhi kandrá, akódhi ni lizizó tàzoá dhi: «Dhya dóro adrélépi tà tadhá ni, lè má kò'o àdho tà kòdhya kitswázó lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú dhi?» ¹⁸ Yésu logó drá dhi: «Mí adré áma zi dhya dóro dhi ró àdho tà sè? Dhya adrélépi dóro dhi yókódhó, ngbà 'í Giká 'i kalóma. ¹⁹ Mí nì tà tátírí kúlí dré adrélé tàle à kò'o dhi i be: «Lè mí kòpfu móndí dràle ko. Mí kò'o múná tà ko. Mí kòkugù ngá ko. Mí kòtà tà móndí rú kinzò sè ko. Mí kòdo móndí ki ngá túrúpfú sè ko. Mí kàdré ámi atá ni líndrì bha ámi andre be.» ²⁰ Di agó nda tà drá dhi: «Tadhálépi, má líkí tòlì nda kòdhi i títi, kidhólé má dré tá adrèrà'a kàdhúra ro dhi 'á.» ²¹ Yésu dré akódhi ni nòzo lèle sè wě gò, tàzoá drá dhi: «Tayí ngbà 'í mí dré tà àlo kòdhya: Mí lè ámi ngá títi dhi ki lagí, làfa ni ni lanzizó lemerèbhá i dré gò, mí kàdréro ngá làgí be kàdrì dhi ìbe bhù na. Di mí alì adrélé áma lebè.» ²² Agó nda kòyi kúlí nda i dre dhi, akódhi ni mibhalé dré atsázó kizà ro. Gò dré ngàzo lile kizà be tò, dré tá adrélé ngá ìbe zyandre ró dhi sè.

²³ Yésu dré àyi alázó àyi lebebhá ki no gò, tàzoá àyi dré dhi: «Ngábhá ki fìma Giká ni Opì na dhi kòkóròko!» ²⁴ Gò akódhi ni lebebhá nda ki líndrì dré gàzo gagà kúlí nda sè. Di, Yésu dré gòzo tàá dhi: «Áma ànzi i, fìma Giká ni Opì na dhi kòkóròko! ²⁵ Ngá líyí ni fìma Giká ni Opì na dhi ína kòkóròko lavulé, kàmílò dré lavulé sindánì ni bhálé 'àsè dhi rúsè!» ²⁶ Di akódhi ni lebebhá nda ki líndrì dré gàzo véle wáláká ni ni lavú gò, ì dré adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Kàdré kònìni dhi, àdhi ni kitswá lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú nì?» ²⁷ Yésu dré àyi ki nòzo dhi gò, tàzoá àyi dré dhi: «Móndí i mīlèsè dhi, tà nda kòdhi tà kitswálé 'òle bwà ko dhi 'i. Di, Giká adré ína tà nda ni no kònìni ko. Akódhi mīlèsè dhi, tà àlo kitswálé 'òle bwà ko dhi yókódhó.»

²⁸ Gò Péteró dré tàzoá drá dhi: «Mí nò rè ká! Mà tayí tà títi dhi i adrézó ámi lebè.» ²⁹ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi áyi dzó 'i yà, àyi adrúpi i 'i yà, àyi amvúpi i 'i yà, àyi andre 'i yà, àyi atá 'i yà, àyi ànzi i 'i yà, kó ngalé àyi amvú i 'i yà dhi ki tayílépi áma tà sè ìndì Rúbí Tani ni tà sè dhi, ³⁰ a ni ngá nda ki vúdrì kisú tsàle vèsè be nyadhì-nzi lókyá kònìdhi sè. A ni dzó ki kisú, adrúpi ìbe, amvúpi ìbe,

‡ 10:19 10:19 A kònò Pfòma 20:12-16; Dùtèrònómè 5:16-20. § 10:25 10:25 «Kàmílò» kònìdhi, kà'wá kàdrì dònjí tíni dhi 'i.

andre íbe, ànzì íbe, amvú íbe, túmání tà adrézó áyi mì pfo dhi íbe. Kòdhi íbe dhi, a ni kókpà lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú lókyá adrélépi alìle dhi sè. ³¹ Di, móndí bí adrébhá drìdrì nyànomvá dhi ki go adrélé bvólé ro. Móndí bí adrébhá bvólé ro nyànomvá dhi ki go adrélé drìdrì.»

*Yésu gò tódhyá áyi dràma ni tà longó, áyi ngàma dràdrà 'àsè dhi be
(A kònò kpà Mátáyò 20:17-19; Lúka 18:31-34)*

³² Í dré tá adrérà'a mbàle Yèrúsalmà na dhi 'á dhi, Yésu adré tá lile áyi lebhébhá i kandrána. Ayi nda ki togó adré tá gàle tirì dré. Mòndyá adrébhá lile áyi vèsè dhi i adré tá kpà ngá ro. Di Yésu dré gòzo tódhyá áyi lebhébhá mudrí-drì-rì nda ki dri gàrà dri gò, kidhózó adrélé tà adrébhá 'òle atsálé í rú dhi ki ta àyi dré. ³³ Tà dhi: «Mì yi rè ká! Mà adré mbàle Yèrúsalmà na. Kònàle dhi, à ni Móndí ni Mvá ni lefè kòwánà kàdrì i drígá tátírítrí kúlí tadhábhá íbe. Í dré tà ñòzo akódhi dri kitswálé dràdrà sè gò, akódhi ni fèzo págánò i drígá. ³⁴ Ayi nda i dré akódhi ni gùzo, túsú lufúzó mǎá, tswàzoá gò, pfùzoá dràle. Di kítú na àmvolésè dhi, dré ngàzo dràdrà 'àsè.»

*Tà Yàkòbhò i Yòwánì be dhi i dré zìle Yésu tí dhi
(A kònò kpà Mátáyò 20:20-28)*

³⁵ Gò Yàkòbhò i Yòwánì be, Zèbèdáyò ni ànzì i ró dhi, i dré àyi ki kisízó ànyi Yésu làga, tàá drá dhi: «Tadhálépi, mà adré leá mí kò'o tà mà dré dra zìle mí tí dhi àma dré.» ³⁶ Yésu tà àyi dré dhi: «Mì adré leá má kò'o àmi dré àdho tà kòdhyá?» ³⁷ Í logó drá dhi: «Àmi Opì mǎlanzìlanzì ro dhi na dhi, mí kòbhà àma lírìlé mí làga: àlo ni àmi dríágó lésè, àzya ni àmi lídzí lésè.» ³⁸ Di Yésu tà àyi dré dhi: «Mì nǐ tà mì dré adrélé zìle kòdhi ko. Mì ni kitswá tsì kópò kizà àdhyá má dré adrélé 'òle mvùle dhi ni mvu bwà? Mì ni kpà kitswá bàtìsimò kizà àdhyá má dré adrélé 'òle dòle dhi ni do bwà?» ³⁹ Í logó drá dhi: «Mà ni kitswá.» Di Yésu tà àyi dré dhi: «Tà bàti ró dhi, mì ni kópò má dré dra mvùle dhi ni mvu, adrézó kpà bàtìsimò má dré dra dòle dhi ni do. ⁴⁰ Di, kàdré ína móndí dra bhàle lírìlé àma dríágó lésè yà, kó ngalè àma lídzí lésè yà dhi ki tà sè dhi, tà nda kòdhi nò ma ko. Gíká ledé lírìrà nda i dhya dré kipèle kitswálé lírìlé dríá dhi i dré.»

⁴¹ Yésu ni lebhébhá mudrí àruka dhi i kòyi tà zìle nda dre dhi, àyi ki togó dré aswázó Yàkòbhò i rú Yòwánì be. ⁴² Di Yésu dré àyi ki azizó títi gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mì nǐ tàle dhi, dhya adrélé nòle móndyá bvò kòndi àdhyá ki kàdrì i ró dhi i adré àyikya òpì nya àyi dri rìnyí sè dhi be. Ayi ki dhya kàdrìkàdrì dhi i adré kpà tà 'o adrézó àyi ki rìnyí tadhá àyi dré. ⁴³ Di, adré leá dhi, tà nda kàdré kònini àmi kòfalé ko. Be ró dhi, lè dhya ángùdhi adrélépi leá atsálé kàdrì àmi kòfalé dhi, kàdré àmi ki màràbà ro. ⁴⁴ Lè kpà dhya ángùdhi adrélépi leá adrélé drìdrì àmi kòfalé dhi, kàdré àmi títi dhi ki màràbà ro.* ⁴⁵ Tàko ko, Móndí ni Mvá alì bvò dri, móndí i kàdréró tà 'o í dré dhi bvó ko. Be ró dhi, alì ína kitswálé tà 'o móndí i dré dhi bvó. Alì kpà kitswálé áyi lídrì fe ngóro làgí kàdrì fèle móndí zyandre dhi ki apázó tàkonzì lésè dhi tíni.»

*Yésu tidrí Bàràtìmáyò mì kùdúkùdu ró dhi
(A kònò kpà Mátáyò 20:29-34; Lúka 18:35-43)*

⁴⁶ Gò Yésu i dré tsàzo Yèrìkò na lebhébhá ni íbe. Í dré tá adrérà'a apfòle bhàandre nda lésè móndí zyandre íbe dhi 'á dhi, agó àlo mì kùdúkùdu ró rú be Bàràtìmáyò, Tímáyò ni mvá ro dhi, lírì tá láti làga adrélé ngá zi

* **10:44** 10:44 «Màràbà» kònìdhi, móndí gile kitswálé àzì 'o áyi líyì dré dhi 'i.

móndí i tí. ⁴⁷ Akódhi nda kòyi Yésu Nàzàrétà lésè dhi adré tá lavúlé dhi dre dhi, dré ngàzo adrélé loyóá dhi: «Yésu, Dàwídi ni Mvá, mí bhà áma kizà wà!» ⁴⁸ Móndí bí dhi ì dré adrézó tetrélé akódhi dri, kòtayíró kúlí adrézó kíri. Di, dré gòzo vélé adrélé kúlí loyó wáláká ni ni lavú: «Dàwídi ni Mvá, mí bhà áma kizà wà!» ⁴⁹ Gò Yésu dré áyi kíkízó tàá dhi: «Mì azí akódhi.» Di ì dré mǐ kùdúkùdu nda ni azizó, tàzoá drá dhi: «Mí tsi togó! Mí nga! Akódhi adré ámi zi.» ⁵⁰ Di akódhi dré áyi kítá bhèzo gàrà dri, áyi totózó pá dri gò, alìle Yésu vélé. ⁵¹ Yésu dré akódhi ni lizizó tàzoá dhi: «Mí adré leá má kò'o mí dré àdho tà kòdhya?» Mǐ kùdúkùdu nda logó drá dhi: «Rábbi, má lè ngá nòle!» ⁵² Di Yésu tà drá dhi: «Mí lè! Ámi tà ka'íka'í tidrí mi dre.» Gbǎ kòdhwa, akódhi dré kidhózó adrélé ngá no gò, dré ngàzo adrélé Yésu ni lebè láti 'ásè.

11

Yésu fí Yèrúsalmà na ópí tǐni

(A kònò kpà Mátáyò 21:1-11; Lúkà 19:28-40; Yòwánì 12:12-19)

¹ Yésu ì dré tá adrérà'a 'òle tsàle Yèrúsalmà na dhi 'á dhi, ì dré tsàzo ànyi bhà rú zǐle Bètèfágè ìndì Bètàníyà dhi ì kandrá, ànyi kòngó Olívè fa kya làga. Gò Yésu dré áyi lebèbhá rǐ dhi ki mùzo lǐle drǐdrǐ, ² tàzoá àyi dré dhi: «Mì lè bhà àmi kandrá kònàdhi léna. Mì kòfi lána dre dhi, mì ni ndiri púndà mvá 'ìle, à dré dhu rè mbàzo drǐá ko dhi ni kisú. Mì atrì akódhi, alìzo ába má vélé. ³ Dhya àlo kòlizí àmi tí dhi, <Mì adré 'òá kònìni àdho tà sè?> ya dhi, mì kòtà drá dhi: <Mírì adré leá nì. A ni dra akódhi ni logó kònwa mbèlè.>»

⁴ Di ì dré lizo púndà mvá nda ni kisú. A 'ì tá akódhi láti làga, dzó àlo dhi tí. † dré tá adrérà'a akódhi ni atrì dhi 'á dhi, ⁵ móndí àruka kònàle dhi ì dré lizizóá àyi tí dhi: «Mì adré púndà mvá kòdhi ni tri àdho tà sè?» ⁶ Di ì dré kúlí logózó àyi dré ngóro Yésu dré tá tàle àyi dré dhi tǐni gò, móndyá nda ì dré àyi ki tayízó lǐle ába.

⁷ † kàsé púndà mvá nda atsázó ába Yésu vélé dre dhi, ì dré àyi ki kítá bhèzo drǐá gò, akódhi dré mbàzo lǐrǐlé drǐá. ⁸ Gò móndí zyandre dhi ì dré àyi ki kítá ki lasézó láti mǐsè. Ayi ki àruka ì dré fa bí ki tonòzo amvú ì 'ásè, lebhézóá láti mǐsè, Yésu kòlavúro drǐásà be dhi bvó. ⁹ Di móndyá zyandre nda ì dré adrézó lǐle akódhi kandrána ìndì akódhi vésè, adrélé loyóába dhi: «Òsánà! Tà tani kàdré dhya adrélépi alìle Mírì ni rú sè dhi dri!»*

¹⁰ Tà tani kàdré òpì àma ki tábhí Dàwídi àdhya adrélépi alìle dhi dri!

Osánà kàdré Gíkà kurú na bhù na dhi dré!»†

¹¹ Di Yésu dré tsàzo Yèrúsalmà na gò, lǐle file tépelò na, ngá títí lána dhi ki no. Di ìndró dré andrìle dre dhi sè dhi, ì dré pfòzo bhàandre nda lésè akódhi ni lebèbhá mudrí-drǐ-rǐ dhi íbe, gòle lǐle Bètàníyà na.

Yésu tatrí figǐ fa lò'wa 'àlepi ko dhi

(A kònò kpà Mátáyò 21:18-19)

¹² Kítú bvóá dhi sè, ì dré tá adrérà'a apfòle Bètàníyà lésè dhi 'á dhi, tàbirí dré Yésu ni 'òzo. ¹³ Akódhi dré figǐ fa àlo dhi ni nòzo bí ni íbe vwàvwà ro gò, dré lizo nòá ngalè í ni kitswá lò'wa kisú drǐlána bwà yà dhi. Di, a ni lǐ tsàle ànyi làgá dhi, kisú ína lò'wa ni àlomvá ko. Kisú ngbà 'í bí ni ì kòdhya. Tàko ko, lókyá nda tá lókyá adrézó figǐ lò'wa ki dhi 'i ko. ¹⁴ Gò dré tàzoá

* **11:9** 11:9 «Òsánà» kònìdhi adré leá tàle Eberè ti sè dhi «rúku». † **11:10** 11:10 A kònò Longó ì 118:25-26.

figi fa nda dré dhi: «Dhya àlo kògò véle lò'wa kisú nyàle mí drina tàdzi ko!» Di akódhi ni lebhéhá ì yi kúlí dré tá tàle nda 'í.

Yésu dro mónnyá adrébhá ngá lagí dhi i topfòle tépelò 'ásè
(A kònò kpà Mátáyò 21:12-17; Lúkà 19:45-48; Yòwánì 2:13-22)

¹⁵ Ì kòtsa Yèrúsalmà na dre dhi, Yésu dré fizo tépelò na gò, dré ngàzo mónnyá adrébhá tá ngá lagí ìndì ngá gi kònàle dhi ki dro topfòle 'ásà. Dré mísá mónnyá adrébhá tá làfa topfó dhi kya ki lebhézó bvò dri, túmání gbólókó mónnyá adrébhá tá kòbhòlà lagí dhi kya íbe. ¹⁶ Dré kpà ka'izoá dhi, dhya àlo kàdré ngá do lavúzó ába tépelò 'ásè dhi ko. ¹⁷ Gò dré ngàzo adrélé móndí ki tadhá, adrézó tàá dhi: «Gìká ni Kúlí adré tàá dhi:

<À ni áma dzó zi
dzó sùrú títi dhi ì dré adrézó tà ta má be dhi ró.>‡
Di, mì gò àmikya dzó nda ni bha adrélé

àrà kùgubhá ì dré adrézó àyi ki zu dhi ró!»§

¹⁸ Kòwánà kàdrì ì tatrítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì kòyi tà Yésu dré tá 'òle nda dre dhi, ì dré ngàzo adrélé láti nda kitswázó akódhi ni pfu dràle dhi bvó. Angyá ko, ì adré tá àyikya akódhi ni ro, mónnyá zyandre títi dhi ì dré tá adrélé tà dré adrélé tadhále dhi ki yi síbhále be ngbo dhi sè.

¹⁹ Ìndró kàndrì dre dhi, Yésu ì dré pfòzo bhàandre nda lésè lebhéhá ni íbe.

Tà tadhále figi fa 'yòlepi dhi ni tà dri dhi
(A kònò kpà Mátáyò 21:20-22)

²⁰ Drùbhì kínó, ì dré tá adrérà'a lavúlé láti 'ásè dhi 'á dhi, ì dré nòzoá dhi, figi fa nda 'yo tá tsàle kómvo ni na dre. ²¹ Di tà Yésu dré tá tàle dhi dré agázó Pèterò léna gò, dré tàzoá drá dhi: «Rábbi, mí nò rè ká! Fígi fa mí dré tatrílé kònìdhi 'yo dre!»

²² Di Yésu dré tàzoá àyi lebhéhá ì dré dhi: «Mì kàdré Gìká ni ka'ì bàti!
²³ Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya àlo kàdré tàá kòngó kònìdhi dré dhi, <Mí nga kònwàsè lile dhèle yíandre na> gò, dré adrézó tà kayí í léna ko, di, adrézó ína ka'íá dhi tà í dré adrélé tàle nda ni ru 'o káyà dhi, Gìká ni tà nda ni 'o drá. ²⁴ Àsà dhi, má adré tàá àmi dré dhi: Tà ángùdhi mì dré adrélé zìle Gìká tí dhi, lè mì kàdré ka'íá dhi, mì kisú tà nda dre dhi, di mì ni kisúá bàti.

²⁵ Kòdhi íbe dhi, mì kàdré àmi ki totó adrélé tà zi Gìká tí gò, mì dré adrézó tà íbe móndí àlo rú dhi, lè mì kòtrì akódhi nda ni tàkonzì gò, àmi ki Atá bhù na dhi kòtrìró kókpà àmi ki tàkonzì be dhi bvó.» [²⁶ *]

A lizí Yésu tí ngalè akódhi ni rìnyí angá ángolésè ya dhi
(A kònò kpà Mátáyò 21:23-27; Lúkà 20:1-8)

²⁷ Ì dré gòzo tódhyá tsàle Yèrúsalmà na. Di Yésu dré tá adrérà'a atsilé tépelò ni bhà'álé 'ásè dhi 'á dhi, kòwánà kàdrì ì tatrítrí kúlí tadhábhá ì tsàle bhàgo íbe dhi ì dré alizo akódhi véle ²⁸ lizíá tíá dhi: «Rìnyí mí dré adrézó tà kòdhi ki 'o dhi angá ína ángolésè? Adhi fè mí dré rìnyí adrézó tà nda ki 'o dhi nì?» ²⁹ Yésu logó àyi dré dhi: «Má ni kókpà tà àlo dhi ni lizí àmi tí. Mì kòlogó kúlí má tí dhi, má ni kpà tàá àmi dré ngalè rìnyí má dré adrézó tà kòdhi ki 'o dhi angá ángolésè ya dhi. ³⁰ Mì tà rè má dré ká! Bátisimò Yòwánì dré fèle dhi angá tá ína ángolésè: Gìká vélésè, kó ngalè

‡ **11:17** 11:17 A kònò Esáyà 56:7. § **11:17** 11:17 A kònò Yèrèmíyà 7:11. * **11:26** 11:26 Wárágà Gìká ni Kúlí tisizo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adré kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Di, mì kòtrì àmikya tàkonzì móndí ì dré 'òle àmi rú dhi ì ko dhi, àmi ki Atá bhù na dhi kitswá kókpà àmi ki tàkonzì tri ko.]

móndí i vélésè?» ³¹ Gò ì dré dhèzo adrélé tà kayí àyi kòfalésè, adrézó tàá dhi: «Mà kòtà dhi <Bàtìsimò nda angá Gĩká vélésè> dhi, akódhi ni go lizíá àma tí dhi: <Mì ka'í di Yòwánì ko àdho tà sè?» ³² Di, mà ni kitswá tsì tàá dhi <Bàtìsimò nda angá móndí i vélésè> yà dhi?» (Ɔ tà tá kònìni, ì dré tá adrélé móndyá zyandre dhi ki ro dhi sè. Tàko ko, àyi títi nda ì adré tá ka'íá dhi, Yòwánì tá ína pròfétà 'i.) ³³ Di ì dré logózóá Yésu dré dhi: «Mà nì ko.» Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Kàdré kònìni dhi, má kitswá kókpa tàá àmi dré ngalè rinyí má dré adrézó tà nda ki 'o dhi angá ángolésè ya dhi ko.»

12

Pídhigó vínò líkíbhá kònzi dhi ki tà dri dhi
(A kònò kpà Mátáyò 21:33-46; Lúkà 20:9-19)

¹ Gò Yésu dré kidhózó adrélé tà tadhá àyi dré pídhigó sè, adrézó tàá dhi: «Agó àlo dhi bhe tá vínò àyi amvú na. Dré gàrà ni kì tobhàzo kírà sè, bhú gàzo kitswázó vínò lò'wa zwa gò, dzó mvumvù dhi ni sizo kitswázó amvú nda ni líkí. Dré amvú nda ni tayízó vínò líkíbhá àruka i drígá gò, lizo atsí na làwú làvo na. ² Lókyá vínò lò'wa kizo dhi kòkitswá dre dhi, dré àyi mārábà ki àlo mùzo kitswálé lò'wa ína tíni dhi ni adó vínò líkíbhá nda i véna. ³ Di, ì dré àyikya mārábà nda ni ruzo tswàle gò, logózóá nzìle drígálé sè. ⁴ Gò amvú líyí nda dré mārábà àzya mùzo lile àyi véna. Di, ì dré akódhi nda ni drì tswàzo, kanyò fèzo drá. ⁵ Amvú líyí nda dré gòzo mārábà ni na mu lile gò, ì dré akódhi nda ni pfùzo dràle. Dré gòzo mārábà àruka bí dhi ki mu gò, ì dré àruka ni kì tswàzo, àruka ni kì tupfúzó todràle.

⁶ Tayí tá ngbà 'í amvú líyí nda ni mváagó dré lèlè tò dhi kòdhya. Di kùdù ro dhi, dré kpà akódhi nda ni mùzo lile àyi véna. Adré tá kisúá dhi: «Ɔ ni áma mváagó ni lindrì bha!» ⁷ Di, vínò líkíbhá nda ì dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: «Kònàdhi dhya dra amvú kònìdhi ni kisúlèpi tàyilè ro dhi 'i. Mà kòlì akódhi ni pfu dràle, amvú dré tá kitswálé kisúlé tàyilè ro nda kàdréro àma dré!» ⁸ Di ì dré ngàzo akódhi ni ru pfùle dràle gò, àbvò ni ni bhèzo amvú nda 'àsè kiyì na.»

⁹ Yésu gò lizíá dhi: «Mì adrè kisúá dhi, amvú líyí nda ni 'òá ngíni? Akódhi ni tsa vínò líkíbhá nda ki tupfú todràle gò, gòzo amvú vínò àdhya nda ni tayí móndí àruka i drígá.

¹⁰ Mì nà rè tà tisìle Gĩká ni Kúlí na kònìdhi ko? <Kírà dzó sibhá ì dré gàle gàgà dhi, gò atsálé kírà agógó dzó nda dré adrézó àyi totó dríá dhi ró.

¹¹ Kòrìdhi tà Mírì dré 'òle nì dhi 'i. Di tà nda líndrìgà ró àma m̀lèsè!»*

¹² Gò Yúdà ànzi kì kàdrì ì dré gòzo adrélé láti nda kitswázó Yésu ni ru dhi bvó. Angyá ko, ì nì tá tàle dhi, akódhi pí tá pídhigó nda àyi rú dhi be. Di, ì dré tá adrélé móndyá zyandre dhi ki ro dhi sè dhi, ì dré akódhi ni tayízó gò, lizo.

Kàyìsàrà, Rómà kì ópí kàdrì ni mèdáyì gìma
(A kònò kpà Mátáyò 22:15-22; Lúkà 20:20-26)

¹³ Amvolásà dhi, ì dré Fàrìsáyò àruka kì mùzo móndí àruka ópí Eródè àdhya íbe lile Yésu véna, kitswálé akódhi ni 'o la'ìle kúlí dré tá adrélé tàle dhi i sílé dhi bvó. ¹⁴ Ayì nda ì dré tàzoá drá dhi: «Tadhálèpi, mà nì tàle dhi, mí adrè tròle tà bàti rú dhi be. Mí adrè kpà móndí kì lindrì nì tà kisù ko, mí dré adrélé àyi kì no twátwa ko dhi sè. Mí adrè kpà Gĩká ni tà tadhá tà

* 12:11 12:11 A kònò Longó i 118:22-23.

bàti sè. Di mí tà rè àma dré ká: Ama ki tátrítrí kúlí ka'í, à kàdré Kàyísàrà ni mèdáyì gi dhi 'í? Kó ngalè, ka'í ko? Lè mà kàdré gíá, kó ngalè mà kàdré gíá ko?»

¹⁵ Di, Yésu dré ína àyi ki túrúpfú tà nìzo kyá gò, logózóá àyi dré dhi: «Mì adré áma tabhì litilé àdho tà sè? Mì afè dènári àlo dhi má dré nòle.»[†] ¹⁶ Di ì dré làfa lò'wa nda ni fèzo drá. Gò dré lizizóá àyi tí dhi: «Móndí líndrí kònìdhi tsàle rú tisìle dríá kònìdhi be dhi, àdhi àdhya 'i?» I logó drá dhi: «Kàyísàrà àdhya 'i.» ¹⁷ Di Yésu tà àyi dré dhi: «Mì kàdré di ngá Kàyísàrà àdhya ni fe Kàyísàrà dré, adrézó kpà ngá Gìká àdhya ni fe Gìká dré.» I kòyi akódhi ni kúlí nda dre dhi, àyi ki líndrí dré gàzo bhwābhwa akódhi ni tà sè.

*Tà lizilé ngangà dràdrà 'ásè dhi ni tà dri dhi
(A kònò kpà Mátáyò 22:23-33; Lúkà 20:27-40)*

¹⁸ Amvolásà dhi, Sàdùkáyò àruka ì dré alizo Yésu véle kitswálé tà lizí tíá. (Àyi nda ì adré tàá dhi, ngangà dràdrà 'ásè dhi yókódhó.) Di ì tà drá dhi: ¹⁹ «Tadhálépi, Mósè tisì àma dré dhi: «Agó àlo adrélépi mvá àko dhi kòdrà áyi tòkó ni tayí dhi, lè adrúpi ni kòdo tàytòkó nda mòle, kitswázó ànzi ti áyi adrúpi dràlepi nda dré.»[‡] ²⁰ Di àgo nzi-drì-rì adrúpi ró dhi ì tá be. Àyi ki kàyo dré tòkó àlo dhi ni mòzo gò, dràzo tólò mvá ti àko ró. ²¹ Adrúpi ni ni rì dré tòkó nda ni dòzo mòle gò, dré kpà dràzo tólò mvá ti àko ró. Tà nda dré kpà ru 'òzo kònìni adrúpi ni ni na rú, ²² tsàle byá adrúpi ni ni nzi-drì-rì rú. Àyi títi nda ì todrà mvá ti àko ró. Kùdù ro dhi, tòkó nda dré kpà dràzo. ²³ Di kítú móndí ì dré dra ngàzo dràdrà 'ásè dhi tú dhi, adrúpi nzi-drì-rì nda ì kòfalé dhi, tòkó nda ni adré tsitsi dhi àdhi dré? Angyá ko, àyi títi nda ì do tá akódhi mòle àyi dré tòko ró.»

²⁴ Yésu logó àyi dré dhi: «Mì lití àmi ki tàndi ì dre, mì dré Gìká ni Kúlí ì rinyí ni íbe dhi ki nìle ko dhi sè. ²⁵ Kítú móndí ì dré dra ngàzo dràdrà 'ásè dhi tú dhi, ì gò adrélé ru mo ko. I gò kpà adrélé àyi ki ànzi ki fe mòle ko. Be ró dhi, ì ni àyikya adré ngóro ángéló bhù na dhi ì tíni. ²⁶ Di, kàdré ína ngangà dràdrà 'ásè dhi ni tà sè dhi, mì nà rè Mósè ni búkù na, tà Gìká dré tá tàle drá fanzi adrélépi kòle àtsi ró dhi na dhi ko? Akódhi tà tá dhi: «Ma Gìká Abàràma àdhya 'i, Isákà àdhya 'i, ìndì Yàkóbhò àdhya 'i.»[§] ²⁷ Di Gìká nda Gìká àbvò kya 'i ko. Be ró dhi, akódhi ína Gìká móndyá lídrì ro dhi kya 'i. Mì lití àmi tà tàndi ró dre.»

*Tòlí kàdrì lavulé dhi
(A kònò kpà Mátáyò 22:34-40; Lúkà 10:25-28)*

²⁸ Tátrítrí kúlí tadhábhá ki àlo kòyi àyi nda ì tà kayírà'a àyi kòfalésè dre dhi, dré atógyàzoá dhi, Yésu logó kúlí àyi dré kyá. Di dré áyi kisizó ànyi akódhi làga, akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Tòlí títi dhi ì kòfalé dhi, tòlí kàdrì lavulé dhi ángùdhi 'i?» ²⁹ Yésu logó drá dhi: «Tòlí kàdrì lavulé dhi, kònìdhi 'i: «Ìsèrélè ànzi ì, mì yi rè ká! Mírì àma ki Gìká, Mírì 'i kalóma. ³⁰ Lè mí kàdré Mírì ámi Gìká ni le ámi togó sè wáyì, ámi lídrì sè wáyì, ámi tà kisùkisù sè wáyì, ìndì ámi rinyí sè wáyì.»^{*} ³¹ Tòlí ni rì, kònìdhi 'i: «Lè mí kàdré ámi àzya ni le ngóro mí dré adrélé ámi tàndi ni le dhi tíni.»[†] Tòlí àzya kàdrì tòlí rì kòdhi ki lavulépi dhi yókódhó.»

[†] 12:15 12:15 «Dènári» kònìdhi tá làfa lò'wa adrézó tà 'o àsà Rómà ki òpì 'ásè dhi 'i. [‡] 12:19 12:19 A kònò Dùtèrònómè 25:5-6. [§] 12:26 12:26 A kònò Pfòma 3:6. ^{*} 12:30 12:30 A kònò Dùtèrònómè 6:4-5. [†] 12:31 12:31 A kònò Lèvitikè 19:18.

³² Di tátrítrí kúlí tadhálépi nda tà drá dhi: «Tadhálépi, tà mí dré tàle kòdhi, tà bàti 'i. Mí tà kyá tàle dhi, Gìká ngbà 'í àlo kwákwá, ìndì àzya ni akódhi rúsè dhi yókódhó. ³³ Adrélé Gìká ni le togó wáyi sè, tà nìni wáyi sè ìndì rìnyí wáyi sè dhi, ìndì adrélé dhyá ki àzya ni le dhyá ki tàndi tíni dhi kàdrì lavúlé, kà'wá títi adrélé zàle mòbòmà ro dhi i rúsè, ìndì ngá títi adrélé fèle Gìká dré mòbòmà ro dhi i rúsè.» ³⁴ Di Yésu kònò akódhi logó tá kúlí tògyá sè dhi dre dhi, dré tàzoá drá dhi: «Mì vwàvwà ro Gìká ni Opì rúsè ko.»

Di kidhólé lókyá nda sè dhi, dhya àlo dré gòzo véle tà tabhì lizilé akódhi tí ko.

Mèsíyà i Dàwídi be dhi

(A kònò kpà Mátáyò 22:41-46; Lúka 20:41-44)

³⁵ Yésu dré tá adrérà'a tà tadhá mómí i dré tépelò na dhi 'á dhi, dré lizizóá dhi: «Tátrítrí kúlí tadhábhá i adré tàá dhi, Mèsíyà Dàwídi ni mvá 'i dhi ngíni? ³⁶ Tàko ko, Dàwídi ni tàndi tà tá Tirí Lólo ni rìnyí sè dhi:

<Mírì Gìká tà áma Mírì dré dhi:

Mí alì lirilé áma driágo lésè,

tsàle lókyá má dré dra ámi kàribhá ki bhàzo

adréle ámi pá zàle dhi 'á.>‡

³⁷ Kòdhi Dàwídi ni tàndi adré Mèsíyà ni zi áyi Mírì ro. Di Mèsíyà nda ni kitswá kpà adréle akódhi ni mvá ro ngíningíni ró?»

Di mómíyá zyandre lavúlé nda i adré tá akódhi ni yi lovó sè.

Yésu se mómí ki bí tátrítrí kúlí tadhábhá ki tà sè

(A kònò kpà Mátáyò 23:1-36; Lúka 20:45-47)

³⁸ Yésu dré rè dhu adrérà'a àyi ki tadhá dhi 'á dhi, dré tàzoá dhi: «Mì kàdré àmi ki líkí tátrítrí kúlí tadhábhá ki tà sè. Angyá ko, àyi nda i adré kánzò kàtswákàtswa dhi ki le asólé àyi rú, adrézó tatsilé ába mómí i kòfalésè. I adré leá dhi, à kàdré mòdo fe àyi dré lindrì sè ngá lagìrà i 'àsè. ³⁹ I adré leá lirilé àrà lindrì àdhyà lísámbo dzó i 'àsè dhi i 'àsè, adrézó kpà leá lirilé mísá lindrì àdhyà gwányá i 'àsè dhi i làgàsè. ⁴⁰ I adré tàyítòkó ki ngá ki kàrí títi. I adré kpà tà zi Gìká tí vwàvwà ro, à kònòró àyi be dhi bvó. Di kítú dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, à ni tà ño àyi dri tà tàndi ró.»

Ngá tàyítòkó àlo lemerè ro dhi dré fèle Gìká dré dhi

(A kònò kpà Lúka 21:1-4)

⁴¹ Amvolásà dhi, Yésu dré lirízó tépelò na, àrà adrézó làfa fe Gìká dré dhi kandrá, adréle mómí zyandre dhi ki no adrérà'a àyi ki làfa bhe kpúkúbhú adrézó làfa líkí dhi na. Ngábhá bí dhi i adré tá làfa bhe lána bí. ⁴² Gò tàyítòkó àlo lemerè ro dhi dré kpà alìzo làfa lò'wa nǐ tsàtsà rǐ làgí be tsà dhi ki bhe lána. ⁴³ Di Yésu dré áyi lebèbhá ki azízó, tàzoá àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Tàyítòkó lemerè ro kòdhi bhà ína kpúkúbhú na làfa kàdrì, mómíyá àruka títi dhi kya ki lavú. ⁴⁴ Tàko ko, àyi títi nda i adó àyikya àyi ki ngá ki drì fèle kòdhyà. Di, tòkó lemerè ro nda adó ína ngá títi i dré tá adrézó ába kitswázó adrílé ásà dhi i fèle kòdhyà.»

13

Yésu longó tépelò ni pfùma ni tà

(A kònò kpà Mátáyò 24:1-2; Lúka 21:5-6)

‡ 12:36 12:36 A kònò Longó i 110:1.

¹ Yésu dré tá adrérà'a apfòlè tépelò lésè dhi 'á dhi, akódhi ni lebèbhá ki àlo dré tàzoá drá dhi: «Tadhálépi, mí nò rè dzó kàdrì gu kòni i, àyi ki kírà íbe ká!» ² Dì Yésu logó drá dhi: «Mí nò tsì dzó kàdrì kòni i 'í? Lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, à gò vélé àyi ki kírà ki àlo kisú àzya ni dri ko. A ni kírà nda ki lebhé tíí kǐní mi.»

*Tà dra ru 'obhá lókyá kùdù ni tà tadházó dhi i
(À kònò kpà Mátáyò 24:3-14; Lúkà 21:7-19)*

³ Amvolásà dhi, Yésu ì dré lìzo mbàle kòngó Olivè fa kya drina gò, akódhi dré lírízó àrà kitswázó tépelò no lásà bwà dhi na. Gò Pétèró, Yákóbhò, Yòwánì, tsàle Andréyà be dhi ì dré akódhi ni lizízó àyi pátí, tàzoá dhi: ⁴ «Mí tà rè àma dré, tà nda kòdhi ki atsá ángutú ya dhi ká? Adho tà ni ru 'o drìdrì tadházóá dhi, tà tíí nda ì adrè 'òle ru 'o káyà dhi nì?»

⁵ Yésu logó àyi dré dhi: «Mì kàdré àmi ki líkí dóro, dhya àlo kòlìtíró àmi ko. ⁶ Tàko ko, mómí bí dhi ki alì áma rú sè adrélé tàá dhi, <Ma Mèsíyà 'i!> gò, ì dré mómí zyandre dhi ki litízó. ⁷ Mì ni àdzú ki kpòrò yi ànyi, adrézó kpà àdzú ki rúbí yi làwú làvo na. Dì, mì kòtayí àmi ki togó adrélé gàle ásà dhi ko. Tàko ko, adrè leá dhi, tà nda kòdhi ì kò'o rè zyà ru 'íká. Dì, lókyá kùdù atsá rè ko. ⁸ Súrú ki àdzú bhu súrú àruka íbe. Opì ki kpà àdzú bhu opì àruka íbe. Kàdikàdi ni bvò kosé, ìndì kàrábhò ni dhe àrà twátwa ì 'ásè. Dì, tà nda kòdhi ki ngbà 'í adrè ngóro tòkó ni mváaswa ni kidhoma tíni.

⁹ Dì àmi ró dhi, mì kàdré àmi ki líkí dóro. Tàko ko, à ni àmi ki 'o topfòlè tàbvó tǎrà ì 'ásè, adrézó àmi ki bhwa lísambò dzó ì 'ásè. Àma tà sè dhi, mì ni àmi ki totó gùvèrènerè ì kandrá ìndì ópí kàdrì ì kandrá, mì kòkitswáro áma tà mì dré nòle ìndì mì dré yìle dhi ki longó àyi dré be dhi bvó. ¹⁰ Tàko ko, adrè leá dhi, à kòlongó rè zyà Rúbí Tani súrú tíí ì dré 'íká. ¹¹ Dì, à kàdré àmi ki dri tàbvó tàle dhi, mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzile tà mì dré dra tàle àmi rúsè dhi dri dhi ko. Be ró dhi, mì kàdré ndiri tà Gíká dré dra fèle àmi dré tàle lókyá nda sè dhi ni ta kòdhya. Angyá ko, mì ni adrè tà nda ni ta àmi ko. Be ró dhi, Tírí Lólo ni adrè tàá nì.

¹² Mómí ki àyi ki adrúpi ki lefè todràle kàribhá ì drígá. Anzi ki atá ki kpà àyi ki ànzi ki lefè todràle. Anzimvá ki ligí àyi ki tibhá ì rú, adrézó àyi ki 'o todràle. ¹³ Mómíyá tíí dhi ki togó kònzì bha àmi rú áma tà sè. Dì, dhya adrélépi ína togó tsi, adrézó áyi totó tǎtà tsàle kùdù na dhi ni adrì.»

*Kizà kàdrì lavúlé dhi
(À kònò kpà Mátáyò 24:15-28; Lúkà 21:20-24)*

¹⁴ «Dì mì ni <ngá adrélé gàle gágà adrélépi ngá lólo dhi ki kizá dhi> ni no adrérà'a àyi totó àrà kitswálépi tá kàdré lána ko dhi na.* (Lè dhya adrélépi tà kòdhi ni na dhi kàdré àndu ni ni ní dóro.) Lókyá nda sè dhi, lè mómíyá dra adrèbhá bvò Yúdáyà àdhya na dhi ì kòlapá ràle kòngó ì drina. ¹⁵ Lè kpà dhya dra adrélépi áyi dzó drina dhi kàsí file dzó na, áyi ngá ki do lapázó ába dhi ko. ¹⁶ Dhya dra adrélépi amvú na dhi kògò nzìle í bhàna áyi kítá kidhì àdhya ni do lapázó ába dhi ko. ¹⁷ Kítú nda ì tú dhi, kizà ni adrè kàdrì tòkó adrèbhá 'a íbe dhi ì dré, ìndì tòkó adrèbhá bà fe ànzimvá ì dré dhi ì dré. ¹⁸ Mì kàdré tà zi Gíká tí, àmi ki lapama nda kàdré kò dhi lókyá sè ko.† ¹⁹ Tàko ko, kizà kítú nda kya ni adrè kàdrì lavúlé. A nò rè kizà kára be kònnì nda ko, kidhólé Gíká dré bvò bhàrà lésè atsálé ándrò kòndhi. A kitswá kpà gòle vélé nòá tǎdzí ko. ²⁰ Kònò Mírì kòki tá kítú nda ki bvó ko

* **13:14** 13:14 A kònò Dànyélè 9:27; 11:31; 12:11. † **13:18** 13:18 Yúdà ànzi ki bvò na dhi, «kidhì lókyá» kòndhi, lókyá kidhì ro kóná àlo na, adrélépi gile vwàvwà ro dhi 'i.

dhi, dhya àlo bvò dri dhi kitswá tá adrílé bwà ko. Di, Mírì ki ína kítú nda ki bvò mónnyá í dré zìle dhi ki tà sè.

²¹ Lókyá nda sè dhi, à kàdré tàá àmi dré dhi <Mì nò rè ká, Mèsíyà kònwa!> dhi, mì kòka'í ko. A kàdré kó tàá dhi <Akódhi kònàle!> dhi, mì kòka'í ko. ²² Tàko ko, mèsíyà kinzò ro dhi ki apfò pròfétà kinzò ro dhi íbe adrélé tà kàdrì líndrìga ró adrébhá àyi ki rìnyí tadhá dhi ki 'o, kòkitswá dhi, ì dré ndìndì mónnyá Gìká dré zìle dhi ki lítízó. ²³ Má longó àmi dré tà nda kòdhi ì títi drìdrì. Di mì kàdré tàmgà dri.»

Móndí ni Mv́a ni agòma

(A kònò kpà Mátáyò 24:29-31; Lúka 21:25-28)

²⁴ «Kítú nda ì tú, kizà kàdrì nda àmvolésè dhi, <kítú ni mì ni atsá t́nìmvá ro, mbá gò véle mv́e ko,

²⁵ bhìbhínyà ki ledhé bhù lésè, ìndì rìnyí bhù na dhi ki ru kizí.»[‡]

²⁶ Di lókyá nda sè dhi, mónnyá títi dhi ki Móndí ni Mv́a ni no adrérà'a àlìle ndùrùku ì 'àsè, rìnyí kàdrì be ìndì m̀ilanzìlanzì kàdrì be. ²⁷ Gò akódhi dré àyi ángéló ki mùzo lile àyi mónnyá í dré zìle dhi ki kimó bvò ni pá su dhi ì lésè, kidhólé bvò ni kùdù lésè, tsàle byá bhù ni kùdù na.»

Tà tadhá lé figì fa ni tà rú dhi

(A kònò kpà Mátáyò 24:32-35; Lúka 21:29-33)

²⁸ «Lè mì kàdré tà tadhá lé figì fa ni tà rú dhi ni àndu ni dóro. Figì fa ni dríti kàdré atsá lé m̀alimáli gò, bí ni dré adrézó ròle dhi, mì nì tàle dhi, yìgú ànyi dhi be. ²⁹ Kókpà kòdhi t́ni, lókyá mì dré dra tà nda kòdhi ki nòzo adrérà'a ru 'o dhi tú dhi, lè mì kònì tàle dhi, Móndí ni Mv́a láti 'á, ndìndì àmi ki dzó tí káyà dhi. ³⁰ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Mónnyá dra adrébhá lídrì íbe lókyá nda sè dhi ì kitswá dràle títi drìdrì tà títi nda ì dré dra ru 'òzo dhi kandrá ko. ³¹ Bhù ì bvò be dhi ki akí. Di, áma kúlí ì kitswá àyikya tàdzí akílé ko.»

Gìká ni ngbà 'i lókyá kùdù ni

(A kònò kpà Mátáyò 24:36-44)

³² «Di, dhya àlo nì ína kítú 'i yà, kó ngalè sáà 'i yà tà nda ì dré dra ru 'òzo dhi ko. Ndìndì ángéló bhù na dhi 'i yà, kó ngalè Gìká ni Mv́aagó 'i yà dhi, ì nì ko. Gìká Atá ni ngbà 'i nì kalóma. ³³ Adré di leá dhi, mì kàdré àmi ki líkí, adrézó tàmgà dri! Tàko ko, mì nì ngalè lókyá nda ni atsá ángutú ya dhi ko.

³⁴ Tà nda kòdhi ngóro agó àlo adrélépi 'òle lile atsí na dhi àdhya t́ni. Akódhi nda adrè rìnyí fe àyi m̀aràbà àlo àlo títi dhi ì dré adrézó àyi ki àzì 'o gò, dré adrézó tàá dhya adrélépi dzóti líkí dhi dré dhi, kàdré tàmgà dri. Di dré adrézó dzó nda ni tayí lizo. ³⁵ Mì kàdré di tàmgà dri. Angyá ko, mì nì lókyá ángùdhi dzó líyí nda dré dra agòzo ásà dhi ko, gba kàdré ìndró sè yà, ngátsi kítógá sè yà, àgólòwa dré tsirà bherà'a yà, kó ngalè drùbhì sè yà dhi. ³⁶ Di akódhi kàgò ngbò ró dhi, mì kòtayí àmi akódhi dré kisúlé adrérà'a ayí ko dhi ko. ³⁷ Tà má dré adrélé tàle àmi dré kònìdhi, má adrè kpà tàá mónnyá títi ì dré: Mì kàdré tàmgà dri!»

[‡] 13:25 13:25 A kònò Esáyà 13:10; 34:4; Ezèkyèlè 32:7; Yòwélè 2:10; 3:4.

14

Yúdà ànzì kì kàdrì ì ndà látì Yésu nì rùzo pfulè dràle

(À kònò kpà Mátáyò 26:1-5; Lúkà 22:1-2; Yòwánì 11:45-53)

¹ Tayí tá kítú rì gwányá Pásikà àdhya ì Mápà tàkú àko dhi àdhya be dhi ì dré atsázó. Kòwánà kàdrì ì tatrítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì adré tá látì nda kitswázó Yésu nì ru túrúpfú sè, pfulè dràle. ² Di, ì adré tá taa dhi, ì kò'o tà nda gwányá Pásikà àdhya tú ko, mónnyá zyandre dhi ì kòligíró àyi íbe ko sè.

Tòkó àlo dhi dà málàsì Yésu dri

(À kònò kpà Mátáyò 26:6-13; Yòwánì 12:1-8)

³ Lókyá nda sè dhi, Yésu lì tá Bètáníyà na, file Simónà atú kàrí dré tá rùle dhi nì dzó na gò, dré lirízó mísá làga kitswálé ngá nya. Gò tòkó àlo dhi dré afízó mòlàngì mvá ledélé àlàbàsterè sè, gàlepi málàsì làgì kyàkyà dhi sè bí dhi be.* A ladhí tá málàsì nda tsèrèlè nàradà sè.† Di tòkó nda dré mòlàngì nda nì ti ñòzo gò, málàsì nda nì dàzo Yésu dri. ⁴ Móndí àruka adrèbhá tá dzó nda 'á dhi ì kònò tà nda dre dhi, àyi kì togó dré aswázó gò, ì dré adrézó taa àyi kòfalésè dhi: «À kizá tsì málàsì kòdhi àdho tà sè? ⁵ Kònò à nì tá kitswá lagíà làfa lò'wa kámá-na sè gò, làfa nda nì fèzo lemerèbhá ì dré!»‡ Di ì dré adrézó tòkó nda nì ndrì tà tándì ró.

⁶ Di, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì tayí tòkó kònìdhi. Mì adré akódhi nì drì kizá àdho tà sè? Tà dré 'òle má dré kòdhi, tà avélépi tò dhi 'i. ⁷ Angyá ko, mì adré ngbú adrélé lemerèbhá íbe àmi kòfalé, ìndì mì kitswá àyi kì ledé lókyá ángùdhi mì dré adrélé lèle dhi sè. Di, mì kitswá ngbú adrélé túmání má be ko. ⁸ Tòkó kònìdhi 'o tà dré tá kitswálé 'òle dhi kòdhya. Dà málàsì má rú drìdrì, kitswázó áma rúbhá ledé bhàle mógó na dhi bvó. ⁹ Má adré tà bàti ta àmi dré: Arà títi bvò wáyi 'àsè à dré dra Rúbí Tani longózó dhi ì 'àsè dhi, à nì kókpà tà tòkó kònìdhi dré 'òle kòdhi nì títi, akódhi nì tà kisùzo.»

Yùdàsì ì yi ru kòwánà kàdrì íbe, kòlefèró Yésu àyi drígá

(À kònò kpà Mátáyò 26:14-16; Lúkà 22:3-6)

¹⁰ Amvolásà dhi, Yùdàsì Isikàriyótà, Yésu nì lebèbhá mudrí-drì-rì dhi kì àlo dré ngàzo lile tà ta kòwánà kàdrì íbe, kitswázó Yésu nì lefè àyi drígá dhi bvó. ¹¹ Ayi nda ì kòyi tà dré tàle nda dre dhi, ì dré lenzézó ásà gò, ì dré lazízóá dhi, ì nì làfa fe drá. Di Yùdàsì dré kìdhózó adrélé lókyá dóro Yésu nì lefèzo àyi drígá dhi nì nda.

Yésu ì nya gwányá Pásikà àdhya lebèbhá nì íbe

(À kònò kpà Mátáyò 26:17-25; Lúkà 22:7-14, 21-23; Yòwánì 13:21-30)

¹² Gwányá Mápà tàkú àko dhi àdhya nì kítú nì àlo adrézó kábilígyà mvá Pásikà àdhya nì pfulè dràle mòbòmà ro dhi sè dhi, Yésu nì lebèbhá ì dré akódhi nì lizízó tàzoá dhi: «Mì adré leá dhi, mà kòlì ngá ladhí mí dré gwányá Pásikà àdhya nì nyàzo dhi ángwà?» ¹³ Di Yésu dré àyi lebèbhá rì dhi kì mùzo, tàzoá àyi dré dhi: «Mì lì bhàandre na. Mì nì drì si agó àlo adrélépi yì do lèdrì na dhi be. Mì dhe akódhi nda bvó. ¹⁴ Dzó dré dra fizo lána dhi na dhi, mì kòtà dzó nda nì líyí dré dhi: <Dhya tà tadhálepì dhi adré àmi lizí: Dzó 'a kile mà dré kitswázó Pásikà nya áma lebèbhá íbe dhi

* **14:3** 14:3 Alàbàsterè kònìdhi, kírà kemve kpírìkpírì làgì be kàdrì, adrézó mòlàngì ledé ásà dhi 'i.

† **14:3** 14:3 Nàradà kònìdhi, dò àlo tàdzí be dóro ìndì làgì be kàdrì, adrézó málàsì ladhí ásà dhi 'i.

‡ **14:5** 14:5 A adré tá làfa lò'wa kòni kì rú zì «dènári». Dènári kámá-na kòni ì tá làfa adrélé fèle móndí àlo dré àzì 'òle kóná àlo sè dhi tí dhi 'i.

ángwà?> ¹⁵ Di akódhi nda ni dzó 'a kùle kàdrì kurú na dhi ni tadhá àmi dré. A tobhà mísá i ngá àruka íbe tayílé lána gànzi ró. Mì kòladhí ngá àma dré kònàle.» ¹⁶ Di akódhi ni lebèbhá nda ì dré lizo bhàandre na gò, ì dré tà títi nda ki kisúzó ngóro dré tá tàle àyi dré dhi tíni. Gò ì dré ngá ladhízó kítswázó gwányá Pásikà àdhyà ni nya.

¹⁷ Ìndró kàndrì dre dhi, Yésu ì dré tsàzo lirílé mísá làgàsè tùmání akódhi ni lebèbhá mudrí-drì-rì dhi íbe. ¹⁸ Ì dré tá adrérà'a ngá nya dhi 'á dhi, Yésu dré tàzoá dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Àmi ki àlo adrélépi ngá nya tùmání má be dhi ni áma lefè kàribhá i drígá.» ¹⁹ Di kizà dré àyi ki 'òzo gò, àyi àlo àlo títi dhi ì dré kidhózó adréle tàá drá dhi: «Zakó ína ma 'i ko?» ²⁰ Akódhi logó àyi dré dhi: «Akódhi nda àmi mudrí-drì-rì ni ki àlo 'i. Akódhi dhya adrélépi mápà so má be sàni àlo na dhi 'i. ²¹ Tà bàti ró dhi, Móndí ni Mvá ni li dràle ngóro tisìle akódhi ni tà dri Giká ni Kúlí na dhi tíni. Di, kizà ni ína adré kàdrì dhya dra Móndí ni Mvá nda ni lefèlepi dhi dré! Dóro ni tá dhya nda ni tìle ko dhi.»

Mìrì ni rúbhá i kàrí ni be dhi

(À kònò kpà Mátáyò 26:26-30; Lúkà 22:14-20; 1 Kòrìtòbhá i 11:23-25)

²² Ì dré tá adrérà'a ngá nya dhi 'á dhi, Yésu dré mápà adózó, tà tani zizo drìá Giká tí gò, nòzoá fèle àyi lebèbhá i dré gò, tàzoá dhi: «Mì do nyàle. Kònìdhi áma rúbhá 'i.»

²³ Dré kpà kópò adózó, àwoyà tàzo Giká dré gò, fèzoá àyi dré. Di àyi títi nda ì dré mvùzoá. ²⁴ Dré tàzoá àyi dré dhi: «Kònìdhi áma kàrí adrélépi tà Giká dré bhàle ru yìzo móndí íbe dhi ni 'o kítswálé títi dhi 'i. Kàrí nda ni kutú móndí zyandre ì dré. § ²⁵ Má adré tà bàti ta àmi dré: Má gò véle vìnò mvu ko, tsàle kítú má dré dra vìnò tídhí ro dhi ni mvùzo Giká ni Opì na dhi tú.»

²⁶ Di ì dré longó ngòzo lenzézó Giká ni rú sè gò, ì dré pfòzo lìle mbàle kòngó Olívè fa kya drìna.

Yésu longó dhi, Pètèró ni àyi ga

(À kònò kpà Mátáyò 26:31-35; Lúkà 22:31-34; Yòwánì 13:36-38)

²⁷ Gò Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Àmi títi, mì ni áma tayí adréle kalóma. Tàko ko, Giká ni Kúlí adréle tàá dhi:

«Má ni kábilígyà líkílépi ni tswa dràle gò, à dré kábilígyà nda ki 'òzo ayílé.»*

²⁸ Di, má kònga mána dràdrà 'àsè dre dhi, má ni li drìdrì àmi kandràna Gàlìláyà na.» ²⁹ Di Pètèró tà drá dhi: «Tàgba móndyá títi dhi ì kòtayí mì yà dhi, má kítswá mána ámi tayí tàdzí ko!» ³⁰ Yésu logó drá dhi: «Má adréle tà bàti ta mí dré: Ndìndì ngátsi àndrò kònìdhi sè, drìdrì àgólòwa dré dra tsìrà bhèzo vèsè be rì dhi kandrà dhi, mí ni mána áma ga vèsè be na.» ³¹ Di, Pètèró gò logóá drá rìnyí sè dhi: «Tàgba kòkítswá mà dré dràzo tùmání mí be yà dhi, má kítswá tàdzí ámi ga ko.» Gò Yésu ni lebèbhá àruka títi dhi ì dré kókpà tàzoá kònìni.

Yésu zi tà Giká tí Gètèsèmání na

(À kònò kpà Mátáyò 26:36-46; Lúkà 22:39-46)

³² Amvolásà dhi, Yésu ì dré lizo lebèbhá ni íbe tsàle àrà rú zìle Gètèsèmání dhi na. Gò dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì lírì kònwa, má kòlìró adréle tà zi Giká tí.» ³³ Dré Pètèró ki drìzo Yàkòbhò íbe ìndì Yòwánì be í vèsè. Gò akódhi ni togó dré kidhózó adréle kizà nya, adrezó lanzìle lavúlé. ³⁴ Di dré tàzoá àyi

§ 14:24 14:24 A kònò Pfòma 24:8; Yèrèmíyà 31:31-34. * 14:27 14:27 A kònò Zàkàríyà 13:7.

dré dhi: «Áma togó adré ñòlè kizà dré, tsàlè ndìndì dràdrà mǐlè. Mǐ kàdré kònwa, adrélé tàmǐga dri.»

³⁵ Kòlì vwàlè àyì rúsè tsà dre dhi, dré dhèzo kǐnì mǐ adrélé tà zi Gìkà tí, kòkìswá mǐlàsà dhi, lókyá kizà àdhya nda kòngaró í rúsè be dhi bvó.

³⁶ Adré tá tàá dhi: «Ábbà, Tátá, mǐ rǐnyí íbe kitswázó tà tí tí dhi kǐ 'o. Mǐ kòdo kópò kizà àdhya kòdhi má vélèsè wà. Dì, mǐ kò'o tà má dré adrélé lèlè dhi kòdhi ko. Be ró dhi, mǐ kò'o tà mǐ dré adrélé lèlè dhi kòdhi.»

³⁷ Gò dré gòzo àyì lebèbhá nda i véna, àyì kǐ kǐsú ayí na. Dré tàzoá Pétèro dré dhi: «Sìmonà, mǐ adré ayí ko? Mǐ kitswá tá tsǐ adrélé tàmǐga dri ngbà 'í sáà àlo bwà ko? ³⁸ Lè mǐ kàdré tàmǐga dri, adrélé kpà tà zi Gìkà tí, kòtayíró àmǐ tà dré tabhǐlè, àmǐ kǐ 'òzo dhèlè tàkònzì na dhi ko. Bàti, dhyá kǐ togó àtsi ró adrézó tà dóro 'o. Dì, dhyá kǐ rúbhá ína yàyà.»

³⁹ Yésu dré gòzo tódhyá lǐlè tà zi Gìkà tí ngóro dré tá zǐlè drǐdrǐ dhi tǐnì.

⁴⁰ Gò dré gòzo tódhyá gòlè àyì kǐ kǐsú ayí na, àyì kǐ mǐ dré tá adrélé ayí ro dhi sè. Dì ì nǐ tá vélé ì nǐ kúlí logó drá ngǐnì ya dhi ko.

⁴¹ Bvóá dhi, dré gòzo gòlè àyì lebèbhá nda i véna vésè nǐ na sè, tàá àyì dré dhi: «Mǐ adré dhu rè ayí ko, adrézó lovólé? Kitswá dre. Lókyá atsá dre. Mǐ nò rè ká! A adré 'òlè Mòndí nǐ Mvá nǐ lefè tàkònzìbhá i drígá. ⁴² Mǐ nga, mà kòlìró! Dhya adrélépi áma lefè dhi atsá dre!»

Yésu nǐ rùma

(A kònò kpà Mátáyò 26:47-56; Lúkà 22:47-53; Yòwánì 18:3-12)

⁴³ Gbǎ kòdhiwa, Yésu dré rè dhu adrérà'a tà ta dhi 'á dhi, Yùdásì, akódhi nǐ lebèbhá mudrí-drǐ-rǐ dhi kǐ àlo dré atsázó. Adrǐ tá í vésè mòndí zyandre angábhá kòwánà kàdrǐ ì, tǎtrǐtrǐ kúlí tadhábhá ì ìndì bhàgo ì vélèsè dhi ì be. Ayi nda ì ru tá sápi ì fa íbe àyì drígá. ⁴⁴ Yùdásì adrélépi 'òlè Yésu nǐ lefè nda tà tá àyì dré dhi, í nǐ akódhi àdhi 'í yà dhi nǐ tadhá àyì dré dhi kònìni: «Dhya má dré dra kamúlè dhi, akódhi 'í. Mǐ kòru dǐ akódhi, drǐzoá lǐzo ába, adrézó líkiá dóro.» ⁴⁵ Dì Yùdásì nda dré ndrǐ àyì kǐsízó ànyì Yésu làga, tàá drá dhi: «Rábbì!» Dré akódhi nǐ kamúzó. ⁴⁶ Gò mòndyá nda ì dré dhèzo Yésu dri, akódhi nǐ ru. ⁴⁷ Dì, dhya adrèbhá tá Yésu làga dhi kǐ àlo dré ngàzo àyì sápi asé gò, kòwánà kǐ kàdrǐ nǐ màrábà nǐ bí bvwàzo kǐlè.

⁴⁸ Yésu dré tàzoá àyì dré dhi: «Ma vo kùgú 'í gò, mǐ dré adrézó alǐlè sápi íbe ìndì fa íbe kitswálé áma ru nǐ? ⁴⁹ Kǐtú àlo àlo tí tí ì sè dhi, má adré tá àmǐ kòfalé, adrélé tà tadhá tépelò na dhi, mǐ ru tá ma ko. Dì, tà kòdhi ì atsá kònìni, kitswálé tà tǐsìlè áma tà dri Gìkà nǐ Kúlí na dhi ì kò'oró ru be dhi bvó.» ⁵⁰ Gò akódhi nǐ lebèbhá tí tí dhi ì dré akódhi nǐ tayízó lapázó.

⁵¹ Kàdhúra àlo kítá asólépi í rú ngbà 'í àlo dhi dré ngàzo adrélé Yésu nǐ lebè. A adré tá 'òlè akódhi nǐ ru ká, ⁵² dǐ, dré lapázó ràlè bvólíí ro, kítá ína nǐ tayí.

Yésu pfò kòwánà kǐ kàdrǐ ì kandrà bhàgo kàdrǐ íbe

(A kònò kpà Mátáyò 26:57-68; Lúkà 22:54-55, 63-71; Yòwánì 18:13-14, 19-24)

⁵³ Gò ì dré Yésu nǐ drǐzo lǐzo ába kòwánà kǐ kàdrǐ bhàna. Dì kòwánà kàdrǐ ì, bhàgo ì ìndì tǎtrǐtrǐ kúlí tadhábhá íbe dhi ì dré ru kímózó tí tí kònàlè.

⁵⁴ Dì Pétèro ro dhi, lebè tá ína Yésu lárá ro, tsàlè byá kòwánà kǐ kàdrǐ nda nǐ bhà'álè na. Dré fǐzo lǐrǐlè tépelò líkǐbhá ì kòfalé, adrélé àtsí yo àyì íbe.

⁵⁵ Kòwánà kàdrǐ nda ì bhàgo kàdrǐ nda íbe tí tí dhi ì adré tá tà adrélé tàlè Yésu rú dhi kǐ nda, kitswázó akódhi nǐ 'o dràlè dhi bvó. Dì, ì kǐsú tá àyíkya tà àlo ko. ⁵⁶ Mòndí bí dhi ì adré tá tà ta akódhi rú kǐnzò sè. Dì, tà ì dré

adrélé tàle nda ì kisú tá ru ko. ⁵⁷ Gò móndí àruka ì dré ngàzo tà ta akódhi rú kinzò sè kònini: ⁵⁸ «Mà yi akódhi adrérà'a tàá dhi: «Má ni tépelò móndí ì dré sile nì kònìdhi ni pfu, gòzo àzya ni móndí ì dré sile nì ko dhi ni si kítú na àmvolésè.»» ⁵⁹ Di, ndìndì tà ì dré tàle akódhi rú nda kisú ína ru ko.

⁶⁰ Gò kòwánà ki kàdrì dré ngàzo àyi totó àyi kandrà, lizíá Yésu tí dhi: «Mí logó mína kúlí tà dhya kòni ì dré adrélé tàle mí rú kòdhi ì sè ko?» ⁶¹ Di, Yésu adrè tá ína kírì, kúlí logó àko ró. Gò kòwánà ki kàdrì nda dré gòzo lizíá tíá dhi: «Mì Mèsíyà, Giká kitswálépi rúku sè dhi nì Mvágó 'i?» ⁶² Yésu logó drá dhi: «Ma 'i. Di mì nì Móndí nì Mvá nì no adrérà'a lirílé Giká rínyí líyí nì dríágó lésè. Mì nì kpà akódhi nì no adrérà'a agòle ndùrùku bhù na dhi ì 'ásè.» ⁶³ Di kòwánà ki kàdrì nda dré àyi kítá lasízó kizà dré gò, tàzoá dhi: «Mà ni di go véle móndí àruka kitswábhá tà ta akódhi rú dhi ki nda àdho tà sè? ⁶⁴ Mì yi làdhá dré dhàle Giká rú kòdhi àmi ki bíbhálé sè dre. Mì adrè di kisúá ngíni?» Di àyi títi nda ì dré tà ñòzo akódhi dri kitswálé dràdrà sè.

⁶⁵ Gò àyi ki àruka ì dré ngàzo adrélé tùsú lufú akódhi mi. Ì dré akódhi nì mì dròzo gò, adrézó akódhi nì tisi, adrézó tàá drá dhi: «Mí longó rè tà pròfètà ro ká!» Gò tépelò likíbhá ì dré kpà akódhi nì dòzo, adrélé mì tosálé.

Pétèró gà Yésu rè

(A kònò kpà Mátáyò 26:69-75; Lúkà 22:56-62; Yòwánì 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Lókyá nda sè dhi, Pétèró tá ína tàbhu na, bhà'álé nda na. Gò mvátòkó àlo kòwánà ki kàdrì nì màràbà ro dhi dré atsázó ⁶⁷ Pétèró nì no adrérà'a àtsí yo. Dré akódhi nì nòzo dhi gò, tàzoá dhi: «Mì tá kókpà tùmání Yésu Nàzàrétà lésè dhi be.» ⁶⁸ Di, Pétèró dré ína tà nda nì gàzo rè, tàzoá dhi: «Má nì ngalè mí adrè àdho tà ta ya dhi ko.» Gò dré ngàzo pfòle bhà'álé nda 'ásè, àyi totó láti adrézó afílé dhi 'á. Gbã kòdhwa, àgólòwa dré tsírà bhèzo.

⁶⁹ Mvátòkó nda kònò akódhi kònàle dre dhi, dré gòzo tàá móndyá adrèbhá tá akódhi làga dhi ì dré dhi: «Dhya kòndi àyi ki àlo 'i!» ⁷⁰ Di Pétèró dré gòzo tódhyá tà nda nì ga rè.

Gí ko, àyi adrèbhá tá Pétèró làga nda ì dré tàzoá drá dhi: «Mì àyi ki àlo 'i bàti! Tàko ko, mì kókpà móndí angálépi Gàlíláyà lésè dhi 'i.» ⁷¹ Di Pétèró dré ngàzo mòndrà si, tàzoá dhi: «Tátrítrí kàdré má dri, má kàdré kinzò ta dhi! Má nì agó mì dré adrézó tà nì nì ta kòdhi ko!» ⁷² Gbã kòdhwa, àgólòwa dré gòzo tsírà bhe vèsè nì rì sè. Gò kúlí Yésu dré tá tàle Pétèró dré dhi dré agázó lána. Tà tá dhi: «Drìdrì àgólòwa dré dra tsírà bhèzo vèsè be rì dhi kandrà dhi, mí nì áma ga vèsè be na.» Gò Pétèró dré dhèzo adrélé ngòle.

15

Yésu pfò Pilátò kandrà

(A kònò kpà Mátáyò 27:1-2, 11-14; Lúkà 23:1-5; Yòwánì 18:28-38)

¹ Ngá kòwa dre dhi, kòwánà kàdrì ì, tátrítrí kúlí tadhábhá ì tùmání bhàgo kàdrì íbe títi dhi ì dré ru yìzo Yésu dri. Di ì dré akódhi nì adròzo gò, drìzoá lèzo fèá Pilátò, Rómà ki gùvèrènére dríagá.

² Gò Pilátò dré lizízóá Yésu tí dhi: «Mì, mì ópí Yúdà ànzi kya 'i?» Yésu logó drá dhi: «Àmi tàndi mí tà dre.» ³ Gò kòwánà kàdrì nda ì dré dhèzo adrélé Yésu nì asíkí tà bí dhi ì sè. ⁴ Di Pilátò dré gòzo lizíá tíá dhi: «Mí logó mína kúlí ko? Mí yi rè tà títi ì dré adrélé tàle mí rú dhi ì ká!» ⁵ Di, Yésu logó véle ína kúlí ko. Gò Pilátò nì líndrí dré gàzo ásà.

A ñò tà Yésu dri kitswálé dràdrà sè

(A kònò kpà Mátáyò 27:15-26; Lúkà 23:13-25; Yòwánì 18:39-19:16)

⁶ Kóná àlo àlo títi, gwányá Pásikà àdhya tú dhi, Pìlátò adré tá dhya ángùdhi bãdzó na, mómí zyandre dhi ì dré adrélé zìle í tí dhi ni trì àyi dré. ⁷ Lókya nda kònàdhi sè dhi, agó àlo rú be Bàrábà dhi tá bãdzó na mómí àruka íbe, ì dré tá mómí ki kodzólé ligílé dhi sè, ìndì ì dré tá mómí pfùle dràle dhi sè. ⁸ Dì mómí zyandre dhi ì kòmbà tsàle Pìlátò véna dre dhi, ì dré kidhózó adrélé akódhi ni ti lizí, kò'oró ànzyà gà dré tá adrélé 'òle àyi dré dhi tìni. ⁹ Dì Pìlátò dré àyi ki lizízó tàzoá dhi: «Mì adré leá dhi, má kòtrì àmì dré ópí Yúdà ànzi kya kònìdhi?» ¹⁰ Lizí tá àyi kònìni tàko ko, nì tá tàle dhi, kòwánà kàdrì ì fè tá Yésu í drígá ngbà 'í dirèma sè dhi be. ¹¹ Dì, kòwánà kàdrì nda ì dré mómí zyandre nda ki 'a tífízó, ì kòziró Pìlátò tí kòtrìró Bàrábà àyi dré kòdhya. ¹² Gò Pìlátò dré lizízó àyi tí dhi: «Mì adré dè leá dhi, má kò'o dhya mì dré adrélé zìle ópí Yúdà ànzi kya ró kònìdhi sè ngíni?» ¹³ Dì ì dré kúlí yòzo tàzoá dhi: «Mí tidí akódhi fa kípakipa dri!» ¹⁴ Pìlátò gò lizíá dhi: «Akódhi 'o àdho tà kònzi 'i?» Dì ì dré gòzo adrélé tetréle rìnyí sè, adrézó loyóá dhi: «Mí tidí akódhi!»

¹⁵ Pìlátò adré tá mómí zyandre nda ki togó le 'òle kinílé. Dì dré Bàrábà ni trizo àyi dré. Dré Yésu ni 'òzo bhwalé gò, akódhi ni fèzo kitswálé tidíle fa kípakipa dri dhi bvó.

Sòdá ì gu Yésu

(A kònò kpà Mátáyò 27:27-31; Yòwánì 19:2-3)

¹⁶ Gò sòdá ì dré Yésu ni drizo fizo ába gùvèrènerè nda ni dzó kàdrì ni bhà'álé na. Ì dré sòdá àruka títi dhi ki azízó ru amú àyi íbe akódhi làgásè. ¹⁷ Gò ì dré kánzò ká asózó rúá, fanzi kùtsi ró dhi ni pàzo kùla ró asólé dríá. ¹⁸ Dì ì dré ngàzo adrélé mòdo fe drá, adrézó tàá dhi: «Mòdo mí dré, ópí Yúdà ànzi kya ni!» ¹⁹ Ì adré tá akódhi ni drì tswa kòzó sè, adrézó túsú lufú rúá. Ì adré tá kpà kórókó títi akódhi kandrà, sùle ngóro ì adré tá akódhi ni lindrì bha na tìni. ²⁰ Ì kògu akódhi kònìni dre dhi, ì dré kánzò ká nda ni avúzo rúásà, gòzo akódhi ni kítá ki tosó rúá. Gò ì dré akódhi ni drizo pfòzo ába, kitswálé tidíle fa kípakipa dri dhi bvó.

Yésu ni tidima fa kípakipa dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 27:32-44; Lúkà 23:26-43; Yòwánì 19:17-27)

²¹ Ì dré tá adrérà'a apfòle kònalésè dhi 'á dhi, ì dré agó àlo rú be Símónà, angálépi Kìrénè lésè dhi ni nòzo adrérà'a agòle amvú lésè.* Akódhi nda tá Alìgizàndrè ki atá Rúfù be dhi 'i. Dì ì dré akódhi ni 'òzo rìnyí sè adrélé fa kípakipa Yésu àdhya ni do.

²² Gò ì dré Yésu ni drizo lizo ába tsàle àrà rú zìle Gòlògótà dhi na. (Rú nda kòdhi adré leá tàle dhi «Àrà drífà àdhya».) ²³ Kònàle dhi, ì dré vínò amulé àlókò rú zìle mírè dhi be dhi ni fèzo akódhi dré mvùle. Dì, dré ìna gàzoá rè. ²⁴ Dì ì dré akódhi ni tidízó fa kípakipa dri gò, dzègé vùzo nìzoá ngalè ì ni akódhi ni kítá ki lanzí àyi kòfalésè ngíni ya dhi.† ²⁵ Lókya akódhi ni tidízó nda tá sáà nzi-drì-su drùbhì sè dhi 'i. ²⁶ A tìsì tá tà tà ñòzo akódhi dri dhi wárágà dri kònìni: «Ópí Yúdà ànzi kya». ²⁷ A tidí tá kpà kùgubhá

* **15:21** 15:21 «Kìrénè» kònìdhi tá bhàandre bvò Líbiyà àdhya lé, bvò kàdrì Afirikà àdhya lé dhi 'i.

† **15:24** 15:24 A kònò Longó ì 22:19.

rĩ dhi i fa àruka i drìsè akódhi làgàsè: àlo ni dríagó ni lésè, àzya ni lidzi ni lésè. [28 †]

²⁹ Mòndyá adrébhá tá lavulé àrà nda 'àsè dhi i adrè tá akódhi ni lodhá, adrézó àyi ki drĩ ya, adrézó tàá dhi: «Á! Mi tá kitswálépi tépelò pfo gòzo sĩa kítú na àmvolésè ni, ³⁰ mí así di fa kipakipa kòdhi drìlèsè ámi tãndi ni tidrĩ wà!» ³¹ Kòwánà kàdrì i tãtrìtrì kúlí tadhábhá íbe dhi i adrè tá kpà akódhi ni gu kònini, adrézó tàá àyi kòfalésè dhi: «Akódhi tidrĩ mòndi àruka i 'í. Di, kitswá ína àyi tãndi ni tidrĩ bwà ko! ³² Adré leá dhi, Mèsíyà, ópí Isèrelé ànzi kya kòdhi kási nyànomvá fa kipakipa drìlèsè, mà kònòró tà nda akódhi ni ka'izo be dhi bvó!» Kùgubhá tidílé akódhi be nda i adrè tá kpà akódhi ni lodhá kònini.

Yésu ni dràma

(A kònò kpà Mátáyò 27:45-56; Lúkà 23:44-49; Yòwánì 19:28-30)

³³ Kítú rírì sè dhi, tínimvá dré bvò ni mĩ dòzo wáyi, tsàle sáà na kítú rírì àmvolésè dhi na. ³⁴ Di sáà na nda sè dhi, Yésu dré liyízó kúlí 'u'ù sè tazoá dhi: «Èlòyì, Èlòyì, lémà sàbàkátànì?» Kòdhi adrè leá tàle dhi: «Áma Giká, áma Giká, mí tayí ma àdho tà sè?» ³⁵ Mòndí àruka adrébhá tá kònale dhi i kòyi kúlí nda dre dhi, i dré tazoá dhi: «Mì yi rè ká! Akódhi adrè Èláyà ni zi.» ³⁶ Gò àyi ki àlo dré ràzo mbèlè ngá vòdhovódho dhi ni adó, vìnègàrì dàzo lána, dròzoá kòzó sílé, tingázóá kuru fèle Yésu dré mvùle gò, tazoá dhi: «Mà kòtayí rè akódhi, nòzoá ngalè Èláyà ni atsá akódhi ni tirí fa kipakipa drìlèsè yà dhi.» ³⁷ Di, Yésu dré trèzo kúlí 'u'ù sè gò, dràzo.

³⁸ Gbã lókyá nda sè dhi, kítá 'ìle tépelò ni 'a lakízó dhi dré lasízó 'a be rĩ, kídholé drĩ lésè tsàle pá na. ³⁹ Rómà ki sòdá ki kàdrì adrelépi àyi totó Yésu kandrà dhi kònò akódhi drà tá ngini ya dhi dre dhi, dré tazoá dhi: «Dhya kòdhi tá ína Giká ni Mvágó 'i bàti!»

⁴⁰ Tòkó àruka i tá kpà kònale, adrelé tà nda ki no lárà ro. Ayi kòfalé dhi tá: Màríyà Màgàdàlénè, Màríyà Yàkòbhò kàdhúrà ro dhi ki andre Yòsè be dhi, tsàle Sàlómè. ⁴¹ Ayi nda i adrè tá Yésu ni lebè Gàliláyà na, adrézó tà 'o drá. Tòkó àruka bĩ alìbhá akódhi be Yèrúsàlémà le dhi i tá kpà kònale be.

Yésu ni rúbhá bhàma mógó na dhi

(A kònò kpà Mátáyò 27:57-61; Lúkà 23:50-56; Yòwánì 19:38-42)

⁴² Kítú nda tá kítú adrézó tà ledé sàbátù kandrà dhi 'i. Di ìndró kàndrì dre dhi, ⁴³ agó àlo rú be Yòséfà angálépi Arimátáyà lésè dhi dré lizo Pílátò véna. Akódhi nda tá Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì ki àlo rúku ró dhi 'i. Adré tá kpà ína Giká ni Opì letè nòle. Di akódhi kòtsa Pílátò véna dre dhi, dré Yésu ni rúbhá zizo tíá tirí àko. ⁴⁴ Pílátò kòyi Yésu drà dre dhi dre dhi, akódhi ni líndrì dré gàzo. Dré sòdá ki kàdrì azízó, lizízóá tíá ngalè akódhi drà dre bàti yà dhi. ⁴⁵ Kòyi tà nda tá kònini dhi sòdá ki kàdrì nda tí dre dhi, dré láti fèzo Yòséfà dré rúbhá nda ni dòzo. ⁴⁶ Di Yòséfà dré kítá kemve gizo lizo ába gò, dré rúbhá nda ni tirízó fa kipakipa drìlèsè, lambézóá kítá nda sè gò, lizo bhàá mógó àlo gàle kírà na dhi na. Dré kírà kàdrì dhi ni alízó bhàle mógó nda tí. ⁴⁷ Màríyà Màgàdàlénè i Màríyà Yòsè ni andre ró dhi be dhi, i nò tá àrà rúbhá nda ni bhàzo dhi 'í.

† 15:28 15:28 Wárágá Giká ni Kúlí tìsìzo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adrè kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Di tà tìsìle Giká ni Kúlí na dhi i 'o tá ru kònini. A tìsì tá dhi: «Á amú akódhi nàle drìkònzìbhá íbe.»] A kònò Esáyà 53:12.

16

Yésu ni ngàma dràdrà 'ásè dhi

(À kònò kpà Mátáyò 28:1-10; Lúkà 24:1-12; Yòwánì 20:1-18)

¹ Sàbátù kòlavú dre dhi, Màríyà Màgàdàlénè, Màríyà Yàkóbhò ni andre, ìndì Sàlómè be dhi ì dré dò tàdzí be dóro dhi ni gizo, kitswázó lile dàá Yésu ni rúbhá rú dhi bvó. ² Dì kítú ni àlo pósò àdhya sè, ngá kòwa dre dhi, ì dré ngàzo drùbhì kínó láti do adrézó lile mógó na. ³ Láti 'á dhi, ì adré tá liziá àyi kòfalèsè dhi: «Àdhi ni kírà li mógó tísè mà dré kitswázó file lána bwà dhi nì?» ⁴ Dì, ì kòtingá mì dre dhi, ì dré nòzoá dhi, à li kírà kàdrì gú nda mógó tísè dre.

⁵ Ì kòfi mógó nda na dre dhi, ì dré kàdhúra àlo kánzò kemve asólépi í rú dhi ni nòzo, adrérà'a lirílé mógó nda na driágó lésè. Gò àyi ki togó dré gàzo tirí dré. ⁶ Dì, akódhi dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì tayí àmi ki togó adrélé gàle tirí dré ko. Mì adré Yésu Nàzàrétà lésè, tidílé fa kipakipa dri dhi ni nda kòdhya. Akódhi kònwa yókódhó. Nga ína dràdrà 'ásè dre! Mì nò rè àrà tá rúbhá ni ni bhàzo ni ká. ⁷ Dì mì li tàá akódhi ni lebèbhá ì dré tùmání Pétèró be dhi: «Akódhi adré lile àmi kandrána Gàliláyà na. Kònàle dhi, mì ni akódhi ni no ngóro dré tá tàle àmi dré dhi tìni.»

⁸ Dì tòkó nda ki líndrí dré gàzo bhwàbhwa, ì dré kpà adrézó lyàle lyàlyà gò, ì dré ngàzo lapalé mógó nda lésè. Dì, ì tà tá àyikya tà àlo dhya àlo dré ko, ì dré tá adrélé ngá ro dhi sè.*

Márokò ni búkù ni kùdù

(À kònò kpà Mátáyò 28:9-20; Lúkà 24:13-53; Yòwánì 20:11-23; Tà 'òle dhi ì 1:6-11)

⁹ [Yésu kònga dràdrà 'ásè drùbhì kínó kítú ni àlo pósò àdhya sè dre dhi, dré rè zyà agázó Màríyà Màgàdàlénè í dré tá tirí kònzi nzi-drì-rì dhi ki dròzo lásà dhi kandrá. ¹⁰ Gò akódhi nda dré ngàzo lile rúbí nda ni longó dhya adrèbhá tá tùmání Yésu be gò, ì dré adrézó àwó ngo, adrézó tongolé akódhi ni tà sè dhi ì dré. ¹¹ Dì, àyi nda ì kòyi tàle dhi, Yésu lídrì ro, ìndì Màríyà nò akódhi dre dhi dre dhi, ì dré àyikya ka'izoá ko.

¹² Àmvolásà dhi, Yésu dré gòzo àyi tadhá làsú be twá àyi lebèbhá rì dhi ì dré, ì dré tá adrérà'a lile gbàbhú na dhi 'á. ¹³ Dì àyi nda ì dré gòzo rúbí nda ni longó àyi ki arúpi ì dré gò, àyi nda ì dré kpà àyi ki kúlí ka'izo ko.

¹⁴ Kùdù ro dhi, Yésu dré gòzo àyi tadhá dhya mudrí-drì-àlo nda ì dré, ì dré tá adrérà'a lirílé mísá làgàsè dhi 'á. Gò dré tà tàzo àyi dri, àyi ki tà ka'ika'ì dré tá adrélé yàya dhi sè, ìndì àyi ki togó dré tá adrélé tòmbatòmba dhi sè. Tàko ko, ì ka'ì tá àyikya dhya akódhi ni nobhá mì sè akódhi ni ngàma dràdrà 'ásè dhi àmvolèsè dhi ki kúlí ko. ¹⁵ Gò dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì li bvò wáyì 'ásè Rúbí Tani longóbe mónnyá títi Giká dré bhàle dhi ì dré. ¹⁶ Dhya ángùdhi dra Rúbí Tani nda ni ka'ilepi gò, bàtìsimò dòzo dhi ni adrí. Dì, dhya ángùdhi Rúbí Tani nda ni ka'ilepi ko dhi, Giká ni tà bha akódhi nda dri. ¹⁷ Giká ni tà twátwa líndríga ró kòni ki fe mónnyá ka'ibhá dhi ì dré adrélé 'òle dhi kòdhya: Àma rú sè dhi, ì ni tirí kònzi ki dro topfòle

* **16:8** 16:8 Wáràgà àruka búkù Márokò àdhya ni tísìzo àyi dri drìdrì dhi ì adré akilé 16:8 àmvolèsè. Kòdhi adré tàá dhi, à adré Márokò 16:9-20 kisú àyi nda ì léna ko. Wáràgà àruka ì léna dhi, à adré kó 16:9-20 kisú. Wáràgà àruka ì léna dhi, à adré kó kúlí kòni ki kisú 16:8 àmvolèsè: [Gò ì dré lizo tà títi tàle àyi dré nda ki longó tàli ró Pétèró ì dré arúpi ni ìbe. Àmvolásà dhi, Yésu ni tàndi dré àyi nda ki mùzo lile bvò wáyì 'ásè kidhólé kítú dré apfòrà lésè tsàle kítú dré ndìrà na, kitswálé kúlí lólo kitswálépi akilé bwà ko dhi ni longó mónnyá títi ì dré, ì kàdrìró lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú be dhi bvó. Kàdré kònini!]

móndí i lésè. Ƴ ni ti twátwa tídhí ro dhi ki ta. ¹⁸ Ƴ ni nǐ ki ru àyi drígá. Di ì kòmvu lòmà yà dhi, lòmà nda kitswá àyi ki 'o kònzì àlomvá ko. Ƴ ni kpà drígá tobhà dràbhá i rú gò, àyi nda ì dré gòzo adrílé.»

¹⁹ Di Mírì Yésu kòtà tà nda i àyi dré dre dhi, Giká dré akódhi ni dòzo bhù na gò, akódhi dré lirízó Giká ni dríágó lésè. ²⁰ Di akódhi ni lebhèhá nda ì dré ngàzo lile Rúbí Tani longóbe àrà títi bvò dri dhi i 'ásè. Mírì adré tá tà 'o àyi íbe, adrezó tadhá dhi, àyi kúlí ì dré tá adrélé longólé nda tà bàti 'i, tà líndrígá ró dré fèle àyi dré adrélé 'òle dhi i sè.]

Rúbí Tani Lúkà dré tisìle dhi

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tisìlepi dhi tá Lúkà 'i. Akódhi nda tá àpóstolò 'i ko. Di, akódhi tá ína móndí tà Yésu dré 'òle ìndì tadhálé dhi kì ndàlepi nìle dóro lavúlé, ngóro dhya tà nda kì nobhá mǐ sè dhi ì dré titílé drá dhi tǐni dhi 'i (Lúkà 1:1-4). Akódhi tá kókpa Pólò ni atsiàmú kì àlo 'i (Tà 'òle dhi ì 16:10, àruka ni íbe). Kònìdhi búkù ni àlo búkù rǐ Lúkà dré tisìle dhi ì kòfalé dhi 'i. Búkù kònìdhi léna dhi, akódhi adré Yésu ni lídrì ni tà àzì ni íbe dhi kì tití kòdhya. Akódhi ni búkù ni rǐ rú be «Tà àpóstolò ì dré 'òle dhi ì» dhi léna dhi, adré Ekèlézyà ni tà tití kòdhya.

Búkù kònìdhi léna dhi, Lúkà adré tadhá dhi, Yésu Gǐká ni Mváagó 'i, ìndì Mèsíyà Gǐká dré tá lazíle gò amùzoá kitswálé móndyá tití dhi kì tidrì dhi 'i. Lúkà adré tisiá dhi, Gǐká ni Tírí zì tá Yésu nda alìle Rúbí Tani longó móndyá lemerè ro dhi ì dré (4:18). Tà bàti ró dhi, Yésu adré Gǐká ni lèle tadhá móndyá tití tà yàya dhi íbe dhi ì dré: lemerèbhá ì, dràbhá ì, móndyá adrelé mǐ pfole dhi ì, tàkonzìbhá ì, tsàle móndyá tití togó be ànzimvá kya tǐni dhi íbe. Tà kàdrì àruka à dré adrelé kisúle búkù kònìdhi léna dhi ì, tà kòni 'i: Tírí Lólo ni àzì, tà zìma Gǐká tí dhi, Yésu ni lèle tadhama tòkó ì dré dhi, móndí kì tàkonzì trìma, ìndì Yésu ni ka'ìbhá kì kólénzé.

Búkù su Rúbí Tani ni tà dri dhi ì kòfalé dhi, à adré tà àruka kì kisú ngbà 'í Lúkà ni búkù kònìdhi léna: Yòwànì Bàtìsimò fèlepi ni tìma, tà àruka Yésu ni tìma ni tà dri dhi ì, Yésu ni lèma tépelò na mvámvá ro dhi, pídhígó Sàmàríyà agó dóro dhi ni tà dri dhi, pídhígó mváagó avìlepi dhi ni tà dri dhi, àruka ni íbe.

Lúkà adré búkù kònìdhi ni tisì agó àlo rú be Tèyòfilè dhi dré. Akódhi nda dré tá adrelé Yúdà mvá 'i ko dhi sè dhi, Lúkà adré Yúdà ànzì kì tà bǐ àyi kì labhi íbe dhi kì àndu ngì. Tà nda sè dhi, móndyá àndrò dhi kì kitswá Rúbí Tani Lúkà dré tisìle kònìdhi ni na, àndu ni ni nǐzo dóro lavúlé.

Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi léna dhi kì atìma

- 1) Tà Lúkà dré Rúbí Tani tisìzo ásà dhi (1:1-4)
- 2) Yòwànì Bàtìsimò fèlepi ni tìma, Yésu ni tìma, ìndì akódhi ni anzì ni tà (1:5-2:52)
- 3) Yòwànì Bàtìsimò fèlepi ni àzì (3:1-20)
- 4) Yésu ni bàtìsimò dòma, ìndì akódhi ni tabhìma (3:21-4:13)
- 5) Yésu ni àzì bvò Gàliláyà àdhya na dhi (4:14-9:50)
- 6) Yésu ni atsí ngàzo Gàliláyà lésè lèle Yèrusalémà na dhi (9:51-19:27)
- 7) Yésu ni pósò kùdù, ìndì akódhi ni dràma (19:28-23:56)
- 8) Yésu ni ngàma dràdrà 'ásè dhi, ìndì akódhi ni mbàma bhù na dhi (24:1-53)

Tà Lúkà dré Rúbí Tani tisìzo ásà dhi

¹ Atalágó Tèyòfilè, ngóro mí dré nìle be dhi tǐni dhi, móndí bǐ dhi ì tabhì tà ru 'obhá àma kòfalé dhi kì tisìle. ² Ì tisì ngóro dhya tà nda kì nobhá mǐ sè kidhoma ni lésè gò, ì dré atsázó Gǐká ni kúlí longóbhá ì ró dhi ì dré titílé tayílé àma dré dhi tǐni. ³ Di, atalágó, má dré tà tití nda kì ndàle nìle kyá àyi kì kidhoma lésè dhi sè dhi, má mǐlèsè dhi tá kpà dóro má dré tà nda kì tisìle mí dré mǐbhalé tí dhi. ⁴ Má adré 'òá kònìni, mí kòkitswáro nǐá tàle dhi, tà tadhálé mí dré dhi ì tà bàti 'i dhi be.

Angéló longó Yòwánì ni òtíma ni tà

⁵ Lókyá Èródè dré tá adrérà'a ópí ro bvò Yùdáyà àdhya drìle dhi 'á dhi, kòwánà àlo rú be Zàkàríyà dhi tá be. Akódhi nda tá kòwánà angábhá Abíyà ni sùrú lésè dhi kí àlo 'i. Akódhi ni tòkó rú be Èlizàbètè dhi angá tá kpà Arónà atú adrélèpi kòwánà kí kàdrì ro dhi ni sùrú lésè. ⁶ Àyì rìti dhi kí tà tá gyägya Gíká m̀lèsè. Ì adrè tá tà títi Mírì ni tatrítrí kúlí dré adrélè tàlè à kò'o dhi kí 'o, tà àlo tivì àko ró. ⁷ Dì, àyì tá àyikya mvá àko. Tàko ko, Èlizàbètè tá kòndó 'i, ìndì àyì rìti dhi kí kóná lavú tá dre.

⁸ Kítú àlo dhi, Zàkàríyà nda adrè tá àzì 'o kòwánà ro Gíká kandrà. Angyá ko, lókyá nda tá lókyá kòwánà akódhi ni sùrú lésè dhi ì dré adrézó àzì 'o dhi 'i. ⁹ Anzyà gà kòwánà ì dré adrélè 'òle dhi tíni dhi, ì kípè tá akódhi dzègé sè, file béndélé za Mírì ni tépelò na dhi kòdhya. ¹⁰ Dì akódhi dré tá adrérà'a béndélé za dhi 'á dhi, m̀ndyá zyandre títi dhi ì adrè tá tà zì Gíká tí k̀vì na.

¹¹ Gò ángéló Mírì àdhya dré ngàzo agálé Zàkàríyà kandrà, àyì totó adrélè àlètàrì adrézó béndélé za dhi ni dríagó lésè. ¹² Zàkàríyà kònò akódhi dre dhi, akódhi ni drì dré abízó nỳnyi gò, tirì dré gàzo akódhi léna b̀. ¹³ Dì, ángéló nda dré ína tàzoá drá dhi: «Zàkàríyà, mí ro ngá ko! Tàko ko, Gíká yì tà mí dré zìle í tí dhi dre. Àmì tòkó Èlizàbètè ni mváagó ti mí dré gò, mí dré rú ni ni zìzo Yòwánì. ¹⁴ Akódhi ni arí fe mí dré kólénzè íbe. M̀ndí b̀ dhi kí k̀kpà lenzè akódhi ni òtíma sè. ¹⁵ Tàko ko, akódhi ni tà ni adrè kàdrì Mírì m̀lèsè. Akódhi kitswá tàdzì v̀nò 'i yà, kó ngalè wá àtsí 'i yà dhi ni mvu ko. A ni ga Tirí Lólo sè b̀, kidhólé í dré adrérà'a àyì andre lé dhi 'á. ¹⁶ A ni Ìsèrélè ànzì b̀ dhi kí adrì agòle Mírì àyì kí Gíká vélé. ¹⁷ A ni adhé alìle Mírì kandrà, Tirí Lólo atú adrélèpi pròfètà Èlìyà le dhi ni r̀nyí sè, kitswálé ànzì kí atá kí togó adzá àyì kí ànzì ì vélé, ìndì m̀ndyá adrèbhá ligìlé dhi kí togó adzá m̀ndyá gyägya kí tògyá vélé, kitswázó m̀ndí kí tivò adrélè g̀nzì ró Mírì dré be dhi bvó.»*

¹⁸ Dì, Zàkàríyà dré ángéló nda ni lizízó tàzoá dhi: «Má ni ǹiá ngalè tà kòdhi ni ru 'o bàti dhi ng̀ni? Angyá ko, ma màlìga 'i, ìndì áma tòkó ni kóná lavú dre.» ¹⁹ Ángéló logó drá dhi: «Ma Gàbèrèyélè 'i. Má adrè áma totó Gíká kandrà, adrélè akódhi ni àzì 'o. Akódhi amù ma alìle mí vélé, rúbí tanì kòdhi ni longó mí dré. ²⁰ Dì, mí yì r̀ ká! Mí ni adrè ábhábhá ro tà ta àko ró, tsàle kítú tà nda dré dra ru 'òzo dhi tú. Tàko ko, mí ka'ì mína áma kúlí ì ko, tágba kúlí nda ì dré dra ru 'òzo àyì kí lókyá sè dhi.»

²¹ Lókyá nda sè dhi, m̀ndyá zyandre nda ì adrè tá Zàkàríyà ni letè gò, àyì kí líndrì dré adrézó g̀ale, dré tá adrélè g̀ile tépelò na tò dhi sè. ²² Dì, kàpfò lásà dre dhi, kitswá tá ína tà ta àyì véna bwá ko. Gò ì dré atógyàzoá dhi, ngá agá tá akódhi mí toróbí tíni tépelò na dre. Angyá ko, akódhi atsá tá ína ábhábhá ro, adrélè tà ta àyì dré dríagá sè. ²³ Akódhi ni lókyá adrézó àzì 'o tépelò na dhi kàkí dre dhi, dré nzìzo í bhàna.

²⁴ Amvolásà dhi, akódhi ni tòkó Èlizàbètè dré 'a kisúzó gò, dré àyì zùzo 'a nda be mbá nzi. Adrè tá kisúá í léna dhi: ²⁵ «Mírì 'o má dré tà adrélèpi dóro í m̀lèsè dhi kòdhya. Lókyá kònìdhi sè dhi, tingá má rúsè tà adrélèpi tà kanyò fe má dré m̀ndí ì mí dhi dre.»

A longó Yésu ni òtíma ni tà

²⁶ Èlizàbètè ni mbá ni nzi-drì-àlo sè dhi, Gíká dré ángéló Gàbèrèyélè ni mùzo l̀le bhàandre rú zìle Nàzàrètà bvò Gàlìláyà àdhya lé dhi na, ²⁷ kyánzì àlo rú be Màríyà, àgo tà ǹlepi r̀ ko dhi véna. A zì tá Màríyà nda agó àlo

* 1:17 1:17 A kònò Málákí 3:23-24.

ru be Yòséfà, angálépi ópí Dàwídi ni sùrú lésè dhi dré tòko ró. ²⁸ Angéló nda kòfi Màríyà véna dre dhi, dré tàzoá dhi: «Mí Mírì dré áyi togó tani bhàzo mí ru ni, mòdo mí dré! Mírì túmání mí be!» ²⁹ Di Màríyà ni drì dré abízó nyinyi kúlí nda sè gò, dré adrézó kisùá í léna ngalè mòdo nda tá àdho mòdo kára 'i ya dhi.

³⁰ Di, ángéló nda dré ína tàzoá drá dhi: «Màríyà, mí ro ngá ko! Tàko ko, mí Gíkà ni togó tani íbe mí ru. ³¹ Mí yi rè ká! Mí ni 'a kisú gò, mí dré mváagó tizo, ru ni ni zizo Yésu. ³² Akódhi ni tà ni adrè kàdrì, ìndì à ni akódhi ni zi Gíkà kurú na bhù na dhi ni Mváagó ro. Mírì Gíkà ni akódhi ni bha adrélé ópí kàdrì ro, ngóro akódhi ni tábhí Dàwídi tìni. ³³ Akódhi ni òpì nya Ìsèrèlè ànzi i dri kóná vèsè kólyá.† Bati, akódhi ni òpì ni adrè kùdù àko.»

³⁴ Di Màríyà dré ángéló nda ni lizízo tàzoá dhi: «Tà kòdhi ni ru 'o ngíni? Tàko ko, má nì rè agó àlo ni tà ko.» ³⁵ Di ángéló nda logó drá dhi: «Tírì Lólo ni así mí dri gò, Gíkà kurú na bhù na dhi ni rinyí dré ámi asózó. Asà dhi, à ni mvámvá lólo mí dré dra tìle nda ni zi Gíkà ni Mváagó ro. ³⁶ Di mí yi rè ká! Ámi aró Èlizabète kisú ína 'a dre. Adré mváagó letè, tágba dré adrézó màlìga 'i dhi. Kònìdhi, akódhi tá adrélé zìle kóndó ro nda ni mbà ni nzi-drì-àlo dhi 'i. ³⁷ Tàko ko, Gíkà mìlèsè dhi, tà àlo kitswálé 'òle bwà ko dhi yókódhó.» ³⁸ Di Màríyà gò tàá dhi: «Ma Mírì ni màrábà 'i. Tà nda kò'o ru má dré ngóro mí dré tàle dhi tìni.» Gò ángéló nda dré akódhi ni tayízó.

Màríyà li Èlizabète ni no

³⁹ Lókyá nda sè dhi, Màríyà dré ngàzo lile sírí bhàandre àlo bvò kòngo ró Yùdáyà àdhya lé dhi na. ⁴⁰ Dré tsàzo file Zàkàríyà ni dzó na gò, mòdo fe Èlizabète dré. ⁴¹ Di Èlizabète dré Màríyà ni mòdo nda ni yirà'a dhi, mvámvá dré ngàzo lána gò, Èlizabète dré gàzo Tírì Lólo sè bí. ⁴² Dré yòzoá kúlí 'u'ù sè dhi: «Gíkà bhà tà tani mí dri tòkó àruka títi dhi kya kí lavú dre. Bhà kókpà tà tani mvámvá mí dré dra tìle dhi dri dre. ⁴³ Ma tá àdhi 'i, áma Mírì ni andre dré alizo má vélé ni? ⁴⁴ Mí nò rè ká! Ámi mòdo ni kúlí dré adhéra'a má bílé dhi 'á dhi, mvámvá nga má léna arí dré. ⁴⁵ Kólénzé mí dré, mí dré ka'ile tàle dhi, Mírì ni dra tà í dré tàle mí dré dhi ni 'o káyà dhi sè.»

Longó Màríyà àdhya

⁴⁶ Di Màríyà dré tàzoá dhi:
«Má adrè áma Mírì ni tà bha kuru.
⁴⁷ Áma togó adrè lenzélé Gíkà áma tidrìlépi dhi ni ru sè.
⁴⁸ Tàko ko, akódhi bhe mǐ áyi màrábà tàko ni ni no.
Kìdhólé nyànomvá dhi, mónnyá lókyá títi i sè dhi kí áma zi kólénzé líyí ro.
⁴⁹ Angyá ko, Gíkà rinyí líyí ro dhi 'o tà kàdrì lavulé dhi má dré dre.
Akódhi ni ru lólo.
⁵⁰ Adré áyi togó dóro tadhá mónnyá lókyá títi i sè adrèbhá áyi ro dhi i dré.
⁵¹ 'O tà kàdrì i áyi drígá rinyi ró dhi sè dre.
Lapé mónnyá tà kisúkìsù íbe drìkàdrì ro dhi i.
⁵² Tírì ópí kàdrì i áyi kí lírìrà adrézó òpì nya dhi i drìlèsè gò,
mónnyá tàko kí tingázó kuru.
⁵³ Fè ngá dóro i mónnyá tàbirí íbe dhi i dré nyàle gò,
ngábhá kí logózó nzìle drígálé sè.
⁵⁴⁻⁵⁵ Alì áyi màrábà, Ìsèrèlè ànzi kí ledé.

† 1:33 A kònò 2 Sàmùwélé 7:12, 13, 16; Èsáyà 9:6; Dànyélé 7:14. Gíkà ni Kúlí tìsile Gírìkì tì sè dhi adrè tàá «Yàkòbhò ni dzó» kònwa. Kòdhi adrè léá tàle dhi «Ìsèrèlè ànzi i».

Tivì kpà áyi togó dóro tadhama Abàramà ì dré ànzi ni íbe kóná vèsè kólyá dhi ko,

ngóro dré tá lazílé àma ki tábhí ì dré dhi tìni.»

⁵⁶ Màríyà dré adrézó Èlizabète bhàna mbă na gò, dré gòzo nzìle í bhàna.

Yòwàni ni tìma

⁵⁷ Èlizabète ni lókyá tìzo dhi kòkitswá dre dhi, dré mváagó tìzo. ⁵⁸ Akódhi ni bhàzì ì aró ni íbe dhi ì kòyi tàle dhi, Mírì tadhá tá áyi togó dóro drá dhi dre dhi, ì dré ngàzo adrélé lenzélé tùmání akódhi be.

⁵⁹ Mvámvá nda ni kítú ni nzi-drì-na akódhi ni tìma àmvolésè dhi sè dhi, ì dré lizo akódhi ni 'o lwàle. Móndí ì adré tá 'òle akódhi ni atá, Zàkàríyà ni rú fe drá ká. ⁶⁰ Dì, andre ni dré ína tazoá dhi: «Kóko, à ni akódhi ni rú zi Yòwàni.» ⁶¹ Ì tà drá dhi: «Móndí rú be kònìni dhi ámi sùrú na dhi yó.»

⁶² Gò ì dré mvámvá nda ni atá ni lizízó drígá sè, nìzoá ngalè akódhi lè à kòzi mvámvá nda ni rú àdhi ya dhi. ⁶³ Dì Zàkàríyà dré ngá adrézó ngá tisì dríá dhi ni zìzo gò, tisìzoá dhi: «Akódhi ni rú Yòwàni.» Gò àyi títi dhi ki líndrí dré gàzo tà nda sè. ⁶⁴ Gbă kòdhwa, Zàkàríyà ni kúlí dré fùzo gò, dré kídhozó adrélé tà ta, adrézó Gíká ni rú bha kùle. ⁶⁵ Dì tirì dré gàzo àyi ki bhàzì títi dhi ì léna bî. Gò à dré adrézó tà nda ki tití bvò kòngo ró Yùdáyà àdhya 'ásè wáyi. ⁶⁶ Móndyá títi tà nda ki yibhá dhi ì adré tá tà nda ki kisù, adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Mvámvá kòdhi ni atsá àdhi ró?» Tàko ko, Mírì ni rìnyí tá mvámvá nda íbe bàti.

Longó Zàkàríyà àdhya

⁶⁷ Zàkàríyà, mvámvá nda ni atá dré gàzo Tirí Lólo sè bî gò, dré ngàzo Gíká ni kúlí longó pròfétà àdhya tìni kònìni:

⁶⁸ «Rúku kàdré Mírì, Isèrélè ànzi ki Gíká dré, dré alìle áyi móndyá ki lomí, àyi ki apázó dhi sè.

⁶⁹ Tàko ko, akódhi 'o dhya rìnyí ró dra àma ki tidrìlépi dhi apfòle, áyi màrábà Dàwídì ni sùrú lésè dre.

⁷⁰ 'O kònìni ngóro dré tá lazílé kìnó lésè, áyi pròfétà lólo dhi ì tí dhi tìni.

⁷¹ Lazí tá dhi, í ni àma ki tidrì àma ki kàribhá ì drígásè, ìndì móndyá títi adrèbhá togó kònzi bha àma rú dhi ì drígásè.

⁷² Àsà dhi, tadhá áyi togó dóro àma ki tábhí ì dré dre.

Tivì kpà tà lólo í dré bhàle ru yìzo móndyá ína íbe dhi ko.

⁷³ Tàko ko, sì tá mònndrà lazízoá àma ki tábhí Abàramà dré dhi,

⁷⁴ í ni àma ki apá àma ki kàribhá ì drígásè, mà kàdréro áyi tà 'o tirì àko,

⁷⁵ ngóro móndí lólo ìndì gyăgya í m̀lèsè dhi ì tìni, àma ki lókyá wáyi sè.

⁷⁶ Dì mi, àma mvá ro ni, à ni ámi zi Gíká kurú na bhù na dhi ni pròfétà ro. Angyá ko, mí ni dhe lile Mírì kandrána, kitswálé láti ledé akódhi dré.

⁷⁷ Mí ni longóá akódhi ni móndyá ì dré dhi, akódhi ni àyi ki tàkonzì ki tri, àyi ki tidrízó.

⁷⁸ Ama ki Gíká ni 'òá kònìni áyi togó dóro ìndì yàyà dhi sè.

Àsà dhi, a ni ngádra amù àma dré bhù lésè ngóro kítú ni apfòapfò tìni,

⁷⁹ kitswálé ngá kazá móndyá adrèbhá lirílé tìnímvá na dhi ì dré, ìndì àyi adrèbhá lirílé líndrí dràdrà àdhya zàle dhi ì dré, kitswálé kpà àma ki tidrì láti tà kídrikídri àdhya 'ásè.»‡

‡ 1:79 1:79 A kònò Èsáyà 9:1.

⁸⁰ Di mvámvá nda adré tá mbàle rúbhá sè ìndì tògyá sè. Adré tá adréle duku na tsàle lókyá dré apfòrà'a Ìsèrélè ànzì ì kandrà dhi 'á.

2

Yésu ni òtina (À kòndò kpà Mátáyò 1:18-25)

¹ Lókyá nda sè dhi, Rómà kí ópí kàdrì, Kàyìsàrà Awùgústò dré tòlí fèzo tàzoá dhi, à kòtìsì mónnyá wáyi Rómà kí òpì zàle dhi kí rú búkù na. ² Rú tìsìma drìdrì nda tá lókyá Kìrìniyò dré tá adrérà'a gùvèrènerè ro bvò Sírìyà àdhyà drìle dhi 'á. ³ Gò móndí àlo àlo títi dhi ì dré ngàzo lile àyi kí rú 'o tìsìle àyi kí tàndi kí bhàandre ì 'àsè.

⁴ Di Yòséfà dré kpà ngàzo bhàandre Nàzàrètà àdhyà bvò Gàlìláyà àdhyà lé dhi lésè, lile bhàandre ópí Dàwídì àdhyà rú zìle Bètèlémè, bvò Yúdáyà àdhyà lé dhi na. Tàko ko, angá tá ìna Dàwídì ni sùrú lésè. ⁵ Ì lè tá kònalè àyi kí rú 'o tìsìle tùmání Màríyà, tòkò zìle akódhi dré mòle dhi be. Màríyà nda tá 'a be.

⁶ Ì dré tá adrérà'a Bètèlémè na dhi 'á dhi, Màríyà ni lókyá tìzo dhi dré kitswázó. ⁷ Di dré àyi mváagó kàyo ró dhi ni tìzo, akódhi ni lambézó kítá sè, lile ayilé àrà kà'wá ì dré tá adrézó ngá nya lána dhi na. Tàko ko, àrà ì dré kitswázó ayilé kùmú kí dzó na dhi tá yókódhó.

Angéló agá kábilígyà líkíbhá ì kandrà

⁸ Bvò nda na dhi, kábilígyà líkíbhá àruka ì adré tá ayilé mbì na, adréle àyi kí kábilígyà kí líkí ngátsi sè. ⁹ Di ángéló Mírì àdhyà dré ngàzo agalé àyi kandrà, Mírì ni lagulagu dré ngá kazázó àyi làgàsè kùrú gò, ì dré lyàzo kwàkwà tìrì dré. ¹⁰ Di, ángéló nda dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì ro ngá ko! Mì yi rè ká! Má alì rúbí tani longó àmi dré. Di mónnyá títi dhi kí lenzé ásà tò. ¹¹ Andrò, ngátsi kòndhi sè dhi, à ti àmi dré dhya dra móndí kí tìdrìlèpi dhi bhàandre Dàwídì àdhyà na dre. Akódhi nda Mèsíyà 'ì, ìndì Mírì 'ì. ¹² Mì ni akódhi ni ni tà kòndhi sè: Mì ni mvá kùrì ká lambélé kítá sè dhi ni kisú, adrérà'a ayilé àrà kà'wá ì dré adrézó ngá nya lána dhi na.»

¹³ Gbá kòdhwa, ángéló lizólìzo bhù lésè dhi ì dré agázó ángéló nda làga, adréle Gìkà ni rú bha kùle, adrézó tàá dhi:

¹⁴ «Milanzìlanzì kàdré Gìkà dré kurú na bhù na!

Tà kìdrìkìdrì kàdré kpà bvò dri mónnyá akódhi ni togó dré adrézó kínlé ásà dhi ì dré!»

Kábilígyà líkíbhá ì lè Bètèlémè na

¹⁵ Ángéló ì kònga kábilígyà líkíbhá nda ì vélésè gòle bhù na dre dhi, àyi nda ì dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: «Mà kòlì di Bètèlémè na, tà ru 'òlèpi gò Mírì dré tà ni ni longózó àma dré kòdhi ni no wà!» ¹⁶ Di ì dré ngàzo lile sírì Bètèlémè na gò, ì dré Màríyà kí kisúzó Yòséfà ìbe, ìndì mvá kùrì ká adrélèpi tá ayilé àrà kà'wá ì dré adrézó ngá nya lána dhi na nda be. ¹⁷ Ì kòndò mvámvá nda dre dhi, ì dré ngàzo tà ángéló dré tá tàle àyi dré akódhi ni tà sè dhi ni títi móndí bí dhi ì dré. ¹⁸ Mónnyá títi tà nda ni yìbhá dhi kí líndrì dré gàzo, tà kábilígyà líkíbhá nda ì dré tàle àyi dré dhi ni tà sè. ¹⁹ Di, Màríyà dré ìna tà títi nda kí zùzo àyi togó na, adrézó àyi kí kisú. ²⁰ Gò kábilígyà líkíbhá nda ì dré gòzo gòle, Gìkà ni m̀ì bhabe lanzìle, ìndì akódhi ni rú bhabe kùle, tà títi ì dré yìle ìndì nòle ngóro tá longólé àyi dré dhi tíni dhi kí tà sè.

Yésu ni fèma Gìkà dré dhi

²¹ Mvámvá nda ni kítú ni nzi-drì-na akódhi ni òma àmvolésè dhi sè dhi, à dré akódhi ni lwàzo gò, akódhi ni rú zìzo Yésu, ngóro ángéló dré tá tàle àkò akódhi ni andre kisú rè 'a ko dhi 'á dhi tìni.

²² Gò Yòsèfà ì Màriyà be dhi ì dré àyi ki temvézó mvámvá nda ni òma àmvolésè, ngóro Mósè ni tátírítrí kúlí dré adrélé tàle dhi tìni.* Lókyá nda kàkí dre dhi, ì dré mvámvá nda ni dòzo lizo ába Yèrúsalmà na, kitswálé akódhi ni fe Mírì dré dhi bvó. ²³ Tàko ko, Mírì ni tátírítrí kúlí adrè taa dhi: «Lè à kàdré ànzìago títí kàyo ró dhi ki fe adrélé lólo Mírì dré.»† ²⁴ Kòdhi ìbe dhi, ì lè kitswálé ngá fe Mírì dré, ngóro akódhi ni tátírítrí kúlí dré adrélé tàle dhi tìni: «À kàdré kòbhòlà rì dhi 'i yà, kó ngalè kòbhòlà ngbòlò rì dhi 'i yà dhi ki fe.»‡

Simèyónà longó kúlí pròfètà àdhya tìni

²⁵ Lókyá nda sè dhi, agó àlo rú be Simèyónà dhi tá Yèrúsalmà na. Akódhi nda tá móndí gyägya, adrélépi tròle Giká ni tà rú dhi 'i. Adré tá Mèsíyà ni letè àlìle Ìsèrèlè ànzì ki tidrí. Akódhi tá kpà Tírì Lólo ìbe í dri. ²⁶ Tírì Lólo nda longó tá drá dhi, kitswá rè dràle drìdrì dré Mírì ni Mèsíyà ni nòzo dhi kandrà dhi ko. ²⁷ Dì kítú nda sè dhi, Tírì Lólo drì tá akódhi lile file tépelò na. Yésu ni tibhá ì kàfí kitswálé akódhi ni fe Giká dré ngóro tátírítrí kúlí dré adrélé tàle dhi tìni dre dhi, ²⁸ Simèyónà dré mvámvá nda ni adózó í drígá gò, Giká ni rú bhàzo kùle, tàzoá dhi:

²⁹ «Mírì rúku ró ni, nyànomvá dhi, mí ni kitswá ámi màrábà ni tayí dràle tà kàdrìkàdrì na, ngóro mí dré tá lazilé má dré dhi tìni.

³⁰ Tàko ko, má nò dhya mí dré dra móndí ki tidrízó ni áma mì sè dre.

³¹ Mí bhà tá akódhi ni tà drìdrì, kòkitswá ró ámi tà 'o móndyá títí ì mi.

³² Akódhi ngádra dra ámi 'òlepi sùrú títí dhi ì dré nìle dhi 'i.

A ni kpà ámi mìlanzìlanzì tadhá ámi sùrú Ìsèrèlè ànzì ì dré.»

³³ Mvámvá nda ni atá ì andre ni be dhi ki líndrí dré gàzo, tà tàle akódhi ni tà dri nda ki tà sè. ³⁴ Dì Simèyónà dré tà tani zìzo Giká tí àyi dri gò, tàzoá Màriyà, Yésu ni andre dré dhi: «Mí nò rè ká! Mvámvá kònìdhi atsá kitswálé Ìsèrèlè ànzì bí dhi ki 'o ledhélé, ìndì àyi bí dhi ki 'o ngalè. Akódhi ni tà ni kpà adrè tà adrézó tà ta rúá kònzì dhi 'i, ³⁵ kitswálé tà móndí zyandre dhi ì dré adrélé kisùle dhi ì kàpfòró ngádra 'á be dhi bvó. Dì mí ró dhi, kizà ni kpà ámi tàndì ni togó so ngóro sápi tìni.»

Anà ni kúlí pròfètà àdhya tìni dhi

³⁶ Lókyá nda sè dhi, pròfètà àlo tòko ró rú be Anà dhi tá kpà tépelò na. Akódhi nda tá Fànùwélè, Asèrà ni sùrú lésè dhi ni zapi 'i. Akódhi agà tá tà tàndì ró. Ì gi tá agó dré tá mòle àyi kyanzì lókyá 'á dhi be ngbà 'í kóná nzi-drì-rì. ³⁷ Agó ni ni dràma àmvolésè dhi, adrè tá ngbú tàyítòko ró tsalè àyi kóná dré tsarà'a nyadhì-su-drì-su dhi 'á. Adré tá ngbú adrélé tépelò na, adrélé Giká ni líndrì bha, adrézó tàbirì mvo, adrézó tà zi akódhi tí kítú vèsè, ìndì ngátsi vèsè. ³⁸ Dì lókyá Yésu ni tibhá ì dré tá adrèrà'a akódhi ni fe Giká dré dhi 'á dhi, Anà nda dré àyi kisízó ànyi àyi làga gò, kidhólé adrélé àwoyà fe Giká dré mvámvá nda ni tà sè. Dì dré ngàzo adrélé akódhi ni tà ta móndyá títí adrèbhá tá Yèrúsalmà ni apama letè dhi ì dré.

Yòsèfà ì nzi Nàzàrétà na

* 2:22 2:22 A kònò Lèvitikè 12:3, 6. † 2:23 2:23 A kònò Pfòma 13:2, 12. ‡ 2:24 2:24 A kònò Lèvitikè 12:8.

³⁹ Yòséfà ì Màríyà be dhi ì kò'o tà tíí Mírì ni tatrítrí kúlí dré adrélé tàle à kò'o dhi ì akílè dre dhi, ì dré gòzo nzìle Yésu be bvò Gàlílàyà àdhya na, tsàle àyi ki bhàandre Nàzàrétà na. ⁴⁰ Kònàle dhi, mvámvá nda adré tá mbàle rinyí sè, adrélé kpà li'wálé tògyá na. Akódhi tá kpà Gìká ni togó tani íbe í rú.

Yésu mvámvá ro dhi tépelò na

⁴¹ Kóná àlo àlo tíí dhi ì sè dhi, Yésu ni tibhá ì adré tá lile Yèrúsalmà na gwányá Pásikà àdhya ni tà sè. ⁴² Di Yésu ni kóná kòtsa mudrí-drì-rì dre dhi, ì dré ngàzo lile akódhi be gwányá nda na, ànzyà gà ì dré adrélé 'òle dhi tíni. ⁴³ Gwányá nda kàkí dre dhi, ì dré látí dòzo nzìzo. Di, Yésu mvámvá ro nda gò ína adrélé Yèrúsalmà na, àyi tibhá ì dré atógyà àko ró. ⁴⁴ Ì adré tá àyikya kisùá dhi, Yésu tá àyi ki atsiàmú ì kòfalé. Ì kòto atsi kítú ndìle dre dhi, ì dré kidhózó akódhi ni nda àyi ki aró ì kòfalé, àyi ki arúpi íbe. ⁴⁵ Di, ì kòndà akódhi tí dre dhi, ì dré gòzo àyi ki tapí gòle akódhi ni nda Yèrúsalmà na. ⁴⁶ Kítú na àmvolésè dhi, ì dré akódhi ni kisúzó tépelò na. Lírì tá tà tadhábhá ì kòfalé adrélé àyi ki yi, adrézó tà lizí àyi tí. ⁴⁷ Ayi tíí nda ì adré tá akódhi ni yi síbhálé be ngbo, akódhi ni tògyá ni tà sè, ìndì kúlí dré tá adrélé logólé dhi ki tà sè. ⁴⁸ Di akódhi ni tibhá ì kònò akódhi dre dhi, àyi ki líndrí dré gàzo bhwábhwa gò, andre ni dré akódhi ni lizízó: «Áma mvá, mí 'o tsì àma kònìni àdho tà sè? Mí nò rè ká! Áma ámi atá be dhi, mà adré tá ámi nda togó be lanzìlanzi.» ⁴⁹ Di, Yésu logó àyi dré dhi: «Mì adré tá áma nda àdho tà sè? Mì nì tá ko tàle dhi, lè tá má kàdré áma Atá ni dzó na dhi?» ⁵⁰ Di, tà dré tàle nda ni àndu dré ína fizo àyi drìna ko. ⁵¹ Gò Yésu ì dré gòzo nzìle tùmání àyi íbe Nàzàrétà na. Kònàle dhi, akódhi adré tá àyi bha àyi ki rinyí zàle. Di andre ni adré tá ína tà tíí nda ki zu tayíle àyi togó na. ⁵² Yésu adré tá mbàle rúbhá sè ìndì tògyá sè, adrélé lile drìdrì. Akódhi ni tà tá kpà dóro Gìká mìlésè ìndì móndí ì mìlésè.

3

Yòwání Bátisimò fèlepi ledé látí Mírì Yésu dré

(A kònò kpà Mátáyò 3:1-12; Márokò 1:1-8; Yòwání 1:19-28)

¹ Kàyìsàrà Tìbèrìyò ni kóná ni mudrí-drì-nzi adrézó Rómà ki ópí kàdrì ro dhi sè dhi, Pòtìyò Pìlátò tá gùvèrènerè bvò Yùdáyà àdhya drìle dhi 'i. Èródè tá ína ópí bvò Gàlílàyà àdhya drìle dhi 'i. Akódhi ni adrúpi, Fìlípò tá ína ópí bvò Itúràyà àdhya drìle ìndì Tràkònítì àdhya drìle dhi 'i. Lìsàniyà tá ína ópí bvò Abìlénè àdhya drìle dhi 'i. ² Di lókyá Anà ì Kàyáfà be dhi ì dré tá adrérà'a kòwánà ki kàdrì ì ró dhi 'á dhi, Gìká ni kúlí dré tsàzo Yòwání, Zàkàríyà ni mvá véna duku na. ³ Gò akódhi nda dré ngàzo tatsíle bvò wáyì Yòròdánè làgàsè dhi 'àsè longóába móndí ì dré dhi, ì kòladzá àyi ki togó gò, bátisimò dòzo, Gìká kòtrìró àyi ki tàkonzì ì be dhi bvó. ⁴ Di tà nda kòdhi 'o tá ru ngóro pròfètà Esáyà dré tá tisìle àyi búkù na dhi tíni:

«Dhya àlo adré kúlí loyó duku na, adrézó tàà dhi:

<Mì kòledé látí Mírì dré alìzo!

Mì kòlotó látí atsálé pyà akódhi dré!

⁵ A ni yábhú tíí dhi ki lutú,

kòngó tíí kàdrìkàdrì ro ìndì tsàtsà ro dhi ki lasézó.

A ni látí gòdhógòdho dhi ki lotó atsálé pyà,

látí bhúrobhúro dhi ki lutúzó atsálé kpàkpà.

⁶ Di móndyá tíí dhi ki tà Gìká dré 'òle àyi ki tidrízó dhi ni no.»*

* 3:6 3:6 A kònò Esáyà 40:3-5.

⁷ Di Yòwánì adré tá tàá mómnyá zyandre adrébhá apfòle bàtìsimò do í véle dhi ì dré dhi: «Àmi, nǐ àtrá kǐ àrèbhá nǐ ì, àdhi tadhá àmi dré dhi, mǐ kòlapá Gíká nǐ kombà adrélépi alìle dhi sílèsè dhi nǐ? ⁸ Lè mǐ kàdré tà adrébhá tadhá dhi, mǐ ladzá àmi kǐ togó dre dhi kǐ 'o kòdhya. Mǐ kòbhà àmi adréle kisùá àmi léna dhi <Ama àmakya Abàràrà mǐ ànzǐ 'i> dhi ko. Tàko ko, má adré tàá àmi dré dhi: Gíká rǐnyí íbe kitswázó ànzǐ 'o topfòle Abàràrà dré kǐrà kòni ì lésè. ⁹ A ga kùbalú fa kómvo ì rú dre. Di à nǐ fa títi adrébhá lò'wa dóro 'a ko dhi kǐ togá lebhélé àtsǐ na.»

¹⁰ Di mómnyá zyandre nda ì adré tá lizíá akódhi tí dhi: «Lè mà kàdré di àdho tà 'o kòdhya?» ¹¹ Di Yòwánì adré tá logóá àyi dré dhi: «Lè dhya adrélépi kítá agá lésè dhi íbe rǐ dhi kòfè àlo nǐ dhya àkoá dhi dré. Dhya adrélépi mányàngá íbe dhi kàdré kpà lanzíá mómndí tàbirí íbe dhi ì dré be.»

¹² Mèdáyì lagíbhá ì dré kpà alìzo bàtìsimò do gò, ì dré akódhi nǐ lizíó tàzoá dhi: «Tadhá lépi, mà kàdré àmakya àdho tà 'o kòdhya?» ¹³ Yòwánì logó àyi dré dhi: «Mǐ kòzi mómndí kǐ làfa mèdáyì sè làgí nǐle dhi nǐ lavú dhi ko.»

¹⁴ Gò sòdá àruka ì dré kpà akódhi nǐ lizíó tàzoá dhi: «Mà kàdré di àmakya àdho tà 'o?» Akódhi logó àyi dré dhi: «Mǐ kòtopá dhya àlo nǐ làfa ko. Mǐ kàsíkǐ kpà dhya àlo kǐnzò sè ko. Àmi kǐ togó kàdré kǐnlé làfa adréle fèle àmi dré àmi kǐ àzǐ sè dhi sè.»

¹⁵ Mómnyá títi nda ì adré tá Yòwánì nǐ tà letè nòle, adrézó lizíá àyi léna ngalè akódhi tá ína Mèsíyà 'i yà dhi. ¹⁶ Di Yòwánì dré tàzoá àyi títi ì dré dhi: «Má adré mána bàtìsimò fe àmi dré yǐ sè. Di, dhya àlo áma lavulépi rǐnyí sè dhi adré ína alìle. Má kitswá akódhi nda nǐ lindrǐ sè ko. Má kitswá ndìndì akódhi nǐ kámókà bǎ tri bwà ko. Akódhi nǐ ína bàtìsimò fe àmi dré Tírí Lólo sè, ìndì àtsǐ sè. ¹⁷ Akódhi ndàkpá íbe í drígá kitswázó ngánò awá àyi àngbó drǐna, lò'wa nǐ nǐ lomvózó dàle àyi kòbhó na gò, kúyí nǐ nǐ kùzo zàle àtsǐ adrélépi adrálé ko dhi na.» ¹⁸ Yòwánì adré tá kpà Rúbí Tani longó mómnyá nda ì dré, adrézó àyi kǐ kodzó kúlí àruka ì sè bí.

¹⁹ Kòdhi íbe dhi, Yòwánì adré tá ópí Èródè nǐ ndrǐ, dré tá adrúpi nǐ nǐ tòkó Èródíyà nǐ dòle mòle dhi sè, ìndì dré tá tà kònzǐ àruka bí dhi kǐ 'òle dhi sè. ²⁰ Gò Èródè dré ína tà kònzǐ kòndhi nǐ bhàzo àyi tà kònzǐ àruka títi dhi ì dri: 'o Yòwánì rùle bhèle bǎdzó na.

Yésu nǐ bàtìsimò dòma

(À kònò kpà Mátáyò 3:13-17; Mároko 1:9-11)

²¹ Yòwánì nǐ rùma kandrá, akódhi dré tá adrérà'a bàtìsimò fe mómnyá títi ì dré dhi 'á dhi, Yésu dré kpà alìzo bàtìsimò do. Dré tá adrérà'a tà zi Gíká tí dhi 'á dhi, bhù dré ru lanzíó gò, ²² Tírí Lólo dré asízó rúbhá be sùle kòbhòlà àdhya tíni adhéle akódhi dri. Gò kúlí dré apfòzo bhù lésè tàá dhi: «Mǐ áma Mvágó má dré lèle tò dhi 'i. Àma togó adré kǐnlé àmi tà sè tò.»

Yésu nǐ kómvo

(À kònò kpà Mátáyò 1:1-17)

²³ Lókyá Yésu dré àyi àzǐ kidhózó dhi sè dhi, akódhi nǐ kóná tá ànyíànyí nyadhi-àlo-drǐ-mudrǐ. À adré tá akódhi nǐ nǐ Yòséfa nǐ mvá ro. Yòséfa tá ína Èlǐ nǐ mvá 'i, ²⁴ Èlǐ, Mátátà nǐ mvá 'i, Mátátà, Léví nǐ mvá 'i, Léví, Mèlíkǐ nǐ mvá 'i, Mèlíkǐ, Yánáyì nǐ mvá 'i, Yánáyì, Yòséfa nǐ mvá 'i, ²⁵ Yòséfa, Mátátíyà nǐ mvá 'i, Mátátíyà, Amósà nǐ mvá 'i, Amósà, Nàwúmà nǐ mvá 'i, Nàwúmà, Èsílǐ nǐ mvá 'i, Èsílǐ, Nàgáyì nǐ mvá 'i, ²⁶ Nàgáyì, Mátà nǐ mvá 'i, Mátà, Mátátíyà nǐ mvá 'i, Mátátíyà, Sèmèyínà nǐ mvá 'i, Sèmèyínà, Yòséka

ni mvá 'i, Yòséka, Yódà ni mvá 'i, ²⁷ Yódà, Yòwànanà ni mvá 'i, Yòwànanà, Résà ni mvá 'i, Résà, Zòròbàbélè ni mvá 'i, Zòròbàbélè, Sàlàtìyélè ni mvá 'i, Sàlàtìyélè, Néri ni mvá 'i, ²⁸ Néri, Mèlikì ni mvá 'i, Mèlikì, Ádì ni mvá 'i, Ádì, Kòsámà ni mvá 'i, Kòsámà, Èlàmadámà ni mvá 'i, Èlàmadámà, Èrè ni mvá 'i, ²⁹ Èrè, Yòsúwà ni mvá 'i, Yòsúwà, Èlìyèzèrè ni mvá 'i, Èlìyèzèrè, Yòrìmà ni mvá 'i, Yòrìmà, Mátátà ni mvá 'i, Mátátà, Léví ni mvá 'i, ³⁰ Léví, Sìmèyónà ni mvá 'i, Sìmèyónà, Yúdà ni mvá 'i, Yúdà, Yòséfà ni mvá 'i, Yòséfà, Yònámà ni mvá 'i, Yònámà, Èlìyàkìmà ni mvá 'i, ³¹ Èlìyàkìmà, Mèléyà ni mvá 'i, Mèléyà, Ménà ni mvá 'i, Ménà, Mátátà ni mvá 'i, Mátátà, Nátánà ni mvá 'i, Nátánà, Dàwídì ni mvá 'i, ³² Dàwídì, Yèsè ni mvá 'i, Yèsè, Yòbédè ni mvá 'i, Yòbédè, Bòwésà ni mvá 'i, Bòwésà, Sálà ni mvá 'i, Sálà, Nàsónà ni mvá 'i, ³³ Nàsónà, Àmìnàdábà ni mvá 'i, Àmìnàdábà, Àdìmínà ni mvá 'i, Àdìmínà, Àrínì ni mvá 'i, Àrínì, Èsèrómà ni mvá 'i, Èsèrómà, Fàrésà ni mvá 'i, Fàrésà, Yúdà ni mvá 'i, ³⁴ Yúdà, Yàkòbhò ni mvá 'i, Yàkòbhò, Ísàkà ni mvá 'i, Ísàkà, Àbàrámà ni mvá 'i, Àbàrámà, Tàrà ni mvá 'i, Tàrà, Nàkórà ni mvá 'i, ³⁵ Nàkórà, Sèrúkà ni mvá 'i, Sèrúkà, Ràgáwù ni mvá 'i, Ràgáwù, Fàlékà ni mvá 'i, Fàlékà, Èbèrè ni mvá 'i, Èbèrè, Sálà ni mvá 'i, ³⁶ Sálà, Kàyìnámà ni mvá 'i, Kàyìnámà, Àràfàkàsádà ni mvá 'i, Àràfàkàsádà, Sémè ni mvá 'i, Sémè, Nówè ni mvá 'i, Nówè, Lámékè ni mvá 'i, ³⁷ Lámékè, Mátúsàlà ni mvá 'i, Mátúsàlà, Ènókà ni mvá 'i, Ènókà, Yàrètà ni mvá 'i, Yàrètà, Málèlélè ni mvá 'i, Málèlélè, Kàyìnámà ni mvá 'i, ³⁸ Kàyìnámà, Ènósà ni mvá 'i, Ènósà, Sètè ni mvá 'i, Sètè, Àdámà ni mvá 'i, ìndì Àdámà tá ìna Gìkà ni mvá 'i.

4

Dzaborò tabhì Yésu ni litílè duku na (A kònò kpà Mátáyò 4:1-11; Márokò 1:12-13)

¹ Amvolásà dhi, Yésu gàlepi Tirí Lólo sè dhi dré agòzo Yòròdánè lésè. Gò Tirí nda dré akódhi ni drizo lizo ába duku na. ² Kònàlè dhi, Dzaborò dré akódhi ni tabhizo litílè kítú nyadhì-rì. Lókyá nda sè dhi, Yésu nya ngá àlomvá ko. Dì kítú nda ì kòlavú dre dhi, tàbirí dré akódhi ni 'òzo.

³ Gò Dzaborò nda dré tàzoá drá dhi: «Mí kàdré Gìkà ni Mvágó 'i bàti dhi, mí kòtà kírà kònìdhi dré dhi, kòladzá ru atsálé mápà ro.» ⁴ Dì, Yésu logó drá dhi: «Gìkà ni Kúlí adrè tàá dhi: «Móndí adrè ngbà 'í adrélé lídrì íbe mápà sè ko.»*»

⁵ Gò Dzaborò dré akódhi ni drizo mbàzo ába àrà kurú na dhi na, òpì wáyi bvò àdhyà kí tadházó drá gbá lókyá nda 'á. ⁶ Dré tàzoá drá dhi: «Má ni rinyí fe mí dré rúku íbe adrézó òpì kòdhi ì drìlè títi. Angyá ko, à tayí tà nda kòdhi ì má drígá, má kòkìswáró fèá dhyà ángùdhi má dré adrézó lèá fèlè drá dhi dré. ⁷ Dì mí kòtiti ámi kórókó má kandrà áma lindrì bhàzo dhi, tà nda kí adrè títi mí dré.» ⁸ Yésu gò logóá drá dhi: «Gìkà ni Kúlí adrè tàá dhi: «Lè mí kàdré ngbà 'í Mírì ámi Gìkà ni lindrì bha kòdhyà. Mí kàdré kpà lìsàmbò 'o ngbà 'í akódhi ni rú sè kalóma.»†»

⁹ Gò Dzaborò dré akódhi ni drizo lizo ába Yèrúsalmà na, akódhi ni bha tépelò ni drì kákú na. Dré tàzoá drá dhi: «Mí kàdré Gìkà ni Mvágó 'i bàti dhi, mí wa dhèlè bvò dri. ¹⁰ Angyá ko, Gìkà ni Kúlí adrè tàá dhi: «Gìkà ni tòlí fe áyi ángéló ì dré ámi tà sè, ì kàdréró sùlè mí rú be dhi bvò.

¹¹ Ayi nda kí ámi ko kító, mí kòdheró ámi pá si kírà dri ko.»‡»

* **4:4** 4:4 A kònò Dùtèrònómè 8:3. † **4:8** 4:8 A kònò Dùtèrònómè 6:13. ‡ **4:11** 4:11 A kònò Longó ì 91:11-12.

12 Di Yésu gò logóá drá dhi: «Giká ni Kúlí adré kókpà tàá dhi: <Lè mí kòtabhĩ Mírĩ ámi Giká ko.>§»

13 Di Dzaborò kòtabhĩ Yésu litílé láti títi i sè kpi dre dhi, dré ngàzo akódhi ni tayí, adrézó lókyá àzya dré kitswázó tà 'o dhi ni letè.

*Yésu kidhó áyi àzì 'òle bvò Gàliláyà àdhya na
(A kònò kpà Mátáyò 4:12-17; Márokò 1:14-15)*

14 Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo gòle bvò Gàliláyà àdhya na Tirí Lólo ni rinyí be wě. Di akódhi ni rúbí dré la'úzó bvò wáyi nda 'ásè. 15 Akódhi adré tá tatsilé tà tadhábe Yúdà ànzi ki lisámbò dzó i 'ásè gò, mónnyá títi dhi i dré adrézó akódhi ni rú bha kùle.

*Nàzàrètàbhá ì gà Yésu rè
(A kònò kpà Mátáyò 13:53-58; Márokò 6:1-6)*

16 Gò Yésu dré lizo tsàle Nàzàrètà, bhàandre í dré tá mbàzo lána dhi na. Sàbátù kàtsá dre dhi, dré fizo Yúdà ànzi ki lisámbò dzó na, ànzya gà dré adrélé 'òle dhi tíni. Dré ngàzo áyi totó kitswálé Giká ni Kúlí na mónní i kandrá dhi bvó. 17 Gò búkù pàle pròfétà Èsáyà àdhya ni fèzo drá. Akódhi kòkinzí búkù nda dre dhi, dré kúlí tisile kòni ki kisúzó nàle:

18 «Tirí Mírĩ àdhya má dri.

Tàko ko, akódhi zì ma alìle Rúbí Tani longó mónnyá lemerè ro dhi i dré.

Amù ma longóá mónnyá bǎdzó na dhi i dré dhi,

a ni àyi ki trì,

ìndì mónnyá mǐ kùdúkùdu ró dhi i dré dhi,

a ni àyi ki mǐ nzi.

Amù ma mónnyá adrélé mǐ pfòle dhi ki apá,

19 ìndì longóá mónnyá títi i dré dhi,

kóná Mírĩ dré dra áyi togó dóro tadházó dhi atsá dre.»*

20 Yésu kònà tà nda i dre dhi, dré búkù nda ni pàzo logólé lisámbò dzó nda ni tà likilépi drígá gò, lírízó. Mónnyá títi dzó nda 'á dhi ki mǐ tá akódhi dri.

21 Di dré ngàzo tàá àyi dré dhi: «Ándrò kònìdhi, tà tisile kòni i 'o ru, mǐ dré tà nda ki yirà'a dre.»

22 Ayi títi nda i adré tá kúlí kìnìkìnì dré tá adrélé tàle dhi ki yi síbhálé be ngbo, adrézó akódhi ni tà ta dóro. I adré tá kpà lizíá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòndi tsì Yòséfà ni mvá 'i ko?» 23 Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Má nǐ dóro tàle dhi, mǐ ni tògyakúlí kònìdhi ni ta má dré: <Kódzó, mí kòtidrí ámi tàndi.> Mǐ ni kpà tàá má dré dhi: <Mí kò'o tà títi mà dré yìle mí dré 'òle Kàpàrànwúmà na dhi i kònwa ámi tàndi bha.> 24 Di má adré tà bàti ta àmi dré: A ka'ì gà pròfétà àlo dhi dòle dóro akódhi ni tàndi bha ko na.

25 Tà bàti ró dhi, pròfétà Èlìyà ni lókyá 'á dhi, lókyá Giká dré kozya kikízó kóná na tàlì sè gò, kàràbhò dré dhèzo bvò wáyi 'ásè dhi sè dhi, tàyítókó ì ga tá Ìsèrélè ànzi ki bvò na bí. 26 Di, tágba dré tá adrézó kònini dhi, Giká mù tá Èlìyà lile àyi nda i véna ko. Mù akódhi lile ngbà 'í tàyítókó àlo Sàrèpátà na, bvò Sídónà àdhya na dhi véna.† 27 Kòdhi íbe dhi, pròfétà Èlìsà ni lókyá 'á dhi, mónní kàrí dré rùle Ìsèrélè ànzi ki bvò na dhi i tá be bí. Di, tágba kònini dhi, Giká tidrí tá àyi nda ki àlo ko. Tidrí ngbà 'í Nàmánà angalépi bvò Sírìyà àdhya lésè dhi kòdhya.»‡

§ 4:12 4:12 A kònò Dùtèrònómè 6:16. * 4:19 4:19 A kònò Èsáyà 61:1-2. † 4:26 4:26 Tàyítókó kònìdhi tá Yúdà mvá 'i ko. Akódhi tá mónní sùrú twá ro dhi 'i. A kònò 1 Opí i 17:1, 7-16. ‡ 4:27 4:27 A kònò 2 Opí i 5:1-14.

²⁸ Di mónnyá tíí lísámbò dzó nda 'á dhi ì kòyi tà nda ì dre dhi, àyi ki togó dré aswázó tà tándi ró. ²⁹ Gò ì dré ngàzo akódhi ni dro bhàandre nda 'ásè. Ì dré drìzoá lizo ába kòngó bhàandre nda ni mòzo driá dhi ni gòlòko na, kitswálé akódhi ni tikpó dhèle tàbhu ni na dhi bvó. ³⁰ Di, Yésu dré ína lavúzó àyi kòfalésè lyà gò, lile.

*Yésu dro tirí kònzi agó àlo dhi lésè
(A kònò kpà Márokò 1:21-28)*

³¹ Amvolásà dhi, Yésu dré lizo tsàle Kàpàrànwúmà, bhàandre àlo Gàliláyà le dhi na. Sàbátù kàtsá dre dhi, dré kidhózó adréle mónnyá kònale dhi ki tadhá àyi ki lísámbò dzó na. ³² Ì adré tá akódhi ni yi síbhálé be ngbo, tà dré adréle tadhálé dhi ki tà sè. Tàko ko, akódhi ni kúlí ì tá lanzìlanzi ro.

³³ Lísámbò dzó nda 'á dhi, agó àlo tirí kònzi íbe í léna dhi tá be. Di dré ngàzo trèle, yòzoá kúlí 'u'ù sè dhi: ³⁴ «Á! Yésu Nàzàrètà lésè ni, tsítsì àma kòfalésè mí be dhi, àdho tà 'i? Mí alì àma ki tà 'o akílé? Má nì mi àdhi 'i ya dhi be. Mí Dhya lólo Gìká àdhya 'i!» ³⁵ Gò Yésu dré ngàzo ligílé tirí kònzi nda be, tàzoá dhi: «Mí atsú àmi ti! Mí pfò agó kònìdhi lésè!» Di tirí nda dré agó nda ni bhèzo kìní mi mónnyá tíí ì kòfalé gò, pfòzo lásà akódhi ni tayí líná. ³⁶ Mónnyá tíí nda ki líndrì dré gàzo bhwābhwa gò, ì dré adrézó tàá àyi kòfalésè dhi: «Kònìni ni àdho kúlí lanzìlanzi ìndì rìnyi ró dhi 'i? Akódhi adré ndìndì tòlì fe tirí kònzi ì dré gò, ì dré adrézó topfòle!» ³⁷ Di Yésu ni rúbí dré la'úzó bvò wáyi nda 'ásè.

*Yésu tidrí dràbhá bí dhi ì
(A kònò kpà Mátáyò 8:14-17; Márokò 1:29-34)*

³⁸ Yésu kàpfò lísámbò dzó nda lésè dre dhi, dré lizo Sìmónà ni dzó na. Di, Sìmónà ni àdrá adré tá ína kizà nya, akódhi ni rúbhá dré tá adréle àtsi ró lavulé dhi sè. Gò Yésu ni ti lizízó, kòtidrìró tòkó nda be dhi bvó. ³⁹ Di dré tandìzo akódhi drìle, ligílé rúbhá àtsí nda dri gò, rúbhá àtsí nda dré pfòzo rúásà. Gbã kòdhwa, tòkó nda dré ngàzo kidhólé ngá fe àyi dré nyàle.

⁴⁰ Kítú kòndì dre dhi, à dré dràbhá tíí drà twátwa íbe dhi ki adzízó Yésu vélé. Di akódhi dré drígá bhàzo àyi àlo àlo tíí dhi ì dri, àyi ki tidrízó. ⁴¹ Tirí kònzi ì dré kpà topfòzo móndí bí dhi ì lésè, adréle loyóába dhi: «Mí Gìká ni Mvágó 'i!» Di, akódhi adré tá ína ligílé àyi íbe, adrézó kúlí logá àyi dré, ì dré nìle akódhi Mèsíyà 'i dhi be dhi sè.

*Yésu longó Gìká ni kúlí Yúdà ànzi ki lísámbò dzó ì 'ásè
(A kònò kpà Márokò 1:35-39)*

⁴² Ngá kòwa dre dhi, Yésu dré pfòzo lile àrà móndí àko dhi na. Móndí zyandre dhi ì dré kidhózó adréle akódhi ni nda gò, ì dré akódhi ni kisúzó. Ì adré tá akódhi ni le kikílé, kòtayíró àyi ko. ⁴³ Di, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Adré leá dhi, má kòlongó kpà Rúbí Tani Gìká ni Opì àdhya bhàandre àruka tíí dhi ì 'ásè be. Tàko ko, tà nda tà Gìká dré àma amùzo 'òá dhi 'i.» ⁴⁴ Gò dré gòzo adréle tatsíle Gìká ni kúlí longóbe Yúdà ànzi ki lísámbò dzó àyi ki bvò le dhi ì 'ásè. §

5

*Yésu kidhó àyi lebhá ki azí
(A kònò kpà Mátáyò 4:18-22; Márokò 1:16-20)*

§ 4:44 4:44 A kitswá kpà kúlí «àyi ki bvò» kòni ki ladzá: «bvò Yúdáyà àdhya».

1 Kítú àlo dhi, Yésu totó tá i adréle Giká ni kúlí longó tǎpáriandre Gènèsàrètè àdhya mìle.* Móndí zyandre àyi ki kimóbhá akódhi làgàsè kúrú dhi i adré tá àyi ki tribe rúàsà, i kòkitswáró Giká ni kúlí yi be dhi bvó. 2 Yésu dré mì bhèzo kòlóngbò rǐ dhi ki no yǎandre nda mìle. Kosyá bhebhá i así tá kòlóngbò nda i lésè, adréle àyi ki kimbá ki mì dzi. 3 Gò Yésu dré mbàzo kòlóngbò nda ki àlo adrélepi Símónà àdhya ró dhi na gò, tàá drá dhi, kòkisí kòlóngbò nda vwàle tsà yǐ gàrà rúsè. Dré lirízó lána gò adréle móndyá zyandre nda ki tadhá.

4 Kòtá tà akíle dre dhi, dré tàzoá Símónà dré dhi: «Mí kisí kòlóngbò tǎlí na, mì kòbheró àmi ki kimbá i kosyá rúzo.» 5 Símónà logó drá dhi: «Mírǐ, mà bhe kimbá i ngá wàle tà wóyá, mà kisú ngá àlo ko. Di, mí dré tàle mì dhi sè dhi, má ni go kimbá nda ki bhe tódhyá.» 6 Di i kòbhe dre dhi, i dré kosyá rúzo zyandre ró gò, kimbá nda i dré kidhózó adréle tǐkíle. 7 Gò i dré àyi ki arúpi kòlóngbò àzya na dhi ki agózó, i kàlǐró drígá bha àyi véle. I kàtsá dre dhi, àyi títi dhi i dré kosyá lomvózó gǎle kòlóngbò rǐ nda i sè bíbi, tsàle kòlóngbò nda i dré adrézó 'òle aríle na tǐni ká. 8 Símónà Pétèró kònò tà nda dre dhi, dré adhézó áyi kórókó titǐ Yésu kandrá, tàzoá dhi: «Mírǐ, mí kisí mi má làgàsè. Ma tàkonzǐ líyí 'i!» 9 Tà tá kònǐni tàko ko, àyi arúpi ni íbe dhi ki líndrǐ ga tá gagà, kosyá zyandre i dré tá rùle dhi ki tà sè. 10 Tà nda tá kókpà kònǐni akódhi ni àzízǐ, Yàkóbhò i Yòwánǐ be, Zèbèdáyò ni ànzǐ i dré. Di, Yésu dré tàzoá Símónà dré dhi: «Mí ro ngá ko. Kidhóle nyànómvá dhi, mí gò véle adréle kosyá ru ko. Mí ni go adréle móndí ki nda kòdhya.» 11 Di i dré àyi ki kòlóngbò nda ki logózó yǐ gàrà 'a, àyi ki ngá wǎyi dhi ki tayízó gò, i dré ngàzo adréle Yésu ni lebè.

Yésu tidrí agó àlo kàrí dré rùle dhi

(À kònò kpà Mátáyò 8:1-4; Márokò 1:40-45)

12 Kítú àlo, Yésu dré tá adrerà'a bhàandre àlo na dhi 'á dhi, agó àlo kàrí dré rùle lavúle dhi atsá tá àrà nda 'á. Kònò Yésu dre dhi, dré adhézó áyi mìbhalé bha kǐnǐ mi gò, akódhi ni ti lizízó tàzoá dhi: «Mírǐ, mì rǐnyí íbe kitswázó áma temvé tidríle, mí kòlè dhi.» 13 Di Yésu dré áyi drígá kidzizo akódhi ni tabè gò, tàzoá dhi: «Má lè 'í. Mí kàdré kemve kpírǐkpírǐ wà!» Gbǎ kòdhwa, kàrí drà nda dré ngàzo rúàsà. 14 Gò Yésu dré lazízóá drǐá dhi: «Mí kòlongó tà kòdhi dhya àlo dré ko. Be ró dhi, mí lǐ mína ámi tadhá kòwánà dré nòle, ìndǐ mí fè ngá mòbòmà ro Giká dré ámi temvema sè ngóro Mósè ni tátǐrǐ kúlí dré adréle tàle dhi tǐni, tadházóá móndí i dré dhi, mí adrǐ dre káyà dhi.»

15 Di, Yésu ni rúbí adré tá ína la'úlè lǐle drǐdrǐ. Móndí zyandre lavúle dhi i adré tá alǐle akódhi ni kúlí yi, kòtidrǐró kpà àyi àyi ki drà i lésè be dhi bvó. 16 Di, vèsè be bí, Yésu adré tá ína pfòle kalóma, kitswálé tà ta Giká be àrà móndí àko dhi na.

Yésu tidrí agó àlo pá be àbvò ro dhi

(À kònò kpà Mátáyò 9:1-8; Márokò 2:1-12)

17 Kítú àlo, Yésu dré tá adrerà'a móndí ki tadhá dzó àlo na dhi 'á dhi, Fàrísáyò i tátǐrǐ kúlí tadhábhá íbe dhi i lirǐ tá adréle akódhi làga. Ayi nda i angá tá bhà títi bvò Gàliláyà àdhya lé dhi i lésè, bvò Yùdáyà àdhya lésè, ìndǐ Yèrúsalemà lésè. Yésu tá rǐnyí Mírǐ àdhya kitswázó dràbhá ki tidrí dhi íbe. 18 Di móndí àruka i dré agó àlo pá be àbvò ro dhi ni adózó kíndri dri alizo ába. I adré tá látǐ nda kitswázó file ába dzó nda na, akódhi ni bha

* 5:1 5:1 Rú «Gènèsàrètè» kònǐdhi tá rú àzya tǎpáriandre Gàliláyà àdhya dré dhi 'i.

Yésu kandrá dhi bvó. ¹⁹ Di, móndyá zyandre nda ki tà sè dhi, ì kitswá tá àyikya láti kisú fizo ába bwà ko. Di ì dré ngàzo mbàle ába dzó nda drina gò, dzó nda ni drì awú, akódhi ni tirízo síle kíndri dri Yésu kandrá móndyá zyandre nda ì kòfalé. ²⁰ Di Yésu kònò àyi ki tà ka'ika'í dre dhi, dré tazoá agó pá be àbvò ro nda dré dhi: «Áma arúpi, à trì ámi tàkonzì ì dre.»

²¹ Gò Fàrisáyò nda ì tatrítrí kúlí tadhábhá nda íbe dhi ì dré dhèzo adrélé kisúá àyi léna dhi: «Dhya kòndi tá àdhi 'i, adrélé Giká ni dha kònini ni? Adhi ni kitswá tàkonzì tri nì, kàdré ngbà 'í Giká 'i kalóma ko dhi?» ²² Yésu dré tà ì dré adrélé kisùle nda ni nìzo kyá gò, tazoá dhi: «Mì adré àmikya tà kisù kònini àdho tà sè? ²³ Tà kitswále tàle mbèlè agó pá be àbvò ro kòndhi dré dhi, ángùdhi 'i: <A trì ámi tàkonzì ì dre> dhi, kó ngalè, <Mí nga, mí kidhó atsí to> dhi? ²⁴ Má adré leá mì kònì dhi, Móndí ni Mvá rinyí íbe adrézó tàkonzì tri bvò dri.» Di dré tazoá agó pá be àbvò ro nda dré dhi: «Má adré tàá mí dré dhi: Mí nga, mí do ámi kíndri, ìndì mí nzi mí bhàna!» ²⁵ Gbã kòdhwa, agó nda dré ngàzo móndyá títi ì misè, àyi kíndri í dré tá ayízo dríá dhi ni do gò, nzìzo í bhàna Giká ni rú bhabe kùle. ²⁶ Di móndyá títi nda ki líndrí dré gàzo bhwábhwa gò, ì dré ngàzo adrélé Giká ni rú bha kùle. Ayi ki togó adré tá kpà gàle tirì sè bí gò, ì dré adrézó tàá dhi: «Ándrò, mà nò tà líndríga ró dhi ì dre!»

Yésu azí Lévi

(A kònò kpà Mátáyò 9:9-13; Márokò 2:13-17)

²⁷ Amvolásà dhi, Yésu dré pfòzo gò, mèdáyì lagílepi àlo rú be Lévi dhi ni no adrérà'a lírìlé mèdáyì lagíra na. Dré tazoá drá dhi: «Mí lebé ma!» ²⁸ Di Lévi nda dré ngàzo àyi ngá títi dhi ki tayí gò, kidhózó adrélé Yésu ni lebé.

²⁹ Bvóá dhi, Lévi dré gwányá kàdrì dhi ni 'òzo Yésu dré àyi dzó na. Gò ì dré lírìzo mísá làgàsè adrélé ngá nya túmánì mèdáyì lagíbhá zyandre dhi íbe, ìndì móndí àruka íbe. ³⁰ Di, Fàrisáyò ì túmánì tatrítrí kúlí tadhábhá Fàrisáyò ro dhi íbe dhi ì dré dhèzo adrélé kúlí ti Yésu ni lebébhá ì rú, adrézó tàá àyi dré dhi: «Mì adré ngá nya adrézó ngá mvu túmánì mèdáyì lagíbhá íbe ìndì tàkonzìbhá íbe àdho tà sè?» ³¹ Di Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Móndyá rúbhá be dóro dhi ì ndà gà kódzó ko na. Be ró dhi, móndyá drà ro dhi ì adré àyikya ndàá àyi. ³² Má alì móndyá adrébhá àyi ki no gyágya dhi ki azí kòdhya ko. Be ró dhi, má alì mána tàkonzìbhá ki azí kòdhya, ì kòladzáró àyi ki togó agòzo Giká vélé.»

A lízi Yésu tàbirí mvòma ni tà dri

(A kònò kpà Mátáyò 9:14-17; Márokò 2:18-22)

³³ Gò Fàrisáyò nda ì dré tazoá Yésu dré dhi: «Yòwánì ni lebébhá ì Fàrisáyò kya íbe dhi ì adré tàbirí mvo rä, adrézó tà zi Giká tí. Di, ámi lebébhá ì adré àyikya ngá nya, adrézó ngá mvu.» ³⁴ Yésu logó àyi dré dhi: «Mì ni kitswá tsì móndyá azílé gwányá làmó àdhya lé dhi ki 'o tàbirí mvo, ì dré adrérà'a túmánì tòkó líyí be dhi 'á? Tàdzí ko! ³⁵ Di, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, à ni tòkó líyí nda ni tingá àyi kòfalèsè gò, ì dré kidhózó adrélé tàbirí mvo lókyá nda sè.»

³⁶ Yésu dré kpà adrézó tà ta àyi dré kúlí alaala sè, adrézó tàá dhi: «Dhya àlo kàdré kítá àku ró lasílepi dhi íbe dhi, asì kígá kítá tídhí ro dhi rúsè, kítá àku nda ni lebhézó ásà ko na. Tàko ko, kò'o kònini dhi, lasí kítá tídhí nda dre, ìndì kítá tídhí ni kígá nda kitswá ína ru amú kítá àku nda be dóro ko.

³⁷ Kòdhi íbe dhi, dhya àlo dà vínò tídhí ro dhi kíní dhìle adrézó vínò líkí, akùbhá dre dhi ì léna ko na. Tàko ko, kò'o kònini dhi, vínò tídhí nda ni

abhò kíní àku nda ki lasí gò, vínò dré kutúzó, gò kíní nda ì dré abízó tíí.
³⁸ Asà dhi, à adré vínò tídhí ro dhi ni da kíní tídhí ro dhi ì léna.

³⁹ Túmání ába dhi, dhya àlo vínò àku ró dhi ni mvùlepi dhi gò ína vínò tídhí ro dhi ni le mvùle ko na. Angyá ko, adré tàá dhi: <Vínò àku ró dhi adré kinílé tídhí ro dhi ni lavú.>

6

Yésu Mirì sàbátù àdhya 'i

(A kònò kpà Mátáyò 12:1-8; Márokò 2:23-28)

¹ Sàbátù àlo dhi, Yésu ì adré tá lavulé amvú ngánò àdhya ì 'ásè. Di akódhi ni lebhá ì dré kidhózó adrélé ngánò lò'wa vu, adrézó nyiá àyi drígá, adrézó tsíá. ² Gò Fàrisáyò àruka ì dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì adré àmikya tà àma ki tátrítrí kúlí dré adrélé logálé sàbátù tú dhi ni 'o àdho tà sè?» ³ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mì nà rè tàdzí tà Dàwídí dré tá 'òle ì dré adrérà'a tàbirí íbe akódhi ni arúpi íbe dhi 'á dhi ko? ⁴ Akódhi fi tá Gíká ni dzó kàdrì na, mápà fèle Gíká dré dhi ni adó nyàle gò, dré kpà fèzoá àyi arúpi ì dré nyàle. Tákò àma ki tátrítrí kúlí adré tá ína mápà nda ni nyàma logá àyi dré. Ngbà 'í kòwánà ki tá kitswá nyáá dhi àyi.» ⁵ Di Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Móndí ni Mvá, Mirì sàbátù àdhya 'i.»

Yésu tidrí agó àlo dhi sàbátù tú

(A kònò kpà Mátáyò 12:9-14; Márokò 3:1-6)

⁶ Sàbátù àzya tú dhi, Yésu dré fizo Yúdà ànzi ki lèsámbò dzó na gò, adrélé móndí ki tadhá. Kònàle dhi, agó àlo dríagó ni dré 'yòzo 'yo'yò dhi tá be. ⁷ Fàrisáyò ì tátrítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì adré tá tà ì dré kitswázó Yésu ni asíkí ásà dhi ni nda. Di ì adré tá akódhi ni mì ga, nòzoá ngalè akódhi ni agó nda ni tidrí sàbátù tú yà dhi. ⁸ Di, Yésu dré ína tà ì dré tá adrélé kisùle nda ki nìzo kyá gò, tàzoá agó drígá be à'yo ró nda dré dhi: «Mí nga ámi totó móndyá tíí dhi ki kító 'á.» Di akódhi nda dré ngàzo àyi totó. ⁹ Gò Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Má adré lizíá àmi tí dhi: Ama ki tátrítrí kúlí adré tà ángùdhi ni ka'í sàbátù tú dhi kòdhya: adrélé tà dóro 'o dhi, kó ngalè adrélé tà kònzi 'o dhi? Adrélé móndí tidrí dhi, kó ngalè adrélé móndí pfu dràle dhi?» ¹⁰ Di Yésu dré móndyá í làgàsè kúrú nda ki nòzo tíí gò, tàzoá agó nda dré dhi: «Mí kidzì ámi drígá.» Akódhi dré kidzìzoá gò, drígá ni nda dré adrízó. ¹¹ Di àyi nda ki togó dré aswázó lavulé gò, ì dré ngàzo adrélé tà ta àyi kòfalèsè, nìzoá ngalè ì ni 'òá Yésu ni tà sè ngíni ya dhi.

Yésu kípè móndí mudrí-drì-rì dhi ì adrélé àpóstolò ì ró

(A kònò kpà Mátáyò 10:1-4; Márokò 3:13-19)

¹² Kítú nda ki àlo sè dhi, Yésu dré lizo mbàle kòngó àlo drìna gò, tà ta Gíká be ngá wàle tà. ¹³ Ngá kòwa dre dhi, dré àyi lebhá ki azízó gò, móndí mudrí-drì-rì dhi ki kípèzo àyi kòfalé, àyi ki zìzo àpóstolò ì ró. ¹⁴ Àyi nda ì tá: Simónà (dré rú zìle Pètèró dhi), adrúpi ni Andréyà, Yàkòbhò, Yòwánì, Fílípò, Bàràtòlòmáyò, ¹⁵ Mátáyò, Tòmá, Yàkòbhò Aláfáyò ni mvá, Simónà (adréle zìle dhya àtsi ró àyi súrú ni tà sè dhi ró dhi), ¹⁶ Yùdásì Yàkòbhò ni mvá, ìndì Yùdásì Ìsikàriyótà (dra Yésu ni lefèlepi kàribhá ì drígá dhi).

Yésu tidrí móndí zyandre dhi ì gò, tà tadházó àyi dré

(A kònò kpà Mátáyò 4:23-25)

¹⁷ Yésu ì kàsí àyi nda íbe kòngó nda drìlèsè dre dhi, akódhi dré àyi kikízó àrà kpàkpà na. Móndí zyandre lavulé adrébhá akódhi ni lebhé dhi ì tá kònàle, tímání móndí lizólizo angábhá bvò wáyi Yùdáyà àdhya lèsè,

Yèrusalémà lésè, ìndì bvò yìandre mìle, Tìrè i làga Sídónà be dhi lésè dhi ìbe. ¹⁸ Ì alì tá kitswálé Yésu ni yi, kòtidríró kpà àyi àyi ki drà i lésè be dhi bvò. Mòndí tirí kònzì ì dré tá adrélé lagùle dhi ì alì tá kpà gò, Yésu dré adrézó àyi ki tidrí. ¹⁹ Dì mòndyá zyandre títi nda ì adré tá láti nda kitswázó akódhi ni tabè. Tàko ko, rìnyí adré tá apfòle lásà, adrélé àyi ki tidrí títi.

*Tà adrézó lenzélé ásà dhi i
(A kònò kpà Mátáyò 5:1-12)*

²⁰ Gò Yésu dré mǐ bhèzo áyi lebèbhá i véna, tàzoá dhi:

«Kólénzé àmi adrèbhá lemerè ro ni i dré.

Tàko ko, Gìkà ni Opì àmìkya 'i!

²¹ Kólénzé àmi adrèbhá tàbirí ìbe nyànomvá ni i dré.

Tàko ko, mǐ ni ngá nya pǐzo!

Kólénzé àmi adrèbhá àwó ngo nyànomvá ni i dré.

Tàko ko, mǐ ni arí gu!

²² Kólénzé àmi dré, mòndí ì kàdré togó kònzì bha àmi rú,

adrézó àmi ki ga, adrézó àmi ki lodhá,

adrézó àmi ki rú ta kònzì Mòndí ni Mv́a ni tà sè dhi.

²³ Mǐ kàdré lenzélé lókyá nda sè, adrézó ngá to arí sè! Tàko ko, làgí múrúngú adré àmi ki letè bhù na. Ayi ki tábhí ì adré tá kpà pròfétà atú dhi ki 'o kònzì kònnì.»

Tà adrézó kizà ro ásà dhi i

²⁴ «Dì, kizà àmi ki ngá 'i, àmi ngábhá ró ni i.

Tàko ko, mǐ kisú àmìkya tà àmi ki togó tindrìlepi dhi dre!

²⁵ Kizà àmi ki ngá 'i, àmi adrèbhá ngá nya pǐzo nyànomvá ni i.

Tàko ko, mǐ ni adré tàbirí ìbe!

Kizà àmi ki ngá 'i, àmi adrèbhá arí gu nyànomvá ni i.

Tàko ko, mǐ ni àwó ngo, adrézó tongólé!

²⁶ Kizà àmi ki ngá 'i, mòndyá títi dhi ì kàdré àmi ki rú ta dóro dhi.

Tàko ko, àyi ki tábhí ì adré tá kpà pròfétà atú kinzò ro dhi ki rú ta dóro kònnì!»

Dhyá ki kàribhá ki lèma

(A kònò kpà Mátáyò 5:38-48; 7:12a)

²⁷ «Dì, má adré mána tàá àmi adrèbhá áma yi ni i dré dhi: Lè mǐ kàdré àmi ki kàribhá ki le. Mǐ kàdré mòndyá adrèbhá togó kònzì bha àmi rú dhi ki 'o dóro. ²⁸ Mǐ kàdré kpà tà tani zi Gìkà tí mòndyá adrèbhá àmi ki tatrí dhi i dri. Mǐ kàdré kpà tà zi Gìkà tí mòndyá adrèbhá àmi ki 'o kònzì dhi ì dré. ²⁹ Dhya àlo kòsa ámi kóbhólé àlo dhi dhi, mí kògò àzya ni ni alá akódhi dré kpà sàle. Dhya àlo kòtopá ámi kítá kidhì àdhya dhi, mí kòtayí kpà akódhi ámi kítá agá lésè dhi ni do. ³⁰ Mǐ kàdré ngá fe dhya ángùdhi adrélèpi ngá zi mí tí dhi dré. Dhya àlo kòkàrí ámi ngá dhi, mí kògò zǐá tíá ko. ³¹ Mǐ kàdré tà 'o mòndí ì dré ngóro mǐ dré adrélé lèle ì kò'o àmi dré dhi tíni.

³² Mǐ kàdré ngbà 'í mòndyá adrèbhá àmi ki le dhi ki le kòdhya dhi, mǐ ni àdho tà dóro kisú ásà kòdhya? Ndìndì tàkònzìbhá ì adré mòndyá adrèbhá àyi ki le dhi ki le. ³³ Mǐ kàdré ngbà 'í tà dóro 'o mòndyá adrèbhá tà dóro 'o àmi dré dhi ì dré dhi, mǐ ni àdho tà dóro kisú ásà? Ndìndì tàkònzìbhá ì adré 'oà kònnì. ³⁴ Mǐ kàdré ngbà 'í ngá fe màri ró mòndyá kitswábhá màri nda ni logó àmi dré dhi ì dré dhi, mǐ ni àdho tà dóro kisú ásà? Ndìndì

tàkonzìbhá ì adré ngá fe màri ró tàkonzìbhá àruka ì dré, àyi nda ì kògòró màri nda ni logó tíí àyi dré be dhi bvó.

³⁵ Dì, mì kàdré àmikya àmi ki kàribhá ki le, adrézó tà dóro 'o àyi dré. Mì kàdré ngá fe àyi dré màri tà kisù àko ró. Dì mì ni làgí múrúngú kisú ásà. Mì ni kpà adré Giká kurú na bhù na dhi ni ànzi ì ró. Tàko ko, akódhi adré àyi togó dóro tadhá móndyá àwoyà nibhá tàle í dré ko dhi ì dré, ìndì móndyá adrébhá tà kònzì 'o dhi ì dré. ³⁶ Mì kàdré dì móndí ki kizà bha, ngóro àmi ki Atá dré adrélé àmi ki kizà bha dhi tíni.»

*Móndí ki tàbvó tàma
(A kònò kpà Mátáyò 7:1-5)*

³⁷ «Mì kàdré móndí ki tàbvó ta ko, Giká kòtáro kpà àmi ki tàbvó ko. Mì kàdré tà bha móndí ì dri ko, Giká kòbhàró kpà tà àmi dri ko. Mì kàdré móndí ki tàkonzì tri, Giká kàdréro kpà àmi ki tàkonzì tri. ³⁸ Mì kàdré ngá fe móndí ì dré, Giká kàdréro kpà ngá fe àmi dré. A ni ngá ko, mùzoá, kosézóá gàle bí gò, dàzoá àmi ki kánzì na. Tàko ko, Giká ni ngá ko fèle àmi dré, koma mì dré adrézó ngá ko fèle móndí àruka ì dré ásà dhi sè.»

³⁹ Yésu dré kpà tà àzya tàzo àyi dré kúlí alaala sè, tàzoá dhi: «Mì kùdúkùdu àlo dhi ni kitswá tsì mǐ kùdúkùdu àzya se drìle bwà? Kò'o kònini dhi, àyi rìti nda ki zakó tsì ledhé bhú na? ⁴⁰ Dhya adrélé tadhále dhi lavú dhya adrélépi àyi tadhá dhi ko. Dì, dhya ángùdhi tà tadhále í dré dhi ki nìlepi tíí dhi ni atsá ína dhya àyi tadhálepi dhi tíni.

⁴¹ Mí adré mína kayísá kórònyá mvá ámi adrúpi mǐna dhi ni no gò, adrézó fa gú mí mǐna dhi ni atógyà ko àdho tà sè? ⁴² Mí adré ámi 'o ngǐni tàá ámi adrúpi dré dhi <Ama adrúpi, mí 'o má kàpèró kayísá kórònyá mvá mí mǐlèsè> dhi, tágba mí dré adrézó fa gú ámi tàndi mǐna dhi ni no ko dhi? Mì túrúpfú líyí 'i! Mí kàpè rè zyà fa gú nda mí mǐlèsè 'íká, gò mí kògòró ngá no dra kitswázó kayísá kórònyá mvá nda ni apè ámi adrúpi mǐlèsè ndò.»

*Fa ì lò'wa ni íbe dhi
(A kònò kpà Mátáyò 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ «Fa dóro 'a gà lò'wa kònzì ko na. Fa kònzì 'a gà lò'wa dóro ko na. ⁴⁴ A adré fa àlo àlo tíí dhi ki ni àyi ki tàndi ki lò'wa sè. A ki figǐ lò'wa kùtsí sílé ko na. A ki kpà vínò lò'wa áyìdhá sílé ko na. ⁴⁵ Dhya dóro adré tà dóro 'o apfòle tà dóro tíí í dré zùle àyi togó na dhi ì lésè. Dì, dhya kònzì adré ína tà kònzì 'o apfòle tà kònzì tíí í dré zùle àyi togó na dhi ì lésè. Angyá ko, akódhi ni ti adré tà adrélépi gàle akódhi ni togó na dhi ki ta kòdhyà.»

*Dzó ni pá bhàma kǐrà dri dhi
(A kònò kpà Mátáyò 7:24-27)*

⁴⁶ «Mì adré áma zi <Mírì, Mírì!> gò, adrézó tà má dré adrélé tàle àmi dré dhi ki 'o ko àdho tà sè? ⁴⁷ Má ni tadhá àmi dré ngalè dhya adrélépi alìle má véle áma kúlí yi gò adrézó ka'íá 'òle dhi, sù àdhi tíni ya dhi. ⁴⁸ Akódhi nda sù ngóro agó àlo adrélépi tá dzó si gò, bhú ni ni dhǐzo file fifi, pá ni ni bhàzo kǐrà dri dhi tíni. Yí dré tǐzo àyi tswa dzó nda rú dhi, kitswá ína dzó nda ni wu bwà ko, à dré síle tátà dhi sè. ⁴⁹ Dì, dhya adrélépi áma kúlí yi gò adrézó ka'íá 'òle ko dhi, sù ngóro agó àlo dzó sílepi bvò mònyá dri, pá ni ni bha àko ró kǐrà dri dhi tíni. Yí dré tǐzo àyi tswa dzó nda rú dhi, dzó nda dré ndiri arízó aríarí gò, tà ni dré akízó nyǐnyi.»

7

*Sòdá kɛ kàdrì àlo dhi ka'í Yésu bàti
(A kònò kpà Mátáyò 8:5-13)*

¹ Yésu kòtá tà nda ì mómú zɔndre ì dré akílé dre dhi, dré gòzo lile Kàpàrànwúmà na. ² Kònàle dhi, Rómà kɛ sòdá kɛ kàdrì àlo dhi ni màràbà dré lèlè tò dhi tá drà ro ànyíànyì dràdrà mìle. ³ Dì sòdá kɛ kàdrì nda kòyi Yésu ni rúbí dre dhi, dré Yúdà ànzì kɛ bhàgo àruka kɛ mùzo Yésu ni ti lizí, kàlìró áyi màràbà nda ni tidrí. ⁴ Ayi nda ì kòtsa Yésu véna dre dhi, ì dré akódhi ni ti lizízó tà tándì ró, tàzoá dhi: «Agó kòdhi kitswá mí dré lizo akódhi ni màràbà tidrí. ⁵ Tàko ko, akódhi lè àma kɛ sùrú tò. 'O kpà àma kɛ lèsámò dzó sile dhi nì.» ⁶ Dì Yésu dré ngàzo adrélé lile àyi íbe.

Dré adrérà'a 'òle tsàle dhi 'á dhi, sòdá kɛ kàdrì nda dré áyi arúpi kɛ mùzo tàá drá dhi: «Mírì, mí lagù mí ko. Má kitswá mána ámi lindrì sè ko. Má kitswá ndìndì mí dré afízó áma dzó lé dhi ko. ⁷ Má nò tá kpà dhi, má kitswá tá lile mí véna ko. Dì, mí kòtá ndiri kúlí àlo gò, áma màràbà kàdrìró. ⁸ Tàko ko, áma tándì, ma áma kàdrì kɛ rinyí zàle. Ma kpà sòdá íbe má zàle. Má kàdré tàá àyi kɛ àlo dré dhi <Mí lè!> dhi, adré lile. Má kàdré tàá àzya ni dré dhi <Mí alì!> dhi, adré alìle. Má kàdré kó tàá áma màràbà dré dhi <Mí 'o tà kòdhi!> dhi, adré 'òá.»

⁹ Dì Yésu kòyi tà nda dre dhi, akódhi ni lindrì dré gàzo agó nda ni tà sè. Dré áyi alázó tàá mómú zɔndre adrèbhá áyi lebè dhi ì dré dhi: «Má adrè tàá àmi dré dhi: Má kisú rè dhya àlo adrélépi tà ka'ika'í íbe kònìni dhi Ìsèrélè ànzì ì kòfalé ko.» ¹⁰ Dì dhya mùle nda ì kògò tsàle bhà na dre dhi, ì dré kisúzóá dhi, màràbà nda adrì dre.

Yésu tìngá tàyítòkó àlo dhi ni mvá dràdrà lésè

¹¹ Amvolásà dhi, Yésu dré ngàzo adrélé lile bhàandre àlo rú be Nàyínà dhi na. Akódhi ni lebèbhá ì mómú zɔndre lavulé dhi íbe dhi ì adrè tá lile túmánì akódhi be. ¹² Ì kòtsa ànyi bhàandre nda ni zèribàti dre dhi, à adrè tá àbvò àlo dhi ni adó apfòzo ába lile mógó na. Dhya dràlepi nda tá tàyítòkó àlo dhi ni mváagó àlo kwákwá dhi 'i. Mómú zɔndre lavulé bhàandre nda lésè dhi ì adrè tá alìle túmánì tòkó nda be. ¹³ Dì Mírì kònò akódhi dre dhi, dré kizà dòzo áyi togó na akódhi ni tà sè gò, tàzoá drá dhi: «Mí tayí àwó.» ¹⁴ Dré áyi kisízó ànyi sèreké tabè. Gò dhya adrèbhá tá àbvò nda ni adó dhi ì dré àyi kɛ kikízó. Dré tàzoá dhi: «Kàdhúra, má adrè tàá mí dré dhi, mí nga kuru!» ¹⁵ Dì dhya dràlepi nda dré ngàzo lirílé gò, kidhólé tà ta. Gò Yésu dré akódhi ni logózo andre ni drígá.

¹⁶ Dì tirì dré mómúyá títi nda kɛ rùzo gò, ì dré ngàzo adrélé Giká ni rú bha kùle, adrèzó tàá dhi: «Pròfétà kàdrì dhi apfò àma kòfalé dre! Giká atsa ina áyi mómúyá kɛ lomí!» ¹⁷ Gò Yésu ni rúbí nda dré la'úzó bhà títi àyi làgàsè dhi ì 'àsè, ìndì Yúdà ànzì kɛ bvò wáyi 'àsè.

*Yòwánì Bátisimò fèlepi amù mómú ì Yésu vélé
(A kònò kpà Mátáyò 11:2-19)*

¹⁸ Amvolásà dhi, Yòwánì ni lebèbhá ì dré tà títi Yésu dré tá adrélé 'òle nda kɛ titízó drá. Gò Yòwánì dré áyi lebèbhá rì dhi kɛ azízó ¹⁹ mùle lile Mírì véna, kitswálé akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Mì Mèsiyà adrélépi tá alìle dhi 'i? Kó ngalè, mà kàdré dhu rè dhya àzya ni letè?» ²⁰ Dì àyi nda ì kàtsá Yésu vélé dre dhi, ì dré tàzoá drá dhi: «Yòwánì Bátisimò fèlepi amù àma ámi lizí: <Mì dhya adrélépi tá alìle dhi 'i. Kó ngalè, mà kàdré dhu rè dhya àzya ni letè kòdhyà?>»

21 Gbã lókyá nda sè dhi, Yésu dré mómódí bí dhi ki tidrízó àyi ki drà i lésè, ìndì àyi ki rúbháaswa i lésè. Dré kpà tirí kónzi ki dròzo topfòle mómódí bí dhi i lésè. Dré kókpà m̄ kùdúkùdu bí dhi ki m̄ nzizo. 22 Gò dré logózóá dhya amùle nda i dré dhi: «Mì gò tà mì dré nòle ìndì mì dré yìle kòni ki tíí Yòwánì dré: Mì kùdúkùdu ì adrè ngá no, mèrèkpè ì adrè atsí to, mómódí kàrí dré rùle dhi ì adrè adrílé, mómódí bíbhálé be kùdúkùdu ró dhi ì adrè tà yi, mómódí dràbhá dre dhi ì adrè angálé dràdrà lésè, ìndì à adrè Rúbí Tani longó lemerèbhá i dré. 23 Kólénzé dhya ángùdhi dra dhèlepi áma tà sè ko dhi dré!»

24 Dhya Yòwánì dré amùle nda ì kòlì dre dhi, Yésu dré kidhózó adrélé Yòwánì ni tà ta mómódí zyandre i dré, adrézó tàá dhi: «Mì lè tá duku na àdho no? Mì lè kòzó lyá dré tá adrélé v̄ile dhi ni no? 25 Mì lè tá àdho no? Mì lè mómódí kítá aveave asólépi í rú dhi ni no? Mì yi rè ká! Mómódí adrèbhá kítá làgí be kàdrì dhi ki tosó, adrézó ngá dò nya dhi i àyikya ópí ki dzó kàdrì i 'ásè be. 26 Mì lè tá di àdho no? Mì lè pròfétà ni no? Ayíya! Má adrè tàá àmi dré dhi: Yòwánì nda lavú pròfétà byá. 27 Tàko ko, akódhi dhya tà kònìdhi ni tisizo tà ni dri Gíká ni Kúlí na dhi 'i:

«Mì nò ká! Má ni dhya dra áma kúlí longólépi dhi ni mu lèle mí kandrána. Akódhi nda ni láti ledé mí dré mí kandrána.»*

28 Má adrè tàá àmi dré dhi: Mómódí tíí tòkó dré t̄ile dhi i kòfalé dhi, dhya àlo kàdrì Yòwánì nda ni lavúlépi dhi yókódhó. Di, tágba dré adrézó kònìni dhi, dhya tàko lavúlé Gíká ni Opì na dhi lavú ina akódhi.

29 Mómódí tíí, ndìndì mèdáyì lagíbhá, Yòwánì ni kúlí yibhá dhi ì nò tá Gíká ni tà nda gyágya gò, ì dré bàtìsimò dòzo Yòwánì véna. 30 Di, Fàrisáyò i tatrítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì gà tá àyikya tà Gíká dré tá lèle 'òle àyi dré dhi gò, ì dré kpà bàtìsimò dòma Yòwánì véna dhi ni gazo.

31 Di má ni kitswá mómódí ándrò kòni ki tà tadhá àdho ngá rú? Ayi nda ì sù àdhibhá i t̄ini? 32 Ì sù ngóro ànzimvá liríbhá ngá lagíra na, adrélé kúlí loyó àyi kòfalésè dhi i t̄ini. Ì adrè loyóá dhi:

«Mà tswà l̄arí àmi dré wóyá,

mì to àmikya l̄arí nda ko.

Mà ngo àwó longó wóyá,

mì ngo àmikya àwó ko.»

33 Tàko ko, Yòwánì Bàtìsimò fèlepi nda dré alizo dhi, nya tá mápà ko, mvu kpà v̄inò ko gò, mì dré adrézó tàá dhi: «Akódhi tirí kónzi íbe í léna.» 34 Di, ma, Mómódí ni Mv́á, má dré alizo dhi, má adrè mána ngá nya, adrézó kpà ngá mvu gò, mì dré adrézó tàá dhi: «Dhya kòdhi kòvongbolo líyí 'i, wá lítsí líyí 'i, ìndì mèdáyì lagíbhá ki arúpi tàkonzìbhá íbe dhi 'i!» 35 Di, à adrè Gíká ni tògyá no gyágya, mómódí adrèbhá tògyá nda ni ka'í dhi i rú.»

Tòkó àlo zàràbhù ro dhi dà màlási Yésu pá

36 Kítú àlo dhi, Fàrisáyò ki àlo zi tá Yésu lèle ngá nya í bhàna. Yésu dré tsàzo file Fàrisáyò nda ni dzó na gò, lirílé mísá làga. 37 Di tòkó àlo tàkonzì líyí ro adrélépi bhàandre nda 'á dhi kòyi Yésu adrè tá ngá nya Fàrisáyò nda bhàna dhi dre dhi, dré alizo mòlàngì mvá ledélé àlàbasterè sè, gàlepi màlási sè bí dhi be. 38 Dré áyi kisízó ànyi Yésu àmvolésè akódhi ni pá làga. Gò dré ngàzo adrélé ngòle, adrélé m̄ndra da akódhi pá, adrézó pá ni ki atrì áyi drìbhí sè, adrézó pá nda ki kamú gò, adrézó màlási da driá. 39 Di Fàrisáyò Yésu ni azilépi nda kònò tà nda dre dhi, dré dhèzo adrélé kisúá í léna dhi: «Kònò dhya kònìdhi kàdré tá pròfétà 'i bàti dhi, a ni tá n̄iá ngalé

* 7:27 7:27 A kònò Málákí 3:1.

tòkó adrélépi áyi tabè ni àdhi 'i ya, ìndì adré atsilé ngíni ya dhi be. Angyá ko, akódhi tàkonzì líyí 'i.»

⁴⁰ Gò Yésu dré tàzoá Fàrısáyò nda dré dhi: «Sìmónà, ma tà íbe tàle mí dré.» Sìmónà nda tà dhi: «Tadhálépi, mí tà wà.» ⁴¹ Dì Yésu tà dhi: «Móndí rĩ dhi ì do tá làfa agó àlo adrélépi làfa fe màri ró dhi véna. Alo ni tá màri íbe làfa lò'wa kámá-nzi agó nda véna. Azya ni tá màri íbe làfa lò'wa nyadhi-rì-drì-mudrí. ⁴² Ayi rìti nda ì dré kitswálé màri nda ki logó bwà ko dhi sè dhi, agó nda dré màri àyi rú dhi ki tà tayízó. Dì àyi kòfalé dhi, dhya ángùdhi ni agó nda ni le lavúlé dhi nì?» ⁴³ Sìmónà logó drá dhi: «Má adré kisúá dhi, dhya adrélépi tá màri kàdrì lavúlé dhi íbe í rú gò, agó nda dré tà ni ni tayízó dhi 'i.» Yésu tà drá dhi: «Mí kisù kyá.»

⁴⁴ Gò dré áyi alázó tòkó nda véle gò, tàá Sìmónà dré dhi: «Mí adré tòkó kòndhi ni no? Má dré afízó ámi dzó 'á dhi, mí afè tá má dré yí áma pá dzìzo dhi ko. Dì, akódhi dzì ína áma pá áyi m̀ndra sè gò, àyi ki atrìzo áyi drìbhí sè. ⁴⁵ Mí kamú tá ma ko. Dì, kídhólé má dré afirà lésè dhi, akódhi tayí ína áma pá ki kamuma ko. ⁴⁶ Mí dà tá dò má dri ko. Dì, akódhi dà ína màlási má pá. ⁴⁷ Dì má adré tàá mí dré dhi: A trĩ akódhi ni tàkonzì zyandre dhi ì dre. Asà dhi, adré áyi lèle kàdrì dhi ni tadhá má dré. Dì, dhya ángùdhi tàkonzì ni ni trìzo tsà dhi adré ína áyi lèle tadhá tsà.» ⁴⁸ Gò Yésu dré tàzoá tòkó nda dré dhi: «À trĩ ámi tàkonzì ì dre.»

⁴⁹ Dì móndyá adrébhá tá mísá làgàsè túmání akódhi be dhi ì dré dhèzo adrélé tàá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòndi tá àdhi 'i, adrélé ndìndì tàkonzì tri ni?» ⁵⁰ Dì, Yésu dré gòzo tàá tòkó nda dré dhi: «Ámi tà ka'ika'ĩ tídrí mí dre. Mí l̀ togó be kàdrìkàdrì.»

8

Tòkó adrébhá tá Yésu ni lebè dhi ì

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré ngàzo adrélé tatsilé bhàandre ì 'ásè ìndì bhà tsàtsà ì 'ásè, Rúbí Tani Giká ni Opì àdhya ni longóbe móndí ì dré. Akódhi ni lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ì tá kpà túmání akódhi be. ² Tòkó àruka dré tá tírì kònzì ki dròzo àyi lésè dhi ì, ìndì àyi dré tá tídrìlé drà lésè dhi ì tá kpà túmání akódhi be. Ayi nda ì tá: Màrìyà (adrélé zìle Màrìyà Màgàdàlénè, dré tírì kònzì nzi-drì-rì dhi ki dròzo topfòle lásà dhi), ³ Yòwánà (Kúzà, ópí Èródè ni dzó ni tà ki líkìlépi dhi ni tòkó), Sùsánà, tsàle tòkó àruka bí dhi íbe. Ì adré tá Yésu ni ledé akódhi ni lebèbhá íbe àyi ki ngá sè.

Pídihígo agó kòrì rìlepi dhi ni tà dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 13:1-9; Márokò 4:1-9)

⁴ Kítú àlo dhi, móndí zyandre lavúlé angábhá bhàandre twátwa ì lésè dhi ì alì tá ru kímó Yésu làga gò, akódhi dré pídihígo kòndhi ni pìzo, tàzoá dhi: ⁵ «Kítú àlo dhi, agó àlo dhi pfò tá lile kòrì rì áyi amvú na. Dré tá adrèrà'a kòrì rì dhi 'á dhi, kòrì àruka ì ledhé tá láti m̀le gò, atózoá gò, àrì ì dré tetézóá títi. ⁶ Kòrì àruka ì ledhé tá kírà dri gò, ì dré apfòzo ndirì 'yòle, àyi ki kídrì dré yí kisúlé ko dhi sè. ⁷ Kòrì àruka ì ledhé tá kùtsí kòfalé gò, kùtsí nda dré mbàzo ába àyi ki amó. ⁸ Dì, kòrì àruka ì ledhé tá àyikya kìnì dóro dri gò, ì dré apfòzo mbàle lò'wa 'a dóro. Ayi àlo àlo títi dhi ì 'a lò'wa nyadhi-nzi.» Yésu kòtà tà nda dre dhi, dré yòzoá dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi bíbhálé íbe tà yìzo dhi kòyi.»

Yésu ngì tà ì dré adrézó tà ta móndí ì dré pídihígo sè dhi ni àndu

(A kònò kpà Mátáyò 13:10-17; Márokò 4:10-12)

⁹ Amvolásà dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré lizízóá akódhi tí, ngalè pídhígó nda adré tá leá tàle ngíni ya dhi. ¹⁰ Di dré logózóá àyi dré dhi: «Giká fè àmi dré tògyá áyi Opì ni tà lùzu ró dhi ki nìzo. Di, móndyá àruka títi ì dré dhi, má adré tà ta pídhígó sè kitswálé:

«ì kàdré gba ngá no yà dhi,
ì kàdréro ngá nda ki no dóro ko,
ìndì ì kàdré gba tà yi yà dhi,
ì kàdréro tà nda ki àndu ni ko.»*

*Yésu ngi pídhígó agó kórì rìlepi dhi ni tà dri dhi ni àndu
(A kònò kpà Mátáyò 13:18-23; Márokò 4:13-20)*

¹¹ Di Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Pídhígó nda ni àndu kònìdhi 'i: Kórì rìle nda, Giká ni kúlí 'i. ¹² Móndí àruka ì adré kúlí nda ni ka'ì ngóro kórì rìle ledhélé láti mìle nda ì tìni. Ì kòyi kúlí nda dre dhi, Dzáborò adré ndiri atsálé kúlí nda ni tingá àyi ki togó lésè, ì kòka'író adrízó ko dhi bvó. ¹³ Móndí àruka ì adré Giká ni kúlí ka'ì ngóro kórì rìle ledhélé kírà dri nda ì tìni. Ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì adré ndiri ka'íá arí sè. Di, ì dré adrélé kúlí nda ni tayí adrélé tìle àyi ki togó na ko dhi sè dhi, ì adré ngbà 'í ka'íá lókyá tsà sè. Lókyá tà dré adrézó àyi ki tabhì dhi kàtsá dre dhi, ì adré àyi ki tà ka'íka'ì nda ni tayí. ¹⁴ Móndí àruka ì adré Giká ni kúlí ka'ì ngóro kórì rìle ledhélé kùtsí kòfalé nda ì tìni. Ì kòyi kúlí nda dre dhi, gí ko, tà adrébhá àyi ki togó 'o lanzile dhi ì, ngá lovó, ìndì lovó kònzì twátwa lídrì kòndì àdhyà ì adré kúlí nda ni amó gò, ì dré adrézó lì'wálé ko, adrézó kpà lò'wa 'a ko. ¹⁵ Di, móndí àruka ì adré àyikya Giká ni kúlí ka'ì ngóro kórì rìle ledhélé kìnì dóro dri nda ì tìni. Ayi nda ì adré kúlí nda ni yi togó be gyägya ìndì dóro, adrézó tròle rúá gò, adrézó lò'wa 'a dóro landè àko ró.»

*Tà tadhále tálà ni tà rú dhi
(A kònò kpà Márokò 4:21-25)*

¹⁶ Yésu gò tàá dhi: «À dhì gà tálà bhàle lídrì zàna yà, kó ngalè lángá zàna yà dhi ko na. Be ró dhi, à adré dhìá bhàle zá kuru mísá drìna, kitswálé móndyá títi adrébhá affilé dzó lé dhi ì kàdréro ngádra no be dhi bvó. ¹⁷ Tàko ko, à ni tà títi zùle zùzù dhi ki 'o apfòle ngádra 'á. A ni kpà tà títi lùzu ró dhi ki 'o móndí ì dré nìle dóro. ¹⁸ Di ásà dhi, lè mì kàdré àmi ki líkí adrélé tà yi dóro. Angyá ko, dhya ángùdhi tà nìlepi bí dhi dré dhi, à ni tà dré nìle nda ki drì timbà. Di, dhya ángùdhi tà nìlepi ko dhi dré dhi, à ni ndìndì tà tsà dré kisùle nìle dhi ni tingá.»

*Yésu ni andre ì adrúpi ni íbe dhi
(A kònò kpà Mátáyò 12:46-50; Márokò 3:31-35)*

¹⁹ Gò Yésu ni andre ì adrúpi ni íbe dhi ì dré alìzo kitswálé akódhi ni no dhi bvó. Di, móndí zyandre dhi ki tà sè dhi, ì kitswá tá atsálé rúá bwà ko. ²⁰ Gò tàzoá drá dhi: «Ámi andre ì ámi adrúpi íbe dhi ì adré àyi ki totó kivi na. Ì adré ámi le nòle.» ²¹ Di, Yésu dré logózóá dhi: «Áma andre ì áma adrúpi íbe dhi ì, dhya adrébhá Giká ni kúlí yi gò ì dré adrézó ka'íá 'òle dhi 'i.»

*Yésu kíkí lyãandre
(A kònò kpà Mátáyò 8:23-27; Márokò 4:35-41)*

²² Kítú àlo dhi, Yésu tà tá áyi lebèbhá ì dré dhi: «Mà kòzya tãpãriandre ni ta'á na.» Di ì dré tombàzo bwátù na gò, ì dré kidhózó adrélé zyàle. ²³ Ì

* 8:10 8:10 A kònò Èsáyà 6:9.

dré tá adrérà'a zyàlè dhi 'á dhi, Yésu dré dhèzo adrélé ayí ko. Gbã kòdhwa, lyãandre gú dhi dré ngàzo adrélé vîlè tãpãriandre nda mi. Yí dré ngàzo adrélé gàlè bwátù na gò, bwátù nda dré adrézó 'òlè arílè. Ayi tá ànyiani dràdrà mîlè. ²⁴ Gò akódhi ni lebèbhá nda ì dré àyi ki kisízó ànyi làgá, akódhi ni toró tãzoá dhi: «Mírì, Mírì, mà adré dràlè!» Dì Yésu dré ngàzo ligílè lyãandre nda dri yí adrélépi ru kãgbã nda be gò, ì dré rìzo gò, ngá dré gòzo bhùlè ndiii. ²⁵ Dì Yésu dré àyi lebèbhá ki lizízó tãzoá dhi: «Àmi ki tà ka'ika'ì ángwà?»

Tirì dré gàzo àyi léna bí gò, àyi ki líndrì dré gàzo bhwãbhwa. Dì ì dré adrézó liziá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòndì tá ína àdhi 'i, adrélé ndìndì tòlì fe lyãandre ì dré yãandre be gò, ì dré adrézó akódhi ni kúlì ka'ì 'òlè ni?»

*Yésu tidrí agó àlò tirí kònzì íbe í léna dhi
(A kònò kpà Mátáyò 8:28-34; Mároko 5:1-20)*

²⁶ Ì kòzya tãpãriandre nda ni ta'á na dre dhi, ì dré tsàzo bvò Gèrásà kya na. Bvò nda bvò Gàliláyà àdhya tãpãriandre nda ni ta'á lésè dhi kandrà. ²⁷ Yésu kàsì bwátù lésè dre dhi, agó àlò tirí kònzì íbe í léna dhi dré alìzo kitswálè ru kisú akódhi be. Akódhi nda angá tá bhàandre àlò ànyi àyi làga dhi lésè. Dì, lókyá be vwàvwà ro dhi, asó tá vélé kítá ko, ayí kpà vélé dzó na ko. Adré tá ína ayílè mógó 'ásè. ²⁸ Dì kònò Yésu dre dhi, dré ngàzo trèlè, adhézó akódhi pá gò, yòá kúlì 'u'ù sè dhi: «Yésu, Gíká kurú na dhi ni Mvágó, àma kòfalésè mí be dhi, àdho tà 'i? Má adré ngòlè mí rú, mí kò'oró ma kònzì ko!» ²⁹ Tà tá kònìni tàko ko, Yésu tà tá tirí kònzì nda dri dhi, kòpfò agó nda lésè. Angyá ko, vèsè be bí, tirí kònzì nda adrè tá akódhi ni ru. Tágba à kàdré akódhi ni drígá ki ti'ì pá ni íbe nyìrì sè, adrézó akódhi ni líkì dóro yà dhi, akódhi adrè tá nyìrì nda ki tikí gò, tirí kònzì nda dré adrézó akódhi ni tikpó lile duku na. ³⁰ Gò Yésu dré lizízóá tíá dhi: «Àmi rú àdhi?» Akódhi logó drá dhi: «Áma rú <Zyandre>.» Tà tá kònìni tàko ko, tirí kònzì zyandre dhi ì tífì tá akódhi léna. ³¹ Dì tirí kònzì nda ì dré dhèzo adrélé ngòlè Yésu rú, kòmùró àyi lile bhú kùdù àko dhi na ko.

³² Ayi làgana kònàni dhi, tìgá ki pãrì andre adrè tá ngá nya kòngó drìna. Dì tirí kònzì nda ì dré Yésu ni ti lizízó, kòtayíró àyi lile tífilè tìgá nda ì léna. Gò Yésu dré ka'izoá. ³³ Dì tirí kònzì nda ì dré topfòzo agó nda lésè, lile tífilè tìgá nda ì léna. Gò tìgá nda ì dré ndìzo tíí kòngó nda ni gòlòko 'ásè, ledhéle tãpãriandre na, yí mvu gò, todràzo.

³⁴ Dì tìgá nda ki líkìbhá ì kònò tà lavúlèpi nda dre dhi, ì dré ngàzo ràlè rúbì ni ni longóbe bhàandre na ìndì gbàbhú 'ásè. ³⁵ Gò móndí zyandre dhi ì dré apfòzo tà lavúlèpi nda ni no. Ì kàtsá Yésu vélé dre dhi, ì dré agó tirí kònzì ki dròzo topfòlè lásà nda ni kisúzó, adrérà'a lírìlè Yésu làga. Akódhi tá kítá íbe í rú ìndì tà kisùkisù íbe dóro. Dì tirì dré àyi ki 'òzo lavúlè. ³⁶ Gò dhya tà nda ni nobhá mî sè dhi ì dré agó tá tirí kònzì íbe nda adrí tá ngíni ya dhi ni titízó àyi dré. ³⁷ Dì móndyá zyandre tíí bvò Gèrásà kya nda 'á dhi ì dré Yésu ni ti lizízó, kòngaró àyi ki bvò 'ásè, tirì dré gàlè àyi léna bí dhi sè. Dì Yésu dré mbàzo bwátù na kitswálè lile dhi bvò.

³⁸ Gò agó tirí kònzì ki dròzo topfòlè lásà nda dré Yésu ni ti lizízó, ì kòlìró tímání. Dì, Yésu dré ína akódhi ni logózó, tãzoá drá dhi: ³⁹ «Mí nzi mí bhàna, ìndì mí tíí tà tíí Gíká dré 'òlè mí dré dhi ì móndí ì dré.» Dì agó nda dré ngàzo lile tà tíí Yésu dré 'òlè í dré dhi ki longóbe bhàandre nda 'ásè tíí.

*Yésu tidrí tòkó àlo dhi, ìndì tìngá Yàyìrò nì mvátòkó dràdrà lésè
(A kònò kpà Mátáyò 9:18-26; Márokò 5:21-43)*

⁴⁰ Yésu kàzyá tãpãriandre nda nì ta'á lésè agòle dre dhi, móndí zyandre adrèbhá tá akódhi nì letè dhi ì dré akódhi nì ka'izo dòle àyi kòfalé dóro. ⁴¹ Gò agó àlo rú be Yàyìrò, Yúdà ànzì kì lèsámò dzó nì kàdrì kì àlo ró dhi, dré alìzo adhéle Yésu pá akódhi nì ti lizí, kòlìró í bhàna. ⁴² Tàko ko, akódhi nì mvátòkó àlo kwákwa, adrélèpi kóná íbe ànyíànyì mudrí-drì-rì dhi tá ànyì dràdrà mìle.

Dì Yésu ì dré tá adrérà'a lile dhi 'á dhi, móndí zyandre dhi ì adrè tá akódhi nì amó, adrézó àyi kì tribe rúásà. ⁴³ Dì àyi nda ì kòfalé dhi, tòkó àlo kàrì dré adrézó ràle rúásà kóná be mudrí-drì-rì dhi tá be. Akódhi nda kizá tá ngá í drígàsè akílè títi kódzó ì dré wóyá. Dì, dhya àlo kitswá tá akódhi nì tidrí bwà ko. ⁴⁴ Dì dré àyi kisizó ànyì Yésu àmvolésè gò, akódhi nì kítá ti tabè. Gbã kòdhwa, kàrì adrélèpi ràle rúásà nda dré akizó. ⁴⁵ Gò Yésu dré lizizóá dhi: «Àdhi tabè ma nì?» Dì móndyá títi nda ì dré adrézó tàá dhi, ì 'o tá tà nda àyi ko. Gò Péteró dré tàzoá dhi: «Mírì, móndyá zyandre kòni ì adrè ámi gàrà kì kúru, adrézó àyi kì tribe mí rúsè.» ⁴⁶ Dì, Yésu gò ína tàá dhi: «Dhya àlo tabè ma 'í. Tàko ko, má atógyà má rú dhi, rìnyí pfò má lésè dre.» ⁴⁷ Dì tòkó nda kònò, í kitswá véle àyi zu bwà ko dhi dre dhi, dré alìzo lyabe tirì dré adhéle Yésu pá. Dré títizóá móndyá títi ì kandrà dhi, í tabè tá akódhi àdho tà sè ya, ìndì í adrì gbã lókyá nda 'á ngìni ya dhi. ⁴⁸ Dì Yésu dré tàzoá drá dhi: «Áma zapi, ámi tà ka'ika'ì tidrí mì dre. Mí lì togò be kìdrìkìdri.»

⁴⁹ Yésu dré rè dhu adrérà'a tà ta dhi 'á dhi, dhya àlo angálèpi Yàyìrò, lèsámò dzó nì kàdrì nda bhàlèsè dhi dré atsázó tàá drá dhi: «Ámi zapi drà dre. Mí kògò adrélè dhya tà tadhálèpi dhi nì lagù ko.» ⁵⁰ Dì, Yésu kòyi tà nda dre dhi, dré tàzoá Yàyìrò dré dhi: «Mí ro ngá ko. Mí kòka'ì ngbà 'í ka'ika'ì gò, akódhi kàdrìró.»

⁵¹ Yésu kòtsa Yàyìrò bhàna dre dhi, dré móndí àzya ka'izo file í be dzó nda na ko. Ka'ì ngbà 'í Péteró, Yòwànì, Yàkòbhò, tsàle mvátòkó nda nì atá ì andre nì be dhi ì kòdhya. ⁵² Móndyá títi dzó nda 'á dhi ì adrè tá àwó ngo, adrézó tongólè mvámvá nda nì tà sè. Dì, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì tayí àwó. Ángyá ko, akódhi drà ko. Adré ína ayí ko.» ⁵³ Gò ì dré dhèzo adrélè akódhi nì gu, ì dré nìle mvámvá nda drà tá bàti dhi sè. ⁵⁴ Dì, Yésu dré akódhi nì drígá rùzo gò, tàzoá kúlí 'u'ù sè dhi: «Mvámvá, mí nga!» ⁵⁵ Gbã kòdhwa, akódhi nì lídrì dré agòzo gò, dré ngàzo kuru. Gò Yésu dré tàzoá dhi, ì kòfè drá ngá nyàle. ⁵⁶ Dì mvámvá nda nì atá ì andre nì be dhi kì líndrì dré gàzo bhwàbhwa. Dì, Yésu dré lazizóá àyi dri dhi, ì kòlongó tà ru 'òlèpi nda dhya àlo dré ko.

9

*Yésu tibhù àyi lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ì lile àzì na
(A kònò kpà Mátáyò 10:5-15; Márokò 6:7-13)*

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré àyi lebèbhá mudrí-drì-rì dhi kì azizó gò, rìnyí fèzo àyi dré kitswázó tirì kònzì títi dhi kì dro móndí ì lésè, ìndì kitswázó móndí kì tidrí àyi kì drà ì lésè. ² Dré àyi kì tibhùzo lile Gìkà nì Opì nì tà longóbe, ìndì dràbhá kì tidríbe, ³ tàzoá àyi dré dhi: «Mì do ngá àlo atsí sè dhi ko. Mì kòdo kùtù fa 'i yà, kòmvo 'i yà, mápà 'i yà, làfa 'i yà, kó ngalè kítá agá lésè dhi nì àzya 'i yà dhi àmi rú ko. ⁴ Dzó ángùdhi mì dré dra fìzo lána dhi, mì kàdrè ayílè kònàle tsàle kítú mì dré dra ngàzo bhà nda 'àsè

dhi tú. ⁵ Bhàandre ángùdhi dra àmi ki ka'izo dòle lána dóro ko dhi na dhi, mì kòpfò 'ásà, ìndì mì kòtowá tàpfulíndrí àmi pásè tadházóá dhi, mì tayí àyi ki tà títi dre.» ⁶ Gò Yésu ni lebèbhá nda ì dré ngàzo adrélé tatsilé bhà àlo àlo ì 'ásè, Rúbí Tani longóbe, ìndì móndí ki tidríbe àrà títi ì 'ásè.

Opí Eródè ni drì abí Yésu ni tà sè

(À kònò kpà Mátáyò 14:1-12; Márokò 6:14-29)

⁷ Lókyá nda sè dhi, Eródè adrélépi tá opí ro bvò Gàliláyà àdhya drìle dhi dré tà títi adrèbhá ru 'o nda ki rúbí yízo gò, akódhi ni drì dré adrézó abílé ásà. Tàko ko, móndí àruka ì adrè tá tàá dhi, Yòwánì Bátisimò fèlepi angá ína dràdrà lésè nì. ⁸ Aruka ni ì adrè tá tàá dhi, Elíyà agá móndí ì kandrá nì. Aruka ni ì adrè kó tá tàá dhi, pròfétà atú dhi ki àlo angá dràdrà lésè nì. ⁹ Dì, Eródè dré tàzoá dhi: «Áma tàndì, má 'o Yòwánì ni drì lile dhi 'í. Dì dhya má dré adrézó rúbí ni ni yi kòdhi àdhi 'i?» Gò dré adrézó Yésu ni nda nòle.

Yésu fè ngá nyàle móndí ngùlù-nzi dhi ì dré

(À kònò kpà Mátáyò 14:13-21; Márokò 6:30-44; Yòwánì 6:1-14)

¹⁰ Apóstolò Yésu dré tá tibhùle nda ì kàgò dre dhi, ì dré tà títi ì dré 'òle dhi ki titizó drá. Gò akódhi dré àyi ki drìzo lizo àyi pátí tsàle bhàandre rú zìle Bètèsàyídà dhi na. ¹¹ Dì, móndí zyandre dhi ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré ngàzo lile akódhi vésè. Ì kòtsa akódhi véna dre dhi, dré àyi ki ka'izo dòle dóro gò, kidhózó adrélé Giká ni Opí ni tà ta àyi dré, adrézó àyi adrèbhá tá drà íbe dhi ki tidrí.

¹² Ìndró kàtsá ànyi dre dhi, akódhi ni lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ì dré àyi ki kisizó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Áma àrà bhà àko dhi 'á. Mí kòfè dì láti móndyá zyandre kòni ì dré lizo mányàngá nda àrà ayizó dhi íbe, bhà àma làgàsè dhi ì 'ásè ìndì gbàbhú 'ásè.» ¹³ Dì, Yésu logó àyi dré dhi: «Àmi ki tàndì, mì fè ngá àyi dré nyàle dhi àmi.» Ì gò logóá dhi: «Áma ngbà 'í mápà íbe nzi ìndì kosyá íbe rì. Mí adrè leá dhi, àma ki tàndì, mà kòlì mányàngá gí móndyá zyandre kòni ì dré títi?» ¹⁴ (Ángyá ko, àgo ì tá ànyíànyi ngùlù-nzi àrà nda 'á.) Dì Yésu dré tàzoá àyi lebèbhá ì dré dhi: «Mì tukù àyi lirílé ngbungbu nyadhì-rì-drì-mudrí.» ¹⁵ Dì lebèbhá ni ì dré 'òzoá kònìni gò, móndyá nda ì dré lirizó títi. ¹⁶ Dì Yésu kádó mápà nzi nda ì kosyá rì nda íbe dre dhi, dré mì tingázó kurú na bhù na, tà tanì zìzo Giká tí ngá nda ì dri. Dré ngá nda ki tonòzo lanzílé àyi lebèbhá ì dré, ì kòlanzíró móndyá zyandre nda ì dré. ¹⁷ Dì àyi títi nda ì dré nyàzoá pizo. Gò akódhi ni lebèbhá ì dré àmbí ni ki lokózó gàle kánzì mudrí-drì-rì dhi ì sè bíbi.

Péteró tà ngádra 'á dhi, Yésu Mèsíyà 'í

(À kònò kpà Mátáyò 16:13-20; Márokò 8:27-30)

¹⁸ Kítú àlo dhi, Yésu adrè tá tà ta Giká be kalóma. Akódhi ni lebèbhá ì tá ngbà 'í akódhi làga àyi. Gò dré lizizóá àyi tí dhi: «Móndí zyandre dhi ì adrè tàá dhi, ma àdhi 'i?» ¹⁹ Ì logó drá dhi: «Móndí àruka ì adrè tàá dhi, mì Yòwánì Bátisimò fèlepi 'í. Aruka ni ì adrè tàá dhi, mì Elíyà 'í. Aruka ni ì adrè kó tàá dhi, mì pròfétà atú dhi ki àlo angálépi dràdrà lésè dhi 'í.» ²⁰ Yésu gò lizíá àyi tí dhi: «Dì àmi ró dhi, mì adrè àmikya tàá dhi, ma àdhi 'i?» Péteró gò logóá dhi: «Mì Mèsíyà Giká dré amùle dhi 'í.» ²¹ Gò Yésu dré àyi ki logázó tà tàndì ró, ì kòlongóró tà nda dhya àlo dré ko. ²² Dré tàzoá dhi: «Adrè leá dhi, Móndí ni Mv́à kònya kizà lavúlé, ìndì Yúdà ànzi ki bhàgo ì, kòwánà kàdrì ì, ìndì tátítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì kògà akódhi rè.

Adré kpà leà dhi, à kòpfu akódhi dràle gò, kítú ni na sè dhi, Giká kòtingáró akódhi dràdrà lésè.»

Yésu ni lebèma

(À kònò kpà Mátáyò 16:24-28; Márokò 8:34-9:1)

²³ Bvóá dhi, Yésu dré tàzoá móndyá títi dhi i dré dhi: «Dhya àlo kàdré leà alìle má vèsè dhi, lè akódhi nda kòtayí áyi tàndi ni tà, kàdré áyi fa kipakipa adó kítú àlo àlo títi gò, kàdréro áma lebè. ²⁴ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi áyi tàndi ni lídrì le tídrìlé dhi, a ni áyi lídrì nda ni 'o avìle. Di, dhya ángùdhi adrélépi ína áyi lídrì fe áma tà sè dhi, a ni áyi lídrì nda ni tídrì. ²⁵ Ángyá ko, dhya àlo kòkisú ngá bvò kòndi àdhya i títi gò, áyi tàndi ni tayízó avìle dhi, akódhi nda kisú ína àdho tà dóro 'i? ²⁶ Dhya àlo kàdré kanyò ro áma tà sè ìndì áma kúlí kì tà sè dhi, Móndí ni Mv́a ni kókpa adré kanyò ro akódhi nda ni tà sè, lókyá í dré dra agòzo áyi m̀lanzìlanzì na, áyi Atá ni m̀lanzìlanzì na, ìndì ángéló lólo kya na dhi tú. ²⁷ Má adré tà bàti ta àmi dré: Móndí àruka adrébhá àyi kì totó kònwa ni ì kitswá dràle drìdrì ì dré dra Giká ni Opì nòzo dhi kandrá ko.»

Yésu ni làsú ladzá ru atsálé lagulagu ró

(À kònò kpà Mátáyò 17:1-8; Márokò 9:2-8)

²⁸ Anyíanyi kítú nzi-drì-na kúlí nda i àmvolésè dhi, Yésu dré Pétèró kì drìzo Yòwánì íbe ìndì Yàkóbhò be, lizo àyi íbe mbàle kòngó àlo drìna, kitswálé tà ta Giká be. ²⁹ Di dré adrérà'a tà ta Giká be dhi 'á dhi, akódhi ni m̀ibhalé ni làsú dré ngàzo ru ladzá. Akódhi ni kítá ì dré kpà atsázó kemve kpírìkpírì lagulagu ró. ³⁰⁻³¹ Gbã kòdhwa, àgo rì, Mósè i Èlìyà be dhi ì dré agázó làsú be lagulagu ró àyi kandrá, adrélé tà ta Yésu be. Ì adré tá Yésu ni àzì lizo dràle Yèrúsalmà na dhi ni akí ngíni ya dhi ni tà ta. ³² Pétèró i arúpi ni íbe dhi kì m̀i adré tá ayí ro. Di ì kòlaró dre dhi, ì dré Yésu ni nòzo lagulagu ró tùmání àgo rì adrébhá àyi kì totó akódhi làga nda íbe. ³³ Ago nda ì dré tá adrérà'a 'òle Yésu ni tayí dhi 'á dhi, Pétèró dré tàzoá drá dhi: «Mírì, dóro ni mà dré adrélé kònwa dhi. Mà kòledé wémà na dhi i kònwa: àlo ni mí dré, àlo ni Mósè dré, ìndì àlo ni Èlìyà dré.» (Akódhi nì tá tà í dré adrélé tàle dhi ko.)

³⁴ Dré rè dhu adrérà'a tà ta dhi 'á dhi, ndùrùku dré apfòzo àyi kì asó rùkù. Di Yésu ni lebèbhá nda ì dré tá adrérà'a file ndùrùku nda na dhi 'á dhi, tírì dré àyi kì 'òzo. ³⁵ Gò kúlí dré apfòzo ndùrùku nda lésè taa dhi: «Kònìdhi áma Mv́aagó má dré zìle dhi 'i. M̀i kòyi akódhi!» ³⁶ A kòtà tà nda dre dhi, ì dré nòzoá dhi, Yésu tá ína kalóma. Gò akódhi ni lebèbhá nda ì dré tà nda kì zùzo tayílé àyi léna. Lókyá nda sè dhi, ì títi tá tà ì dré nòle nda i dhya àlo dré ko.

Yésu tídrì mv́aagó àlo tírì kònzi íbe í léna dhi

(À kònò kpà Mátáyò 17:14-18; Márokò 9:14-27)

³⁷ Kítú bvóá dhi sè, Yésu ì kàsì kòngó nda drìlèsè lebèbhá ni íbe dre dhi, móndí zyandre lavúlé dhi ì dré alizo ru kisú akódhi be. ³⁸ Gò agó àlo móndyá zyandre nda i kòfalé dhi dré ngàzo kúlí yo tàzoá dhi: «Tadhálépi, má adré àmi ti lizí, mí kòbheró m̀i áma mv́aagó véna. Tàko ko, akódhi áma mv́a àlo kwákwá dhi 'i. ³⁹ Tírì kònzi àlo dhi adré akódhi ni ru rà gò, dré adrézó trèle ngbò ró. Tírì nda dré adrézó akódhi ni kizí rìnyí sè gò, káp̀fùtrá dré adrézó apfòle sílása. Adré ngbà 'í akódhi ni tayí lókyá tsà gò, gòzo adrélé akódhi ni ató í pálé. ⁴⁰ Má lizí tá àmi lebèbhá kì ti, ì kòdroró tírì nda ká. Di, ì kitswá tá àyikya bwà ko.»

41 Di Yésu logó dhi: «Àmi, móndyá ándrò tà ka'ika'i àko ìndì àmi ki tayíbhá litíle ni i, mà ni adré véle àmi íbe vwàle lókyá be ángopí? Má ni àmi ki tà mvo vwàle lókyá be ángopí? Mí adri àmi mvá nda alìzo ába má véle.» 42 Mvámvá nda dré tá adrerà'a alìle Yésu véle dhi 'á dhi, tirí kònzì nda dré akódhi ni bhèzo kìnì mi gò, kizízóá rìnyí sè. Di, Yésu dré ína ligízó tirí kònzì nda be, mvámvá nda ni tidrízó gò, logózóá atá ni véna. 43 Di móndyá títi nda ki líndrì dré gàzo bhwäbhwa Giká ni tà kàdrì sè.

Yésu gò àyi dràma ni tà longó

(A kònò kpà Mátáyò 17:22-23; Márokò 9:30-32)

Móndyá títi nda ì dré tá adrerà'a síbhálé be ngbo tà títi Yésu dré adréle 'òle dhi ki tà sè dhi 'á dhi, dré tàzoá àyi lebèbhá ì dré dhi: 44 «Mì kòyi tà má dré adréle tàle àmi dré kòndhi dóro: A ni Mòndí ni Mvá ni lefè kàribhá ì drígá.» 45 Di, kúlì nda fì tá ína àyi drìna ko. Andu ni zù tá ì zùzù àyi dré, ì kòkìswáró nìá bwà ko. Ì adré tá kpà ngá ro tà nda ni lizima Yésu tí dhi sè.

Dhya kàdrì lavúle dhi àdhi 'i?

(A kònò kpà Mátáyò 18:1-5; Márokò 9:33-37)

46 Amvolásà dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré dhèzo adréle tà kayí àyi kòfalésè, nìzoá ngalè dhya kàdrì lavúle àyi kòfalé dhi àdhi 'i ya dhi. 47 Yésu dré tà ì dré adréle kisùle nda ni nìzo kyá gò, mvámvá àlo dhi ni adózó bhàle í làga, 48 tàzoá àyi dré dhi: «Dhya ángùdhi adrélepi mvámvá kòndhi tíni dhi ni ka'i dòle dóro áma rú sè dhi, adré áma tàndi ni ka'i kòdhya. Dhya ángùdhi adrélepi áma ka'i dòle dóro dhi, adré dhya áma amùlepi dhi ni ka'i kòdhya. Tàko ko, dhya tàko lavúle àmi títi ì kòfalé dhi ína dhya kàdrì lavúle dhi 'i.»

Dhya adrélepi ru pfu àmi íbe ko dhi àmi ki àlo 'i

(A kònò kpà Márokò 9:38-40)

49 Gò Yòwánì dré tàzoá Yésu dré dhi: «Mírì, mà nò tá agó àlo dhi adrerà'a tirí kònzì ki dro ámi rú sè. Di mà dré akódhi nda ni logázó, dré tá adréle àma ki àlo 'i ko dhi sè.» 50 Di, Yésu logó drá dhi: «Mì logá akódhi ko. Angyá ko, dhya ángùdhi adrélepi ru pfu àmi íbe ko dhi, àmi ki àlo 'i.»

Bhà àlo Sàmàríyà kya gà Yésu rè

51 Lókyá Yésu ni dòzo bhù na dhi kàtsá ànyi dre dhi, akódhi dré ína togó tsìzo lìzo Yèrúsalmà na. 52 Di dré mòndí ki mùzo lile drìdrì í kandrána gò, ì dré lìzo tsàle bhà àlo Sàmàríyà kya na kitswálé àrà ledé akódhi dré. 53 Di, móndyá kònàle dhi ì dré àyikya akódhi ni ka'ima gàzo rè, dré tá adréle lile Yèrúsalmà na dhi sè. 54 Akódhi ni lebèbhá, Yàkóbhò ì Yòwánì be dhi ì kònò tà nda dre dhi, ì dré tàzoá dhi: «Mírì, mí adré làá dhi, mà kàzì àtsí asilé bhù lésè, àyi ki za vèle nyínyí?» 55 Di, Yésu dré ína àyi alázó, lawàle àyi dri. 56 Gò ì dré lìzo bhà àzya na.

Móndyá adrébhá Yésu ni le lebèle dhi ì

(A kònò kpà Mátáyò 8:19-22)

57 Ì dré tá adrerà'a lavúle láti 'àsè dhi 'á dhi, agó àlo dhi dré tàzoá Yésu dré dhi: «Má ni àmi lebè àrà títi ángùdhi mí dré adrézó lile dhi ì 'àsè.» 58 Yésu logó drá dhi: «Kìlìwá ì àyi ki bhú íbe. Arí ì kpà àyi ki bhà íbe. Di, Mòndí ni Mvá ína àrà dré kitswázó àyi dri la lovózó dhi àko.»

59 Gò Yésu dré tàzoá agó àzya dré dhi: «Mí lebè ma.» Di, agó nda tà drá dhi: «Mírì, mí kòtayí rè zyà ma lile áma atá ni si 'iká.» 60 Yésu logó drá

dhi: «Mí tayí móndí dràbhá dre dhi i àyi ki àbvò ki si. Di, mi ró dhi, mí lì mína Gíká ni Opì ni tà longóbe.»

⁶¹ Gò agó àzya dhi dré tàzoá dhi: «Mírì, má ni ámi lebè. Di, mí kòtayí rè zyà ma lile lazilé bhà na 'íká.» ⁶² Di, Yésu logó drá dhi: «Dhya ángùdhi kibhó dòlepi kitswázó amvú 'a gò, gòzo áyi alá ngá no í àmvolé dhi kitswá ína Gíká ni Opì sè ko.»

10

Yésu tibhù áyi lebèbhá àruka nyadhi-na-drì-mudrì-drì-rì dhi i àzì 'o

¹ Amvolásà dhi, Mírì Yésu dré áyi lebèbhá àruka nyadhi-na-drì-mudrì-drì-rì dhi ki kípèzo gò, àyi ki tibhùzo lile rì rì drìdrì í kandrána bhàandre wáyi, ìndì àrà wáyi í dré tá adrézó 'òle lile dhi i 'ásè. ² Dré tá adrérà'a àyi ki tibhù dhi 'a dhi, tà àyi dré dhi: «Lànyá ka amvú na lavulé dre. Di, àzibhá adrébhá lànyá nda ni lokó dhi ki àbvò yókódhó. Mì kàdré di lànyá nda ni líyí ni ti lizí, kòmùró àzibhá i lile áyi lànyá lokó be dhi bvó. ³ Mì lè! Mì nò rè ká! Má adré àmi ki mu ngóro kábilígyà ànzi i tíni trú kàlagí i kòfalé. ⁴ Mì kòdo làfa 'i yà, kòmvo 'i yà, kó ngalè kámókà àzya 'i yà dhi atsí sè ko. Látì bhálésè dhi, mì kòfè mòdo dhya àlo dré ko.

⁵ Dzó ángùdhi mì dré dra fizo lána dhi na dhi, mì kòtà rè zyà dhi: «Tà kìdrìkìdrì kàdré dzó kònìdhi 'á.» ⁶ Dhya àlo adrélépi tròle tà kìdrìkìdrì rú dhi kàdré kònàle be dhi, tà kìdrìkìdrì mì dré zile nda ni adré akódhi dri. Di, dhya kònìni dhi kàdré yó dhi, tà kìdrìkìdrì nda ni agò àmi véle. ⁷ Mì kàdré ayilé dzó nda na, adrélé ngá ì dré dra fèle àmi dré dhi ki nya ìndì mvuá. Tàko ko, adré leá dhi, dhya àzì 'òlepi dhi kònya áyi landè. Di mì kòlavú dzó àlo àlo i 'ásè, àrà ayízó dhi ki ndabe ko.

⁸ Bhàandre ángùdhi mónnyá lána dhi ì dré dra àmi ki ka'izo dòle dóro dhi na dhi, mì kàdré ngá ì dré dra bhàle àmi kandrá dhi ki nya. ⁹ Mì kàdré dràbhá kònàle dhi ki tidrí, adrézó tàá mónnyá nda ì dré dhi: «Gíká ni Opì atsa ànyi àmi kòfalé dre.» ¹⁰ Di, bhàandre ángùdhi mì dré dra fizo lána gò, àmi ki ka'izo dòle dóro ko dhi na dhi, mì kòpfò bhà nda ni látì andre bhálé, tàá àyi dré dhi: ¹¹ «Mà adré ndìndì àmi ki bhàandre ni tàpfulíndrì tròlepi àma pá dhi ni towá tadházóá dhi, mà tayí àmi ki tà títi dre. Di, lè mì kònì tàle dhi, Gíká ni Opì atsa ànyi dre.» ¹² Má adré tàá àmi dré dhi: «Kítú Gíká dré dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, a ni tà ño mónnyá bhàandre nda lésè dhi i dri, mónnyá Sòdómà lésè dhi kya ki lavú.»

Kizà bhàandre Yésu ni gabhá rè dhi kya

(A kònò kpà Mátáyò 11:20-24)

¹³ Yésu gò tàá dhi: «Kizà àmi ki ngá 'i, àmi Kòràzínàbhá ro ni ì! Kizà kpà àmi ki ngá 'i, àmi Bètèsàyídàbhá ro ni ì! Angyá ko, má kò'o tá tà línndrìga ró má dré 'òle àmi véna dhi i Tírè na ìndì Sídónà na dhi, kònò mónnyá bhàandre nda ì 'ásè dhi ì asó tá kítá lírì àyi rú kíno, lírízó àyi ki drì pfo tópfó sè tadházóá dhi, ì ladzá àyi ki togó káyà dhi dre. ¹⁴ Asà dhi, kítú Gíká dré dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, a ni tà ño àmi dri mónnyá Tírè ì lésè Sídónà be dhi kya ki lavú. ¹⁵ Di àmi Kàpàrànwúmàbhá ro ni ì, mì adré tsì kisùá dhi, Gíká ni àmi ki tà tingá tsàle byá kurú na bhù na bàti? Tàdzí ko! A ni àmi ki tà tirí tsàle byá mónnyá dràbhá dre dhi ki àrà na.»

¹⁶ Yésu gò tàá áyi lebèbhá i dré dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi àmi ki kúlí yi dhi, adré áma kúlí yi kòdhya. Dhya ángùdhi adrélépi àmi ki ga dhi,

adré áma ga kòdhyà. Dhya ángùdhi adrélépi áma ga dhi, adré dhya áma amùlepi dhi ni ga kòdhyà.»

Móndyá nyadhi-na-dri-mudrí-dri-rì dhi ki agòma

¹⁷ Amvolásà dhi, móndyá nyadhi-na-dri-mudrí-dri-rì nda ì dré agòzo arí be Yésu vélé, tàá dhi: «Mírì, ndìndì tírì kònzì ì adré tà mà dré adrélé tàle àyi dri ámi rú sè dhi ki 'o, adrézó àyi ki bha àma zàle.» ¹⁸ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Má nò Sàtánà adhéra'a bhù lésè ngóro bhù lagulagu tíni. ¹⁹ Mì yi rè ká! Má fè rìnyí àmi dré kitswázó nì ki ató dápáyà íbe, ìndì kitswázó àmi ki kàribhá, Sàtánà nì rìnyí wáyì dhi ni lavú. Di tà àlo kitswá gòle àmi ki 'o kònzì ko. ²⁰ Di, tágba dré adrézó kònzì dhi, mì kòlénzé tírì kònzì ì dré adrélé àyi ki bha àmi zàle dhi sè ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya lenzélé Giká dré àmi ki rú tisìle bhù na dhi sè.»

Yésu fè àwoyà Giká dré

(A kònò kpà Mátáyò 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Lókyá nda sè dhi, Yésu gàlepi Tírì Lólo ni arí sè bí dhi dré tàzoá dhi: «Á! Tátá, Mírì bhù kya bvò be ni, má adré àwoyà ta mí dré, mí dré tà kòdhi ki zùle tògyabhá ì dré ìndì móndyá tà nibhá ì dré gò, tà nda ki tadházó ànzimvá ì dré dhi sè. Ayíya, Tátá, tàko ko, tà mí dré 'òle nda tá dóro mí mìlése.

²² Áma Atá tayí tà títi dhi ì má drígá dre. Dhya àlo nìlepi Giká ni Mváagó àdhi 'i ya dhi yókódhó, ngbà 'í Giká Atá nì nì. Dhya àlo nìlepi Giká Atá àdhi 'i ya dhi kpà yókódhó. Ngbà 'í akódhi ni Mváagó nì nì, ìndì dhya Mváagó nda dré adrézó àyi Atá nì le tadhálé àyi dré dhi ì nì àyi.»

²³ Gò Yésu dré àyi alázó tàá ngbà 'í àyi lebébhá ì dré dhi: «Kólénzé àmi adrébhá tà mì dré adrélé nòle dhi ki no ni ì dré! ²⁴ Angyá ko, má adré tàá àmi dré dhi: Pròfétà bí dhi ì ópí bí dhi íbe dhi ì lè tá tà mì dré adrélé nòle dhi ki nòle tò gò, ì dré àyikya nòzoá ko. Ì lè tá kpà tà mì dré adrélé yìle dhi ki yìle tò gò, ì dré àyikya yìzoá ko.»

Pídhigó Sàmàrìyà agó dóro dhi ni tà dri dhi

²⁵ Amvolásà dhi, dhya àlo Mósè ni tátírítrí kúlí nìlepi dóro lavulé dhi dré alìzo tà kòndhi ni lizí Yésu tí, kitswázó akódhi ni tabhì: «Tadhálépi, lè má kò'o àdho tà kòdhyà kitswázó lídrì kóná vésè kólyá dhi ni kisú dhi?»

²⁶ Yésu logó drá dhi: «Mósè ni tátírítrí kúlí adré tàá ngíni? Mí adré tátírítrí kúlí nda ni na ngíni?» ²⁷ Di tátírítrí kúlí tadhálépi nda logó dhi: «Lè mí kàdré Mírì ámi Giká ni le ámi togó sè wáyì, ámi lídrì sè wáyì, ámi rìnyí sè wáyì, ìndì ámi tà kisùkisù sè wáyì. Lè kpà mí kàdré ámi àzya ni le ngóro mí dré adrélé ámi tàndi ni le dhi tíni.»* ²⁸ Yésu gò tàá drá dhi: «Mí logó kyá. Mí kò'o kònzì dhi, mí ni lídrì nda ni kisú.» ²⁹ Di, tátírítrí kúlí tadhálépi nda lè tá ína àyi bhàle adrélé gyägya gò, dré lizízóá Yésu tí dhi: «Áma àzya nda ína àdhi 'i?»

³⁰ Yésu gò logóá dhi: «Kítú àlo dhi, agó àlo dhi adré tá sile Yèrúsalemà lésè lile Yèrikò na gò, dré tsàzo fìle trú kùgubhá ì kòfalé. Ì dré akódhi ni ngá wáyì dhi ki topázó, akódhi ni bhwàzo gò, tayízóá ànyànyì dràdrà mìle.

³¹ Kòwánà àlo dhi adré tá kpà asilé láti nda 'àsè bágí ro. Kònò agó nda dre dhi, dré ína ngá kizo làgásà gò lizo. ³² Bvóá dhi, agó àlo Léví nì sùrú lésè dhi dré kpà atsázó agó nda ni no gò, dré kpà ngá kizo làgásà gò lizo.

³³ Di, Sàmàrìyà agó àlo dhi adré tá kpà asilé láti nda 'àsè gò, dré atsázó àrà nda 'á. Kònò agó nda dre dhi, dré ína kizà dòzo àyi togó na akódhi ni

* 10:27 10:27 A kònò Dùtèrònómè 6:5; Lèvitikè 19:18.

tà sè. ³⁴ Dré áyi kisizó ànyi akódhi làga, dò ki da vínò be akódhi ni làzí i mi gò, làzí nda ki lambézó. Dré akódhi ni dòzo bhàle áyi tándi ni púnda dri, lizo ába tsàle kùmú ki dzó na gò, akódhi ni limvùzo kònale. ³⁵ Kítú bvóá dhi sè dhi, dré làfa lò'wa rì dhi ki adózó fèle dzó nda ni líyí dré, tàzoá dhi: «Mí kòlikí agó kònìdhi dóro. Làfa ángopí ya mí dré dra kizálé làfa kòndi dri akódhi ni tà sè dhi, má ni mána logóá mí dré, má dré dra agòrà'a kònwásè dhi 'á.»»

³⁶ Gò Yésu dré tatrítrí kúlí tadhálépi nda ni lizizó tàzoá dhi: «Mí mìlésè dhi, dhya na nda i kòfalé dhi, dhya ángùdhi atsá ína agó fìlepi trú kùgubhá i kòfalé nda ni arúpi ró nì?» ³⁷ Di tatrítrí kúlí tadhálépi nda logó dhi: «Dhya akódhi ni kizà bhàlepi dhi 'i.» Di Yésu tà drá dhi: «Mí lè, mí kàdréro kókpà 'óá kònìni.»

Yésu tsa Màrátà i bhàna Màrýà be

³⁸ Yésu ì dré tá adrérà'a lile lebèbhá ni íbe láti 'ásè dhi 'á dhi, ì dré tsàzo bhà àlo na gò, tòkó àlo rú be Màrátà dhi dré akódhi ni ka'izo dòle dóro í bhàna. ³⁹ Mírì kòfì dzó nda na dre dhi, tòkó nda ni amvúpi rú be Màrýà dhi dré lirizó akódhi ni pá làga, adrélé akódhi ni kúlí yi. ⁴⁰ Di, Màrátà adrè tá ína landulé àzì wáyi dré adrélé 'òle mányàngá tà sè dhi i sè. Dré áyi kisizó ànyi Yésu làga tàá drá dhi: «Mírì, áma amvúpi dré áma tayíle adrélé àzì wáyi dhi ki 'o kalóma ni, tà nda tà tàko 'i mí mìlésè? Mí kòtà di drá dhi, kàlì drígá bha má vélé wà.» ⁴¹ Di, Mírì logó drá dhi: «Màrátà, Màrátà, mí adrè mína ámi togó bha lanzìle, adrézó kpà bhàá kuru tà bí dhi i sè. ⁴² Di, tà kitswálépi à kò'o dhi ngbà 'í àlo kwákwá. Màrýà kipè ína tà dóro lavulé dhi kòdhyà. A kitswá kpà tà nda ni tingá vélàsà bwà ko.»

11

Yésu tadhá tà zìma Gìká tí dhi ni tà (A kònò kpà Mátáyò 6:9-13; 7:7-11)

¹ Kítú àlo dhi, Yésu adrè tá tà zi Gìká tí àrà àlo dhi na. Kòzi tà akílè dre dhi, akódhi ni lebèbhá ki àlo dré tàzoá drá dhi: «Mírì, mí kòtadhá àma dré tà zìma Gìká tí dhi, ngóro Yòwànì dré tadhálé áyi lebèbhá i dré dhi tìni.»

² Di Yésu tà àyi dré dhi: «Mì dré adrérà'a tà zi Gìká tí dhi 'á dhi, mì kàdré tàá dhi:

«Àma ki Atá, lè mónnyá wáyi dhi ì kònì dhi, mì Gìká lólo 'i dhi be.

Ámi Opì kàtsá mónnyá wáyi i kòfalé wà.

³ Mí kàfè àma dré mápà kitswálépi àma sè kítú àlo àlo títí i sè dhi wà.

⁴ Mí kòtrì àma ki tàkonzì i.

Tàko ko, àma ki tándi mà adrè kpà mónnyá wáyi adrèbhá tàkonzì 'o àma rú dhi kya ki tri.

Mí kòtayí àma tà dré tabhìle, àma ki 'òzo dhèle tàkonzì na dhi ko.»»

⁵ Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Àruka ni, dhya àlo àmi kòfalé dhi ni kitswá lile áyi arúpi véna ngátsi kítógá sè, tàá drá dhi: «Àma arúpi, mí afè má dré mápà na. ⁶ Angyá ko, áma arúpi àlo dhi alì làwú làvo lésè atsálé má vélé. Di, ma ngá àlo má dré kitswálé fèle drá dhi àko.» ⁷ Di akódhi ni arúpi dzó nda lé dhi ni go logóá drá dhi: «Mí lagù ma ko. Má asé dzóti dre. Àma áma ànzì íbe dhi, mà ayí dre. Má kitswá ngàle ngá fe mí dré bwà ko.» ⁸ Di, má adrè mána tàá àmi dré dhi: Gba dhya dzó nda lé nda kàdré ngàle ngá fe akódhi dré, dré adrélé áyi arúpi 'i dhi sè ko yà dhi, a ni nga ngá títí dré adrélé lèle dhi ki fe drá, dré adrélé zìá landè àko ró dhi sè.

⁹ Má adré di tàá àmi dré dhi: Mì kàdré tà zi Gìká tí gò, kò'oró tà nda àmi dré. Mì kàdré ngá nda gò, mì kòkisúró. Mì kàdré dzóti ga gò, à kònzìró àmi dré. ¹⁰ Tako ko, dhya ángùdhi adrélépi tà zi Gìká tí dhi adré kisúá. Dhya adrélépi ngá nda dhi adré kisúá. Dhya adrélépi dzóti ga dhi dré dhi, à adré kpà nzíá.

¹¹ Àmi ànzì ki atá ro ni i, àmi ki mvá kàdré kosyá zi àmi tí dhi, mì ni tsì nì fe drá kòdhya? ¹² Kó ngalè, àmi ki mvá kàdré tà'ú bhú zi àmi tí dhi, mì ni tsì dàpáyà fe drá kòdhya? ¹³ Di àmi mómí kònzì ró ni i, mì kònzì adrélé ngá dóro fe àmi ki ànzìmvá i dré dhi be dhi, àmi ki Atá bhù na dhi ni Tírí Lólo fe dhya adrèbhá zìá í tí dhi i dré tà tándi ró!»

*Yésu ni tà, tírí kònzì ki kàdrì àdhya be dhi
(À kònò kpà Mátáyò 12:22-30; Márokò 3:22-27)*

¹⁴ Kítú àlo dhi, Yésu adré tá tírí kònzì dro agó àlo ábhábhá ro dhi lésè. Tírí kònzì nda kòpfò lásà dre dhi, ábhábhá nda dré kidhózó adrélé kúlí ta gò, mómí zyandre kònàle dhi ki líndrì dré gazo bhwábhwa. ¹⁵ Di, àyi ki àrukabhá i dré àyikya tàzoá dhi: «Dhya kòdhi adré tírí kònzì ki dro topfòle mómí i lésè, Bèlèzèbùlè, tírí kònzì ki kàdrì ni rìnyí sè.» ¹⁶ Ayi ki àruka i adré tá akódhi ni le tabhìle gò, i dré akódhi ni ti lizízó, kò'oró tà àlo líndrìga ró angálépi Gìká vélésè dhi.

¹⁷ Di, Yésu dré ína tà i dré adrélé kisùle nda ni nìzo kyá gò, tàzoá àyi dré dhi: «Òpì ángùdhi mómíyá zàlá dhi i dré adrézó ru lanzí àyi kòfalésè dhi, òpì nda ni tà ni akí títi. Dzó ángùdhi mómíyá lá dhi i dré adrézó ru lanzí àyi kòfalésè dhi, dzó nda ni arí nyñyi. ¹⁸ Kókpà kòdhi tíni, mómíyá Sàtánà ni rìnyí zàle dhi i kàdré ru lanzí àyi kòfalésè dhi, akódhi ni òpì ni kitswá àyi totó ngíngíni ró? Má adré tà kòdhi ni ta, mì dré adrélé tàá dhi, má adré tírí kònzì ki dro Bèlèzèbùlè ni rìnyí sè dhi sè. ¹⁹ Má kàdré mána tírí kònzì ki dro Bèlèzèbùlè ni rìnyí sè dhi, àmi ki lebèbhá i adré di àyi ki dro àdhi ni rìnyí sè? Di ásà dhi, àyi nda ki tà mì dré adrélé tàle nda ki bvó ta àyi. ²⁰ Di, má kàdré mána tírí kònzì ki dro Gìká ni tándi ni rìnyí sè dhi, kòdhi adré tadhá dhi, Gìká ni Opì atsá àmi kòfalé dre káyà dhi.

²¹ Agó kòmbá àlo àdzú ngá íbe bí dhi kàdré àyi dzó líkí dhi, akódhi ni ngá títi dhi i líná. ²² Di, dhya àzya rìnyí ró akódhi ni lavúlépi dhi kàtsá àdzú bhu akódhi be gò, lavúzóá dhi, dhya nda ni akódhi ni àdzú ngá dré àyi togó bhàzo dríá dhi ki tingá, akódhi ni ngá títi dhi ki topázó lanzílé.

²³ Dhya ángùdhi adrélépi túmání má be ko dhi, adré ína ru pfu má be. Dhya adrélépi mómí ki kímó túmání má be ko dhi, adré ína àyi ki lapé.»

*Tírí kònzì ni agòma fìle mómí léna dhi
(À kònò kpà Mátáyò 12:43-45)*

²⁴ Yésu gò tàá dhi: «Tírí kònzì àlo dhi kòpfò dhya àlo lésè dhi, adré anyalé àrà fà ro dhi i 'ásè, àrà í dré kitswázó lovólé lána dhi ni ndabe. Di, kòkitswá kisúá bwà ko dhi, adré tàá dhi: «Má ni go file áma dzó má dré apfòzo lásà dhi na.» ²⁵ Kògò tsàle dre dhi, adré kisúá dhi, à awá dzó nda ni 'alé, ngá lána dhi ki tobhàzo kpákpa dre. ²⁶ Di adré lile tírí kònzì àyi lavúbhá nzi-drì-rì dhi ki nda lizo àyi íbe gò, i dré adrézó tífilé adrélé dhya nda léna. Di dhya nda ni tà kùdù ro dhi vélé kònzì wáláká ni ni lavú.»

Kólénzé mómíyá adrèbhá Gìká ni kúlí ka'ì 'òle dhi i dré

²⁷ Yésu dré tá adrérà'a tà nda ki ta dhi 'á dhi, tòkó àlo mómí zyandre i kòfalé dhi dré kúlí yòzo tàzoá drá dhi: «Kólénzé tòkó àmi todólépi í léna gò,

bà fèzo mí dré ndròle dhi dré!» ²⁸ Di, Yésu logó dhi: «Lavulé dhi, kólénzè ína mónnyá adrèbhá Gíká ni kúlí yi gò, ì dré adrézó ka'íá 'òle dhi ì dré!»

Tà tadhále pròfètà Yónà ni tà rú dhi
(A kònò kpà Mátáyò 12:38-42)

²⁹ Mòndí zyandre lavulé dhi ì dré tá adrérà'a ru kimó Yésu làga dhi 'á dhi, akódhi dré ngàzo tàá dhi: «Mòndyá ándrò kòni ì kònzì. Í adrè àyikya tà líndrìga ró dhi ni nda nòle. Di, à kitswá tà àzya líndrìga ró dhi ni 'o àyi dré nòle dhi ko, kàdré ngbà 'í pròfètà Yónà àdhya 'i ko dhi. ³⁰ Tàko ko, ngóro Gíká dré tá àyi tà tadhále Yónà rú Nínívèbhá ì dré dhi t́ni dhi, a ni kókpà àyi tà tadhá Mòndí ni Mvá rú mónnyá ándrò ni ì dré. ³¹ Kítú dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, ópí kàdrì tòko ró bvó tàbhu na dhi drìle dhi ni nga tà bha mónnyá ándrò ni ì dri. Tàko ko, ópí nda angá tá ína làwú làvo lésè alìle ópí Sòlòmónò ni tògyakúlí yi 'í. Di mì nò rè ká! Dhya kàdrì Sòlòmónò nda ni lavulépi dhi be kònwàrè! ³² Kòdhi íbe dhi, kítú dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, Nínívèbhá ki nga tà bha mónnyá ándrò ni ì dri. Tàko ko, Nínívèbhá nda ì dré tá tà Yónà dré longólé àyi dré dhi ni yizo dhi, ì ladzá tá àyikya àyi ki togó 'í. Di mì nò rè ká! Dhya kàdrì Yónà nda ni lavulépi dhi be kònwàrè!»

Tà tadhále tálà ni tà rú dhi
(A kònò kpà Mátáyò 5:15; 6:22-23)

³³ «À dhì gà tálà bhàle àrà lùzu ró dhi na yà, kó ngalè lèdrí zàna yà dhi ko na. Be ró dhi, à adrè dhàá bhàle zá kuru mísá drìna, kitswále mónnyá títí adrèbhá afílè dzó lé dhi ì kàdréró ngádra no be dhi bvó.

³⁴ Àmi mì, tálà adrélèpi ngádra fe àmi rúbhá dré dhi 'i. Àmi mì kàdré dóro dhi, àmi rúbhá wáyi dhi ngádra 'á. Di, àmi mì kàdré ína drà ro dhi, àmi rúbhá wáyi dhi t́nìmvá na. ³⁵ Mí kònò di dóro, ngádra mí léna dhi kàdréró t́nìmvá ro ko. ³⁶ Di ásà dhi, àmi rúbhá wáyi dhi kàdré ngádra 'á gò, rúbhá nda ni kìgá àlo dhi dré adrézó t́nìmvá na ko dhi, àmi rúbhá nda ni adrè rùkù ngádra kító na, ngóro tálà ni ngádra dré adrélé ngá kazá mí dré dhi t́ni.»

Yésu tà tà Fàrisáyò ì rú tatrítrí kúlí tadhábhá íbe
(A kònò kpà Mátáyò 23:1-36; Mároko 12:38-40)

³⁷ Yésu kòtà tà nda ì akilé dre dhi, Fàrisáyò àlo dhi dré akódhi ni zizo ngá nya í bhàna. Yésu dré di lizo fìle dzó nda na gò, lírìlé mísá làga. ³⁸ Di, Fàrisáyò nda dré ína nòzoá dhi, Yésu dzì drìgá drìdrì ngá nyàma kandrá ko gò, líndrì ni dré gàzo tà nda sè. ³⁹ Gò Mírì dré tàzoá drá dhi: «Àmi Fàrisáyò ro ni ì, mì adrè àmikya kópò ki rúbhá dzi sǎnì kya íbe gò, àmi léna dhi, mì dré adrézó gàle ngá lovó sè bí, ìndì tà kònzì sè bí. ⁴⁰ Àmi mòndí azaaza ró dhi 'i! Gíká ngá ki rúbhá ledélèpi dhi, ledé kókpà ngá ki 'alé ko? ⁴¹ Di mì kòfè ngá àmi ki kópò na ìndì àmi ki sǎnì na dhi ì lemerèbhá ì dré gò, ngá títí dhi ì kàtsáro ndí àko àmi dré.

⁴² Àmi Fàrisáyò ro ni ì, kizà àmi ki ngá 'i! Mì adrè ngá nzǐ tsàtsà títí mì dré adrélé lokólé àmi ki amvú na, lanzílé 'a be mudrì dhi ki àlo fe Gíká dré: ndìndì àmi ki ménètè, àmi ki rúwè, tsàle ngábí twátwa mì dré adrélé kidhílé dhi íbe.* Di, mì adrè àmikya tà gyǎgya 'òma ìndì Gíká ni lèma dhi ki tà tivì. Adré tá leá dhi, mì kàdré tà nda kòdhi ki 'o, ngá fèma Gíká dré dhi ni tivì àko ró.

* **11:42** 11:42 «Ménètè» ìndì «rúwè» kòni ì, ngábí tàdzí be dóro adrélé kidhílé dhi 'i. A kònò Lèvitikè 27:30; Dùtèrònómè 14:22

⁴³ Ami Fàrìsáyò ro ni i, kizà àmi ki ngá 'i! Mì adré leá lirílé àrà lindrì àdhya lísàmbò dzó i 'àsè dhi i 'àsè. Mì adré kpà leá dhi, à kàdré mòdo fe àmi dré lindrì sè ngá lagírà i 'àsè.

⁴⁴ Kizà àmi ki ngá 'i! Ami ngóro mógó rabhá akílé gò, adrézó tatsílé dríásà ni àko ró dhi i tíni.»

⁴⁵ Gò tatrítrí kúlí tadhábhá ki àlo dré tàzoá Yésu dré dhi: «Tadhálépi, mí kàdré tà kòdhi ki ta dhi, mí adré kókpà àma ki lodhá.»

⁴⁶ Di Yésu logó dhi: «Àmi tatrítrí kúlí tadhábhá ro ni i, kizà kókpà àmi ki ngá 'i! Mì adré àmikya ngá lanzìlanzi kitswálé dòle bwà ko dhi ki tobhà móndí i dri gò, mì dré adrézó ndìndì drígámbílí so àyi ki ledézó dhi ko.

⁴⁷ Kizà àmi ki ngá 'i! Mì adré mógó ki tobhà pròfétà i dré, tágba àmi ki tábhí i dré àyi ki tupfúzó todràle àyi dhi. ⁴⁸ Àsà dhi, mì adré àmikya tadhá dhi, mì ka'í tà àmi ki tábhí i dré tá 'òle nda i. Tàko ko, i tupfú tá àyikya pròfétà nda i gò, mì dré àmikya adrézó àyi ki mógó ki tobhà. ⁴⁹ Tà nda sè dhi, Giká tà tá àyi tògyá sè dhi: «Má ni pròfétà ki tibhù àpóstolò íbe lile àyi véna. Di, i ni àyi ki àruka ki tupfú todràle, adrézó àruka ni ki mǐ pfo.» ⁵⁰ Di àsà dhi, Giká ni pròfétà títi kidhólé tupfúlé todràle bvò bhàrà lésè atsálé ándrò dhi ki kàrí ni tà zi móndyá ándrò ni i tí, ⁵¹ kidhólé Abélè ni kàrí rú, atsálé Zàkàríyà pfùle dràle àlètàrí i kòfalé àrà lólo be dhi ni kàrí rú. Ayíya, má adré tàá àmi dré dhi: Giká ni àyi títi nda ki kàrí ni tà zi móndyá ándrò ni i tí.

⁵² Ami tatrítrí kúlí tadhábhá ro ni i, kizà àmi ki ngá 'i! Mì kíkí láti adrézó Giká ni tà ni dhi dre. Ami ki tàndi, mì fi láti nda 'àsè ko gò, mì dré kpà móndyá adrèbhá tá leá file dhi ki logázó.»

⁵³ Yésu kòtayí àrà nda dre dhi, Fàrìsáyò nda i tatrítrí kúlí tadhábhá nda íbe dhi i dré ngàzo adrélé ligílé akódhi be rinyí sè, adrézó akódhi ni lizi tà bí dhi i sè, ⁵⁴ kitswázó akódhi ni 'o la'ile kúlí dré tá adrélé tàle dhi i sílé dhi bvò.

12

*Yésu kodzó àyi lebèbhá i tà twátwa i sè
(A kònò kpà Mátáyò 10:26-33)*

¹ Lókyá nda sè dhi, móndí lìzólìzo lavúlé dhi i kimó tá ru, tsàle i dré adrèrà'a àyi ki pá ató àyi kòfalésè dhi 'á. Gò Yésu dré zyà kidhózó tà ta àyi lebèbhá i dré, tàzoá dhi: «Mì kàdré àmi ki líkí tàkú Fàrìsáyò kya ni tà sè. Tàkú nda àyi ki túrúpfú tà 'i. ² Tà bàti ró dhi, à ni tà títi lùzu ró dhi ki tadhá ngádra 'á. A ni kpà tà títi zùle zùzù dhi ki 'o apfòle móndí i dré nìle dóro. ³ Di àsà dhi, tà mì dré tàle tínímvá na dhi i, à ni yíá ngádra 'á. Tà mì dré tàle àmi ki àzya bína kòyàyà sè dzó ki 'a kùle dhi i 'àsè dhi i, à ni longóá dzódrì i lésè.

⁴ Àma arúpi i, má adré tàá àmi dré dhi: Mì kòro dhya adrèbhá móndí ki rúbhá ki tupfú todràle gò, i dré kitswázó tà àzya 'o bwà ko dhi i ko. ⁵ Má ni dhya kitswálépi mì dré ròle dhi ni tadhá àmi dré: Mì kàdré Giká, móndí ki rúbhá ki tupfuma àmvolésè, adrélépi rinyí íbe kitswázó àyi ki bhe líferò na dhi ni ro kòdhya. Ayíya, má adré tàá àmi dré dhi: Mì kàdré akódhi nda ni ro kòdhya.

⁶ A adré zakó tsì kìtsìkírínýà nzi dhi ki lagí làfa lò'wa nzǐ rǐ dhi i sè? Di tágba dré adrézó kònìni dhi, Giká adré àyi nda ki àlo ni tà tiví ko. ⁷ Kàdré di àmi ki tà sè dhi, akódhi nà ndìndì àmi ki drìbhí i títi nàna. Di mì kòro ngá ko. Ami ki tà lavú kìtsìkírínýà zyandre dhi kya byá!

⁸ Má adré tàá àmi dré dhi: Dhya ángùdhi adrélépi tàá móndí i kandrá dhi í ka'í ma dre dhi, Móndí ni Mvá ni kókpà tàá Gìká ni ángéló i kandrá dhi, í ka'í akódhi nda dre. ⁹ Di, dhya ángùdhi adrélépi ína áma ga móndí i kandrá dhi, má ni kókpà akódhi nda ni ga Gìká ni ángéló i kandrá. ¹⁰ Dhya ángùdhi adrélépi kúlí kònzì ta Móndí ni Mvá rú dhi, Gìká ni akódhi nda ni tàkonzì tri. Di, dhya adrélépi ína làdhá dha Tírí Lólo rú dhi, à kitswá akódhi nda ni tàkonzì tri ko.

¹¹ A kàdré àmi ki dri tàbvó tàle lìsàmbò dzó ki kàdrì i kandrásè, ópí i kandrásè ìndì móndí kàdrì i kandrásè dhi, mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzìle tà mì dré dra tàle àmi rúsè yà, kó ngalè mì ni tà nda ni ta ngíni ya dhi dri dhi ko. ¹² Angyá ko, Tírí Lólo ni tà mì dré kitswále tàle dhi ni tadhá àmi dré gbà lókyá nda sè dhi nì.»

Pídhígó ngá líyí azaaza ró dhi ni tà dri dhi

¹³ Gò dhya àlo móndyá zyandre nda i kòfalé dhi dré tàzoá Yésu dré dhi: «Tadhálépi, mí kòtà áma adrúpi dré dhi, kòlanzí ngá àma ki atá dré tayíle dhi i áma dré túmání í be.» ¹⁴ Di, Yésu logó drá dhi: «Arúpi, àdhi bhà ma adrélé tà àmi kòfalé dhi ki bvó lanzí dhi nì?» ¹⁵ Gò tàá móndyá títi dhi i dré dhi: «Mì kònò dóro, mì kàdréro àmi ki líkí ngá lovó kára be títi dhi ki tà sè. Angyá ko, dhya ki lídrì adré ína áyi totó dhya ki ngá i dri ko, gba à kàdré ngá íbe zyandre ró yà dhi.»

¹⁶ Gò dré pídhígó kònìdhi ni pìzo àyi dré, tàzoá dhi: «Ngá líyí àlo dhi ni amvú ka tá lànyá dóro. ¹⁷ Di akódhi dré ngàzo adrélé kisùá í léna dhi: «Má ni 'òá ngíni? Arà má dré adrézó áma lànyá bha líkíle dhi kitswá ko.» ¹⁸ Gò tàá dhi: «Má ni 'òá kònìni: Má ni áma kòbhó ki awú, àruka ni kàdrì àyi ki lavúbhá dhi ki sìzo gò, áma lànyá wáyi bhàzo líkíle lána, áma ngá àruka íbe. ¹⁹ Di má ni go tàá má léna dhi: Ma ngá dóro má dré lokólé dhi íbe bí. Ngá nda ki kitswá áma ledé kóná bí. Nyànomvá dhi, má ni rè lovó, adrélé ngá nya, adrézó ngá mvu, adrézó lenzélé.» ²⁰ Di, Gìká gò ína tàá drá dhi: «Mì móndí azaaza 'i! Àndrò, ngátsi kònìdhi sè dhi, à ni ámi lídrì tingá. Di ngá mí dré lokólé mí dré dhi ki go adrélé àdhi dré?»»

²¹ Yésu gò tàá dhi: «Tà nda ni adré kókpà kònìni dhya ángùdhi adrélépi ngá lokó áyi tàndi dré gò, adrézó lemerè ro Gìká véna dhi dré.»

Dhyá ki togó bhàma lanzìle ko dhi (À kònò kpà Mátáyò 6:25-34)

²² Gò Yésu dré tàzoá áyi lebhà i dré dhi: «Tà nda sè dhi, má adré tàá àmi dré dhi: Mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzìle àmi ki lídrì ni tà sè ko, ngalè mì ni dra àdho ngá nya ya dhi. Mì kòbhà kpà àmi ki togó adrélé lanzìle àmi ki rúbhá ni tà sè ko, ngalè mì ni dra àdho asó àmi rú ya dhi. ²³ Tàko ko, àmi ki lídrì lavú mányàngá byá. Àmi ki rúbhá lavú kpà kítá byá. ²⁴ Mì nò rè àrí i ká. Í kidhí ngá ko na. Í akónà kpà ngá ko na. Àyi kúkú àko, ìndì kòbhó àko. Di, Gìká adré ína ngá fe àyi dré tèle. Di àmi ki tà lavú tsì àrí kya ko? ²⁵ Àmi kòfalé dhi, àdhi ni kitswá áyi lídrì ni lókyá ni drì timbà tsà, dré adrélé áyi togó bha lanzìle dhi sè bwà dhi nì? ²⁶ Di mì kòkitswá tà mvá tsà kòdhi ni 'o bwà ko dhi, mì adré di àmi ki togó bha adrélé lanzìle tà àruka i sè àdho tà sè?»

²⁷ Mì nò rè ngalè pfò mbì na dhi i adré topfòle ngíni ya dhi ká. Í 'o àzí ko na. Í ledé kpà kítá ko na. Di, má adré mána tàá àmi dré dhi: Ndìndì ópí Sòlòmónò rúku ni íbe títi dhi asó tá kítá aveave pfò nda ki àlo àdhya tíni dhi ko. ²⁸ Gìká kàdré kó mbì adrélépi àndrò kònwa gò, kídrù dra bhèzoá

àtsí na dhi ki tosó kònìni be dhi, a ni di vélé àmi ki tosó dóro àyi ki lavú ngíni? Àmi àmikya móndí tà ka ìka ìí ìbe tsà dhi 'i! ²⁹ Mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzìle, adrézó ndàà nìle ngalè m̀ni ni dra àdho ngá nya ya, kó ngalè m̀ni ni dra àdho ngá mvu ya dhi ko. ³⁰ Tàko ko, pàgánò títi bvò kòndi àdhya ì adré àyikya ngá nda ki nda kòdhya landè àko ró. Àmi ki Atá nì kpà tàle dhi, àmi lovó ìbe ngá nda ki kisúzó dhi be. ³¹ Di, m̀ni kàdré àmikya Gíká nì Opì nda kòdhya gò, akódhi kòtimbaró kpà ngá nda ì àmi dré.

*Ngá làgí be kàdrì dhi ki lokoma bhù na dhi
(À kònò kpà Mátáyò 6:19-21)*

³² Àmi pãrì mvá pabhá má làgàsè nì ì, m̀ni kòro ngá ko. Tàko ko, àmi ki Atá mìlèsè dhi dóro àyi Opì fèzo àmi dré. ³³ Di m̀ni kòlagí àmi ki ngá, làfa nì nì fèzo lemerèbhá ì dré. M̀ni kòledé àmi dré tsungà kitswábhá akùle bwà ko dhi ì. M̀ni kòlokó àmi dré ngá làgí be kàdrì, kitswábhá akílè bwà ko dhi ì bhù na. Kònàle dhi, kùgú fì gá ko na. Órò s̀ì kpà gá ngá ko na. ³⁴ Tàko ko, àrà ángùdhi àmi ki ngá làgí be kàdrì dhi dré adrézó lána dhi na dhi, àmi ki togó nì adré kókpà kònàle.»

Màrábà adrèbhá tàmgà dri dhi ì

³⁵ «M̀ni kàdré gànzi ró, adrélé àmi ki káfà 'ìle àmi ki kípilé 'á dhi ìbe, ìndì àmi ki tálà dhìle adrélé kòle dhi ìbe. ³⁶ M̀ni kàdré ngóro màrábà adrèbhá àyi ki mírì nì letè anzìrà'a gwányá làmó àdhya lésè, kònì dra atsá dzóti ga dhi, ì kònzìró akódhi dré be dhi ì t̀ni. ³⁷ Kólénzé nì adré màrábà àyi ki mírì dré dra atsázó àyi ki kisú adrérà'a tàmgà dri dhi ì dré! Má adré tà bàti ta àmi dré: Akódhi nì kítá àzì àdhya nì asó í rú, àyi ki 'òzo lírìlé mísá làgàsè gò, ngá fèzo àyi dré nyàle. ³⁸ Kólénzé nì adré àyi dré, àyi ki mírì kòkisú àyi adrérà'a tàmgà dri, gba kàtsá ngátsi kítógá sè yà, kó ngalè ngátsi kítógá àmvolèsè yà dhi!

³⁹ Di, lè m̀ni kònì tà kònìdhi dóro: Dzó líyì kònì tá lókyá ángùdhi kùgú dré kitswázó atsálè dhi be dhi, kònò kitswá tá akódhi nì tayí àyi dzóti ño ko. ⁴⁰ Di àmi ró dhi, m̀ni kàdré kókpà gànzi ró. Tàko ko, Móndí nì Mv́á nì atsá sàà m̀ni dré adrélé kisùle ko dhi sè.»

*Màrábà tògya ró mírì nì dré kitswálé ka'ìle dhi
(À kònò kpà Mátáyò 24:45-51)*

⁴¹ Gò Pétèró dré akódhi nì lizízó tàzoá dhi: «Mírì, mí adré ngbà 'í kúlí alaala kòdhi nì ta àma dré àma pátí? Kó ngalè, mí adré tàà móndyá títi ì dré?»

⁴² Di Mírì logó dhi: «Màrábà tògya ró mírì nì dré kitswálé ka'ìle dhi, àdhi 'i? Akódhi nda, dhya mírì nì dré dra bhàle àyi màrábà àruka ì drìle, kitswálé mányàngá fe àyi dré nyàle lókyá kitswálépi dhi sè dhi 'i. ⁴³ Màrábà nda nì mírì kàtsá akódhi nì kisú adrérà'a 'òá kònìni dhi, kólénzé nì adré akódhi dré! ⁴⁴ Má adré tà bàti ta àmi dré: Akódhi nì mírì nì akódhi nì bha adrélé àyi ngá títi dhi ì drìle. ⁴⁵ Di, màrábà nda kàdré ìna kisúá í léna dhi <Àma mírì adré gìle agòma sè> gò, dré kidhózó adrélé màrábà àgo ró ìndì tòko ró dhi ki tswa, adrézó ngá nya, adrézó ngá mvu, adrézó kpà wá tsi dhi, ⁴⁶ akódhi nì mírì nì atsá kítú dré adrélé letèle ko dhi tú, ìndì sàà dré adrélé nìle ko dhi sè. Di a nì akódhi nì togá, akódhi nì tà bhàzo adrélé tùmání móndyá Gíká nì ka'ìbhá ko dhi kya ìbe.

⁴⁷ Màrábà ángùdhi adrélépi tà àyi mírì dré adrélé lèle dhi ki ni gò, adrézó tà nda ki 'o ko, adrézó kpà gànzi ró ko dhi, à nì akódhi nda nì bhwa vèsè be b̀ì. ⁴⁸ Di, màrábà ángùdhi adrélépi tà nda ki ni ko gò, adrézó tà kitswábhá

à kòbhwà akódhi ásà dhi ki 'o dhi, à ni akódhi nda ni bhwa vésè be tsà. Tàko ko, dhya ángùdhi tà bǐ dhi ki fèzo drá dhi tí dhi, à ni tà bǐ dhi ki zi kòdhya. Dhya ángùdhi tà bǐ dhi ki bhàzo drígá dhi tí dhi, à ni tà bǐ lavúlé dhi ki zi kòdhya.»

Yésu alì tà ru lanzízó dhi ni bha móndí i kòfalé
(A kònò kpà Mátáyò 10:34-36)

⁴⁹ «Má alì kitswálé àtsí so bvò dri. Má lè tá dhi, àtsí nda kòko dre! ⁵⁰ Dì, adré leà dhi, má kòdo rè zyà bātìsimò kizà àdhya. Áma togó adré kizà nya tò, tsàle lókyá tà nda dré dra ru 'òzo kitswálé títi dhi 'á. ⁵¹ Mì adré kisúá dhi, má alì bvò dri kitswálé tà kìdrìkìdri fe kòdhya? Kóko! Be ro dhi, má adré tàá àmi dré dhi: Má alì mána kitswálé tà ru lanzízó dhi ni bha móndí i kòfalé kòdhya! ⁵² Tàko ko, kìdhólé nyànomvá dhi, móndí nzi dzó àlo na dhi ki ru lanzí àyi kòfalésè: na dhi ki àyi ki alá rǐ dhi i rú, ìndì rǐ dhi ki àyi ki alá na dhi i rú. ⁵³ Ì ni ru lanzí: Atá ni àyi alá àyi mváagó rú, ìndì mváagó ni àyi alá àyi atá rú. Andre ni àyi alá àyi mvátòkó rú, ìndì mvátòkó ni àyi alá àyi andre rú. Adrá ni àyi alá àyi àdramvá rú, ìndì àdramvá ni àyi alá àyi àdrá rú.»

Lókyá nìma lanzílé dhi
(A kònò kpà Mátáyò 16:2-3)

⁵⁴ Yésu gò tàá móndyá zyandre nda i dré dhi: «Mì kàdré ndùrùku no adrérà'a angalé kítú dré ndìrà lésè dhi, mì adré tàá dhi: <Gí ko, bhù ni dra dhi> gò, bhù nda dré dhizo bàti. ⁵⁵ Lyǎ kàdré avilé tàbhu lésè dhi, mì adré tàá dhi <Kítú ni dra ka> gò, dré kàzo bàti. ⁵⁶ Àmi túrúpúbhá 'i! Mì nǐ kó bvò ki làsú bhù mǐbhalé be dhi lanzílé dhi be dhi, mì kitswá di àmikya lókyá ándrò kòndi ni tà ni lanzílé bwà ko àdho tà sè?»

Mì lotó àmi kǐ tà tàbvó tàma kandrá
(A kònò kpà Mátáyò 5:25-26)

⁵⁷ «Mì kitswá adrélé tà kǐ kòfalé ni lanzílé, adrézó tà gyǎgya kípè 'òle dhi bwà ko àdho tà sè? ⁵⁸ Mì kàdré lile dhya adrélépi àmi asíkǐ dhi be tàbvó tǎrà na dhi, lè mí kòndà látì mì dré kitswázó ru yi akódhi be drìdrǐ mì dré tsàzo dhi kandrá. Mí kò'o kònnì ko dhi, akódhi ni àmi dri tàbvó tàlepi kandrá, tàbvó tàlepi nda dré àmi fèzo pòlìsì drígá gò, akódhi nda dré àmi bhèzo bǎdzó na. ⁵⁹ Má adré tàá mí dré dhi: Mí kitswá apfòle kònalésè ko, tsàle lókyá mí dré dra màri nda ni logózó akílé títi dhi 'á.»

13

Dhyá kǐ togó ladzama

¹ Lókyá nda sè dhi, móndí àruka ì dré alìzo Yésu vélé, móndí àruka Gàliláyà lésè dhi ki tupfuma ni tà longó drá. Pílátò 'o tá àyi nda ì tupfúlé todràle, ì dré tá adrérà'a mòbòmà fe Gíká dré dhi 'á. ² Dì Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Mì adré kisúá dhi, dhya Gàliláyà lésè nda ì 'o tá tàkonzì móndyá àruka títi Gàliláyà na dhi kya kǐ lavú, ì dré kizà nyàle todràzo làsú be kònnì dhi sè? ³ Kóko! Dì, má adré mána tàá àmi dré dhi: Mì kòladzá àmi kǐ togó ko dhi, mì ni kókpà todrà akílé títi àyi nda ì tíni. ⁴ Kàdré ngalé dhya mudrí-dri-nzi-dri-na dzó mvumvù Silòwámà àdhya dré tá arízó àyi dri àyi kǐ tupfú dhi kǐ tà sè dhi, mì adré kisúá dhi, àyi nda ì 'o tá tàkonzì móndyá àruka títi adrèbhá Yèrúsalmà na dhi kya kǐ lavú? ⁵ Kóko! Dì, má adré mána tàá àmi dré dhi: Mì kòladzá àmi kǐ togó ko dhi, mì ni kókpà todrà akílé títi àyi nda ì tíni.»

Pídhígó figi fa lò'wa 'àlepi ko dhi ni tà dri dhi

⁶ Yésu gò pídhígó kònìdhi ni pi àyi dré, tàzoá dhi: «Agó àlo dhi bhe tá figi fa áyi amvú vínò àdhya na. Bvóá dhi, dré lizo lò'wa nda sílá ká, di, dré kisúzóá ko. ⁷ Gò dré tàzoá amvú nda ni likilépi dré dhi: «Mí nò rè ká! Kóná na, má landú lò'wa nda kile figi fa kònìdhi sílé ká, di, má dré kisúzóá ko. Mí ga di akódhi. Adré bvò kíkí àngyá àdho tà sè?» ⁸ Di, amvú likilépi nda gò logóá drá dhi: «Mírì, mí gò rè tayiá kóná kònìdhi sè ká. Má ni kìnì zálá dhi ni agá kúrú gò, mbì àṅwá dazo dríá. ⁹ Aruka ni, a ni go lò'wa 'a kóná adrélépi alìle dhi sè. Di, kò'a ko dhi, mí ni kitswá 'òá gàle.»»

Yésu tidrí tòkó àlo dhi sàbátù tú

¹⁰ Sàbátù àlo dhi, Yésu adré tá tà tadhá Yúdà ànzi ki lisámbò dzó ki àlo na. ¹¹ Di tòkó àlo tirí kònzi dré rúbhá ni ni 'òzo adrélé drà ro dhi tá kpà kònàle. Tirí nda 'o tá akódhi ni àmvò atrulé vwàle kóná be mudrí-drì-nzi-drì-na gò, akódhi dré kitswázó áyi kidzì bwà ko. ¹² Di Yésu kònò tòkó nda dre dhi, dré akódhi ni azizó, tàzoá drá dhi: «Tòkó, à atrì mí àmì drà lésè dre!» ¹³ Dré drígá bhàzo akódhi dri gò, gbǎ kòdhwa, akódhi dré áyi kidzìzo gò kidhólé adrélé Gìká ni rú bha kùle.

¹⁴ Di, lisámbò dzó nda ni kàdrì ni togó dré aswázó Yésu rú, dré móndí tidrìlé sàbátù tú dhi sè. Gò dré tàzoá móndyá zyandre kònàle dhi i dré dhi: «Kítú adrézó àzì 'o ásà dhi i nzi-drì-àlo. Lè mè kàdré di alìle àmì ki 'o tidrìlé kítú nda i sè, kítú sàbátù àdhya sè ko.» ¹⁵ Di, Mírì logó drá dhi: «Àmì túrúpfúbhá 'i! Sàbátù tú dhi, àmì àlo àlo títi dhi i, mè adré àmì ki tí 'i yà, kó ngalè àmì ki púndà 'i yà dhi ki atrì àrà i dré adrézó ngá nya dhi lésè, adrézó àyi ki se lile yì mvu dhi ko? ¹⁶ Adré di tá leá ko, à kàtrì tòkó Abàràrà ni zapi ró Sàtánà dré tá 'ìle vwàle kóná be mudrí-drì-nzi-drì-na kònìdhi sàbátù tú dhi?» ¹⁷ Yésu kòtà tà nda dre dhi, akódhi ni kàribhá títi dhi i adré tá véle kanyò ro. Di, móndyá zyandre títi dhi i adré tá àyikya lenzélé, tà títi líndrìga ró dré tá adrélé 'òle dhi ki tà sè.

Tà tadhále mùtáđi lò'wa ni tà rú dhi

(A kònò kpà Mátáyò 13:31-32; Márokò 4:30-32)

¹⁸ Gò Yésu dré tàzoá dhi: «Gìká ni Opì sù ngóro àdho tíni? Má ni tà ni ni tadhá àdho ngá rú? ¹⁹ Opì nda sù ngóro mùtáđi lò'wa dhya àlo dré dòle rìle áyi amvú na dhi tíni. Lò'wa nda dré apfòzo mbàle atsálé fa tíni gò, àrì i dré bhà sizo kólá ni i drìna.»

Tà tadhále tàkú ni tà rú dhi

(A kònò kpà Mátáyò 13:33)

²⁰ Yésu gò tàá dhi: «Má ni kitswá Gìká ni Opì ni tà tadhá àdho ngá rú? ²¹ Opì nda sù ngóro tàkú mvá tsà tòkó àlo dré adólé amulé fónδρο kàdrì dhi be gò, tàkú nda dré fónδρο nda ni 'òzo avólé títi dhi tíni.»

Fìma dzóti wàlepi ko dhi 'ásè dhi

(A kònò kpà Mátáyò 7:13-14, 21-23)

²² Yésu dré tá adrérà'a lile Yèrúsalmà na dhi 'á dhi, adré tá lavulé tà tadhábe bhàandre i 'ásè ìndì bhà tsàtsà i 'ásè. ²³ Gò móndí àruka i dré akódhi ni lizizó tàzoá dhi: «Mírì, móndyá dra lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisúbhá dhi ki ngbà 'í adré tsà?» Di Yésu logó àyi dré dhi: ²⁴ «Mì kàdré àmì ki rinyí fe títi fizo Gìká ni Opì na dzóti wàlepi ko dhi 'ásè. Tàko ko, má adré tàá àmì dré dhi: Móndí zyandre dhi ki látì nda kitswázó tá fìle lána ká. Di, i kitswá àyikya fìle bwà ko. ²⁵ Lókyá dzó líyí dré dra ngàzo dzóti asé dhi tú dhi, a ni àmì ki ki kivì na. Gò mè dré kidhózó adrélé dzóti ga, adrézó tàá dhi: «Mírì, mí nzi àma dré dzóti wà!» Di, a ni logóá àmì dré dhi:

<Má nǐ àmi ko. Má nǐ ngalè mǐ angá ángolésè ya dhi ko.> ²⁶ Di mǐ ni tàà dhi: <Mà nya tá ngá, ìndì mà mvu tá ngá tùmání mí be. Mí tadhá tá kpà tà àma ki láti andre ì 'ásè.> ²⁷ Di, dzó líyí nda ni go logóá àmi dré dhi: <Má nǐ àmi ko. Má nǐ ngalè mǐ angá ángolésè ya dhi ko. Àmi tà kònzì 'obhá títi ni ì, mǐ nga má mìlésè!>

²⁸ Di mǐ ni Abàràrà ki no, Isákà íbe, Yàkóbhò be, ìndì pròfètà títi dhi íbe Gíkà ni Opì na gò, àmi ki bhèzo kivì na. Kònàle dhi, à ni adrè tongólé, adrèzó kpà síkálándrà tsi. ²⁹ Mòndí ki alì kítú dré apfòrà lésè, kítú dré ndìrà lésè, kurú lésè, ìndì tàbhu lésè gò, lírìlé mísá làgàsè Gíkà ni Opì na. ³⁰ Di, mǐ yi rè ká! Mòndí àruka adrèbhá bvólé ro nyànomvá dhi ki go adrélé drìdrì. Mòndí àruka adrèbhá drìdrì nyànomvá dhi ki go adrélé bvólé ró.»

Yésu ngo Yèrúsalémà ni tà sè

(A kònò kpà Mátáyò 23:37-39)

³¹ Lókyá nda sè dhi, Fàrìsáyò àruka ì dré àyi ki kisizó ànyi Yésu làga, tàà drá dhi: «Mí nga kònwàsè lile àrà àzya na! Tàko ko, Èródè adrè ína ámi le pfùle dràle.» ³² Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mì lè tàá kìlìwá kòdhi dré dhi: <Andrò tsàle kǐdru dhi, má ni tírì kònzì ki dro topfòle mòndí ì lésè, adrèzó mòndí ki tídrì àyi ki drá ì lésè. Kítú ni na sè dhi, má ni áma àzì 'o akílé títi.> ³³ Di, àndrò, kǐdru, tsàle kítú bvóá dhi tú dhi, adrè leá dhi, má kògò adrélé lile drìdrì. Tàko ko, kitswá à kòpfu pròfètà àlo dràle àrà twá Yèrúsalémà rúsè dhi na dhi ko.

³⁴ A! Yèrúsalémà, Yèrúsalémà, mǐ adrélépi pròfètà ki tupfú todràle, adrèzó kpà dhya Gíkà dré adrélé amùle mí véle dhi ki lebhé todràle kírà sè ni! Tsàle vèsè be ángopí, má lè tá ámi ànzì ki kímólé má zàle, ngóro tà'ú dré adrélé áyi ànzimvá ki kímó áyi kupfú zàle dhi tíni dhi? Di, mǐ lè tá àmikya ko. ³⁵ Di mǐ yi rè ká! A tayí àmi ki dzó ngbo dre. Má adrè tàá àmi dré dhi: Mì gò véle áma no ko, tsàle lókyá mǐ dré dra tàzoá dhi <Tà tani kàdré dhya adrélépi alile Mírì ni rú sè dhi dri!> dhi 'á.»*

14

Yésu tídrì agó àlo dhi sàbátù tú

¹ Sàbátù àlo dhi, Yésu lè tá ngá nya Fàrìsáyò ki kàdrì ki àlo bhàna. Mòndyá kònàle dhi ì adrè tá akódhi ni mì ga. ² Gò agó àlo rúbhá tovólépi dhi dré alìzo áyi totó Yésu kandrá. ³ Di Yésu dré lizizóá Fàrìsáyò ì tí tatrírí kúlí tadhábhá íbe dhi: «Àma ki tatrírí kúlí ka'í, à kàdré mòndí ki tídrì sàbátù tú dhi 'í? Kó ngalè, ka'í ko?» ⁴ Di, ì dré àyikya adrèzó kírì. Di Yésu dré drígá bhàzo agó nda dri, akódhi ni tídrìzó gò, láti fèzo drá dré lizo. ⁵ Dré gòzo lizíá àyi tí dhi: «Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré mvámvá íbe yà kó ngalè tí àlo dhi íbe yà gò, dré dhèzo bhú na sàbátù tú dhi, dhya nda kitswá tsi aséá gbá kítú nda sè ko?» ⁶ Di, ì kitswá tá àyikya kúlí logó tà nda dri bwà ko.

Dhyá ki tà bhàma kìnì mi dhi

⁷ Gò Yésu dré atógyàzoá dhi, mòndyá azilé ngá nya nda ì adrè tá àyikya lírìrà lindrì àdhya ki kipè kòdhya. Di dré tà tadházó àyi dré kònìni: ⁸ «À kàdré ámi zi gwányá lámó àdhya na dhi, mí kòlirí àrà lindrì àdhya na ko. Tàko ko, àruka ni, dhya ámi zìlepi nda zi kpà mòndí àzya ámi lavúlépi lindrì sè dhi 'í. ⁹ Kàdré kònìni dhi, a ni alì tàá mí dré dhi: <Mí tayí lírìrà kònìdhi dhya kòdhi dré.> Di kanyò ni ámi 'o, mí dré adrèrà'a lile lírìlé àrà

* 13:35 13:35 A kònò Longó ì 118:26.

kùdù ro dhi na dhi 'á. ¹⁰ Di, à kàdré ámi zi ngá nya dhi, mí kòlirí mína àrà kùdù ro dhi na, kitswálé dhya ámi zìlepi nda kònì atsá dhi, kòtáró mí dré dhi: <Áma arúpi, mí nga lile lirílé àrà lindrì àdhya na!> Di tà nda ni lindrì fe mí dré móndyá títi mì dré adrézó lirílé mísá làgàsè tùmání àyi íbe dhi i mìlèsè. ¹¹ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi áyi tà bha kuru dhi, Giká ni akódhi nda ni tà tirí kìní mi. Di, dhya adrélépi áyi tà bha kìní mi dhi, Giká ni akódhi nda ni tà tingá kuru.»

¹² Gò Yésu dré tàzoá dhya áyi azilépi nda dré dhi: «Mí kàdré gwányá 'o móndí i dré dhi, gba kàdré kítú rírí sè yà, kó ngalè ìndró sè yà dhi, mí kòzi ámi arúpi i 'i yà, ámi adrúpi i 'i yà, ámi aró i 'i yà, kó ngalè ámi bhàzì ngábhá ro dhi i 'i yà dhi ko. Tàko ko, mí kàdré 'oá kònìni dhi, àyi nda ki go kpà ámi zi ngá nya, tà mí dré 'òle àyi dré nda ni vùdrì logózó mí dré. ¹³ Di, mí kàdré gwányá 'o dhi, mí kòzi mína lemerèbhá i, móndí rúbhá be yàya dhi i, mèrèkpè i, ìndì mǐ kùdúkùdu íbe kòdhya. ¹⁴ Di Giká ni tà tani bha mí dri àsà. Tàko ko, àyi nda ngá àko logolé mí dré. Di, Giká ni ìna tà mí dré 'òle nda ni vùdrì logó mí dré, kítú móndyá gyàgya dhi ì dré dra ngàzo dràdrà 'àsè dhi tú dhi nì.»

*Pídhígó gwányá kàdrì ni tà dri dhi
(A kònò kpà Mátáyò 22:1-10)*

¹⁵ Móndyá adrèbhá tá mísá làgàsè tùmání Yésu be dhi ki àlo kòyi tà nda dre dhi, dré tàzoá drá dhi: «Kólénzé ni adrè dhya dra gwányá nyabhá Giká ni Opì na dhi i dré!»

¹⁶ Gò Yésu dré tàzoá drá dhi: «Agó àlo dhi adrè tá gwányá kàdrì dhi ni 'o gò, dré móndí zyandre dhi ki azizó kitswálé ngá nya. ¹⁷ Lókyá gwányá nda ni nyàzo dhi kòkitswá dre dhi, dré áyi màrábà ni mùzo lile tàá móndyá í dré tá azilé nda i dré dhi: <Mì alì wà! Tà títi dhi i gànzi ró.> ¹⁸ Di, àyi àlo àlo títi nda ì dré ngàzo adrélé tàá dhi, à kòdo àyi kònzi ko. Tà logá àyi nì. Dhya drìdrì dhi tà tá dhi: <Má gi mána amvú. Adré làá dhi, má kòlì nòá. Má adrè ámi ti lizí, mí kòdoró ma kònzi ko!> ¹⁹ Azya ni tà tá dhi: <Má gi mána tí mudrí dhi i. Má adrè lile tí nda ki tabhì. Má adrè ámi ti lizí, mí kòdoró ma kònzi ko!> ²⁰ Azya ni tà tá dhi: <Má mo rè tòkó nyànomvá. Àsà dhi, má kitswá lile kònàle bwà ko.>

²¹ Gò màrábà nda dré agòzo ta nda ki longó áyi mírì dré. Di dzó líyí nda ni togó dré aswázó gò, dré tàzoá áyi màrábà nda dré dhi: <Mí lè mbèlè bhàandre ni láti andre i 'àsè ìndì láti tsàtsà i 'àsè. Mí adrì lemerèbhá i, móndí rúbhá be yàya dhi i, mì kùdúkùdu i, tsàle mèrèkpè íbe, alìzo àyi íbe kònwa.>

²² Gò màrábà nda dré gòzo agòle tàá dhi: <Mírì, má 'o tà mí dré tàle dhi dre. Di, àrà àngyá dhi dhu rè be.> ²³ Di dzó líyí nda dré tàzoá áyi màrábà nda dré dhi: <Mí lè láti gbàbhú na dhi i 'àsè, ìndì láti amvú làga dhi i 'àsè. Mí 'o móndí i afflé rìnyí sè áma dzó lé, áma dzó kògaró móndí i sè bí be dhi bvó. ²⁴ Tàko ko, má adrè tàá àmi dré dhi: Dhya má dré tá azilé drìdrì nda ki àlo kitswá ìna áma gwányá tabhì nyàle ko.»

*Tà títi dhi ki gàma adrézó Yésu ni lebè dhi
(A kònò kpà Mátáyò 10:37-38)*

²⁵ Móndí zyandre lavúlé dhi ì adrè tá lile tùmání Yésu be láti 'àsè. Gò akódhi dré áyi alázo tàá àyi dré dhi: ²⁶ «Dhya ángùdhi adrélépi alile má vélé gò, dré adrézó áma le áyi atá ni lavú, áyi andre ni lavú, áyi tòkó ni lavú, áyi ànzi ki lavú, áyi adrúpi ki lavú, áyi amvúpi ki lavú, ìndì áyi tàndì

ni lídrì lavú ko dhi, dhya nda kitswá adrélé áma lebèlepi ró ko. ²⁷ Dhya ángùdhi adrélépi áyi fa kipakipa do, adrézó alìle má vèsè dhi ko dhi, kitswá kpà adrélé áma lebèlepi ró ko.

²⁸ Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré dzó mvumvù le sìle dhi, adré zakó rè zyà lírìlé làfa í dré dra dzó nda ni sìzo ásà dhi ni nda nìle 'íká, nòzoá ngalè ì làfa íbe kitswázó dzó nda ni si akílé títi bwà yà dhi? ²⁹ Tàko ko, kòbhà dzó nda ni pá gò, kitswázó sìá akílé bwà ko dhi, mónnyá títi dra dzó nda ni nobhá dhi ki akódhi ni gu, ³⁰ adrézó tàá dhi: «Mì nò ká! Agó kòdhi kídhó tá dzó sìle gò, dré kitswázó sìá akílé bwà ko!»

³¹ Kó ngalè, ópí àlo dhi kàdré 'òle lìle àdzú bhu ópí àzya be dhi, adré zakó rè zyà lírìlé kisúá 'íká ngalè àyi áyi sòdá ngùlù-mudrí dhi íbe dhi ki kitswá ópí àzya ì sòdá ni ngùlù-nyadhi-àlo dhi íbe adrèbhá alìle dhi ki lavú bwà yà dhi? ³² Akódhi kònò ì kitswá ko dhi, adré móndí ki mu lìle ópí àzya nda véna, dré rè dhu adrèrà'a vwàvwà ro dhi 'á, akódhi ni ti lízi àdzú kàdréro àyi kòfalésè yó. ³³ Kókpà kòdhi tíni, dhya ángùdhi àmi kòfalé, áyi ngá títi dhi ki gàlepi ko dhi, kitswá ína adrélé áma lebèlepi ró ko.

³⁴ Tà'í ngá dóro 'i. Di, tà'í ni aswaaswa kòtì akílé lásà dhi, à ni kitswá logóá ngíni? ³⁵ Akódhi ni àzì véle kíni dré yà, kó ngalè kòròsò ànwá dré yà dhi yó. A adré véle ndiri kutúakutua.

Dhya ángùdhi adrélépi bíbhálé íbe tà yìzo dhi kòyi!»

15

Pídhígó kábilígyà avìlepi dhi ni tà dri dhi (A kònò kpà Mátáyò 18:12-14)

¹ Kítú àlo dhi, mèdáyì lagíbhá bí dhi ì ìndì móndí bí adrélé nòle tàkonzìbhá ro dhi íbe dhi ì adré tá àyi ki kisi ànyi Yésu làga kitswálé akódhi ni kúlí yi. ² Di Fàrìsáyò ì tatrítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì dré dhèzo adrélé Yésu ni ndri, adrézó tàá dhi: «Dhya kòdhi adrè ína tàkonzìbhá ki ka'ì, adrézó ngá nya túmání àyi íbe!»

³ Di Yésu dré pídhígó kònìdhi ni pìzo àyi dré, tàzoá dhi: ⁴ «Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré kábilígyà íbe nyadhi-nzi gò, àyi ki àlo dré avìzo dhi, a ni 'òá ngíni? A ni zakó tsì kábilígyà nyadhi-su-drì-mudrí-drì-nzi-drì-su nda ki tayí ngálángbá 'á gò, lìzo akódhi avìlepi nda ni ndabe, tsàle lókyá dré dra kisúzóá dhi 'á. ⁵ Di kòkisú kábilígyà nda dre dhi, a ni adóá abhélé í kembé, ⁶ nzìzo ába í bhàna arí sè. Kòtsa dre dhi, a ni áyi arúpi ki azí áyi bhàzì íbe, tàzoá àyi dré dhi: «Mà kòlenzé túmání àmi íbe wà! Angyá ko, má kisú kábilígyà mána avìlepi ni dre.» ⁷ Má adrè tàá àmi dré dhi: Kókpà kòdhi tíni, arí adrè gàle bhù na bí tàkonzì líyí àlo áyi togó ladjálépi dhi ni tà sè, arí móndí gyágya nyadhi-su-drì-mudrí-drì-nzi-drì-su avìbhá ko dhi ki tà sè dhi ni lavú.»

Pídhígó làfa lò'wa avìlepi dhi ni tà dri dhi

⁸ «Kó ngalè, tòkó àlo dhi kàdré làfa lò'wa íbe mudrí gò àlo ni dré avìzo dhi, a ni 'òá ngíni? A ni zakó tsì tálà dhi, adrézó áyi dzó 'alé awá títi adrézó làfa lò'wa nda ni nda, tsàle lókyá dré dra kisúzóá dhi 'á. ⁹ Di kòkisú dre dhi, a ni áyi arúpi ki azí áyi bhàzì íbe, tàzoá àyi dré dhi: «Mà kòlenzé túmání àmi íbe wà! Angyá ko, má kisú làfa lò'wa mána avìlepi ni dre.» ¹⁰ Má adrè tàá àmi dré dhi: Kókpà kòdhi tíni, arí adrè gàle ángéló Giká àdhya ì kòfalé bí, tàkonzì líyí àlo áyi togó ladjálépi dhi ni tà sè.»

Pídhígó mváagó avìlepi dhi ni tà dri dhi

¹¹ Yésu gò pídihígó kònìdhi ni pì, tàzoá dhi: «Agó àlo dhi tá ànziàgo ìbe rì. ¹² Gò mvá tùgu ró dhi dré tàzoá áyi atá dré dhi: <Tátá, mí afè má dré ngá má dré kitswálé kisulé ámi tàyilè ro dhi i.> Di akódhi ni atá dré tàyilè nda ni lanzízó àyi dré kàyo ni be.

¹³ Gí ko, mvá tùgu nda dré áyi ngá títi nda ki lagízó, làfa ni ni dòzo lizo ába làwú làvo na. Kònàle dhi, dré ngàzo tatsílé tà swà 'obe, làfa ína ni kizázó. ¹⁴ Kòkizá ngá nda akílè títi dre dhi, kàràbhò dré dhèzo bvò nda na gò, ngá dré kitswálé nyàle dhi dré véle adrézó yókódhó. ¹⁵ Di dré ngàzo lile àzì lizí 'òle bhàmvá àlo bvò nda lé dhi véna. Gò bhàmvá nda dré akódhi ni mùzo lile áyi amvú na adrélé áyi tìgá ki líkí. ¹⁶ Mvá tùgu nda tá lovó ìbe tò mányàngá tìgá nda ì dré tá adrélé nyàle dhi ki adózó nyàle. Di, à fè tá drá ngá àlo dré kitswálé nyàle dhi ko.

¹⁷ Tà nda kòfì akódhi rú dre dhi, dré ngàzo kisúá í léna dhi: <Ama atá ni àzibhá ángopí dhi ì mányàngá ìbe bí gò, má dré mána adrézó dràle tàbirí dré dhi? ¹⁸ Má ni nga nzìle áma atá bhàna gò, tàá drá dhi: Tátá, má 'o tàkonzì Gìká rú, ìndì mí rú. ¹⁹ Kitswá véle mí dré gòzo adrélé áma zi ámi mvá ro dhi ko. Mí kòdo véle ma ngóro ámi àzibhá ki àlo tìni.> ²⁰ Gò dré ngàzo láti do nzìzo áyi atá bhàna.

Dré rè dhu adrérà'a vwàvwà ro bhà rúsè dhi 'á dhi, atá ni dré akódhi ni nòzo, kizà dòzo áyi togó na akódhi ni tà sè gò, ràzo dhèle agá akódhi ni kamú. ²¹ Gò mvá tùgu nda dré tàzoá drá dhi: <Tátá, má 'o tàkonzì Gìká rú, ìndì mí rú. Kitswá véle mí dré gòzo adrélé áma zi ámi mvá ro dhi ko.> ²² Di, atá ni dré ína tàzoá áyi màràbà ì dré dhi: <Mì adó kánzò avélépi lavulé dhi asolé akódhi rú mbèlè. Mì adó trónó asolé drígá, kámókà ki adózó kpà tosolé pá. ²³ Mì asé tí ngbòlò dò ro dhi lile, mà kònyaró gwányá lenzézó lavulé. ²⁴ Tàko ko, áma mvá kònìdhi drà tá ína dràdrà gò, dré gòzo adrélé! Avì tá ína avìavì gò, má dré gòzo kisúá!> Di ì dré kídhózó adrélé gwányá 'o.

²⁵ Lókyá nda sè dhi, agó nda ni mvá kàyo tá amvú na. Dré tá adrérà'a anzíle atsálé ànyi bhà làga dhi 'á dhi, dré làrì yìzo longó ìbe. ²⁶ Di dré màràbà ki àlo azízó gò, lizízóá tíá ngalè kònàle àdho tà 'i ya dhi. ²⁷ Màràbà nda dré logózóá drá dhi: <Ámi adrúpi anzí nì gò, ámi atá dré tí ngbòlò dò ro dhi ni 'òzo lile, dré gòle akódhi ni kisú líná dhi sè.> ²⁸ Di mvá kàyo nda ni togó dré ngàzo aswálé gò, dré ína fìma dzó na dhi ni gàzo rè. Atá ni kòyi tà nda dre dhi, dré apfòzo akódhi ni ti lizí, kòfiró be dhi bvó. ²⁹ Di, mvá kàyo nda dré ína logózóá áyi atá dré dhi: <Mí nò rè ká! Kóná bí, má 'o àzì mí dré ámi màràbà tìni, ámi tòlí ki àlo ño àko ró. Di, mí afè ndìndì má dré ndrì mvá àlo dhi, mà kònyaró lenzézó túmání áma arúpi ìbe dhi ko. ³⁰ Di, ámi mváagó ámi ngá títi dhi ki kizálépi akílè tòkó zàràbhù ki tà dri kòdhi kànzí dre dhi, mí dré mína tí ngbòlò dò ro dhi ni 'òzo lile drá!> ³¹ Atá ni gò tàá drá dhi: <Ama mvá, àma ngbú túmání mí be. Ngá títi mána ì, mína 'i. ³² Di, adré tá làá dhi, mà kò'o gwányá lenzézó. Angyá ko, ámi adrúpi kòdhi drà tá ína dràdrà gò, dré gòzo adrélé! Avì tá ína avìavì gò, mà dré gòzo kisúá!>>

16

Pídihígó dhya ngá líkílèpi tògyá sè dhi ni tà dri dhi

¹ Gò Yésu dré pídihígó kònìdhi ni pìzo áyi lebèbhá ì dré, tàzoá dhi: «Ngá líyí àlo dhi bhà tá dhya àlo adrélé áyi ngá ki líkí. Gò à dré akódhi nda ni asíkìzo ngá líyí nda véna, tàzoá dhi: <Akódhi adré ámi ngá ki kizá.> ² Di

ngá líyí nda dré akódhi ni azízó, lizízóá tíá dhi: <Tà má dré adrélé yìle ámi tà dri kòdhi, àdho tà 'i? Mí tà rè má dré, mí 'o àzí bhàle mí drígá dhi ngíni ya dhi ká! Angyá ko, mí kitswá véle adrélé áma ngá likílépi ró ko.>

³ Dì ngá likílépi nda dré ngàzo kisùá í léna dhi: <Má ni 'oá ngíni? Tàko ko, áma mírì adré 'òle àzí kòndi ni tingá má drígásè. Áma rìnyí kitswá ína má dré amvú 'àzo dhi ko. Ngá zizì ni tá kpà adré má dri kanyò ro.

⁴ Má nì tà má dré dra 'òle dhi be, à kònì dra àzí kòndi ni tingá má drígásè dhi, mómódí ì kòka'iró ma dòle àyi véna dóro.> ⁵ Dì dré ngàzo mómódí áyi mírì ni màri íbe àyi rú dhi ki azi àlo àlo títi. Gò dré lizízóá dhya drìdrì dhi tí dhi: <Áma mírì ni màri mí rú dhi ángopí?>

⁶ Akódhi nda logó dhi: <Dò òlívè àdhya tsímangóro nyadhi-nzi.> Dì ngá likílépi nda tà drá dhi: <Mí adó ámi wárágà, lírízó mbèlè tisiá dhi: nyadhi-rì-drì-mudrí.> ⁷ Gò dré lizízóá àzya ni tí dhi: <Mi, áma mírì ni màri mí rú dhi ángopí?> Akódhi logó dhi: <Ngánò sákì nyadhi-nzi.> Dì ngá likílépi nda tà drá dhi: <Mí adó ámi wárágà tisiá dhi: nyadhi-su.>

⁸ Amvolásà, mírì nda kòyi tà áyi ngá likílépi gyágya ko nda dré 'òle dhi dre dhi, dré akódhi ni tà bhàzo kuru, dré tá tà 'òle tògyá sè dhi sè. Tàko ko, mómódí bvò kòndi àdhya ì adré àyikya tà 'o tògyá sè àyi kòfalésè, mómódí ngádra àdhya kya ki lavú.

⁹ Má adré dì tàá àmi dré dhi: Mì kàdré mómódí ki 'o adrélé àmi ki arúpi ì ró làfa bvò kòndi àdhya sè, kitswá lé làfa nda kònì dra akí dhi, à kòka'iró àmi fìle bhà dra adrèbhá kóná vèsè kólyá dhi ì 'àsè be dhi bvò.

¹⁰ Dhya ángùdhi kitswá lépi adrélé ka'ile tà tsà sè dhi, a ni kókpà kitswá adrélé ka'ile tà kàdrì sè. Dì, dhya adrélépi tà 'o gyágya tà tsà sè ko dhi, a kitswá kókpà tà 'o gyágya tà kàdrì sè ko. ¹¹ Dì mì kòkitswá adrélé ka'ile ngá bvò kòndi àdhya sè ko dhi, àdhi ni àmi ki ka'ì, ngá tándi bhù àdhya ki tayízó àmi drígá dhi nì? ¹² Mì kòkitswá kpà adrélé ka'ile ngá mómódí àzya àdhya sè ko dhi, àdhi ni ngá fe àmi dré adrélé àmikya ró dhi nì?

¹³ Màrábà àlo dhi kitswá mírì rì dhi ki tà 'o lókyá àlo sè bwà ko. Tàko ko, kàdré 'oá kònìni dhi, a ni àlo ni ni ga, adrézó àzya ni ni le. Kó ngalè, a ni tro àlo ni rú, adrézó àzya ni ni ayizè. Dì mì kitswá adrélé Giká ni tà 'o, adrézó kpà làfa ni tà 'o àyi ki màrábà tíni lókyá àlo sè bwà ko.»

¹⁴ Fàrìsáyò adrèbhá tá làfa le tò dhi ì kòyi tà nda ì títi dre dhi, ì dré dhèzo adrélé Yésu ni gu. ¹⁵ Dì akódhi dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì adré àmikya àmi ki bha gyágya mómódí ì kandrà dhi àmi. Dì, Giká nì ína àmi ki togó be. Angyá ko, tà mómódí ì dré adrélé bhàle kuru àyi kòfalé dhi, tà gàle gàgà dhi 'i Giká mìlèsè.»

Tà àzya Yésu dré tadhálé dhi ì

(A kònò kpà Mátáyò 11:12-13; 5:31-32; Márokò 10:11-12)

¹⁶ «À longó tá tà tisié Mósè ni tátrítrí kúlí na ìndì pròfètà ki búkù ì 'àsè dhi ì, tsàle Yòwánì Batisimò fèlepi ni lókyá 'á. Dì kidhólé lókyá nda sè dhi, à adré Rúbí Tani Giká ni Opì àdhya ni longó kòdhya gò, mómódí títi dhi ì dré adrézó àyi ki rìnyí fe fizo lána. ¹⁷ Dì, tágba dré adrézó kònìni dhi, bhù ì bvò be dhi ki kitswá akílé mbèlè lavúlé tà mvá tsà tisié tátrítrí kúlí nda léna dhi rúsè.

¹⁸ Dhya ángùdhi áyi tòkó ni tingá lépi gò gòzo tòkó àzya adó mòle dhi, adré ína múná tà 'o. Kòdhi íbe dhi, dhya ángùdhi tòkó tingá lé dre dhi ni adólépi mòle dhi, adré kpà múná tà 'o.»

Pídhi gó ngá líyí ì Làzàro be dhi ki tà dri dhi

19 Yésu gò tàá dhi: «Agó àlo ngá líyí ro dhi tá be. Adré tá kítá aveave làgí kyàkyà dhi kì asó í rú, adrézó ngá dóro nya, adrézó kpà lenzélé kítú àlo àlo tíí í sè. 20 Di, akódhi nda ni bhà'álé tí dhi, à la tá agó àlo lemerè ro rú be Làzàró, adrélépi làzí íbe bí í rú dhi. 21 Akódhi nda tá lovó íbe tò kitswázó ngá kórònyá adrèbhá tá ledhéle ngá líyí nda ni mísá drílèsè dhi kì nya ká. Di, kitswá tá ína bwà ko. Kòkí ì adré tá ndìndì àlìle akódhi ni làzí kì m̀i lembé.

22 Kùdù ro dhi, agó lemerè ro nda dré dràzo gò, ángéló ì dré akódhi ni dòzo lizo bhàà ànyì Abàràrà mà làga. Ngá líyí nda dré kókpà dràzo gò, sìzoá. 23 Akódhi kòkisú ì adrèrà'a rúbhá aswále dràbhá kì àrà na dre dhi, dré m̀i tìngázó Abàràrà kì no làwú làvo na, tùmání Làzàró ànyì làgá dhi be. 24 Di dré kúlí yòzo tàzoá dhi: «Tátá Abàràrà, mí bhà áma kizà wà! Mí amù Làzàró áyì drígámbíí so yí na, tìle áma làdra dri. Angyá ko, áma rúbhá adré aswále àtsí kòndhi 'á tò.»

25 Di, Abàràrà logó drá dhi: «Áma mvá, mí kisù rè ngá dóro tíí mí dré tá kisulé mí dré adrèrà'a lídrì be dhi 'á dhi ì ká. Di, Làzàró kisú tá ngbà 'í tà kònzì dhi ì kòdhya. Nyànomvá dhi, à adré di akódhi ni togó tìndrì kònwá. Di, ámi rúbhá adré ína aswále. 26 Kòdhi íbe dhi, à bhà yábhu andre àma kì kòfalé 'á àmi íbe dre. Àsà dhi, dhya adrélépi làá lavulé àmi véna dhi kitswá lavulé bwà ko. A kitswá kpà azyále kònalèsè àma véle dhi bwà ko.»

27 Di ngá líyí nda tà dhi: «Tátá, kàdré kònzì dhi, má adré ámi tí lizí, mí kòmùró Làzàró lile áma atá ni dzó na, 28 kòlongóro tà áma adrúpi nzi dhi ì dri, ì kàlìró kpà àrà rúbháaswa àdhya kòndhi lé ko.» 29 Abàràrà logó drá dhi: «Áyì tà Mósè ì dré tìsìle pròfètá íbe dhi íbe. Í kòyì tà nda ì kòdhya.»

30 Di, ngá líyí nda tà dhi: «Kóko, Tátá Abàràrà! Di, dhya àlo ngàlepi dràdrà 'ásè dhi kòlì ína àyì véna dhi, ì ni àyì kì togó ladzá.» 31 Di, Abàràrà tà drá dhi: «Í kòyì Mósè ni kúlí pròfètá kya íbe dhi ì ko dhi, tágba dhya àlo kònga dràdrà lésè yà dhi, ì kitswá kpà dhya nda ni kúlí yì kà'izoá bwà ko.»

17

Tàkonzì ì tàkonzì trìma be dhi

(À kònd kpà Mátáyò 18:6-7, 21-22; Mároko 9:42)

1 Yésu gò tàá áyì lebèbhá ì dré dhi: «Tà bàtì ró dhi, tà kitswábhá m̀ondí kì 'o ledhéle tàkonzì na dhi kì dra atsá. Di, kizà ni adré kàdrì dhya ángùdhi adrélépi tà nda kì àndu bha dhi dré! 2 Akódhi nda kàdré ndìndì ànzìmvá kòni kì àlo 'o dhèle tàkonzì na dhi, dóro ni tá kírà kàdrì 'ìle akódhi kembé gò, akódhi ni bhèzo dràle yìandre na dhi. 3 Di m̀i kàdré àmi kì líkí be!

Àmi adrúpi kì àlo kò'o tàkonzì mí rú dhi, mí kòtadhá akódhi ni tàkonzì nda drá. Akódhi kòladzá áyì togó tà nda sè dhi, mí kòtrì akódhi ni tàkonzì. 4 Gba kò'o tàkonzì mí rú vèsè be nzi-drì-rì kítú àlo sè gò, dré adrézó agòle mí véle vèsè àlo àlo tíí nda ì sè adrélé tàá dhi «Má ladzá áma togó dre» dhi, mí kòtrì akódhi ni tàkonzì nda ì tíí.»

Tà kà'ika'ì nì tà

5 Apóstolò ì tà Mírì Yésu dré dhi: «Mí kòtìmbà àma kì tà kà'ika'ì wà.» 6 Di Mírì logó dhi: «M̀i kàdré tà kà'ika'ì íbe tsàmvá ngóro mùtáđì lò'wa tíni dhi, m̀i ni kitswá tàá fa kàdrì kòndhi dré dhi «Mí ngi m̀i lizo ámi bhe tìle yìandre na» gò, fa nda dré àmi kì kúlí kà'izo 'òle.»

Tà kitswálepi màràbà dóro dhi dré 'òle dhi

7 «Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré màràbà adrélépi amvú 'a yà, kó ngalé adrélépi kábilígyà líkí yà dhi íbe gò, akódhi nda dré agòzo amvú lésè dhi,

dhya nda adré tàá drá ngíni? Adré tsì tàá drá dhi: <Mí afí mbèlè lírílé ngá nya?> ⁸ Kóko! Dì, adré be ína tàá dhi: <Mí ladhí ngá má dré kitswálé nyàlè. Mí topfó ámi kítá, ngá bhàzo má dré nyàlè ìndì má dré mvùlè 'íká, gò mí kògòró mína ni nya, ìndì mína ni mvu ndò.> ⁹ Bvóá dhi, mírì nda adré tsì àwoyà ta màrábà nda dré, dré tà tàlè í dré dhi ki 'òlè dhi sè 'í? Kóko! ¹⁰ Dì tà nda kòdhi kókpà kònìni àmi dré. Mì kò'o tà títi tàlè àmi dré dhi i dre dhi, mì kàdré tàá dhi: <Ama màrábà tàko dhi 'i. Mà 'o ngbà 'í tà kitswábhá mà dré 'òlè dhi i kòdhyà.>»

Yésu tidrí móndí mudrí kàrí dré rùlè dhi i

¹¹ Yésu dré tá adrérà'a lèlè Yèrúsalemà na dhi 'á dhi, adré tá lavúlè bvò Gàlíláyà àdhyà ki bvò Sàmàríyà àdhyà be dhi 'ásè. ¹² Dré tá adrérà'a fíle bhà àlo na dhi 'á dhi, móndí mudrí kàrí dré rùlè dhi i dré alìzo kitswálé ru kisú ába. Ayi nda i dré àyi ki kikízó vwàvwà ro tsà gò, ¹³ kúlí loyó tàzoá dhi: «Yésu, Mírì, mí bhà àma ki kizà wà!» ¹⁴ Yésu kònò àyi dre dhi, dré tàzoá dhi: «Mì lè àmi kì rúbhá ki tadhá kòwánà i dré.» Dì i dré adrérà'a lèlè dhi 'á dhi, i dré adrízó.

¹⁵ Dì àyi ki àlo kònò í adrí dre dhi dre dhi, dré agòzo Gìká ni rú bhabe kùlè kúlí 'u'ù sè. ¹⁶ Dré adhézó Yésu pá, àyi mǐ bha kǐnì mi gò, àwoyà tàzo drá tà dré tá 'òlè í dré nda ni tà sè. Dì akódhi nda tá ína Sàmàríyà agó 'i. ¹⁷ Gò Yésu dré lizízóá móndí í làga dhi i tí dhi: «Àyi adríbhá kòdhi i tá tsì mudrí ko? Dì àruka ni nzi-drì-su nda i ángwà? ¹⁸ Dhya àlo àyi kòfalé agòlèpi Gìká ni rú bha kùlè dhi yókódhó, ngbà 'í agó sùrú twá ro kònìdhi 'i?» ¹⁹ Gò dré tàzoá agó nda dré dhi: «Mí nga lèlè. Ámi tà ka'íka'í tidrí mi dre.»

Gìká ni Opì ni atsama

(A kònò kpà Mátáyò 24:23-28, 37-41)

²⁰ Kítú àlo dhi, Fàrìsáyò i lizí tá Yésu tí dhi: «Gìká ni Opì ni atsá ángutú?» Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Gìká ni Opì adré ína alìlè ngóro móndí i dré adrélé ngá letè nòlè dhi tíni ko. ²¹ A kitswá kpà tàá dhi <Mì nò ká, Gìká ni Opì kònwa!> yà, kó ngalè <Gìká ni Opì kònàlè!> yà dhi ko. Tàko ko, Gìká ni Opì àmi kòfalé be.»*

²² Dré gòzo tàá àyi lebèbhá i dré dhi: «Lókyá adrélèpi alìlè dhi sè dhi, mì ni adré lovó íbe tò kitswázó ndìndì Móndí ni Mv́a ni kítú ki àlo no. Dì, mì kitswá àmíkya nòá ko. ²³ Móndí ki tàá àmi dré dhi <Mì nò ká, akódhi kònàlè!> yà, kó ngalè <Akódhi kònwa!> yà dhi. Dì, mì lè àmíkya ràlè àyi vèsè ko. ²⁴ Tàko ko, kítú Móndí ni Mv́a dré dra agòzo dhi tú dhi, a ni agó ngóro bhù dré adrélé lagúlé ngá kazá bhù mǐbhalé ni bvó àlo lésè tsàlè bvó ni àzya na dhi tíni. ²⁵ Dì, adré leá dhi, akódhi kònnya rè zyà kizà lavúlè, ìndì móndyá ándrò kòni i kògà rè zyà akódhi.

²⁶ Lókyá Móndí ni Mv́a dré adrérà'a 'òlè agòlè dhi 'á dhi, tà ki adré ngóro Nówè ni lókyá 'á dhi tíni. ²⁷ Móndí i adré tá àyíkya ngá nya, adrézó ngá mvu, adrézó ru mo, adrézó àyi ki ànzi ki fe mòlè, tsàlè kítú Nówè dré fìrà'a bwátù kàdrì na dhi 'á. Gò yǐ liti andre dré atsázó ngbǒ ró àyi ki tupfú todràlè títi.

²⁸ Tà nda ki adré kpà ngóro Lótò ni lókyá 'á dhi tíni. Móndí i adré tá àyíkya ngá nya, adrézó ngá mvu, adrézó ngá gǐ, adrézó ngá lagí, adrézó ngá kidhí, adrézó kpà dzó si. ²⁹ Dì, kítú Lótò dré apfòzo Sòdómà lésè dhi sè dhi, àtsí i bàrúti íbe dhi i dré adàzo ngbǒ ró bhù lésè àyi ki tupfú todràlè

* **17:21** 17:21 A kitswá kpà kúlí tsìlè Gíríkì ti sè kòni ki ladzá kònìni: «Gìká ni Opì àmi léna be.»

títí. ³⁰ Tà nda kòdhi kɛ adré kókpà kònini kítú Mónde ní Mv́á dré dra apfòzo dhi tú.

³¹ Kítú nda sè dhi, lè dhya dra adrélépi áyi dzó drina dhi kási file dzó na, áyi ngá kɛ do lapázó ába dhi ko. Kókpà kòdhi t́ini, dhya dra adrélépi amvú na dhi kògò nzile í bhàna ko. ³² Mì kisù rè tà atsálépi Lótò ní tòkó rú dhi ká! ³³ Dhya ángùdhi adrélépi áyi tándi ní lídrì le líkílé dhi, a ní áyi lídrì nda ní 'o av̀ile. Di, dhya ángùdhi adrélépi ína áyi lídrì fe dhi, a ní áyi lídrì nda ní líkí.

³⁴ Má adré tàá àmi dré dhi: Ngátsi nda sè dhi, móndí rì dhi kɛ adré ayilé lánɡá àlo dri. A ní àlo ní ni do, àzya ní ni tayí. ³⁵ Tòkó rì dhi kɛ adré ngá 'i t́umání. A ní àlo ní ni do, àzya ní ni tayí.» [³⁶ †] ³⁷ Yésu ní lebèbhá ì gò lizíá dhi: «Mírì, tà nda kɛ ru 'o ángolé?» Di Yésu logó àyi dré dhi: «Àrà ángùdhi àbvò dré adrézó lána dhi drìle dhi, àrí àɡáɡa dhi kɛ kókpà ru kimó kitswálé àbvò nda ní te.»

18

Pídhiɡó tàytòkó ì tàbvó tàlepi be dhi kɛ tà dri dhi

¹ Gò Yésu dré pídhiɡó kònidhi ní pìzo, tadházóá áyi lebèbhá ì dré dhi, lè ì kàdré tà zi Gíká tí landè àko ró ngíni ya dhi. ² Tà dhi: «Tàbvó tàlepi àlo dhi tá bhàandre àlo dhi na. Adré tá ína Gíká ní ro ko, adrézó kpà móndí kɛ tà kisù ko. ³ Di tàytòkó àlo bhàandre nda 'á dhi adré tá ína alìle akódhi véle rä, adrélé tàá dhi: <Mí lanzí rè tà àma kòfalé áma kàribhá be dhi ní bvó, tà gyágya 'òzo má dré dhi ká!>

⁴ Lókyá be vwàvwà ro dhi, tàbvó tàlepi nda adré tá tà nda ní ga rè. Di, kùdù ro dhi, dré ína kisùzoá í léna dhi: <Gba má dré adrézó Gíká ní ro ko yà, adrézó kpà móndí kɛ tà kisù ko yà dhi, ⁵ má ní tà gyágya 'o tàytòkó kòdhi dré, dré adrélé áma lagù tò dhi sè. Tàko ko, má kò'o kònini ko dhi, akódhi ní ngbú adrélé alìle áma drì kizá.>»

⁶ Di Mírì gò tàá dhi: «Mì yi rè tà tàbvó tàlepi gyágya ko nda dré tàle dhi ká. ⁷ Di Gíká kitswá tsì tà gyágya 'o móndyá í dré zìle gò ì dré adrézó liyílé í rú kítú vésè ìndì ngátsi vésè dhi ì dré ko? A ní tsì lókyá tigí àyi kɛ ledézó? ⁸ Má adré tàá àmi dré dhi: A ní tà gyágya 'o àyi dré mbèlè. Di, lókyá Mónde ní Mv́á dré dra agòzo dhi tú dhi, a ní tsì móndyá adrèbhá áyi ka'í bàti dhi kɛ kisú bvò dri dhi 'í?>

Pídhiɡó Fàrisáyò ì mèdáyì lagílèpi be dhi kɛ tà dri dhi

⁹ Gò Yésu dré pídhiɡó kònidhi ní pìzo móndyá adrèbhá tá àyi kɛ no gyágya gò, adrézó móndyá àruka títí dhi kɛ ayízè dhi ì dré. ¹⁰ Tà dhi: «Àgo rì dhi ì mbà tá tépelò na kitswálé tà ta Gíká be. Alo ní tá Fàrisáyò 'i. Azya ní tá mèdáyì lagílèpi 'i. ¹¹ Di Fàrisáyò nda totó tá ì adrélé tà ta Gíká be í léna kònini: <Á! Gíká, má adré àwoyà ta mí dré, má dré adrélé móndyá àruka títí dhi ì t́ini ko dhi sè. Ayi nda ì ngá lovó bhabhá 'i, tà kònzi 'obhá 'i, ìndì múná tà 'obhá 'i. Má adré kpà àwoyà ta mí dré, má dré adrélé mèdáyì lagílèpi kòdhi t́ini ko dhi sè. ¹² Má adré mána tàbirí mvo, adrézó tà zi mí tí vésè be rì pòsò àlo sè. Má adré kpà ngá títí má dré adrélé kisúlé, lanzílé 'a be mudrí dhi kɛ àlo fe mí dré.>

¹³ Di, mèdáyì lagílèpi nda totó tá ína ì lará ro, adrélé ndìndì áyi m̀ì le tingálé kurú na bhù na ko. Adré tá áyi agá di kizà dré, adrézó tàá dhi: <Á! Gíká, ma tàkonzì líyí 'i. Mí bhà áma kizà wà!>

† 17:36 17:36 Wáráɡa Gíká ní Kúlí t́isìzo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adré kúlí kòni kɛ kisú kònwa ko: [Ago rì dhi kɛ adré amvú na. A ní àlo ní ni do, àzya ní ni tayí.]

¹⁴ Má adré tàá àmi dré dhi: Mèdáyì lagílèpi nda gò ína nzìle í bhàna móndí Gìká dré bhàle gyägya dhi ró dhi nì. Dì, Fàřsáyò nda nzi ína kònìnì ko. Tàko ko, Gìká ni dhya ángùdhi adrélèpi áyi tà bha kuru dhi ni tà tířì kìnì mi. Dì, a ni dhya adrélèpi áyi tà bha kìnì mi dhi ni tà tingá kuru.»

*Yésu zi tà tani Gìká tí ànzimvá i dri
(A kònò kpà Mátáyò 19:13-15; Márokò 10:13-16)*

¹⁵ Amvolásà dhi, móndí ì adré tá àyi ki ànzimvá ki adó alìzo àyi íbe Yésu vélé, kòtabèró àyi, tà tani zìzo Gìká tí àyi dri be dhi bvó. Akódhi ni lebhèbhá ì kònò tà nda dre dhi, ì dré dhèzo adrélé lawàle móndyá nda ì dri tà nda sè. ¹⁶ Dì, Yésu dré ína ànzimvá nda ki azízó í vélé gò, tàzoá áyi lebhèbhá ì dré dhi: «Mì tayí ànzimvá kònì ì alìle má vélé. Mì logá àyi ko. Angyá ko, Gìká ni Opì móndyá adrèbhá àyi nda ì tíni dhi ì dré. ¹⁷ Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélèpi Gìká ni Opì ka'ì ànzimvá kya tíni ko dhi, kitswá tàdzí fìle lána ko.»

*Yésu i agó àlo ngá líyí ro dhi be dhi
(A kònò kpà Mátáyò 19:16-30; Márokò 10:17-31)*

¹⁸ Amvolásà dhi, Yúdà ànzi ki kàdrì ki àlo dré alìzo Yésu vélé akódhi ni lizí, tàzoá dhi: «Dhya dóro adrélèpi tà tadhá ni, lè má kò'o àdho tà kòdhya kitswázó lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú dhi?» ¹⁹ Yésu logó drá dhi: «Mí adré áma zi dhya dóro dhi ró àdho tà sè? Dhya adrélèpi dóro dhi yókódhó, ngbà 'í Gìká 'i kalóma. ²⁰ Mí nì tà tátrířì kúlí dré adrélé tàle à kò'o dhi ì be: «Lè mí kò'o múná tà ko. Mí kòpfu móndí dràle ko. Mí kòkugù ngá ko. Mí kòtà tà móndí rú kinzò sè ko. Mí kàdré ámi atá ni lindrì bha ámi andre be.»» ²¹ Dì agó nda tà drá dhi: «Má líkí tòlí nda kòdhi ì títi, kídhóle má dré tá adrèrà'a kàdhúrà ro dhi 'á.»

²² Yésu kòyi tà nda dre dhi, dré tàzoá drá dhi: «Tayí rè dhu mí dré tà àlo kòdhya: Mí lì ámi ngá títi dhi ki lagí, làfa ni ni lanzízó lemerèbhá ì dré gò, mí kàdré ró ngá làgí be kàdrì dhi íbe bhù na. Dì mí alì adrélé áma lebhè.» ²³ Agó nda kòyi tà nda dre dhi, kizà dré akódhi ni 'òzo lavulé, dré tá adrélé ngá íbe zyandre ró dhi sè.

²⁴ Yésu kònò akódhi tá kizà ro dhi dre dhi, dré tàzoá dhi: «Ngábhá ki fìma Gìká ni Opì na dhi kòkóròko! ²⁵ Ngá líyí ni fìma Gìká ni Opì na dhi ína kòkóròko lavulé, kàmílò ni fìma lavulé sìnđánì ni bhálé 'ásè dhi rúsè!»* ²⁶ Gò móndyá kúlí nda ki yibhá dhi ì dré lizízó dhi: «Kàdré kònìnì dhi, àdhi ni di kitswá lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú nì?» ²⁷ Yésu logó dhi: «Tà kitswálé 'òle bwà ko móndí ì mìlèsè dhi, tà Gìká dré kitswálé 'òle nì dhi 'i.»

²⁸ Gò Péteró dré tàzoá drá dhi: «Mí nò rè ká! Mà tayí áma ki ngá títi dhi ì adrézó ámi lebhè.» ²⁹ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi áyi dzó 'i yà, áyi tòkó 'i yà, áyi adrúpi ì 'i yà, áyi tibhá ì 'i yà, kó ngalè áyi ànzi ì 'i yà dhi ki tayílépi Gìká ni Opì ni tà sè dhi, ³⁰ a ni ngá nda ki vúdrì kisú tsàle vèsè be bí lókyá kònìdhi sè. Kòdhi íbe dhi, a ni kòkpà lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú lókyá adrélèpi alìle dhi sè.»

*Yésu gò tódhyá áyi dràma ni tà longó, áyi ngàma dràdrà 'ásè dhi be
(A kònò kpà Mátáyò 20:17-19; Márokò 10:32-34)*

³¹ Amvolásà dhi, Yésu dré áyi lebhèbhá mudrì-drì-rì dhi ki drìzo gàrà dri gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mì yi rè ká! Mà adré mbàle Yèrúsalémà na. Kònàle dhi, tà títi pròfètà ì dré tisìle Móndí ni Mvá ni tà dri dhi ki ru 'o. ³² A ni

* 18:25 18:25 «Kàmílò» kònìdhi, kà'wá kàdrì dònčí tíni dhi 'i.

akódhi ni lefè pàgánò i drígá. Ayi nda ì dré akódhi ni gùzo, lodházóá, tùsú lufúzó mǎá, ³³ tswàzoá gò, pfùzoá dràle. Di kítú ni na sè dhi, dré ngàzo dràdrà 'àsè.»

³⁴ Di, tà Yésu dré tàle nda ki àlo fì tá ína àyi drìna ko. Tà nda ki àndu zù tá i zùzù àyi dré. Di ì nǐ ngalè Yésu adrè tá àdho tà ta ya dhi ko.

Yésu tídrí agó àlo mǐ be kùdúkùdu ró dhi

(A kònò kpà Mátáyò 20:29-34; Márokò 10:46-52)

³⁵ Yésu dré tá adrèrà'a tsàle ànyi Yèríkò làga dhi 'á dhi, agó àlo mǐ kùdúkùdu ró dhi lírì tá láti làga adrélé ngá zi móndí i tí. ³⁶ Akódhi nda kòyi móndí zyandre i adrèrà'a lavulé dre dhi, dré lizízóá ngalè tà nda àdho tà 'i ya dhi. ³⁷ Gò logózóá drá dhi: «Yésu Nàzàrètà lésè dhi adrè lavulé nì.»

³⁸ Kòyi tà nda dre dhi, dré ngàzo adrélé loyóá dhi: «Yésu, Dàwídì nǐ Mvǎ, mí bhà áma kizà wà!» ³⁹ Mòndyá adrèbhá lavulé drìdrì dhi ì dré adrézó tetrélé akódhi dri, kòtayíró kúlí adrézó kíri. Di, dré gòzo véle adrélé kúlí loyó wáláká ni nǐ lavú: «Dàwídì nǐ Mvǎ, mí bhà áma kizà wà!»

⁴⁰ Gò Yésu dré áyi kikízó tàá dhi, à kàdrì agó nda alìzo ába í véle. Akódhi nda kàtsá ànyi dre dhi, Yésu dré lizízóá tíá dhi: ⁴¹ «Mí adrè leá má kò'o mí dré àdho tà kòdhya?» Akódhi logó dhi: «Mírì, má lè ngá nòle!» ⁴² Di Yésu tà drá dhi: «Mí kònò ngá. Àmi tà ka'íka'í tídrí mǐ dre.» ⁴³ Gbǎ kòdhwa, akódhi dré kidhózó adrélé ngá no. Gò dré ngàzo adrélé Yésu ni lebe adrézó Gíká ni rú bha kùle. Mòndyá títi dhi ì kònò tà nda dre dhi, ì dré kpà adrézó Gíká ni rú bha kùle.

19

Yésu i Zàkáyò be dhi

¹ Yésu dré fizo Yèríkò na gò adrélé lavulé bhàandre nda 'àsè. ² Di agó àlo rú be Zàkáyò, adrélépi mèdáyì lagíbhá ki kàdrì ro ìndì ngá líyí ro dhi tá kpà bhàandre nda na be. ³ Akódhi nda adrè tá leá nòle ngalè Yésu àdhi 'i ya dhi. Di, móndí zyandre dhi ki tà sè dhi, kitswá tá ína nòá bwà ko, dré tá mbàle tàli dhi sè. ⁴ Gò dré ràzo drìdrì mbàle fa rú be sikhómórò dhi drìna, kitswálé Yésu ni no dhi bvó. Tàko ko, akódhi nda adrè tá 'òle lavulé láti nda 'àsè. ⁵ Yésu kàtsá àrà nda 'á dre dhi, dré mǐ tǐngázó Zàkáyò ni no gò, tàzoá drá dhi: «Zàkáyò, mí así mbèlè. Angyá ko, adrè leá dhi, má kàyí àndrò mí bhàna.» ⁶ Di Zàkáyò dré asízó mbèlè gò, dré Yésu ni ka'izo dòle í bhàna arí sè.

⁷ Mòndyá títi tà nda ni nobhá dhi ì adrè tá Yésu ni ndrì, adrézó tàá dhi: «Dhya kòdhi lǐ ína fìle ayílè tàkonzì líyí ni dzó na!» ⁸ Di, Zàkáyò dré ngàzo áyi totó Mírì kandrà tàá drá dhi: «Mírì, mí nò rè ká! Má ni áma ngá títi lanzíle 'a be rǐ dhi ki àlo fe lemerèbhá i dré. Kòdhi íbe dhi, má kòkàrí móndí ni làfa túrúpfú sè dhi, má ni làfa nda ni logó drá, àzya ni nǐ bhàzo drǐá vèsè be na.» ⁹ Di Yésu tà drá dhi: «Àndrò, tà tídrízó dhi afí dzó kònìdhi lé dre. Tàko ko, dhya kònìdhi kókpà Abàràma ni ànzi ki àlo 'i. ¹⁰ Angyá ko, Móndí nǐ Mvǎ alì kitswálé mòndyá avìbhá dhi ki nda, àyi ki tídrízó dhi bvó.»

Pídihígo màràbà mudrì dhi ki tà dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 25:14-30)

¹¹ Mòndyá zyandre nda ì dré tá adrèrà'a Yésu ni yi dhi 'á dhi, dré gòzo pídihígo àlo dhi ni pi àyi dré. Tàko ko, akódhi tá ànyi Yèrúsalemà làga, ìndì ì adrè tá àyikya kisùá dhi, Gíká ni Opì ni atsá gbǎ lókyá nda sè. ¹² Di tà àyi dré dhi: «Agó àlo ópí ki sùrú lésè dhi adrè tá 'òle lǐle bvò vwàvwà ro dhi

na, à kòbharó i adrélé ópí ro gò, í kàgòró adrélé áyi òpì nya be dhi bvò.
 13 Di dré áyi màràbà mudrí dhi ki azizó, làfa lò'wa mudrí dhi ki lanzizó àlo àlo àyi drígàsè gò, tàzoá àyi dré dhi: <Mì kàdré àzì 'o làfa kònìdhi sè adrézó timbàá, tsàle lókyá má dré dra agòzo dhi 'á.>*

14 Di, mónnyá akódhi ni bvò nda lé dhi ì adré tá àyikya togó kònzi bha akódhi rú. Gò ì dré móndí mùzo lile akódhi vèsè tàá dhi: <Mà adré leá dhi, dhya kòdhi kònya òpì àma dri dhi ko.>

15 Di, tágba kònìni dhi, à dré akódhi ni bhàzo ópí ro gò, dré agòzo. Dré màràbà mudrí í dré tá làfa tayízó àyi drígá nda ki azizó gò, àyi ki lizizó nìzoá ngalè ì timbà tá áyi làfa ni drì ángopí ya dhi. 16 Dhya drìdrì dhi kàtsá dre dhi, dré tàzoá dhi: <Mírì, má 'o àzì làfa lò'wa mína sè gò, làfa lò'wa mudrí àruka ki kisúzó bhàle dríá.> 17 Di ópí nda tà drá dhi: <Àma màràbà dóro ni, mí 'o dóro! Mí dré kitswálé má dré ka'ile tà mvá tsà sè dhi sè dhi, má ni ámi bha adrélé bhàandre mudrí dhi ì drìle.>

18 Gò màràbà ni rì dré atsázó tàá dhi: <Mírì, má 'o àzì làfa lò'wa mína sè gò, làfa lò'wa nzi àruka ki kisúzó bhàle dríá.> 19 Di ópí nda tà drá dhi: <Má ni ámi bha adrélé bhàandre nzi dhi ì drìle.>

20 Gò màràbà ni na dré atsázó tàá dhi: <Mírì, làfa lò'wa mína kònìdhi. Má zù tá làfa nda tayílé kítá na. 21 Má adré tá ámi ro, mí dré adrélé agó tòmbá 'i dhi sè. Mí adré mína ngá mí dré bhàle ko dhi ki do, adrézó kpà ngá mí dré kidhílé ko dhi ki akónà.>

22 Di ópí nda tà drá dhi: <Mì, màràbà kònzi ni, má ni ámi tàbvó ta ámi tàndi ni kúlí sè. Mí nì tá tàle dhi, ma agó tòmbá 'i dhi be. Má adré ngá má dré bhàle ko dhi ki adó, adrézó ngá má dré kidhílé ko dhi ki akónà.>

23 Mí bhà òpí tá làfa mána dzó adrézó làfa 'o lendrélé dhi na ko àdho tà sè? Kònò má ni tá kitswá làfa nda ni adó àmupi ni be.> 24 Gò dré tàzoá móndí í làga dhi ì dré dhi: <Mì do làfa lò'wa kòdhi akódhi drígàsè, fèle dhya adrélépi ába mudrí dhi dré.> 25 Di ì tà drá dhi: <Mírì, akódhi nda làfa lò'wa íbe mudrí!> 26 Akódhi logó àyi dré dhi: <Má adré tàá àmi dré dhi: Dhya ángùdhi adrélépi ngá íbe dhi dré dhi, à ni akódhi ni ngá nda ki drì timbà. Di, kàdré ína dhya adrélépi ngá àko dhi ni tà sè dhi, à ni ndìndì ngá mvá tsà dré adrézó ába dhi ni do drígàsà. 27 Di, kàdré áma kàribhá lèbhá tá má kònya òpì àyi dri ko nda ki tà sè dhi, mì adrì àyi alìzo àyi ki tilí todràle má kandrá.>>

Yésu fì Yèrúsalmà na ópí tìni

(A kònò kpà Mátáyò 21:1-11; Mároko 11:1-11; Yòwànì 12:12-19)

28 Yésu kòtà tà nda ì dre dhi, dré gòzo láti do adrézó mbàle Yèrúsalmà na. 29 Kòtsa ànyi bhà rú zìle Bètèfágè ìndì Bètàníyà dhi ì kandrá, ànyi kòngó Olívè fa kya làga dre dhi, dré áyi lebhá rì dhi ki mùzo lile drìdrì, 30 tàzoá àyi dré dhi: «Mì lè bhà àmi kandrá kònàdhi léna. Mì kòfì lána dre dhi, mì ni púndà mvá 'ile, à dré dhu rè mbàzo dríá ko dhi ni kisú. Mì atrì akódhi, alìzo ába má vélé. 31 Dhya àlo kòlízì àmi tí dhi: <Mì adré tríá àdho tà sè?> ya dhi, mì kòtà drá dhi: <Mírì adré leá nì.>>

32 Di dhya mùle nda ì dré lizo tà nda ni kisú ngóro Yésu dré tá tàle àyi dré dhi tìni. 33 Ì dré tá adrèrà'a púndà mvá nda ni atrì dhi 'á dhi, púndà nda ni líyí ì dré lizizóá àyi tí dhi: «Mì adré púndà mvá kòdhi ni trì àdho tà sè?» 34 Ì logó dhi: «Mírì adré leá nì.» 35 Gò ì dré púndà mvá nda ni asézo atsázó ába Yésu vélé. Ì dré àyi ki kítá bhèzo dríá gò, Yésu ni 'òzo lírìlé dríá.

* 19:13 19:13 A adré tá làfa lò'wa kònìdhi ni rú zi «mínà». Mínà àlo dhi tá làfa adrélé fèle móndí àlo dré àzì 'òle mbá na sè dhi tí dhi 'i.

³⁶ Di akódhi dré tá adrérà'a lile dhi 'á dhi, móndí zyandre dhi ì adré tá àyi ki kítá ki lasé láti mǐsè, kòlavúró driásà be dhi bvó. ³⁷ † kòtsa ànyi Yèrúsalmà làga láti adrélépi síle kóngó Olívè fa kya drílèsè dhi 'á dre dhi, akódhi ni lebhá zyandre títi dhi ì dré ngàzo adrélé lenzélé lúlúgyá be, adrézó Giká ni rú bha kùle tà títi líndrìga ró ì dré nòle dhi ki tà sè. ³⁸ † adré tá tàá dhi:

«Tà tani kàdré ópí adrélépi alile Mírì ni rú sè dhi dri!

Tà kìdrìkìdri kàdré bhù na, ìndì rúku kàdré Giká kurú na bhù na dhi dré!»†

³⁹ Gò Fàrísáyò àruka móndyá zyandre nda ì kòfalé dhi ì dré tàzoá Yésu dré dhi: «Tadhálépi, mí kòlawà àmi lebhá ni ì dri, ì kòtayíró kúlí!» ⁴⁰ Di Yésu logó dhi: «Má adré tàá àmi dré dhi: † kòtayí kúlí dhi, kírà ki lúlúgyá ga nì!»

Yésu ngo Yèrúsalmà ni tà sè

⁴¹ Yésu kòtsa ànyi Yèrúsalmà làga bhàandre nda ni no dre dhi, dré ngàzo ngòle tà ni sè, ⁴² tàzoá dhi: «Á! Yèrúsalmà, kònò mí kònǐ tá tà kítswálépi tá tà kìdrìkìdri fe mí dré lókyá ándrò kònìdhi sè dhi be dhi! Di, nyànomvá dhi, tà nda zù ì zùzù mí dré. ⁴³ Tàko ko, lókyá ni atsa àmi ki gò, àmi kàribhá ì dré àmi gàrà kizo kúru, ngá tobhàzo kítswázó àdzú bhu mí rú gò, ì dré àdzú bhuzo mí be àmi gàrà títi dhi ì 'ásè. ⁴⁴ † ni àmi ki bhe kinyílé kǐnì mi, àmi ànzì mí lé dhi íbe. † kítswá kírà ki àlo tayí àzya ni dri ko. Angyá ko, mí nì tá mína lókyá Giká dré alizo kítswalé àmi tidrí dhi ko.»

Yésu dro móndyá adrèbhá ngá lagí dhi ì topfòle tépelò 'ásè

(A kònò kpà Mátáyò 21:12-17; Mároko 11:15-19; Yòwànì 2:13-22)

⁴⁵ Amvolásà dhi, Yésu dré fizo tépelò na gò, dré ngàzo móndyá adrèbhá tá ngá lagí kònale dhi ki dro topfòle 'ásà. ⁴⁶ Dré tàzoá àyi dré dhi: «Giká ni Kúlí adré tàá dhi: «Áma dzó ni adré dzó adrézó tà ta má be dhi 'i.» Di, mí gò àmíkya dzó nda ni bha adrélé àrà kùgubhá ì dré adrézó àyi ki zu dhi ró!»‡

⁴⁷ Kítú àlo àlo títi ì sè dhi, Yésu adré tá tà tadhá tépelò na. Kòwànà kàdrì ì, tatrìtrì kúlí tadhábhá ì tsàle Yúdà ànzì ki drì kobhá íbe dhi, ì adré tá láti nda kítswázó akódhi ni pfu dràle. ⁴⁸ Di, ì kítswá tá àyíkya láti kisú bwà ko. Angyá ko, móndyá títi dhi ì adré tá akódhi ni kúlí yi lovó sè.

20

A lizí Yésu tí ngalè akódhi ni rìnyí angá ángolésè ya dhi

(A kònò kpà Mátáyò 21:23-27; Mároko 11:27-33)

¹ Kítú àlo dhi, Yésu adré tá móndí ki tadhá tépelò na, adrézó Rúbí Tani longó àyi dré. Gò kòwànà kàdrì ì, tatrìtrì kúlí tadhábhá ì ìndì bhàgo íbe dhi ì dré alizo akódhi vélé, ² lizíá tíá dhi: «Mí tà rè àma dré ká: Rìnyí mí dré adrézó tà kòdhi ki 'o dhi angá ína ángolésè? Adhi fè rìnyí nda mí dré nì?»

³ Yésu logó àyi dré dhi: «Má ni kókpà tà àlo dhi ni lizí àmi tí. Mí tà rè má dré ká! ⁴ Bàtìsimò Yòwànì dré fèle dhi angá tá ína ángolésè: Giká vélésè, kó ngalè móndí ì vélésè?» ⁵ Gò ì dré dhèzo adrélé tà kayí àyi kòfalésè, adrézó tàá dhi: «Mà kòtà dhi «Bàtìsimò nda angá Giká vélésè» dhi, akódhi ni go lizíá àma tí dhi: «Mí ka'í di Yòwànì ko àdho tà sè?» ⁶ Di, mà kòtà kó dhi «Bàtìsimò nda angá móndí ì vélésè» dhi, móndyá títi dhi ki àma ki lebhé

† 19:38 19:38 A kònò Longó ì 118:26. ‡ 19:46 19:46 A kònò Esáyà 56:7; Yèrèmíyà 7:11.

todràle kírà sè. Angyá ko, ì adré ka'íá dhi, Yòwánì tá ína pròfétà 'i.» ⁷ Dì ì dré logózóá drá dhi: «Mà nì ngalè bàtísimò nda angá ángolésè ya dhi ko.»

⁸ Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Kàdré kònìni dhi, mà kitswá kókpà tàá àmi dré ngalè rinyí má dré adrézó tà nda ki 'o dhi angá ángolésè ya dhi ko.»

Pídhígó vínò líkíbhá kònzi dhi kì tà dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 21:33-46; Márokò 12:1-12)

⁹ Gò Yésu dré pídhígó kònìdhi nì pìzo móndí ì dré, tàzoá dhi: «Agó àlo dhi bhe tá vínò àyi amvú na. Dré amvú nda nì tayízó vínò líkíbhá àruka ì drígá gò, lizo atsí na lókyá be vwàvwà ro. ¹⁰ Lókyá vínò lò'wa kizo dhi kòkítswá dre dhi, dré àyi mārábà ki àlo mùzo lile vínò líkíbhá nda ì véna, ì kòfèrò í dré lò'wa ína tìni dhi be dhi bvó. Dì, vínò líkíbhá nda ì dré àyikya mārábà nda nì tswàzo gò, logózóá nzìle drígálé sè. ¹¹ Gò amvú líyí nda dré mārábà àzya mùzo lile àyi véna. Dì, ì dré kpà akódhi nda nì tswàzo, kanyò fèzo drá gò, logózóá drígálé sè. ¹² Dré gòzo mārábà nì na mu lile gò, ì dré akódhi nda nì pfùzo bí íbe gò, dòzoá bhèle amvú 'àsè kivi na.

¹³ Dì amvú líyí nda kòyi tà nda dre dhi, dré kisùzoá í léna dhi: «Má nì 'òá ngíni? Má nì áma mváagó má dré lèle tò dhi nì mu kòdhyà. Aruka nì, ì nì akódhi nì lindrì bha.»

¹⁴ Dì, vínò líkíbhá nda ì kònò mváagó nda adrèrà'a alile dre dhi, ì dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: «Kònàdhi dhya dra amvú kònìdhi nì kisúlépi tàyilé ro dhi 'i. Mà kòpfu akódhi dràle, amvú dré tá kitswálé kisúlé tàyilé ro nda kàdrérò àma dré!» ¹⁵ Dì ì dré ngàzo akódhi nì ru bhèle amvú nda 'àsè kivi na gò, pfùzoá dràle.»

Yésu gò liziá dhi: «Mì adré kisùá dhi, amvú líyí nda nì 'òá ngíni àyi kì tà sè dhi? ¹⁶ Akódhi nì tsa vínò líkíbhá nda kì tupfú todràle gò, gòzo amvú vínò àdhyà nda nì tayí móndí àruka ì drígá.»

Dì móndyá zyandre nda ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré tàzoá dhi: «Tà nda kòdhi ì kò'o ru tàdzí ko!»

¹⁷ Dì Yésu dré àyi kì nòzo dhi gò, tàzoá dhi: «Tà tisìle Gíkà nì Kúlí na kònìdhi adré dì lèá tàle ngíni?

«Kírà dzó sibhá ì dré gàle gàgà dhi,

gò atsálé kírà agógó dzó nda dré adrézó àyi totó dríá dhi ró.»*

¹⁸ Dhya ángùdhi dra dhèlepi kírà nda dri dhi nì ño. Kòdhi íbe dhi, kírà nda nì dhya ángùdhi í dré dra adhézó dríá dhi nì kinyí.»

¹⁹ Gbà lókyá nda sè dhi, tátírítrí kúlí tadhábhá ì kòwánà kàdrì íbe dhi ì dré láti ndàzo kitswázó Yésu nì ru. Angyá ko, ì nì tá tàle dhi, akódhi pí tá pídhígó nda àyi rú dhi be. Dì, ì dré tá adrélé móndyá zyandre dhi kì ro dhi sè dhi, ì dré akódhi nì tayízó.

Kàyisàrà, Rómà kì ópí kàdrì nì mèdáyì gìma

(A kònò kpà Mátáyò 22:15-22; Márokò 12:13-17)

²⁰ Dì ì dré ngàzo adrélé Yésu nì mì ga gò, móndí àyi kì 'obhá adrélé móndí gyägya ró dhi kì mùzo lùzu ró lile Yésu véna. Ayi nda ì adré tá akódhi nì le 'òle la'ile kúlí dré tá adrélé tàle dhi ì sílé, ì kòkítswáró akódhi nì fe Rómà kì gùvèrènerè drígá. ²¹ Dì ì dré akódhi nì lizízó tàzoá dhi: «Tadhálépi, mà nì tàle dhi, tà mí dré adrélé tàle ìndì tadhálé dhi ì gyägya dhi be. Mí adré móndí kì no twátwa ko. Mí adré kpà Gíkà nì tà tadhá tà bàti sè. ²² Dì mí tà rè àma dré ká: Ama kì tátírítrí kúlí ka'í, mà kàdré Kàyisàrà nì mèdáyì gì dhi 'í? Kó ngalè, ka'í ko?»

* 20:17 20:17 A kònò Longó ì 118:22.

²³ Di, Yésu dré ína àyi kɪ túrúpfú tà n̄zo kyá gò, logózóá àyi dré dhi: ²⁴ «Mì afè dènári àlo dhi má dré nòle.» † kòfè làfa lò'wa nda drá dre dhi, dré lizízóá dhi: «Móndí líndrí kònìdhi tsàle rú tisìle dríá kònìdhi be dhi, àdhi àdhya 'i?» † logó drá dhi: «Kàyisàrà àdhya 'i.» ²⁵ Di Yésu tà àyi dré dhi: «Mì kàdré di ngá Kàyisàrà àdhya ni fe Kàyisàrà dré, adrézó kpà ngá Giká àdhya ni fe Giká dré.»

²⁶ Di ì kitswá tá akódhi ni 'o la'ìle kúlí dré tá tàle móndí ì kandrà dhi ì sílé bwà ko. Be ró dhi, àyi kɪ líndrí ga tá kúlí dré logólé nda sè gò, ì dré kúlí tayízó adrézó kírì.

Tà lizílé ngangà dràdrà 'àsè dhi ni tà dri dhi
(A kònò kpà Mátáyò 22:23-33; Márokò 12:18-27)

²⁷ Amvolásà dhi, Sàdùkáyò àruka ì dré alizo Yésu véle kitswálé tà lizí tíá. (Ayi nda ì adrè tàá dhi, ngangà dràdrà 'àsè dhi yókódhó.) Di ì tà drá dhi: ²⁸ «Tadhálépi, Mósè tisì àma dré dhi: «Agó àlo adrélépi mvá àko dhi kòdrà áyi tòkó ni tayí dhi, lè adrúpi ni kòdo tàyítòkó nda mòle, kitswázó ànzi ti áyi adrúpi dràlepi nda dré.»† ²⁹ Di àgo nzi-drì-rì adrúpi ró dhi ì tá be. Ayi kɪ kàyo dré tòkó àlo dhi ni mòzo gò, dràzo tólò mvá ti àko ró. ³⁰ Adrúpi ni ni rì dré tòkó nda ni dòzo mòle gò, dré kpà dràzo tólò mvá ti àko ró. ³¹ Tà nda dré kpà ru 'òzo kònìni adrúpi ni ni na rú, tsàle byá adrúpi ni ni nzi-drì-rì rú. Ayi títi nda ì todrà mvá ti àko ró. ³² Kùdù ro dhi, tòkó nda dré kpà dràzo. ³³ Di kítú móndí ì dré dra ngàzo dràdrà 'àsè dhi tú dhi, adrúpi nzi-drì-rì nda ì kòfalé dhi, tòkó nda ni adrè tsítsi dhi àdhi dré? Angyá ko, àyi títi nda ì do tá akódhi mòle àyi dré tòko ró.»

³⁴ Yésu logó àyi dré dhi: «Móndyá ándrò kòni ì adrè ru mo, adrézó kpà àyi kɪ ànzi kɪ fe mòle. ³⁵ Di, lókyá adrélépi alile dhi sè dhi, móndyá kitswábhá Giká m̄lèsè ì kòngaró dràdrà 'àsè dhi ì gò adrélé ru mo ko, adrélé kpà àyi kɪ ànzi kɪ fe mòle ko. ³⁶ † kitswá kpà gòle dràle ko. Angyá ko, ì ni àyikya adrè ngóro ángéló ì tíni. Ayi Giká ni ànzi 'i, ànzi ngabhá dràdrà 'àsè dhi 'i. ³⁷ Di, kàdré ína ngangà dràdrà 'àsè dhi ni tà sè dhi, ndìndì Mósè tadhá tá ngádra 'á dhi, móndyá dràbhá dre dhi kɪ nga dràdrà 'àsè dhi 'í. Tàko ko, dré tá fanzì adrélépi kòle àtsi ró dhi ni tà tisìzo dhi, zi Mírì <Giká Abàràrà àdhya, Giká Ísákà àdhya, ìndì Giká Yàkóbhò àdhya.>‡ ³⁸ Di Giká nda Giká àbvò kya 'i ko. Be ró dhi, akódhi ína Giká móndyá lídrì ro dhi kya 'i. Angyá ko, akódhi m̄lèsè dhi, àyi títi nda ì lídrì ro.»

³⁹ Di tátírítrí kúlí tadhábhá kɪ àruka ì logó drá dhi: «Tadhálépi, mí tà tà kòdhi kyá!» ⁴⁰ Di dhya àlo dré gòzo véle tà tabhì lizílé akódhi tí ko.

Mèsíyà ì Dàwídi be dhi
(A kònò kpà Mátáyò 22:41-46; Márokò 12:35-37)

⁴¹ Gò Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «À adrè tàá dhi, Mèsíyà Dàwídi ni mvá 'i dhi ngíni? ⁴² Tàko ko, Dàwídi ni tàndi tà tá búkù Yúdà ànzi kɪ Longó kya na dhi:

<Mírì Giká tà áma Mírì dré dhi:
Mí alì lírìlé áma dríágó lésè,

⁴³ tsàle lókyá má dré dra ámi kàribhá kɪ bhàzo
adrélé ámi pá zàle dhi 'á.>§

⁴⁴ Kòdhi Dàwídi adrè Mèsíyà ni zi áyi Mírì ro. Di Mèsíyà nda ni kitswá kpà adrélé akódhi ni mvá ro ngíningíni ró?»

† 20:28 20:28 A kònò Dùtèrònómè 25:5-6. ‡ 20:37 20:37 A kònò Pfòma 3:6. § 20:43 20:43 A kònò Longó ì 110:1.

*Yésu se áyi lebhéhá ki bí tátrítrí kúlí tadhábhá ki tà sè
(A kònò kpà Mátáyò 23:1-36; Márokò 12:38-40)*

⁴⁵ Móndyá zyandre títi dhi ì dré tá adrérà'a Yésu ni yi dhi 'á dhi, dré tazoá áyi lebhéhá ì dré dhi: ⁴⁶ «Mì kàdré àmi ki líkí tátrítrí kúlí tadhábhá ki tà sè. Angyá ko, àyi nda ì adré kánzò kàtswákàtswa dhi ki le asolé àyi rú, adrézó tatsíle ába móndí ì kòfalésè. Ì adré leá dhi, à kàdré mòdo fe àyi dré lindrì sè ngá lagíra ì 'ásè. Ì adré leá lírìlé àrà lindrì àdhya lísambò dzó ì 'ásè dhi ì 'ásè, adrézó kpà leá lírìlé mísá lindrì àdhya gwányá ì 'ásè dhi ì làgàsè. ⁴⁷ Ì adré tàytòkó ki ngá ki kàrí títi. Ì adré kpà tà zi Gíká tí vwàvwà ro, à kònòró àyi be dhi bvó. Dì kítú dra tàbvó tazo dhi tú dhi, à ni tà ño àyi dri tà tàndì ró.»

21

*Ngá tàytòkó àlo lemerè ro dhi dré fèle Gíká dré dhi
(A kònò kpà Márokò 12:41-44)*

¹ Yésu dré tá adrérà'a tépelò na dhi 'á dhi, dré mì tingázó ngábhá ki no adrérà'a àyi ki làfa bhe kpúkúbhú adrézó làfa líkí dhi na. ² Dré kpà tàytòkó àlo lemerè ro dhi ni nòzo làfa lò'wa nzi tsàtsà rì dhi ki bherà'a lána. ³ Gò Yésu dré tazoá dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Tàytòkó lemerè ro kòdhi bhà ína làfa kàdrì, móndyá àruka títi dhi kya ki lavú. ⁴ Tàko ko, àyi títi nda ì adó àyikya àyi ki ngá ki drì fèle kòdhya. Dì, tòkó lemerè ro nda adó ína ngá títi ì dré tá adrézó ába kitswázó adrìlé ásà dhi ì fèle kòdhya.»

*Yésu longó tépelò ni pfùma ni tà
(A kònò kpà Mátáyò 24:1-2; Márokò 13:1-2)*

⁵ Yésu ni lebhéhá àruka ì adré tá tépelò ni tà ta, kírà aveave tépelò nda ni sizo ásà dhi íbe, ìndì ngá fèle Gíká dré tépelò nda ni 'òzo avélé ásà tò dhi íbe. Dì, Yésu dré ína tazoá dhi: ⁶ «Kàdré ngá mì dré adrélé nòle kòni ki tà sè dhi, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, à gò véle kírà kòni ki àlo kisú àzya ni dri ko. A ni kírà nda ki lebhé títi kìnì mi.»

*Tà dra ru 'obhá lókyá kùdù ni tà tadházó dhi ì
(A kònò kpà Mátáyò 24:3-14; Márokò 13:3-13)*

⁷ Gò ì dré Yésu ni lízìzó tazoá dhi: «Tadhálépi, tà kòdhi ki atsa ángutú? Adho tà ni ru 'o drìdrì tadházó dhi, tà nda ì adré 'òle ru 'o káyà dhi nì?» ⁸ Yésu logó dhi: «Mì kàdré àmi ki líkí dóro, à kòlitíró àmi ko. Tàko ko, móndí bí dhi ki alì áma rú sè adrélé tàá dhi: <Ma Mèsíyà 'i!> ìndì <Lókyá kitswá dre!> Dì, mì kòlì àmikya àyi vèsè ko. ⁹ Mì ni àdzú ki rúbí yi, móndí ki lígìma àyi ki ópí íbe dhi ki rúbí be. Dì, mì kòtayí àmi ki togó adrélé gàle tírì dré ko. Tàko ko, adré leá dhi, tà nda kòdhi ì kò'o rè zyà ru 'íká. Dì, lókyá kùdù kitswá ína atsálé mbèlè ko.»

¹⁰ Gò tàá àyi dré dhi: «Súrú ki àdzú bhu súrú àruka íbe. Opì ki kpà àdzú bhu opì àruka íbe. ¹¹ Kàdikàdi ni bvò kosé rìnyí sè, ìndì kàràbhò ni dhe drà kònzì íbe àrà twátwa ì 'ásè. Tà dra tírì febhá dhi ki ru 'o, ìndì tà kàdrì líndrìgà ró dhi ki agá bhù mibhalé 'á.

¹² Dì, tà títi nda ì kandrà dhi, à ni àmi ki turú adrélé mì pfòle. A ni àmi ki lefè tàbvó tàle lísambò dzó ì 'ásè, adrézó àmi ki lebhé bádzó ì 'ásè. Áma tà sè dhi, à ni àmi ki tídrì topfòzo àmi íbe ópí kàdrì ì kandrásè ìndì gùvèrènerè ì kandrásè. ¹³ Tà nda ni láti nzi àmi dré kitswázó áma tà mì dré nòle ìndì mì dré yìle dhi ki longó àyi dré. ¹⁴ Dì ásà dhi, mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzile, adrézó mì ni tà ta àmi rúsè ngìni ya dhi ni kisú drìdrì

dhi ko. ¹⁵ Tàko ko, má ni mána kúlí fe àmi dré kitswálé logólé tògyá sè àmi ki kàribhá i tí, ì kòkitswá ró kayíá ko, ìndì ì kòkitswá ró tà ta rúásà twá ko dhi ma. ¹⁶ Ndìndì àmi ki tibhá i, àmi ki adrúpi i, àmi ki aró i, tsàle àmi ki arúpi íbe dhi ki àmi ki lefè kàribhá i drígá gò, àmi ki àruka ki tupfúzó todràle. ¹⁷ Mòndyá tíí dhi ki togó kònzì bha àmi rú áma tà sè. ¹⁸ Dì, tágba kònìni dhi, àmi ki drìbhí ki àlo kitswá ína tavìle ko. ¹⁹ Mì kàdré togó tsi, adrézó àmi ki totó tātā dhi, mì ni lídrì kisú.»

Yésu longó Yèrúsalemà ni pfùma ni tà

(À kònò kpà Mátáyò 24:15-21; Márokò 13:14-19)

²⁰ «Mì kònò sòdá zyandre dhi ì adrérà'a Yèrúsalemà ni gàrà ki kúru dre dhi, mì ni nǎà tàle dhi, bhàandre nda ni pfùma atsa ànyi dre dhi be. ²¹ Lókyá nda sè dhi, lè mòndyá dra adrèbhá bvò Yùdáyà àdhyà na dhi ì kòlapá ràle kòngó i drìna, àyi adrèbhá Yèrúsalemà na dhi ì kàpfò lásà, ìndì àyi adrèbhá gbàbhú 'àsè dhi ì kòfì bhàandre nda na ko. ²² Tàko ko, kítú nda kòna ki adrè kítú tà nòzo mòndí ì dri dhi 'i, kitswálé tà tíí tisìle Giká ni Kúlí na dhi ì kò'oró ru be dhi bvò. ²³ Kítú nda ì tú dhi, kizà ni adrè kàdrì tòkò adrèbhá 'a íbe dhi ì dré, ìndì tòkò adrèbhá bà fe ànzimvá ì dré dhi ì dré. Kizà ni adrè kàdrì lavulé bvò nda na, ìndì Giká ni kòmbà ni adrè kàdrì sùrú nda rú. ²⁴ A ni àyi ki àruka ki tupfú todràle sápi sè, àruka ni ki turúzó lizo àyi íbe bvò tíí sùrú twá ro dhi ì 'àsè. Gò mòndyá sùrú twá ro dhi ì dré Yèrúsalemà ni atózó àyi pálé, tsàle mòndyá sùrú twá ro nda ki lókyá dré akírà'a tíí dhi 'á.»

Mòndí ni Mvǎ ni agòma

(À kònò kpà Mátáyò 24:29-31; Márokò 13:24-27)

²⁵ «Tà twátwa líndrìga ró dhi ki agá kítú mi, mbǎ mi, ìndì bhìbhínyà ì mi. Dì sùrú tíí bvò dri dhi ki togó ki adrè kizà ro lavulé, àyi ki drì dré adrézó abílé, yìandre dré dra adrélé ru kàgbǎ adrélé kpòrò 'o lavulé dhi sè. ²⁶ Mòndí ki dra tirì dré, ì dré adrérà'a tà adrèbhá alìle bvò dri dhi ki letè dhi 'á. Angyá ko, rìnyí bhù na dhi ki ru kizí. ²⁷ Dì lókyá nda sè dhi, mòndyá tíí dhi ki Mòndí ni Mvǎ ni no adrérà'a alìle ndùrùku ì 'àsè, rìnyí kàdrì be ìndì mìlanzilanzì kàdrì be. ²⁸ Dì tà nda kòdhi ì kòkidhó adrélé ru 'o dre dhi, mì kòtotó àmi àmi ki drì tingá kuru, adrézó gànzi ró. Tàko ko, lókyá Giká dré dra àmi ki apázó dhi atsa ànyi dre.»

Tà tadhálé figì fa ni tà rú dhi

(À kònò kpà Mátáyò 24:32-35; Márokò 13:28-31)

²⁹ Gò Yésu dré tà kònìdhi ni tàzo àyi dré kúlí alaala sè, tàzoá dhi: «Mì nò rè figì fa túmání fa àruka tíí dhi íbe dhi ì ká! ³⁰ Mì kàdré àyi ki bí no adrérà'a ròle dhi, mì nǎà tàle dhi, yǐgú ànyi dhi be. ³¹ Kókpà kòdhi tíni, lókyá mì dré dra tà nda kòdhi ki nòzo adrérà'a ru 'o dhi tú dhi, lè mì kònì tàle dhi, Giká ni Opì ànyi káyà dhi. ³² Má adrè tà bàti ta àmi dré: Mòndyá dra adrèbhá lídrì íbe lókyá nda sè dhi ì kitswá dràle tíí drìdrì tà tíí nda ì dré dra ru 'òzo dhi kandrá ko. ³³ Bhù ì bvò be dhi ki akí. Dì, áma kúlí ì kitswá àyíkya tàdzí akílé ko.

³⁴ Mì kònò dóro, mì kòbhàró àmi ki togó adrélé lanzìle gwányá 'òma ni tà sè, wá tsìma ni tà sè, ìndì tà bvò kòndì àdhyà ki kisùma ni tà sè ko, kítú tàbvò tàzo nda kòkiró àmi ngbǒ ró ko. ³⁵ Tàko ko, kítú nda ni atsa mòndyá tíí bvò dri dhi ì dré. ³⁶ Lè mì kàdré di tàmgà dri, adrélé tà zi Giká tí lókyá wǎyi sè, mì kòkitswá ró tà tíí adrèbhá alìle nda ki lavú, kitswázó àmi ki totó kanyò àko Mòndí ni Mvǎ kandrá.»

³⁷ Kìtú àlò àlò tí tí ì sè dhi, Yésu adrè tá tà tadhá tépelò na gò, ngátsi sè dhi, dré adrézó p̄fòle mbàle ayílé kòngó Olivè fa kya dr̄ina. ³⁸ Dì drùbhì kìnó, mónnyá tí tí dhi ì adrè tá l̄le akódhi ni yi tépelò na.

22

*Yùdàsì ì yi ru kòwánà kàdrì íbe, kòlèferó Yésu àyi drígá
(A kònò kpà Mátáyò 26:14-16; Márokò 14:10-11)*

¹ Yùdà ànzì kì gwányá Mápà tàkú àko dhi àdhya, adrélé kpà rú z̄ile Pásikà dhi adrè tá atsálé ànyi. ² Kòwánà kàdrì ì tátrírí kúlí tadhábhá íbe dhi ì adrè tá láti nda kitswázó Yésu ni p̄fu dr̄ale lùzu ró. Tàko ko, ì adrè tá àyikya mónnyá zyandre dhi kì ro.

³ Dì Sàtánà dré f̄izo Yùdàsì adrélé kpà rú z̄ile Ìsikàriyótà dhi na. Akódhi nda tá Yésu ni lebhá mudrì-dr̄i-r̄i dhi kì àlò 'ì. ⁴ Gò dré ngàzo l̄le tà ta kòwánà kàdrì íbe ìndì tépelò líkíbhá kì kàdrì íbe, í ni Yésu ni lefè àyi drígá ngíni ya dhi ni tà dri. ⁵ Ayi nda ì dré lenzézó tà nda sè gò, ì dré lazízóá dhi, ì ni làfa fe drá. ⁶ Dì Yùdàsì dré ka'izoá gò, kidhózó adrélé lókyá dóro Yésu ni lefèzo àyi drígá dhi ni nda, mónnyá zyandre dhi ì kòniró ko.

*A ledé tà Yésu ì dré gwányá Pásikà àdhya ni nyàzo lebhá ni íbe
(A kònò kpà Mátáyò 26:17-25; Márokò 14:12-21; Yòwánì 13:21-30)*

⁷ Gwányá Mápà tàkú àko dhi àdhya tú dhi, k̄tú adrézó kábilígyà mvá Pásikà àdhya ni p̄fu dr̄ale mòbòmà ro dhi dré atsázó. ⁸ Dì Yésu dré Pètèrò kì mùzo Yòwánì be, tàzoá dhi: «Mì l̄ì ngá ladhí àma dré gwányá Pásikà àdhya ni nyàzo.» ⁹ Ì lizí akódhi tàzoá dhi: «Mí adrè lèá dhi, mà kòlì ladhíá ángwà?» ¹⁰ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Mì kòfì bhàandre na dre dhi, mì ni dr̄i si agó àlò adrélépi ȳì do l̄idrí na dhi be. Mì dhe akódhi nda bvó, tsàle dzó dré dra f̄izo lána dhi na. ¹¹ Mì kòtà dzó nda ni líyí dré dhi: <Dhya tà tadhálepì dhi adrè ámi lizí: Dzó 'a k̄ile mà dré kitswázó Pásikà nya áma lebhá íbe dhi ángwà?» ¹² Dì akódhi nda ni dzó 'a k̄ile kàdrì kurú na dhi ni tadhá àmi dré. A tobhà mísá ì ngá àruka íbe tayílé lána dre. Mì kòladhí ngá àma dré kònàle.» ¹³ Dì ì kòlì dre dhi, ì dré tà tí tí nda kì kisúzó ngóró Yésu dré tá tàle àyi dré dhi tíni. Gò ì dré ngá ladhízó kitswázó gwányá Pásikà àdhya ni nya.

*Mírì ni rúbhá ì kàrí ni be dhi
(A kònò kpà Mátáyò 26:26-30; Márokò 14:22-26; 1 Kòrìtòbhá ì 11:23-25)*

¹⁴ Lókyá kòkitswá dre dhi, Yésu ì dré tsàzo lír̄ilé mísá làgàsè túmání akódhi ni àpóstolò mudrì-dr̄i-r̄i dhi íbe. ¹⁵ Gò dré tàzoá àyi dré dhi: «Ma tá lovó íbe tò atsálé nyànomvá dhi, mà kònyaró Pásikà kònìdhi túmání àmi íbe áma kizà nyàma kandrá. ¹⁶ Tàko ko, má adrè tàá àmi dré dhi: Má gò véle nyàá ko, tsàle lókyá tà ni ni dré dra ru 'òzo kitswálé tí tí Ḡiká ni Op̄ì na dhi 'á.» ¹⁷ Dì dré kópò adózó, àwoyà fèzo Ḡiká dré gò, tàzoá dhi: «Mì do v̄inò kópò kònìdhi lé ni lanzílé àmi kòfalésè. ¹⁸ Tàko ko, má adrè tàá àmi dré dhi: Má gò véle v̄inò mvu ko, tsàle lókyá Ḡiká ni Op̄ì dré dra atsázó dhi 'á.»

¹⁹ Dré mápà adózó, àwoyà fèzo Ḡiká dré gò, ñòzoá fèle áyi lebhá ì dré gò, tàzoá dhi: «Kònìdhi áma rúbhá má dré adrélé fèle àmi kì tà sè dhi 'ì. Mì nya, ìndì mì kàdré 'òá kònìni adrézó áma tà kisù.»

²⁰ Ngá nyàma àmvolésè dhi, dré kókpà 'òzoá kònìni kópò sè. Adó kópò nda, tàzoá dhi: «Kópò kònìdhi adrè tà tídhí Ḡiká dré bhàle ru ȳizo móndí íbe áma kàrí kutúlèpi àmi dré dhi sè dhi ni tà tadhá.

²¹ Di, mì yi rè ká! Dhya adrélépi 'òlè áma lefè kàribhá i drígá dhi adrélíré túmání má be mísá kònìdhi làga. ²² Tà bàti ró dhi, Mónde ní Mvá ní lí dràle ngóro Gíká dré tá tà ní ni bhàle drìdrì dhi tìni. Di, kizà ní ina adrè kàdrì dhya dra Mónde ní Mvá nda ní lefèlepi dhi dré!» ²³ Di ì dré kidhózó adrélé lizíá àyi kòfalésè, ngalè àdhi àyi kòfalé dhi ní tà nda ní 'o nì ya dhi.

Dhya kàdrì lavulé dhi àdhi 'i?

²⁴ Gò Yésu ní lebèbhá nda ì dré dhèzo adrélé tà kayí àyi kòfalésè, nìzoá ngalè dhya kàdrì lavulé àyi kòfalé dhi àdhi 'i ya dhi. ²⁵ Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Móndyá bvò kòndi àdhya kí ópí ì adrè àyikya òpì nya àyi dri rìnyí sè. Dhya kàdrìkàdrì àyi drìle dhi ì adrè kpà àyi kí tàndi kí zi mónde kí ledébhá i ró. ²⁶ Di, adrè làá dhi, àmi kí tà kàdrè kònìni ko. Be ró dhi, lè dhya kàdrì lavulé àmi kòfalé dhi kàdrè àmi kí tùgumvá tìni. Lè kpà dhya adrélépi àmi kí drì ko dhi kàdrè tà 'o àmi kí màràbà tìni. ²⁷ Angyá ko, mì adrè kisúá dhi, dhya kàdrì lavulé dhi àdhi 'i: dhya adrélépi ngá nya mísá na dhi, kó ngalè, dhya adrélépi ngá bha nyàle dhi? Zakó tá dhya adrélépi ngá nya mísá na dhi 'i? Di, ma mána àmi kòfalé dhi ngóro dhya adrélépi tà 'o àmi dré dhi tìni. ²⁸ Àmi ró dhi, àmi tá ngbú dhya adrèbhá túmání má be tà dré adrèrà'a áma tabhì dhi 'á dhi 'i. ²⁹ Di má adrè àmi kí bha adrélé òpì nya, ngóro áma Atá dré áma bhàle adrélé òpì nya dhi tìni, ³⁰ mì kàdréró ngá nya ìndì ngá mvu áma mísá làgàsè áma Òpì na. Kònàle dhi, mì ní lírí lírìrà adrézó òpì nya dhi ì drìsè, adrélé Ìsèrélé ànzì kí sùrú mudrí-drì-rì dhi kí tàbvó ta.»

Yésu longó dhi, Péteró ní áyi ga

(A kònò kpà Mátáyò 26:31-35; Mároko 14:27-31; Yòwání 13:36-38)

³¹ Yésu gò tàá dhi: «Sìmonà, Sìmonà, mí yi rè ká! Sàtánà zi tà Gíká tí, kòfèrò láti í dré àmi kí tabhìzo, ngóro à dré adrélé ngánò kiyá dhi tìni. ³² Di, má zi mána tà Gíká tí mí dré, mí kòtayíró àmi tà ka'ika'ì ko dhi bvò. Di mí kògò agòle má véle dre dhi, mí kòtìmbà àmi adrúpi ì àyi kí tà ka'ika'ì na.» ³³ Di, Péteró tà drá dhi: «Mírì, ma gànzi ró lile bã nya, ìndì lile dràle túmání mí be.» ³⁴ Yésu logó drá dhi: «Péteró, má adrè tàá mí dré dhi: Andrò drìdrì àgólòwa dré dra tsìrà bhèzo dhi kandrà dhi, mí ní áma ga vèsè be na tàzoá dhi, mí nì ma ko.»

Yésu tà áyi lebèbhá i dré dhi, ì kòlotó àyi kitswále àdzú bhu

³⁵ Yésu gò lizíá àyi tí dhi: «Lókyá má dré tá àmi kí mùzo lile làfa àko, kòmvo àko, ìndì kámókà àzya àko dhi sè dhi, ngá àlo dhi pí tá àmi véle?»* Ì logó dhi: «Kóko.» ³⁶ Akódhi tà àyi dré dhi: «Di, nyànomvá dhi, dhya adrélépi làfa íbe dhi, kòdo làfa nda be. Dhya adrélépi kòmvo íbe dhi, kòdo kpà be. Dhya adrélépi sápi àko dhi, kòlagí áyi kítá kidhì àdhya kitswázó sápi gí í dré. ³⁷ Tàko ko, má adrè tàá àmi dré dhi: Lè tà tisìle áma tà dri Gíká ní Kúlí na kònìdhi kàtsá má rú: <A amú akódhi nàle tátrítrí kúlí ñobhá íbe.>† Tà bàti ró dhi, tà tisìle áma tà dri kòdhi adrè 'òle ru 'o.» ³⁸ Akódhi ní lebèbhá ì gò tàá dhi: «Mírì, sápi rì dhi ì be kònìdhi.» Akódhi logó àyi dré dhi: «Kòdhi kitswá dre.»

Yésu zi tà Gíká tí kòngó Olivè fa kya drìna

(A kònò kpà Mátáyò 26:36-46; Mároko 14:32-42)

³⁹ Yésu kàpfò kònalésè dre dhi, dré lizo mbàle kòngó Olivè fa kya drìna, ànzyà gà dré adrélé 'òle dhi tìni. Akódhi ní lebèbhá ì dré kpà akódhi ní

* 22:35 22:35 A kònò Lúkà 9:3; 10:4. † 22:37 22:37 A kònò Esáyà 53:12.

lebèzo. ⁴⁰ Ì kòtsa àrà nda na dre dhi, dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì kàdré tà zi Giká tí, kòtayíró àmi tà dré tabhìle, àmi ki 'òzo dhèle tàkonzì na dhi ko.»

⁴¹ Gò dré lizo vwàle àyi rúsè ànyìanyì ngóro kírà vīle dhi dré adrélé līle adhéle dhi pí. Dré dhèzo áyi kórókó titì, tà zizo Giká tí kòni: ⁴² «Tátá, mí kòlè dhi, mí kòdo kópò kizà àdhya kòdhi má vélésè wà. Dì, mí kò'o tà má dré adrélé līle dhi kòdhya ko. Be ró dhi, mí kò'o tà mí dré adrélé līle dhi kòdhya.» [⁴³ Gò ángéló àlo bhù lésè dhi dré agázó akódhi kandrá, rīnyí fe drá. ⁴⁴ Yésu ni togó dré adrélé kizà ro lavulé dhi sè dhi, dré gòzo adrélé tà zi Giká tí togó wāyi sè. Gò kūrī adrélépi apfòle rúásà dhi dré atsázó kàrí tīni, adrélé titīle kīnī mi.]‡

⁴⁵ Akódhi kòzi tà nda akílé dre dhi, dré ngàzo gòle áyi lebèbhá nda i véna, àyi ki kisú adrérà'a ayí ko kizà dré. ⁴⁶ Dì dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì adré ayí ko àdho tà sè? Mì nga adrélé tà zi Giká tí, kòtayíró àmi tà dré tabhìle, àmi ki 'òzo dhèle tàkonzì na dhi ko.»

Yésu ni rùma

(À kònò kpà Mátáyò 26:47-56; Márokò 14:43-50; Yòwánì 18:3-11)

⁴⁷ Gbǎ kòdhwa, Yésu dré rè dhu adrérà'a tà ta dhi 'á dhi, móndí zyandre dhi ì dré atsázó. Dì dhya rú zīle Yùdásì, Yésu ni lebèbhá mudrì-drì-rì dhi ki àlo dhi adrì tá ina àyi ni. Gò dré áyi kisízó ànyì Yésu làga, kitswálé akódhi ni kamú. ⁴⁸ Dì, Yésu dré tàzoá drá dhi: «Yùdásì, mí adré tsì Móndí ni Mvǎ ni kamú, kitswázó akódhi ni lefè kàribhá i drígá bàti?»

⁴⁹ Yésu ni lebèbhá ì kònò tà adrélépi 'òle ru 'o nda dre dhi, ì dré akódhi ni lizíó: «Mírì, mà kòtogá àyi sápi sè wà?» ⁵⁰ Gò àyi ki àlo dré kòwánà ki kàdrì ni màràbà ni bí dríagó lésè dhi ni bvwàzo kīle. ⁵¹ Dì, Yésu dré ina tàzoá dhi: «Mì tayí! Kòdhi kitswá dre!» Dré agó nda ni bí tabèzo, akódhi ni tidrízó.

⁵² Gò Yésu dré tàzoá kòwánà kàdrì i, tépelò likíbhá ki kàdrì ì ìndì bhàgo atsábhá áyi ru dhi ì dré dhi: «Ma vo kùgú 'i gò, mì dré adrézó alīle sápi íbe ìndì fa íbe kitswálé áma ru ni? ⁵³ Kítú àlo àlo títi ì sè, má adré tá àmi kòfalé tépelò na dhi, mì bhà tá drígá má rú ko. Dì, lókyá kòndhi àmikya 'i, ìndì dhya adrélépi áyi rīnyí tadhá tīnīmǎ na dhi àdhya 'i.»

Pétèró gǎ Yésu rè

(À kònò kpà Mátáyò 26:57-58, 69-75; Márokò 14:53-54, 66-72; Yòwánì 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Gò ì dré Yésu ni rùzo, drìzoá lizo ába kòwánà ki kàdrì ni dzó na. Dì Pétèró adré tá ina àyi ki lebè lárá ro. ⁵⁵ Ayi ki àruka ì turú tá àtsí bhà'álé nda ni kító 'á gò, ì dré lirízó làgásà. Dì Pétèró dré kpà lirízó àyi kòfalé. ⁵⁶ Gò mvátòkó àlo màràbà ro dhi dré akódhi ni nòzo adrérà'a lirílé àtsí mīle. Dré mì tingbózó dríá gò, tàzoá dhi: «Dhya kòndi tá kókpà tǔmání Yésu be.» ⁵⁷ Dì, Pétèró dré ina tà nda ni gàzo rè, tàzoá dhi: «Tòkó, má nǐ akódhi ko.»

⁵⁸ Gí ko, dhya àzya dré akódhi ni nòzo gò, tàzoá dhi: «Mì kókpà àyi ki àlo 'i.» Dì Pétèró logó dhi: «Kóko, ma 'i ko!»

⁵⁹ Anyìanyì sáà àlo àmvolésè dhi, dhya àzya dré gòzo tàá rīnyí sè dhi: «Bàti, dhya kòndi tá tǔmání Yésu be! Angyá ko, akódhi kókpà móndí angálépi Gáliláyà lésè dhi 'i.» ⁶⁰ Dì Pétèró logó dhi: «Agó, má nǐ ngalé mí adré àdho tà ta ya dhi ko!» Gbǎ lókyá dré adrérà'a tà ta dhi 'á dhi, àgólòwa dré tsírà bhèzo. ⁶¹ Gò Mírì Yésu dré áyi alázó Pétèró ni no dīí. Dì kúlí Mírì dré tá tàle Pétèró dré dhi dré agázó lána. Tà tá dhi: «Ándrò,

‡ 22:44 22:44 Wárágá àruka Giká ni Kúlí tisizo àyi dri dhi ì léna dhi, à adré 22:43-44 ki kisú ko.

drìdrì àgólòwa dré dra tsírà bhèzo dhi kandrà dhi, mí ni áma ga vèsè be na.» ⁶² Di Pétèró dré pfòzo kivì na gò, ngòle ka'ílè ka'ika'i kizà dré.

A gu Yésu, akódhi ni tswàzo

(A kònò kpà Mátáyò 26:67-68; Márokò 14:65)

⁶³ Di dhya adrèbhá Yésu ni líkí dhi ì adrè tá akódhi ni gu, adrézó akódhi ni tswa. ⁶⁴ Ì dré akódhi ni mì dròzo gò, adrézó tàá drá dhi: «Mí tà rè àma dré pròfètà ro dhi, ngalè àdhi sa mi ni ya dhi ká!» ⁶⁵ Di ì adrè tá akódhi ni lodhá kanyò kúlí àruka bí dhi ì sè.

Yésu pfò kòwánà ki kàdrì i kandrà bhàgo kàdrì íbe

(A kònò kpà Mátáyò 26:59-66; Márokò 14:55-64; Yòwánì 18:19-24)

⁶⁶ Ngá kòwa dre dhi, Yúdà ànzì ki bhàgo kàdrì i, kòwánà kàdrì i ìndì tátrítrí kúlí tadhábhá íbe dhi, ì dré ru kimózó kònàle. Gò Yésu ni drìzo pfòle àyi nda ì kandrà. ⁶⁷ Di ì dré tàzoá drá dhi: «Mí kàdré Mèsiyà 'i bàti dhi, mí tà rè àma dré ká!» Yésu logó àyi dré dhi: «Má kòtà tà nda àmi dré dhi, mì kitswá ka'íá ko. ⁶⁸ Má kòlízí kpà tà àmi tí dhi, mì kitswá tàdzí kúlí logó ko. ⁶⁹ Di, kidhólé nyànómvá dhi, Móndí ni Mvá ni lírì adrélé Gìká rìnyí líyí ni dríagó lésè.» ⁷⁰ Di àyi títi nda ì lízì tíá dhi: «Mì di mína Gìká ni Mváagó 'i?» Yésu logó àyi dré dhi: «Àmi ki tàndi mì tà kyá tàle dhi, ma 'i dhi.» ⁷¹ Di ì tà dhi: «Mà ni di go vélé móndí àruka kitswábhá tà ta akódhi rú dhi ki nda àdho tà sè? Ama ki tàndi, mà yi kúlí apfòlepi akódhi ni tàndi sílésè dhi dre!»

23

Yésu pfò Pilátò kandrà

(A kònò kpà Mátáyò 27:1-2, 11-14; Márokò 15:1-5; Yòwánì 18:28-38)

¹ Gò àyi títi ru kimóbhá nda ì dré ngàzo Yésu ni dri lizo ába Pilátò, Rómà ki gùvèrènerè kandrà. ² Gò ì dré dhèzo adrélé Yésu ni asíkì, adrézó tàá dhi: «Mà kisú dhya kònàdhi adrèrà'a àma ki sùrú ni kodzó ligílé. Akódhi adrè ína Kàyìsàrà ni mèdáyì gìma logá móndí ì dré. Adré kpà àyi tàndi ni zi Mèsiyà ro, ìndì ópí ro.» ³ Di Pilátò dré lízìzóá Yésu tí dhi: «Mì, mì ópí Yúdà ànzì kya 'i?» Yésu logó drá dhi: «Àmi tàndi mí tà dre.» ⁴ Gò Pilátò dré tàzoá kòwánà kàdrì i dré, móndyá zyandre íbe dhi: «Má kisú mána tà àlo tà bhàzo agó kònàdhi dri dhi ko.» ⁵ Di, ì gò àyikya tàá rìnyí sè dhi: «Akódhi adrè móndí zyandre dhi ki kodzó ligílé tà dré adrélé tadhálé dhi ì sè. Adré 'oá kònìni Yúdà ànzì ki bvò 'ásè títi, kidhólé Gàlílàyà lésè atsálé kònwa Yèrúsalémà 'a.»

⁶ Pilátò kòyi tà nda dre dhi, dré lízìzóá ngalè Yésu móndí angálépi Gàlílàyà lésè dhi 'i yà dhi. ⁷ Kòyi tàle dhi, akódhi tá ópí Èródè ni rìnyí zàle dhi dre dhi, dré akódhi ni mùzo Èródè véna. Angyá ko, akódhi nda tá Yèrúsalémà 'a lókyá nda sè.

Yésu pfò Èródè kandrà

⁸ Èródè kònò Yésu dre dhi, dré lenzézó lavúlé. Tàko ko, yi tá Yésu ni rúbí kíno gò, adrézó akódhi ni le nòle tò. Adré tá mì bha kitswálé akódhi ni no tà àlo líndrìga ró dhi ni 'orà'a. ⁹ Di dré akódhi ni lízìzó tà bí dhi ì sè. Di, Yésu logó ína drá kúlí àlo ko. ¹⁰ Kòwánà kàdrì i tátrítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì totó tá àyi kònàle adrélé akódhi ni asíkì rìnyí sè. ¹¹ Di Èródè ì sòdá ni íbe dhi ì dré kpà akódhi ni ayízèzo, adrézó akódhi ni gu. Gò ì dré kánzó aveave asózó rúá, gòzo akódhi ni mu Pilátò véna. ¹² Di kítú nda sè dhi,

Eródè i Pìlátò be atú adrébhá tá kàrìbhá ro dhi i, ì dré atsázó véle arúpi ró.

A òtò tà Yésu dri kitswálé dràdrà sè

(A kònò kpà Mátáyò 27:15-26; Márokò 15:6-15; Yòwánì 18:39-19:16)

¹³ Gò Pìlátò dré kòwánà kàdrì ki azizó, Yúdà ànzì ki dri kobhá íbe, ìndì mónnyá zyandre íbe, ¹⁴ tàzoá àyi dré dhi: «Mì adri àmikya agó kònìdhi alìzo ába má véle tàzoá dhi, adré móndí ki kodzó ligílé. Dì, mì yi rè ká! Má lizí tá akódhi àmi kandrà gò, má dré mána tà mì dré adrézó akódhi ni asíkí ásà dhi ni kisúzó vélána ko. ¹⁵ Eródè kisú kpà tà àlo vélána ko. Angyá ko, logó akódhi àma véle. Dì dhya kònìdhi 'o tà àlo kitswálépi dràdrà sè dhi ko. ¹⁶ Asà dhi, má ni akódhi ni 'o bhwàle gò, trìzoá lìle.» [¹⁷ *]

¹⁸ Dì àyi títi nda ì dré ngàzo kúlí loyó tàzoá dhi: «Mí kò'o dhya kòdhi dràle! Mì kàtrì àma dré Bàrábà kòdhya!» ¹⁹ (A bhe tá Bàrábà nda bádzó na, móndí ki kodzoma ligílé bhàandre nda 'á dhi ni tà sè, ìndì móndí pfùma ni tà sè.) ²⁰ Pìlátò dré gòzo tódhyá tàá àyi dré dhi, í lè tá ína Yésu ni trìle. ²¹ Dì ì dré ngàzo adrélé tetrélé, adrézó loyóá dhi: «Mí tidí akódhi fa kipakipa dri! Mí tidí akódhi!» ²² Pìlátò dré gòzo tàá àyi dré vèsè ni na sè dhi: «Akódhi 'o àdho tà kònzì 'i? Má kisú mána tà àlo kitswálépi dràdrà sè dhi vélána ko. Asà dhi, má ni akódhi ni 'o bhwàle gò, trìzoá lìle.» ²³ Dì, ì dré àyikya gòzo tetrélé rìnyí sè tàzoá dhi, à kòtidí akódhi fa kipakipa dri gò, àyi ki kúlí dré lavúzó.

²⁴ Dì Pìlátò dré tà ì dré adrélé zìle nda ni ka'izo 'òle àyi dré. ²⁵ Dré Bàrábà, bhèle tá bádzó na móndí ki kodzoma ligílé dhi ni tà sè ìndì móndí pfùma ni tà sè nda ni trìzo, ngóro ì dré adrélé zìle dhi tíni. Dré Yésu ni fèzo àyi drígá, ì kò'oró ngóro ì dré adrélé lèle dhi tíni.

Yésu ni tidima fa kipakipa dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 27:32-44; Márokò 15:21-32; Yòwánì 19:17-27)

²⁶ Ì dré tá adrérà'a Yésu ni dri lizo ába dhi 'á dhi, ì dré agó àlo rú be Símónà angálépi Kirénè lésè dhi ni nòzo adrérà'a agòle amvú lésè.† Dì ì dré akódhi nda ni rùzo, fa kipakipa bhàzo dríá gò, akódhi ni 'òzo fa nda ni do lizo ába Yésu vèsè.

²⁷ Móndí zyandre lavulé dhi ì adré tá lìle Yésu vèsè. Ayi nda ì kòfalé dhi, tòkò àruka ì adré tá àwó ngo, adrézó tongólé Yésu ni tà sè. ²⁸ Dì Yésu dré àyi alázó tàá àyi dré dhi: «Àmi ànzitòkó Yèrúsalmà àdhya ni i, mì kòngo má sè ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya ngòle àmi ki tàndì i sè, ìndì àmi ki ànzì i sè. ²⁹ Angyá ko, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, à ni tàá dhi: «Kólénzé tòkò kóndó ro tìbhá ko, ìndì bà febhá ànzimvá ì dré ko dhi ì dré!» ³⁰ Lókyá nda sè dhi, móndí ki tàá kòngó kàdrìkàdrì ì dré dhi: «Mì kàdhé àma dri wà!» adrézó kpà tàá kòngó tsàtsà ì dré dhi: «Mì kàbvù àma wà!»‡

³¹ Tàko ko, à kàdré 'òá kònìni fa lídrì ro dhi rú dhi, àdho tà ni dì véle atsá fa à'yo ró dhi rú dhi nì?»

³² A adri tá kpà àgo rì drìkònzìbhá ro dhi ì pfùle dràle túmánì Yésu be.

³³ Ì kòtsa àrà adrélé zìle Drífà ro dhi na dre dhi, ì dré Yésu ni tidízó fa kipakipa dri. Ì dré kpà drìkònzìbhá rì nda ki tidízó fa àruka ì drìsè, àlo ni Yésu ni dríagó lésè, àzya ni lídzí ni lésè. ³⁴ Gò Yésu dré tàzoá dhi: «Tátá,

* **23:17** 23:17 Wárágà àruka Giká ni Kúlí tisìzo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adré kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Adré tá lèá dhi, Pìlátò kòtrì móndí àlo 'ìle bádzó na dhi àyi dré gwányá Pásikà àdhya tú.] † **23:26** 23:26 «Kirénè» kònìdhi tá bhàandre bvò Libiyá àdhya lé, bvò kàdrì Afrikà àdhya lé dhi 'i. ‡ **23:30** 23:30 A kònò Oséyà 10:8.

mí kòtrì àyi kì tàkonzì. Angyá ko, ì nì tà ì dré adrélé 'òle dhi ko.» Gò sòdá ì dré akódhi nì kítá kì lanzízó àyi kòfalésè dzègé sè.§

³⁵ Mòndyá zyandre nda ì totó tá àyi adrélé tà nda nì no. Yúdà ànzì kì kàdrì ì adré tá àyikya Yésu nì gu, adrézó tàá dhi: «Akódhi tidrí mómí àruka ì 'í. Dì kàdré Mèsíyà Gíká dré zìle dhi 'ì bàti dhi, kòtidrí àyi tàndì wà!» ³⁶ Sòdá ì adré tá kpà akódhi nì gu. Ì kisé tá àyi ànyì akódhi làga, vìnègàrì fe drá, ³⁷ tàzoá dhi: «Mí kàdré ópí Yúdà ànzì kya 'ì bàti dhi, mí tidrí ámi tàndì wà!» ³⁸ A di tá wárágà tà tisìzo dríá dhi akódhi drìle. A tisì tá dhi: «Kònìdhi ópí Yúdà ànzì kya 'ì.»

³⁹ Drìkònzìbhá tidíle Yésu làga nda kì àlo adré tá kpà akódhi nì lodhá, adrézó tàá dhi: «Mí mína Mèsíyà 'ì ko? Mí tidrí dì àma tùmání ámi tàndì be wà!» ⁴⁰ Dì, drìkònzìbhá àzya dré ína lawàzo dríá, tàzoá dhi: «À nò kó tà kitswálépi dràdrà sè dhi mí dri akódhi àdhya tíni dhi, mí adré dì mína Gíká nì ro ko àdho tà sè? ⁴¹ Ama ró dhi, à nò tà àma dri gyàgya. Mà adré àmakya tà kitswálépi tà mà dré 'òle dhi ì sè dhi nì kisé. Dì, dhya kònìdhi 'ò ína tà kònzì àlo dhi ko.» ⁴² Gò dré tàzoá dhi: «Yésu, lókyá mí dré dra fízo ámi òpì na dhi tú dhi, mí kòtivì ma ko.» ⁴³ Yésu logó drá dhi: «Má adré tà bàti ta mí dré: Àndrò, mà nì adré tùmání mí be paràdísò na.»

Yésu nì dràma

(À kònò kpà Mátáyò 27:45-56; Mároko 15:33-41; Yòwàni 19:28-30)

⁴⁴ Anyiànyì kítú rírì sè dhi, tímíwá dré bvò nì mǐ dòzo wǎyi, tsàle sáà na kítú rírì àmvolésè dhi na. ⁴⁵ Tàko ko, kítú tayí tá ína ngá kazama. Gò kítá 'ìle tépelò nì 'a lakízó dhi dré lasízó 'a be rì. ⁴⁶ Gò Yésu dré liyízó kúlí 'u'ù sè tàzoá dhi: «Tátá, má tayí áma lídrì mí drígá.» Kòtà tà nda dre dhi, dré dràzo.

⁴⁷ Rómà kì sòdá kì kàdrì kònò tà títi lavúbhá nda ì dre dhi, dré Gíká nì rú bhàzo kùle, tàzoá dhi: «Dhya kòdhi tá ína mómí gyàgya 'ì bàti!» ⁴⁸ Mòndyá zyandre títi ru kimóbhá tà nda nì no dhi ì kònò tà lavúbhá nda ì dre dhi, ì dré ngàzo nzìle àyi kì agá dibe kizà dré. ⁴⁹ Dì, mómíyá títi Yésu nì nibhá dhi ì tùmání tòkó akódhi nì lebèbhá Gàliláyà lésè dhi íbe dhi ì totó tá àyi adrélé tà nda kì no lará ro.

Yésu nì rúbhá bhàma mógó na dhi

(À kònò kpà Mátáyò 27:57-61; Mároko 15:42-47; Yòwàni 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Yúdà ànzì kì bhàgo kàdrì ì kòfalé dhi, agó àlo rú be Yèséfà angalépi Àrímátáyà, bhàandre àlo Yúdáyà le dhi lésè dhi tá be. Dì, akódhi nda ka'í tá ína tà bhàgo àruka títi dhi ì dré ru yìzo 'òzoá dhi ko. Akódhi tá mómí dóro ìndì gyàgya, adrélépi Gíká nì Opì letè nòle dhi 'ì. ⁵² Dì dré lizo Pílátò véna Yésu nì rúbhá zi tíá. ⁵³ Pílátò kòka'í dre dhi, Yèséfà dré lizo rúbhá nda nì tírì fa kipakipa drìlésè, lambézóá kítá kemve sè gò, lizo bhàá mógó àlo gàle kírà na, àbvò bhàzo lána rè ko dhi na. ⁵⁴ Kítú nda tá kítú adrézó tà ledé sàbátù kandrá dhi 'ì. Dì sàbátù adré tá 'òle kidhólé.

⁵⁵ Tòkó alìbhá tá Gàliláyà lésè tùmání Yésu be nda ì lebè tá Yèséfà gò, ì dré mógó nda nì nòzo, ìndì à bhà Yésu nì rúbhá lána ngíni ya dhi nì nòzo. ⁵⁶ Dì ì dré gòzo nzìle gò, dò tàdzí be dóro amúlé málásì be dhi nì ladhí. Dì sàbátù tú dhi, ì dré lovózó ngóro tátrítrí kúlí dré adrélé tàle à kò'o dhi tíni.

§ 23:34 23:34 A kònò Longó ì 22:19.

24

Yésu ni ngàma dràdrà 'ásè dhi

(A kònò kpà Mátáyò 28:1-10; Márokò 16:1-8; Yòwánì 20:1-10)

¹ Kítú ni àlo pòsò àdhya sè dhi, tòkò nda ì dré ngàzo drùbhì kínó dò tàdzí be dóro ì dré tá ladhílé nda ni do lizo ába mógó na. ² Ì kòtsa dre dhi, ì dré kisúzóá dhi, à li kírà mógó nda tísè dre. ³ Dì, ì dré fizo lána dhi, ì kisú àyikya Mírì Yésu ni rùbhá ko. ⁴ Ayi ki drì dré adrérà'a abílè tà nda sè dhi 'á dhi, àgo rì kítá lagulagu ró dhi ki asóbhá dhi ì dré agázó àyi kandrá. ⁵ Dì tirì dré gàzo tòkò nda ì léna bí gò, ì dré tandizo mibhalé bha kìnì na ró. Dì, àgo nda ì dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì adrè dhya lídrì ro dhi ni nda àbvò ì kòfalé àdho tà sè? ⁶ Akódhi kònwa yókódhó. Nga ína dràdrà 'ásè dre! Mì kisù rè tà dré tá tàle àmì dré, dré rè dhu adrérà'a Gàliláyà na dhi 'á dhi ká. ⁷ Akódhi tà tá dhi: <Adrè leá dhi, à kòlefè Mòndí ni Mvá tàkonzìbhá ì drígá, akódhi ni tidízó dràle fa kipakipa dri gò, kítú ni na sè dhi, akódhi dré ngàzo dràdrà 'ásè.» ⁸ Dì kúlí dré tá tàle nda ì dré agázó àyi léna.

⁹ Dì ì kàgò mógó lésè dre dhi, ì dré tà títi nda ki titízó àpòstolò mudrì-drì-àlo dhi ì dré, mónnyá àruka títi dhi íbe. ¹⁰ Tòkò nda ì tá: Màríyà Màgàdàlénè, Yòwánà, Màríyà Yàkóbhò ni andre, tsàle tòkò àruka ì. ¹¹ Dì, tà ì dré titílé nda ì sù tá ngóro kúlí azaaza ì tíni àpòstolò nda ì bina gò, ì dré ka'izoá ko. ¹² Dì, Pètèro dré ína ngàzo ràle mógó na. Kòtsa tandile ngá no dre dhi, dré ngbà 'í kítá kàtswákàtswa dhi ki nòzo kòdhya. Dì akódhi ni líndrì dré gàzo gò, dré gòzo nzìle í bhàna, adrélè lizíá í léna ngalè àdho tà 'o tá ru ni ya dhi.

Yésu ni lebèbhá rì dhi ì Emáwù ni láti na

(A kònò kpà Márokò 16:12-13)

¹³ Gbã kítú nda sè dhi, Yésu ni lebèbhá ki rì dhi ì adrè tá lile bhà àlo rú be Emáwù dhi na. Bhà nda vwà tá Yèrúsalmà rúsè dhi ànyíànyì kílóméterè mudrì-drì-àlo. ¹⁴ Ì adrè tá tà títi lavúbhá Yèrúsalmà na dhi ki tití. ¹⁵ Ì dré tá adrérà'a tà ta ìndì tà kayí àyi kòfalésè dhi 'á dhi, Yésu ni tàndì dré àyi kisízó ànyì àyi làga gò, ì dré adrézó lile túmánì àyi íbe. ¹⁶ Dì, à kikí tá àyi ki mì, ì kòkìtswáro nǎ akódhi àdhi 'i ya dhi ko.

¹⁷ Yésu dré àyi ki lizízó tàzoá dhi: «Mì adrè tá àdho tà títi àmì kòfalésè, mì dré adrérà'a atsí to dhi 'á dhi?» Dì ì dré àyi ki kikízó gò, àyi ki mibhalé dré adrézó kizà ro lavúlé. ¹⁸ Ayi ki àlo rú be Kèlèyópà dhi dré logózóá drá dhi: «Mónnyá títi adrèbhá tá Yèrúsalmà na dhi ì kòfalé dhi, mì ngbà 'í móndí àlo tà lavúbhá kònale kítú kòni ì sè dhi ki nǎlepi ko dhi 'i?» ¹⁹ Yésu lizí dhi: «Àdho tà 'i?» Ì logó drá dhi: «Tà atsábhá Yésu, Nàzàrétà lésè dhi rú dhi 'i. Akódhi tá pròfètà rǎnyi ró kúlí tàma sè ìndì tà 'òma sè Gíká kandrá ìndì mónnyá títi ì kandrá dhi 'i. ²⁰ Dì, kòwánà kàdrì ì àma ki drì kobhá íbe dhi ì lefè tá àyikya akódhi, à kòbhàro tà akódhi dri kitswále dràdrà sè. Gò ì dré akódhi ni tidízó fa kipakipa dri. ²¹ Mà adrè tá àmakya mǎ bha kisúzóá dhi, kònò akódhi ni tá Ìsèrélè ànzì ki apá nǎ. Kòdhi íbe dhi, àndrò kòndhi, kítú ni na tà títi lavúbhá nda ì àmvolésè dhi 'i. ²² Dì tòkò àruka àma kòfalé dhi ì tígá àma ki líndrì tà tàndì ró. Ì lǎ tá drùbhì kínó mógó na. ²³ Dì, ì kisú àyikya akódhi ni rùbhá ko. Gò ì dré agòzo longóá àma dré dhi, ángéló ì agá tá àyi kandrá tàà àyi dré dhi, Yésu be lídrì ro. ²⁴ Dì àma ki arúpi àruka ì dré lizo mógó na gò, ì dré tà nda ni kisúzó ngóro tòkò nda ì dré tá tàle dhi tíni. Dì, ì nò àyikya akódhi ko.»

²⁵ Dì Yésu tà àyi dré dhi: «Á! Àmì móndí azaaza ró ni ì, mǎ adrè tà títi pròfètà ì dré longólé dhi ki ka'ì mbèlè ko! ²⁶ Adrè tá leá dhi, Mèsíyà kònnya

kizà làsú be kònini gò, kòfiró áyi m̀ilanzĩlanzi na dhi ko?» ²⁷ Gò Yésu dré tà títi tisile áyi tà dri Giká ni Kúlí na dhi ki àndu ngìzo àyi dré, kidhólé Mósè ni búkù i lésè pròfétà títi dhi kya íbe.

²⁸ Ì kòtsa ànyi bhà ì dré tá adrézó lile lána dhi làga dre dhi, Yésu dré áyi 'òzo ngóro í adré tá lavulé na t́ini. ²⁹ Di, ì dré akódhi ni ti lizizó tà t̀andi ró t̀azoá dhi: «Mí kàdré r̀e t̀umáni àma íbe. Kítú ndĩ dre, ìndi ngá adrè anilé.» Di dré fizo dzó na adrélé àyi íbe.

³⁰ Ì kòliri t̀umáni mísá làgàsè dre dhi, Yésu dré m̀apà adózó, tà tani zizo driá Giká tí gò, ñozoá adrélé f̀ele àyi dré. ³¹ Gbã kòdhwa, àyi ki m̀i dré ru nzizo gò, ì dré akódhi ni nizo. Di, dré ina tavizo àyi m̀ilésè. ³² Gò ì dré t̀azoá àyi kòfalésè dhi: «Àma ki togó adrè tá zakó àtsi ró, dré tá adrèrà'a tà ta àma dré láti na, adrézó tà Giká ni Kúlí na dhi ki àndu ngi àma dré dhi 'á!»

³³ Gbã lókyá nda sè dhi, ì dré ngàzo gòle Yèrúsalmà na. Ì kòtsa dre dhi, ì dré Yésu ni lebhá mudrí-dri-àlo ru kimóbhá m̀ondí àruka íbe dhi ki kisúzo. ³⁴ Àyi nda ì dré t̀azoá dhi: «Bàti, Mírì nga dràdrà 'àsè dre! Agá ina Pétèro kandrá!» ³⁵ Gò àyi r̀iti nda ì dré tà títi lavúbhá láti na dhi ki titizó àyi dré. Ì titi tá kpà, ì nĩ tá Yésu àdhi 'i ya dhi, dré tá adrèrà'a m̀apà ño dhi 'á.

Yésu agá áyi lebhá i kandrá

(A kònò kpà Màtáyò 28:16-20; Màrokò 16:14-18; Yòwànì 20:19-23; Tà 'òle dhi i 1:6-8)

³⁶ Ì dré r̀e dhu adrèrà'a tà nda ki ta dhi 'á dhi, Yésu ni t̀andi dré agázó áyi totó àyi kòfalé gò, tàá àyi dré dhi: «Tà k̀idrik̀idri kàdré àmi íbe!» ³⁷ Di àyi ki líndri dré g̀azo tirì dré gò, ì dré adrézó kisúá dhi, ì adrè m̀ondí líndri no kòdhya. ³⁸ Di, Yésu dré t̀azoá àyi dré dhi: «Àmi ki dri adrè abilé àdho tà sè? Mì adrè kpà tà kayi àmi léna àdho tà sè? ³⁹ Mì nò r̀e àma drígá i àma pá íbe ni i ká. Kòndhi àma t̀andi 'i! Mì tabè ma atógyàzoá dhi, m̀ondí líndri zã íbe ìndi f̀a íbe, ngóro m̀i dré adrélé nòle má dré adrézó ába kòndi t́ini dhi ko.» ⁴⁰ Kòtà tà nda dre dhi, dré áyi drígá ki tadházó áyi pá íbe àyi dré. ⁴¹ Di, ì kitswá tá àyikya tà nda ni ka'ĩ dhu r̀e ko togó k̀ini dré ìndi líndriga dré. Di Yésu dré lizizóá dhi: «Àmi ngá nyàle dhi íbe kònwà?» ⁴² Di ì dré kosyá ì dré libh́ilé dhi ni àmbi f̀ezo drá. ⁴³ Gò dré d̀ozoá nyàle àyi mi.

⁴⁴ Di dré t̀azoá àyi dré dhi: «Mà dré tá adrèrà'a t̀umáni àmi íbe dhi 'á dhi, má tà tá tà kòni i àmi dré: <Adrè leá dhi, tà títi tisile àma tà dri Mósè ni t̀atritrí kúlí na, pròfétà ki búkù i 'àsè, ìndi Yúdà ànzi ki Longó i 'àsè dhi ì kò'o ru.» ⁴⁵ Gò dré àyi ki tògyá nzizo, ì kònró tà tisile Giká ni Kúlí na dhi ki àndu be dhi bvó. ⁴⁶ Dré t̀azoá àyi dré dhi: «À tisi tá tà kòni i: Mèsíyà ni kizà nya dràzo gò, kítú ni na sè dhi, dré ngàzo dràdrà 'àsè. ⁴⁷ A tisi kpà dhi, à ni kúlí longó akódhi ni rú sè sùrú títi ì dré kidhólé Yèrúsalmà na t̀azoá dhi, ì kòladzá àyi ki togó, Giká kòtrìró àyi ki tàkonzì i be dhi bvó. ⁴⁸ Àmi dhya tà nda kòdhi ki nobhá m̀i sè, ìndi yibhá bíbhále sè dhi 'i. ⁴⁹ Mì yi r̀e ká! Má ni mána Tírì Lólo àma Atá dré lazilé dhi ni amù àmi dré. Di àmi ró dhi, m̀i kàdré adrélé bhàandre 'á, tsàle lókyá r̀inyi apfòlepi bhù lésè nda dré dra àmi ki asózó dhi 'á.»

Yésu mbà bhù na áyi lebhá i misè

(A kònò kpà Màrokò 16:19-20; Tà 'òle dhi i 1:9-11)

⁵⁰ Gò Yésu dré àyi ki drizo lizo àyi íbe tsàle ànyi Bètàníyà làga. Dré drígá tingázó kurú na, tà tani zizo Giká tí àyi dri. ⁵¹ Di dré adrèrà'a tà tani zi àyi dri dhi 'á dhi, dré àyi ki tayizó gò, Giká dré akódhi ni d̀ozo bhù na. ⁵² Di ì

dré àyíkya ledhézó àyì kì kórókó tíì akódhì nì lindrì bhàzo gò, ì dré gòzo Yèrúsalmà na kólénzé be bǐ. ⁵³ Dì kǐtú àlo àlo tíí ì sè dhì, ì adré tá tépelò na, adrélé Gìká nì rú bha kùle landè àko ró.

Rúbí Tani Yòwánì dré tisìle dhi

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tisìlepi dhi tá Yòwánì 'i. Akódhi nda tá àpóstolò kì àlò 'i. Vèsè be bí, àyi Pètèró íbe ìndì Yàkóbhò be dhi i tá ànyi Yésu làga. Búkù kònìdhi léna dhi, Yòwánì adrè áyi zi «Yésu ni lebèlepi dré lèle tò dhi» ró. Yòwánì ni tàndì tadhá tà í dré búkù kònìdhi ni tisìzo ásà dhi kònìni: «Di, à tisì tà kòdhi i, mì kòka'író dhi, Yésu Mèsíyà 'i, ìndì Gìká ni Mvágó 'i gò, àmi kì tà ka'íka'í nda sè dhi, mì kàdréro lídrì íbe akódhi léna be dhi bvó.» (A kònò 20:31.)

Búkù Yòwánì dré tisìle kònìdhi twá búkù na àruka Rúbí Tani ni tà dri dhi i rúsè. Kidhoma ni léna dhi, Yòwánì adrè Gìká ni tà àndu ngì, adrézó tadhá dhi, Yésu Gìká ni Kúlí adrélèpi tá ngbú tùmání Gìká be, ìndì adrélèpi ína Gìká ro dhi 'i (1:1). Kúlí nda atsá tá mómí ro gò, dré bhà mòzo àma kòfalé adrézó tùmání àma íbe (1:14). Búkù kònìdhi léna dhi, Yòwánì adrè tà twátwa líndrìga ró Yésu dré 'òle dhi kì tití, tadházóá dhi, akódhi Mèsíyà 'i, ìndì Gìká ni Mvágó 'i káyà dhi. Yésu adrè kpà áyi tàndì ni zi «mápà adrélèpi lídrì fe dhi» ró (6:35, 48), «ngádra adrélèpi ngá kazá mómnyá bvò àdhyà i dré dhi» ró (8:12; 9:5), «kábílìgyà líkìlèpi dóro dhi» ró (10:11, 14), «dhyà adrélèpi mómí kì tingá dràdrà lésè, ìndì adrélèpi lídrì fe àyi dré dhi» ró (11:25), «lāti» ró, «tà bàti» ró, ìndì «lídrì» ro (14:6). Di Yòwánì adrè mómí zyandre dhi i ka'í tá Yésu atsázó akódhi ni lebèbhá i ró ngìni ya dhi ni tití. Di, mómí àruka i gá àyikya akódhi ni ka'íma.

Yòwánì adrè tà bí Yésu dré 'òle ìndì tàle áyi lebèbhá kì kodzózó ìndì àyi kì togó tindrìzo ngátsi áyi dràma kandrà dhi sè dhi kì tití (13-16). Adrè kpà tà Yésu dré zìle Gìká tí áyi tàndì dré ìndì áyi lebèbhá i dré dhi kì tití (17).

Yòwánì adrè tadhá ngádra 'á dhi, Gìká adrè mómnyá títi adrèbhá Yésu ni ka'í dhi kì tídrì, i kàdréro lídrì kóná vèsè kólyá dhi íbe. Kòdhi adrè tàà dhi, àyi nda i dré dhi, lídrì kóná vèsè kólyá nda kidhó dre.

Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi léna dhi kì atìma

- 1) Yésu Krísto, Gìká ni Kúlí 'i (1:1-18)
- 2) Yòwánì Bátisimò fèlepi, ìndì Yésu ni lebèbhá drìdrì dhi i (1:19-51)
- 3) Yésu ni àzì mómí i kòfalé dhi (2:1-12:50)
- 4) Yésu ni pòsò kùdù, ìndì akódhi ni dràma (13:1-19:42)
- 5) Yésu ni ngàma dràdrà 'ásè dhi, ìndì akódhi ni agama akódhi ni lebèbhá i kandrà dhi (20:1-21:25)

Yésu Krísto, Gìká ni Kúlí 'i

¹ Ngá wáyi dhi kì bhàma kandrà dhi, Kúlí tá be. Kúlí nda tá tùmání Gìká be, ìndì Kúlí nda tá Gìká 'i. ² Akódhi tá tùmání Gìká be drìdrì ngá wáyi dhi kì bhàma kandrà.

³ Gìká 'o tá akódhi ngá wáyi dhi kì bha dhi kòdhya. Di ngá àlò bhàle akódhi àko dhi yókódhó. ⁴ Lídrì tá akódhi léna, ìndì lídrì nda tá ngádra 'i mómí i dré. ⁵ Ngádra nda adrè kòle tìnìmvá na, ìndì tìnìmvá kitswá akódhi ni lavú bwà ko.

⁶ Gìká amù tá dhyà àlò rú be Yòwánì dhi. ⁷ Akódhi nda alì ngádra nda ni tà longó, mómnyá wáyi dhi i kòka'író ásà be dhi bvó. ⁸ Yòwánì ni tàndì tá ngádra nda 'i ko. Di, akódhi alì ína ngádra nda ni tà longó. ⁹ Tàko ko, ngádra bàti adrélèpi ngá kazá mómnyá wáyi i dré dhi, adrè tá alìle bvò le.

10 Di dhya adrélépi Kúlí 'i nda alì tá adrélé bvò le. Di, tágba Giká dré akódhi ni 'òzo bvò nda ni bha dhi, mónnyá bvò nda àdhya ì nǐ akódhi ko. 11 Akódhi atsá áyi tándi ni mónnyá i vélé. Di, mónnyá akódhi àdhya nda ì ka'í àyikya akódhi ko. 12 Tágba kònini dhi, mónnyá wáyi akódhi ni ka'ibhá, akódhi ni dòzo àyi ki togó na dhi ì dré dhi, akódhi fè rǐnyí ì dré atsázó Giká ni ànzi ì ró. 13 A ti ànzi nda ì ngóro móndí ì dré adrélé ànzi ti dhi tǐni ko, ngóro móndí ì dré adrélé tà le 'òle dhi tǐni ko, ìndì agó dré adrélé tà le 'òle dhi tǐni ko. Be ró dhi, Giká ti àyi atsálé áyi ànzi ì ró dhi nì.

14 Dhya adrélépi Kúlí 'i nda atsá tá móndí ro gò, dré bhà mòzo àma kòfalé adrézó túmánì àma íbe. Mà nò akódhi ni mìlanzìlanzì 'í. Mìlanzìlanzì nda, mìlanzìlanzì Giká ni Mvágó àlo kwákwá nda dré kisulé áyi Atá véna dhi 'i. Akódhi ga togó tani sè bǐ, ìndì tà bàti sè bǐ.

15 Di Yòwánì longó tá akódhi nda ni tà ngádra 'á móndí ì dré. Akódhi loyó kúlí tàzoá dhi: «Kòndhi dhya má dré tá tà ni ni tàzo dhi 'i. Má tà tà dhi: <Dhya adrélépi adhéle má bvó dhi kàdrì áma lavú. Tàko ko, áma tirà ko dhi 'á dhi, akódhi tá ína be.>»

16 Akódhi nda ni togó tani kàdrì lavulé dhi sè dhi, àma títi, mà kisú tà tani tà tani àzya dri. 17 Tàko ko, Giká longó tá áyi tǎtrǐtrǐ kúlí Mósè tí. Di, fè Yésu Krísto áyi togó tani tadhá áyi tà bàti be dhi kòdhya. 18 Dhya àlo nò tàdzí Giká ko. Di, akódhi ni Mvágó àlo kwákwá adrélépi ína Giká ro, ìndì adrélépi áyi Atá làga nda, 'o Giká móndí ì dré nǐle dhi nì.

Yòwánì Bàtisimò fèlepi longó Yésu ni tà

(A kònò kpà Mátáyò 3:1-12; Mároko 1:1-8; Lúkà 3:1-18)

19 Yúdà ànzi ki kàdrì Yèrúsalémà na dhi ì dré kòwánà ki mùzo Léví íbe lǐle Yòwánì véna dhi, áyi nda ì lizí tá akódhi tí dhi: «Mì àdhi 'i?» 20 Di akódhi gà kúlí logoma áyi tí dhi ko. Di, tà ína ngádra 'á dhi: «Ma Mèsíyà 'i ko.»* 21 Í gò lizíá tíá dhi: «Mì dì mína àdhi 'i? Mì Èlíyà 'i?» Akódhi logó dhi: «Kóko, ma Èlíyà 'i ko.» Í gò lizíá dhi: «Mì Pròfétà tá tà ni ni longózó dhi 'i?» Akódhi logó dhi: «Kóko.»† 22 Í gò tàá drá dhi: «Mì dì mína àdhi 'i, mà kòkitswáro kúlí logó dhya àma ki amùbhá dhi ì dré? Mí adré tàá ámi tándi ni tà sè ngíni?» 23 Di Yòwánì logó kúlí ngóro pròfétà Èsáyà dré tá tàle kíno dhi tǐni:

«Ma dhya adrélépi kúlí loyó duku na dhi 'i.

Má adré tàá dhi: <Mì kòlotó láti atsálé pyà Mírì dré!>‡

24 Dhya mùle nda ki àruka ì tá Fàrísáyò 'i. 25 Di àyi nda ì gò Yòwánì ni lizí: «Mí kàdré mína Mèsíyà 'i yà, Èlíyà 'i yà, kó ngalè Pròfétà 'i yà dhi ko dhi, mí adré dì bàtisimò fe àdho tà sè?» 26 Yòwánì logó àyi dré dhi: «Má adré mána bàtisimò fe yǐ sè. Di, dhya àlo mì dré nǐle ko dhi ína kònwa àmi kòfalé. 27 Akódhi nda adré adhéle má bvó dhi nì. Má kitswá mána akódhi ni lǐndrì sè ko. Má kitswá ndìndì akódhi ni kámókà bǎ trǐ bwà ko.»§

28 Tà títi nda kòdhi ì 'o tá ru Bètáníyà na, Yòròdánè ni ta'á na, àrà Yòwánì dré tá adrézó bàtisimò fe dhi na.

Yésu, Kábilíyà Mvá Giká àdhya 'i

29 Kítú bvóá dhi sè dhi, Yòwánì dré Yésu ni nòzo adrérà'a alǐle í vélé gò, dré tàzoá dhi: «Mì nò rè Kábilíyà Mvá Giká àdhya adrélépi mónnyá bvò àdhya ki tàkonzì tingá dhi ká! 30 Kòndhi dhya má dré tá tà ni ni tàzo dhi

* 1:20 1:20 Rú «Mèsíyà» Ebèrè ti sè dhi ìndì rú «Krísto» Gíríkí ti sè dhi, ì adré leà tàle dhi «Dhya zǐle dhi». † 1:21 1:21 A kònò Dùtèrònómè 18:15, 18; Málákí 3:23. ‡ 1:23 1:23 A kònò Èsáyà 40:3. § 1:27 1:27 Kínó lésè Yúdà ànzi ì véna dhi, ngbà 'í màràbà tàko ró dhi adré tá áyi mírì ni kámókà ni bǎ trǐ nì.

'i. Má tà tá dhi: <Agó adrélépi adhéle má bvó dhi kàdrì áma lavú. Tàko ko, áma tirà ko dhi 'á dhi, akódhi tá ina be.>* 31 Áma tàndi, má nì tá akódhi àdhi 'i ya dhi ko. Di, má alì mána bàtìsimò fe yì sè, Giká kòtadhàró akódhi Ìsèrelè ànzì i dré be dhi bvó.»

32 Yòwànì gò tàá dhi: «Má nò Tirí Lólo asírà'a bhù lésè kòbhòlà tíni adhéle adréle akódhi dri. 33 Áma tàndi, má nì tá akódhi àdhi 'i ya dhi ko. Di, Giká áma amùlepi bàtìsimò fe yì sè dhi tà tá má dré dhi: <Dhya mí dré dra Tirí Lólo nòzo asírà'a adhéle adréle dríá dhi, akódhi nda nì bàtìsimò fe Tirí Lólo sè nì.> 34 Di áma tàndi, má nò tà nda áma mì sè gò, má dré adrézó longóá ngádra 'á dhi, akódhi nda Giká nì Mvágó 'i.»

Yésu kídhó áyi lebhéhá ki azí

35 Kítú bvóá dhi sè dhi, Yòwànì i lebhéhá ni íbe rì dhi i dré gòzo tódhya adréle àrà nda na. 36 Akódhi dré Yésu nì nòzo adrérà'a lavulé dhi, dré tàzoá dhi: «Mì nò rè Kábilígyà Mvá Giká àdhya ká!» 37 Akódhi nì lebhéhá rì nda i kòyi akódhi nì kúlí nda dre dhi, i dré ngàzo adréle Yésu nì lebe. 38 Di Yésu dré áyi alázo áyi ki no adrérà'a áyi lebe gò, dré áyi ki lizízo tàzoá dhi: «Mì adré àdho nda?» I tà drá dhi: «Rábbì, mí adré adréle ángolé?» (Rú «Rábbì» nda kòdhi adré leá tàle dhi «Tà tadhálepi».) 39 Akódhi logó áyi dré dhi: «Mì alì, mì nì nòá.» Di i dré lizo àrà dré tá adrézó adréle dhi nì no. Gò i dré adrézó túmánì akódhi be kítú nda nì àmbí sè títi. Lókyá nda tá ànyànyì sáà su kítú rírì àmvolésè dhi 'i.

40 Ayi rì Yòwànì nì kúlí yibhá gò i dré Yésu nì lebézo nda ki àlo tá Andréyà, Sìmónà Pétèró nì adrúpi 'i. 41 Di akódhi nda dré zyà ngàzo lile áyi adrúpi Sìmónà nì kisú gò, tàzoá drá dhi: «Mà kisú Mèsíyà dre.» (Rú «Mèsíyà» nda kòdhi adré leá tàle dhi «Krísto».) 42 Dré Sìmónà nda nì drízo lizo ába Yésu véna. Di Yésu dré akódhi nì nòzo dhi gò, tàzoá dhi: «Mì, Sìmónà, Yòwànì nì mvá 'i. A nì ámi rú zi Kéfà.» (Rú nda kòdhi adré leá tàle dhi «Pétèró».)†

Yésu azí Filípò i Nàtànyélè be

43 Kítú bvóá dhi sè dhi, Yésu lè tá lile bvò Gàliláyà àdhya na gò, dré láti dòzo lizo. Dré Filípò nì kisúzó gò, tàzoá drá dhi: «Mí lebe ma!» 44 Filípò nda angá tá Bètèsàydà, bhàandre Andréyà kya Pétèró be dhi lésè. 45 Di Filípò dré ngàzo lile Nàtànyélè nì kisú gò, tàzoá drá dhi: «Mà kisú dhya Mósè dré tà nì nì tisizo búkù tátrítrí kúlí àdhya léna, ìndì pròfètà i dré kpà tà nì nì longózo dhi dre.‡ Akódhi nda, Yésu, Yòsèfà nì mvá Nàzàrètà lésè dhi 'i.» 46 Di Nàtànyélè nda tà drá dhi: «Ngá dóro nì kitswá apfòle Nàzàrètà lésè bwà?» Filípò logó drá dhi: «Mí alì nòá.»

47 Yésu kònò Nàtànyélè adrérà'a alile í véle dre dhi, dré tàzoá akódhi nì tà sè dhi: «Mì nò rè Ìsèrelè mvá bàti kònìdhi. Túrúpú tà akódhi léna yókódhó.» 48 Di Nàtànyélè dré Yésu nì lizízo tàzoá dhi: «Mí nì ma ngíni?» Yésu logó drá dhi: «Drìdrì Filípò dré ámi azízo, mí dré tá adrérà'a figì kómvo dhi 'á dhi, má nò tá mì 'i.» 49 Di Nàtànyélè tà drá dhi: «Rábbì, mì Giká nì Mvágó 'i bàti! Mì Ìsèrelè ànzì ki Opí 'i!» 50 Di Yésu logó drá dhi: «Mí adré áma ka'i, má dré tàle mí dré dhi má nò tá mì figì kómvo dhi sè? Mí nì tà kàdrìkàdrì dra tà kòdhi nì lavúbhá dhi ki no!» 51 Gò tàá dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mì nì bhù no ru lanzírà'a, adrézó kpà Giká nì ángélo ki no adrérà'a tombàle ìndì tisilé Mòndí nì Mvá drìsè!»§

* 1:30 1:30 A kònò Yòwànì 1:15. † 1:42 1:42 Rú «Kéfà» Aràméyà ti sè dhi ìndì rú «Pétèró» Gírìkì ti sè dhi, i adré leá tàle dhi «Kírà». ‡ 1:45 1:45 A kònò Dùtèrònómè 18:18; Esáyà 9:5-6; Ezèkyélè 34:23. § 1:51 1:51 Vèsè be bí, Yésu adré áyi zi «Mòndí nì Mvá». Rú nda kòdhi, rú àzya fèle Mèsíyà dré dhi 'i. A kònò Dànyélè 7:13.

2

Yésu ladzá yĭ atsálé vínò ro

¹ Kítú rĭ àmvolésè dhi, à adré tá gwányá làmó àdhya ni 'o bhàandre Kánà àdhya Gàliláyà le dhi na. Yésu ni andre tá kònàle be. ² A zi tá kpà Yésu i lebebhá ni íbe lìle gwányá nda na. ³ Di vínò dré akízó gò, Yésu ni andre dré tàzoá drá dhi: «Vínò àyi dré vélé yó.» ⁴ Di Yésu logó drá dhi: «Áma andre, mí adré áma so tà kòdhi léna àdho tà sè? Lókyá mána kitswá rè ko.» ⁵ Di, andre ni dré tàzoá màrábà i dré dhi: «Mì kò'o tà ángùdhi akódhi dré dra tàle àmi dré dhi kòdhya.» ⁶ Arà nda 'á dhi, lèdrí nzi-drĭ-àlo ledélé kírà sè dhi i tá be. Lèdrí làsú be kònini nda i sè dhi, Yúdà ànzi i adré tá yĭ tokó adrézó àyi ki temvé ásà. Lèdrí àlo àlo nda ki 'a adré tá yĭ do ànyíànyi líterè nyadhi-nzi. ⁷ Di Yésu dré tàzoá màrábà nda i dré dhi: «Mì tokó yĭ todàle gàle lèdrí kòni i 'ásè.» Gò i dré tokózóá todàle gàle àyi 'ásè bíbi. ⁸ Yésu dré gòzo tàá àyi dré dhi: «Mì ko nyànomvá lizo ába gwányá líyí dré.» Di i dré 'òzoá kònini.

⁹ Gwányá líyí nda ni yĭ tabhĭ dhi, àkò yĭ nda ladzá ru atsálé vínò ro dre. Akódhi nĭ tá ngalè vínò nda angá ángolésè ya dhi ko. Di, màrábà yĭ nda ni kobhá dhi i nĭ àyikya be. Di gwányá líyí nda dré dhya tòkó mòlepi dhi ni azizó, ¹⁰ tàzoá drá dhi: «Móndyá wáyi dhi i adré gà vínò dóro lavulé dhi ni fe mvùle 'íká. Di à kòmvu tà tãndi ró dre dhi, i dré gòzo adrélé vínò dóro wáyi ko dhi ni fe mvùle ndò. Di, mí zù mína vínò dóro lavulé dhi gò afèzoá nyànomvá.»

¹¹ Kòrĭdhi, tà línđrĭga ró Yésu dré 'òle drĭdrĭ dhi 'i. 'O tá tà nda Kánà, bvò Gàliláyà àdhya lé dhi na. 'O kònini kitswázó áyi mĭlanzĭlanzĭ tadhá gò, akódhi ni lebebhá i dré akódhi ni ka'izo ásà.

¹² Amvolásà dhi, Yésu i dré lizo andre ni íbe, adrúpi ni íbe ìndi lebebhá ni íbe, tsàle bhàandre Kàpàrànwúmà àdhya na. Gò i dré adrézó kònàle gĭle lókyá be vwàvwà ro tsà.

Yésu dro móndyá adrèbhá ngá lagí dhi i topfòle tépelò 'ásè

(A kònò kpà Mátáyò 21:12-13; Márokò 11:15-17; Lúkà 19:45-46)

¹³ Yúdà ànzi ki gwányá Pásikà àdhya atsá tá ànyi gò, Yésu dré mbàzo Yèrúsalemà na. ¹⁴ Kòfĭ tépelò ni bhà'álé na dre dhi, dré móndí adrèbhá tá tí ki lagí kábiligyà íbe ìndi kòbhòlà íbe dhi ki kisúzó, túmání móndí lĭrĭbhá adrélé làfa topfó mísá i làgàsè dhi íbe. ¹⁵ Di dré ngàzo fĭmbò ledé bã sè gò, àyi ki ladrózó topfòle títi tépelò nda 'ásè, àyi ki tí íbe ìndi àyi ki kábiligyà íbe. Dré móndyá adrèbhá tá làfa topfó nda ki làfa arízó, mísá àyikya ki lebhézó kĭní mi. ¹⁶ Gò dré tàzoá móndyá adrèbhá tá kòbhòlà lagí nda i dré dhi: «Mì nga kònwàsè àmi ki ngá kòdhi íbe títi! Mì kòbhà áma Atá ni dzó atsálé àrà adrézó ngá lagí dhi ró ko!» ¹⁷ Di tà tisĭle Gĭká ni Kúlĭ na kònĭdhi dré agázó akódhi ni lebebhá i léna: «Áma togó àtsi ró àmi dzó ni tà sè dhi ni áma za vèle.»*

¹⁸ Gò Yúdà ànzi ki kàdrĭ i dré lizízóá Yésu tí dhi: «Mí ni àdho tà línđrĭga ró dhi ni 'o tadházóá áma dré dhi, Gĭká fè mí dré rĭnyí adrézó tà kòdhi ki 'o ni dhi?» ¹⁹ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mì kòpfu tépelò kònĭdhi dhi, má ni go tĭngáá kítú na àmvolésè.» ²⁰ Yúdà ànzi nda i gò tàá dhi: «Tépelò kònĭdhi ni sizo dhi do tá kóná nyadhi-rĭ-drĭ-nzi-drĭ-àlo. Mí ni di go sĭá kítú na sè ngĭningĭni ró?» ²¹ Di, tépelò Yésu dré tá adrézó tà ni ni ta dhi ína akódhi ni rúbhá 'i. ²² Akódhi ni ngàma dràdrà 'ásè dhi àmvolésè dhi, kúlĭ dré tá tàle

* 2:17 2:17 A kònò Longó i 69:10.

nda kòdhi dré gòzo agalé akódhi ni lebèbhá i léna. Di ì dré tà tìsìle Giká ni Kúlí na dhi ki ka'izo, kúlí Yésu dré tá tàle dhi íbe.

Yésu nì tà adrélépi móndí ki togó na dhi be

²³ Yésu dré tá adrérà'a Yèrúsalemà na gwányá Pásikà àdhya ni tà sè dhi 'á dhi, móndí zyandre dhi ì dré tà líndrígá ró dré adrélé 'òle dhi ki nòzo gò, ì dré akódhi ni ka'izo. ²⁴ Di, Yésu ka'ì tá ína àyi nda ki tà ko. Tàko ko, nì móndyá títi dhi ki tà be. ²⁵ Lè tá à kòtà móndí ki tà akódhi dré dhi ko. Angyá ko, nì ína tà adrélépi móndí ki togó na dhi be.

3

Yésu tadhá tà Nìkòdémò dré

¹ Fàrisáyò i kòfalé dhi, agó àlo rú be Nìkòdémò dhi tá be. Akódhi tá kpà Yúdà ànzi ki kàdrì ki àlo 'i. ² Ngátsi àlo sè dhi, alì tá Yésu véle gò, tàá drá dhi: «Rábbi, mà nì tàle dhi, Giká amù mì adrélé áyi tà tadhálépi ró nì dhi be. Angyá ko, dhya àlo kitswá tá tà líndrígá ró mí dré adrélé 'òle dhi ki 'o bwà ko, Giká kàdré tá túmání akódhi be ko dhi.» ³ Yésu logó drá dhi: «Má adré tà bàti ta mí dré: Dhya àlo kitswá Giká ni Opì no bwà ko, kòtayí i gòle òlè tódhyá ko dhi.» ⁴ Di Nìkòdémò lizí tíá dhi: «Móndí agàlepi dre dhi ni áyi tayí gòle òlè tódhyá ngíníngíni ró? A ni kitswá gòle file áyi andre lé gò, gòzo akódhi ni ti vèsè be rì bwà?» ⁵ Yésu gò logóá drá dhi: «Má adré tà bàti ta mí dré: Dhya ángùdhi òlè yí sè ìndì Giká ni Tírí sè ko dhi kitswá ína file Giká ni Opì na bwà ko. ⁶ Dhya móndí dré òlè nì dhi, akódhi nda lídrì rúbhá àdhya íbe. Di, dhya Giká ni Tírí dré òlè nì dhi, akódhi nda lídrì Tírí àdhya íbe. ⁷ Lè ámi líndrì kàdré gàle, má dré tàle mí dré dhi <Lè mí kòtayí mì gòle òlè tódhyá> dhi sè ko. ⁸ Lyá adré vèlè àrà ángùdhi dré adrézó lèlè vèlè dhi 'àsè. Gba mí kàdré kpòrò nì ni yi yà dhi, mí kitswá nǎa ngalè lyá nda angá ángolésè ya, kó ngalè adré lile ángolé ya dhi ko. Di tà nda kòdhi kókpà kònìni dhya ángùdhi Giká ni Tírí dré òlè dhi ni tà sè.»

⁹ Nìkòdémò gò lizíá tíá dhi: «Tà kòdhi ni kitswá ru 'o ngíníngíni ró?» ¹⁰ Yésu logó drá dhi: «Mì tà tadhálépi kàdrì Ìsèrèlè ànzi i kòfalé dhi 'i. Di, mí nì mína tà kòdhi ko? ¹¹ Má adré tà bàti ta mí dré: Mà adré tà mà dré nìlè dhi ki ta, adrézó tà mà dré nòlè dhi ki longó kòdhya. Di, mì lè àmíkya tà mà dré adrélé longolé nda ki ka'ile ko. ¹² Gba má dré adrézó tà bvò kòndì àdhya ki ta àmi dré dhi, mì adré àmíkya tà nda ki ka'ì ko. Di má kògò adrélé tà bhù àdhya ki ta àmi dré dhi, mì ni di tà nda ki ka'ì ngíníngíni ró? ¹³ Dhya àlo mbàlepi bhù na dhi tàdzí yókódhó, ngbà 'í Móndí ni Mvá asílépi bhù lésè dhi 'i.

¹⁴ Ngóró Mósè dré tá nì ledélé aya sè asolé fa sílé dhi ni tìngalé kuru duku na dhi tìni dhi, adré kpà lèá dhi, à kòtìngá Móndí ni Mvá kuru kònìni, ¹⁵ kitswálé móndyá wáyi akódhi ni ka'ìbhá dhi ì kàdréró lídrì kóná vèsè kólyá dhi íbe.* ¹⁶ Tàko ko, Giká dré móndyá wáyi bvò àdhya ki lèlè tò dhi sè dhi, afè áyi Mvágó àlo kwákwá dhi, kitswálé dhya ángùdhi adrélépi akódhi ni ka'ì dhi kòdràró nyo ko, be ró dhi, kàdréró lídrì kóná vèsè kólyá dhi íbe. ¹⁷ Angyá ko, Giká amù áyi Mvágó bvò kòndì lé kitswálé tà bha móndyá bvò àdhya i dri ko. Be ró dhi, amù akódhi kitswázó móndyá bvò àdhya ki tidrì akódhi sè dhi bvó. ¹⁸ Dhya ángùdhi adrélépi Mvágó nda ni ka'ì dhi, Giká kitswá tà bhà akódhi dri ko. Di, dhya ángùdhi adrélépi Mvágó nda ni ka'ì ko dhi, Giká bhà tà akódhi dri dre. Tàko ko, akódhi

* 3:15 3:15 A kònò Ngá nàle dhi i 21:9.

nda ka'í Giká ni Mváagó àlo kwákwá dhi ko. ¹⁹ Tà Giká dré adrézó mómí ki tàbvò ta ásà dhi, tà kònìdhi 'i: Ngádra atsá bvò 'a dre. Di, mómíyá bvò àdhya ì lè àyikya tínímvá, ngádra nda ni lavú. Angyá ko, tà ì dré adrélé 'òle dhi ì kónzi. ²⁰ Dhya ángùdhi adrélépi tà kónzi 'o dhi adré ngádra nda ni ga. Dhya nda adré kpà alìle ngádra nda véle ko, akódhi ni tà kónzi ì kàpfòró ngádra nda 'á ko. ²¹ Di, dhya ángùdhi adrélépi tà bàti ka'í 'òle dhi adré alìle ngádra nda véle, à kòkitswáró nòà dhi, akódhi adré tà 'o ngóro Giká dré adrélé lèle dhi tìni.»

Yòwànì Bàtìsimò fèlepi longó Yésu ni tà ngádra 'á

²² Amvolásà dhi, Yésu ì lebèbhá ni ìbe dhi ì dré gòzo lile bvò Yùdáyà àdhya na. Ì adré tá túmání kònàle lókyá be tsà gò, akódhi dré adrézó bàtìsimò fe mómí ì dré.

²³ Yòwànì adré tá kpà bàtìsimò fe Ayìnónà na, ànyi Sàlímà làga, yí dré tá adrélé kònàle tò dhi sè. Mómí ì adré tá lile akódhi véna gò, dré adrézó bàtìsimò fe àyi dré. ²⁴ Angyá ko, à ru tá rè Yòwànì bhèle bǎdzó na dhi ko.

²⁵ Kítú àlo dhi, Yòwànì ni lebèbhá ì kidhó tá adrélé tà kayí àyi kòfalésè Yúdà mvá àlo dhi be, tà adrézó mómí ki temvé dhi ni tà dri. ²⁶ Di ì dré lizo Yòwànì véna tàá drá dhi: «Rábbì, dhya mì dré tá adrézó ába Yòròdánè ni ta'á na gò mí dré tà ni ni longózó dhi adré kpà ína bàtìsimò fe. Di nyànómvá dhi, mómíyá wáyì dhi ì adré lile vélána.» ²⁷ Di Yòwànì logó dhi: «Dhya àlo kitswá tà àlo kisú bwà ko, Giká kòfè tà nda drá ni ko dhi. ²⁸ Ami ki tàndi, mì yi ma tǎrà'a ngádra 'á dhi: <Ma Mèsíyà 'i ko. Di, Giká amù ma alìle drìdrì akódhi nda kandrá.> ²⁹ Dhya adrélépi tòkó mo dhi, tòkó líyí 'i. Di, tòkó líyí nda ni arúpi adré ína áyi totó ànyi làga, adrélé akódhi ni yi. Kòyi akódhi ni kúlí dre dhi, adré lenzélé tò. Di ma ró dhi, má adré lenzélé kònini, ìndì áma kólénzé nda kàdrì lavulé. ³⁰ Adré leá dhi, akódhi ni tà kàdré lile drìdrì, di, mána kàdré agòle bvólé ro.»

Dhya apfòlepi bhù lésè dhi

³¹ «Dhya apfòlepi kurú lésè dhi, mómíyá wáyì dhi ì drìle. Di, dhya apfòlepi bvò kònìdhi lésè dhi ína mómí bvò àdhya 'i. Akódhi nda adré tà bvò àdhya ki ta kòdhya. Dhya apfòlepi bhù lésè nda mómíyá wáyì dhi ì drìle. ³² Akódhi adré tà í dré nòle mì sè ìndì í dré yìle bíbhálé sè dhi ki longó kòdhya. Di, dhya àlo adré tà akódhi dré adrélé longolé nda ki ka'í ko. ³³ Dhya tà longolé nda ki ka'ilepi dhi adré tadhá dhi, Giká adré tà bàti ta. ³⁴ Tàko ko, dhya Giká dré amùle nda adré Giká ni kúlí ta kòdhya. Angyá ko, Giká fè akódhi gàle áyi Tirí sè bí. ³⁵ Giká Atá adré áyi Mváagó ni le. Tayí kpà tà títí dhi ì akódhi drígá. ³⁶ Dhya ángùdhi adrélépi Mváagó nda ni ka'í dhi, akódhi nda lídrì kóná vésè kólyá dhi ìbe. Di, dhya adrélépi Mváagó nda ni ga dhi kitswá ína lídrì nda ni kisú ko. Be ró dhi, Giká ni kombà ni adré akódhi dri nyo.»

4

Yésu tà tà Sàmàríyà tòkó àlo dhi be

¹⁻³ Fàrìsáyò ì yi tá tàle dhi, Yésu adré tá mómí bí dhi ki 'o atsálé áyi lebèbhá ì ró, adrézó kpà bàtìsimò fe àyi dré, ìndì adré tá 'òá kònini Yòwànì àdhya ni lavú. (Tà bàti ró dhi, Yésu ni tàndi adré tá bàtìsimò fe àyi dré ni ko. Be ró dhi, akódhi ni lebèbhá ì adré tá fèá àyi.) Di Yésu kòyi tà adrélé tàle áyi tà dri nda dre dhi, dré angázó bvò Yùdáyà àdhya lésè gò, láti do gòzo bvò Gàliláyà àdhya na.

⁴ Adré tá leá dhi, akódhi kòlavú bvò Sàmàríyà àdhya 'ásè. ⁵ Di dré lizo tsàle bhàandre àlo Sàmàríyà le, rú zìle Sìkàrà dhi na, ànyi amvú Yàkòbhò dré tá fèle áyi mvá Yòséfà dré dhi làga. ⁶ Kóró Yàkòbhò àdhya tá kònàle be. Yésu dré landèle atsí dré dhi sè dhi, dré tsàzo lirílè ànyi kóró nda làga, ànyíànyi kítú rírí sè.

⁷ Di Sàmàríyà tòkó àlo dhi dré alizo yí ko gò, Yésu dré tàzoá drá dhi: «Mí afè má dré yí mvùle.» ⁸ (Akódhi ni lebèbhá ì lè tá bhàandre na, kitswálé ngá gí àyi dré nyàle.) ⁹ Di Sàmàríyà tòkó nda gò tàá akódhi dré dhi: «Mí kàdré kó Yúdà mvá 'i dhi, mí adrè dī yí zi mvùle ma, Sàmàríyà tòko ró ni tí ngíngíni ró?» (Akódhi tà tá kònìni tàko ko, Yúdà ànzi ì adrè gà ru su Sàmàríyà íbe ko.) ¹⁰ Di Yésu logó drá dhi: «Mí kònì tá kó rè tà Gìkà dré adrélé fèle mí dré dhi be, ìndì dhya adrélépi yí zi mí tí dhi be dhi, kònò mí ni tá yí zi má tí gò, má dré yí adrélépi lídrì fe dhi ni fèzo mí dré.» ¹¹ Tòkó nda tà drá dhi: «Mírì, mi ngá yí akózó dhi àko, ìndì kóró alú lavúlé. Mí ni yí adrélépi lídrì fe nda ni kisú ángwà? ¹² Mí adrè kisúá dhi, mi mína kàdrì àma kí tábhí Yàkòbhò ni lavú? Akódhi nda tayí kóró kònìdhi àma dré ni. Akódhi ni tàndi mvu tá yí kònwa, túmání ànzi ni íbe, ìndì kà'wá ni íbe.» ¹³ Di Yésu logó drá dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi yí kònìdhi ni mvu dhi, yí lovó ni go akódhi ni 'o tódhya. ¹⁴ Di, dhya ángùdhi yí má dré dra fèle í dré dhi ni mvùlepi dhi, yí lovó kitswá gòle véle akódhi ni 'o ko. Bàti, yí má dré dra fèle akódhi dré nda ni atsa akódhi léna kidrì adrélépi sèle ko ìndì adrélépi lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni fe dhi ró.» ¹⁵ Di tòkó nda tà drá dhi: «Mírì, mí afè má dré yí nda kòdhya, yí lovó kògòró véle àma 'o ko, ìndì má kògòró véle alìle yí ko kònwa ko.»

¹⁶ Yésu tà drá dhi: «Mí lè ámi agó ni azi, mì kàgòró túmání kònwa.» ¹⁷ Tòkó nda logó drá dhi: «Ma agó àko.» Di Yésu tà drá dhi: «Mí tà kyá tàle dhi, mi agó àko dhi. ¹⁸ Angyá ko, mi tá àgo íbe nzi, ìndì agó mí dré adrézó ába ándrò ni, mína 'i ko. Tà mí dré tàle nda, tà bàti 'i.» ¹⁹ Di tòkó nda tà drá dhi: «Mírì, má adrè nòá dhi, mi profétà 'i. ²⁰ Ama kí tábhí ì adrè tá Gìkà ni lindrì bha kòngó kònìdhi dri. Di, àmi Yúdà ànzi ró dhi ì, mì adrè tàá dhi, àrà adrézó Gìkà ni lindrì bha dhi ngbà 'í Yèrúsalémà na.» ²¹ Di Yésu logó drá dhi: «Tòkó, mí ka'í vo rè àma kúlí ká! Lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, mì gò véle Gìkà Atá ni lindrì bha kòngó kònìdhi dri yà, kó ngalè Yèrúsalémà na yà dhi ko. ²² Ami, Sàmàríyà ro ni ì, mì adrè àmikya Gìkà ni lindrì bha akódhi ni ì àko ró. Di, àma Yúdà ànzi ró dhi ì, mà adrè àmakya Gìkà mà dré nìle be dhi ni lindrì bha kòdhya. Angyá ko, tà adrézó móndí kí tidrì dhi angá Yúdà ànzi ì vélesè. ²³ Lókyá adrè alìle, atsa kpà dre, móndyá adrèbhá Gìkà Atá ni lindrì bha bàti dhi kí lindrì ni ni bha Tírì na, ìndì tà bàti na. Tàko ko, Gìkà Atá adrè móndyá adrèbhá áyi lindrì bha kònìni dhi kí nda kòdhya. ²⁴ Gìkà Tírì 'i. Adré dī leá dhi, móndyá adrèbhá akódhi ni lindrì bha dhi ì kàdré lindrì ni ni bha Tírì na ìndì tà bàti na.» ²⁵ Tòkó nda gò tàá drá dhi: «Má nì tàle dhi, Mèsíyà adrè alìle dhi be. A adrè kpà akódhi ni rú zi Krísto. Akódhi kàtsá dre dhi, a ni tà títi dhi kí àndu ngí àma dré.» ²⁶ Di Yésu dré tàzoá drá dhi: «Ma adrélépi tà ta mí be ni, ma akódhi nda 'i.»

Yésu ni lebèbhá ì agò akódhi véle

²⁷ Gbá lókyá nda sè dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré agòzo gò, àyi kí lindrì dré gàzo, ì dré akódhi ni kisulé adrèrà'a tà ta tòkó àlo be dhi sè. Di, tágba kònìni dhi, àyi kí àlo lizí tá ko tàle dhi «Mí adrè àdho nda?» ya, kó ngalè «Mí adrè tà ta akódhi be àdho tà sè?» ya dhi.

28 Di tòkó nda dré àyi lìdrí adrézó yí akó ásà dhi ni tayízó gò, gòzo bhàandre nda na, tàá móndyá kònàle dhi i dré dhi: 29 «Mì alì agó tà tíí má dré 'òle dhi ki tàlepi má dré dhi ni no! Kònò akódhi nda tsì Mèsíyà 'i ko?» 30 Di àyi nda ì dré apfòzo bhàandre nda lésè adrélé alìle Yésu véle.

31 Lókyá nda sè dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré akódhi ni ti lizizó tàzoá dhi: «Rábbì, mí kònya ngá wà!» 32 Di, akódhi logó àyi dré dhi: «Ma mána ngá nyàle mì dré nìle ko dhi íbe.» 33 Di akódhi ni lebèbhá nda ì dré kidhózó adrélé lizíá àyi kòfalésè dhi: «Kònò mómí atsá ngá adzì akódhi dré nyàle dre?» 34 Di Yésu tà àyi dré dhi: «Áma mányàngá ína adrema tà dhya áma amùlepi dhi dré adrélé lèle má kò'o dhi ki 'o, adrézó akódhi ni àzì 'o akíle tíí dhi 'i. 35 Mì adrè zakó tàá dhi: <Tayí rè dhu mbă su kitswázó lànýá akónà amvú i 'ásè.> Di, má adrè tàá àmì dré dhi: Mì kòtingá mì adrélé amvú ki no wà! Lànýá ka àyi 'ásè kitswálé akónàle dhi dre. 36 Ndìndì nyànómvá dhi, dhya adrélépi lànýá akónà dhi adrè àyi landè nya. Adrè kpà lò'wa lokó lídrì kóná vésè kólyá dhi dré, kitswálé dhya adrélépi kórì rì dhi, ìndì dhya adrélépi lànýá akónà dhi be dhi ì kàdréro lenzélé túmánì be dhi bvó. 37 Tògyakúlì adrélépi tàá dhi <Dhya àlo adrè kórì rì gò, àzya ni dré adrézó lokóá> dhi, tà bàtì 'i. 38 Má mù àmì adrélé lànýá mì dré àzì 'òzo ásà ko dhi ni akónà. Mómí àruka ì 'o tá àzì nda landèzo àyi gò, mì dré adrézó àyi ki landè nya.»

Mómí zyandre Sàmàríyà ro dhi ì ka'ì Yésu

39 Di mómí zyandre Sàmàríyà ro angábhá bhàandre nda lésè dhi ì dré Yésu ni ka'izo, tà tòkó nda dré tàle akódhi ni tà dri dhi sè. Angyá ko, tòkó nda tà tá dhi: «Akódhi tà má dré tà tíí má dré 'òle dhi i.» 40 Di àyi nda ì kàtsá Yésu véle dre dhi, ì dré akódhi ni ti lizizó, ì kàdréro rè dhu túmánì àyi íbe. Di akódhi dré adrézó kònàle kítú rì. 41 Gò mómí àruka zyandre dhi ì dré kpà akódhi ni ka'izo, kúlì dré tàle àyi dré dhi ì sè. 42 Àyi nda ì dré tàzoá tòkó nda dré dhi: «Mà adrè véle akódhi ni ka'ì ngbà 'í tà mí dré tàle akódhi ni tà dri dhi sè ko. Tàko ko, mà yi véle akódhi ni kúlì áma ki tàndì ki bíbhálé sè. Mà nì tàle dhi, akódhi nda dhya adrélépi mómíyá bvó àdhya ki tídrì dhi 'i bàtì dhi be.»

Yésu tídrì dhya kàdrì dhi ni mváagó

43 Kítú rì nda ì àmvolésè dhi, Yésu dré àrà nda ni tayízó gò, lizo bvó Gàliláyà àdhya na. 44 Akódhi ni tàndì tà tá dhi: «À bhà gà pròfétà ni lindrì akódhi ni tàndì ni bvó 'a ko na.» 45 Di, tágba kònìni dhi, akódhi kòtsa Gàliláyà na dre dhi, mómíyá kònàle dhi ì dré akódhi ni ka'izo dòle àyi kòfalé dóro. Angyá ko, ì lè tá kpà Yèrúsalémà na gwányá Pásikà àdhya ni tà sè gò, ì dré tà tíí akódhi dré tá 'òle kònàle dhi ki nòzo.

46 Di Yésu dré gòzo tódhyá lile Kánà, Gàliláyà le dhi na, àrà dré tá yí ladzázó atsálé vìnò ro lána dhi na. Kònàle dhi, dhya kàdrì àlo adrélépi Rómà ki òpì ni tà 'o dhi tá be. Akódhi nda ni mváagó tá drà ro Kàpàrànwúmà na. 47 Di kòyi tàle dhi, Yésu angá tá Yùdáyà lésè agòle Gàliláyà le dhi dre dhi, dré lizo vélána akódhi ni ti lizì, kòlìró Kàpàrànwúmà na àyi mváagó adrélépi dràdrà mìle nda ni tídrì be dhi bvó. 48 Yésu tà drá dhi: «Mì kitswá àmíkya áma ka'ì bwà ko, mì kàdré tà lindrìga ró adrèbhá Giká ni rìnyí tadhá dhi ki no ko dhi!» 49 Dhya kàdrì nda tà drá dhi: «Mírì, mí alì áma mvá dré dràrà ko dhi 'á wà!» 50 Di Yésu logó drá dhi: «Mí nzi mí bhàna. Àmì mvá adrì dre!»

Di dhya nda dré kúlí Yésu dré tàle nda ni ka'izo gò, ngàzo nzìle. ⁵¹ Dré tá adrérà'a láti 'á dhi, akódhi ni màrábà ì dré arázó atsálé vélá tàá drá dhi: «Ámi mvá adrí dre!» ⁵² Di dré àyi ki lizízó ngalè áyi mvá nda ni rúbhá atsá tá dóro lókyá ángùdhi sè ya dhi. † dré logózóá drá dhi: «Rúbhá àtsí nda nga rúásà agyá, sáà àlo kítú rírí àmvolésè dhi sè.» ⁵³ Di atá ni nda dré nìzoá tàle dhi, lókyá nda tá lókyá Yésu dré tàzo í dré dhi «Ámi mvá adrí dre» dhi 'i dhi be. Di akódhi i móndyá wáyi akódhi ni dzó lé dhi íbe dhi ì dré Yésu ni ka'izo.

⁵⁴ Kòrìdhi, tà líndrìga ró Yésu dré 'òle áyi angama Yùdáyà lésè àlìle Gàlìláyà le dhi àmvolésè dhi ni rì 'i.*

5

Yésu tidrí mèrèkpè agó àlo dhi

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo lile Yèrúsalmà na, Yúdà ànzi ki gwányá ki àlo ni tà sè. ² Bhàandre nda 'á, ànyi zèribàti adrélé zìle Kábilígyà kya ró dhi làga dhi, yì àlo ledélé bómà tíni, adrélé rú zìle Èbèrè ti sè Bètèzàtà dhi be. Yì nda làgàsè kúrú dhi, à ledé tá àrà dzó kògbo tíni dhi i nzi. ³ Kònàle dhi, dràbhá zyandre lavúlé dhi ì adrè tá ayilé. Ayi kòfalé dhi tá mì kùdúkùdu i, mèrèkpè i, tsàle mómí pá be àbvò ro dhi íbe.* ⁵ Ayi nda i kòfalé dhi, agó àlo ayilépi drà be kóná nyadhi-alo-drì-mudrí-drì-nzi-drì-na dhi tá be. ⁶ Yésu kònò akódhi nda adrérà'a ayilé kònàle dre dhi, dré nìzoá tàle dhi, akódhi ayí tá drà be vwàvwà ro dhi be. Di dré tàzoá drá dhi: «Mí lè adrìlé?» ⁷ Di dràbhá nda logó drá dhi: «Mírì, dhya àlo kitswálépi áma ledé bwà dhi yókódhó. Angyá ko, lókyá yì dré adrérà'a ru kàgbá dhi 'á dhi, dhya àlo kitswálépi áma do bhèle yì na má kàdríró ásà dhi yó. Má kàdré 'òle sile dhi, dhya àzya adrè lavúlé sile má kandràna.» ⁸ Di Yésu tà drá dhi: «Mí nga, mí do ámi kíndri, ìndì mí kídhó atsí to!» ⁹ Gbà kòdhwa, agó nda dré adrízó. Dré áyi kíndri dòzo gò kídhózó adrélé atsí to.

Kítú tà nda dré ru 'òzo dhi tá sàbátù 'i. ¹⁰ Di Yúdà ànzi ki kàdrì ì dré agó adrìlépi nda ni nòzo gò, ì dré tàzoá drá dhi: «Àndrò kònìdhi, sàbátù 'i. Ama ki tátírítrí kúlí adrè ámi kíndri dòma sàbátù tú dhi ni logá.» ¹¹ Di, akódhi logó àyi dré dhi: «Dhya áma tidrìlépi dhi tà má dré dhi: <Mí do ámi kíndri, ìndì mí to atsí.>» ¹² † gò lizíá tíá dhi: «Àdhi tà mí dré dhi, mí kòdo ámi kíndri, ìndì mí kòto atsí dhi nì?» ¹³ Di, agó adrìlépi nda nì ina ngalè dhya áyi tidrìlépi nda àdhi 'i ya dhi ko. Tàko ko, Yésu lavú tá mómí zyandre kònàle dhi i kòfalésè lyà.

¹⁴ Amvolásà dhi, Yésu dré agó nda ni kisúzó tépelò na gò, tàzoá drá dhi: «Mí nò rè ká! Mí adrí nyànomvá dre. Adré di lèá dhi, mí kòtayí tàkonzì 'òma, tà kòkóròko lavúlé dhi kàtsáró mí rú ko dhi bvó.» ¹⁵ Gò agó nda dré ngàzo lile longóá Yúdà ànzi ki kàdrì i dré dhi, Yésu tidrí tá i nì.

Yésu tadhá ngádra 'á dhi, i Gìká ni Mvágó 'i dhi

¹⁶ Di Yúdà ànzi ki kàdrì nda ì dré dhèzo adrélé Yésu ni mì pfo, dré tá adrélé tà nda ki 'o sàbátù tú dhi sè. ¹⁷ Di, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Áma Atá adrè ngbú adrélé àzì 'o atsálé àndrò kònìdhi. Di ma ró dhi, má adrè kpà àzì 'o.» ¹⁸ Di kúlí nda sè dhi, Yúdà ànzi ki kàdrì nda ì dré gòzo véle

* **4:54** 4:54 A kònò Yòwánì 2:11. * **5:3** 5:3-4 Wárágà Gìká ni Kúlí tisìzo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adrè kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [† adrè tá yì ni ru kàgbàma letè. 4 Angyá ko, lókyá àruka i sè dhi, Mírì ni ángéló adrè tá asilé yì nda ni kàgbá. Dràbhá silepi zyà drìdrì yì kàgbàlé nda na dhi, adrè tá adrìlé áyi drà lésè, tágba drà nda kàdré ngini ya dhi.]

adrélé láti nda, kitswázó akódhi ni pfu dràle dhi bvó. Tàko ko, akódhi adré tá ngbà 'í tòlí sàbátù àdhya ni ño kòdhya ko. Adré tá kpà Giká ni zi áyi tándi ni Atá ro, adrézó áyi bha adrélé díri Giká be.

¹⁹ Di Yésu dré logózóá áyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Giká ni Mvágó kitswá tà àlo 'o áyi dri sè bwà ko. Adré ngbà 'í tà áyi Atá dré adrélé 'òle gò í dré adrézó nòá dhi ki 'o kòdhya. Tà ángùdhi Giká Atá dré adrélé 'òle dhi, akódhi ni Mvágó adré kókpà 'òá kònini. ²⁰ Tàko ko, Giká Atá adré áyi Mvágó ni le gò, adrézó tà tíí í dré adrélé 'òle dhi ki tadhá drá. Tà bàti ró dhi, a ni tà kàdrì dra tà kòdhi ki lavúbhá dhi ki tadhá áyi Mvágó nda dré 'òle gò, àmi ki líndrì dré gàzo ásà bhwábhwa. ²¹ Angyá ko, ngóro Giká Atá dré adrélé mómndí dràbhá dre dhi ki tingá dràdrà lésè adrézó lídrì fe àyi dré dhi tíni dhi, akódhi ni Mvágó adré kókpà lídrì fe dhya ángùdhi í dré adrézó lèá fèle drá dhi dré. ²² Kòdhi íbe dhi, Giká Atá adré dhya àlo ni tàbvó ta ko. Be ró dhi, tayí ina rinyí wáyi adrézó mómndí ki tàbvó ta dhi áyi Mvágó drígá. ²³ 'O kònini kitswá lé mómndyá wáyi dhi ì kàdréró áyi Mvágó nda ni lindrì bha, ngóro ì dré adrélé áyi tándi ni lindrì bha dhi tíni. Dhya ángùdhi adrélépi Giká ni Mvágó ni lindrì bha ko dhi, adré kókpà Giká Atá akódhi ni amùlepi dhi ni lindrì bha ko.

²⁴ Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi áma kúlí yi gò adrézó dhya áma amùlepi dhi ni ka'í dhi, akódhi nda lídrì kóná vésè kólyá dhi íbe. Giká kitswá tà bha akódhi nda dri ko. Be ró dhi, akódhi nda apfò dràdrà lésè afilé lídrì le dre.

²⁵ Má adré tà bàti ta àmi dré: Lókyá adré alìle, atsá kpà dre, mómndyá dràbhá dre dhi ki Giká ni Mvágó ni kúlí yi. Di àyi dra akódhi nda ni kúlí yibhá dhi ki adrí. ²⁶ Tàko ko, ngóro Giká Atá dré adrélé rinyí adrézó lídrì fe dhi íbe áyi tándi léna dhi tíni dhi, fè kpà rinyí adrézó lídrì fe nda áyi Mvágó dré adrézó ába í léna. ²⁷ Fè kókpà rinyí adrézó mómndí ki tàbvó ta dhi áyi Mvágó nda dré, akódhi dré adrélé Mómndí ni Mv'á 'i dhi sè.

²⁸ Lè àmi ki líndrì kàdré gàle tà kòdhi sè ko. Angyá ko, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, mómndyá wáyi dràbhá dre gò ì dré adrézó ayilé mógó í 'àsè dhi ki Giká ni Mvágó ni kúlí yi gò, ²⁹ ì dré topfòzo mógó nda ì lésè. Ayi tà dóro 'obhá dhi ki nga dràdrà 'àsè adrílé. Di, àyi tà kònzi 'obhá dhi ki àyikya nga dràdrà 'àsè, Giká kòbhàró tà àyi dri be dhi bvó. ³⁰ Má kitswá mána tà àlo 'o áma dri sè ko. Má adré ngbà 'í tàbvó ta ngóro má dré adrélé yìle Giká vélésè dhi tíni. Di tàbvó má dré adrélé tàle nda gyágya. Tàko ko, má adré tà má dré adrélé lèle dhi ki nda 'òle kòdhya ko. Be ró dhi, má adré mána tà dhya áma amùlepi dhi dré adrélé lèle dhi ki nda 'òle kòdhya.»

Tà adrébhá Yésu ni tà longó dhi í

³¹ «Kònò má kàdré tá áma tándi ni tà longó ma dhi, áma kúlí kitswá tá adré lanzìlanzi ko. ³² Di, dhya àzya adré áma tà longó ni. Má ni tàle dhi, tà dré adrélé longolé áma tà dri dhi, tà bàti 'i dhi be. ³³ Mì mù tá mómndí ì lèle Yòwánì véna àmi, di tà dré longolé áma tà dri dhi tá tà bàti 'i. ³⁴ Má adré mána áma totó tà mómndí ì dré adrélé longolé áma tà dri dhi dri ko. Di, má adré tà kòdhi ni ta, mì kòkitswá ró adrílé ásà be dhi bvó. ³⁵ Yòwánì nda tá tálà adrélépi kòle, adrélépi ngá kazá mómndí ì dré dhi 'i. Di mì ka'í tá lenzélé akódhi ni ngádra nda 'á lókyá tsà sè.

³⁶ Di, ma mána tà kàdrì àruka adrébhá áma tà longó dóro lavúlé Yòwánì àdhya rúsè dhi íbe. Tà nda ì, tà áma Atá dré afèle má dré 'òle akílé tíí dhi 'i. Tà má dré adrélé 'òle nda ì adré áma tà longó, adrézó tadhá dhi, Giká Atá amù ma ni. ³⁷ Kòdhi íbe dhi, Giká Atá áma amùlepi nda adré kpà

ina áma tà longó. Mì yi tàdží akódhi ni kúlí ko. Mì nò kpà tàdží akódhi ni mĩbhalé ko. ³⁸ Mì adré kpà akódhi ni kúlí likí àmi léna ko. Tàko ko, mì adré àmikya dhya dré amùle dhi ni ka'í ko.

³⁹ Mì adré tà títi tisìle Giká ni Kúlí na dhi ki àndu nda nĩle kòdhya. Angyá ko, mì adré kisúá dhi, mì ni lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú Kúlí nda sè. Di Kúlí nda kòdhi adré áma tà longó nì. ⁴⁰ Tágba kònìni dhi, mì lè àmikya alìle má vélé lídrì kisú ko!

⁴¹ Má adré mána rúku nda kisulé móndí i vélésè ko. ⁴² Di, má nĩ àmi be. Má nĩ, àmi Giká ni lèle àko àmi ki togó na dhi be. ⁴³ Má alì mána áma Atá ni rú sè gò, mì dré áma ka'izo dòle àmi kòfalé ko. Di, dhya àzya kàdré alìle áyi tàndi ni rú sè dhi, mì adré àmikya akódhi nda ni ka'í dòle dóro. ⁴⁴ Mì adré rúku nda kisulé àmi kòfalésè. Di, mì adré àmikya rúku adrélépi angálé Giká àlo kwákwá dhi vélésè dhi ni nda kisulé kòdhya ko. Mì ni di àmikya áma ka'í ngíningíni ró?

⁴⁵ Lè mì kòkisù ko tàle dhi, má ni àmi ki asíkì áma Atá tí ma dhi. Dhya dra àmi ki asíkilepi dhi, Mósè mì dré adrézó mì bha vélána dhi 'i. ⁴⁶ Kònò mì kàdré tá Mósè ni ka'í bàti dhi, mì ni tá kpà adré áma ka'í. Angyá ko, akódhi tisì tá áma tà kòdhya. ⁴⁷ Di mì adré kó tà dré tisìle nda ki ka'í ko dhi, mì ni di àmikya áma kúlí ka'í ngíningíni ró?»

6

Yésu fè ngá nyàle móndí ngùlù-nzi dhi i dré

(A kònò kpà Mátáyò 14:13-21; Márokò 6:30-44; Lúkà 9:10-17)

¹ Amvolásà dhi, Yésu i dré gòzo lebèbhá ni íbe Gàliláyà na gò, i dré zyàzo tápáriandre Gàliláyà àdhya ni ta'á na. (A adré kpà tápáriandre nda ni rú zi, tápáriandre Tìbèríyà àdhya.)* ² Móndí zyandre lavulé dhi i adré tá Yésu ni lebè, i dré tá adrélé tà líndrìga ró dré adrélé 'òle adrézó dràbhá ki tidrí dhi ki no dhi sè. ³ Di Yésu i dré mbàzo lebèbhá ni íbe kòngó àlo drìna gò, i dré lírìzó. ⁴ Yúdà ànzi ki gwányá Pásikà àdhya tá ànyi.

⁵ Di Yésu kòtingá mĩ móndyá zyandre lavulé nda ki no adrérà'a alìle í vélé dre dhi, dré tàzoá Filípò dré dhi: «Mà ni mápà kisú gĩle móndyá wáyi kòni i dré nyàle dhi ángolè?» ⁶ Tà tá kònìni kitswázó Filípò ni tà ka'ika'í tabhì. Tàko ko, nĩ tá ina tà í dré adrélé 'òle dhi be. ⁷ Di Filípò logó drá dhi: «Tágba mà kàdré tá làfa lò'wa kámá-rì dhi íbe yà dhi, mà kitswá tá mápà gĩ móndyá àlo àlo títi ni i dré kitswálé ndìndì mvá tsà ni ni kisú nyàle dhi bwà ko.»† ⁸ Yésu ni lebèbhá ki àzya, Andréyà, Sìmónà Pétèró ni adrúpi tà drá dhi: ⁹ «Mváagó àlo kònwánò. Akódhi mápà ladhílé órezè sè dhi íbe nzi, ìndì kosyá íbe rì.‡ Di, ngá kòni ki àdho 'o móndyá zyandre kònìni ni i dré dhi?»

¹⁰ Di Yésu gò tàá áyi lebèbhá i dré dhi: «Mì 'o móndyá kòni i lírìlé.» Arà nda 'á dhi, mbì tá bĩ. Di móndyá nda i dré lírìzó. Ago i tá ànyìànyì ngùlù-nzi.§ ¹¹ Di Yésu dré mápà nda ki adózó, àwoyà tàzo Giká dré gò, lanzízóá móndyá títi nda i dré, ngóró i dré tá lèle nyàle dhi tĩni. Dré kpà kosyá nda ki lanzízó àyi dré kònìni. ¹² Di àyi títi nda i kònya pìzo dre dhi, dré tàzoá áyi lebèbhá i dré dhi: «Mì lokó àmbí ni, kórònyá ni àlo kábíró ko.»

* **6:1** 6:1 Rú «Tìbèríyà» kònìdhi tá kpà rú bhàandre àlo tápáriandre nda mìle dhi àdhya 'i. A kònò Yòwànì 6:23. † **6:7** 6:7 A adré tá làfa lò'wa kònìdhi ni rú zi «dènàrí». Dènàrí àlo dhi tá làfa adrélé fèle móndí àlo dré àzì 'òle kítú àlo sè dhi tí dhi 'i. Di làfa lò'wa kámá-rì kòni i tá làfa kàdrè 'i. ‡ **6:9** 6:9 «Órezè» kònìdhi, mbì pfò ni kárà àlo sùlepi nyá tĩni dhi 'i. § **6:10** 6:10 A nà tá ngbà 'í àgo adrèbhá tá kònàle dhi i kòdhya. A nà tá tòkó i ànzimvá íbe ko.

13 Di ì dré mápà nzi móndyá ì dré nyàle nda ki àmbí ki lokózó gàle kánzì mudrí-drì-rì dhi ì sè bǐbi.

14 Di móndyá nda ì kònò tà línđrīga ró Yésu dré 'òle nda dre dhi, ì dré ngàzo adrélé táà dhi: «Bàti, dhya kòdhi Pròfétà adrélépi tá alìle bvò le dhi 'i!» 15 Di Yésu kònò, ì adré tá 'òle alìle áyi bha ópí ro rinyí sè dhi dre dhi, dré gòzo áyi vu lyà, mbàle kalóma kóngó nda drina.

Yésu to atsí tǎpǎriandre drìsè

(A kònò kpà Mátáyò 14:22-33; Márokò 6:45-52)

16 Ìndró kàndrì dre dhi, Yésu ni lebebhá ì dré ngàzo síle tǎpǎriandre làgana. 17 Ì kònò, ngá aní dre, ìndì Yésu atsá rè àyi véle ko dhi dre dhi, ì dré tombàzo bwátù na gò, kidhólé adrélé zyàle tǎpǎriandre ni ta'á na, kitswálé lile Kàpàrànwúmà na. 18 Lyǎandre adré tá víle tǎpǎriandre nda mi gò, yí dré adrézó ru kǎgbá. 19 Di ì kòlì vwàle ànyíànyì kílóméterè nzi yà, ngalè nzi-drì-àlo yà dhi dre dhi, ì dré Yésu ni nòzo adrérà'a atsí to tǎpǎriandre drìsè, adrézó alìle àyi véle. Gò tirì dré àyi ki 'òzo lavulé. 20 Di, Yésu dré ína tǎzoá àyi dré dhi: «Ma 'i! Mì ro ngá ko!» 21 Ì adré tá akódhi ni le dòle bwátù na. Di gbá lókyá nda sè dhi, ì dré tsàzo tǎpǎriandre nda ni ta'á na, àrà ì dré tá adrézó lile dhi na.

Móndí zyandre dhi ì ndà Yésu

22 Kítú bvóá dhi sè dhi, móndyá zyandre tayíle ta'á lésè nda ì dré nòzoá dhi, Yésu ni lebebhá ì tombà tá bwátù àlo dhi na lile àyi pátí. Ì nǐ tá kpà tàle dhi, Yésu mbà tá ína bwátù nda na ko dhi be. 23 Lókyá nda sè dhi, bwátù àruka angábhá bhàandre Tìbèríyà àdhya lésè dhi ì dré atsázó ànyi àrà móndyá nda ì dré tá mápà nyàzo Mírì ni àwoyà tàma àmvolésè nda làga. 24 Di móndyá zyandre nda ì kònò Yésu ì lebebhá ni íbe dhi ì tá yó dhi dre dhi, ì dré tombàzo bwátù nda ì 'ásè gò, zyàle Kàpàrànwúmà na kitswálé Yésu ni nda.

Yésu mápà adrélépi lídrì fe dhi 'i

25 Di ì kòkisú Yésu tǎpǎriandre nda ni ta'á na dre dhi, ì dré lizízóá tíá dhi: «Rábbì, mí atsá kònwa ángutú?» 26 Yésu logó àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mì adré áma nda, mì dré tà línđrīga ró má dré 'òle dhi ki nòle dhi sè ko. Be ró dhi, mì adré àmikya áma nda, mì dré mápà nyàle pizo ásà dhi sè. 27 Di, adré leá dhi, mì kàdré àzì 'o mányàngá adrélépi ñwàle ñwanwà dhi sè ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya àzì 'o mányàngá dra adrélépi kóná vésè kólyá dhi sè. Ma, Móndí ni Mvá, má ni mányàngá nda ni fe àmi dré. Tàko ko, Giká Atá lwà áyi àngì má rú tadházóá dhi, í ka'í ma káyà dhi.» 28 Di ì lizí tíá dhi: «Lè mà kò'o àdho tà kòdhya kitswázó Giká ni àzì 'o dhi?» 29 Yésu logó àyi dré dhi: «Àzì Giká dré adrélé lèle mì kò'o dhi, kònìdhi 'i: Mì kàdré dhya dré amùle dhi ni ka'í.» 30 Di ì gò lizíá tíá dhi: «Mí ni àdho tà línđrīga ró dhi ni 'o kòdhya, mà kònòró gò àmi ka'izo? Mí ni àdho tà 'o? 31 Ama ki tábhí ì nya tá mánnà duku na. Ngóró tisìle Giká ni Kúlí na dhi tíni: <Akódhi fè mápà asílépi bhù lésè dhi àyi dré nyàle.>» 32 Di Yésu tà àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mósè fè mápà asílépi bhù lésè dhi àmi dré ni ko. Di, áma Atá adré ína mápà tàndì asílépi bhù lésè dhi ni fe àmi dré ni. 33 Tàko ko, mápà tàndì Giká dré adrélé fèle nda, dhya asílépi bhù lésè adrélé lídrì fe móndyá bvò àdhya ì dré dhi 'i.» 34 Di ì tà drá dhi: «Mírì, mí kàdré ngbú mápà kòdhi ni afè àma dré wà!»

* 6:31 6:31 A kònò Pfòma 16:4, 15; Longó ì 78:24.

³⁵ Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Ma mána mápà adrélépi lídrì fe dhi 'i. Dhya ángùdhi adrélépi alìle má véle dhi, tàbirí kitswá tàdzí gòle akódhi ni 'o ko. Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'ì dhi, yì lovó kitswá tàdzí gòle akódhi ni nde ko. ³⁶ Dì, ngóro má dré tàle àmi dré dre dhi tìni dhi, tágba mì dré áma nòzo 'í dhi, mì ka'ì àmikya ma ko. ³⁷ Mòndyá wáyì áma Atá dré adrélé afèle má dré dhi ki alì má véle. Dì dhya ángùdhi adrélépi alìle má véle dhi, má kitswá tàdzí akódhi ni dro ko. ³⁸ Angyá ko, má así bhù lésè kitswálé tà má dré adrélé lèle dhi ki 'o kòdhya ko. Be ró dhi, má así mána tà dhya áma amùlepi dhi dré adrélé lèle dhi ki 'o kòdhya. ³⁹ Dì tà dhya áma amùlepi nda dré adrélé lèle dhi, kònìdhi 'i: Adré lèá dhi, má kòtayí dhya dré afèle má dré dhi ki àlo avìle ko. Adré kpà lèá dhi, má kòtingá àyi nda i títí dràdrà lésè kítú kùdù sè. ⁴⁰ Bàti, tà áma Atá dré adrélé lèle dhi, kònìdhi 'i: Adré lèá dhi, dhya ángùdhi adrélépi áyi Mvágó ni no gò adrézó akódhi ni ka'ì dhi, dhya nda kàdré lídrì kóná vèsè kólyá dhi íbe. Dì má ni akódhi ni tingá dràdrà lésè kítú kùdù sè.»

⁴¹ Dì Yúdà ànzi nda ì dré dhèzo adrélé Yésu ni ndri, dré tá tàle dhi «Ma mápà asilépi bhù lésè dhi 'i» dhi sè. ⁴² Ì adré tá tàá àyi kòfalésè dhi: «Kòdhi tsì Yésu, Yòséfa ni mvá 'i ko? Mà nì akódhi ni atá, andre ni be dhi be. Dì akódhi 'o i ngìni adrélé tàá nyànomvá dhi, í así bhù lésè dhi?»

⁴³ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Mì tayí adrema làndrì ndri àmi kòfalésè dhi. ⁴⁴ Dhya àlo kitswá ína alìle má véle ko, áma Atá áma amùlepi dhi kàsè akódhi ni togó nì ko dhi. Dì má ni akódhi nda ni tingá dràdrà lésè kítú kùdù sè. ⁴⁵ Ngóro pròfètà ì dré tisìle Giká ni Kúlí na dhi tìni: <Giká ni àyi títí dhi ki tadhá.>† Dì dhya ángùdhi adrélépi Giká Atá ni yi gò, adrézó tà dré adrélé tadhálé dhi ki kisú dhi, akódhi nda adré alìle má véle. ⁴⁶ Kòdhi adré lèá ko tàle dhi, dhya àlo nò Giká Atá dhi. Ngbà 'í ma angalépi Giká Atá nda vélésè dhi, má nò akódhi ma.

⁴⁷ Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'ì dhi, akódhi nda lídrì kóná vèsè kólyá dhi íbe. ⁴⁸ Ma mápà adrélépi lídrì fe dhi 'i. ⁴⁹ Àmi ki tábhí ì nya tá mánnà duku na gò, ì dré todràzo. ⁵⁰ Dì, kònìdhi ína mápà asilépi bhù lésè dhi 'i. Dhya adrélépi nyáá dhi kitswá dràle ko. ⁵¹ Ma mápà lídrì ro asilépi bhù lésè dhi 'i. Dhya ángùdhi adrélépi mápà nda ni nya dhi, ni adré lídrì íbe kóná vèsè kólyá. Mápà nda kòdhi, áma rúbhá má dré dra fèle móndyá bvò àdhya i dré adrízó dhi 'i.»

⁵² Dì Yúdà ànzi nda ì dré ngàzo adrélé tà kayí àyi kòfalésè, adrézó tàá dhi: «Dhya kòdhi ni kitswá áyi rúbhá afè àma dré nyàle ngìningìni ró?»

⁵³ Dì Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mì kònya Mòndí ni Mvá ni rúbhá ko, ìndì mì kòmvu akódhi ni kàrí ko dhi, mì kitswá àmikya adrélé lídrì íbe àmi léna ko. ⁵⁴ Dhya ángùdhi adrélépi áma rúbhá nya, adrézó kpà áma kàrí mvu dhi, akódhi nda lídrì kóná vèsè kólyá dhi íbe. Dì má ni akódhi ni tingá dràdrà lésè kítú kùdù sè. ⁵⁵ Tàko ko, áma rúbhá ngá tàndi adrélé nyàle dhi 'i, ìndì áma kàrí ngá tàndi adrélé mvùle dhi 'i. ⁵⁶ Dhya ángùdhi adrélépi áma rúbhá nya, adrézó kpà áma kàrí mvu dhi, akódhi nda adré adrélé má léna, ìndì má adré kpà adrélé akódhi léna. ⁵⁷ Ngóro áma Atá lídrì ro dhi dré áma amùle dhi tìni, ìndì ngóro má dré adrélé lídrì íbe akódhi nda sè dhi tìni dhi, dhya ángùdhi adrélépi áma nya dhi ni adré kókpà lídrì íbe má sè. ⁵⁸ Ma kònìdhi, mápà asilépi bhù lésè dhi 'i. Àmi ki tábhí ì nya tá mánnà gò, ì dré todràzo. Dì, dhya adrélépi mápà kònìdhi ni nya dhi ni ína adré lídrì íbe kóná vèsè kólyá.»

† 6:45 6:45 A kònò Esáyà 54:13.

⁵⁹ Yésu tà tá tà nda i Kàpàrànwúmà na, dré tá adrérà'a tà tadhá Yúda ànzi ki lèsámò dzó na dhi 'á.

Yésu ni lebhá bí dhi i tayí akódhi

⁶⁰ Di Yésu ni lebhá i kòyi tà nda i dre dhi, àyi ki àruka bí dhi i dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: «Tà dré adrélé tadhále kòdhi kòkòròko. Adhi ni kitswá yíá ka'ile dhi ni?»

⁶¹ Yésu dré nizoá tàle dhi, àyi lebhá nda i adré tá làndrì ndri tà nda sè dhi be gò, dré tàzoá àyi dré dhi: «Tà kòdhi adré tsì àmi ki 'o ledhéle nì bàti? ⁶² Mì ni di kisúá ngíni, lókyá mì dré dra Mòndí ni Mvá ni nòzo mbàrà'a àrà dré tá adrézó wáláká dhi léna dhi tú dhi? ⁶³ Giká ni Tirí adré lídrì fe nì. Tà rúbhá àdhya adré ina tà àlo 'o ko. Kúli má dré tàle àmi dré kòdhi i kúli Tirí àdhya 'i, ìndì kúli adrèbhá lídrì fe dhi 'i. ⁶⁴ Di, tágba kònini dhi, mòndí àruka àmi kòfalé dhi i ka'ì àyikya ma ko.» Yésu tà tá kònini tàko ko, nì tá kínó lésè ngalè àdhibhá i kitswá àyi ka'ì ko ya dhi be. Nì tá kpà, àdhi ni àyi lefè kàribhá i drígá nì ya dhi be. ⁶⁵ Akódhi gò tàá dhi: «Tà kòdhi sè dhi, má tà tá àmi dré dhi, dhya àlo kitswá ina àlile má véle ko, áma Atá kòfè láti akódhi dré àlizo nì ko dhi.»

⁶⁶ Kìdhóle lókyá nda sè dhi, Yésu ni lebhá bí dhi i dré akódhi ni tayízó gò, i dré gòzo véle atsilé túmánì akódhi be ko. ⁶⁷ Di Yésu dré lizizóá àyi lebhá mudrì-drì-rì dhi i tí dhi: «Àmi ró dhi, mì lè kókpà lile àyikya tìni?»

⁶⁸ Di, Simónà Pétèró logó drá dhi: «Mírì, mà nì lè àdhi véna? Mì mína kúli adrèbhá lídrì kóná vèsè kólyá dhi nì fe dhi íbe. ⁶⁹ Ama, mà ka'ì bàti, ìndì mà nì tàle dhi, mi Dhya lólo Giká àdhya 'i dhi be.» ⁷⁰ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Má kipè zakó tsì àmi mudrì-drì-rì nì i ma? Di, tágba kònini dhi, àmi ki àlo ina dzáborò 'i!» ⁷¹ Adré tá Yúdàsì, Simónà Ìsikàriyótà nì mvá nì tà ta kòdhya. Tàko ko, akódhi nda, àyi mudrì-drì-rì nda ki àlo ró dhi, adré tá ina 'òle Yésu ni lefè kàribhá i drígá dhi nì.

7

Yésu ni adrúpi i ka'ì akódhi ko

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo adrélé tatsilé bvò Gàliláyà àdhya 'ásè. Adré tá leá tatsilé bvò Yúdáyà àdhya 'ásè ko, Yúda ànzi ki kàdrì kònàle dhi i dré tá adrélé láti nda akódhi ni pfùzo dràle dhi sè.

² Yúda ànzi ki gwányá tàbèrènákolò kya atsá tá ànyi.* ³ Di Yésu ni adrúpi i dré tàzoá drá dhi: «Lè mí kònga kònwàsè lile Yúdáyà na, àmi lebhá wáyi dhi i kònòró kpà tà líndrìga ró mí dré adrélé 'òle dhi i be dhi bvò. ⁴ Dhya àlo kàdré àyi le 'òle mòndí i dré nìle dhi, adré tà 'o lùzu ró ko. Mì dré adrélé tà nda kòdhi ki 'o dhi sè dhi, mí tadhá di rè mi mòndyá wáyi dhi i dré nòle!» ⁵ Akódhi ni adrúpi nda i tà tá kònini tàko ko, i adré tá ndèndì akódhi ni ka'ì ko.

⁶ Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Lókyá mána kitswá rè ko. Di, àmi dré dhi, lókyá ángùdhi mì dré adrézó lèle lile kònàle dhi ina dóro. ⁷ Mòndyá bvò kòndì àdhya i kitswá togó kònzì bha àmi rú ko. Di, i adré àyikya togó kònzì bha má rú, má dré adrélé tadhá ngádra 'á dhi, tà i dré adrélé 'òle dhi i kònzì dhi sè. ⁸ Àmi, mì lè gwányá na. Má kitswá rè mána lile kònàle ko. Tàko ko, lókyá mána kitswá rè ko.» ⁹ Kòtà tà nda dre dhi, dré gòzo adrélé Gàliláyà na.

* **7:2** 7:2 Gwányá tàbèrènákolò kya kònìdhi ni lókyá 'á dhi, Yúda ànzi i adré tá tàbèrènákolò ki ledé wémà i tìni, adrézó lírìlé àyi zàna, kitswále àyi ki tábhì ki lavuma duku 'ásè dhi nì tà kisú dhi bvò. A kònò Lèvìtikè 23:34-36; Dùtèrònómè 16:13.

Yésu lì gwányá tàbèrènákolò kya na

¹⁰ Di, Yésu ni adrúpi ì kòlì gwányá nda na dre dhi, akódhi dré kpà ngàzo lile kònàle. Di, lì tá ngádra 'ásè ko. Be ró dhi, lì ína lùzu ró. ¹¹ Gwányá nda 'á dhi, Yúdà ànzi kì kàdrì ì adré tá akódhi ni nda, adrézó lizíá dhi: «Dhya kòdhi ángwà?» ¹² Móndí zyandre kònàle dhi ì kòfalé dhi, à adré tá ngùrùngùrù ta akódhi ni tà sè. Ayi kì àruka ì adré tá tàá dhi: «Akódhi móndí dóro 'i.» Aruka ni ì adré kó tàá dhi: «Kóko, adré ína móndí zyandre dhi kì lití.» ¹³ Di, dhya àlo adré tá tà ta akódhi ni tà dri ngádra 'á ko, ì dré tá adrélé títi Yúdà ànzi kì kàdrì kì ro dhi sè.

¹⁴ Gwányá nda kòtsa kítógá ni na dre dhi, Yésu dré lizo tépelò na gò, kídholé adrélé tà tadhá. ¹⁵ Yúdà ànzi ì adré tá akódhi ni yi síbhálé be ngbo, adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòdhi ndà kó tà nìle ko dhi, kisú dī tògyá adrézó Gìká ni tà ni kònìni dhi ngíni?»

¹⁶ Di Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Tà má dré adrélé tadhálé kòdhi ì, tà mána 'i ko. Be ró dhi, tà nda ì angá àyikya Gìká áma amùlepi dhi vélésè. ¹⁷ Dhya ángùdhi adrélépi tà Gìká dré adrélé lèle dhi kì nda 'òle dhi, akódhi nda ni nìá ngalè tà má dré adrélé tadhálé nda ì angá Gìká vélésè yà, kó ngalè áma tàndi vélésè yà dhi. ¹⁸ Dhya adrélépi tà adrébhá angalé àyi tàndi drílésè dhi kì tà ta dhi, adré rúku nda kisulé àyi tàndi dré. Di, dhya adrélépi dhya àyi amùlepi dhi ni rúku nda bhàle dhi, adré ína tà bàti ta. Tà àlo kinzò ro akódhi léna dhi yókódhó.

¹⁹ Mósè fè tá tsì tátrítrí kúlí àmi dré ko? Di, dhya àlo àmi kòfalé dhi adré tà tátrítrí kúlí nda dré adrélé tàle dhi kì 'o ko. Mì adré àmikya láti nda kitswázó áma pfu dràle àdho tà sè?» ²⁰ Di móndyá zyandre nda ì logó drá dhi: «Mì tirí kònze ìbe mí léna! Adhi adré láti nda kitswázó àmi pfu dràle dhi nì?» ²¹ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Má 'o ngbà 'í tà líndrìga ró àlo dhi sàbátù tú gò, àmi títi dhi kì líndrì dré adrézó gàle ásà. ²² Di, àmi ró dhi, mì adré kókpà àzì 'o sàbátù tú. Tàko ko, Mósè fè àmi dré tòlì adrézó àmi kì ànziàgo kì lwa gò, mì dré adrézó àyi kì lwa, gba kàdré sàbátù tú yà dhi. (Tà bàti ró dhi, tòlì nda angá tá Mósè vélésè ko. Be ró dhi, angá ína àma kì tábhí ì vélésè drìdrì Mósè ni lókyá kandrà.) ²³ Di mì kàdré àmi kì ànziàgo kì lwa sàbátù tú kitswázó Mósè ni tátrítrí kúlí líkí dhi, àmi kì togó adré dī aswálé má rú, má dré agó àlo dhi ni tídrìlé wáyì sàbátù tú dhi sè àdho tà sè? ²⁴ Lè mì kàdré móndí kì tàbvó ta ngbà 'í tà adrélé nòle mì sè dhi ì sè ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tàbvó ta gyágya.»

Yésu Mèsíyà 'i bàti?

²⁵ Lókyá nda sè dhi, móndyá Yèrúsalmà 'a dhi kì àruka ì adré tá tàá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòdhi tsì dhya àma kì kàdrì ì dré adrézó láti nda pfùzoá dràle dhi 'i ko? ²⁶ Di, mì nò rè ká! Akódhi adré tà ta ngádra 'á gò, ì dré adrézó tà àlo ta drá ko! Ì nì àyikya tàle dhi, akódhi Mèsíyà 'i bàti dhi be? ²⁷ Di, lókyá Mèsíyà dré dra atsázó dhi sè dhi, dhya àlo kitswá àrà dré angázó lásà dhi ni ni ko. Mà nì àmakya àrà dhya kòdhi dré angázó lásà dhi be.»

²⁸ Di Yésu dré rè dhu adrérà'a tà tadhá tépelò na dhi 'á dhi, dré ngàzo kúlí yo tàzoá dhi: «Mì nì tsì ma be? Mì nì àrà má dré angázó lásà dhi be? Má alì mána áma drì sè ko. Di, dhya áma amùlepi dhi adré ngbú adrélé tà bàti ta. Mì nì àmikya akódhi ko. ²⁹ Di, má nì mána akódhi be. Tàko ko, má angá akódhi vélésè, ìndì akódhi amù ma nì.»

³⁰ Gò Yúdà ànzi kì kàdrì ì dré ngàzo adrélé láti nda kitswázó akódhi ni ru. Di, àyi kì àlo so drìgá akódhi rú ko, lókyá ni dré tá rè kitswálé ko dhi

sè. ³¹ Dì, mónnyá zyandre nda i kòfalé dhi, móndí bí dhi ì dré akódhi ni ka'izo. † adré tá tàá dhi: «Lókyá Mèsíyà dré dra atsázó dhi sè dhi, akódhi ni tsì tà líndrígá ró dhi ki 'o dhya kòdhi àdhya ki lavú?»

Fàrisáyò ì mù móndí i kitswálé Yésu ni ru

³² Fàrisáyò ì dré mónnyá zyandre nda ki yizo adrérà'a ngùrùngùrù ta Yésu ni tà dri dhi 'í. Dì àyi túmání kòwánà kàdrì íbe dhi, ì dré tépelò líkíbhá ki àruka ki mùzo kitswálé akódhi ni ru.

³³ Gò Yésu dré tàzoá dhi: «Ma dhu rè túmání àmi íbe lókyá tsà sè. Amvolásà dhi, má ni go lìle dhya áma amùlepi dhi véna. ³⁴ Mì ni áma nda gò, mì dré àmikya kitswázó áma kisú ko. Ángyá ko, mì kitswá lìle àrà má dré adrézó lìle lána dhi na bwà ko.» ³⁵ Dì Yúdà ànzì ki kàdrì nda ì dré lizízóá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòdhi adré 'òle lìle ángolé, mà dré kitswázó akódhi ni kisú bwà ko dhi? A ni lí Giríkì ki bvò Yúdà ànzì ì dré ayízó dhi ì 'ásè, kitswálé Giríkì ki tadhá? ³⁶ Adré leá tàle ngíni dré adrérà'a tàá dhi: <Mì ni áma nda gò, mì dré àmikya kitswázó áma kisú ko,> ìndì <Mì kitswá lìle àrà má dré adrézó lìle lána dhi na bwà ko> dhi?»

Yiandre adrélépi lídrì fe dhi

³⁷ Gwányá nda ni kítú kùdù, adrélépi kàdrì kítú àruka títi nda ki lavú dhi sè dhi, Yésu dré ngàzo kúlí yo tàzoá dhi: «Dhya àlo kàdré yì lovó íbe dhi, akódhi kàlì má véle adrélé yì mvu wà. ³⁸ Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'ì dhi, yiandre adrélépi lídrì fe dhi ni adí apfòle akódhi ni togó lésè, ngóro Gíká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tìni.»† ³⁹ Kòdhi Yésu adré tá Tírí Lólo mónnyá àyi ka'ìbhá dhi ì dré adrélé 'òle kisúlé dhi ni tà ta kòdhya. Tàko ko, Tírí Lólo nda atsá tá rè ko, Yésu dré tá rè file àyi mìlanzilanzì na ko dhi sè.

Móndí ì lanzí ru Yésu ni tà sè

⁴⁰ Mónnyá zyandre nda ì kòyi Yésu ni kúlí nda ì dre dhi, àyi ki àruka ì dré adrézó tàá dhi: «Dhya kòdhi Pròfétà 'i bàti!» ⁴¹ Aruka ni ì adré tá tàá dhi: «Akódhi Mèsíyà 'i!» Dì, àruka ni ì adré kó àyikya tàá dhi: «Mèsíyà ni kitswá tsì angalé Gàliláyà lésè? ⁴² Gíká ni Kúlí adré zakó tsì tàá dhi, Mèsíyà ni angá ópí Dàwídì ni sùrú lésè, ìndì Bètèlémè, bhàandre Dàwídì dré angázó lásà dhi lésè!»‡ ⁴³ Dì mónnyá zyandre nda ì dré ru lanzízó Yésu ni tà sè. ⁴⁴ Àyi ki àruka ì adré tá leá dhi, à kòru akódhi. Dì, dhya àlo so drígá akódhi rú ko.

Yúdà ànzì ki kàdrì ì 'o àyi ki togó tombalé Yésu rú

⁴⁵ Gò tépelò líkíbhá nda ì dré gòzo kòwánà kàdrì i véna Fàrisáyò íbe. Dì àyi nda ì dré lizízóá àyi tí dhi: «Mì adrì dhya kòdhi agòzo ába ko àdho tà sè?» ⁴⁶ Dì tépelò líkíbhá nda ì logó dhi: «Dhya àlo adrélépi tà ta dhya kòdhi àdhya tìni dhi tàdzì yókódhó.» ⁴⁷ Dì Fàrisáyò nda ì gò lizíá àyi tí dhi: «Mì tayí kókpà àmi akódhi nda dré litílé dre? ⁴⁸ Dhya àlo Yúdà ànzì ki kàdrì i kòfalé yà, kó ngalè Fàrisáyò i kòfalé yà akódhi ni ka'ilepi dhi tsì be? ⁴⁹ Kóko! Dì, mónnyá zyandre kòdhi ì nǎ àyikya Mósè ni tátrítrí kúlí ko. Gíká ni tátrítrí àyi dri!»

⁵⁰ Fàrisáyò nda ì kòfalé dhi, Nìkòdémò atú lìlepi Yésu véna ngátsi sè dhi tá be. Dì akódhi dré tàzoá àyi dré dhi: ⁵¹ «Àma ki tátrítrí kúlí ka'ì tsì tà bhàle dhya àlo dri akódhi ni yi àko ró, ìndì tà dré 'òle dhi ni ni àko ró dhi 'i?» ⁵² Dì ì logó drá dhi: «Mì kókpà móndí angalépi Gàliláyà lésè dhi 'i? Mí

† 7:38 7:38 A kònò Ezèkyélè 47:1; Zàkàriyà 14:8. ‡ 7:42 7:42 A kònò 2 Sàmùwélé 7:12; Míkè 5:2.

vwa rè tà Giká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi i ká. Mí ni nòá dhi, pròfétà àlo angálépi Gàliláyà lésè dhi yókódhó.»

[⁵³ Gò àyi àlo àlo títi dhi ì dré ngàzo nzìle àyi bhà'asè. §

8

Tòkó àlo rùle múná tà 'orà'a dhi

¹ Di Yésu dré lizo mbàle kóngó Olívè fa kya drina. ² Ngá kòwa dre dhi, dré gòzo lile tépelò na gò, mónnyá wáyi dhi ì dré alizo ru kimó akódhi làga. Akódhi dré lirizó gò kidhólé adrélé àyi ki tadhá.

³ Di tátrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò ìbe dhi, ì dré tòkó àlo dhi ni adrizo alizo bháá mónnyá wáyi i kandrá. † ru tá akódhi nda adrérà'a múná tà 'o agó àlo dhi be. ⁴ Di ì dré tàzoá Yésu dré dhi: «Tadhálépi, à ki tòkó kònìdhi adrérà'a múná tà 'o agó àlo be dhi 'á. ⁵ Mósè fè tá tòlí tátrítrí kúlí na tàzoá àma dré dhi, mà kàdré tòkó tà 'obhá kònìni dhi ki lebhé todràle kírà sè. Di mí adrè mína tàá tà kòdhi sè ngìni?» ⁶ † lizí tá akódhi kònìni kitswázó akódhi ni tabhì litilé, ì kòkitswáwó akódhi ni asikí be dhi bvó. Di, Yésu dré ina tandizo gò, kidhólé adrélé ngá tisì drígambílí sè kìní mi. ⁷ † dré rè dhu adrérà'a akódhi ni lizí dhi 'á dhi, dré ngàzo áyi totó gò, tàá àyi dré dhi: «Dhya tàkonzì 'òlepi tàdzí ko dhi kàdré àmi kòfalé be dhi, akódhi nda kòkidhó rè zyà tòkó kònìdhi ni lebhélé kírà sè dhi nì.» ⁸ Di dré gòzo tódhyá tandile adrélé ngá tisì kìní mi.

⁹ Di ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì dré ngàzo topfòle àlo àlo kidhólé màlìga i rú, Yésu ki tayí tòkó nda adrélépi áyi totó akódhi kandrá dhi be. ¹⁰ Di Yésu dré ngàzo áyi totó lizíá tíá dhi: «Tòkó, àyi nda i ángwà? Dhya àlo tà bhàlepi mí dri dhi yókódhó?» ¹¹ Akódhi logó dhi: «Mírì, dhya àlo yó.» Di Yésu tà drá dhi: «Má bhà kókpà tà mí dri ko. Di mí lè, ìndì kidhólé nyànomvá dhi, mí kògò véle tàkonzì 'o ko.»]*

Yésu ngádra bvò àdhya 'i

¹² Yésu dré gòzo tàá mónnyá zyandre i dré dhi: «Ma ngádra adrélépi ngá kazá mónnyá bvò àdhya i dré dhi 'i. Dhya ángùdhi adrélépi áma lebè dhi kitswá tàdzí atsilé tínímvá na ko. Be ró dhi, a ni adrè ngádra lídrì àdhya ìbe.»

¹³ Di, Fàrisáyò ì dré ngàzo tàá drá dhi: «Mí adrè mína ámi tàndi ni tà longó mi. Tà mí dré adrélé tàle dhi i, tà bàti 'i ko.» ¹⁴ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Gba má dré adrézó áma tàndi ni tà longó dhi, tà má dré adrélé tàle dhi i, tà bàti 'i. Tàko ko, má nì, má angá ángolésè ya, ìndì má adrè lile ángolé ya dhi be. Di, mì nì àmikya ngalè má angá ángolésè ya, kó ngalè má adrè lile ángolé ya dhi ko. ¹⁵ Mì adrè àmikya áma tàbvó ta ngóro mónnyá bvò kòndi àdhya ì dré adrélé tàle dhi tíni. Di, má adrè mána dhya àlo ni tàbvó ta ko. ¹⁶ Kònò má kàdré tá tàbvó ta dhi, tàbvó má dré kitswálé tàle nda ni tá adrè gyágya. Ángyá ko, má adrè tà àlo 'o kalóma ko. Be ró dhi, áma Atá áma amùlepi dhi túmání má be. ¹⁷ A tisì tá àmi ki tàndi ki tátrítrí kúlí na tàle dhi, móndí rì tà nobhá mǐ sè dhi ì kàdré tà àlo dhi ni longó kòdhya dhi, tà ì dré adrélé longolé nda, tà bàti 'i.† ¹⁸ Ma, má adrè áma tàndi ni tà longó. Kòdhi ìbe dhi, áma Atá áma amùlepi dhi adrè kókpà áma tà longó.» ¹⁹ Di ì lizí tíá dhi: «Ámi Atá ángwà?» Yésu gò logóá àyi dré

§ 7:53 7:53 Wárágà àruka Giká ni Kúlí tisizo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adrè Yòwánì 7:53-8:11 dhi ni kisú ko. * 8:11 8:11 A kònò tà àndu ngìle Yòwánì 7:53 na dhi. † 8:17 8:17 A kònò Dùtèrònómè 17:6; 19:15.

dhi: «Mì nǐ ma àdhi 'i yà dhi ko, ìndì mì nǐ áma Atá àdhi 'i yà dhi ko. Kònò mì kònǐ tá ma be dhi, mì nǐ tá kpà áma Atá nǐ ni.»

²⁰ Yésu tà tá kúlí nda i, dré tá adrérà'a tà tadhá tépelò na, ànyì àrà adrézó ngá fèle Gíká dré dhi ki líkí dhi làga dhi 'á. Di, dhya àlo ru tá akódhi ko, lókyá nǐ dré tá rè kitswálé ko dhi sè.

Yésu dhya Gíká Atá dré amùle dhi 'i

²¹ Yésu dré gòzo tàá àyi dré dhi: «Má adré 'òle lile. Mì nǐ áma nda gò, mì dré àmikya todràzo àmi ki tàkonzì na. Mì kitswá lile àrà má dré adrézó lile lána dhi na bwà ko.» ²² Di Yúdà ànzì ì lizí àyi kòfalésè dhi: «Akódhi adré 'òle áyi pfu dràle? Kòdhi vo tà dré adrézó tàá dhi: <Mì kitswá lile àrà má dré adrézó lile lána dhi na bwà ko> dhi 'i?» ²³ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mì angá àmikya bvò kòndì lésè. Di, má angá mána kurú lésè. Àmi móndí bvò kòndì àdhya 'i. Di, ma mána móndí bvò kòndì àdhya 'i ko. ²⁴ Àsà dhi, má tà tá àmi dré dhi, mì nǐ todrà àmi ki tàkonzì na. Tàko ko, mì kòka'ì, ma Dhya adrélépi be dhi 'i ko dhi, mì nǐ dra todrà àmi ki tàkonzì na.»[‡] ²⁵ Di ì lizí tíá dhi: «Mì mína àdhi 'i?» Yésu gò logóá àyi dré dhi: «Ma dhya má dré adrézó tàá kíno lésè dhi, ma akódhi 'i nda 'i. ²⁶ Ma dhu rè tà íbe bí tàle àmi ki tà dri. Ma kpà tà íbe bí tàle àmi ki tàbvó tàzo. Di, dhya áma amùlepi dhi adré ngbú adrélé tà bàti ta. Má adré ngbà 'í tà má dré yìle akódhi nda vélésè dhi ki ta móndyá bvò kòndì àdhya i dré kòdhya.»

²⁷ Di, ì nǐ tá ko tàle dhi, Yésu adré tá àyi Atá nǐ tà ta kòdhya dhi. ²⁸ Di Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Lókyá mì dré dra ma, Móndí nǐ Mvá nǐ tingázó kuru dhi sè dhi, mì nǐ nǐá tàle dhi, ma Dhya adrélépi be nda 'i dhi be. Mì nǐ kpà nǐá tàle dhi, má adré tà àlo 'o áma drǐ sè ko dhi be. Di, má adré ngbà 'í tà áma Atá dré tadhálé má dré dhi ki ta kòdhya. ²⁹ Dhya áma amùlepi dhi túmání má be. Tayí ma kalóma ko. Angyá ko, má adré ngbú tà akódhi nǐ togó dré adrézó kínlé ásà dhi ki 'o kòdhya.» ³⁰ Di Yésu dré tá adrérà'a tà nda ki ta dhi 'á dhi, móndí bí dhi ì dré akódhi nǐ ka'izo.

Mì nǐ adré móndí trǐle bàti dhi i ró

³¹ Di Yésu dré tàzoá Yúdà ànzì àyi ka'ìbhá nda i dré dhi: «Mì kàdré tròle tà má dré adrélé tadhálé dhi i rú dhi, mì nǐ adré áma lebèbhá 'i bàti. ³² Di mì nǐ tà bàti nǐ gò, tà bàti nda dré àmi ki trizo wáyì.» ³³ Ì logó drá dhi: «Àma, àma Abàramà nǐ sùrú 'i. Mà atsá rè tàdzí dhya àlo nǐ màràbà ro ko. Di mí adré mína tàá dhi, à nǐ àma ki trǐ dhi ngíni?» ³⁴ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi tàkonzì 'o dhi, akódhi nda tàkonzì nǐ màràbà 'i. ³⁵ Màràbà adré ína adrélé sùrú 'á nyo ko. Di, mváagó adré ína adrélé sùrú 'á nyo. ³⁶ Di Gíká nǐ Mváagó kòtrǐ àmi dhi, mì nǐ adré móndí trǐle bàti dhi i ró.

³⁷ Má nǐ tàle dhi, àmi Abàramà nǐ sùrú 'i dhi be. Di, mì adré àmikya láti nda kitswázó áma pfu dràle, mì dré adrélé áma kúlí ka'ì dòle àmi ki togó na ko dhi sè. ³⁸ Má adré mána tà áma Atá dré tadhálé má dré dhi ki ta kòdhya. Di, mì adré àmikya tà mì dré yìle àmi ki atá vélésè dhi ki 'o kòdhya.»

³⁹ Ì gò logóá drá dhi: «Àma ki atá, Abàramà 'i.» Di Yésu tà àyi dré dhi: «Mì kàdré tá Abàramà nǐ ànzì 'i bàti dhi, kònò mì nǐ tá adré tà Abàramà dré 'òle dhi ki 'o kòdhya. ⁴⁰ Di, nyànomvá dhi, mì adré àmikya láti nda kitswázó áma pfu dràle, má dré tà bàti má dré yìle Gíká vélésè dhi nǐ tàle àmi dré dhi sè. Abàramà 'o tá ína tà làsú be kònini dhi ko. ⁴¹ Di, mì adré

[‡] 8:24 8:24 A kònò Pfòma 3:14-15.

àmikya tà 'o ngóró àmi ki atá dré adrélé 'òle dhi t́ni.» Dì ì logó drá dhi: «Àma, àma ànzi òlè swà ro dhi 'i ko! Ama ki Atá, Giká 'i kalóma.»

⁴² Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Giká kàdré tá àmi ki Atá 'i bàti dhi, kònò m̀ì ni tá adré áma le. Angyá ko, má angá Giká vélésè gò, má dré adrézó kònwa akódhi ni rú sè. Má alì mána áma drì sè ko. Be ró dhi, akódhi amù ma ǹì. ⁴³ Tà má dré adrélé tàlè kòdhi ì adré file àmi dr̀ina ko àdho tà sè? Ì adré file ko, m̀ì dré kitswálé áma kúlí yi bwà ko dhi sè. ⁴⁴ Àmi àmikya àmi ki atá Dzaborò ni ànzi 'i. M̀ì adré àmi ki atá nda ni lovó le 'òle kòdhiya. Kidhólé kidhoma lésè dhi, akódhi nda dhya adrélépi móndí ki tupfú todràle dhi 'i. Adré kpà tròle tà bàti rú ko, tà bàti dré adrélé akódhi léna àlomvá ko dhi sè. Dré adrérà'a kinzò ta dhi 'á dhi, adré áyi tàndi ni ti ta kòdhiya. Tàko ko, akódhi kinzò líyí 'i, ìndi kinzò ni atá 'i. ⁴⁵ Dì, má dré mána adrélé tà bàti ta dhi sè dhi, m̀ì adré áma ka'ì ko. ⁴⁶ Àmi kòfalé dhi, àdhi ni kitswá tsì tàkonzì àlo tadhá má rú dhi ǹì? Dì má kàdré tà bàti ta kòdhiya dhi, m̀ì adré áma ka'ì ko àdho tà sè? ⁴⁷ Dhya adrélépi Giká àdhya ró dhi adré ina Giká ni kúlí yi. Dì, m̀ì adré àmikya áma kúlí yi ko, m̀ì dré adrélé Giká àdhya ró ko dhi sè.»

Yésu ì Abàramà be dhi

⁴⁸ Dì Yúdà ànzi nda ì gò logóá drá dhi: «Mà adré zakó tàá kyá tàle dhi, m̀ì mína Sàmàriyà agó 'i, ìndi m̀ì tirí kònzi íbe mí léna dhi!» ⁴⁹ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Tirí kònzi má léna yókódhó. Be ró dhi, má adré mána lindr̀ì fe áma Atá dré. Dì, m̀ì adré àmikya kanyò fe má dré. ⁵⁰ Má adré m̀ìlanzilanzì nda kisulé áma tàndi dré ko. Dì, dhya adrélépi m̀ìlanzilanzì le fèle má dré dhi be. Akódhi nda kpà dhya adrélépi tàbvó ta gyágya dhi 'i. ⁵¹ Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi áma kúlí ka'ì 'òle dhi kitswá tàdzí dràle ko!»

⁵² Dì Yúdà ànzi nda ì gò tàá drá dhi: «Nyànomvá, mà ǹì tàle dhi, m̀ì tirí kònzi íbe mí léna káyà dhi be! Abàramà drà dre. Pròfétà ì todrà kókpà dre. Dì, mí adré mína tàá dhi, dhya adrélépi ámi kúlí ka'ì 'òle dhi kitswá tàdzí dràle ko. ⁵³ M̀ì adré kisùá dhi, m̀ì mína kàdr̀ì áma ki atá Abàramà ni lavú? Akódhi drà dre. Pròfétà ì todrà kókpà dre. M̀ì adré di kisùá dhi, m̀ì tá mína àdhi 'i?» ⁵⁴ Dì Yésu gò logóá dhi: «Má kàdré tá m̀ìlanzilanzì nda kisulé áma tàndi dré dhi, kònò áma m̀ìlanzilanzì nda ni tá adré tà tàko ró. Dì, áma Atá adré ina áma m̀ì bha lanzìle dhi ǹì. Akódhi nda, dhya m̀ì dré adrézó tàá dhi, akódhi àmi ki Giká 'i dhi 'i. ⁵⁵ M̀ì ǹì àmikya akódhi ko. Dì, má ǹì mána akódhi be. Kònò má kòtà tá dhi, má ǹì akódhi ko dhi, má ǹì tá adré kinzò líyí 'i àmi t́ni. Dì má ǹì akódhi be, ìndi má adré akódhi ni kúlí ka'ì 'òle. ⁵⁶ Àmi ki atá Abàramà lenzé tá tò, dré tá kítú má dré alìzo dhi ni nòle dhi sè. Akódhi nò kítú nda 'í gò, dré lenzézó ásà.» ⁵⁷ Dì Yúdà ànzi nda ì tà drá dhi: «Àmi kóná kòtsa kó rè nyadhì-rì-drì-mudrí ko dhi, mí 'o m̀ì ng̀ini tàá dhi, mí nò Abàramà 'í dhi?» ⁵⁸ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Abàramà ni tirà ko dhi 'á dhi, ma tá mána be!» ⁵⁹ Dì kúlí nda sè dhi, ì dré ngàzo kírà kudhú, kitswázó akódhi ni lebhé dràle ásà. Dì, Yésu dré ina áyi zùzo gò, p̀fòle lyà tépelò 'àsè.

9

Yésu tidrí agó àlo òlè m̀ì kùdúkùdu ró dhi

¹ Yésu ì dré tá adrérà'a l̀ìle láti 'àsè dhi 'á dhi, akódhi dré m̀ì bhèzo agó àlo òlè m̀ì kùdúkùdu ró dhi ni no. ² Dì akódhi ni lebhéhá ì dré lizizóá dhi: «Rábbi, àdhi 'o tàkonzì agó kònìdhi ni t̀izo m̀ì kùdúkùdu ró dhi ǹì? Akódhi 'o ǹì, kó ngalè akódhi ni tibhá ì 'o kó àyi?» ³ Yésu logó dhi: «À ti

akódhi kònini akódhi ni tàkonzì sè yà, kó ngalè akódhi ni tibhá ki tàkonzì sè yà dhi ko. Be ró dhi, à ti akódhi kònini, à kòkitswá ró tã Giká dré adrélé lèlè 'òlè akódhi léna dhi ni no be dhi bvó. ⁴ Adré lèá dhi, mà kàdré dhya áma amùlepi dhi ni àzì 'o kítú dré adrérà'a be dhi 'á. Ngátsi adré ina alìlè. Lókyá nda sè dhi, dhya àlo kitswá àzì 'o bwà ko. ⁵ Má dré adrérà'a bvò kònidhi lé dhi 'á dhi, ma ngádra adrélépi ngá kazá mónyá bvò àdhya i dré dhi 'i.»

⁶ Yésu kòtã tã nda dre dhi, dré túsú fùzo kìnì mi, kùrú anzwázó túsú nda sè gò, agó mĩ kùdúkùdu ró nda ni mĩ ndryàzo ásà. ⁷ Dré tãzoá drá dhi: «Mĩ lè ámi mĩ dzi yĩ ledélé rú zìlè Sílòwámà dhi na.» (Rú Sílòwámà nda kòdhi adré lèá tãlè dhi «Mùlè dhi».) Di agó nda dré lizo áyi mĩ dzi kònàlè gò, dré nzìzo adrélé ngá nobe.

⁸ Di akódhi ni bhàzĩ i, tùmání mónyá atú akódhi ni nobhá adrérà'a ngá zi dhi íbe dhi, ì dré ngàzo adrélé lizíá àyi kòfalésè dhi: «Agó kònidhi tsĩ dhya adrélépi tá lĩrìlè adrélé ngá zi dhi 'i ko?» ⁹ Ayi ki àruka ì dré adrézó tãá dhi: «Akódhi 'i.» Aruka ni ì adré kó tãá dhi: «Kóko. Akódhi 'i ko. Di, sù akódhi tĩni.» Di, agó nda dré ina adrézó tãá dhi: «Ma 'i!» ¹⁰ Di ì lizí tĩá dhi: «Ámi mĩ nzĩ di ru adrélé ngá no ngínìngìni ró?» ¹¹ Akódhi logó àyi dré dhi: «Agó rú zìlè Yésu dhi anzwá tá kùrú, áma mĩ ndryàzo ásà gò, tãzoá dhi, má kòlì áma mĩ dzi yĩ Sílòwámà àdhya na. Di má kòlì áma mĩ dzi kònàlè dre dhi, má dré ngàzo adrélé ngá no!» ¹² Ì gò lizíá tĩá dhi: «Agó kòdhi ángwà?» Gò logóá dhi: «Má nĩ ko.»

Fàrisáyò ì lizí tã agó adrélépi dhi tí

¹³ Gò ì dré agó adrélépi tá mĩ kùdúkùdu ró nda ni drizo, lizo ába Fàrisáyò ì véna. ¹⁴ Kítú Yésu dré tá kùrú anzwázó gò, agó nda ni mĩ nzìzo dhi tá sàbátù 'i. ¹⁵ Di Fàrisáyò nda ì dré kpà lizízóá akódhi tí, ngalè akódhi ni mĩ nzì tá ru adrélé ngá no ngìni ya dhi. Akódhi dré logózóá àyi dré dhi: «Agó àlo dhi ndryà tá áma mĩ kùrú sè. Di má kòdzì áma mĩ dre dhi, má dré kidhózó adrélé ngá no.» ¹⁶ Fàrisáyò nda ki àruka ì gò adrélé tãá dhi: «Dhya tã nda ni 'òlepi kòdhi angá ina Giká vélésè ko. Tãko ko, adré sàbátù ni tòlì líkì ko.» Di, àruka ni ì adré kó tãá dhi: «Tàkonzì líyì kitswá ina tã líndrìga ró làsú be kònini dhi ki 'o bwà ngínìngìni ró?» Di ì dré ru lanzízó tã nda sè. ¹⁷ Ì dré gòzo lizíá agó adrélépi tá mĩ kùdúkùdu ró nda tí dhi: «Mĩ ró dhi, mí adré mína tãá agó ámi mĩ nzìlepi nda ni tã sè ngìni?» Akódhi logó dhi: «Akódhi nda pròfètà 'i.»

¹⁸ Di, Yúdà ànzì ki kàdrì nda ì ka'ĩ tá rè ko tãlè dhi, agó nda tá mĩ kùdúkùdu 'i gò, dré gòzo adrélé ngá no dhi. Ásà dhi, ì dré akódhi ni tibhá ki azízó gò, ¹⁹ lizízóá àyi tí dhi: «Agó kònidhi àmi ki mvá 'i? Mĩ adré tãá dhi, mĩ ti tá akódhi mĩ kùdúkùdu ró? Adré di ngá no nyànomvá ngínìngìni ró?» ²⁰ Di akódhi ni tibhá nda ì logó àyi dré dhi: «Mà nĩ tãlè dhi, kònidhi àma ki mvá 'i, ìndì apfò tá mĩ kùdúkùdu ró dhi be. ²¹ Di, mà nĩ ngalè adré nyànomvá ngá no ngìni ya dhi ko. Mà nĩ kpà ngalè àdhi nzì akódhi ni mĩ nĩ ya dhi ko. Mĩ kòlìzì akódhi kòdhya. Atsá kàdrì dre. A ni kitswá áyi tãndì ni tã ta bwà.» ²² Akódhi ni tibhá nda ì tã tá kònini, ì dré tá adrélé Yúdà ànzì ki kàdrì ki ro dhi sè. Tãko ko, àyi nda ì yi tá ru tãzoá dhi, ì ni dhya ángùdhi adrélépi ka'íá tãlè dhi, Yésu Mèsíyà 'i dhi ni dro àyi ki lisámbò dzó lésè. ²³ Tã nda sè dhi, akódhi ni tibhá nda ì tã tá dhi: «Atsá kàdrì dre. Mĩ kòlìzì akódhi kòdhya.»

²⁴ Di Fàrisáyò nda ì dré gòzo tódhyá agó adrélépi tá mĩ kùdúkùdu ró nda ni azí gò, ì dré tãzoá drá dhi: «Mĩ fè lindrì Giká dré. Mà nĩ tãlè dhi,

agó kòdhi tàkonzì líyí 'i dhi be.» ²⁵ Gò logóá dhi: «Akódhi nda kàdré ína tàkonzì líyí 'i bàti dhi, má nǐ ko. Má nǐ ngbà 'í tà àlo kònìdhi: Ma tá mǐ kùdúkùdu ró. Di, nyànomvá dhi, má adrè ngá no!» ²⁶ Di ì gò lizíá tíá dhi: «Akódhi nda 'o mi ngíni? Nzǐ ámi mǐ ngíni?» ²⁷ Gò logóá àyi dré dhi: «Má tà tá àmi dré dre. Di, mǐ yi ma ko. Mǐ adrè tà nda nǐ le yǐle tódhyá àdho tà sè? Mǐ adrè kpà lèá atsálé akódhi nǐ lebhá ì ró?» ²⁸ Di ì dré akódhi nǐ dhàzo tàzoá dhi: «Mǐ mǐna dhya kòdhi nǐ lebhépi 'i! Ama àmakya Mósè nǐ lebhá 'i! ²⁹ Mà nǐ tàle dhi, Gǐká tà tá tà Mósè be dhi be. Di, kàdré ína dhya kòdhi nǐ tà sè dhi, mà nǐ ngalè akódhi angá ángolésè ya dhi ko.» ³⁰ Di agó nda logó àyi dré dhi: «Tà kòdhi tà kitswálépi dhya kí líndrí tǐgá dhi 'i! Mǐ nǐ àmikya ngalè akódhi angá ángolésè ya dhi ko, tágba dré áma mǐ nzizo nǐ dhi! ³¹ Mà nǐ tàle dhi, Gǐká adrè tàkonzìbhá kí yi ko dhi be. Di, adrè ína mónyá adrébhá tròle áyi tà rú, adrébhá tà í dré adrélé lèle dhi kí 'o dhi kí yi kòdhya. ³² A yi rè tàdzí ko tàle dhi, dhya àlo nzǐ móndí tǐle mǐ kùdúkùdu ró dhi nǐ mǐ dhi. ³³ Kònò agó kòdhi kàngá tá Gǐká vélésè ko dhi, kitswá tá tà àlo 'o bwà ko.» ³⁴ Di ì logó drá dhi: «À ti mǐ trú tàkonzì na bàti! Mǐ 'o mi ngíni, adrélé àma kí tadhá dhi?» Di ì dré akódhi nǐ dròzo àyi kí lèsámbo dzó lésè.

³⁵ Yésu kòyi tàle dhi, ì dro tá agó nda dhi dre dhi, dré akódhi nǐ kisúzo gò, lizízóá tíá dhi: «Mǐ adrè Móndí nǐ Mvǎ nǐ ka'í?» ³⁶ Agó nda logó dhi: «Mírǐ, mǐ tà rè má dré, akódhi nda àdhi 'i ya dhi ká, má kòkitswáro akódhi nǐ ka'í be dhi bvó.» ³⁷ Yésu tà drá dhi: «Mǐ nò akódhi dre. Akódhi dhya adrélépi tà ta mǐ be nǐ 'i.» ³⁸ Di agó nda tà drá dhi: «Mírǐ, má ka'í dre!» Gò dré adhézo áyi kórókó tití Yésu kandrá, akódhi nǐ lindrì bhazo.

Adhibhá ì mǐ kùdúkùdu 'i bàti?

³⁹ Di Yésu dré gòzo tàá dhi: «Má alì mána bvò kòndi lé kitswálé tàbvò kònìdhi nǐ ta: Má alì kitswálé dhya mǐ kùdúkùdu ró dhi ì kòkitswáro ngá no, ìndì dhya adrébhá ngá no dhi ì kàtsáro mǐ kùdúkùdu ì ró.» ⁴⁰ Fàrisáyò àruka adrébhá Yésu làga dhi ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì dré lizízóá tíá dhi: «Àma tsǐ kókpà mǐ kùdúkùdu 'i?» ⁴¹ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Kònò mǐ kàdré tá mǐ kùdúkùdu 'i bàti dhi, à kitswá tá tà bha àmi dri àmi kí tàkonzì kí tà sè ko. Di, mǐ dré adrélé tàle dhi mǐ adrè ngá no dhi sè dhi, àmi kí tàkonzì ì dhu rè àmi dri be.»

10

Kábilíyà líkǐlépi ì kábilíyà nǐ íbe dhi

¹ Yésu gò tàá dhi: «Má adrè tà bàti ta àmi dré: Dhya adrélépi file kábilíyà kí gírí na ti nǐ 'ásè ko, di, adrélépi ína file láti twá 'ásè dhi, akódhi nda kùgú 'i, ìndì ngá kǎrǐlépi 'i. ² Di, dhya adrélépi file gírí nda nǐ ti 'ásè dhi, kábilíyà líkǐlépi 'i. ³ Gírí nǐ ti líkǐlépi adrè ti nda nǐ nzi akódhi dré gò, kábilíyà ì dré adrézó akódhi nǐ kúlí yi. Akódhi adrè áyi tàndi nǐ kábilíyà kí azí àyi kí rú sè gò, adrézó àyi kí dri pfòzo àyi íbe kǐvì na. ⁴ Kò'o àyi pfòle títi dre dhi, adrè dhèle àyi kandrá. Gò kábilíyà nda ì dré adrézó lǐle vása, ì dré kúlí nǐ nǐ nǐle be dhi sè. ⁵ Di, kábilíyà nda ì kitswá tàdzí lǐle móndí twá ì dré nǐle ko dhi vésè ko. Be ró dhi, ì nǐ lapá ràle akódhi nda kandrásè, ì dré kúlí nǐ nǐ nǐle ko dhi sè.»

⁶ Yésu tà tá tà nda àyi dré kúlí alaala sè. Di, tà dré adrélé tàle nda kí àndu fǐ ína àyi drǐna ko.

⁷ Di Yésu dré gòzo tàá dhi: «Má adrè tà bàti ta àmi dré: Ma gírítí kábilíyà ì dré dhi 'i. ⁸ Mónyá wáyí alìbhá drǐdrǐ má kandrá dhi ì tá kùgubhá 'i,

ìndì kàribhá 'i. Di, kábilígyà nda ì yi tá àyi ko. ⁹ Ma gírítì 'i. Dhya ángùdhi adrélépi afilé má 'ásè dhi nì adrí. Akódhi nda nì adré afilé, adrélé pfòle, adrélé kpà ngá kisú nyàle. ¹⁰ Kùgú adré ngbà 'í alìle kitswále ngá kugù, kitswále móndí kì tufú todràle, ìndì kitswále tà kizá. Di, má alì mána móndí ì kàdréró lídrì ìbe, ìndì lídrì nda kògaró àyi léna gagà.

¹¹ Ma kábilígyà líkílépi dóro dhi 'i. Kábilígyà líkílépi dóro nda adré áyi lídrì fe áyi kábilígyà ì dré. ¹² Di, kàdré dhya adrélépi ngbà 'í àzì 'o làfa sè dhi nì tà sè dhi, akódhi nda kábilígyà líkílépi 'i bàti ko. Kábilígyà nda ì kpà akódhi nì tàndi àdhya 'i ko. Akódhi kònò kàlagí adrérà'a alìle dhi, adré ína kábilígyà nda kì tayí lapázó. Gò kàlagí nda dré adrézó kábilígyà nda kì turú, adrézó àyi kì lapé. ¹³ Dhya nda adré lapálé, dré adrélé ngbà 'í àzì 'o làfa sè dhi sè, ìndì dré adrélé kábilígyà nda kì tà kisù ko dhi sè.

¹⁴ Ma kábilígyà líkílépi dóro dhi 'i. Má nì áma kábilígyà ì be, ìndì áma kábilígyà nda ì nì kpà ma be, ¹⁵ ngóro áma Atá dré áma nìle be dhi tìni, ìndì má dré kpà áma Atá nì nìle be dhi tìni. Má adré áma lídrì fe áma kábilígyà nda ì dré. ¹⁶ Ma kókpà kábilígyà àruka adrèbhá gírì kònìdhi 'á ko dhi ìbe. Adré làá dhi, má kàdrì àyi nda ì afízó àyi ìbe be. Ì nì kpà áma kúlí yi gò, kábilígyà títì nda ì dré adrézó pàrí àlo ró, àyi kì líkílépi dré kpà adrézó àlo kwákwá.

¹⁷ Áma Atá adré áma le tò, má dré adrélé áma lídrì fe kitswázó gòle dòá tódhyá dhi sè. ¹⁸ Dhya àlo kitswá áma lídrì tìngá bwà ko. Di, má adré mána fèá ngóro má dré adrélé lèle 'òle dhi tìni. Ma rìnyí ìbe kitswázó fèá, ìndì ma kpà rìnyí ìbe kitswázó gòle dòá. Kòrìdhi, tòlì má dré kiséle áma Atá vélésè dhi 'i.»

¹⁹ Yésu nì kúlí nda ì sè dhi, Yúdà ànzì ì dré gòzo tódhyá ru lanzí. ²⁰ Ayi kì àruka bǐ dhi ì adré tá tàá dhi: «Akódhi tìrì kònzì ìbe í léna! Ngá kizá akódhi nì drì dre! Mì adré akódhi nì yi àdho tà sè?» ²¹ Di, àruka nì ì adré kó tàá dhi: «Dhya adrélépi tìrì kònzì ìbe í léna dhi adré ína kúlí ta kònìni ko. Tìrì kònzì nì kitswá tsì móndí mǐ kùdúkùdu ró dhi kì mǐ nzi bwà?»

Yúdà ànzì kì àruka ì gà Yésu rè

²² Lókyá kidhì àdhya sè dhi, Yúdà ànzì ì adré tá gwányá adrézó tépelò nì bhàma twá Gíká dré dhi nì tà kisù dhi nì 'o Yèrúsaléma na. ²³ Di Yésu dré tá adrérà'a atsílé tépelò nì kògbo zìle Sòlòmónò àdhya ró dhi 'ásè dhi 'á dhi, ²⁴ Yúdà ànzì ì dré ru kimózó akódhi làgàsè kúrú gò, tàá drá dhi: «Mí nì tà kòdhi nì losó vwàle lókyá be ángopí? Mí kàdré Mèsíyà 'i bàti dhi, mí tà rè áma dré ngádra 'á ká.» ²⁵ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Má tà tá tà nda àmì dré dre. Di, mǐ ka'ì àmìkya ma ko. Tà líndrìga ró má dré adrélé 'òle áma Atá nì rú sè dhi ì adré tadhá ngádra 'á dhi, ma àdhi 'i ya dhi nì. ²⁶ Di, mǐ ka'ì àmìkya ma ko, mǐ dré adrélé áma kábilígyà 'i ko dhi sè. ²⁷ Áma kábilígyà ì adré áma kúlí yi. Má nì kpà àyi be gò, ì dré adrézó áma lebe. ²⁸ Má adré lídrì kóná vèsè kólyá dhi nì fe àyi dré gò, ì dré kitswázó tàdzí dràle ko. Dhya àlo kitswá kpà àyi kì topá má drígàsè bwà ko. ²⁹ Áma Atá àyi kì afèlepi má dré dhi kàdrì ngá wáyì dhi kì lavú. Di dhya àlo kitswá àyi kì topá áma Atá nda drígàsè bwà ko. ³⁰ Áma áma Atá be dhi ì àlo 'i.»

³¹ Gò Yúdà ànzì nda ì dré gòzo tódhyá kírà kudhú kitswázó Yésu nì lebhé dràle ásà. ³² Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Má 'o tà líndrìga ró dóro bǐ angábhá áma Atá vélésè dhi ì àmì dré nòle dhi 'í. Di tà nda ì kòfalé dhi, mǐ adré 'òle áma lebhé kírà sè tà ángùdhi sè?» ³³ Di Yúdà ànzì nda ì logó drá dhi: «Mà adré àmì lebhé kírà sè tà dóro nda kì àlo sè ko. Be ró dhi, mà

adré àmakya ámi lebhé kírà sè, mí dré adrélé Gĩká ni lodhá dhi sè. Angyá ko, mí móndí ro ni, mí adré mána ámi 'o adrélé Gĩká ro!»

³⁴ Di Yésu logó àyi dré dhi: «À tisi zakó tsi àmi ki tátrítrí kúlí na dhi, Gĩká tà tá dhi: <Ami gĩká 'i!»* ³⁵ Mà nĩ tàle dhi, à kitswá tà àlo tisi Gĩká ni Kúlí na dhi ni bhe gára dri bwà ko dhi be. Di Gĩká kòzi kó móndyá áyi Kúlí kisúbhá dhi i gĩká i ró dhi, ³⁶ mì adré di àmikya tàá dhi, má adré Gĩká ni lodhá, má dré tàle dhi ma Gĩká ni Mvágó 'i dhi sè dhi ngíni? Tà bàti ró dhi, Gĩká Atá nda bhà ma twá adrélé ína ró gò, áma amùzo bvò kònìdhi lé dhi nì. ³⁷ Má kàdré tà áma Atá dré adrélé 'òle dhi ki 'o kòdhya ko dhi, mì kòka'ĩ ma ko. ³⁸ Di, má kàdré tà nda ki 'o 'í dhi, gba mì kàdré áma ka'ĩ ko yà dhi, mì kàdré tà líndrìga ró má dré adrélé 'òle nda ki ka'ĩ kòdhya, mì kònìró tàle dhi, áma Atá má léna, ìndì ma áma Atá léna dhi be.» ³⁹ Di ì dré gòzo adrélé láti nda kitswázó akódhi ni ru. Di, akódhi dré ína ngàzo pfòle lyà àyi kòfalésè.

⁴⁰ Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo lile zyàle Yòròdànè ni ta'á na, àrà Yòwànì dré tá adrézó bátisimò fe drìdrì dhi na. Dré adrézó kònàle gĩle lókyá be vwàvwà ro tsà gò, ⁴¹ móndí zyandre dhi ì dré alizo akódhi véle. † adré tá tàá dhi: «Yòwànì 'o tá ína tà àlo líndrìga ró dhi ko. Di, tà títi dré tá tàle agó kòdhi ni tà dri dhi i tá tà bàti 'i.» ⁴² Di móndí zyandre dhi ì dré Yésu ni ka'izo kònàle.

11

Làzàrò ni dràma

¹ Agó àlo rú be Làzàrò dhi tá drà ro Bètànìyà na. Bètànìyà nda tá kpà bhà akódhi ni amvúpi i, Màrìyà i Màrátà be dhi kya 'i.* ² Màrìyà nda kòdhi tá tòkó málàsì dàlepi Mírì Yésu pá gò, pá ni ki atrìzo áyi drìbhí sè dhi 'i.† Di adrúpi ni, Làzàrò nda tá drà ro. ³ Gò akódhi ni amvúpi rì nda ì dré móndí mùzo lile tàá Yésu dré dhi: «Mírì, ámi arúpi mí dré lèle tò dhi drà ro.» ⁴ Yésu kòyi rúbí nda dre dhi, dré tàzoá dhi: «Làzàrò ni drà kòdhi kitswá akódhi ni 'o dràle nyo ko. Be ró dhi, drà nda atsá ína akódhi rú Gĩká kòkisúró mìlanzilanzì ásà, ìndì kòbhàró kpà áyi Mvágó ni mì lanzile ásà be dhi bvó.»

⁵ Yésu lè tá Màrátà i, amvúpi ni Màrìyà be, ìndì Làzàrò be tò. ⁶ Di, kòyi tàle dhi, Làzàrò nda tá drà ro dhi dre dhi, dré gòzo ína adrélé àrà í dré tá adrézó dhi na kítú rì. ⁷ Gò dré tàzoá áyi lebhé i dré dhi: «Mà kògò lile Yùdáyà na.» ⁸ Di, akódhi ni lebhé nda ì tà drá dhi: «Rábbì, gí dhu rè ko, Yùdà ànzi ì dré tá adrézó láti nda kitswázó ámi lebhé dràle kírà sè dhi. Di, mí adré mána 'òle gòle kònàle?» ⁹ Yésu logó àyi dré dhi: «Kítú adré kàle sàà mudrí-drì-rì ko? Dhya ángùdhi adrélépi atsilé kítú sè dhi adré dhèle ko, dré adrélé ngádra bvò kòndi àdhya ni no dhi sè. ¹⁰ Di, kàdré ína atsilé ngátsi sè dhi, adré dhèle, dré adrélé ngádra àko í léna dhi sè.»

¹¹ Kòtà tà nda dre dhi, dré gòzo tàá àyi dré dhi: «Áma ki arúpi Làzàrò ko ayí dre. Di, má adré mána lile akódhi ni toró.» ¹² Di lebhé ni ì tà drá dhi: «Mírì, akódhi kàdré ayí ko dhi, a ni adrí.» ¹³ † adré tá àyikya kisùá dhi, Yésu adré tá Làzàrò ni ayí kòma ni tà ta kòdhya. Táko, Yésu adré tá ína akódhi ni dràma ni tà ta kòdhya. ¹⁴ Di Yésu dré tàzoá àyi dré ngádra 'á dhi: «Làzàrò drà dre. ¹⁵ Di àmi ki tà sè dhi, má adré lenzélé má dré tá adrélé kònàle yó dhi sè, mì kòkitswáró áma ka'ĩ bàti be dhi bvó. Mà kòlì

* **10:34** 10:34 A kònò Longó i 82:6. * **11:1** 11:1 A kònò Lúkà 10:38-42. † **11:2** 11:2 A kònò Yòwànì 12:1-8.

dì akódhi véna.» ¹⁶ Dì Tòmá, adrélé kpà rú z̄ile Látì dhi dré t̄azoá Yésu ni lebhéhá àruka títi dhi ì dré dhi: «Mà kòlì kókpa be, mà kòdràró tùmáni akódhi be!»

Yésu dhya adrélépi mómí ki tingá dràdrà lésè dhi 'i, ìndì dhya adrélépi lídrì fe dhi 'i

¹⁷ Yésu kòtsa Bètànyà na dre dhi, dré ȳzoá tàle dhi, à bhà tá Làzàró ayíle mógó na kítú su dre. ¹⁸ Bètànyà nda tà ànyì Yèrúsalmà làga, ànyíanyi kílóméterè na. ¹⁹ Dì Yúdà ànzi bí dhi ì alì tá Màrátà ì véle Màryà be, kitswále àyi ki togó tindrì àyi ki adrúpi ni dràdrà ni tà sè.

²⁰ Dì Màrátà kòyi tàle dhi, Yésu adrè tá alìle dhi dre dhi, dré ngàzo lìle ru kisú ába. Dì, Màryà lírì tá ìna adrélé dzó na. ²¹ Màrátà dré t̄azoá Yésu dré dhi: «Mírì, kònò mí kàdré tá kònwa be dhi, áma adrúpi kitswá tá dràle ko! ²² Dì, ndìndì nyànómvá dhi, má n̄i tàle dhi, Gíkà ni tà ángùdhi mí dré dra z̄ile í tí dhi ni fe mí dré dhi be.» ²³ Yésu tà drá dhi: «Ámi adrúpi ni angá dràdrà lésè.» ²⁴ Dì Màrátà logó drá dhi: «Má n̄i tàle dhi, a ni nga dràdrà 'àsè kítú kùdù mómí ì dré dra ngàzo dràdrà 'àsè dhi tú dhi be.» ²⁵ Dì Yésu tà drá dhi: «Ma dhya adrélépi mómí ki tingá dràdrà lésè dhi 'i, ìndì dhya adrélépi lídrì fe àyi dré dhi 'i. Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'ì dhi, tágba kòdrà yà dhi, a ni adrì. ²⁶ Kòdhi íbe dhi, dhya ángùdhi adrélépi lídrì íbe ìndì adrélépi áma ka'ì dhi, kitswá tàdzì dràle kóná vésè kólyá ko. Mí ka'ì tà kòdhi véle?» ²⁷ Dì Màrátà logó drá dhi: «Àyíya, Mírì, má adrè ka'íá dhi, mí Mèsíyà 'i, Gíkà ni Mvágó 'i, ìndì dhya adrélépi tá alìle bvò le dhi 'i.»

²⁸ Màrátà kòtà tà nda dre dhi, dré ngàzo lìle áyi amvúpi Màryà ni azí gò, t̄azoá drá kòyàyà sè dhi: «Dhya tà tadhálépi dhi kònwànò. Adrè ámi zì.» ²⁹ Màryà kòyi rúbì nda dre dhi, dré ngàzo mbèlè lìle Yésu véna. ³⁰ Yésu fì tá rè bhà nda na ko. Dì, adrè tá dhu rè àrà ì dré ru kisúzó Màrátà be dhi na. ³¹ Dì Yúdà ànzi adrèbhá tá Màryà làga dzó na adrélé akódhi ni togó tindrì nda, ì kònò akódhi ngarà'a p̄òle mbèlè dre dhi, ì dré kpà ngàzo akódhi ni lebhè. Ì adrè tá àyikya kisúá dhi, adrè lìle ngòle mógó dr̄ina.

³² Màryà kòtsa àrà Yésu dré tá adrézó dhi na akódhi ni no dre dhi, dré dhèzo akódhi pá gò, tàá drá dhi: «Mírì, kònò mí kàdré tá kònwa be dhi, áma adrúpi kitswá tá dràle ko!» ³³ Dì Yésu kònò Màryà nda ì adrèrà'a ngòle tùmáni Yúdà ànzi alìbhá ába dhi íbe dre dhi, akódhi ni togó dré ñòzo, adrélé lanzile tò. ³⁴ Dré lizízóá dhi: «Mì bhà akódhi ni rúbhá ángwà?» Ì logó drá dhi: «Mírì, mí alì nòá.» ³⁵ Yésu dré ngòzo. ³⁶ Dì Yúdà ànzi nda ì dré t̄azoá dhi: «Mì nò rè dré akódhi ni lèle ngíni ya dhi ká!» ³⁷ Dì, mómí àruka àyi kòfalé dhi ì dré t̄azoá dhi: «Dhya kòdhi n̄i tá kó agó m̄i kùdúkùdu ró dhi ni m̄i 'i dhi, kitswá tá tsì tà 'o Làzàró dré dràzo ko dhi bwà ko?»

Yésu tingá Làzàró dràdrà lésè

³⁸ Yésu ni togó dré gòzo tódhyá ñòle gò, dré lizo tsàle mógó na. Mógó nda tá gò 'i. A alì tá kírà kàdrì bhàle tíá. ³⁹ Dì Yésu dré t̄azoá dhi: «Mì zì kírà tíásà.» Dì, Màrátà, dhya dràlepi nda ni amvúpi tà drá dhi: «Mírì, kòndì tàdzì ni véle tò. Angyá ko, akódhi ayí mógó na kítú su dre!» ⁴⁰ Yésu logó drá dhi: «Má tà tá mí dré dhi, mí kòka'ì dhi, mí ni Gíkà ni m̄ilanzìlanzi no dhi ko?» ⁴¹ Dì ì dré kírà nda ni zizo. Gò Yésu dré m̄i tingázó kurú na, t̄azoá dhi: «Tátá, má adrè àwoyà ta mí dré, mí dré áma yìle dre dhi sè. ⁴² Má n̄i, mí adrè ngbú adrélé áma yi dhi be. Dì, má tà mána tà kòdhi mómíyá zyandre má làga kòni ki tà sè, ì kòkitswáró ka'íá dhi, mí amù ma m̄i.» ⁴³ Kòtà tà nda dre dhi, dré ngàzo kúlì yo t̄azoá dhi: «Làzàró, mí apfò

kònalèsè!»⁴⁴ Di dhya tá dràlepi nda dré ngàzo apfòle. A lambé tá drígá ni ì, pá ni ìbe kítá kàtswákàtswa dhi ì sè, drì ni ì lambézo kítá àzya sè. Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì trì akódhi, tayízoá lile.»

Yúdà ànzi ì yi ru kitswázó Yésu ni pfu dràle

(A kònò kpà Mátáyò 26:1-5; Márokò 14:1-2; Lúkà 22:1-2)

⁴⁵ Di Yúdà ànzi alìbhá tá Màríyà véle nda ì kònò tà Yésu dré 'òle nda dre dhi, àyi ki àruka bí dhi ì dré akódhi ni ka'izo. ⁴⁶ Di, àruka ni ì dré àyikya lizo Fàrìsáyò ì véna, tà Yésu dré 'òle nda ni tití àyi dré.

⁴⁷ Gò kòwánà kàdrì ì Fàrìsáyò ìbe dhi ì dré bhàgo kàdrì ki kìmózo títi gò, ì dré tàzoá dhi: «Mà ni 'òá ngíni? Tàko ko, agó kòdhi adré véle tà líntríga ró dhi ki 'o bí! ⁴⁸ Mà kòtayí akódhi adréle tá 'o kònìni dhi, mónnyá wáyi dhi ki akódhi ni ka'í. Di Rómà ki kàdrì ki àma ki tépelò 'o pfùle, túmání àma ki sùrú ìbe.» ⁴⁹ Di, àyi ki àlo rú be Kàyáfà, adrélepi tá kòwánà ki kàdrì ro kóná kònàdhi sè dhi, dré ngàzo tàá àyi dré dhi: «Àmi, mì nì àmìkya tà àlo ko! ⁵⁰ Mì nì ko tàle dhi, dóro ni àmi dré dhi, dhya àlo dré dràle mónnyá wáyi ì dré dhi, àmi ki sùrú wáyi dhi kòdràro nyo ko dhi?» ⁵¹ Akódhi tà tá tà nda àyi drì sè ko. Di, dré tá adréle kòwánà ki kàdrì ro kóná nda sè dhi sè dhi, longó tá ìna tà nda pròfètà àdhya tíni tàzoá dhi, Yésu ni dra Yúdà ànzi ki sùrú ni tà sè. ⁵² Di, kitswá tá ngbà 'í dràle sùrú nda ni tà sè ko, a ni kókpà dra kitswálé Gíkà ni ànzi ayìbhá àrà títi ì 'àsè dhi ki kìmó adréle sùrú àlo ró. ⁵³ Di kìdhólé kítú nda sè dhi, Yúdà ànzi ki kàdrì nda ì dré ru yìzo kitswázó Yésu ni pfu dràle.

⁵⁴ Di àsà dhi, Yésu dré gòzo véle adréle atsílé Yúdà ànzi ì kòfalésè ngádra 'àsè ko. Di, dré ìna lizo àrà ànyi duku làga dhi na, bhàandre rú zìle Èfàràyimà dhi na gò, ì dré adrézo kònàle túmání lebèbhá ni ìbe.

⁵⁵ Yúdà ànzi ki gwányá Pásikà àdhya kàtsá ànyi dre dhi, mónní zyandre dhi ì dré ngàzo gbàbhú lésè lile Yèrúsalemà na, kitswálé àyi ki temvé drìdrì gwányá nda kandrá. ⁵⁶ Di ì adré tá Yésu ni nda, adrézo tàá àyi kòfalésè tépelò na dhi: «Mì kisù ngíni? Akódhi kitswá tsì alìle gwányá lé ko?» ⁵⁷ Di, kòwánà kàdrì ì Fàrìsáyò ìbe dhi ì fè tá tòlí tàzoá dhi, dhya àlo kònì àrà Yésu dré tá adrézo lána dhi be dhi, kòtadhá àrà nda àyi dré, ì kòkitswáro akódhi ni ru be dhi bvó.

12

Màríyà dà màlàsì Yésu pá

(A kònò kpà Mátáyò 26:6-13; Márokò 14:3-9)

¹ Tayí tá kítú nzi-drì-àlo gwányá Pásikà àdhya kandrá gò, Yésu dré lizo Bètáníyà na, bhà Làzàro àdhya na. Làzàro nda tá dhya Yésu dré tingálé dràdrà lésè dhi 'i. ² Di kònàle dhi, à dré ngá ladhízo Yésu dré nyàle. Màràtà adré tá ngá bha mónní ì kandrá. Làzàro tá kpà mónnyá liriìbhá mísá làgàsè túmání Yésu be dhi ì kòfalé. ³ Di Màríyà dré màlàsì làgí kyàkyà ladhíle tsèrèlè nàradà sè dhi ni adózo, alizo ába líterè àlo ni kítógá 'àsè.* Dré màlàsì nda ni dàzo Yésu pá gò, pá ni ki atrìzo àyi drìbhí sè. Gò màlàsì nda ni tàdzí dré dzó nda ni 'a dòzo wáyi.

⁴ Di Yúdàsì Ìsìkàriyótà, Yésu ni lebèbhá ki àlo tá kpà kònàle. Akódhi nda tá dhya adrélepi 'òle Yésu ni lefè kàriìbhá ì drígá dhi 'i. Di kònò tà Màríyà dré 'òle nda dre dhi, dré ìna tàzoá dhi: ⁵ «À kitswá tá màlàsì kòdhi ni làgí, làfa ni ì fèzo lemerèbhá ì dré ko àdho tà sè? A ni tá kitswá làfa lò'wa

* **12:3** 12:3 Nàradà kònìdhi, dò àlo tàdzí be dóro ìndì làgí be kàdrì, adrézo màlàsì ladhí àsà dhi 'i.

kámá-na dhi ki kisú ásà.»† 6 Tà tá kònini dré tá adrélé lemerèbhá ki tà kisú dhi sè ko. Be ró dhi, tà ina tà nda dré tá adrélé kùgú 'i dhi sè. Tàko ko, akódhi tá dhya adrélépi kòmvo adrézó làfa bha lána dhi ni líkí dhi 'i. Di, adré tá ina ngá bhàle lána dhi ni do áyi tándi dré. 7 Gò Yésu dré tazoá drá dhi: «Mí tayí tòkò kònidhi, kàdréro tá dré 'òle kòdhi ni líkí áyi togó na tsàle kítú dra áma rúbhá bhàzo mógó na dhi tú! 8 Mì adré ngbú adrélé lemerèbhá íbe àmi kòfalé. Di, mì kitswá ngbú adrélé túmání má be ko.»

Yúdà ànzi ì yi ru kitswázó Làzàrò ni pfu dràle

9 Yúdà ànzi zyandre dhi ì kòyi tàle dhi, Yésu tá Bètànyà na dhi dre dhi, ì dré kpà lizo kònale. † lè tá ngbà 'i Yésu ni tà sè ko. † lè kókpà kitswálé Làzàrò Yésu dré tingalé dràdrà lésè dhi ni no dhi bvó. 10 Di kòwánà kàdrì ì dré kpà ru yizo kitswázó Làzàrò ni pfu dràle. 11 Tàko ko, akódhi nda ni tà sè dhi, Yúdà ànzi zyandre dhi ì adré tá àyi ki tayí, adrézó Yésu ni ka'ì.

Yésu fì Yèrúsalemà na ópí tìni

(A kònò kpà Mátáyò 21:1-11; Márokò 11:1-11; Lúkà 19:28-40)

12 Kítú bvóá dhi sè dhi, móndí zyandre alìbhá gwányá Pásikà àdhya lé nda ì dré yizoá tàle dhi, Yésu adré alìle Yèrúsalemà le. 13 Di ì dré mbira bí ki dòzo, topfòzo ába kitswálé ru kisú akódhi be. † adré tá loyóá dhi:

«Òsánà! Tà tani kàdré dhya adrélépi alìle Mírì ni rú sè dhi dri!

Tà tani kàdré ópí Ìsèrèlè ànzi kya dri!»‡

14 Di Yésu dré púndà mvá àlo dhi ni kisúzó gò, mbàzo lírìlé dríá, ngóro tìsìle Gìkà ni Kúlí na dhi tìni:

15 «Mì, zapi Siyónà àdhya ni, mí kòro ngá ko.

Mì nò rè ká! Àmi ópí adré alìle, lírì ina púndà mvá dri.»§

16 Lókyá nda sè dhi, tà nda kòdhi ki àndu fì tá dhu rè Yésu ni lebèbhá ì drìna ko. Di Yésu kònga dràdrà 'àsè file áyi mìlanzilanzì na dre dhi, ì dré nizoá tàle dhi, à tìsì tá tà nda ì Yésu ni tà dri gò, à dré tà nda ki 'òzo akódhi dré dhi be.

17 Móndyá zyandre tá Yésu ni nobhá Làzàrò ni azirà'a angalé dràdrà lésè, ìndì apfòle mógó lésè nda ì adré tá tà nda ni títí. 18 Di móndí àruka zyandre dhi ì kòyi tà líndrìga ró Yésu dré tá 'òle nda ni rúbí dre dhi, ì topfò tá kitswálé ru kisú akódhi be. 19 Di Fàrisáyò ì dré tazoá àyi kòfalésè dhi: «Mì nò rè ká! Mà kitswá àmakya tà àlo 'o bwà ko. Móndyá wáyi bvò àdhya ì adré lile akódhi vésè!»

Yésu longó áyi dràma ni tà

20 Móndyá alìbhá Yèrúsalemà le kitswálé Gìkà ni líndrì bha gwányá nda tú dhi ì kòfalé dhi, Gírìkì àruka ì tá be. 21 Di àyi nda ì dré alizo Fílípò angalépi tá Bètèsàyídà, Gàliláyà le dhi lésè dhi véle gò, lizíá tíá dhi: «Atálágó, mà adré Yésu ni le nòle.» 22 Di Fílípò dré lizo tà nda ni ta Andréyà dré gò, ì dré lizo rìti tàá Yésu dré.

23 Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Lókyá Móndí ni Mvá dré dra mìlanzilanzì kisúzó dhi kitswá dre. 24 Má adré tà bàti ta àmi dré: Ngánò lò'wa kòdhe dràle kìnì na ko dhi, a ni ngbú adré kalóma. Di, lò'wa nda kòdhe ina dràle dhi, a ni lò'wa àruka ki 'a bí. 25 Dhya ángùdhi adrélépi tròle áyi tándi ni lídrì rú dhi, a ni áyi lídrì nda ni 'o avìle. Di, dhya adrélépi áyi lídrì bvò kòndi dri dhi ni ga dhi, a ni áyi lídrì nda ni líkí adrélé kóná

† 12:5 12:5 A adré tá làfa lò'wa kòni ki rú zi «dènàrì». Dènàrì kámá-na kòni ì tá làfa adrélé fèle móndí àlo dré àzì 'òle kóná àlo sè dhi tí dhi 'i. ‡ 12:13 12:13 A kònò Longó ì 118:25-26. § 12:15 12:15 A kònò Zàkàrìyà 9:9.

vèsè kólyá. ²⁶ Dhya ángùdhi adrélépi áma tà le 'òle áma màràbà tíni dhi, lè akódhi nda kàdré áma lebè. Arà ángùdhi má dré adrézó lána dhi na dhi, áma màràbà nda ni adré kókpa be. Di áma Atá ni lindrì fe dhya adrélépi áma tà 'o nda dré.

²⁷ Nyànomvá dhi, áma togó adré lanzile tò. Di má ni tàà ngíni? Má ni tsì tàà dhi, <Tátá, mí tidrí ma lókyá kizà àdhya kònìdhi sè> dhi? Kóko, má atsa mána kitswálé kizà nya lókyá kònìdhi sè. ²⁸ Tátá, mí kòbhà ámi rú kùle wà!» Yésu kòtà tà nda dre dhi, kúlí dré apfòzo bhù lésè tàà dhi: «Má bhà áma rú kùle dre. Má ni kpà go tódhyá rú nda ni bha kùle.» ²⁹ Di móndyá zyandre adrèbhá tá kònàle dhi ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì dré adrézó tàà dhi: «Kòdhi bhù tadí nì!» Aruka ni ì adré kó tàà dhi: «Ángéló àlo dhi tà tà drá nì!»

³⁰ Di, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Kúlí kòdhi apfò áma tà sè ko. Di, apfò ína àmi ki tà sè. ³¹ Nyànomvá kònìdhi, lókyá bvò kònìdhi ni tàbvò tàzo dhi 'i. Nyànomvá dhi, à ni ópí bvò kòndi àdhya ni dro pfòle.* ³² Di ma ró dhi, à kòtingá ma kurú na bvò 'àsè dre dhi, má ni móndyá wáyi dhi ki asé má vélé.» ³³ Yésu tà tá tà nda tadházóá dhi, í ni dra dràdrà kára ángùdhi sè ya dhi.†

³⁴ Di móndyá zyandre nda ì logó drá dhi: «Mà yi tàle dhi, tátátrí kúlí adré tàà dhi, Mésíyà ni adré kóná vèsè kólyá dhi 'i. Mí adré di mína tàà dhi, lè à kòtingá Móndí ni Mvá bvò 'àsè dhi ngíni? Móndí ni Mvá nda àdhi i?» ³⁵ Di Yésu gò tàà àyi dré dhi: «Àmi dhu rè ngádra íbe àmi kòfalé dhi lókyá tsà sè. Lè mì kàdré atsilé mì dré adrèrà'a ngádra nda íbe dhi 'á, tímímvá kòkiró àmi ko dhi bvó. Angyá ko, dhya adrélépi atsilé tímímvá na dhi nì ína ngalè í adré lile ángolé ya dhi ko. ³⁶ Mì dré adrèrà'a ngádra íbe dhi 'á dhi, mì kàdré ngádra nda ni ka'í, mì kàtsáró ànzi ngádra àdhya ì ró be dhi bvó.» Yésu kòtà tà nda ì dre dhi, dré ngàzo lile áyi zu àyi rúsè.

Yúdà ànzi ì ka'í Yésu ko

³⁷ Tágba Yésu dré tá tà lindrìga ró bí dhi ki 'òzo àyi mi dhi, ì ka'í tá àyikya akódhi ko. ³⁸ Di tà nda kòdhi atsa kònìni, kitswálé kúlí profétà Èsáyà dré tá tisile kòni ì kò'oró ru be dhi bvó:

«Mírì, àdhi ka'í kúlí mà dré longolé dhi nì?

Adhi nò tà Mírì dré tadhálé áyi drìgá rìnyi ró dhi sè dhi nì?»‡

³⁹ Di móndí ì kitswá tá Yésu ni tà ka'í bwà ko. Angyá ko, Èsáyà nda tà tà kpà dhi:

⁴⁰ «Gìká 'o àyi ki mì adùle,
àyi ki togó 'òzo tombálé,
ì kònòró ngá àyi ki mì sè ko,
ì kònìró tà àyi ki togó na ko,
ì kàdzáró àyi ki togó má vélé gò,
má dré àyi ki tidrìzó dhi ko.»§

⁴¹ Èsáyà tà tá tà nda kònìni tàko ko, nò tá ína Yésu ni mìlanzilanzì gò, dré akódhi ni tà tàzo.

⁴² Tágba kònìni dhi, móndí zyandre dhi ì ka'í tá Yésu. Ndìndì Yúdà ànzi ki kàdrì ki àruka ì ka'í 'í. Di, ì adré tá àyi ki tà ka'íka'í nda ni tà ta ngádra 'á ko. Angyá ko, ì adré tá ngá ro, Fàrìsáyò ki dra àyi ki dro lèsámò dzó ì

* **12:31** 12:31 «Ópí bvò kòndi àdhya» kònìdhi Sàtánà 'i. † **12:33** 12:33 «Móndí ni Mvá ni tingama kurú na bvò 'àsè» kònìdhi adré tà rì dhi ki tadhá. Adré tadhá dhi, à ni Yésu ni tingá tidilé fa kipakipa dri. Adré kókpa tadhá dhi, à ni akódhi ni tà tingá bhàle kuru akódhi ni dràma sè ìndì akódhi ni ngàma dràdrà 'àsè dhi sè. ‡ **12:38** 12:38 A kònò Èsáyà 53:1. § **12:40** 12:40 A kònò Èsáyà 6:9-10.

lèsè dhi sè. ⁴³ Tàko ko, ì adré tá àyíkya rúku le kisúlé mómí ì véna, rúku kisúlé Gíká véna dhi ni lavú.

Kúlí Yésu dré tàle dhi kì mómí kì tàbvó ta nì

⁴⁴ Amvolásà dhi, Yésu dré kúlí yòzo tàzoá mómí zyandre ì dré dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'í dhi, adré ngbà 'í áma ka'í kòdhya ko, adré kókpà dhya áma amùlepi dhi ni ka'í. ⁴⁵ Dhya ángùdhi adrélépi áma no dhi, adré dhya áma amùlepi dhi ni no kòdhya. ⁴⁶ Má alì mána bvò kònìdhi lé adrélé ngádra ró, kitswálé dhya ángùdhi adrélépi áma ka'í dhi kògòró véle adrélé tìnímvá na ko. ⁴⁷ Dhya àlo kàdré áma kúlí yi gò, adrézó ka'íá 'òle ko dhi, má adré akódhi nda ni tàbvó ta ma ko. Tàko ko, má alì bvò kònìdhi lé kitswálé mómíá bvò àdhya kì tàbvó ta ko. Be ró dhi, má alì mána kitswálé mómíá bvò àdhya kì tídrí. ⁴⁸ Dì, dhya adrélépi áma ga gò adrézó áma kúlí ka'í ko dhi, akódhi nda ni tàbvó tàlepi be. Kúlí má dré tàle dhi kì akódhi ni tàbvó ta kítú kùdù sè dhi nì. ⁴⁹ Tàko ko, má tà tá mána kúlí nda ì áma drì sè ko. Be ró dhi, áma Atá áma amùlepi dhi fè ina tòlí tàzoá má dré dhi, má kòtà àdho tà 'i ya dhi, ìndì má kòtà tà nda ngíni ya dhi nì. ⁵⁰ Dì má nì tàle dhi, akódhi ni tòlí nda adré mómí kì adrì lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú dhi be. Ásà dhi, tà ángùdhi má dré adrélé tàle dhi, má adré tàá ngóro áma Atá dré tàle má kòtà dhi tìni.»

13

Yésu dzì áyi lebèbhá kì pá

¹ Gwányá Pásikà àdhya kandrà dhi, Yésu nì tá tàle dhi, lókyá í dré ngàzo bvò kònìdhi 'àsè lile áyi Atá véna dhi kitswá dre dhi be. Lè tá ngbú áyi lebèbhá bvò dri dhi ì tò. Dì gò adrélé áyi kì le tsàle kùdù na.

² Ìndró sè dhi, Yésu ì lebèbhá ni ìbe dhi ì adré tá ngá nya. Dì Dzáborò bhà tá tà Yùdásì Ìsikàryótà, Simónà ni mvá ni togó na, kòlefèró Yésu kàribhá ì drígá. ³ Yésu nì tá tàle dhi, áyi Atá tayí tá tà títi dhi ì í drígá, í angá tá Gíká vélèsè, ìndì í adré 'òle gòle Gíká véna dhi be. ⁴ Dì dré ngàzo mísá làgàsè, kítá í dré tá asólé kítá àzya dri dhi ni avù gò, kítá àzya adózó dròle áyi kípilé 'á. ⁵ Dré yì adózó dàle kòtà na gò, kidhózó adrélé áyi lebèbhá àlo àlo dhi kì pá dzi, adrézó pá nda kì atrì kítá í dré tá dròle áyi kípilé 'á nda sè.

⁶ Kòtsa Simónà Pètèró rú dre dhi, akódhi nda dré tàzoá drá dhi: «Mírì, mí ni tsì áma pá dzi bàti?» ⁷ Yésu logó drá dhi: «Tà má dré adrélé 'òle kònìdhi, mí nì rè nyànomvá ko. Dì, mí ni go tà nda ni àndu ni ndò.» ⁸ Pètèró tà drá dhi: «Kóko! Mí kitswá áma pá dzi tàdzí ko!» Yésu logó drá dhi: «Má kòdzì mí ko dhi, mí kitswá véle adrélé áma lebèlepi ró ko.» ⁹ Dì Simónà Pètèró tà drá dhi: «Mírì, kàdré kònìni dhi, mí kòdzì ngbà 'í áma pá kòdhya ko, mí kòdzì kókpà áma drígá ì áma drì be!» ¹⁰ Dì Yésu logó drá dhi: «Adré làá dhi, dhya áyi dzìlepi dre dhi kògò ngbà 'í áyi pá dzi kòdhya. Dì akódhi ni rúbhá wáyi dhi ni adré ndì àko. Àmi, áma lebèbhá ni ì, àmi kemve kpírìkpírì. Dì, àmi títi ko.» ¹¹ Tà tá kònìni, dré tá nìle àdhi adré tá 'òle áyi lefè kàribhá ì drígá nì ya dhi be dhi sè. Ásà dhi, tà tá dhi: «Àmi títi ni ì kemve ko.»

¹² Dì Yésu kòdzì áyi kì pá ì akilé títi dre dhi, dré gòzo áyi kítá asó, gòzo lírìlé mísá làga. Dré tàzoá áyi dré dhi: «Mì nì tsì tà má dré 'òle àmi dré kòdhi ni àndu be? ¹³ Mì adré àmíkya áma zi tà tadhálépi ró, ìndì Mírì ro. Mì adré tà nda ni ta kyá, tàko ko, ma kònìni bàti. ¹⁴ Dì ngóro ma, àmi kì Mírì ro ìndì àmi kì tadhálépi ró nì, má dré àmi kì pá dzìle dhi tìni dhi, lè mì kàdré kókpà àmi kì adrúpi kì pá dzi àmi kòfalèsè. ¹⁵ Tàko ko, má 'o tà

kòdhi àmi dré nòle, mì kàdréro kókpa 'òá ngóro má dré 'òle àmi dré dhi tíni. ¹⁶ Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya adrélepi màràbà ro dhi lavú áyi mírì ko. Dhya mùle dhi lavú kpà dhya áyi mùlepi dhi ko. ¹⁷ Nyànomvá dhi, mì nǐ tà nda kòdhi i be. Di mì kàdré tà nda ki 'o dhi, Gíkà nǐ tà tani bha àmi dri.

¹⁸ Má adré àmi wǎyi dhi ki tà ta kòdhya ko. Má nǐ mána dhya má dré kípèle dhi i dóro. Di, adré leá dhi, tà tisìle Gíkà nǐ Kúlí na kònìdhi kò'o ru: <Dhya mà dré áma mápà nyàzo tùmání ába dhi alá ina i má rú nǐ.> ¹⁹ Má adré tà kòdhi nǐ ta àmi dré drìdrì tà nda nǐ atsama kandrà, tà nda kònì dra ru 'o dhi, mì kòka'iró dhi, ma Dhya adrélepi be dhi 'i. ²⁰ Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélepi móndí má dré mùle dhi nǐ ka'ì dòle dóro dhi, adré áma tàndi nǐ ka'ì kòdhya. Dhya ángùdhi adrélepi áma ka'ì dòle dóro dhi, adré dhya áma amùlepi dhi nǐ ka'ì kòdhya.»

Yésu longó dhi, Yùdàsì nǐ áyi lefè kàribhá i drígá

(A kònò kpà Mátáyò 26:20-25; Márokò 14:17-21; Lúkà 22:21-23)

²¹ Yésu kòtà tà nda i dre dhi, akódhi nǐ togó dré lanzìzo tò gò, dré tàzoá ngádra 'á dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Àmi ki àlo nǐ áma lefè kàribhá i drígá.» ²² Di akódhi nǐ lebèbhá i dré adrézó ru no, adréle lizíá àyi kòfalèsè ngalè adré tá àdhi nǐ tà ta ya dhi. ²³ Akódhi nǐ lebèbhá nda ki àlo dré lèle tò dhi, lírì tá adréle akódhi làga. ²⁴ Di Sìmonà Pétèro dré akódhi nda nǐ agózó drígá sè, kòlizíro Yésu nǐzoá ngalè adré tá àdhi nǐ tà ta ya dhi. ²⁵ Di akódhi nda dré áyi bhèzo Yésu agá lizíá tíá dhi: «Mírì, dhya nda àdhi 'i?» ²⁶ Yésu logó drá dhi: «Akódhi nda dhya má dré dra mápà kígá kònìdhi nǐ sòzo súpù na fèzoá drá dhi 'i.» Di kòso mápà kígá nda súpù na dre dhi, dré fèzoá Yùdàsì Isìkàriyótà, Sìmonà nǐ mvá dré. ²⁷ Yùdàsì kòdo mápà kígá nda dre dhi, Sàtánà dré ndìrì fizo akódhi léna. Di Yésu dré tàzoá drá dhi: «Tà mí dré adréle 'òle kòdhi, mí kò'o mbèlè.» ²⁸ Di, dhya àlo àyi adrébhá tá mísá làgàsè nda i kòfalé dhi nǐ ngalè Yésu tà tá tà nda drá àdho tà sè ya dhi ko. ²⁹ Yùdàsì dré tá adréle làfa líkì nǐ dhi sè dhi, àyi ki àruka i adré tá kisùá dhi, kònò Yésu adré tá tàá drá dhi, kòlì ngá gǐ àyi dré gwányá nǐ tà sè yà, kó ngalè, kòlì ngá fe lemerèbhá i dré yà dhi. ³⁰ Di Yùdàsì kòdo mápà kígá nda dre dhi, dré ngàzo pfòle kivi na. Lókyá nda tá ngátsi 'i.

Yésu fè tòlì tídhí ro dhi

³¹ Di Yùdàsì kòpfò dre dhi, Yésu dré tàzoá dhi: «Nyànomvá dhi, Gíkà nǐ Móndí nǐ Mvá nǐ mì bha lanzìle. A nǐ kpà áyi mìlanzìlanzì tadhá akódhi nda rú. ³² Di Gíkà kàdré áyi mìlanzìlanzì tadhá akódhi rú dhi, a nǐ kókpa áyi Mvá nda nǐ mì bha lanzìle áyi tàndi léna. Bàti, a nǐ akódhi nǐ mì bha lanzìle nyànomvá. ³³ Áma ànzi i, ma dhu rè àmi íbe ngbà 'í lókyá tsà sè. Mì nǐ áma nda. Di, ngóro má dré tá tàle Yùdà ànzi i dré dhi tíni dhi, má adré kpà tàá nyànomvá àmi dré dhi: Mì kitswá lile àrà má dré adrézó lile lána dhi na bwà ko.

³⁴ Má adré tòlì tídhí ro kònìdhi nǐ fe àmi dré kòdhya: Mì kàdré ru le àmi kòfalèsè. Ngóro má dré àmi ki lèle tò dhi tíni dhi, àmi, mì kàdré kókpa ru le àmi kòfalèsè tò. ³⁵ Mì kàdré ru le àmi kòfalèsè kònìni dhi, móndyá wǎyi dhi ki nǐá tàle dhi, àmi áma lebèbhá 'i bàti dhi be.»

Yésu longó dhi, Pétèro nǐ áyi ga

(A kònò kpà Mátáyò 26:31-35; Márokò 14:27-31; Lúkà 22:31-34)

* **13:18** 13:18 A kònò Longó i 41:10.

³⁶ Gò Simónà Pétèró dré tàzoá drá dhi: «Mírì, mí adrè lile ángolé?» Di Yésu logó drá dhi: «Àrà má dré adrézó lile lána dhi, mí kitswá áma lebé lizo lána nyànomvá bwà ko. Di, mí ni go mína áma lebé lizo lána ndò.»
³⁷ Pétèró tà drá dhi: «Mírì, má kitswá ámi lebé nyànomvá bwà ko àdho tà sè? Ma gànzi ró áma lídrì fe dràzo mí dré!»
³⁸ Di Yésu logó drá dhi: «Mí ni tsì ámi lídrì fe dràzo má dré bàti? Má adrè tà bàti ta mí dré: Drìdrì àgólòwa dré dra tsírà bhèzo dhi kandrà dhi, mí ni áma ga vèsè be na.»

14

Yésu tindrì áyi lebèbhá ki togó

¹ Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Mì kòtayí àmi ki togó adrélé lanzile ko. Mì kàdré Gìká ni ka'í, adrézó kpà áma ka'í. ² Áma Atá ni dzó na dhi, àrà adrézó lána dhi i be bǐ. Má adrè lile kònàle kitswálé àrà ledé àmi dré. Kàdré tá kònini ko dhi, kònò má kitswá tá tàá àmi dré ko. ³ Di má kòlì àrà ledé àmi dré dre dhi, má ni agò àmi ki do lizo àmi íbe má bhàna, mì kàdréro túmání má be àrà má dré adrézó lána dhi na. ⁴ Mì nǐ láti lizo àrà má dré adrézó lile lána dhi na dhi be.»

Yésu láti lizo áyi Atá véna dhi 'i

⁵ Tòmá tà drá dhi: «Mírì, mà nǐ ngalè mí adrè lile ángolé ya dhi ko. Mà ni kitswá láti nda ni ni ngíni?»
⁶ Di Yésu logó drá dhi: «Ma láti 'i, tà bàti 'i, ìndì lídrì 'i. Dhya àlo kitswá lile áma Atá véna ko, kàdré lile má 'àsè ko dhi. ⁷ Mì kònì ma be dhi, mì ni kókpà áma Atá ni ni be. Kidhólé nyànomvá dhi, mì nǐ akódhi be. Mì nò kókpà akódhi dre.»

⁸ Filípò tà drá dhi: «Mírì, mí tadhá àma dré Gìká Atá wà! Kòdhi ni kitswá àma dré.»
⁹ Di Yésu logó drá dhi: «Filípò, ma àmi íbe kínó lésè gò, mí dré rè áma nizo ko? Dhya ángùdhi áma nòlepi dhi nò áma Atá dre. Mí adrè di mína tàá dhi <Mí tadhá àma dré Gìká Atá wà!> dhi ngíni?
¹⁰ Mí adrè tsì ka'íá dhi, ma áma Atá léna, ìndì áma Atá má léna dhi ko? Kúlì má dré adrélé tàle àmi dré kòni i, má adrè tàá áma drì sè ko. Be ró dhi, áma Atá adrélépi adrélé má léna dhi adrè áyi àzì 'o nǐ. ¹¹ Lè mì kàdré tà má dré adrélé tàle kòni ki ka'í: Ma áma Atá léna, ìndì áma Atá má léna. Mì kàdré tà nda ni ka'í áma kúlì sè ko dhi, mì kàdré di ka'íá tà líndrìga ró má dré adrélé 'òle dhi ki tà sè. ¹² Má adrè tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'í dhi ni kpà ína tà má dré adrélé 'òle dhi ki 'o. A ni ndìndì tà kàdrì dra tà nda ki lavúbhá dhi ki 'o, má dré adrélé lile áma Atá véna dhi sè. ¹³ Má ni tà ángùdhi mì dré dra zìle áma rú sè dhi ni 'o, áma Atá kòkisúró mìlanzilanzì áyi Mvágó sè be dhi bvó. ¹⁴ Bàti, tà ángùdhi mì dré dra zìle má tí áma rú sè dhi, má ni 'òá.»

Yésu lazì dhi, áyi Atá ni Tírì Lólo amù

¹⁵ Yésu gò tàá dhi: «Mì kàdré áma le dhi, mì ni kókpà áma tòlì ki ka'í 'òle. ¹⁶ Má ni tà zi áma Atá tí, kòfèró dhya àzya dra àmi ki drì tàlepi dhi, kàdréro túmání àmi íbe kóná vèsè kólyá. ¹⁷ Akódhi nda, Tírì Lólo adrélépi tà bàti Gìká àdhya ni tadhá dhi 'i. Mòndyá bvò kòndi àdhya i kitswá akódhi ni kisú bwà ko, i dré akódhi ni nòle ko dhi se, ìndì i dré akódhi ni nǐle ko dhi sè. Di, àmi ró dhi, mì nǐ àmìkya akódhi be, dré adrélé àmi íbe dhi sè, ìndì dré dra adrélé àmi léna dhi sè. ¹⁸ Má kitswá àmi ki tayí adrélé kìmvoànzi i ró ko. Má ni dra agò àmi vélé. ¹⁹ Tayí ngbà 'í lókyá tsà, mòndyá bvò kòndi àdhya i dré gòzo vélé áma no ko. Di, àmi ró dhi, mì ni àmìkya áma no. Má dré adrélé lídrì íbe dhi sè dhi, mì ni kókpà adrè lídrì íbe. ²⁰ Kítú nda kònàdhi tú dhi, mì ni nǐá tàle dhi, ma áma Atá léna, àmi má léna, ìndì ma

àmi léna dhi be. ²¹ Dhya ángùdhi adrélépi áma tòlí íbe gò, adrézó ka'íá 'òle dhi, akódhi nda adré áma le nì. Áma Atá ni dhya adrélépi áma le nda ni le. Di má ni kókpà akódhi ni le, adrézó áma tadhá drá.»

²² Yùdàsì, Ísikàriyótà ro ko dhi, lizí tíá dhi: «Mírì, mí ni ngbà 'í ámi tadhá àma dré gò, ámi tadházó mónnyá bvò àdhya ì dré ko àdho tà sè?» ²³ Di Yésu logó drá dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi áma le dhi ni tà má dré adrélé tadhále dhi kí ka'í 'òle. Áma Atá ni akódhi nda ni le. Di mà ni lí àma kí bhà mo akódhi véna, adrézó túmání akódhi be. ²⁴ Di, dhya adrélépi áma le ko dhi kitswá ína tà má dré adrélé tadhále dhi kí ka'í 'òle ko. Kúlí mì dré adrélé yìle kòdhi ì, kúlí mána 'ì ko. Be ró dhi, kúlí nda ì angá áma Atá áma amùlepi dhi vélésè.

²⁵ Má tà tà kòdhi ì àmi dré, má dré rè dhu adrérà'a àmi íbe dhi 'á. ²⁶ Di, áma Atá ni Dhya dra àmi kí drì tàlepi dhi ni amù áma rú sè. Akódhi nda, Tírí Lólo 'i. Kàtsá dre dhi, a ni tà títi dhi kí tadhá àmi dré gò, adrézó tà títi má dré tàle àmi dré dhi kí 'o agalé àmi léna dhi nì.

²⁷ Má adré tà kìdrìkìdrì tayí àmi dré. Má adré áma tà kìdrìkìdrì fe àmi dré kòdhyà. Má adré fèá ngóro bvò kònìdhi dré adrélé fèle dhi tíni ko. Di mì kòtayí àmi kí togó adrélé lanzile ko. Mì kàdré kpà ngá ro àlomvá ko. ²⁸ Mì yi tá ma tǎrà'a àmi dré dhi: «Má adré lile, ìndì má ni dra agò àmi vélé.» Mì kàdré tá áma le bàti dhi, kònò mì ni tá lenzé má dré adrélé lile áma Atá véna dhi sè. Tàko ko, áma Atá nda kàdrì áma lavú. ²⁹ Má tà tà kòdhi ì àmi dré drìdrì tà nda kí atsama kandrá, kitswálé tà nda ì kònì dra ru 'o dhi, mì kòka'író be dhi bvó. ³⁰ Má kitswá gòle tà ta àmi íbe vwàvwà ro ko. Angyá ko, ópí bvò kòndi àdhya adré alìle. Akódhi nda rìnyí àko má drìle. ³¹ Di, adré làá dhi, mónnyá bvò kòndi àdhya ì kònì tàle dhi, má adré áma Atá ni le, ìndì má adré tà títi dré tàle má kò'o dhi kí 'o káyà dhi. Mì nga, mà kòlìró kònwásè!»

15

Vínò fa ì kólá ni íbe dhi

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo tàá dhi: «Ma vínò fa bàti dhi 'i. Áma Atá, vínò fa nda ni líkìlépi 'i. ² Adré kólá ángùdhi má rú adrélépi lò'wa 'a ko dhi ni ga sèle. Di, kàdré ína kólá adrélépi lò'wa 'a dhi ni tà sè dhi, adré kólá nzì rúá dhi kí sí, kólá nda kògòro vélé adrélé lò'wa 'a wáláká ni ni lavú. ³ Àmi ró dhi, mì atsá kemve kpírìkpírì, kúlí má dré tàle àmi dré dhi ì sè dre. ⁴ Lè mì kàdré adrélé má léna, ngóro má dré adrélé àmi léna dhi tíni. Vínò fa ni kólá àlo dhi kitswá ína lò'wa 'a áyi tàndi sè bwà ko, kàdré adrélé vínò fa rú ko dhi. Kókpà kòdhi tíni, mì kitswá àmìkya lò'wa 'a bwà ko, mì kàdré adrélé má léna ko dhi.

⁵ Ma vínò fa 'i, ìndì àmi kólá ni 'i. Dhya ángùdhi adrélépi adrélé má léna gò má dré adrézó lána dhi, akódhi nda ni lò'wa 'a bí. Tàko ko, mì kàdré má rúsè lará ro dhi, mì kitswá àmìkya tà àlo 'o bwà ko. ⁶ Dhya àlo kàdré adrélé má léna ko dhi, à ni akódhi nda ni bhe gàrà dri ngóro adrélé kólá bhe dhi tíni gò, dré adrézó 'yòle. Á adré kólá làsú be kònìni nda kí lomvó dále àtsí na gò, ì dré adrézó vèle. ⁷ Di, mì kàdré àmìkya adrélé má léna gò, áma kúlí ì dré adrézó àmi léna dhi, mì ni kitswá tà ángùdhi mì dré adrélé lèle dhi ni zi gò, mì dré tà nda ni kisúzó. ⁸ Mì kàdré lò'wa 'a bí dhi, kòdhi mì adré tadhá dhi, àmi áma lebhèbhá 'i bàti gò, mì dré adrézó áma Atá ni rú bha kùle ásà.

⁹ Ngóro áma Atá dré adrélé áma le dhi tíni dhi, má adré kókpà àmi kí le. Lè mì kàdré di adrélé áma lèle nda na. ¹⁰ Mì kàdré áma tòlí kí ka'í 'òle

dhi, m̀̀ ni adré áma l̀̀le na, ngóró má dré adrélé áma Atá ni tòlí ki ka'í 'òle, adrézó kpà akódhi ni l̀̀le na dhi t́ni. ¹¹ Má tà tà kòdhi i àmi dré, m̀̀ kàdréro áma kólénzè íbe àmi léna, ìndì àmi ki kólénzè kògaró kitswá lé títí. ¹² Tòlí má dré adrélé fèle àmi dré dhi, tòlí kòndhi 'i: Lè m̀̀ kàdré ru le àmi kòfalésè, ngóró má dré adrélé àmi ki le dhi t́ni. ¹³ Lèle kàdrì lèle àruka títí dhi ki lavúlépi dhi, kòndhi 'i: A kòfè dhyá ki lídrì dhyá ki arúpi ki tà sè. ¹⁴ Ami áma arúpi 'i, m̀̀ kàdré tòlí má dré adrélé fèle dhi ki 'o dhi. ¹⁵ Má adré gòle véle àmi ki zi m̀̀aràbà i ró ko. Angyá ko, dhyá adrélépi m̀̀aràbà ro dhi ǹ̀ ína tà àyì m̀̀rì dré adrélé 'òle dhi i ko. Dì, má adré mána àmi ki zi arúpi i ró, má dré tà títí má dré ỳ̀le áma Atá vélesè dhi ki tadhá lé àmi dré dhi sè. ¹⁶ M̀̀ kipè tá ma àmi ko. Be ró dhi, má kipè àmi ma, àmi ki bhàzo adrélé l̀̀le lò'wa 'abe, àmi ki lò'wa nda i kàdréro nyo. Dì ásà dhi, áma Atá ni tà ángùdhi m̀̀ dré dra z̀̀le í t́i áma rú sè dhi ni fe àmi dré. ¹⁷ Tòlí mána, tòlí kòndhi 'i: M̀̀ kàdré ru le àmi kòfalésè.»

Móndyá bvò àdhyá i bhà togó kònzì Yésu i rú, lebhà ni íbe

¹⁸ «Móndyá bvò àdhyá i kàdré togó kònzì bha àmi rú dhi, m̀̀ kòtivì ko tàle dhi, àyì nda i bhà tá zyà togó kònzì má rú 'íká. ¹⁹ M̀̀ kàdré tá bvò kòndi àdhyá ró dhi, kòndò móndyá bvò kòndi àdhyá ki tá adré àmi ki le móndí àyikya i ró. Dì, má kipè mána àmi apfòle bvò kòndi lésè gò, m̀̀ dré adrézó véle bvò kòndi àdhyá ró ko. Ásà dhi, móndyá bvò kòndi àdhyá i adré togó kònzì bha àmi rú. ²⁰ Lè m̀̀ kàdré kúlí má dré tá tàle àmi dré kòndhi ni kisù: <Dhyá adrélépi m̀̀aràbà ro dhi lavú àyì m̀̀rì ko.> Móndí i kòpfo áma m̀̀ 'í dhi, i ni kókpà àmi ki m̀̀ pfo. I kòka'í áma kúlí 'òle 'í dhi, i ni kókpà àmi ki kúlí ka'í 'òle. ²¹ I ni tà nda kòdhi ki 'o àmi rú áma tà sè, i dré dhyá áma amùlepi dhi ni ǹ̀le ko dhi sè. ²² Kòndò má kàlì tá tà ta àyì dré ko dhi, à kitswá tá tà bha àyì dri àyì ki tàkònzì sè ko. Dì, nyànomvá dhi, àyì àyikya tà àlo i dré kitswázó àyì ki tàrà ga àyì ki tàkònzì sè dhi àko. ²³ Dhyá ángùdhi adrélépi togó kònzì bha má rú dhi, adré kókpà bhàá áma Atá rú. ²⁴ Kòndò má kò'o tá tà líndrìga ró dhyá àzya dré 'òle tàdzí ko dhi i àyì kòfalé ko dhi, à kitswá tá tà bha àyì dri àyì ki tàkònzì sè ko. Dì, nyànomvá dhi, i nò tà líndrìga ró nda i 'í gò, i dré àyikya togó kònzì bhàzo má rú, ìndì áma Atá rú. ²⁵ I 'o kònni kitswá lé tà tisìle àyì ki tátírí kúlí na kòndhi kò'oró ru be dhi bvò: <I bhà togó kònzì má rú tà àndu àko.>*

²⁶ Má ni Dhyá dra àmi ki drì tàlepi dhi ni amù àmi dré áma Atá vélesè. Akódhi nda, Tírí Lólo adrélépi tà bàti tadhá, ìndì adrélépi angá lé Giká vélesè dhi 'i. Dì kàtsá dre dhi, a ni áma tà longó àmi dré ǹ̀. ²⁷ Ami ró dhi, m̀̀ ni kókpà áma tà longó móndí i dré. Tàko ko, àmi túm̀̀ní má be kidhólé áma àzì ni kidhoma lésè.»

16

¹ «Má tà tà kòdhi i àmi dré, m̀̀ kòkitswá ró àmi ki tà ka'íka'í tayí ko. ² Tàko ko, à ni àmi ki dro l̀̀sàmbò dzó i lésè. Lókyá adré nd̀̀ndì alìle, móndyá dra àmi ki tupfúbhá todràle dhi ki kisùá dhi, i adré àyikya tà 'o Giká dré. ³ I ni 'òá kònni, i dré Giká Atá ni ǹ̀le ko dhi sè, ìndì i dré áma ǹ̀le ko dhi sè. ⁴ Má tà tà kòdhi i àmi dré, kitswá lé lókyá i dré dra tà nda ki 'òzo dhi kònni atsá dhi, tà má dré tàle àmi dré nda i kàgaró àmi léna be dhi bvò.»

Tírí Lólo ni àzì

* 15:25 15:25 A kòndò Longó i 35:19; 69:5.

«Má tà tá tà nda i àmi dré drìdrì ko, má dré tá dhu rè adrélé àmi ìbe dhi sè. ⁵ Nyànomvá dhi, má adré lile dhya áma amùlepi dhi véna. Di, dhya àlo àmi kòfalé dhi adré lizíá má tí ngalè má adré lile ángolé ya dhi ko. ⁶ Be ró dhi, kizà adré ína gàle àmi ki togó na, tà má dré tàle àmi dré nda i sè. ⁷ Di, má adré mána tà bàti tà àmi dré: Dóro ni àmi dré dhi, má dré lile dhi. Angyá ko, má kòlì ko dhi, Dhya dra àmi ki drì tàlepi dhi kitswá alìle àmi véle ko. Di, má kòlì dhi, má ni mána akódhi nda ni amù àmi véle. ⁸ Akódhi kàtsá dre dhi, a ni mónnyá bvò kòndi àdhya ki tàkonzì tadhá àyi dré, adrézó Giká ni tà gyägya tadhá àyi dré, adrézó kpà tàbvó Giká dré dra tàle dhi ni tadhá àyi dré. ⁹ A ni àyi ki tàkonzì tadhá, ì dré adrélé áma ka'ì ko dhi sè. ¹⁰ A ni Giká ni tà gyägya tadhá, má dré adrélé lile áma Atá véna gò, m̀ dré gòzo véle áma no ko dhi sè. ¹¹ A ni tàbvó Giká dré dra tàle dhi ni tadhá, Giká dré ópí bvò kòndi àdhya ni tàbvó tàle dre dhi sè.

¹² Ma dhu rè tà ìbe bí tàle àmi dré. Di, nyànomvá dhi, m̀ kitswá rè tà nda ki mvo bwà ko. ¹³ Di, Tirí tà bàti àdhya nda kàtsá dre dhi, a ni àmi ki tidrì tà bàti wäyi dhi léna. Angyá ko, kitswá ína tà ta áyi drì sè ko. Be ró dhi, a ni ngbà 'í tà í dré dra yìle dhi ki ta àmi dré kòdhya. A ni kókpà tà dra atsábhá dhi ki longó àmi dré. ¹⁴ A ni mìlanzìlanzi fe má dré. Tàko ko, a ni tà í dré dra kisulé má véle dhi ki do longolé àmi dré. ¹⁵ Tà títi áma Atá àdhya i kókpà mána 'i. Di ásà dhi, má tà tá dhi, Tirí nda ni tà í dré dra kisulé má véle dhi ki do longolé àmi dré.»

Yésu ni lebèbhá ki kizà ni ru ladzá atsálé kólénzé ro

¹⁶ Yésu gò táá dhi: «Tayí lókyá tsà, m̀ dré gòzo véle áma no ko. Amvolásà dhi, gí ko, m̀ dré gòzo áma no.» ¹⁷ Di akódhi ni lebèbhá ki àruka ì dré lizizóá àyi kòfalésè dhi: «Adré leá tàle ngíni? Tà tá dhi: <Tayí lókyá tsà, m̀ dré gòzo véle áma no ko. Amvolásà dhi, gí ko, m̀ dré gòzo áma no.> Tà tá kpà dhi: <Má adré lile áma Atá véna.> ¹⁸ Adré leá tàle ngíni, dré adrerà'a táá dhi <lókyá tsà> dhi 'á dhi? Mà nì ngalè adré àdho tà ta ya dhi ko.»

¹⁹ Yésu dré nìzoá tàle dhi, ì adré tá tà le lizilé í tí tà nda dri dhi be gò, dré tàzoá àyi dré dhi: «M̀ adré lizíá àmi kòfalésè ngalè tà má dré tàle nda ì adré leá tàle ngíni ya dhi? Má tà tá dhi: <Tayí lókyá tsà, m̀ dré gòzo véle áma no ko. Amvolásà dhi, gí ko, m̀ dré gòzo áma no.> ²⁰ Má adré tà bàti ta àmi dré: M̀ ni àmikya àwó ngo adrézó tongolé. Di, mónnyá bvò kòndi àdhya ki àyikya lenzé. Àmi ki togó ni kizà nya. Di, kizà nda ni ína ru ladzá atsálé kólénzé ro. ²¹ Tòkó adrélépi 'òle tìle dhi adré kizà nya, akódhi ni lókyá tìzo dhi dré atsálé ànyi dre dhi sè. Di, kòti dre dhi, adré gòle véle áyi kizà nda ni tà kisù ko. Angyá ko, adré lenzélé dré mvá tìle apfòle bvò dri dre dhi sè. ²² Tà nda kòdhi kókpà kònni àmi ki tà sè. Nyànomvá dhi, àmi ki togó adré gàle kizà sè. Di, má ni go àmi ki no gò, àmi ki togó dré gòzo adrélé lenzélé. Di dhya àlo kitswá kólénzé nda ni tingá àmi ki togó lésè bwà ko.

²³ Kidhólé lókyá nda kònàdhi sè dhi, m̀ kitswá gòle véle tà àlo lizí má tí ko. Má adré tà bàti ta àmi dré: Áma Atá ni tà ángùdhi m̀ dré dra zìle í tí áma rú sè dhi ni fe àmi dré. ²⁴ Atsálé nyànomvá kònìdhi dhi, m̀ zi rè tà àlo áma rú sè dhi ko. Lè m̀ kàdré tà zi áma rú sè gò, m̀ kòkisúró tà nda, àmi ki kólénzé kògaró kitswá lé títi be dhi bvó.»

Yésu lavú bvò kònìdhi

²⁵ «Má tà tà kòdhi ì àmi dré kúlí alaala sè. Di, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, má kitswá gòle véle tà ta àmi dré kònni ko. Be ró dhi, má ni mána áma Atá ni tà ta àmi dré ngádra 'á. ²⁶ Lókyá nda sè dhi, m̀ ni adré tà zi

áma Atá tí áma rú sè. Má adrè tàá ko tàle dhi, má ni tà nda ki zi áma Atá tí àmi dré ma dhi. ²⁷ Tàko ko, áma Atá ni tàndi adrè àmi ki le, mì dré adrélé áma le dhi sè, ìndì mì dré ka'ile dhi má angá akódhi vélésè dhi sè. ²⁸ Bàti, má angá áma Atá vélésè alìle bvò kònìdhi lé. Di nyànomvá dhi, má adrè bvò kònìdhi ni tayí, gòzo áma Atá véna.»

²⁹ Di akódhi ni lebhá ì tà drá dhi: «Nyànomvá dhi, mí adrè vélé tà ta ngádra 'á, kúlí alaala sè ko. ³⁰ Nyànomvá dhi, mà nì tàle dhi, mí nì tà títi dhi i be. Lè kpà à kògò tà àlo lizí mí tí dhi ko. Di ásà dhi, mà ka'ì tàle dhi, mí angá Gíká vélésè káyà dhi.» ³¹ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mì adrè tsì áma ka'ì nyànomvá? ³² Mì yi rè ká! Lókyá adrè alìle, atsá kpà dre, à ni àmi ki lapé ràle àmi àlo àlo títi dhi ki dzó i 'ásè. Mì ni áma tayí adrélé kalóma. Di, má kitswá mána adrélé kalóma ko, áma Atá dré adrélé túmání má be dhi sè. ³³ Má tà tà kòdhi i àmi dré, mì kàdréro adrélé tà kìdrìkìdri íbe, mì dré adrélé má léna dhi sè. Bvò kònìdhi lé dhi, mì ni adrè kizà nya tò. Di, mì kàdré àmìkya togó tsi! Má lavú mána bvò nda dre!»

17

Yésu zi tà áyi Atá tí áyi tàndi dré

¹ Yésu kòtá tà nda i dre dhi, dré mì tingázó kurú na bhù na, tàzoá dhi: «Tátá, lókyá kitswá dre. Mí bhà ámi Mváagó ni mì lanzìle wà, ámi Mváagó kòbhàró kókpà ámi mì lanzìle be dhi bvò. ² Tàko ko, mí afè rìnyí akódhi dré adrézó móndyá wáyi i drìle, kòferó lídrì kóná vèsè kólyá dhi móndyá wáyi mí dré afèle í dré dhi i dré. ³ Lídrì kóná vèsè kólyá nda, tà kòni 'i: adrélé mi, Gíká bàti àlo kwákwá dhi ni ni dhi, ìndì adrélé Yésu Krísto mí dré amùle dhi ni ni dhi. ⁴ Má tadhá ámi mìlanzìlanzì móndyá bvò dri dhi i dré nòle dre. Angyá ko, má 'o àzì mí dré afèle má dré 'òle dhi akílè dre. ⁵ Di nyànomvá dhi, Tátá, mí bhà áma mì lanzìle mí làga, mìlanzìlanzì má dré tá adrézó ába mí làga drìdrì bvò ni bhàma kandrá dhi sè wà.»

Yésu zi tà áyi Atá tí áyi lebhá i dré

⁶ «Má tadhá mì móndyá mí dré adólé bvò kòndi lésè afèle má dré dhi i dré dre. Ayi nda i tá mína 'i. Di mí afè tá àyi má dré gò, ì dré ámi kúlí ka'izo 'òle. ⁷ Nyànomvá dhi, ì nì tàle dhi, tà títi mí dré afèle má dré dhi ì angá mí vélésè dhi be. ⁸ Tàko ko, má fè àyi dré kúlí mí dré afèle má dré dhi i gò, ì dré kúlí nda ki ka'izo. Di ì nì bàti tàle dhi, má apfò mí vélésè dhi. † ka'ì kpà tàle dhi, mí amù ma mi. ⁹ Má adrè tà zi mí tí àyi nda i dré. Má adrè tà zi móndyá bvò àdhya i dré ko. Be ró dhi, má adrè mána tà zi àyi mí dré afèle má dré nda i dré. Angyá ko, àyi mína 'i. ¹⁰ Ngá wáyi mána i kókpà mína 'i. Ngá wáyi mína i kókpà mána 'i. Di má kisú mìlanzìlanzì àyi nda i sè dre. ¹¹ Nyànomvá dhi, má adrè mána lile mí véna. Má gò vélé adrélé bvò kònìdhi lé ko. Di, àyi nda i dhu rè àyikya bvò kònìdhi lé. Ama Atá lólo ni, mí kàdré àyi ki líkí ámi rú mí dré afèle má dré dhi ni rìnyí sè, ì kàdréro ngá àlo ró, ngóro mà dré adrélé mí be ngá àlo ró dhi tíni. ¹² Má dré tá adrèrà'a àyi íbe dhi 'a dhi, má adrè tá àyi ki líkí ámi rú mí dré afèle má dré nda ni rìnyí sè. Má su tá àyi rú gò, àyi ki àlo dré avìzo ko, kàdré ngbà 'í mvá adrélépi tá lile dràdrà kisú dhi 'i ko dhi.* Tà nda kòdhi atsá kònìni, kitswálé tà tisìle ámi Kúlí na dhi ì kò'oró ru be dhi bvò.†

¹³ Nyànomvá dhi, má adrè lile mí véna. Di má adrè tà kòdhi ki ta má dré rè dhu adrèrà'a bvò kònìdhi lé dhi 'á, ì kàdréro adrélé áma kólénzé íbe,

* 17:12 17:12 «Mvá adrélépi tá lile dràdrà kisú» kònìdhi tá Yùdàsì Ìsikàrìyótà 'i. † 17:12 17:12 A kònò Longó i 41:10; Yòwànì 13:18.

ìndì kólénzé nda kògaró àyi léna kitswálé títi. ¹⁴ Má fè àyi dré ámi kúlí gò, mónnyá bvò kòndi àdhya ì dré togó kònzì bhàzo àyi rú, ì dré adrélé bvò kòndi àdhya ró ko dhi sè, ngóro má dré kpà adrélé bvò kòndi àdhya ró ko dhi tíni. ¹⁵ Má adré tà zi mí tí, mí kòtingáro àyi bvò kòndi 'ásè dhi ko. Be ró dhi, má adré mána tà zi, mí kàdréro àyi kí líkí Dhya kònzì ní tà sè. ¹⁶ Ayi nda ì mónní bvò kòndi àdhya 'i ko, ngóro má dré kpà adrélé mónní bvò kòndi àdhya 'i ko dhi tíni. ¹⁷ Mí kòbhà àyi twá adrélé mónnyá lólo mína ì ró tà bàti sè. Ámi kúlí, tà bàti nda 'i. ¹⁸ Ngóro mí dré áma amùle bvò kòndhi lé dhi tíni dhi, má adré kókpà àyi kí mu lile bvò nda 'ásè. ¹⁹ Ayi nda kí tà sè dhi, má adré áma tàndi ní fe adrélé ámi tà 'o, ì kàtsáro mónnyá lólo mína ì ró tà bàti sè.»

Yésu zi tà àyi Atá tí mónnyá wáyi dra àyi ka'ìbhá dhi ì dré

²⁰ «Má adré ngbà 'í tà zi mí tí àyi nda ì dré ko. Má adré kókpà tà zi mónnyá dra áma ka'ìbhá àyi nda kí kúlí sè dhi ì dré. ²¹ Tátá, má adré tà zi, àyi títi nda ì kàdréro ngá àlo ró, ngóro mí dré adrélé má léna dhi tíni, ìndì má dré adrélé mí léna dhi tíni. Lè ì kàdré kókpà àma léna, mónnyá bvò kòndi àdhya ì kòka'íro dhi, mí amù ma mi. ²² Má fè àyi dré mìlanzìlanzì mí dré afèle má dré dhi, ì kàdréro ngá àlo ró, ngóro mà dré adrélé mí be ngá àlo ró dhi tíni: ²³ ma àyi léna, ìndì mí má léna. Lè ì kàdré kókpà ngá àlo ró kitswálé títi, mónnyá bvò kòndi àdhya ì kònró tàle dhi, mí amù ma mi, ìndì mí adré àyi kí le ngóro mí dré adrélé áma le dhi tíni.

²⁴ Tátá, má adré leá dhi, mónnyá mí dré afèle má dré nda ì kàdré túmání má be àrà má dré adrézó lána dhi na, ì kàdréro áma mìlanzìlanzì no be dhi bvó. Mí afè má dré mìlanzìlanzì nda, mí dré tá áma lèle drìdrì bvò ní bhàma kandrà dhi sè.

²⁵ Áma Atá gyàgya ní, tágba mónnyá bvò kòndi àdhya ì dré ámi nìzo ko dhi, má ní mána mi be. Mónnyá áma ka'ìbhá nda ì ní kpà tàle dhi, mí amù ma mi dhi be. ²⁶ Má 'o mi àyi nda ì dré nìle. Má ní kpà go adrélé ámi 'o ì dré nìle, kitswálé lèle mí dré adrézó áma le ásà dhi kàdréro àyi léna, ìndì áma tàndi má kàdréro àyi léna.»

18

Yésu ní rùma

(À kònò kpà Màtáyò 26:47-56; Márokò 14:43-50; Lúkà 22:47-53)

¹ Yésu kòtà tà nda ì dre dhi, ì dré ngàzo lile lebèbhá ní íbe zyàle yábhu rú zìle Kèdrónà dhi ní ta'á na. Gò ì dré fizo amvú àlo òlívè fa kya na. ² Dì Yùdásì adrélépi tá 'òle akódhi ní lefè kàribhá ì drígá dhi ní tá kpà àrà nda be. Angyá ko, Yésu ì lebèbhá ní íbe dhi ì adré tá ru kimó kònàle rä. ³ Dì Yùdásì nda dré Rómà kí sòdá zyandre dhi kí adrìzo í vésè, túmání tépelò líkìbhá àruka angábhá kòwánà kàdrì ì vélésè ìndì Fàrìsáyò ì vélésè dhi íbe, alìzo àyi íbe. Ayi nda ì ru tá àtsí ì, tálà ì, ìndì àdzú ngá íbe àyi drígá. ⁴ Dì Yésu ní tá tà títi adrébhá 'òle atsálé í rú dhi ì be gò, dré àyi kisízo àyi nda ì véna, lizíá àyi tí dhi: «Mì adré àdhi ní nda?» ⁵ Ì logó drá dhi: «Yésu Nàzàrétà lésè dhi.» Dì Yésu tà àyi dré dhi: «Ma 'i.» Yùdásì adrélépi akódhi ní lefè àyi drígá nda totó tá ì àyi kòfalé. ⁶ Dì Yésu kòtà dhi «Ma 'i» àyi dré dre dhi, ì dré gòzo bvólé ro ledhélé kíni mi. ⁷ Gò Yésu dré gòzo tódhyá lizíá àyi tí dhi: «Mì adré àdhi ní nda?» Ì tà dhi: «Yésu Nàzàrétà lésè dhi.» ⁸ Dì Yésu logó dhi: «Má tà tá àmi dré dhi, ma 'i dhi dre. Mì kàdré áma nda kòdhya dhi, mì tayí dì mónnyá kòni ì lile.» ⁹ Tà nda kòdhi atsá tá kònni,

kitswálé kúlí Yésu dré tá tàle kònìdhi kò'oró ru: «Má tayí dhya mí dré afèle má dré dhi ki àlo avìle ko.»*

¹⁰ Gò Simónà Péteró adrélépi tá sápi íbe dhi, dré ngàzo sápi nda ni asé gò, kòwánà ki kàdrì ni màràbà ni bí dríagó lésè dhi ni bvwàzo kìle. Màràbà nda ni rú tá Màlókò. ¹¹ Dì, Yésu dré tàzoá Péteró dré dhi: «Mí logó sápi mína àrà ni na. Adré leá má kòmvu tsì kópò kizà àdhya áma Atá dré afèle má dré mvùle ni ko?»

Yésu pfò Anà kandrà

¹² Gò Rómà ki sòdá nda i, àyi ki kàdrì, tsàle Yúdà ànzi ki tépelò likíbhá nda íbe dhi, ì dré Yésu ni rúzo adròle. ¹³ Ì dré zyà akódhi ni drìzo lizo ába Anà, Kàyáfà ni andrì bhàna. Kàyáfà nda tá kòwánà ki kàdrì 'i kóná nda kònàdhi sè. ¹⁴ Akódhi nda tá dhya tàlepi Yúdà ànzi ì dré dhi «Dóro ni, dhya àlo dré dràle mónyá wáyi ì dré dhi» dhi 'i.

Péteró gà Yésu rè

(A kònò kpà Mátáyò 26:69-70; Márokò 14:66-68; Lúkà 22:55-57)

¹⁵ Simónà Péteró ì Yésu ni lebèlepi àzya dhi be dhi, ì adré tá lile Yésu vèsè. Kòwánà ki kàdrì nì tá Yésu ni lebèlepi nda be go, à dré akódhi ni tayízó file Yésu vèsè kòwánà ki kàdrì nda ni bhà'álé na. ¹⁶ Dì, Péteró totó tá ína ì adrélé kivì na dzóti làga. Dì Yésu ni lebèlepi, kòwánà ki kàdrì dré tá nìle be nda dré pfòzo tà ta mvátokó adrélépi tá dzóti nda ni likí dhi be gò, dré Péteró ni 'òzo file. ¹⁷ Gò mvátokó adrélépi dzóti likí nda dré lizízóá Péteró tí dhi: «Mí tsì dhya kòdhi ni lebèbhá ki àlo 'i ko?» Dì, Péteró logó dhi: «Kóko, ma 'i ko.»

¹⁸ Arà nda dré tá adrélé kidhì ro dhi sè dhi, màràbà ì tépelò likíbhá íbe dhi ì turú tá àtsí gò, ì dré àyi ki totózó làgàsà adrélé yòá. Dì Péteró dré kpà àyi totózó adrélé àtsí yo àyi kòfalé.

Kòwánà ki kàdrì lizí tà Yésu tí

(A kònò kpà Mátáyò 26:59-66; Márokò 14:55-64; Lúkà 22:66-71)

¹⁹ Dzó nda na dhi, kòwánà ki kàdrì dré Yésu ni lizízó akódhi ni lebèbhá ki tà sè, ìndì tà dré adrélé tadhálé dhi ki tà sè. ²⁰ Dì Yésu dré logózóá drá dhi: «Má tà tá mána tà ngádra 'á mónyá wáyi dhi ì kandrà. Vèsè wáyi, má tadhá tá tà lísàmbò dzó ì 'ásè ìndì tépelò na, àrà Yúdà ànzi wáyi dhi ì dré adrézó ru kimó nda ì 'ásè. Má tà tá tà àlo dhi lùzu ró ko. ²¹ Mí adré dì tà lizí má tí àdho tà sè? Lè mí kòlízí tà mónyá áma kúlí yibhá dhi ì tí. Ayi nda ì nì tà má dré tàle dhi ì dóro.» ²² Yésu kòtà tà nda dre dhi, tépelò likíbhá ki àlo adrélépi tá ànyi làgá dhi dré akódhi ni mǐ sàzo gò, tàzoá drá dhi: «Mí adré kúlí logó kòwánà ki kàdrì tí kònini?» ²³ Dì Yésu logó drá dhi: «Má kòtà tà kònzi dhi, lè mí kòtadhá tà kònzi nda àma dré. Dì, má kòtà tà bàti kòdhya dhi, mí adré dì áma si àdho tà sè?» ²⁴ Gò Anà dré Yésu ni mùzo bã akódhi ni adròzo ásà dhi íbe í rú lile Kàyáfà, kòwánà ki kàdrì véna.

Péteró gò tódhyá Yésu ni ga rè

(A kònò kpà Mátáyò 26:71-75; Márokò 14:69-72; Lúkà 22:58-62)

²⁵ Dì Simónà Péteró adré tá ína àtsí yo kivì na. Gò lizízóá tíá dhi: «Mí tsì akódhi ni lebèbhá ki àlo 'i ko?» Dì Péteró dré tà nda ni gàzo rè, tàzoá dhi: «Kóko, ma 'i ko.» ²⁶ Gò kòwánà ki kàdrì ni màràbà àlo, adrélépi tá dhya Péteró dré tá bí bvwàle dhi ni aró ro dhi, dré tàzoá dhi: «Má nò tsì mí túmání akódhi be amvú òlívè fa kya na ko?» ²⁷ Dì Péteró dré gòzo tódhyá tà nda ni ga rè. Gbǎ lókyá nda sè dhi, àgólòwa dré tsírà bhèzo.

* 18:9 18:9 A kònò Yòwánì 6:39; 17:12.

*Yésu pfò Pilátò kandrà**(A kònò kpà Mátáyò 27:1-2, 11-14; Márokò 15:1-5; Lúkà 23:1-5)*

²⁸ Ngá kòwa dre dhi, ì dré Yésu ni drizo Kàyáfà bhàlésè, lizo ába Rómà ki gùvèrènére ni dzó kàdrì na. Di, Yúdà ànzi Yésu ni dribhá nda ì fì tá àyíkya dzó kàdrì nda na ko, ì kàtsáró ndí ró ko, ì kòkitswáró gwányá Pásikà àdhya ni nya be dhi bvó.

²⁹ Gò Pilátò dré apfòzo àyi vélé, liziá àyi tí dhi: «Mì adré agó kònìdhi ni asíkì àdho tà sè?» ³⁰ Ì logó drá dhi: «Akódhi kàdré tá drikònzì líyí 'i ko dhi, kònò mà kitswá tá alìle akódhi ni fe mí drígá dhi ko.» ³¹ Pilátò tà àyi dré dhi: «Àmi ki tàndi mì kòdo akódhi tàbvó tàle, ngóro àmi ki tátrítrí kúlí dré adrelé lèle dhi tìni.» Di Yúdà ànzi nda ì logó drá dhi: «À adré móndí pfùma dràle dhi ni logá àma dré.» ³² Tà nda kòdhi atsá tá kònìni, kitswálé kúlí Yésu dré tá tàle í ni ngalè dra dràdrà kára ángùdhi sè ya dhi kò'oro ru be dhi bvó.

³³ Di Pilátò dré gòzo file àyi dzó kàdrì na gò, dré Yésu ni azizó, lizizóá tíá dhi: «Mì, mì ópí Yúdà ànzi kya 'i?» ³⁴ Yésu logó dhi: «Tà mí dré lizilé kòdhi angá àmi tàndi drìlésè? Kó ngalè, dhya àzya tà áma tà mí dré nì?» ³⁵ Di Pilátò logó dhi: «Ma dhu Yúdà mvá 'i bàti? Àmi tàndi ni sùrú ì kòwánà kàdrì ìbe dhi, ì afè mì má drígá àyi. Mí 'o àdho tà 'i?» ³⁶ Yésu logó dhi: «Àma òpì, òpì bvò kòndi àdhya 'i ko. Àma òpì kàdré tá òpì bvò kòndi àdhya 'i dhi, kònò áma màràbà ì pfu tá làpfú, má dré dhèzo Yúdà ànzi ì drígá ko dhi dre. Di, áma òpì ìna òpì kònwà dhi 'i ko.» ³⁷ Pilátò lizí tíá dhi: «Mì dì mína ópí 'i?» Di Yésu logó dhi: «Mí tà kyá tàle dhi, ma ópí 'i dhi.† A ti ma ìndì má alì bvò kònìdhi lé kitswálé tà bàti longó móndí ì dré. Dhya ángùdhi adrelépi tròle tà bàti rú dhi adré áma kúlí yi.» ³⁸ Di Pilátò tà drá dhi: «Tà bàti nda àdho 'i?»

*A òtò tà Yésu dri kitswálé dràdrà sè**(A kònò kpà Mátáyò 27:15-31; Márokò 15:6-20; Lúkà 23:13-25)*

Pilátò kòtà tà nda dre dhi, dré gòzo pfòle kivì na Yúdà ànzi ì véna gò, tàá àyi dré dhi: «Má kisú mána tà àlo tà bhàzo akódhi dri dhi ko. ³⁹ Di, gwányá Pásikà àdhya tú dhi, mì adré àkodrà áma ti lizí, má kòtrìró àmi dré móndí àlo 'ìle bãdzó na dhi. Mì adré di lèá dhi, má kòtrì àmi dré ópí Yúdà ànzi kya kòdhi?» ⁴⁰ Di ì dré ngàzo trèle, yòzoá kúlí 'u'ù sè dhi: «Akódhi ko! Mí kàtrì àma dré Bàràbà kòdhya!» Di Bàràbà nda tá ìna móndí ki kodzólépi ligilé àyi ki kàdrì ì rú dhi 'i.

19

¹ Di Pilátò dré Yésu ni tayizó drìle bhwàle. ² Gò sòdá ì dré fanzì kùtsi ró dhi ni pàzo kùla ró asólé akódhi dri gò, kánzò kǎ asózó rúá. ³ Di ì dré adrezó alìle akódhi vélé adrelé tàá dhi: «Mòdo mí dré, ópí Yúdà ànzi kya ni!» Ì adré tá kpà akódhi ni mì tozá.

⁴ Gò Pilátò dré gòzo tódhyá pfòle kivì na, tàá Yúdà ànzi ì dré dhi: «Mì nò rè ká! Má adré akódhi ni 'o apfòle àmi kandrà, mì kònìró dhi, má kisú mána tà àlo tà bhàzo akódhi dri dhi ko.» ⁵ Di Yésu dré apfòzo kivì le kùlá ledélé kùtsí sè dhi be í dri, ìndì kánzò kǎ be í rú. Pilátò dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì nò rè agó kònìdhi ká!»

† **18:37** 18:37 A kitswá kpà kúlí tisìle Gírìkì ti sè kòni ki ladzá kònìni: «Mí adré tàá dhi, ma ópí 'i dhi mì.»

⁶ Di kòwánà kàdrì i tɛpèlò likíbhá íbe dhi ì kònò akódhi dre dhi, ì dré ngàzo adrélé tetrélé, adrézó loyóá dhi: «Mí tidí akódhi fa kípakipa dri! Mí tidí akódhi!» Di, Pílátò logó àyi dré dhi: «Àmi ki tàndi, mì do akódhi tidílé fa kípakipa dri àmi. Ma ró dhi, má kisú mána tà àlo tà bhàzo akódhi dri dhi ko.» ⁷ Yúdà ànzi ì logó drá dhi: «Àma, àma tátrítrí kúlí íbe. Di tátrítrí kúlí nda adrélé leá dhi, akódhi kòdràdrà dré àyi zìle Gìká ni Mvágó ro dhi sè.»*

⁸ Pílátò kòyi tà nda dre dhi, tirì dré gòzo vélé akódhi ni 'o lavúlé. ⁹ Di dré gòzo Yésu ni dri fizo ába àyi dzó kàdrì na gò, lizízóá tíá dhi: «Mí angá ángolésè?» Di, Yésu logó ína kúlí ko. ¹⁰ Pílátò gò tàá drá dhi: «Mí adré tsì kòdhi agílé má tí? Mí nì ko tàle dhi, ma rìnyí íbe ngalè ámi trizo yà, kó ngalè ámi 'òzo tidílé fa kípakipa dri yà dhi?» ¹¹ Di Yésu logó drá dhi: «Kònò Gìká kòfè tá rìnyí nda mí dré ko dhi, mí kitswá tá tà àlo 'o má rú ko. Àsà dhi, dhya áma lefèlepi mí drígá dhi ni tàkonzì kàdrì mína ni lavú.»

¹² Kìdhólé lókyá nda sè dhi, Pílátò dré kìdhózó adrélé láti nda Yésu ni trizo. Di, Yúdà ànzi ì dré kúlí yòzo tàzoá dhi: «Mí kòtrì agó kòdhi dhi, mi Kàyìsàrà ni arúpi 'i ko. Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi tàá dhi, i ópí 'i dhi, adré ína ligílé Kàyìsàrà rú.» ¹³ Di Pílátò kòyi kúlí nda dre dhi, dré Yésu ni 'òzo apfòle kivi le. Gò dré lírízó lírìrà adrézó mómí ki tàbvó ta dhi dri, àrà rú zìle Bhà'álé kírà sè dhi na. (Arà nda ni rú Èbèrè ti sè dhi «Gàbátà».)

¹⁴ Lókyá nda tá ànyíanyi kítú rírí, kítú adrézó tà ledé gwányá Pásìká àdhya dré dhi 'i. Pílátò dré tàzoá Yúdà ànzi ì dré dhi: «Mì nò rè àmi ki ópí kònìdhi ká!» ¹⁵ Di ì dré gòzo adrélé tetrélé, adrézó loyóá dhi: «Akódhi kòdràdrà! Kòdràdrà! Mí tidí akódhi fa kípakipa dri!» Pílátò lizí àyi tí dhi: «Má kòtidí tsì àmi ki ópí fa kípakipa dri?» Di kòwánà kàdrì ì logó dhi: «Àma ki ópí àzya yókódhó, ngbà 'í Kàyìsàrà 'i kalóma.» ¹⁶ Gò Pílátò dré Yésu ni fèzo àyi drígá, ì kòtidíró akódhi fa kípakipa dri be dhi bvó.

Yésu ni tidima fa kípakipa dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 27:32-44; Márokò 15:21-32; Lúkà 23:26-43)

Di ì dré Yésu ni drizo lizo ába. ¹⁷ Akódhi dré àyi tàndi ni fa kípakipa dòzo lizo pfòle ába tsàle àrà adrélé zìle Drífà ro dhi na. (A adré àrà nda ni rú zi Èbèrè ti sè dhi «Gòlògótà».) ¹⁸ Kònàle dhi, ì dré akódhi ni tidízó fa kípakipa nda dri. Ì dré kpà mómí rì àruka ki tidízó fa àruka ì drìsè, àlo ni Yésu ni dríagó lésè, àzya ni lidzí ni lésè, Yésu ni tàndi kítógá 'á.

¹⁹ Pílátò 'o tá wárágá tisìle gò, dízóá fa kípakipa nda dri. A tisì tá dríá dhi: «Yésu Nàzàrétà lésè dhi, ópí Yúdà ànzi kya.» ²⁰ Yúdà ànzi zyandre dhi ì dré wárágá nda ni nàzo. Tàko ko, àrà Yésu ni tidízó fa dri nda tá ànyí bhàandre làga, ìndì à tisì tá wárágá nda Èbèrè ti sè, Látínò ti sè, ìndì Gíríkí ti sè. ²¹ Di ásà dhi, Yúdà ànzi ki kòwánà kàdrì ì dré lizo tàá Pílátò dré dhi: «Mí kòtisì <Ópí Yúdà ànzi kya> dhi ko. Be ró dhi, mí kòtisì mína dhi: <Agó kònìdhi tà tá dhi, i ópí Yúdà ànzi kya 'i.»» ²² Di, Pílátò dré logózóá dhi: «Tà má dré tisìle kòdhi, má tisì dre.»

²³ Sòdá ì kòtidí Yésu fa kípakipa dri dre dhi, ì dré akódhi ni kítá ki dòzo lanzílé àyi su dhi ì kòfalésè àlo àlo. Di tayí tá ngbà 'í kítá kàtswa adrélé asólé kítá àzya ì zàle dhi kòdhya. A dhi tá kítá nda ngá àlo ró, kìdhólé dri lésè tsàle pá na. ²⁴ Di ì dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: «Mà kòlasí ko. Be ró dhi, mà kòvù dzègé sè, nòzoá ngalè a ni adré àdhi dré ya dhi.» Tà nda kòdhi atsa tá kònìni, kitswálé tà tisìle Gìká ni Kúlí na kònìdhi kò'oró ru:

* 19:7 19:7 A kònò Lèvitikè 24:16.

«Ī lanzí áma kítá i àyi kòfalésè,
 ì vù kítá mána dzègé sè.»†

Di tà kòdhi tà sòdá nda ì dré 'òle dhi 'i.

²⁵ Anyi Yésu ni fa kipakipa nda làga dhi, akódhi ni andre ì adré tá àyi ki totó, tùmání andre ni ni amvúpi be, Màríyà Kòlópà ni tòkò be, ìndi Màríyà Màgàdàlénè be. ²⁶ Di Yésu kònò áyi andre tùmání áyi lebèlepi í dré lèle tò dhi be dre dhi, dré tàzoá áyi andre dré dhi: «Tòkó, ámi mvá kònìdhi.» ²⁷ Dré kpà tàzoá áyi lebèlepi nda dré dhi: «Ámi andre kònìdhi.» Di kidhólé lókyá nda sè dhi, Yésu ni lebèlepi nda dré akódhi ni dòzo líkílé í bhàna.

Yésu ni dràma

(À kònò kpà Mátáyò 27:45-56; Márokò 15:33-41; Lúkà 23:44-49)

²⁸ Amvolásà dhi, Yésu kònì, tà títi dhi ì 'o tá ru akílé dhi dre dhi, dré tàzoá dhi: «Yí lovó adré áma 'o.» Tà tá kònìni kitswálé tà tisìle Gíkà ni Kúlí na dhi kò'oró ru be dhi bvó.‡ ²⁹ Lìdrí àlo gàlepi vìnégàrì sè dhi tá kònàle. Di sòdá nda ì dré ngá vòdhovódho dhi ni adózó sòle vìnégàrì nda léna, dròzoá fanzì rú zìle ìsópè dhi sílé gò, tingázóá kuru bhàle Yésu tí. ³⁰ Di Yésu kòmvu vìnégàrì nda dre dhi, dré tàzoá dhi: «Tà títi dhi ì 'o ru akílé dre.» Dré drì abhézó gò, áyi lídrì tayízó lile.

³¹ Kítú nda tá kítú adrézó tà ledé sàbátù kandrá dhi 'i. Di Yúdà ànzi ki kàdrì ì lè tá àyikya, sàbátù nda dré àbvò nda ki kile fa kipakipa i dri dhi ko. Tàko ko, sàbátù nda tá ína kàdrì, dré dhèle Pásikà tú dhi sè. Àsà dhi, ì dré Pílátò ni ti lizízó, kò'oró dhya tidílé fa i dri nda ki pá tonòle, ìndi àyi ki àbvò tirílé fa nda i drìlésè. ³² Di sòdá ì dré lizo dhya àlo tidílé tùmání Yésu be dhi ni pá ki tonò. Gò ì dré kpà dhya àzya tidílé dhi ni pá ki tonòzo. ³³ Di, ì kòtsa Yésu rú dre dhi, ì dré kisúzóá dhi, drà dre. Ī tonò di pá ni i ko. ³⁴ Di, sòdá nda ki àlo dré ína Yésu ni sòzo gàrànzì 'á dli sè gò, gbǎ kòdhwa, kàrí dré apfòzo yí be. ³⁵ Dhya tà nda kòdhi ki nòlepi mǐ sè dhi adré tà nda ki longó nǐ. Di tà dré adrélé longólé nda i, tà bàti 'i. Akódhi nda nǐ tàle dhi, í adré tà bàti ta dhi be. Adré tà nda ki longó, mǐ kòka'iró kpà tà nda i be dhi bvó. ³⁶ Tà nda kòdhi atsá kònìni, kitswálé tà tisìle Gíkà ni Kúlí na kònìdhi kò'oró ru: «À kitswá akódhi ni fà ki àlo ño ko.»§ ³⁷ Tà àzya Kúlí nda na dhi adré kpà tàá dhi: «Ī ni dhya ì dré sòle dhi ni no.»*

Yésu ni rúbhá bhàma mógó na dhi

(À kònò kpà Mátáyò 27:57-61; Márokò 15:42-47; Lúkà 23:50-56)

³⁸ Amvolásà dhi, agó àlo rú be Yòséfà angálépi Arimátáyà lésè dhi dré lizo Pílátò ni ti lizí, kòfèró láti í dré Yésu ni rúbhá dòzo bhàle mógó na. Yòséfà nda tá Yésu ni lebèbhá ki àlo 'i. Di, adré tá ína akódhi ni lebè lùzu ró, dré tá adrélé Yúdà ànzi ki kàdrì ki ro dhi sè. Di Pílátò dré tà nda ni ka'izo gò, Yòséfà dré lizo rúbhá nda ni do. ³⁹ Nìkòdémò atú lilepi Yésu véna ngátsi sè dhi dré kpà lizo Yòséfà be. Akódhi nda do tá dò tàdzí be dóro ledéle mirè sè ìndi àlówè sè dhi ànyíànyì kiló nyadhi-àlo-drì-mudrí.† ⁴⁰ Di àyi rìti nda ì dré Yésu ni rúbhá dòzo, lambélé kítá kàtswákàtswa dhi i sè gò, dò nda ni dàzo rúa, ànzya gà Yúdà ànzi ì dré adréle 'òle àbvò sizo dhi tǐni. ⁴¹ Amvú àlo dhi tá ànyì àrà Yésu ni tidízó fa kipakipa dri nda làga. Amvú nda na dhi, à ga tá mógó tídhí dhi kírà na. A bhà tá rè móndí lána

† 19:24 19:24 A kònò Longó i 22:19. ‡ 19:28 19:28 A kònò Longó i 22:16; 69:22. § 19:36 19:36 A kònò Pfòma 12:46; Ngá nàma 9:12; Longó i 34:21. * 19:37 19:37 A kònò Zàkàrìyà 12:10. † 19:39 19:39 «Mìrè» i «àlówè» be kòni i, ngá tàdzí be dóro angábhá mbì lésè yà, ngalè fa lésè yà dhi 'i. Yúdà ànzi ì adré tá ngá nda ki adó dò tàdzí be dóro dhi ni ledézó ásà gò, adrézó dò nda ni da àbvò rú, àbvò nda ni síma kandrá.

ko. ⁴² Di kitú nda dré tá adrelé kitú adrezó tà ledé sàbátù kandrá dhi 'i sè dhi, ìndì mógó nda dré tá adrelé ànyì dhi sè dhi, ì dré Yésu ni rúbhá bhàzo kònàle.

20

Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi

(A kònò kpà Mátáyò 28:1-8; Márokò 16:1-8; Lúka 24:1-12)

¹ Drùbhì kínó ngá pfùnìpfùnì, kitú ni àlo pósò àdhya sè dhi, Màrìyà Màngàdàlénè dré ngàzo lile mógó na. Dré nòzoá dhi, à tingá kírà mógó nda tísè dre. ² Di dré ràzo Simónà Péteró ki kisú tùmání Yésu ni lebèlepi àzya dré lèlè tò dhi be gò, tàzoá àyì dré dhi: «À do Mírì mógó lésè lizo ába dre. Mà nì ngalè à bhà akódhi ángolé ya dhi ko!»

³ Di Péteró i Yésu ni lebèlepi àzya nda be dhi ì dré ngàzo láti do lizo mógó na. ⁴ Ayi rìti nda ì adré tá ràle rarà. Di, Yésu ni lebèlepi àzya nda dré ína ràzo sírì tsàle mógó na drìdrì Péteró kandrána. ⁵ Dré tandìzo kítá kàtswákàtswa tayílè dhi ki no mógó na. Di, fi tá ína lána ko. ⁶ Simónà Péteró adrelépi tá aralé akódhi vésè dhi dré kpà atsázó gò, file ndiri mógó na. Dré kítá kàtswákàtswa tayílè nda ki nòzo, ⁷ kítá tá Yésu ni drì ndràzo àsà dhi be. A pa tá kítá nda bhàle gàrà dri, àrà twá kítá kàtswákàtswa nda kya rúsè dhi na. ⁸ Di Yésu ni lebèlepi àzya atsálépi tá drìdrì nda dré kpà fizo mógó na. Dré tà nda ni nòzo gò, ka'izoá. ⁹ (Tàko ko, atsalé kònàdhi dhi, tà tísìle Giká ni Kúlì na dhi fi tá dhu rè àyì drìna ko. Di ì nì tá rè ko tàle dhi, lè tá Yésu kònga dràdrà 'àsè dhi.) ¹⁰ Gò akódhi ni lebèbhá nda ì dré gòzo nzìle àyì bhàna.

Yésu agá Màrìyà Màngàdàlénè kandrá

(A kònò kpà Mátáyò 28:9-10; Márokò 16:9-11)

¹¹ Di, Màrìyà totó tá ína i adrelé ngòle kivì na mógó nda làga. Dré tá adrerà'a ngòle dhi 'á dhi, dré tandìzo ngá no mógó na gò, ¹² ángéló rì kítá kemve asóbhá àyì rú dhi ki nòzo. Ayi nda ì lírì tá àrà tá Yésu ni rúbhá bhàzo dhi 'á, àlo ni àrà drì ni ni bhàzo dhi lésè, àzya ni àrà pá ni ni bhàzo dhi lésè. ¹³ Di ì dré lizízoá tíá dhi: «Tòkó, mí adré ngòle àdho tà sè?» Akódhi logó àyì dré dhi: «À do áma Mírì dre. Má nì ngalè à bhà akódhi ángolé ya dhi ko.» ¹⁴ Kòtà tà tà nda dre dhi, dré áyì alázó Yésu ni no adrerà'a áyì totó kònàle. Di, nì tá ína tàle dhi, Yésu 'i dhi ko. ¹⁵ Yésu dré lizízoá tíá dhi: «Tòkó, mí adré ngòle àdho tà sè? Mí adré àdhi ni nda?» Màrìyà adré tá ína kisúá dhi, akódhi nda tá amvú líkílèpi 'i. Dré di tàzoá drá dhi: «Atálágó, mí kòdo akódhi mi dhi, mí tà má dré mí bhà akódhi ángolé ya dhi, má kòlìró akódhi ni adó.» ¹⁶ Yésu tà drá dhi: «Màrìyà!» Di Màrìyà dré áyì alázó akódhi véle, tàá drá Èbèrè ti sè dhi: «Ràbbúnì!» (Rú nda kòdhi adré leá tàle dhi «Tà tadhálèpi».) ¹⁷ Di Yésu tà drá dhi: «Mí ru ma ko. Tàko ko, má mbà rè áma Atá véna ko. Di, mí lì mína áma adrúpi i véna tàá áyì dré dhi, má adré mbàle áma Atá adrelépi kpà àmi ki Atá ro dhi véna. Má adré mbàle áma Giká adrelépi kpà àmi ki Giká ro dhi véna.»

¹⁸ Di Màrìyà Màngàdàlénè dré lizo longóá akódhi ni lebèbhá i dré dhi: «Má nò mána Mírì dre!» Gò dré tà akódhi dré tá tàle í dré dhi ki longózó àyì dré.

Yésu agá áyì lebèbhá i kandrá

(A kònò kpà Mátáyò 28:16-20; Márokò 16:14-18; Lúka 24:36-49)

19 Kìtú ni àlo pòsò àdhyà nda ni ìndró sè dhi, Yésu ni lebèbhá ì kimó tá ru dzó àlo na, dzóti ki atsúzó gágá, ì dré tá adrélé Yúdà ànzi ki kàdrì ki ro dhi sè. Di Yésu dré alizo áyi totó àyi ki kítógá 'á gò, tàá àyi dré dhi: «Tà kìdrìkìdrì kàdré àmi íbe!» 20 Kòtá tà nda dre dhi, dré áyi drígá ki tadházó àyi dré áyi gàrànzì be. Di akódhi ni lebèbhá nda ì dré lenzézó tò, ì dré àyi ki Mírì nda ni nòle dhi sè. 21 Di Yésu dré gòzo tódhyá tàá àyi dré dhi: «Tà kìdrìkìdrì kàdré àmi íbe! Ngóro áma Atá dré áma amùle dhi tìni dhi, má adré kókpà àmi ki mu.» 22 Kòtá tà nda dre dhi, dré la'a vòzo àyi dri gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mì kòkisú Tírì Lólo wà! 23 Dhya ángùdhi mì dré dra tàkonzì ni ni trìzo dhi, Gìká ni kókpà akódhi nda ni tàkonzì tri. Dhya ángùdhi mì dré dra tàkonzì ni ni trìzo ko dhi, Gìká kitswá kókpà akódhi nda ni tàkonzì tri ko.»

Yésu tadhá ì Tòmá dré

24 Di, Tòmá, adrélé kpà rú zìle Làtí, Yésu ni lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ki àlo dhi, tá ìna àyi kòfalé yókódhó Yésu dré tá alìrà'a. 25 Di Yésu ni lebèbhá àruka nda ì dré tàzoá drá dhi: «Mà nò Mírì dre!» Di, akódhi logó àyi dré dhi: «Má kònò nǎrì ki fúdrì akódhi ni drígálé 'á, áma drígámbílí sòzo lána gò, áma drígá sòzo akódhi ni gàrànzì na ko dhi, má kitswá mána ka'íá bwà ko!»

26 Di kítú nzi-drì-na àmvolésè dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré gòzo tódhyá ru kimó dzó nda na. Tòmá tá ìna àyi kòfalé be. Tágbà à dré tá dzóti nda ki atsúzó dhi, Yésu dré alizo áyi totó àyi ki kítógá 'á gò, tàá àyi dré dhi: «Tà kìdrìkìdrì kàdré àmi íbe!» 27 Gò dré tàzoá Tòmá dré dhi: «Mí so ámi drígámbílí kónwa. Mí nò áma drígá ì. Mí so kpà ámi drígá áma gàrànzì na. Mí kòtayí tà kayima gò, adrézó áma ka'í!» 28 Di Tòmá tà drá dhi: «Áma Mírì, áma Gìká!» 29 Gò Yésu dré tàzoá drá dhi: «Mí adré áma ka'í, mí dré áma nòle dre dhi sè. Di, kólénzè ìna mónnyá adrébhá áma ka'í áma no àko ró dhi ì dré!»

Tà búkù kònìdhi ni tìsìzo dhi

30 Yésu 'o tá tà línđrìga ró àruka bí dhi ì áyi lebèbhá ì mi. A tìsì tà nda ì búkù kònìdhi léna ko. 31 Di, à tìsì tà kòdhi ì, mì kòka'író dhi, Yésu Mèsíyà 'ì, ìndì Gìká ni Mvágó 'ì gò, àmi ki tà ka'íka'í nda sè dhi, mì kàdré ró lídrì íbe akódhi léna be dhi bvó.

21

Yésu tadhá ì áyi lebèbhá nzi-drì-rì dhi ì dré

1 Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo tódhyá áyi tadhá áyi lebèbhá ì dré tǎpǎriandre Tìbèríyà àdhyà mìle.* Tà nda 'o ru kònìni: 2 Sìmónà Pétèró, Tòmá adrélé kpà rú zìle Làtí dhi, Nàtànàyélè angálèpi Kánà Gàlìláyà le dhi lésè dhi, Zèbèdáyò ni ànziàgo ì, tsàle Yésu ni lebèbhá rì àruka íbe dhi ì tá túmánì tǎpǎriandre nda mìle. 3 Di Sìmónà Pétèró dré tàzoá àyi dré dhi: «Má adré lile kosyá bhe.» Ì tà drá dhi: «Mà ni kpà lì túmánì mí be.» Di ì dré tombàzo bwátù na gò, lile kosyá bhe yì ni tǎlì na. Di, ngátsi nda sè dhi, ì kisú tá àyikya ngá àlo ko.

4 Ngá kòwa dre dhi, Yésu totó tá ì adrélé tǎpǎriandre nda mìle. Di, akódhi ni lebèbhá ì nǐ tá àyikya tàle dhi, dhya nda Yésu 'ì dhi ko. 5 Di Yésu dré kúlì yòzo tàzoá àyi dré dhi: «Áma ànzi ì, mì ru tsì kosyá 'í?» Ì logó drá dhi: «Kóko.» 6 Di Yésu tà àyi dré dhi: «Mì kòbhe àmi ki kimbá bwátù ni dríagó

* 21:1 21:1 «Tǎpǎriandre Tìbèríyà àdhyà» kònìdhi tá rú àzya tǎpǎriandre Gàlìláyà àdhyà dré dhi 'ì.

lèsè gò, mì kòkisúró kosyá.» I dré di bhèzoá gò, ì dré kitswázó kimbá nda ni asé bwà ko, kosyá dré gàle lána zyandre ró dhi sè. ⁷ Di Yésu ni lebèlepi dré lèle tò dhi dré tàzoá Péteró dré dhi: «Mírì 'i!» Sìmónà Péteró kòyi akódhi tǎrà'a dhi «Mírì 'i» dre dhi, dré kítá í dré tá ngìle í rúsè kitswázó kosyá bhe dhi ni adózó asólé í rú gò, áyi bhèzo yĩ na. ⁸ Yésu ni lebèbhá àruka nda ì dré kpà gòzo bwátù be, adrélé kimbá gàlepi kosyá sè bĩ nda ni se àmvòràmvò. Angyá ko, ì vwà tá yĩ mìlèsè ko, ngbà 'í ànyíànyí mèterè nyadhi-nzi.

⁹ I kòtsa s̄ile k̄iní mi dre dhi, ì dré àtsí turulé dhi ni nòzo, tùmání kosyá tobhàle dríá dhi íbe, ìndì mápà be. ¹⁰ Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì alì kosyá àruka mì dré rùle dhi íbe.» ¹¹ Di Sìmónà Péteró dré mbàzo bwátù na gò, kimbá nda ni asé apfòle k̄iní mi. Kimbá nda ga tá kosyá kàdrìkàdrì kámá-àlo-drì-nyadhi-ri-drì-mudrì-drì-na dhi ì sè. Di, tágba kosyá nda ì dré tá adrézó zyandre ró dhi, kimbá nda tikí tá ko.

¹² Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì alì ngá nya.» Akódhi ni lebèbhá nda k̄i àlo lizí tá ngalè akódhi àdhi 'i ya dhi ko. Tàko ko, ì n̄i tàle dhi, akódhi Mírì 'i káyà dhi be. ¹³ Di Yésu dré áyi kisízó ànyí àyi làga, mápà nda ni adó lanzíle àyi dré. Dré kpà 'òzoá kònini kosyá nda ì sè. ¹⁴ Di kòrìdhi, vèsè ni na Yésu dré áyi tadházó áyi lebèbhá ì dré, áyi ngàma dràdrà 'àsè dhi àmvólèsè dhi 'i.

Yésu ì Péteró be dhi

¹⁵ I kònya ngá dre dhi, Yésu dré tàzoá Sìmónà Péteró dré dhi: «Sìmónà, Yòwánì ni mvá, mí adrè áma le bàti àyi kòni kya k̄i lavú?» Akódhi logó drá dhi: «Àyíya, Mírì, mí n̄i tàle dhi, má adrè ámi le dhi be.» Di Yésu tà drá dhi: «Mí kàdré áma kábiligyà ànzi k̄i líkí.» ¹⁶ Yésu gò akódhi ni lizí vèsè ni r̄i sè tàzoá dhi: «Sìmónà, Yòwánì ni mvá, mí adrè áma le bàti?» Akódhi logó drá dhi: «Àyíya, Mírì, mí n̄i tàle dhi, má adrè ámi le dhi be.» Di Yésu tà drá dhi: «Mí kàdré áma kábiligyà k̄i líkí.» ¹⁷ Yésu gò akódhi ni lizí vèsè ni na sè tàzoá dhi: «Sìmónà, Yòwánì ni mvá, mí adrè áma le?» Kizà dré Péteró ni 'òzo, Yésu dré tá lizíle tíá vèsè ni na sè dhi «Mí adrè áma le?» ya dhi sè. Di Péteró dré logózóá drá dhi: «Mírì, mí n̄i mína tà tíí dhi ì be. Mí n̄i tàle dhi, má adrè ámi le dhi be!» Di Yésu tà drá dhi: «Mí kàdré áma kábiligyà k̄i líkí. ¹⁸ Má adrè tà bàti ta mí dré: Mí dré tá adrérà'a kàdhúra ro dhi 'á dhi, mí adrè tá ámi tándi ni káfà 'i ámi kípilé 'á gò, mí dré adrézó l̄ile àrà ángùdhi mí dré adrézó l̄ile l̄ile lána dhi na. Di, mí kònì dra atsá málìga ró dhi, mí ni mína ámi drígá k̄i kidzì gò, dhya àzya dré ámi káfà 'ìzo ámi kípilé 'á, ámi drizo l̄izo mí be àrà mí dré l̄ezo l̄ile lána ko dhi na.» ¹⁹ Yésu tà tá kònini tadházóá dhi, Péteró ni dra dràdrà kárà ángùdhi sè ya dhi, ìndì akódhi ni dràdrà nda ni lindrì fe Gíká dré ngini ya dhi. Di Yésu kòtá tà nda dre dhi, dré tàzoá drá dhi: «Mí kàdré áma le!»

Yésu ì akódhi ni lebèlepi dré lèle tò dhi be dhi

²⁰ Gò Péteró dré áyi alázó, Yésu ni lebèlepi dré lèle tò dhi ni no adrérà'a al̄ile àyi vèsè. (Akódhi nda tá dhya áyi bhèlepi Yésu agá mísá làga gò, lizíá tíá dhi «Mírì, àdhi ni ámi lefè kàribhá ì drígá n̄i?» ya dhi 'i.)† ²¹ Di Péteró kònò akódhi nda dre dhi, dré lizízóá Yésu tí dhi: «Mírì, kàdré di dhya kònìdhi ni tà sè dhi, tà ni n̄i adrè ngini?» ²² Yésu logó drá dhi: «Má kòlè akódhi kàdré lídrì íbe tsàle lókyá má dré dra agòzo dhi 'á dhi, kòdhi ámi tà 'i? Mí, mí kàdré mína áma le!» ²³ Di tà nda sè dhi, rúbí dré la'úzó

† 21:20 21:20 A kònò Yòwánì 13:25.

Yésu ni ka'ibhá i kòfalé tàá dhi, akódhi ni lebèlepi nda kitswá ína dràle ko. Tákò, Yésu tà tá dhi, dhya nda kitswá dràle ko dhi ko. Be ró dhi, tà tá ína dhi: «Má kòlè akódhi kàdré lídrì íbe tsàle lókyá má dré dra agòzo dhi 'á dhi, kòdhi ámi tà 'i?»

²⁴ Yésu ni lebèlepi nda, dhya tà nda kòdhi ki nòlepi mǐ sè gò, dré adrézó tà nda ki longó, adrézó tísìá wárágà kònìdhi léna dhi 'i. Mà nǐ tàle dhi, tà dré adrélé longolé nda i tà bàti 'i dhi be.

²⁵ Yésu 'o tá kpà tà àruka i bí. Má adré kisùá dhi, kònò à kòtìsì tá tà nda i àlo àlo títi búkù i léna dhi, àrà búkù nda ki tobhàzo bvò kònìdhi lé dhi ni tá adré yókódhó.

Tà àpóstolò ì dré 'òle dhi i

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tisilepi dhi tá Lúkà 'i. Akódhi nda tá Pólò ni atsiàmù ki àlo 'i (16:10, àruka ni ìbe), ìndì akódhi ni àziàmù ki àlo 'i (2 Tímòtéyò 4:11; Kòlòsáyì 4:14). Kònìdhi búkù Lúkà dré tisile dhi ni rì 'i. Akódhi ni búkù ni àlo rú zìle «Rúbì Tani Lúkà dré tisile dhi» léna dhi, adrè tà tíí Yésu dré 'òle ìndì tadhálé, kídhólé áyì àzì ni kídhoma lésè, tsàle kítú áyì dorà'a bhù na dhi 'á dhi ki tíí (1:1-2). Akódhi ni búkù ni rì kònìdhi léna dhi, adrè tà àpóstolò ì dré 'òle dhi ki tíí kòdhya. Adré di mónnyá Yésu ni ka'ìbhá drìdrì dhi ì kisú tá Tírì Lólo gò, ì dré Yésu ni Rúbì Tani longózó Yèrúsalmà na, bvò Yúdáyà àdhya na ìndì Sàmàríyà àdhya na, tsàle byá bvò ni kùdù na ngìni ya dhi ni tíí (1:8). Adré kpà tadhá dhi, Gìká kídhó rè zyà Rúbì Tani nda ni mu Yúdà ànzì ì véna gò, dré kpà mùzoá mónnyá sùrú twá ro dhi ì véna. Di tà Gìká dré kisùle 'òle kíno lésè gò kídhózó 'òá Yúdà ànzì ì kòfalé dhi, adrè 'òá kitswálé tíí mónnyá ka'ìbhá Èkèlézyà le dhi ì kòfalé.

Tà kàdrì àruka Lúkà dré adrèzó tà ni ki tisì dhi ì kòni 'i: (1) Tírì Lólo ni àzì mónnyá ka'ìbhá ì léna dhi; (2) mónnyá ka'ìbhá dhi ki lídrì ladzama atsalé Krísto àdhya tíni dhi; (3) mónnyá ka'ìbhá dhi ki àzì lizo Rúbì Tani longó sùrú tíí ì dré dhi; (4) mónnyá ka'ìbhá dhi ki mǐ pfòma ìndì àyì ki togó tsìma àzì tayílé àyì drígá dhi na dhi.

Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi léna dhi kǐ atìma

- 1) Yésu ni ka'ìbhá ki 'òma adrélé gànzi ró akódhi ni àzì 'o dhi (1:1-2:47)
- 2) Mónnyá ka'ìbhá dhi ki àzì Yésu ni Rúbì Tani longózó Yèrúsalmà na dhi (3:1-8:3)
- 3) Mónnyá ka'ìbhá dhi ki àzì lizo Rúbì Tani longó bvò Yúdáyà àdhya na ìndì Sàmàríyà àdhya na dhi (8:4-12:25)
- 4) Pólò ni àzì lizo Rúbì Tani longó mónnyá sùrú twá ro dhi ì dré dhi (13:1-28:31)
 - a) Pólò ni atsí andre ni àlo (13:1-14:28)
 - b) Ru kisuma Yèrúsalmà na dhi (15:1-35)
 - c) Pólò ni atsí andre ni rì (15:36-18:22)
 - d) Pólò ni atsí andre ni na (18:23-21:16)
 - e) Pólò ni rùma Yèrúsalmà na dhi, ìndì akódhi ni lǐma Rómà na dhi (21:17-28:31)

Yésu lazì áyì ka'ìbhá ì dré dhi, ì ni Tírì Lólo kisú

¹ Atalágó Tèyòfilè, áma búkù drìdrì dhi léna dhi, má tisì tá tà tíí Yésu dré 'òle ìndì tadhálé, kídhólé áyì àzì ni kídhoma lésè, ² tsàle kítú áyì dorà'a bhù na dhi 'á dhi ì.* Drìdrì akódhi ni dòzo dhi kandrá dhi, lazì tá tà àpóstolò ì dré tá kipèle dhi ì dri Tírì Lólo ni rìnyì sè. ³ Tàko ko, akódhi ni dràma àmvolésè dhi, tadhá tá áyì tàndì vèsè be bǐ àyì nda ì kandrá gò, dré tà bǐ dhi ki 'òzo tadházóá ngádra 'á dhi, ì lídrì ìbe káyà dhi. Agá tá àyì kandrá tà ta àyì dré Gìká ni Opì ni tà dri kítú nyadhi-rì.

⁴ Kítú àlo, Yésu dré tá adrèrà'a ngá nya àyì ìbe dhi 'á dhi, lazì tá tà àyì dri kònìni: «Lè mǐ kònga Yèrúsalmà 'àsè ko. Be ró dhi, mǐ kàdré tà áma

* 1:2 1:2 Búkù drìdrì Lúkà àdhya «Rúbì Tani Lúkà dré tisile dhi» 'i. A kònò Lúkà 1:1-4.

Atá dré lazilé gò, má dré tà ni ni tàzo àmi dré dhi ni letè. ⁵ Tàko ko, Yòwánì fè tá ína bàtísimò móndí i dré dhi yí sè. Di, tayí ngbà 'í lókyá tsà, mì dré àmikya bàtísimò kisúzó Tírí Lólo sè.»†

Gìká do Yésu bhù na

⁶ Apóstolò nda ì kòkimó ru Yésu làga dre dhi, ì dré lizizóá tíá dhi: «Mírì, mí ni go Isèrelè ànzi kì òpì bha áyi totó tódhyá gbă lókyá kònìdhi sè?» ⁷ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Lókyá ìndì kítú áma Atá dré bhàle áyi tàndì ni rìnyí sè dhi kì nìma, àmi kì tà 'i ko. ⁸ Di, lókyá Tírí Lólo dré dra asizó àmi kì asó dhi tú dhi, mì ni rìnyí kisú. Gò mì dré áma tà mì dré nòle ìndì mì dré yìle dhi kì longózo kìdhóle Yèrúsalmà 'a, bvò Yùdáyà àdhya na, bvò Sàmàriyà àdhya na, tsàle byá bvò ni kùdù na.»

⁹ Yésu kòtà tà nda ì dre dhi, Gìká dré akódhi ni dòzo bhù na àyi misè gò, ndùrùku dré akódhi ni kimózo. ¹⁰ Di dré tá adrérà'a mbàle, ìndì ì dré adrérà'a ngá no bhù na dhi 'á dhi, àgo rì kítá kemve asóbhá àyi rú dhi ì dré agázo ngbô ró àyi mîle gò, ¹¹ tàà àyi dré dhi: «Àmi móndyá Gàliláyà àdhya ni i, mì totó àmi adrélé ngá no bhù na àdho tà sè? Yésu dòle àmi vélésè bhù na kòdhi ni agò lasú be ngóro mì dré akódhi ni nòle mbàrà'a bhù na dhi tìni.»

A zì Mátáyà àzì do Yùdàsì ni àrà 'a

¹² Gò àpóstolò nda ì dré sizo kóngó Olivè fa kya drìlésè, atsí kitswálé tòle sàbátù tú bwà dhi ni to gòzo Yèrúsalmà na.‡ ¹³ † kòtsa bhàandre nda na dre dhi, ì dré fizo mbàle dzó 'a kile kurú na ì dré tá adrézó adrélé lána dhi na. Ayi nda ì tá: Pètèró, Yòwánì, Yàkóbhò, Andréyà, Filipò, Tòmá, Bàràtòlómáyò, Mátáyò, Yàkóbhò (Aláfáyò ni mvá), Simónà (dhya adrélépi tá àtsi ró áyi sùrú ni tà sè dhi), tsàle Yùdàsì (Yàkóbhò ni mvá). ¹⁴ Ayi nda ì adrè tá ru kimó títi, adrélé tà ta Gìká be togó àlo sè landè àko ró. † adrè tá 'òá kònìni túmání tòkò àruka íbe, Màriyà Yésu ni andre be, ìndì adrúpi ni íbe.

¹⁵ Kítú nda kòna kì àlo sè dhi, Yésu ni ka'ìbhá ànyíànyì kámá-àlo-drìnyadhi-àlo dhi ì kimó tá ru. Gò Pètèró dré ngàzo áyi totó àyi kòfalé tàà dhi: ¹⁶ «Áma adrúpi i, adrè tá leà dhi, tà Tírí Lólo dré tá longóle Dàwídi tí Yùdàsì ni tà dri gò, tìsizoá Gìká ni Kúlí na dhi kò'o ru. Yùdàsì nda fè tá ína ì dhya Yésu ni lebhá rùle dhi kì adrì dhi nì. ¹⁷ Akódhi tá àma kì àlo 'i, ìndì Mírì tayí tá àzì kònìdhi àma drìgá akódhi be. ¹⁸ Làfa akódhi dré kisulé tà kònzi í dré 'òle nda sè dhi sè dhi, gi tá amvú gò, dhèzo amvú nda na tsílitsili ró, 'a lafulé gò, fí ni ì dré adàzo títi kìnì mì. ¹⁹ Móndyá títi Yèrúsalmà 'a dhi ì yi tá tà nda ni rúbí 'í. Àsà dhi, ì dré amvú nda ni rú zizo àyi kì bhàti sè <Akèlédámà>. Rú nda adrè leà tàle dhi <Amvú kàrí àdhya>.§ ²⁰ Tàko ko, à tìsì tá búkù Yùdà ànzi kì Longó kya na dhi:

<Lè akódhi ni bhà kàtsá tándró ro.

Lè kpà dhya àlo kòmo bhà àrà nda na ko.>*

A tìsì kpà dhi:

<Lè móndí àzya kòdo akódhi ni àzì akódhi ni àrà 'a.>†

²¹⁻²² Àsà dhi, lè mà kòkipè móndí àzya àzì do Yùdàsì ni àrà 'a, móndyá adrèbhá tá túmání àma íbe lókyá wáyì mà dré tá adrérà'a tatsilé Mírì Yésu be dhi 'á dhi ì kòfalé. Ayi nda ì tá àma kòfalé kìdhóle Yòwánì dré bàtísimò

† **1:5** 1:5 A kònò Mátáyò 3:11; Márokò 1:8; Lúka 3:16; Yòwánì 1:33. ‡ **1:12** 1:12 «Atsí kitswálé tòle sàbátù tú bwà» kònìdhi tá ànyíànyì kílómèterè àlo dhi 'i. § **1:19** 1:19 A kònò Mátáyò 27:3-8.

* **1:20** 1:20 A kònò Longó ì 69:26. † **1:20** 1:20 A kònò Longó ì 109:8.

fèzo Yésu dré dhi sè, atsálé kítú akódhi ni dorà'a àma vélésè dhi 'á. Adré leá dhi, dhya dra kipèle nda kàmú i àma Mírì ni tà nobhá mǐ sè ni íbe, mà kàdréró Mírì ni ngàma dràdrà 'ásè dhi ni tà longó tùmání akódhi be móndí i dré.»

²³ Di ì dré móndí rǐ dhi ki bhàzo àyi kandra: Yòséfà adréle kpà rú zǐle Bàràsábà, rú àzya be Yúsitò dhi, ìndì Mátíyà be. ²⁴ Gò ì dré tà zǐzo Gíkà tí kònini: «Mírì, mí nǐ mína móndyá títi dhi ki togó be. Mí tadhá àma dré dhya mí dré kipèle àyi rǐ kòni i kòfalé dhi kòdhya, ²⁵ akódhi nda kòdoró àzì àma adrèbhá àpòstolò ro ni i kòfalé Yùdàsì ni àrà 'a. Tàko ko, Yùdàsì tayí ina àzì nda lǐzo àrà kitswálèpi í dré dhi na.» ²⁶ Gò ì dré dzègé vùzo àyi rǐ nda ki rú sè. ‡ Mátíyà dré lavúzó, gò ì dré akódhi ni bhàzo àpòstolò mudrí-drǐ-àlo nda i rú.

2

Tírí Lólo así adhéle Yésu ni ka'ibhá i drǐsè

¹ Kítú gwányá Pàtèkótè àdhya dré atsázó dhi sè dhi, Yésu ni ka'ibhá i kimó tá ru adréle títi àrà àlo dhi na.* ² Gbǎ kòdhwa, kpòrò dré ndròzo bhù lésè ngóro lyãandre gú dhi dré adréle avilé dhi tǐni gò, kpòrò nda dré afízó gǎle dzó ì dré tá adrézó lǐrǐlé lána dhi léna. ³ Gò ì dré ngá ngóro àtsí làdra tǐni dhi ni nòzo ru lanzírà'a asilé lǐrǐlé àyi àlo àlo títi dhi i drǐsè. ⁴ Di àyi títi dhi ì dré gàzo Tírí Lólo sè gò, ì dré ngàzo adréle ti twátwa ki ta, ngóro Tírí nda dré adréle bhàle àyi tí dhi tǐni.

⁵ Lókyá nda sè dhi, móndí zyandre Yúdà ànzi ró angábhá sùrú títi bvò drǐ dhi i lésè, adrèbhá kpà tròle Gíkà ni tà rú dhi ì adré tá adréle Yèrúsalemá 'a. ⁶ Di ì kòyi kpòrò nda dre dhi, ì dré ru kimózó zyandre ró gò, àyi ki drǐ dré abízó, àyi àlo àlo títi dhi ì dré adréle àyi nda ki yi adrérà'a àyi ki tàndi ki ti ta dhi sè. ⁷ Di àyi ki lǐndrǐ dré gàzo bhwǎbhwa gò, ì dré adrézó tàá dhi: «Móndyá títi adrèbhá tà ta kòni i tsǐ móndí Gáliláyà lésè dhi 'i ko? ⁸ Di àma àlo àlo títi dhi i, mà adré àyi ki yi adrérà'a àma ki tàndi ki ti ta ngíningíni ró? ⁹ Ama kòfalé dhi, móndí àruka i angá bvò Pàrùtíyà àdhya lésè, Mèdíyà àdhya lésè, Elámà àdhya lésè, Mèsòpòtámíyà àdhya lésè, Yúdáyà àdhya lésè, Kàpàdòkíyà àdhya lésè, Pótò àdhya lésè, Asíyà àdhya lésè, ¹⁰ Fǐrǐgíyà àdhya lésè, Pàfilíyà àdhya lésè, Ezèpétò àdhya lésè, àrà ànyi Kírénè làga bvò Libíyà àdhya na dhi lésè, bhàandre Rómà àdhya lésè, ¹¹ tǔrù Kùrétè àdhya lésè, ìndì bvò Arábíyà àdhya lésè.† Ama ki àruka i Yúdà ànzi 'i. Aruka ni i kó móndí sùrú twá ro Yúdà ànzi ki Gíkà ni ka'ibhá dhi 'i. Di àma títi, mà adré àyi ki yi adrérà'a tà kàdrìkàdrì Gíkà dré 'òle dhi ki tà ta àma ki tàndi ki ti sè!» ¹² Di àyi títi nda ki lǐndrǐ adré tá gǎle bhwǎbhwa, àyi ki drǐ dré kpà adrézó abíle gò, ì dré adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Tà kòdhi adré leá tàle ngíni?» ¹³ Di, àyi ki àruka i adré tá àyikya Yésu ni ka'ibhá nda ki gu, adrézó tàá dhi: «ǐ adré drǎle wá lǐtsí dré!»

Pètèro longó Gíkà ni kúlí móndí zyandre i dré

¹⁴ Di Pètèro i àpòstolò mudrí-drǐ-àlo àruka nda íbe dhi, ì dré ngàzo àyi ki totó móndyá zyandre nda i kandra gò, akódhi dré kúlí yòzo tàzoá àyi

‡ **1:26** 1:26 Lókyá àruka i sè dhi, Yúdà ànzi ì adré tá móndí ki kipè kitswálé Gíkà ni àzì 'o dhi dzègé sè. † adré tá tà zi Gíkà tí gò, adrézó dzègé vu, Gíkà kòtadháro àyi dré dhya í dré kipèle dhi kòdhya be dhi bvò. * **2:1** 2:1 Pàtèkótè kònìdhi, gwányá Gíkà dré fèle Yúdà ànzi ì dré adrézó lenzélé lànyá lokoma ni tà sè dhi 'i. A kònò Pfòma 23:16; 34:22; Lèvítíkè 23:15-21; Dùtèrònómè 16:9-11. Pàtèkótè nda kítú nyadhi-rǐ-drǐ-mudrí gwányá Pásikà àdhya àmvolésè. † **2:11** 2:11 Móndyá bvò Ezèpétò àdhya lésè ìndì Libíyà àdhya lésè kòni ì angá tá kpà bvò kàdrì Afirikà àdhya lésè.

dré dhi: «Àmi Yúdà ànzi ró ni i, ìndì àmi títi adrèbhá adrélé Yèrúsaléma 'a ni i, mì ga rè bíbhálé má vélé ká! Lè mì kònì tà adrélépi lavulé kòdhi dóro. ¹⁵ Wá adré móndyá kònì ki tsi nì ngóro mì dré adrélé kisùle dhi tíni ko. Tàko ko, dhu rè tìdzí 'i. ¹⁶ Be ró dhi, tà kòdhi ína tà pròfétà Yòwélé dré tá longólé dhi 'i:

¹⁷ <Gìká tà dhi: Lókyá kùdù sè dhi, má ni áma Tírí kutú móndyá títi i dri.

Di àmi ki ànziàgo i àmi ki ànzitòkó íbe dhi ki tà longó pròfétà kya tíni. Àmi ki kàdhurá ki ngá dra agábhá àyi mì toróbí tíni dhi ki no, ìndì àmi ki màlìga ki toróbí twátwa dhi ki abì.

¹⁸ Lókyá nda sè dhi, má ni áma Tírí kutú áma màràbà àgo ró ìndì tòko ró dhi i dri gò, ì dré adrézó tà longó pròfétà kya tíni.

¹⁹ Má ni tà líndrìga ró dhi ki 'o agalé bhù mibhalé 'á, adrézó tà adrèbhá áma rìnyí tadhá dhi ki 'o agalé bvò dri: kàrí ni kutú, àtsí ni ko, ìndì àtsíkà ni sa tátá.

²⁰ Kítú ni ru ladzá atsálé tìnìmvá ro, ìndì mbà ni liká kàrí tíni 'íká, gò Mírì ni kítú múrúngú ìndì rúku ró dhi dré atsázó ndò.

²¹ Di móndyá títi dra liyíbhá Mírì rú dhi ki adrí.>»

²² Pèterò gò tàá dhi: «Àmi Ìsèrèlè ànzi ni i, mì yi rè áma kúlí ni i ká! Gìká tadhá àmi dré ngádra 'á dhi, Yésu Nàzàrètà lésè dhi tá dhya í dré amùle nì dhi 'i, tà twátwa líndrìga ró í dré fèle Yésu nda dré 'òle àmi kòfalé dhi i sè, ngóro àmi ki tàndì mì dré nìle be dhi tíni. ²³ A lefè tá akódhi nda àmi drìgá, ngóro Gìká dré tá tà ni ni bhàle nìzoá drìdrì dhi tíni gò, àmi tùmáni móndí kónzi dhi íbe dhi, mì dré akódhi ni tidízó dràle fa kípakipa dri. ²⁴ Di, Gìká dré ína akódhi ni tingázó dràdrà lésè, akódhi ni apázó ngáaswa dràdrà àdhya lésè. Angyá ko, dràdrà ni rìnyí kitswá tá ína akódhi ni ru bwà ko.

²⁵ Dàwídi tà tá akódhi ni tà dri dhi: <Má adrè tá ngbú Mírì Gìká ni no má kandrá.

Angyá ko, akódhi áma dríagó lésè, má kòlyàró tìrì dré àlomvá ko.

²⁶ Di àsà dhi, áma togó adrè gàle arí sè bí, ìndì áma làdra adrè lenzélé.

Àma rúbhá ni kpà adrè lídrì íbe, má dré adrélé mì bha Mírì véna dhi sè.

²⁷ Tàko ko, mí kitswá mína áma tayí móndyá dràbhá dre dhi ki àrà na ko, ìndì mí kitswá ámi Dhya lólo dhi ni tayí ñwàle mógó na ko.

²⁸ Mí 'o ma láti lídrì àdhya ki ni dre.

Di mí ni áma fe gàle arí sè bí mà dré adrélé tùmáni mí be dhi sè.>§

²⁹ Àma adrúpi i, má kitswá tàá àmi dré ngádra 'á dhi: Àma ki tábhí Dàwídi drà tá ína síle gò, akódhi ni mógó dré adrézó àma kòfalé be atsálé ándrò kònìdhi. ³⁰ Di, akódhi nda tá pròfétà 'i. Nì tá kpà tà Gìká dré tá lazilé í dré mòndrà sè tàle dhi, Gìká ni áyi toyó ki àlo bha adrélé ópí kàdrì ro í tíni dhi be. ³¹ Di kònò tà adrélépi tá alìle dhi drìdrì dre dhi, dré Mèsíyà ni ngàma dràdrà 'àsè dhi ni tà longózó tàzoá dhi, Gìká kitswá akódhi ni tayí móndyá dràbhá dre dhi ki àrà na ko, ìndì kitswá akódhi ni rúbhá tayí ñwàle mógó na ko. ³² Di Gìká tingá Yésu nda dràdrà lésè dre. Àma títi kònì i, dhya tà nda ni nobhá mì sè dhi 'i. ³³ Di Gìká kòtingá akódhi nda kurú na bhàle áyi dríagó lésè dre dhi, akódhi dré Tírì Lólo áyi Atá dré tá lazilé dhi ni kisúzó gò, dré Tírì nda ni kutúzó àma dri, ngóro mì dré adrélé nòle ìndì yìle ándrò kònìdhi tíni. ³⁴ Tàko ko, Dàwídi mbà tá ína bhù na nì ko. Di, tà tá ína dhi:

‡ 2:21 2:21 A kònò Yòwélé 3:1-5. § 2:28 2:28 A kònò Longó i 16:8-11.

<Mírì Gìká tà áma Mírì dré dhi:

Mí àlì lírìlé áma driágo lésè,

³⁵ tsàlè lókyá má dré dra ámi kàribhá ki bhàzo

adrélé ámi pá zàlè dhi 'á.»*

³⁶ Adré di làá dhi, sùrú wáyi Ìsèrélè ànzi kya ì kònì tà kònìdhi dóro: Gìká bhà Yésu mì dré tá tidilé fa kípákípa dri nda kòdhi adrélé Mírì ro, ìndì Mèsíyà ro!»

³⁷ Mòndyá nda ì kòyi tà nda ì dre dhi, àyi ki togó dré ñòzo kizà dré gò, ì dré lizízóá Pétèro ì tí àpòstolò àruka íbe dhi: «Áma ki adrúpi ì, adré di làá dhi, mà kò'o ngíni?»

³⁸ Pétèro logó àyi dré dhi: «Ámi àlo àlo títi ni ì, mì kòladzá àmi ki togó gò, bàtìsimò dòzo Yésu Krísto ni rú sè, Gìká kòtrìró àmi ki tàkonzì ì be dhi bvó. Di mì ni Tírì Lólo Gìká dré dra fèlè àmi dré àngyá dhi ni kisú. ³⁹ Tàko ko, tà Gìká dré lazilé kòdhi àmi dré, àmi ki ànzi ì dré, ìndì mónyá títi adrèbhá làwú làvo 'ásè dhi ì dré. Tà bàti ró dhi, lazikúli nda mónyá títi Mírì áma ki Gìká dré dra azilé dhi ì dré.»

⁴⁰ Di Pétèro dré kúli àruka bí dhi ki tàzo àyi dré, àyi ki kodzózó tàzoá dhi: «Mì kòtidrí àmi lapázó mónyá ándrò gòdhógòdho ni ì kòfalésè wà.»

⁴¹ Di àyi Pétèro ni kúli ka'ìbhá dhi ì dré bàtìsimò dòzo. Gò móndí ànyíànyì ngùlù-na dhi ì dré ru amúzó Yésu ni ka'ìbhá nda íbe kítú nda sè.

Yésu ni ka'ìbhá ki adrema ngá àlo ró dhi

⁴² Di Yésu ni ka'ìbhá nda ì adré tá àyi ki fe adrélé tà àpòstolò ì dré tá adrélé tadhálé dhi ki yi, adrézó ngá àlo ró àyi kòfalésè. Ì adré tá ngá nya túmání, adrézó tà ta Gìká be landè àko ró. ⁴³ Ayi títi dhi ki líndrí adré tá gàlè bhwábhwa, Gìká dré tá adrélé àpòstolò nda ki 'o adrélé tà twátwa líndríga ró dhi ki 'o bí dhi sè. ⁴⁴ Mónyá ka'ìbhá títi nda ì adré tá ru amú adrélé ngá àlo ró, adrélé àyi ki ngá ki lanzí àyi kòfalésè. ⁴⁵ Ì adré tá àyi ki amvú ki lagí àyi ki ngá íbe, adrézó làfa ni ni lanzí àyi kòfalésè, ngóro àyi ki àruka ki lemerè dré adrélé dhi tìni. ⁴⁶ Kítú àlo àlo títi ì sè dhi, ì adré tá ru kimó togó àlo sè tépelò na. Ì adré tá kpà mányàngá do nyàlè àyi ki dzó ì 'ásè, adrézó nyàá arí sè togó ànzimvá kya tìni dhi be.† ⁴⁷ Ì adré tá kpà Gìká ni rú bha kùlè. Ayi ki tà tá dóro mónyá títi ì mílésè. Di kítú àlo àlo títi ì sè dhi, Mírì adré tá móndí àruka ì dré tá adrélé tidrìlé dhi ki amú túmání àyi íbe.

3

Pétèro tidrí agó àlo tìlè mèrèkpè ro dhi

¹ Kítú àlo dhi, Pétèro ì Yòwání be dhi ì adré tá mbàlè tépelò na sáà na kítú rírì àmvolésè dhi sè, lókyá ànzyà gá adrézó tà zi Gìká tí dhi sè. ² Lókyá nda sè dhi, à adré tá agó àlo tìlè mèrèkpè ro dhi ni adó bhàlè tépelò nda ni zèribàti zìlè Aveave ró dhi làga, ànzyà ì dré adrélé 'òlè kítú àlo àlo títi ì sè dhi tìni, kàdréró ngá zi móndí adrèbhá fìlè tépelò na dhi ì tí. ³ Di akódhi nda kònò Pétèro ì Yòwání be adrérà'a 'òlè fìlè dre dhi, dré kidhózó adrélé làfa zi àyi tí. ⁴ Pétèro ì Yòwání be dhi ì dré akódhi ni nòzo dèí gò, Pétèro dré tàzoá drá dhi: «Mí nò rè àma ká!» ⁵ Di agó nda dré adrézó àyi ki no adrézó kisúá dhi, ì ni ngá kisú àyi drígàsè.

* **2:35** 2:35 A kònò Longó ì 110:1. † **2:46** 2:46 Gìká ni Kúli tìsìlè Gírìkì ti sè dhi adré tàà kònwa dhi: «...ì adré tá mápà tonjò». Kúli kòdhi ì kitswá léá tàlè dhi, ì adré tá mányàngá Mírì àdhya ni nya.

⁶ Di, Pétèró dré tazoá drá dhi: «Ma làfa ledélé àrezá sè yà, kó ngalè órò sè yà dhi àko. Di, ngá má dré adrezó ába dhi, má adré mána fèá mí dré: Yésu Krísto Nàzàrétà lésè dhi ni rú sè, mí nga, mí kidhó atsí to!» ⁷ Gò Pétèró dré akódhi ni dríagó rùzo, akódhi ni 'òzo ngàle dhi bvó. Gbã kòdhwa, akódhi ni pá ì kùkpo ni íbe dhi ì dré tombázó gò, ⁸ dré ngàzo áyi totó trà pá dri gò, kidhólé atsí to. Di dré adrezó lile lowábe, adrelé Giká ni rú bhabe kùle. Gò ì dré fizo akódhi be tépelò na. ⁹ Mòndyá títi dhi ì kònò akódhi adrérà'a atsí to, adrezó kpà Giká ni rú bha kùle dre dhi, ¹⁰ ì dré nizoá tàle dhi, akódhi tá mèrèkpè agó adrelépi tá lirílé adrelé ngá zi tépelò ni zèribàti zìle Aveave ró dhi làga dhi 'i dhi be. Di àyi ki líndrí dré gàzo bhwãbhwa gò, ì dré adrezó síbhálé be ngbo tà atsálépi akódhi nda rú dhi sè.

Pétèró longó Giká ni kùlì tépelò na

¹¹ Agó nda dré rè dhu adrérà'a tròle Pétèró ì rú Yòwánì be dhi 'á dhi, móndyá zyandre títi nda ì dré arázó líndríga be afilé àyi véle tépelò ni kògbo zìle Sòlòmónò àdhya ró dhi lé. ¹² Pétèró kònò tà nda dre dhi, dré tazoá móndyá nda ì dré dhi: «Ìsèrèlè ànzi ni ì, àmi ki líndrí adré gàle tà kòdhi sè àdho tà sè? Mì adré kpà àma ki no, ngóro mà 'o tá àmakya agó kònìdhi atsí to àma ki tàndi ki rinyí sè yà, kó ngalè mà dré adrelé tròle Giká ni tà rú dhi sè yà dhi na tíni àdho tà sè? ¹³ Giká Abàràrà àdhya, Ísàkà àdhya, ìndì Yàkòbhò àdhya, Giká àma ki tábhí kya nda bhà áyi adhemakandra Yésu ni mǐ lanzile tà kòdhi sè dhi nì. Mì lefè tá àmikya Yésu nda kitswálé dràle gò, akódhi ni tà gàzo rè Pilátò kandrá, tágba Pilátò nda dré tá ína akódhi ni lèzo trìle dhi. ¹⁴ Di mì gà tá àmikya Dhya lólo ìndì gyãgya nda gò, móndí pfùlepi àlo dhi ni zìzo trìle àmi dré kòdhya. ¹⁵ Di mì pfu tá dhya láti nzilepi móndí ì dré adrizó nda dràle gò, Giká dré ína akódhi ni tingázó dràdrà lésè. Ama dhya tà nda ki nobhá mǐ sè dhi 'i. ¹⁶ Agó mì dré adrelé nòle ìndì nìle kònìdhi bhà ína áyi tà ka'ika'ì Yésu ni rú na gò, rú nda dré akódhi ni 'òzo tombálé. Tàko ko, Yésu ni rú nda ì túmání tà ka'ika'ì bhàle rú nda léna dhi be dhi, ì 'o agó kònìdhi adrelé wáyi, ngóro àmi títi mì dré adrelé nòle dhi tíni.

¹⁷ Ama adrúpi ì, má nì tàle dhi, tà mì dré 'òle àmi ki kàdrì íbe Yésu rú nda ì, mì 'o tá tà nǐma ko na dhi be. ¹⁸ Di, láti nda sè dhi, Giká 'o tà í dré tá longólé drìdrì áyi pròfétà títi dhi ì tí dhi kitswálé títi. Longó tá dhi, áyi Mèsíyà ni kizà nya.* ¹⁹ Adré di leá dhi, mì kòladzá àmi ki togó agòzo Giká véle, kòtrìró àmi ki tàkonzì ì be dhi bvó. ²⁰ Mì kò'o kònìni dhi, mì ni lókyá adrezó àmi ki togó tindrì dhi ni kisú Mírì véna. Akódhi ni kpà Mèsíyà ì dré zìle àmi dré drìdrì dhi ni amù. Akódhi nda Yésu 'i. ²¹ Di, adré leá dhi, akódhi nda kàdré dhu rè bhù na, tsàle lókyá Giká dré dra tà títi dhi ki 'òzo atsálé tídhí ro dhi 'á, ngóro dré longólé kíno lésè áyi pròfétà lólo dhi ì tí dhi tíni. ²² Tàko ko, Mósè tà tá dhi: «Mírì àmi ki Giká ni pròfétà àlo má tíni dhi ni 'o apfòle àmi ki tàndi ki sùrú lésè amùle àmi dré. Adré leá dhi, mì kàdré tà títi dré dra tàle àmi dré dhi ki yi. ²³ Di, dhya ángùdhi dra pròfétà nda ni yilepi ko dhi, Giká ni akódhi nda ni tingá móndyá ína ì kòfalésè gò, akódhi ni tà 'òzo akílé.»†

²⁴ Tà bati ró dhi, kidhólé Sàmùwélè rú dhi, pròfétà àlo àlo títi kùlì longóbhá dhi ì longó tá tà adrebhá ru 'o ándrò kòni ì kòdhya. ²⁵ Àmi ró dhi, àmi ànzi adrebhá tà pròfétà ì dré longólé nda ki kisú tàylé ro dhi 'i. Mì adré kókpà tà Giká dré bhàle ru yìzo àmi ki tábhí íbe dhi ni kisú

* 3:18 3:18 A kònò Lúkà 24:25-27. † 3:23 3:23 A kònò Dùtèrònómè 18:15, 18, 19.

tàyi lé ro. Tàko ko, Giká lazí tá Abàráma dré dhi: «Má ni tà tani bha sùrú títi bvò àdhyà i dri ámi ànzi i sè.»[‡] ²⁶ Di Giká kò'o áyi adhemakandra Yésu nda apfòle dre dhi, dré rè zyà akódhi ni amùzo àmi, Ìsèrélè ànzi i vélé 'íká, kàdrìró àmi àlo àlo títi dhi i àmi kí tà kònze lésè, tà tani bhàzo àmi dri be dhi bvò.»

4

Pètèró i Yòwánì be dhi i pfò Yúdà ànzi kí bhàgo kàdrì i kandrà

¹ Pètèró i Yòwánì be dhi i dré rè dhu adrérà'a tà ta mónnyá zyandre nda i dré dhi 'á dhi, kòwánà i, tépelò likíbhá kí kàdrì, ìndì Sàdùkáyò ìbe dhi i dré atsázó àrà nda 'á. ² Ayi kí togó adrè tá aswálé àpòstolò nda i rú, i dré tá adrélé tà tadhá móndí i dré dhi sè. Angyá ko, i adrè tá Yésu ni ngàma dràdrà 'ásè dhi ni tà longó, adrézó kpà longóá dhi, mónnyá Yésu ni ka'ìbhá dhi kí kókpa nga dràdrà 'ásè.* ³ Di i dré Pètèró kí rùzo Yòwánì be bhèle bǎdzó na ngá wàlè tà. Tàko ko, kítú ndì dre. ⁴ Di, móndí àruka bí àyi kí kúlí yibhá dhi i ka'í tá Yésu gò, mónnyá títi Yésu ni ka'ìbhá dhi i dré lizózó tsàlè ànyíànyi ngùlù-nzi.

⁵ Ngá kòwa dre dhi, Yúdà ànzi kí drì kobhá i, àyi kí bhàgo i ìndì tatrítrí kúlí tadhábhá ìbe dhi, i dré ru kimózó Yèrúsalmà 'a. ⁶ Ayi kòfalé dhi tá: kòwánà kí kàdrì rú zìlè Anà dhi, Kàyáfà, Yòwánì, Alìgìzàndrè, tsàlè móndí àruka kòwánà kí kàdrì ni sùrú lésè dhi ìbe. ⁷ Di i dré Pètèró kí 'òzo apfòle Yòwánì be àyi kandrà gò, i dré lizízóá àyi tí dhi: «Mì 'o àmìkya tà kòdhi àdhi ni rìnyí sè ya, kó ngalè àdhi ni rú sè ya dhi?»

⁸ Di Pètèró gàlèpi Tirí Lólo ni rìnyí sè dhi dré logózóá àyi dré dhi: «Àmi, Yúdà ànzi kí kàdrì i bhàgo ìbe ni i, ⁹ àndrò kònìdhi, à adrè àma kí lizí tà dóro 'òlè mèrèkpe agó àlo dhi dré dhi ni tà sè, ìndì akódhi nda adrì ngíni ya dhi ni tà sè. ¹⁰ Adrè di léá dhi, àmi tùmání Ìsèrélè ànzi ìbe títi dhi i, mì kònì tà kònìdhi dóro: Agó kònìdhi adrè áyi totó rúbhá be dóro àmi kandrà, Yésu Krísto Nàzàrètà lésè dhi ni rú ni rìnyí sè. Mì tidí tá Yésu nda dràle fa kipakipa dri gò, Giká dré ína akódhi ni tingázó dràdrà lésè. ¹¹ Akódhi nda ni tà sè dhi, Giká ni Kúlí adrè tàá dhi:

«Kírà àmi dzó sibhá i mì dré gàlè gàgà dhi,
gò atsálé kírà agógó dzó nda dré adrézó áyi totó dríá dhi ró.»[†]

¹² A adrè tà tidrízó dhi ni kisú móndí twá Yésu nda rúsè dhi na ko. Tàko ko, rú àzya Giká dré afèlè mónnyá bvò dri dhi i dré kitswázó adrílé ásà dhi yókódhó.»

¹³ Di Yúdà ànzi kí bhàgo kàdrì nda i kònò Pètèró i Yòwánì be adrérà'a tà ta tirí àko dre dhi, àyi kí líndrì dré gàzo bhwǎbhwa. Angyá ko, i nò tá dhi, àyi nda i tá móndí tàko tà ndabhá nìlè ko dhi 'i. Di, i nì kpà tàlè dhi, àyi móndí adrèbhá tá tùmání Yésu be dhi 'i dhi be. ¹⁴ Di, i dré tá adrélé mèrèkpe agó adrìlèpi nda ni no adrérà'a àyi totó àyi làga dhi sè dhi, i kitswá tá àyikya kúlí logó àyi tí bwà ko. ¹⁵ Di i dré Pètèró kí 'òzo pfòle Yòwánì be àyi kandrásè kivi na gò, i dré tà nda ni 'a nyàzo àyi kòfalé ¹⁶ tàzoá dhi: «Mà ni 'oá àgo kòdhi kí tà sè ngíni? Tàko ko, mónnyá títi adrèbhá Yèrúsalmà 'a dhi i nì tàlè dhi, àyi nda i 'o àyikya tà líndrìga ró dhi 'í dhi be. Mà kitswá àmakya kayíá bwà ko. ¹⁷ Di, adrè léá dhi, mà kòlogá àyi tàzoá dhi, i kògò

[‡] **3:25** 3:25 Giká ni Kúlí tisìlè Gírìkì tí sè dhi adrè tàá kònwa dhi: «Má ni tà tani bha sùrú títi bvò àdhyà i dri ámi kórì sè.» Kórì nda Yésu, Mèsíyà 'i. A kònò Kìdhoma 22:18; 26:4. * **4:2** 4:2 Sàdùkáyò kònì i tá Yúdà ànzi kí drì kobhá, adrèbhá ngangà dràdrà 'ásè dhi ni tà ka'í ko dhi 'i.

[†] **4:11** 4:11 A kònò Longó i 118:22.

vélé tà ta dhya àlo dré agó kòdhi ni rú sè ko, tà kòdhi ni rúbí kògòró la'úlé mómndí i kòfalésè lile drìdrì ko dhi bvó.»

¹⁸ Di ì dré gòzo àyi nda ki azí gò, tà tàma ìndì tà tadhama Yésu ni rú sè dhi ni logázó àyi dré tà tándi ró. ¹⁹ Di, Pétèró i Yòwánì be dhi ì dré logózóá àyi tí dhi: «Mì lanzí rè tà kònìdhi ni bvó ká: Adrélé Giká ni kúlí ga 'òle, kitswázó àmi ki kúlí ka'ì 'òle dhi, tsì dóro Giká m̀lèsè? ²⁰ Tàko ko, mà kitswá àmakya tà mà dré nòle mì sè ìndì mà dré yìle bíbhálé sè dhi ki longoma tayí bwà ko.»

²¹ Di bhàgo kàdrì nda ì dré gòzo kúlí aswaaswa ki ta àyi dri gò, ì dré àyi ki tayízó lile. I kisú tá àyikya tà àlo tà ñozo àyi dri dhi ko. Tàko ko, mómndyá títi dhi ì adré tá Giká ni rú bha kùle tà ru 'òlepi nda ni tà sè. ²² Angyá ko, mèrèkpè agó adrìlépi líndrìga ró nda ni kóná lavú tá ina nyadhi-rì.

Yésu ni ka'ìbhá ì zi tà Giká tí

²³ A kòtayí Pétèró i Yòwánì be dre dhi, ì dré gòzo àyi ki arúpi Yésu ni ka'ìbhá dhi i véna, tà títi kòwánà kàdrì i bhàgo ìbe dhi ì dré tàle àyi dré dhi ki títi. ²⁴ Ayi nda ì kòyi tà nda i dre dhi, ì dré ngàzo kúlí yo togó àlo sè tàzoá Giká dré dhi: «Mírì rúku ró bhù ki bhàlepi bvò be, yìandre be, ìndì ngá títi àyi lé dhi ìbe ni, ²⁵ mí longó tá kúlí àmi màràbà, àma ki tábhí Dàwídì tí Tírì Lólo ni rinyí sè mì, tàzoá dhi:

<Súru títi dhi ki togó aswá àdho tà sè?

Mómndyá bvò àdhya ì yi ru kitswázó tà àngyá 'o àdho tà sè?

²⁶ Ópí kàdrì bvò àdhya ì lotó àyi, ìndì mómndí ki kàdrì ì kimó ru, kitswázó ru pfu Mírì Giká rú, ìndì akódhi ni Mèsíyà rú.*

²⁷ Tà bàti ró dhi, bhàandre kònìdhi 'á dhi, Eródè i Pòtiyò Pilátò be dhi ì amú tá ru túmání mómndí súru twá ro dhi ìbe ìndì Ìsèrèlè ànzi ìbe, kitswázó tà 'o àmi adhemakandra lólo, Yésu mí dré zìle dhi rú. § ²⁸ I 'o kònìni, kitswálé tà mí dré kisùle 'òle kínó lésè àmi rinyí sè dhi ì kò'oró ru be dhi bvó. ²⁹ Di nyànómvá dhi, Mírì, mí kòyi kúlí aswaaswa ì dré adrélé tàle àma rú dhi i. Mí kòfè rinyí àma àmi màràbà i dré, adrézó àmi kúlí longó tirì àko. ³⁰ Mí kòkidzì kpà àmi drìgá rinyi ró dhi, adrézó mómndí ki tidrì àyi ki drà i lésè, adrézó kpà tà líndrìga ró adrèbhá àmi rinyí tadhá dhi ki 'o, àmi adhemakandra lólo, Yésu ni rú sè.» ³¹ I kòzi tà nda i Giká tí akilé dre dhi, àrà ì dré ru kimózó lána nda dré ru kizízó. Di ì dré gàzo títi Tírì Lólo ni rinyí sè gò, ì dré ngàzo adrélé Giká ni kúlí longó mómndí i dré tirì àko.

Yésu ni ka'ìbhá ì lanzí àyi ki ngá i àyi kòfalésè

³² Mómndyá títi Yésu ni ka'ìbhá dhi ì amú tá ru adrélé ngá àlo ró àyi ki togó na ìndì àyi ki tà kisùkisù na. Dhya àlo àyi kòfalé adrèlépi tàá dhi, ngá ina ngbà 'í i dré kalóma dhi tá yókódhó. Be ró dhi, ì adré tá àyi ki ngá títi dhi ki lanzí àyi kòfalésè. ³³ Apóstolò ì adré tá Mírì Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi ni tà longó rinyí kàdrì sè. Di àyi tá Giká ni togó tani ìbe àyi rú. ³⁴ Dhya àlo lemerè ro àyi kòfalé dhi tá yókódhó. Angyá ko, àyi títi adrèbhá amvú ìbe yà, kó ngalè dzó ìbe yà dhi ì adré tá ngá nda ki lagí, adrézó làfa ni ni adó alizo ³⁵ bhàà àpóstolò i kandrà. Di à adré tá làfa nda ni lanzí mómndí àlo àlo ì dré ngóro àyi ki lemerè dré adrélé dhi tíni.

³⁶ Agó àlo rú be Yòséfà angálépi Lévi ni súru lésè, tìle tùrù Kìpìrò àdhya na dhi tá àyi kòfalé. Apóstolò ì fè tá drá rú Bàrànába. (Rú nda kòdhi adré làé tàle dhi «Mv́ adrélépi mómndí ki togó timbà dhi.») ³⁷ Akódhi nda tá

‡ 4:26 4:26 A kònò Longó i 2:1-2. § 4:27 4:27 A kònò Mátáyò 27:1-2; Lúkà 23:7-11.

amvú àlo dhi íbe gò, dré lagízóá, làfa ni ni adózó alìzo bhàá àpóstolò i kandrá.

5

Anànyà i Sàfirà be dhi

¹ Agó àlo rú be Anànyà dhi i tòkó ni Sàfirà be dhi i tá kpà amvú àlo dhi íbe gò, ì dré lagízóá. ² Di, Anànyà nda dré ína làfa ni àruka tingázó zùle àyi tándi dré gò, àmbí ni ni dòzo lizo bhàá àpóstolò i kandrá. Di akódhi ni tòkó nǐ tá kpà tà nda dóro.

³ Gò Pétèró dré tàzoá drá dhi: «Anànyà, mí tayí mína Sàtánà fìle ámi togó na àdho tà sè? Mí tà kinzò Tírí Lólo dré gò, amvú kòdhi ni làfa àruka tingázó zùle ámi tándi dré. ⁴ Drìdrì mí dré amvú nda ni lagízó dhi kandrá dhi, amvú nda tá mína 'i ko? Mí dré lagízóá dhi àmvolèsè dhi, làfa nda tá mí drìgá gò, mí dré tá kitswázó tà ángùdhi mí dré lèle 'òle dhi ni 'o ásà dhi ko? Mí 'o di mi ngíni tà kòdhi ni kisù 'òle kònìni dhi? Mí tà kinzò móndí i dré ko. Be ró dhi, mí tà mína kinzò Gìká dré.» ⁵ Anànyà kòyi kúlí nda i dre dhi, dré dhèzo dràle. Di tirì dré móndyá títi tà nda ni yibhá dhi ki 'òzo lavúlé. ⁶ Gò kàdhùrà àruka ì dré alìzo akódhi ni àbvò do lambélé gò, ì dré pfòzo sǐá.

⁷ Anyíanyi sàa na àmvolèsè dhi, Anànyà ni tòkó dré afízó Pétèró i vélé, tà lavúlépi nda ni nǐ àko ró. ⁸ Pétèró dré lizízóá tíá dhi: «Mí tà rè má dré ká: Mì lagí amvú kòdhi làgí be kòdhòpi bàti?» Tòkó nda logó dhi: «Àyíya, kòdhi làgí nda 'i.» ⁹ Di Pétèró tà drá dhi: «Mì 'o àmi ngíni ru yi ámi agó be kitswázó Mírì ni Tírí tabhǐ litílé dhi? Mí nò rè ká! Dhya ámi agó ni sibhá dhi i dzó tí. Ì ni kókpà ámi do pfòzo mí be.» ¹⁰ Gbá kòdhwa, tòkó nda dré dhèzo dràle Pétèró kandrá. Gò kàdhùrà nda ì dré afízó akódhi ni àbvò kisú. Ì dré dòzoá, pfòzo sǐá agó ni làga. ¹¹ Di tirì dré móndyá títi Èkèlézyà le dhi ki 'òzo lavúlé, túmǎní móndyá títi tà nda ni yibhá dhi íbe.

Àpóstolò ì 'o tà líndrìga ró dhi i bǐ

¹² Àpóstolò ì adrè tá tà líndrìga ró adrèbhá Gìká ni rǐnyí tadhá dhi ki 'o bǐ móndí i kòfalé. Móndyá ka'ibhá títi dhi ì adrè tá ru kimó togó àlo sè tépelò ni kògbo zǐle Sòlòmónò àdhya ró dhi na. ¹³ Di, móndí àruka ì adrè tá tabhǐle ru amú àyi íbe ko, tágba móndyá títi dhi ì dré tá adrézó àyi ki rú ta dóro dhi. ¹⁴ Tágba kònìni dhi, móndí zyandre àgo ró ìndì tòko ró dhi ì adrè tá Mírì Yésu ni ka'ì, adrézó ru amú móndyá ka'ibhá nda íbe adrélé lǐle drìdrì. ¹⁵ Àsà dhi, à adrè tá dràbhá ki do tobhàle lánzá i dri ìndì kíndri i dri látì i bhálésè, kitswálé Pétèró kònì dra lavú dhi, ndìndì akódhi ni líndrì kòlavúró àyi nda ki àruka i drìsè gò, ì kàdrìró be dhi bvó. ¹⁶ Móndí zyandre angábhá bhàandre ànyi Yèrúsalemà làgásè dhi i lésè dhi ì adrè tá kpà dràbhá ki adó, móndí tirì kònzi ì dré adrélé mǐ pfòle dhi íbe, alìzo àyi íbe. Gò àyi títi nda ì dré adrézó adrélé.

A pfo àpóstolò ki mǐ

¹⁷ Di kòwánà ki kàdrì túmǎní móndyá títi akódhi làga adrèbhá Sàdùkáyò i ró dhi íbe dhi, ì adrè tá lovó kònzi bha àpóstolò nda i rú. ¹⁸ Gò ì dré àyi ki rùzo bhèle bǎdzó móndyá títi ì dré dhi na. ¹⁹ Di, ngátsi sè dhi, ángéló Mírì àdhya dré ína bǎdzó nda ni ti ki tinzìzo, àyi ki adrìzo apfòzo àyi íbe gò, tàzoá àyi dré dhi: ²⁰ «Mì lǐ àmi ki totó tépelò na, adrélé lídrì tídhí ro kòdhi ni rúbí longó móndí i dré.» ²¹ Di drùbhǐ kíno, ì dré lizo tépelò na

gò, kidhólé adrélé mómndí ki tadhá, ngóro ángéló nda dré tá tàle àyi dré dhi tíni.

Kòwánà ki kàdrì nda i mómndyá akódhi làga dhi íbe dhi ì kòtsa dre dhi, ì dré Ìsèrélè ànzi ki bhàgo kàdrì ki kimózó títi. Gò ì dré mómndí ki mùzo kitswálé àpóstolò nda ki adrì bǎdzó lésè. ²² Di, dhya mùle nda ì kòtsa dre dhi, ì kisú tá àyi nda i bǎdzó na ko. Di ì dré gòzo gòle tà nda ni longó bhàgo kàdrì nda i dré, tàzoá dhi: ²³ «Mà dré tsàzo kònàle dhi, mà kisú tá dhi, à atsú tá bǎdzó ni ti i gǎgǎ. Mà kisú kpà bǎdzó likíbhá i adrérà'a àyi ki totó dzóti nda i kandrá. Di, mà kònzi dzóti nda i dre dhi, mà dré àmakya dhya àlo kisúzó ko.» ²⁴ Di tépelò likíbhá ki kàdrì, kòwánà kàdrì íbe dhi ì kòyi tà nda dre dhi, àyi ki drì dré abízó gò, ì dré adrézó lizíá àyi kòfalésè ngalè àdho tà 'o tá àpóstolò nda i nì ya dhi. ²⁵ Di dhya àlo dré atsázó longóá àyi dré dhi: «Mì yi rè ká! Ago mì dré tá bhèle bǎdzó na dhi ì totó àyi tépelò na, adrélé mómndí ki tadhá.» ²⁶ Gò tépelò likíbhá ki kàdrì nda ì dré ngàzo lìle mómndí ni íbe, àpóstolò nda ki adrì alizo àyi íbe. Di, ì adrì tá àyi rìnyí sè ko, ì dré tá adrélé ngá ro, mómndí zyandre dhi ki dra àyi ki lebhé todràle kírà sè dhi sè.

²⁷ Ì kàdrì àyi dre dhi, ì dré àyi ki 'òzo apfòle bhàgo kàdrì nda i kandrá gò, kòwánà ki kàdrì dré àyi ki lizíó tàzoá dhi: ²⁸ «Mà logá tá àmi dré tà tadhama agó kòdhi ni rú sè dhi ko? Di, mì nò rè ká! Mì 'o àmikya tà mì dré adrélé tadhálé kòdhi ayíle Yèrusalémà 'àsè títi dre. Mì adrè kpà agó kòdhi ni kàrí le bhàle àma dri.»

²⁹ Gò Péteró i àpóstolò àruka nda íbe dhi ì dré logózóá dhi: «Adrè làé dhi, mà kàdré Giká ni kúlí ka'í 'òle dhi kòdhya, mómndí kya ko. ³⁰ Giká àma ki tábhí kya tingá Yésu mì dré tá àmikya tidíle dràle fa kípakipa dri dhi dràdrà lésè. ³¹ Di Giká dré akódhi nda ni tingázó kurú na bhàle àyi dríagó lésè adrélé ópí kàdrì ro ìndì mómndí ki tidrìlépi ró, kòfèro láti Ìsèrélè ànzi ì dré àyi ki togó ladzázó, Giká kòtrìro àyi ki tàkonzì i be dhi bvó. ³² Ama dhya tà nda ki nobhá mì sè dhi 'i, ngóro Tírí Lólo Giká dré afèle mómndyá adrèbhá àyi kúlí ka'í 'òle dhi ì dré dhi dré kpà adrélé dhi tíni.»

³³ Bhàgo kàdrì nda ì kòyi tà nda i dre dhi, àyi ki togó dré aswázó tà tàndi ró gò, ì dré adrézó àyi ki le 'òle todràle. ³⁴ Fàrìsáyò àlo rú be Gàmàliyélè dhi tá àyi nda i kòfalé. Akódhi nda tá tatrìtrì kúlí tadhálépi lindrì ro mómndyá títi ì mìlésè dhi 'i. Di dré ngàzo àyi totó bhàgo kàdrì nda i kòfalé tàá dhi, à kò'o rè àgo nda i pfòle kivi na lókyá tsà sè. ³⁵ Gò dré tàzoá bhàgo nda ì dré dhi: «Ìsèrélè ànzi ni i, mì kàdré àmi ki líkí, tà mì dré adrélé lèle 'òle àgo kòdhi i rú dhi sè. ³⁶ Gí rè lavúlé ko, Tèwúdà apfò tá ína tàá dhi, ì mómndí kàdrì 'i. Gò mómndí ànyíanyi kámá-su dhi ì dré ru amúzó akódhi be. Di, akódhi ni pfùzo dràle gò, akódhi ni lebhèbhá nda ki lapézó títi gò, àyi ki tà dré akízó nyinyi. ³⁷ Amvolásà dhi, Yùdàsì angálépi Gàliláyà lésè dhi dré kpà apfòzo lókyá à dré tá adrérà'a mómndí ki na dhi 'á gò, dré mómndí zyandre dhi ki sèzo í vésè. Di, akódhi ni pfùzo kpà dràle gò, akódhi ni lebhèbhá nda ki lapézó títi. ³⁸ Di nyànomvá, má adrè tàá àmi dré dhi: Mì kòtro àgo kòdhi ki tà rú ko. Mì tayí àyi lìle. Tàko ko, tà ì dré adrélé lèle 'òle dhi kàngá mómndí ì vélésè dhi, a ni dra akílé. ³⁹ Di, tà nda kàngá ína Giká vélésè dhi, mì kitswá àmikya àyi ki kíkí bwà ko. Mì kàdré di àmi ki líkí, mì kòkisúro àmi adrérà'a ru pfu Giká be ko!» Di bhàgo kàdrì nda ì dré Gàmàliyélè ni kúlí ka'izo. ⁴⁰ Gò ì dré àpóstolò nda ki azízó, àyi ki 'òzo bhwàle gò, lazízóá àyi dri dhi, ì kògò vélé tà ta Yésu ni rú sè ko. Gò ì dré àyi ki tayízó lìle.

⁴¹ Di àpóstolò nda ì dré apfòzo bhàgo kàdrì nda ì vélèsè lenzébe lavúlé, Giká dré tá ka'ile ì kònya kanyò Yésu ni rú ni tà sè dhi sè. ⁴² Di kítú àlo àlo títi ì sè dhi, ì adré tá tà tadhá tépelò na ìndì móndí ki dzó ì 'àsè, adrézó Rúbí Tani longó, adrézó tadhá dhi, Yésu Mèsíyà 'i káyà dhi.

6

A kipè àgo nzi-drì-rì dhi ì kitswálé àpóstolò ki ledé

¹ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, Yésu ni ka'ibhá ì adré tá lizólé lile drìdrì. Di, àyi nda ì kòfalé dhi, Yúdà ànzi adrèbhá Gíríkì ti ta dhi ì dré ngàzo adrélé kúlí ti Yúdà ànzi adrèbhá Èbèrè ti ta dhi ì rú. ì adré tá tàá dhi, à adré tá àyi ki tàyítòkò ki tà tivì, à dré tá adrèrà'a mánýàngá lanzí móndí ì dré kítú àlo àlo ì sè dhi 'á. ² Di àpóstolò mudrì-drì-rì dhi ì dré móndyá ka'ibhá títi dhi ki kímózó gò, tàzoá àyi dré dhi: «Kitswá mà dré Giká ni kúlí tadhama tayízó, kitswázó mánýàngá ni tà 'o dhi ko. ³ Di àma ki adrúpi ì, lè mì kòkipè àmi kòfalé àgo nzi-drì-rì gabhá Tírí Lólo sè ìndì tògyá sè, àyi ki tà dré adrézó dóro móndí ì mìlèsè dhi ì, mà kòtayíró àzì nda àyi drígá. ⁴ Di àma ró dhi, mà ni àma ki fe títi adrélé tà ta Giká be, adrézó kpà akódhi ni kúlí tadhá.» ⁵ Di móndyá zyandre títi nda ì dré tà nda ni ka'izo. Gò ì dré Sètèfánò, adrélépi tà ka'ika'ì ìbe kàdrì ìndì gàlepi Tírí Lólo sè dhi ki kipèzo, túmání Fílípò ìbe, Pòròkórò be, Nìkànórà be, Tímónà be, Pàrùménà be, tsàle Nìkòlá angálépi Atiyòkiyà lésè, Yúdà ànzi ki Giká ni ka'ilepi dhi be. ⁶ Gò ì dré àyi nda ki bhàzo àpóstolò ì kandrá. Di àyi nda ì dré tà zìzo Giká tí àyi dré, drígá bhàzo àyi àlo àlo títi ì dri, Giká kòbhàró tà tani àyi dri be dhi bvò.

⁷ Di Giká ni kúlí adré tá ayílé lile drìdrì. Móndyá ka'ibhá Yèrúsalmà na dhi ì adré tá lizólé lavúlé. Àyi nda ì kòfalé dhi, kòwánà zyandre dhi ì ka'ì tá Yésu gò, adrézó tròle akódhi ni tà rú.

A ru Sètèfánò

⁸ Sètèfánò nda tá Giká ni togó tani ìbe í rú, ìndì rìnyí ni ìbe bí gò, dré adrézó tà kàdrì líndrìga ró adrèbhá Giká ni rìnyí tadhá dhi ki 'o móndí ì kòfalé. ⁹ Di, móndí àruka angábhá lísambò dzó zile «Màràbà trìle dhi kya» ró dhi lésè dhi, ì dré ngàzo ligílé Sètèfánò rú, adrézó tà kayí tíá. Àyi nda ì tá Yúdà ànzi angábhá Kìrénè lésè, Alìgìzàndrìyà lésè, bvò Kìlikìyà àdhyà lésè, ìndì bvò Asíyà àdhyà lésè dhi 'i. ¹⁰ Di, ì kitswá tá àyikya Sètèfánò ni lavú bwà ko. Angyá ko, adré tá tà ta tògyá sè ìndì Tírí Lólo ni rìnyí sè.

¹¹ Gò ì dré làfa fèzo lùzu ró móndí àruka ì dré, ì kòtáro kinzò sè dhi: «Mà yi Sètèfánò adrèrà'a làdhá dha Mósè rú, ìndì Giká rú.» ¹² Di ì dré móndí zyandre dhi ì, bhàgo ì, ìndì tátírítrí kúlí tadhábhá ìbe dhi ki 'a tifízó ligílé Sètèfánò rú. Gò àyi nda ì dré akódhi ni rùzo, drìzoá lizo ába Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì ì kandrá. ¹³ Di ì dré móndí àruka ki 'òzo pfòle tàá kinzò sè dhi: «Agó kòdhi adré ngbú adrélé tà ta kònzi àma ki tépelò lólo dhi rú, ìndì Mósè ni tátírítrí kúlí rú. ¹⁴ Tàko ko, mà yi akódhi adrèrà'a tàá dhi, Yésu Nàzàrétà lésè kòdhi ni tépelò nda ni pfu gò, labhi Mósè dré tayílé àma dré dhi ki ladzázó.» ¹⁵ Di bhàgo kàdrì títi ru kímóbhá nda ki mǐ tá Sètèfánò dri gò, ì dré nòzoá dhi, akódhi ni mǐbhalé tá ángéló àdhyà tíni.

7

Sètèfánò logó kúlí Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì ì dré

¹ Gò kòwánà ki kàdrì dré lizízoá Sètèfánò tí dhi: «Tà tàle mí rú kòdhi ì tà bàti 'i?»

² Di Sètèfánò dré logózóá dhi: «Áma adrúpi i áma atá íbe ni i, mì yi rè áma kúlí ká! Gíká m̄lanz̄ilanzi ro dhi agá tá àma ki tábhí Abàráma kandra, akódhi dré tá adrérà'a bvò Mèsòpòtámíyà àdhya na dhi 'á, dr̄dr̄i dré bhà mòzo bvò Kàránà àdhya na dhi kandra. ³ Gíká dré tazoá drá dhi: <Mí tayí ámi bvò i ámi sùrú be, lizo bvò má dré dra tadhále mí dré dhi na.>* ⁴ Di Abàráma dré bvò Kàlàdáyò kya ni tayízó gò, lizo bhà mo Kàránà na. Akódhi ni atá ni dràma àmvolésè dhi, Gíká dré akódhi ni amùzo alile bvò mì dré adrézó adrélé àndrò kònìdhi lé.

⁵ Di, Gíká fè tá akódhi dré bvò tàyilè ro dhi kònwàrè ko. Fè tá ndìndì àrà dré kitswázó pá bha lána dhi ko. Di, lazí tá ína dhi, í ni dra bvò nda ni fe akódhi dré, ìndì bvò nda ni adrè akódhi ni toyó i dré tàyilè ro, tágba dré rè dhu adrézó mvá àko dhi. ⁶ Gíká tà drá dhi: <Ámi toyó ki adrè mómndí twá i ró mómndí àruka ki bvò na. A ni àyi ki bha adrélé mārábà i ró, adrézó àyi ki m̄ pfo kóná kámá-su. ⁷ Di, má ni mána tà bha sùrú dra àyi ki bhàlepi adrélé mārábà i ró dhi dri. Amvolásà dhi, ì ni angá bvò nda lésè, agòle adrélé áma lindrì bha àrà kònìdhi 'á.>† ⁸ Gò Gíká dré tà bhàzo ru ȳzo Abàráma be tazoá dhi, ì kòlwà àyi ki ànziàgo i títi, tà ru ȳzo nda ni tadházó.‡ Gò Abàráma dré Ísákà ni t̄izo gò, akódhi ni lwàzo k̄tú ni nzi-dri-na sè. Ísákà dré Yàkóbhò ni t̄izo gò, Yàkóbhò nda dré àma ki tábhí mudrì-dr̄i-r̄i dhi ki t̄izo.

⁹ Amvolásà dhi, àma ki tábhí ì dré lovó kònzi bhàzo àyi ki t̄ugumvá Yòséfa rú gò, ì dré akódhi ni lagízó adrélé mārábà ro bvò Èzèpètò àdhya na. Di, Gíká tá ína t̄umání akódhi be gò, ¹⁰ dré akódhi ni apázó akódhi ni kizà títi i lésè. Tàko ko, fè tá t̄ogyá akódhi dré, akódhi ni tà 'òzo adrélé dóro Fàráwò, ópí kàdrì Èzèpètò dr̄ile dhi m̄lèsè. Di Fàráwò nda dré Yòséfa ni bhàzo adrélé ópí ro í bvó Èzèpètò dr̄ile, ìndì tà títi àyi dzó kàdrì na dhi i dr̄ile.

¹¹ Gò kàrábhò dré dhèzo bvò w̄yi Èzèpètò àdhya 'ásè, ìndì Kàránà àdhya 'ásè. Kizà tá kàdrì lavulé gò, àma ki tábhí ì dré kitswázó mányàngá kisú bwà ko. ¹² Di Yàkóbhò k̄oyi ngánò tá Èzèpètò na be dhi dre dhi, dré àma ki tábhí ki mùzo lile kònàle vésè ni àlo sè. ¹³ Di vésè ni r̄i sè dhi, Yòséfa dré àyi 'òzo àyi adrúpi nda ì dré n̄ile gò, Yòséfa ni sùrú tadházó Fàráwò dré. ¹⁴ Gò Yòséfa dré mómndí mùzo lile àyi atá Yàkóbhò ki adr̄i àyi sùrú íbe títi. Àyi nda i tá mómndí nyadhi-na-dr̄i-mudrì-dr̄i-nzi. ¹⁵ Di Yàkóbhò ì dré lizo àma ki tábhí íbe Èzèpètò na gò, ì dré todràzo kònàle. ¹⁶ Bvóá dhi, àyi ki àbvò ki dòzo lizo bhàá mógó àlo Sikémè le dhi na. Abàráma gi tá mógó nda làfa sè Emórà ni ànzi i dr̄igá.

¹⁷ Lókyá Gíká dré tá adrérà'a 'òle tà í dré tá lazilé Abàráma dré dhi ni 'o dhi 'á dhi, mómndyá àmakya ì lizó tá zyandre ró Èzèpètò na. ¹⁸ Gò ópí kàdrì àzya Yòséfa ni tà n̄ilepi ko dhi dré ngàzo adrélé òpì nya Èzèpètò dri. ¹⁹ Akódhi nda dré àma ki sùrú ki litízó, àma ki tábhí ki m̄ p̄fòzo, àyi ki 'òzo àyi ki ànzi k̄urì ki labhé tayilè, ì kòtodr̄aró be dhi bvó.

²⁰ Di lókyá nda sè dhi, Mósè ni t̄izo. Akódhi ni tà avé tá Gíká m̄lèsè tò. A dré akódhi ni likízó atá ni ni dzó na mbă na. ²¹ Di à kòlabhé akódhi tayilè dre dhi, Fàráwò ni zapi dré akódhi ni kisúzó gò, dòzoá likilè àyi t̄andì ni mvá ro. ²² Gò Mósè nda ni tadházó t̄ogyá w̄yi Èzèpètò kya sè gò, dré mbàzo atsálè r̄inyi ró kúlí tàma sè ìndì tà 'òma sè.

* **7:3** 7:3 A kònò Kìdhoma 12:1. † **7:7** 7:7 A kònò Kìdhoma 15:13-14. ‡ **7:8** 7:8 Tà Gíká dré tá bhàle ru ȳzo Abàráma be tazoá dhi, ì kòlwà àyi ki ànziàgo i títi kònìdhi adrè tá tadhá dhi, àyi tá Gíká ni sùrú 'i káyà dhi.

²³ Mósè ni kóná kòtsa nyadhi-rĩ dre dhi, dré kisùzoá dhi, í ni lí áyi adrúpi Ìsèrélè ànzi ki no. ²⁴ Gò dré Èzèpétò agó àlo dhi ni nòzo adrérà'a Ìsèrélè mvá àlo dhi ni mĩ pfo. Di dré fizo dhya adrélé mĩ pfòle nda ni tàrà ga gò, Èzèpétò agó nda ni pfùzo dràle. ²⁵ Mósè adrè tá ína kisùá dhi, áyi adrúpi Ìsèrélè ànzi ki tá nĩa tàle dhi, Giká amù i kitswálé àyi ki apá dhi be. Di, ì nĩ tá àyikya tà nda ko. ²⁶ Kítú bvoá dhi sè dhi, Mósè dré tsàzo Ìsèrélè ànzi rĩ dhi ki kisú adrérà'a ru pfu. Lè tá àyi ki 'òle ru amú tódhyá àyi kòfalésè gò, dré tàzoá àyi dré dhi: <Áma arúpi i, àmi kó adrúpi i ró dhi, mĩ adrè di àmikya ru 'o kònze àdho tà sè?> ²⁷ Di, dhya adrélépi tá áyi adrúpi ni mĩ pfo dhi dré ína Mósè ni gbòzo, tàzoá dhi: <Adhi bhà mĩ adrélé ópí ro ìndì tàbvó tàlepi ró àma drìle dhi nì?> ²⁸ Mí adrè mína áma le pfùle dràle, ngóro mí dré Èzèpétò agó kònàdhi ni pfùle dràle agyá dhi tĩni?§ ²⁹ Mósè kòyi kúlí nda dre dhi, dré lapázó bvò nda lésè, lìle atsálé móndí twá ro bvò Màyànà àdhya na. Gò dré ànziàgo rĩ dhi ki tizo kònale.

³⁰ Kóná nyadhi-rĩ àmvolésè dhi, ángéló àlo dhi dré agázó Mósè kandrá fanzi adrélépi tá kòle àtsi ró dhi na, duku ànyi kóngó Sínáyì àdhya làga dhi na. ³¹ Di Mósè kònò tà nda dre dhi, akódhi ni líndrí dré gazo bhwábhwa ngá dré adrélé nòle nda ni tà sè. Dré tá adrérà'a áyi kisí ànyi ngá nda ni no dhi 'á dhi, dré Mírì ni kúlí yizo tàá dhi: ³² <Ma Giká àmi tábhí kya 'i, Giká Abàràrà àdhya, Ísàkà àdhya ìndì Yàkóbhò àdhya 'i.> Mósè dré ngazo adrélé lyàle gò, dré gòzo ngá nda ni tabhì nòle ko tirì dré. ³³ Di Mírì dré tàzoá drá dhi: <Mí tuvù àmi kámókà i mí pásè. Tàko ko, àrà mí dré adrézó àmi totó 'á kòndhi, àrà lólo dhi 'i. ³⁴ Má nò kizà áma móndyá ì dré adrélé nyàle Èzèpétò na dhi, àyi ki tongotongo ki yizo dre. Di má así kitswálé àyi ki apá dhi bvó. Mí alì di nyànomvá, má kòmùró mĩ lìle Èzèpétò na.>*

³⁵ Mósè kòdhi, dhya Ìsèrélè ànzi ì dré tá gàle tàzoá drá dhi, <Adhi bhà mĩ adrélé ópí ro ìndì tàbvó tàlepi ró àma drìle dhi nì?> nda 'i. Di, Giká mù tá ína akódhi nda adrélé àyi ki ópí ro ìndì àyi ki apálépi ró dhi kòdhya. Mù tá akódhi ángéló agálépi akódhi kandrá fanzi adrélépi tá kòle dhi na dhi sè. ³⁶ Di Mósè nda adrì tá Ìsèrélè ànzi i apfòzo àyi íbe Èzèpétò lésè dhi nì. 'O tá tà líndrìga ró adrèbhá tá Giká ni rìnyí tadhá dhi i Èzèpétò na, yìandre Kika mìle, ìndì duku na kóná nyadhi-rĩ.†

³⁷ Mósè kòdhi, dhya tá tàlepi Ìsèrélè ànzi i dré dhi, <Giká ni pròfètà àlo má tĩni dhi ni 'o apfòle àmi ki tàndì ki sùrú lésè amùle àmi dré> nda 'i.‡ ³⁸ Akódhi nda tá túmání àma ki móndyá ru kimóbhá duku na dhi íbe. Totó tá i àma ki tábhí ki kòfalé 'á, ángéló adrélépi tà ta í be kóngó Sínáyì àdhya drìna dhi be. Kisú tá kúlí lídrì àdhya i gò, kúlí nda ki longózó tayílé àma dré.

³⁹ Di, àma ki tábhí nda ì lè tá àyikya akódhi ni kúlí ka'ìle 'òle ko. Be ró dhi, ì gá tá àyikya akódhi. Ayi ki togó na dhi, ì lè tá gòle Èzèpétò na. ⁴⁰ Gò ì dré tàzoá Arónà dré dhi: <Mí ledé àma dré giká kitswábhá àma ki drì ko dhi i wà. Angyá ko, kàdré ína Mósè àma ki adrìlepi apfòle Èzèpétò lésè kòdhi ni tà sè dhi, mà nĩ ngalè àdho tà 'o akódhi nì ya dhi ko.> ⁴¹ Di ì dré tí ngbòlò líndrí ledézó, ngá fèzo drá mòbòmà ro gò, gwányá 'òzo lenzézó ngá líndrí ì dré tá ledélé àyi ki drìgá sè nda ni tà sè. ⁴² Di, Giká dré ína àmvò alázó àyi rú gò, àyi ki tayízó adrélé líndrì fe bhìbhínyà bhù na dhi i dré, ngóro tisìle búkù pròfètà kya na dhi tĩni:

§ 7:28 7:28 A kònò Pfòma 2:14. * 7:34 7:34 A kònò Pfòma 3:5-10. † 7:36 7:36 A kònò Pfòma 7:3; 14:21; Ngá nàma 14:33. ‡ 7:37 7:37 A kònò Dùtèrònómè 18:15, 18.

«Isèrèlè ànzì nì ì, mì alì tá tsì kà'wá pfùle dhi kì afè má dré mòbòmà àruka ìbe,

mì dré tá adrérà'a duku na kóná nyadhi-rì dhi 'á dhi 'í?

⁴³ Kóko! Mì todó tá àmìkya ngá líndrí mì dré tá ledéle kitswázó líndrí fe drá dhi ì kòdhya:

wémà Mólókò àdhyà ì bhìbhínyà líndrí àmì kì gìká Ràyífánà àdhyà be. §

Di ásà dhi, má nì àmì kì mu adrélé móndí twá ì ró

bvò Bàbìlónà àmvona dhi na. >*

⁴⁴ Ama kì tábhí nda ì todó tá kpà tàbèrènákolò adrélépi Gìká nì adrema nì tà tadhá dhi duku 'ásè. A ledé tá tàbèrènákolò nda lású be ngóro Gìká dré tá tàle Mósè dré dhi tìni, ìndì ngá líndrí dré tá tadhále drá dhi tìni. ⁴⁵ A kòtayí tàbèrènákolò nda àma kì tábhí ì dré Yòsúwà be dre dhi, àyi nda ì dré dòzoá lizo ába bvò sùrú twá Gìká dré dròle àyi kandrásè dhi kya na. Gò tàbèrènákolò nda dré adrézó bvò nda lé tsàle ópí Dàwídì nì lókyá 'á.

⁴⁶ Dàwídì nda nì tà tá dóro Gìká mìlésè gò, dré Gìká nì ti lizizó, kòtayíró ì dzó kàdrì si Gìká Yàkòbhò àdhyà dré. † ⁴⁷ Di, Dàwídì nì mvá Sòlòmónò dré ìna dzó kàdrì nda nì sizo drá nì. ⁴⁸ Di, Gìká kurú na bhù na dhi adré ìna adrélé dzó móndí ì dré adrélé síle dhi ì 'ásè ko. Ngóro pròfétà dré adrélé tàle dhi tìni:

⁴⁹ «Mírì tà dhi: Bhù àrà má dré adrézó lírìlé adrélé òpì nya 'á dhi 'ì,

ìndì bvò àrà má dré adrézó áma pá bha dríá dhi 'ì.

Mì nì dì dzó kárà be ngìni dhi nì si má dré kòdhya?

Àrà má dré dra lovózó lána dhi nì adré ángolé?

⁵⁰ Ama dríga ledé ngá kòdhi ì títí nì ko? ‡

⁵¹ Amì àmì kì togó 'obhá tombálé, ìndì àmì kì bíbhálé tabhóbhá adrézó lígìlé Gìká rú nì ì, àmì ngóro àmì kì tábhí nda ì tìni: Mì adré ngbú adrélé Tírì Lólo nì kúlì kayikayi! ⁵² Pròfétà àlo àmì kì tábhí ì dré mì pfòle ko dhi tsì be? † tupfú tá ndìndì pròfétà adrèbhá tá Dhyà gyägya dhi nì alìma nì tà longó dhi ì todràle. Di nyànomvá dhi, mì lefè àmìkya akódhi nda kàribhá ì dríga gò, mì dré akódhi nì pfùzo dràle. ⁵³ Mì kisú tá Gìká nì tátírítrí kúlì dré longolé ángoló ì tí dhi gò, mì dré àmìkya tà tátírítrí kúlì nda dré adrélé tàle dhi kì ka'izo 'òle ko!»

A lebhé Sètèfánò dràle kírà sè

⁵⁴ Bhàgo kàdrì nda ì kòyi tà nda ì dre dhi, àyi kì togó dré aswázó Sètèfánò rú gò, ì dré adrézó síkálándrà tsi bvóá. ⁵⁵ Di, Sètèfánò gàlepi Tírì Lólo sè nda dré ìna mì tingázó kurú na bhù na Gìká nì mìlantzìlanzi no, ìndì Yésu nì no adrérà'a áyi totó Gìká nì dríagó lésè. ⁵⁶ Dré tàzoá dhi: «Mì nò rè ká! Má adré nòá dhi, bhù lanzí ru dre. Di má adré Móndí nì Mv́a nì no adrérà'a áyi totó Gìká nì dríagó lésè!»

⁵⁷ † kòyi tà nda sè dhi, ì dré àyi kì bíbhálé tabhózó gò, tetrézó kúlì 'u'ù sè. Di ì dré dhèzo Sètèfánò dri, ⁵⁸ akódhi nì se pfòzo ába bhàandre 'ásè kivi na gò, ì dré kidhózó adrélé akódhi nì lebhé kírà sè. Di akódhi nì asikìbhá nda ì tuvù tá àyi kì kítá kidhì àdhyà ì lebhélé kàdhúra àlo rú zìle Sàwúlò dhi pá. § ⁵⁹ † dré tá adrérà'a Sètèfánò nì lebhé dhi 'á dhi, adré tá liyìlé Mírì rú adrézó tàá dhi: «Mírì Yésu, mí do áma lídrì wà!» ⁶⁰ Di dré dhèzo áyi

§ 7:43 7:43 Mólókò ìndì Ràyífánà kòni ì tá gìká tàko móndí sùrú twá ro dhi ì dré adrélé líndrí bhàle dhi 'ì. * 7:43 7:43 A kònò Amósà 5:25-27. † 7:46 7:46 Wáràgà àruka Gìká nì kúlì tisizo àyi dri dhi ì léna dhi, à adré kúlì kòni kì kisú kònwa: «kòtayíró ì dzó kàdrì si Yàkòbhò nì ànzì ì dré». ‡ 7:50 7:50 A kònò Esáyà 66:1-2. § 7:58 7:58 Sàwúlò kònìdhi, dhyà dra rú zìle amvútú Pólò dhi 'ì.

kórókó tífi gò, yòzoá dhi: «Mírì, mí bhà tàkonzì kònìdhi àyi dri ko.» Kòtà tà nda dre dhi, dré dràzo.

8

¹ Di Sàwúlò nda ka'ì tá kpà dhi, à kòpfu Sètèfánò dràle wà dhi 'í.

A pfo mónnyá Ekèlézyà le dhi ki mì lavulé

Kidhólé kítú nda sè dhi, à dré kidhózó adrélé mónnyá Ekèlézyà Yèrúsalmà àdhya lé dhi ki mì pfo lavulé. Di àyi tífi nda ì dré lapázó ayìbe bvò Yùdáyà àdhya 'ásè ìndì Sàmàríyà àdhya 'ásè. Tayí tá ngbà 'í àpóstolò ì Yèrúsalmà 'a kòdhya. ² Ago àruka adrèbhá tá tròle Gíkà ni tà rú dhi ì dré Sètèfánò ni àbvò dòzo, lizo síá. Gò ì dré akódhi ni ngòzo tà tándi ró.

³ Di, Sàwúlò ro dhi, dré ína àyi fèzo kitswálé Ekèlézyà ni tà pfu. Adré tá tatsilé Yésu ni ka'ìbhá ki ndabe dzó àlo àlo ì 'ásè, adrézó àgo ki turú tòkó íbe, adrézó àyi ki 'o lebhélé bádzó na.

Filípò longó Rúbí Tani Sàmàríyà na

⁴ Mónnyá ka'ìbhá ayìbhá nda ì adrè tá Rúbí Tani longó àrà tífi ì dré adrézó lavulé dhi ì 'ásè. ⁵ Di Filípò lì tá ína bhàandre àlo bvò Sàmàríyà àdhya lé dhi na gò, kidhólé adrélé Mèsíyà ni tà longó móndí ì dré kònàle. ⁶ Mónnyá zyandre nda ì kòyi tà Filípò dré adrélé tàle dhi ì, ìndì ì kònò tà líntríga ró dré adrélé 'òle dhi ì dre dhi, ì dré adrézó bíbhálé ga akódhi ni kúlí yi lovó sè. ⁷ Tírí kònzi bí dhi ì adrè tá topfòle móndí ì lésè tetrébe. Móndí bí mèrèkpe ro, ìndì pá be àbvò ro dhi ì adrè tá kpà adrélé. ⁸ Tà nda sè dhi, arí adrè tá gàle bhàandre nda léna bí.

Simónà kódzógó ro dhi ka'ì Yésu

⁹ Bhàandre nda 'á dhi, agó àlo rú be Simónà dhi adrè tá lántrí ndrì lókyá be vwàvwà ro, adrézó mónnyá tífi Sàmàríyà le dhi ki líntrí tígá. Adré tá tàá dhi, ì ína móndí kàdrì 'i. ¹⁰ Mónnyá tífi kidhólé àyi tàko ì rú tsàle àyi kàdrìkàdrì ì rú dhi ì adrè tá akódhi ni yi lovó sè, adrézó tàá dhi: «Dhya kòdhi, rìnyí angálépi Gíkà vélésè rú zìle <Rìnyí kàdrì> dhi 'i.» ¹¹ Ì adrè tá tròle akódhi rú, dré tá adrélé àyi ki líntrí tígá àyi lántrí tà sè lókyá be vwàvwà ro dhi sè. ¹² Di, ì kòyi Rúbí Tani Filípò dré adrélé longólé Gíkà ni Opì ni tà dri ìndì Yésu Krísto ni tà dri dhi dre dhi, àyi àgo ró ìndì tòko ró dhi ì dré Rúbí nda ni ka'ìzo gò, ì dré bàtísimò dòzo. ¹³ Simónà ni tándi dré kpà ka'ìzoá gò, bàtísimò dòzo. Dré ngàzo adrélé tròle Filípò rú, adrézó tà kàdrì líntríga ró dré adrélé 'òle dhi ki no gò, akódhi ni líntrí dré adrézó gàle ásà.

¹⁴ Apóstolò Yèrúsalmà na dhi ì kòyi tàle dhi, mónnyá Sàmàríyà le dhi ì ka'ì tá Gíkà ni kúlí dhi dre dhi, ì dré Pètèró ki amùzo Yòwànì be àyi vélé.

¹⁵ Ayì nda ì kàtsá dre dhi, ì dré tà zìzo Gíkà tí mónnyá ka'ìbhá nda ì dré, ì kòkisúró Tírí Lólo be dhi bvò. ¹⁶ Tàko ko, Tírí Lólo nda asó tá rè dhu àyi ko. Ì kisú tá ngbà 'í bàtísimò Mírì Yésu ni rú sè dhi kòdhya. ¹⁷ Di Pètèró ì Yòwànì be dhi ì dré drígá bhàzo àyi àlo àlo tífi nda ì dri gò, ì dré Tírí Lólo kisúzó.

¹⁸ Di Simónà nda kònò, móndí ì adrè tá Tírí Lólo kisú àpóstolò ki drígá bhàma àyi dri dhi sè dhi dre dhi, dré làfa lèzo fèle Pètèró ì dré Yòwànì be, ¹⁹ tàzoá dhi: «Mì afè kókpà rìnyí kòdhi má dré wà, kitswálé dhya ángùdhi má dré dra drígá bhàzo dríá dhi kòkisúró Tírí Lólo be dhi bvò.» ²⁰ Di, Pètèró logó drá dhi: «Mí kòdrà tùmání ámi làfa be! Tàko ko, mí kisú tá

mína dhi, mí ni tá tà Gíká dré adrélé afèle àngyá dhi ni gi làfa sè. ²¹ Mi tà àko Gíká ni àzì kòdhi léna, ámi togó dré adrélé gyăgya Gíká kandrá ko dhi sè. ²² Lè mí kòladzá di ámi togó tà kònzì mí dré kisùle 'òle kòdhi ni tà sè. Mí zi kpà tà Mírì tí, kòtrìró ámi tà kònzì nda be dhi bvó. ²³ Tàko ko, má nò dhi, ámi togó ga tà kùdzì sè bǐ, ìndì mí mómódí 'ìle tàkònzì sè dhi 'i.» ²⁴ Di Símónà logó dhi: «Ámi ki tàndi, mì kòzi tà Mírì tí má dré àmi, tà mì dré tàle kòdhi ki àlo kàtsáró má rú ko dhi bvó.»

²⁵ Amvolásà dhi, Péteró i Yòwánì be dhi ì dré Mírì Yésu ni tà ì dré nòle ìndì ì dré yìle dhi ki longózó, akódhi ni kúlí tadházó mómódí kòndale dhi ì dré. Gò ì dré gòzo gòle Yèrúsalémà na, Rúbí Tani longóbe bhà bǐ Sàmàríyà kya ì 'ásè.

Filípò longó Rúbí Tani Ètìyòpíyà agó àlo dhi dré

²⁶ Amvolásà dhi, ángeló Mírì àdhyà dré tàzoá Fílípò dré dhi: «Mí nga lèlè tàbhu na láti silepi Yèrúsalémà lésè lèlè Gázà na duku 'ásè dhi 'ásè.» ²⁷ Di Fílípò dré ngàzo lèlè. Láti 'á dhi, ì dré drè sizo Ètìyòpíyà agó àlo dhi be. Akódhi nda tá ùníkì 'i, ìndì mómódí kàdrì Kàndákè, Ètìyòpíyà ki ópí kàdrì tòko ró dhi zàle, adrélépi làfa ni ni líkì títi dhi 'i.* Akódhi lè tá Yèrúsalémà na kitswálé Gíká ni lindrì bha. ²⁸ Dré tá adrérà'a nzìle dhi 'á dhi, lírì tá áyi tàmbírì dònjí dré adrélé sèle nì dhi na, adrélé búkù pròfètà Èsáyà àdhyà ni na kúlí be drádra. ²⁹ Gò Tírì Lólo dré tàzoá Fílípò dré dhi: «Mí kisí mí ànyi tàmbírì kòdhi làga, mì kòlìró túmánì agó kòdhi be.» ³⁰ Di Fílípò dré ràzo tsàle ànyi tàmbírì nda làga gò, agó nda ni yi adrérà'a búkù pròfètà Èsáyà àdhyà ni na. Dré lizízóá tíá dhi: «Mí nǐ tà mí dré adrélé nàle kòdhi ni àndu be?»

³¹ Di agó nda logó dhi: «Má ni kitswá nǐá ngíni dhya àlo kòngi àndu ni má dré ko dhi?» Di dré Fílípò ni zizo mbàle lírìlè í làga tàmbírì na. ³² Tà Gíká ni Kúlí na dré tá adrélé nàle dhi tá tà kòndhi 'i:

«À drè tá akódhi ànzyà gà à dré adrélé kábilígyà se lizo ába àrà adrézó líá dhi na dhi tǐni.

Ngóro kábilígyà mvá dré adrélé kíri dhya adrélépi áyi bhí re dhi kandrá dhi tǐni dhi, akódhi nǐ ti ko.

³³ A nò tá akódhi mómódí tàko ró gò, akódhi ni tàbvó tàzo gyăgya ko.

Adhi ni kitswá akódhi ni ànzimvá ki tà títi dhi nì? Tàko ko, à tingá akódhi ni lídrì bvò drèsè dre.»†

³⁴ Gò Ètìyòpíyà agó nda dré lizízóá Fílípò tí dhi: «Mí tà rè má dré ká: Pròfètà kòdhi adrè àdhi ni tà ta kòdhya? Adré áyi tàndi ni tà ta, kó ngalè mómódí àzya ni tà ta kòdhya?» ³⁵ Di kidhólé tà dré tá adrélé nàle nda rú dhi, Fílípò dré Rúbí Tani Yésu ni tà dri dhi ni longózó drá.

³⁶ Ì dré tá adrérà'a lèlè láti 'ásè dhi 'á dhi, ì dré tsàzo ànyi àrà àlo yǐ be dhi làga. Di Ètìyòpíyà agó nda dré tàzoá dhi: «Mí nò rè ká! Yǐ kó be kòdhi dhi, tà má dré kitswázó bātísimò do bwà ko dhi àdho tà 'i?» [³⁷ #] ³⁸ Di dré tàzoá dhi, à kòkíkì tàmbírì. Gò Fílípò ì agó nda be dhi ì dré sizo fìle yǐ na gò, Fílípò dré bātísimò fèzo drá. ³⁹ Di ì kàpfò yǐ nda lésè dre dhi, Mírì ni Tírì dré ndirì Fílípò ni dòzo. Ètìyòpíyà agó nda gò véle akódhi ni no ko. Di dré gòzo adrélé lèlè lenzébe. ⁴⁰ Di Fílípò ro dhi, dré gòzo áyi kisú bhàandre

* **8:27** 8:27 «Ùníkì» kòndhi, agó ángeló kitswálé ópí kàdrì ni àzì 'o dhi 'i. † **8:33** 8:33 A kòndò Èsáyà 53:7-8. ‡ **8:37** 8:37 Wárágà Gíká ni Kúlí tísizo áyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adrè kúlí kòni ki kisú kònwà ko: [Fílípò tà drá dhi: «Mí kòka'ì ámi togó wáyi sè dhi, mí ni kitswá bātísimò do.» Di agó nda logó dhi: «Má adrè ka'íá dhi, Yésu Krísto Gíká ni Mvágó 'i.»]

ru zìle Azótò dhi na. Di dré ngàzo láti do lizo Kàyisàriyà na, Rúbí Tani longóbe bhàandre àlo àlo títi dhi i 'ásè.

9

Sàwùlò ladzá àyi togó Yésu ni ka'i

(A kònò kpà Tà 'òle dhi i 22:6-16; 26:12-18)

¹ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, Sàwùlò gò ína adrélé lalíle Mírì Yésu ni ka'ìbhá i bvó, adrézó dràdrà kúlí ta àyi kì tà sè. Di dré ngàzo lile kòwánà kì kàdrì véna ² akódhi ni lizi, kòtisìró wáràgà i Yúdà ànzi kì lísàmbò dzó kì kàdrì Dàmàsékè na dhi i dré, í kònì tsa móndí àgo ró ìndì tòko ró adrèbhá Yésu ni láti lebè dhi kì kisú dhi, í kòturúró àyi agòzo àyi ìbe Yèrúsalémà le be dhi bvó.

³ Di dré tá adrérà'a láti 'á, adrélé tsàle ànyi Dàmàsékè làga dhi 'á dhi, ngádra bhù lésè dhi dré kòzo ngbò ró ngá kazá akódhi làgàsè kúru. ⁴ Di dré dhèzo kìnì mi gò, kúlí yi tàrà'a í dré dhi: «Sàwùlò, Sàwùlò, mí adrè áma mǐ pfo àdho tà sè?» ⁵ Sàwùlò lizi dhi: «Mírì, mǐ àdhi 'i?» Di kúlí nda logó drá dhi: «Ma Yésu mí dré mína adrélé mǐ pfole dhi 'i. ⁶ Di mí nga file bhàandre na. Kònàle dhi, à ni tà kitswálépi mí dré dra 'òle dhi ni ta mí dré.»

⁷ Mónnyá adrèbhá tá atsí to túmání Sàwùlò be dhi ì kíkí tá àyi, adrélé tà nda ni no síbhálé be ngbo. Ƴ yi tá kúlí nda 'í, di, ì nò àyikya dhya àlo ko. ⁸ Gò Sàwùlò dré ngàzo kìnì misè. Di, dré mǐ nzizo dhi, kitswá tá ína ngá no bwà ko. Di à dré akódhi ni drígá ruzo, akódhi ni sèzo fizo ába Dàmàsékè na. ⁹ Gò dré adrézó kònàle kítú na ngá no àko ró, ngá nya àko ró ìndì ngá mvu àko ró.

¹⁰ Dàmàsékè na dhi, Yésu ni ka'ilepi àlo rú be Anànyà dhi tá be. Di ngá dré agázó akódhi mi toróbí tìni gò, Mírì dré tàzoá drá dhi: «Anànyà!» Akódhi logó dhi: «Mírì, ma kònìdhi.» ¹¹ Di Mírì tà drá dhi: «Mí nga lile láti andre rú zìle Pyà dhi na, agó àlo rú be Yúdàsì dhi bhàna. Kònàle dhi, mí lizi agó rú zìle Sàwùlò angalépi Tàrusò lésè dhi ni tà. Akódhi nda adrè tà zi má tí lókyá kònìdhi sè. ¹² Ngá agá akódhi mi toróbí tìni gò, dré agó àlo rú be Anànyà dhi ni nòzo firà'a drígá bha í dri, í kògòró ngá no be dhi bvó.» ¹³ Di, Anànyà logó dhi: «Mírì, má yi móndí bí dhi i tí tà kònzi títi agó kòdhi dré 'òle ámi mónnyá lólo Yèrúsalémà na dhi i rú dhi i 'í. ¹⁴ Atsá kpà kònwa rǐnyí í dré kisulé kòwánà kàdrì i véna dhi be, kitswálé mónnyá títi adrèbhá ámi zi àyi kì Mírì ro dhi kì turú dhi bvó.» ¹⁵ Di, Mírì tà Anànyà dré dhi: «Mí lì! Tàko ko, agó kòdhi dhya má dré zìle adrélé áma àzì 'o dhi 'i. A ni lí áma tà longó mónnyá sùrú twá ro dhi i dré, àyi kì ópí i dré, ìndì Ƴsèrélè ànzi i dré. ¹⁶ Má ni kizà kàdrì kitswálépi dré dra nyàle áma tà sè dhi ni tadhá drá.»

¹⁷ Gò Anànyà dré lizo file Sàwùlò ni kisú dzó nda na. Dré drígá bhàzo akódhi dri, tàzoá dhi: «Áma adrúpi Sàwùlò, Mírì Yésu agalépi mí kandra láti bhálé dhi amù ma nì, mí kògòró ngá no, ìndì mí kògaró Tirí Lólo sè be dhi bvó.» ¹⁸ Gbǎ kòdhwa, ngá ngóró kosyá kobhó tìni dhi dré adhézo Sàwùlò mǐlèsè gò, dré gòzo adrélé ngá no. Di dré ngàzo bàtisimò do. ¹⁹ Bvóá dhi, dré ngá nyàzo gò, gòzo rǐnyí kisú.

Sàwùlò longó Rúbí Tani Dàmàsékè na

Gò Sàwùlò dré adrézó Yésu ni ka'ìbhá Dàmàsékè le dhi i véna lókyá be vwàvwà ro tsà. ²⁰ Gbǎ lókyá nda sè dhi, dré ngàzo adrélé Yésu ni tà longó Yúdà ànzi kì lísàmbò dzó i 'ásè, adrézó tadhá dhi, Yésu nda Gíká ni

Mváagó 'i káyà dhi. ²¹ Mòndyá títi adrébhá akódhi ni yi dhi ki líndrí adré tá gàle bhwàbhwa gò, ì dré adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Agó kòdhi tsì dhya adrélépi tá mòndyá adrébhá Yésu kòdhi ni ka'ì Yèrúsalémà na dhi ki mī pfo lavulé dhi 'i ko? Atsá kònwa kitswálé àyi nda ki turú lizo àyi íbe kòwánà kàdrì ì véna ko?» ²² Di, Sàwúlò adré tá ína atsálé rinyi ró adrélé lile drìdrì. Adré tá tadhá ngádra 'á dhi, Yésu Mèsíyà 'i káyà dhi gò, Yúdà ànzi Dàmàsékè le dhi ì dré kitswázó kúlí logó tíá bwà ko.

²³ Lókyá kòlavú vwàle dre dhi, Yúdà ànzi nda ì dré ngàzo ru yi kitswázó Sàwúlò ni pfo dràle dhi bvó. ²⁴ Di, Sàwúlò dré ína tà nda ni yìzo. Kítú vésè ìndì ngátsi vésè dhi, ì adré tá rìle akódhi bvó bhàandre nda ni zèribàti ì 'àsè, kitswálé akódhi ni pfo dràle. ²⁵ Di ngátsi àlo sè dhi, akódhi ni lebhà ì dré akódhi ni bhàzo kánzì na gò, akódhi ni tirízó zèribà drìsè kivi na gò, dré lapázó.

Sàwúlò tsa Yèrúsalémà na

²⁶ Gò Sàwúlò dré lizo Yèrúsalémà na. Kòtsa dre dhi, dré àyi tabhizo amulé Yésu ni ka'ìbhá íbe. Di, àyi títi nda ì adré tá àyikya akódhi ni ro. Tàko ko, ì ka'ì tá ko tàle dhi, akódhi atsá Yésu ni ka'ìlepi ró bàti dhi. ²⁷ Di, Bàrànbà dré ína akódhi ni drizo lizo ába àpóstolò ì véna. Gò dré Sàwúlò nò tá Mírì Yésu láti 'á, ìndì Mírì tà tá tà akódhi dré ngíni ya dhi ki titízó àyi dré. Dré kpà Sàwúlò longó tá Yésu ni tà tirì àko Dàmàsékè na ngíni ya dhi ni titízó. ²⁸ Di ì dré Sàwúlò ni ka'izo dòle adrélé túmání àyi íbe. Akódhi adré tá tatsíle Yèrúsalémà 'àsè, Mírì ni tà longóbe tirì àko. ²⁹ Adré tá kpà tà ta ìndì tà kayí Yúdà ànzi adrébhá Gírìkì ti ta dhi íbe. Di, àyi nda ì dré ngàzo adrélé láti nda kitswázó akódhi ni pfo dràle. ³⁰ Di Sàwúlò ni adrúpi Yésu ni ka'ìbhá dhi ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré akódhi ni drizo lizo ába Kàyisàriyà na gò, mùzoá lile Tàrusò na.

³¹ Di Yésu ni ka'ìbhá títi bvò Yúdáyà àdhya na, Gàliláyà àdhya na, ìndì Sàmàriyà àdhya na dhi ì tá tà kàdrìkàdrì íbe àyi kòfalé mómí àruka íbe. Gíkà adré tá àyi ki timbà àyi ki tà ka'ìka'ì na. Ì adré tá lizólé, adrélé tà 'o Mírì ni ròma na, ìndì Tirí Lólo ni rinyi sè, adrézó lile ába drìdrì.

Pètèró 'o tà líndríga ró dhi ì Lídà na ìndì Yópè na

³² Pètèró dré tá adrérà'a tatsíle àrà twátwa ì 'àsè dhi 'á dhi, tsa tá Yésu ni ka'ìbhá bhàandre Lídà àdhya na dhi ki no. ³³ Kònàle dhi, dré agó àlo rú be Ayìnéyà, adrélépi pá be àbvò ro dhi ni kisúzó. Akódhi nda ayí tá lángá na kóná nzi-drì-na. ³⁴ Di Pètèró dré tàzoá drá dhi: «Ayìnéyà, Yésu Krísto tidrí mi dre! Mí nga ámi kíndri pa!» Gbã kòdhwa, akódhi nda dré ngàzo trà kuru. ³⁵ Di mómíyá títi adrébhá tá Lídà le ìndì Sàrónà le dhi ì dré akódhi ni nòzo gò, ì dré àyi ki togó adzázó Mírì vélé.

³⁶ Anyi àrà nda làgana, bhàandre Yópè àdhya na dhi, tòkó àlo Yésu ni ka'ìlepi, rú be Tàbità dhi tá be. (Rú nda kòdhi adré leá tàle Gírìkì ti sè dhi «Dòrúkà».) Akódhi nda adré tá ngbú adrélé tà dóro 'o, adrézó kpà ngá fe lemerèbhá ì dré. ³⁷ Di lókyá nda sè dhi, dré dhèzo drà be gò, dré dràzo. Di akódhi ni rúbhá dzìzo gò, dòzoá bhàle dzó àlo dhi ni 'a kile kurú na dhi na. ³⁸ Yópè nda ànyi Lídà làga. Di Yésu ni ka'ìbhá Yópè le dhi ì kòyi Pètèró tá Lídà na dhi dre dhi, ì dré àgo rì dhi ki mùzo akódhi ni ti lizí, tàzoá dhi: «Mí kàlì mbèlè àma vélé wà!»

³⁹ Di Pètèró dré ngàzo lile túmání àyi íbe. Kòtsa dre dhi, ì dré akódhi ni drizo mbàzo ába dzó 'a kile kurú na nda na. Tàyítókó títi dhi ì dré ngàzo

* 9:36 9:36 Rú «Tàbità» Eberé ti sè kònìdhi, ìndì rú «Dòrúkà» Gírìkì ti sè kònìdhi, adré leá tàle dhi «lóbha».

àyi ki totó ànyi akódhi làgàsè adrélé àwó ngo, adrézó kítá twátwa Tàbítà nda dré tá dhìle dré rè dhu adrérà'a tùmání àyi íbe dhi 'á dhi ki tadhá drá. ⁴⁰ Gò Pétèró dré móndyá títi nda ki 'òzo pfòle kivè na. Dré áyi kórókó tífizo, tà zìzo Gíká tí gò, áyi alázó àbvò nda véle tàá dhi: «Tàbítà, mí nga!» Dì akódhi nda dré mì nzìzo Pétèró ni no gò, ngàzo lírìlé. ⁴¹ Pétèró dré akódhi ni drígá rùzo gò, akódhi ni tingázó kuru. Dré Yésu ni ka'ìbhá ki azizó tàyítòkó íbe, Tàbítà nda ni tadházó àyi dré lídrì ro. ⁴² Dì tà nda ni rúbí dré la'úzó bhàandre wáyi Yópè àdhya 'àsè gò, móndí zyandre dhi ì dré Mírì Yésu ni ka'izo. ⁴³ Gò Pétèró dré adrézó Yópè na lókyá be vwàvwà ro, agó àlo rú be Símónà, kíní nyìlepi dhi bhàna.

10

Kòrùnèlìyò zi Pétèró í bhàna

¹ Agó àlo rú be Kòrùnèlìyò dhi tá bhàandre Kàyisàriyà àdhya na. Akódhi nda tá Rómà ki sòdá adrélé zìle Itàliyà àdhya ró dhi ki kàdrì 'i.* ² Akódhi ì móndyá títi akódhi ni dzó lé dhi íbe dhi, ì adré tá tròle Gíká ni tà rú, adrézó kpà akódhi ni ro. Adré tá ngá fe rà móndí lemerè ro dhi ì dré, adrézó kpà tà ta Gíká be landè àko ró. ³ Kítú àlo, ànyíànyi sáà na kítú rírì àmvolésè dhi sè dhi, ngá agá tá akódhi mi toróbí tìni. Akódhi nò ángéló àlo Gíká àdhya ngádra 'á afírà'a í véle, tàá í dré dhi: «Kòrùnèlìyò!» ⁴ Dì dré ángéló nda ni nòzo dhìi tirì dré gò, lizizóá tíá dhi: «Mírì, àdho tà 'i?» Ángéló nda logó drá dhi: «Tà mí dré zìle Gíká tí dhi ì tùmání ngá mí dré fèle lemerèbhá ì dré dhi íbe dhi ì mbà tsàle Gíká kandrà gò, akódhi dré ámi tà kisùzo. ⁵ Dì nyànómvá dhi, mí mù móndí lìle Yópè na, agó rú be Símónà adrélé kpà rú zìle Pétèró dhi ni azí. ⁶ Akódhi nda adré ayílé kíní nyìlepi àlo rú be Símónà dhi bhàna, yìandre mìle.» ⁷ Dì ángéló tà tàlepi akódhi dré nda kòlì dre dhi, Kòrùnèlìyò dré áyi mārábà rì dhi ki azizó tùmání sòdá àlo adrélèpi tá tà 'o í dré, adrélèpi kpà tròle Gíká ni tà rú dhi be. ⁸ Dré tà títi lavúbhá nda ki tífizo àyi dré gò, àyi ki mùzo lìle Yópè na.

Ngá agá Pétèró mi toróbí tìni

⁹ Kítú bvoá dhi sè, ànyíànyi kítú rírì sè, dhya mùle nda ì dré tá adrérà'a láti 'á ànyi Yópè làga dhi 'á dhi, Pétèró dré mbàzo dzó drì be kpàkpà dhi drìna, adrélé tà ta Gíká be.† ¹⁰ Tàbirì dré akódhi ni 'òzo gò, dré adrézó ngá le nyàle. A dré tá adrérà'a ngá ladhí drá dhi 'á dhi, ngá dré afízó akódhi dri toróbí tìni. ¹¹ Akódhi dré nòzoá dhi, bhù lanzí ru dre gò, dré ngá ngóró kítá pìpì gú rùle ti ni su dhi ì 'àsè dhi tìni dhi ni nòzo adrérà'a asilé bvò dri. ¹² Kítá nda na dhi tá kà'wá pá be su dhi ki kárà twátwa dhi ì, tùmání kà'wá adrèbhá àyi ki se agátì sè dhi ki kárà twátwa dhi íbe, ìndì àrì ki kárà twátwa dhi íbe. ¹³ Gò kúlì àlo dhi dré tàzoá drá dhi: «Pétèró, mí nga àyi ki tupfú nyàle!» ¹⁴ Dì, Pétèró logó dhi: «Mírì, tàdzí ko! Tàko ko, má nya ngá ndì ró tátírítrí kúlì dré adrélé logalé dhi ki àlo tàdzí ko.»‡ ¹⁵ Dì kúlì nda dré gòzo tàá drá dhi: «Mí zi mína ngá Gíká dré temvéle dre dhi ndì ró ko.» ¹⁶ Tà nda dré ru 'òzo kònnìni vèsè be na gò, kítá nda ni dòzo bhù na.

¹⁷ Dì Pétèró ni drì dré abízó tà nda sè gò, dré adrézó lizíá í léna ngalé ngá í dré nòle nda adré tá leà tàle ngíni ya dhi. Gbã lókyá nda sè dhi, dhya Kòrùnèlìyò dré tá mùle nda ì dré Símónà ni bhà lizizó, atsázó dzó nda tí.

* **10:1** 10:1 Rómà ki sòdá ki kàdrì kòndhi tá sòdá ànyíànyi nyadhì-nzi dhi ì drìle. † **10:9** 10:9 Kínó lésè Isèrélè ànzì ki bvò na dhi, à adré tá dzó ki drì ledé kpàkpà, à kòkìswaró mbàle lírìlé lóvolé kònálè be dhi bvò. ‡ **10:14** 10:14 A kònò Lèvítíkè 11:1-47; Ezèkyèlè 4:14.

18 Gò ì dré kúlí yòzo, lizízóá ngalè Símónà adrélé kpà rú zìle Pétèró dhi adré ayilé dzó nda na yà dhi.

19 Di Pétèró dré rè dhu adrèrà'a ngá í dré nòle nda ni tà kisù dhi 'á dhi, Tírí Lólo dré tazoá drá dhi: «Mí yi rè ká! Ago na dhi ì adré ámi nda. 20 Di mí nga síle àyi véna, mì kòlìró tùmáni àyi íbe tà kayí àko ró. Angyá ko, má mù àyi ma.» 21 Di Pétèró kòsi dzó nda drílèsè dre dhi, dré tazoá àgo nda ì dré dhi: «Ma kònìdhi dhya mì dré adrélé ndàle dhi 'i. Mì alì kònwa àdho tà sè?» 22 Di ì logó drá dhi: «Sòdá kì kàdrì rú be Kòrùnèlìyò dhi amù àma nì. Akódhi nda móndí gyágya, adrélépi Giká ni ro dhi 'i. Yúdà ànzi títi dhi ì adré akódhi ni rú ta dóro. Ángéló lólo Giká àdhya tà drá dhi, kòzi mì í bhàna ámi kúlí kì yìzo dhi bvó.» 23 Di Pétèró dré àyi kì azizó ayilé dzó nda lé.

Pétèró lè Kòrùnèlìyò bhàna

Drùbhì sè dhi, Pétèró ì dré ngàzo lile àyi íbe tùmáni Yésu ni ka'ìbhá àruka Yópè lésè dhi íbe. 24 Kítú bvóá dhi sè dhi, ì dré tsàzo Kàyìsàríyà na. Kòrùnèlìyò kimó tá áyi aró ì áyi arúpi kákà dhi íbe gò, ì dré adrézó àyi kì letè. 25 Di Pétèró dré tá adrèrà'a file bhà'álé nda na dhi 'á dhi, Kòrùnèlìyò dré alìzo adhéle akódhi pá, kitswálé akódhi ni lindrì bha. 26 Di, Pétèró dré ína akódhi ni tingázó, tazoá drá dhi: «Mí nga. Áma tàndi, ma kókpà móndí 'i mí tíni.» 27 Di Pétèró ì dré tà titízo akódhi be gò, dré fizo móndyá zyandre ru kimóbhá nda kì kisú dzó na. 28 Gò dré tazoá àyi dré dhi: «Ámi títi, mì nì tàle dhi, Yúdà ànzi kì tatrítrí kúlí adré ru sùma móndí sùrú twá ro dhi íbe dhi ni logá àyi dré dhi be. Tatrítrí kúlí nda adré kpà fima àyi bhàna dhi ni logá. Di, Giká tadhá ína má dré dhi, má kòzi dhya àlo ndí ró yà, kò ngalè móndí temvéle ko dhi ró yà dhi ko. 29 Ásà dhi, mì dré áma azizó dhi, má alì ndiri tà kayí àko ró. Má adré di àmi kì lizí, mì azí ma àdho tà sè?»

30 Di Kòrùnèlìyò logó dhi: «Lavú dre kítú na, sàà na kítú rírì àmvolésè dhi sè dhi, má adré tá tà ta Giká be áma dzó kònìdhi 'á. Gbã kòdhwa, agó àlo kítá íbe lagulagu ró dhi dré agázó má kandrà, 31 tàá má dré dhi: <Kòrùnèlìyò, Giká yi tà mí dré zìle í tí dhi ì 'í. Tivì kpà ngá mí dré fèle lemerèbhá ì dré dhi ì ko. 32 Di mí mù móndí lile Yópè na, Símónà adrélé kpà rú zìle Pétèró dhi ni azí. Akódhi nda adré ayilé Símónà kíní nyìlepi dhi bhàna, yìandre mìle.> 33 Di gbã lókyá nda sè dhi, má dré móndí mùzo lile ámi azí. Mí 'o dóro alìzo. Di nyànomvá dhi, àma títi ni ì Giká kandrà, kitswálé tà títi Mírì dré tàle mí kòtà àma dré dhi kì yi.»

Pétèró longó Rúbí Tani móndí sùrú twá ro dhi ì dré

34 Gò Pétèró dré ngàzo tàá àyi dré dhi: «Nyànomvá dhi, má nì tàle dhi, Giká adré móndí kì no twátwa ko dhi be. 35 Be ró dhi, adré ína móndí sùrú títi ì lésè adrébhá áyi ro, adrébhá kpà tà gyágya 'o dhi kì ka'ì kòdhya. 36 Giká nda amù Rúbí Tani àma, Isèrèlè ànzi ì véle longózóá àma dré dhi, mà ni kitswá adrélé tà kìdrìkìdrì íbe àma kòfalé í be Yésu Krísto sè. Yésu Krísto nda móndyá títi dhi kì Mírì 'i. 37 Ámi kì tàndi, mì nì tà títi ru 'obhá Yúdáyà na kidhólé Gàlìláyà lésè, bàtìsimò Yòwànì dré tá longolé dhi àmvolésè dhi ì be. 38 Mì nì tàle dhi, Giká zì tá Yésu Nàzàrètà lésè nda gò, Tírí Lólo fèzo drá rìnyí be dhi be. Di Yésu nda dré tatsízo tà dóro 'obe ìndì móndyá títi Dzàborò dré tá atólé í pálé dhi kì tídrìbe. Tàko ko, Giká tá tùmáni akódhi be. 39 Áma dhya tà títi akódhi dré 'òle Yúdà ànzi kì bvó na ìndì Yèrúsalemà na nda kì nobhá mì sè dhi 'i. A tidí tá akódhi dràle fa kipakipa dri. 40 Di, kítú ni na sè dhi, Giká dré ína akódhi ni tingázó dràdrà lésè gò, akódhi ni 'òzo móndí ì dré nòle. 41 Móndyá títi dhi ì nò tá akódhi

ko. Ngbà 'í àma Giká dré tá zìlè drìdrì kitswálé tà nda kì no dhi ì, mà nò akódhi àma. Akódhi nì ngàma dràdrà 'àsè dhi àmvolésè dhi, mà nya ngá ìndì mà mvu ngá tùmání akódhi be dhi àma. ⁴² Di akódhi lazí tà àma dri tàzoá dhi, mà kàdré àyi tà longó mómí ì dré adrézó tadhá dhi, ì dhya Giká dré bhàle adrélé mómíyá tíí lídrì ro ìndì dràbhá dre dhi kì tàbvó tàlèpi ró dhi 'ì. ⁴³ Pròfètà tíí dhi ì longó tá akódhi nì tà tàzoá dhi, Giká nì mómíyá tíí dra akódhi nì ka'ìbhá dhi kì tàkonzì tri akódhi nì rú sè.»[§]

Mómíyá sùrú twá ro dhi ì kisú Tírí Lólo

⁴⁴ Pétèró dré rè dhu adrérà'a tà nda kì ta dhi 'á dhi, Tírí Lólo dré asízó mómíyá tíí adrèbhá akódhi nì yi nda kì asó. ⁴⁵ Di mómíyá ka'ìbhá Yúdà ànzì ró alìbhá tá tùmání Pétèró be dhi ì kònò, Giká kutú tá kókpà Tírí Lólo mómíyá sùrú twá ro dhi ì dri dhi dre dhi, àyi kì líndrí dré gàzo bhwäbhwa. ⁴⁶ Tàko ko, ì yi tá àyi nda ì adrérà'a ti twátwa kì ta, adrézó Giká nì rú bha kùlè dhi 'í. Gò Pétèró dré tàzoá dhi: ⁴⁷ «Àdhi nì kitswá bàtìsimò dòma yí sè dhi nì logá mómíyá kòni ì dré dhi nì? Angyá ko, ì kisú àyikya Tírí Lólo àmakya tíni.» ⁴⁸ Di dré tàzoá dhi, à kòfè bàtìsimò àyi dré Yésu Krísto nì rú sè. Gò ì dré Pétèró nì ti lizízó, kàdréró dhu rè àyi véna lókyá tsà sè.

11

Pétèró ngí tà í dré 'òlè dhi kì àndu

¹ Gò àpóstolò ì mómíyá ka'ìbhá Yúdáyà na dhi ìbe dhi ì dré yìzoá tàlè dhi, mómíyá sùrú twá ro dhi ì kisú kókpà Giká nì kúlí dre. ² Di Pétèró kòlì tsàlè Yèrúsalmà na dre dhi, mómíyá ka'ìbhá Yúdà ànzì ró dhi ì dré dhèzo adrélé akódhi nì ndri, ³ adrézó tàá dhi: «Mí fì mína mómíyá lwàlè ko dhi ì bhàna gò, mí dré ngá nyàzo tùmání àyi ìbe!»

⁴ Di Pétèró dré ngàzo tà tíí lavúbhá nda kì tíí àyi dré m̀bhalé tí, tàzoá dhi: ⁵ «Má tá mána bhàandre Yópè àdhya na. Kítú àlo, má dré tá adrérà'a tà ta Giká be dhi 'á dhi, ngá dré afízó má dri toróbí tíni. Má nò tá ngá ngóro kítá pìpì gú rùlè ti nì su dhi ì 'àsè dhi tíni dhi adrérà'a asilé bhù lésè atsálé má vélé. ⁶ Má kòbhe mì ngá kítá nda léna dhi kì no dre dhi, má dré kà'wá pá be su dhi kì kára twátwa dhi kì nòzo, tùmání kà'wá mbì lésè dhi ìbe, kà'wá adrèbhá àyi kì se agátì sè dhi ìbe, tsàlè àrí ìbe. ⁷ Gò má dré kúlí yìzo tàá má dré dhi: <Pétèró, mí nga àyi kì tupfú nyàlè!> ⁸ Di má dré logózóá dhi: <Mírì, tàdzí ko! Tàko ko, ngá ndì ró àma kì tátírí kúlí dré adrélé logalé dhi kì àlo afí rè má sílè tàdzí ko.> ⁹ Di kúlí nda dré gòzo tàá bhù lésè dhi: <Mí zi mína ngá Giká dré temvéle dre dhi ndì ró ko.> ¹⁰ Tà nda dré ru 'òzo kònìni vésè be na gò, ngá tíí nda kì dòzo bhù na.

¹¹ Gbã lókyá nda sè dhi, àgo na tá amùlè má vélé Kàyìsàríyà lésè dhi ì dré àyi kì kikízó dzó mà dré tá adrézó lána dhi tí. ¹² Gò Tírí Lólo dré tàzoá má dré dhi, mà kòlì tùmání àyi ìbe tà kayí àko ró. Dhya ka'ìbhá nzi-dri-àlo kòni ì dré kpà lizo tùmání má be gò, mà dré fizo agó àlo rú be Kòrùnèliyò dhi nì dzó na. ¹³ Gò akódhi nda dré í nò tá ángéló agàrà'a í kandrà àyi dzó lé ngíni ya dhi nì tíízó àma dré. Tà dhi, ángéló nda tà tá í dré dhi: <Mí mù mómíyá lile Yópè na Simónà adrélé kpà rú zìlè Pétèró dhi nì azí. ¹⁴ A nì kúlí longó àmi dré mómíyá tíí àmi dzó lé dhi ìbe gò, mì dré lídrì kóná vésè kólyá dhi nì kisúzó kúlí nda sè.> ¹⁵ Di má dré kidhóra'a tà ta Kòrùnèliyò nda ì dré dhi 'á dhi, Tírí Lólo dré asízó àyi kì asó ngóro dré tá asilé àma kì asó kítú Pàtèkótè àdhya tú dhi tíni. ¹⁶ Gò kúlí Mírì dré tá tàlè dhi dré

§ 10:43 10:43 A kònò Esáyà 53:5-6; Yèrèmíyà 31:34.

agázó má léna. Akódhi tà tá dhi: «Yòwánì fè tá ína bàtísimò yí sè. Dì, mì ni àmíkya bàtísimò kisé Tírí Lólo sè.»* 17 Dì Gíká fè kó àyi dré Tírí Lólo àlo nda í dré afèle àma Mírì Yésu Kristo ni ka'ìbhá í dré dhi kòdhya dhi, ma dì tá mána àdhi 'i, kitswálé tà Gíká dré tá lèlè 'òle dhi ni kíkí dhi?»

18 Dì ì kòyi tà nda ì dre dhi, ì dré kúlí tayízó gò, ì dré Gíká ni rú bhàzo kùle, tàzoá dhi: «Kàdré kònìni dhi, Gíká nzi dì kókpà láti mónnyá sùrú twá ro dhi ì dré, ì kòladzáró àyi ki togó lídrì kóná vésè kólyá dhi ni kisé.»

Ekèlézyà Atiyòkíyà na dhi

19 Mónnyá ka'ìbhá ayíbhá àyi ki mì pfòma Sètèfánò ni dràma àmvolésè dhi ni tà sè dhi, ì lè tá byá bvò Fòwíníkè àdhya na, tùrù Kìpìrò àdhya na, ìndì bhàandre Atiyòkíyà àdhya na.† Ayi nda ì adré tá ngbà 'í Gíká ni kúlí longó Yúdà ànzi ì dré. 20 Dì, àyi ki àruka angábhá Kìpìrò lésè ìndì Kìrénè lésè dhi ì dré àyíkya lizo Atiyòkíyà na gò, kidhólé adrélé tà ta mónnyá sùrú twá ro dhi ì dré, adrézó Rúbí Tani Mírì Yésu ni tà dri dhi ni longó àyi dré.‡ 21 Gíká ni rinyí tá túmánì àyi íbe gò, mónnyá zyandre dhi ì dré àyi ki togó adzázó Mírì vélé, akódhi ni ka'ì.

22 Mónnyá Ekèlézyà Yèrúsalmà àdhya lé dhi ì kòyi rúbí nda dre dhi, ì dré Bàrànbà ni mùzo lile Atiyòkíyà na. 23-24 Akódhi nda tá mónnyá dóro gàlepi Tírí Lólo sè, adrélépi kpà tà ka'ìka'ì íbe kàdrì dhi 'i. Dì kòtsa Atiyòkíyà na dre dhi, dré nòzoá dhi, Gíká bhà tá àyi togó tani mónnyá ka'ìbhá nda ì rú dre gò, dré lenzézó ásà. Gò dré àyi ki kodzózó títi tàzoá dhi, ì kàdré tròle Mírì ni tà rú togó wáyi sè. Dì mónnyá zyandre lavúlé dhi ì dré Mírì Yésu ni ka'ìzo gò, ì dré ru amúzó mónnyá ka'ìbhá kònàle nda íbe.

25 Amvolásà dhi, Bàrànbà dré lizo Sàwúlò ni nda Tàrúsò na. 26 Kòkisú akódhi dre dhi, dré akódhi ni adrìzo agòzo ába Atiyòkíyà le. Dì àyi nda ì dré adrézó ru kimó mónnyá zyandre Ekèlézyà le dhi íbe, adrézó àyi ki tadhá kóná àlo. Atiyòkíyà nda 'á dhi, à kidhó tá adrélé Yésu ni lebhá ki zi Kristo ni ka'ìbhá ì ró.

27 Lókyá nda sè dhi, pròfètà àruka ì dré angázó Yèrúsalmà lésè atsálé Atiyòkíyà 'a. 28 Ayi ki àlo rú be Agábò dhi dré ngàzo longóá Tírí Lólo ni rinyí sè dhi, kàràbhò kàdrì dhi ni dhe bvò wáyi Rómà ki òpì zàle dhi 'ásè. (Dì Kàràbhò nda dhe tá Rómà ki ópì kàdrì, Kàlàwùdíyò ni lókyá 'á bàti.)

29 Dì mónnyá ka'ìbhá Atiyòkíyà le dhi ì dré ru yízo tàzoá dhi, ì ni àyi ki ngá lokó ngóro àyi àlo àlo títi dhi ì dré kitswálé 'òle dhi tíni gò, mùzoá àyi ki adrúpi Yésu ni ka'ìbhá Yúdáyà na dhi ki ledé. 30 Gò ì dré 'òzoá kònìni. Ì dré Bàrànbà ki mùzo Pólò be ngá nda ki adzì Ekèlézyà Yèrúsalmà na dhi ni bhàgo ì véna.

12

A pfu Yàkóbhò dràle, ìndì à ru Pétèró bhèle bǎdzó na

1 Lókyá nda kònàdhi sè dhi, ópì Èródè Agùrìpà dré kidhózó adrélé Yésu ni ka'ìbhá àruka ki mì pfo.* 2 Dré Yàkóbhò, Yòwánì ni adrúpi ni 'òzo pfùle dràle sápi sè. 3 Kònò tà nda 'o tá Yúdà ànzi ki togó adrélé kinílé dhi dre dhi, dré kpà Pétèró ni 'òzo rùle. 'O tá tà nda gwányá Mápà tàkú àko dhi

* **11:16** 11:16 A kònò Tà 'òle dhi ì 1:5. † **11:19** 11:19 «Atiyòkíyà» kònàdhi tá bhàandre kàdrì Rómà ki òpì ni bvò Siríyà àdhya drìle dhi 'i. ‡ **11:20** 11:20 Mónnyá Rúbí Tani longóbhá kònì ki àruka ì angá tá bhàandre Kìrénè àdhya bvò Líbíyà àdhya lé, bvò kàdrì Afírìkà àdhya lé dhi lésè. * **12:1** 12:1 «Èródè Agùrìpà» kònàdhi tá Èródè Kàdrì dhi ni toyó 'i. (A kònò Lúká 1:5.) Akódhi tá ópì ro bvò Yúdáyà àdhya, Sàmàríyà àdhya, Gàlílàyà àdhya, Pèràyà àdhya, Ituráyà àdhya, Tràkònítì àdhya ìndì Abìlénè àdhya ì drìle.

àdhya tú. ⁴ Di kò'o akódhi rùle dre dhi, dré akódhi ni bhèzo bãdzó na gò, sòdá mudrí-drì-nzi-drì-àlo tukùle su su dhi ki bhàzo adrélé akódhi ni likí. Adré tá kisùá dhi, í ni akódhi ni 'o apfòle tàbvó tàle mónnyá tíí i kandrá gwányá Pásikà àdhya àmvolésè. ⁵ Di, à dré tá adrérà'a Pètèró ni likí bãdzó na dhi 'á dhi, mónnyá ka'ibhá dhi i adré tá àyikya tà zi Gíká tí togó wáyi sè akódhi dré.

Mírì 'o Pètèró apfòle bãdzó lésè líndríga ró

⁶ Kítú Eródè dré tá adrézó 'òle Pètèró ni tàbvó ta dhi ni ngátsi sè dhi, Pètèró adré tá ayí ko sòdá rì dhi i kòfalé bãdzó na. A adró tá akódhi nyìrì rì dhi i sè. Sòdá àruka i adré tá àyi ki totó bãdzó nda tí, adrélé bãdzó likí. ⁷ Gbã kòdhwa, ángéló Mírì àdhya dré agázó Pètèró kandrá gò, ngádra dré kòzo ngá kazá dzó 'a kàle nda na. Ángéló nda dré akódhi ni gbúlú sàzo akódhi ni torózó ayí lésè gò, tàzoá drá dhi: «Mí nga mbèlè!» Gò nyìrì dré adàzo akódhi drígásè. ⁸ Di ángéló nda dré tàzoá drá dhi: «Mí 'ì ámi káfà ámi kípilé 'á, ámi kámókà ki tosózó.» Di Pètèró dré 'òzoá ngóro tàle í dré dhi tíni. Gò ángéló dré tàzoá drá dhi: «Mí asó ámi kítá kidhì àdhya, mí kàlìró má vésè.» ⁹ Di Pètèró dré dhèzo akódhi bvó adrélé akódhi ni lebe. Ní tá ko tàle dhi, tà ángéló nda dré adrélé 'òle dhi tá tà tàndì 'i dhi. Adré tá ína kisùá dhi, ngá agá tá í mi toróbí tíni. ¹⁰ I dré àrà ni àlo ìndì rì ni sòdá i dré tá adrézó bãdzó likí dhi ki lavúzó gò, i dré tsàzo dzóti kàdrì aya ró adrézó pfòle 'ásà bhàandre na dhi kandrá. Di dzóti nda dré ru nzìzo áyi tà sè àyi dré, gò i dré pfòzo. I kòlì láti 'ásè vwàle tsà dre dhi, ángéló nda dré ndìrì Pètèró ni tayízó.

¹¹ Kùdù ro dhi, Pètèró dré ína tà nda ni atógyàzo, tàzoá dhi: «Nyànomvá dhi, má nì bàti tàle dhi, Mírì amù ayi ángéló áma apá Eródè drígásè, ìndì tà tíí Yúdà ànzi i dré tá lèle 'òle má rú dhi i lésè dhi dre dhi.»

¹² Di tà nda kòfì Pètèró drìna dre dhi, dré lèzo Màríyà, Yowánì Márokò ni andre ni dzó na. Kònale dhi, móndí zyandre dhi i kimó tá ru adrélé tà zi Gíká tí. ¹³ Akódhi kòga dzóti adrézó fìle kivi lésè dhi dre dhi, mvátókó àlo màràbà ro rú be Ródà dhi dré ayi kisízó ànyi dzóti nda làga. ¹⁴ Kòyi Pètèró ni kúlì nìle kyá dre dhi, dré ayi tapízó ràle dzó na dzóti nzi àko ró togó kìnì dré gò, dré longózóá mónnyá tíí dzó lé dhi i dré dhi: «Pètèró kivi na dzó tí.» ¹⁵ I logó drá dhi: «Ngá kizá mi nì!» Di, gò tàá rìnyí sè dhi: «Tà bàti 'i!» I gò tàá dhi: «Kòdhi akódhi ni líndrí 'i.» ¹⁶ Di, Pètèró dré ína gòzo adrélé dzóti ga. I kònzì akódhi ni no dre dhi, àyi ki líndrí dré gàzo bhwãbhwa. ¹⁷ Di Pètèró dré drígá bhàzo kuru àyi ki kúlì kikízó gò, dré Mírì 'o tá i apfòle bãdzó lésè ngini ya dhi ni titízó àyi dré. Gò tàzoá dhi: «Mì longó tà kòdhi Yàkòbhò i dré àma ki adrúpi àruka tíí dhi íbe be.»† Gò dré pfòzo lile àrà àzya na.

¹⁸ Ngá kòwa dre dhi, sòdá adrèbhá tá bãdzó likí nda ki drì dré abízó nyinyi gò, i dré adrézó liziá àyi kòfalésè ngalè àdho tà 'o tá Pètèró ni ya dhi. ¹⁹ Di Eródè dré móndí ki mùzo lile akódhi ni nda gò, i dré àyikya kisúzóá ko. Di dré sòdá adrèbhá bãdzó likí nda ki lizízó tà tàndì ró gò, àyi ki 'òzo tupfúlè todràle.

Eródè Agurípà ni dràma

Àmvolásà dhi, ópí Eródè dré ngàzo bvò Yúdáyà àdhya lésè lile adrélé Kàyisàriyà na lókyá be vwàvwà ro. ²⁰ Akódhi ni togó adré tá aswálé mónnyá bhàandre Tírè kya Sídónà be dhi i 'ásè dhi i rú. Di àyi nda i

† 12:17 12:17 A adré kisùá dhi, Yàkòbhò kòndhi tá Yésu ni adrúpi, atsálépi Ekèlézyà ni bhàgo ki àlo ró dhi 'i. A kònò Tà 'òle dhi i 15:13; 21:18.

dré ru yizo, móndí ki m̀̀zo lile Eródè ni ti lizí, tà k̀̀drík̀̀dri k̀̀dréró àyi k̀̀falé akódhi be be dhi bvó. Angyá ko, àyi ki mányàngá wáyi dhi adré tá apfòle ópí nda ni bvò lésè. Di dhya m̀̀le nda ì dré ru yizo Eródè ni dzó likíbhá ki k̀̀drì rú be Bálástò dhi be gò, kítú tà tàzo Eródè be dhi ni bhàzo.

²¹ Kítú bhàle nda sè dhi, Eródè dré áyi kítá ópí àdhya ki tosózó í rú, lirízó áyi lirírà òpí àdhya dri gò, kúlí dò tàle móndyá títi ì kandrà. ²² Di ì dré ngàzo adrélé loyóá dhi: «Kúlí kònìdhi móndí kya 'i ko! Be ró dhi, giká àlo dhi àdhya 'i!»[‡] ²³ Gbã kòdhwa, ángéló Mírì àdhya dré Eródè ni tswàzo, dré tá lindrì fèle Giká dré ko dhi sè. Gò píróló ì dré akódhi ni nyàzo gò, dré dràzo.

²⁴ Di, Giká ni kúlí adré tá ína ayílè lile drìdrì. ²⁵ Bàrànába ì Sàwúlò be dhi ì kò'o àyi ki àzì akílè Yèrúsalmà na dre dhi, ì dré Yòwànì adrélé kpà rú zìle Márokò dhi ni drìzo, gòzo akódhi be Atiyókíyà na.

13

A mù Bàrànába ì Sàwúlò be lile Giká ni àzì 'o

¹ Èkèlézyà Atiyókíyà àdhya lé dhi, pròfétà ì tà tadhábhá íbe dhi ì tá be. Ayi nda ì tá: Bàrànába, Símeyónà (adrélé kpà rú zìle Móndí nì dhi), Lùkíyò (angálèpi Kìrénè lésè dhi), Mànàyénè (ì dré mbàzo ópí Eródè Atípà be dhi), tsàle Sàwúlò.* ² Kítú àlo, ì dré tá adrérà'a tàbirì mvo, adrézó lìsàmbò 'o Mírì ni rú sè dhi 'á dhi, Tirí Lólo dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì bhà Bàrànába ì Sàwúlò be twá má dré, ì k̀̀dréró àzì má dré àyi ki azizó 'oá dhi ni 'o.» ³ Di ì kòmvò tàbirì tà zìzo Giká tí dre dhi, ì dré drígá bhàzo àyi rì nda ì dri gò, àyi ki m̀̀zo lile Giká ni àzì 'o.

Bàrànába ì Sàwúlò be dhi ì lile t̀̀rù Kìpìrò àdhya na

⁴ A kòmvò Bàrànába ì Sàwúlò be Tirí Lólo ni r̀̀nyí sè dre dhi, ì dré sìzo tsàle bhàandre rú zìle Sèlèwùkíyà dhi na, ỳ̀andre m̀̀le. Kònàle dhi, ì dré mbàzo bwátù na lile t̀̀rù Kìpìrò àdhya na. ⁵ Ì kòtsa bhàandre rú zìle Sàlámì dhi na dre dhi, ì dré kidhózó adrélé Giká ni kúlí longó Yúdà ànzì ki lìsàmbò dzó ì 'àsè. Yòwànì Márokò tá àyi íbe gò, dré adrézó àyi ki ledé àzì sè.

⁶ Ì dré lavúzó t̀̀rù nda 'àsè tsàle bhàandre rú zìle Páfò dhi na. Kònàle dhi, ì dré ru kisúzó Yúdà mvá àlo rú be Bàrànyèsù dhi be. Akódhi nda tá kòdzógó 'i, ìndì pròfétà kinzò ro dhi 'i. ⁷ Adré tá tròle gùvèrènerè t̀̀rù nda àdhya, rú be Sèrùgíyò Pólò dhi rú. Gùvèrènerè nda tá móndí tà nìlepi bí dhi 'i. Di dré Bàrànába ki azizó Sàwúlò be, kitswázó Giká ni kúlí yì àyi tí. ⁸ Di, kòdzógó Èlúmà (adrélé kòdzógó ni rú zi Giríkì ti sè dhi t̀̀ni) nda dré ína ngàzo adrélé ligílè àyi íbe, adrézó láti nda gùvèrènerè nda ni litízó, kòkà'iró Yésu ko dhi bvó. ⁹ Di Sàwúlò adrélé kpà rú zìle Pólò, gàlepi Tirí Lólo sè dhi, dré m̀̀ tingbózo Èlúmà dri gò, ¹⁰ tàzoá drá dhi: «Mì, Dzàborò ni mvá adrélèpi móndí ki lití t̀̀rùpfú sè dhi 'i, ìndì tà gyàgya títi dhi ki kàribhá 'i! Mí kitswá mína Mírì ni tà gyàgya ki ladzama atsálé kinzò ro dhi ni tayí ko. ¹¹ Di mí yì r̀̀ ká! Nyànómvá dhi, Mírì bhà áyi drígá mí rú dre. Mí ni atsá m̀̀ kùdúkùdu ró gò, mí dré kitswázó ngádra kítú àdhya ni no bwà ko lókyá be vwàvwà ro.» Gbã kòdhwa, Èlúmà ni m̀̀ dré sàzo gò, t̀̀nìmvá dré gòzo m̀̀iá. Dré kidhózó adrélé áyi lidzyá, adrélé móndí nda kitswálé áyi tesé drígá sè. ¹² Di gùvèrènerè nda kònò tà ru 'òlepi nda

‡ 12:22 12:22 A kònò Èzèkyèlè 28:2. * 13:1 13:1 «Lùkíyò» kònìdhi angá tá bhàandre Kìrénè àdhya bvò Libiyà àdhya lé, bvò k̀̀drì Afirikà àdhya lé dhi lésè. «Eródè Atípà» kònìdhi, Eródè K̀̀drì ni mvá 'i.

dre dhi, dré Yésu ni ka'izo. Tàko ko, akódhi ni líndrí ga tá bhwăbhwa tà tadhále Mírì ni tà dri dhi ni tà sè.

Pólò i Bàrànába be dhi ì lî Atiyòkíyà bvò Písìdíyà àdhya lé dhi na

¹³ Gò Pólò i atsiámu ni íbe dhi ì dré bwátù dòzo ngàzo Páfò lésè, lile tsàle bhàandre rú zìle Pèrúgè bvò Pàfilíyà àdhya lé dhi na. Kònàle dhi, Yòwánì Márokò dré ína àyi ki tayízó gòzo Yèrúsalemà na. ¹⁴ Gò ì dré ngàzo Pèrúgè lésè lile tsàle Atiyòkíyà bvò Písìdíyà àdhya lé dhi na.† Sàbátù tú dhi, ì dré fizo lirílé Yúdà ànzi ki lísàmbò dzó na. ¹⁵ A kònà tà àruka tisìle Mósè ni tatrítrí kúlí na ìndì pròfètà ki búkù ì 'àsè dhi ì dre dhi, lísàmbò dzó nda ni kàdrì ì dré mómí mùzo tàá Pólò ì dré Bàrànába be dhi: «Àma ki adrúpi ì, mì kàdré kúlí íbe tàle mómíyá kòni ki timbàzo àyi ki tà ka'ika'í na dhi, mì kòtà wà.»

¹⁶ Dì Pólò dré ngàzo àyi drígá bha kuru gò, tàzoá dhi: «Àmi Ìsèrélè ànzi ró ni ì, ìndì àmi sùrú twá ro adrèbhá Gìká ni ro ni ì, mì yi rè ma ká! ¹⁷ Gìká Ìsèrélè ànzi kya zì tá àma ki tábhí ì ì dré. Dì ì dré tá adrèrà'a bvò Ezèpètò àdhya na dhi 'á dhi, dré àyi ki 'òzo lizólé atsálé kpà kàdrì gò, dré àyi ki adrìzo apfòle bvò nda lésè àyi rìnyí kàdrì sè. ¹⁸ Gò dré àyi ki tà kònzì mvòzo duku na ànyìanyì kóná nyadhi-rì. ¹⁹ Bvóá dhi, dré sùrú nzi-drì-rì bvò Kànánà àdhya na dhi ki tà 'òzo akílé gò, àyi ki bvò fèzo àyi mómíyá nda ì dré tàyilé ro. ²⁰ Tà nda kòdhi ì lavú tá tíí kóná be ànyìanyì kámá-su-drì-nyadhi-rì-drì-mudrí.

Amvolásà dhi, Gìká dré tàbvó tabhá ki fèzo àyi dré, tsàle pròfètà Sàmùwélè ni lókyá 'á. ²¹ Gò mómíyá nda ì dré ópí zìzo gò, Gìká dré Sàwúlà, Kísà ni mvá angálépi Bènyàminà ni sùrú lésè dhi ni fèzo adrélé ópí ro àyi drìle kóná nyadhi-rì. ²² Dì kòtingá Sàwúlà dre dhi, dré Dàwídì ni bhàzo adrélé ópí ro àyi drìle. Tà tá akódhi nda ni tà sè dhi: «Má kisú Dàwídì, Yésè ni mvá, dhya adrélépi áma togó nda 'òle kinílé dhi ró dre. A ni tà tíí má dré adrélé lèle í kò'o dhi ki 'o.»‡

²³ Dàwídì nda ni sùrú lésè dhi, Gìká 'o Yésu apfòle adrélé Ìsèrélè ànzi ki tídrìlépi ró, ngóro dré tá lazílé àyi dré dhi tíni. ²⁴ Akódhi nda ni atsama kandrá dhi, Yòwánì longó tá Gìká ni kúlí Ìsèrélè ànzi tíí ì dré, tàzoá dhi, ì kòladzá àyi ki togó gò, bàtísimò dòzo. ²⁵ Yòwánì nda dré tá adrèrà'a 'òle àyi àzì 'o akílé dhi 'á dhi, adrè tá tàá dhi: «Mì adrè kisúá dhi, ma àdhi 'i? Ma mána dhya mì dré adrélé letèle dhi 'i ko. Dì, mì yi rè ká! Akódhi nda adrè alìle má bvó. Má kitswá ndàndì akódhi ni kámókà bã tri bwà ko.»§

²⁶ Àma adrúpi ì, àmi Abàràma ni ànzi ró ni ì, ìndì àmi sùrú twá ro adrèbhá Gìká ni ro ni ì, Gìká amù kúlí adrézó mómí ki tídrì kòdhi àma ki tàndì ì dré. ²⁷ Mómíyá Yèrúsalemà na dhi ì àyi ki kàdrì íbe dhi ì ni tá àyikya Yésu nda àdhi 'i ya dhi ko. † ni tá kpà pròfètà ki kúlí ì dré adrélé nàle sàbátù àlo àlo tíí dhi ì sè dhi ki àndu ko. Dì, ì dré tà bhàzo Yésu dri dhi, ì 'o tá àyikya kúlí nda ì kitswálé tíí. ²⁸ Tágba ì dré tà àlo kitswálépi dràdrà sè dhi ni kisúzó akódhi véna ko dhi, ì lizí tá Pìlátò, kò'oró akódhi pfùle dràle. ²⁹ † kò'o tà tíí tisìle akódhi ni tà dri dhi ì dre dhi, ì dré akódhi ni rúbhá tirízó fa kipakipa drìlésè, bhàle mógó na. ³⁰ Dì, Gìká dré ína akódhi ni tingázó dràdrà lésè. ³¹ Gò akódhi dré agázó vésè be bí ìndì kítú bí mómíyá lèbhá túmánì í be Gàlìláyà lésè tsàle Yèrúsalemà na dhi ì kandrá. Nyànomvá dhi,

† **13:14** 13:14 «Atiyòkíyà bvò Písìdíyà àdhya lé» kòndhi, bhàandre twá Atiyòkíyà bvò Siríyà àdhya lé, Pólò ì dré angázó lásà dhi rúsè dhi 'i. ‡ **13:22** 13:22 A kònò 1 Sàmùwélè 16:12; Longó ì 89:21. § **13:25** 13:25 A kònò Mátáyò 3:11; Márokò 1:7; Lúkà 3:16; Yòwánì 1:27.

àyi nda i dhya adrèbhá akódhi ni tà ì dré nòlè mǐ sè ìndì ì dré yǐlè bíbhálé sè dhi ki longó Ìsèrèlè ànzì ì dré dhi 'i.

³² Di àma, mà adrè Rúbí Tani kònìdhi ni longó àmi dré: Tà Gìká dré tá lazílé àma ki tábhí ì dré dhi, ³³ akódhi 'o ándrò àma, àyi ki ànzì ì dré, dré Yésu ni tingálé dràdrà lésè dhi sè. Ngóro tísìlè Yúdà ànzì ki Longó ni rǐ na dhi tǐni:

<Mi áma Mváagó 'i.

Ándrò dhi, má ti mi ma.>^{*}

³⁴ Gìká lazí tá dhi, í ni dra akódhi ni tingá dràdrà lésè gò, rúbhá ni dré kitswázó ñwàlè tàdzí ko. Tà tá dhi:

<Má ni tà lólo má dré lazílé Dàwídí dré ìndì mǐ dré kitswálé ka'íle dhi ki fe àmi dré.>[†]

³⁵ Gìká ni Kúlí adrè kpà tàá àrà àzuya na dhi:

<Mí kitswá ámi Dhya lólo dhi ni tayí ñwàlè mógó na ko.>[‡]

³⁶ Dàwídí ro dhi, kò'o tà títí Gìká dré tá lèlè í kò'o dhi ì áyi lókyá 'á dre dhi, dré dràzo gò, akódhi ni rúbhá sizo atá ni kya ì kòfalé gò, dré ína ñwàzo ñwanwà. ³⁷ Di, kàdré dhya Gìká dré tingálé dràdrà lésè nda ni tà sè dhi, ñwa ína àlomvá ko.

³⁸⁻³⁹ Di áma adrúpi i, lè mǐ kònì tà mà dré adrélé longólé àmi dré kònìdhi dóro: Gìká adrè mǐndí ki tàkonzì tri Yésu nda sè. Akódhi léna dhi, Gìká adrè mǐndyá títí adrèbhá akódhi ni ka'í dhi ki apá àyi ki tàkonzì títí Mósè ni tátírítrí kúlí dré tá kitswázó àyi ki apá lásà bwà ko dhi ì lésè gò, adrézó àyi ki bha gyägya í kandrà. ⁴⁰ Di ásà dhi, mǐ kònò dóro, tà pròfètà ì dré tá tàlè kònì ì kàtsáro àmi rú ko:

⁴¹ <Ami adrèbhá tà má dré tàlè dhi ni no tà tàko ró ni i, mǐ yi rè ká!

Ami ki líndrí kòga bhwäbhwa gò, mǐ kòtodràró!

Tàko ko, má ni dra tà kàdrè 'o àmi ki lókyá 'á.

Tágba à kòtítí tá tà nda àmi dré yà dhi, mǐ kitswá tá ka'íá tàdzí ko.>[§]

⁴² Di Pólò ì Bàrànába be dhi ì dré tá adrèrà'a apfòlè lísambò dzó nda lésè dhi 'á dhi, à dré àyi ki ti lizízo, ì kàgòro tà ì dré tàlè nda ki ta tódhyá sàbátù adrélépi alìlè dhi sè. ⁴³ Mǐndyá ru kimóbhá nda ì kàpfò dre dhi, Yúdà ànzì bí dhi ì ìndì mǐndí bí sùrú twá ro Yúdà ànzì ki Gìká ni ka'íbhá dhi íbe dhi, ì dré dhèzo Pólò ì bvó Bàrànába be. Di Pólò ì dré tà tàzo àyi íbe àyi ki kodzózo, ì kògòro adrélé tròlè Gìká ni togó tani rú.

Pólò ì Bàrànába be dhi ì lǐ mǐndyá sùrú twá ro dhi ì véna

⁴⁴ Sàbátù bvóá dhi tú dhi, ànyíànyí mǐndyá títí bhàandre nda 'á dhi ì dré ru kimózo kitswázó Mírì ni kúlí yi. ⁴⁵ Di, Yúdà ànzì ì kònò mǐndyá zyandre nda ì dre dhi, ì dré lovó kònzi bhàzo Pólò ì rú gò, ì dré adrézó tà kayí akódhi be, adrézó akódhi ni lodhá. ⁴⁶ Di Pólò ì Bàrànába be dhi ì dré kúlí logózo àyi tí tǐrì àko, tàzoá dhi: «Adrè tá lèá dhi, mà kòlongó rè zyà Gìká ni kúlí àmi, Yúdà ànzì ì dré 'íká. Di, mǐ gà àmikya kúlí nda rè, adrézó àmi ki no ngóro mǐndí kitswábhá lídrì kóná vèsè kólyá dhi sè ko dhi ì ró. Di mǐ yi rè ká! Mà adrè àmi ki tayí lizo mǐndyá sùrú twá ro dhi ì véna.

⁴⁷ Tàko ko, tà Mírì dré tàlè mà kò'o dhi, kònìdhi 'i:

<Má bhà mi adrélé ngádra ró mǐndyá sùrú twá ro dhi ì dré,

mí kàdrìró mǐndí angábhá bvò wáyi lésè dhi ì lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú be dhi bvó.>^{*}

^{*} **13:33** 13:33 A kònò Longó ì 2:7. [†] **13:34** 13:34 A kònò Èsáyà 55:3. [‡] **13:35** 13:35 A kònò Longó ì 16:10. [§] **13:41** 13:41 A kònò Abàkúkà 1:5. ^{*} **13:47** 13:47 A kònò Èsáyà 49:6.

⁴⁸ Di móndyá sùrú twá ro nda ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré ngàzo adrélé lenzélé, adrézó Mírì ni kúlí ni tà bha kuru. Gò àyi tíí Gìká dré tá zìle kitswálé lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú dhi, ì dré Yésu ni ka'izo. ⁴⁹ Di Mírì ni kúlí adré tá ayílé bvò nda 'ásè wáyi.

⁵⁰ Di, Yúdà ànzi nda ì dré àyikya dhya kàdrìkàdrì bhàandre nda 'á dhi ki 'a tifízó, tòkó rúku ró adrèbhá Gìká ni ro dhi íbe. Ì dré móndí zyandre dhi ki kodzózó ligílé Pólò ì rú Bàrànábà be, ì kòpforó àyi ki m̀ be dhi bvò. Gò ì dré àyi ki dròzo p̀fòle àyi ki bvò 'ásè. ⁵¹ Di Pólò ì Bàrànábà be dhi ì dré àyi ki bhàandre ni tàpfulíndrì tròlepi àyi pá dhi ni towázó, tadházóá dhi, ì tayí àyi ki tà tíí dre. Gò ì dré lizo bhàandre rú zìle Ikòníyò dhi na. ⁵² Di, kàdré móndyá ka'ìbhá Atiyòkíyà na nda ki tà sè dhi, ì ga àyikya arí sè bí, ìndì Tirí Lólo sè bí.

14

Pólò ì Bàrànábà be dhi ì Ikòníyò na

¹ Ikòníyò na dhi, Pólò ì Bàrànábà be dhi ì dré kpà fizo Yúdà ànzi ki lèsám̀bò dzó na gò, ì dré Gìká ni kúlí longózó r̀inyí sè. Di móndí lizólizo Yúdà ànzi ró ìndì sùrú twá ro dhi ì dré Yésu ni ka'izo. ² Di, Yúdà ànzi kúlí nda ni gabhá r̀e dhi ì dré àyikya móndí àruka sùrú twá ro dhi ki 'a tifízó, àyi ki togó 'òzo abílé Yésu ni ka'ìbhá ì rú. ³ Tágba kònini dhi, Pólò ì Bàrànábà be dhi ì dré gòzo adrélé kònale lókyá be vwàvwà ro. Ì adré tá Mírì ni tà longó tirì àko, adrézó akódhi ni togó tani ni tà ta. Mírì adré tá tadhá dhi, tà ì dré adrélé longolé nda tá tà bàti 'i. Tàko ko, adré tá r̀inyí fe àyi dré adrézó tà líndrìga ró adrèbhá àyi r̀inyí tadhá dhi ki 'o. ⁴ Di móndyá zyandre bhàandre nda 'á dhi ì dré ru lanzízó: Ayi ki àruka ì dhe tá Yúdà ànzi ì vèsè, àruka ni ì dhe tá kó àyikya àpòstolò nda ì vèsè. ⁵ Gò móndí àruka Yúdà ànzi ró ìndì sùrú twá ro dhi ì tùmáni àyi ki kàdrì íbe dhi, ì dré ru yizo kitswázó Pólò ki 'o kònze Bàrànábà be, àyi ki lebhézó todràle kírà sè dhi bvò. ⁶ Di, àyi nda ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré lapázó lile bvò Lìkàwòniyà àdhya na. Ì dré tatsízó bhàandre Lìsìtrà àdhya 'ásè, Dèrùbè àdhya 'ásè, ìndì àrà bhàandre nda ì làgàsè dhi ì 'ásè, ⁷ adrélé Rúbí Tani longòbe móndí ì dré.

Pólò ì Bàrànábà be dhi ì Lìsìtrà na

⁸ Lìsìtrà na dhi, agó àlo pá be àbvò ro dhi tá be. A ti tá akódhi mèrèkpè ro gò, dré kitswázó atsí to tàdzí ko. ⁹ Akódhi nda lírí tá adrélé Pólò ni yi adrèrà'a Gìká ni kúlí ta móndí ì dré. Pólò kònò akódhi dhií dre dhi, dré nõzoá dhi, akódhi tá tà ka'ika'í íbe kitswázó adrélé. ¹⁰ Di dré tàzoá drá kúlí 'u'ù sè dhi: «Mí nga ámi totó pá dri!» Di agó nda dré wàzo àyi totó gò, kidhólé atsí to.

¹¹ Móndí zyandre dhi ì kònò tà Pólò dré 'òle nda dre dhi, ì dré ngàzo kúlí loyó tàzoá Lìkàwòniyàbhá ki ti sè dhi: «Gìká ì ladzá àyi atsálé móndí ì ró gò, ì dré asízó àma vélé!» ¹² Gò ì dré kidhózó adrélé Bàrànábà ni zi gìká Zèwúsi ro, adrézó Pólò ni zi gìká Èrùmè ro, dré tá adrélé kúlí longólépi 'i dhi sè.* ¹³ Zèwúsi ni tépelò tá ànyi firà bhàandre nda na. Di Zèwúsi ni kòwánà dré ngàzo tíago ki tesé alizo àyi íbe tùmáni ngá p̀fò aveave tí'ile dhi íbe atsálé bhàandre ni zèribà tí. Tàko ko, akódhi ì móndyá zyandre nda íbe dhi ì adré tá ngá nda ki le fèle mòbòmà ro Bàrànábà ì dré Pólò be, kitswázó àyi ki lindrì bha.

* **14:12** 14:12 Atú dhi, Gìrikì ì véna dhi, Zèwúsi tá àyi ki gìká ki kàdrì 'i. Èrùmè tá ina gìká ki kúlí longólépi dhi 'i.

14 Di, àpóstolò nda ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré àyi ki kítá ki lasízó kizà dré gò, ì dré ràzo loyóába mónnyá zyandre nda ì kòfalésè dhi: 15 «Àma ki arúpi ì, mì adré kònìni ni àdho tà 'o? Ama, àma kókpà móndí 'i àmi tìni. Mà alì Rúbí Tani longó àmi dré, mì kòtayíró tà tàkotàko kòni ì, àmi ki togó adzázó Gìká lídrì ro dhi vélé. Akódhi nda bhà tá bhù ì, bvò be, yïandre be ìndì ngá títí àyi lé dhi íbe nì. 16 Atú dhi, tayí tá mónnyá sùrú títí ì lésè dhi ì adrélé àyi ki tàndi ki láti lebé. 17 Di, tágba kònìni dhi, tayí ína àyi tàndi ni tadhama tà dóro dré adrélé 'òle dhi ì sè dhi ko: Adré kozya afè àmi dré bhù lésè, adrézó lànyá 'o kàle àmi dré lókyá ni 'á. Adré mányàngá afè kitswálé àmi dré. Adré kpà arí fe gàle àmi ki togó na bí.» 18 Di ì kòtà kúlí nda ì togó wáyi sè dre dhi, ì dré mónnyá zyandre nda ki kikízó, ì kòfèró mòbòmá àyi dré ko sè.

19 Amvolásà dhi, Yúdà ànzi àruka ì dré alìzo Atiyòkíyà lésè ìndì Ikòníyò lésè gò, ì dré mónnyá zyandre nda ki 'a tifízó ligílé Pólò ì rú. Di àyi nda ì dré Pólò ni lebhézó kírà sè gò, akódhi ni rúbhá sèzo pfòzo ába bhàandre nda 'àsè kivì na. I adré tá àyikya kisùá dhi, akódhi drà dre. 20 Di, mónnyá ka'ìbhá dhi ì kòkimó ru akódhi làgàsè kúrú dre dhi, dré ína ngàzo gò, gòle file bhàandre na.

Pólò ì Bàrànába be dhi ì gò Atiyòkíyà bvò Siríyà àdhya lé dhi na

Kítú bvóá dhi sè dhi, Pólò ì dré ngàzo lile Bàrànába be Dèrúbè na. 21 Kònàle dhi, ì dré Rúbí Tani longózó, móndí zyandre dhi ki 'òzo atsálé Yésu ni ka'ìbhá ì ró. Gò ì dré gòzo tatsílé Lisítrà 'àsè, Ikòníyò 'àsè, ìndì Atiyòkíyà Pìsìdíyà le dhi 'àsè, 22 adrélé mónnyá ka'ìbhá dhi ki timbàbe, adrézó àyi ki kodzó adrélé àyi ki totó tātā àyi ki tà ka'ika'ì na. I adré tá tàá dhi: «Adré làá dhi, mà kàdré kizà ka'ì nyàle bí kitswázó file Gìká ni Opì na.» 23 Èkèlézyà àlo àlo títí dhi ì 'àsè dhi, ì tobhà tá bhàgo ì adrélé mónnyá ka'ìbhá nda ki drì ko. Di ì kòmvo tàbirì tà zìzo Mírì tí bhàgo nda ì dré dre dhi, ì dré àyi ki tayízó Mírì ì dré tá ka'ile dhi drígá.

24 I kòlavú bvò Pìsìdíyà àdhya 'àsè dre dhi, ì dré tsàzo bvò Pàfilíyà àdhya na. 25 I dré Gìká ni kúlí longózó Pèrúgè na gò, ì dré sizo tsàle bhàandre rú zìle Atàlíyà dhi na, yïandre mìle. 26 Kònàle dhi, ì dré bwátù dòzo gòzo Atiyòkíyà bvò Siríyà àdhya lé dhi na. Atiyòkíyà nda tá bhàandre àyi ki tayízó Gìká drígá, ì kòlìró àzì 'o akódhi ni togó tani sè dhi 'i. Nyànomvá dhi, ì 'o àzì nda akílé dre. 27 Di ì kòtsa Atiyòkíyà na dre dhi, ì dré mónnyá títí Èkèlézyà le dhi ki kimózó gò, tà títí Gìká dré 'òle àyi sè dhi ki títízó àyi dré. I títí tá kpà Gìká nzì tá láti mónnyá sùrú twá ro dhi ì dré Yésu ni ka'izo ngíni ya dhi. 28 Di ì dré adrézó tùmání mónnyá ka'ìbhá nda íbe lókyá be vwàvwa ro.

15

Èkèlézyà ni drì kobhá ki ru kimoma Yèrúsalémà na dhi

1 Amvolásà dhi, Yúdà ànzi àruka ì dré angázó Yúdáyà lésè atsálé Atiyòkíyà 'a gò, ì dré adrézó tadhá mónnyá ka'ìbhá ì dré dhi: «Mì kò'o àmi lwàle ngóro Mósè ni tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi tìni ko dhi, mì kitswá lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú bwà ko.» 2 Di, Pólò ì Bàrànába be dhi ì dré àyikya tà nda ni gàzo gò, ì dré tà kayízó àyi íbe rìnyí sè. Gò Pólò ki kípèzo Bàrànába be, ìndì móndí ka'ìbhá àruka íbe, ì kòlìró Yèrúsalémà na kitswálé tà ta tà nda dri àpóstolò íbe, ìndì bhàgo Èkèlézyà àdhya íbe. 3 Èkèlézyà Atiyòkíyà le dhi dré àyi ki ledézó lile àyi ki atsí na. Di ì dré ngàzo lavúlé bvò Fòwínikè àdhya 'àsè ìndì Sàmàríyà àdhya 'àsè, adrélé

móndyá sùrú twá ro dhi ì ka'í tá Yésu ngíni ya dhi ni tà titíbe gò, rúbí nda dré adrézó arí fe bí móndyá ka'íbhá ì dré. ⁴ Ì kòtsa Yèrúsalmà na dre dhi, àpóstolò ì, bhàgo ì ìndì móndyá tíí Ekèlézyà le dhi íbe dhi, ì dré àyi kí ka'izo dòle togó dóro sè. Gò Pólò ì dré tà tíí Giká dré 'òle àyi sè dhi kí titízó àyi dré.

⁵ Dì, Yésu ni ka'íbhá àruka Fàrìsáyò ro dhi ì dré ngàzo tàá dhi: «Adré lèá dhi, à kòlwà móndyá ka'íbhá sùrú twá ro dhi ì gò, lazízóá àyi dri dhi, ì kàdré Mósè ñí tatrítrí kúlí líkí.»

⁶ Dì àpóstolò nda ì bhàgo nda íbe dhi ì dré ru kimózó kitswázó tà nda ni 'a nya dhi bvó. ⁷ Ì kòtà tà tà nda dri vwàvwà ro dre dhi, Pètèrò dré ngàzo tàá àyi dré dhi: «Áma adrúpi ì, mì ñí tàle dhi, Giká kipè tá ma àmi kòfalé kíno, móndyá sùrú twá ro dhi ì kòyiró Rúbí Tani má tí, Yésu ni ka'izo dhi be. ⁸ Dì Giká móndyá tíí dhi kí togó ñilepi dhi, dré Tírí Lólo fèzo àyi dré ngóro dré tá afèle àma dré dhi tíni, tadházóá dhi, í ka'í àyi dre dhi.* ⁹ Dì nò tá ína àyi twá àma rúsè ko. Tàko ko, temvé tá àyi kí togó àyi kí tà ka'íka'í sè. ¹⁰ Dì nyànomvá dhi, mì adré àmikya Giká ni tabhí àdho tà sè? Tàko ko, mì adré ngá lanzí àma kí tábhí ì àma kí tàndì íbe dhi mà dré kitswálé dòle bwà ko dhi ni bha móndyá ka'íbhá nda ì dri. ¹¹ Tà nda kitswá ko! Be ró dhi, mà adré àmakya ka'íá dhi, Giká adré àma kí tidrí Mírì Yésu ni togó tani sè, ngóro dré adréle àyi kí tidrí dhi tíni.»

¹² Dì móndyá tíí ru kimóbhá nda ì kòfalé dhi, ngá dré bhùzo ndiii gò, ì dré Bàrànába kí yizo Pólò be adrerà'a tà twátwa línđrìga ró Giká dré tá 'òle àyi sè móndyá sùrú twá ro dhi ì kòfalé dhi kí tití. ¹³ Ì kòtití tà nda ì akílé dre dhi, Yàkóbhò dré ngàzo tàá dhi: «Áma adrúpi ì, mì yi rè ma ká! ¹⁴ Símónà Pètèrò tíí àma dré, Giká bhe tá rè zyà mì móndyá sùrú twá ro dhi ì véna, móndí kí kipèzo àyi kòfalé adréle móndyá ína ì ró ngíni ya dhi dre. ¹⁵ Dì kúlí pròfètà ì dré tisìle dhi ì adré ru kisú tà nda be. Ì tisì tá dhi: ¹⁶ «Mírì Giká tà dhi: Amvolásà dhi, má ñí go Dàwídì ni dzó arílepi dre dhi ni 'o àyi totó tódhyá.

Má ñí go tà ñí abíbhá dhi kí ledé,
dzó nda ñí bhàzo tódhyá àrà ñí 'á,

¹⁷ kitswálé móndí kí àmbí ì kòndàró ma, Mírì,
túmání móndyá tíí sùrú twá ro má dré azilé adréle mána ró dhi íbe.

Ma, Mírì adrélepi tà kòdhi kí 'o dhi, má adré tà nda kí ta ma.

¹⁸ Má 'o tá tà nda ì ñile kíno lésè.†»

¹⁹ Yàkóbhò gò tàá dhi: «Asà dhi, má mìlésè dhi, dóro ni mà dré tà kòkóròko bhàle móndyá sùrú twá ro àyi kí togó adzàbhá Giká véle dhi ì dri ko dhi.

²⁰ Be ró dhi, mà kòtisì wáràgà tàzoá àyi dré dhi, ì kònya mányàngá fèle giká tàko ì dré dhi ko, ì kò'o ndòtò tà ko, ì kònya kà'wá 'òle zùle dràle dhi kí zà ko, ìndì ì kònya kà'wá kàrí ko.‡ ²¹ Tàko ko, kídhólé kíno lésè dhi, à adré Mósè ñí tatrítrí kúlí longó bhàandre àlo àlo tíí dhi ì 'àsè, adrézó nàà Yúdà ànzì kí lisàmbò dzó ì 'àsè sàbátù àlo àlo tíí ì sè.»

Wáràgà tisìle Yésu ni ka'íbhá sùrú twá ro dhi ì dré dhi

²² Gò àpóstolò nda ì, bhàgo nda ì ìndì móndyá tíí Ekèlézyà le dhi íbe dhi, ì dré ru yizo móndí kí kipèzo àyi kòfalé mùle túmání Pólò íbe ìndì Bàrànába be, lìle móndyá ka'íbhá Atiyòkíyà na dhi ì véna. Ì kipè tá Yúdàsì adréle kpà rú zìle Bàràsàbà dhi ì Sílà be kòdhya. Àyi nda ì tá móndyá

* 15:8 15:8 A kònò Tà 'òle dhi ì 10:44; 11:15. † 15:18 15:18 A kònò Amósà 9:11-12. ‡ 15:20 15:20 A kònò Pfòma 34:15-16; Lèvitikè 17:10-16; 18:6-23.

ka'ibhá dhi ki drì kobhá i kòfalé. ²³ Di ì dré wárágà tisìzo kònìni, ì kòfèró àyi drígá:

«Àma, àpòstolò i bhàgo íbe, àmi ki adrúpi ró dhi i, mà adré wárágà kònìdhi ni tisì àma ki adrúpi sùrú twá ro Atìyòkíyà na, bvò Síríyà àdhya na, ìndì bvò Kìlìkíyà àdhya na dhi i dré. Mòdo àmi dré!

²⁴ Mà yi tàle dhi, móndí àruka ì pfò tá àma kòfalésè lile tà ta àmi dré gò, ì dré àmi ki drì kizázó, àmi ki togó 'òzo lanzile. Di, mà mù tá àyi nda ì àma ko. ²⁵ Di tà nda sè dhi, àma títi, mà yi ru móndí àruka ki kipèzo mùle àmi véna, tùmání àma ki arúpi Bàrànába i Pólò be, mà dré lèle tò dhi íbe. ²⁶ Ayi nda ì móndí àyi ki lídrì febhá adréle dràdrà mîle àma ki Mírì Yésu Krísto ni tà sè dhi 'i. ²⁷ Di mà adré Yùdásì ki mu Sílà be, ì kòtáró kúlí sè tà mà dré adréle tisìle àmi dré kònì i. ²⁸ Ama tùmání Tírì Lólo be dhi, mà nò dóro ni, mà dré tà àzya lanzì dhi ni bhàle àmi dri ko dhi. Tà kitswábhá mì kò'o dhi i ngbà 'í tà kònì 'i: ²⁹ Mì kònya mányàngá fèle gíká tàko ì dré dhi ko, mì kònya kà'wá kàrí ko, mì kònya kà'wá 'òle zùle dràle dhi ki zà ko, ìndì mì kò'o ndòtò tà ko. Mì kàdré 'òá kònìni dhi, kòdhi mì adré 'òá dóro. Mì kàdré dóro.»

³⁰ Gò ì dré dhya kípèle nda ki mùzo lile Atìyòkíyà na. Ì kòtsa dre dhi, ì dré móndyá zyandre ka'ibhá dhi ki kimózó gò, wárágà nda ni fèzo àyi dré.

³¹ Ayi nda ì kònà wárágà nda dre dhi, ì dré lenzézó kúlí tisìle àyi ki togó tindrìzo nda ki tà sè. ³² Gò Yùdásì i Sílà be, adrébhá tá àyikya pròfétà ro dhi i, ì dré tà bí dhi ki tàzo kitswázó móndyá ka'ibhá nda ki timbà àyi ki tà ka'ika'ì na. ³³ Di ì kògò adréle kònàle lókyá tsà dre dhi, móndyá ka'ibhá nda ì dré tà kìdrìkìdri zìzo Gíká tí àyi dré, ì kògòró móndyá àyi ki mubhá dhi i véna dóro. [³⁴ §] ³⁵ Di, Pólò i Bàrànába be dhi ì dré gòzo àyikya adréle Atìyòkíyà na. Ayi tùmání móndí àruka bí dhi íbe dhi, ì adré tá Mírì ni kúlí longó, adrézó tà ni ki tadhá móndí i dré.

Pólò ì lanzì ru Bàrànába be

³⁶ Lókyá kòlavú tsà dre dhi, Pólò dré tàzoá Bàrànába dré dhi: «Mà kògò àma ki adrúpi bhàandre àlo àlo títi mà dré Mírì ni kúlí longózó dhi i 'àsè dhi ki nobe, nòzoá ngalè àyi ngíni ya dhi.» ³⁷ Bàrànába dré ka'izoá. Di adré tá lèá dhi, ì kòdrì Yòwánì Márokò àyi vèsè be. ³⁸ Di, Pólò adré tá ína nòá dhi, kitswá ko. Tàko ko, Yòwánì Márokò nda tayí tá àyi bvò Pàfilíyà àdhya na gò, dré gòzo lile àyi íbe àzì na ko. ³⁹ Di ì dré tà nda ni kayízó àyi kòfalésè tà tándì ró gò, ì dré ru lanzízó àsà. Bàrànába dré ína Yòwánì Márokò ni drìzo gò, ì dré mbàzo bwátù na lile tùrù Kìpíró àdhya na. ⁴⁰ Di, Pólò dré ína Sílà ni kipèzo kòdhya. Di móndyá ka'ibhá dhi ì kòtayí àyi Mírì drígá, kòlikíró àyi àyi togó tani sè dre dhi, ì dré ngàzo lile. ⁴¹ Gò ì dré lavúzó bvò Síríyà àdhya 'àsè ìndì Kìlìkíyà àdhya 'àsè, móndyá ka'ibhá Èkèlézyà i 'àsè dhi ki timbàbe àyi ki tà ka'ika'ì na.

16

Pólò i Sílà be dhi ì drì Tìmòtèyò lizo Gíká ni àzì 'o

¹ Di Pólò ì dré tsàzo Dèrúbè na gò, lile tsàle Lìsìtrà na. Kònàle dhi, Yésu ni ka'ilepi àlo rú be Tìmòtèyò dhi tá be. Akódhi nda ni andre tá Yúdà mvá Yésu ni ka'ilepi dhi 'i. Di, akódhi ni atá tá ína Gírìkì 'i. ² Móndyá ka'ibhá Lìsìtrà le ìndì Ikòníyò le dhi ì adré tá akódhi ni rú ta dóro. ³ Di Pólò adré tá akódhi ni le drìle àyi vèsè atsí na. Àsà dhi, dré akódhi ni 'òzo lwàle, Yúdà

§ 15:34 15:34 Wárágà Gíká ni Kúlí tisìzo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adré kúlí kònì ki kisú kònwa ko: [Di, Sílà ro dhi, ka'ì tá ína adréle kònàle.]

ànzì bvò nda lé dhi ì kòka'irò akódhi be dhi bvó. Tàko ko, ì nǎ títi tàle dhi, akódhi ni atá tá Gíríkì 'i dhi be.

⁴ Dì Pólò ì adré tá tatsilé bhàandre àlo àlo ì 'ásè, adrélé tà àpóstolò ì bhàgo ìbe Yèrúsalmà na dhi ì dré ru yìzo dríá dhi ki longóbe mónnyá ka'ibhá dhi ì dré adrélé 'òle.* ⁵ Dì mónnyá ka'ibhá Èkèlézyà ì 'ásè dhi ì adré tá ru tím̀bà àyi ki tà ka'ika'i na. I adré tá kpà lizólé lile drìdrì kítú àlo àlo títi ì sè.

Màkèdòníyà agó àlo dhi zi Pólò lile áyi bvò na

⁶ Gò Pólò ì atsiàm̀u ni ìbe dhi ì dré lavúzò bvò Fìrìgíyà àdhya 'ásè ìndì Gálátíyà àdhya 'ásè. Tàko ko, Tírí Lólo logá tá àyi dré Gíká ni kúlí longoma bvò Asíyà àdhya na dhi. ⁷ I dré tsàzo ànyi bvò Mísíyà àdhya làga dhi, ì tabhì tá lile bvò Bìtìníyà àdhya na ká. Dì, Yésu ni Tírí dré ína tà nda ni logázò àyi dré. ⁸ Dì ì dré lavúzò bvò Mísíyà àdhya 'ásè, sìle bhàandre rú zìle Trówà dhi na, yìandre m̀ile. ⁹ Ngátsi sè dhi, ngá dré agázò Pólò mi toróbí tìni. Nò tá Màkèdòníyà agó àlo dhi adrérà'a áyi totó adrélé Pólò ni ti lizi: «Mí azyá Màkèdòníyà le kitswálé àma ki ledé wà!» ¹⁰ Dì Pólò kònò ngá nda dre dhi, mà dré ndrì látì ndàzo lizo Màkèdòníyà na. Angyá ko, mà nǎ tá tàle dhi, Gíká zi tá àma lile Rúbí Tani longó mónnyá kònàle dhi ì dré dhi be.

Lìdìyà ka'i Yésu Fìlipóyì na

¹¹ Dì mà dré bwátù d̀ozo Trówà na, lavúzò pyà t̀urù Sàmòtrákè àdhya na. Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré tsàzo bhàandre rú zìle Nèyàpólì dhi na. ¹² Gò mà dré ngàzo kònalésè lile bhàandre Fìlipóyì àdhya na. Fìlipóyì nda bhàandre kàdrì bvò Màkèdòníyà àdhya lé dhi ki àlo 'i, ìndì bhàandre móndí b̀i Rómà ro dhi ì dré bhà mòzo lána dhi 'i. Gò mà dré adrézó kònàle lókyá be vwàvwà ro tsà.

¹³ Sàbátù tú dhi, mà dré pfòzo bhàandre nda lésè tsàle yìandre àlo adrélépi d̀ile dhi m̀ile. Mà adré tá kisúá dhi, mà ni àrà adrézó tà ta Gíká be dhi ni kisú kònàle. Dì mà dré lirízò adrélé tà ta t̀okó ru kimóbhá kònàle dhi ìbe. ¹⁴ Ayì nda ì kòfalé dhi, t̀okó àlo rú be Lidíyà angalépi bhàandre Tìyàtírà àdhya lésè dhi tá be. Akódhi nda tá kítá làgí kyàkyà dhi ki lagìlépi 'i, ìndì móndí adrélépi Gíká ni ro dhi 'i. Dì dré tá adrérà'a Pólò ni yi dhi 'á dhi, Mírì dré akódhi ni togó 'òzo atsálé àtsi ró tà Pólò dré tàle dhi ki ka'ì. ¹⁵ Dì akódhi ì mónnyá títi akódhi ni dzó lésè dhi ìbe dhi ì dré b̀atísímò d̀ozo. Dré àma ki ti lizízò tàzoá dhi: «Mì kàdré áma no Mírì Yésu ni ka'ilepi ró b̀ati dhi, mì kàlì adrélé áma dzó lé wà.» Dì kàsé àma ki togó tà t̀andi ró dre dhi, mà dré ka'izoá.

A bhe Pólò ì Sílà be b̀adzó na

¹⁶ Kítú àlo, mà dré tá adrérà'a lile àrà adrézó tà ta Gíká be dhi na dhi 'á dhi, mà kisú tá ru mvátòkó àlo màràbà ro dhi be. Akódhi nda tá tìrì kònzi ìbe ì léna gò, adrézó tà adrébhá alìle dhi ki longó móndí ì dré rìnyí ni sè. Akódhi ni líyí ì adré tá làfa kisú b̀i akódhi sè. ¹⁷ Dì akódhi dré ngàzo adrélé àma ki lebè Pólò be, loyóába dhi: «Àgo kòni ì màràbà Gíká kurú na bhù na dhi àdhya 'i! I adré látì adrézó adrélé ásà dhi ni tadhá àmi dré!» ¹⁸ Adré tá 'òá kònini kítú be b̀i. Dì, kùdù ni na dhi, Pólò ni togó dré aswázò gò, dré áyi alázò tàá tìrì kònzi nda dré dhi: «Yésu Krìsto ni rú sè dhi, má adré tàá mí dri dhi, mí pfò mvátòkó kònìdhi lésè!» Gbã lókyá nda sè dhi, tìrì nda dré pfòzo lásà.

* 16:4 16:4 A kònò Tà 'òle dhi ì 15:23-29.

¹⁹ Di mvátòkó nda ni líyí ì kònò tà ì dré tá adrézó mǐ bha làfa kisúzó ásà dhi abí dre dhi dre dhi, ì dré Pólò ki rùzo sèle Sílà be, lizo àyi íbe bhàandre nda ni kàdrì ì kandrà ngá lagírà na. ²⁰ Ì kòtsa àyi nda ì kandrà dre dhi, ì dré tàzoá dhi: «Dhya Yúdà ànzì ró kòni ì adré àma ki bhàandre ni 'a tífí! ²¹ Tàko ko, ì adré àyikya labhi logalé àma Rómà ro dhi ì dré dhi ki tadhá. Kìtswá mà dré labhi nda ki ka'izo, adrézó kpà 'òá ko.»

²² Gò móndí zyandre dhi ì dré kpà ru amúzó àyi íbe Pólò ì rú Sílà be. Di bhàandre ni kàdrì nda ì dré àyi ki kítá 'òzo tuvùle àyi rúsè, gò àyi ki 'òzo bhwàle fa sè. ²³ A kòbhwa àyi tà tándì ró dre dhi, àyi ki bhèzo bãdzó na. Gò lazízóá bãdzó nda ni likílépi dri dhi, kàdré àyi ki likí dóro. ²⁴ Akódhi kòyi kúlí nda dre dhi, dré àyi ki bhàzo bãdzó nda ni 'a kile twá dhi na, àyi ki pá 'òzo kitsilé fa kólòngbó sè.

²⁵ Anyiànyi ngátsi kítógá sè dhi, Pólò ì Sílà be dhi ì adré tá tà ta Gíkà be, adrézó longó ngo akódhi ni rú bhàzo kùle. Dhya àruka títi 'ile bãdzó nda lé dhi ì adré tá àyi ki yi. ²⁶ Gbã kòdhwa, kàdikàdi kàdrì dhi dré bvò kosézó, bãdzó nda ni pá kizízó rìnyí sè. Di bãdzó ni ti ì dré títi ru tinzìzo gò, dhya títi 'ile nda ki nyirì dré tikízó adàle àyi rúsè. ²⁷ Di bãdzó likílépi nda kòlaró bãdzó ti ki no ngbo dre dhi, dré àyi sápi asézó kitswázó àyi pfu dràle. Angyá ko, adré tá ina kisúá dhi, dhya 'ile nda ì lapá títi dre. ²⁸ Di, Pólò dré kúlí yòzo rìnyí sè, tàzoá dhi: «Mí 'o mǐ kònzì ko! Ama títi be kònàdhi!» ²⁹ Di bãdzó likílépi nda dré àtsí zìzo gò, dré arázó afilé bãdzó 'a kile twá nda lé, adhéle lyabe tirì dré Pólò ì kandrà Sílà be. ³⁰ Dré àyi ki drìzo pfòzo àyi íbe kivì na gò, lizízóá àyi tí dhi: «Atálágó ì, lè má kò'o àdho tà kòdhya kitswázó adrìlé dhi?» ³¹ Ì logó drá dhi: «Àmǐ móndyá títi àmǐ dzó lésè dhi íbe dhi ì, mǐ kòka'ì Mírì Yésu gò, mǐ kàdrìró.» ³² Gò ì dré Mírì ni kúlí longózó àyi dré, móndyá títi akódhi ni dzó lésè dhi íbe. ³³ Di ngátsi nda sè dhi, bãdzó likílépi nda dré àyi ki drìzo lizo àyi ki làzì dzi gò, gbã lókyá nda sè dhi, ì dré bàtisimò dòzo móndyá títi ni íbe. ³⁴ Dré Pólò ki drìzo fizo àyi íbe àyi dzó na, mányàngá fèzo àyi dré nyàle. Di akódhi ì móndyá títi ni íbe dhi, ì dré gàzo arí sè bí, ì dré Gíkà ni ka'ile dhi sè.

³⁵ Ngá kòwa dre dhi, bhàandre ni kàdrì nda ì dré pòlìsì ki mùzo tàá bãdzó likílépi nda dré dhi: «Mí trè àgo kòdhi ì lile.» ³⁶ Di bãdzó likílépi nda dré tàzoá Pólò dré dhi: «Bhàandre ni kàdrì ì amù kúlí tàá dhi, à kòtrì àmǐ lile. Mǐ ni di kitswá pfòle lile togó be kàdrìkàdrì.» ³⁷ Di, Pólò dré ina tàzoá pòlìsì nda ì dré dhi: «Ì 'o tá àma bhwàle móndyá títi ì kandrà àma ki tàbvó ta àko ró gò, àma ki 'òzo bhèle bãdzó na, tágba má dré adrézó móndí Rómà ro dhi 'ì dhi.† Di nyànomvá dhi, ì adré àyikya àma ki le tayílé lùzu ró? Tàdzí ko! Àyi ki tándì ì kàlì àma ki tri dhi àyi!»

³⁸ Gò pòlìsì nda ì dré gòzo kúlí nda ki longó bhàandre ni kàdrì nda ì dré. Àyi nda ì kòyi, Pólò ì Sílà be dhi ì tá móndí Rómà ro dhi 'ì dhi dre dhi, tirì dré àyi ki 'òzo. ³⁹ Di ì dré alizo Pólò ki togó tindrì, àyi ki drìzo pfòzo àyi íbe kivì na gò, àyi ki ti lizízó ì kòtayíró àyi ki bhàandre lizo. ⁴⁰ Di Pólò ì Sílà be dhi ì kàpfò bãdzó lésè dre dhi, ì dré gòzo lile Lidíyà bhàna. Kònàle dhi, ì dré ru kimózó móndyá ka'ibhá dhi íbe, àyi ki timbàzo àyi ki tà ka'ika'ì na gò, ì dré àyi ki tayízó lizo.

† 16:37 16:37 Rómà ki tòlì adré tá móndí Rómà ro dhi ki bhwàma logá. Kàdré Pólò ni tà adrézó móndí Rómà ro dhi sè dhi, à kònò Tà 'òle dhi ì 22:25-29; 23:27.

17

Pólò i Sílà be dhi i Tèsàlòníkè na

¹ Amvolásà dhi, ì dré lavúzó bhàandre Afipóli àdhyà 'ásè ìndì Apòlóníyà àdhyà 'ásè gò, tsàle bhàandre Tèsàlòníkè àdhyà na. Yúdà ànzì kì lèsámbò dzó tá kònàle be. ² Di Pólò dré lizo lèsámbò dzó nda na, ànzyà gà dré tá adrélé 'òle dhi tìni. Sàbátù na dhi ì sè dhi, dré tà tisìle Gìkà ni Kúlí na dhi kì tàzo mónnyà kònàle dhi ìbe. ³ Adré tá tà nda kì àndu ngi àyi dré, adrézó tadhá dhi, lè tá Mèsíyà kònnyà kizà dràzo gò, kòngaró dràdrà 'ásè. Tà tá àyi dré dhi: «Yésu má dré adrézó tà ni ni longó àmi dré kòdhi, Mèsíyà 'i.» ⁴ Di Yúdà ànzì àruka ì dré kúlí nda ni ka'izo gò, ì dré ru amúzó Pólò ìbe Sílà be. Gírìkì zyandre adrébhá tá Gìkà ni ro dhi ì dré kpà ka'izoá, tùmání tòkó bǐ rúku ró dhi ìbe.

⁵ Di, Yúdà ànzì àruka ì dré àyikya lovó kònzi bhàzo Pólò i rú. Di ì dré àgo kònzi àruka kì kimózó ngá lagírà na gò, ì dré móndí zyandre dhi kì 'a tífízó adrélé tà 'o wàyá ro bhàandre na. Gò ì dré ru wùzo tsàle Yàsónà bhàna kitswálé Pólò kì nda Sílà be, ì kàdrìró àyi mónnyà zyandre ì kandrá be dhi bvó. ⁶ Di, ì kòndà àyi tí dre dhi, ì dré Yàsónà kì sèzo móndí ka'ìbhá àruka ìbe, lizo àyi ìbe bhàandre nda ni kàdrì ì kandrá. Gò ì dré yòzoá dhi: «Àgo adrébhá móndí kì drì kizá bvò wáyì 'ásè kòdhi ì atsá kpà kònwa dre. ⁷ Yàsónà kònìdhi ka'ì àyi dòle í bhàna. Àyi títí nda ì adré ligílé Kàyìsàrà ni tòlì ì rú, adrézó tàá dhi, ópí kàdrì àzya rú be Yésu dhi be.» ⁸ Di kúlí ì dré tàle nda ì dré gòzo mónnyà zyandre nda kì 'a tífí, bhàandre ni kàdrì nda ìbe. ⁹ Di ì dré Yàsónà kì 'òzo làfa fe arúpi ni ìbe gò, ì dré àyi kì tayízó lile.

Pólò i Sílà be dhi i Bèróyà na

¹⁰ Ngá kàni dre dhi, mónnyà ka'ìbhá dhi ì dré Pólò kì 'òzo lile Sílà be bhàandre Bèróyà àdhyà na. Àyi nda ì kòtsa dre dhi, ì dré lizo Yúdà ànzì kì lèsámbò dzó na. ¹¹ Mónnyà Bèróyà le dhi kì togó tá dóro Tèsàlòníkèbhá kya kì lavú. Di ì dré Gìkà ni kúlí ka'izo yìle lovó sè. Kítú àlo àlo títí ì sè dhi, ì adré tá tà tisìle Gìkà ni Kúlí na dhi kì àndu nda, nǐzoá ngalè tà Pólò dré tá adrélé tàle dhi ì tà bàti 'i yà dhi. ¹² Di móndí bǐ Yúdà ànzì ì kòfalé dhi ì dré Yésu ni ka'izo, tùmání Gírìkì tòkó rúku ró bǐ dhi ìbe, ìndì Gírìkì àgo bǐ dhi ìbe.

¹³ Di, Yúdà ànzì Tèsàlòníkè na dhi ì kòyi, Pólò adré tá kpà Gìkà ni kúlí longó Bèróyà le dhi dre dhi, ì dré àyikya alizo kitswálé mónnyà zyandre nda kì 'a tífí ligílé Pólò i rú. ¹⁴ Gbǎ lókyá nda sè dhi, mónnyà ka'ìbhá dhi ì dré Pólò ni 'òzo lile àtsí dri yǐandre na ro. Di, Sílà ì Tímòtéyò be dhi ì dré àyikya adrézó Bèróyà na. ¹⁵ Dhya adrébhá Pólò ni dri dhi ì dré lizo ába tsàle bhàandre Aténáyì àdhyà na. Di akódhi dré lazízóá àyi dri dhi, Sílà ì Tímòtéyò be dhi ì kàlì í vélé mbèlè. Gò ì dré gòzo gòle Bèróyà na.

Pólò longó Gìkà ni kúlí Aténáyì na

¹⁶ Pólò dré tá adrerà'a àyi nda kì letè Aténáyì na dhi 'á dhi, akódhi ni togó adré tá lanzìle lavúlé, dré tá adrélé nòá dhi, bhàandre nda ga gìkà tàko kì líndrì ì sè bǐ dhi sè. ¹⁷ Àsà dhi, adré tá Gìkà ni kúlí ta Yúdà ànzì ìbe, ìndì mónnyà sùrú twá ro adrébhá tá Gìkà ni ro dhi ìbe Yúdà ànzì kì lèsámbò dzó na. Kítú àlo àlo títí ì sè dhi, adré tá kpà Gìkà ni kúlí ta mónnyà adrébhá tá ru kimó ngá lagírà na dhi ìbe. ¹⁸ Di tògyabhá àruka adrélé zìle

Èpikùréyò i ró ìndì Sòtòyíkò i ró dhi ì dré dhèzo adrélé tà kayí akódhi be.* Ayi ki àruka ì adré tá liziá dhi: «Dhya kúlí kyàkyà kòdhi adré ína àdho tà le tàle?» Aruka ni ì adré tá tàá dhi: «Sù ngóro adré gíká twá ki tà longó na tìni.» † adré tá tàá kònnìni, Pólò dré tá adrélé Yésu ni Rúbí Tani longó akódhi ni ngàma dràdrà 'àsè dhi ni tà be dhi sè. ¹⁹ Gò ì dré akódhi ni drìzo lizo ába àrà rú zìle Arèyòpágò, tògyabhá ì dré tá adrézó ru kimó lána dhi na.† Ayi nda ì dré tàzoá drá dhi: «Mà ni kitswá tà tídhí mí dré adrélé tadhále kòdhi ki ni bwà? ²⁰ Tà mí dré adrélé tàle nda ì adhé àma bílé twá. Dì mà lè nìle ngalè tà nda ì adré leá tàle ngínì ya dhi.» ²¹ († tà tà kònnìni tàko ko, Atènyìbhá títi dhi ì mómndí alialì dhi íbe dhi ì adré tá àyi ki lókyá wáyi dhi ni fe adrézó tà tídhí dhi ki yi, adrézó kpà tà nda ki títi àyi kòfalésè.)

²² Dì Pólò dré ngàzo àyi totó àyi ru kimóbhá nda ì kòfalé gò, tàá dhi: «Àmi Atènyìbhá ni ì, má adré nòá dhi, tà títi ì sè dhi, àmi mómndí adrébhá gíká ni tà nda nìle dhi 'i. ²³ Tàko ko, má dré tá adrérà'a tatsilé àmi ki bhàandre 'àsè dhi 'á dhi, má nò tá àrà mì dré adrézó àmi ki gíká ki lindrì bha 'àsà dhi ì. Má kisú kpà àlètàrì mì dré adrézó ngá fe àmi ki gíká dré dhi. A tisi tá rúá dhi: <Gíká nìle ko dhi dré.> Dì má adré mána Gíká mì dré adrézó lindrì ni ni bha nìá àko ró dhi ni tà longó àmi dré.

²⁴ Gíká bvò bhàlepi ngá títi lá dhi íbe dhi, Mírì bhù kya bvò be dhi 'i. Dì adré ína adrélé tépelò mómndí ì dré adrélé síle dhi ì 'àsè ko. ²⁵ Mómndí ì kitswá kpà tà 'o akódhi dré ngóro akódhi tá lovó ni íbe na tìni bwà ko. Tàko ko, akódhi adré lídrì fe, la'a íbe ìndì ngá àruka títi dhi íbe mómndyá títi ì dré dhi nì. ²⁶ Akódhi 'o tá sùrú títi dhi ì apfòle mómndí àlo lésè, ì kàyíró adrélé bhà mo bvò wáyi dhi drìsè. Bhà àyi ki lókyá ì ngóro dré tá lèle 'òle dhi tìni. Lanzí kpà bvò ì dré adrézó bhà mo 'àsà dhi ì. ²⁷ Gíká 'o tá kònnìni, mómndí ì kàdréró àyi nda gò, kòkitswá dhi, ì kòkisúró ì be dhi bvò. Tàkò, akódhi ína vwàwà ro àma àlo àlo títi dhi ì rúsè ko. ²⁸ Angyá ko, akódhi léna dhi, àma lídrì íbe, adrézó tà 'o, adrézó kpà adrélé be. Ngóro àmi ki tògyabhá àruka ì dré tàle dhi tìni: <Àma akódhi ni ànzi 'i.>

²⁹ Dì mà dré adrélé Gíká ni ànzi 'i dhi sè dhi, adré leá mà kòkisú ko tàle dhi, Gíká ni làsú sù ngóro ngá lídrì mómndí ì dré adrélé ledélé órò sè yà, àrezá sè yà, kó ngalè kírà sè yà, àyi ki tògyá sè ìndì àyi ki tà kisùle dhi sè dhi tìni dhi. ³⁰ Atú dhi, Gíká tayí tá mómndí ì adrélé tà 'o tà nìma ko na. Dì, nyànomvá dhi, adré ína mómndyá títi àrà títi ì 'àsè dhi ki kodzó, ì kòladzáró àyi ki togó. ³¹ Tàko ko, bhà kítú ì dré dra mómndyá títi bvò àdhya ki tàbvó tàzo gyägya, agó ì dré zìle tà nda sè dhi sè dhi dre. Tadhá kpà mómndyá títi ì dré dhi, tà nda tà bàti 'i dhi, dré akódhi nda ni tingálé dràdrà lésè dhi sè.»

³² † kòyi tà Pólò dré tàle mómndí ni tingama dràdrà lésè dhi ni tà dri nda dre dhi, àyi ki àruka ì dré ngàzo akódhi ni gu. Dì àruka ni ì dré kó tàzoá dhi: «Mà ni go tà mí dré adrélé tàle kòdhi ki yi tódhyá kítú àzya sè.» ³³ Dì Pólò dré pfòzo àyi kòfalésè. ³⁴ Ayi ki àruka ì dré ru amúzó akódhi be gò, ì dré Yésu ni ka'izo. Ayi nda ì kòfalé dhi tá tògyabhá nda ki àlo, Diyònúsiyò, tòkò àlo rú be Dàmári dhi, tsàle mómndí àruka íbe.

18

Pólò lè Kòrìtò na

* **17:18** 17:18 Dhya adrélé zìle «Èpikùréyò» i ró kòni ì adré tá tadhá dhi, tà kàdrì lavúlé dhi kólénzé tà 'i. Dhya adrélé zìle «Sòtòyíkò» i ró kòni ì adré tá àyikya tadhá dhi, lè à kòka'ì tà títi adrébhá atsálé dhi ì, adrézó kpà togó íbe kídrìkìdrì. † **17:19** 17:19 «Arèyòpágò» kònnìdhi tá rú kóngó àlo Atènyì le dhi àdhya 'i, ìndì rú tògyabhá adrébhá tá ru kimó àrà nda lé dhi kya 'i.

¹ Amvolásà dhi, Pólò dré ngàzo Atènyàì lésè lile bhàandre Kòritò àdhyà na. ² Kònàle dhi, ì dré ru kisúzó Yúdà mvá àlo rú be Akílà angálépi Pótò lésè dhi be. Lavú dre lókyá tsà, ì angá tá bvò Itàliyà àdhyà lésè tòkó ni rú be Pìrìsíká dhi be, alile Kòritò le. Tàko ko, Rómà ki ópí kàdrì, Kàlàwùdíyò fè tá tòlí tàzoá dhi, Yúdà ànzi tíí dhi ì kòpfò bhàandre Rómà àdhyà 'ásè. Di Pólò dré tsàzo ³ adréle àyi bhàna, adréle àzi 'o tùmání àyi íbe. Angyá ko, ì adré tá tíí àzi àlo adrézó wémà ledé dhi ni 'o kòdhyà. ⁴ Sàbátù àlo àlo tíí ì sè dhi, Pólò adré tá Giká ni kúlí ta Yúdà ànzi ki lèsámbo dzó na, adrézó Yúdà ànzi ki togó asé Gírìkì íbe, ì kòka'iró Yésu be dhi bvò.

⁵ Sílà ì Tímòtéyò be dhi ì kàtsá Màkèdòníyà lésè dre dhi, Pólò dré kídhozó adréle àyi lókyá wáyì dhi ni fe adrézó Giká ni kúlí longó, adrézó tadhá Yúdà ànzi ì dré dhi, Yésu Mèsíyà 'i káyà dhi. ⁶ Di, Yúdà ànzi nda ì dré ngàzo adréle ligíle Pólò be, adrézó akódhi ni lodhá. Di Pólò dré àyi kítá kayázó, tàzoá àyi dré dhi: «Àmi ki kàrí kàdré ngòle àmi ki tàndi ì dri. Ma tà àko má rú àmi ki tà sè. Kídholé nyànomvá dhi, má adré mána lile Giká ni kúlí longó mónnyá sùrú twá ro dhi ì véna.»

⁷ Di akódhi dré apfòzo lèsámbo dzó nda lésè lile agó àlo rú be Títíyò Yúsitò dhi ni dzó na, ànyi lèsámbo dzó nda làgana. Akódhi nda tá móndí adrélepi Giká ni ro dhi 'i. ⁸ Kònàle dhi, lèsámbo dzó ni kàdrì rú be Kùrìsipò dhi ì mónnyá tíí akódhi ni dzó lésè dhi íbe dhi, ì dré Mírì Yésu ni ka'izo. Di Kòritòbhá àruka bí adrébhá Pólò ni kúlí yi dhi ì adré tá kpà Yésu ni ka'ì gò, ì dré adrézó bàtìsimò do.

⁹ Ngátsi àlo sè dhi, ngá dré agázó Pólò mi toróbí tìni gò, Mírì dré tàzoá drá dhi: «Mí ro ngá ko! Mí gò adréle áma tà longó. Mí tayí kúlí ko. ¹⁰ Angyá ko, ma tùmání mí be. Dhya àlo kitswá drígá bha mí rú ámi 'òzo kònzi dhi ko. Tàko ko, ma móndí íbe zyandre ró bhàandre kònìdhi 'á.» ¹¹ Di Pólò dré gòzo adréle kònàle, adréle Giká ni kúlí tadhá àyi dré kóná àlo tàlí sè.

¹² Lókyá Gálíyò dré tá adrerà'a gùvèrènerè ro bvò Akáyà àdhyà drìle dhi 'á dhi, Yúdà ànzi ì dré ngàzo ru amú Pólò rú gò, ì dré akódhi ni drìzo lizo ába tàbvò tǎrà na. ¹³ Ì dré tàzoá dhi: «Dhya kònìdhi adré ína móndí ki kodzó, ì kàdréró Giká ni lindrì bha látì twá àma ki tátírítrí kúlí dré adréle tadhále dhi rúsè dhi sè.» ¹⁴ Di Pólò dré tá adrerà'a 'òle kúlí ta dhi 'á dhi, Gálíyò dré logózóá Yúdà ànzi nda ì dré dhi: «Àmi Yúdà ànzi ró ni ì, mì kàdré tá móndí asíkì tà kònzi tsà dhi sè yà, kó ngalè tà kònzi kàdrì dhi sè yà dhi, má ni tá àmi ki yi togó vwàvwà sè. ¹⁵ Di, mì dré adréle tà kayí kúlí ki tà dri, rú ki tà dri, ìndì àmi ki tàndi ki tátírítrí kúlí ni tà dri dhi sè dhi, mì nò àmikya tà nda ì àmi. Má lè mána tà nda ki bvò tàle ko!» ¹⁶ Di dré àyi ki dròzo pfòle tàbvò tǎrà nda 'ásè. ¹⁷ Gò àyi tíí nda ì dré àyi ki lèsámbo dzó ni kàdrì rú be Sòsèténè dhi ni rùzo tswàle tàbvò tǎrà nda kandrá. Di, Gálíyò dré ína tà nda ni nòzo tà tàko ró.

Pólò gò Atìyòkíyà na

¹⁸ Pólò dré adrézó Kòritò na lókyá be vwàvwà ro. Di dré lazízó mónnyá ka'ìbhá ì tí gò, ì dré mbàzo bwátù na Pìrìsíká íbe ìndì Akílà be kitswàlé lile bvò Síríyà àdhyà na. Drìdrì dré mbàzo bwátù na dhi kandrá dhi, Pólò 'o tá àyi drìbhí rèle bhàandre rú zìle Kèkùrèyà dhi na, mònndrà dré tá sìle dhi ni tà sè.*

¹⁹ Ì dré tsàzo bhàandre Efésò àdhyà na gò, Pólò dré Pìrìsíká ki tayízó Akílà be. Dré ína lizo Yúdà ànzi ki lèsámbo dzó na Giká ni kúlí ta àyi íbe.

* **18:18** 18:18 Kínó lésè Yúdà ànzi ì véna dhi, móndí mònndrà sìlepi dhi kò'o mònndrà nda akíle dre dhi, adré tá àyi drìbhí 'o rèle tà nda ni tadházó.

20 Gò ì dré akódhi ni ti lizízó, kàdréro dhu rè àyi véna vwàvwà ro tsà. Di, dré ìna ka'izoá ko. 21 Di, dré tá adrérà'a 'òle àyi ki tayí dhi 'á dhi, dré tàzoá dhi: «Gìká kòlè dhi, má ni go atsálé àmi ta.» Dré bwátù dòzo ngàzo Èfèsò lésè, 22 lile Kàyisàriyà na. Kòtsa dre dhi, dré rè zyà mbàzo Yèrúsalmà na mòdo fe móndyá ka'ìbhá i dré 'ìká, gò lizo Atiyókíyà na ndò.

23 Dré adrézó Atiyókíyà na lókyá be vwàvwà ro tsà. Gò dré ngàzo tatsilé bvò Gálàtiyà àdhya 'ásè ìndì Fìrìgíyà àdhya 'ásè, móndyá ka'ìbhá títi dhi ki timbàbe àyi ki tà ka'ìka'ì na.

Apólò tadhá Gìká ni kúlí Èfèsò na ìndì Kòrítò na

24 Lókyá nda kònàdhi sè dhi, Yúdà mvá àlo rú be Apólò angalépi Alìgizàndriyà lésè dhi, dré tsàzo Èfèsò na. Akódhi nda tá móndí tà nìlepi bí, ìndì Gìká ni Kúlí nìlepi dóro dhi 'i. 25 A tadhá tá kpà drá Mírì ni tà dóro. Di akódhi ni togó tá àtsi ró adréró Yésu ni tà longó, adréró akódhi ni tà tadhá kyákyá. Di, nì tá ìna ngbà 'í bàtísimò Yòwànì àdhya ni tà kòdhya.† 26 Di dré kidhózó adrélé Gìká ni kúlí ta tirì àko Yúdà ànzì ki lisámbò dzó na. Pìrìsíkà i Akílà be dhi i kòyi akódhi dre dhi, i dré akódhi ni drizo lizo ába àyi véna gò, i dré Gìká ni tà àndu ngizo drá dóro kitswálé títi.

27 Amvolásà dhi, Apólò dré lèzoá lile bvò Akáyà àdhya na. Di móndyá ka'ìbhá Èfèsò le dhi i dré akódhi ni kodzózó lile gò, i dré wárágà tisizo àyi ki adrúpi Akáyà na dhi i dré, i kòka'ìró akódhi dòle àyi véna dóro. Di akódhi kòtsa kònàle dre dhi, dré móndyá Yésu ni ka'ìbhá Gìká ni togó tani sè dhi ki ledézó tò. 28 Tàko ko, adré tá tà kayí Yúdà ànzì íbe rìnyí sè móndyá títi i kandrá, adréró tadhá tà tisìle Gìká ni Kúlí na dhi i sè dhi, Yésu Mèsíyà 'i káyà dhi.

19

Pólò tsa Èfèsò na

1 Apólò dré tá adrérà'a Kòrítò na dhi 'á dhi, Pólò dré láti dòzo lavúzó bvò kòngo ró Asíyà àdhya 'ásè, lile tsàle Èfèsò na. Kònàle dhi, dré Yésu ni ka'ìbhá àruka ki kisúzó gò, 2 lizízóá àyi tí dhi: «Mì dré Yésu ni ka'izo dhi, mì kisú Tírí Lólo 'í?» Di i logó drá dhi: «Kóko, mà yi tá ko tàle dhi, Tírí Lólo be dhi.» 3 Pólò gò lizíá dhi: «Kàdré kònìni dhi, mì do di bàtísimò ángùdhi kòdhya?» I logó dhi: «Bàtísimò Yòwànì àdhya 'i.» 4 Di Pólò tà àyi dré dhi: «Yòwànì fè tá bàtísimò móndí i dré, tadházóá dhi, i ladzá àyi ki togó dre. Di adré tá tàá àyi dré dhi, i kòka'ì dhya adrélépi tá adhéle í bvò dhi kòdhya. Dhya nda Yésu 'i.» 5 I kòyi kúlí nda dre dhi, i dré ngàzo bàtísimò do Mírì Yésu ni rú sè. 6 Di Pólò dré drígá bhàzo àyi dri gò, Tírí Lólo dré asízó àyi ki asó gò, i dré kidhózó adrélé ti twátwa ki ta, adréró tà longó pròfétà kya tìni. 7 Ago nda i tá ànyíànyì mudrí-drì-rì.

8 Amvolásà dhi, Pólò dré lizo Yúdà ànzì ki lisámbò dzó na gò, kidhólé adrélé Gìká ni kúlí ta tirì àko. Dré Gìká ni Opì ni tà tadházó móndyá kònàle dhi i dré mbà na, adréró àyi ki togó asé, i kòka'ìró be dhi bvó. 9 Di, àyi ki àruka i dré àyi ki togó 'òzo tombálé, kúlí nda ki gàzo gò, i dré kidhózó adrélé tà ta kònzi Mírì ni láti ni tà rú móndyá títi i kandrá. Di Pólò dré àyi ki tayízó. Dré móndyá ka'ìbhá dhi ki drizo lizo àyi íbe Tíránò ni dzó adréró móndí ki tadhá dhi na gò, dré adréró Gìká ni tà ta àyi dré kítú àlo àlo títi i sè. 10 Dré 'òzoá kònìni kóná rì gò, móndyá títi Yúdà ànzì ró ìndì súrú twá ro bvò Asíyà àdhya lé dhi i dré Mírì ni kúlí yizo.

† 18:25 18:25 A kònò Tà 'òle dhi i 19:3-4.

11 Giká adré tá rinyí fe Pólò dré adrézó tà kàdrì líndrìga ró nòle rè ko dhi ki 'o. 12 A adré tá ndìndì kítá twátwa dré tá tabèle dhi ki do lizo bhàá dràbhá i rú gò, ì dré adrézó adrìlé àyi ki drà i lésè. Tirí kònzì ì adré tá kpà topfòle àyi ki àruka i lésè.

Sèkéva ni ànzìago ì tabhì tirí kònzì dròle

13 Yúdà ànzì àruka ì adré tá tatsílé àrà twátwa i 'àsè, adrélé tirí kònzì ki drobe topfòle móndí i lésè. Gò ì dré kidhózó adrélé tà nda ni tabhì 'òle Mírì Yésu ni rú sè, adrézó tàá tirí kònzì i dré dhi: «Má adré tàá àmì dri Yésu Pólò dré adrézó tà ni ni longó dhi ni rú sè dhi, mì pfò!» 14 Dì Yúdà ànzì ki kòwánà kàdrì àlo rú be Sèkéva dhi ni ànzìago nzi-drì-rì dhi ì adré tá kpà 'òá kònzì. 15 Kítú àlo dhi, ì tà tá kònzì gò, tirí kònzì nda dré logózó àyi dré dhi: «Má nì Yésu be. Má nì kpà Pólò àdhi 'i ya dhi be. Dì, àmì àmikya àdhibhá 'i?» 16 Dì agó tirí kònzì nda dré tá adrézó lána dhi dré dhèzo àyi dri, àyi títi dhi ki rinyí lavú gò, àyi ki tswàzo tà tàndi ró. Gò ì dré lapázó dzó nda lésè bvólíí ro ìndì làzì be bǐ àyi rúsè.

17 Mòndyá títi Yúdà ànzì ró ìndì sùrú twá ro Efésò le dhi ì kòyi tà nda dre dhi, tirí dré àyi ki 'òzo gò, ì dré adrézó Mírì Yésu ni rú ni líndrì bha. 18 Dì móndí bǐ Yésu ni ka'ìbhá dhi ì adré tá alìle tà kònzì ì dré 'òle dhi ki ta ngádra 'á móndyá títi i kandrá. 19 Àyi ki àruka adrèbhá tá làndrì ndrìbhá ro dhi ì adré tá àyi ki búkù làndrì àdhya ki adó alìzo zàá móndyá títi i kandrá. Búkù ì dré zàle nda ki làgì tá ànyànyì làfa lò'wa ngùlù-nyadhi-rì-drì-mudrí.* 20 Dì àsà dhi, Mírì ni kúlì adré tá la'ulé akódhi ni rinyí sè, adrélé lile drìdrì.

21 Tà nda ì kò'o ru títi dre dhi, Pólò dré nòzoá dhi, dóro ni í dré lavúlé bvò Màkèdòníyà àdhya 'àsè ìndì Akáyà àdhya 'àsè, lile Yèrúsalmà na dhi. Tà tá dhi: «Má kòlì tsàle kònale dre dhi, adré kpà leá dhi, má kòlì Rómà na.» 22 Dì dré àyi àzìàmù rì, Tìmòtèyò ì Erástò be dhi ki mùzo lile í kandrána Màkèdòníyà na gò, dré ína adrézó Asíyà na lókyá tsà sè.

Efèsòbhá ki ligìma Pólò i rú dhi

23 Lókyá nda sè dhi, tà dré abízó nyǎnyì Efésò na Mírì ni láti ni tà sè. 24 Agó àlo rú be Dèmètríyò adrélépi tá ngá di àrezá sè dhi tá kònale be. Akódhi nda ì àzìzì ni ìbe dhi ì adré tá giká tòko ró rú be Arètémì dhi ni dzó nzǐ tsàtsà dhi ki ledé àrezá sè, adrézó làfa kisú àsà bǐ.† 25 Dì akódhi dré ngàzo àyi àzìzì nda ki kímó túmánì móndí àruka adrèbhá tá ngá ledé àyi tǎni dhi ìbe gò, tàzoá àyi dré dhi: «Áma arúpi i, mì nǐ tàle dhi, mà adré làfa kisú bǐ àzì kòdhi sè dhi be. 26 Dì mì nò ìndì mì yi tàle dhi, Pólò kòdhi se móndí zyandre kònwa Efésò 'a ìndì bvò wáyì Asíyà àdhya lé dhi ki togó litíle dre. Adré ína tàá dhi, giká líndrì móndí ì dré adrélé ledéle àyi ki drìgá sè dhi i, giká tàndi 'i ko. 27 Dì tà nda kitswá ngbà 'í àma ki àzì ni rú kizá kòdhya ko. A ni kókpà kitswá àma ki giká tòkó gú, Arètémì ni tépelò ni rú kizá gò, akódhi ni líndrì móndyá títi Asíyà 'àsè ìndì bvò wáyì 'àsè dhi ì dré adrélé bhàle dhi ni tingázó!»

28 Dì ì kòyi tà nda dre dhi, àyi ki togó dré aswázó tà tàndi ró gò, ì dré ngàzo adrélé tetrélé adrézó loyóá dhi: «Àrètémì Efèsòbhá kya kàdrì lavúlé!» 29 Gí ko, tà dré abízó nyǎnyì bhàandre nda 'á. Dì móndí zyandre dhi ì dré Pólò ni atsiàmù, Gáyò ì Arìstàrúkò be angábhá Màkèdòníyà lésè dhi ki rùzo gò,

* 19:19 19:19 «Làfa lò'wa ngùlù-nyadhi-rì-drì-mudrí» (50.000) kòni ì tá làfa adrélé fèle móndí ngùlù-nyadhi-rì-drì-mudrí dhi ì dré àzì 'òle kítú àlo sè dhi tí dhi 'i. † 19:24 19:24 «Àrètémì» kòndhi, Gírìkì ki giká ki àlo tòko ró, ì dré adrézó mì bha vélána, kòfèro àyi dré ànzì dhi 'i. ‡ adré tá akódhi ni líndrì bha dzó nzǐ tsàtsà ledéle àrezá sè dhi ì sè.

ì dré ru wùzo lile àyi íbe àrà kàdrì adrézó ru kimó dhi na. ³⁰ Pólò adré tá ína leá pfòle mónnyá zyandre nda ì kandrà. Di, mónnyá ka'ìbhá dhi ì dré àyikya ka'izoá ko. ³¹ Ndìndì dhya kàdrìkàdrì Asíyà drìle dhi ki àruka adrébhá tá Pólò nì arúpi ró dhi, ì dré kúlí mùzo akódhi nì ti lizí, kòpfóro mónnyá zyandre nda ì kandrà ko.

³² Mónnyá zyandre ru kimóbhá nda ki drì abí dre nyínyì. Ayi ki àruka ì adré tá tetrélé, adrézó tà àlo ta. Aruka nì ì adré tá kó tà àzya ta. Ayi bí dhi ì nì tá ngalè ì kimó tá ru àdho tà sè ya dhi ko. ³³ Yúdà ànzì ì dré agó àlo rú be Alìgìzàndrè dhi nì 'òzo pfòle mónnyá zyandre ì kandrà, kòngìró tà nda nì àndu be dhi bvó. Di akódhi dré drìgá bhàzo kuru àyi ki kúlí kikízó, í kòkìtswáro áyi tàrá ga àyi kandrà. ³⁴ Di, ì kònì akódhi Yúdà mvá 'i dhi dre dhi, ì dré ngàzo adréle tetrélé kúlí àlo sè ànyìanyì sàà rì, adrézó loyóá dhi: «Àrètémì Efésòbhá kya kàdrì lavulé!»

³⁵ Kùdù ro dhi, dhya bhàle adréle bhàandre nda nì tà tisì dhi dré ngàzo mónnyá zyandre nda ki kúlí kikí gò, tàzoá àyi dré dhi: «Àmi Efésòbhá nì ì, mónnyá títi dhi ì nì tàle dhi, à bhà bhàandre Efésò àdhya adréle gíká gú, Àrètémì nì tépelò líkí, akódhi nì líndrì adhélepi bhù lésè dhi íbe dhi be. ³⁶ Dhya àlo kitswá tà kòdhi nì kayí bwà ko. Ásà dhi, adré leá dhi, mì kàdré kírì, ìndì mì kò'o tà wáyá ro ko. ³⁷ Mì adrì àgo kòni ì kònwa, tákò ì lodhá àyikya àma ki gíká tòkó ko, ì topá kpà ngá akódhi nì tépelò ì lésè ko. ³⁸ Di Dèmètríyò ì àzízì nì íbe dhi ì kàdré tà íbe tàle móndí ì rú dhi, àrà adrézó tàbvó ta dhi ì be, ìndì tàbvó tabhá ì be. Adré di leá dhi, ì kòlì tà ta móndí ì rú kònàle. ³⁹ Mì kàdré tà àzya íbe lizilé dhi, à nì kpà tà nda ki yi àrà adrézó tà ki bvó lanzí àma ki tòlì sè dhi na. ⁴⁰ Tàko ko, tayí ngbà 'í tsà, à dré àma ki asíkìzo móndí ki ligìma ándrò kònìdhi nì tà sè. A kòlizí àma dhi, mà kitswá tà àlo ta tà wáyá 'òle ándrò kònìdhi nì àndu ngìzo dhi bwà ko.» Di kòtà tà nda ì dre dhi, dré mónnyá zyandre ru kimóbhá nda ki 'òzo ayílé.

20

Pólò lavú Màkèdóníyà 'ásè ìndì Gíríkì ki bvò 'ásè

¹ Tà wáyá nda kàkí dre dhi, Pólò dré mónnyá ka'ìbhá dhi ki azízó gò, àyi ki kodzóó adréle àyi ki totó tātā àyi ki tà ka'ika'í na. Kòlazí àyi tí dre dhi, dré ngàzo lile bvò Màkèdóníyà àdhya na. ² Dré lavúzó bvò nda 'ásè, tà bí dhi ki tabe mónnyá ka'ìbhá dhi ki tìmbàzo àyi ki tà ka'ika'í na. Dré tsàzo Gíríkì ki bvò na gò, ³ dré adrézó kònàle mbá na. Dré tá adrerà'a 'òle bwátù do lizo bvò Síríyà àdhya na dhi 'á dhi, dré yìzoá tàle dhi, Yúdà ànzì ì yi tá ru kitswázó áyi 'o kònzi. Di dré nòzoá dhi, dóro nì ì dré gòle bvò Màkèdóníyà àdhya 'ásè dhi. ⁴ Akódhi nì atsiàmú ì tá: Sòpátrò, Pírò nì mvá angálepi Bèróyà lésè dhi, Àrìstàrúkò ì Sèkúndò be angábhá Tèsàlòníkè lésè dhi ì, Gáyò Dèrúbè lésè dhi, Tìmòtéyò, tsàle Tíkíkò ì Tròfìmò be angábhá bvò Asíyà àdhya lésè dhi ì. ⁵ Ayi nda ì dré lizo drìdrì àma kandràna, kitswálé àma ki letè Trówà na. ⁶ Àma ró dhi, gwányá Mápà tàkú àko dhi àdhya àmvolésè dhi, mà dré bwátù dòzo ngàzo Fìlípóyì lésè gò, kítú nzi àmvolésè dhi, mà dré tsàzo ru kisú àma ki atsiàmú nda íbe Trówà na. Gò mà dré adrézó kònàle kítú nzi-drì-rì.

Yùtìkò nì tìngama dràdrà lésè dhi

⁷ Kítú ni àlo pòsò àdhyà sè dhi, mà kimó tá ru mónnyá ka'ibhá dhi íbe, kitswázó mányàngá do nyàle.* Pólò adré tá ta mónnyá nda i dré. Dì dré tá adréle 'òle lile drùbhì sè dhi sè dhi, dré gòzo adréle tá ta tsàle ngátsi kítógá na. ⁸ A tobhà tá tálà bí dhi i dzó 'a kile kurú na mà dré ru kimózó lána dhi na. ⁹ Kàdhúra àlo rú be Yùtikò dhi lírí tá mòlìsà na gò, ayí dré adrézó akódhi ni 'o, Pólò dré tá adrerà'a tà ta vwàvwà ro dhi 'á. Dì ayí kòlavú akódhi dre dhi, dré dhèzo byá kìnì na, dzó nda ni ètázì ni na 'ásè. A ni akódhi ni tingá dhi, àkò drà ína dre. ¹⁰ Dì Pólò dré sizo, tandile kàdhúra nda drìle, akódhi ni lomvó í drígá gò, tàzoá mónnyá tíí i dré dhi: «Mì bhà àmì ki togó kuru ko! Akódhi lídrì íbe!» ¹¹ Ì kògò mbàle dzó 'a kile kurú na nda na dre dhi, ì dré mápà tonòzo nyàle. Dì Pólò dré gòzo tà ta tsàle drùbhì na gò, ngàzo lile. ¹² Gò ì dré kàdhúra nda ni drìzo nzìzo ába rúbhá be líná. Dì tà nda tindrì tá mónnyá tíí dhi ki togó lavúlé.

Pólò nga Trówà lésè lile Mìlétò na

¹³ Gò mà dré bwátù dòzo lizo drìdrì Pólò kandrána, kitswálé akódhi ni letè bhàandre rú zìle Àsò dhi na. Tàko ko, akódhi lè tá ína atsí tòle pá sè tsàzo àma ki kisú kònàle. ¹⁴ Akódhi kàtsá àma ki kisú Àsò 'a dre dhi, mà dré tombàzo bwátù na lile tsàle bhàandre rú zìle Mìlénè dhi na. ¹⁵ Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré gòzo lile bwátù sè, tsàle tùrù Kíyò àdhyà kandrá. Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré tsàzo tùrù Sámò àdhyà na. Dì kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré tsàzo bhàandre rú zìle Mìlétò dhi na. ¹⁶ Pólò lè tá áyi kikilé Èfèsò na ko, kòtigíró tà bvò Asíyà àdhyà na ko dhi sè. Tàko ko, adré tá ína lèá lile mbèlè, kòkìswá dhi, kòtsaró Yèrusalémà na drìdrì gwányá Pàtèkótè àdhyà kandrá.

Pólò tà tà bhàgo Èfèsò lésè dhi i dré

¹⁷ Dì Mìlétò na dhi, Pólò dré kúlí mùzo Èfèsò na bhàgo Èkèlézyà àdhyà ki azí. ¹⁸ Ì kàtsá akódhi véle dre dhi, dré tàzoá àyi dré dhi: «Lókyá mà dré tá adrerà'a àmì íbe dhi 'á dhi, mì nì ngalè má 'o tá tà ngíni ya dhi be, kidhólé kítú má dré atsázó bvò Asíyà àdhyà 'á dhi sè. ¹⁹ Má 'o tá Mírì ni tà akódhi ni màràbà tíni, togó ànzimvá kya tíni dhi be ìndì m̀ndra be bí, tágba Yúdà ànzi ì dré tá áma tabhìzo tà ì dré tá ru yìzo 'òá má rú dhi i sè dhi. ²⁰ Mì nì tàle dhi, má longó tá àmì dré Giká ni kúlí, tà ni ki tadházó mónnyá tíí i kandrá, ìndì àmì ki dzó i 'ásè dhi be. Mà zù àmì dré tà àlo kitswálépi àmì ki ledé bwà dhi ko. ²¹ Má kodzó tá Yúdà ànzi i mónnyá sùrú twá ro dhi íbe, ì kòladzáró àyi ki togó agòzo Giká véle, ìndì ì kòka'iró àma ki Mírì Yésu.

²² Dì mì yi rè ká! Nyànomvá dhi, má adré mána lile Yèrusalémà na, ngóro Tírì Lólo dré adréle áma dri dhi tíni. Má nì àdho tà ni atsa má rú kònàle nì ya dhi ko. ²³ Má nì ngbà 'í tà Tírì Lólo dré adréle longolé má dré bhàandre àlo àlo tíí i 'ásè kònìdhi be: Bã i kizà íbe dhi ì adré áma letè kònàle. ²⁴ Dì, má adré mána áma lídrì no tà tàko ró. Má adré ngbà 'í angú kòdhi ni le ràle tsàle kùdù ni na, má kò'oró àzì Mírì Yésu dré tayílé má drígá dhi akilé tíí, kòdhi adré tàá dhi, má kòlongóro Rúbí Tani Giká ni togó tani ni tà dri dhi móndí i dré.

²⁵ Dì nyànomvá dhi, má nì tàle dhi, àmì má dré tatsízó Giká ni Opì ni tà longóbe àmì kòfalésè dhi ki àlo kitswá gòle véle áma m̀bhalé no ko dhi be. ²⁶ Àsà dhi, má adré tàá àmì dré àndrò kònìdhi dhi, àmì tíí dhi i kòfalé dhi, dhyà àlo ni kàrí kitswá ngòle má dri ko. ²⁷ Tàko ko, má longó àmì dré tà

* **20:7** 20:7 Giká ni Kúlí tisile Gírìkì ti sè dhi adré tàá kònwa dhi: «...kitswázó mápà tonò». Kúlí kòdhi ì kitswá lèá tàle dhi: «kitswázó mányàngá Mírì àdhyà ni nya».

títí Giká dré tá lèlè má kòlongó dhi i, àlo ni ni zu àko ró. ²⁸ Di mì kàdré àmi ki tàndi ki likí, túmání kábilígyà ki pãrí wáyi Tirí Lólo dré bhàle àmi drígá, mì kàdréro àyi ki dri ko dhi íbe. Mì kàdré Giká ni Ekèlézyà dré gile àyi tàndi ni kàrí sè dhi ki likí ngóro kábilígyà likíbhá dóro dhi i tìni. ²⁹ Má nì tàle dhi, áma lèma àmvolésè dhi, kàlagí àtrá ki tífí àmi kòfalé kitswálé àmi ki 'o kònzì dhi be. Í kitswá àyikya kábilígyà ki àlo tayí líná ko. ³⁰ Ndìndì àmi ki tàndi i kòfalé dhi, móndí àruka ki apfò adréle tà bàti ladzá atsálé kinzò ro, kitswázó móndyá ka'ìbhá dhi ki se àyi vésè dhi bvó. ³¹ Asà dhi, mì kàdré tàmgá dri! Mì kòtivì ko tàle dhi, gile kóná na dhi, má tayí tá àmi àlo àlo títí dhi ki kodzoma m̀ndra be bí kítú be ìndì ngátsi be dhi ko dhi.

³² Nyànomvá dhi, má adré àmi ki tayí Giká drígá, akódhi kàdréro àmi ki timbà kúlí dré afèle àyi togó tani sè dhi sè, mì kòkisúro tà dré lazilé móndyá títí í dré bhàle twá adréle ina ró dhi i dré tàyilé ro dhi be dhi bvó. ³³ Má bhà tá dhya àlo ni ngá lovó ko, kàdré akódhi ni àrezá 'i yà, akódhi ni óro 'i yà, kó ngalè akódhi ni kítá 'i yà dhi. ³⁴ Ami ki tàndi, mì nì tàle dhi, má 'o tá àzì áma tàndi ni drígá sè, kitswázó ngá kisú àma dré, áma bhápi íbe dhi be. ³⁵ Tà títí má dré 'òle dhi i sè dhi, má tadhá àmi dré dhi, lè mì kàdré àzì 'o landè àko ró kònnìni, kitswázó móndí yàyà dhi ki ledé. Mì kisú rè kúlí Mírì Yésu ni tàndi dré tàle kòni i ká: <Dhya adrélepi ngá fe dhi ni kólénzé adré dhya adrélepi ngá kisú dhi àdhya ni lavú.>>

³⁶ Pólò kòtà tà nda i dre dhi, i dré àyi ki kórókó titizo tà zizo Giká tí. ³⁷ Di àyi títí dhi i dré adrézó Pólò ni kamú, adrézó ngòle rúa, i dré tá adrerà'a lazilé tíá dhi 'á. ³⁸ Ayi ki togó tá kizà ro lavulé, akódhi dré tá tàle dhi, i kitswá gòle véle àyi no ko dhi sè. Gò i dré akódhi ni adzízó ỳandre mìle, kòmbàro bwátù na.

21

Pólò lè Yèrusalémà na

¹ Mà kòlanzì ru bhàgo nda íbe dre dhi, mà dré bwátù dòzo lizo pyà t̀rù Kósà àdhya na. Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré tsàzo t̀rù Ródò àdhya na. Gò mà dré lizo tsàle bhàandre Pàtárà àdhya na. ² Kònàle dhi, mà dré bwátù àzya adrélepi 'òle zyàle bvò Fòẁnikè àdhya na dhi ni kisúzó gò, mà dré tombàzo lána lèlè. ³ Mà kòtsa àrà adrézó t̀rù Kìpìrò àdhya ni dri no dhi na dre dhi, mà dré lavúzó tàbhu ni lésè gò, lèlè bvò Siríyà àdhya na. Di mà dré tsàzo bhàandre Tírè àdhya na, à kòtiríró ngá bwátù nda dré adolé dhi i be dhi bvó. ⁴ Kònàle dhi, mà dré móndí ka'ìbhá àruka ki kisúzó gò, mà dré adrézó àyi íbe kítú nzi-dri-rì. Ayi nda i dré tàzoá Pólò dré Tirí Lólo ni r̀nyí sè dhi, kòlì Yèrusalémà na ko. ⁵ Di, áma ki lókyá kòkitswá dre dhi, mà dré àmakya ngàzo kitswálé lèlè. Móndyá ka'ìbhá títí nda i, àyi ki tòkó i ìndì àyi ki ànzimvá íbe dhi, i dré àma ki adzízó apfòle bhàandre nda lésè gò, mà dré àma ki kórókó titizo tà zizo Giká tí ỳandre mìle. ⁶ Mà kòlazì àyi tí dre dhi, mà dré tombàzo bwátù na lèlè gò, i dré àyikya nzìzo àyi bhàna.

⁷ Mà kònga Tírè lésè dre dhi, mà dré lizo tsàle bhàandre rú zìle Pòtòlémáyì dhi na. Kònàle dhi, mà dré mòdo fèzo àma ki adrupi Yésu ni ka'ìbhá dhi i dré gò, mà dré adrézó àyi íbe kítú àlo. ⁸ Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré lizo tsàle bhàandre Kàyìsàriyà àdhya na. Kònàle dhi, mà dré adrézó Filípò, Rúbí Tani longólépi dhi ni dzó na. Akódhi nda tá dhya nzi-dri-rì kipèle Yèrusalémà na dhi ki àlo 'i.* ⁹ Akódhi tá ànzitòkó su mobhá rè ko, adrébhá tá Giká ni kúlí longó profétà kya tìni dhi íbe.

* 21:8 21:8 A kònò Tà 'òle dhi i 6:5; 8:5.

¹⁰ Mà kàdré kònàle gĩle kítú àruka i dre dhi, pròfètà àlo rú be Agábò dhi dré atsázó bvò Yùdáya àdhya lésè. ¹¹ Akódhi nda dré áyi kisízó ànyi àma làga, Pólò ni káfà adó, áyi pá ki adrózo áyi drígá íbe gò, tàzoá dhi: «Tírí Lólo adrè tàá dhi: Yúdà ànzi Yèrúsalmà na dhi ki káfà kònìdhi ni líyí ni adrò kònìni gò, ì dré akódhi ni fèzo móndí sùrú twá ro dhi i drígá.» ¹² Mà kòyi tà nda dre dhi, àma móndyá ka'ìbhá kònàle dhi íbe dhi i, mà dré Pólò ni ti lizízó, kòlìrò Yèrúsalmà na ko dhi bvò. ¹³ Dì, Pólò dré ína logózóá dhi: «Mì adrè ngòle, adrézó áma togó 'o òle àdho tà sè? Ma gànzi ró ngbà 'í bã nya kòdhya ko. Ma kókpà gànzi ró lile dràle Yèrúsalmà na Mírì Yésu ni rú ni tà sè.» ¹⁴ Dì mà dré kitswálé akódhi ni logá bwà ko dhi sè dhi, mà dré kúlí tayízó, tàzoá dhi: «Tà Mírì dré adrélé lèle 'òle dhi kò'o ru wà.»

¹⁵ Amvolásà, mà dré tà títi dhi ki ledézó gò, mà dré mbàzo Yèrúsalmà na. ¹⁶ Mà mbà tá túmání móndí ka'ìbhá àruka Kàyisàriyà lésè dhi íbe. Dì ì dré àma ki drìzo lizo àma íbe agó àlo rú be Mìnásónà dhi ni dzó na, mà kàyíró kònàle be dhi bvò. Akódhi nda angá tá Kìpìrò lésè, ìndì akódhi tá móndí Yésu ni ka'ìlepi kíno lésè dhi 'i.

Pólò ì kimó ru bhàgo Ekèlézyà àdhya íbe

¹⁷ Mà kòtsa Yèrúsalmà na dre dhi, àma ki adrúpi Yésu ni ka'ìbhá dhi ì dré àma ki ka'izo dòle togó dóro sè. ¹⁸ Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré lizo Pólò be Yàkòbhò bhàna.† Kònàle dhi, bhàgo títi Ekèlézyà àdhya ì kimó tá kpà ru. ¹⁹ Dì Pólò dré mòdo fèzo àyi dré gò, tà títi Gìká dré 'òle áyi àzì sè móndyá sùrú twá ro dhi ì kòfalé dhi ki titízó àyi dré mibhalé tí.

²⁰ Ì kòyi tà nda ì dre dhi, ì dré ngàzo adrélé Gìká ni rú bha kùle. Gò ì dré tàzoá Pólò dré dhi: «Àma ki adrúpi, mí nò rè ngalè Yúdà ànzi lizólizo dhi ì ka'ì Yésu ngìni ya dhi ká. Ayi títi nda ki togó kókpà àtsi ró Mósè ni tatrítrí kúlí ni tà sè. ²¹ Dì, ì yi tàle dhi, mí adrè mína Yúdà ànzi títi ayìbhá móndyá sùrú twá ro dhi ì kòfalésè dhi ki tadhá, ì kòtayíró Mósè ni tatrítrí kúlí, ìndì ì kògòró véle adrélé àyi ki ànzi ki lwa ko, adrézó kpà àma ki labhi lebe ko. ²² Mà ni 'òá ngìni? Tàko ko, ì ni dra ámi atsama ni rúbí yi 'í. ²³ Dì mí kò'o tà mà dré adrélé tàle mí dré kònìdhi kòdhya. Ago su mònndrà sibhá dhi ì kònwa àma kòfalé be. ²⁴ Mí kòdrì àyi nda ì lizo àyi íbe, mì kòtemvéró àmi túmání àyi íbe Gìká kandrá. Mí kòfè kpà làfa ì dré kitswázó àyi ki drìbhí 'o rèle dhi mi.‡ Mí kò'o kònìni dhi, móndyá títi dhi ki nìá tàle dhi, tà adrélé tàle mí rú kòdhi ì kínzò 'i dhi be. Ì ni kpà nìá dhi, mí adrè mína tà tatrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi ki ka'ì 'òle dhi be. ²⁵ Kàdré móndyá ka'ìbhá sùrú twá ro dhi ki tà sè dhi, mà tisì tá wáràgà, tà mà dré tá ru yìzo ì kò'o dhi ki longózó àyi dré. Má tisì tá dhi, ì kònnya mányàngá fèle gìká tàko ì dré dhi ko, ì kònnya kà'wá kàrí ko, ì kònnya kà'wá 'òle zùle dràle dhi ki zà ko, ìndì ì kò'o ndòtò tà ko.§»

²⁶ Dì kítú bvóá dhi sè dhi, Pólò dré àgo nda ki drìzo lizo àyi ki temvé túmání í be. Gò dré fizo tépelò na, kitswálé lókyá àyi ki temvema nda dré kitswázó akílé gò, ngá fèzo Gìká dré àyi àlo àlo títi dhi ki rú sè dhi ni longó.*

A ru Pólò tépelò na

²⁷ Kítú nzi-drì-rì àyi ki temvema nda àdhya ì dré tá adrérà'a 'òle akílé dhi 'á dhi, Yúdà ànzi àruka angábhá bvò Asíyà àdhya lésè dhi ì dré Pólò

† **21:18** 21:18 Yàkòbhò kònìdhi tá Yésu ni adrúpi ki àlo 'i. A kònò Tà 'òle dhi ì 12:17; 15:13. ‡ **21:24** 21:24 A kònò tà àndu ngìle mònndrà síma ni tà sè Tà 'òle dhi ì 18:18 na dhi. § **21:25** 21:25 A kònò Tà 'òle dhi ì 15:20. * **21:26** 21:26 A kònò 1 Kòrìtòbhá ì 9:20.

ni nòzo tépelò na. Di ì dré ngàzo mónďyá zyandre títi dhi ki 'a tífí, akódhi ni ruzo gò, ²⁸ ì dré kúlí yòzo tàzoá dhi: «Ìsèrélè ànzì ì, mì alì àma ki ledé wà! Kònìdhi agó adrélépi mónďyá títi àrà títi ì 'ásè dhi ki kodzó ligílé àma ki sùrú rú, àma ki tátrítrí kúlí rú, ìndì tépelò kònìdhi rú dhi 'i. Kòdhi ìbe dhi, akódhi adrì ndìndì mónďí sùrú twá ro dhi ì afízó àyi ìbe tépelò le, àrà lólo kònìdhi ni 'òzo atsálé ndì ró!» ²⁹ (Ì tà tá kònìni tàko ko, ì nò tá Tròfimò angálépi Èfèsò lésè dhi ì Pólò be bhàandre 'á. Di ì adrè tá àyikya kisúá dhi, Pólò adrì tá akódhi afízó ába tépelò le.)

³⁰ Di tà nda dré mónďyá títi bhàandre nda 'á dhi ki 'a tifízó gò, ì dré angázó aralé àrà títi ì lésè Pólò ni ru, akódhi ni sèzo pfòzo ába tépelò 'ásè gò, tépelò ni dzóti ki tesézó. ³¹ Di ì dré tá adrérà'a 'òle Pólò ni pfu dràle dhi 'á dhi, Rómà ki sòdá ki kàdrì dré yìzoá tàle dhi, tà abí dre nyĩnyi Yèrúsalmà 'a. ³² Gbã kòdhwà, akódhi dré sòdá ki drìzo àyi ki drì kobhá ìbe ràzo àyi ìbe mónďyá zyandre nda ì véna. Ayi nda ì kònò sòdá ki kàdrì nda ì sòdá ni ìbe dre dhi, ì dré Pólò ni pfùma tayízó. ³³ Di sòdá ki kàdrì nda dré àyi kisízó ànyi akódhi làga gò, akódhi ni 'o rùle, adròle nyìrì rì dhi ì sè. Gò dré lizizóá ngalè akódhi àdhi 'i ya dhi, ìndì 'o tá àdho tà 'i ya dhi. ³⁴ Mónďyá zyandre nda ì kòfalé dhi, mónďí àruka ì adrè tá tetrélé, adrézó tà àlo ta. Aruka ni ì adrè tá kó tà àzya ta. Tà wàyá nda sè dhi, sòdá ki kàdrì nda kitswá tá tà nda ni àndu ni bwà ko. Di dré Pólò ni 'òzo drìle lizo ába dzó kàdrì adrézó sòdá ki líkí dhi na. ³⁵ Sòdá nda ì kòtsa Pólò be àrà adrézó mbàle dzó kàdrì nda na dhi na dre dhi, ì dré akódhi ni dòzo dodò mónďyá zyandre nda ki ligìma ni tà sè. ³⁶ Tàko ko, àyi títi dhi ì adrè tá lile tetrébe àyi vése, adrézó loyóá dhi: «Akódhi kòdràdrà! Kòdràdrà!»

Pólò ga àyi tàrà mónďyá zyandre ì kandrà

³⁷ A dré tá adrérà'a 'òle Pólò ni 'o fìle dzó kàdrì nda na dhi 'á dhi, dré lizizóá sòdá ki kàdrì tí dhi: «Má ni kitswá tà ta mí dré bwà?» Di sòdá ki kàdrì nda logó drá dhi: «Mí ni tákò Gírìkì ti tàle be? ³⁸ Mì kònìdhi tsì Ezèpétò agó atú mónďí ki kodzólépi ligílé gò drìkònzibhá ngùlù-su dhi ki drìzo lapázó àyi ìbe duku na dhi 'i ko?» ³⁹ Di, Pólò logó drá dhi: «Ma, ma Yúdà mvá angálépi Tàrúsò bvò Kìlìkìyà àdhya lé dhi lésè dhi 'i. Di ma mónďí bhàandre rúku kyàkyà dhi lésè dhi 'i. Má adrè àmi ti lizì, mí kòfèró má dré látì tà tàzo mónďyá zyandre kònì ì dré.» ⁴⁰ Di sòdá ki kàdrì nda kòka'ì dre dhi, Pólò dré ngàzo àyi totó àrà adrézó mbàle dzó kàdrì nda na dhi na gò, drígá bha kuru mónďyá zyandre nda ki kúlí kíkízó. Di ngá kòbhù ndi dre dhi, dré tàzoá àyi dré Èbèrè ti sè dhi:†

22

¹ «Áma adrúpi ì, áma atá ìbe ni ì, mì yi rè tà má dré adrélé tàle àmi dré áma tàrà gàzo ni ì ká!» ² Ì kòyi akódhi adrérà'a tà ta àyi dré Èbèrè ti sè dre dhi, ì dré gòzo véle adrélé kíri wáláká ni ni lavú. Gò Pólò dré tàzoá dhi: ³ «Ma Yúdà mvá tìle Tàrúsò bvò Kìlìkìyà àdhya lé dhi na dhi 'i. Di, à líkí tá ma mbàle kònwa Yèrúsalmà 'a. Gàmàliyélè tadhá tá àma ki tábhí ki tátrítrí kúlí má dré nìle kyá dhi ni. Áma togó tá àtsi ró Gíká ni tà sè, àmi títi àndrò ni kya tìni. ⁴ Kàdré mónďyá adrèbhá Yésu kòdhi ni látì lebè dhi ki tà sè dhi, má pfo tá àyi ki mì tsàle byá àyi ki dràdrà na. Má turú tá àyi àgo ró ìndì tòko ró nda ì lebhélé bádzó na. ⁵ Kòwánà ki kàdrì ì bhàgo kàdrì títi dhi ìbe dhi ki kitswá tadhá dhi, tà má dré adrélé tàle kòdhi ì tà bàti 'i

† 21:40 21:40 A kitswá kpá kúlí «Èbèrè ti» kònì ki ladzá: «Àràméyà ti».

dhi. Má kisú tá ndìndì wárágà àyi nda ì dré tisìle àyi kì adrúpi Dàmàsékè na dhi ì dré dhi ì gò, má dré lizo ába kitswálé mónnyá ka'ìbhá kònàle dhi kì turú adrìle Yèrúsalmà le, à kònòró tà àyi dri be dhi bvó.»

Pólò tíí, í ka'ì Yésu ngíni ya dhi

(A kònò kpà Tà 'òle dhi ì 9:1-19; 26:12-18)

⁶ «Lókyá má dré tá adrérà'a tsàle ànyi Dàmàsékè làga ànyíanyi kítú rírí sè dhi 'á dhi, ngádra kàdrì bhù lésè dhi dré kòzo ngbõ ró ngá kazá má làgàsè kúrú. ⁷ Dì má dré dhèzo kìnì mi gò, má dré kúlí yìzo tàá má dré dhi: <Sàwúlò, Sàwúlò, mí adrè áma mǐ pfo àdho tà sè?> ⁸ Má dré lizízóá dhi: <Mírì, mí àdhi 'i?> Dì kúlí nda logó má dré dhi: <Ma, Yésu Nàzàrètà lésè, mí dré mína adrélé mǐ pfòle dhi 'i.> ⁹ Ama atsiàmú ì nò tá kpà ngádra nda 'í. Dì, ì nǐ tá àyikya tà kúlí nda dré tá adrélé tàle má dré dhi kì àndu ko. ¹⁰ Gò má dré lizízóá dhi: <Mírì, lè má kò'o ngíni?> Mírì logó má dré dhi: <Mí nga lèle Dàmàsékè na. Kònàle dhi, à nǐ tà tíí Gǐká dré bhàle mí kò'o dhi kì ta mí dré.> ¹¹ Dì má dré kitswálé ngá no ngádra nda nǐ lagulagu dré bwà ko dhi sè dhi, áma atsiàmú ì dré áma drígá rùzo, áma sèzo lizo má be Dàmàsékè na.

¹² Kònàle dhi, agó àlo rú be Anànyà dhi dré alizo áma no. Akódhi nda tá móndí adrélépi tròle Mósè nǐ tatrítrí kúlí rú dhi 'i. Yúdà ànzi tíí Dàmàsékè na dhi ì adrè tá kpà akódhi nǐ rú ta dóro. ¹³ Akódhi kàtsá áyi totó ànyi má làga dre dhi, dré tàzoá má dré dhi: <Áma adrúpi Sàwúlò, ámi mǐ kògò ngá no!> Gbǎ lókyá nda sè dhi, má dré gòzo adrélé ngá no gò, má dré akódhi nǐ nòzo. ¹⁴ Akódhi dré tàzoá má dré dhi: <Gǐká àma kì tábhí kya zì mǐ kitswálé tà í dré adrélé lèle 'òle dhi kì nǐ, kitswálé Dhya gyǎgya dhi nǐ no, ìndì kitswálé akódhi nda nǐ kúlí yǐ tíá dhi bvó. ¹⁵ Tàko ko, mí nǐ akódhi nǐ tà mí dré nòle ìndì mí dré yìle dhi kì longó mónnyá tíí ì dré. ¹⁶ Dì nyànomvá dhi, mí adrè àdho tà letè? Mí nga akódhi nǐ zǐ adrélé ámi Mírì ro, ìndì mí do bàtisimò, Gǐká kòdzìró mǐ ámi tàkonzì ì lésè be dhi bvó.>»

Pólò tíí, Mírì zǐ ì lèle mónnyá sùrú twá ro dhi ì véna ngíni ya dhi

¹⁷ «Má kàgò Yèrúsalmà le dre dhi, má dré adrézó tà zǐ Gǐká tí tēpelò na gò, ngá dré afízó má dri toróbí tǐni. ¹⁸ Má nò tá Mírì adrérà'a tàá má dré dhi: <Mí nga mbèlè pfòle Yèrúsalmà 'àsè. Tàko ko, mónnyá Yèrúsalmà 'a dhi ì kitswá àyikya áma tà mí dré adrélé longólé dhi kì ka'ì bwà ko.> ¹⁹ Má logó dhi: <Mírì, àyi nda ì nǐ dóro tàle dhi, má adrè tá mána tatsíle lísambò dzó ì 'àsè mónnyá adrèbhá ámi ka'ì dhi kì turúbe lebhélé bǎdzó na, adrézó kpà àyi kì bhwa. ²⁰ Kòdhi ìbe dhi, lókyá à dré tá adrérà'a Sètèfànò, ámi tà longólépi dhi nǐ kàrí kutú dhi 'á dhi, ma tá mána kònàle, adrélé tà nda nǐ ka'ì, adrézó kpà dhya adrèbhá tá akódhi nǐ pfu dràle dhi kì kítá líkí.> ²¹ Dì Mírì dré tàzoá má dré dhi: <Mí lǐ, tàko ko, má nǐ ámi mu lèle làwú làvo na, mónnyá sùrú twá ro dhi ì véna.>»

Pólò tadhá dhi, ì Rómà agó 'í

²² Mónnyá zyandre nda ì yǐ tá Pólò tsàle lókyá dré kúlí nda nǐ tǎrà'a. Gò ì dré ngàzo kúlí loyó, adrézó tàá dhi: «À kòtingá akódhi móndí ì kòfalésè! Kítswá ìna lídrì sè ko!» ²³ Ì dré adrézó tetrélé, adrézó àyi kì kítá kì lebhé kìnì mi, adrézó tàpfulíndrì lomvó todàle kurú na. ²⁴ Dì sòdá kì kàdrì nda dré Pólò nǐ 'òzo drìle fizo ába àyi kì dzó kàdrì na. Dré tàzoá dhi, à kòbhwà akódhi adrézó akódhi nǐ lizí, kòtáró tà mónnyá zyandre nda ì dré tá adrézó tetrélé í rú dhi nǐ àndu. ²⁵ Dì, à kàdrò akódhi kitswálé bhwàle dre dhi, Pólò dré lizízóá sòdá kì drì kòbhá kì àlo tí dhi: «Rómà kì tatrítrí kúlí ka'ì, mǐ

kàdré mómndí Rómà ro dhi ni bhwa, akódhi ni tàbvó ta àko ró dhi 'í?»²⁶ Di sòdá ki drì kòlepi nda kòyi kúlí nda dre dhi, dré lìzo longóá sòdá ki kàdrì nda dré, tàzoá dhi: «Mí adré tá 'òle àdho tà 'o? Tàko ko, agó kòdhi ína mómndí Rómà ro dhi 'í!»²⁷ Di sòdá ki kàdrì nda dré áyi kisizó ànyì Pólò làga, liziá tíá dhi: «Mí tà rè má dré ká: Mí mómndí Rómà ro dhi 'í bàti?» Pólò logó dhi: «Àyíya, kònini.»²⁸ Sòdá ki kàdrì tà dhi: «Má fè mána làfa kàdrì, atsázó mómndí Rómà ro dhi ró.» Di Pólò logó dhi: «Mána, à ti ma mómndí Rómà ro dhi ró dhi titì.»²⁹ Gbã kòdhwa, sòdá adrébhá tá 'òle Pólò ni lizí dhi ì dré akódhi ni tayízó. Di tirì dré sòdá ki kàdrì nda ni 'òzo, dré ñile í 'o tá Pólò adrélépi Rómà ro ni adròle nyìrì sè dhi sè.

Pólò pfò Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì i kandrà

³⁰ Kítú bvóá dhi sè dhi, sòdá ki kàdrì nda dré kòwánà kàdrì ki 'òzo ru kimó bhàgo kàdrì títi dhi íbe. Di dré Pólò ni trizo gò, 'òzoá apfòle àyi nda i kandrà, kitswázó tà Yúdà ànzi ì dré adrézó akódhi ni asíkì dhi ni àndu ni dhi bvó.

23

¹ Di Pólò dré ngàzo bhàgo kàdrì nda ki no dhi gò, tàzoá dhi: «Áma adrúpi i, áma togó arókì ma ko tà títi má dré 'òle Gíkà kandrà atsálé ándrò kònndhi dhi i sè dhi.»² Gbã kòdhwa, kòwánà ki kàdrì rú be Anáníyà dhi dré mómndyá adrébhá Pólò làga dhi ki 'òzo akódhi ni ti sa.³ Di Pólò dré tàzoá drá dhi: «Mí, àbè rúbhá tswàle mvèle kemve dhi ró ni, Gíkà ni ámi tswa nì! Mí lírì mína kònàle kitswálé áma tàbvó ta àma ki tátrítrí kúlí sè. Di, mí 'o mína ma tswàle, adrézó tátrítrí kúlí nda ni ño.»⁴ Gò àyi adrébhá Pólò làga nda ì dré tàzoá drá dhi: «Mí 'o mí ngíni adrélé Gíkà ni kòwánà ki kàdrì ni lodhá kònini dhi?»⁵ Di Pólò logó dhi: «Adrúpi i, má nì tá ko tàle dhi, akódhi kòwánà ki kàdrì 'i dhi. Angyá ko, Gíkà ni Kúlí adré tàá dhi: «Mí kòtà tà kònzi ámi mómndyá ki kàdrì rú ko.»*»

⁶ Di Pólò nì tá tàle dhi, bhàgo kàdrì ru kimóbhá nda i kòfalé dhi, mómndí àruka i tá Sàdùkáyò 'i, ìndì àruka ni i tá Fàrisáyò 'i dhi be. Di dré kúlí yòzo tàzoá àyi dré dhi: «Áma adrúpi i, ma mána Fàrisáyò 'i, ìndì Fàrisáyò mvá 'i. A adré áma tàbvó ta ándrò kònini, má dré adrélé mì bha Gíkà véna adrézó ka'íá dhi, mómndyá dràbhá dre dhi ki nga dràdrà 'ásè dhi sè!»⁷ Kòtà tà nda dre dhi, lawà dré kizo Fàrisáyò i kòfalésè Sàdùkáyò íbe gò, mómndyá zyandre nda ì dré ru lanzízó.⁸ (Tàko ko, Sàdùkáyò ì adré àyikya tàá dhi, ngangà dràdrà 'ásè dhi yókódhó, ìndì ángéló i tirí íbe dhi i yókódhó. Di, Fàrisáyò ì adré àyikya tà nda ki ka'í títi.)⁹ Di lawà nda dré véle kizo lavúlé gò, tátrítrí kúlí tadhábhá àruka Fàrisáyò ró dhi ì dré ngàzo adrélé tà kayí rinyí sè, adrézó tàá dhi: «Mà kisú àmakya tà kònzi àlo dhi agó kònndhi véna ko. Aruka ni, tirí 'i yà, kó ngalè ángéló 'i yà dhi tà tà drá nì!»¹⁰ Di lawà nda dré tá adrélé lìle drìdrì dhi sè dhi, sòdá ki kàdrì nda adré tá ngá ro, ì ni dra Pólò ni ru pfùle dràle dhi sè. Di dré lazízóá áyi sòdá i dri dhi, ì kòsi akódhi ni apá àyi drígásè, drìle lìzo ába àyi ki dzó kàdrì na.

¹¹ Kítú nda ni ngátsi sè dhi, Mírì dré agázó Pólò kandrà tàá drá dhi: «Mí tsi togó! Ngóro mí dré áma tà longolé kònwa Yèrúsalemà 'a dhi tíni dhi, adré kpà leá dhi, mí kòlongó áma tà Rómà na.»

Yúdà ànzi ì yi ru kitswázó Pólò ni pfu dràle

* 23:5 23:5 A kònò Pfòma 22:27.

¹² Ngá kòwa dre dhi, Yúdà ànzì àruka ì dré ru yïzo gò, mònndrà sìzo àyi kòfalèsè tàzoá dhi, ì kitswá ngá nya ko ìndì ngá mvu ko, tsàle ì dré Pólò ni pfurà'a dràle dhi 'á. ¹³ Dhya ru yibhá tà nda dri dhi ì lavú tá nyadhi-rì. ¹⁴ Di ì dré lizo kòwánà kàdrì ì véna bhàgo íbe, tàá àyi dré dhi: «Mà sì mònndrà àma kòfalèsè tàzoá dhi, mà kitswá ngá nya ko ìndì ngá mvu ko, tsàle lókyá mà dré dra Pólò ni pfùzo dràle dhi 'á. ¹⁵ Di nyànomvá dhi, àmi túmání bhàgo kàdrì íbe dhi ì, mì kòlizì sòdá ki kàdrì, kògòró Pólò ni 'o apfòle àmi kandrá, ngóró mì lè tá akódhi ni tà ndàle nìle kyá na tíni. Di àma ró dhi, mà ni adrè rìle kitswále akódhi ni pfu dràle drìdrì dré dra atsázó kònwa dhi kandrá.»

¹⁶ Di, tà ì dré ru yïzo 'òá Pólò rú nda ni rúbí dré dhèzo akódhi ni kòdromvá bína gò, akódhi nda dré lizo longóá Pólò dré sòdá ki dzó kàdrì na. ¹⁷ Gò Pólò dré sòdá ki drì kobhá ki àlo azízó, tàzoá drá dhi: «Mí drì kàdhúra kònìdhi lizo ába sòdá ki kàdrì véna. Tàko ko, akódhi tà íbe longólé drá.» ¹⁸ Di sòdá ki drì kòlepi nda dré akódhi ni drìzo lizo ába sòdá ki kàdrì véna, tàzoá dhi: «Pólò 'ìle bãdzó na kòdhi zi tá ma lizílé, má kàdzíró kàdhúra kònìdhi mí véle. Angyá ko, akódhi tà íbe longólé mí dré.» ¹⁹ Di sòdá ki kàdrì nda dré kàdhúra nda ni drígá ruzo, akódhi ni drìzo gàrà dri gò, lizízóá tíá dhi: «Mí adrè àdho tà le longólé má dré?» ²⁰ Di kàdhúra nda logó dhi: «Yúdà ànzì ì yi ru ámi lizízó, mí kò'oró Pólò pfòle kìdru bhàgo kàdrì ì kandrá, ngóró ì lè tá akódhi ni tà ndàle nìle kyá na tíni. ²¹ Adrè di lèá dhi, mí kòka'í mína ko. Tàko ko, àyi ki àruka ànyíànyì nyadhi-rì dhi ì adrè àyikya rìle akódhi bvó láti 'á. Àyi nda ì sì mònndrà tàzoá dhi, ì kitswá ngá nya ko ìndì ngá mvu ko tsàle lókyá ì dré dra akódhi ni pfùzo dràle dhi 'á. Nyànomvá kònìdhi, àyi gànzi ró, adrélé ngbà 'í ámi kúlí letè kòdhyà.» ²² Di sòdá ki kàdrì nda dré lazízóá kàdhúra nda dri dhi: «Mí kòtà tà mí dré longólé má dré kòdhi dhyà àlo dré ko.» Gò dré akódhi ni tayízó lile.

A mù Pólò gùvèrènerè Fèlikisì véna Kàyisàriyà na

²³ Di sòdá ki kàdrì nda dré àyi sòdá ki drì kobhá rì dhi ki azízó, tàzoá àyi dré dhi: «Mì ledé tà títi dhi ì kitswázó sòdá kámá-rì dhi ki dri, túmání sòdá nyadhi-na-drì-mudrí dòngí ì dri dhi íbe, ìndì sòdá kámá-rì dèlì íbe àyi drígá dhi íbe, lizo àyi íbe sàà nzi-drì-su ngátsi àdhyà sè Kàyisàriyà na. ²⁴ Mì bhà kpà dòngí ì kitswále Pólò ni do tsàle byá gùvèrènerè Fèlikisì véna líná dhi bvó.» ²⁵ Di dré wárágà tisìzo gùvèrènerè nda dré kònìni:

²⁶ «Ma, Kàlàwùdíyò Lìsiyà, má adrè wárágà kònìdhi ni tisì mì, atálágó, gùvèrènerè Fèlikisì dré. Mòdo mí dré! ²⁷ Yúdà ànzì ì ru tá agó má dré adrélé mùle mí véna kònìdhi gò, ì dré tá adrézó 'òle akódhi ni pfu dràle. Di má dré yïzoá tàle dhi, akódhi mómá Rómà ro dhi 'ì gò, mà dré lizo sòdá mána íbe akódhi ni apá àyi drígàsè. ²⁸ Má lè tá tà ì dré adrézó akódhi ni asíkì ásà dhi ni àndu nìle gò, má dré akódhi ni 'òzo pfòle àyi ki bhàgo kàdrì ì kandrá. ²⁹ Má dré kisúzóá dhi, ì adrè akódhi ni asíkì àyi ki tátrítrí kúlí ni tà sè. Di, tà tà bhàzo akódhi dri kitswále dràdrà sè yà, kó ngalè bã sè yà dhi tá yókódhó. ³⁰ Má dré yïzoá tàle dhi, ì yi tá ru kitswázó akódhi ni pfu dràle dhi, má dré akódhi ni mùzo lile gbá lókyá nda sè mí véna. Má dré kpà lazízóá akódhi ni asíkìbhá ì dri dhi, ì kòlì tà ì dré adrézó akódhi ni asíkì ásà dhi ki ta mí kandrá.»

³¹ Di sòdá nda ì dré Pólò ni drìzo lizo ába ngátsi sè ngóró tá tàle àyi dré dhi tíni gò, ì dré tsàzo bhàandre rú zìle Atípátrì dhi na. ³² Kítú bvóá dhi sè dhi, ì dré akódhi ni tayízó sòdá dòngí ì dri nda ì drígá, ì kògòró lile ába be dhi bvó. Gò àyi lèbhá pá sè dhi ì dré àyikya nzìzo àyi ki dzó kàdrì na. ³³ Di

sòdá dòngí i dri nda ì kòtsa Kàyìsàríyà na dre dhi, ì dré wárágà nda ni fèzo gùvèrènére Fèlíkisì dré gò, Pólò ni tayízó akódhi drígá. ³⁴ Dì gùvèrènére nda dré wárágà nda ni nàzo gò, lizízóá Pólò tí ngalè akódhi angá tá bvò ángùdhi lésè ya dhi. Kòyi tàle dhi, akódhi angá tá Kìlíkiyà lésè dhi dre dhi, ³⁵ dré tàzoá drá dhi: «Má ni ámi yi lókyá ámi asíkìbhá ì dré dra atsázó dhi tú.» Gò dré Pólò ni 'òzo líkìlé Eródè ni dzó kàdrì na.

24

Yúdà ànzì ì asíkì Pólò Fèlíkisì kandrà

¹ Kítú nzi àmvolésè dhi, kòwánà ki kàdrì Anànyà ì dré tsàzo bhàgo àruka íbe ìndì dhya adrélèpi tá kúlí ta àyi dré, rú be Tèrùtúlò dhi be Kàyìsàríyà na. Gò ì dré tà ì dré tá adrézó Pólò ni asíkì ásà dhi ki tàzo gùvèrènére Fèlíkisì kandrà. ² A kàzì Pólò dre dhi, Tèrùtúlò nda dré ngàzo tà ta akódhi rú kònini: «Atálágó Fèlíkisì, mà adrè lenzélé tà kìdrìkìdrì mà dré adrézó ába lókyá be vwàvwà ro mí zàle dhi ni tà sè, ìndì tà mí dré kisùle ladzálé atsálé dóro àma ki bvò kònìdhi lé dhi ki tà sè. ³ Mà adrè tà nda ki no lókyá wáyi sè ìndì àrà títi ì 'àsè gò, mà dré adrézó àwoyà ta mí dré togó wáyi sè. ⁴ Dì, má lè mána ámi lókyá kizálé ko. Má adrè dì ámi ti lizí, mí kòyiró àma lókyá tsà sè ámi togó dóro sè.

⁵ Mà kisú dhi, agó kònìdhi ìna drìkònzi líyí 'i. Adrè móndí ki kodzó ligìlé Yúdà ànzì bvò wáyi 'àsè dhi ì kòfalésè. Akódhi móndyá adrèbhá dhya Nàzàrétà lésè dhi ni láti kinzò ro dhi ni lebé dhi ki kàdrì ki àlo 'i. ⁶ Tabhì tá ndìndì àma ki tépelò 'òle atsálé ndì ró gò, mà dré akódhi ni rùzo.* ⁸ Ámi tàndì, mí ni kitswá akódhi ni lizí, kitswázó tà títi mà dré adrézó akódhi ni asíkì ásà kòdhi ki àndu ni kyá.»

⁹ Gò Yúdà ànzì ì dré kpà tàzoá dhi, tà títi Tèrùtúlò dré tàle Pólò rú nda ì tà bàti 'i.

Pólò ga àyi tàrà Fèlíkisì kandrà

¹⁰ Dì gùvèrènére nda dré drígá bhèzo Pólò véna kòtáró tà gò, Pólò dré ngàzo tàá dhi: «Má nì tàle dhi, mi dhya adrélèpi tàbvò ta bvò kònìdhi drìle dhi 'i kóná be bí dhi be. Ásà dhi, ma arí íbe adrézó áma tàrà ga mí kandrà. ¹¹ Ngóro mí dré kitswálé nìle be dhi tìni dhi, lavú rè kítú mudrí-drì-rì ko, má mbà tá Yèrúsalmà na kitswálé Giká ni lindrì bha. ¹² Dhya adrèbhá áma asíkì kòni ì kisú tá ma tépelò na adrèrà'a tà kayí móndí íbe yà, kó ngalè adrèrà'a móndí ki kodzó ligìlé yà dhi ko. Ì kisú tá kpà ma adrèrà'a 'òá kònini Yúdà ànzì ki lèsambò dzó ì 'àsè yà, kó ngalè àrà àzya bhàandre nda lé dhi na yà dhi ko. ¹³ Ì kitswá kpà tadhá dhi, tà ì dré adrézó áma asíkì ásà dhi ì tà bàti 'i dhi bwà ko. ¹⁴ Dì, má adrè mána tà kònìdhi ni ka'ì kòdhya: Má adrè láti ì dré adrélé zìle kinzò ro nda ni lebé, adrézó Giká àma ki tábhí kya ni lindrì bha ásà. Má adrè kpà tà títi tisìle Mósè ni tatrítrí kúlí na ìndì pròfétà ki búkù ì 'àsè dhi ki ka'ì. ¹⁵ Má adrè kpà m̀ bha Giká véna, adrézó ka'íá àyi kòni kya tìni dhi, móndyá títi gyàgya ró ìndì kònzi ró dhi ki nga dràdrà 'àsè. ¹⁶ Dì ásà dhi, má adrè ngbú adrélé áma togó líkì, má kàdréró tà àko má rú Giká kandrà, ìndì móndí ì kandrà.

¹⁷ Má dré tá tsàle Yèrúsalmà na ko kóná bí dhi sè dhi, má gò tsàle kònàle kitswálé ngá fe lemerèbhá áma sùrú na dhi ì dré, ìndì kitswálé ngá fe Giká

* **24:6** 24:6 Wárágà Giká ni Kúlí tisìzo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adrè kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Má lè tá akódhi ni tàbvò tàle ngóro àma ki tatrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi tìni. ⁷ Dì, sòdá ki kàdrì Lisìyà dré ìna akódhi ni pàzo àma drígàsè rìnyí sè. ⁸ Gò dré tàzoá dhi, akódhi ni asíkìbhá ì kápfo akódhi ni tà ta mí kandrà.]

dré. ¹⁸ I kisú tá ma adrérà'a tà kòdhi ki 'o tépelò na, àkò má temvé tá ma dre dhi 'á. Ama tá tùmání mómí zyandre dhi íbe ko. Má 'o tá kpà tà àlo wàyá ro ko. ¹⁹ Di, Yúdà ànzi àruka angábhá bvò Asíyà àdhya lésè dhi i tá àyikya kònàle. Adré tá lèá dhi, àyi nda i kàdré áma asíkì kònwa mí kandrà dhi àyi, i kàdré tà íbe tàle má rú dhi. ²⁰ Adré kó lèá dhi, dhya kòni i kòtà tà kònzì i dré tá kisúlé má véle, má dré tá pfòrà'a Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì i kandrà dhi 'á dhi. ²¹ Aruka ni, tà nda tà má dré tá yòle àyi kandrà kònìdhi 'i: «A adré áma tàbvó ta àmi kandrà ándrò kònìni, má dré adrélé ka'íá tàle dhi, mómíyá dràbhá dre dhi ki nga dràdrà 'ásè dhi sè!»

²² Di Fèlikisì, Mírì ni látì ni tà nìlepi dóro nda, dré ru kìmoma nda ni 'òzo akílé gò, tàzoá àyi dré dhi: «Lókyá sòdá ki kàdrì Lìsíyà dré dra atsázó dhi tú dhi, má ni àmi ki tà kòdhi ni bvó lanzi.» ²³ Gò dré lazízóá sòdá ki drì kòlepi dri dhi, kòbhà sòdá àruka i adrélé Pólò ni líkì. Di, à kòtayí akódhi adrélé tà àruka dré adrélé lèle 'òle dhi ki 'o, ìndì à kòtayí akódhi ni arúpi i adrélé akódhi ni lomí.

Pólò pfò Fèlikisì i kandrà Drùsílà be

²⁴ Kítú àruka i kòlavú dre dhi, Fèlikisì i dré gòzo tsàle tòkò ni rú be Drùsílà adrélépi Yúdà mvá ro dhi be. Dré Pólò ni azízó gò, akódhi ni yìzo adrérà'a tà adrézó Yésu Krísto ni ka'í dhi ni tà ta. ²⁵ Di Pólò dré tá adrérà'a tà ta tà gyàgya 'òma ni tà dri, lovó mvòma ni tà dri, ìndì tàbvó tàma adrélépi alìle dhi ni tà dri dhi 'á dhi, tirì dré Fèlikisì ni 'òzo gò, dré tàzoá dhi: «Tà kòdhi kitswá kítú ándrò dhi sè dre. Mí lì. Má kòkisú lókyá àzya dre dhi, má ni go ámi azí.» ²⁶ Kòdhi íbe dhi, Fèlikisì adré tá ína mǐ bha, Pólò kòfèró làfa í dré. Ásà dhi, adré tá akódhi ni azí rà, i kàdréró tà tíí tùmání.

²⁷ Kóná rǐ dhi i kòlavú kònìni dre dhi, Pòrùkíyò Féstò dré atsázó gùvèrènerè ro Fèlikisì ni àrà 'a. Di Fèlikisì dré tá adrélé Yúdà ànzi ki togó le 'òle kínlé dhi sè dhi, dré Pólò ni tayízó adrélé bǎdzó na.

25

Pólò pfò Féstò kandrà

¹ Kítú na Féstò ni tsàma bvò Yúdáyà àdhya na dhi àmvolésè dhi i kòlavú dre dhi, akódhi dré ngàzo Kàyisàriyà lésè lèle Yèrúsalemà na. ² Kònàle dhi, Yúdà ànzi ki kòwánà kàdrì i àyi ki kàdrì àruka íbe dhi, i dré tsàzo tà i dré tá adrézó Pólò ni asíkì ásà dhi ki ta akódhi kandrà. Gò i dré Féstò ni tí lizízó, ³ kò'oró Pólò lèle tàbvó tàle Yèrúsalemà na, àyi ki togó 'òzo kínlé dhi bvó. I lízì tá kònìni tàko ko, i adré tá 'òle mómí ki bha rìle akódhi bvó, i kòpfuró akódhi dràle látì 'á be dhi bvó. ⁴ Di, Féstò dré logózóá àyi dré dhi: «À adré Pólò ni líkì bǎdzó na Kàyisàriyà na. Áma tàndi, má adré 'òle lèle kònàle. ⁵ Di akódhi nda kò'o tà kònzì dhi, lè mà kòlì tùmání àmi ki kàdrì àruka íbe, i kòtáró tà i dré adrézó akódhi ni asíkì ásà dhi i kònàle.»

⁶ Féstò kàdré kònàle kítú nzi-drì-na yà, kó ngalè mudrì yà dhi dre dhi, dré gòzo lèle Kàyisàriyà na. Di kítú bvóá dhi sè dhi, dré lírízó tàbvó tǎrà na gò, Pólò ni 'òzo apfòle í kandrà. ⁷ Pólò kàpfò dre dhi, Yúdà ànzi alìbhá Yèrúsalemà lésè dhi i dré ngàzo akódhi ni gàrà ki kúrú gò, i dré asíkìzoá tà kàdrìkàdrì i sè bí. Di, i kitswá tá àyikya tadhá dhi, tà nda i tà bàti 'i dhi bwà ko. ⁸ Gò Pólò dré ngàzo àyi tǎrà ga, tàzoá dhi: «Má 'o tà kònzì àlo Yúdà ànzi ki tátírí kúlí rú yà, àyi ki tépelò rú yà, kó ngalè Rómà ki ópì kàdrì rú yà dhi ko.»

⁹ Di Féstò dré tá adrélé Yúdà ànzi ki togó le 'òle kínlé dhi sè dhi, dré lízízóá Pólò tí dhi: «Mí ka'í lèle Yèrúsalemà na, má dré kitswázó ámi tàbvó

ta kònàle dhi 'í?» ¹⁰ Di Pólò logó dhi: «Má adré áma totó kònwa tàbvó tǎrà Kàyìsàrà àdhya 'á. Adré làá dhi, à kòtà áma tàbvó kònwa. Má 'o tà kònzi àlo dhi Yúdà ànzi i rú ko, ngóro mí dré nìle be dhi tǐni. ¹¹ Di, má kò'o mána tà kònzi àlo kitswálépi dràdrà sè dhi 'í dhi, má kitswá dràma ga ko. Di, tà ì dré adrézó áma asíkǐ ásà dhi ì kàdré àyíkya kǐnzò 'i dhi, dhya àlo kitswá áma fe àyi drígá bwà ko. Má adré mána ámi lizí, mí kòmùró ma Kàyìsàrà dré tàbvó tàle nì!» ¹² Di Féstò dré tà tazo áyi dri tabhá íbe gò, logózóá dhi: «Mí lizí Kàyìsàrà ámi tàbvó ta nì, mí nì di tsa Kàyìsàrà nda kandrà!»

Pólò pfò ópí Agùrípà i kandrà Bèrùnìkè be

¹³ Kítú àruka i àmvolésè dhi, ópí Agùrípà i amvúpi ni Bèrùnìkè be dhi ì dré tsazo mòdo fe Féstò dré Kàyìsàríyà na. ¹⁴ Di ì dré tá adréle gǐle kònàle dhi sè dhi, Féstò dré Pólò ni tà titízó ópí nda dré. Tà tá dhi: «Agó àlo Fèlìkisi dré tayílé bǎdzó na dhi rè dhu kònwàrè. ¹⁵ Má dré tá lizo Yèrúsalmà na dhi, Yúdà ànzi kǐ kòwánà kàdrì i àyi kǐ bhàgo íbe dhi ì alì tá akódhi nda ni asíkǐ má kandrà gò, ì dré áma lizízó, má kònòró tà akódhi dri. ¹⁶ Má dré logózóá àyi dré dhi, àma Rómà ro dhi i, mà adré gà móndí fe à kònòró tà driá dhi, tàbvó ni ni ta àko ró ko. Be ró dhi, lè akódhi kòyi rè zyà tà áyi asíkǐbhá ì dré adréle tàle í rú dhi i gò, lókyá fèzo akódhi dré áyi tàrà gazo tà nda i sè 'íká.

¹⁷ Di àyi nda ì dré tá atsázó kònwa dhi, má tigí tá tà nda ko. Be ró dhi, kítú bvóá dhi sè dhi, má dré lirízó tàbvó tǎrà na gò, agó nda ni 'o apfòle má kandrà. ¹⁸ Di, akódhi ni asíkǐbhá nda ì konga tà ta dre dhi, tà ì dré tàle akódhi rú dhi i tá kònzi ngóro má dré tá adréle kǐsùle dhi tǐni ko. ¹⁹ Be ró dhi, ì adré tá àyíkya tà kayí akódhi be àyi kǐ tǎndi kǐ Giká ni tà dri, ìndì agó àlo dràlepi, rú be Yésu dhi ni tà dri. Di, Pólò adré tá ína tǎá dhi, akódhi nda lídrì íbe. ²⁰ Ma ró dhi, má nǐ tá ngalè má ni tà làsú be kònini dhi ni bvó ta ngíni ya dhi ko. Ásà dhi, má dré lizízóá ngalè Pólò ni kitswá ka'íá lile tàbvó tàle Yèrúsalmà na yà dhi. ²¹ Di, Pólò dré ína áma lizízó, má kòmùró i àma kǐ ópí kàdrì Kàyìsàrà dré tàbvó tàle nì. Di má dré akódhi ni 'òzo adréle likíle bǎdzó na, tsàle lókyá má dré kitswázó akódhi ni mu Kàyìsàrà véna dhi 'á.» ²² Gò Agùrípà dré tazoá Féstò dré dhi: «Má adré mána agó kòdhi ni le yǐle.» Féstò logó dhi: «Mí ni akódhi ni yi kǐdru.»

²³ Kítú bvóá dhi sè dhi, Agùrípà i Bèrùnìkè be dhi ì dré atsázó mìlanzilanzì be bǐ. Ì dré afízó tàbvó tǎrà le sòdá kǐ kàdrì íbe ìndì dhya kàdrìkàdrì bhàandre nda àdhya íbe. Gò Féstò dré Pólò ni 'òzo apfòle àyi kandrà, ²⁴ tazoá dhi: «Ópí Agùrípà, ìndì àmi títi àma íbe ni i, mì nò rè agó kònìdhi ká! Yúdà ànzi títi Yèrúsalmà na ìndì kònwa Kàyìsàríyà 'a dhi ì atsá tà ta akódhi rú má kandrà, yòzoá kúlí 'u'ù sè dhi, akódhi kitswá dràdrà sè. ²⁵ Di ma ró dhi, má kǐsú mána tà àlo dré 'òle kitswálépi dràdrà sè dhi ko. Di, akódhi dré áma lizíle áyi mu Kàyìsàrà dré tàbvó tàle nì dhi sè dhi, má nò dóro ni, akódhi ni mùle vélána dhi. ²⁶ Di, ma mána tà pyà má dré kitswálé tǐsìle àma kǐ ópí kàdrì nda dré akódhi ni tà dri dhi àko. Ásà dhi, má 'o akódhi apfòle àmi kandrà, lavúlé dhi, mì, ópí Agùrípà kandrà, mà kònì akódhi ni lizí dhi, má kòkísúró tà má dré kitswálé tǐsìle akódhi ni tà dri dhi be dhi bvó. ²⁷ Tàko ko, kitswá má dré móndí 'ile dhi ni mùzo Kàyìsàrà véna, tà akódhi ni asíkǐzo ásà dhi kǐ tadhá àko ró dhi ko.»

26

Pólò ga áyi tàrà Agùrípà kandrà

¹ Gò Agùrípà dré tazoá Pólò dré dhi: «Mí ni kitswá kúlí ta mí rúsè, ámi tará gazo.» Dì Pólò dré drígá bhazo kuru gò, tà tazo áyi tará gazo kònini: ² «Ópí Agùrípà, ma mána arí íbe, má dré adrélé áma tará ga ándrò mí kandrà tà tíí Yúdà ànzi ì dré adrézó áma asíkí ásà dhi ì sè dhi sè. ³ Tàko ko, mí nì mína Yúdà ànzi kí labhí ì, tà ì dré adrézó ru kayí àyi kòfalésè ásà dhi íbe tíí dhi ì dóro lavulé. Má adré di ámi ti lizí, mí kòyiró ma togó be vwàvwà.

⁴ Yúdà ànzi tíí dhi ì nì áma tà dóro, kidhólé áma anzi áma tàndi ni bvò na dhi lésè, tsàle lókyá má dré tá adrérà'a Yèrúsalemà na dhi 'á. ⁵ Ì nì ma kíno lésè, ìndi ì kòlè dhi, ì nì kitswá tadhá, má 'o tá áma kí Gíká ni tà ngóro Fàrisáyò adrèbhá 'oá togó be àtsi ró dhi kí àlo ró ngíni ya dhi. ⁶ Dì à adré áma tàbvó ta ándrò kònini, má dré adrélé mǐ bha tà Gíká dré tá lazilé áma kí tábhí ì dré dhi ni tà sè dhi sè. ⁷ Tà lazilé nda, tà áma kí sùrú mudri-drì-rì dhi ì dré adrézó mǐ bha kitswázó kisúá, ì dré adrérà'a Gíká ni tà 'o togó be àtsi ró kítú be ìndi ngátsi be dhi 'á dhi 'i. Ópí Agùrípà, má dré kpà adrélé mǐ bha tà nda sè dhi sè dhi, Yúdà ànzi ì adré áma asíkí ándrò. ⁸ Ámi adrèbhá kònwa ni ì, mǐ kitswá àmikya ka'íá ko tàle dhi, Gíká adré mónnyá drèbhá dre dhi kí tingá dràdrà lésè dhi àdho tà sè?

⁹ Wáláká dhi, áma tàndi má ka'í tá kpà dhi, lè tá má kò'o tà tíí dhi ì kitswázó ligilé Yésu Nàzàrétà lésè dhi ni rú be. ¹⁰ Dì kòrìdhi tá tà má dré 'òle Yèrúsalemà na dhi 'i. Kòwánà kàdrì ì fè tá rinyí má dré Yésu ni ka'ibhá bǐ dhi kí turúzó lebhélé bǎdzó na. A dré tá adrérà'a 'òle àyi kí tupfú todràle dhi 'á dhi, má adré tá mána ka'íá dhi, tà nda kàdré kònini. ¹¹ Má adré tá tatsilé lèsámbo dzó ì 'àsè adrélé tà ñobe àyi dri, adrézó àyi kí 'o rinyí sè, ì kògàro àyi kí tà ka'íka'í be dhi bvó. Áma togó dré tá adrélé aswále àyi rú tà tàndi ró dhi sè dhi, má adré tá lèle àyi kí mǐ pfobe, tsàle byá mónnyá sùrú twá ro dhi kí bhàandre ì 'àsè.»

Pólò tíí, í ka'í Yésu ngíni ya dhi

(À kònò kpà Tà 'òle dhi ì 9:1-19; 22:6-16)

¹² «Dì tà nda kòdhi sè dhi, má adré tá lèle Dàmàséke na, kitswále àzi kòwánà kàdrì ì dré tá bhàle má drígá dhi ni 'o rinyí ì dré fèle má dré dhi sè. ¹³ Ópí, má dré tá adrérà'a láti 'á kítú rírì sè dhi 'á dhi, má dré ngádra bhù lésè dhi ni nòzo adrérà'a kòle kítú ni lagulagu lavú, adrérà'a ngá kazá áma làgàsè kúrú áma atsiámu íbe. ¹⁴ Dì mà dré ledhézó tíí kǐni mí gò, má dré kúlí yizo taa má dré Èbèrè ti sè dhi: «Sàwúlò, Sàwúlò, mí adré áma mǐ pfo àdho tà sè? Mí dré adrélé kùtsí to pá sè dhi kòkòròko mí dré.»* ¹⁵ Dì má dré lizizóá dhi: «Mírì, mǐ àdhi 'i?» Mírì dré logózóá má dré dhi: «Ma Yésu mí dré mína adrélé mǐ pfòle dhi 'i. ¹⁶ Dì mí nga ámi totó pá dri! Má agá mí kandrà ámi bha adrélé áma àzi 'òlepi ró ìndi áma tà longólépi ró. Mí ni áma tà mí dré nòle dhi ì, ìndi tà má dré dra tadhále mí dré dhi íbe dhi kí longó móndí ì dré. ¹⁷ Má ni ámi apá ámi tàndi ni sùrú ì drígàsè ìndi mónnyá sùrú twá ro dhi ì drígàsè. Tàko ko, má adré mána ámi mu àyi nda ì véna ¹⁸ kitswále àyi kí mǐ nzi, ì kàpfòró tǐnimvá lésè atsále ngádra 'á, ìndi ì kàpfòró Sàtánà ni rinyí zàlésè atsále Gíká véle, akódhi kòtriró àyi kí tàkonzì ì gò, àrà fèzo àyi dré mónnyá ì dré bhàle twá adrélé ina ró àyi kí tà ka'íka'í sè dhi ì kòfalé.»

¹⁹ Dì, ópí Agùrípà, má ka'í tá tà Gíká dré tadhále má dré nda ni 'òle togó wáyi sè. ²⁰ Dì má dré rè zyà lizo Gíká ni kúlí longó mónnyá Dàmàséke na

* **26:14** 26:14 Kúlí «Mí dré adrélé kùtsí to pá sè dhi kòkòròko mí dré» kòni ì adrè lèá tàle dhi: «Mí dré adrélé ligilé tà má dré adrélé lèle 'òle dhi íbe dhi kòkòròko mí dré.»

dhi i dré. Gò má dré lizo longóá móndyá Yèrúsalemà na dhi i dré, túmání móndyá bvò wáyi Yùdáyà àdhyà 'àsè dhi íbe, ìndì móndyá sùrú twá ro dhi íbe. Má tà tá àyi títi nda i dré dhi, ì kòladzá àyi ki togó agòzo Gíká vélé, ìndì ì kàdré tà adrèbhá tadhá dhi ì ladzá àyi ki togó káyà dhi ki 'o kòdhya. ²¹ Tà nda kòdhi sè dhi, Yúdà ànzi ì ru tá ma tépelò na gò, ì dré láti ndàzo kitswázó áma pfu dràle. ²² Di, Gíká su ína má rú atsálé ándrò kònìdhi gò, má dré adrézó tà má dré nòle ìndì má dré yìle dhi ki longó móndyá títi tàko ìndì kàdrì ro dhi i dré. Má adrè ngbà 'í tà pròfétà ì Mósè be dhi ì dré tá longólé dhi ki longó kòdhya. ²³ † longó tá dhi: «Mèsíyà ni kizà nya, dré ngàzo drìdrì dràdrà 'àsè móndyá àruka títi dhi ì kandrána gò, dré ngádra lídrì àdhyà ni tà longózó áyi tàndì ni sùrú i dré, túmání móndyá sùrú twá ro dhi íbe.»†»

Pólò azì Agùrìpà Yésu ni ka'ì

²⁴ Pólò dré tá adrérà'a áyi tàrá ga kònìni dhi 'á dhi, Féstò dré kúlí yòzo tàzoá dhi: «Pólò, ámi drì abí dre! Tà kàdrì mí dré ndàle nìle dhi ì adrè ámi drì kizá nì!» ²⁵ Di Pólò dré logózóá dhi: «Atálágó Féstò, ngá kizá áma drì ko! Tà má dré adrélé tàle kòdhi i, tà bàti 'ì ìndì tògyakúlí 'i. ²⁶ Ópí Agùrìpà yi ína tà kòdhi i dre. Má adrè di tà nda ki ta akódhi kandrá tirì àko. Má nì tàle dhi, tà nda ki àlo zù ì akódhi dré ko dhi be. Tàko ko, tà nda ì 'o ru lùzu ró ko. ²⁷ Ópí Agùrìpà, mí ka'ì tà pròfétà ì dré longólé dhi i? Má nì, mí ka'ì 'í dhi be!» ²⁸ Di Agùrìpà tà Pólò dré dhi: «Mí adrè tsì kisúá dhi, lókyá tsà kònìdhi sè, mí ni áma 'o atsálé Krísto ni ka'ìlepi ró dhi bàti?» ²⁹ Di Pólò logó dhi: «Kàdré lókyá tsà sè yà, kó ngalè lókyá vwàvwà sè yà dhi, má adrè Gíká ni ti lizí, mì kàtsáró má tìni túmání móndyá títi adrèbhá áma kúlí yi ándrò ni íbe, mì kàdré ngbà 'í nyèrì kòni íbe àmi rú ko dhi kòdhya.»

³⁰ Gò ópí Agùrìpà ì dré ngàzo túmání gùvèrènerè Féstò be, Bèrùnìkè be, ìndì móndyá adrèbhá tá àyi íbe dhi íbe. ³¹ Di ì kàpfò àrà nda lésè dre dhi, ì dré adrézó tàá àyi kòfalésè dhi: «Agó kòdhi 'o tà àlo kitswálépi dràdrà sè yà, kó ngalè bá sè yà dhi ko.» ³² Gò Agùrìpà dré tàzoá Féstò dré dhi: «Agó kòdhi kòlízí tá mi áyi mu Kàyìsàrà dré tàbvó tàle dhi ko dhi, kònò à ni tà kitswá akódhi ni tri bwà.»

27

Pólò ni atsì andre lizo Rómà na dhi

¹ A kòka'ì lókyá mà dré kitswázó bwátù do lizo bvò Itàliyà àdhyà na dhi dre dhi, à dré Pólò ki fèzo móndí àruka 'ìle dhi íbe Rómà ki ópí kàdrì ni sòdá ki drì kòlepi, rú be Yùlìyò dhi drígá. ² Di mà dré tombàzo bwátù àlo angálépi Adràmiténò lésè dhi na gò, mà dré ngàzo lile. Bwátù nda adrè tá lile bhàandre àruka yìandre mìlèsè bvò Asíyà àdhyà lé dhi i 'àsè. Mà lì tá túmání Arìstàrúkò angálépi Tèsàlònìkè bvò Màkèdòníyà àdhyà lé dhi lésè dhi be.

³ Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré tsàzo bhàandre Sídónà àdhyà na. Yùlìyò ni togó dóro tadhálé Pólò véna dhi sè dhi, dré akódhi ni tayízó lile áyi arúpi bhàandre nda lé dhi ki no, ì kòkitswáró akódhi ni ledé. ⁴ Mà kònga Sídónà lésè dre dhi, lyá dré adrézó avilé sínyà dri àma rú gò, mà dré lavúzó tùrù Kìpìrò àdhyà làgàsè, tùrù nda kòkìkìró lyá nda tsà be dhi bvó. ⁵ Gò mà dré pfòzo yìandre ni tálí drìsè, lavúlé bvò Kìlìkíyà àdhyà làgàsè ìndì Pàfìlìyà àdhyà làgàsè, tsàle bhàandre rú zìle Mìrà bvò Lìkíyà àdhyà lé dhi na.

† 26:23 26:23 A kònò Esáyà 42:6; 49:6.

6 Kònàle dhi, sòdá ki drì kòlepi nda dré bwátù àzya angálépi Alìgìzàndrìyà lésè, adrélépi lile Itàlìyà na dhi ni kisúzó, àma ki bhàzo lána gò, mà dré lizo. 7 Kítú bí dhi, mà dré lizo yàya gò, mà dré tsàzo ànyi bhàandre rú zìle Kínídò dhi làga kizà be bí. Di lyá dré tá adrélé avilé sínyà dri àma rú dhi sè dhi, mà dré ngá kizo lavúzó tùrù Kùrètè àdhya làgàsè, tásóká Sàlòmónè àdhya kandrásè, tùrù nda kòkikíró lyá nda tsà be dhi bvó. 8 Mà dré lavúzó vwàle tsà tùrù nda làgàsè gò, mà dré tsàzo kizà be bí bhàandre rú zìle «Àrà avélépi bwátù zùzo dhi» na, ànyi bhàandre rú zìle Làsáyà dhi làgana.

9 Mà dré lókyá kizálé bí dre dhi sè dhi, lyá adré tá vïle kònzi lavúlé. Tàko ko, kítú adrézó móndí ki tàkonzì trìma ni tà kisù dhi lavú dre.* Di Pólò dré ngàzo bwátù nda ni dobhá ki kodzó, tàzoá dhi: 10 «Àma arúpi i, má adré nòá dhi, atsí kònìdhi adré 'òle atsálé kòkóròko. Bwátù kònìdhi tùmání ngá lána dhi íbe dhi ki kitswá abílé títi. Ndìndì àma ki tàndì, mà ni kpà kitswá todràle.» 11 Di, sòdá ki drì kòlepi nda lè tá Pólò ni kúlí nda ki yìle ko. Be ró dhi, yi ína bwátù dobhá ki kàdrì ki kúlí bwátù líyí be dhi kòdhya. 12 Àrà mà dré àma ki kikízó lána nda kitswá tá ína adrézó lókyá kidhì àdhya ni letè lavúlé dhi ko. Di móndí bí àma adrébhá tá bwátù nda lé dhi i kòfalé dhi i dré ru yizo, mà kòngaró àrà nda 'ásè lile. Í adré tá lèá tsàle bhàandre rú zìle Fòwìnikisì tùrù nda lé dhi na, kitswá lé lókyá kidhì àdhya ni letè lavúlé kònàle. Fòwìnikisì nda tá àrà adrézó bwátù zu, lyá dré adrézó avilé kítú dré ndìrà lésè dhi 'i.

Kàgùmá vi yìandre mi

13 Lyá dré kidhózó adrélé avilé tàbhu lésè yàya gò, bwátù dobhá nda i dré kisúzoá dhi, i ni kitswá lile tsàle Fòwìnikisì na. Di i dré aya tá tirílé yì na adrézó bwátù kíkí dhi ni asézó gò, mà dré ngàzo adrélé lavúlé tùrù Kùrètè àdhya nda làgàsè. 14 Di, gí ko, lyáandre gú dhi dré ngàzo adrélé avilé tùrù nda drìlèsè, adrélé bwátù nda ni vi lile yìandre kítógá na ró. (À adré lyáandre làsú be kònìni nda ni rú zi «lyáandre angálépi kurú lésè ìndì kítú dré apfòrà lésè dhi».) 15 Mà dré tá kitswá lé lile sínyà dri lyá rúsè bwá ko dhi sè dhi, mà dré àma ki tayízó lyáandre nda dré adrélé tikpólé lizo àma íbe. 16 Mà dré tá adrérà'a lavúlé tùrù mvá àlo rú be Kàwúdà dhi làgàsè dhi 'á dhi, mà dré lagúzo kitswá lé kòlóngbò 'ìle bwátù àndu dhi ni asé bhàle bwátù nda drìna. 17 Bwátù dobhá i kòlikí kòlóngbò nda dre dhi, i dré bá ki lebhézó lavúlé bwátù zàlèsè, kitswá lé rùá tātā. Di i adré tá ngá ro, lyáandre nda ni dra bwátù nda ni vi lile áyi lasí àrà sínyí ro ànyi bvò Lìbíyà àdhya làga dhi rú dhi sè. Asà dhi, i dré fa adrézó bwátù kíkí tsà dhi ni tirízó yì na gò, bwátù nda ni tayízó lyáandre nda dré adrélé tikpólé. 18 Kítú bvóá dhi sè, kàgùmá nda dré tá adrélé àma ki liví tesélé rìnyí sè dhi sè dhi, bwátù dobhá i dré kidhózó adrélé ngá dòle bwátù nda lé dhi ki lebhé yì na. 19 Kítú ni na sè dhi, i dré ngá adrézó bwátù do ásà dhi ki lebhézó yì na àyi ki tàndì ki drígá sè. 20 Kàgùmá nda dré gòzo adrélé vïle rìnyí sè kítú bí gò, mà dré gòzo kítú 'i yà, kó ngalè bhìbhínyà 'i yà dhi ki no ko. Kùdù ro dhi, mà dré àma ki mǐ bhàma kitswázó adrélé dhi ni tayízó.

21 Lókyá kòlavú vwàvwà ro mà dré ngá nya àko ró dre dhi, Pólò dré ngàzo áyi totó àyi títi dhi i kandrà tàá dhi: «Àma arúpi i, adré tá lèá dhi,

* 27:9 27:9 Gíká ni Kúlí tísìle Gíríkí ti sè dhi adré tàá kònwa dhi: «kítú adrézó tàbirí mvo dhi lavú dre». Kítú nda tá kítú adrézó móndí ki tàkonzì trìma ni tà kisù dhi 'i. A kònò Lèvìtikè 16:29-34. Kítú nda tá mbà ni nzi-drì-su na, kó ngalè mbà ni mudrí na. Di lókyá dóro adrézó lile bwátù sè yìandre mǐsè dhi lavú dre.

mì kòyi tá áma kúlí gò, ngàzo Kùrétè lésè ko dhi. Kònò mì kitswá tá kizà kòndi ni nya ko, ìndì ngá kòdhi ì kitswá tá abílè ko. ²² Dì, nyànomvá dhi, má adrè àmi ki kodzó, mì kàdréro togó tsi! Dhya àlo àmi kòfalé dhi kitswá ína dràle ko. Bwátù kòndi ni ngbà 'í abí dhi nì. ²³ Tàko ko, ngátsi ándrò kòndi sè dhi, Gíká, áma líyí, má dré adrézó tà ni nì 'o dhi ni ángéló agá tá má kandrà ²⁴ tàá dhi: <Pólò, mí ro ngá ko! Adré leá dhi, mí kòtsa pfòle Kàyísàrà kandrà. Gíká ni togó tani sè dhi, a ni mónnyá títi mì dré adrézó lile àyi íbe bwátù kòndi sè dhi ki tidrí ámi tà sè.> ²⁵ Dì áma arúpi i, mì kàdré togó tsi! Tàko ko, má adrè Gíká ni ka'í, adrézó kpà ka'íá dhi, tà nda ki ru 'o ngóro dré tàle má dré dhi tíni. ²⁶ Dì, adrè leá dhi, àma ki bwátù kòndi kòlì áyi lasí tùrù àlo dhi rú.»

Bwátù lasí i tùrù rú

²⁷ Kítú ni mudrí-drì-su sè dhi, kàgùmá nda adrè tá ngbú àma ki vi lile yíandre Adríyà àdhya mìsè.† Anyíanyi ngátsi kítógá sè dhi, bwátù dobhá nda ì dré atógyàzoá dhi, mà adrè tá tsàle ànyi kìnì làgana ró. ²⁸ Dì ì dré aya adrézó yí tálí tabhì dhi ni bhèzo yí na, kisúzóá dhi, yí alú tá méterè nyadhi-àlo-drì-mudrí-drì-nzi-drì-rì. Mà kòlì vwàle tsà dre dhi, ì dré gòzo tódhyá tabhíá kisúzóá dhi, yí alú tá méterè nyadhi-àlo-drì-nzi-drì-na. ²⁹ Dì ì adrè tá ngá ro, àma ki bwátù nda ni dra áyi lasí kírà kàdrìkàdrì yí gàrà na dhi ì rú dhi sè. Dì ì dré aya su dhi ki tirízó yí na bwátù nda àmvolésè kitswálé kíkíá gò, ì dré adrézó ngá letè wàle. ³⁰ Dì, bwátù dobhá nda ì dré àyikya kòlóngbò tirízó yí na, ngóro ì adrè tá 'òle aya àruka ki tirí bwátù kòmvolésè na tíni, ì kòkitswáro lapalé àma ki bwátù nda lésè. ³¹ Dì Pólò dré tàzoá sòdá ki drì kòlepi nda ì dré sòdá ni íbe dhi: «Dhya kòni ì kòpfò bwátù kòndi 'ásè dhi, mì kitswá àmikya adrélé bwà ko!» ³² Dì sòdá nda ì dré kòlóngbò nda ni bã ki bvwàzo, tayízóá dhèle yí na.

³³ Ngá dré tá adrèrà'a 'òle wàle dhi 'á dhi, Pólò dré mónnyá títi dhi ki kodzózó ngá nya, tàzoá dhi: «Ándrò kòndi, kítú ni mudrí-drì-su mì dré adrézó tàmgá dri ngá nya àko ró dhi 'i. ³⁴ Má adrè di àmi ki kodzó ngá nya. Angyá ko, mì adrè nyaá adrízó. Dhya àlo àmi kòfalé dhi ni drìbhí àlo dhi kitswá avìle ko!» ³⁵ Kòtà tà nda ì dre dhi, dré mápà adózó, àwoyà tàzo Gíká dré àyi títi nda ì kandrà gò, òzoá nyàle. ³⁶ Dì ì dré togó tsìzo títi gò, ì dré kòkpà ngá dòzo nyàle. ³⁷ Ama títi bwátù nda lé dhi ì tá kámá-rì-drì-nyadhi-na-drì-mudrí-drì-nzi-drì-àlo. ³⁸ Mà kònya ngá pìzo dre dhi, bwátù dobhá nda ì dré ngánò àmbí bhèzo yí na, bwátù nda kàngáro yí dri be dhi bvó.

³⁹ Ngá kòwa dre dhi, ì dré kìnì nòzo làwú làvo na. Dì, ì nì tá àyikya kìnì nda bvò ángùdhi 'i ya dhi ko. Ì dré àrà yí dré tá adrézó ru lomví dhi ni nòzo sínyí yí mìle dhi be gò, ì dré ru yìzo tàzoá dhi, kòkitswá dhi, ì ni bwátù nda ni di lile áyi lasí sínyí nda dri. ⁴⁰ Dì ì dré aya adrézó bwátù kíkí dhi ki bã bvwàzo tayízóá yí na gò, kápí kàdrì adrézó bwátù tidì ásà dhi ki bã titrìzo. Dì ì dré kítá kàdrì lyá dré adrézó bwátù vi ásà dhi ni tingázó kuru 'ìle bwátù kandrálésè ro gò, ì dré bwátù nda ni tayízó lile sínyí nda drìna ro. ⁴¹ Dì, bwátù nda ni kòmvo dré ína lizo áyi lasí anzulé sínyí ru lokólépi yí kítógá na dhi dri ngbí. Dì yí adrélépi tá longalé dhi adrè tá ru tswa bwátù nda rú gò, bwátù nda ni àndu dré kidhózo tonòle.

⁴² Sòdá nda ì yi tá ru tàzoá dhi, ì ni dhya 'ìle dhi ki tupfú todràle, àyi ki àlo kòkitswáro yí wa lapázó ko dhi bvó. ⁴³ Dì, sòdá ki drì kòlepi nda dré

† 27:27 27:27 «Yíandre Adríyà àdhya» kòndhi tá yíandre Mèdìtèránè àdhya ni kítógá na.

ína Pólò ni lèlè tidrìlé dhi sè dhi, dré àyi ki logázó. Dré lazizóá móndyá yí nibhá wàlè dhi i dri dhi, i kòlèbhé rè zyà àyi yí na lèlè pfòlè kìnì drìna. ⁴⁴ Gò dré tàzoá móndyá àruka títi dhi i dré dhi, i kòtombà pálàngì i drìsè ìndì bwátù kígá i drìsè, kitswálé lèlè pfòlè àyi vèsè. Dì ásà dhi, móndyá títi nda i dré topfòzo kìnì drìna adrìlé.

28

Pólò tùrù Mèlìtè àdhyà na

¹ Mà kàpfò yíandre lésè líná dre dhi, mà dré yízoá tàlè dhi, tùrù nda ni rú tá Mèlìtè. ² Móndyá bhà mobhá tùrù nda drìlè dhi i dré àma ki ka'izo dòlè àyi véna togó dóro lavulè dhi sè. I dré àtsí turúzó àma dré yòlè, kozya dré tá adrélé dhìlè dhi sè, ìndì kidhì dré tá adrélé àma ki 'o dhi sè. ³ Dì, Pólò dré àtsipá amvózó kitswálé dàlè àtsí na dhi, nì àtrá dré ína apfòzo lásà àtsí ni rìnyí dré, akódhi ni drígá tsi ngbí. ⁴ Móndyá nda i kònò nì nda adrérà'a livilé akódhi drígá dre dhi, i dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: «Kòndhi agó móndí pfùlepi dràlè dhi 'i bàti! Tágba dré adrízó yíandre lésè dhi, gíká gyágya dhi kitswá akódhi ni tayí adrìlé ko.» ⁵ Dì, Pólò dré ína nì nda ni kivízó dhèlè àtsí na gò, kàtrá nì dré akódhi ni 'òzo kònzi àlomvá ko. ⁶ Móndyá nda i adrè tá letéá, nòzoá ngalè akódhi ni drígá ni tipì yà, kó ngalè a ni dhe dràlè ngbò ró yà dhi. Dì, i kòletè vwàvwà ro dre dhi, i dré nòzoá dhi, tà twá 'o ína akódhi ko. Dì i dré gòzo tà ladzá, tàzoá dhi: «Dhya kòndhi gíká ki àlò 'i!»

⁷ Móndyá tùrù nda drìlè dhi ki kàdrì rú be Pòpìliyò dhi ni bhà tá ànyi àrà nda làga. Dì akódhi nda dré àma ki ka'izo dòlè í véna togó dóro sè, adrézó àma ki 'o dóro kítú na. ⁸ Dì, akódhi ni atá adrè tá ína drà ro lánzá na, rúbhá nì dré tá adrélé àtsi ró dhi sè, ìndì dré adrélé àyi 'a bhu kàri ró dhi sè. Dì Pólò dré fizo akódhi ni no gò, dré tà zizo Gíká tí, drígá bhàzo akódhi dri gò, akódhi ni tidrízó. ⁹ Tà nda ni rúbí kòla'ú dre dhi, dràbhá àruka títi tùrù nda drìlè dhi i dré alizo Pólò vélé gò, dré kpà àyi ki tidrízó títi. ¹⁰ Gò i dré àma ki lindrì bhàzo láti twátwa bí dhi i sè. Dì mà dré tá adrérà'a 'òlè lèlè dhi 'á dhi, i dré ngá mà dré tá adrézó lovó nì íbe atsi sè dhi ki afèzo àma dré.

Pólò tsa Rómà na

¹¹ Mà kàdré kònàlè mbá na dre dhi, mà dré tombàzo bwátù àlò lókyá kidhì àdhyà ni letèlepi lavulè tùrù nda làga dhi na gò, mà dré ngàzo lèlè. Bwátù nda angá tá Alìgìzàndrìyà lésè, ìndì rú ni tá «Gíká làti i».* ¹² Dì mà dré tsàzo bhàandre rú zìlè Sirákúsà dhi na gò, mà dré adrézó kònàlè kítú na. ¹³ Gò mà dré ngàzo lavulè bvò nda làgàsè, tsàlè bhàandre rú zìlè Règíyò dhi na. Kítú bvóá dhi sè dhi, lyá dré kidhózó adrélé avilé tàbhu lésè gò, kítú nì na sè dhi, mà dré tsàzo bhàandre rú zìlè Pòtìyólì dhi na. ¹⁴ Kònàlè dhi, mà dré móndí ka'ìbhá àruka ki kisúzó gò, i dré àma ki zizo adrélé àyi véna pòsò àlò. Dì àmvolásà dhi, mà dré ngàzo lèlè Rómà na. ¹⁵ Móndyá ka'ìbhá Rómà na dhi i yi tá tàlè dhi, àma tá láti 'á. Dì àyi ki àruka i dré alizo àma ki drì letè ngá lagírà kàdrì Apíyò àdhyà na. Àruka nì i dré alizo àma ki kisú bhàandre rú zìlè «Kùmú ki dzó na dhi i» dhi na. Pólò kònò àyi nda i títi dre dhi, dré àwoyà tàzo Gíká dré gò, togó tsizo. ¹⁶ Mà kòtsa Rómà na dre dhi, à dré dzó fèzo Pólò dré adrézó lána kalóma. A bhà tá ngbà 'í sòdá àlò adrélé akódhi ni líkí dhi kòdhyà.

* **28:11** 28:11 «Gíká làti» kòni i tá Gírìkì ki gíká rì i dré tá adrézó mǐ bha àyi véna adrézó lèlè bwátù sè yíandre mìsè dhi 'i.

Pólò longó Gíká ni kúlí Rómà na

¹⁷ Kítú na àmvolésè dhi, Pólò dré Yúdà ànzi Rómà le dhi ki drì kobbhá ki azizó alìle í vélé. Ayi nda ì kòkimó ru dre dhi, akódhi dré ngàzo taa àyi dré dhi: «Áma adrúpi i, à ru tá ma Yèrúsalmà na áma fèzo Rómà i drígá, tágba má dré tá tà àlo 'òzo kònzì áma ki sùrú rú yà, kó ngalè áma ki tábhí ki labhi rú yà dhi ko dhi. ¹⁸ Rómà ki kàdrì ì kòlizí ma dre dhi, ì dré tà àlo kitswálépi dràdrà sè dhi ni kisúzó má vélé ko gò, ì dré adrézó áma le tayílé. ¹⁹ Di, Yúdà ànzi kònàle dhi ì dré tá tà nda ni gàzo dhi, lè tá má kòlizí à kòmùró ma Kàyìsàrà dré tàbvó tàle be dhi bvó. Tágba dré adrézó kònini dhi, ma mána tà àlo adrézó áma tàndi ni sùrú asíkí ásà dhi àko. ²⁰ Di ásà dhi, má azí tá àmi nòle, mà kòtáró tà àmi íbe. A 'ì ma nyàrì sè kònini, tà Ìsèrélè ànzi ì dré adrézó mǐ bha ásà dhi ni tà sè.»

²¹ Di Yúdà ànzi nda ì dré logózóá drá dhi: «Mà kisú wárágà àlo ámi tà dri Yúdáyà lésè dhi ko. Kòdhi íbe dhi, áma ki adrúpi angábhá kònalésè dhi ki àlo tà tà kònzì àlo mí rú yà, kó ngalè tà kònzì àlo dhya àzya dré tàle mí rú yà dhi ko. ²² Di, mà adré àmakya tà mí dré adrélé kisùle dhi ki le yìle mí tí. Tàko ko, mà nǐ tàle dhi, mónnyá àrà tíí i 'ásè dhi ì adrè tà ta kònzì Gíká ni látì mí dré adrélé longóle kòdhi rú dhi be.»

²³ Di ì dré kítú bhàzo kitswázó gòle ru kisú Pólò be. Kítú nda kàtsá dre dhi, ì dré atsázó vélé zyandre ró wáláká ni ni lavú, àrà Pólò dré tá adrézó adrélé dhi 'á. Di kidhólé drùbhì sè tsàle ìndró na dhi, Pólò dré Gíká ni Opì ni tà longózó, àndu ni ni ngìzo àyi dré, adrézó àyi ki togó asé Yésu ni ka'í tà tisìle Mósè ni tatrítrí kúlí na ìndì pròfétà ki búkù i 'ásè dhi i sè. ²⁴ Gò àyi ki àruka ì dré tà dré tàle nda ki ka'izo. Di, àruka ni ì ka'í tá àyikya ko. ²⁵ Ì dré tá adrérà'a tà kayí àyi kòfalésè, adrézó 'òle ayílé dhi 'á dhi, Pólò dré kúlí kòni ki tàzo àyi dré: «Tírí Lólo longó tá tà kyá àmi ki tábhí i dré pròfétà Esáyà tí, ²⁶ tàzoá dhi:

<Mí lì tàá mónnyá kòdhi ì dré dhi:

Mì ni adrè tà yi 'í,

dì, mì kitswá tà mì dré adrélé yìle nda ki àndu ni tàdzí ko.

Mì ni adrè ngá no 'í,

dì, mì kitswá ngá mì dré adrélé nòle nda ki atógyà tàdzí ko.

²⁷ Tàko ko, mónnyá kòdhi ki togó andírì dre.

Ì tabhó àyi ki bíbhálé, àyi ki mǐ dròzo dròdrò.

Ì kò'o tá kònini ko dhi, kònò ì ni tá ngá no àyi ki mǐ sè,

adrézó tà yi àyi ki bíbhálé sè, adrézó tà ni àyi ki togó na,

ì dré àyi ki togó adzázó má vélé gò,

má dré àyi ki tidrízó.>†»

²⁸ Pólò gò tàá dhi: «Adrè di làá dhi, mì kònì dóro tàle dhi, Gíká mù kúlí adrézó móndí ki tidrì dhi mónnyá sùrú twá ro dhi i véna. Ì ni àyikya kúlí nda ni yi!» [²⁹ ‡]

³⁰ Di Pólò adrè tá adrélé dzó í dré làfa fèzo adrézó lána dhi na kóná rǐ. Adrè tá mónnyá tíí adrèbhá tá alìle í vélé dhi ki ka'í dòle togó dóro sè. ³¹ Adrè tá Gíká ni Opì ni tà longó, adrézó Mírì Yésu Krísto ni tà tadhá móndí i dré tirì àko. Di dhya àlo logá tá akódhi ko.

† 28:27 28:27 A kònò Esáyà 6:9-10. ‡ 28:29 28:29 Wárágà Gíká ni Kúlí tisizo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adrè kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Pólò kòtà kúlí nda i dre dhi, Yúdà ànzi nda ì dré ngàzo lìle tà kayíbe àyi kòfalésè tà tàndi ró.]

Wárágà Pólò dré tisìle Rómàbhá i dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle móndyá ka'ìbhá Rómà na dhi i dré dhi 'i. Rómà nda tá bhàandre kàdrì Rómà ki òpì drìle dhi 'i. A adré kisùá dhi, Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi àmvolésè dhi, akódhi ni ka'ìbhá àruka Yúdà ànzi ró, ngóro Akílà i Pìrìsikà be dhi i tíni dhi, ì lè tá Rúbí Tani longó Rómà na gò, Ekèlézyà bhàzo kònàle (Tà 'òle dhi i 18:2). Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisì tà ledézó kitswázó lile móndyá ka'ìbhá kònàle nda ki no dhi bvó. Adré àyi ki le nòle drìdrì dré dra lizo Èsèpányà na dhi kandrà.

Di wárágà kònìdhi léna dhi, Pólò adré Rúbí Tani ni tà àndu ngi m̀bhalé tí. Adré kpà àzì bhàle í drígá adrézó lile Rúbí Tani longó móndyá sùrú twá ro dhi i véna dhi ni tà ta. Adré tàá dhi, Rúbí Tani nda adré láti Giká dré adrézó móndí ki bha gyägya í kandrà dhi ni tà tadhá. Akódhi adré ngbà 'í àyi ki bha gyägya àyi ki tà ka'ìka'ì sè (Rómàbhá i 1:16-17).

Pólò adré tadhá dhi, móndyá títi dhi i tàkonzì ni rinyí zàle (1:18-3:20). Di Giká adré àyi ki bha gyägya í kandrà, ì dré Yésu Krísto ni ka'ìle dhi sè (3:21-4:25). I kò'o kònìni dhi, Giká adré àyi ki atrì tàkonzì ni rinyí lésè, ìndì dràdrà ni rinyí lésè (5:1-21). Adré di leá dhi, ì kàdré àyi ki no ngóro móndí dràbhá tàkonzì lésè dre gò, ì dré adrézó lídrì íbe Krísto na dhi i ró (6:1-7:25). I kàdré kpà atsílè Tirì Lólo ni rinyí sè, adréle trobe Giká ni lèle kàdrì dré tadhále àyi dré Krísto na dhi rú (8:1-39).

Amvolásà dhi, Pólò adré tà twátwa dhi ki tadhá: móndyá Giká dré zìle adréle ína i ró dhi ki tà, móndyá sùrú twá ro dhi ki tidrima Yúdà ànzi íbe dhi, àma ki fèma Giká dré dhi, lèle ni tà, àma ki bhàma móndyá àma drìle dhi ki rinyí zàle dhi, àma ki adrúpi ki tàbvó tàma ko dhi, ìndì àma ki adrúpi ki 'òma ledhélé tàkonzì na ko dhi.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndì tà dré adrézó wárágà kònìdhi ni tisì dhi (1:1-17)
- 2) Móndyá títi dhi i tàkonzì ni rinyí zàle (1:18-3:20)
- 3) Tà Giká dré adrézó móndí ki tidrí dhi (3:21-4:25)
- 4) Lídrì tídhí ro Krísto na dhi (5:1-8:39)
- 5) Móndyá sùrú twá ro dhi ki tidrima Yúdà ànzi íbe dhi (9:1-11:36)
- 6) Móndyá ka'ìbhá dhi ki atsima (12:1-15:13)
- 7) Tà tàle kùdù ro dhi i, ìndì mòdo fèma (15:14-16:27)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, Yésu Krísto ni màrábà, má adré wárágà kònìdhi ni tisì ma. Giká azì ma adréle àpóstolò ro gò, àma bhàzo twá adréle àyi Rúbí Tani longó dhi bvó. ² Lazì tá Rúbí Tani nda ni tà drìdrì àyi pròfètà i tí gò, ì dré tà nda ki tisizo akódhi ni Kúlí lólo dhi na.* ³ Rúbí Tani nda adré akódhi ni Mvá, àma ki Mírì Yésu Krísto ni tà tadhá kòdhya. A ti tá akódhi nda móndí ro ópì Dàwídì ni sùrú na. ⁴ Di, Giká tadhá ína ngádra 'á dhi, akódhi àyi Mvágó 'i káyà dhi, dré akódhi ni tingálè dràdrà lésè Tirì Lólo ni rinyí sè dhi sè. ⁵ Krísto nda sè dhi, Giká bhà àyi togó tani àma rú, àma ki bhàzo adréle àpóstolò i ró, mà kàdréro móndí sùrú títi i lésè dhi ki azì Krísto ni

* 1:2 1:2 A kònò Esáyà 52:7; 61:1.

ka'í, ìndì akódhi ni kúlí ka'í 'òle, à kàdréro akódhi ni rú bha kùle be dhi bvó. ⁶ Ami kókpà móndyá azilé adrélé Yésu Krísto àdhya ró nda i kòfalé be.

⁷ Má adré wárágà kònìdhi ni tisì àmi, móndyá títi Rómà na, Gìká dré lèle tò ìndì dré azilé adrélé móndyá lólo ína i ró dhi i dré. Gìká àma ki Atá i Mírì Yésu Krísto be dhi i kòbhà àyi ki togó tani àmi rú, ìndì i kòfè tà kìdrìkìdri àmi dré!

Pólò lè lèle móndyá ka'ìbhá Rómà na dhi ki no

⁸ Drìdrì dhi, má adré àwoyà fe áma Gìká dré àmi ki tà sè, Yésu Krísto ni rú sè. Tàko ko, à adré àmi ki tà ka'ìka'í ni tà títi bvó wáyi 'ásè. ⁹ Gìká, má dré adrézó tà ni ni 'o togó wáyi sè, adrézó Mv́a ni ni Rúbí Tani longó dhi nì dóro tàle dhi, tà má dré adrélé tàle kònìdhi, tà bàti 'i káyà dhi. Má adré àmi ki tà kisù landè àko ró, ¹⁰ vésè wáyi má dré adrérà'a tà zi akódhi tí dhi 'á. Má adré akódhi ni ti lizí, lókyá bí àmvolésè dhi, kàdré tà dré lèle 'òle dhi 'i dhi, kònzìró láti má dré tsàzo àmi véna. ¹¹ Tàko ko, ma lovó íbe tò àmi ki nòzo, má kòkìtswáro tà tani àzya Tírì Lólo àdhya ni fe àmi dré, kìtswálé àmi ki tím̀bà àmi ki tà ka'ìka'í na. ¹² Má adré kpà leá dhi, àma tím̀mání àmi íbe dhi i, mà kòkìtswá ru tím̀bà àma ki tà ka'ìka'í sè.

¹³ Ama adrúpi i, má adré leá m̀i kònì dhi, vésè be bí, má ndà tá láti l̀zo àmi véna, áma àzì kòkìtswáro lò'wa dóro 'a àmi kòfalé, ngóro dré adrélé 'òle móndyá àruka títi sùrú twá ro dhi i kòfalé dhi tíni. Dì, atsálé ándrò kònìdhi dhi, tà àruka i kíkí láti má dré ǹ. ¹⁴ Tàko ko, adré leá dhi, má kòlì móndyá twátwa títi dhi i véna: m̀ndí tà ndabhá ǹle dhi i véna, ìndì m̀ndí tà nibhá ko dhi i véna, m̀ndí tògya ró dhi i véna, ìndì m̀ndí tògya ró ko dhi i véna. ¹⁵ Asà dhi, áma togó kókpà àtsi ró l̀zo Rúbí Tani longó àmi adrèbhá Rómà na dhi i dré.

Rúbí Tani ni r̀nyí adrézó m̀ndí ki tídrí dhi

¹⁶ Ma kanyò ro Rúbí Tani ni tà sè ko. Tàko ko, Rúbí Tani nda, r̀nyí Gìká dré adrézó móndyá títi adrèbhá Rúbí nda ni ka'í dhi ki tídrí ásà dhi 'i. Akódhi fè r̀ zyà Rúbí nda Yúdà ànzì i dré gò, adrézó kpà fèá móndyá sùrú twá ro dhi i dré. ¹⁷ Rúbí Tani nda adré tadhá dhi, Gìká adré m̀ndí ki bha gyägya í kandrà ng̀ini ya dhi. Adré ng̀bà 'í àyi ki bha gyägya àyi ki tà ka'ìka'í sè. Láti àzya tà ka'ìka'í r̀sè dhi yókódhó. Ngóro tisìle Gìká ni Kúlí na dhi tíni: «Dhya atsálépi gyägya àyi tà ka'ìka'í sè dhi ni adrí.»†

Gìká ni kombà tadhálé móndyá tàkonzì 'obhá dhi i rú dhi

¹⁸ Gìká adré àyi kombà tadhá bhù lésè móndyá títi adrèbhá àyi tà ga r̀, adrèbhá tà kònzi 'o, ìndì adrèbhá láti tà bàti àdhya ni kíkí àyi ki tà kònzi sè dhi i rú. ¹⁹ Tàko ko, àyi nda i ǹ àyikya Gìká ni tà kìtswálé ǹle dhi i be, akódhi ni tàndì dré tà nda ki tadhálé àyi dré ngádra 'á ǹ dhi sè. ²⁰ Angyá ko, kìdhólé bvó ni bhàma lésè dhi, à adré Gìká ni tà kìtswálé nòle m̀ sè bwà ko dhi ki atógyà dóro. Kòdhi adré tàá dhi, à adré akódhi ni r̀nyí adrélépi kóná vésè kólyá dhi ni atógyà, akódhi ni lídrì Gìká àdhya ró dhi be, ngá títi dré bhàle dhi i sè. Asà dhi, móndyá nda i tà àlo i dré kìtswázó àyi ki tàrà ga ásà dhi àko.

²¹ Tàko ko, tágba i dré Gìká ni ǹzo be dhi, i adré akódhi ni lindrì bha ngóro dré kìtswálé akódhi dré dhi tíni ko. I adré kpà àwoyà ta drá ko. Be ró dhi, àyi ki tà kisùkisù atsá ína tà tàko ró, ìndì àyi ki tògyá azá atsálé t́nimv́a ro. ²² Tágba i dré adrézó tàá dhi, àyi tògya ró dhi, i atsá àyikya m̀ndí azaaza ró. ²³ I tayí Gìká kìtswálépi dràle bwà ko dhi ni m̀lanzilanzì,

† 1:17 1:17 A kònò Abàkúkà 2:4.

adrézó lindrì fe ngá lindrì làsú be móndí adrébhá dràle dràdrà dhi i tíni, àrí i tíni, kà'wá i tíni, ìndì kà'wá adrébhá àyi ki se agáti sè dhi i tíni dhi i dré.

²⁴ Di ásà dhi, Gìká tayí móndyá nda i adrélé tatsílé swà ro, lovó kònzi àyi ki togó na dhi ki 'obe gò, ì dré adrézó kanyò fe àyi ki tàndi ki rúbhá i dré àyi kòfalésè. ²⁵ I tayí tà bàti Gìká àdhya, adrézó tà kinzò ro dhi ni ka'ì kòdhya. I adré lindrì fe ngá Gìká dré bhàle dhi i dré, adrézó lèsámbo 'o ngá nda ki rú sè. Di, ì adré àyikya lindrì fe Dhya ngá títi nda ki bhàlepi dhi dré ko. Akódhi nda kitswá rúku sè kóná vésè kólyá! Kàdré kònini.

²⁶ Tà nda sè dhi, Gìká tayí àyi adrélé tatsílé rúbhá lovó kanyò ro dhi ki bhabe. Di àyi ki tòkó ì tayí àyikya tà tòkó ì dré ànzyà adrélé 'òle àgo ìbe àyi ki rúbhá sè dhi, adrézó tà swà 'o àyi ki rúbhá sè àyi kòfalésè. ²⁷ Kókpà kòdhi tíni, àgo ì tayí àyikya tà àgo ì dré ànzyà adrélé 'òle tòkó ìbe àyi ki rúbhá sè dhi, adrézó rúbhá lovó àtsi ró dhi ki bha àyi kòfalésè àgo ró. Di àgo nda ì adré tà kanyò ro dhi ki 'o àyi kòfalésè gò, ì dré adrézó làgí kitswálepì àyi ki tà swà nda sè dhi ni kisú àyi ki tàndi i rú.

²⁸ I dré Gìká ni nìma gàle rè dhi sè dhi, akódhi tayí àyi adrélé tà kisù wàyá ro, adrézó tà kitswábhá 'òle ko dhi ki 'o. ²⁹ Di ì ga àyikya tà kònzi ki kára títi dhi i sè bí. I ga togó kònzi sè, ngá lovó sè, tà swà sè, lovó kònzi sè, móndí ki tupfuma sè, lawà sè, móndí ki litima sè, ìndì drìkònzi sè bí. Ayi móndí ki asíkìbhá 'i, ³⁰ móndí ki rú tabhá kònzi dhi 'i, Gìká ni kàribhá 'i, móndí ki lindrì bhabhá ko dhi 'i, drìkàdrìbhá 'i, ìndì afàbhá 'i. I adré ngbú adrélé tà kònzi twátwa ì dré kitswále 'òle dhi ki kisù. I adré ligíle àyi ki tibhá i rú. ³¹ Ayi tògyá àko. I kitswá adrélé ka'ile ko. Ayi móndí ki lovó àko àyi rú. I adré kpà móndí ki kizà bha ko. ³² I nì tàbvó Gìká dré tàle gyägya kònidhi dóro: Móndyá adrébhá tà làsú be kònini nda ki 'o dhi ì kitswá àyikya dràdrà sè. Di, tágba kònini dhi, ì adré ngbà 'í tà nda ki 'o kòdhya ko, ì adré kókpà móndyá adrébhá tà nda ki 'o dhi ki ka'ì.

2

Móndí ki tàbvó Gìká dré adrélé tàle gyägya dhi

¹ Di ásà dhi, mí adrélepì móndí ki tàbvó ta ni, mí tà àlo mí dré kitswázó ámi tàrà ga ásà dhi àko, gba mí kàdré àdhi 'i ya dhi. Tàko ko, mí kàdré móndí àruka ki tàbvó ta dhi, mí adré tà bha ámi tàndi dri. Angyá ko, mí adré kókpà tà mí dré adrézó àyi ki tàbvó ta ásà nda ki 'o. ² Mà nì tàle dhi, Gìká adré móndyá adrébhá tà 'o làsú be kònini dhi ki tàbvó ta gyägya dhi be. ³ Di, mí kàdré mína àyi ki tàbvó ta gò, mí dré adrézó tà nda ki 'o dhi, mí adré tsì kisúá dhi, mí ni lapá Gìká ni tàbvó tàma sílésè bwà? ⁴ Kòdhi mí adré tsì Gìká ni togó dóro ìndì vwàvwà ro dré adrélé tadhále mí dré, dré adrérà'a ámi tà mvo dhi 'á dhi ni ayízè? Mí nì ko tàle dhi, Gìká ni togó dóro nda adré ámi adrì ámi togó ladzá dhi nì dhi?

⁵ Di, mí dré ámi togó 'òle tombále dhi sè, ìndì mí dré ámi togó ladzama gàle rè dhi sè dhi, mí adré Gìká ni kombà asé ámi tàndi dri, tsàle kítú dré dra àyi kombà tadházó gò, móndí ki tàbvó tàzo gyägya dhi tú. ⁶ Tàko ko, Gìká ni tà logó móndí àlo àlo títi dhi i dré, tà ì dré 'òle dhi i tí.* ⁷ Móndyá títi adrébhá tà dóro 'o landè àko ró, adrézó mìlanzilanzì nda kisúle lindrì ìbe ìndì lídrì kóná vésè kólyá dhi be dhi i dré dhi, a ni lídrì kóná vésè kólyá dhi ni fe kòdhya. ⁸ Di, móndyá títi adrébhá àyi ki tàndi ki tà bha drìdrì, adrébhá tà bàti ga, adrézó tà kònzi ka'ì dhi i dré dhi, a ni àyi kombà tadhá

* 2:6 2:6 A kònò Longó i 62:13; Tògyakúli 24:12.

áyi togóaswa be kòdhya. ⁹ Kizà i tà kòkóròko be dhi ki adré móndyá tíí adrébhá tà kònzì 'o dhi i dré. Tà nda ki adré rè zyà Yúdà ànzì i dré gò, adrélé kókpà móndyá sùrú twá ro dhi i dré. ¹⁰ Di, mìlanzilanzì, lindrì, tà kìdrìkìdrì be dhi ki adré móndyá tíí adrébhá tà dóro 'o dhi i dré. Tà nda ki adré rè zyà Yúdà ànzì i dré gò, adrélé kókpà móndyá sùrú twá ro dhi i dré. ¹¹ Tàko ko, Gìká adré ìna mómí ki no twátwa ko.

¹² Mómíyá tíí tatrítrí kúlí Mósè àdhya àko gò ì dré adrézó tàkonzì 'o dhi ki kókpà todrà tatrítrí kúlí nda àko. Mómíyá tíí tatrítrí kúlí nda zàle gò ì dré adrézó tàkonzì 'o dhi i, Gìká nì àyi ki tàbvó ta tatrítrí kúlí nda sè. ¹³ Tàko ko, mómíyá adrébhá ngbà 'í tatrítrí kúlí nda nì yi dhi ì kitswá atsálé gyägya Gìká mìlése ko. Be ró dhi, mómíyá adrébhá tatrítrí kúlí nda nì ka'í 'òle dhi ki atsá gyägya akódhi mìlése àyi. ¹⁴ Angyá ko, mómíyá sùrú twá ro tatrítrí kúlí nda àko dhi ì kàdré tà tatrítrí kúlí nda dré adrélé tàle dhi ki 'o àyi ki tàndì i sè dhi, sù ngóro àyi tatrítrí kúlí nda ìbe àyi léna dhi tìni, tágba ì dré adrézó tatrítrí kúlí nda àko dhi. ¹⁵ Ì adré tadhá dhi, Gìká tìsì tà tatrítrí kúlí nda dré adrélé tàle dhi i àyi ki togó na dre. Àyi ki togó adré kpà tadhá dhi, tà nda kònzì. Àyi ki tà kisùkisù adré ngalè àyi ki asíkì 'í yà, kó ngalè àyi ki tàrà ga 'í yà dhi. ¹⁶ Tà nda kòdhi ki ru 'o kítú Gìká dré dra mómíyá tíí dhi ki tà lùzu ró dhi ki bvó tàzo Yésu Krísto sè dhi tú, ngóro Rúbí Tani má dré adrélé longólé dhi dré adrélé tàle dhi tìni.

Yúdà ànzì i tatrítrí kúlí be dhi

¹⁷ Mí adrélépi ámi zi Yúdà mvá ro nì, mí adré zakó ámi totó tatrítrí kúlí Mósè àdhya dri, adrélé ámi afà Gìká nì tà sè. ¹⁸ Mí adré kisùá dhi, mí nì tà Gìká dré adrélé lèle à kò'o dhi i be, ìndì mí nì tà kì kòfalé lanzilé tà dóro ka'izo dhi be, mí dré tatrítrí kúlí nda nì tà àndu ndàle nìle be dhi sè. ¹⁹ Mí adré kpà kisùá dhi, mí mína mì kùdúkùdu kì drì kòlepi 'i, ngádra mómí tìnímvá na dhi i dré dhi 'i, ²⁰ mómí tà nibhá ko dhi ki tadhálepi 'i, ìndì ànzímvá kì tadhálepi 'i, mí dré tà bàti kisulé tà nìni be kitswále tíí tatrítrí kúlí nda na dhi sè. ²¹ Di mí adrélépi mómí àruka kì tadhá nì, mí adré mína ámi tàndì nì tadhá ko àdho tà sè? Mí adrélépi tadhá dhi, à kòkugù ngá ko dhi, mí adré mína ngá kugù àdho tà sè? ²² Mí adrélépi tàá dhi, à kò'o múná tà ko dhi, mí adré mína múná tà 'o àdho tà sè? Mí adrélépi gìká tàko kì líndrì ga nì, mí adré mína ngá gìká tàko kì tépelò na dhi kì topá àdho tà sè? ²³ Di mí adrélépi ámi afà tatrítrí kúlí nì tà sè nì, mí adré mína tatrítrí kúlí nda nì ño, adrézó kanyò fe Gìká dré ásà àdho tà sè? ²⁴ Ngóro tìsìle Gìká nì Kúlí na dhi tìni: «Ámi kì tà sè dhi, mómíyá sùrú twá ro dhi ì adré Gìká nì lodhá.»†

²⁵ Mí dré ámi 'òle lwàle dhi dóro, mí kàdré tà tatrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi kì 'o dhi. Di, mí kàdré mína tatrítrí kúlí nda nì ño dhi, mí atsá ngóro mí 'o tá mí lwàle ko na tìni. ²⁶ Dhya àlo Yúdà mvá ro ko áyi 'òlepi lwàle ko dhi kàdré tà tatrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi kì 'o dhi, Gìká nì zakó tsì akódhi nda nì no ngóro akódhi 'o tá i lwàle dre na tìni. ²⁷ Tà bàti ró dhi, dhya áyi 'òlepi lwàle ko gò, dré adrézó tatrítrí kúlí 'o dhi nì ìna tà bha mí dri. Angyá ko, tágba mí dré adrézó tatrítrí kúlí tìsìle nda ìbe gò, mí dré ámi 'òzo lwàle dhi, mí adré mína tatrítrí kúlí nda nì ño.

²⁸ Tàko ko, dhya adrélépi ngbà 'í áyi 'o sùle ngóro Yúdà mvá tìni tà dré adrélé 'òle rúbhá sè dhi i sè dhi, dhya nda Yúdà mvá 'i bàti ko. Kókpà kòdhi tìni, dhyá kì 'òma lwàle ngbà 'í rúbhá na dhi, dhyá kì lwàma 'i bàti ko. ²⁹ Be ró dhi, dhya adrélépi Yúdà mvá ro áyi togó na dhi ìna Yúdà mvá

† 2:24 2:24 A kònò Esáyà 52:5.

'i bàti. Dhyá ki 'òma lwàle togó na dhi ína dhyá ki lwàma 'i bàti. Dhya àlo kitswá ngbà 'í áyi 'o lwàle kònìni Tirí Lólo ni rìnyí sè, tátrítrí kúlí tisìle dhi sè ko. Akódhi nda adrè rúku kisú mómódí i véna ko. Be ró dhi, adrè ína rúku kisú Gíká véna.

3

¹ Di adrema Yúdà mvá ro dhi ni dóro àdho 'i? Di kó, dhyá ki 'òma lwàle dhi ni dóro àdho 'i? ² Tà nda kòdhi i dóro lavúlé láti títi i sè. Drìdrì dhi, Gíká bhà áyi tándi ni kúlí i Yúdà ànzi nda i drígá. ³ Di, àyi ki àruka i líkí àyikya kúlí nda i ko, i dré adrélé tà ka'ika'i àko dhi sè. Di i dré adrélé tà ka'ika'i àko dhi sè dhi, kòdhi adrè tsì tàá dhi, Gíká kitswá ína adrélé ka'ile togó wáyi sè ko? ⁴ Tàdzí ko! Gíká adrè ngbú ína adrélé tà bàti ta, tágba mómódí títi dhi i dré adrézó kinzòbhá 'i dhi. Ngóro tisìle Gíká ni Kúlí na dhi tìni:

«Adrè leà dhi, mómódí títi dhi i kònì dhi, tà títi mí dré adrélé tàle dhi i gyágya,

ìndì tàbvó títi mí dré adrélé tàle dhi i gyágya.»*

⁵ Di, àma ki tà kònzi kàdré Gíká ni tà gyágya tadhá ngádra 'á dhi, mà ni go tàá ngíni? Mà ni tsì tàá dhi, Gíká gyágya ko, dré adrélé áyi kombà tadhá mómódí i dré dhi sè? (Kòdhi má adrè tà ta mómódí kya tìni.) ⁶ Tàdzí ko! Tàko ko, kàdré tá kònìni dhi, Gíká ni tá kitswá mómódí títi bvò àdhyá ki tàbvó ta ngíni? ⁷ Aruka ni, à ni kitswá liziá dhi: «Áma tà kinzò ro dhi kàdré Gíká ni tà bàti tadhá ngádra 'á, adrézó kpà akódhi ni mìlanzìlanzì tadhá lavúlé dhi, akódhi adrè di tà bha má dri tàkonzì 'òlepi tìni àdho tà sè?» ⁸ Di, à kàdré tà kisú kònìni dhi, à ni tá kitswá kpà tàá dhi: «Lè mà kàdré tà kònzi 'o, tà dóro kàtsáro ásà be dhi bvó!» Mómódí àruka i adrè àma ki lodhá adrézó tàá dhi, mà adrè tà ta kònìni. Tà bàti ró dhi, tà Gíká dré dra bhàle àyi nda i dri dhi kitswá áyi dré.

Mómódí gyágya dhi yókódhó

⁹ Di mà ni go tàá ngíni? Ama Yúdà ànzi ró dhi i, àma tsì dóro mómódí àruka títi dhi ki lavú? Alomvá ko! Tàko ko, má tadhá ngádra 'á dhi, mómódí títi Yúdà ànzi ró ìndì sùrú twá ro dhi i tàkonzì ni rìnyí zàle. ¹⁰ Ngóro Gíká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tìni:

«Mómódí gyágya dhi yókódhó, ndìndì àlo ni yó.

¹¹ Dhya tà nìlepi bàti dhi yókódhó.

Dhya adrélépi Gíká ni nda dhi yókódhó.

¹² Mómódí títi dhi i alá àyi Gíká rú dre.

Ayi títi dhi i tayí àyi ki togó abíle dre.†

Dhya adrélépi tà dóro 'o dhi yókódhó, ndìndì àlo ni yó.

¹³ Ayi ki àwobhálé ngóro mógó ti be ngbo dhi tìni.

‡ adrè mómódí ki lití àyi ki làdra sè.‡

Nì ki kàtrá adrè títile àyi tísè.§

¹⁴ Tátrítríkúlí i kúlí aswaaswa íbe dhi i adrè apfòle àyi sílèsè.*

¹⁵ Ayi ki pá adrè ràle mómódí ki kàrí kutúbe.

¹⁶ † adrè tà kizá tayíle kizà be àyi ki láti 'ásè.

¹⁷ † ni láti tà kàdríkàdri àdhyá ko.†

* **3:4** 3:4 A kònò Longó i 51:6. † **3:12** 3:12 A kònò Longó i 14:1-3; 53:2-4. ‡ **3:13** 3:13 A kònò Longó i 5:10. § **3:13** 3:13 A kònò Longó i 140:4. * **3:14** 3:14 A kònò Longó i 10:7. † **3:17** 3:17 A kònò Esáyà 59:7-8.

18 Tirĩ àyi mi Giká ni tà sè dhi yókódhó.»‡

19 Mà nĩ be tàle dhi, tà títi tátrírí kúlí dré adrélé tàle dhi i, adré tàà móndyá adrèbhá tátrírí kúlí nda zàle dhi i dré, kitswázó móndyá títi bvó àdhya ki kúlí kíkí, àyi ki tadházó tàkonzìbhá i ró Giká kandrà dhi bvó. 20 Di àsà dhi, dhya àlo kitswá atsálé gyägya Giká kandrà, tátrírí kúlí 'òma sè ko. Angyá ko, tátrírí kúlí nda adré tadhá àma dré dhi, àma tàkonzìbhá 'i káyà dhi.

Móndí ki bhàma gyägya Giká kandrà àyi ki tà ka'ika'i sè dhi

21 Di, nyànomvá dhi, Giká tadhá láti twá tátrírí kúlí rúsè í dré adrézó móndí ki bha gyägya í kandrà dhi dre. Tà tisìle Mósè ni tátrírí kúlí na ìndì pròfètà ki búkù i 'àsè dhi i adré láti nda ni tà longó kòdhyà. 22 Láti nda, kònìdhi: Giká adré móndyá títi adrèbhá Yésu Krísto ni ka'ì dhi ki bha gyägya í kandrà, àyi ki tà ka'ika'ì nda sè. Tàko ko, Giká mìlèsè dhi, móndí i twátwa ko: 23 àyi títi dhi i 'o tàkonzì gò, i dré kitswázó akódhi ni mìlanzilanzì sè ko. 24 Di, Giká ni togó tani sè dhi, adré àyi ki bha gyägya í kandrà àngyá, Yésu Krísto dré àyi ki apalé tàkonzì lésè dhi sè. 25 Giká afè Krísto nda dràle mòbòmà ro, kitswázó móndyá títi adrèbhá akódhi ni ka'ì dhi ki tàkonzì tri akódhi ni kàrí sè dhi bvó. Giká 'o kònìni tadházó dhi, i gyägya káyà dhi. Tàko ko, akódhi ni togó vwàvwà sè dhi, mvò tá móndí ki tàkonzì i dré tá 'òle wáláká dhi i gò, tà nòzo àyi dri ko. 26 'O tá kònìni áyi tà gyägya tadházó nyànomvá, adrézó kpà tadhá dhi, i gyägya, ìndì i dhya adrélèpi móndyá títi adrèbhá Yésu ni ka'ì dhi ki bha gyägya dhi 'i.

27 Kàdré di kònìni dhi, tà mà dré kitswázó àma ki afà àsà dhi be? Tà àlomvá yókódhó! Tà nda kònìni àdho tà sè? Mà dré tátrírí kúlí 'òle dhi sè? Kóko, be ró dhi, mà dré tà ka'ile dhi sè. 28 Tàko ko, mà adré tadhá dhi, Giká adré móndí ki bha gyägya ngbà 'í àyi ki tà ka'ika'ì sè, tátrírí kúlí 'òle dhi sè ko. 29 Di Giká ngbà 'í Giká Yúdà ànzi kya 'i? Akódhi kókpà Giká móndyá sùrú twá ro dhi kya 'i ko? Ayíya, akódhi kókpà Giká móndyá sùrú twá ro dhi kya 'i. 30 Tàko ko, Giká ngbà 'í àlo kwákwá. Adré móndí ki bha gyägya í mìlèsè ngbà 'í àyi ki tà ka'ika'ì sè, i kàdré Yúdà ànzi 'i yà, kó ngalé móndí sùrú twá ro dhi 'i yà dhi. 31 Kòdhi adré tsì tàá dhi, tà ka'ika'ì sè dhi, mà adré tátrírí kúlí no tà tàko ró? Tàdzí ko! Be ró dhi, mà adré tátrírí kúlí nda ni 'o àyi totó tātā.

4

Abàrámà, dhya bhàle gyägya akódhi ni tà ka'ika'ì sè dhi

1 Di àsà dhi, mà ni tàá àma ki tábhí Abàrámà ni tà sè ngíni? Akódhi nda kisú tá ina àdho tà dóro áyi tà ka'ika'ì sè? 2 Kònò Abàrámà kàtsá tá gyägya Giká mìlèsè tà dóro í dré 'òle dhi i sè dhi, a ni tá kitswá áyi afà tà nda sè. Di, Giká kandrà ko. 3 Di, Giká ni Kúlí adré ina tàá dhi: «Abàrámà ka'ì tá Giká gò, Giká dré akódhi ni nòzo gyägya akódhi ni tà ka'ika'ì nda sè.»*

4 Ngóro mà dré nĩle be dhi tĩni dhi, dhya adrélèpi àzì 'o dhi adré làgí kisú ngá fèle àngyá dhi ró ko. Be ró dhi, adré ina làgí kisú ngá kitswálèpi àzì nda tí dhi ró. 5 Di, dhya adrélèpi ina àzì 'o ko gò, adrézó Giká adrélèpi tàkonzìbhá ki bha gyägya dhi ni ka'ì dhi, Giká adré akódhi nda ni no gyägya akódhi ni tà ka'ika'ì sè. 6 Dàwídi adré kpà tà ta kònìni móndyá Giká dré adrélé nòle gyägya dhi ki kólénzé ni tà sè. Di, Giká adré àyi nda ki no gyägya àzì i dré 'òle dhi i sè ko.

‡ 3:18 3:18 A kònò Longó i 36:2. * 4:3 4:3 A kònò Kìdhoma 15:6.

7 «Kólénzé mónďyá Giká dré àyi ki tà kònzi ki trizo, ìndì àyi ki tàkonzì ki zùzo dhi ì dré!

8 Kólénzé dhya Mírì dré kitswázó tàdzí tà bha dríá tàkonzì ni ni tà sè ko dhi dré!»†

9 Di kólénzé nda ngbà 'í mónďyá àyi ki 'obhá lwàle dhi ì dré? Kólénzé nda kókpà mónďyá àyi ki 'obhá lwàle ko dhi ì dré ko? Ngóro mà dré tàle dre dhi tíni: Giká nò tá Abàramà gyăgya akódhi ni tà ka'ika'ì sè. 10 Di, Giká nò tá akódhi kònini ángutú? Akódhi ni lwàma àmvolésè, kó ngalè akódhi ni lwàma kandrá? Giká nò tá akódhi gyăgya akódhi ni lwàma kandrá, àmvolásà ko. 11 Di Abàramà dré gòzo tà àyi 'òzo lwàle dhi ni kisú ndò. Tà akódhi ni 'òzo lwàle nda tá ngóro àngì adrélépi tadhá dhi, Giká nò tá akódhi gyăgya akódhi ni tà ka'ika'ì sè, akódhi ni lwàrà ko dhi 'á dhi tíni. Di àsà dhi, Abàramà atsá mónďyá títi adrébhá Giká ni ka'ì, di, àyi ki 'obhá lwàle ko dhi ki atá ro, Giká kònòro kpà àyi nda ì gyăgya àyi ki tà ka'ika'ì sè. 12 Abàramà kókpà mónďyá àyi ki 'obhá lwàle gò, ì dré adrézó atsilé àyi ki tà ka'ika'ì na ngóro àma ki atá Abàramà dré tá 'òle àyi lwàma kandrá dhi tíni dhi ki atá 'ì.

Tà Giká dré lazilé dhi ni kisuma tà ka'ika'ì sè dhi

13 Giká lazí tá Abàramà ì dré toyó ni ìbe dhi, ì ni dra bvò wăyi dhi ni kisú tàyilé ro. Di Abàramà kisú tá tà lazilé nda, dré tá tátírítrí kúlí 'òle dhi sè ko. Be ró dhi, kisú tà nda dré tá Giká ni ka'ìle gò, Giká dré akódhi ni nòzo gyăgya àsà dhi sè. 14 Tàko ko, mónďyá adrébhá tátírítrí kúlí lebè dhi ì kàdré tà tà lazilé nda ni kisú àyi dhi, kònò tà ka'ika'ì ni tá adré tà tàko 'ì, ìndì tà Giká dré lazilé nda ni tá kpà adré tà tàko 'ì. 15 Angyá ko, tátírítrí kúlí adré Giká ni kombà asé mónďyá adrébhá tátírítrí kúlí nda ni tabhì lebèle dhi ì dri. Di, àrà tátírítrí kúlí dré adrézó yó dhi 'á dhi, tátírítrí kúlí nda ni ñòma kókpà yókódhó.

16 Di àsà dhi, à adré tà Giká dré lazilé nda ni kisú tà ka'ika'ì sè, ngóro tà Giká dré afèle àngyá àyi togó tani sè dhi ró, tà lazilé nda kàdréró Abàramà ni toyó títi dhi ì dré, ngbà 'í àyi adrébhá tátírítrí kúlí lebè dhi ì dré ko, di kókpà àyi adrébhá Giká ni ka'ì Abàramà àdhya tíni dhi ì dré. Akódhi nda àma títi dhi ki atá 'ì. 17 Ngóro Giká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni: «Má bhà mi adrélé sùrú zyandre dhi ki atá ro.»‡ Di Abàramà nda àma ki atá 'ì, Giká akódhi dré ka'ìle dhi mìlésè. Tàko ko, Giká nda adré mónďyá dràbhá dre dhi ki 'o adrélé, adrézó kpà ngá adrébhá yó dhi ki 'o adrélé be dhi ni.

18 Abàramà ka'ì tá tà Giká dré lazilé nda gò, adrézó mǐ bha akódhi véna àsà, tágba tà adrézó mǐ bha àsà dhi dré tá adrézó yó dhi. Di àsà dhi, atsá sùrú zyandre dhi ki atá ro, ngóro tá tàle drá dhi tíni: «Ámi toyó ki adré zyandre ró.»§ 19 Tayí tá àyi tà ka'ika'ì nda atsálé yàya ko, tágba dré nòzoá dhi, àyi kóná tá ànyìànyì nyadhi-nzi, àyi rúbhá tá ànyì dràdrà mìle, ìndì àyi tòkó, Sàrà tá kóndó 'ì dhi. 20 Tágba kònini dhi, tayí tá àyi tà ka'ika'ì nda, adrézó tà kayí í léna tà Giká dré tá lazilé nda ni tà sè dhi ko. Be ró dhi, atsá tá ína vélé rinyi ró àyi tà ka'ika'ì na gò, dré Giká ni rú bhàzo kùle. 21 Tàko ko, ka'ì tá bàti tàle dhi, Giká tá rinyí ìbe kitswázó tà ì dré tá lazilé nda ni 'o. 22 Di akódhi ni tà ka'ika'ì nda sè dhi, «Giká nò akódhi gyăgya.»

23 A tisi kúlí «Giká nò akódhi gyăgya» kòni ì ngbà 'í Abàramà ni tà sè ko. 24 A tisi kókpà kúlí nda ì àma adrébhá Giká àma ki Mírì Yésu ni tingalépi dràdrà lésè dhi ni ka'ì gò, Giká dré adrézó àma ki no gyăgya dhi ki tà sè.

† 4:8 4:8 A kònò Longó ì 32:1-2. ‡ 4:17 4:17 A kònò Kidhoma 17:5. § 4:18 4:18 A kònò Kidhoma 15:5.

25 Akódhi fè Yésu nda dràle àma ki tàkonzì ki tà sè gò, akódhi ni tingázó dràdrà lésè àma ki bhàzo gyägya í kandrà dhi bvó.

5

Ama tà kùdríkùdri íbe àma kòfalé Gìká be

¹ Di Gìká dré àma ki bhàle gyägya í mìlésè àma ki tà ka'ika'ì sè dhi sè dhi, àma tà kùdríkùdri íbe àma kòfalé akódhi be, àma ki Mírì Yésu Krísto sè. ² Ama ki tà ka'ika'ì nda sè dhi, Krísto nda nzì láti àma dré Gìká ni togó tani kisúzó gò, mà dré adrézó àma ki totó tätä lána. Di mà adré lenzélé, adrézó m̀ bha Gìká véna akódhi ni mìlanzìlanzì mà dré dra kisúlé dhi ni tà sè.

³ Ngbà 'í kòdhi ko, mà adré kpà lenzélé kizà mà dré adrélé nyàle dhi ki tà sè. Tàko ko, mà ǹ tàle dhi, àma ki kizà nyàma nda adré àma ki 'o adrélé togó tsi dhi be. ⁴ Di àma ki togó tsìma nda adré tà àma léna dhi ki tabh̀i atsálé dóro. Ama ki tà tabh̀ima nda adré àma ki 'o adrélé m̀ bha Gìká véna. ⁵ Di àma ki m̀ bhàma Gìká véna nda kitswá kanyò fe àma dré ko. Angyá ko, Gìká kutú áyi lèle gàle àma ki togó na b̀i, Tirí Lólo dré afèle àma dré dhi sè.

⁶ Tàko ko, mà dré tá dhu r̀e adrérà'a r̀inyí àko dhi 'á dhi, lókyá kòkitswá dre dhi, Krísto drà àma, tàkonzìbhá ki tà sè. ⁷ Dhyá ki fèle dràle móndí àlo gyägya dhi ni tà sè dhi, tà kòkòròko 'i. Aruka ni, à ni kitswá dhyá ki fe dràle móndí àlo dóro dhi ni tà sè. ⁸ Di, Gìká tadhá ina áyi lèle kàdrì àma vélé dhi tà kònìdhi sè: Mà dré tá dhu r̀e adrérà'a tàkonzìbhá 'i dhi 'á dhi, Krísto drà àma ki tà sè. ⁹ Di nyànomvá dhi, Gìká bhà àma gyägya í mìlésè Krísto ni kàrí sè. Di dré 'òle kònìni dhi sè dhi, a ni àma ki apá áyi kombà lésè Krísto nda sè bàti! ¹⁰ Tàko ko, mà dré tá adrérà'a Gìká ni kàribhá 'i dhi 'á dhi, akódhi amú tá àma tódhyá í be áyi Mv́a ni dràma sè. Di dré àma ki amúlé í be kònìni dhi sè dhi, a ni àma ki tidrí áyi Mv́a nda ni lídrì sè bàti! ¹¹ Di tà nda sè dhi, mà adré lenzélé Gìká kandrà àma ki Mírì Yésu Krísto sè, Gìká dré àma ki amúlé tódhyá í be Krísto nda sè dhi sè.

Dràdrà kisuma Adámà ni tà sè dhi, ìndì lídrì kisuma Krísto ni tà sè dhi

¹² Tàkonzì afí tá bvò kònìdhi lé móndí àlo, Adámà sè gò, dràdrà dré kpà afízó tàkonzì nda sè. Asà dhi, dràdrà nda atsá tá móndyá títi bvò àdhyà í rú, ì dré títi tàkonzì 'òle dhi sè. ¹³ Tàko ko, dr̀dr̀i Gìká dré tátítrí kùlì fèzo dhi kandrà dhi, tàkonzì tá bvò kònìdhi lé be. Di, tátítrí kùlì dré tá adrérà'a yó dhi 'á dhi, Gìká adré tá tà bha móndí ì dri ngóro dré kitswále áyi ki tàkonzì sè dhi tíni ko. ¹⁴ Tágba kònìni dhi, kidhólé Adámà ni lókyá 'á atsálé Mósè ni lókyá 'á dhi, móndyá títi bvò àdhyà ì tá dràdrà ni r̀inyí zàle, nd̀nd̀i áyi tàkonzì 'obhá Gìká ni tátítrí kùlì ǹozo Adámà àdhyà tíni ko dhi ì. Adámà nda ni tà adré tá Krísto adrélépi tá alìle dhi ni tà tadhá kòdhyà.

¹⁵ Di, tàkonzì Adámà dré tá 'òle nda ina ngóro tà tani Gìká dré afèle áyi togó tani sè dhi tíni ko. Tàko ko, móndí àlo nda ni tàkonzì sè dhi, móndí lìzólìzo dhi ì todrà dre. Di, Gìká tadhá vélé áyi togó tani lavúlé, tà tani afèzo gàle móndí lìzólìzo ì léna lavúlé, móndí àlo, Yésu Krísto sè. ¹⁶ Kòdhi íbe dhi, tàkonzì móndí àlo dré 'òle nda ni kùdù ngóro tà tani Gìká dré afèle nda ni kùdù tíni ko. Tàko ko, tàbvó tàma angálépi tàkonzì àlo nda lésè dhi ni tà sè dhi, Gìká adré tá tà bha móndí ì dri. Di, tà tani angálépi tàkonzì zyandre dhi ì lésè nda ni tà sè dhi, Gìká adré móndí ki bha gyägya í kandrà. ¹⁷ Angyá ko, tàkonzì móndí àlo dré 'òle nda sè dhi, dràdrà adré tá òpì nya móndyá títi ì dri, móndí àlo nda sè. Di, móndyá títi Gìká ni togó

tani kisúbhá gò, dré àyi ki bhàzo gyăgya dhi ki adrí gò, ì dré véle adrézó òpì nya lavulé mómí àlo, Yésu Krísto nda sè.

¹⁸ Dì tàkonzì àlo Adámà dré 'òle nda ni tà sè dhi, Giká adré tá tà bha mómíyá tíí ì dri. Kókpà kòdhi tíni, tà àlo gyăgya Krísto dré 'òle nda ni tà sè dhi, Giká adré mómíyá tíí dhi ki bha gyăgya í m̀lèsè, ì kòkisúró lídrì ásà be dhi bvó. ¹⁹ Tàko ko, mómí àlo nda ni ligìma ni tà sè dhi, mómí lízólìzo dhi ì atsá tá tàkonzìbhá ro. Kókpà kòdhi tíni, tà mómí àlo, Krísto dré ka'ìle 'òle dhi ni tà sè dhi, mómí lízólìzo dhi ki atsá gyăgya Giká m̀lèsè.

²⁰ Kàdré dì tãtrítrí kúlí ni tà sè dhi, Giká fè tá tãtrítrí kúlí nda mómí ì dré, àyi ki tàkonzì ì kòlìzóró l̀ile drìdrì. Dì, àrà tàkonzì ì dré lízózó dhi 'á dhi, Giká tadhá véle àyi togó tani lavulé. ²¹ Dì ásà dhi, ngóro tàkonzì dré tá adréle òpì nya mómíyá tíí ì dri, ì kòtodrãró ásà dhi tíni dhi, nyànomvá dhi, Giká ni togó tani adré òpì nya àyi dri kònini, Giká kòbhãró àyi gyăgya í m̀lèsè gò, ì kòkisúró lídrì kóná vèsè kólyá dhi àma ki Mírì Yésu Krísto sè be dhi bvó.

6

Dràma tàkonzì lèsè dhi, ìndì adrema lídrì íbe Krísto na dhi

¹ Dì mà ni go tàá ngíni? Mà ni tsì go adréle tàkonzì 'o, Giká kàdréró àyi togó tani bha àma rú lavulé? ² Tàdzí ko! Mà drà àmakya tàkonzì lèsè dre. Dì mà ni go atsílè tàkonzì na ngínìngíni ró? ³ M̀ì ǹì ko tàle dhi, àma tíí bàtìsimò dobhá ru amúzó Yésu Krísto be dhi ì, mà do bàtìsimò nda ru amúzó ába akódhi ni dràma na káyà dhi? ⁴ Dì bàtìsimò dòma nda sè dhi, mà drà túmãní akódhi be gò àma ki sizo ába, mà kàdrìró adréle lídrì tídhí ro dhi íbe, ngóro Giká Atá dré Krísto ni tingálè drãdrã lèsè àyi m̀lãnzìlanzì sè dhi tíni.

⁵ Dì mà dré ru amulé Krísto be akódhi ni dràma na dhi sè dhi, mà ni kókpà ru amú akódhi be akódhi ni ngangà drãdrã 'àsè dhi na. ⁶ Tàko ko, mà ǹì tàle dhi, à tidí tá àma ki lídrì àku túmãní Krísto be fa kípakipa dri dhi be, àma ki rúbhá tàkonzì àdhya kòdrãró gò, mà kògòró véle adréle m̀arãbà tàkonzì àdhya ì ró ko dhi bvó. ⁷ Angyá ko, dhya ángùdhi drãlepi dre dhi, à atrì akódhi nda tàkonzì ni r̀inyí lèsè dre.

⁸ Dì mà dré drãle túmãní Krísto be kònini dhi sè dhi, mà adré ka'íá dhi, mà ni kókpà adré lídrì íbe túmãní akódhi be. ⁹ Tàko ko, mà ǹì tàle dhi, Krísto nga drãdrã 'àsè, ìndì kitswá gòle véle drãle ko dhi be, dré adréle véle drãdrã ni r̀inyí zàle ko dhi sè. ¹⁰ Akódhi dré drãzo dhi, drã ngbà 'í vèsè àlo kitswálè tàkonzì ni r̀inyí lavú dhi bvó. Dì lídrì dré adrézó ába dhi, adré ába Giká dré.

¹¹ Kókpà kòdhi tíni, m̀ì kàdré àmi ki no ngóro mómí drãbhá tàkonzì lèsè dre gò, ì dré adrézó lídrì íbe Giká dré Yésu Krísto na dhi ì ró. ¹² Dì ásà dhi, m̀ì kòtayí tàkonzì adréle òpì nya àmi ki rúbhá na dhi ko, m̀ì kàdréró lovó kònzì àmi ki rúbhá kya ki ka'ì 'òle ko dhi bvó. ¹³ M̀ì kòfè àmi ki rúbhá ki kigá ì ngóro ngá adrézó tàkonzì 'o ásà dhi ì ró ko. Be ró dhi, m̀ì kàdré àmi ki fe Giká dré, ngóro mómíyá adrìbhá drãdrã lèsè dhi ì ró. M̀ì kàdré kpà àmi ki rúbhá ki kigá ki fe Giká dré, ngóro ngá adrézó tà gyăgya 'o ásà dhi ì ró. ¹⁴ Tàko ko, tàkonzì kitswá gòle òpì nya àmi dri ko. Angyá ko, àmi tãtrítrí kúlí ni r̀inyí zàle ko. Be ró dhi, àmi àmìkya Giká ni togó tani zàle.

M̀arãbà tà gyăgya àdhya ì

¹⁵ Kàdré dì kònini dhi, mà ni tsì go adréle tàkonzì 'o, mà dré adréle véle tãtrítrí kúlí zàle ko dhi sè, ìndì mà dré adréle Giká ni togó tani zàle dhi

sè? Tàdzí ko! ¹⁶ Mì nǐ ko tàle dhi, mì kàdré àmi ki fe móndí àlo dré ngóro akódhi ni màrábà ro dhi, àmi màrábà móndí mì dré adrézó kúlí ni ni ka'í 'òle nda àdhya 'i dhi? Di mì kàdré tàkonzì ka'í 'òle dhi, mì ni adré màrábà tàkonzì àdhya 'i gò, tàkonzì nda dré àmi ki drizo lile dràdrà kisú. Di, mì kàdré àmikya Giká ni kúlí ka'í 'òle dhi, mì ni adré akódhi ni màrábà 'i gò, dré àmi ki bhàzo gyägya í mǐlèsè. ¹⁷ Di, mà kàdré àwoyà fe Giká dré! Tàko ko, tágba mì dré tá adrézó màrábà tàkonzì àdhya 'i dhi, mì ka'í àmikya Giká ni tà tadhále àmi dré dhi 'òle àmi ki togó wáyi sè dre. ¹⁸ Di Giká atrì àmi tàkonzì ni rǐnyí lésè gò, mì dré atsázó màrábà tà gyägya àdhya i ró.

¹⁹ Má adré tà ta móndí kya tíni kònìni, àmi móndí ro dhi ki tà yàya sè. Wáláká dhi, mì fè tá àmi ki rúbhá adrélé màrábà tàkonzì àdhya i ró gò, mì dré adrézó tatsilé swà ro, adrélé tàkonzì 'o lizo ába drǐdrǐ. Di, nyànomvá dhi, mì kòfè àmi ki rúbhá adrélé màrábà tà gyägya àdhya i ró, mì kàdréro atsilé togó lólo be Giká kandrà be dhi bvó. ²⁰ Lókyá mì dré tá adrérà'a màrábà tàkonzì àdhya 'i dhi 'á dhi, àmi tá tà gyägya ni rǐnyí zàle ko. ²¹ Di, mì kisú tá àmikya àdho tà dóro 'i, tàkonzì mì dré tá 'òle, adrèbhá kanyò fe àmi dré àndrò dhi i sè dhi? Angyá ko, tàkonzì nda ì adré móndí ki dri lile dràdrà kisú. ²² Di, nyànomvá dhi, Giká atrì àmi tàkonzì ni rǐnyí lésè gò, mì dré atsázó màrábà Giká àdhya i ró. Di tà dóro mì dré adrélé kisulé ásà dhi, kònìdhi 'i: Àmi móndí àyi ki febhá adrélé lólo Giká dré dhi 'i, ìndì mì ni lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú. ²³ Tàko ko, làgí tàkonzì àdhya dràdrà 'i. Di, tà tani Giká dré adrélé afèle áyi togó tani sè dhi, lídrì kóná vèsè kólyá àma ki Mírì Yésu Krísto na dhi 'i.

7

Ama móndí atrìle tátírítrí kúlí ni rǐnyí lésè dhi 'i

¹ Ama adrúpi i, mì nǐ àmikya tátírítrí kúlí ni tà dóro. Di mì nǐ tàle dhi, tátírítrí kúlí nda rǐnyí íbe móndí dri, akódhi nda dré adrérà'a lídrì íbe dhi 'á dhi be. ² Tà nda kòdhi ni tadházó dhi, mì kisú rè tòkó mòle dhi ni tà ká. Tátírítrí kúlí adrè tàá dhi, tòkó mòle nda akódhi ni agó ni rǐnyí zàle, agó nda dré adrérà'a lídrì íbe dhi 'á. Di, agó nda kòdrà dhi, à adrè tòkó nda ni atrì tátírítrí kúlí làmó àdhya lésè. ³ Ásà dhi, akódhi ni agó kàdré dhu rè lídrì íbe gò, dré gòzo agó àzya mo dhi, à adrè akódhi ni zi tòkó zàràbhù ro dhi ró. Di, akódhi ni agó kòdrà dhi, à adrè akódhi ni atrì tátírítrí kúlí nda lésè gò, dré kitswázó atsálé agó àzya ni tòko ró. Akódhi kò'o kònìni dhi, akódhi tòkó zàràbhù ro dhi 'i ko.

⁴ Di àma adrúpi i, tà nda kókpà kònìni àmi ki tà sè. Mì drà kókpà tátírítrí kúlí lésè Krísto ni dràma sè dre, mì kàtsáro móndí àzya àdhya ró, Krísto ngàlepi dràdrà 'ásè nda àdhya ró, mì kàdréro lò'wa dóro 'a Giká dré be dhi bvó. ⁵ Tàko ko, mà dré tá adrérà'a lovó kònzì rúbhá àdhya ni rǐnyí zàle dhi 'á dhi, tátírítrí kúlí nda nǐ tá láti lovó kònzì i dré adrézó tà 'o àma ki rúbhá na gò, mà dré adrézó lò'wa kònzì 'a kitswálé dràdrà sè. ⁶ Di, nyànomvá dhi, mà drà àmakya tátírítrí kúlí adrélèpi tá àma ki 'i nda lésè gò, àma ki atrizo tátírítrí kúlí nda ni rǐnyí lésè, mà kàdréro tà 'o Giká dré láti tídhí Tírì Lólo àdhya sè, láti àku tátírítrí kúlí tisìle dhi àdhya sè ko.

Tátírítrí kúlí i tàkonzì be dhi

⁷ Di mà ni go tàá ngíni? Tátírítrí kúlí tàkonzì 'i? Tàdzí ko! Tà bàti ró dhi, tátírítrí kúlí nda 'o tá ma nǐá ngalè tàkonzì àdho 'i ya dhi nǐ. Tàko ko, tátírítrí kúlí nda kòtà tá dhi «Mí kòbhà móndí ki ngá lovó ko» dhi ko dhi, kònò má kitswá tá nǐá ngalè lovó kònzì bhàma àdho 'i ya dhi ko. ⁸ Di, tátírítrí kúlí

nda kònzì láti dre dhi, tàkonzì 'o tá ína lovó kònzì ki kára títi dhi i gàle má léna bí. Angyá ko, tátrítrí kúlí nda kàdré tá yó dhi, kònò tàkonzì ni tá adré rìnyí àko. ⁹ Wáláká dhi, má adré tá lídrì íbe tátrítrí kúlí àko. Dì, tátrítrí kúlí kàtsá má véle dre dhi, tàkonzì atsá tá lídrì ro má léna gò, ¹⁰ má dré mána dràzo. Dì má dré nòzoá dhi, tátrítrí kúlí fèle móndí ki drìzo lile lídrì kisú nda drì ína ma lile dràdrà kisú kòdhya. ¹¹ Tàko ko, tátrítrí kúlí nda sè dhi, tàkonzì kisú tá láti áma lítízó gò, dré áma 'òzo dràle. ¹² Tágba kònìni dhi, tátrítrí kúlí nda ína lólo, ìndì tà tátrítrí kúlí nda dré adréle tàle à kò'o dhi i lólo, gyàgya, ìndì dóro.

¹³ Dì tátrítrí kúlí adrélepi dóro nda 'o tsì ma dràle dhi nì? Tàdzí ko! Be ró dhi, tàkonzì 'o ma dràle tà adrélepi dóro nda sè dhi nì, à kònìró ngalé tàkonzì ni tàndì àdho 'i ya dhi, ìndì tàkonzì nda kàtsáró kònzì lavúlé tátrítrí kúlí sè be dhi bvó.

Ru pfuma tàkonzì be dhi

¹⁴ Mǎ nǐ tàle dhi, tátrítrí kúlí tà Tírí Lólo àdhya 'i dhi be. Dì, ma mána móndí bvó àdhya 'i, ìndì à lagí ma adréle màràbà ro tàkonzì dré. ¹⁵ Tàko ko, tà má dré adréle 'òle dhi i, má nǐ má adré 'òá àdho tà sè ya dhi ko. Angyá ko, má adré tà má dré adréle lèle 'òle dhi ki 'o kòdhya ko. Be ró dhi, má adré mána tà má dré gàle gàgà dhi ki 'o kòdhya. ¹⁶ Dì má kàdré tà má dré adréle lèle 'òle ko dhi ki 'o dhi, má adré ka'íá tàle dhi, tátrítrí kúlí dóro káyà dhi. ¹⁷ Dì má adré kisúá dhi, má adré tà nda ki 'o ma ko. Be ró dhi, tàkonzì adrélepi má léna dhi adré 'òá nì. ¹⁸ Mǎ nǐ tàle dhi, tà dóro má léna yókódhó dhi be. Kòdhi adré tàá dhi, tà dóro áma rúbhá tàkonzì àdhya na dhi yókódhó. Tàko ko, ma lovó íbe tò adrézó tà dóro 'o. Dì, má kitswá mána tà nda ki 'o bwà ko. ¹⁹ Angyá ko, má adré tà dóro má dré adréle lèle 'òle dhi ki 'o kòdhya ko. Be ró dhi, má adré mána tà kònzì má dré adréle lèle 'òle ko dhi ki 'o kòdhya. ²⁰ Dì má kàdré tà má dré adréle lèle 'òle ko dhi ki 'o dhi, má adré 'òá ma ko. Be ró dhi, tàkonzì adrélepi má léna dhi adré 'òá nì.

²¹ Dì má adré tátrítrí kúlí kònìdhi ni kisú adrérà'a tà 'o má léna: Tágba má kàdré tà dóro le 'òle yà dhi, má adré ngbà 'í tà kònzì 'o kòdhya. ²² Tàko ko, áma togó na dhi, má adré lenzélé tátrítrí kúlí Gíká àdhya ni tà sè. ²³ Dì, má adré mána tátrítrí kúlí àzya kisú adrérà'a tà 'o áma rúbhá na, adrézó ru pfu tátrítrí kúlí má dré ka'íle áma tà kisùkisù na dhi be. Tátrítrí kúlí àzya nda adré áma 'i bhàle tátrítrí kúlí tàkonzì àdhya adrélepi tà 'o áma rúbhá na dhi ni rìnyí zàle. ²⁴ Adho kizà 'i má dré kònìni nì! Adhi ni kitswá áma apá rúbhá adrélepi áma dri lile dràdrà kisú kònìdhi lésè dhi nì? ²⁵ Má adré àwoyà fe Gíká dré áma ki Mírì Yésu Krísto sè!

Dì ásà dhi, áma tà kisùkisù na dhi, ma màràbà Gíká ni tátrítrí kúlí àdhya 'i. Dì, áma rúbhá tàkonzì àdhya na dhi, ma mána màràbà tàkonzì ni tátrítrí kúlí àdhya 'i.

8

Atsima Tírí Lólo ni rìnyí sè dhi

¹ Dì nyànomvá dhi, tà adrézó tà bha móndyá adrébhá Yésu Krísto na dhi i dri dhi véle yókódhó. ² Tàko ko, tátrítrí kúlí Tírí Lólo adrélepi lídrì fe Yésu Krísto na dhi àdhya atrì áma tátrítrí kúlí tàkonzì àdhya ìndì dràdrà àdhya lésè dre. ³ Angyá ko, tátrítrí kúlí Mósè àdhya kitswá tá áma ki tídrì bwà ko, lovó kònzì rúbhá àdhya dré tá tátrítrí kúlí nda ni 'òle atsálé rìnyí àko dhi sè. Dì, Gíká 'o tá ína tà áma ki tídrízó dhi nì. Amù áyi tàndì ni Mvá

alìle rúbhá tàkonzì àdhya ni do àmakya tíni, kòfèró i dràle tàkonzì ni tà sè. Dì ásà dhi, Gìká bhà tà tàkonzì adrélépi tá tà 'o móndí ki rúbhá na nda dri, rinyí ni ni 'òzo akilé. ⁴ 'O tà nda kònìni kitswálé tà gyägya tatrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi ì kò'oró ru kitswálé títi àma adrèbhá atsilé lovó kònzì rúbhá àdhya na ko, dì, adrèbhá atsilé Tírí Lólo ni rinyí sè dhi ì léna.

⁵ Tàko ko, móndyá adrèbhá atsilé lovó kònzì rúbhá àdhya na dhi ì adrè ngbà 'í tà lovó kònzì nda dré adrélé lèle dhi ki kisù 'òle kòdhya. Dì, móndyá adrèbhá atsilé Tírí Lólo ni rinyí sè dhi ì adrè àyikya tà Tírí nda dré adrélé lèle dhi ki kisù 'òle kòdhya. ⁶ Angyá ko, adrélé lovó kònzì rúbhá àdhya ni tà kisù dhi adrè dhyá ki dri lile dràdrà kisú. Dì, adrélé Tírí ni tà kisù dhi adrè ína dhyá ki dri lile lídrì kisú, tà kàdrìkàdrì be kòdhya. ⁷ Móndyá adrèbhá lovó kònzì rúbhá àdhya ni tà kisù dhi ì, kàribhá Gìká àdhya 'i. Ayi nda ì adrè àyi ki bha Gìká ni tatrítrí kúlí ni rinyí zàle ko. Ì kitswá kpà 'oá kònìni bwà ko. ⁸ Ayi adrèbhá lovó kònzì rúbhá àdhya ni rinyí zàle nda ì kitswá kpà Gìká ni togó 'o kinilé bwà ko.

⁹ Dì, àmi ró dhi, àmi lovó kònzì rúbhá àdhya ni rinyí zàle ko. Be ró dhi, àmi àmikya Tírí Lólo ni rinyí zàle, Tírí Gìká àdhya nda kàdré adrélé àmi léna bàti dhi. Dhya àlo kàdré Tírí Krísto àdhya íbe í léna ko dhi, akódhi nda móndí Krísto àdhya 'i ko. ¹⁰ Dì Krísto kàdré àmi léna dhi, tágba àmi ki rúbhá dré adrézó lile dràdrà kisú tàkonzì ni tà sè dhi, àmi lídrì íbe Krísto ni Tírí na, Gìká dré àmi ki bhàle gyägya í mìlésè dhi sè. ¹¹ Dì Gìká Yésu ni tingalépi dràdrà lésè dhi ni Tírí kàdré adrélé àmi léna dhi, Gìká Krísto ni tingalépi dràdrà lésè nda ni kókpà lídrì fe àmi ki rúbhá adrèbhá dràle dràdrà dhi ì dré, áyi Tírí adrélépi àmi léna nda ni rinyí sè.

¹² Dì àma adrúpi ì, àma màri íbe bàti. Dì, màri nda, tà adrézó atsilé lovó kònzì rúbhá àdhya na dhi 'i ko. ¹³ Tàko ko, mì kàdré atsilé lovó kònzì rúbhá àdhya na dhi, mì ni dràdrà. Dì, mì kàdré àmikya àmi ki tàkonzì ki 'o dràle Tírí ni rinyí sè dhi, mì ni adrè lídrì íbe. ¹⁴ Móndyá títi Gìká ni Tírí dré adrélé tidrìle dhi ì, Gìká ni ànzi 'i. ¹⁵ Tàko ko, Tírí mì dré kisulé nda bhà àmi gòle adrélé màrábà ro ko, ìndì adrélé tìri ró ko. Be ró dhi, Tírí mì dré kisulé nda bhà ína àmi adrélé Gìká ni ànzi ì ró. Tírí nda sè dhi, mà adrè liyilé Gìká rú adrézó tàá dhi: «Àbbà! Tátá!» ¹⁶ Tírí nda ni tàndi adrè tadhá àma léna dhi, àma Gìká ni ànzi 'i káyà dhi nì. ¹⁷ Dì mà kàdré Gìká ni ànzi 'i dhi, mà ni tà dré lazilé áyi ànzi ì dré dhi ni kisú tàyilé ro. Mà ni tà nda ni kisú túmání Krísto be, mà kàdré kizà ka'ì nyàle túmání akódhi be dhi. Tàko ko, mà kàdré kizà ka'ì nyàle túmání Krísto be dhi, mà ni kókpà mìlanzilanzì kisú túmání ába.

Mìlanzilanzì adrélépi alìle dhi

¹⁸ Dì má adrè kisùá dhi, kizà mà dré adrélé nyàle nyànomvá dhi ì kitswá àyikya mìlanzilanzì Gìká dré dra tadhále àma dré dhi sè ko. ¹⁹ Tàko ko, ngá títi Gìká dré bhàle dhi ì adrè lókyá dré dra áyi ànzi ki 'òzo apfòle dhi ni letè lovó sè. ²⁰ Angyá ko, Gìká bhà ngá títi í dré tá bhàle nda ì adrélé tà tàko ni rinyí zàle, tágba ngá nda ì dré tá lèzoá kàdré kònìni ko dhi. Dì, Gìká lè tá ína tà nda kàdré kònìni. Tágba kònìni dhi, à adrè mì bha Gìká véna, ²¹ akódhi kàtrìró ngá nda ì àyi ki ñwanwà ni rinyí lésè, ì kàdré ró ngá trèle mìlanzilanzì ro Gìká ni ànzi kya tíni dhi ì ró. ²² Dì mà nì tàle dhi, ngá títi Gìká dré bhàle nda ì adrè tongolé, adrézó kizà nya ngóro tòkó adrélépi 'òle tìle dhi àdhya tíni, atsálé nyànomvá kònìdhi dhi be. ²³ Dì, ngbà 'í ngá nda 'i ko, àma adrèbhá Tírí Lólo íbe ngóro ngádrì Gìká dré afèle dhi ró dhi ì, mà adrè kókpà tongolé àma léna, adrézó kítú Gìká dré dra àma ki

tadházó áyi ànzi i ró dhi ni letè lovó sè. Kítú nda tú dhi, Gĩká ni àma ki apá àma ki rúbhá íbe títi. ²⁴ Mà dré adrélé mĩ bha Gĩká véna kònìni dhi sè dhi, akódhi tidrí àma dre. Di, à kàdré mĩ bha ngá adrélé nòle mĩ sè dhi ni tà sè dhi, kòdhi mĩ bhàma 'i bàti ko. Adhi adré mĩ bha ngá í dré kisúlé dre dhi ni tà sè dhi nì? ²⁵ Di, mà kàdré mĩ bha tà mà dré rè kisúlé ko dhi sè dhi, mà adré letèá togó vwàvwà sè.

²⁶ Kókpà kòdhi tíni, Tírí Lólo adré àma ki ledé àma ki tà yàya sè. Tàko ko, mà nì tà zìle Gĩká tí ngóro dré kitswá lé dhi tíni ko. Di, Tírí nda ni tàndi adré ína tà zi Gĩká tí àma dré, adrézó tongólé tongotongo kitswázó tà ni ni ta kúlí sè bwà ko dhi i sè. ²⁷ Di Gĩká adrélépi àma ki togó ki tabhĩ dhi, nì tà Tírí nda dré adrélé lèle zìle í tí dhi i be. Tàko ko, Tírí nda adré tà zi Gĩká tí akódhi ni món dyá lólo i dré, ngóro Gĩká dré adrélé lèle dhi tíni.

²⁸ Mà nì kpà tàle dhi, Gĩká adré tà títi dhi ki 'o ru amú adrélé dóro món dyá títi adrèbhá áyi le, dré azilé ngóro í dré kisùle 'òle drìdrì dhi tíni dhi i dré dhi be. ²⁹ Tàko ko, món dyá Gĩká dré tá nìle drìdrì món dyá ína ró dhi i, akódhi zì tá kpà àyi kitswá lé atsá lé ngóro áyi Mvágó tíni, akódhi nda kàdré ró Mvá kàyo ró áyi adrúpi zyandre dhi i kòfalé be dhi bvó. ³⁰ Di àyi Gĩká dré tá zìle drìdrì nda i, azí kókpà àyi. Ayi akódhi dré tá azilé nda i, bhà kókpà àyi gyägya í mĩlé sè. Ayi akódhi dré tá bhàle gyägya í mĩlé sè nda i, 'o kókpà áyi mĩlanzìlanzì kisú.

Gĩká ni lèle kàdrì àma véle Yésu Krísto na dhi

³¹ Di tà nda kòdhi i sè dhi, mà nì go tàà ngíni? Gĩká kàdré àma dré dhi, àdhi ni kitswá ru pfu àma íbe dhi nì? ³² Tàko ko, akódhi apá áyi tàndi ni Mvá dràdrà lésè ko. Be ró dhi, fè ína akódhi nda dràle àma títi dhi ki tà sè. Kò'o kònìni 'í dhi, a ni kókpà tà títi dhi ki afè àma dré áyi togó tani sè, ngóro dré áyi Mvá ni afèle àma dré dhi tíni. ³³ Adhi ni kitswá món dyá Gĩká dré zìle dhi ki asikì dhi nì? Gĩká adré àyi nda ki bha gyägya í mĩlé sè dhi nì! ³⁴ Adhi ni di kitswá tà bha àyi nda i dri dhi nì? Yésu Krísto drà àma ki tà sè nì! Lavúlé dhi, akódhi nga dràdrà 'ásè gò, dré adrézó Gĩká ni driágó lésè, adrélé tà zi tíá àma dré! ³⁵ Adhi ni di kitswá àma ki kòfalé lanzí lèle Krísto àdhya be dhi nì? Kizà 'i yà, tà kòkòróko 'i yà, mĩ pfopfò 'i yà, tàbirí 'i yà, adrélé bvólíli ro dhi 'i yà, adrélé ànyi dràdrà mĩle dhi 'i yà, kó ngalè dràdrà 'i yà dhi ni kitswá tsì 'òá dhi nì? ³⁶ Ngóro Gĩká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni:

«Àmi tà sè dhi, àma ànyi dràdrà mĩle lókyá títi i sè.

A adré àma ki no ngóro kábilígyà adrélé 'òle tilíle dhi i tíni.»*

³⁷ Di, tà nda kòdhi títi dhi i sè dhi, àma àmakya món dí tà lavúbhá lavúlavú Krísto àma ki lèlepi dhi sè dhi 'i. ³⁸ Tàko ko, má adré ka'íá bàti tàle dhi, tà àlo kitswá àma ki kòfalé lanzí lèle Gĩká àdhya be bwà ko, kàdré gba dràdrà 'i yà, lídrì 'i yà, ángéló 'i yà, tírí kònzi ópí kàdrì ro ìndì rìnyi ró dhi i 'i yà, lókyá ándrò kònìdhi 'i yà, lókyá adrélépi alìle dhi 'i yà, ³⁹ rìnyí kurú na dhi 'i yà, kó ngalè rìnyí bvò àndúna dhi 'i yà dhi. Bàti, ngá títi Gĩká dré bhàle dhi ki àlo kitswá ína àma ki kòfalé lanzí lèle Gĩká dré tadhá lé àma dré àma ki Mírí Yésu Krísto na dhi be bwà ko.

9

Gĩká i món dyá dré zìle dhi íbe dhi

¹ Má adré tà bàti ta Krísto na. Má adré kinzò ta ko. Tírí Lólo adrélépi àma togó na dhi adré tadhá dhi, tà má dré adrélé tàle kònìdhi, tà bàti 'i:

* 8:36 8:36 A kònò Longó i 44:23.

2-3 Ama togó adré kizà nya, adrézó kpà lanzile áma sùrú, Yúdà ànzi kì tà sè landè àko ró. Má mìlèsè dhi, dóro ni tá áma tàndi ni tatrílé gò, àma kì kòfalé lanzízó Krísto be dhi, áma sùrú nda ì kòkítswá tá adrílé ásà dhi. 4 Angyá ko, àyi nda ì Ìsèrélè ànzi 'i. Gìká bhà tá àyi adrélé àyi ànzi ì ró gò, àyi mìlanzilanzì tadházó àyi dré. Bhà tá tà twátwa ru yìzo àyi íbe dhi ì. Fè tá kpà àyi dré àyi tatrítrí kúlí, túmǎni tà adrézó àyi lindrì bha dhi íbe, ìndì àyi lazikúlí íbe. 5 Ayi kì tábhí ì Abàràrà 'i, Ísákà 'i, ìndì Yàkóbhò 'i. Kòdhi íbe dhi, Krísto ni tàndi apfò tá móndí ro àyi kì sùrú lésè. Krísto nda, Gìká adrélépi tà títi dhi ì dríle, ìndì kítswálépi rúku sè kóná vèsè kólyá dhi 'i! Kàdré kònìni!

6 Kòdhi adré leá ko tàle dhi, Gìká 'o tà í dré tá lazílé àyi kì tà sè dhi ko dhi. Tàko ko, móndyá títi angábhá Ìsèrélè ni sùrú lésè dhi ì, Ìsèrélè ànzi 'i bàti ko. 7 Kókpà kòdhi tíni, móndyá títi angábhá Abàràrà ni sùrú lésè dhi ì, akódhi ni ànzi 'i bàti ko. Be ró dhi, Gìká tà tá Abàràrà dré dhi: «À ni ngbà 'í Ísákà ni ànzi kì zi ámi ànzi ì ró dhi kòdhyà.»* 8 Kòdhi adré tàá dhi, ànzi òlè rúbhá sè dhi ì Gìká ni ànzi 'i ko. Be ró dhi, Gìká adré ngbà 'í ànzi òlè àyi lazikúlí sè dhi kì no àyi ànzi ì ró dhi kòdhyà. 9 Tàko ko, Gìká lazí tá tà nda kúlí kòni ì sè: «Lókyá kòkítswá dre dhi, má ni agò gò, Sàrà dré mváagó tìzo.»†

10 Ngbà 'í kòdhi ko, ànziàgo rì Rèbékà dré òlè dhi kì atá tá agò àlo, àma kì tábhí Ísákà 'i. 11-12 Di, ànzimvá nda kì tirà ko, ìndì ì dré rè tà dóro 'i yà, kó ngalè tà kònze 'i yà dhi kì 'orà ko dhi 'á dhi, Gìká tà tá ína Rèbékà dré dhi: «Mvá kàyo ni tà 'o mvá tùgu dré akódhi ni màràbà tíni.»‡ Kòdhi adré tadhá dhi, Gìká adré móndí kì zi ngóro dré kisùle 'òle drìdrì dhi tíni. Akódhi ni tàndi dhya adrélépi móndí kì azí dhi 'i. Di, adré àyi kì azí tà dóro ì dré adréle 'òle dhi kì tà sè ko. 13 Ngóro Gìká ni Kúlí dré adréle tàle dhi tíni: «Má lè Yàkóbhò kòdhyà. Di, má gà mána Èsáwù rè.»§

14 Di mà ni gò tàá ngíni? Gìká tsì gyágya ko? Tàdzí ko! 15 Tàko ko, akódhi tà Mósè dré dhi:

«Má ni dhya ángùdhi má dré adrézó kizà ni ni le bhàle dhi ni kizà bha. Má ni kpà áma togó dóro tadhá dhya ángùdhi má dré adrézó leá tadhále drá dhi dré.»*

16 Di ásà dhi, tà kàdrì dhi, tà móndí ì dré adréle lèle 'òle dhi 'i ko, ìndì tà ì dré adréle 'òle àyi kì rìnyí sè dhi 'i ko. Tà kàdrì lavúlé dhi, ngbà 'í Gìká ni togó dóro dré adréle tadhále dhya ángùdhi dré adrézó leá tadhále drá dhi dré dhi 'i. 17 Tàko ko, Gìká ni Kúlí adré tàá Fàráwò, ópí kàdrì Ezèpétò àdhya ni tà sè dhi: «Má bhà mì ópí kàdrì ro tà kòdhi sè, má kòtadháro áma rìnyí mí rú, à kòbhàro áma rú kùle bvò wáyi 'ásè be dhi bvó.»† 18 Di ásà dhi, Gìká adré dhya ángùdhi dré adrézó kizà ni ni le bhàle dhi ni kizà bha. Adré kpà dhya ángùdhi dré adrézó togó ni ni le 'òle tombálé dhi ni togó 'o tombálé.

Gìká ni kombà ì akódhi ni togó tani be dhi

19 Di àruka ni, àmi kì àlo ni kítswá lizíá má tí dhi: «Kàdré di kònìni dhi, Gìká adré tà bha móndí ì dri àdho tà sè? Tàko ko, àdhi ni kítswá lìgílé tà dré adréle lèle 'òle dhi íbe dhi nì?» 20 Di, mì móndí ro ni, mì tá àdhi 'i, adréle tà kayí Gìká tí ni? Ngá ledéle dhi adré tsì lizíá dhya àyi ledélepi dhi tí dhi: «Mí ledé ma làsú be kònìni àdho tà sè» ya dhi?‡ 21 Dhya adrélépi

* 9:7 9:7 A kònò Kìdhoma 21:12. † 9:9 9:9 A kònò Kìdhoma 18:10. ‡ 9:11-12 9:11-12 A kònò Kìdhoma 25:23. § 9:13 9:13 A kònò Málákì 1:2-3. * 9:15 9:15 A kònò Pfòma 33:19. † 9:17 9:17 A kònò Pfòma 9:16. ‡ 9:20 9:20 A kònò Èsáyà 29:16; 45:9.

lìdrí ru dhi tsì rĩnyí íbe adrézó lìdrí nda ki ru ngóro dré adrélé lèle dhi tĩni ko? Akódhi kitswá tsì kĩní àlo sè lìdrí àlo ru tà kàdrì 'òzo ásà, gòzo lìdrí àzya ru tà tàko 'òzo ásà dhi ko?

²² Kókpà kòdhi tĩni, Gĩká lè tá áyi kombà tadhále, áyi rĩnyí 'òzo mónyá títi dhi i dré nòle. Di, mvò tá ína mónyá í dré tá bhàle kitswálé lèle dràdrà kisú dhi ki tà áyi togó vwàvwà sè, ²³ kitswázó áyi mĩlanzĩlanzĩ kàdrì dhi ni tadhá mónyá í dré tá bhàle kitswálé áyi mĩlanzĩlanzĩ kisú áyi togó dóro sè dhi i dré. ²⁴ Ama kókpà mónyá dré azílé nda i kòfalé be. Di, akódhi azí àma ngbà 'í Yúdà ànzì i kòfalésè ko. Azí kókpà àma mónyá sùrú twá ro dhi i kòfalésè. ²⁵ Ngóro dré adrélé tàle búkù Oséyà àdhya na dhi tĩni:

«Má ni mónyá adrèbhá tá mána ró ko dhi ki zi mónyá mána i ró.

Má ni sùrú má dré tá lèle ko dhi ni zi sùrú má dré lèle tò dhi ró. §

²⁶ Arà tá tàzoá àyi dré dhi <Ami mónyá mána 'i ko> dhi 'á dhi,

à ni àyi ki zi Gĩká lídrì ro dhi ni ànzì i ró.»*

²⁷ Di, Ìsèrélè ànzì ki tà sè dhi, pròfètà Esáyà yo tá kúlí tàzoá dhi:

«Tágba Ìsèrélè ànzì i dré lizózó ngóro sĩnyí yĩandre mĩle dhi tĩni dhi, ngbà 'í àyi ki àmbí ki adrì nì.

²⁸ Tàko ko, Mírì ni kúlí í dré lazílé bvò kònìdhi ni tà dri dhi ni 'o mbèlè kitswálé títi.»†

²⁹ Ngóro Esáyà dré tá longólé drìdrì dhi tĩni:

«Mírì rĩnyí líyí ro dhi kòtayí tá ànzì ki àmbí àma dré ko dhi,

kònò àma ki tà atsá tá ngóro mónyá Sòdómà i lésè Gòmórà be dhi kya tĩni dre.»‡

Ìsèrélè ànzì i ka'ì ko

³⁰ Di mà ni go tàá ngĩni? Mónyá sùrú twá ro adrèbhá tá àyi ki nda bhàle gyágya Gĩká mĩlésè ko dhi, i atsá àyikya gyágya akódhi mĩlésè àyi ki tà ka'ika'ì sè. ³¹ Di, Ìsèrélè ànzì adrèbhá tá àyi ki nda bhàle gyágya Gĩká mĩlésè tátírìrí kúlí sè dhi, i atsá àyikya gyágya akódhi mĩlésè ko. ³² Adho tà sè? Tàko ko, i ndà látì atsázó gyágya akódhi mĩlésè àyi ki tà ka'ika'ì sè ko. Be ró dhi, i ndà àyikya látì atsázó gyágya tà dóro i dré 'òle dhi i sè. Di ásà dhi, i tsì àyi ki pá kírà adrélèpi móndí ki tokpó ledhélé dhi rú. ³³ Ngóro Gĩká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tĩni:

«Mì nò rè ká! Má bhà Siyónà na kírà adrélèpi móndí ki tokpó dhi, kírà adrélèpi móndí ki 'o ledhélé dhi.

Di dhya ángùdhi adrélèpi kírà nda ni ka'ì dhi,

kitswá tàdzí adrélé kanyò ro ko.»§

10

¹ Ama adrúpi i, má adrè Gĩká ni ti lízì togó wáyi sè, adrézó ngòle akódhi rú Ìsèrélè ànzì ki tà sè, akódhi kòtìdrìró àyi be dhi bvò. ² Tàko ko, má kitswá tàá àyi nda ki tà sè dhi, àyi ki togó àtsì ró Gĩká ni tà sè bàti. Di, àyi ki togó àtsì ró nda adrè ína áyi totó tà bàti nĩma dri ko. ³ Angyá ko, i nĩ látì Gĩká dré adrézó móndí ki bha gyágya í kandrà dhi ko. I ka'ì kpà Gĩká ni látì nda ni lebèle ko. Be ró dhi, i ndà àyikya àyi ki tàndì ki látì atsázó gyágya Gĩká kandrà dhi kòdhya. ⁴ Di, Krìsto 'o ína tà Gĩká dré tátírìrí kúlí fèzo ásà dhi kitswálé títi, kitswálé mónyá títi adrèbhá áyi ka'ì dhi i kàtsáro gyágya Gĩká kandrà be dhi bvò.

§ 9:25 9:25 A kònò Oséyà 2:25. * 9:26 9:26 A kònò Oséyà 2:1. † 9:28 9:28 A kònò Esáyà 10:22-23. ‡ 9:29 9:29 A kònò Esáyà 1:9. § 9:33 9:33 A kònò Esáyà 8:14-15; 28:16.

Tà adrézó móndí kí tídrí àyí kí tà ka'íka'í sè dhi

⁵ Kàdré atsama gyägya tátrítrí kúlí 'òma sè dhi ni tà sè dhi, Mósè tísì tà kònìni: «Dhya adrélépi tà títi tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi kí 'o dhi ni adrí tà nda í sè.»* ⁶ Di, kàdré ína atsama gyägya Gíká kandrà tà ka'íka'í sè dhi ni tà sè dhi, Gíká ni Kúlí adré tàá kònìni: «Mí kòtà ámi togó na dhi, àdhi ni mba bhù na nì ya dhi ko.»† (Kòdhi adré tàá dhi, àdhi ni mba Krísto ni 'o asilé bvò dri dhi nì.) ⁷ «Mí kòtà kpà dhi, àdhi ni si bvò àndúna nì ya dhi ko.»‡ (Kòdhi adré tàá dhi, àdhi ni si Krísto ni tingá dràdrà lésè dhi nì.) ⁸ Di, Gíká ni Kúlí adré ína tàá dhi: «Kúlí ànyí mí làga. Kúlí nda mí tí ìndì ámi togó na.»§ Kúlí nda kúlí tà ka'íka'í àdhyà mà dré adrélé longolé kònìdhi 'i: ⁹ Mí kòtà ámi tí sè dhi, Yésu Mírì 'i gò, mí dré ka'ízoá ámi togó na tàle dhi, Gíká tingá akódhi dràdrà lésè dhi, mí ni adrí. ¹⁰ Tàko ko, à adré Yésu ni ka'í togó sè gò, Gíká dré adrézó dhyá kí bha gyägya í kandrà. A adré kpà tàá tí sè dhi, Yésu Mírì 'i gò, Gíká dré adrézó dhyá kí tídrí. ¹¹ Ngóro Gíká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni: «Dhya ángùdhi adrélépi akódhi ni ka'í dhi kitswá tàdzí adrélé kanyò ro ko.»* ¹² Angyá ko, Yúdà ànzì í mónnyá sùrú twá ro dhi íbe dhi í twátwa ko. Mírì àlo kwákwá dhi àyí títi nda kí Mírì 'i. Akódhi nda adré tà tani fe gàle mónnyá títi adrébhá liyílé í rú dhi í léna. ¹³ Tàko ko, Gíká ni Kúlí adré tàá dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi liyílé Mírì rú dhi ni adrí.»†

¹⁴ Di, ì ni kitswá liyílé Mírì rú ngíni, ì kòka'í rè akódhi ko dhi? † ni kitswá kpà akódhi ni ka'í ngíni, ì kòyi rè akódhi ni tà ko dhi? † ni kitswá kpà akódhi ni tà yi ngíni, móndí àruka ì kòlongó rè akódhi ni rúbí àyí dré ko dhi? ¹⁵ Ayí nda kí kitswá kpà akódhi ni rúbí longó ngíni, à kòmù rè àyí rúbí nda ni longó ko dhi? Ngóro Gíká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni: «Mì nò rè ngalè dhyà adrébhá alìle rúbí tani longó dhi kí pá avé tò ngíni ya dhi ká!»‡

¹⁶ Di, Ìsèrèlè ànzì Rúbí Tani yibhá dhi í kòfalé dhi, àyí títi dhi ì ka'í àyikya Rúbí nda ko. Tàko ko, pròfétà Esáyà tà dhi: «Mírì, àdhi ka'í rúbí mà dré longolé dhi nì?»§ ¹⁷ Di ásà dhi, à adré rúbí nda ni ka'í, rúbí nda ni yìma sè. A adré kpà rúbí nda ni yi, Krísto ni kúlí longoma sè. ¹⁸ Má adré di lizíá dhi: Ìsèrèlè ànzì ì yi tsì rúbí nda ko? Kònìni ko, ì yi 'í. Ngóro Gíká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni: «Móndí kí kúlí la'ú bvò wáyí 'ásè.

Ayí kí kúlí tsa byá bvò ni kùdù na.»*

¹⁹ Di, má adré gòle lizíá dhi: Ìsèrèlè ànzì nda ì nì tsì rúbí nda ni àndu ko? † nì 'í. Drìdrì dhi, Mósè longó tá Gíká ni kúlí kònìni:

«Má nì àmi kí 'o lovó kònzì bha sùrú adrébhá bàti ró ko dhi í rú. Má nì àmi kí togó 'o aswále sùrú twá adrébhá tà nìni àko dhi í rú.»†

²⁰ Kòdhi íbe dhi, Esáyà longó tá Gíká ni kúlí tirì àko kònìni:

«Má tayí ma mónnyá adrébhá tá áma nda ko dhi ì dré kisúlé.

Má tadhá ma mónnyá adrébhá tá tà zi má tí ko dhi ì dré.»‡

²¹ Di, kàdré ína Ìsèrèlè ànzì kí tà sè dhi, Esáyà tà kpà dhi:

«Kídhólé drùbhì sè tsàle ìndró na dhi, má kidzì áma drígá mónnyá adrébhá ligílé má rú, adrézó áma kúlí ga rè dhi í véna.»§

* **10:5** 10:5 A kònò Lèvitíké 18:5. † **10:6** 10:6 A kònò Dùtèrònómè 30:13. ‡ **10:7** 10:7 A kònò Dùtèrònómè 30:13. § **10:8** 10:8 A kònò Dùtèrònómè 30:14. * **10:11** 10:11 A kònò Esáyà 28:16. † **10:13** 10:13 A kònò Yòwélè 3:5. ‡ **10:15** 10:15 A kònò Esáyà 52:7. § **10:16** 10:16 A kònò Esáyà 53:1. * **10:18** 10:18 A kònò Longó í 19:5. † **10:19** 10:19 A kònò Dùtèrònómè 32:21. ‡ **10:20** 10:20 A kònò Esáyà 65:1. § **10:21** 10:21 A kònò Esáyà 65:2.

11

Gĩká gà rẹ Ìsèrélẹ ànzì ĩ kọ

¹ Má adré dì lizíá dhi: Gĩká gà ína áyi mónnyá ĩ dre? Tàdzí kọ! Tàko kọ, áma tàndì, ma Ìsèrélẹ mvá 'i. Má angá mána Abàráma ñi sùrú lésè, ìndì Bènyàminà ñi sùrú lésè. ² Gĩká gà áyi mónnyá ĩ dré tá zìle drìdrì dhi ĩ rẹ kọ. Mì ñì tà Gĩká ñi Kúlí dré adrélé tàle pròfétà Elíyà ñi tà sè dhi kọ? Elíyà nda ngo tá Gĩká rú Ìsèrélẹ ànzì kì tà sè kònìni: ³ «Mírì, ì tupfú ámi pròfétà ĩ todràle dre. Ĩ awú kpà ámi àlètàrì ĩ dre. Dì tayí ngbà 'í ma kalóma. Ĩ adré kpà látì nda áma pfùzo dràle.»* ⁴ Dì, Gĩká logó tá kúlí akódhi dré ngíni? Logó tá kònìni: «Mì kalóma kọ. Tàko kọ, má líkí má dré àgo ngulù-nzi-drì-rì àyi kì kórókó titìbhá Bálà kandrà kọ dhi ĩ kòdhya.»† ⁵ Dì ándrò kònìdhi, tà nda kókpà kònìni. Tayí rẹ Ìsèrélẹ ànzì kì àmbí Gĩká dré zìle áyi togó tani sè dhi ĩ. ⁶ Dì Gĩká kòzì àyi nda ĩ áyi togó tani sè 'í dhi, kòdhi adré tadhá dhi, zì àyi tà dóro ì dré 'òle dhi ĩ sè kọ. Kàdré tá kònìni kọ dhi, kònò Gĩká ñi togó tani ñi tá adré tà dré adrélé fẹle àngyá dhi 'i kọ.

⁷ Tà nda kòdhi ĩ adré tàá dhi, tà Ìsèrélẹ ànzì ì dré adrélé ndàle àyi kì togó wáyi sè dhi, ì kisú kọ. Ngbà 'í àyi Gĩká dré zìle dhi ĩ kisú tà nda àyi. Dì, àyi kì àruka títi dhi kì togó atsa ína tòmbatòmba. ⁸ Ngóro tìsìle Gĩká ñi Kúlí na dhi tìni:

«Gĩká 'o àyi kì tà kisùkisù atsálé tìnìmvá ro, àyi kì mǐ dròzo, ì kàdréro ngá no kọ gò, àyi kì bíbhálé tabhózó, ì kàdréro tà yi kọ atsálé ándrò kònìdhi.»‡

⁹ Dàwídì tà kpà dhi:

«Lè àyi kì gwányá ì kàtsá tà adrélépi àyi kì 'o la'ìle bǎ sílé dhi ró, tà adrélépi àyi kì 'o ledhélé dhi ró, ìndì tà adrézó tà ño àyi dri àyi kì tàkonzì sè dhi ró.

¹⁰ Lè àyi kì mǐ kàní, ì kàdréro ngá no kọ, ìndì àyi kì àmvò kàdré atrulé nyo.»§

¹¹ Má adré dì lizíá dhi: Ìsèrélẹ ànzì ì kòdhe kònìni dhi, ì dhe kònìni nyo? Tàdzí kọ! Be ró dhi, àyi kì tàkonzì kì tà sè dhi, Gĩká ñì ína látì mónnyá sùrú twá ro dhi ĩ dré adrízó, kitswázó Ìsèrélẹ ànzì nda kì 'o lovó kònzì bha mónnyá sùrú twá ro nda ĩ rú. ¹² Dì Ìsèrélẹ ànzì kì tàkonzì sè dhi, Gĩká fẹ tà tani gàle mónnyá títi bvò àdhyà ĩ dré. Ìsèrélẹ ànzì nda kì dhèma sè dhi, Gĩká fẹ tà tani gàle mónnyá sùrú twá ro dhi ĩ dré. Kàdré dì kònìni dhi, Ìsèrélẹ ànzì nda kì kònì dra agò Gĩká véle dhi, akódhi ñi tà tani fe gàle àyi dré lavúlé!

Mónnyá sùrú twá ro dhi kì tidrìma

¹³ Ámi sùrú twá ro ñi ĩ, má adré nyànomvá tà ta àmi dré. Gĩká bhà ma adrélé àpóstolò ro àmi, mónnyá sùrú twá ro dhi ĩ véna. Má adré dì áma àzì nda ñi tà bha kuru. ¹⁴ Aruka ñi, àzì nda sè dhi, má ñi kitswá áma tàndì ñi sùrú kì 'o lovó kònzì bha àmi, mónnyá sùrú twá ro dhi ĩ rú, kitswázó àyi kì àruka kì tidrì ásà dhi bvó. ¹⁵ Tàko kọ, Ìsèrélẹ ànzì nda kì gàma sè dhi, Gĩká 'o mónnyá àruka títi bvò àdhyà ĩ ru amú tódhyá ĩ be. Dì kònì dra go Ìsèrélẹ ànzì nda kì ka'ì dhi, a ñi lídrì fe àyi adrébhá ngóro móndí dràbhá dre dhi ĩ tìni nda ĩ dré! ¹⁶ Ngóro mǐ dré ñile be dhi tìni dhi, mápà ñi kìgá adrélé fẹle drìdrì Gĩká dré dhi kàdré lólo dhi, mápà wáyi nda kókpà lólo. Fa kómvo kàdré lólo dhi, fa nda ñi kólá ĩ kókpà lólo.

* **11:3** 11:3 A kònò 1 Opí ĩ 19:10, 14. † **11:4** 11:4 A kònò 1 Opí ĩ 19:18. ‡ **11:8** 11:8 A kònò Dùtèrònómè 29:3; Esáyà 6:10; 29:10. § **11:10** 11:10 A kònò Longó ĩ 69:23-24.

17 Ìsèrélè ànzì í ngóró òlívè fa, Gìkà dré kólá nì kì àruka kì togázó dhi tíni. Àmì sùrú twá ro nì í, àmì ngóró òlívè fa twá apfòlèpi mbì na, Gìkà dré kólá nì kì adózó 'òlè tìlè òlívè fa tàndì nda rú dhi tíni. Dì nyànomvá dhi, mì adrè kpà òlívè fa nda nì sù adrélèpi apfòlè kómvo nì lésè dhi nì kisú. 18 Dì, lè mì kàdré àmì kì afà, Gìkà dré àmì kì 'òlè tìlè kólá togálé nda kì àrà 'a dhi sè ko. Dì, mì kàdré àmì kì afà dhi, lè mì kònì tàlè dhi, mì adrè fa kómvo 'o ru totó dhi àmì ko. Be ró dhi, fa kómvo nda adrè ína àmì kì 'o ru totó dhi nì. 19 Aruka nì, mì nì tàá dhi: «Gìkà togá kólá nda í, àma kì 'òzo tìlè àyi kì àrà 'a dhi bvó.» 20 Kòdhi bàti. Dì, Gìkà togá àyi nda í, ì dré tá adrélé tà ka'íka'í àko dhi sè. Àmì ró dhi, mì adrè àmìkya àmì kì totó àmì kì tà ka'íka'í sè. Mì kàdré dì drìkàdrì ro tà nda sè ko. Be ró dhi, mì kàdré àmìkya tìri ró. 21 Tàko ko, Gìkà kòtogá Ìsèrélè ànzì adrèbhá tá kólá tàndì ró nda í kònìni dhi, mì kònò dóro, kòtogá kókpa àmì àyi tíni ko dhi bvó.

22 Dì mì kisú rè Gìkà nì togó dóro nì tà, akódhi nì kombà be dhi ká. Akódhi adrè àyi kombà tadhá mónyá ledhébhá dhi í dré. Dì, adrè ína àyi togó dóro tadhá àmì dré, mì kògò adrélé tròlè akódhi nì togó dóro nda rú dhi. Dì, mì kò'o kònìni ko dhi, akódhi nì kókpa àmì kì togá ngóró kólá àruka nda í tíni. 23 Dì Ìsèrélè ànzì nda í kàgò Gìkà véle akódhi nì ka'í dhi, a nì go àyi kì 'o tìlè tódhyá òlívè fa nda rú. Angyá ko, akódhi rìnyí íbe kitswázó tà nda nì 'o. 24 Tàko ko, tágba mì dré angázó òlívè fa gà adrélèpi apfòlè mbì na dhi lésè dhi, Gìkà ga àmì gò, àmì kì 'òzo tìlè òlívè fa í dré kidhílé nda rú. Dì a nì kókpa kitswá kólá angábhá òlívè fa nda lésè dhi kì 'o tìlè tódhyá àyi kì tàndì kì fa nda rú.

Ìsèrélè ànzì kì tìdrìma

25 Àma adrèpi í, má lè mì kònì Gìkà nì tà lùzu ró kònìdhi, mì kàdrérò drìkàdrì ro ko dhi bvó: Ìsèrélè ànzì kì togó atsá tòmbatòmba, tsàlè lókyá mónyá títi Gìkà dré zìlè sùrú twá í kòfalésè dhi ì dré dra alìzo akódhi véle dhi 'á. 26 Dì àyi nda í kàlì dre dhi, Gìkà nì Ìsèrélè ànzì kì tìdrì títi, ngóró tìsìlè akódhi nì Kúlì na dhi tíni:

«Dhya dra móndí kì apálèpi dhi nì apfò Sìyónà lésè gò, dré Yàkòbhò nì ànzì kì togó adzázó àyi kì ligìma nì tà lésè.

27 Dì tà má dré dra bhàlè ru yìzo àyi íbe dhi, kònìdhi 'i:

Má nì àyi kì tàkonzì kì tìngá títi.»*

28 Kàdré dì Rúbí Tani nì tà sè dhi, Ìsèrélè ànzì nda í atsá nyànomvá Gìkà nì kàribhá ro, àmì sùrú twá ro dhi kì tà sè. Dì, kàdré ína àyi kì zìma nì tà sè dhi, àyi ngbú mónyá Gìkà dré lèlè tò dhi 'i, tà dré tá lazílé àyi kì tábhí í dré dhi kì tà sè. 29 Tàko ko, kàdré tà tani Gìkà dré afèlè dhi kì tà sè, ìndì mónyá dré azílé dhi kì tà sè dhi, akódhi kitswá tàdzí tà í dré 'òlè nda kì ladzá ko. 30 Àmì atú ligìbhá Gìkà rú dhi í, mì kisú nyànomvá akódhi nì togó dóro Ìsèrélè ànzì kì ligìma nì tà sè dre. 31 Kókpa kòdhi tíni, àyi nda í atsá nyànomvá móndí adrèbhá ligìlé akódhi rú dhi í ró, ì kòkisúró kókpa Gìkà nì togó dóro, mì dré akódhi nì togó dóro nda nì kisúlé dre dhi sè. 32 Tàko ko, Gìkà tayí mónyá títi dhi í adrélé 'ìlè àyi kì ligìma nì tà sè, í kòkitswáro àyi togó dóro tadhá àyi títi nda í dré be dhi bvó.

Gìkà nì rú bhàma kùlè dhi

33 Bàti, Gìkà nì tà làgí kyàkyà dhi kàdrì lavúlé!

Akódhi nì tògyá í tà nìni nì be dhi í kàdrì lavúlé!

Adhi nì kitswá tàbvó dré adrélé tàlè dhi kì àndu ngì dhi nì?

Adhi nì kitswá láti dré adrézó tà 'o ásà dhi kì àndu nì dhi nì?

* 11:27 11:27 A kònò Èsáyà 59:20-21; 27:9.

34 Ngóro Giká ni Kúli dré adrélé tàle dhi t́ni:

«Àdhi ni tà Mírì dré adrélé kisùle dhi ni?»

Àdhi tà akódhi ni drì ni?†

35 Adhi fè ngá Giká dré,

kògòro vúdri ni ni logó dhi ni?‡

36 Tàko ko, tà títi dhi ĩ angá akódhi vélèsè, ĩ adré kpà adrélé akódhi sè, ìndì akódhi dré.

Mìlanzilanzì kàdré akódhi dré kóná vèsè kólyá! Kàdré kònini.

12

Ama ki fèma mòbòmà ro Giká dré dhi

1 Di ásà dhi, áma adrúpi ĩ, má adré àmi ki kodzó kònini: Giká dré áyi togó dóro tadhále àmi dré dhi sè dhi, mì kàdré àmi ki rúbhá ki fe akódhi dré ngóro mòbòmà lólo lídrì ro kitswábhá akódhi mìlèsè dhi ĩ ró. Kòdhi lísámbo bàti mì dré adrélé 'òle akódhi ni rú sè dhi 'i. 2 Mì kòfè àmi adrélé ru su tà mónnyá bvò kòndi àdhya ĩ dré adrélé 'òle dhi íbe ko. Be ró dhi, mì kòtayí àmi Giká dré adrélé ladzálé, dré adrélé àmi ki tà kisùkisù 'o atsálé tídhí ro dhi sè. Mì kò'o kònini dhi, mì ni di kitswá tà ki kòfalé ni lanzíle, adrézó tà Giká dré adrélé lèle mì kò'o dhi ki ka'ì 'òle. Tà dré adrélé lèle mì kò'o nda kòdhi ĩ, tà dóro kitswábhá títi akódhi mìlèsè dhi 'i.

3 Giká ni togó tani bhàle má rú dhi sè dhi, má adré tàá àmi àlo àlo títi dhi ĩ dré dhi: Mì kàdré àmi ki tà kisù tà kàdrì ro ngóro dré kitswálé àmi sè ko dhi t́ni ko. Be ró dhi, mì kàdré àmi ki tà kisù tògyá sè, ngóro Giká dré tà ka'ika'ì fèle àmi àlo àlo títi dhi ĩ dré dhi t́ni. 4 Ama àlo àlo títi dhi ĩ rúbhá íbe àlo. Di, rúbhá nda ína kígá íbe bí, ìndì kígá nda ĩ adré àzì twátwa dhi ki 'o. 5 Kókpà kòdhi t́ni, àma zyandre dhi ĩ, mà amú ru atsálé rúbhá àlo ró Krísto na, ìndì àma títi dhi ĩ rúbhá àlo nda ni kígá 'i. 6 Ama àlo àlo títi dhi ĩ, mà kisú rìnyí twátwa dhi ĩ, ngóro Giká dré áyi togó tani bhàle àma rú dhi t́ni. Di dhya àlo kòkisú rìnyí adrézó Giká ni kúli longó pròfétà àdhya t́ni dhi, kàdré kúli nda ni longó ngóro Giká dré tà ka'ika'ì fèle drá dhi t́ni. 7 Dhya àzya kòkisú ína rìnyí adrézó tà 'o móndí ĩ dré dhi, kàdré áyi fe adrélé tà nda ki 'o. Dhya àzya kòkisú ína rìnyí adrézó móndí ki tadhá dhi, kàdré áyi fe adrélé àyi nda ki tadhá. 8 Dhya àzya kàdré ína móndí ki kodzó dhi, kàdré áyi fe adrélé àyi nda ki kodzó. Dhya àzya kàdré ína ngá fe móndí ĩ dré dhi, kàdré ngá nda ki fe togó dóro sè. Dhya àzya kàdré ína móndí ki drì ko dhi, kàdré àyi nda ki drì ko togó wáyi sè. Dhya àzya kàdré ína móndí ki kizà bha dhi, kàdré àyi nda ki kizà bha togó kìnì sè.

Lèle ni tà

9 Lè mì kàdré móndí ki le togó wáyi sè, túrúpfú àko. Mì kàdré tà kònzi ga, adrézó tròle tà dóro rú. 10 Mì kàdré ru le àmi kòfalèsè ngóro adrúpi ĩ t́ni. Mì kàdré láti nda adrézó àmi ki adrúpi ki lindrì bha àmi kòfalèsè. 11 Mì kàdré tà 'o togó wáyi sè, adrézó tòbvo ró ko. Be ró dhi, àmi ki togó kàdré ína àtsi ró adrézó tà 'o Mírì dré akódhi ni màràbà t́ni. 12 Mì kàdré lenzélé, adrézó mì bha Giká véna. Mì kàdré togó tsi, mì dré adrérà'a kizà nya dhi 'á. Mì kàdré àmi ki fe adrélé tà zi Giká tí landè àko ró. 13 Mì kàdré àmi ki ngá lanzí mónnyá Giká àdhya adrèbhá lemerè ro dhi ĩ dré. Mì kàdré móndí ki ka'ì dòle àmi véna togó dóro sè.

14 Mì kàdré tà tani zi Giká tí mónnyá adrèbhá àmi ki mì pfo dhi ĩ dri. Ayíya, mì kàdré tà tani zi àyi nda ĩ dri, mì kòtatrí àyi ko. 15 Mì kàdré lenzélé

† 11:34 11:34 A kònò Esáyà 40:13. ‡ 11:35 11:35 A kònò Yóbò 41:3.

túmání mónďyá adrébhá lenzélé dhi íbe. Mì kàdré kpà àwó ngo túmání mónďyá adrébhá àwó ngo dhi íbe. ¹⁶ Mì kàdré àmi kì adrúpi kì tà kisù, adrézó ngá àlo ró àmi kòfalésè. Mì kàdré drìkàdrì ro ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya ru su mónďí tàko íbe. Mì kàdré kpà àmi kì no tògyabhá ro ko.

¹⁷ Mì kàdré tà kònzi logó tà kònzi 'òle àmi rú dhi tí ko. Mì kàdré tà adrébhá dóro mónďyá títi i m̀lèsè dhi kì nda 'òle. ¹⁸ Kòkitswá dhi, tà títi mì dré adrélé 'òle dhi i sè dhi, mì kàdré tà k̀drìk̀drì likì àmi kòfalé mónďyá títi dhi íbe. ¹⁹ Ama arúpi má dré lèlè tò ni i, dhya àlo kò'o tà kònzi àmi rú dhi, mì kòlogó tà kònzi nda ni vùdrì drá ko. Be ró dhi, mì kòtayí láti Gìká dré adrézó áyi kombà tadhá. Tàko ko, Mírì adré tàá áyi Kúlí na dhi: «Má ni mónďí kì tà kònzi kì vùdrì logó àyi dré dhi ma. Má ni tà logó àyi dré tà i dré 'òle dhi i tí dhi ma.»* ²⁰ Di, ngóro Gìká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni: «Àmi kàribhá kàdré tàbirí íbe dhi, mí kàdré ngá fe akódhi dré nyàle.

Akódhi kàdré yí lovó íbe dhi, mí kàdré yí fe akódhi dré mvùle.

Tàko ko, mí kàdré 'òá kòǹni dhi, mí ni kanyò fe akódhi dré ngóro àtsíkèle d̀le akódhi dri dhi tíni.»†

²¹ Di mí kòtayí mì tà kònzi dré adrélé lavúlé dhi ko. Be ró dhi, mí kàdré mína tà kònzi lavú tà dóro mí dré adrélé 'òle dhi i sè.

13

Ama kì bhàma mónďyá àma drìle dhi kì r̀nyí zàle dhi

¹ Adré lèá dhi, mónďí àlo àlo títi dhi i kàdré àyi kì bha mónďyá àyi drìle dhi kì r̀nyí zàle. Tàko ko, r̀nyí adrézó òpì nya dhi angá ína Gìká vélésè. Akódhi bhà kpà mónďyá adrébhá òpì nya nda i adrélé ópí ro dhi nì. ² Àsà dhi, dhya ángùdhi adrélépi ligílé ópí i drìle dhi rú dhi, adré ína ligílé tà Gìká dré bhàle nì dhi rú. Di dhya adrélépi 'òá kòǹni dhi adré Gìká ni tàbvó tàma asé áyi tàndi dri. ³ Tà bàti ró dhi, mónďyá adrébhá tà dóro 'o dhi i adré ópí àyi drìle dhi kì ro dhi àyi ko. Be ró dhi, mónďyá adrébhá tà kònzi 'o dhi i adré àyikya ópí àyi drìle dhi kì ro dhi àyi. Di mí kàdré ópí mí drìle dhi nì le ròle ko dhi, mí kàdré tà dóro 'o, akódhi kòbhàró àmi tà kuru be dhi bvó. ⁴ Tàko ko, akódhi nda Gìká ni àzì 'òlepi 'i, kàdréro àmi 'o dóro be dhi bvó. Di, mí kàdré mína tà kònzi 'o dhi, lè mí kàdré ngá ro. Angyá ko, ópí nda r̀nyí íbe adrézó tà ño mónďí i dri. Akódhi Gìká ni àzì 'òlepi 'i, kàdréro tà ño dhya adrélépi tà kònzi 'o dhi dri, adrézó Gìká ni kombà tadhá drá be dhi bvó. ⁵ Adré di lèá dhi, mì kàdré àmi kì bha mónďyá àmi drìle dhi kì r̀nyí zàle. Di, mì kàdré ngbà 'í 'òá kòǹni, à kòǹoro tà àmi dri ko dhi sè ko. Mì kàdré kókpà 'òá kòǹni, àmi kì togó kàrókìró àmi ko dhi sè.

⁶ Tà nda sè dhi, lè mì kàdré kpà mèdáyì gí be. Tàko ko, mónďyá àmi drìle dhi i Gìká ni àzì 'obhá, adrébhá àyi kì fe adrélé àzì nda ni 'o dhi 'i.

⁷ Mì kàdré di dhya ángùdhi ni màri mì dré adrézó ába dhi ni logó akódhi dré. Màri nda kàdré mèdáyì gìma ni tà sè dhi, mì kàdré mèdáyì nda ni gí. Kàdré tákisì àzya gìma ni tà sè dhi, mì kàdré tákisì nda ni gí. Kàdré mónďí kì r̀oma ni tà sè dhi, mì kàdré àyi nda kì ro. Kàdré mónďí kì lindrì bhàma ni tà sè dhi, mì kàdré àyi nda kì lindrì bha.

Tà àzya tadhálé lèle ni tà dri dhi

* **12:19** 12:19 A kònò Dùtèrònómè 32:35. † **12:20** 12:20 A kònò Tògyakúlí 25:21-22.

⁸ Lè mì kàdré dhya àlo ni màri íbe àmi rú ko, kàdré ngbà 'í màri adrézó ru le àmi kòfalésè dhi 'i ko dhi. Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi áyi àzya ni le dhi 'o tà tíí tátrítrí kúlí dré adrélé tàle à kò'o dhi i dre. ⁹ Tòlí tátrítrí kúlí na dhi ì adré tàá dhi: «Mí kò'o múná tà ko, mí kòpfu móndí dràle ko, mí kòkugù ngá ko, ìndì mí kòbhà móndí ki ngá lovó ko.»* Di tòlí nda i tòlí àruka tíí dhi íbe dhi ì adré ru kisú tà tòlí àlo kònìdhi dré adrélé tàle dhi ni ta kòdhya: «Mí kàdré àmi àzya ni le ngóro mí dré adrélé àmi tàndi ni le dhi tíni.»† ¹⁰ Dhya adrélépi áyi àzya ni le dhi kitswá ína tà kònzì 'o akódhi rú bwà ko. Di ásà dhi, dhya adrélépi áyi àzya ni le dhi adré tà tíí tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi ki 'o kitswále tíí.

Adrema gànzi ró Krísto ni agòma ni tà sè dhi

¹¹ Lè mì kàdré tà nda kòdhi ki 'o togó wáyi sè, mì dré lókyá ándrò kònìdhi ni nìle be dhi sè. Lókyá mì dré ngàzo ayí 'ásè dhi kitswá dre. Tàko ko, lókyá mà dré dra lídrì kóná vésè kólyá dhi ni kisúzó dhi atsá ànyi lavúle lókyá mà dré kidhózó Yésu ni ka'í dhi rúsè dre. ¹² Ngá adré 'òle wàle, ìndì kítú adré 'òle apfòle. Adré di làá dhi, mà kòtingá àma rúsè tà adrélé 'òle tìnìmvá na dhi i, àdzú ngá ngádra àdhya ki tosózó àma rú kòdhya. ¹³ Mà kàdré atsílè ngádra 'ásè ngóro dré kitswále dhi tíni. Di, mà kògò adrélé tatsíle gwányá wáyá ki tà 'obe, wá tsibe, ndòtò tà 'obe, tà swà 'obe, lawàbe, ìndì lovó kònzì bhabe móndí i rú dhi ko. ¹⁴ Be ró dhi, mì kàsó àmìkya Mírì Yésu Krísto àmi rú. Mì kòtayí kpà àmi adrélé kisúá ngalè mì ni lovó kònzì àmi ki rúbhá kya ki 'o ngíni ya dhi ko.

14

Ama ki adrúpi ki tàbvó tàma ko dhi

¹ Mì kàdré móndyá adrébhá tà ka'íka'í íbe yàya dhi ki ka'í. Di, mì kàdré àmìkya àyi nda ki ndrì tà ì dré adrélé nòle dóro yà, kó ngalè kònzì yà dhi i sè ko. ² Tàko ko, dhya àlo ni tà ka'íka'í sè dhi, adré ngá tíí dhi ki ka'í nyàle. Di, dhya àzya tà ka'íka'í íbe yàya dhi adré ína ngbà 'í ngábí ki ka'í nyàle dhi kòdhya. ³ Adré di làá dhi, dhya adrélépi ngá tíí dhi ki nya nda kàdré dhya adrélépi ngá àruka ki nya ko nda ni ayízè ko. Kókpà kòdhi tíni, dhya adrélépi ngá àruka ki nya ko nda kàdré tà bha dhya adrélépi ngá tíí dhi ki nya nda dri ko. Angyá ko, Gíká ka'í akódhi nda dre. ⁴ Di, mì tá mína àdhi 'i, adrélé móndí àzya ni màràbà ni tàbvó ta ni? Màràbà nda kàdré áyi totó áyi tà ka'íka'í na yà, kó ngalè kàdré dhèle yà dhi, tà nda adré akódhi ni tàndi ni mírì ni no kòdhya. Tà bàti ró dhi, akódhi nda ni áyi totó tàtá. Tàko ko, Mírì rìnyí íbe kitswázó akódhi ni 'o adrélé áyi totó tàtá.

⁵ Aruka ni, dhya àlo adré kítú àlo dhi ni no kàdrì kítú àruka ki lavú. Di, dhya àzya adré ína kítú tíí dhi ki no díri. Adré di làá dhi, móndí àlo àlo tíí dhi ì kàdré tà ì dré adrélé nòle tà bàti ró dhi ki ka'í togó wáyi sè. ⁶ Dhya adrélépi kítú àlo dhi ni no kítú kàdrì ro dhi, adré 'òá kònìni kitswázó lindrì fe Mírì dré. Dhya adrélépi ngá tíí dhi ki ka'í nyàle dhi, adré 'òá kònìni kitswázó lindrì fe Mírì dré. Angyá ko, adré àwoyà ta Gíká dré ngá nda ki tà sè. Dhya adrélépi ngá àruka ki ka'í nyàle ko dhi, adré kpà 'òá kònìni kitswázó lindrì fe Mírì dré. Adré kpà àwoyà ta Gíká dré ngá í dré adrélé nyàle dhi ki tà sè. ⁷ Tàko ko, àma àmakya lídrì íbe àma ki tàndi i dré ko. Mà adré kpà dràle àma ki tàndi i dré ko. ⁸ Mà kàdré lídrì íbe dhi, mà adré ába kitswázó lindrì fe Mírì dré. Mà kàdré kó dràle dhi, mà

* **13:9** 13:9 A kònò Pfòma 20:13-17; Dùtèrònómè 5:17-21. † **13:9** 13:9 A kònò Lèvítikè 19:18.

adré dràle kitswálé lindrì fe Mírì dré. Di mà kàdré lídrì íbe yà, kó ngalè mà kàdré dràle yà dhi, àma tíí dhi í Mírì àdhya 'i. ⁹ Tà nda kòdhi sè dhi, Krísto drà gò dré adrízó, í kàdréró mónnyá tíí lídrì ro ìndì dràbhá dre dhi kí Mírì ro be dhi bvó.

¹⁰ Di mì ró dhi, mì adré mína ámi adrúpi ní tàbvó ta àdho tà sè? Kó ngalè, mì adré ámi adrúpi ní ayízè àdho tà sè? Tàko ko, àma tíí mà ní pfo àma kí totó Gíká kandrà, kòtàró àma kí tàbvó be dhi bvó. ¹¹ Tàko ko, Gíká ní Kúlí adré tàá dhi:

«Ma, Mírì lídrì ro ní, má adré tàá tà bàti ró dhi: Mòndyá tíí dhi kí àyi kí kórókó tíí má kandrà.

Mòndyá tíí dhi kí tàá àyi kí tàndì kí ti sè dhi, ma Gíká 'i.»*

¹² Di ásà dhi, àma àlo àlo tíí dhi í, mà ní àma kí tàndì kí tà ta Gíká kandrà.

Ama kí adrúpi kí 'òma ledhélé ko dhi

¹³ Di ásà dhi, lè mà kògò véle àma kí adrúpi kí tàbvó ta àma kòfalésè ko. Be ró dhi, mì kònò dóro, mì kò'oró tà àlo kitswálépi àmi kí adrúpi ní 'o dhèle tàkonzì na dhi ko. ¹⁴ Ma adrelépi Mírì Yésu na ní, má adré ka'íá tàle dhi, ngá àlo kitswá adrelé ndí ró àyi tàndì ní tà sè ko. Di, dhya àlo kàdré ngá àlo dhi ní no ndí ró dhi, ngá nda ína ndí ró akódhi dré bàti. ¹⁵ Mí kàdré kizà fe ámi adrúpi dré ngá mí dré adrelé nyàle dhi sè dhi, kòdhi mí adré véle tà 'o lèle sè ko. Lè mí kòkizá ámi adrúpi Krísto dré dràzo ásà nda ní tà ka'íka'í, ngá mí dré adrelé nyàle dhi sè ko. ¹⁶ Mí kòfè kpà láti móndí í dré kitswázó ngá mí dré adrelé nòle dóro dhi ní tà ta kònzì dhi ko. ¹⁷ Tàko ko, Gíká ní Opì, tà adrezó ngá nya ìndì ngá mvu dhi 'i ko. Be ró dhi, Gíká ní Opì nda ína tà adrezó tà gyàgya 'o, adrezó tà kèdrìkèdrì íbe, adrezó kpà arí Tírí Lólo dré adrelé fèle dhi íbe dhi 'i. ¹⁸ Dhya ángùdhi adrelépi Krísto ní tà 'o kònìni dhi ní tà ní adré dóro Gíká mìlèsè, ìndì móndí í mìlèsè.

¹⁹ Di ásà dhi, lè mà kàdré láti nda adrezó tà kèdrìkèdrì íbe àma kòfalé, adrezó kpà ru timbà àma kí tà ka'íka'í na. ²⁰ Mí kòpflu Gíká ní àzì mánnyàngá ní tà sè ko. Bàti, mánnyàngá tíí dhi í dóro lavulé. Di, mí kàdré ámi adrúpi ní 'o dhèle ngá mí dré adrelé nyàle dhi sè dhi, ngá nda ní nyàma atsá ína tà kònzì ró mí dré. ²¹ Dóro ní, mí dré zà nyàle yà, vínò mvùle yà, kó ngalè tà àzya 'òle yà dhi ko dhi, tà nda kàdré ámi adrúpi ní 'o dhèle dhi.

²² Di tà ángùdhi mí dré adrelé ka'íle dhi, mí kàdré tà nda ní líkí àmi kòfalé Gíká be. Kólénzé dhya adrelépi tà bha àyi tàndì dri tà í dré ka'íle dhi ní tà sè ko dhi dré! ²³ Di, dhya àlo kàdré ína tà kayí í léna ngá í dré adrelé 'òle nyàle dhi ní tà sè gò, adrezó ngá nda ní nya dhi, Gíká ní tà bha akódhi nda dri. Tàko ko, akódhi adré tà 'o tà ka'íka'í sè ko. Tà bàti ró dhi, tà ángùdhi adrelé 'òle tà ka'íka'í sè ko dhi, tàkonzì 'i.

15

Tà adrébhá àma kí adrúpi kí togó 'o kínlé dhi kí 'òma

¹ Lè àma adrébhá rìnyi ró àma kí tà ka'íka'í na dhi í, mà kàdré mónnyá tà ka'íka'í íbe yàyà dhi kí tà yàyà do àma kí togó na. Mà kàdré tà adrébhá àma kí togó 'o kínlé dhi kí 'o kòdhya ko. ² Be ró dhi, àma àlo àlo tíí dhi í, mà kàdré tà adrébhá àma kí adrúpi kí togó 'o kínlé dhi kí 'o kòdhya, mà kàdréró àyi kí 'o dóro, adrezó àyi kí timbà àyi kí tà ka'íka'í na be dhi bvó. ³ Angyá ko, Krísto ní tàndì 'o tá ína tà adrébhá tá àyi togó 'o kínlé dhi í ko. Ngóro Gíká ní Kúlí dré adrelé tàle dhi tíni: «Làdhá móndí í dré adrelé dhàle mí rú dhi í adhé má dri dre.»* ⁴ Tàko ko, tà tíí atú tisìle Gíká ní Kúlí

* **14:11** 14:11 A kònò Èsáyà 45:23. * **15:3** 15:3 A kònò Longó í 69:10.

na dhi i, à tisì kitswázó àma ki tadhá, ìndì àma ki timbà àma ki tà ka'ika'ì na, mà kàdréro togó tsi, adrézó mǐ bha Giká véna be dhi bvó.

⁵ Giká nda adré àma ki 'o togó tsi, adrézó àma ki timbà àma ki tà ka'ika'ì na dhi nì. Dì akódhi kòfè kpà àmi adrélé ngá àlo ró àmi kòfalésè, ngóro Yésu Krísto dré tadhále àmi dré dhi tíni, ⁶ mǐ kòkitswáro Giká, àma ki Mírì Yésu Krísto nì Atá nì rú bha kùle togó àlo sè ìndì kúlí àlo sè be dhi bvó.

Yésu Krísto atsá màràbà ro mónyá títi dhi i dré

⁷ Dì ásà dhi, mǐ kàdré ru ka'ì àmi kòfalésè, ngóro Krísto nì tàndi dré àmi ki ka'ile dhi tíni, kitswázó mìlanzìlanzì fe Giká dré dhi bvó. ⁸ Tàko ko, má adré tàá àmi dré dhi: Krísto atsá Yúdà ànzi ki màràbà ro Giká nì tà bàti nì tà sè, kitswálé tà Giká dré tá lazilé àyi ki tábhí i dré dhi ki 'o títi, ⁹ mónyá sùrú twá ro dhi ì kòkitswáro kpà Giká nì rú bha kùle akódhi nì togó dóro sè be dhi bvó. Ngóro Giká nì Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni:

«Ásà dhi, má nì àmi rú bha kùle mónyá sùrú twá ro dhi i kòfalé, adrézó longó ngo àmi rú sè.»†

¹⁰ Kúlí nda adré kpà tàá dhi:

«Àmi sùrú twá ro nì i, mǐ kàdré lenzélé túmání mónyá Giká àdhya ìbe wà!»‡

¹¹ Adré kpà tàá dhi:

«Àmi títi sùrú twá ro nì i, mǐ kàdré Mírì nì rú bha kùle wà!

Àmi mónyá títi nì i, mǐ kàdré akódhi nì tà bha kuru!»§

¹² Esáyà adré kpà tàá dhi:

«Dhya àlo Yésè nì kómvo lésè dhi nì apfò kitswálé òpè nya sùrú títi dhi i dri.

Mónyá sùrú twá ro dhi ki mǐ bha akódhi véna.»*

¹³ Giká adrézó mǐ bha ásà dhi kòfè kólénzé i gale tà kìdríkìdri be àmi léna bí, mǐ dré adrélé akódhi nì ka'ì dhi sè, mǐ kàdréro véle mǐ bha akódhi véna lavulé Tírì Lólo nì rǐnyí sè be dhi bvó!

Pólò nì àzì mónyá sùrú twá ro dhi i véna dhi

¹⁴ Ama adrúpi i, áma tàndi má adré ka'íá tàle dhi, mǐ ga àmikya tà dóro sè bí, tà nǐnì sè bí, ìndì mǐ kitswá ru kodzó àmi kòfalésè bwà. ¹⁵ Dì, tágba kònìni dhi, má tisì tà àruka kòdhi i àmi dré tirì àko, kitswázó tà nda ki 'o agalé àmi léna dhi bvó. Tàko ko, Giká nì togó tani bhàle má rú dhi sè dhi, ¹⁶ bhà ma adrélé Yésu Krísto nì àzì 'òlepi ró mónyá sùrú twá ro dhi i véna. Má adré di tà 'o kòwánà àdhya tíni, adrézó Giká nì Rúbí Tani longó, mónyá sùrú twá ro nda ì kàdréro ngá fèle mòbòmà ro kitswálépi Giká mìlésè, Tírì Lólo dré bhàle adrélé lólo akódhi dré dhi i tíni.

¹⁷ Dì ásà dhi, má adré áma drǐ bha kuru Yésu Krísto na, àzì má dré adrélé 'òle Giká dré nda nì tà sè. ¹⁸ Dì, má kitswá mána tà àzya ta ko, kàdré ngbà 'í tà Krísto dré 'òle má sè mónyá sùrú twá ro dhi ki adrizo Giká nì kúlí ka'ì 'òle dhi 'i ko dhi. 'O tà nda kònìni kúlí i dré afèle má dré tàle dhi i sè, tà i dré afèle má dré 'òle dhi i sè, ¹⁹ tà twátwa líndrìga ró dhi ki rǐnyí sè, ìndì Tírì Lólo nì rǐnyí sè. Dì má longó Krísto nì Rúbí Tani nda kidhólé Yèrusalémà na tsàle byá bvò Ilirikò àdhya na. ²⁰ Angyá ko, ma tá ngbú lovó ìbe tò lizo Rúbí Tani nda nì longó àrà Krísto nì tà yizo rè ko dhi i 'ásè, má kòtobhàro ngá dzópá dhya àzya dré bhàle dhi dri ko. ²¹ Ngóro Giká nì Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni:

† 15:9 15:9 A kònò Longó i 18:50; 2 Sàmùwélé 22:50. ‡ 15:10 15:10 A kònò Dùtèrònómè 32:43.

§ 15:11 15:11 A kònò Longó i 117:1. * 15:12 15:12 A kònò Esáyà 11:10.

«Móndyá akódhi ni tà longózó àyi dré rè ko dhi ki akódhi ni no. Móndyá akódhi ni tà yibhá rè ko dhi ki akódhi ni tà àndu ni.»†

Pólò lè tsàlè Rómà na

²² Vèsè be bǐ, àzì nda kíkí tá láti má dré lizo àmi ki no ko dhi nì. ²³ Dì, nyànomvá dhi, má 'o àzì mána bvò kòni i 'àsè dhi akílé títi dre. Kóná bǐ, ma tá lovó íbe tò lizo àmi ki no. ²⁴ Dì má adré mǐ bha àmi ki nòzo má dré lavúra'a lile bvò Esèpányà àdhya na dhi 'á, mà kòkítswá ró lenzélé tùmání àmi íbe lókyá tsà sè. Amvolásà dhi, mǐ ni kitswá áma ledé má dré lizo Esèpányà na.

²⁵ Dì, nyànomvá dhi, má adré mána lile Yèrúsalmà na, kitswálé ngá adzì móndyá lólo Gíká àdhya i dré. ²⁶ Tàko ko, móndyá ka'ibhá Màkèdòníyà na ìndì Akáyà na dhi ì nò tá dóro ni, ì dré ngá lokólé fèle lemerèbhá móndyá ka'ibhá Yèrúsalmà na dhi i kòfalé dhi i dré dhi. ²⁷ Ayi nda ì kisù tá tà nda 'òle dhi àyi. Dì, tà bàti ró dhi, àyi tá móndyá nda ki màri íbe. Tàko ko, móndyá sùrú twá ro dhi ì kòkisú tà tani Tírí Lólo dré fèle Yúdà ànzi i dré dhi tùmání àyi íbe dhi, àyi màri Yúdà ànzi nda kya íbe. Adré dì lèá dhi, móndyá sùrú twá ro nda ì kàdré àyi ki ngá lanzí Yúdà ànzi nda i dré. ²⁸ Dì má kàdzí ngá fèle nda i àyi dré gò, àzì nda ni 'òzo akílé títi dre dhi, má ni láti do lavúzó àmi tasè gò, lile Esèpányà na. ²⁹ Má nǐ tàle dhi, lókyá má dré dra tsàzo àmi véna dhi sè dhi, má ni tsa Krísto ni tà tani íbe bǐ dhi be.

³⁰ Áma adrúpi i, má adré àmi ki kodzó àma ki Mírì Yésu Krísto ni rú sè, ìndì lèle Tírí Lólo àdhya sè, mǐ kàdréró tà zi Gíká tí má dré, adrézó àdzú bhu tùmání má be. ³¹ Mǐ kàdré tà zi tíá, kàpá ró ma móndyá ka'ibhá ko Yúdáyà na dhi i drígásè be dhi bvó. Mǐ kàdré kpà tà zi, móndyá ka'ibhá Yèrúsalmà na dhi i kòka'iró tà má dré adrélé 'òle àyi dré dhi be dhi bvó. ³² Dì Gíká kòlè dhi, má ni tsa àmi véna arí be bǐ gò, mà dré kitswázó lovólé tsà tùmání àmi íbe. ³³ Gíká adrélépi tà kàdríkàdri fe dhi kàdré tùmání àmi íbe títi! Kàdré kònini.

16

Pólò ni mòdo fèma móndí twátwa i dré dhi

¹ Má lè áma ki amvúpi Fòwíbè ni tà tadhálé àmi dré. Akódhi nda màrábà Èkèlézyà Kèkùréyà na dhi àdhya 'i. ² Má adré lèá dhi, mǐ kòka'ì akódhi dòle dóro Mírì Yésu ni rú sè, ngóro dré kitswálé móndyá lólo Gíká àdhya i sè dhi tǐni. Mǐ kòledé kpà akódhi tà ángùdhi dré adrézó lovó ni íbe dhi sè be. Angyá ko, akódhi ni tàndi ledé móndí bǐ dhi i dre. Ledé kókpà ma 'í.

³ Mǐ kòfè mòdo Pírìsikà i dré Akílà be. Ayi nda i áma àziàmú Yésu Krísto na dhi 'i. ⁴ Ì ka'ì tá àyi ki tàndi ki lídrì fèle adrélé ànyi dràdrà mǐle, kitswázó áma tídrì dhi bvó. Dì má adré ngbà 'í àwoyà fe àyi dré ma kalóma ko. Èkèlézyà títi móndyá sùrú twá ro dhi kya ì adré kókpà àwoyà fe àyi dré. ⁵ Mǐ kòfè kpà mòdo móndyá Èkèlézyà àdhya adrèbhá ru kimó àyi ki dzó na dhi i dré be. Mǐ kòfè mòdo áma arúpi Èpènetò, má dré lèle tò dhi dré be. Akódhi nda tá dhya Krísto ni ka'ilepi drìdrì bvò Asíyà àdhya na dhi 'i. ⁶ Mǐ kòfè mòdo Màríyà, àzì 'òlepi landèzo àmi dré dhi dré be. ⁷ Mǐ kòfè mòdo Andrònìkò i dré Yùnìyà be be. Ayi nda i áma aró, mà dré tá adrézó tùmání àyi íbe bǎdzó na dhi 'i. Ayi kpà móndí kàdrì àpóstolò i kòfalé dhi 'i. Ì ka'ì tá kpà Krísto drìdrì má kandrà.

⁸ Mǐ kòfè mòdo áma arúpi Apìliyátò, má dré lèle Mírì na dhi dré be. ⁹ Mǐ kòfè mòdo Ùrùbánò, áma ki àziàmú Krísto na dhi dré be. Mǐ kòfè mòdo

† 15:21 15:21 A kònò Esáyà 52:15.

áma arúpi Sàtàkísà, má dré lèle tò dhi dré be. ¹⁰ Mì kòfè mòdo Apélè, áyi tà ka'ika'ĩ Krísto na dhi ñi tadhálepi ngádra 'á dhi dré be. Mì kòfè mòdo mónnyá Arístòbúlò ñi dzó na dhi ñi dré be. ¹¹ Mì kòfè mòdo áma aró Èròdíyò dré be. Mì kòfè mòdo mónnyá Mírì Yésu ñi ka'ibhá Nàrùkísò ñi dzó na dhi ñi dré be. ¹² Mì kòfè mòdo Trífayínà ñi dré Trífósà be be. Ayi nda ñi tòkó adrébhá Mírì ñi àzì 'o landèzo dhi 'i. Mì kòfè mòdo áma arúpi Pèrúsì, má dré lèle tò dhi dré. Akódhi nda tòkó àzya adrélèpi Mírì ñi àzì 'o togó wáyi sè dhi 'i. ¹³ Mì kòfè mòdo Rúfù, Mírì dré zìle dhi dré, ìndì andre ñi adrélèpi kókpà áma andre ró dhi dré be. ¹⁴ Mì kòfè mòdo Asìkùrítò dré, Fèlègónà dré, Èrúmè dré, Pàtróbà dré, Èrúmà dré, ìndì àma ki adrúpi adrébhá àyi ìbe dhi ñi dré be. ¹⁵ Mì kòfè mòdo Fìlòlógò dré, Yùliyà dré, Nèrèwù dré amvúpi ñi be, Olípà dré, túmání mónnyá títi Gìká àdhya adrébhá àyi ìbe dhi ìbe. ¹⁶ Mì kòfè mòdo adrézó ru kamú àmi kòfalésè lèle sè. Èkèlézyà títi Krísto àdhya ñi fè kókpà mòdo àmi dré.

Tà tàle kùdù ro mónnyá ka'ibhá ki kodzózó dhi ñi

¹⁷ Áma adrúpi ñi, má adrè àmi ki kodzó, mì kàdréro àmi ki likí mónnyá adrébhá àmi ki 'o ru lanzí àmi kòfalésè dhi ki tà sè. Ayi nda ñi adrè tà twá tadhá tà mì dré kisulé dhi ñi rúsè, adrézó mónní àruka ki 'o ledhélé tàkonzì na. Mì kàdré adrélé twá àyi rúsè. ¹⁸ Tàko ko, mónnyá làsú be kònini nda ñi adrè àma ki Mírì Yésu Krísto ñi tà 'o akódhi ñi màràbà ñi tíni ko. Be ró dhi, àyi àyikya màràbà àyi ki tàndi ki lovó kya 'i. ĩ adrè kùlì kìnìkìnì ki ta túrúpfú kùlì ìbe, adrézó mónní tà ñibhá ko dhi ki lití. ¹⁹ Dì, kàdré ìna àmi ki tà sè dhi, mónnyá títi dhi ñi yi tàle dhi, mì adrè Mírì ñi kùlì ka'ĩ 'òle ngíni ya dhi 'i. Má adrè dì lenzélé àmi ki tà sè. Dì, má adrè lèá dhi, mì kàdré tògya ró tà dóro ki tà sè, adrélé kpà tà àko àmi rú tà kònzi ki tà sè. ²⁰ Tayí ngbà 'í lókyá tsà, Gìká adrélèpi tà kàdrìkàdrì fe dhi dré àmi ki fèzo Sàtána ñi ató àmi ki pá zàle.

Ama ki Mírì Yésu kòbhà áyi togó tani àmi rú!

²¹ Áma àziàmù Tímòtéyò fè mòdo àmi dré. Lùkíyò, Yàsónà, ìndì Sòsipàtrò adrébhá áma aró ro dhi, ñi fè kpà mòdo àmi dré.

²² Ma, Tèrùtíyò wárágà kònìdhi ñi tisìlepi ñi, má adrè mòdo fe àmi dré Mírì ñi rú sè.

²³ Gáyò, áma ki ka'ilepi dòle áyi dzó na mónnyá títi Èkèlézyà àdhya ìbe dhi, fè mòdo àmi dré. Èràstò bhàandre kònìdhi ñi làfa likílépi dhi, túmání àma ki adrúpi Kùwàrùtò be dhi ñi fè kpà mòdo àmi dré. [²⁴ *]

Gìká ñi rú bhàma kùle kùdù ro dhi

²⁵ Rúku kàdré Gìká dré! Akódhi rìnyí ìbe kitswázó àmi ki timbà àmi ki tà ka'ika'ĩ na, Yésu Krísto ñi Rúbí Tani má dré adrélé longolé dhi sè, ngóro Gìká dré tà ñi zùle kìnó lésè dhi ñi tadhále dhi tíni. ²⁶ Nyànomvá dhi, Gìká adrélèpi kóná vèsè kólyá nda 'o tà nda apfòle ngádra 'á tà pròfétà ñi dré tisìle áyi Kùlì na dhi ñi sè, kitswálé mónní sùrú títi ñi lésè dhi ñi kòka'iró akódhi, adrézó kpà akódhi ñi kùlì ka'ĩ 'òle be dhi bvó. ²⁷ Mìlanzilanzì kàdré Gìká àlo kwákwá tògya ró nda dré Yésu Krísto sè kóná vèsè kólyá! Kàdré kònini.

* **16:24** 16:24 Wárágà Gìká ñi Kùlì tisìzo àyi dri drìdrì dhi ñi léna dhi, à adrè kùlì kònì ki kisú kònwa ko: [Ama ki Mírì Yésu Krísto ñi togó tani kàdré àmi ìbe. Kàdré kònini.]

Wárágà Pólò dré tisìle Kòrítòbhá i dré dhi ni àlo

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle móndyá ka'ìbhá Kòrítò na dhi i dré dhi ni àlo 'i. Kòrítò nda tá bhàandre kàdrì Gírìkì kya ki àlo 'i, ìndì bhàandre kàdrì Rómà ki òpì ni bvò Akáyà àdhya drìle dhi 'i. Móndí bí bhàandre nda na dhi i adré tá ngá gì ìndì ngá lagí, adrézó g'íká tàko ki lindrì bha, adrézó tògyá nda nìle. Ayi bí dhi i adré tá kpà atsilé swà ro ndòtò tà 'obe. Pólò tsa tá Rúbí Tani longó gò Èkèlézyà bházo kònàle, dré tá adrérà'a áyi atsi andre ni rì to dhi 'á (Tà 'òle dhi i 18:1-17).

Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisì kitswázó móndyá ka'ìbhá dhi ki drì ta tà twátwa apfòbhá àyi kòfalé dhi i sè. Adré àyi ki kodzó tà i dré tá adrézó ru lanzí àyi kòfalésè dhi ki tà sè, ndòtò tà àyi ki àruka i dré tá adrélé 'òle dhi ni tà sè, ìndì tà i dré tá adrézó tàbvó ta àyi kòfalésè dhi ki tà sè. Adré kpà tà tadhá àyi dré tà twátwa i dré tá lizíle dhi i dri: làmó ni tà, mányàngá fèle g'íká tàko i dré dhi ni nyàma ni tà, àgo ki tà tòkó íbe lèsámò na dhi, mányàngá Mírì àdhya ni tà, tà tani Tírì Lólo dré adrélé fèle dhi ki tà, lèle ni tà, Krísto ni ngàma dràdrà 'ásè dhi ni tà, ìndì móndyá dràbhá dre dhi ki ngàma dràdrà 'ásè dhi ki tà.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndì àwoyà fèma Kòrítòbhá ki tà sè dhi (1:1-9)
- 2) Tà móndyá ka'ìbhá dhi i dré adrézó ru lanzí ásà dhi i (1:10-4:21)
- 3) Ndòtò tà móndyá ka'ìbhá i kòfalé dhi (5:1-13)
- 4) Tà i dré adrézó tàbvó ta àyi kòfalésè dhi i (6:1-20)
- 5) Làmó ni tà (7:1-40)
- 6) G'íká tàko ki tà (8:1-11:1)
- 7) Ago ki tà tòkó íbe lèsámò na dhi, ìndì mányàngá Mírì àdhya ni tà (11:2-34)
- 8) Tà tani Tírì Lólo dré adrélé fèle dhi i (12:1-14:40)
- 9) Krísto ni ngàma dràdrà 'ásè, móndyá dràbhá dre dhi kya íbe dhi ki tà (15:1-58)
- 10) Làfa lokólé Èkèlézyà Yèrúsalémà na dhi dré dhi, ìndì kúlí kùdù (16:1-24)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, G'íká dré azilé adrélé Yésu Krísto ni àpóstolò ro ngóro í dré lèle dhi tìni dhi, túmání àma ki adrúpi Sòsèténè be dhi, ² mà adré wárágà kònìdhi ni tisì Èkèlézyà G'íká àdhya Kòrítò na dhi dré, àmi G'íká dré bhàle twá adrélé móndyá lólo ína i ró Yésu Krísto na dhi i dré. G'íká azí àmi adrélé lólo túmání móndyá títí àrà títí i 'ásè adrébhá àma ki Mírì Yésu Krísto ni zi àyi ki Mírì ro dhi íbe. Bàti, akódhi nda Mírì àyikya 'i, ìndì àmakya 'i.

³ G'íká àma ki Atá i Mírì Yésu Krísto be dhi i kòbhà àyi ki togó tani àmi rú, ìndì i kòfè tà kìdrìkìdri àmi dré!

Tà tani móndyá ka'ìbhá dhi i dré kisúle Krísto na dhi i

⁴ Má adré ngbú adrélé àwoyà ta áma G'íká dré àmi ki tà sè, dré àyi togó tani bhàle àmi rú Yésu Krísto na dhi sè. ⁵ Tàko ko, m̀ dré adrélé Yésu Krísto na dhi sè dhi, G'íká 'o àmi gàle tà tani títí dhi i sè, àmi ki kúlí tàma na ìndì

àmi ki tà nìma na. ⁶ 'O tà nda àmi léna kònini tadházóá dhi, Krísto ni tà mà dré longólé gò mì dré ka'izoá dhi tà bàti 'i dhi. ⁷ Asà dhi, tà tani Giká dré adréle fèle dhi ki àlo pi àmi ko, mì dré adrérà'a àma ki Mírì Yésu Krísto ni agòma letè lovó sè dhi 'á. ⁸ Akódhi ni àmi ki timbà àmi ki tà ka'ika'ì na tsàle lókyá kùdù sè nì, mì kàdréro tà àko àmi rú kítú àma ki Mírì Yésu Krísto dré dra agòzo dhi tú. ⁹ Giká àmi ki azilépi ru amú áyi Mvá, àma ki Mírì Yésu Krísto be nda, kitswá adréle ka'ile togó wáyi sè.

Tà mónyá ka'ibhá dhi ì dré adrézó ru lanzí ásà dhi ì

¹⁰ Ama adrúpi ì, má adré àmi ki kodzó àma ki Mírì Yésu Krísto ni rú sè: Ami títi, mì kàdré ru yi àmi kòfalésè, mì kàdréro ru lanzí àmi kòfalésè ko, be ró dhi, mì kàdréro ngá àlo ró kitswále títi, tà mì dré adréle kisùle dhi ì sè, ìndì tà mì dré adréle lèle 'òle dhi ì sè. ¹¹ Ama adrúpi ì, má yi móndí àruka Kòlówè ni dzó lésè dhi ì tí dhi, lawà àmi kòfalé be dhi 'í. ¹² Kòdhi ìbe dhi, má adré yíá tàle dhi, àmi kòfalé dhi, dhya àlo adré tàá dhi: «Ma Pólò ni lebèlepi 'i.» Dhya àzya adré kó tàá dhi: «Ma mána Apólò ni lebèlepi 'i.» Azya ni: «Ma mána Pétèro ni lebèlepi 'i.»* Azya ni: «Ma mána Krísto ni lebèlepi 'i.»

¹³ Mì adré kisùá dhi, à ni kitswá tsì Krísto ni lanzí bwà? A tidí tá Pólò dràle fa kipakipa dri àmi ki tà sè dhi kòdhya? A fè tá bàtisimò àmi dré Pólò ni rú sè? ¹⁴ Má adré mána àwoyà ta Giká dré, má dré bàtisimò fèle dhya àlo àmi kòfalé dhi dré ko dhi sè. Má fè ngbà 'í Kùrisipò ì dré Gáyò be. ¹⁵ Dì dhya àlo kitswá tàá dhi, à fè bàtisimò àmi dré áma rú sè dhi ko. ¹⁶ (Bàti, má fè kpà bàtisimò mónyá Sètèfàna ni dzó lésè dhi ì dré. Dì, má nì má fè tá bàtisimò dhya àzya dré 'í káyà dhi ko.) ¹⁷ Tàko ko, Krísto mù ma kitswále bàtisimò fe móndí ì dré ko. Be ró dhi, mù ma kitswále Rúbí Tani longó móndí ì dré dhi bvó. Dì, má adré mána Rúbí Tani nda ni longó kúlí angábhá móndí ki tògyá lésè dhi ì sè ko, Krísto ni dràma fa kipakipa dri dhi kàtsáro tà rinyí àko dhi ró ko.

Yésu Krísto, rinyí ìndì tògyá Giká àdhya 'i

¹⁸ Tàko ko, Krísto ni fa kipakipa nda ni tà adréle longólé dhi sù ngóro tà azaaza tíni mónyá adrébhá lèle dràdrà kisú dhi ì dré. Dì, àma adrébhá lèle lídrì kisú dhi ì dré dhi, tà nda ína rinyí Giká àdhya 'i. ¹⁹ Tàko ko, Giká ni Kúlí adré tàá dhi:

«Má ni tògyabhá ki tògyá kizá.

Má ni mónyá tà nibhá dhi ki tà nìni 'o atsálé tà tàko ró.»†

²⁰ Dì tògyabhá ì ángwà? Mónyé tà ndabhá nìle dhi ì ángwà? Tògyabhá adrébhá tà kayí àyi kòfalésè lókyá ándrò kòndi sè dhi ì ángwà? Giká tadhá ngádra 'á dhi, tògyá bvò kòndi àdhya tà azaaza 'i dhi! ²¹ Tàko ko, akódhi ni tògyá sè dhi, tayí tá ì mónyá bvò kòndi àdhya ì dré kitswále nìle àyi ki tàndì ki tògyá sè bwà dhi ko. Be ró dhi, nò ína dóro ni, í dré adréle mónyá adrébhá áyi ka'ì dhi ki tidrí, tà sùlepi tà azaaza tíni adréle longólé dhi sè dhi. ²² Tàko ko, Yúdà ànzì ì adré tà líndrìga ró dhi ki zi nòle dhi kòdhya. Giríkì ì adré àyikya tògyá nda nìle dhi kòdhya. ²³ Dì, àma ró dhi, mà adré àmakya Krísto tidíle fa kipakipa dri dhi ni tà longó kòdhya. Tà nda kòdhi tà adrélepi Yúdà ànzì ki 'o ledhélé dhi 'i, ìndì tà azaaza mónyá sùrú twá ro dhi ì dré dhi 'i. ²⁴ Dì, mónyá Yúdà ànzì ró ìndì sùrú twá ro Giká dré azilé dhi ì dré dhi, Krísto nda rinyí Giká àdhya 'i, ìndì tògyá Giká àdhya 'i.

* **1:12** 1:12 Giká ni Kúlí tisìle Giríkì ti sè dhi léna dhi, à adré «Kéfà» kisú kònwa. Rú nda rú àzya Pétèro àdhya 'i. † **1:19** 1:19 A kònò Esáyà 29:14.

25 Tàko ko, Gĩká ni tà sùlepi tà azaaza tíni dhi ína tògya ró móndí ki tògyá lavú. Kòdhi íbe dhi, Gĩká ni tà sùlepi tà yàya tíni dhi ína rĩnyi ró móndí ki rĩnyi lavú.

26 Ama adrúpi ĩ, mì kisù rè ngalè àmi tá móndí ngĩni ya dhi ká, lókyá Gĩká dré tá àmi ki azirà'a dhi. Ami kòfalé dhi, móndí bí dhi ĩ tá tògyabhá 'i ko móndí ĩ m̀lèsè dhi. Ami ki àruka bí dhi ĩ tá móndí kàdrìkàdrì 'i ko. Ami ki àruka bí dhi ĩ tá móndí angábhá ópí ki sùrú lésè dhi 'i ko. 27 Di, Gĩká kipè ína móndyá móndyá bvò àdhyà ĩ dré adrélé nòle azaaza ró dhi ĩ kòdhyà, kitswázó kanyò fe tògyabhá ĩ dré dhi bvó. Kipè móndyá móndyá bvò àdhyà ĩ dré adrélé nòle yàya dhi ĩ kòdhyà, kitswázó kanyò fe móndyá rĩnyi ró dhi ĩ dré dhi bvó. 28 Kipè móndyá móndyá bvò àdhyà ĩ dré adrélé nòle tà tàko ró, adrélé kpà zèle zèzè dhi ĩ kòdhyà, kitswázó tà kàdrì bvò àdhyà ki kizá, 29 dhyà àlo kòkitswá ró áyi afà Gĩká kandrà ko dhi bvó. 30 Di Gĩká 'o àmi ru amú Yésu Krísto be dhi nì. 'O kpà Krísto nda adrélé àma dré tògyá angálépi í vélèsè dhi 'i. Tàko ko, akódhi nda dhyà àma ki bhàlepi gyàgya ìndì lólo Gĩká kandrà dhi 'i, ìndì dhyà àma ki apálépi tàkonzì lésè dhi 'i. 31 Asà dhi, ngóro Gĩká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni: «Lè dhyà adrélépi áyi afà dhi kàdré áyi afà tà Mírì dré 'òle dhi ki tà sè.»‡

2

Krísto tidíle fa kipakipa dri dhi ni tà longoma

1 Ama adrúpi ĩ, lókyá má dré tsàzo Gĩká ni tà lùzu ró dhi ni longó àmi dré dhi sè dhi, má longó tá tà nda kúlí kìnìkìni ĩ sè ko, ìndì tògyakúlí ĩ sè ko. 2 Tàko ko, má lè tá tà àzya 'òle nìle àmi kòfalé ko, kàdré ngbà 'í Yésu Krísto, dhyà tidíle fa kipakipa dri dhi ni tà 'i ko dhi. 3 Asà dhi, má dré tá adrérà'a àmi kòfalé dhi 'á dhi, ma tá móndí tà íbe yàya, adrélépi tiri ró adrélé lyàle lyàlyà dhi 'i. 4 Tà má dré longolé àmi dré nda, má longó tá tògyakúlí kitswázó àmi ki togó asé dhi ĩ sè ko. Be ró dhi, má longó mána tà nda rĩnyi Tírí Lólo dré tadhále dhi sè, 5 àmi ki tà ka'ika'ì kàdréro áyi totó tògyá móndí kya dri ko, be ró dhi, kàdréro áyi totó rĩnyi Gĩká àdhyà dri.

Tògyá Gĩká àdhyà

6 Di, tágba dré adrézó kònìni dhi, mà adré àmakya tògyá àlo dhi ni tadhá móndyá li'wábhá àyi ki tà ka'ika'ì na dhi ĩ kòfalé. Di, tògyá nda ína tògyá bvò kòndì àdhyà 'i ko, ìndì tògyá ópí bvò kòndì àdhyà àyi ki tà dré adrézó akílé dhi kya 'i ko. 7 Be ró dhi, mà adré àmakya Gĩká ni tògyá dré zùle zùzù kìnó lésè dhi ni tadhá kòdhyà. Gĩká bhà tá tògyá nda drìdrì bvò ni bhàma kandrà, mà kòkisúró m̀lanzìlanzì ásà. 8 Ópí bvò kòndì àdhyà ĩ nì àyikya tògyá nda ko. Kònò ĩ kònì tá be dhi, ĩ kitswá tá àma ki Mírì m̀lanzìlanzì ro dhi ni tidí dràle fa kipakipa dri dhi ko. 9 Di, ngóro tisìle Gĩká ni Kúlí na dhi tíni:

«Tà móndí ki mì dré nòle rè ko, àyi ki bíbhálé dré yìle rè ko, ĩ dré kpà kisùle rè ko dhi,

Gĩká bhà drìdrì zùle móndyá adrèbhá áyi le dhi ĩ dré.»*

10 Di, Gĩká tadhá ína tà lùzu ró nda àma dré Tírí Lólo ni rĩnyi sè dre. Tàko ko, Tírí nda adré tà títi dhi ki tabhì, adrézó ndìndì tà Gĩká dré zùle zùzù dhi ki ni. 11 Angyá ko, móndí ĩ kòfalé dhi, àdhi nì tà dhyà àlo dré adrélé kisùle í léna dhi nì, kàdré ngbà 'í dhyà nda ni togó 'i ko dhi? Kókpà kòdhi tíni, dhyà àlo nì tà Gĩká dré adrélé kisùle dhi ĩ ko. Ngbà 'í Gĩká ni Tírí nì nì.

‡ 1:31 1:31 A kònò Yèrèmíyà 9:23. * 2:9 2:9 A kònò Esáyà 52:15; 64:3.

12 Ama ró dhi, mà kisú tirí bvò kòndi àdhya kòdhya ko. Be ró dhi, mà kisú àmakya Tirí angálépi Giká vélésè dhi kòdhya, mà kòkitswá ró tani Giká dré afèle àma dré àyi togó tani sè dhi ki ni be dhi bvò. 13 Mà adrè tã nda kòdhi ki ta kòdhya. Di, mà adrè tãá kúli mómndí ki tògyá dré adrélé tadhálé dhi i sè ko. Be ró dhi, mà adrè àmakya tãá kúli Tirí dré adrélé tadhálé dhi i sè. Mà adrè di tã Tirí àdhya ki ta kúli Tirí àdhya i sè. 14 Dhya Giká ni Tirí àko dhi kitswá ina tã adrèbhá angalé Tirí nda vélésè dhi ki ka'i bwà ko. Tàko ko, akódhi mlésè dhi, tã nda i tã azaaza 'i. Kitswá kpà tã nda ki àndu ni bwà ko. Angyá ko, à kitswá ngbà 'í tã nda ki àndu ni lanzilé Tirí sè bwà. 15 Dhya Giká ni Tirí íbe dhi adrè tã títi dhi ki bvò ni lanzilé. Di, dhya àzya kitswá ina akódhi nda ni tàbvò ni tàle bwà ko. 16 Tàko ko, «Adhi ni tã Mírì dré adrélé kisùle dhi ni? Adhi ni kitswá akódhi ni drì ta ni?»† Di, àma ró dhi, àma àmakya Krísto ni tã kisùkisù íbe àma léna.

3

Màràbà Giká àdhya i

1 Ama adrèpi i, má dré tá adrèrà'a àmi íbe dhi 'á dhi, má kitswá tá tã ta àmi dré ngóro mómndí li'wábhá àyi ki tã ka'ika'i na dhi i dré dhi tãni ko. Má tã tá di tã àmi dré ngóro mómndí bvò àdhya i dré dhi tãni, ìndì mómndí adrèbhá ànzimvá ro Krísto ni ka'ima na dhi i dré dhi tãni. 2 Má fè tá àmi dré bàsú kòdhya, mányàngá tòmbatòmba dhi 'i ko. Tàko ko, mì kitswá tá àmikya ngá nda ni mvo bwà ko. Tã bàti ró dhi, mì kitswá dhu rè mvòá bwà ko. 3 Àmi dhu rè mómndí bvò àdhya i tãni. Tàko ko, mì adrè àmikya lovó kónzi bha, adrèzó kpà lawàle àmi kòfalésè. Di àmi tsì mómndí bvò àdhya 'i ko? Mì adrè tsì tã 'o mómndí kya tãni ko? 4 Angyá ko, àmi ki àlo kàdré tãá dhi «Ma Pólò ni lebèlepi 'i,» ìndì àzya ni kó «Ma Apólò ni lebèlepi 'i» dhi, kòdhi mì adrè tsì tã 'o mómndí kya tãni ko?

5 Apólò ina àdhi 'i? Pólò di kó ina àdhi 'i? Ama ngbà 'í Giká ni màràbà mì dré Yésu ni ka'izo àyi ki kúli sè dhi 'i. Ama àlo àlo títi dhi i, mà 'o àzì Mírì dré bhàle àma drígá dhi kòdhya. 6 Má rì tá kórì gò, Apólò dré yì dàzo dríá. Di, Giká 'o ina kórì nda mbàle dhi ni. 7 Àsà dhi, dhya adrélépi kórì rì dhi, ìndì dhya adrélépi yì da dhi, mómndí kàdrì 'i ko. Dhya kàdrì ngbà 'í Giká adrélépi kórì 'o mbàle dhi 'i. 8 Dhya adrélépi kórì rì dhi i dhya adrélépi yì da dhi be dhi ki àzì àlo. Di àyi àlo àlo títi dhi ki làgì kisú àyi ki tàndi ki àzì i dré 'òle dhi tí. 9 Tàko ko, àma Giká ni àzìamu 'i. Àmi àmikya Giká ni amvú 'i. Àmi kókpà Giká ni dzó adrélé sile dhi 'i.

10 Giká ni togó tani bhàle má rú dhi sè dhi, má bhà dzó ni pá ngóro dzó silepi tògyá sè dhi tãni gò, mómndí àruka i dré adrèzó ngá tobhà dríá. Di, adrè leá dhi, àyi àlo àlo títi dhi i kònò dóro ngalè i adrè tobhàá ngíni ya dhi. 11 Tàko ko, dhya àlo kitswá dzópá àzya bha dzópá bhàle dre dhi rúsè bwà ko. Dzópá bhàle nda, Yésu Krísto 'i. 12 Dzópá nda dri dhi, mómndí àruka ki ngá tobhà órò sè yà, àrezá sè yà, kírà làgì kyàkyà dhi i sè yà, fa sè yà, kózó sè yà, kó ngalè kayísá sè yà dhi. 13 Di à ni àyi àlo àlo títi nda ki àzì i ngíni ya dhi ni no ngádra 'á kítú tàbvò tãzo dhi tú. Tàko ko, Giká ni àyi àlo àlo títi dhi ki àzì ki tabhì àtsì sè, tadházóá dhi, àzì nda i ngalè ngíni ya dhi. 14 Dhya àlo ni àzì kàdré àyi totó tãtã dhi, akódhi nda ni làgì kisú àzì nda sè. 15 Di, dhya àzya ni àzì kòve àtsì sè vevè dhi, akódhi nda kitswá ina làgì

† 2:16 2:16 A kònò Esáyà 40:13.

kisú ko. Akódhi ni tãndi ni adrí, di kãdrí gba yà dhi, a ni su ngóro mómndí akpólépi àtsí misè dhi tìni.

¹⁶ Mì nǎ ko tàle dhi, àmi Gĩká ni tépelò 'i, ìndì Gĩká ni Tírí adré adréle àmi léna dhi? ¹⁷ Dhya àlo kòpfu Gĩká ni tépelò dhi, Gĩká ni kókpà akódhi nda ni pfu dràle. Tàko ko, Gĩká ni tépelò ìna lólo, ìndì àmi akódhi ni tépelò nda 'i.

¹⁸ Mì kãdré àmi ki tãndi ki lití ko. Dhya àlo àmi kòfalé dhi kãdré kisùá dhi, i tògyá líyí 'i tògyá bvò kòndi àdhya sè dhi, lè akódhi nda kàtsá mómndí azaaza ró, kàtsá ró tògyá líyí ro bàti. ¹⁹ Tàko ko, tògyá bvò kòndi àdhya tà azaaza 'i Gĩká mìlèsè. Ngóro Gĩká ni Kúlí dré adréle tàle dhi tìni: «Akódhi adré tògyabhá ki 'o la'ìle àyi ki tãndi ki túrúpfú tà sílé.»* ²⁰ Adré kpà tàá dhi: «Mírì nǎ tàle dhi, tà tògyabhá ì dré adréle kisùle dhi i tà tàko 'i dhi be.»† ²¹ Adré di lèá dhi, mì kògò adréle àmi ki afà mómndí ki tà sè ko! Tàko ko, tà títi dhi i àmikya 'i. ²² Kãdré Pólò 'i yà, Apólò 'i yà, Péteró 'i yà, bvò kòndhi 'i yà, lídrì 'i yà, dràdrà 'i yà, lókyá ándrò kòndhi 'i yà, kó ngalè lókyá adrélepi alìle dhi 'i yà dhi, tà títi dhi i àmikya 'i. ²³ Di àmi àmikya Krísto àdhya 'i, ìndì Krísto Gĩká àdhya 'i.

4

Krísto ni àpóstolò i

¹ Àsà dhi, mì kãdré àma ki no ngóro Krísto ni àzì 'obhá i ró, ìndì dhya Gĩká ni tà lùzu ró dhi ki bhàzo àyi drígá dhi i ró. ² Di adré lèá dhi, dhya àzì bhàzo drígá dhi kãdré mómndí àyi mírì dré kitswálé ka'ìle togó wáyì sè dhi 'i. ³ Di, mì kãdré àmikya àma tàbvó ta yà, kó ngalè tàbvó tàlepi bvò kòndi àdhya kãdré tàá nì yà dhi, tà nda tà tàko 'i má mìlèsè. Àma tãndi má adré ndìndì àma tàbvó ta ma ko. ⁴ Àma togó adré àma arókì tà àlo sè ko. Di, kòdhi adré tadhá dhi, ma gyägya Gĩká kandrà dhi ko. Dhya adrélepi àma tàbvó ta dhi ngbà 'i Mírì 'i kalóma. ⁵ Àsà dhi, lè mì kãdré dhya àlo ni tàbvó ta drìdrì lókyá Gĩká dré bhàle dhi kandrà ko. Mì kãdré Mírì Yésu ni agòma letè. Akódhi nda ni tà zùle tìnìmvá na dhi ki 'o apfòle ngádra 'á gò, tà mómndí ì dré lèle 'òle àyi ki togó na dhi ki tadházó. Di mómndí àlo àlo títi dhi ki rúku kitswálépi àyi sè dhi ni kisú Gĩká véna.

⁶ Àma adrúpi i, má tadhá tà nda kòdhi i àmi dré àma ki tãndi i rú Apólò be, mì kònrò lile vwàvwà ro tà tisile dhi i rúsè ko, mì kãdrékpà drìkàdrì ro adrézó mómndí ki no twátwa dhi ko. ⁷ Mì tá mína àdhi 'i, adréle àmi tãndi ni no twá mómndí àruka i rúsè ni? Tà dóro títi mí dré adrézó ába dhi i kòfalé dhi, tà àlo mí dré kisùlé ko dhi be? Di mí kòkisú tà nda i 'i dhi, mí adré di àmi afà ngóro mí kisú tá tà nda i ko na tìni àdho tà sè?

⁸ Mì adré àmikya kisùá dhi, mì kisú tà títi mì dré tá adrézó lovó ni ìbe dhi i dre? Mì adré kisùá dhi, mì atsá ngábhá i ró dre? Mì atsá ópí i ró, adréle òpì nya àma àko dhi dre? Má mìlèsè dhi, dóro ni tá mì dré atsálé ópí i ró bàti dhi, mà kòkitswá ró tá òpì nya túmání àmi ìbe ká. ⁹ Tàko ko, má mìlèsè dhi, sù ngóro Gĩká bhà tá àma adrébhá àpóstolò ro dhi i kùdù ro, ngóro mómndí rùle àdzú na, tà bhàzo àyi dri kitswálé dràdrà sè gò, adrézó àyi ki dri lizo àyi ki tufú todràle mómndyá títi i mi dhi i tìni. Àma ngóro mómndí wáyá bhàle mómndyá títi bvò àdhya i kandrà ángéló ìbe, ì dré adréle nòle dhi i tìni. ¹⁰ À adré àma ki no mómndí azaaza i ró Krísto ni tà sè gò, adrézó àmi ki no tògyabhá i ró Krísto na. Àma mómndí tà ìbe yàyà dhi 'i, di, àmi àmikya mómndí rinyi ró dhi 'i. À adré àma ki ayízè gò, adrézó àmi

* 3:19 3:19 A kònò Yóbò 5:13. † 3:20 3:20 A kònò Longó i 94:11.

ki lindrì bha. ¹¹ Atsálé ándrò kònìdhi dhi, àma tàbirí íbe, yí lovó íbe, ìndì kítá àko. A adrè àma ki mǐ pfo gò, mà dré adrézó tatsíle àrà ndabe. ¹² Mà adrè àzì 'o landèzo àma ki tàndi ki drígá sè. A kàdré àma ki lodhá dhi, mà adrè àmakya tà tani zi Gíká tí mǒndí i dri. A kàdré àma ki mǐ pfo dhi, mà adrè àmakya tà nda ni mvo. ¹³ A kàdré àma ki rú ta kònzi dhi, mà adrè àmakya kúlí yàyà logó kòdhya. Atsálé nyànomvá kònìdhi dhi, à adrè àma ki no kòròsò tíni, ngá àṅwá adrélé bhèle mbì na dhi tíni.

¹⁴ Má adrè tà nda kòdhi ki tisì kitswázó kanyò fe àmi dré ko. Be ró dhi, má adrè mána tisíá kitswázó àmi ki kodzó, ngóro áma ànzi má dré lèle tò dhi i tíni. ¹⁵ Tágba mì kàdré àmi ki drì kobhá íbe ngùlù-mudrí Krísto na yà dhi, àmi ngbà 'í atá íbe àlo. Tàko ko, má dré Rúbí Tani longólé àmi dré gò mì dré ka'izoá dhi sè dhi, má atsá mána àmi ki atá ro Yésu Krísto na. ¹⁶ Má adrè di àmi ki kodzó, mì kàdréro áma lebè, adrézó tà 'o mána tíni. ¹⁷ Tà kòdhi sè dhi, má adrè áma mvá Tímòtéyò, má dré lèle tò dhi ni mu àmi véna. Akódhi nda mǒndí kitswálé ka'ile togó wǎyi sè Mírì ni tà sè dhi 'i. Kòtsa dre dhi, a ni láti má dré adrélé lebèle Yésu Krísto na dhi ni tà 'o agalé àmi léna, ngóro má dré adrélé tadhálé àrà títi i 'àsè ìndì Èkèlézyà títi i 'àsè dhi tíni.

¹⁸ Mǒndí àruka àmi kòfalé dhi i atsá àyikya drìkàdrì ro, adrézó kisúá dhi, má kitswá lèle àmi véna ko. ¹⁹ Di, Mírì kòlè dhi, má ni tsa àmi véna mbèlè. Di má kònì tsa dhi, má ni ngbà 'í drìkàdrìbhá nda ki kúlí yi kòdhya ko, má ni kókpa nòá ngalè àyi Gíká ni rǐnyí íbe bàti yà dhi. ²⁰ Tàko ko, à adrè Gíká ni Opì ni tà tadhá ngbà 'í kúlí sè ko. Be ró dhi, à adrè tà ni ni tadhá rǐnyí sè. ²¹ Mì adrè leá dhi, má kòtsa àmi véna ngíni? Má kòtsa fimbò be má drígá, kó ngalè togó yàyà gàlepi lèle sè dhi be?

5

Ndòtò tà mǒndyá ka'ibhá i kòfalé dhi

¹ Àrà títi i 'àsè dhi, à adrè yíá tàle dhi, ndòtò tà àmi kòfalé be. A adrè ndìndì ndòtò tà kára be kònìni nda ni yi pàgànò i kòfalé ko. Tàko ko, à adrè tàá dhi, agó àlo àmi kòfalé dhi adrè ayíle áyi atá ni tòkó be. ² Di mì adrè àmikya avólé drìkàdrì sè! Adrè tá be leá dhi, mì kòtongó tá tà nda sè gò, dhya tà nda ni 'òlepi dhi ni tingázó àmi kòfalésè. ³ Ma ró dhi, tágba má dré adrézó àmi kòfalé yó dhi, áma togó ína ngbú àmi véna. Di má tà tá mána dhya tà nda ni 'òlepi dhi ni tàbvó dre, ngóro ma tá àmi kòfalé be na tíni. ⁴ Di mì kònì dra ru kimó àma ki Mírì Yésu ni rú sè dhi, áma togó ni adrè túmání àmi íbe, ìndì àma ki Mírì Yésu ni rǐnyí ni adrè àmi íbe. ⁵ Di mì kòfè dhya nda Sàtánà drígá, lovó kònzi akódhi ni rúbhá àdhya kòdràro gò, akódhi ni lídrì kàdríró kítú Mírì dré dra agòzo dhi tú.

⁶ Tà mì dré kitswázó àmi ki afà àsà dhi yókódhó. Mì nǐ ko tàle dhi, tàkú mvá tsà dhi adrè mápà fónδρο títi dhi ni 'o avólé nì dhi? ⁷ Di mì kòtingá tàkú àku kòdhi, àmi ki temvézó, mì kàtsáro mápà tídhí ro tàkú àko. Tà bàti ró dhi, mì atsá àmikya mápà tídhí ro dre, à dré Krísto àma ki kábilígyà mvá Pásiká àdhya ni pfùle dràle mòbòmà ro dhi sè. ⁸ Àsà dhi, mà kàdré àma ki gwányá Pásiká àdhya ni 'o. Di, mà kàdré 'òá mápà ladhíle tàkú àku tàkonzi àdhya ìndì togó kònzi àdhya sè dhi sè ko. Be ró dhi, mà kàdré àmakya 'òá mápà tàkú àko togó wǎyi àdhya ìndì tà bàti àdhya sè.

⁹ Àma wárágà tisíle drìdrì dhi léna dhi, má tisì tá àmi dré dhi, mì kàdré ru su mǒndyá adrèbhá ndòtò tà 'o dhi íbe ko. ¹⁰ Kòdhi má adrè tá mǒndyá bvò kòndi àdhya adrèbhá ndòtò tà 'o yà, adrèbhá ngá lovó bha yà, adrèbhá

ngá kisú túrúpfú sè yà, kó ngalè adrébhá gíká tàko ki lindrì bha yà dhi ki tà ta kòdhya ko. Kònò kàdré tá kònini ko dhi, a ni tá leá dhi, mì kònga bvò kònìdhi 'ásè. ¹¹ Di, má adrè tá mána leá tàle dhi: Mì kàdré ru su mónyá adrébhá àyi ki zi Yésu ni ka'ibhá i ró gò, ì dré adrézó ndòtò tà 'o yà, adrézó ngá lovó bha yà, adrézó gíká tàko ki lindrì bha yà, adrézó móní ki rú ta kònzi yà, adrézó wá tsi yà, kó ngalè adrézó ngá kisú túrúpfú sè yà dhi ìbe ko. Mì kàdré ndìndì ngá nya mónyá làsú be kònini nda ìbe ko.

¹²⁻¹³ Tàko ko, mónyá Yésu ni ka'ibhá ko dhi ki tàbvó tàma nò ma ko. Gíká ni àyi nda ki tàbvó ta nì. Di, adrè zakó tsì leá dhi, mì kàdré mónyá Èkèlézyà le dhi ki tàbvó ta àmi? Àsà dhi, ngóro Gíká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tìni: «Mì kòdro tàkonzì líyì àmi kòfalèsè.»*

6

Tà adrézó tàbvó ta àsà mónyá ka'ibhá i kòfalé dhi i

¹ Mì kàdré tà ìbe àmi kòfalé àmi ki adrúpi be dhi, mì adrè àmikya lile tà nda ni bvó 'o pàgánò ì dré tàle dhi ngínìngíni ró? Mì adrè àmikya lile tà nda ni bvó 'o mónyá Gíká àdhya ì dré tàle dhi ko àdho tà sè? ² Mì nì ko tàle dhi, mónyá Gíká àdhya ki mónyá bvò kòndi àdhya ki tàbvó ta àyi dhi? Di mì kònì dra mónyá bvò kòndi àdhya ki tàbvó ta àmi dhi, mì kitswá tsì tà mvá tsà àmi kòfalé dhi ki bvó ta bwà ko? ³ Mì nì ko tàle dhi, mà ni dra ángéló ki tàbvó ta dhi? Di mà kitswá tà lídrì kòndi àdhya ki bvó ta bwà ko àdho tà sè? ⁴ Mì kàdré tà làsú be kònini dhi ìbe àmi kòfalé dhi, mì adrè ò lile tà nda ki bvó 'o tàle móní Èkèlézyà dré adrélé nòle móní tàko ró dhi i véna ngíni? ⁵ Má adrè tà kòdhi ki ta kanyò fèzo àmi dré. Àmi kòfalé dhi, dhya àlo adrélépi tògyá ìbe kitswázó tà àyi adrúpi i kòfalé dhi ni bvó ta bwà dhi tsì yókódhó? ⁶ Di, móní ka'ilepi àlo dhi adrè ìna àyi adrúpi ni dri lizo ába tà àyi kòfalé dhi ni bvó 'o tàle, ìndì adrè 'òá kònini mónyá ka'ibhá ko dhi i kandrà!

⁷ Tà bàti ró dhi, mì dré adrélé tà adrézó tàbvó ta àsà dhi ìbe àmi kòfalé dhi sè dhi, kòdhi adrè tadhá dhi, mì adhé dre. Mì kitswá tá tà kònzi 'òle àmi rú dhi ki mvo bwà ko àdho tà sè? Mì kitswá tá àmi ki ngá tayí topalé dhi bwà ko àdho tà sè? ⁸ Di, mì adrè àmikya móní ki 'o kònzi, adrézó àyi ki ngá topá dhi àmi. Mì adrè kpà 'òá kònini àmi ki adrúpi i rú!

⁹ Mì nì ko tàle dhi, mónyá adrébhá tà kònzi 'o dhi ì kitswá file Gíká ni Opì na ko dhi? Mì kòtayí àmi adrélé litilé ko: Mónyá adrébhá ndòtò tà 'o dhi i, mónyá adrébhá gíká tàko ki lindrì bha dhi i, mónyá adrébhá múná tà 'o dhi i, àgo adrébhá ayílè àgo ìbe dhi i, ¹⁰ mónyá adrébhá ngá kugù dhi i, mónyá adrébhá ngá lovó bha dhi i, mónyá adrébhá wá tsi dhi i, mónyá adrébhá móní ki rú ta kònzi dhi i, ìndì mónyá adrébhá ngá kisú túrúpfú sè dhi ìbe dhi ì kitswá file Gíká ni Opì na ko. ¹¹ Wáláká dhi, móní àruka àmi kòfalé dhi i tá àyi nda kòdhi i tìni. Di, Gíká dzì àmi àmi ki tàkonzì lèsè, àmi ki bhàzo twá adrélé ìna ró, àmi ki bhàzo gyágya í kandrà Mírì Yésu Krísto ni rú sè, ìndì àma ki Gíká ni Tírì ni rìnyí sè.

Lindrì fema Gíká dré àma ki rúbhá sè dhi

¹² Mì adrè tàá dhi: «Mà kitswá àmakya tà títi dhi ki 'o bwà.» Bàti, kònini. Di, tà títi nda ì kitswá àyikya àmi ki ledé ko. Má adrè tàá dhi: «Má kitswá tà títi dhi ki 'o bwà.» Di, má kitswá mána áma tayí tà dré atólé í pálé dhi ko.

¹³ Mì adrè kpà tàá dhi: «Gíká bhà mányàngá 'a dré. Bhà kpà 'a mányàngá

* 5:12-13 5:12-13 A kònò Dùtèrònómè 17:7.

dré.» Kòdhi bàti. Di, Gĩká ni ngá nda ki tà 'o akílé rìti. Kàdré rúbhá ni tà sè dhi, Mírĩ Gĩká bhà rúbhá à kàdréro ndòtò tà 'o ásà dhi bvó ko. Be ró dhi, bhà ina rúbhá nda à kàdréro áyi tà 'o ásà be dhi bvó. Mírĩ adré kpà rúbhá nda ni líkí nì. ¹⁴ Gĩká tingá tá Mírĩ Yésu ni rúbhá dràdrà lésè áyi rĩnyí sè. A ni kókpà àma ki rúbhá ki tingá dràdrà lésè kònini.

¹⁵ Mì nì ko tàle dhi, àmi ki rúbhá i Krísto ni rúbhá ni kígá 'i dhi? Di má ni tsì àma rúbhá adrélepi Krísto àdhyà ró dhi ni amú tòkó zàràbhù ni rúbhá be bwà? Tàdzí ko! ¹⁶ Mì nì ko tàle dhi, dhyà adrélepi ru amú tòkó zàràbhù be dhi, ì atsá rúbhá àlo ró akódhi be dre dhi? Tàko ko, Gĩká ni Kúlí adré tàá dhi: «Áyi rìti dhi ki atsá rúbhá àlo ró.»* ¹⁷ Di, dhyà adrélepi ru amú Mírĩ be dhi, ì atsá ngá àlo ró akódhi be Tirí na dre.

¹⁸ Lè mì kàdré lapálé ndòtò tà sílèsè! Tàkonzì àruka títi móndí dré adréle 'òle dhi i, adré 'òá áyi rúbhá rú ko. Di, dhyà ángùdhi adrélepi ndòtò tà 'o dhi, adré tàkonzì nda ni 'o áyi tàndi ni rúbhá rú. ¹⁹ Mì nì ko tàle dhi, àmi ki rúbhá Tirí Lólo ni tépelò 'i dhi? Tàko ko, Gĩká fè àmi dré Tirí Lólo nda adréle àmi léna. Àmi ki rúbhá àmi ki tàndi kya 'i ko. ²⁰ Tàko ko, Gĩká gĩ àmi làgí kàdrì sè dre. Di ásà dhi, mì kàdré lindrì fe Gĩká dré àmi ki rúbhá sè.

7

Lámó ni tà

¹ Kàdré ina tà mì dré lízilé má tí àmi ki wárágà le dhi ki tà sè dhi, dóro ni agó dré tòkó mòle ko dhi. ² Di, kitswázó ndòtò tà 'o ko dhi, lè àgo àlo àlo títi dhi ì kàdré áyi ki tàndi ki tòkó íbe, ìndì tòkó àlo àlo títi dhi ì kàdré áyi ki tàndi ki àgo íbe. ³ Lè agó kàdré áyi rúbhá logá áyi tòkó dré ko. Kókpà kòdhi tíni, lè tòkó kàdré áyi rúbhá logá áyi agó dré ko. ⁴ Tòkó ni rúbhá ngbà 'í akódhi ni tàndi àdhyà 'i ko. Be ró dhi, akódhi ni rúbhá nda kókpà agó ni àdhyà 'i. Kókpà kòdhi tíni, agó ni rúbhá ngbà 'í akódhi ni tàndi àdhyà 'i ko. Be ró dhi, akódhi ni rúbhá nda kókpà tòkó ni àdhyà 'i. ⁵ Mì kàdré di ru ga àmi kòfalésè rúbhá ni tà sè ko, kàdré ngbà 'í lókyá mì dré ru yizo àmi ki fèzo adréle tà ta Gĩká be dhi 'á ko dhi. Di lókyá nda kòlavú dre dhi, mì kògò adréle ru amú, Sàtánà kòkitswá ró àmi ki tabhì litílé àmi ki lovó rúbhá àdhyà sè ko dhi bvó. ⁶ Má adré tà kòdhi ni ta ngóro tòlì bhàle àmi dri dhi tíni ko. Be ró dhi, má fè mána láti àmi dré adrézó tà 'o. ⁷ Má mìlèsè dhi, dóro ni tá móndyá títi dhi ì dré lámó mòle ko má tíni dhi. Di, Gĩká lanzí tà tani twátwa dhi i móndí àlo àlo títi dhi i dré. Dhyà àlo tà tani àlo dhi íbe. Dhyà àzya tà tani àzya dhi íbe.

⁸ Kàdré móndyá mobhá ko dhi i tàyítòkó íbe dhi ki tà sè dhi, má adré tàá dhi, dóro ni ì dré ngbú adréle kònini má tíni dhi. ⁹ Di, ì kòkitswá rúbhá lovó mvo bwà ko dhi, lè ì kòmo àyikya lámó. Tàko ko, lámó mòle dhi dóro lavúlé, rúbhá lovó tayílé adréle àtsi ró dhi rúsè.

¹⁰ Kàdré móndyá mobhá dhi ki tà sè dhi, má adré tàá kònini (má adré di tàá ma ko, Mírĩ adré tàá nì): Lè tòkó kònga áyi agó kandrásè ko. ¹¹ Di, kò'o kònini dhi, kògò agó àzya mo ko, be swá dhi, kògò ru amú áyi agó be. Adré kpà leá dhi, agó kòtingá áyi tòkó ko.

¹² Àmi àruka títi dhi i dré dhi, má adré tàá kònini (má adré tàá ma, Mírĩ adré tàá nì ko): Agó àlo Yésu ni ka'ilepi dhi kàdré tòkó ka'ilepi ko dhi íbe gò, tòkó nda dré adrézó leá adréle agó nda be dhi, lè agó nda kòtingá tòkó nda ko. ¹³ Kókpà kòdhi tíni, tòkó àlo Yésu ni ka'ilepi dhi kàdré agó ka'ilepi

* 6:16 6:16 A kònò Kidhoma 2:24.

ko dhi íbe gò, agó nda dré adrézó lèá adrélé tòkó nda be dhi, lè tòkó nda kòtayí agó nda ko. ¹⁴ Tàko ko, Giká bhà agó ka'ilepi ko nda twá adrélé ina ró, akódhi ni tòkó Yésu ni ka'ilepi nda ni tà sè. Kókpà kòdhi tíni, Giká bhà tòkó ka'ilepi ko nda twá adrélé ina ró, akódhi ni agó Yésu ni ka'ilepi nda ni tà sè. Kònò kàdré tá kònini ko dhi, àyi kì ànzi kì tá adré móndí bhàle twá Giká dré dhi i ró ko. Di, tà bàti ró dhi, ànzi nda i àyikya móndí lólo Giká àdhya 'i.

¹⁵ Di, dhya ka'ilepi ko dhi kàdré ina lèá ru lanzíle áyi àzya Yésu ni ka'ilepi dhi be dhi, à kòtayí akódhi lile. Akódhi nda kòlì làsú be kònini dhi, à atrì àzya ni Yésu ni ka'ilepi dhi tòlì làmó àdhya lésè, kàdré agó 'i yà, kó ngalè tòkó 'i yà dhi. Angyá ko, Giká azí àmi adrélé tà kàdrìkàdrì íbe. ¹⁶ Kòdhi íbe dhi, mi, tòkó Yésu ni ka'ilepi ni, mí nì ngalè mí ni àmi agó ni tidrí yà dhi ko. Kókpà kòdhi tíni, mi, agó Yésu ni ka'ilepi ni, mí nì ngalè mí ni àmi tòkó ni tidrí yà dhi ko.

Adrema ngóro mì dré tá adrélé Giká dré àmi kì azirà'a dhi tíni dhi

¹⁷ Kàdré ngbà 'i tà kòdhi 'i ko dhi, lè àmi àlo àlo títi dhi i mì kàdré adrélé ngóro Mírì dré fèle àmi dré dhi tíni, ìndì ngóro mì dré tá adrélé Giká dré àmi kì azirà'a dhi tíni. Má adré tòlì kòdhi ni fe Èkèlézyà títi i dré kòdhya.

¹⁸ Di dhya àlo kàdré móndí lwàle dhi 'i Giká dré tá akódhi ni azirà'a dhi, akódhi nda kàdré ngbú adrélé kònini. Dhya àlo kàdré móndí lwàle ko dhi 'i Giká dré tá akódhi ni azirà'a dhi, akódhi nda kò'o i lwàle ko. ¹⁹ Dhyá kì lwàma ìndì dhyá kì lwàma ko dhi, tà tàko 'i. Tà kàdrì dhi ngbà 'i Giká ni tòlì kì ka'ima 'òle dhi 'i. ²⁰ Lè àmi àlo àlo títi dhi i mì kàdré adrélé ngóro mì dré tá adrélé Giká dré àmi kì azirà'a dhi tíni. ²¹ Di mí kàdré màràbà 'i Giká dré tá àmi azirà'a dhi, mí kòtayí àmi togó adrélé lanzíle tà nda sè ko. Di, mí kòkìswá atsálé móndí trìle dhi ró bwà dhi, mí kò'o mína kònini. ²² Tàko ko, dhya adrélépi tá màràbà ro Mírì dré akódhi ni azirà'a dhi, atsá ina móndí trìle Mírì àdhya ró. Kókpà kòdhi tíni, dhya adrélépi tá màràbà ro ko Mírì dré akódhi ni azirà'a dhi, atsá ina màràbà Krísto àdhya ró. ²³ Giká gì àmi làgì kàdrì sè. Mì kòtayí dì àmi atsálé màràbà móndí kya ró dhi ko. ²⁴ Di áma adrúpi i, lè àmi àlo àlo títi dhi i mì kàdré adrélé Giká kandrà ngóro mì dré tá adrélé dré àmi kì azirà'a dhi tíni.

Móndyá mobhá ko dhi kì tà, tàytòkó kya íbe dhi i

²⁵ Kàdré móndyá mobhá ko dhi kì tà sè dhi, má kisú tòlì Mírì vélésè ko. Di, má adré mána tà kisùle kònidhi ni fe ngóro móndí kitswálepì adrélé ka'ile, Mírì dré áyi togó dóro tadhálé drá dhi sè dhi tíni. ²⁶ Kizà mà dré adrélé nyàle lókyá ándrò kòndi sè dhi sè dhi, má adré kisúá dhi, dóro ni mì dré adrélé dhu rè ngóro mì dré adrélé dhi tíni dhi. ²⁷ Mì kàdré tòkó íbe dhi, mí kòndà láti tòkó nda ni tingázó dhi ko. Mì kàdré tòkó àko dhi, mí kòndà tòkó mòle dhi ko. ²⁸ Di, mí kòmo tòkó dhi, mí 'o mína tàkonzì 'i ko. Kókpà kòdhi tíni, kyánzi mòlepi rè ko dhi kòmo dhi, akódhi 'o tàkonzì 'i ko. Di, móndyá adrèbhá ru mo dhi i, tà ni adré àyi kì drì nya rä. Má adré mána àmi kì le apálé tà nda i sílèsè.

²⁹ Áma adrúpi i, má adré lèá tàle dhi, tayí ngbà 'i lókyá tsà. Kidhólé nyànomvá dhi, lè àgo adrèbhá tòkó íbe dhi i kàdré Giká ni tà 'o ngóro àyi tá tòkó àko na tíni. ³⁰ Móndyá adrèbhá ngòle dhi i kàdré tà 'o ngóro i adré tá ngòle ko na tíni. Móndyá adrèbhá lenzélé dhi i kàdré tà 'o ngóro i adré tá lenzélé ko na tíni. Móndyá adrèbhá ngá gì dhi i kàdré tà 'o ngóro ngá nda i tá àyikya 'i ko na tíni. ³¹ Móndyá adrèbhá tà 'o ngá bvò kòndi àdhya

ì sè dhi ì kàdré tà 'o ngóro àyi tá ngá nda ki lovó íbe ko na tíni. Tàko ko, bvò mà dré nìle kònìdhi adré akílé akíakí.

³² Má adré leá dhi, mì kàdré tà adrézó togó bha lanzìle dhi íbe ko. Agó mòlepi ko dhi adré áyi togó bha Mírì ni tà dri, adrézó kisùá ngalè í ni kitswá Mírì ni togó 'o kinílé ngíni ya dhi. ³³ Dì, agó mòlepi dhi adré ína áyi togó bha tà bvò kòndi àdhya ì dri, adrézó kisùá ngalè í ni kitswá áyi tòkó ni togó 'o kinílé ngíni ya dhi. ³⁴ Dì tà dré adréle lèle 'òle dhi ì lanzì ru 'a be rì. Kókpà kòdhi tíni, tòkó mòlepi ko dhi ìndì kyánzi mòlepi rè ko dhi, ì adré àyi kì togó bha Mírì ni tà dri, ì kàdréro lólo rúbhá ni tà sè ìndì togó ni tà sè akódhi kandra be dhi bvó. Dì, tòkó mòlepi dhi adré ína áyi togó bha tà bvò kòndi àdhya ì dri, adrézó kisùá ngalè í ni kitswá áyi agó ni togó 'o kinílé ngíni ya dhi. ³⁵ Má adré tà kòdhi kì ta kitswázó tà lanzì bha àmi dri ko, be ró dhi, kitswázó àmi kì ledé, mì kàdréro tà kitswábhá Mírì mílèsè dhi kì 'o, adrézó tròle akódhi ni tà rú togó wáyi sè.

³⁶ A kòzì tòkó agó àlo dhi dré gò, agó nda dré adrézó kisùá dhi, í adré tà 'o tòkó nda rú dóro ko áyi lovó rúbhá àdhya sè gò, dré adrézó tòkó nda ni le mòle dhi, lè ì kòmo ru ngóro dré adréle lèle dhi tíni. Akódhi kò'o kònìni dhi, 'o tàkonzì 'i ko. ³⁷ Dì, agó nda kònì dóro tàle dhi, í lè tòkó nda ni mòle ko, ngóro tà bhàle í dri dhi tíni ko, be ró dhi, ngóro tà í dré lèle 'òle dhi tíni gò, dré kitswázó áyi lovó rúbhá àdhya ni mvo bwà dhi, akódhi 'o dóro làmó mòzo ko. ³⁸ Dì ásà dhi, agó tòkó zìle drá dhi ni mòlepi dhi, 'o dóro. Dì, agó tòkó zìle drá dhi ni mòlepi ko dhi 'o ína dóro lavúlé.

³⁹ Tòkó àlo dhi ni agó kàdré dhu rè lídrì íbe dhi, lè ì kàdré ngbú adréle agó nda be. Dì, akódhi ni agó kòdrà dhi, akódhi ni kitswá ína agó ángùdhi dré lèle dhi ni mo, kàdré móndí Mírì àdhya 'i dhi. ⁴⁰ Dì, má adré mána kisùá dhi, akódhi ni adré arí íbe lavúlé, kàdré dhu rè ngóro dré adréle dhi tíni dhi. Má adré kpà kisùá dhi, má adré àmi kì drì ta tògyá Giká ni Tírì àdhya sè.

8

Mányàngá fèle giká tàko ì dré dhi ni tà

¹ Kàdré manyàngá fèle giká tàko ì dré dhi ni tà sè dhi, má adré tàà kònìni: Mà nì tàle dhi, àma títi dhi ì tà nìni íbe dhi be. Tà nìni adré móndí kì 'o avóle drìkàdrì sè. Dì, lèle adré ína móndí kì timbà àyi kì tà ka'ika'i na. ² Dhya ángùdhi adrélepi kisùá dhi, í nì tà be dhi, nì ína tà ngóro dré kitswále í kònì dhi tíni rè ko. ³ Dì, dhya adrélepi Giká ni le dhi, Giká nì akódhi nda kòdhya.

⁴ Kàdré dì manyàngá fèle giká tàko ì dré dhi ni nyàma ni tà sè dhi, mà nì tàle dhi, giká tàko bvò àdhya ì tà tàko 'i dhi be. Mà nì kpà, Giká ngbà 'í àlo kwákwá dhi be. ⁵ Bàti, móndí àruka ì adré àyikya giká tàko bhù na ìndì bvò dri dhi kì zi giká ro. Tàko ko, giká ì bí, ìndì mírì ì bí. ⁶ Dì, tágba dré adrézó kònìni dhi, àma dré dhi, Giká ngbà 'í àlo kwákwá. Akódhi nda àma kì Atá ngá títi dhi kì bhàlepi, ìndì mà dré adrézó lídrì íbe drá dhi 'i. Mírì kókpà 'í àlo kwákwá. Akódhi nda Yésu Krísto ngá títi dhi kì bhàzo ásà, ìndì mà dré adrézó lídrì íbe ásà dhi 'i.

⁷ Dì, móndyá títi dhi ì nì àyikya tà nda kòdhi ì ko. Móndí àruka ì adré rè dhu ru su giká tàko kì tà íbe. Ayi nda ì kàdré manyàngá fèle giká tàko ì dré dhi ni nya dhi, ì adré nòá ngóro manyàngá giká tàko kya ró. Dì àyi kì tà ka'ika'i yàyà dhi sè dhi, àyi kì togó adré àyi kì arókì gò, ì dré adrézó kisùá dhi, ì 'o àyi atsále ndì ró Giká kandra dre. ⁸ Tà bàti ró dhi, manyàngá

adré ína àma ki 'o atsálé ànyi Gìká làga dhi nì ko. Gba mà kònya yà dhi, kó ngalè mà kònya ko yà dhi, tà nda adré tà dóro 'o àma dré ko.

⁹ Dì, mì dré nìle mì kitswá àmìkya ngá tíí dhi ki nya bwà dhi sè dhi, mì kònò dóro, tà nda kàtsáró tà mì dré adrézó mómíí tà ka'ìka'í íbe yàà dhi ki 'o ledhéle tàkonzì na dhi ró ko. ¹⁰ Tàko ko, dhya àlo tà íbe yàà dhi kònò mì adrélépi tà nìní íbe dhi adrérà'a ngá nya gìká tàko nì tépelò na dhi, tà nda nì zakó tsì akódhi nda nì togó se adrélé mányàngá fèle gìká tàko i dré dhi nì nya? ¹¹ Asà dhi, mí adré ámi adrúpi tà íbe yàà indì Krísto dré drázo ásà dhi nì tà ka'ìka'í kizá ámi tà nìní nda sè. ¹² Mì kàdré tàkonzì 'o àmi kì adrúpi i rú, adrézó àyi kì tà ka'ìka'í yàà dhi kì kizá làsú be kònìni dhi, mì adré àmìkya tàkonzì 'o Krísto nì tàndi rú. ¹³ Asà dhi, ngá má dré adrélé nyàle dhi kàdré áma adrúpi nì 'o dhèle tàkonzì na dhi, má kitswá gòle véle zà nya ko, má kògòró akódhi nì 'o dhèle ko.

9

Pólò gà ngá kisúle Rúbí Tani nì longoma nì tà sè

¹ Má kitswá mána tà adrèbhá dóro má mìlésè dhi ki 'o bwà ko? Ma mána àpóstolò 'i ko? Má nò àma kì Mírì Yésu áma mì sè ko? Àmi àzì má dré 'òle Mírì nì tà sè dhi nì lò'wa 'i ko? ² Tágba mómíí àruka i kàdré áma no ngóro àpóstolò ro ko yà dhi, ma àpóstolò 'i àmi dré. Tàko ko, mì dré adrélé Mírì Yésu na dhi sè dhi, mì adré àzì má dré 'òle àpóstolò ro dhi nì tadhá ngádra 'á dhi àmi.

³ Tà má dré adrézó áma tàrá ga ásà mómíí adrèbhá áma ndrì dhi i tí dhi i, tà kònì 'i: ⁴ Mà kitswá tsì adrélé ngá kisú nyàle indì mvùle àzì mà dré adrélé 'òle dhi sè bwà ko? ⁵ Mà kitswá tsì tòkó Yésu nì ka'ìbhá dhi kì do mòle, adrézó tatsìlé àyi íbe ngóro àpóstolò àruka kya tìni, Mírì nì adrúpi kya tìni, indì Pèteró àdhya tìni dhi ko? ⁶ Adré tsì leá dhi, àma Bàránàbà be dhi i, mà kàdré ngbà 'í àzì 'o àma kì tàndi kì drígá sè làfa kisúzó dhi àma? ⁷ Adhi adré sòdá àzì 'o àyi tàndi nì làfa sè dhi nì? Adhi adré ngá kidhí gò, adrézó lò'wa nì nì nya ko dhi nì? Adhi adré kà'wá líkí gò, adrézó bàsú nì nì mvu ko dhi nì?

⁸ Mì adré kisúá dhi, má adré tà kòdhi kì ta ngóro mómíí i dré adrélé kisúle dhi tìni? Mósè nì tátrítrí kúlí adré kókpà tàá kònìni ko? ⁹ Tàko ko, Mósè nì tátrítrí kúlí nda adré tàá dhi: «Tí dré adrérà'a lò'wa ató zìle dhi 'á dhi, à kòdrò ti nì ngá nyàle dhi nì logázó drá ko.»* Kòdhi Gìká adré ngbà 'í tí kì tà kisú kòdhya? ¹⁰ Adré zakó tsì tà nda nì ta àma kì tà sè? Tà bàti ró dhi, à tsì tà nda àma kì tà sè. Tàko ko, adré leá dhi, dhya adrélépi amvú 'a dhi i dhya adrélépi ngánò tswa dhi be dhi, i kàdré 'òá adrézó mì bha lànyá kisúzó àyikya ró. ¹¹ Mà kòrì kòrì Tirí Lólo àdhya àmi kòfalé 'í dhi, mà kitswá tsì ngá bvò àdhya kì kisú àmi drígàsè ko?

¹² Mómíí àruka i kàdré rìnyí íbe kitswázó ngá kisú àmi drígàsè 'í dhi, àma àmakya rìnyí íbe àyikya kì lavú ko? Dì, tágba dré adrézó kònìni dhi, mà 'o tà àmi kòfalé rìnyí nda sè ko. Be ró dhi, mà adré àmakya tà tíí dhi kì mvo, mà kòkìkírò Rúbí Tani Krísto àdhya nì longoma ko.

¹³ Mì nì ko tàle dhi, dhya adrèbhá àzì 'o tépelò na dhi i adré ngá fèle tépelò nda na dhi kì àmbí kisú nyàle dhi? Dhya adrèbhá tà 'o àlètàrì kandrà dhi i adré kpà ngá fèle àlètàrì nda dri dhi kì àmbí kisú.† ¹⁴ Kókpà kòdhi tìni, Mírì Yésu fè tòlí tàzoá dhi, mómíyá adrèbhá Rúbí Tani longó dhi i kàdré ngá kisú àyi kì lídrì dré Rúbí Tani nì longoma nda sè.‡

* **9:9** 9:9 A kònò kpà Dùtèrònómè 25:4; 1 Tímòtéyò 5:18. † **9:13** 9:13 A kònò Lèvitikè 6:9, 19; Dùtèrònómè 18:1-3. ‡ **9:14** 9:14 A kònò Mátáyò 10:10; Lúká 10:7.

¹⁵ Di, má 'o mána tà rinyí nda sè àlomvá ko. Má adré kpà tà kòdhi ki tisi, àmi ki togó asézó ngá fe má dré dhi bvó ko. Má mìlésè dhi, dóro ni tá má dré dràle kitswálé ngá zi àmi tí ko dhi! Dhya àlo kitswá tà má dré adrézó áma afà ásà kòdhi ni tingá má vélésè ko! ¹⁶ Tà bàti ró dhi, má kàdré Rúbí Tani longó dhi, má kitswá mána áma afà tà nda sè bwà ko. Tàko ko, Giká bhà àzì nda má drígá nì, má kàdréro 'òá be dhi bvó. Kònò kizà ni tá adré áma ngá 'i, má kàdré tá Rúbí Tani nda ni longó ko dhi! ¹⁷ Kònò má kòkipè tá àzì nda 'òle ma dhi, má ni tá làgí kisú ásà. Di, Giká dré àzì nda ni bhàle má drígá nì dhi sè dhi, má adré ngbà 'í àzì bhàle má drígá nda ni 'o kòdhya. ¹⁸ Má ni di àdho làgí kisú àzì nda sè kòdhya? Áma làgí, adrema Rúbí Tani má dré adrélé longolé àngyá dhi ni longó dhi 'i. Ásà dhi, má adré longóá ngá zi àko ró, tágba má dré adrézó rinyí ìbe kitswázó ngá kisú àzì nda sè dhi.

¹⁹ Gba má dré adrézó dhya àlo ni màrábà 'i ko dhi, má 'o ma adrélé mónnyá títi dhi ki màrábà ro, kitswázó mónní bí dhi ki adrí Krísto ni ka'í dhi bvó. ²⁰ Di Yúdà ànzì ĩ kòfalé dhi, má 'o ma adrélé Yúdà ànzì nda ĩ tíni, kitswázó àyi ki adrí Krísto vélé dhi bvó. Mónnyá adrébhá Mósè ni tátrítrí kúlí zàle dhi ĩ kòfalé dhi, má 'o ma adrélé àyi tátrítrí kúlí zàle nda ĩ tíni, tágba má dré adrézó tátrítrí kúlí zàle ko dhi, má kòkitswáro àyi ki adrí Krísto vélé be dhi bvó. ²¹ Mónnyá adrébhá tátrítrí kúlí àko dhi ĩ kòfalé dhi, má 'o ma adrélé àyi tátrítrí kúlí àko nda ĩ tíni, kitswázó àyi ki adrí Krísto vélé dhi bvó. Kòdhi adré tàá dhi, ma Giká ni tátrítrí kúlí zàle ko dhi ko. Be ró dhi, ma mána Krísto ni tátrítrí kúlí zàle. ²² Mónnyá tà ka'ika'í ìbe yàya dhi ĩ kòfalé dhi, má 'o ma adrélé yàya àyi nda ĩ tíni, kitswázó àyi ki adrí Krísto vélé dhi bvó. Di mónnyá títi dhi ĩ kòfalé dhi, má 'o ma adrélé àyi àlo àlo títi dhi ĩ tíni, adrélé láti títi dhi ki nda kitswázó àyi ki àruka ki tidrí dhi bvó. ²³ Má adré tà títi nda ki 'o Rúbí Tani ni tà sè, mà kòkisúro tà tani ásà túmání mónní àruka bí dhi ìbe be dhi bvó.

²⁴ Mì nì ko tàle dhi, mónní ĩ kàdré angú ra dhi, àyi títi dhi ĩ adré ràle, di, ngbà 'í àyi ki àlo adré làgí kisú nì dhi? Di mì kàdré àmikya angú ra kitswázó làgí kisú dhi bvó. ²⁵ Mónnyá títi adrébhá ru pfu lavi na dhi ĩ adré tà bí dhi ki mvo, àyi ki rúbhá ki 'òzo atsálé tòmbatòmba. † adré 'òá kitswázó kúlá adrélépi ñwàle ñwanwà dhi ni kisúzó kòdhya. Di, mà adré àmakya 'òá kitswázó kúlá kitswálépi ñwàle bwà ko dhi ni kisúzó kòdhya. ²⁶ Di ásà dhi, má adré mána angú ra wàyá ro ko. Mà kàdré ru pfu mónní àzya be dhi, má adré akódhi ni tisi wàyá ro ko. ²⁷ Di, má adré mána áma rúbhá 'o atsálé tòmbatòmba, adrézó bhàá áma rinyí zàle, má kònì dra Rúbí Tani longó mónní àruka ĩ dré dhi, à kòkitswáro làgí logá má dré ko.

10

Tà 'òma Ìsèrèlè ànzì kya tíni ko dhi

¹ Áma adrúpi ĩ, má lè mì kòtivì ko tàle dhi, Mósè ni lókyá 'á dhi, áma ki tábhí títi dhi ĩ atsi tá ndùrùku zàlésè gò, ĩ dré lavúzó yíandre 'ásè dhi.* ² Di ndùrùku nda na ìndì yíandre nda na dhi, ĩ kisú tá bàtísimò, ru amúzó Mósè be. ³ Ayi títi dhi ĩ nya tá mányàngá àlo angálépi Giká vélésè dhi kòdhya. ⁴ † mvu tá kpà yí àlo angálépi Giká vélésè dhi kòdhya. Tàko ko, ĩ adré tá yí adrélépi apfòle kírà angálépi Giká vélésè gò adrélé àyi ki lebé dhi lésè dhi ni mvu.† Kírà nda tá Krísto 'i. ⁵ Tágba dré tá adrézó kònìni dhi, mónní bí àyi kòfalé dhi ki tà tá dóro Giká mìlésè ko gò, ĩ dré todràzo duku na.

* **10:1** 10:1 A kònò Pfòma 13:21-22; 14:19-29 † **10:4** 10:4 A kònò Ngá nàma 20:8-11.

⁶ Di tà nda kòdhi ì atsó tá àyi rú kònìni kitswálé tà tadhá àma dré, mà kàdréro tà kònzi ki lovó bha àyikya tíni ko. ⁷ Mì kàdré di gíkà tàko ki lindrì bha àyi ki àruka kya tíni ko. Ngóro tisìle Gíkà ni Kúlí na dhi tíni: «Móndí ì lírí tá adrélé ngá nya ìndì ngá mvu gò, ì dré ngàzo adrélé làrí to gíkà tàko ì kandrà.» ‡ ⁸ Mà kàdré ndòtò tà 'o àyi ki àruka kya tíni ko. Tàko ko, àyi ngùlù-nyadhi-àlo-drì-na nda ì todrà tá kítú àlo sè. § ⁹ Mà kàdré Krísto ni tabhì àma ki tàkonzì sè àyi ki àruka kya tíni ko. Tàko ko, nì títí tá àyi nda ì todràle dhi kòdhya.* ¹⁰ Mì kàdré kpà ngùrùngùrù ta àyi ki àruka kya tíni ko. Tàko ko, ángéló adrélépi dràdrà fe dhi tupfú tá àyi nda ì todràle dhi kòdhya. †

¹¹ Tà nda kòdhi ì atsó tá àyi rú kitswázó tà tadhá àma dré. A tisì kpà tà nda ì kitswázó àma adrèbhá lídrì ìbe lókyá kùdù kònìdhi 'á dhi ki kodzó dhi bvó. ¹² Asà dhi, mì kàdré kisúá dhi mì adrè àmi ki totó tātā dhi, mì kònò dóro, mì kòdheró ko! ¹³ Tà twá adrè àmi ki tabhì tà adrèbhá móndyá títi dhi ki tabhì dhi ì rúsè ko. Gíkà kitswá kpà adrélé ka'ìle togó wáyi sè. Kitswá àmi ki tayí tà dré tabhìle àmi ki rìnyí lavúzó dhi ko. Di, tà dré adrèrà'a àmi ki tabhì dhi 'á dhi, a ni láti nzi àmi dré kitswázó lapalé tíásà, mì kòkitswáro togó tsi be dhi bvó.

Gíkà tàko ki lindrì bhàma ko dhi

¹⁴ Di àma arúpi má dré lèle tò ni ì, mì kàdré lapalé gíkà tàko ki lindrì bhàma ni tà sílèsè. ¹⁵ Má adrè tà kòdhi ki ta àmi, móndí tògya ró dhi ì dré. Di àmi ki tàndì, mì kòtabhì tà má dré adrélé tàle nda ì, nìzoá ngalè tà nda ì tà bàti 'i yà dhi. ¹⁶ Mà dré adrèrà'a mányàngá Mírì àdhyà ni nya dhi 'á dhi, mà kàdré kópò adó, adrézó tà tani zi Gíkà tí dríá gò, adrézó mvuá dhi, mà adrè zakó tsì àma ki amú Krísto ni kàrì be? Mà kàdré kpà mápà tojò nyàle dhi, mà adrè zakó tsì àma ki amú Krísto ni rúbhá be? ¹⁷ Mápà nda dré adrélé ngbà 'i àlo dhi sè dhi, àma zyandre dhi ì, mà atsó rúbhá àlo ró. Angyá ko, mà adrè títi mápà àlo nda ni nya kòdhya.

¹⁸ Mì kisù rè Ìsèrèlè ànzi ki tà ká. I kàdré ngá fèle mòbòmà ro àlètàrì dri dhi ki nya dhi, ì adrè zakó tsì àyi ki amú Gíkà àlètàrì nda ni bhàzo drá dhi be? ¹⁹ Má adrè leá tàle dhi, ngá fèle gíkà tàko ì dré dhi, tà kàdrì 'i dhi ko. Gíkà tàko ì kpà tà kàdrì 'i ko. ²⁰ Di, à kàdré ngá fe mòbòmà ro gíkà tàko ì dré dhi, à adrè fèá tirí kònzi ì dré, Gíkà dré ko. Má adrè di leá dhi, mì kàmú ru tirí kònzi ìbe àlomvá ko. ²¹ Mì kitswá adrélé kópò Mírì àdhyà ni mvu, adrézó kókpà kópò tirí kònzi kya ni mvu dhi bwà ko. Mì kitswá adrélé mányàngá Mírì àdhyà ni nya, adrézó kókpà mányàngá tirí kònzi kya ni nya dhi bwà ko. ²² Kòdhi mà adrè tsì Mírì ni togó le 'òle aswálé? Ama tsì rìnyí ìbe akódhi àdhyà ni lavú?

Tà títi dhi ki 'òma lindrì fèzo Gíkà dré dhi

²³ Mì adrè tàá dhi: «Mà kitswá tà títi dhi ki 'o bwà.» Bàti, kònìni. Di, tà títi nda ì kitswá àyikya àmi ki ledé ko. «Mà kitswá tà títi dhi ki 'o bwà.» Di, tà títi nda ì kitswá àyikya móndí ki timbà àyi ki tà ka'ika'ì na ko. ²⁴ Lè mì kàdré tà dóro nda kisúlé àmi ki tàndì ì dré ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà dóro nda àmi ki àzya ì dré.

²⁵ Mì kàdré ngá títi adrélé lagilé ngá lagirà na dhi ki ka'ì nyàle. Di, mì kàdré àmikya ngá nda ki tà lízi ko, tà nda kàròkìró àmi ki togó ko dhi bvó.

‡ **10:7** 10:7 A kònò Pfòma 32:6. § **10:8** 10:8 «Ngùlù-nyadhi-àlo-drì-na» kònìdhi: 23.000. A kònò Ngá nàma 25:1-18 * **10:9** 10:9 A kònò Ngá nàma 21:5-6 † **10:10** 10:10 A kònò Ngá nàma 17:6-14

26 Tàko ko, Giká ni Kúli adré tàá dhi: «Bvò i ngá títi lá dhi íbe dhi i, Mírì àdhya 'i.»‡

27 Dhya àlo Yésu ni ka'ilepi ko dhi kòzi àmi ngá nya gò, mì dré ka'izoá lile dhi, mì kònya ngá títi bhàle àmi kandrà dhi i. Di, mì kòlizi àmikya ngá nda ki tà ko, tà nda kàrókìró àmi ki togó ko. 28 Di, dhya àlo kòtà ína àmi dré dhi, «Kònìdhi ngá fèle g'iká tàko dré dhi 'i» dhi, mì kònya ko, dhya tà nda ni tàlepi àmi dré dhi ni tà sè, ìndì tà nda kàrókìró móndí ni togó ko sè. 29 Má adré àmi ki togó ni tà ta kòdhya ko. Be ró dhi, má adré mána dhya àzya nda ni togó ni tà ta kòdhya. Di à ni kitswá liziá dhi: «À adré tà má dré adrélé nòle dóro dhi ki logá má dré dhya àzya ni togó ni tà sè àdho tà sè? 30 Má kàdré mána àwoyà ta Giká dré gò adrézó ngá nya dhi, à adré tà ta kònzì má rú ngá má dré àwoyà fèzo ásà nda sè àdho tà sè?»

31 Di mì kàdré ngá nya yà, ngá mvu yà, kó ngalè tà ángudhi ni 'o yà dhi, mì kàdré tà nda ki 'o títi kitswázó lindrì fe Giká dré dhi bvò. 32 Mì kò'o tà àlo kitswálepì móndí ki 'o ledhéle tàkonzì na dhi ko, àyi nda ì kàdré Yúdà ànzì 'i yà, móndí sùrú twá ro dhi 'i yà, kó ngalè móndí Èkèlézyà Giká àdhya lé dhi 'i yà dhi. 33 Mì kàdré tà 'o mána tìni. Má adré tà títi dhi ki 'o, áma tà kàdréró dóro móndyá títi dhi i mìlésè. Má adré tà dóro nda kisulé áma tàndi dré ko. Be ró dhi, má adré mána tà dóro nda móndí zyandre dhi i dré, ì kòkitswáró lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú be dhi bvò.

11

1 Mì kàdré tà 'o mána tìni, ngóro áma tàndi má dré adrélé tà 'o Krísto àdhya tìni dhi tìni.

Ago ki tà tòkò íbe lísámbò na dhi

2 Má adré àmi ki tà bha kuru, mì dré adrélé ngbú áma tà kisù dhi sè, ìndì mì dré adrélé tròle tà má dré tadhále àmi dré dhi i rú dhi sè.

3 Di, má adré mána leá mì kònì dhi, àgo títi dhi ki drì Krísto 'i, tòkò ni drì agó 'i, ìndì Krísto ni drì Giká 'i. 4 Di lísámbò na dhi, agó àlo dhi kòndrà ngá í dri gò, adrézó tà zi Giká tí yà, kó ngalè adrézó Giká ni kúli longó pròfètà àdhya tìni yà dhi, agó nda adré ína kanyò fe Krísto dré.* 5 Di tòkò àlo dhi kòndrà ngá í dri ko gò, adrézó tà zi Giká tí yà, kó ngalè adrézó Giká ni kúli longó pròfètà àdhya tìni yà dhi, tòkò nda adré ína kanyò fe áyi agó dré. Tàko ko, sù ngóro tòkò nda rè tá áyi drìbhí rèrè na tìni. 6 Tòkò kòndrà ngá í dri ko dhi, dóro ni tá dré áyi drìbhí rèle rèrè dhi. Di, tòkò ni drìbhí rèma yà, kó ngalè akódhi ni drìbhí fàma yà dhi kàdré kanyò fe drá dhi, lè akódhi kàdré áyi drì ndràndrà. 7 Di, adré leá dhi, agó kòndrà ína áyi drì ko. Tàko ko, Giká bhà agó làsú be í tìni, ìndì agó adré Giká ni mìlanzilanzì tadhá. Di, tòkò adré ína agó ni mìlanzilanzì tadhá. 8 Angyá ko, Giká 'o tá agó apfòle tòkò lésè ko. Be ró dhi, 'o ína tòkò apfòle agó lésè. 9 Kòdhi íbe dhi, Giká bhà tá agó tòkò dré ko. Be ró dhi, bhà ína tòkò agó dré. 10 Tà nda sè dhi, ìndì ángélo ki tà sè dhi, lè tòkò kàdré áyi drì ndra tadházóá dhi, ì agó zàle dhi.

11 Di, tágba kònìni dhi, Mírì na dhi, tòkò ni tà kitswá adrélé be dhi agó ni tà àko ko. Agó ni tà kitswá kpà adrélé be dhi tòkò ni tà àko ko. 12 Tàko

‡ 10:26 10:26 A kònò Longó Ĩ 24:1. * 11:4 11:4 Giká ni Kúli tisìle Girìkì ti sè dhi adré tàá kònwa dhi, «agó nda adré ína kanyò fe áyi drì dré.» Kòdhi adré leá tàle dhi, agó nda adré kanyò fe Krísto dré.

ko, ngóró tòkó dré apfòle agó lésè dhi tíni dhi, à ti kpà agó apfòle tòkó lésè. Di, tà bàti ró dhi, ngá títi dhi ĩ apfò Giká vélésè.

¹³ Mì kòlanzí tà kòni kì bvó àmi kì tándi ĩ kòfalé: Tòkó àlo dhi kòndrà áyi drì ko gò adrézó tà zi Giká tí dhi, kòdhi tsì dóro? ¹⁴ Ngá wáyì Giká dré bhàle dhi kì làsú adré zakó tsì tadhá àmi dré dhi, agó ni drìbhí kàdré kàtswa dhi, tà nda adré kanyò fe akódhi dré? ¹⁵ Di, tòkó ni drìbhí kàdré kàtswa dhi, tà nda adré ìna lindrì fe akódhi dré. Tàko ko, Giká fè drìbhí kàtswa nda akódhi dré ngóró ngá dré adrézó áyi drì ndra ásà dhi tíni. ¹⁶ Dhya àlo kàdré tà le kayíle tà nda kòdhi ĩ dri dhi, àma labhi àzya mà dré adrélé lebèle dhi àko. Èkèlézyà Giká àdhya ĩ kókpà labhi àzya àko.

Mányàngá Mírì àdhya

(A kònò kpà Mátáyò 26:26-29; Márokò 14:22-25; Lúkà 22:15-20)

¹⁷ Kàdré tà mì dré adrézó ru kimó adrélé 'òá dhi kì tà sè dhi, má kitswá àmi kì tà bha kuru ásà ko. Tàko ko, mì adré àmikya tà kònzì kì 'o, tà dóro kì lavú. ¹⁸ Drìdrì dhi, má adré yíá tàle dhi, mì dré adrérà'a ru kimó móndí Èkèlézyà àdhya ĩ ró dhi 'á dhi, mì adré àmikya ru lanzí àmi kòfalésè. Di má ni kitswá tà nda ni ka'í tsà. ¹⁹ Tà bàti ró dhi, lè tà adrézó ru lanzí dhi ĩ kàdré àmi kòfalé be, à kòkitswáró móndyá Giká dré ka'ile àmi kòfalé dhi kì ni be dhi bvó. ²⁰ Mì dré adrérà'a ru kimó dhi 'á dhi, mì adré àmikya manyàngá Mírì àdhya ni nya kòdhya ko. ²¹ Tàko ko, mì dré adrérà'a ngá nya dhi 'á dhi, àmi àlo àlo títi dhi ĩ mì adré ngá do àmi kì tándi ĩ dré nyàle drìdrì móndí àruka ĩ kandrá. Di móndí àruka ĩ tàbirí íbe, àruka ni ĩ adré kó wá tsi. ²² Àmi tsì dzó àko kitswázó ngá nya ìndì ngá mvu lána dhi? Kó ngalé, mì adré Èkèlézyà Giká àdhya ni ayizè, adrézó kanyò fe móndí manyàngá àko dhi ĩ dré? Má ni àdho tà ta àmi dré kòdhya? Má ni tsì àmi kì tà bha kuru? Kóko! Má kitswá àmi kì tà bha kuru tà nda sè ko!

²³ Tàko ko, má tadhá mána àmi dré tà má dré kisulé Mírì vélésè kòni ĩ kòdhya: Ngátsi Mírì Yésu ni lefèzo kàribhá ĩ drígá dhi sè dhi, akódhi adó tá mápà, ²⁴ àwoyà fèzo Giká dré gò, ñòzoá tàzoá dhi: «Kòndhi àma rúbhá má dré adrélé fèle àmi kì tà sè dhi 'i. Mì nya, ìndì mì kàdré 'òá kònzì adrézó àma tà kisù.» ²⁵ Ngá nyàma àmvolésè dhi, dré kókpà 'òzoá kònzì kópò sè. Adó kópò nda, tàzoá dhi: «Kópò kòndhi adré tà tídhí Giká dré bhàle ru yízo móndí íbe àma kàrí sè dhi ni tà tadhá. Mì mvu, ìndì vésè wáyì mì dré adrérà'a mvuá dhi 'á dhi, mì kàdré 'òá kònzì adrézó àma tà kisù.» ²⁶ Tàko ko, vésè wáyì mì dré adrérà'a mápà kòdhi ni nya, adrézó kpà kópò kòdhi ni mvu dhi 'á dhi, mì adré Mírì ni dràdrà ni tà longó, tsàle lókyá dré dra agòzo dhi 'á.

²⁷ Àsà dhi, dhya ángùdhi adrélépi Mírì ni mápà nya yà, adrélépi kó akódhi ni kópò mvu yà ngóró dré kitswále Giká m̀lèsè dhi tíni ko dhi, akódhi nda adré ìna tàkonzì 'o Mírì ni rúbhá rú ìndì akódhi ni kàrí rú gò, tàkonzì nda dré adrézó akódhi dri. ²⁸ Adré di lèá dhi, móndí àlo àlo títi dhi ĩ kàdré áyi kì tándi kì togó tabhì 'íká gò, ĩ kògòró adrélé mápà nda ni nya, adrézó kópò nda ni mvu ndò. ²⁹ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi mápà nda ni nya, adrézó kópò nda ni mvu Mírì ni rúbhá ni tà kisù àko ró dhi, adré ìna Giká ni tàbvó tàma asé áyi tándi dri. ³⁰ Tà nda sè dhi, móndí bí àmi kòfalé dhi ĩ rúbhá íbe yàyà ìndì drà ro, ìndì àmi kì àruka bí dhi ĩ todrà dre. ³¹ Mà kàdré àma kì tándi kì tàbvó ta dhi, Giká kitswá àma kì tàbvó ta ko. ³² Di, Mírì Giká adré ìna àma kì tàbvó ta, adrézó àma kì lotó, í kòbhàró tà àma dri móndyá bvò àdhya kya tíni ko dhi bvó.

³³ Àsà dhi, áma adrúpi ĩ, mì dré adrérà'a ru kimó mányàngá Mírì àdhyà nì nya dhi 'á dhi, mì kàdré ru letè àmi kòfalésè. ³⁴ Àmi kì àruka ĩ kàdré tàbirí ìbe dhi, ĩ kònnya ngá àyi bhàna 'íká, mì kònì dra ru kimó dhi, mì kò'oró tàkonzì gò àmi kì tàbvó tàzo dhi ko.

Kàdré tà àruka mì dré lizilé dhi kì tà sè dhi, má nì tà nda kì lotó lókyá má dré adrérà'a àmi véna dhi 'á.

12

Tà tani Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi ĩ

¹ Àma adrúpi ĩ, kàdré tà tani Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi kì tà sè dhi, má adrè leá mì kònì tà bàti tà nda ĩ dri be. ² Mì nì tàle dhi, mì dré tá adrérà'a págànò ĩ ró dhi 'á dhi, mì tayí tá àmi adrélé tatsilé gìká tàko kitswábhá kúlí ta bwà ko dhi ĩ vésè dhi be. ³ Àsà dhi, má adrè tà bàti ta àmi dré: Dhya àlo adrélépi tà ta Gìká nì Tírí nì rìnyí sè dhi kitswá tàá dhi «Tátrítrí kàdré Yésu dri!» dhi bwà ko. Kòdhi ìbe dhi, dhya àlo kitswá tàá dhi «Yésu Mírì 'ì!» dhi bwà ko, kàdré ngbà 'í Tírí Lólo nì rìnyí sè ko dhi.

⁴ Tà tani Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi ĩ twátwa. Dì, Tírí àlo nda adrè ìna fèá nì. ⁵ Látì adrézó Mírì nì àzì 'o dhi ĩ twátwa. Dì, à adrè àzì nda kì 'o Mírì àlo nda dré. ⁶ Tà Gìká dré adrélé 'òle móndí ĩ 'àsè dhi ĩ twátwa. Dì, Gìká àlo nda adrè tà títi nda kì 'o móndyá títi dhi ĩ 'àsè dhi nì.

⁷ Gìká adrè àyi Tírí nì rìnyí tadhá móndyá ka'ìbhá àlo àlo títi dhi ĩ rú, adrézó tà dóro 'o àyi títi nda ĩ dré. ⁸ Dhya àlo dré dhi, Tírí nda adrè rìnyí adrézó kúlí ta tògyá sè dhi nì fe kòdhyà. Dhya àzya dré dhi, Tírí àlo nda adrè rìnyí adrézó kúlí ta tà nìni sè dhi nì fe kòdhyà. ⁹ Azya nì dré dhi, Tírí àlo nda adrè rìnyí adrézó Gìká nì ka'ì togó wáyi sè dhi nì fe kòdhyà. Azya nì dré dhi, Tírí àlo nda adrè rìnyí adrézó móndí kì drà tidrí dhi nì fe kòdhyà. ¹⁰ Azya nì dré dhi, adrè rìnyí adrézó tà línдрíga ró dhi kì 'o dhi nì fe kòdhyà. Azya nì dré dhi, adrè rìnyí adrézó Gìká nì kúlí longó pròfétà àdhyà tíni dhi nì fe kòdhyà. Azya nì dré dhi, adrè rìnyí adrézó tíri twátwa dhi kì nì lanzilé dhi nì fe kòdhyà. Azya nì dré dhi, adrè rìnyí adrézó tí twátwa kì ta dhi nì fe kòdhyà. Azya nì dré dhi, adrè rìnyí adrézó tí twátwa nda kì kúlí àndu ngì dhi nì fe kòdhyà. ¹¹ Tírí àlo kwákwá nda adrè tà títi nda kì 'o nì. Adrè rìnyí twátwa nda kì lanzí móndí àlo àlo títi ĩ dré, ngóró ĩ dré adrélé lèle 'òle dhi tíni.

Rúbhá àlo kìgá nì ìbe bí dhi

¹² Dhyá kì rúbhá ngá àlo dhi 'ì, gba dré adrézó kìgá ìbe bí dhi. Krísto nì tà kókpà kòdhi tíni. Gba rúbhá nì nì kìgá ĩ dré adrézó bí dhi, rúbhá nda ngbà 'í àlo. ¹³ Tàko ko, à fè bàtísimò àma títi dhi ĩ dré Tírí Lólo àlo dhi nì rìnyí sè, mà kàdréró rúbhá àlo ró, gba mà kàdré Yúdà ànzi 'ì yà, móndí sùrú twá ro dhi 'ì yà, màràbà 'ì yà, kó ngalè móndí màràbà ro ko dhi 'ì yà dhi. Gìká bhà Tírí àlo nda adrélé àma títi dhi ĩ léna.

¹⁴ Rúbhá nda nì kìgá ngbà 'í àlo ko. Be ró dhi, rúbhá nda kìgá ìbe bí. ¹⁵ Tágba rúbhá nda nì pá kòtà tá dhi «Má dré adrélé drìgá 'ì ko dhi sè dhi, ma rúbhá nì kìgá 'ì ko» dhi, pá nda nì tá adrè ngbú rè rúbhá nda nì kìgá ró. ¹⁶ Kó ngalè, bí nì kòtà tá dhi «Má dré adrélé mì 'ì ko dhi sè dhi, ma rúbhá nì kìgá 'ì ko» dhi, bí nda nì tá adrè ngbú rè rúbhá nda nì kìgá ró. ¹⁷ Kònò rúbhá wáyi dhi kàdré tá mì 'ì yà dhi, a nì tá kitswá tà yi ngíni? Kó ngalè, rúbhá wáyi dhi kàdré tá bí 'ì yà dhi, a nì tá kitswá ngá tàdzí ngu ngíni? ¹⁸ Tà bàti ró dhi, Gìká tobhà kìgá àlo àlo títi dhi ĩ rúbhá léna ngóró ĩ dré tá lèle 'òle dhi tíni. ¹⁹ Kìgá nda ĩ kàdré tá ngbà 'í àlo dhi, kònò rúbhá

nda kitswá tá adrélé ko. ²⁰ Tà bàti ró dhi, rúbhá ni kìgá i bǐ. Di, rúbhá nda ína ngbà 'í àlo.

²¹ Rúbhá nda ni mǐ kitswá ína tàá drígá dré dhi «Ámi lovó má rú yó!» dhi bwà ko. Kó ngalè, drǐ ni kitswá ína tàá pá dré dhi «Ámi lovó má rú yó!» dhi bwà ko. ²² Tàko ko, rúbhá ni kìgá adrélé nòle yàya dhi ì kàdré tá yó dhi, kònò rúbhá nda kitswá tá tà 'o bwà ko. ²³ Rúbhá ni kìgá mà dré adrélé nòle lindrì àko ró dhi i, mà adré àyi nda ki lindrì bha kìgá àruka títi dhi kya ki lavú. Rúbhá ni kìgá kitswábhá adrélé nòle ko dhi i, mà adré àyi nda ki líkí kìgá àruka títi dhi ki lavú. ²⁴ Di, mà adré 'òá kònìni rúbhá ni kìgá kitswábhá adrélé nòle dhi ki tà sè ko. Di, Gìká amú ína rúbhá ni kìgá i títi, lindrì fèzo kìgá adrèbhá tá lindrì àko dhi i dré, ²⁵ tà adrézó ru lanzí dhi kàdréro rúbhá nda na yó, be ró dhi, kìgá nda ì kàdréro àyi ki àzya ki tà kisù. ²⁶ Asà dhi, kìgá àlo dhi kàdré kizà nya dhi, kìgá àruka títi dhi ì adré kókpà kizà nya túmání akódhi be. Kìgá àlo dhi kàdré rúku kisú dhi, kìgá àruka títi dhi ì adré lenzélé túmání akódhi be.

²⁷ Ami ró dhi, àmi Krísto ni rúbhá 'i. Ami àlo àlo títi dhi i rúbhá nda ni kìgá 'i. ²⁸ Gìká bhà tá rè zyà àpóstolò i adrélé drǐdrǐ Ekèlézyà na gò, pròfètà ki bhàzo àyi àmvolésè gò, dhya adrèbhá tà tadhá dhi ki bhàzo àyi àmvolésè. Amvolásà dhi, bhà tá dhya adrèbhá tà líndrìga ró dhi ki 'o dhi i, dhya adrèbhá mómí ki drà tídrí dhi íbe, dhya adrèbhá mómí ki ledé dhi íbe, dhya adrèbhá mómí ki drǐ ko dhi íbe, tsàle dhya adrèbhá ti twátwa ki ta dhi íbe. ²⁹ Di mómíyá títi dhi i àpóstolò 'i ko. Ayi títi dhi i pròfètà 'i ko. Ayi títi dhi i tà tadhábhá 'i ko. Ayi títi dhi i rǐnyí íbe adrézó tà líndrìga ró dhi ki 'o ko, ³⁰ adrézó mómí ki drà tídrí ko, adrézó ti twátwa ki ta ko, adrézó ti twátwa nda ki kúlí àndu ngi ko. ³¹ Di, àmi ki togó kàdré ína àtsi ró, kitswázó tà tani lavúlé Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi ki kisú.

Nyànomvá dhi, má ni láti dóro láti àruka títi dhi ki lavúlépi dhi ni tadhá àmi dré kòdhya.

13

Lèle ni tà

¹ Kònò má kàdré tá ti twátwa mómí kya ki ta ángéló kya íbe gò, mà dré mána adrézó lèle àko dhi, má ni tá adré ngóro ngílingíí adrélé tswàle wàyá ro dhi tǐni, kó ngalè gòká adrélé vòle wàyá ro dhi tǐni. ² Kònò má kàdré tá Gìká ni kúlí longó pròfètà àdhya tǐni, adrézó tà títi lùzu ró dhi ki ni lanzíle tà nǐnǐ be wáyi, adrézó tà ka'íka'í íbe kàdrì kitswázó kóngó ki 'o àyi ki kisí gò, mà dré mána adrézó lèle àko dhi, má ni tá adré ngá tàko 'i. ³ Kònò má kòlanzí tá áma ngá títi dhi i lemerèbhá i dré, áma rúbhá fèzo vèle àtsí na gò, mà dré mána adrézó lèle àko dhi, mà kitswá tá tà dóro àlo kisú ásà ko.

⁴ Lèle adré tà letè togó vwàvwà sè, adrézó àyi togó dóro tadhá mómí i dré. Adré lovó kònzì bha mómí i rú ko. Adré àyi afà ko, adrézó drìkàdrì ro ko. ⁵ Adré kanyò fe mómí i dré ko, adrézó tà dóro nda kisúle àyi tándi dré ko, adrézó àyi togó tayí adrélé aswále ko. Adré tà kònzì 'òle í rú dhi ki tà kisù vwàvwà ro ko. ⁶ Adré lenzélé tà kònzì sè ko. Be ró dhi, adré ína lenzélé tà bàti sè. ⁷ Lèle adré tà títi dhi ki mvo, adrézó Gìká ni ka'í tà títi i sè, adrézó mǐ bha akódhi véna tà títi i sè, adrézó togó tsi tà títi i sè.

⁸ Lèle kitswá tàdzí akíle ko. Di, à ni Gìká ni kúlí longoma pròfètà kya tǐni dhi ni tayí. A ni ti twátwa ki tàma kíkí. A ni kúlí tàma tà nǐnǐ sè dhi ni tayí. ⁹ Tàko ko, mà adré àmakya tà ni tsà, adrézó Gìká ni kúlí longó pròfètà

kya t́ini tsà. ¹⁰ Di, lókyá tà títí dhi ì dré dra kitswábhá títí dhi tú dhi, tà kitswábhá tsà dhi ki àyikya tavì.

¹¹ Má dré tá adrérà'a mvámvá ro dhi 'á dhi, má adré tá tà ta mvámvá àdhya t́ini, adrézó tà kisù mvámvá àdhya t́ini, adrézó tà ni lanzílé mvámvá àdhya t́ini. Di, lókyá má dré atsázó móndí kàdrì ro dhi sè dhi, má tayí tà ànzímvá kya ĩ títí. ¹² Nyànomvá dhi, mà adré ngá no tsà, ngóro ngá líndrí adrélé nòle tàlàtálà na dhi t́ini. Di, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, mà ni ru no Gíká be mǐ sè. Nyànomvá dhi, má adré tà ni tsà. Di, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, má ni tà títí dhi ki ni, ngóro Gíká dré áma nìle bàti dhi t́ini.

¹³ Nyànomvá dhi, tà na kòni ĩ be: tà ka'ika'í, mǐ bhàbhà Gíká véna dhi, ìndì lèle. Di, tà kàdrì lavulé tà nda ĩ kòfalé dhi ìna lèle 'i.

14

Ti twátwa ki tàma, ìndì tà longoma pròfètà kya t́ini dhi

¹ Mǐ kàdré di láti lèle àdhya ni lebè. Ami ki togó kàdré kpà àtsi ró, kitswázó tà tani Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi ki kisú. Lavulé dhi, mǐ kàdré rǐnyí adrézó Gíká ni kúlí longó pròfètà kya t́ini dhi ni le kisulé dhi kòdhya.

² Tàko ko, dhya adrélépi ti twá ta dhi adré tà ta móndí ĩ dré ko. Be ró dhi, adré ìna tà ta Gíká dré. Angyá ko, dhya àlo nǐ tà akódhi dré adrélé tàle dhi ko, dré adrélé tà lùzu ró dhi ki ta Tírí Lólo ni rǐnyí sè dhi sè. ³ Di, dhya adrélépi Gíká ni kúlí longó pròfètà àdhya t́ini dhi adré ìna tà ta móndí ĩ dré, kitswázó àyi ki timbà àyi ki tà ka'ika'í na, kitswázó àyi ki kodzó, ìndì kitswázó àyi ki togó ki tindrì. ⁴ Dhya adrélépi ti twá ta dhi adré àyi tàndì ni timbà àyi tà ka'ika'í na. Di, dhya adrélépi Gíká ni kúlí longó pròfètà àdhya t́ini dhi adré ìna móndyá títí Èkèlézyà le dhi ki timbà àyi ki tà ka'ika'í na. ⁵ Má adré lèá dhi, mǐ kàdré títí ti twátwa ki ta. Di, lavulé dhi, má adré lèá mǐ kàdré Gíká ni kúlí longó pròfètà kya t́ini. Tàko ko, dhya adrélépi tà longó pròfètà àdhya t́ini dhi lavú dhya adrélépi ti twátwa ki ta dhi, akódhi nda kàdré ngbà 'i ti twátwa nda ki kúlí àndu ngi Èkèlézyà ni timbàzo dhi ko dhi.

⁶ Áma adrúpi ĩ, kònò má kòtsa tá àmi véna adrélé ti twátwa ki ta dhi, tà nda ni tá kitswá àmi ki ledé ngíni? Di, má kòtsa mána tà lùzu ró tadhálé dhi ìbe yà, tà nǐnǐ tàle dhi ìbe yà, tà longolé pròfètà àdhya t́ini dhi ìbe yà, kó ngalè tà tadhálé dhi ìbe yà dhi, tà nda ni àmi ki ledé bàti. ⁷ Kàdré ndìndì ngá ledélé lárí ro ngóro fírílí t́ini, ìndì kùdhí t́ini dhi ki tà sè dhi, à kàdré ngá nda ki tswa wàyá ro dhi, à ni longó adrélé tswàle nda ni ni ngíni? ⁸ Kó ngalè, à kàdré gòká vo dóro ko dhi, àdhi ni àyi lotó lèle àdzú bhu dhi nǐ? ⁹ Tà nda kòdhi kókpà kònìni àmi ki tà sè. Mǐ kàdré kúlí nìle ko dhi ki ta kòdhya dhi, à ni kúlí mǐ dré adrélé tàle nda ki àndu ni ngíni? Mǐ ni adré àmìkya kúlí nda ki ta àngyá. ¹⁰ Tà bàti ró dhi, ti twátwa adrélé tàle bvò dri dhi ĩ bí. Di, ti adrélépi àndu àko dhi yókódhó. ¹¹ Di má kònì kúlí adrélé tàle dhi ki àndu ko dhi, má ni adré móndí twá ro dhya adrélépi kúlí nda ki ta dhi dré, ìndì akódhi nda ni kpà adré móndí twá ro má dré. ¹² Tà nda kókpà kònìni àmi ki tà sè. Ami ki togó dré adrélé àtsi ró tà tani Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi ki kisú dhi sè dhi, mǐ kàdré tà tani adrézó Èkèlézyà ni timbà dhi ki nda kòdhya.

¹³ Asà dhi, lè dhya adrélépi ti twá ta dhi kàdré tà zi Gíká tí, kitswázó kúlí ĩ dré adrélé tàle nda ki àndu ngi dhi bvó. ¹⁴ Tàko ko, má kàdré tà ta Gíká be ti twá dhi sè dhi, áma togó adré tà nda ki ta nǐ. Di, áma tà kisùkisù adré ìna tà 'o ko. ¹⁵ Di má nǐ 'òá ngíni? Má ni tà ta Gíká be áma togó sè,

adrézó kpà tàá áma tà kisùkisù sè. Má ni longó ngo áma togó sè, adrézó kpà longóá áma tà kisùkisù sè. ¹⁶ Tàko ko, mí kàdré Giká ni rú bha kùle ngbà 'í kúlí angábhá ámi togó lésè dhi ĩ sè dhi, dhya adrélépi kúlí mí dré adrélé tàle àwoyà fèzo Giká dré nda ki yi dhi ni kitswá tàá «Kònnìni!» dhi ngíni? Angyá ko, akódhi nda nǐ kúlí mí dré adrélé tàle nda ki àndu ko. ¹⁷ Di tágba mí dré adrézó àwoyà ta Giká dré dhi, mí adré mína dhya nda ni timbà akódhi ni tà ka'íka'í na ko.

¹⁸ Má adré àwoyà ta Giká dré, má dré adrélé ti twátwa ki ta àmi títi dhi kya ki lavú dhi sè. ¹⁹ Di, lísámbo na dhi, má dré kúlí nzi móndí ĩ dré nǐle dhi ki tàle àyi ki tadházó dhi dóro lavulé, má dré kúlí ngùlù-mudrí dhi ki tàle ti twá sè dhi rúsè.

²⁰ Áma adrúpi ĩ, mì kàdré tà kisù ngóro ànzimvá kya tǐni ko. Mì kàdré tà 'o ànzimvá kya tǐni ngbà 'í tà kònzì 'òma ni tà sè. Di, tà kisùma ni tà sè dhi, mì kàdré tà 'o ngóro móndí lì'wábhá dre dhi kya tǐni. ²¹ Giká ni Kúlí adré tàá dhi:

«Mírì tà dhi: Má ni tà ta móndyá kòdhi ĩ dré móndí adrébhá ti twátwa ki ta dhi ĩ sè, ìndì móndí twá ki kúlí ĩ sè.

Di, tágba dré adrézó kònnìni dhi, ĩ kitswá àyikya áma yi ko.»*

²² Ásà dhi, Giká bhà ti twátwa ki tàma, kitswázó àyi rǐnyí tadhá móndyá ka'ìbhá dhi ĩ dré ko, be ró dhi, móndyá ka'ìbhá ko dhi ĩ dré. Di, bhà ína tà longoma pròfétà kya tǐni dhi, kitswázó àyi rǐnyí tadhá móndyá ka'ìbhá dhi ĩ dré, móndyá ka'ìbhá ko dhi ĩ dré ko. ²³ Di àmi móndyá Èkèlézyà le ni ĩ, mì kòkimó ru títi adrélé ti twátwa ki ta gò, móndí ka'ìlepi ko dhi 'i yà, kó ngalè móndí tà nda ni nǐlepi ko dhi 'i yà dhi dré fizo àmi ki yi dhi, a ni tàá dhi, ngá kizá àmi ki drǐ dre. ²⁴ Di, mì kàdré àmikya títi Giká ni kúlí longó pròfétà kya tǐni gò, móndí ka'ìlepi ko dhi 'i yà, kó ngalè móndí tà nda ni nǐlepi ko dhi 'i yà dhi dré fizo àmi ki yi dhi, a ni àyi tàkonzì ni àmi ki kúlí ĩ sè, adrézó ka'íá ĩ tàkonzì líyí 'i káyà dhi. ²⁵ Di tà títi dré zùle àyi togó na dhi ki apfò ngádra 'á gò, dré dhèzo àyi mǐ bha kǐnì na, Giká ni lǐndrì bhàzo, tàzoá dhi: «Giká àmi kòfalé be bàti!»

Tà 'òma mǐbhalé tí lísámbo na dhi

²⁶ Áma adrúpi ĩ, à kàdré di 'òá ngíni? Mì kàdré ru kimó dhi, àmi ki àlo ni kitswá longó ngo, àzya ni ni kitswá tà tadhá, àzya ni ni kitswá tà lùzu ró dhi ni tadhá, àzya ni ni kitswá ti twá ta, àzya ni ni kitswá ti twá nda ni kúlí àndu ngi. Di mì kàdré tà títi nda ki 'o kitswázó móndyá Èkèlézyà le dhi ki timbà àyi ki tà ka'íka'í na. ²⁷ A kàdré ti twátwa ki ta dhi, adré leá dhi, ngbà 'í móndí rǐ yà, kó ngalè na yà dhi ĩ kàdré ti twátwa nda ki ta dhi àyi. Di ĩ kàdré ti nda ki ta bvóá bvóá. Adré kpà leá dhi, dhya àzya kàdré kúlí ĩ dré adrélé tàle nda ki àndu ngi. ²⁸ Di, dhya kitswálépi kúlí nda ki àndu ngi bwà dhi kàdré yó dhi, le móndyá nda ĩ kàdré àyikya kǐrì lísámbo na. ĩ kàdré ti twátwa nda ki ta àyi ki tàndi ĩ dré, ìndì Giká dré.

²⁹ Kàdré móndyá adrébhá Giká ni kúlí longó pròfétà kya tǐni dhi ki tà sè dhi, le àyi rǐ yà, kó ngalè na yà dhi ĩ kàdré kúlí nda ki longó, móndyá àruka títi dhi ĩ kàdréro tà ĩ dré adrélé tàle nda ki tabhǐ lanzílé. ³⁰ Dhya àzya adrélépi lírìlé dhi kòkisú tà lùzu ró tadhálé dhi dhi, le dhya adrélépi tá tà ta drǐdrǐ nda kòtayí kúlí tàma. ³¹ Di àmi àlo àlo títi dhi ĩ, mì ni kitswá Giká ni kúlí longó pròfétà kya tǐni, dhya àlo àzya ni bvó, kitswázó móndyá títi dhi ki tadhá, ìndì àyi ki kodzó dhi bvó. ³² Adré leá dhi, móndyá adrébhá tà

* 14:21 14:21 A kòno Esáyà 28:11-12.

longó pròfètà kya t́ni dhi ĩ kàdré àyi ki togó bha àyi ki ŕnyí zàle. ³³ Tàko ko, Gĩká adré tà 'o wàyá ro ko. Be ró dhi, adré ìna tà 'o tà kàdríkàdrì na.

Ngóro dré adrélé Èkèlézyà tíí ĩ 'àsè dhi t́ni dhi, ³⁴ lè tòkó ĩ kàdré kírì l̀sàmbò na. ĩ kòtà kúlí ko. Be ró dhi, ĩ kàdré àyi ki bha àyi ki dr̀i kobhá ĩ zàle, ngóro Mósè ni t́trítrí kúlí dré adrélé tàle dhi t́ni. ³⁵ ĩ kàdré tà ĩ dré lèlè ǹle dhi ìbe dhi, ĩ kàdré tà nda ki lizí àyi ki àgo ĩ tí bhàna. Tàko ko, tòkó dré adrélé tà ta l̀sàmbò na dhi kanyò ro akódhi dré.

³⁶ Ami Kòritòbhá ni ĩ, mì adré vo tsì kisùá dhi, Gĩká ni kúlí apfò àmi ki tàndi ĩ vélésè? Kó ngalè, Gĩká ni kúlí nda tsa ngbà 'í àmi véna? ³⁷ Móndí àruka àmi kòfalé dhi ĩ kàdré àyi ki no pròfètà ĩ ró yà, kó ngalè móndí Tírí Lólo ni ŕnyí ìbe dhi ĩ ró yà dhi, lè àyi nda ĩ kòka'í dhi, tà má dré adrélé tisìle àmi dré kòdhi ĩ, tòlí Mírì àdhyà 'i. ³⁸ Dì, ĩ kòka'í kònini ko dhi, à kitswá kpà àyi ki tàndi ki ka'í ko.

³⁹ Dì áma adrúpi ĩ, àmi ki togó kàdré àtsi ró, adrézó Gĩká ni kúlí longó pròfètà kya t́ni. Mì kòlogá kpà ti twátwa ki tàma móndí ĩ dré ko. ⁴⁰ Dì, adré leá dhi, mì kàdré àmikya tà tíí dhi ki 'o m̀bhalé tí, ngóro dré kitswálé Gĩká m̀lèsè dhi t́ni.

15

Kr̀sto ni ngàma dràdrà 'àsè dhi

¹ Áma adrúpi ĩ, má lè Rúbì Tani má dré longólé àmi dré dhi ni tà 'òle agalé àmi léna. Mì ka'í Rúbì Tani nda gò, mì dré adrézó àmi ki totó t́tá dr̀iá. ² Rúbì Tani nda sè dhi, Gĩká adré àmi ki tidrí, mì kàdré tròle gígí ro tà má dré longólé àmi dré nda rú dhi. Dì, mì kàdré 'òá kònini ko dhi, mì ka'í àmikya àngyá.

³ Má tadhá àmi dré tà kàdríkàdrì má dré kisúlé kòni ĩ kòdhyà: Kr̀sto drà àma ki tàkonzì ki tà sè, ngóro tisìle Gĩká ni Kúlí na dhi t́ni. ⁴ Dì akódhi ni rúbhá bhàzo mógó na gò, kítú ni na sè dhi, dré ngàzo dràdrà 'àsè, ngóro tisìle Gĩká ni Kúlí na dhi t́ni. ⁵ Dì dré agázó Pétèro kandrá gò, dré agázó àpòstolò mudrí-dr̀i-r̀i dhi ĩ kandrá. ⁶ Amvolásà dhi, dré agázó lókyá àlo sè móndí ka'ìbhá kámá-nzi lavú dhi ĩ kandrá. Àyi nda ĩ kòfalé dhi, móndí b̀i dhi ĩ dhu rè lídrì ìbe. Dì, àyi ki àruka ĩ todrà dre. ⁷ Dì akódhi dré agázó Yàkòbhò kandrá gò, dré gòzo agalé àpòstolò tíí dhi ĩ kandrá. ⁸ Àyi tíí nda ĩ àmvolésè dhi, dré kpà agázó áma tàndi kandrá, tágba má dré tá adrézó ngóro mvámvá t̀le lókyá dóro sè ko dhi t́ni dhi.

⁹ Tàko ko, ma móndí tàko lavúlé àpòstolò tíí dhi ĩ kòfalé dhi 'i. Má kitswá nd̀ndi adrélé zìle àpòstolò ro dhi ko, má dré tá móndyá Gĩká ni Èkèlézyà le dhi ki m̀ pfòle dhi sè. ¹⁰ Dì, Gĩká ni togó tani bhàle má rú dhi sè dhi, ma ngóro má dré adrélé àndrò kònndhi t́ni. Akódhi bhà àyi togó tani nda má rú àngyá ko. Tàko ko, má 'o mána àzì àpòstolò àruka tíí dhi kya ki lavú. Tà bàti ró dhi, má 'o àzì nda ma ko. Be ró dhi, Gĩká ni togó tani adrélépi tà 'o má léna dhi 'o ìna àzì nda ǹ. ¹¹ Àsà dhi, kàdré ma 'i yà, kó ngalè àyi nda 'i yà dhi, tà nda kòdhi ĩ tà mà dré adrélé longólé ìndi mì dré ka'ile dhi 'i.

Móndyá dràbhá dre dhi ki ngàma dràdrà 'àsè dhi

¹² Dì, mà kàdré kó longóá dhi Kr̀sto nga dràdrà 'àsè 'í dhi, móndí àruka àmi kòfalé dhi ĩ adré d̀i àyikya tàá dhi, móndyá dràbhá dre dhi ĩ kitswá ngalè dràdrà 'àsè ko dhi ng̀ning̀ni ró? ¹³ Kònò ngangà dràdrà 'àsè dhi kàdré tá yó dhi, Kr̀sto nga tá kpà dràdrà 'àsè ko. ¹⁴ Dì Kr̀sto kònga tá dràdrà 'àsè ko dhi, tà mà dré adrélé longólé dhi ni tá adré tà tàko 'i, ìndi

àmi ki tà ka'ika'ĩ ni tá adré tà tàko 'i. ¹⁵ Kòdhi ìbe dhi, mà ni tá adré Giká ni tà longóbhá kinzò sè dhi 'i. Tàko ko, mà longó àmakya Giká ni tà tàzoá dhi, akódhi tingá Krísto dràdrà lésè dre dhi 'i. Di, mónnyá dràbhá dre dhi ì kòkitswá tá ngàle dràdrà 'àsè ko dhi, Giká tingá tá kpà Krísto dràdrà lésè ko. ¹⁶ Tàko ko, mónní ì kòkitswá tá ngàle dràdrà 'àsè ko dhi, Krísto nga tá kpà dràdrà 'àsè ko. ¹⁷ Di Krísto kònga tá dràdrà 'àsè ko dhi, àmi ki tà ka'ika'ĩ ni tá adré àngyá, ìndì m̀ ni tá adré dhu rè àmi ki tàkonzì na. ¹⁸ Kòdhi ìbe dhi, mónnyá Krísto ni ka'ibhá gò ì dré todràzo dhi ki tà akí tá dre. ¹⁹ Kònò mà kàdré tá ngbà 'í m̀ bha Krísto véna lídrì kònìdhi ni tà sè dhi, mà ni tá adré kizàbhá 'i mónnyá àruka títi dhi ki lavú.

²⁰ Di, tà bàti ró dhi, Krísto nga dràdrà 'àsè, ngóro dhya ngàlepi drìdrì mónnyá dràbhá àruka títi dhi ì kandrána dhi ró. ²¹ Tàko ko, ngóro dràdrà dré atsálé mónní ì kòfalé mónní àlo dhi sè dhi tíni dhi, ngangà dràdrà 'àsè dhi atsá kókpà mónní àlo dhi sè. ²² Ngóro mónnyá títi angábhá Adámà lésè dhi ì dré adréle dràle dhi tíni dhi, mónnyá títi ru amúbhá Krísto be dhi ki adrí. ²³ Di, mónní àlo àlo títi dhi ki adrí àyi ki tàndi ki lókyá sè. Krísto adrí ìna drìdrì mónnyá àruka títi dhi ì kandrá nì. Di lókyá dré dra agòzo dhi tú dhi, mónnyá akódhi àdhya ki adrí. ²⁴ Amvolásà dhi, lókyá kùdù ni atsá. Lókyá nda sè dhi, Krísto ni tirí kònzì títi ópí kàdrì ro ìndì r̀nyi ró dhi ki tà 'o akilé, r̀nyi títi adrézó òpì nya dhi ìbe gò, Òpì logózó Giká Atá drígá. ²⁵ Tàko ko, lè Krísto kàdré òpì nya tsàle lókyá Giká dré dra akódhi ni kàribhá títi dhi ki bhàzo adréle akódhi ni pá zàle dhi 'á.* ²⁶ Kàribhá ni kùdù dré dra tà ni ni 'òzo akilé dhi, dràdrà 'i. ²⁷ Angyá ko, Giká ni Kúlí adré tàá dhi: «Giká bhà tà títi dhi ì akódhi ni pá zàle.»† Di tà tisìle kòdhi kàdré tàá «tà títi dhi ì» kònìni dhi, adré Giká ni tàndi ni bha lána ko. Tàko ko, Giká nda dhya adrélepi tà títi nda ki bha Krísto ni pá zàle dhi 'i. ²⁸ Di akódhi kònì dra 'oá kònìni dhi, Krísto, Giká ni Mvágó nda ni áyi tàndi ni bha Giká tà títi dhi ki bhàlepi áyi pá zàle nda zàle, Giká kàdré ró tà títi dhi ì drìle.

²⁹ Di, ngangà dràdrà 'àsè dhi kàdré ìna yó dhi, mónnyá adrébhá bàtìsimò do mónnyá dràbhá ki rú sè dhi ì adré 'oá kònìni àdho tà sè? Mónnyá dràbhá dre dhi ì kòkitswá ngàle dràdrà 'àsè ko dhi, à adré bàtìsimò do àyi ki rú sè àdho 'òzo?

³⁰ Ama ró dhi, mà adré kpà àma ki lídrì fe adréle dràdrà mìle lókyá títi ì sè àdho tà sè? ³¹ Tàko ko, mà mána dràdrà mìle kítú àlo àlo títi dhi ì sè. Tà nda tà bàti 'i, ngóro má dré adréle áma drì bha kuru àmi ki tà sè Yésu Krísto àma ki Mírì na dhi tíni. ³² Kònò má kòpfu tá ru kà'wá àtrá ìbe Èfésò na ngbà 'í mónní ki tà sè dhi, mà ni tá àdho tà dóro kisú ásà kòdhya? Mónnyá dràbhá dre dhi ì kòkitswá ngàle dràdrà 'àsè ko dhi, «Mà kàdré ngá nya, adrézó ngá mvu!

Tàko ko, k̀dru, mà ni dra dràdrà.»‡

³³ M̀ kòtayí àmi adréle litìlé ko: «Ru sùma mónní kònzì ìbe dhi adré dhya ki tà dóro ki kizá.» ³⁴ M̀ kògò di adréle tà kisù dóro. M̀ kòtayí kpà tàkonzì 'òma. Tàko ko, mónní àruka àmi kòfalé dhi ì ǹ àyikya Giká ko. Má adré tà kòdhi ni ta kanyò fèzo àmi dré.

Rúbhá mónnyá dra ngabhá dràdrà 'àsè dhi kya

³⁵ Di, à ni kitswá lizíá dhi: «Mónnyá dràbhá dre dhi ki nga dràdrà 'àsè ngíni? Ĩ ni nga rúbhá ngíni dhi sè?» ³⁶ Tà lizílé nda tà azaaza 'i! Lò'wa

* 15:25 15:25 A kònò Longó ì 110:1. † 15:27 15:27 A kònò Longó ì 8:7. ‡ 15:32 15:32 A kònò Esáyà 22:13.

mí dré adrélé kidhílé dhi kòdrà ko dhi, kitswá ina apfòle lídrì ro ko. ³⁷ Mí dré adrérà'a lò'wa kidhí dhi 'á dhi, mí adré ngá dra apfòlepi dhi ni kidhí kòdhya ko. Be ró dhi, mí adré ngbà 'í lò'wa kidhí kòdhya, kàdré ngánò lò'wa 'i yà, kó ngalè ngá àzya ni lò'wa 'i yà dhi. ³⁸ Dì Gìká adré rúbhá tídhí dhi ni fe lò'wa nda dré, ngóró í dré adrélé lèle 'òle dhi tíni. Lò'wa àlo àlo títi dhi i dré dhi, adré rúbhá fe adrélé àyi ki tàndi kya ró.

³⁹ Ngá títi dhi ki ză kandra àlo ko. Móndí ki ză ni kára twá, kà'wá ki ză ni kára twá, àrí kya ni kára twá, ìndì kosyá kya ni kára twá. ⁴⁰ Kòdhi íbe dhi, rúbhá bhù àdhya i be, ìndì rúbhá bvò àdhya i be. Dì rúbhá bhù àdhya ki lagulagu twá rúbhá bvò àdhya kya rúsè. ⁴¹ Kítú ni lagulagu twá, mbă ni lagulagu twá, ìndì bhìbhínyà ki lagulagu twá. Ndìndì bhìbhínyà àlo àlo títi dhi ki lagulagu twá àyi ki àzya kya rúsè.

⁴² Tà nda ni adré kókpà kònìni móndyá dra ngabhá dràdrà 'ásè dhi ki tà sè. Rúbhá adrélé sìle kìnì na ngá adrélépi ñwàle ñwanwà dhi ró dhi, ni nga rúbhá kitswálepi ñwàle bwà ko dhi ró. ⁴³ Rúbhá adrélé sìle líndrì àko dhi, ni nga rúbhá mìlanzìlanzì ro dhi ró. Rúbhá adrélé sìle rúbhá yàya ro dhi, ni nga rúbhá rìnyi ró dhi ró. ⁴⁴ Rúbhá adrélé sìle rúbhá bvò àdhya ró dhi, ni nga rúbhá adrélépi Tírì Lólo ni lídrì íbe dhi ró.

Ngóró rúbhá bvò àdhya dré adrélé be dhi tíni dhi, rúbhá adrélépi Tírì ni lídrì íbe dhi kókpà be. ⁴⁵ Asà dhi, Gìká ni Kúlì adré tàà dhi: «Móndí drìdrì, Adámà atsá móndí lídrì íbe dhi ró.»§ Dì, Adámà kùdù ro dhi atsá ina Tírì adrélépi lídrì fe dhi ró. ⁴⁶ Dì, rúbhá Tírì àdhya atsá drìdrì ni ko. Be ró dhi, rúbhá bvò àdhya atsá ina 'íká, gò rúbhá Tírì àdhya dré atsázó ndò. ⁴⁷ Móndí drìdrì nda apfò tàpfulíndrì bvò àdhya lésè. Dì, móndí kùdù ro nda apfò ina bhù lésè. ⁴⁸ Móndyá bvò àdhya i ngóró móndí apfòlepi bvò lésè nda tíni. Dì, móndyá bhù àdhya i àyikya ngóró móndí apfòlepi bhù lésè nda tíni. ⁴⁹ Ngóró mà dré adrélé làsú íbe móndí apfòlepi bvò lésè nda àdhya tíni dhi tíni dhi, mà ni adré kókpà làsú íbe móndí apfòlepi bhù lésè nda àdhya tíni.

⁵⁰ Ama adrúpi i, tà má dré adrélé tàle dhi i, kònì i: Dhyá ki rúbhá i kàrí ni be dhi i kitswá file Gìká ni Opì na bwà ko. Ngá adrélépi ñwàle ñwanwà dhi kitswá file ngá kitswábhá ñwàle bwà ko dhi i kòfalé bwà ko. ⁵¹ Mì yi rè ká! Má adré tà lùzu ró dhi ni ta àmì dré kòdhya: Ama títi dhi i kòfalé dhi, móndí àruka i kitswá dràle ko. Dì, àma títi dhi ki rúbhá ki ru ladzá ⁵² lókyá mvá tsà mì atswàma àdhya tíni dhi sè, gòká kùdù dré ngorà'a. Tàko ko, à ni gòká vo gò, móndyá dràbhá dre dhi i dré ngàzo dràdrà 'ásè rúbhá kitswábhá ñwàle bwà ko dhi íbe. Dì àma ki rúbhá ki ru ladzá. ⁵³ Tàko ko, lè rúbhá adrélépi ñwàle ñwanwà kònìdhi kòladzá ru atsálé rúbhá kitswálepi ñwàle bwà ko dhi ró. Lè rúbhá adrélépi dràle dràdrà kònìdhi kòladzá ru atsálé rúbhá kitswálepi dràle bwà ko dhi ró. ⁵⁴ Dì rúbhá adrélépi ñwàle ñwanwà nda kònì ru ladzá atsálé rúbhá kitswálepi ñwàle bwà ko dhi ró dhi, ìndì rúbhá adrélépi dràle dràdrà nda kònì ru ladzá atsálé rúbhá kitswálepi dràle bwà ko dhi ró dhi, tà tisìle Gìká ni Kúlì na kònìdhi ni ru 'o: «À lavú dràdrà ni rìnyí, tà ni ni 'òzo akílé dhi dre!»*

⁵⁵ Dràdrà, àmì rìnyí móndí ki lavúzó dhi ángwà?

Dràdrà, àmì rìnyí móndí ki tupfúzó todràle dhi ángwà?»†

⁵⁶ Dràdrà ni rìnyí adrézó móndí ki tupfú todràle nda, tàkonzì 'i. Dì tàkonzì nda ni rìnyí angá tátrítrí kúlì lésè. ⁵⁷ Dì, mà kàdré àmakya àwoyà fe Gìká

§ 15:45 15:45 A kònò Kìdhoma 2:7. * 15:54 15:54 A kònò Èsáyà 25:8. † 15:55 15:55 A kònò Oséyà 13:14.

dré, dré adrélé àma ki 'o tàkonzì lavú dràdrà be àma ki Mírì Yésu Krísto ni rinyí sè dhi sè!

⁵⁸ Àsà dhi, àma adrúpi má dré lèlè tò ni i, mì kàdré àmi ki totó tātā. Mì kòtayí àmi tà dré kizílè àlomvá ko. Mì kàdré ngbú àmi ki fe adrélé Mírì ni àzì 'o adrézó lèlè ába drìdrì. Tàko ko, mì nì tàlè dhi, àzì mì dré adrélé 'òlè Mírì na dhi kitswá dràlè àngyá ko dhi be.

16

Làfa lokólé mónnyá ka'ìbhá Yèrúsalémà na dhi ĩ dré dhi

¹ Kàdré làfa mì dré adrélé lokólé mónnyá Gíká àdhya Yèrúsalémà na dhi ĩ dré dhi ni tà sè dhi, mì kàdré 'òá ngóro má dré tàlè Èkèlézyà Gálàtíyà na dhi ĩ dré dhi tìni.* ² Kítú ni àlo pòsò àlo àlo títí dhi kya sè dhi, àmi àlo àlo títí dhi ĩ mì kàdré làfa mì dré kisúlè dhi ni àruka bha gàrà dri. Mì kàdré 'òá kònìni kitswálé má kònì dra tsa dhi, mì kòlokóro làfa lókyá nda sè ko. ³ Dì má kòtsa dre dhi, má ni wárágà ki fe mónnyá mì dré dra kípèlè dhi ĩ dré gò, àyi ki mùzo ngá mì dré adrélé fèlè nda ki adzì Yèrúsalémà na. ⁴ Kòkitswá má dré kpà lizo dhi, mà ni lì tùmání àyi íbe.

Àtsì Pólò dré lèlè tòlè dhi

⁵ Má kònì dra lavú bvò Màkèdòníyà àdhya 'ásè dhi, má ni tsa àmi véna. Tàko ko, má ni lavú Màkèdòníyà 'ásè. ⁶ Aruka ni, má ni adrè àmi véna lókyá be vwàvwà ro tsà. Aruka ni, má ni ndìndì lókyá kidhì àdhya ni letè lavúlè àmi véna, mì kògòro áma ledé má dré lizo àrà má dré dra lizo lána dhi na. ⁷ Tàko ko, má lè àmi ki nòlè ngbà 'í lókyá tsà sè má dré adrèrà'a lavúlè dhi 'á ko. Be ró dhi, Mírì kòlè dhi, má adrè leá gile àmi ta. ⁸ Nyànomvá dhi, má ni adrè kònwa Èfésò 'a tsàlè gwányá Pàtèkótè àdhya na. ⁹ Tàko ko, Gíká nzi láti má dré adrézó àzì kàdrì dhi ni 'o kònwa, gba móndí bí dhi ĩ kàdré ligílé má rú yà dhi.

¹⁰ Tìmòtéyò kòtsa àmi véna dhi, mì kò'o akódhi dóro, kàdré àmi kòfalé tìrì àko. Tàko ko, akódhi adrè Mírì ni àzì 'o mána tìni. ¹¹ Adré dì leá dhi, dhya àlo kàyízè akódhi ko. Akódhi dré adrèrà'a 'òlè agòlè dhi 'á dhi, mì kòledé akódhi, kàgòro má véle togó be kìdrìkìdri. Àngyá ko, má adrè akódhi ni letè adrúpi àruka íbe.

¹² Kàdré àma ki adrúpi Apólò ni tà sè dhi, má kodzó tá akódhi togó wáyi sè, kòlìro àmi véna àma ki adrúpi àruka íbe. Dì, akódhi lè tá ina lèlè nyànomvá ko. Dì a ni dra lókyá dóro nda lizo ndò.

¹³ Lè mì kàdré tàmgà dri, adrélé àmi ki totó tātā àmi ki tà ka'ìka'ì na. Mì kàdré togó tsi, adrézó kpà rinyi ró. ¹⁴ Mì kàdré kpà tà títí dhi ki 'o lèlè sè.

¹⁵ Mì nì tàlè dhi, Sètèfàná ĩ mónnyá akódhi ni dzó lé dhi íbe dhi ĩ tá móndí Yésu ni ka'ìbhá drìdrì bvò Akáyà àdhya na dhi 'i dhi be. Dì ĩ fè àyi adrélé tà 'o mónnyá lólo Gíká àdhya ĩ dré. Áma adrúpi i, má adrè àmi ki kodzó, ¹⁶ mì kàdré àmi ki bha mónnyá adrèbhá tà 'o àyi nda kya tìni dhi ĩ zàlè, ìndì mónnyá títí adrèbhá àzì 'o landèzo tùmání àyi íbe dhi ĩ zàlè. ¹⁷ Má adrè lenzélè Sètèfàná ki atsama Fòrùtùnátò íbe Akàyìkò be dhi ni tà sè. Àyi nda ĩ 'o má dré tà títí mì dré kitswálé 'òlè bwà ko dhi ĩ dre. ¹⁸ ĩ tìndrì áma togó ngóro ĩ dré kpà 'òlè àmi dré dhi tìni. Mì kàdré dì móndí làsú be kònìni dhi ki tà bha kuru.

Mòdo kùdù

* 16:1 16:1 A kònò Rómabhá ĩ 15:25-26.

¹⁹ Ekèlézyà bvò Asíyà àdhya lé dhi ì fè m̀do àmi dré. Akílà ĩ Pírĩsíkà be dhi ì fè kpà m̀do àmi dré togó wăyi sè Mírĩ Yésu na, túmání m̀ndyá Ekèlézyà àdhya adrébhá ru kimó àyi ki dzó lé dhi íbe. ²⁰ Ama ki adrúpi tíí k̀nwa dhi ì fè kpà m̀do àmi dré. Ami ró dhi, mì k̀fè m̀do adrézó ru kamú àmi k̀falésè lèlè sè.

²¹ Ma, Pólò, má adré k̀lí k̀ni ki tisì áma t̀ndi ni drígá sè, m̀do fèzo àmi dré. ²² Dhya àlo k̀dré Mírĩ Yésu ni le ko dhi, tátrítrí k̀dré akódhi dri! Mírĩ, mí k̀lì wà! ²³ Mírĩ Yésu ni togó tani k̀dré àmi íbe! ²⁴ Má adré àmi ki le tíí Yésu Krísto na.

Wárágà Pólò dré tisìle Kòrítòbhá i dré dhi ni rì

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle móndyá ka'ìbhá Kòrítò na dhi i dré dhi ni rì 'i. Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisì kitswázó tà ledé àyi kòfalésè Kòrítòbhá nda ìbe dhi bvó. Tàko ko, akódhi ni wárágà ni àlo léna dhi, lotó tá àyi àyi ki ru lanzima ni tà sè, ìndì àyi ki tàkonzì àruka ki tà sè. Di móndí àruka àyi kòfalé dhi ì gò adréle ligìlé akódhi rú, adrézó lizíá ngalè akódhi tá àpóstolò 'i bàti yà dhi. Di wárágà kònìdhi léna dhi, Pólò adré tà ta rìnyí sè, adrézó àyi tàrá ga àzì àpóstolò àdhya Gìká dré bhàle í drígá dhi ni tà sè. Tágba kònìni dhi, Pólò adré leá dhi, àyi Kòrítòbhá nda ìbe dhi ì kògò ru amú tódhyá. Adré kpà lenzélé, dré yìle Tító tí tàle dhi, ì ladzá àyi ki togó, ìndì ì lè gole àyi no tò dhi sè (7:5-16).

Wárágà kònìdhi léna dhi, Pólò adré kpà àzì Gìká dré fèle móndyá ka'ìbhá títi dhi i dré adrézó Rúbí Tani longó dhi ni tà ta (2:14-17; 3:1-3, 4-18; 4:1-18; 5:16-21). Amvolásà dhi, adré Kòrítòbhá ki kodzó ngá lokó kitswálé títi, ì kòfèro lemerèbhá móndyá ka'ìbhá Yèrúsalemà na dhi i kòfalé dhi i dré.

Wárágà kònìdhi léna dhi, Pólò kàdré àyi tàrá ga àpóstolò kinzò ro adrébhá ligìlé í rú dhi ki tà sè dhi, adré 'òá kònìni àyi tàndi ni tà sè ko. Be ró dhi, adré ína 'òá kònìni tadházóá ngádra 'á dhi, Rúbí Tani dré adréle longólé dhi tà bàti 'i káyà dhi.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndì móndyá ka'ìbhá dhi ki togó tindrìma (1:1-11)
- 2) Tà Pólò ì kòfalé Kòrítòbhá ìbe dhi (1:12-7:16)
- 3) Kòrítòbhá ki kodzoma ngá lokó fèle móndyá ka'ìbhá Yèrúsalemà na dhi i dré dhi (8:1-9:15)
- 4) Pólò ni tàrá gàma àzì Gìká dré bhàle akódhi drígá dhi ni tà sè dhi (10:1-13:10)
- 5) Pólò ni kúlí kùdù (13:11-13)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, bhàle adréle Yésu Krísto ni àpóstolò ro ngóro Gìká dré lèle dhi tìni dhi, tùmání àma ki adrúpi Tímòtéyo be dhi, mà adré wárágà kònìdhi ni tisì àmi, Ekélézyà Gìká àdhya Kòrítò na dhi dré, tùmání móndyá lólo títi Gìká àdhya bvò Akáyà àdhya na dhi ìbe.

² Gìká àma ki Atá i Mírì Yésu Krísto be dhi ì kòbhà àyi ki togó tani àmi rú, ìndì ì kòfè tà kàdrìkàdrì àmi dré!

Gìká adré móndí ki togó tindrì

³ Rúku kàdré Gìká, àma ki Mírì Yésu Krísto ni Atá dré! Akódhi nda, àma ki Atá adrélépi àyi togó dóro tadhá àma dré dhi 'i, ìndì Gìká adrélépi àma ki togó tindrì lavúlé dhi 'i. ⁴ Adré àma ki togó tindrì àma ki kizà títi dhi i na, mà kòkitswáro kpà móndí àruka ki togó tindrì àyi ki kizà títi dhi i na, ngóro Gìká dré àma ki tàndi ki togó tindrìle dhi tìni. ⁵ Tàko ko, ngóro kizà Krísto dré nyàle dhi ì dré adréle gàle àma léna bí dhi tìni dhi, Gìká adré kókpà àma ki togó tindrì lavúlé Krísto sè. ⁶ Mà kàdré kizà nya dhi, mà adré nyàá mì kòkisúro togó tindrìma tùmání lídrì kóná vèsè kólyá dhi be be dhi bvó. Gìká kàdré àma ki togó tindrì dhi, adré tindrìá kitswázó

kókpà àmi ki togó tindrì, mì kàdréro togó tsi kizà títi mì dré adrélé nyàle àmakya tíni dhi i sè. ⁷ Di mà adré mǐ bha Gíká véna àmi ki tà sè. Tàko ko, mà nǐ tàle dhi, ngóro mà dré adrélé kizà nya tùmání àmi íbe dhi tíni dhi, mà ni kókpà togó tindrìma kisú tùmání àmi íbe dhi be.

⁸ Ama ki adrúpi i, mà adré leá mì kònì ngalè mà nya tá kizà bvò Asíyà àdhya na ngíni ya dhi. Kizà nda nò tá àma tà tándi ró, àma ki rǐnyí lavúzó gò, mà dré àma ki mǐ bhàma kitswázó adrélé dhi ni tayízó. ⁹ Ama léna dhi, sù ngóro à nò tá tà àma dri kitswálé dràdrà sè na tíni. Di, tà nda 'o tá ru kònìni, mà kàdréro mǐ bha àma ki tándi i dri ko, be ró dhi, Gíká adrélépi móndí ki tingá dràdrà lésè dhi dri. ¹⁰ Akódhi nda apá àma dràdrà làsú be kònìni nda lésè nì. A ni go kpà àma ki apá nì. Mà adré di àma ki mǐ bha akódhi véna, kògòro adrélé àma ki apá. ¹¹ Ami ró dhi, mì adré kpà àma ki ledé, mì dré adrélé tà zi Gíká tí àma dré dhi sè. Di àsà dhi, móndí zyandre dhi ki tà tani Gíká dré dra 'òle àma dré dhi ki no, ì dré tà zile akódhi tí àma dré dhi sè gò, ì dré àwoyà fèzo akódhi dré àma ki tà sè.

Pólò ladzá tà í dré tá kisùle 'òle dhi

¹² Tà mà dré adrézó drǐ bha kuru àsà dhi, tà kònìdhi 'i: Ama ki togó adré tadhá àma léna dhi, mà 'o tà bvò kònìdhi lé, lavulé dhi, àmi kòfalé, togó lólo wǎyi angalépi Gíká vélésè dhi sè dre. Mà 'o kònìni àma móndí ro dhi ki tògyá sè ko. Be ró dhi, mà 'o àmakya kònìni Gíká ni togó tani bhàle àma rú dhi sè. ¹³ Ama ki wárágà i léna dhi, mà adré ngbà 'í tà mì dré kitswálé nàle ìndì nǐle bwà dhi ki tisì àmi dré kòdhya. Di má adré mǐ bha, mì kòkitswáro tà kònìdhi ni ni dóro, ¹⁴ ngóro mì dré kidhólé nǐle tsà dhi tíni: Kítú àma ki Mírì Yésu dré dra agòzo dhi tú dhi, mì ni kitswá drǐ bha kuru àma ki tà sè, ngóro mà dré dra drǐ bhàle kuru àmi ki tà sè dhi tíni.

¹⁵ Má dré tá àmi ki tà ka'ile bàti dhi sè dhi, má kisù tá drǐdrǐ dhi, má ni tá tsa àmi véna vésè be rǐ, mì kòkitswáro tá tà tani kisú vésè be rǐ ká. ¹⁶ Angyá ko, má lè tá tsàle àmi véna, má dré tá adrérà'a lǐle Màkèdóniyà na dhi 'á, má kònì agò Màkèdóniyà lésè dhi, má kògòro tódhyá àmi ki no gò, mì kòkitswáro àma ledé lǐle Yúdáyà na. ¹⁷ Di mì adré kisùá dhi, má dré tá adrérà'a tà kisù 'òle kònìni dhi 'á dhi, má kisù tá mána tà nda 'òle togó wǎyi sè ko? Kó ngalè, mì adré kisùá dhi, má adré mána tà kisù 'òle ngóro móndyá bvò àdhya kya tíni, adrézó tàà «Àyíya» ìndì «Kóko» lókyá àlo sè dhi 'í?

¹⁸ Di, Gíká nǐ tàle dhi, mà dré adrérà'a áyi kúlí longó àmi dré dhi 'á dhi, mà adré tàà «Àyíya» ìndì «Kóko» lókyá àlo sè ko dhi be. ¹⁹ Tàko ko, Yésu Krísto, Gíká ni Mvágó, mà dré tà ni ni longózó tùmání Sílà íbe ìndì Tímòtéyò be àmi dré dhi, adré ína tàà «Àyíya» ìndì «Kóko» lókyá àlo sè ko.* Be ró dhi, Krísto nda léna dhi, tà títi dhi i «Àyíya» 'i. ²⁰ Angyá ko, Gíká adré tà títi í dré lazilé dhi ki 'o kitswálé títi Krísto na. Di Krísto nda sè dhi, mà adré tàà «Kàdré kònìni», adrézó Gíká ni rú bha kùle. ²¹ Gíká nda adré àma ki 'o adrélé àma ki totó tātā tùmání àmi íbe Krísto na dhi nì. Tàko ko, akódhi zì tá àma, ²² àngì lwàzo àma rú tadházóá dhi, àma móndyá ína 'i káyà dhi. Dré Tirí Lólo bhàzo àma ki togó na, ngóro ngádrǐ adrélépi tadhá dhi, í ni tà títi í dré lazilé dhi ki afè àma dré dhi tíni.

²³ Gíká nǐ dóro tàle dhi, tà má dré adrélé tàle kònìdhi tà bàti 'i káyà dhi. Má kàdré kinzò ta dhi, akódhi kòbhà tà má dri. Má gò tá tsàle tódhyá àmi

* **1:19** 1:19 Gíká ni Kúlí tisìle Giríkì ti sè dhi léna dhi, à adré rú «Silùwánò» kisú kònwa. Rú nda tá rú àzya Sílà dré dhi 'i.

véna Kòrítò na ko, má kàpáró àmi kúlí má dré tá adrélé 'òle tàle àmi dri dhi i lésè. ²⁴ Mà adré òpì le nyàle àmi dri àmi ki tà ka'ìka'ì ni tà sè ko. Be ró dhi, mà adré àmakya àzì 'o tùmání àmi íbe, mì kàdréro gale arí sè bǐ. Tàko ko, mì adré àmi ki totó tātā àmi ki tàndi ki tà ka'ìka'ì sè.

2

¹ Di má nò tá dóro ni, má dré gòle tsàle àmi véna ko dhi, má kògòró kizà fe àmi dré ko. ² Tàko ko, má kàdré kizà fe àmi dré dhi, àdhi ni go arí fe má dré dhi ni, kàdré àmi má dré kizà fèzo àmi dré dhi 'i ko dhi? ³ Di má tisì tá wárágà àmi dré ngóro má dré tá tisìle dhi tǐni, má kònì dra tsa àmi véna dhi, má kòkisúró kizà mónnyá tá kitswábhá arí fe má dré dhi i véna ko. Má ka'ì tá dhi, má kàdré arí íbe dhi, àmi títi mì ni kókpà adré arí íbe. ⁴ Di má tisì tá wárágà nda àmi dré togó lanzì gàlepi kizà sè bǐ dhi be, ìndì mǐndra íbe bǐ. Má tisì tá kònìni kitswázó kizà fe àmi dré dhi bvó ko, be ró dhi, mì kònìró áma lèle kàdrì àmi véna dhi be dhi bvó.

Dhya tàkonzì 'òlepi dhi ni tàkonzì trǐma

⁵ Dhya àlo kòfè kizà dhi, akódhi nda fè kizà ngbà 'í má dré ko. Be ró dhi, fè kizà nda àmi títi dhi i dré, kó ngalè móndí bǐ àmi kòfalé dhi i dré. (Má lè tà nda ni kitélé ko.) ⁶ Tà móndí bǐ àmi kòfalé dhi i dré òle dhya nda dri dhi kitswá akódhi dré dre. ⁷ Di nyànomvá dhi, adré leá dhi, mì kòtrì akódhi ni tàkonzì, akódhi ni togó tǐndrìzo, akódhi ni togó nda kòjòró kizà dré òjò ko. ⁸ Má adré di àmi ki kodzó, mì kògòró tódhyá àmi ki lèle tadhá akódhi dré.

⁹ Má tisì tá wárágà nda àmi ki tabhìzo, nǐzoá ngalè mì adré áma kúlí ka'ì 'òle tà títi i sè 'í yà dhi. ¹⁰ Mì kàdré dhya àlo ni tàkonzì tri dhi, má adré kókpà akódhi nda ni tàkonzì tri. Má kàdré tàkonzì tri dhi, tàkonzì kitswálé trǐle dhi kàdré be dhi, má adré trǐá Krísto kandrá àmi ki tà sè, ¹¹ Sàtánà kòkisúró láti áma ki litízó dhi ko dhi bvó. Tàko ko, mà nǐ tà akódhi nda dré adrélé 'òle áma ki tabhìzo litílé dhi i be.

Pólò ni togó lanzì Trówà na

¹² Má dré tá lǐzo Krísto ni Rúbí Tani longó Trówà na dhi, Mírì nǐ tá láti dra má dré àzì nda ni 'òzo. ¹³ Di, tágba kònìni dhi, áma togó lanzì tá ína, má dré áma adrúpi Títò ni kisúlé kònàle ko dhi sè. Asà dhi, má dré lazízó mónnyá kònàle dhi i tí gò, lǐzo bvò Makedóníyà àdhyà na.

Ama ngóro tàdzì dóro Krísto àdhyà tǐni

¹⁴ Di, mà kàdré àwoyà fe Gǐká dré! Tàko ko, akódhi adré ngbú adrélé áma ki tidrì, ngóro móndí í dré 'òle lavúlé Krísto na dhi i tǐni. Ama sè dhi, adré kpà Krísto ni 'o móndí i dré nǐle àrà títi i 'àsè, ngóro tàdzì dóro adrélépi ngùle móndí i kòfalé dhi tǐni. ¹⁵ Angyá ko, áma ngóro tàdzì dóro Krísto dré fèle Gǐká dré, adrélépi ngùle mónnyá adrèbhá lǐle lídrì kisú dhi i kòfalé, tùmání mónnyá adrèbhá lǐle dràdrà kisú dhi íbe dhi tǐni. ¹⁶ Ayi adrèbhá lǐle dràdrà kisú nda i dré dhi, áma tàdzì dràdrà àdhyà tǐni. Di, àyi adrèbhá lǐle lídrì kisú nda i dré dhi, áma àmakya tàdzì lídrì àdhyà tǐni. Di àdhi ni kitswá tà nda sè nǐ? ¹⁷ Ama ró dhi, mà adré Gǐká ni kúlí lagí làfa sè ngóro móndí àruka bǐ dhi kya tǐni ko. Be ró dhi, Krísto na dhi, mà adré àmakya kúlí nda ni longó togó wǎyi sè Gǐká kandrá, Gǐká dré áma ki mùle tà nda ni 'o nǐ dhi sè.

3

Ama ngóro wárágà Krísto dré tisìle móndí ki togó na dhi tíni

¹ Mà adré gòle véle àma ki tàndi ki tà dóro ta kòdhya? Adré tsì lèá dhi, mà kàdré àma ki tà dóro ki tisì wárágà na fèle àmi dré yà, kó ngalè mà kàdré àmi ki lizí àma ki tà dóro ki tisì wárágà na yà dhi, ngóro móndí àruka ì dré adrélé 'òle dhi tíni? ² Ami ki tàndi ì wárágà àmakya tisìle àma ki togó na, móndyá títi dhi ì dré adrélé nàle ìndì nìle dhi 'i. ³ Bàti, mì adré tadhá ngádra 'á dhi, àmi wárágà Krísto dré tisìle àma ki àzì sè dhi 'i. Akódhi tisì wárágà nda wárágà sú sè ko. Be ró dhi, tisì Tírí Gíká lídrì ro dhi àdhya sè. Tisì kpà wárágà nda kírà dri ko. Be ró dhi, tisì móndí ki togó na.

Ama Gíkà ni àzì 'obhá tà tídhí dré bhàle ru yìzo móndí íbe dhi ni tà sè dhi 'i

⁴ Mà adré tà nda kòdhi ki ka'ì bàti Krísto sè Gíkà kandrá. ⁵ Di, mà adré àma ki no ngóro móndí kitswábhá tà 'o àyi ki tàndi ki rìnyí sè bwà dhi ì ró ko. Be ró dhi, Gíkà adré ìna àma ki 'o kitswálé títi dhi nì. ⁶ Akódhi 'o àma kitswálé títi, adrélé àyi àzì 'obhá tà tídhí ì dré bhàle ru yìzo móndí íbe dhi ni tà sè dhi ì ró. Tà tídhí dré bhàle nda angá tátírítrí kúlí tisìle dhi lésè ko. Be ró dhi, angá ìna Tírí Lólo vélésè. Tàko ko, tátírítrí kúlí tisìle nda adré móndí ki 'o todràle. Di, Tírí nda adré ìna móndí ki 'o adrélé.

⁷ Tágba tátírítrí kúlí tisìle wárágà pá sè kírà ì dri dhi dré tá adrézó dràdrà fe dhi, Gíkà 'o tá tátírítrí kúlí nda adrélé m̀lanzìlanzì ro, Ìsèrélè ànzì ì kòkìswáró Mósè ni m̀bhalé no bwà ko lagulagu ni ni tà sè, tágba lagulagu nda dré tá adrézó akílé akíakí dhi. ⁸ Kàdré kònìni dhi, tà tídhí angálépi Tírí Lólo vélésè nda ni adré di véle m̀lanzìlanzì ro lavúlé! ⁹ Tà àku adrélépi tá tà bha móndí ì dri nda kàdré tá m̀lanzìlanzì ro dhi, tà tídhí adrélépi móndí ki bha gyàgya Gíkà kandrá nda véle m̀lanzìlanzì ro lavúlé! ¹⁰ Tàko ko, tà àku adrélépi tá m̀lanzìlanzì ro nda gò véle adrélé m̀lanzìlanzì ro ko, tà tídhí nda ni m̀lanzìlanzì dré àku ni ni lavúlé dhi sè. ¹¹ Tà àku adrélépi tá akílé nda kàdré tá m̀lanzìlanzì ro dhi, tà tídhí adrélépi kóná vèsè kólyá nda véle m̀lanzìlanzì ro lavúlé!

¹² Di mà dré adrélé m̀i bha tà nda kòdhi dri dhi sè dhi, mà adré tà títi dhi ki 'o tawà sè. ¹³ Ama ngóro Mósè adrélépi tá àyi m̀bhalé zu kítá sè, Ìsèrélè ànzì ì kònòró lagulagu ni adrélépi tá akílé dhi ko dhi tíni ko. ¹⁴ Di, Ìsèrélè ànzì nda ki tà kisùkisù tá ìna tìnìmvá na. Tàko ko, atsálé àndrò kònìdhi dhi, ì dré adrérà'a tà àku Gíkà dré tá bhàle ru yìzo móndí íbe dhi ni kúlí na dhi 'á dhi, kítá àlo nda adré rè dhu àyi ki tà kisùkisù zu. A kitswá ngbà 'í kítá nda ni tìngá Krísto ni ka'ìma sè. ¹⁵ Bàti, atsálé àndrò kònìdhi dhi, ì kàdré Mósè ni tátírítrí kúlí na dhi, kítá nda adré rè dhu àyi ki tà kisùkisù zu. ¹⁶ Di, dhya àlo kàdré àyi togó adzá Mírì véle dhi, à adré kítá nda ni tìngá. ¹⁷ Mírì nda Tírí 'i. Arà Mírì ni Tírí dré adrézó dhi 'á dhi, tà adrézó móndí ki tri dhi be. ¹⁸ Ama títi kítá nda ni tìngázó àma ki m̀bhalé 'àsè dhi ì, mà adré Mírì ni m̀lanzìlanzì tadhá, ngóro tàlàtálà dré adrélé ngá líndrí tadhá dhi tíni. Di Mírì adré àma ki ladzá atsálé àyi tàndi tíni gò, mà dré adrézó akódhi ni m̀lanzìlanzì tadhá adrézó lile ába drìdrì. Kòdhi tà Mírì adrélépi Tírí 'i nda dré adrélé 'òle nì dhi 'i.

4

Ngá làgí kyàkyà l̀drí rùle kìnì sè dhi ì léna dhi

¹ Di ásà dhi, Gíkà dré àzì nda ni bhàle àma drígá àyi togó dóro sè dhi sè dhi, mà adré àma ki togó tayí adrélé lanzile ko. ² Be ró dhi, mà gà àmakya

tà lùzu ró ìndì kanyò ro dhi ki 'òma rè. Mà adré tà 'o túrúpfú sè ko, adrézó kpà Giká ni kúlí ladzá atsálé kinzò ro ko. Be ró dhi, mà adré àmakya tà bàti tadhá ngádra 'á, adrézó àma ki tàndi ki tà tadhá mónnyá títi dhi i dré kitswálé tabhìle àyi ki togó na Giká kandrà. ³ Di, Rúbí Tani mà dré adrélé longólé dhi kàdré ìna lùzu ró dhi, adré ngbà 'í lùzu ró mónnyá adrébhá ìle dràdrà kisú dhi i dré. ⁴ Angyá ko, giká bvò kòndi àdhya 'o mónnyá ka'ìbhá ko dhi ki tà kisùkisù atsálé tìnìmvá ro, ì kòkìswáró ngádra Rúbí Tani àdhya ni no bwà ko.* Rúbí Tani nda adré Krísto, adrélépi Giká ni líndrí 'i dhi ni mìlanzìlanzì tadhá kòdhya. ⁵ Tàko ko, mà adré àma ki tàndi ki tà longó kòdhya ko. Be ró dhi, mà adré Yésu Krísto ni tà longó kòdhya, adrézó tadhá dhi, akódhi Mírì 'i, ìndì àma, àmi ki màràbà Yésu ni tà sè dhi 'i. ⁶ Tàko ko, Giká tà tá dhi: «Ngádra kàdré kòle tìnìmvá na!»† Di Giká nda 'o àyi ngádra kòle ngá kazá àma ki togó na dhi nì, mà kònìró àyi mìlanzìlanzì adrélépi lagulé Krísto ni mìbhalé 'á dhi be dhi bvò.

⁷ Di, àma àmakya ngá làgí kyàkyà nda ìbe àma léna, tágba mà kàdré ngóro lídrì rùle kìnì sè dhi i tìni yà dhi, tadházóá dhi, rìnyí kàdrì lavulé nda angá ìna Giká vélésè, àma vélésè ko. ⁸ Mà adré kizà nya láti títi i sè, di, kizà nda lavú ìna àma ko. Ama ki drì adré abílé, di, tà nda kizá ìna àma ki tà ka'ìka'ì ko. ⁹ A adré àma ki mǐ pfo, di, Giká tayí ìna àma ko. A adré àma ki abhé kìnì mi, di, mà drà àmakya ko. ¹⁰ Mà adré ngbú adrélé Yésu ni dràdrà todó àma rú, à kàdréro kókpà Yésu ni lídrì no àma rú be dhi bvò. ¹¹ Tàko ko, à adré ngbú àma adrébhá lídrì ro dhi ki lefè adrélé dràdrà mǐle Yésu ni tà sè, à kàdréro kókpà Yésu ni lídrì no àma ki rúbhá adrélépi dràle dràdrà dhi rú. ¹² Di àsà dhi, àma ngbú ànyì dràdrà mǐle, mǐ kàdréro lídrì ìbe be dhi bvò.

¹³ Giká ni Kúlí adré tàá dhi: «Má ka'ì dre. Àsà dhi, má dré tà tàzo.»‡ Tà ka'ìka'ì làsú be kònìni nda sè dhi, mà adré kpà Giká ni ka'ì gò, adrézó tà ta. ¹⁴ Tàko ko, mà nǐ tàle dhi, Giká Mírì Yésu ni tingálépi dràdrà lésè dhi ni kókpà àma ki tingá dràdrà lésè tùmáni Yésu be gò, àma ki 'òzo pfòle àmi ìbe í kandrà dhi be. ¹⁵ Tà títi mà dré adrélé mvòle dhi i, mà adré mvòá àmi ki tà sè, Giká ni togó tani kòtsaró móndí zyandre lavulé dhi i véna gò, àyi ki 'o adrélé àwoyà ta akódhi dré, adrézó akódhi ni rú bha kùle.

¹⁶ Àsà dhi, mà adré àma ki togó tayí adrélé lanzìle ko. Tágba àma ki rúbhá dré adrézó ñwàle ñwanwà dhi, Giká adré àma ki togó 'o atsálé tídhí ro kítú àlo àlo títi i sè. ¹⁷ Tàko ko, kizà tsàtsà mà dré adrélé nyàle lókyá tsà sè kòdhi ì adré àma ki 'o kitswálé mìlanzìlanzì kàdrì kizà nda ki lavulépi ìndì adrélépi kóná vésè kólyá dhi ni kisú. ¹⁸ Di mà adré mǐ bha ngá kitswálé nòle mǐ sè dhi i dri ko. Be ró dhi, mà adré àmakya mǐ bha tà kitswálé nòle mǐ sè bwà ko dhi i dri. Angyá ko, ngá kitswálé nòle mǐ sè dhi ì adré ngbà 'í gile lókyá tsà sè. Di, tà kitswálé nòle mǐ sè bwà ko dhi ì adré àyikya gǐle kóná vésè kólyá.

5

Ama ki rúbhá bhù àdhya ni asoma

¹ Mà nǐ tàle dhi, àma ki rúbhá bvò àdhya adrélépi ngóro wémà tìni kònìdhi kòdrà dhi, mà ni dzó àzya dra adrélépi kóná vésè kólyá dhi ni kisú Giká véna bhù na dhi be. Dzó nda dzó móndí ì dré sǐle nì dhi 'i ko. Be ró dhi, dzó nda dzó Giká dré sǐle nì dhi 'i. ² Nyànomvá dhi, mà adré

* **4:4** 4:4 «Giká bvò kòndi àdhya» kònìdhi Sàtánà 'i. † **4:6** 4:6 A kònò Kìdhoma 1:3. ‡ **4:13** 4:13 A kònò Longó i 116:10.

tongólé lovó sè, adrézó àma ki rúbhá bhù àdhya nda ni le asólé àma rú. ³ Angyá ko, mà kònì dra rúbhá nda ni asó dhi, mà kitswá adrélé bvólíí ro ko. ⁴ Bàti, mà dré adrérà'a rúbhá bvò àdhya kònìdhi na dhi, mà adré tongólé, adrézó ngá lanzì todó. Kòdhi adré làá ko tàle dhi, mà adré rúbhá bvò àdhya kònìdhi ni le tayílé dhi. Di, mà adré àmakya rúbhá bhù àdhya nda ni le asólé kòdhya, kitswálé rúbhá dràdrà àdhya kònìdhi kòladzáró ru atsálé rúbhá lídrì àdhya ró be dhi bvó. ⁵ Gíká zì àma tà nda kòdhi ni kisú dhi nì gò, dré Tírí Lólo afèzo àma dré, ngóro ngádrì adrélépi tadhá dhi, í ni tà títi í dré lazilé dhi ki afè àma dré dhi tíni.

⁶ Di ásà dhi, àma ki togó adré ngbú gàle àma ki tà ka'ile dhi sè bí. Mà nì kpà tàle dhi, mà dré adrérà'a rúbhá kònìdhi na dhi 'á dhi, àma vwàvwà ro Mírì ni bhà rúsè dhi be. ⁷ Tàko ko, mà adré atsilé àma ki tà ka'ika'í sè. Mà adré atsilé ngá mà dré kitswálé nòle mì sè dhi i sè ko. ⁸ Bàti, mà adré gàle àma ki tà ka'ile dhi sè bí. Di àma mìlésè dhi, dóro ni tá mà dré rúbhá kònìdhi ni tayílé gò, lizo adrélé Mírì bhàna dhi. ⁹ Di, mà adré tà títi dhi ki 'o adrézó Gíká ni togó 'o kinílé, gba mà kàdré rúbhá kònìdhi na yà, kó ngalè mà kòtayí rúbhá nda yà dhi. ¹⁰ Tàko ko, adré làá dhi, àma títi mà kòpfò Krísto kandrá, kòtáró àma ki tàbvó, mà kòkisúró tà kitswálépi tà mà dré 'òle rúbhá na dhi i sè dhi, gba tà nda ì kàdré tà dóro 'i yà, kó ngalè tà kònzi 'i yà dhi.

Gíká amú àma tódhyá í be Krísto sè

¹¹ Di mà dré Mírì ni ròma nìle be dhi sè dhi, mà adré móndí ki togó asé akódhi ni ka'í. Gíká nì ína àma ki tà dóro. Má adré kisúá dhi, mì nì kókpà àma ki tà dóro. ¹² Mà lè gòle àma ki tàndi ki tà dóro ta àmi dré ko. Be ró dhi, mà adré àmakya láti fe àmi dré adrézó drì bha kuru àma ki tà sè, mì kòkitswáro kúlí logó móndyá adrèbhá drì bha kuru ngá adrélé nòle mì sè dhi ki tà sè dhi i tí. Bàti, àyi nda ì adré drì bha kuru tà móndí ki togó na dhi ki tà sè ko. ¹³ Mà kàdré tà 'o ngóro móndí azaaza kya tíni dhi, mà adré 'òá Gíká dré. Mà kàdré kó tà 'o tà kisùkisù be dóro dhi, mà adré 'òá àmi dré. ¹⁴ Tàko ko, Krísto ni lèle adré àma ki fe adrélé tà 'o dhi nì. Angyá ko, mà dré ka'ile Krísto drà móndyá títi dhi ki tà sè dre dhi sè dhi, mà ka'í kókpà tàle dhi, móndyá títi dhi ì todrà túmání akódhi be dre. ¹⁵ Di akódhi drà móndyá títi dhi ki tà sè, kitswálé móndyá adrèbhá lídrì ro dhi ì kògòro adrélé tà 'o àyi ki tàndi i dré ko, be ró dhi, ì kàdréro tà 'o akódhi dràlepi gò ngalè dràdrà 'àsè àyi dré nda dré.

¹⁶ Di kidhólé nyànomvá dhi, mà adré dhya àlo no, ngóro móndyá bvò àdhya ì dré adrélé nòle dhi tíni ko. Tágba atú dhi, mà dré tá Krísto ni nòzo kònini dhi, mà adré gòle véle akódhi ni no kònini ko. ¹⁷ Di dhya àlo kàdré Krísto na dhi, akódhi nda móndí Gíká dré bhàle tódhyá adrélé móndí tídhí ro dhi 'i. Tà àku ì akí dre. Mì nò rè ká! Tà títi dhi ì atsá tà tídhí ro dre! ¹⁸ Tà títi nda kòdhi ì ngá Gíká vélésè. Akódhi nda amú àma tódhyá í be Krísto sè gò, àzì adrézó móndí ki adrì ru amú tódhyá í be dhi ni bhàzo àma drígá. ¹⁹ Tàko ko, Gíká adré móndyá títi bvò àdhya ki amú tódhyá í be Krísto na gò, adrézó véle àyi ki tàkonzì ki tà bha àyi dri ko. Di fè rúbí ru amuma tódhyá nda àdhya àma dré, mà kàdréro longóá móndí i dré be dhi bvó.

²⁰ Di ásà dhi, àma dhya adrèbhá Krísto ni tà longó akódhi ni rú sè dhi 'i. Gíká ni tàndi adré móndí ki azí àma tí dhi nì. Mà adré di àmi ki ti lizí Krísto ni rú sè: Mì kòtayí àmi Gíká dré amulé tódhyá í be dhi wà! ²¹ Tàko

ko, Giká bhà Krísto adrélepi tá tàkonzì àko nda atsálé tàkonzì ro àma ki tà sè, mà kàtsáro mónnyá í dré bhàle gyägya Krísto na dhi i ró be dhi bvó.

6

¹ Ama Giká ni àziàmú ró dhi i, mà adré àmi ki kodzó, mì kònòró Giká ni togó tani mì dré kisulé dhi tà tako ró ko. ² Tako ko, Giká adré tàá dhi: «Lókyá áma togó tani tadházó dhi sè dhi, má yi tá mi. Kítú mónnyá ki tídrízó dhi sè dhi, má ledé tá mi.»* Dì mì yi rè ká! Nyànomvá kònìdhi, lókyá Giká dré adrézó áyi togó tani tadhá dhi 'i. Àndrò kònìdhi, kítú Giká dré adrézó mónnyá ki tídrí dhi 'i.

Kizà Pólò dré nyàle, ìndì tà dré 'òle Giká ni àzì sè dhi i

³ Mà adré tà kitswábhá mónnyá ki 'o ledhélé tàkonzì na dhi ki 'o ko, à kòkítswáro tà ta kònzi àzì Giká dré bhàle àma dríggá dhi rú ko. ⁴ Be ró dhi, mà adré àma ki tadhá Giká ni màràbà i ró tà títi i sè: Mà adré àma ki togó tsi kizà títi mà dré adréle nyàle dhi i na, ìndì tà kòkòróko adrébhá atsálé àma rú dhi i na. ⁵ Lókyá àruka i sè dhi, à tswà àma, àma ki lebhézó bádzó na. A kodzó mónnyá i ligilé àma rú. Mà 'o àzì kòkòróko landèzo. Mà ko ayí ko, kó ngalè mà ayí tàbirí sè. ⁶ Mà adré àmakya tà 'o togó lólo sè, tà nìni sè, togó vwàvwà sè, togó dóro sè, Tírí Lólo ni rìnyí sè, ìndì lèle túrúpfú àko dhi sè. ⁷ Mà adré tà bàti ta, adrézó tà 'o Giká ni rìnyí sè. Mà adré àdzú ngá ki ru àma ki dríggó lésè ìndì àma ki lídzí lésè, adrézó tà gyägya 'o ásà.† ⁸ Mà adré Giká ni tà 'o, gba à kàdré àma ki líndrì bha yà, kó ngalè à kàdré kanyò fe àma dré yà dhi, gba à kàdré àma ki rú ta dóro yà, kó ngalè à kàdré àma ki rú ta kònzi yà dhi. A adré àma ki zi mónnyá ki lítìbhá i ró, tàkò mà adré àmakya tà bàti ta. ⁹ A adré àma ki no ngóro mónnyá nìle ko dhi i ró, tàkò mónnyá bí dhi i nì àma be. A adré àma ki no ngóro mónnyá dràdrà mìle dhi i ró, tàkò àma rè dhu lídrì íbe. A adré tà ño àma dri, di, à pfu ína àma dràle ko. ¹⁰ A adré kizà fe àma dré, di, mà adré àmakya lenzélé. A adré àma ki no lemerèbhá ro, di, mà adré àmakya mónnyá bí dhi ki 'o atsálé ngábhá ro. A adré àma ki no ngá àko na tíni, di, àma àmakya ngá títi dhi íbe.

¹¹ Àmi Kòritòbhá ni i, mà tà tà àmi dré ngádra 'á. Mà tadhá àma ki togó dóro àmi dré dre. ¹² Mà gà àma ki lèle tadhama àmi dré ko. Dì, mì gà àmikya àmi ki lèle tadhama àma dré dre. ¹³ Má adré tà kònìdhi ni ta àmi dré ngóro áma ànzi i dré dhi tíni: Mì kàdré àmi ki togó dóro tadhá àma dré wà, ngóro mà dré adréle àmakya ni tadhá àmi dré dhi tíni!

Ru amuma mónnyá ka'ìbhá ko dhi íbe ko dhi

¹⁴ Lè mì kàdré ru amú mónnyá ka'ìbhá ko dhi íbe ko. Tako ko, tà gyägya ni kitswá tsì ru su tà kònzi be bwà? Ngádra ni kitswá tsì ru amú tìnìmvá be bwà? ¹⁵ Krísto ni kitswá tsì ru yi Dzáborò be bwà? Dì mónnyá Yésu ni ka'ìlepi dhi ni kitswá ru su mónnyá ka'ìlepi ko dhi be ngíningíni ró? ¹⁶ Giká ni tépelò ni kitswá tsì ru yi giká tako íbe bwà? Tako ko, àma Giká lídrì ro dhi ni tépelò 'i. Ngóro Giká ni tàndi dré tàle dhi tíni:

«Má ni adré àyi kòfalé,
adréle atsilé túmání àyi íbe.
Má ni adré àyi ki Giká ro,
ì ni àyikya adré áma mónnyá i ró.‡

* **6:2** 6:2 A kònò Esáyà 49:8. † **6:7** 6:7 «Àdzú ngá rùle dríggó lésè» kònì i, àdzú ngá adrézó kàribhá ki lavú ásà dhi 'i. «Àdzú ngá rùle lídzí lésè» kònì i, àdzú ngá adrézó sùle dhyá rú dhi 'i. ‡ **6:16** 6:16 A kònò Lèvítikè 26:12; Yèrèmfyà 32:38; Ezèkyèlè 37:27.

17 Di Mírì adré tàá dhi:
Mì kápfo àyi kòfalésè,
àmì kì bha adrélé twá àyi rúsè.
Mì kòtabè ngá àlo ndì ró dhi ko gò,
má kòka'iró àmi. §

18 Mírì rinyí líyí ro dhi adré tàá dhi:
Má nì adré àmi kì Atá ro,
mì nì àmikya adré áma ànziàgo i ró, ìndì áma ànzitòkó i ró.»*

7

1 Áma arúpi má dré lèlè tò ni i, mà dré adrélé tà Gìká dré lazilé nda íbe dhi sè dhi, lè mà kòtemvé àma tà títi kitswábhá àma kì 'o atsálé ndì ró rúbhá na, ìndì togó na dhi i sè. Mà kàdré kpà àma kì fe adrélé lólo kitswálé títi Gìká mìlésè, akódhi ni ròma na.

Pólò nì arí Kòrìtòbhá kì tà sè dhi

2 Mì kòka'ì áma dòle àmi kì togó na wà! Mà 'o àmakya dhya àlo kònzì ko. Mà kizá dhya àlo ni tà ka'ika'ì ko. Mà lití dhya àlo ngá kisúzó drígásà dhi ko. 3 Má adré tà kòdhi kì ta kitswázó tà bha àmi dri ko. Tàko ko, ngóro má dré tàlè àmi dré dre dhi tìni dhi, àmi kì tà àma kì togó na. Mà ka'ì kpà adrélé túmánì àmi íbe, kàdré lídrì na yà, kó ngalè dràdrà na yà dhi. 4 Má adré àmi kì tà ka'ì tà bàti ró, adrézó drì bha kuru àmi kì tà sè. Di áma togó andrì gò, má dré adrézó gàlè arí sè bí, tágba mà dré adrézó kizà nya lavulé dhi.

5 Tàko ko, mà dré tá atsázó Màkèdòníyà 'a dhi, mà kisú tá lókyá lovózó dhi àlomvá ko. A fè tá kizà àma dré láti títi i sè. Áma tá lawà íbe àma rú, adrézó kpà tirí íbe àma léna. 6 Di, Gìká adrélépi móndí kizà ro dhi kì togó tindrì dhi, tindrì ína àma kì togó Títò ni atsama sè. 7 Di, ngbà 'í akódhi ni atsama sè ko, tindrì kpà àma kì togó, àmi kì tàndì mì dré tá kpà akódhi ni togó tindrìle dhi sè. Tàko ko, akódhi títi tá àma dré, àmi kì lovó áma nòzo dhi ni tà, àmi kì kizà tà ru 'òlepi dhi sè dhi ni tà, ìndì àmi kì togó àtsi ró áma tà sè dhi ni tà. Di áma togó dré gòzo vélé gàlè arí sè wáláká ni ni lavú.

8 Tágba má dré tá kizà fèzo àmi dré áma wárágà sè dhi, áma togó ína kizà ro tà nda sè ko. Tà bàti ró dhi, áma togó tá kizà ro, lókyá má dré yízoá tàlè dhi, wárágà nda fè tá kizà àmi dré, tágba dré tá adrézó ngbà 'í lókyá tsà sè dhi. 9 Di, nyànomvá dhi, má adré mána lenzélé. Má adré lenzélé àmi kì kizà nda sè ko, be ró dhi, àmi kì kizà nda dré àmi kì 'òlè togó ladzá dhi sè. Tàko ko, mì atsá tá àmikya kizà ro ngóro Gìká dré tá lèlè dhi tìni. Asà dhi, mà 'o àmi kònzì àlomvá ko. 10 Angyá ko, à kàdré kizà ro ngóro Gìká dré adrélé lèlè dhi tìni dhi, kizà nda adré dhya kì 'o togó ladzá, à kàdríró be dhi bvó. Di kizà làsú be kònìni nda kitswá gíle dhya léna bwà ko. Di, kizà bvò kòndì àdhya adré ína dhya kì dri lèlè dràdrà na. 11 Mì nò rè ngalè kizà mì dré nyàlè ngóro Gìká dré tá lèlè dhi tìni nda 'o tà dóro àmi léna ngíni ya dhi ká! Kizà nda 'o àmi kì togó atsálé àtsi ró adrélé tà 'o lovó sè, adrélé àmi kì tàrá ga, adrélé tàkonzì ga, adrélé ngá ro, adrélé lovó íbe áma nòzo, ìndì adrélé gànzi ró tà ño gyágya dhya tàkonzì 'òlepi dhi dri. Di láti títi nda i sè dhi, mì tadhá ngádra 'á dhi, àmi tà àko àmi rú tà nda sè dhi dre. 12 Má tisì tá wárágà nda àmi dré, dhya tà kònzì 'òlepi nda ni tà sè ko, ìndì dhya tà kònzì nda ni 'òzo rúá dhi ni tà sè ko. Be ró dhi, má tisì mána

§ 6:17 6:17 A kònò Esáyà 52:11; Ezèkyélè 20:34, 41. * 6:18 6:18 A kònò 2 Sàmùwélè 7:14; Esáyà 43:6.

wárágà nda, mì kònòró ngádra 'á Gíká kandrà dhi, àmi àtsi ró àma ki tà sè ngíni ya dhi. ¹³ Tà nda kòdhi i sè dhi, Gíká tindrì àma ki togó dre.

Tumání àma ki togó tindrìma nda be dhi, mà lenzé tá lavulé, mà dré nòle ngalè mì fè tá arí Tító dré ngíni ya dhi sè. Tàko ko, mì 'o akódhi ni togó atsálé kìdrìkìdrì dre. ¹⁴ Atú dhi, má tà tá akódhi dré àmi ki tà, áma drì bhàzo kuru àsà gò, mì dré kanyò fèzo má dré ko. Ngóro tà títi má dré tàle àmi dré dhi i dré adrelé tà bàti 'i dhi tìni dhi, àmi ki tà títi má dré tàle drì be kuru Tító kandrà dhi i tá kókpà tà bàti 'i. ¹⁵ Nyànomvá dhi, akódhi ni lèle àmi véna dhi atsá véle kàdrì wáláká ni ni lavú, dré adrérà'a kisúá dhi, mì ka'í tá àma ki kúlí 'òle, ìndì mì ka'í tá i dòle àmi véna ngá ròma sè ìndì togó yàya sè ngíni ya dhi 'á. ¹⁶ Má adré di lenzélé, má dré kitswálé àmi ki ka'í tà títi i sè dhi sè.

8

Pólò kodzó Kòritòbhá i ngá lokó fèle móndí ka'ìbhá àruka i dré

¹ Áma adrúpi i, má adré leá dhi, mì kònì tà Gíká dré 'òle áyi togó tani sè Èkèlézyà Màkèdóníyà le dhi i 'ásè dhi be. ² Tágba kizà kàdrì dré tá adrézó móndyá ka'ìbhá nda ki tabhì lavulé dhi, àyi ki arí kàdrì tumání àyi ki lemerè be dhi i 'o tá àyi ki togó atsálé àtsi ró ngá fe móndí àruka i dré. ³ Má adré tà bàti ta àmi dré: Ì fè ngá i dré kitswálé fèle bwà dhi i títi. Bàti, ì fè ngá nda i àyi ki rinyí lavú byá. Àyi ki tàndi i kisù tá tà nda 'òle drìdrì gò, ⁴ i dré àma ki ti lizizó tà tàndi ró, mà kòfèró láti àyi dré drígá bhàzo tumání móndí àruka ìbe, ngá fe móndyá ka'ìbhá Yèrúsalmà na dhi i dré.* ⁵ Di tà i dré 'òle nda lavú tà mà dré tá kisùle dhi byá. Tàko ko, ì fè tá rè zyà àyi ki tàndi i Mírì dré 'íká gò, ì dré àyi ki fèzo àma dré ndò, ngóro Gíká dré tá lèle dhi tìni.

⁶ Di àsá dhi, mà lizí Tító ni ti, kògòró àmi véna àmi ki kodzó tà dóro mì dré tá kidhólé 'òle dhi ni 'o kitswálé títi be dhi bvó. Tàko ko, akódhi nda kidhó tá àmi ki kodzólé drìdrì, mì kòlokóro ngá fèle móndí àruka i dré dhi ni. ⁷ Ngóro mì dré adrelé tà dóro 'o lavulé àmi ki tà ka'íka'í sè, àmi ki kúlí i sè, àmi ki tà nìni sè, àmi ki togó àtsi ró dhi sè, ìndì àmi ki lèle àma véle dhi sè dhi tìni dhi, mì kò'o kókpà tà dóro nda kòdhi, ngá fèzo móndí àruka i dré àmi ki togó wáyi sè.

⁸ Kòdhi má adré tòlí bha àmi dri ko. Be ró dhi, má adré mána àmi ki lèle tabhì móndí àruka togó ìbe àtsi ró dhi kya rú, nìzoá ngalè àmi ki lèle nda lèle bàti 'i ya dhi. ⁹ Tàko ko, mì nì tà àma ki Mírì Yésu Krísto dré 'òle áyi togó tani sè dhi be. Tágba dré tá adrézó ngá líyí ro dhi, 'o i atsálé lemerè ro àmi ki tà sè, mì kàtsáro ngábhá i ró akódhi ni lemerè sè.

¹⁰ Di má adré àmi ki drì ta àmi ki ledézó kònìni: Kóná lavulépi dhi sè dhi, àmi tá móndyá tà nda ni lebhá 'òle drìdrì dhi 'i. Àmi tá kókpà móndyá kidhóbhá ngá lokó kitswálé fèle móndí àruka i dré drìdrì dhi 'i. ¹¹ Di nyànomvá dhi, mì kò'o tà nda kitswálé títi, ngóro mì dré tá tà nda ni lèle 'òle togó wáyi sè dhi tìni. Mì kòfè ngá nda i ngóro mì dré kitswálé fèle bwà dhi tìni. ¹² Tàko ko, dhya àlo kàdré ngá le fèle togó wáyi sè gò, dré adrézó feá ngóro dré kitswálé fèle bwà dhi tìni dhi, Gíká adré ngá nda ni ka'í. Angyá ko, Gíká adré ngá dhya nda dré adrézó ába dhi ni no kòdhya. Adré ngá akódhi dré adrézó ába ko dhi ni no kòdhya ko.

¹³ Má adré leá ko, mì kàdré ngá fe móndí àruka i dré atsázó ngábhá ro gò, mì dré àmikya atsázó lemerèbhá ro dhi. Be ró dhi, má adré leá dhi,

* **8:4** 8:4 A kònò Rómà 15:26.

àmi títi m̀ kàdré tà 'o àmi kòfalésè adrézó díri. ¹⁴ Di àmi adrèbhá ngá íbe b́ nyànomvá dhi ĩ, m̀ ni kitswá mónnyá adrèbhá lemerè ro dhi ki ledé. Di lókyá m̀ dré dra adrézó lemerè ro gò ĩ dré adrézó ngá íbe b́ dhi sè dhi, ĩ ni kitswá àyikya àmi ki ledé. Kònini dhi, m̀ ni adré díri. ¹⁵ Ngóro tísile Giká ni Kúlí na dhi t́ni: «Dhya ngá lokólépi b́ dhi tá ngá íbe b́ lavúlé ko, ìndi dhya ngá lokólépi tsà dhi, ngá pi akódhi ko na.»†

Pólò mù Títò ĩ àziàmù ni íbe Kòrítò na

¹⁶ Mà adré àwoyà fe Giká dré, dré Títò ni togó 'òle atsálé àtsi ró àmi ki tà sè àmakya t́ni dhi sè. ¹⁷ Angyá ko, Títò ka'í tà mà dré źile í tí nda 'òle gò, adrézó lile àmi véna lovó sè, ngóro dré lèle 'òle ni dhi t́ni. ¹⁸ Mà adré kpà àma ki adrúpi àlo dhi ni mu lile túmání Títò be. A adré akódhi nda ni tà bha kuru Èkèlézyà títi ĩ 'ásè, àzi dré adrélé 'òle Rúbí Tani ni tà sè dhi sè. ¹⁹ Ngbà 'í kòdhi ko, Èkèlézyà ĩ kipè tá akódhi lile túmání àma íbe, mà kàdzíró ngá fèle nda ĩ mónnyá ka'ibhá Yèrúsalmà na dhi ĩ dré, kitswázó Mírì ni tàndi ni lindrì bha, ìndi àma ki togó àtsi ró móndí ki ledézó dhi ni tadhá. ²⁰ Mà adré lèá dhi, tà kitswázó àma ki asíkí ngá b́ bhàle àma drígá nda ki tà sè dhi kàdré yókódhó. ²¹ Tàko ko, mà adré tà títi dhi ki nda 'òle dóro Mírì m̀lèsè, ìndi móndí ĩ m̀lèsè.

²² Kòdhi íbe dhi, mà adré kpà àma ki adrúpi àzya mu lile àyi nda íbe àmi véna. Mà tabhì akódhi nda vèsè be b́ ìndi láti twátwa ĩ sè b́ gò, dré àyi togó tadházó àtsi ró. Nyànomvá dhi, akódhi ni togó véle àtsi ró lavúlé, dré àmi ki tà ka'ile bàti dhi sè. ²³ Kàdré Títò ni tà sè dhi, akódhi àma arúpi 'i, ìndi àma àziàmù àmi kòfalé dhi 'i. Kàdré àma ki adrúpi àruka nda ki tà sè dhi, àyi dhya Èkèlézyà ĩ dré mùle kitswálé lindrì fe Krísto dré dhi 'i. ²⁴ Di ásà dhi, m̀ kòtadhá àyi dré àmi ki lèle bàti, Èkèlézyà títi dhi ĩ kòniró tà mà dré adrézó dri bha kuru àmi ki tà sè dhi be dhi bvó.

9

Ngá lokólé mónnyá ka'ibhá Yèrúsalmà na dhi ĩ dré dhi ki tà

¹ Kàdré di ngá m̀ dré adrélé lokólé fèle mónnyá ka'ibhá Yèrúsalmà na dhi ĩ dré nda ki tà sè dhi, lè tá má kòtìsì tà tà nda dri àmi dré ko. ² Tàko ko, má ǹ tàle dhi, àmi ki togó àtsi ró àyi nda ki ledézó dhi be. Má adré drì bha kuru tà nda sè, adrézó tàá mónnyá Màkèdóniyà le dhi ĩ dré dhi, kidhólé kóná lavúlépi dhi sè dhi, àmi adrèbhá Akáyà na dhi ĩ gànzi ró adrélé ngá fe. Di àmi ki togó àtsi ró nda 'o móndí b́ àyi kòfalé dhi ki togó atsálé kókpà àtsi ró ngá fe dhi ǹ. ³ Di, tágba kònini dhi, má adré àma ki adrúpi kòdhi ki mu lile àmi véna, kitswálé àmi ki tà mà dré adrézó drì bha kuru ásà nda kàtsáro tà tàko ró ko. Be ró dhi, má adré lèá dhi, m̀ kàdré àmikya gànzi ró ngá fe, ngóro má dré tàle àmi ki tà sè dhi t́ni. ⁴ Tàko ko, mà kòtsa tá àmi véna túmání móndí àruka Màkèdóniyà lésè dhi íbe gò, mà dré àmi ki kisúzó gànzi ró ko dhi, kònò mà ni tá adré kanyò ro túmání àmi íbe, mà dré tá àmi ki tà ka'ile tò dhi sè. ⁵ Di ásà dhi, má nò tá dóro ni, má dré adrúpi nda ki mùle lile drìdrì má kandrána, àmi ki kodzó ngá m̀ dré lazilé togó dóro sè nda ki lokó adrélé gànzi ró dhi. M̀ kò'o kònini dhi, m̀ ni kitswá ngá nda ki fe togó dóro sè. M̀ kitswá fèá ngóro à ru tá àmi r̀nyí sè fèá na t́ni ko.

⁶ Ngóro m̀ dré nìle be dhi t́ni dhi, dhya ángùdhi adrélépi kórì ri tsà dhi, adré kókpà ngá akónà tsà. Di, dhya ángùdhi adrélépi kórì ri b́ dhi, adré kókpà ngá akónà b́. ⁷ Lè àmi àlo àlo títi dhi ĩ m̀ kàdré ngá fe ngóro m̀

† 8:15 8:15 A kònò Pfòma 16:18.

dré kisùle drìdrì àmi léna dhi tìni. Di, mì kàdré àmikya ngá fe togó kizà ro dhi sè ko, ìndì ngóro tòlí bhàle àmi dri dhi tìni ko. Tàko ko, Gìká adrè dhya adrélèpi ngá fe arí sè dhi ni ka'ì kòdhya. ⁸ Di Gìká rìnyí íbe kitswázó ngá fe gàle àmi drígá bí áyi togó tani sè, kitswálé tà títí i sè dhi, mì kàdréro ngbú adrélé ngá títí mì dré adrézó lovó ni íbe dhi íbe, adrézó kpà tà dóro títí mì dré adrélé lèle 'òle dhi ki 'o be dhi bvó. ⁹ Ngóro tisìle Gìká ni Kúlí na dhi tìni:

«Akódhi lanzí áyi ngá i lemerèbhá i dré.

Akódhi ni tà gyágya ni adrè kóná vèsè kólyá.»*

¹⁰ Di Gìká adrélèpi kórì fe mómí i dré rìle, ìndì adrélèpi mápà fe àyi dré nyàle dhi ni kórì títí mì dré adrézó lovó ni íbe dhi ki fe àmi dré, adrézó 'òá mbàle, mì kòkitswáro tà dóro 'o togó dóro sè, adrézó lò'wa dóro 'a lavúlé.

¹¹ A ni ngá fe gàle àmi drígá bí látí títí i sè, mì kòkitswáro ngbú adrélé ngá fe mómí i dré gò, ì kàdréro àwoyà fe Gìká dré ngá mì dré adrélé fèle áyi dré àma drígá dhi ki tà sè.

¹² Tàko ko, ngá mì dré adrélé fèle kòdhi ki ngbà 'í mómíyá ka'ìbhá Yèrusalémà na dhi ki ledé kòdhya ko. Ngá nda ki kókpà mómí bí dhi ki 'o àwoyà fe Gìká dré. ¹³ Tà dóro mì dré adrélé 'òle, adrélèpi àmi ki tà dóro tadhá nda sè dhi, mómí bí dhi ki Gìká ni rú bha kùle, mì dré tà Krísto ni Rúbí Tani dré adrélé tàle dhi ki ka'ìle 'òle dhi sè, ìndì mì dré adrélé ngá fe àyi dré ìndì mómí àruka i dré togó dóro sè dhi sè. ¹⁴ Ì ni kpà tà zi Gìká tí àmi dré togó wáyi sè, dré áyi togó tani bhàle àmi rú lavúlé dhi sè. ¹⁵ Mà kàdré àwoyà fe Gìká dré, tà tani dré afèle, kitswázó àndu ni ni ngi bwà ko nda ni tà sè!

10

Pólò ga áyi tàrà àzì Gìká dré bhàle í drígá dhi ni tà sè

¹ Ma, Pólò, má adrè àmi ki kodzó togó dóro ìndì yàya angalépi Krísto vélésè dhi sè. Má nì dóro tàle dhi, mómí àruka ì adrè tàá dhi, má kàdré àmi kòfalé dhi, ma mómí yàya 'i dhi. Di, áma wárágà i 'ásè dhi, má adrè mána tà ta rìnyí sè. ² Di má adrè àmi ki ti lizí, má kònì dra tsa àmi véna dhi, mì kò'oró ma àmi ki àruka ki lotó rìnyí sè ko. Tàko ko, kòkitswá dhi, má ni tà ta rìnyí sè mómí àruka adrèbhá kisùá dhi, mà adrè tà 'o mómíyá bvò àdhya kya tìni dhi i dré. ³ Angyá ko, tágba mà dré adrézó bvò kònìdhi lé dhi, mà adrè àmakya àdzú bhu mómíyá bvò àdhya kya tìni ko. ⁴ Adzú ngá mà dré adrézó àdzú bhu ásà dhi i, àdzú ngá bvò kòndi àdhya 'i ko. Be ró dhi, áyi àyikya àdzú ngá rìnyí ró Gìká àdhya, mà dré adrézó àma ki kàribhá ki rìnyí adrézó àdzú bhu 'ásà dhi ni pfu dhi 'i. Mà adrè di tà kayikayi títí kinzò ro dhi ki pfu, ⁵ tùmání tà títí drìkàdrì ro adrèbhá ru pfu Gìká ni tà nìní rú dhi íbe. Mà adrè kpà tà kisùle títí dhi ki turú tobhàle Krísto ni rìnyí zàle. ⁶ Di mì kòbhà àmi ki tàndi i Krísto ni rìnyí zàle kitswálé títí dre dhi, mà ni adrè gànzi ró tà ño mómíyá àruka títí adrèbhá dhu rè ligilé dhi i dri.

⁷ Mì adrè àmikya ngbà 'í ngá no àyi ki làsú sè. Lè dhya ángùdhi adrélèpi ka'íá dhi, ì mómí Krísto àdhya 'i dhi, kònì tàle dhi, àma kókpà mómí Krísto àdhya 'i i tìni dhi. ⁸ Tágba má kàdré áma afà rìnyí Mírì dré afèle àma dré dhi ni tà sè lavúlé yà dhi, ma kanyò ro rìnyí nda sè ko. Tàko ko, Mírì afè rìnyí nda àma dré kitswázó àmi ki tà ka'ìka'ì kizá ko, be ró dhi, kitswázó àmi ki tímà àmi ki tà ka'ìka'ì na dhi bvó. ⁹ Di má lè mì kàdré kisùá ko

* 9:9 9:9 A kònò Longó i 112:9.

tàle dhi, má adr   àmi ki l ndr   le tig l    ma w r g   ĩ s  dhi. ¹⁰ Angy  ko, m nd   ruka ĩ adr   t   dhi: «Akódhi ni w r g   ĩ ' s  dhi, adr   t  ta k l  lanzilanz  ĩ s  ĩnd  r ny  s . Di, k dr   ma k fal  dhi, akódhi  na m nd  y y  'i, ĩnd  akódhi ni k l  ĩ k l  t ko 'i.» ¹¹ L  m ndy  adr bh  t  ta l s  be k n ni nda ĩ k n  dhi, m  ni t  'o r ny  s   mi k fal , ng r  m  dr  adr l  t  ta r ny  s   ma ki w r g   ĩ ' s  dhi t ni.

¹² M  kitswá  ma ki am  m nd   ruka adr bh   yi ki t nd  ki t  d ro tadh  dhi  be bw  ko. M  kitswá kp   ma ki tabh   yi nda ĩ r  ko.  yi nda ĩ k dr   yi ki tabh   yi ki t nd  ĩ k fal s , ĩnd   yi ki t nd  ĩ r  dhi,  yi t gy   ko. ¹³ Di,  ma r  dhi, m  kitswá àmakya  ma ki af   ma ki t nd  ki bv  lav  dhi ko. Be r  dhi, m  ni ngb  'i  ma ki af  ts le by   z  Gik  dr  bh le  ma dr g  dhi ni bv  na. Az  nda ni bv  tsa by   mi v na. ¹⁴ M  adr  di  ma ki af  lav l  ko, ng r  m  tsa t   mi v na ko na t ni. T ko ko, m  tsa by   mi v na Kr sto ni R b  Tani be dhi 'i. ¹⁵ M  kitswá kp   ma ki af   ma ki bv  lav ,  z  m nd   ruka ĩ dr  ' le dhi ki t  s  ko. Di, m  adr  àmakya m  bha, m  k dr r  l le  mi ki t  ka'ika'i be dr dr ,  ma ki  z   mi k fal  dhi k dr r  kp  l le dr dr , ¹⁶ m  k kitsw r  l le R b  Tani long be bv  vwàvwà ro àmikya r s  dhi ĩ ' s . T ko ko, m  l   ma ki af le  z  m nd   ruka ĩ dr  ' le  yi ki  r  ĩ ' s  dhi ki t  s  ko. ¹⁷ Di, ng r  Gik  ni K l  dr  adr l  t le dhi t ni: «L  dhya adr l pi  yi af  dhi k dr   yi af  t  M r  dr  ' le dhi ki t  s .»* ¹⁸ T ko ko, M r  adr  dhya adr l pi  yi t nd  ni t  d ro tadh  dhi ni ka'i k dhya ko. Be r  dhi, adr   na dhya i dr  adrézó t  d ro ni ni ka'i dhi ni ka'i k dhya.

11

P l  kodz  Kor t bh  ĩ  p stol  kinz  ro dhi ki t  s 

¹ M  adr  l   dhi, m  k tay  ma t  ta ts  ng r  m nd  azaaza  dhya t ni, ng r  m  dr  adr l  ' le dhi t ni. ² Ma lov   be  mi ki t  s  t , ng r  Gik  ni t nd  dr  kp  adr l  lov   be  mi ki t  s  t  dhi t ni. T ko ko, m  z   mi adr l  ag   lo kw kw , Kr sto dr , m  k f r   mi akódhi dr  ng r  t k  l lo  go t  n lepi r  ko dhi t ni. ³ Di, m  adr  m na ng  ro  mi ki t  s . Ng r  ni dr  t   v  ni lit l   yi t r p f  t  s  dhi t ni dhi,   ni kitswá kp   mi ki t  kis kis  lit , m  k tay r  tr ma Kr sto r  tog  l lo s  dhi be dhi bv . ⁴ T ko ko,   k tsa adr l  Y su tw  dhi ni t  long  Y su m  dr  t  ni ni longózó dhi r s  dhi, m  adr  àmikya t  nda ni ka'i mb l . A k dr  k   mi ki kodz  tir  tw  kis  Tir  L lo m  dr  kis l  dhi r s  dhi, m  adr  kp  ka'ia mb l . A k dr  k   mi ki kodz  r b  tani tw  ka'i R b  Tani m  dr  ka'ile dhi r s  dhi, m  adr  k kp  ka'ia mb l . ⁵ M  m l s  dhi, dhya  mi k fal  adr bh   yi ki no  p stol  k dr  ĩ r  dhi ĩ lav  ma àlomvá ko. ⁶ T gba m  k kis  t gy  adrézó k l  ta d ro dhi ko y  dhi, ma m na t  n n   be. M  tadh  t  nda  mi dr  ngádra '  t  t t  ĩ s  ĩnd  l t  t t  ĩ s  dre.

⁷ L ky  m  dr  R b  Tani Gik   dhya ni longózó  mi dr  l fa s  ko dhi s  dhi, m  'o t  ts  t konz , m  dr  t   ma t  tirílé kitswázó  mi ki t  ting  kuru dhi s  dhi 'i? ⁸ M  ka'i t  l fa kis l  Èkèlézyà  ruka ĩ dr g s , kitswázó  z  'o  mi k fal  dhi bv . ⁹ Di m  dr  t  adr r 'a  mi v na, adr l  ng  lov   be dhi '  dhi, m  zi t  ng   lo  mi ki  lo t  ko. T ko ko,  ma ki adr pi atsábhá M k d n y  l s  dhi ĩ af  t  ng  m  dr  t  adrézó lov  ni  be dhi ĩ  yi. T  t t  ĩ s  dhi, m  tay  t   ma t  lanz le  mi dri dhi ko. Di m  ni go adr l  '   k n ni. ¹⁰ M  adr  t   t  b t  Kr sto  dhya adr l pi m  l na dhi

* **10:17** 10:17 A k n  Y r m y  9:23; 1 Kor t bh  ĩ 1:31.

sè dhi: Dhya àlo bvò wǎyi Akáyà àdhya na dhi kitswá áma afàma tà nda sè dhi ni kikí bwà ko. ¹¹ Má adré tàá kònìni àdho tà sè? Má dré àmi ki lèle ko dhi sè? Giká ni tàndi nì dóro, má lè àmi 'í káyà dhi!

¹² Di, má ni go adréle tà 'o ngóro má dré adréle 'òle dhi tìni, kitswázó láti kikí dhya adrébhá àyi ki 'o nòle ngóro àma tìni gò, ì dré adrézó àyi ki afà tà nda sè dhi ì dré. ¹³ Dhya nda ì àpóstolò kinzò ro dhi 'i, ìndì àzì 'obhá túrúpfú sè dhi 'i. ĩ adré àyi ki ladzá atsálé ngóro Krísto ni àpóstolò ì tìni. ¹⁴ Di, áma líndrí adré ìna gàle tà nda sè ko. Tàko ko, Sàtánà ni tàndi adré àyi ladzá atsálé ngóro ángéló ngádra àdhya tìni. ¹⁵ Di akódhi ni màràbà ì kàdré àyi ki ladzá atsálé ngóro mómndí adrébhá tà gyägya 'o dhi ì tìni dhi, tà nda adré áma líndrí tigá ko. Di, lókyá kùdù sè dhi, ì ni àyikya tà kitswálépi tà ì dré 'òle dhi ì sè dhi ni kisú kòdhya.

Kizà Pólò dré nyàle Giká ni àzì sè dhi ĩ

¹⁶ Má adré gòle tàá dhi: Lè mì kònò ma ngóro mómndí azaaza tìni, má dré adréle tà ta kònìni dhi sè ko. Di, mì kàdré àmikya áma no kònìni dhi, mì kòka'í ma ngóro mómndí azaaza tìni, má kòkitswáro áma afà tsà be dhi bvò. ¹⁷ Bàti, má kàdré áma afà kònìni dhi, má adré tà ta ngóro Mírì dré adréle lèle dhi tìni ko, be ró dhi, ngóro mómndí azaaza dré adréle tàle dhi tìni. ¹⁸ Di, mómndí bí dhi ì dré adréle àyi ki afà mómndyá bvò àdhya kya tìni dhi sè dhi, má ni kókpà áma afà kònìni. ¹⁹ Àmi adrébhá àmi ki no tògyabhá ro ni ì, àmi gànzi ró adréle mómndí azaaza ki ka'í togó wǎyi sè! ²⁰ Tà bàti ró dhi, mì adré mómndí ki ka'í, gba ì kàdré àmi ki bha àyi ki màràbà ì ró yà, ì kàdré àmi ki lití yà, ì kàdré àmi ki ngá topá yà, ì kàdré àmi ki no mómndí tàko ì ró yà, kó ngalè ì kàdré àmi ki mì sa yà dhi. ²¹ Má adré tàá kanyò sè dhi, mà 'o tá tà àmi kòfalé rǐnyí sè mómndyá nda kya tìni ko!

Di, tà ángùdhi mómndí àruka ì dré kitswázó àyi ki afà ásà dhi, má ni kókpà kitswá 'òá kònìni. (Kòdhi má adré tà ta mómndí azaaza àdhya tìni.) ²² Àyi nda ì Èbéré 'i? Ma kókpà kònìni. Àyi Ìsèrelè ànzi 'i? Ma kókpà kònìni. Àyi Abàramà ni toyó 'i? Ma kókpà kònìni. ²³ Àyi Krísto ni màràbà 'i? (Kòdhi má adré tà ta tirí kiza líyí àdhya tìni.) Ma kókpà kònìni àyi ki lavú. Má 'o mána àzì kòkóròko àyikya ki lavú. A lebhé ma bǎdzó na vèsè be bí àyi ki lavú. A tswà ma vèsè be bí àyi ki lavú. Ma tá ànyì dràdrà mǐle vèsè be bí. ²⁴ Vèsè be nzi, Yúdà ànzi ì bhwa ma fimbò sè vèsè be nyadhi-àlo-drì-mudrí-drì-nzi-drì-su. ²⁵ Vèsè be na, à tswà ma fa sè. Vèsè be àlo, à lebhé ma kírà sè. Vèsè be na, bwátù arí áma tayí yǐ mi. Ma tá yǐandre mi ngátsi àlo ìndì kítú àlo. ²⁶ Vèsè be bí, má to atsí lizo vwàvwà ro. Má nya kizà yǐ liti ì sè, kùgú ì drígá, áma sùrú ì drígá, mómndí sùrú twá ro dhi ì drígá, ìndì adrúpi kinzò ro dhi ì drígá. Má nya kpà kizà bhàandre ì 'ásè, duku ì 'ásè, ìndì yǐandre ì mǐsè. ²⁷ Má 'o àzì kòkóròko landèzo lavúlé. Vèsè be bí, má ko ayí ko. Tàbirí ndè ma, yǐ lovó be. Vèsè be bí, ngá nyàle dhi pi ma. Kidhì ndè ma, ìndì ma tá kítá àko. ²⁸ Má kitswá tà àruka títi dhi ki ta ko. Di, kítú àlo àlo títi ì sè dhi, má adré mána áma togó bha lanzile Ekèlézyà títi dhi ki tà sè. ²⁹ Dhya àlo kàdré yàya dhi, ma kókpà yàya. A kò'o dhya àlo dhèle tàkonzì na dhi, áma togó adré aswálé tà nda sè.

³⁰ Di kòkitswá má dré adrézó áma afà dhi, má ni áma afà tà adrébhá áma tà yàya ki tadhá dhi ì sè. ³¹ Giká áma ki Mírì Yésu ni Atá, kitswálépi rúku sè kóná vèsè kólyá dhi, nì dóro tàle dhi, má adré kinzò ta ko dhi. ³² Lókyá má dré tá adrérà'a Dàmàsèkè na dhi 'á dhi, gùvèrènerè adrélépi tá ópí Arétà zàle dhi bhà tá sòdá ì adréle bhàandre nda ni zèribàti ki líkí, ì kòkitswáro áma ru be dhi bvò. ³³ Di, à bhà ma kánzì na, áma 'òzo pfòle

mòlísà àlo zèribà na dhi 'ásè, áma tírízó gò, má dré lapázó gùvèrènére nda drígásè.

12

Tà lùzu ró Giká dré tadhále Pólò dré dhi ĩ

¹ Adré leá dhi, má kògò adréle áma afà, tágba kàdré tà dóro 'i ko yà dhi. Di má ni ngá agábhá má mi toróbí t́ni dhi ḱi tà ta, túmání tà lùzu ró Mírì dré tadhále má dré dhi íbe. ² Má nì agó àlo Yésu Krísto nì ka'ilepi dhi be. Lavú dre kóná mudrí-drì-su, Giká do tá akódhi kurú na, bhù kurú na àzya nì ki lavulépi dhi na. Di má nì ko ngalè Giká do tá akódhi rúbhá na yà, kó ngalè rúbhá na ko yà dhi. Giká nì ngbà 'í nì. ³⁻⁴ Di má nì, Giká do tá akódhi nda pàràdisò na dhi be. Kàdré tá rúbhá na yà, kó ngalè rúbhá na ko yà dhi, má nì ko. Giká nì nì. Di kònàle dhi, akódhi yi tá tà kitswázó tà nì ni ta kúlí sè bwà ko, à dré logále móndí dré tàle dhi ĩ kòdhya. ⁵ Má ni áma afà dhya làsú be kònini nda ni tà sè. Di, má kitswá mána áma afà áma tàndi ni tà sè ko, kàdré ngbà 'í áma tà yàyà ki tà sè ko dhi. ⁶ Kònò má kàdré tá áma le afàle áma tàndi ni tà sè dhi, má ni tá adré móndí azaaza 'i ko. Tàko ko, má ni tá adré tà bàti ta kòdhya. Di, má adré mána tà nda ni le 'òle ko, dhya àlo kònòró ma kàdrì ngóró dré kitswálé tà má dré adréle 'òle ìndì tàle dhi ĩ sè ko dhi t́ni ko.

⁷ Di, kitswázó áma kíkí, má kàtsáro drìkàdrì ro tà kàdrì lùzu ró tadhále má dré nda ki tà sè ko dhi, à bhà ngá kùtsí t́ni dhi áma rúbhá na. Ngá nda ngá Sàtánà dré amùle kitswálé kizà fe má dré dhi 'i, má kàdréro drìkàdrì ro ko dhi bvó. ⁸ Vésè be na, má lizí tá Mírì ti, kòtìngáro tá ngá nda má rúsè ká. ⁹ Di, akódhi logó má dré dhi: «Áma togó tani kitswá mí dré dre. Tàko ko, má adré áma rinyí 'o kitswálé títi ámi tà yàyà na.» Di ásà dhi, má ni mána áma afà áma tà yàyà ki tà sè, Krísto ni rinyí kàdréro tà 'o má léna be dhi bvó. ¹⁰ Má adré di lenzélé áma tà yàyà ki tà sè, làdhá adréle dhàle má rú dhi ki tà sè, tà kòkòróko ki tà sè, áma m̀ pfòma ni tà sè, ìndì kizà má dré adréle nyàle Krísto ni tà sè dhi ki tà sè. Tàko ko, má dré adrérà'a yàyà dhi 'á dhi, ma rinyí ró.

Pólò ni togó lanzì Kòrítòbhá ki tà sè

¹¹ Má kòtà tà ngóro móndí azaaza àdhya t́ni dhi, mì 'o ma adréle tà ta kònini dhi àmi. Adré tá be leá dhi, mì kàdré áma tà dóro ki tadhá dhi àmi. Tàko ko, dhya àmi kòfalé adrèbhá àyi ki no àpóstolò kàdrì ĩ ró dhi ĩ lavú ma àlomvá ko, tágba má kàdré mána móndí tàko 'i yà dhi. ¹² Lókyá má dré tá adrérà'a àmi kòfalé dhi 'á dhi, má 'o tá tà líndrìga ró adrèbhá tá Giká ni rinyí tadhá dhi ĩ landè àko ró, tadházóá dhi, ma àpóstolò 'i káyà dhi. ¹³ Tà dóro títi má dré tá 'òle Èkèlézyà àruka ĩ 'ásè dhi ĩ, má 'o kókpà àmi kòfalé 'í. Di, má tayí mána áma tà lanzile àmi dri dhi ko. M̀ kòtrì di tà kònzì má dré 'òle àmi rú nda kòdhi!

¹⁴ Kòdhi vésè ni na má dré adrézò 'òle l̀le àmi véna dhi 'i. Di má kitswá áma tà tayí lanzile àmi dri dhi ko. Tàko ko, má adré àmi ki ngá nda kúsulé kòdhya ko. Be ró dhi, má adré mána àmi ki tàndi ki nda kúsulé kòdhya. Adré leá dhi, ànzimvá ĩ kàdré ngá lokó fèle àyi ki tibhá ĩ dré dhi àyi ko. Adré di be leá dhi, ànzì ki tibhá ĩ kàdré ngá lokó fèle àyi ki ànzì ĩ dré dhi àyi. ¹⁵ Ma ró dhi, ma gànzi ró áma ngá fe akílé títi àmi dré, ìndì áma tàndi ni fe wáyi àmi dré. Di, má kàdré àmi ki le lavulé dhi, mì ni go adréle áma le tsà?

16 Di mì ni ka'íá tàle dhi, má tayí áma tà lanzìle àmi dri dhi ko dhi. Di, tágba kònini dhi, móndí àruka àmi kòfalé dhi ki tàá dhi, ma túrúpfú líyí ro ni, má lití àyi túrúpfú sè. 17 Má lití tsì àmi, àmi ki ngá kisúzó dhya má dré mùle àmi véna dhi i sè? 18 Bàti, má kodzó tá Títò lìle àmi véna gò, má dré àma ki adrúpi àlo dhi ni mùzo lìle túmání akódhi be. Di Títò nda lití tsì àmi, ngá kisúzó àmi drígásè dhi 'í? Ama rìti dhi i, mà 'o tà àmi kòfalé togó àlo sè, láti àlo dhi ni lebèzo.

19 Mì adré àmikya kisúá dhi, mà tà tà nda kòdhi i títi kitswázó àma ki tàrá ga àmi kandrá? Kóko! Be ró dhi, mà adré àmakya tà ta Gíká kandrá ngóro móndí adrèbhá Krísto na dhi i tìni. Ama arúpi mà dré lèle tò ni i, tà títi mà dré adrélé 'òle dhi i, mà adré 'òá kitswázó àmi ki timbà àmi ki tà ka'íka'í na. 20 Má adré mána ngá ro, má ni dra tsa àmi véna àmi ki kisú ngóro má dré lèle ko dhi tìni dhi sè, ìndì mì ni dra áma kisú ngóro mì dré lèle ko dhi tìni dhi sè. Má adré kpà ngá ro, má ni dra lawà kisú àmi kòfalé, lovó kònzi íbe, togóaswa be, dhyá ki tà bhàma drìdrì dhi be, làdhá be, móndí ki rú tàma kònzi dhi be, drìkadrì be, ìndì tà wàyá be dhi sè. 21 Má adré kpà ngá ro, má kònì dra tsa dhi, áma Gíká ni dra áma tà tírí àmi kandrá dhi sè, ìndì má ni dra ngo móndí bí tàkonzì 'obhá drìdrì gò, ì dré àyi ki togó ladzázó ko dhi ki tà sè dhi sè. Tàko ko, ì ladzá àyi ki togó àyi ki tà ndí ró dhi ki tà sè, àyi ki ndòtò tà sè, ìndì àyi ki tà swà ì dré 'òle dhi ki tà sè ko.

13

Tà tàle kùdù ro Kòrìtòbhá ki kodzóó dhi i

1 Kòdhi vésè ni na má dré adrézó lìle àmi véna dhi 'i. Ngóro tisìle Gíká ni Kúlí na dhi tìni: «À kàdré tà títi dhi ki bvó lanzí, móndí rì yà kó ngalè na yà tà nda ki nobhá mì sè dhi ki kúlí sè.»* 2 Má longó tá tà àmi dri má dré tá adrèrà'a àmi véna vésè ni rì sè dhi 'á, di má adré gòle longóá má dré adrèrà'a vwàvwà ro dhi 'á: Má kònì dra tsa àmi véna dhi, má kitswá móndyá tàkonzì 'obhá drìdrì dhi ki tayí móndí àruka íbe tà ñòma àyi dri dhi sè ko. 3 Mì adré tá lèá nìle dhi, Krísto adré tà ta má tí nì káyà dhi, di mì ni nìá. Tàko ko, Krísto dré adrèrà'a tà 'o àmi kòfalé dhi 'á dhi, akódhi yàyà ko. Be ró dhi, adré ína tà 'o rìnyí sè. 4 Tà bàti ró dhi, akódhi tá yàyà akódhi ni tidírà'a fa kipakipa dri dhi 'á. Di, nyànomvá dhi, akódhi ína lídrì íbe Gíká ni rìnyí sè. Ama ró dhi, àma kókpà yàyà Krísto na. Di, àma àmakya lídrì íbe túmání akódhi be Gíká ni rìnyí sè, ìndì mà ni rìnyí nda ni tadhá àmi dré.

5 Lè mì kàdré àmi ki togó ki tabhì, nìzoá ngalè mì ka'í Krísto bàti gò, mì dré adrézó tà 'o àmi ki tà ka'íka'í nda sè yà dhi. Mì kàdré àmi ki tàndì ki tabhì. Mì nì, Yésu Krísto àmi léna be dhi ko? Aruka ni, mì ni àmi ki tabhì kisúzóá dhi, àmi ki tà kitswá ko. 6 Di má adré mì bha, mì kònìró tàle dhi, Gíká ka'í àma adrélé àpóstolò i ró nì káyà dhi. 7 Má adré tà zi Gíká tí, mì kò'oró tà kònzi àlomvá ko. Má adré zìá kònini, à kònòró àma ngóro móndí Gíká dré ka'íle dhi i tìni ko. Be ró dhi, má adré mána zìá kònini, mì kàdré ró tà dóro 'o, tágba mà kàdré sùle ngóro móndí Gíká dré ka'íle ko dhi i tìni yà dhi. 8 Tàko ko, mà kitswá tà àlo 'o kònzi tà bàti rú bwà ko. Be ró dhi, mà kitswá ngbà 'í tà 'o tà bàti nda dré. 9 Mà kàdré yàyà gò, mì dré àmikya adrézó rìnyí ró dhi, mà adré lenzélé tà nda sè. Mà adré kpà tà zi Gíká tí, kò'oró àmi kitswá lé títi be dhi bvó. 10 Asà dhi, má adré tà kòdhi

* 13:1 13:1 A kònò Dùtèrònómè 19:15.

ki tisi àmi dré, má dré adrérà'a vwàvwà ro dhi 'á, má kònì dra tsa àmi véna dhi, má kòlotóró àmi rĩnyí Mírĩ dré afèle má dré dhi sè ko. Tàko ko, akódhi afè rĩnyí nda má dré kitswázó àmi ki tà ka'ika'ĩ kizá ko, be ró dhi, kitswázó àmi ki timbà àmi ki tà ka'ika'ĩ na dhi bvó.

¹¹ Kùdù ro dhi, áma adrúpi i, mì kàdré lenzélé. Mì kàdré àmi ki fe Gĩká dré adrélé 'òle kitswálé títi. Mì kàdré ru timbà, adrézó kpà ru yi àmi kòfalésè. Mì kàdré tà kìdríkìdri íbe àmi kòfalé be. Di Gĩká adrélépi lèle fe tà kìdríkìdri be dhi, ni adré túmání àmi íbe. ¹² Mì kòfè mòdo adrézó ru kamú àmi kòfalésè lèle sè. Móndyá títi Gĩká àdhya kònwa dhi ì fè mòdo àmi dré.

¹³ Mírĩ Yésu Krísto ni togó tani, Gĩká ni lèle, ìndì ru amuma Tírí Lólo be dhi ì kàdré àmi íbe títi!

Wárágà Pólò dré tisile Gálàtíyàbhá i dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisile móndyá ka'ibhá bvò Gálàtíyà àdhya na dhi i dré dhi 'i. Pólò longó tá Rúbí Tani gò, Èkèlézyà ki tobhàzo bvò nda na, dré tá adrérà 'a áyi atsí andre ni rì to, adrélé kpà na ni ni to dhi 'á (Tà 'òle dhi i 16:6; 18:23). Amvolásà dhi, móndí àruka i dré tsàzo adrélé tadhá dhi, lè móndyá ka'ibhá Yúdà ànzi ró ko dhi i kàdré Mósè ni tátrítrí kúlí líkí, lavúlé dhi, i kàdré àyi ki 'o lwàle. I adré di tá móndyá ka'ibhá nda ki drì kizá tà nda sè.

Di Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisì kitswázó móndyá ka'ibhá nda ki lotó tà tadhá lé kinzò sè nda ni tà sè. Drìdrì dhi, adré tadhá dhi, Giká azí i adrélé àpóstolò ro móndyá sùrú twá ro dhi i véna ngíni ya dhi. Adré kpà tadhá dhi, àpóstolò àruka títi dhi i ka'í i áyi àzì be ngíni ya dhi. Bvóá dhi, adré tadhá dhi, Giká adré móndí ki bha gyágya í kandrá tátrítrí kúlí 'òma sè ko, di ngbà 'í Yésu Krísto ni ka'ima sè. Kùdù ro dhi, Pólò adré àyi ki kodzó, i kàdréro atsilé Tírí Lólo ni rìnyí sè. Tàko ko, Tírí nda ni lò'wa dóro 'a bí àyi léna. Lò'wa kàdrì lavúlé dhi, lèle 'i.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndì Rúbí Tani ni tà (1:1-10)
- 2) Pólò ni azima adrélé àpóstolò ro dhi (1:11-2:21)
- 3) Móndí ki tídrìma tátrítrí kúlí 'òma sè ko, di, Yésu Krísto ni ka'ima sè dhi (3:1-4:31)
- 4) Atsima Tírí Lólo ni rìnyí sè dhi (5:1-6:10)
- 5) Pólò ni kúlí kùdù (6:11-18)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, Yésu Krísto ni àpóstolò, má adré wárágà kònìdhi ni tisì ma. A mù ma móndí i vélésè ko. Móndí i mù kpà ma ni ko. Be ró dhi, Yésu Krísto i Giká Atá akódhi ni tingálépi dràdrà lésè dhi be dhi, i mù ma adrélé àpóstolò ro dhi àyi. ² Ama túmání áma adrúpi títi mà dré adrézó àyi íbe dhi i, mà adré wárágà kònìdhi ni tisì Èkèlézyà bvò Gálàtíyà àdhya na dhi i dré.

³ Giká àma ki Atá i Mírì Yésu Krísto be dhi i kòbhà àyi ki togó tani àmi rú, ìndì i kòfè tà kàdrìkàdrì àmi dré! ⁴ Krísto nda fè i dràle àma ki tàkonzì ki tà sè, kitswálé àma ki apá bvò kònzi ándrò kònìdhi lésè, ngóro Giká àma ki Atá dré tá lèle dhi tíni. ⁵ Mìlanzilanzì kàdré Giká dré kóná vèsè kólyá! Kàdré kònìni.

Rúbí Tani ngbà 'í àlo kwákwá

⁶ Áma líndrí adré gàle àmi ki tà sè. Tàko ko, mì adré àmíkya Giká àmi ki azílépi Krísto ni togó tani sè dhi ni tayí mbèlè gò, adrézó àmi ki adzá rúbí tani twá dhi véna. ⁷ Tà bàti ró dhi, rúbí tani twá Rúbí Tani bàti dhi rúsè dhi yókódhó. Di, móndí àruka i adré àyíkya àmi ki drì kizá, adrézó Rúbí Tani Krísto àdhya ni le ladzálé atsálé tà gòdhógòdho ró. ⁸ Di, dhya àlo kàdré rúbí tani twá dhi ni longó Rúbí Tani mà dré longolé àmi dré dhi rúsè dhi, Giká ni tátrítrí kàdré akódhi nda dri, gba kàdré àma 'i yà, kó ngalé ángéoló apfòlepi bhù lésè dhi 'i yà dhi! ⁹ Ngóro mà dré tàle dre dhi tíni dhi, má

adré gòle tàá dhi: Dhya àlo kàdré rúbí tani twá dhi ni longó àmi dré Rúbí Tani mì dré ka'ìle dhi rúsè dhi, Gìká ni tátrítrí kàdré akódhi dri!

¹⁰ Kòdhi má adré tsì mómndí ki togó tabhì asélé, ì kòka'író áma tà be dhi bvó? Kóko! Má adré mána leá dhi, Gìká kòka'í áma tà nì. Kó ngalè, má adré tà 'o kitswázó mómndí ki togó 'o kinílè dhi bvó? Kóko! Kònò má kàdré tá 'òá kònìni dhi, má ni tá adré Krísto ni màrábà 'i ko.

Pólò ni azima adrélé àpóstolò ro dhi

¹¹ Ama adrúpi ì, má lè mì kònì tàle dhi, Rúbí Tani má dré adrélé longolé dhi angá mómndí ì drílèsè ko. ¹² Má kisú Rúbí Tani nda mómndí ì vélèsè ko. Mómndí ì tadhá kpà Rúbí nda má dré nì ko. Be ró dhi, Yésu Krísto ni tàndi tadhá Rúbí nda má dré nì.

¹³ Tàko ko, mì yi tàle dhi, wáláká dhi, má adré tá Yúdà ànzi ki Gìká ni tà lebè ngìni ya dhi 'í. Mì yi kpà má adré tá mómndyá Èkèlézyà Gìká àdhya lé dhi ki mǐ pfo lavulé, adrézó àyi ki tà tabhì pfùle ngìni ya dhi 'í. ¹⁴ Má adré tá mána Yúdà ànzi ki Gìká ni tà 'o, adrézó ìle ába drìdrì áma mbàamu bǐ Yúdà ànzi ró dhi kya ki lavú. Ama togó tá àtsi ró lavulé áma ki tábhí ki labhì ki tà sè.

¹⁵⁻¹⁶ Dì, Gìká zì tá ína ma áma tirà ko dhi 'á gò, áma azízó àyi togó tani sè. Dì kisú tá dóro ni, ì dré àyi Mvá ni tadhálé má dré dhi, má kàdréro akódhi ni Rúbí Tani longó mómndyá sùrú twá ro dhi ì véna. Dì dré àyi Mvá nda ni tadházó má dré dhi, má zi tá mómndí àlo kitswálé áma drì ta dhi ko. ¹⁷ Má ì tá kpà Yèrúsalmà na dhya bhàle adrélé àpóstolò ì ró drìdrì má kandrà dhi ki no ko. Dì, gbǎ lókyá nda sè dhi, má ì tá mána bvò Aràbìyà àdhya na gò, má dré gòzo ìle Dàmásékè na.

¹⁸ Kóná na àmvolésè dhi, má dré ìzo Yèrúsalmà na, mà kòkitswáro ru ni Péteró be be dhi bvó.* Gò mà dré adrézó akódhi be kítú mudrí-drì-nzi.

¹⁹ Má nò tá àpóstolò ki àruka ì ko, ngbà 'í Yàkòbhò, Mírì ni adrúpi 'i kalóma.

²⁰ Má adré tàá Gìká kandrà dhi, tà má dré adrélé tisìle kòdhi ì tà bàti 'i, kinzò 'i ko.

²¹ Amvolásà dhi, má dré ìzo bvò Sírìyà àdhya na ìndì Kìlìkìyà àdhya na.

²² Lókyá nda sè dhi, mómndyá Krísto ni ka'ìbhá Èkèlézyà Yúdáyà na dhi ì 'àsè dhi ì nǐ tá rè dhu ma ko. ²³ Ì yi tá ngbà 'í tà adrélé tàle áma tà sè dhi kòdhya: «Dhya atú adrélépi áma ki mǐ pfo dhi, adré nyànomvá tà adrézó Krísto ni ka'ì dhi ni longó, tágba dré tá adrézó tà nda ni tabhì pfùle dhi.»

²⁴ Dì ì adré tá Gìká ni rú bha kùle áma tà sè.

2

Àpóstolò ì ka'ì Pólò

¹ Kóná mudrí-drì-su àmvolésè dhi, má dré gòzo ìle tódhyá Yèrúsalmà na. Mà ì tá túmání Bàrànbà be. Má drì tá kpà Títò má vèsè be. ² Má ì tá kònàle, Gìká dré tá tadhálé má dré dhi má kòlì dhi sè. Dì mà kòkisú ru àma pátí dhya adrélé nòle mómndí kàdrì Èkèlézyà àdhya ró dhi ìbe dre dhi, má dré Rúbí Tani má dré adrélé longolé mómndyá sùrú twá ro dhi ì dré dhi ni àndu ngìzo àyi dré. Tàko ko, má lè tá àzì má dré tá 'òle ìndì má dré tá adrélé 'òle dhi kàtsá tà tàko ró ko. ³ Dì ì dré áma kúlì yìzo dhi, ì lè tá ndìndì áma atsiàmu Títò ni 'òle lwàle dhi ko, tágba akódhi dré tá adrézó Gírìkì mvá 'i dhi. ⁴ Tà nda kòdhi apfò tá àma kandrà tàko ko, adrúpi àruka kinzò ro dhi ì afí tá lùzu ró àma kòfalé, tà àma ki trìzo Yésu Krísto na dhi ni nda nìle túrúpfú sè, ì kòbhàro àma gòle adrélé tódhyá màrábà tátrítrí

* **1:18** 1:18 Gìká ni Kúlì tisìle Gírìkì ti sè dhi léna dhi, à adré «Kéfà» kisú kònwa. Rú nda rú àzya Péteró àdhya 'i.

kúlí àdhya i ró be dhi bvó. ⁵ Di, mà ka'í tá àmakya tà ì dré lèle 'òle nda àlomvá ko, mà kòsuró tà bàti Rúbí Tani àdhya mà dré adrélé longólé àmi dré dhi rú.

⁶ Kàdré di dhya adrélé nòle móndí kàdrì i ró nda ki tà sè dhi, ì lè tá àyikya tà àzya bhàle tà má dré adrélé longólé dhi dri ko. (Ayi nda ì kàdré tá móndí kàdrì 'i bàti dhi, tà nda tà kàdrì 'i má m̀lèsè ko. Tàko ko, Giká adré móndí ki làsú no kòdhya ko.) ⁷ Be ró dhi, ì nò àyikya ngádra 'á dhi, Giká bhà tá má drígá àzì adrézó Rúbí Tani longó móndyá sùrú twá ro dhi ì véna dhi, ngóro í dré tá àzì adrézó Rúbí nda ni longó Yúdà ànzi ì véna dhi ni bhàle Pètèro drígá dhi t́ni. ⁸ Tàko ko, Giká tá Pètèro ni bhàlepi adrélé àpóstolò ro Yúdà ànzi ì véna dhi, bhà tá kpà ma adrélé àpóstolò ro móndyá sùrú twá ro dhi ì véna dhi nì. ⁹ Di Yàkòbhò, Pètèro, tsàle Yòwàni, adrélé nòle móndí kàdrì Èkèlézyà àdhya ró dhi, ì nò dhi, Giká afè tá àzì nda má dré àyi togó tani sè nì. Di ì dré àma ki drígá rùzo tùmáni Bàrànába be, tadházóá dhi, mà amú ru àyi íbe dre. Di mà dré ru yizo àyi íbe, mà kòlìró àmakya móndyá sùrú twá ro dhi ì véna, ìndì ì kòlìró àyikya Yúdà ànzi ì véna. ¹⁰ Í zi tá ngbà 'í tà àlo àma tí kòdhya, mà kògòro adrélé móndí lemerè ro dhi ki tà kisù. Di tà nda kòdhi tá tà àma togó dré adrézó àtsi ró 'òá dhi 'i.

Pólò ligí Pètèro be Atiyòkiyà na

¹¹ Di, àmvolásà, lókyá Pètèro dré atsázó Atiyòkiyà 'a dhi sè dhi, má ligí tá akódhi be móndyá títi ì kandrà, tà kònzi dré tá adrélé 'òle dhi sè. ¹² Tàko ko, akódhi dré atsázó dhi, kidhó tá adrélé ngá nya tùmáni móndí ka'ìbhá sùrú twá ro dhi íbe. Di, móndí àruka Yàkòbhò dré amùle dhi ì dré atsázó dhi, Pètèro dré ìna apfòzo móndyá sùrú twá ro nda ì kòfalèsè gò, adrélé àyi rúsè gàrà dri. 'O tá kònini dré tá adrélé Yúdà ànzi amùle nda ki ro dhi sè. Tàko ko, àyi nda ì adrè tá leá dhi, móndyá ka'ìbhá títi dhi ì kàdré àyi ki 'o lwàle. ¹³ Di móndyá ka'ìbhá àruka títi Yúdà ànzi ró dhi ì kònò tà nda dre dhi, ì dré kpà kidhózó adrélé túrúpfú tà nda ni 'o tùmáni Pètèro be. Í se tá ndìndì Bàrànába ni togó adrélé túrúpfú tà nda ni 'o àyikya t́ni.

¹⁴ Di má kònò, ì adrè tá tà bàti Rúbí Tani àdhya ni lebe ko dhi dre dhi, má dré tàzoá Pètèro dré móndyá títi ì kandrà dhi: «Mì, Yúdà mvá ro ni, mí adrè mína tà 'o ngóro móndyá sùrú twá ro dhi kya t́ni, Yúdà ànzi kya t́ni ko? Di mí 'o mì ngíni adrélé móndyá sùrú twá ro nda ki kodzó adrélé tà 'o Yúdà ànzi kya t́ni dhi?»

Móndyá Yúdà ànzi ró ìndì sùrú twá ro dhi ki bhàma gyägya àyi ki tà ka'ika'ì sè dhi

¹⁵ Ama ró dhi, àma móndí tile Yúdà ànzi ró dhi 'i. Ama móndí sùrú twá ro Giká ni tátrítrí kúlí nibhá ko dhi 'i ko.* ¹⁶ Di, mà nì tàle dhi, Giká adrè móndí ki bha gyägya í kandrà tátrítrí kúlí 'òma sè ko dhi be. Be ró dhi, adrè ngbà 'í àyi ki bha gyägya ì dré Yésu Krísto ni ka'ìle dhi sè. Di àma, mà ka'ì kókpà Yésu Krísto nda, Giká kòbhàró àma gyägya í kandrà Krísto ni ka'ìma sè, tátrítrí kúlí 'òma sè ko. Tàko ko, dhya àlo kitswá atsálé gyägya Giká kandrà tátrítrí kúlí 'òma sè bwà ko.

¹⁷ Di, mà kàdré ndàá atsálé gyägya Giká kandrà mà dré Krísto ni ka'ìle dhi sè gò, àma ki kisúzó tàkonzìbhá ro dhi, kòdhi adrè tsì tàá dhi, Krísto adrè àma ki 'o file tàkonzì na dhi nì? Tàdzí ko! ¹⁸ Má kògò àma bha tátrítrí kúlí má dré tayílé dhi ni rinyí zàle dhi, má adrè tadhá dhi, ma tátrítrí kúlí

* **2:15** 2:15 Giká ni Kúlí tisìle Gírìkì ti sè dhi adrè tàá kònwa dhi: «móndí sùrú twá ro adrèbhá tàkonzì 'o dhi ì». Kòdhi tá rú Yúdà ànzi ì dré fèle móndyá sùrú twá ro dhi ì dré dhi 'i. Rú nda ni àndu adrè leá tàle dhi: «móndí sùrú twá ro Giká ni tátrítrí kúlí nibhá ko dhi ì»

nda ni ñòlepi 'i bàti. ¹⁹ Tàko ko, tatrítrí kúlí nda sè dhi, má drà mána tatrítrí kúlí nda lésè dre, má kàdréro lídrì íbe Gíká dré be dhi bvó. Bàti, à tidí ma dràle túmání Krísto be fa kípakipa dri dre. ²⁰ Di má kàdré lídrì íbe dhi, kòdhi véle ma 'i ko, be ró dhi, Krísto ína lídrì íbe má léna nì. Di lídrì má dré adrézó ába rúbhá na kònìdhi, má adré ába, má dré adrélé Krísto, Gíká ni Mvágó ni ka'í dhi sè. Akódhi nda lè tá ma tò gò, áyi tàndi ni lídrì fèzo áma tà sè dhi nì. ²¹ Di má adré mána Gíká ni togó tani ga ko. Angyá ko, mómí ì kòkítswá tá atsálé gyägya Gíká kandrà tatrítrí kúlí 'òma sè dhi, kònò Krísto drà tá ína àngyá.

3

Tatrítrí kúlí 'òma, kó ngalè Krísto ni ka'ima

¹ Ami Galatíyabhá ni i, àmi mómí azaaza 'i! Adhi lífí àmi kólé sè dhi nì? Tàko ko, à tadhá tá àmi dré ngádra 'á dhi, Yésu Krísto drà fa kípakipa dri àmi ki tà sè ngíni ya dhi 'í. ² Di má lè ngbà 'í tà àlo kònìdhi ni lizilé àmi tí kòdhya: Mì kisú Tírí Gíká àdhya mì dré tatrítrí kúlí 'òle dhi sè? Kó ngalè, mì dré Krísto ni rúbí mì dré yìle dhi ni ka'ile dhi sè? ³ Mì tayí àmi azalé kònìni ngíningíni ró? Mì kidhó kó Gíká ni ka'í akódhi ni Tírí ni rinyí sè dre dhi, mì ni go tsì tà mì dré kidhólé nda ni 'o akilé àmi ki tàndi ki rinyí sè bwà? ⁴ Mì nya tsì kizà bí dhi i àngyá? Kóko, kàdré kònìni ko! ⁵ Mì tà rè má dré ká: Gíká adré áyi Tírí fe àmi dré, adrézó kpà tà líndrìga ró dhi ki 'o àmi kòfalé, mì dré adrélé tatrítrí kúlí 'o dhi sè? Kó ngalè, mì dré adrélé Krísto ni rúbí mì dré yìle dhi ni ka'í dhi sè?

⁶ Mì kisú rè Abàramà ni tà ká. Gíká ni Kúlí adré tàá dhi: «Akódhi ka'í tá Gíká gò, Gíká dré akódhi ni nòzo gyägya akódhi ni tà ka'ika'í nda sè.»* ⁷ Àsà dhi, lè mì kònì dhi, mómíyá adrèbhá Gíká ni ka'í dhi i Abàramà ni ànzì 'i bàti. ⁸ Gíká ni Kúlí tadhá tá drìdrì dhi, Gíká ni mómíyá sùrú twá ro dhi ki bha gyägya í kandrà àyi ki tà ka'ika'í sè gò, Kúlí nda dré Rúbí Tani longózó Abàramà dré, tàzoá dhi: «Má ni tà tani bha sùrú títi bvò àdhya i dri mí sè.»† ⁹ Di àsà dhi, mómíyá títi adrèbhá Gíká ni ka'í dhi i adrè tà tani kisú, ngóro Abàramà dré tá kisulé áyi tà ka'ika'í sè dhi tìni.

¹⁰ Di, mómíyá títi adrèbhá láti nda atsázó gyägya Gíká kandrà tatrítrí kúlí 'òma sè dhi i àyikya tatrítrí íbe àyi dri. Tàko ko, Gíká ni Kúlí adrè tàá dhi: «Dhya ángùdhi adrélèpi ngbú tà títi tisìle búkù tatrítrí kúlí àdhya na dhi ki 'o ko dhi, Gíká ni tatrítrí akódhi nda dri.»‡ ¹¹ Di mà adrè nòá ngádra 'á dhi, dhya àlo kítswá atsálé gyägya Gíká kandrà tatrítrí kúlí 'òma sè bwà ko. Tàko ko, Gíká ni Kúlí adrè tàá dhi: «Dhya atsálèpi gyägya áyi tà ka'ika'í sè dhi ni adrí.»§ ¹² Di, tatrítrí kúlí adrè ína áyi totó tà ka'ika'í dri ko. Be ró dhi, ngóro tisìle dhi tìni: «Dhya adrélèpi tà títi tatrítrí kúlí dré adrélè tàle dhi ki 'o dhi ni adrí tà nda i sè.»*

¹³ Krísto apá àma tatrítrí angalèpi tatrítrí kúlí lésè dhi lésè, dré atsálé dhya tatrìlé dhi ró àma ki tà sè dhi sè. Tàko ko, Gíká ni Kúlí adrè tàá dhi: «Dhya ángùdhi tidílé fa kípakipa dri dhi tatrítrí íbe í dri.»† ¹⁴ Krísto 'o tà nda kònìni, kítswalé tà tani Gíká dré lazilé Abàramà dré dhi kòtsaró kpà mómíyá sùrú twá ro dhi i véna Yésu Krísto sè, mà kòkisúro Tírí Lólo Gíká dré lazilé dhi àma ki tà ka'ika'í sè be dhi bvó.

Tatrítrí kúlí i lazikúli be dhi

* **3:6** 3:6 A kònò Kidhoma 15:6. † **3:8** 3:8 A kònò Kidhoma 12:3; 18:18; 22:18. ‡ **3:10** 3:10 A kònò Dùtèrònómè 27:26. § **3:11** 3:11 A kònò Abàkúka 2:4. * **3:12** 3:12 A kònò Lèvítikè 18:5. † **3:13** 3:13 A kònò Dùtèrònómè 21:23.

¹⁵ Ama adrúpi i, má ni tà nda kòdhi ni tadhá tà móndí ì dré adrélé 'òle àyi kòfalésè dhi rú: Móndí ì kòbhà tà ru yìzo àyi kòfalésè dhi, à kitswá gòle tà nda ni bhe bwà ko. A kitswá kpà tà àzya bha tà nda dri bwà ko. ¹⁶ Di tà Gìká dré tá lazilé Abàramà dré dhi i kókpa kònini. Gìká ni Kúlí adré tàá dhi, Gìká lazí tá tà nda i Abàramà dré, toyó ni be. Kúlí nda adré tàá «toyó ni i dré» ngóro móndí bí dhi i dré dhi tìni ko. Be ró dhi, adré tàá «toyó ni dré» ngóro móndí àlo dré dhi tìni.† Móndí àlo nda Krísto 'i. ¹⁷ Tà má dré adrélé lèle tàle dhi, tà kònìdhi 'i: Gìká bhà tá tà ru yìzo Abàramà be dhi gò, àyi lazikúlí fèzo drá. Di tatrítrí kúlí atsálépi kóná kámá-su-drì-nyadhi-àlo-drì-mudrí àmvolésè dhi kitswá ina tà bhàle ru yìzo nda ni bhe bwà ko. Tatrítrí kúlí nda kitswá kpà lazikúlí nda ni pfu ko. ¹⁸ Tàko ko, tà Gìká dré lazilé àyi mónnyá i dré tàyilé ro dhi kàdré tá àyi totó tatrítrí kúlí dri dhi, kònò tàyilé nda kitswá tá àyi totó lazikúlí dri ko. Di, tà bàti ró dhi, Gìká fè tàyilé nda Abàramà dré àyi lazikúlí sè.

Tà Gìká dré tatrítrí kúlí fèzo àsà dhi

¹⁹ Kàdré di kònini dhi, tà Gìká dré tatrítrí kúlí fèzo àsà dhi àdho tà 'i? Gìká fè tá tatrítrí kúlí nda kitswá lé móndí ki tàkonzì tadhá àyi dré, tsàle lókyá Abàramà ni toyó tà ni ni lazizó nda dré atsàrà'a. Gìká fè tá tatrítrí kúlí nda ángéló i sè, ìndì móndí àlo adrélépi tá àyi totó móndí ki kòfalé 'á Gìká be dhi sè.‡ ²⁰ Di Gìká dré tá àyi lazikúlí nda ni fèzo Abàramà dré dhi, dhya àzya adrélépi tá àyi totó àyi ki kòfalé 'á dhi tá yókódhó. Tàko ko, Gìká ngbà 'í àlo kwákwá.

²¹ Kòdhi adré tsì tàá dhi, tatrítrí kúlí adré ru pfu lazikúlí Gìká àdhya íbe? Tàdzí ko! Tàko ko, tatrítrí kúlí kòkitswá tá lídrì fe móndí i dré bwà dhi, kònò móndí ki tá atsá gyàgya tatrítrí kúlí nda sè. ²² Di, Gìká ni Kúlí adré ina tàá dhi, mónnyá títí bvò àdhya i tàkonzì ni rìnyí zàle, Gìká kòfèró àyi lazikúlí nda mónnyá adrèbhá Yésu Krísto ni ka'ì dhi i dré àyi ki tà ka'ika'ì sè.

²³ Drìdrì lókyá adrézó Krísto ni ka'ì nda dré atsázó dhi kandrà dhi, àma tá móndí 'ìle tatrítrí kúlí ni rìnyí zàle, tsàle lókyá nda ni tadhàrà'a. ²⁴ Di àsà dhi, Gìká bhà tá tatrítrí kúlí nda adrélé àma ki drì kòlepi ró, tsàle lókyá Krísto dré atsàrà'a, Gìká kòbhàró àma gyàgya í kandrà àma ki tà ka'ika'ì sè. ²⁵ Di lókyá adrézó Krísto ni ka'ì nda dré atsálé dre dhi sè dhi, àma véle tatrítrí kúlí adrélépi tá àma ki drì ko nda ni rìnyí zàle ko.

Ama Gìká ni ànzi 'i bàti

²⁶ Di àmi títí dhi i Gìká ni ànzi 'i, mì dré Yésu Krísto ni ka'ìle dhi sè. ²⁷ Tàko ko, àmi títí bàtìsimò dobhá ru amúzó Krísto be dhi i, mì asó Krísto àmi rú dre. ²⁸ Di àmi véle twátwa ko, gba mì kàdré Yúdà ànzi 'i yà, kó ngalè móndí Yúdà ànzi ró ko dhi 'i yà, màràbà 'i yà, kó ngalè móndí màràbà ro ko dhi 'i yà, àgo 'i yà, kó ngalè tòkó 'i yà dhi. Tàko ko, àmi títí mì atsá ngá àlo ró Yésu Krísto na. ²⁹ Di mì kàdré mónnyá Krísto àdhya 'i dhi, àmi Abàramà ni ànzi 'i bàti. Mì ni kpà tà Gìká dré lazilé àyi ànzi i dré tàyilé ro dhi ni kisú.

4

¹ Tà má dré adrélé tàle dhi, tà kònìdhi 'i: Dhya dra àyi atá ni ngá kisúlépi tàyilé ro dhi kàdré dhu rè mvámvá ro dhi, akódhi ngóro màràbà tìni, gba

† 3:16 3:16 A kònò Kìdharma 12:7; 13:15; 24:7. § 3:19 3:19 «Móndí adrélépi tá àyi totó móndí ki kòfalé 'á Gìká be» kònìdhi tá Mósè 'i.

áyì atá nì ngá títí dhi dré adrézó ína ró dhi. ² A adré akódhi nì bha akódhi nì likíbhá ì drígá ìndì akódhi nì ngá likíbhá ì drígá, tsàlè lókyá atá nì dré bhàlè dhi dré atsàrà'a. ³ Dì àma, àma tá kókpà ànzimvá ì t́nì, adrélé kpà màràbà ì ró tà bvò kòndì àdhya kì ŕnyí zàlè. ⁴ Dì lókyá kòkitswá dre dhi, Gíká dré áyì Mváagó nì amùzo, tòkó dré òlè t́trítí kúlí zàlè, ⁵ kàpáro mónnyá adrèbhá tá t́trítí kúlí nda zàlè dhi ì, mà kàtsáro Gíká nì ànzì ì ró be dhi bvò. ⁶ Dì mà dré adrélé akódhi nì ànzì 'ì bàti dhi sè dhi, Gíká amù áyì Mvá nì Tírí adrélé àma kì togó na. Tírí nda adré loyóá àma léna dhi: «Abbà! Tátá!» ⁷ Dì ásà dhi, mì vélé màràbà 'ì ko. Be ró dhi, mì mína Gíká nì mvá 'ì bàti. Dì mí dré adrélé akódhi nì mvá 'ì dhi sè dhi, mì nì kpà tà dré lazílé áyì ànzì ì dré tàyílè ro dhi nì kisú.

Pólò nì togó lanzì Gálàtíyabhá kì tà sè

⁸ Wáláká dhi, mì dré tá Gíká nì ńrà ko dhi 'á dhi, àmi tá màràbà gíká tàko kya 'ì, tágba gíká nda ì dré adrézó gíká bàti 'ì ko dhi. ⁹ Dì, nyànomvá dhi, mì nì vélé Gíká dre. Tà bàti ró dhi, Gíká nì àmi nì. Dì mì 'ò àmi ngíni gòlè àmi kì adzá tà ŕnyí àko ìndì kizà ro bvò kòndì àdhya nda ì véna dhi? Mì adré tsì leá gòlè adrélé tà nda kì màràbà ì ró? ¹⁰ Tàko ko, mì adré àmikya kítú àruka kì tà lebè, mbá àruka kya íbe, lókyá àruka kya íbe, ìndì kóná àruka kya íbe. ¹¹ Má adré ngá ro àmi kì tà sè, àzì má dré 'òlè àmi kòfalé dhi nì dra atsá tà tàko ró dhi sè.

¹² Àma adrúpi ì, má adré àmi kì ti lizí, mì kàtsáro má t́nì, ngóro má dré tá atsálé àmi t́nì dhi t́nì. Wáláká dhi, mì 'ò tá ma kònzì ko. ¹³ Ngóro mì dré nìlè be dhi t́nì dhi, lókyá má dré Rúbì Tani longózó àmi dré vésè nì àlò sè dhi sè dhi, má longó tá, àma rúbhá dré tá adrélé drà ro dhi sè. ¹⁴ Dì tágba àma rúbhá yàyà nda dré tá adrézó tà lanzì ro àmi dri dhi, mì ayízè tá ma ko, mì gà tá kpà ma ko. Be ró dhi, mì ka'í àmikya ma dòlè ngóro ángéló Gíká àdhya t́nì, kó ngalè Yésu Krísto nì tándi t́nì. ¹⁵ Dì àmi kì arí mì dré tá adrézó ába dhi vélé ángwà? Má kitswá tàá àmi kì tà sè dhi, kòkitswá tá dhi, mì nì tá àmi kì mì angí afèlè má dré.* ¹⁶ Dì, nyànomvá dhi, má atsá vo vélé àmi kì kàribhá ro, má dré adrélé tà bàti ta àmi dré dhi sè?

¹⁷ Móndí àruka àmi kòfalé dhi kì togó àtsì ró kitswázó àmi kì se àyì vésè. Dì, tà ì dré adrélé lèlè 'òlè nda dóro ko. Ì adré àyikya àma kì kòfalé le lanzílé àmi íbe, àmi kì togó kàtsáro àtsì ró àyì kì tà sè be dhi bvò. ¹⁸ Adrélé togó íbe àtsì ró dhi dóro, tà adrézó togó íbe kònzì dhi kàdré dóro dhi. Adré kpà leá dhi, mì kàdré togó íbe àtsì ró lókyá wáyi sè, ngbà 'ì lókyá mà dré adrèrà'a àmi íbe dhi 'á ko. ¹⁹ Àma ànzì ì, má adré gòlè kizà nya àmi kì tà sè, ngóro tòkó adrélépi 'òlè òlè dhi dré adrélé kizà nya dhi t́nì, tsàlè lókyá mì dré dra àmi kì tayízó Krísto dré ladzálé atsálé í t́nì dhi 'á. ²⁰ Má lè tá adrélé tùmáni àmi íbe nyànomvá, má kòkitswáro tà ta àmi dré làsú be twá. Angyá ko, àma dri adré abílé àmi kì tà sè!

Tà tadhálé Agàrà nì tà rú, ìndì Sàrà nì tà rú dhi

²¹ Àmi adrèbhá leá adrélé t́trítí kúlí zàlè nì ì, mì tà rè má dré ká: Mì nì tà t́trítí kúlí nda dré adrélé tàlè dhi ì ko? ²² Tàko ko, à tísì tá dhi, Abàràrà tá ànzìàgo íbe rì. Alo nì tá mvámvá tòkó màràbà ro, rú be Agàrà dhi dré òlè dhi 'ì. Azya nì tá mvámvá tòkó màràbà ro ko, rú be Sàrà dhi dré òlè dhi 'ì. ²³ A ti mvámvá tòkó màràbà ro dhi àdhya nda ŕnyí rúbhá

* **4:15** 4:15 Kúlí «mì nì tá àmi kì mì angí afèlè má dré» kònzì ì adré leá tàlè dhi, àyì nda ì tá gánzì ró àyì kì fe wáyi Pólò nì tà sè.

àdhya sè. Di, à ti mvámvá tòkó màràbà ro ko dhi àdhya nda lazikulí Giká àdhya sè.

²⁴ A ni kitswá tà nda kòdhi ki àndu ngi kònini: Tòkó rì nda ì adré tà rì Giká dré bhàle ru yìzo móndí íbe dhi ki tà tadhá kòdhya. Agàrà nda adré tà Giká dré bhàle ru yìzo móndí íbe kòngó Sináyì drìna dhi ni tà tadhá. Akódhi adré ànzi ki ti adréle màràbà i ró. ²⁵ Agàrà adré kòngó Sináyì bvò Aràbíyà àdhya na dhi ni tà tadhá, adrézó kpà Yèrusalémà ándrò kòndi ni tà tadhá. Angyá ko, Yèrusalémà nda ànzi ni íbe dhi i màràbà 'i. ²⁶ Di, Yèrusalémà bhù na dhi ína màràbà 'i ko. Yèrusalémà nda àma ki andre 'i. ²⁷ Tàko ko, Giká ni Kulí adré tàá dhi:

«Mi, tòkó kóndó ro òlepi ko ni, mí kòlenzé wà!
Mi mváaswa yìlepi ko ni, mí kòga lúlúgyá wà!
Tàko ko, tòkó tayílé dhi ni ànzi ki lizó bí,
tòkó adrélepi agó be dhi àdhya ki lavú.»†

²⁸ Ama adrúpi i, àmi àmikya ànzi òle Giká ni lazikulí sè dhi 'i, ngóro Ísákà tíni. ²⁹ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, mvámvá òle rìnyí rúbhá àdhya sè nda adré tá mvámvá òle Tírí Lólo ni rìnyí sè nda ni mì pfo. Nyànomvá dhi, tà nda kòdhi kókpà kònini. ³⁰ Di, Giká ni Kulí adré tàá ngini? «Mí dro tòkó màràbà ro nda i mvá ni be mí kandrásè. Tàko ko, tòkó màràbà ro nda ni mvá kitswá ína tà lazilé tayílé ro dhi ni kisú túmání tòkó màràbà ro ko dhi ni mvá be tàdzí ko.»‡ ³¹ Di ásà dhi, àma adrúpi i, àma tòkó màràbà ro dhi ni ànzi 'i ko. Be ró dhi, àma àmakya tòkó màràbà ro ko dhi ni ànzi 'i.

5

Ama móndyá Krísto dré trìle dhi 'i

¹ Krísto trì àma, mà kàdréro móndí trìle bàti dhi i ró. Adré di lèá dhi, mì kàdré àmi ki totó tàtà tà nda sè. Mì kòtayí kpà àmi gòle adréle tódhya màràbà tàtrítrí kulí àdhya i ró ko.

² Mì yi rè ká! Ma, Pólò, má adré tàá àmi dré dhi: Mì kò'o àmi lwàle kitswále atsále gyàgya Giká kandrà dhi, tà Krísto dré 'òle àmi dré dhi kitswá vélé àmi ki ledé ko. ³ Má adré gòle tàá dhi: Lè dhya ángùdhi áyi 'òlepi lwàle dhi kàdré tà títi tàtrítrí kulí dré adréle tàle dhi ki 'o. ⁴ Àmi adrébhá láti nda atsázó gyàgya Giká kandrà tàtrítrí kulí 'òma sè ni i, mì lanzi ru Krísto be dre. Mì vwà kpà Giká ni togó tani rúsè vwavwà. ⁵ Di, àma ró dhi, àma ki tà ka'íka'í sè dhi, mà adré mì bha Giká véna àma ki bhàma gyàgya akódhi kandrà dhi ni tà sè, adrézó tà nda ni letè lovó sè Tírí Lólo ni rìnyí sè. ⁶ Tàko ko, àma adrébhá Yésu Krísto na dhi i dré dhi, dhya ki lwàma ìndi dhya ki lwàma ko dhi, tà tàko 'i. Tà kàdrì lavulé dhi ngbà 'í Krísto ni ka'íma gò adrézó tà ka'íka'í nda ni tadhá lèle sè dhi 'i.

⁷ Mì adré kó tá angú ra dóro dhi, àdhi kíkí di àmi tà bàti ka'íma 'òle dhi ni tayí dhi ni? ⁸ Tà adrézó àmi ki togó se kònini nda angá ína Giká adrélepi àmi ki azí dhi vélésè ko. ⁹ Mì nì ko tàle dhi, tàkú mvá tsà dhi adré mápà fòndro títi dhi ni 'o avólé ni dhi? ¹⁰ Di, má adré mána ka'íá Mírì na tàle dhi, mì kitswá tà twá kisù tà má dré adréle tàle kòdhi rúsè ko. Kàdré ína dhya adrélepi àmi ki drì kizá dhi ni tà sè dhi, Giká ni tà bha akódhi nda dri, kàdré gba àdhi 'i ya dhi.

¹¹ Ama adrúpi i, kònò má kàdré tá tadhá dhi, lè móndí ì kàdré àyi ki 'o lwàle dhi 'i dhi, à ni tá go adréle àma mì pfo àdho tà sè? Tàko ko, tà má dré adréle longolé Krísto ni dràma fa kipakipa dri dhi ni tà dri dhi kitswá

† 4:27 4:27 A kònò Esáyà 54:1. ‡ 4:30 4:30 A kònò Kidhoma 21:10. * 5:9 5:9 A kònò 1 Kòritòbhá i 5:6.

tá véle móndí ki 'o ledhéle dhi ko. ¹² Kàdré dhya adrèbhá àmi ki drì kizá nda ki tà sè dhi, má mìlése dhi, dóro ni tá ì dré àyi ki rúbhá ki tolwàle títi dhi!

¹³ Ami, áma adrúpi ró ni ì, Gìká azí àmi adrélé móndí trìle bàti dhi ì ró. Di, mì kàdré àmi ki trìma nda ni no ngóro tà adrélépi láti fe àmi dré adrézó lovó kònzì àmi ki rúbhá kya ki 'o dhi ró ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà 'o àmi ki adrúpi ì dré àyi ki màràbà ì tíni lèle sè. ¹⁴ Tàko ko, tà títi tátírítrí kúlí dré adrélé tàle dhi ì adré àyi ki totó tòlí àlo kònndhi dri: «Mí kàdré ámi ázya ni le ngóro mí dré adrélé ámi tàndi ni le dhi tíni.»†
¹⁵ Di, mì kàdré àmikya ru titsí, adrézó ru nya àmi kòfalésè kà'wá àtrá kya tíni dhi, mì kònò di dóro, mì kòpfuró ru todràle ko.

Atsima Tirí Lólo ni rinyí sè dhi

¹⁶ Má adré di tàá dhi: Mì kàdré atsilé Tirí Lólo ni rinyí sè gò, mì kòkìswáro lovó kònzì àmi ki rúbhá kya ki 'o ko. ¹⁷ Tàko ko, tà lovó kònzì rúbhá àdhya dré adrélé lèle 'òle dhi ì twá Tirí Lólo àdhya ì rúsè. Tà Tirí Lólo dré adrélé lèle 'òle dhi ì kókpà twá tà lovó kònzì rúbhá àdhya dré adrélé lèle 'òle dhi ì rúsè. Di tà rì nda kòdhi ì adré ru pfu àyi kòfalésè gò, mì dré kitswázó tà mì dré adrélé lèle 'òle dhi ki 'o bwà ko. ¹⁸ Di, mì kàdré àmi ki tayí Tirí Lólo dré adrélé tidrìle dhi, àmi véle tátírítrí kúlí ni rinyí zàle ko.

¹⁹ A ni kitswá tà lovó kònzì rúbhá àdhya dré adrélé lèle 'òle dhi ki no ngádra 'á: ndòtò tà, tà ndí ró dhi, tà swà, ²⁰ gìká tàko ki lindrì bhàma, kólé tà, togó kònzì bhàma, lawà, lovó kònzì bhàma móndí ì rú dhi, togóaswa, dhyá ki tà bhàma drìdrì dhi, ru lanzima, ru kayima, ²¹ dirèma, wá tsìma, gwányá wàyá ki tà, tsàle tà àruka làsú be kònini dhi ì. Má adré tà longó àmi dri ngóro má dré tá longolé àmi dri drìdrì dhi tíni: Mòndyá adrèbhá tà 'o làsú be kònini dhi ì kitswá àyikya file Gìká ni Opì na ko.

²² Di, lò'wa dóro Tirí Lólo dré adrélé 'òle 'àle móndí ì léna dhi ì, kòni 'i: lèle, arí, tà kàdrìkàdrì, togó vwàvwà, togó dóro, tà dóro 'òma, tà ka'ika'í, ²³ togó yàyà, ìndì dhyá ki lovó mvòma. Tátírítrí kúlí adré tà ta kònzì tà nda kòdhi ì rú àlomvá ko. ²⁴ Mòndyá Yésu Krísto àdhya ì tidì fa kipakipa dri lovó kònzì rúbhá àdhya, túmánì tà títi lovó kònzì nda dré adrélé lèle 'òle dhi ìbe todràle dre. ²⁵ Mà dré adrélé lídrì ìbe Tirí Lólo ni rinyí sè dhi sè dhi, lè mà kàdré kpà atsilé Tirí nda ni rinyí sè. ²⁶ Lè mà kàdré drìkàdrì ro ko. Mà kàdré àma ki adrúpi ki togó 'o aswále ko, adrézó lovó kònzì bha àma ki adrúpi ì rú ko.

6

Ama ki adrúpi ki tà lanzì dòma

¹ Áma adrúpi ì, mì kòkisú àmi ki adrúpi àlo dhi adrérà'a tàkònzì 'o dhi, àmi lì'wábhá àmi ki tà ka'ika'í na dre ni ì, mì kòlotó akódhi nda togó yàyà sè. Di, mì kòsu àmi ki tàndi ì rú, tà nda kòtabhìró kókpà àmi gò, àmi ki 'òzo dhèle tàkònzì na dhi ko. ² Mì kàdré ru ledé àmi kòfalésè, adrézó àmi ki adrúpi ki tà lanzì do. Mì kàdré 'òá kònini dhi, mì ni tòlí Krísto dré fèle dhi ni 'o kitswále títi. ³ Dhya àlo kàdré áyi no móndí kàdrì ro dhi, tágba dré adrézó móndí tàko 'i dhi, akódhi nda adré áyi tàndi ni lití. ⁴ Lè àmi àlo àlo títi dhi ì mì kàdré tà mì dré adrélé 'òle dhi ki tabhì, mì kòkìswáro àmi ki drì bha kuru àmi ki tàndi ki tà sè be dhi bvó. Di, mì kòtabhì àmi ki

† 5:14 5:14 A kònò Lèvítikè 19:18.

tà mǒndí àruka kya rú ko. ⁵ Tàko ko, lè àmi àlo àlo títi dhi i mì kàdré tà bhàlè àmi ki tàndi i drígá dhi ki 'o kòdhya.

⁶ Lè dhya ángùdhi adrézó Gíká ni kúlí tadhá drá dhi kàdré áyi ngá dóro títi dhi ki lanzí dhya adrélépi áyi tadhá dhi dré.

⁷ Mì kòtayí àmi adrélé litilé ko: A kitswá Gíká ni gu bwà ko. Mì ni ngá mì dré adrélé kidhílé dhi ni akónà kòdhya. ⁸ Mì kàdré ngá kidhí lovó kònzì rúbhá àdhya dré dhi, mì ni dràdrà akónà lovó kònzì nda lésè kòdhya. Di, mì kàdré ngá kidhí Tírí Lólo dré dhi, mì ni lídrì kóná vésè kólyá dhi ni akónà Tírí nda vélésè kòdhya. ⁹ Mà kòtayí àma adrélé landèle tà dóro 'òma sè ko. Tàko ko, lókyá kòkitswá dre dhi, mà ni lànýá dóro akónà, mà kòtayí àma landèle ko dhi. ¹⁰ Di ásà dhi, mà kàdré láti nda adrézó tà dóro 'o mǒndyá títi i dré. Lavúlé dhi, mà kàdré 'òá kònìni àma ki adrúpi Yésu ni ka'ìbhá dhi i dré.

Pólò ni kúlí kùdù

¹¹ Mì nò rē wárágà pá kàdrì má dré adrézó wárágà kònìdhi ni tisì àmi dré àma tàndi ni drígá sè dhi i ká.

¹² Dhya adrèbhá àmi ki le 'òle lwàle nda i adrè àyikya tà 'o rúbhá sè, à kàdréró àyi ki no dóro be dhi bvó. Di, i adrè ngbà 'í tà nda ki 'o, à kàdréró àyi ki mǐ pfo Krísto ni fa kipakipa ni tà sè ko dhi sè. ¹³ Tà bàti ró dhi, ndìndì àyi àyi ki 'obhá lwàle nda i adrè àyikya tátírítrí kúlí líkí ko. Tágba kònìni dhi, i adrè àmi ki le 'òle lwàle, i kòkitswáró àyi ki afà tà i dré àmi ki 'òzo 'òá àmi ki rúbhá sè dhi ni tà sè.

¹⁴ Di, ma ró dhi, má kitswá mána áma afà tà àzya sè ko, kàdré ngbà 'í fa kipakipa àma ki Mírì Yésu Krísto àdhya ni tà sè ko dhi. Tàko ko, fa kipakipa nda sè dhi, à tidí tà bvò kòndi àdhya má dré tá adrézó mǐ bha dríá dhi i todràle dre. A tidí kpà ma dràle tà bvò kòndi àdhya i lésè dre. ¹⁵ Tà bàti ró dhi, dhya ki lwàma ìndì dhya ki lwàma ko dhi, tà kàdrì 'i ko. Tà kàdrì lavúlé dhi ngbà 'í dhya ki tayíma Gíká dré bhàlè tódhyá adrélé mǒndí tídhí ro dhi 'i. ¹⁶ Tà kèdrìkèdrì i Gíká ni togó dóro be dhi i kàdré mǒndyá títi adrèbhá 'òá kònìni dhi i dré. Ayi nda i Ìsèrélè ànzi bàti Gíká àdhya 'i.

¹⁷ Kùdù ro dhi, lè dhya àlo kògò adrélé àma lagù ko. Angyá ko, ma àngì Yésu àdhya ìbe má rú.

¹⁸ Àma adrúpi i, àma ki Mírì Yésu Krísto ni togó tani kàdré àmi ìbe! Kàdré kònìni.

Wárágà Pólò dré tisìle Èfésòbhá i dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle móndyá ka'ìbhá Èfésò na dhi i dré dhi 'i. Èfésò nda tá bhàandre kàdrì bvò Asíyà àdhya na dhi 'i. Pólò longó tá Rúbí Tani kònàle gò, Gìká ni tà tadházó Èfésòbhá i dré kóná rì tàlì sè, dré tà adrèrà'a áyi atsí andre ni na to dhi 'á (Tà 'òle dhi i 19:1-20:1).

Pólò adrè wárágà kònìdhi ni tisì tà kàdrìkàdrì rì dhi i sè. Alo ni, adrè Rúbí Tani ni tà àndu ngì mìbhalé tí, adrézó Gìká zì móndí i adrélé ína ró gò, àyi ki apázó tàkonzì lésè Yésu Krísto sè ngìni ya dhi ni tà tadhá. Adrè tà lùzu ró Gìká dré kisùle 'òle kíno lésè dhi ni tadhá kònìni: «A ni tà títi bhù na ìndì bvò dri dhi ki amú bhàle adrélé ópí kàdrì àlo, Krísto zále» (1:10). Pólò adrè kpà Gìká amú móndyá sùrú twá ro dhi i Yúdà ànzi íbe adrélé sùrú àlo ró Krísto na ngìni ya dhi ni tà tadhá (2:11-22).

Rì ni, Pólò adrè Yésu ni ka'ìbhá i kàdré atsilé ngìni ya dhi ni tà tadhá. Adrè tàá dhi, mà kòtingá àma ki lídrì àku àma rúsè, lídrì tídhí Gìká dré bhàle adrélé ína tíni dhi ni asózó àma rú (4:20-24). Adrè kpà tà tadhá àgo ki tà àyi ki tòkó íbe dhi dri, ànzimvá ki tà àyi ki tibhá íbe dhi dri, ìndì màràbà ki tà àyi ki mírì íbe dhi dri. Kùdù ro dhi, adrè móndyá ka'ìbhá dhi ki kodzó, i kàdréro àdzú ngá Gìká àdhya ki tosó àyi rú àdzú tírì kònzi íbe dhi ni tà sè (6:10-20).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Krísto ni Rúbí Tani ni tà àndu ngìma (1:3-3:21)
- 3) Lídrì tídhí ro Krísto na dhi (4:1-6:20)
- 4) Pólò ni kúlí kùdù (6:21-24)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, bhàle adrélé Yésu Krísto ni àpóstolò ro ngóro Gìká dré lèle dhi tíni dhi, mà adrè wárágà kònìdhi ni tisì àmi, móndyá lólo Gìká àdhya Èfésò na dhi i dré, àmi adrèbhá Yésu Krísto ni ka'ì tà títi i sè dhi i dré. ² Gìká àma ki Atá i Mírì Yésu Krísto be dhi i kòbhà àyi ki togó tani àmi rú, ìndì i kòfè tà kàdrìkàdrì àmi dré!

Tà tani Gìká dré afele àma dré Krísto na dhi i

³ Rúku kàdré Gìká, àma ki Mírì Yésu Krísto ni Atá dré! Tàko ko, akódhi afè àma dré tà tani títi angábhá i vélésè bhù lésè dhi i, mà dré adrélé Krísto na dhi sè. ⁴ Drìdrì bvò ni bhàma kandrà dhi, zì tá àma adrélé Krísto na, mà kàdréro lólo ìndì tà kònzi àko àma rú i mìlèsè be dhi bvò. Akódhi ni lèle sè dhi, ⁵ bhà tá àma twá drìdrì, mà kàtsáro áyi ànzi i ró Yésu Krísto sè, ngóro dré tá lèle 'òle dhi tíni, ìndì ngóro tà nda dré tá adrélé dóro akódhi mìlèsè dhi tíni. ⁶ 'O tá kònìni, mà kàdréro áyi rú bha kùle, áyi togó tani mìlanzilanzì ro i dré bhàle àma rú áyi Mvá i dré lèle tò dhi na dhi ni tà sè. ⁷ Tàko ko, akódhi ni togó tani kàdrì lavulé nda sè dhi, amù áyi Mvá nda dràle àma ki tàkonzì trizo ìndì àma ki apázó tàkonzì lésè akódhi ni kàrì sè. ⁸ Tà bàti ró dhi, fè áyi togó tani gàle àma léna bí, túmánì tògyá wáyi tà títi dhi ki àndu nizo dhi be. ⁹ Tadhá kpà àma dré tà lùzu ró i dré kisùle 'òle ìndì i dré lèle 'òle kíno lésè Krísto na dhi, ngóro dré tá adrélé dóro akódhi mìlèsè dhi tíni. ¹⁰ Tà dré lèle 'òle nda, tà kònìdhi 'i: Lókyá kòkitswá títi dre

dhi, a ni tà títi bhù na ìndì bvò dri dhi ki amú bhàle adrélé ópí kàdrì àlo, Krísto zàle.

¹¹ Di Giká bhà àma twá, àma ki zìzo adrélé mónnyá ìna i ró Krísto na, ngóro í dré kisùle 'òle kínó lésè dhi tíni. Tàko ko, akódhi adré tà títi dhi ki 'o ngóro í dré kisùle 'òle, ìndì í dré lèlè 'òle dhi tíni. ¹² Di Giká 'o tà nda kònìni, kitswálé àma àma ki mǐ bhabhá Krísto véna drìdrì dhi i, mà kàdréró Giká ni rú bha kùle akódhi ni mǐlanzìlanzì sè be dhi bvó.

¹³ Amí ró dhi, mǐ yì kókpà tà bàti Rúbí Tani àdhyà Giká dré adrézó àmi ki tidrí ásà dhi gò, mǐ dré Krísto ni ka'izo. Di Giká dré áyi àngì lwàzo àmi rú, tadházóá dhi, àmi mónnyá ìna 'i káyà dhi. Àngì nda, Tirí Lólo Giká dré lazilé dhi 'i. ¹⁴ Tirí Lólo nda ngádrì Giká dré afèlè àma dré drìdrì, tadházóá dhi, í ni dra tà í dré lazilé tàyilé ro dhi ni afè àma dré dhi 'i, tsàle lókyá í dré dra àma, mónnyá ìna ró dhi ki apázó kitswálé títi dhi 'á. Di ásà dhi, mà kàdré akódhi ni rú bha kùle akódhi ni mǐlanzìlanzì sè wà!

Pólò zi tà Giká tí Efèsòbhá i dré

¹⁵ Di ásà dhi, kidhólé lókyá má dré yìzoá tàle dhi, mǐ adré Mírì Yésu ni ka'ì, adrézó mónnyá lólo Giká àdhyà ki le ngìni ya dhi sè dhi, ¹⁶ má adré àwoyà ta Giká dré àmi ki tà sè landè àko ró. Má adré kpà àmi ki tà kisù, má dré adrérà'a tà zi Giká tí dhi 'á. ¹⁷ Má adré Giká, àma ki Mírì Yésu Krísto ni Atá mǐlanzìlanzì ro dhi ni ti lizì, kòfèró tògyá Tirí Lólo àdhyà àmi dré kitswázó áyi tà lùzu ró dhi ki ni, mǐ kòkitswáro kpà áyi tàndì ni ni dóro lavúlé be dhi bvó. ¹⁸ Má adré kpà tà zi akódhi tí, kò'oró áyi ngádra ngá kazá àmi ki togó na, mǐ kònìró tà dré àmi ki azízó adrélé mǐ bha í véna ásà dhi i, tùmáni tà kàdrì mǐlanzìlanzì ro dré lazilé áyi mónnyá i dré tàyilé ro dhi be.

¹⁹ Kò'o kpà àmi áyi rǐnyí kàdrì lavúlé adrélépi tà 'o àma adrèbhá áyi ka'ì dhi i léna dhi ni ni. Akódhi ni rǐnyí kàdrì lavúlé nda, ²⁰ rǐnyí dré tadhálé Krísto rú, dré akódhi ni tingàrà'a dràdrà lésè, ìndì akódhi ni 'orà'a lirílé áyi dríágo lésè bhù na dhi 'á dhi 'i. ²¹ Giká bhà Krísto nda adrélé ópí kàdrì títi dhi i drìle, rǐnyí títi adrézó òpì nya dhi i drìle, rǐnyí àruka títi dhi i drìle, òpì títi dhi i drìle, ìndì rú títi kitswálé fèlè lókyá kònìdhi sè ìndì lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi i drìle. ²² Bhà kpà tà títi dhi i adrélé Krísto ni pá zàle gò, akódhi ni bhàzo adrélé Èkèlézyà ni drì kòlepi ró tà títi i sè. ²³ Èkèlézyà nda Krísto ni rúbhá 'i. Akódhi adré Èkèlézyà nda ni 'o gàle áyi tàndì ni lídrì sè bǐ, ngóro í dré adrélé tà títi dhi ki 'o gàle áyi tàndì sè bǐ dhi tíni.

2

Giká 'o àma adrìlé tùmáni Krísto be

¹ Wáláká dhi, àmi tá àmíkya mónní dràbhá dre dhi 'i, àmi ki ligìma ni tà sè ìndì àmi ki tàkonzì ki tà sè. ² Lókyá nda sè dhi, mǐ adré tá tatsilé tàkonzì 'obe, ìndì tà bvò kòndì àdhyà ki lebebe. Mǐ adré tá kpà tirí kònzì ki kàdrì adrélépi òpì kitswálé nòle bwà ko dhi drìle dhi ni lebe. Tirí nda tirí adrélépi tà 'o nyànomvá mónnyá adrèbhá ligílé Giká rú dhi i léna dhi 'i. ³ Ama títi, àma tá kókpà àyi nda i kòfalé, adrélé tà 'o àyíkya tíni. Mà adré tá tatsilé lovó kònzì àma ki rúbhá kya ki 'obe, ìndì tà mà dré tá adrélé kisùle lovó kònzì nda sè dhi ki 'obe. Ama ki tà làsú kònzì sè dhi, mà adré tá lile Giká ni kombà kisú áyi nda kya tíni.

⁴ Di, Giká ni togó dóro lavúlé dhi sè, ìndì akódhi ni lèlè kàdrì àma véle dhi sè dhi, ⁵ 'o àma adrìlé tùmáni Krísto be, tágba mà dré tá adrézó mónní dràbhá dre dhi 'i àma ki tàkonzì ki tà sè dhi. Tà bàti ró dhi, Giká tidrí àmi áyi togó tani sè. ⁶ Di mà dré ru amulé Yésu Krísto be dhi sè dhi, Giká tingá

àma kurú na tùmáńi akódhi be, àma ki 'òzo lírílé bhù na tùmáńi akódhi be. ⁷ Giká 'o tà nda kònìni, kitswálé lókyá títi adrèbhá alìle dhi i sè dhi, í kòtadháró áyi togó tani kàdrì lavúlé, í dré bhàle àma rú Yésu Krísto na dhi be dhi bvó.

⁸ Tàko ko, Giká tidrí àmi áyi togó tani sè, àmi ki tà ka'ika'í sè. Tà nda kòdhi angá àmi ki tàndi i vélésè ko. Be ró dhi, tà nda ína tà Giká dré fèle àmi dré àngyá dhi 'i. ⁹ Di akódhi tidrí àmi tà dóro mì dré 'òle dhi i sè ko, dhya àlo kòkitswáró áyi afà áyi tàndi ni tà sè bwà ko. ¹⁰ Angyá ko, àma ngá Giká dré ledélé áyi tàndi ni drígá sè dhi 'i. Akódhi bhà àma tódhya Yésu Krísto na, mà kàdré ró tà dóro í dré bhàle drìdrì àma dré 'òle dhi ki 'o be dhi bvó.

Ama sùrú àlo Yésu Krísto na dhi 'i

¹¹ Di ásà dhi, mì kisù rè ngalè wáláká dhi, àmi tá móndí ngíni ró dhi 'i ya dhi ká. Tàko ko, àmi tá móndí tìle sùrú twá ro dhi 'i. Yúdà ànzi adrèbhá àyi kì zi móndí lwàle dhi i ró dhi, ì adrè tá àmi kì zi móndí lwàle ko dhi i ró. (Tàkò, àyi kì lwàma nda ngbà 'í tà ì dré 'òle àyi kì rúbhá na dhi 'i.)

¹² Wáláká dhi, àmi tá vwàvwà ro Krísto rúsè. Àmi tá twá Giká ni sùrú, Ìsèrèlè ànzi i rúsè. Àmi tá kpà twá tà Giká dré bhàle ru yìzo móndyá ína íbe dhi rúsè, ìndì áyi lazikúlí rúsè. Bvò kònìdhi lé dhi, àmi tá Giká àko, ìndì tà mì dré tá kitswázó mǐ bha ásà dhi tá kpà yókódhó. ¹³ Di, nyànomvá dhi, mì dré ru amulé Yésu Krísto be dhi sè dhi, Giká 'o àmi adrèbhá tá vwàvwà ro dhi i atsálé ànyi í làga Krísto ni kàrí sè dre.

¹⁴ Tàko ko, Krísto ni tàndi bhà tà kìdrìkìdrì àma kòfalé nì. Angyá ko, 'o Yúdà ànzi i móndyá sùrú twá ro dhi íbe dhi i atsálé sùrú àlo ró, dré áyi rúbhá fèle dhi sè. 'O kpà zèribà adrélèpi tá àma kì kòfalé lanzí, adrézó àma kì 'o adrélé kàribhá i ró dhi arílé. ¹⁵ 'O kpà tatrìtrì kúlí i tà títi tatrìtrì kúlí nda dré adrélé tàle à kò'o dhi íbe dhi kì tà akílé. 'O tà nda kòdhi i kitswázó sùrú rǐ nda kì bha adrélé sùrú àlo tídhí ro dhi ró í léna, adrélé kpà tà kìdrìkìdrì íbe. ¹⁶ 'O kpà kònìni, kitswálé áyi drama fa kipakipa dri dhi sè dhi, í kàmúró àyi rǐ nda i tódhya Giká be, ì kàtsá ró rúbhá àlo ró. Di pfu tà adrélèpi tá àyi kì 'o adrélé kàribhá i ró nda dràle kònìni. ¹⁷ Di Krísto nda alì Rúbí Tani tà kìdrìkìdrì àdhya ni longó àmi sùrú twá ro adrèbhá tá vwàvwà ro Giká rúsè dhi i dré, ìndì àma Yúdà ànzi adrèbhá tá ànyi akódhi làga dhi i dré. ¹⁸ Tàko ko, nǐ láti àma dré adrézó àma kì kisi àmi íbe ànyi Giká Atá làga Tìrí Lólo àlo sè dhi nì.

¹⁹ Di ásà dhi, àmi sùrú twá ro ni i, àmi vélé móndí twá 'i ko, ìndì móndí angábhá sùrú twá i lésè dhi 'i ko. Be ró dhi, àmi àmikya bhàànzi 'i tùmáńi móndyá lólo Giká àdhya íbe. Àmi kpà Giká ni sùrú akódhi ni dzó lé dhi 'i. ²⁰ Akódhi adó kpà àmi dzó nda ni sizo, àmi kì tobhàzo dzópá í dré bhàle àpòstolò i sè ìndì pròfètà i sè dhi dri. Yésu Krísto ni tàndi, kírà agógó dzó nda dré adrézó áyi totó dríá dhi 'i. ²¹ Akódhi adrè dzó wáyi nda ni 'o adrélé kitsílé, adrélé mbàle atsálé tépelò lólo Mírì dré dhi ró dhi nì. ²² Di mì dré adrélé Krísto na dhi sè dhi, Giká adrè kpà àmi kì tobhà dzó nda ni sizo, dzó nda kàtsá ró àrà í dré adrézó lána áyi Tìrí sè dhi ró be dhi bvó.

3

Azi Giká dré bhàle Pólò drígá móndyá sùrú twá ro dhi i dré dhi

¹ Di ásà dhi, ma, Pólò, ma Yésu Krísto ni móndí 'ìle bǎdzó lé àmi sùrú twá ro dhi kì tà sè dhi 'i. ² Mǐ yi tàle dhi, Giká bhà àzì má drígá áyi togó tani sè, má kàdré ró 'oá àmi dré dhi 'i. ³ Tàko ko, akódhi tadhá má dré tà lùzu ró í dré kisùle 'òle kínó lésè dhi, ngóro má dré adrélé tà ni ni tisi tsà dhi tǐni.

⁴ Mì kònà tà má dré adrélé tisile kòdhi i dhi, mì ni kitswá tògyá Giká dré afèle má dré Krísto ni tà lùzu ró nda ni àndu nìzo dhi ni atógyà. ⁵ Wáláká dhi, Giká 'o tá tà lùzu ró nda mómí lókyá àruka i sè dhi i dré nìle ko. Di, nyànomvá dhi, tadhá tà nda áyi Tirí ni rinyí sè áyi àpóstolò lólo i dré, ìndì áyi pròfétà lólo i dré dre. ⁶ Di tà lùzu ró nda, tà kònìdhi 'i: Rúbí Tani ni ka'ima sè dhi, mómíyá sùrú twá ro dhi i kisú tà Giká dré lazilé áyi ànzi i dré tàyilé ro dhi tùmání Yúdà ànzi íbe dre. Ì atsá kpà rúbhá àlo ró tùmání Yúdà ànzi nda íbe dre. Ì kisú kpà tà Giká dré lazilé dhi tùmání Yúdà ànzi nda íbe Yésu Krísto na dre.

⁷ Giká fè ma adrélé Rúbí Tani nda ni màrábà ro áyi togó tani í dré bhàle má rú dhi sè, ìndì áyi rinyí adrélépi tà 'o má léna dhi sè. ⁸ Tágba má dré tá adrézó mómí tákò ró lavulé mómíyá tí Giká àdhya i kòfalé dhi, akódhi bhà àzì nda má drígyá áyi togó tani sè, má kàdréro Krísto ni tà kàdrì, kitswázó àndu ni ni ni bwà ko dhi ni longó mómíyá sùrú twá ro nda i dré. ⁹ Lè kpà má kàdré tadhá mómíyá tí i dré ngádra 'á dhi, Giká adrè tà lùzu ró nda ni 'o ngini ya dhi. Giká ngá tí dhi ki bhàlepi dhi zù tá tà lùzu ró nda kínó lésè. ¹⁰ 'O tá kònìni, kitswálé nyànomvá dhi, í kòtadháro Èkèlézyà rú áyi tògyá kàdrì í dré adrézó tà tí dhi ki 'o ásà dhi, tirí ópí kàdrì ro ìndì rinyi ró kurú na bhù i 'ásè dhi i dré be dhi bvó. ¹¹ Di Giká 'o tà í dré kisùle 'òle kínó lésè nda kitswálé tí àma ki Mírì Yésu Krísto sè, kàdréro kóná vèsè kólyá. ¹² Di mà dré adrélé Krísto na dhi sè dhi, ìndì mà dré adrélé akódhi ni ka'í dhi sè dhi, mà kitswá àma ki kisí ànyi Giká làga tirì àko, ìndì tà ka'ika'í be bí. ¹³ Di ásà dhi, má adrè àmi ki ti lizí, mì kòtayíró àmi ki togó adrélé lanzile, má dré adrélé kizà nya àmi ki tà sè dhi sè ko. Tàko ko, má adrè kizà nya kònìni, mì kòkitswáro Giká ni mìlanzìlanzì kisú be dhi bvó.

Krísto ni lèle ni tà nìma

¹⁴ Di ásà dhi, má adrè àma kórókó tí Giká, àma ki Atá kandrà. ¹⁵ Sùrú tí bhù na ìndì bvó dri dhi i adrè adrélé be akódhi sè. ¹⁶ Má adrè tà zi akódhi tí, kitswálé akódhi ni mìlanzìlanzì kàdrì lavulé dhi sè dhi, kòtimbaró àmi ki togó áyi Tirí ni rinyí sè. ¹⁷ Má adrè zìá kònìni, Krísto kàdréro adrélé àmi ki togó na àmi ki tà ka'ika'í sè. Má adrè kpà tà zi Giká tí, mì kàdréro tròle lèle rú, adrézó àmi ki totó tātā lāna, ¹⁸ kitswálé àmi tùmání mómíyá lólo tí Giká àdhya íbe dhi i, mì kòkitswáro Krísto ni lèle ni tàli àngopí ya, kàtswa ni àngopí ya, mvumvù ni àngopí ya, ìndì tálí ni àngopí ya dhi ni ni. ¹⁹ Ayíya, mì kàdré akódhi ni lèle tà nìni wáyi dhi ni lavulépi nda ni ni, mì kàdréro gàle Giká ni tàndì ni lídrì sè kitswálé tí be dhi bvó.

²⁰ Giká rinyí íbe kitswázó tà 'o, tà mà dré adrélé zìle akódhi tí dhi ki lavú, ìndì tà mà dré adrélé kisùle dhi ki lavú byá, akódhi ni rinyí adrélépi tà 'o àma léna dhi sè. ²¹ Mìlanzìlanzì kàdré akódhi dré Èkèlézyà na ìndì Yésu Krísto na, lókyá tí i sè ìndì kóná vèsè kólyá! Kàdré kònìni.

4

Adrema ngá àlo ró Krísto ni rúbhá na dhi

¹ Di ásà dhi, ma 'ìle bǎdzó kòndi 'á Mírì ni tà sè ni, má adrè àmi ki kodzó, mì kàdréro atsilé ngóro dré kitswálé tà Giká dré àmi ki azizó ásà dhi sè dhi tìni. ² Mì kàdré àmi ki tà bha kìnì mi tà tí i sè, adrézó tà 'o togó yàya sè, adrézó tà letè togó vwàvwà sè. Mì kàdré àmi ki adrúpi ki tà yàya mvo àmi kòfalésè lèle sè. ³ Mì kàdré tà tí dhi ki 'o, adrézó àmi ki líkí adrélé ngá àlo ró àmi kòfalésè Tirí Lólo na, tà kàdrìkàdrì adrélépi àmi ki fe ru

amú dhi sè. ⁴ Krísto ni rúbhá ngbà 'í àlo kwákwá. Tírí Lólo kpà ngbà 'í àlo kwákwá, ngóro tà Gíká dré àmi ki azizó adrélé m̀ bha í véna ásà dhi dré adrélé àlo kwákwá dhi t́ni. ⁵ Mírì ngbà 'í àlo kwákwá, tà ka'ika'í ngbà 'í àlo kwákwá, ìndì bàtisimò ngbà 'í àlo kwákwá. ⁶ Gíká kókpà ngbà 'í àlo kwákwá. Akódhi nda mónyá títi dhi ki Atá 'i. Adré òpì nya àyi títi dhi i dri, adrézó tà 'o àyi títi dhi i sè, adrézó adrélé àyi títi dhi i léna dhi nì.

⁷ Dì, àma àlo àlo títi dhi i, mà kisú tà tani twátwa dhi i, ngóro Krísto dré tà nda ki lanzíle àma dré àyi togó tani sè dhi t́ni. ⁸ Asà dhi, Gíká ni Kúlí adrélé t́a dhi:

«Akódhi dré tá mbàrà'a kurú na dhi 'á dhi,
drì tá dhya í dré rùle dhi i í vésè gò,

tà tani lanzíle móní i dré.»*

⁹ Kúlí «akódhi mbà kurú na» kòdhi ì adrélé làa tàle dhi, akódhi si tá kpà bvò àndúna. ¹⁰ Dì akódhi sìlepi nda tá dhya àlo mbàlepi kurú na bhù ki lavú nda 'i, kò'oró bvò wáyi dhi gàle àyi tàndì ni lídrì sè bí be dhi bvó.

¹¹ Dì Krísto nda bhà móní àruka Èkèlézyà le dhi i adrélé àpòstolò i ró dhi nì. Bhà àruka ni i adrélé pròfètà i ró, àruka ni ki bhàzo adrélé Rúbí Tani longóbhá i ró, àruka ni ki bhàzo adrélé Èkèlézyà ni líkíbhá i ró, àruka ni ki bhàzo adrélé tà tadhábhá i ró. ¹² Bhà àyi nda i adrélé kònìni, ì kàdréro mónyá Gíká àdhya ki ledé kitswále títi, ì kàdréro àzì bhàle àyi drígá dhi ki 'o, adrézó Krísto ni rúbhá tìmbà be dhi bvó. ¹³ A ni adrélé kònìni, tsàle lókyá àma títi mà dré dra atsázó ngá àlo ró àma ki tà ka'ika'í na, ìndì Gíká ni Mvágó ni nìma na gò, mà dré li'wázó atsále Krísto ni tàndì t́ni, kitswále akódhi ni tà sè títi dhi 'á.

¹⁴ Lókyá nda sè dhi, mà kitswá gòle véle adrélé ànzimvá i t́ni ko. A kitswá gòle adrélé àma ki tesé tà tadhále twátwa dhi i sè, ngóro lyàandre dré adrélé bwátù líví, ìndì yì dré adrélé bwátù kàgbá dhi t́ni ko. A kitswá kpà gòle adrélé àma ki tesé móní adrèbhá láti nda àma ki litíle àyi ki túrúpfú tà sè dhi i sè ko. ¹⁵ Be ró dhi, mà ni àmakya adrélé tà bàti ta lèle sè, adrézó mbàle tà títi i sè, atsále ngóro Krísto adrélépi rúbhá ni drì 'i dhi t́ni. ¹⁶ Akódhi nda adrélé rúbhá ni kígá títi dhi ki 'o ru amú ìndì ru kisú kídrì títi adrèbhá àyi ki t́i dhi i sè, atsále rúbhá àlo ró dhi nì. Dì rúbhá ni kígá àlo àlo títi dhi ì kàdré àyi ki àzì 'o dhi, rúbhá wáyi nda adrélé mbàle atsále rìnyi ró lèle na.

Lídrì tídhí ro Krísto na dhi

¹⁷ Dì ásà dhi, mà adrélé àmi ki kodzó tà tàndì ró Mírì ni rú sè, mà kògòro véle adrélé atsíle ngóro pàgánò ì dré adrélé atsíle àyi ki tà kisùkisù àngyá na dhi t́ni ko. ¹⁸ Àyi ki tà kisùkisù nda atsá t́nimvá ro gò, ì dré adrézó vwàvwà ro lídrì Gíká àdhya rúsè, ì dré àyi ki togó 'òle tombále gò adrézó tà nìni àko dhi sè. ¹⁹ Àyi ki togó andírì gò, ì dré àyi ki fèzo adrélé tà swà 'o, adrézó kpà tà ndì ró dhi ki kára títi dhi ki 'o lovó sè.

²⁰ Dì, àmi ró dhi, mà kisú àmikya Krísto ni tà nìle dhi kònìni ko. ²¹ Tàko ko, mà yi tá akódhi ni tà gò, à dré tà bàti adrélépi akódhi léna dhi ni tadházó àmi dré dhi 'í. ²² Kàdré dì àmi ki atsima wáláká dhi ni tà sè dhi, lè mà kòtingá àmi ki lídrì àku àmi rúsè. Àngyá ko, lídrì àku nda adrélé dràle dràdrà lovó kònzì adrèbhá akódhi ni lití dhi i sè. ²³ Kòdhi íbe dhi, mà kòtayí àmi ki tà kisùkisù Tírí Lólo dré adrélé ladzálé atsále tídhí ro. ²⁴ Mì kàsó kpà àmi rú lídrì tídhí Gíká dré bhàle adrélé ìna t́ni dhi, mà kòkitswáro atsíle tà gyàgya na, tà bàti na, ìndì tà lólo na be dhi bvó.

* 4:8 4:8 A kònò Longó i 68:19.

²⁵ Di àmi àlo àlo títi dhi i, mì kòtayí kìnzò tàma, adrézó tà bàti ta àmi ki adrúpi i dré. Angyá ko, àma títi dhi i rúbhá àlo ni kàgá 'i. ²⁶ Ami ki togó kàdré aswálé dhi, mì kòtayí àmi adrélé tàkonzì 'o ásà ko. Mì kòtayí kpà kítú ndìle àmi ki togóaswa nda dri ko. ²⁷ Mì kòfè láti Dzáborò dré kitswázó tà 'o àmi ki togó na dhi ko. ²⁸ Lè dhya ángùdhi adrélépi ngá kugù dhi, kògò adrélé ngá kugù ko. Be ró dhi, akódhi nda kàdré àzì 'o áyi tàndi ni drígá sè adrézó adrilé ásà, kòkitswáró kpà ngá lanzí lemerèbhá i dré be dhi bvó. ²⁹ Mì kòtayí kúlí kònzì àlo dhi apfòle àmi sílèsè ko. Be ró dhi, mì kàdré ngbà 'í kúlí dóro kitswábhá àmi ki adrúpi ki timbà àyi ki tà ka'íka'í na dhi ki ta kòdhya, kitswázó àyi adrèbhá àmi ki yi dhi ki ledé ásà. ³⁰ Mì kòfè kizà Tírí Lólo Gíká àdhya dré ko. Tàko ko, Gíká afè Tírí nda àmi dré ngóro àngì lwàle àmi rú dhi tìni, tadházóá dhi, í ni àmi ki apá kitswálé títi kítú í dré bhàle dhi tú. ³¹ Mì kòtingá àmi rúsè togó kùdzí, togóaswa, kombà, kótrétre, làdhá i, ìndì tà kònzì ki kárà títi dhi íbe. ³² Di, mì kàdré àmikya dóro, adrélé àmi ki togó dóro tadhá àmi kòfalèsè. Mì kàdré kpà àmi ki adrúpi ki tàkonzì tri àmi kòfalèsè, ngóro Gíká dré àmi ki tàkonzì trile Krísto na dhi tìni.

5

Atsima ngádra 'ásè dhi

¹ Di àmi, Gíká ni ànzì dré lèle tò ni i, mì kàdré tà 'o akódhi àdhya tìni. ² Mì kàdré kpà atsilé lèle na Krísto àdhya tìni. Tàko ko, akódhi nda lè àma tò gò, áyi lídrì fèzo àma ki tà sè, ngóro mòbòmà tàdzí be dóro fèle Gíká dré dhi tìni.

³ Adré leá dhi, ndòtò tà, tà ndí ró dhi i, ngá lovó be dhi ì kàdré àmi kòfalé àlomvá ko. Angyá ko, tà nda kòdhi ì kitswá móndyá lólo Gíká àdhya i sè ko. ⁴ Adré kpà leá dhi, ndòtò kúlí i, kúlí azaaza i, ìndì kúlí wàyá adrézó lenzélé ásà dhi íbe dhi ì kàdré àmi kòfalé yókódhó. Kúlí làsú be kònzì nda ì kitswá kpà àmi sè ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya kúlí adrézó àwoyà fe Gíká dré dhi ki ta kòdhya. ⁵ Tàko ko, mì nì dóro tàle dhi, móndyá adrèbhá ndòtò tà 'o dhi i, móndyá adrèbhá tà ndí ró dhi ki 'o dhi i, ìndì móndyá adrèbhá ngá lovó bha dhi íbe dhi ki àlo kitswá file Opì Krísto kya Gíká be dhi na ko dhi. (Dhya ángùdhi adrélépi ngá lovó bha dhi ína gíká tàko ki líndrì bhàlepi 'i.)

⁶ Mì kòtayí àmi dhya àlo dré litílé kúlí tàko i sè ko. Tàko ko, tà kònzì làsú be kònzì dhi ì adré Gíká ni kombà asé móndyá adrèbhá ligílé akódhi rú dhi i dri. ⁷ Ásà dhi, lè mì kòsù ru àyi nda íbe ko, adrézó kpà tà 'o àyi íbe ko. ⁸ Tàko ko, wáláká dhi, àmi tá tìnímvá 'i. Di, nyànomvá dhi, àmi àmikya ngádra 'i Mírì Yésu na. Mì kàdré di atsilé ngóro ànzì ngádra àdhya i tìni. ⁹ Angyá ko, lò'wa dóro móndyá ngádra 'á dhi ì dré adrélé 'àle dhi i, kònzì 'i: tà dóro títi dhi ki 'òma, tà gyàgya 'òma, ìndì tà bàti tàma. ¹⁰ Mì kàdré tà Mírì ni togó dré adrézó kìnìlé ásà dhi ki nda nìle kòdhya. ¹¹ Mì kòsù ru tà tàkotàko móndyá tìnímvá na dhi ì dré adrélé 'òle dhi íbe ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà nda ki tadhá ngádra 'á. ¹² Tàko ko, ndìndì tà móndyá nda ì dré adrélé 'òle lùzu ró dhi ki tàma adré kanyò fe. ¹³ A adré ngá títi adrélé tadhále ngádra 'á dhi ki no dóro. ¹⁴ Kòdhi íbe dhi, ngá títi ngádra dré adrélé tadhále dhi ì adré kpà atsálé ngádra ró. Ásà dhi, à adré tàá dhi: «Mì adrélépi ayí ko ni, mí kòlaró ayí lésè, ìndì mí kàngá dràdrà lésè gò, Krísto kò'oró áyi ngádra kòle àmi kazá.»

¹⁵ Di ásà dhi, mì kònò dóro ngalè mì adré atsílè ngíni ya dhi. Mì kàdré atsílè ngóro mómí azaaza i t́ni ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya atsílè ngóro tógyabhá i t́ni. ¹⁶ Mì kàdré lókyá wáyi mì dré adrézó ába dhi ḱi líkí, adrézó tà dóro 'o ásà. Angyá ko, kítú kòni i kònze lavúlè. ¹⁷ Mì kàdré d́i mómí azaaza i ró ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà Mírì dré adrélè lèlè mì kò'o dhi ḱi nda nìlè kòdhya. ¹⁸ Mì kòtayí àmi wá dré adrélè tsìlè ko. Tàko ko, wá nda adré mómí ḱi tidrì adrélè tà swà 'o dhi nì. Be ró dhi, mì kàdré àmi ḱi tayí adrélè gàlè Tírì Lólo sè. ¹⁹ Mì kàdré longó Gíká nì Kúlí na dhi ḱi ngo, tùmání longó adrézó Gíká nì rú bha kùlè dhi íbe, ìndì longó adrèbhá angálè Tírì Lólo vélèsè dhi íbe, adrézó ru timbà àmi kòfalèsè. Ayíya, mì kàdré longó ngo Mírì dré, adrézó lenzélè akódhi nì rú sè togó wáyi sè. ²⁰ Kòdhi íbe dhi, mì kàdré ngbú àwoyà ta Gíká àma ḱi Atá dré tà títi i sè, àma ḱi Mírì Yésu Krísto nì rú sè.

Ago ḱi tà àyi ḱi tòkó íbe dhi

²¹ Lè mì kàdré àmi ḱi bha àmi ḱi àzya i zàlè àmi kòfalèsè, Krísto nì lindrì bhàma sè.

²² Àmi tòkó i, mì kàdré àmi ḱi drì asó àmi ḱi àgo i kandrá, ngóro mì dré adrélè 'òlè Mírì kandrá dhi t́ni. ²³ Tàko ko, agó ína tòkó drìlè, ngóro Krísto dré adrélè Èkèlézyà drìlè dhi t́ni. Krísto nda, Èkèlézyà adrélèpi akódhi nì rúbhá ro dhi nì tidrìlèpi 'i. ²⁴ D́i ngóro Èkèlézyà dré adrélè àyi bha Krísto zàlè dhi t́ni dhi, lè tòkó ì kàdré kókpa àyi ḱi bha àyi ḱi àgo i zàlè tà títi i sè.

²⁵ Àmi àgo i, lè mì kàdré àmi ḱi tòkó ḱi le, ngóro Krísto dré Èkèlézyà nì lèlè tò gò, àyi lídrì fèzo akódhi nì tà sè dhi t́ni. ²⁶ Akódhi 'o kònni, Èkèlézyà nda nì temvézó ýi akódhi nì dzìzo ásà dhi sè ìndì Gíká nì Kúlí sè, akódhi nì 'òzo atsálè lólo Gíká dré, ²⁷ í kò'oró akódhi apfòlè í kandrá Èkèlézyà m̀lanzilanzì ro dhi ró, ndì àko, rúbhá àdè àko, ìndì tà àzya kítswálèpi ko dhi àko, akódhi kàdréró lólo ìndì tà kònze àko í rú be dhi bvó. ²⁸ Kókpa kòdhi t́ni, lè àgo ì kàdré àyi ḱi tòkó ḱi le, ngóro ì dré adrélè àyi ḱi tàndi ḱi rúbhá ḱi le dhi t́ni. Agó adrélèpi àyi tòkó nì le dhi adré àyi tàndi nì le kòdhya. ²⁹ Angyá ko, dhya àlo gá àyi tàndi nì rúbhá tàdzí rè ko. Be ró dhi, adré ína ngá fe àyi rúbhá dré nyàlè, adrézó rúbhá nda nì líkí dóro, ngóro Krísto dré adrélè 'òlè Èkèlézyà dré dhi t́ni. ³⁰ Tàko ko, àma akódhi nì rúbhá nì k̀gá 'i. ³¹ Ngóro Gíká nì Kúlí dré adrélè tàlè dhi t́ni: «Ásà dhi, agó nì àyi atá nì tayí àyi andre be, ru amúzó àyi tòkó be gò, àyi r̀iti nda ì dré atsázó rúbhá àlo ró.»* ³² Tà nda kòdhi, tà kàdrì lùzu ró dhi 'i. D́i, má adré mána tà nda nì ta Krísto nì tà dri, ìndì Èkèlézyà nì tà dri. ³³ Tágba kònni dhi, lè àmi àlo àlo títi dhi i mì kàdré àmi ḱi tòkó ḱi le, ngóro mì dré adrélè àmi ḱi tàndi ḱi le dhi t́ni. Adré kpà lèá dhi, tòkó ì kàdré àyi ḱi àgo ḱi lindrì bha.

6

Anzìmvá ḱi tà àyi ḱi tibhá íbe dhi

¹ Àmi ànzìmvá i, lè mì kàdré àmi ḱi tibhá ḱi kúlí ka'í 'òlè, mì dré adrélè Mírì na dhi sè. Tàko ko, tà nda kòdhi tà gyàgya 'i. ² «Mí kàdré àmi atá nì lindrì bha àmi andre be.» Tòlì nda kòdhi tòlì Gíká dré fèlè drìdrì tùmání lazikúlí be dhi 'i. ³ Lazikúlí nda, kòndhi 'i: «Mí kàdré àmi atá nì lindrì bha àmi andre be, mí kàdréró arí íbe, adrézó kpà lídrì íbe bvò kòndhi dri lókyá be vwàvwà ro be dhi bvó.»*

* **5:31** 5:31 A kònò Kìdhoma 2:24. * **6:3** 6:3 A kònò Pfòma 20:12; Dùtèrònómè 5:16.

⁴ Ami, ànzì kì atá ì, mì kàdré àmi kì ànzìmvá kì togó 'o aswálé àngyá ko. Be ró dhi, mì kàdré àmìkya àyi kì líkí, adrézó àyi kì tadhá ìndì àyi kì lotó Mírì nì tà sè.

Màràbà kì tà àyi kì mírì íbe dhi

⁵ Ami màràbà ró nì ì, mì kàdré àmi kì mírì bvò kòndì àdhya kì kúlí ka'í 'òlè togó dóro sè, àyi kì lindrì bhàma sè, ìndì àyi kì ròma sè, ngóro mì dré adrélé 'òlè Krísto dré dhi tìni. ⁶ Dì, mì kàdré ngbà 'ì àyi kì kúlí ka'í 'òlè àyi mi, àmi kì tà kàdréro dóro àyi mìlèsè dhi bvó ko. Be ró dhi, mì kàdré àmìkya àyi kì kúlí ka'í 'òlè togó wáyì sè ngóro màràbà Krísto àdhya ì tìni, adrézó tà Gìkà dré adrélé lèlè mì kò'o dhi kì 'o tà nda sè. ⁷ Mì kàdré àmi kì àzì 'o màràbà ì ró togó wáyì sè, adrézó 'òá ngóro móndí ì dré dhi tìni ko, be ró dhi, ngóro Mírì nì tàndì dré dhi tìni. ⁸ Tàko ko, mì nì tàlè dhi, Mírì nì làgí fe móndí àlo àlo títì ì dré tà dóro ì dré 'òlè dhi ì tí, ì kàdré gba màràbà 'ì yà, kó ngalè móndí màràbà ro ko dhi 'ì yà dhi be.

⁹ Ami mírì ro nì ì, mì kàdré kókpà 'òá kònìni àmi kì màràbà ì véna. Mì kògò vélé adrélé kúlí aswaaswa ta àyi dri ko. Tàko ko, mì nì tàlè dhi, àmi kì Mírì bhù na dhi kókpà àyi kì Mírì 'ì dhi be. Akódhi nda adrè kpà móndí kì no twátwa ko.

Adzú ngá Gìkà àdhya kì tosoma

¹⁰ Kùdù ro dhi, mì kàdré rìnyi ró Mírì na, ìndì akódhi nì rìnyí kàdrì lavúlè dhi na. ¹¹ Mì kàdré àdzú ngá títì Gìkà dré adrélé afèlè dhi kì tosó àmi rú, mì kòkìswáro àmi kì totó tātā tà Dzaborò dré adrézó àmi kì tabhì litilè ásà dhi ì kandrà be dhi bvó. ¹² Tàko ko, mà adrè ru pfu móndí rúbhá be ìndì kàrì be dhi íbe ko. Be ró dhi, mà adrè àmakya ru pfu tirì kònzì kì kàdrì adrèbhá kurú na bhù ì 'ásè dhi íbe, àyi adrèbhá ópí kàdrì ì ró ìndì rìnyi ró, adrèbhá òpì nya bvò tìnimvá ro kòndì drìlè dhi íbe. ¹³ Dì ásà dhi, mì kàdré àdzú ngá títì Gìkà àdhya kì tosó àmi rú, kítú kònzì kònì dra atsá dhi, mì kòkìswáro pá si àmi kì kàribhá ì kandrà gò, àdzú nda àmvolésè dhi, mì kàdréro dhu rè àmi kì totó tātā be dhi bvó.

¹⁴ Mì kàdré dì àmi kì totó adrélé gànzi ró. Mì kò'ì àmi kì kípílé 'á káfà tà bàti àdhya kòdhya. Mì kàsó àmi agá aya tà gyàgya àdhya kitswázó àmi kì líkí dhi kòdhya. ¹⁵ Mì kòtosó àmi pá kámókà adrézó gànzi ró lile Rúbí Tani tà kàdrìkàdrì àdhya nì longó ásà dhi ì kòdhya. ¹⁶ Tà títì dhi ì sè dhi, mì kòru àmi drígá agbáwù àmi kì tà ka'ika'í àdhya kòdhya, mì kòkìswáro kíyá títì àtsì ró Dhya kònzì dré adrézó àmi kì bhu ásà dhi kì àtsí kidrá be dhi bvó. ¹⁷ Mì kàsó àmi dri kàtabhúlà aya ró tà àmi kì tidrízó dhi àdhya kòdhya. Mì kòru àmi drígá sápi Tirì Lólo àdhya kòdhya. Sápi nda Gìkà nì Kúlí 'ì. ¹⁸ Kòdhi íbe títì dhi, mì kàdré ngbú tà zì Gìkà tí, adrézó tongolé akódhi rú Tirì Lólo nì rìnyí sè. Mì kàdré 'òá kònìni adrézó kpà tàmbà dri. Mì kàdré kpà tà zì Gìkà tí móndyá lólo títì akódhi àdhya ì dré landè àko ró.

¹⁹ Mì kàdré kpà tà zì Gìkà tí má dré, má kònì dra tà ta dhi, kàfèro kúlí má dré kitswázó tà lùzu ró Rúbí Tani àdhya nì longó tirì àko be dhi bvó. ²⁰ Rúbí Tani nda nì tà sè dhi, ma móndí 'ìlè bádzó lé adrélépi Krísto nì tà longó akódhi nì rú sè dhi 'ì. Mì kàdré dì tà zì Gìkà tí, má kàdréro Rúbí Tani nda nì longó tirì àko, ngóro dré kitswálé má kòlongó dhi tìni.

Pólò nì kúlí kùdù

²¹ Ama kì adrúpi Tíkìkò mà dré lèlè tò dhi, nì tà títì dhi kì longó àmi dré, mì kòyiró áma rúbí, túmání tà má dré adrélé 'òlè dhi íbe. Akódhi nda Mírì nì àzì 'òlèpi, kitswálé ka'ìlè togó wáyì sè dhi 'ì. ²² Má adrè dì akódhi

ni mu àmi véna tà nda sè, mì kònřó ngalè àma ngíni ya dhi, ìndì akódhi kòtimbàró àmi àmi ki tà ka'ika'í na.

²³ Giká àma ki Atá tùmání Mírì Yésu Krísto be dhi ì kòfè tà kèdríkèdri, lèle, ìndì tà ka'ika'í íbe àmi, àma ki adrúpi ì dré! ²⁴ Giká ni togó tani kàdré móndyá tíí adrèbhá àma ki Mírì Yésu Krísto ni le lèle kitswálépi akílé bwà ko dhi sè dhi ì dré!

Wárágà Pólò dré tisìle Fìlipóyìbhá í dré dhi

Wárágà kònìdhi ní tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle mónnyá ka'ìbhá Fìlipóyì na dhi í dré dhi 'í. Fìlipóyì nda tá bhàandre kàdrì Rómà kí òpì ní bvò Màkèdóníyà àdhya drìle dhi 'í. Pólò longó tá Rúbí Tani gò Èkèlézyà bhàzo kònàle, dré tá adrérà'a àyì atsí andre ní rì to dhi 'á (Tà 'òle dhi í 16:12-40).

Pólò adré wárágà kònìdhi ní tisì, dré adrérà'a bǎdzó na dhi 'á. Adré tisìá àwoyà tàzo Fìlipóyìbhá í dré, ngá ì dré adzìlé àyì ledézó dhi kí tà sè. Adré kpà àyì kí togó timbà, adrézó tàá dhi, kizà í dré adrélé nyàle dhi adré véle Rúbí Tani 'o lile drìdrì lavulé. Adré tàá dhi, Gìká fè àma adrélé ngbà 'í Krísto ní ka'ì ko, fè kókpà àma adrélé kizà nya akódhi ní tà sè (1:12-30). Adré kpà Fìlipóyìbhá nda kí kodzó, ì kàdréro tà kisù Krísto àdhya tìni, adrézó àyì kí tà bha kìnì mi, adrézó kizà ka'ì nyàle Krísto àdhya tìni (2:1-30). Adré kpà àyì kí kodzó, ì kàdréro mǐ bha tà adrélé 'òle rúbhá sè dhi í dri ko. Be ró dhi, ì kònì di tàle dhi, Gìká bhà àyì gyágya í kandrá ì dré Krísto ní ka'ìle dhi sè (3:1-11). Kùdù ro dhi, Pólò adré àyì kí kodzó, ì kàdréro tà 'o ína tìni, adrézó lile ába drìdrì, adrézó lenzélé, adrézó kpà tà zi Gìká tí tà títí í sè (3:12-4:9).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi kí atìma

- 1) Pólò ní mòdo fèma, ìndì tà dré zìle Gìká tí Fìlipóyìbhá í dré dhi (1:1-11)
- 2) Pólò ní kizà nyàma Rúbí Tani ní tà sè dhi (1:12-30)
- 3) Ama kí tà bhàma kìnì mi Yésu Krísto àdhya tìni dhi (2:1-18)
- 4) Azí Tímòtéyò kya Èpàfùròdító be dhi (2:19-30)
- 5) Ama kí atsama gyágya Gìká kandrá Krísto ní ka'ìma sè dhi, ìndì tà 'òma Pólò àdhya tìni dhi (3:1-4:9)
- 6) Pólò ní àwoyà tàma ngá fèle drá dhi sè dhi, ìndì mòdo kùdù (4:10-23)

Pólò ní mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, tùmání Tímòtéyò be, adrèbhá Yésu Krísto ní mǎrǎbà ro dhi í, mà adré wárágà kònìdhi ní tisì àmi, mónnyá lólo títí Yésu Krísto ní ka'ìbhá Fìlipóyì na dhi í dré, tùmání Èkèlézyà ní drì kobhá íbe, ìndì Èkèlézyà ní tà líkìbhá íbe. ² Gìká àma kí Atá í Mírì Yésu Krísto be dhi í kòbhà àyì kí togó tani àmi rú, ìndì ì kòfè tà kìdrìkìdrì àmi dré!

Pólò zì tà Gìká tí Fìlipóyìbhá í dré

³ Má adré àwoyà ta áma Gìká dré, vèsè wǎyi má dré adrérà'a àmi kí tà kisù dhi 'á. ⁴ Má dré adrérà'a tà zi Gìká tí àmi títí dhi kí tà sè dhi 'á dhi, má adré 'òá arí sè bí, ⁵ mǐ dré ru amulé tùmání má be Rúbí Tani ní longoma ní tà sè dhi sè. Mǐ 'o kònìni kídhólé kítú mǐ dré tá Rúbí nda ní ka'izo dhi sè, atsálé àndrò kònìdhi. ⁶ Má adré di ka'íá tàle dhi, Gìká àzì dóro nda ní kídhólépi 'òle àmi léna dhi ní go lile ába drìdrì gò, 'òá akìlé títí kítú Yésu Krísto dré dra agòzo dhi tú.

⁷ Má kàdré àmi títí dhi kí tà kisù kònìni dhi, kòdhi gyágya, má dré adrélé àmi kí tà íbe áma togó na dhi sè. Gba má kàdré bǎ nya yà, kó ngalè má kàdré Rúbí Tani longó adrézó tàrá ní ní ga yà dhi, àma tùmání àmi íbe títí dhi í Gìká ní togó tani íbe àma rú. ⁸ Gìká ní dóro tàle dhi, má adré àmi kí le togó wǎyi sè, Yésu Krísto ní tǎndì ní lèle sè káyà dhi.

⁹ Má adré di tà zi Gíká tí, mì kàdréro ru le àmi kòfalésè, adrézó tà nǐnǐ kisú tògyá be adrézó lile ába drìdrì, ¹⁰ mì kòkítswáro tà ki kòfalé ni lanzílé, tà dóro lavulé dhi ki ka'izo, mì kàdréro togó íbe lólo ìndì tà àko àmi rú, tsàle kítú Krísto dré dra agòzo dhi tú. ¹¹ Mì ni kpà ga lò'wa tà gyàgya àdhya Yésu Krísto dré adrélé 'òle 'àle àmi léna dhi i sè bǐ, Gíká kòkisúro mìlanzilanzì i rúku be ásà be dhi bvó.

Rúbí Tani ni ìma drìdrì Pólò ni bã nyàma sè dhi

¹² Ama adrúpi i, má adré lèá mì kònǐ dhi, tà atsálépi má rú kòdhi nǐ véle láti Rúbí Tani dré adrézó lile drìdrì lavulé. ¹³ Ásà dhi, sòdá títi adrébhá Rómà ki ópí ni dzó kàdrì líkí kònwa dhi i túmǎní mónnyá àruka títi dhi íbe dhi, i nǐ dóro tàle dhi, má adré bã nya Yésu Krísto ni tà sè káyà dhi. ¹⁴ Di áma bã nyàma nda ni tà sè dhi, Gíká fè àma ki adrúpi bǐ dhi i gàle tawà sè bǐ Mírì Yésu na gò, i dré adrézó véle Gíká ni kúlí longó tirì àko wáláká ni ni lavú.

¹⁵ Tà bàti ró dhi, àyi ki àruka i adré Krísto ni tà longó àyi ki lovó kònzi sè, ìndì dirèma sè. Di, àruka ni i adré kó àyikya longóá togó dóro sè. ¹⁶ Ayi nda kònì i adré 'òá kònìni lèle sè. Tàko ko, i nǐ tàle dhi, Gíká bhà ma kònwa adrélé Rúbí Tani ni tará ga dhi be. ¹⁷ Di, mónnyá àruka kóna i adré àyikya Krísto ni tà longó togó kònzi sè, adrézó àyi ki tàndi ki tà bha drìdrì. I adré kisúá dhi, i ni go véle áma kizà timbà kònwa bãdzó 'á. ¹⁸ Tà yókódhó! A kàdré Krísto ni tà longó láti twátwa i sè, gba kàdré togó kònzi sè yà, kó ngalè togó dóro sè yà dhi, má adré lenzélé tà nda sè.

Ayíya, má ni kpà go adrélé lenzélé. ¹⁹ Tàko ko, má nǐ tàle dhi, Gíká ni dra tà atsálépi má rú kòdhi ni ladzá atsálé tà áma apázó dhi ró dhi be, tà mì dré adrélé zìle akódhi tí dhi i sè, ìndì tà Yésu Krísto ni Tirì dré adrélé 'òle áma ledézó dhi sè. ²⁰ Má adré mì bha Gíká véna lovó sè, má kòkítswáro adrélé kanyò ro tà àlo sè ko, be ró dhi, má kàdréro gàle tawà sè bǐ nyànomvá ngóro lókyá wáyi sè dhi tǐni, adrézó Krísto ni tà bha kuru áma rúbhá sè, gba kàdré áma lídrì sè yà, kó ngalè áma dràdrà sè yà dhi. ²¹ Tàko ko, má kàdré lídrì íbe dhi, má adré ába Krísto ni tà sè. Má kàdré kó dràle dràdrà dhi, kòdhi dóro lavulé má mìlésè. ²² Di, má kàdré dhu rè lídrì íbe dhi, má ni go adrélé Krísto ni àzì 'o, adrézó lò'wa dóro 'a bǐ. Di má nǐ má ni àdho kípè kòdhya ya dhi ko. ²³ Tà rǐ nda kòdhi i adré áma togó tesé. Ma lovó íbe tò lizo adrélé túmǎní Krísto be. Tà nda tà dóro lavulé dhi 'i. ²⁴ Di, àmi ki tà sè dhi, lè má kògò mána adrélé lídrì íbe. ²⁵ Má adré di tà nda ni ka'í, adrézó nǐá tàle dhi, má ni go adrélé lídrì íbe, adrézó túmǎní àmi íbe títi, mì kòkítswáro lile drìdrì àmi ki tà ka'ika'í na kólénzé be bǐ. ²⁶ Di má kònì dra go tsàle àmi véna dhi, mì ni véle àmi ki drì bha kuru Yésu Krísto na lavulé, tà dré 'òle má dré dhi sè.

Atsima ngóro dré kítswalé Rúbí Tani sè dhi tǐni dhi

²⁷ Tà kàdrì lavulé dhi, lè mì kàdré atsílè ngóro dré kítswalé Rúbí Tani Krísto àdhya sè dhi tǐni. Di gba má kòtsa àmi ki no yà, kó ngalè má kòyi ngbà 'í àmi ki tà yiyì yà dhi, má ni nǐá tàle dhi, mì adré àmi ki totó tātá, adrélé àdzú bhu togó àlo sè, Rúbí Tani mì dré ka'ile dhi ni tà sè dhi be. ²⁸ Ásà dhi, mì kítswá ngá ro àmi ki kàribhá adrébhá ru pfu àmi íbe dhi ki tà sè àlomvá ko. Kòdhi ni tadhá àyi dré dhi, i adré lile dràdrà kisú, di mì adré àmíkya lile lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú, ngóro Gíká dré adrélé tà nda ni 'o nǐ dhi tǐni. ²⁹ Tàko ko, Krísto ni tà sè dhi, Gíká fè àmi adrélé ngbà 'í akódhi ni ka'í ko, fè kókpà àmi adrélé kizà nya akódhi ni tà sè. ³⁰ Nyànomvá dhi, mì adré àdzú àlo mì dré tá nòle má rú dhi ni bhu

kòdhya. Ngóro mì dré yìle dhi t́nì dhi, má adré kpà dhu rè àdzú nda ni bhu.

2

Ama ki tà bhàma k̀nì mi Yésu Krísto àdhya t́nì dhi

¹ Má nì tàle dhi, G̀iká adré àmi ki timbà Krísto na, adrézó àmi ki togó t̀ndrì áyi lèle sè dhi be. M̀i amú ru Tirí Lólo be, adrélé ngá àlo ró akódhi léna. M̀i adré àmi ki togó dóro tadhá, adrézó àmi ki adrúpi ki kizà bha àmi kòfalésè. ² Asà dhi, má adré àmi ki kodzó, mì kàdréro ru yi àmi kòfalésè, adrézó ru le lèle àlo sè, adrézó kpà tà 'o togó àlo sè, ìndì tà kisùle àlo dhi sè. M̀i kàdré 'òá k̀nìni dhi, mì ni áma togó 'o g̀ale arí sè b̀i. ³ Ami kòfalé dhi, mì kò'o tà àlo kitswázó àmi ki tà bha dr̀drì dhi bvó yà, kó ngalè kitswázó àmi ki afà dhi bvó yà dhi ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya àmi ki tà bha k̀nì mi, adrézó àmi ki adrúpi ki tà no kàdrì àmikya ki lavú. ⁴ M̀i kàdré ngbà 'í àmi ki t̀ndì ki tà kisù kòdhya ko. Be ró dhi, àmi àlo àlo títi dhi i, mì kàdré àmi ki adrúpi ki tà kisù kòdhya.

⁵ M̀i kàdré tà kisù ngóro Yésu Krísto àdhya t́nì:

⁶ Tágba akódhi dré tá adrézó G̀iká ni t̀ndì ni l̀sú íbe dhi, lè tá tròle adrema díri G̀iká be dhi rú ko.

⁷ Be ró dhi, tayí tá ína i atsálé ngá tàko ró, l̀sú màràbà àdhya ni ka'izo d̀le gò,

ka'izoá atsálé m̀ndì ro.

Di k̀tsá l̀sú be m̀ndì t́nì dre dhi,

⁸ dré áyi tà bhàzo k̀nì mi gò,

tà G̀iká dré tá lèle í kò'o dhi ki ka'izo 'òle tsàle byá dr̀drà na, nd̀ndì dr̀drà fa kipakipa dri dhi na.

⁹ Di ásà dhi, G̀iká dré akódhi ni t̀ngázó bhàle kuru lavúlé, rú kàdrì rú àruka títi dhi ki lavúlépi dhi ni fèzo akódhi dré.

¹⁰ Di Yésu ni rú nda sè dhi, m̀ndyá títi ìndì tirí títi bhù na, bvò dri, ìndì bvò àndúna dhi ki àyi ki kórókó títi akódhi kandrá,

akódhi ni l̀ndrì bhàzo.

¹¹ Ì ni kpà tàá áyi ki t̀ndì ki ti sè dhi, Yésu Krísto Mírì 'i, G̀iká Atá ni rú bhàzo k̀le ásà.

Ama ki laguma bhìbhìnyà i t́nì m̀ndì i kòfalé dhi

¹² Áma arúpi má dré lèle tò ni i, ngóro mì dré adrélé ngbú áma k̀lì ka'ì 'òle má mi dhi t́nì dhi, mì kàdré kókpa 'òá k̀nìni má dré adrérà'a àmi kòfalé yó dhi 'á. M̀i kàdré tà 'o G̀iká ni ròma sè ìndì akódhi ni l̀ndrì bhàma sè, kitswázó tà àmi ki tidrízó ásà dhi ni 'o kitswálé títi dhi bvó.

¹³ Tàko ko, G̀iká adré ína tà 'o àmi léna nì, mì kàdréro tà í dré adrélé lèle mì kò'o dhi ki le 'òle, adrézó kpà tà nda ki 'o be dhi bvó.

¹⁴ M̀i kàdré tà títi dhi ki 'o ngùrùngùrù sè ko ìndì káyi sè ko, ¹⁵ mì kàdréro G̀iká ni ànzi lólo i ró tà àlo àko àmi rú, ìndì tà k̀nzì àko àmi rú, m̀ndyá àndrò gòdhógòdho áyi ki tayíbhá litilé dhi i kòfalé be dhi bvó. M̀i kàdré lagulé áyi nda i kòfalé ngóro bhìbhìnyà bhù m̀bhalé 'á dhi i t́nì, ¹⁶ mì dré adrérà'a k̀lì lídrì àdhya ni tadhá áyi dré dhi 'á. M̀i kàdré 'òá k̀nìni dhi, má ni áma drì bha kuru àmi ki tà sè kítú Krísto dré dra agòzo dhi tú. Tàko ko, à ni nòá ngádra 'á dhi, má ra angú, ìndì má 'o àzì landèzo àngyá ko.

¹⁷ Di tágba kòkitswá má dré áma lídrì fèzo wáyi àmi ki tà sè yà dhi, má adré mána lenzélé ásà. Tàko ko, áma lídrì nda sù ngóro v́nò d̀le tà mì dré adrélé 'òle ìndì fèle G̀iká dré mòbòmà ro àmi ki tà ka'ika'ì sè dhi dri

dhi t́ini.* Má adré di lenzélé ásà t́umǎní àmi íbe t́ítí. 18 Adré kpà lèá dhi, mì kàdré lenzélé t́umǎní má be.

Azi Timòtéyò kya Epàfùròdítò be dhi

19 Má adré mì bha Mírì Yésu véna kitswázó Timòtéyò ni mu lile àmi véna mbèlè, má kòkitswá ró àmi ki rúbí yi gò, áma togó kàndrìró be dhi bvó. 20 Dhya àzya Timòtéyò rúsè adrélépi tà kisù mána t́ini dhi yókódhó. Akódhi adré áyi togó bha wáyi àmi ki tà dri. 21 Móndyá àruka t́ítí dhi ì adré ngbà 'í àyi ki tàndi ki tà kisù kòdhya. Ì adré Yésu Krísto ni tà kisù kòdhya ko. 22 Di, mì nǐ tàle dhi, Timòtéyò 'o tà t́ítí dhi ì áyi tà ka'íka'í tadházó dhi be. 'O Rúbì Tani ni àzì mǎràbà t́ini t́umǎní má be, ngóro mvámvá dré adrélé àzì 'o áyi atá be dhi t́ini. 23 Má adré di mì bha akódhi ni mùzo lile àmi véna mbèlè, lókyá má dré dra nǐzoá ngalè áma tà ni adré ngíni ya dhi sè. 24 Má adré kpà ka'íá Mírì na tàle dhi, áma tàndi má ni kókpà tsa àmi ki no mbèlè.

25 Má nò dóro ni, áma adrúpi Epàfùròdítò ni mùle nzìle àmi véna dhi. Akódhi mì dré tá amùle ngá adzì áma lemerè ni tà sè nda atsá ína áma àzìàmú ró, ìndì áma àdzú bhuàmú ró. 26 Di, nyànomvá dhi, akódhi ína lovó íbe tò àmi ki nòzo. Akódhi ni togó adré kpà lanzìle, mì dré tá yìle tàle dhi, akódhi tá drà ro dhi sè. 27 Tà bàti ró dhi, akódhi tá ína drà ro ànyíanyi dràdrà mǐle. Di, Gíká bhà akódhi ni kizà dre. Ngbà 'í akódhi 'i ko, bhà kókpà áma kizà, má kònyaró vélé kizà lavúlé akódhi ni tà sè ko dhi bvó. 28 Di ásà dhi, áma togó àtsi ró akódhi ni mùzo nzìle àmi véna, mì kògòro lenzélé akódhi ni nòma sè gò, áma togó kàndrìró ásà. 29 Di akódhi kòni dra tsa dhi, mì kòka'í akódhi dòle àmi véna Mírì ni lèle sè, ìndì kólénzé wáyi sè. Mì kàdré kpà móndí làsú be kòni dhi ki lindrì bha be. 30 Tàko ko, akódhi tá ína ànyíanyi dràdrà mǐle Krísto ni àzì ni tà sè. Ka'í tá kpà áyi lindrì fèle, kitswázó tà mì dré kitswálé 'òle bwà ko dhi ki 'o má dré.

3

Ama ki atsama gyǎgya Gíká kandrà Krísto ni ka'ima sè dhi

1 Kùdù ro dhi, áma adrúpi ì, mì kàdré lenzélé Mírì Yésu na! Má kògò tà má dré tá tisìle àmi dré dhi ki tisì tódhyá dhi, kòdhi kitswá áma lagù ko. Tà tisìle nda ki kpà kitswá àmi ki likí. 2 Lè mì kàdré sùle àmi rú kòkí ki tà sè. Ayi nda ì Yúdà ànzì adrébhá tà kònzì 'o, adrébhá móndí ki le 'òle lwàle dhi 'i. 3 Gíká mǐlèsè dhi, áma ki tàndi ì móndyá lwàle bàti dhi 'i. Tàko ko, mà adré Gíká ni lindrì bha akódhi ni Tírì ni rǐnyí sè dhi àma. Mà adré àma ki drì bha kuru mà dré ru amúlé Yésu Krísto be dhi sè. Mà adré kpà mì bha tà adrélé 'òle rúbhá sè dhi ì dri ko. 4 Kònò áma tàndi má ni tá adré tà íbe bí kitswázó áma mì bha dríá dhi ma.

Móndí àruka ì kàdré kisùá dhi, ì 'o tà bí rúbhá sè kitswázó mì bha dríá dhi, má 'o mána tà bí àyíkya ki lavú dhi ma. 5 Tàko ko, à ti tá ma Ìsèrèlè mvá ro, Bènyámínà ni sùrú na. Ma Èbèrè tàndi angálépi Èbèrè ki sùrú lésè dhi 'i. A lwà tá ma kítú ni nzi-drì-na áma tǐzo dhi àmvolésè. Kàdré Yúdà ànzì ki tǎtrítrí kúlí ni tà sè dhi, má lebè tá tǎtrítrí kúlí nda Fàrisáyò ro. 6 Kàdré adrema togó íbe àtsi ró dhi ni tà sè dhi, má pfo tá móndyá ka'íbhá Èkèlézyà na dhi ki mì tà tàndi ró. Kàdré adrema gyǎgya tǎtrítrí kúlí 'òma sè dhi ni tà sè dhi, à kitswá tá tà àlo bha má rú bwà ko.

* 2:17 2:17 Kàdré ngá dàle mòbòmà dri dhi ni tà sè dhi, à kònò Kìdhoma 35:14; Pfòma 24:6-8; Ngá nàma 15:1-16; 28:7; 29:6; Èbèrè ì 9:19.

⁷ Di, tà ángùdhi má dré tá kitswálé kisúlé tà nda kòdhi i sè bwà dhi, má adré nyànómvá nòá tà tàko ró Yésu Krísto ni tà sè. ⁸ Ngbà 'í kòdhi ko, má adré tà títi dhi ki no tà tàko ró, má dré adrélé áma Mírì Yésu Krísto ni nìma ni tà no kàdrì lavúlé dhi sè. Akódhi ni tà sè dhi, má gà tà títi dhi i gágà, adrézó tà nda ki no kànyànyà ro, má kòkisúró Krísto, ⁹ ru amúzó akódhi be be dhi bvó. Má kitswá tá áma tàndi ni 'o atsálé gyägya Giká kandrà tátrítrí kúlí 'òma sè bwà ko. Di, Giká bhà ína ma adrélé gyägya í kandrà, má dré Krísto ni ka'ile dhi sè dhi ni. Tàko ko, à kitswá ngbà 'í atsálé gyägya akódhi kandrà tà ka'ika'í sè. ¹⁰ Nyànómvá dhi, má adré ngbà 'í Krísto ni le nìle, túmání rìnyí dré ngàzo dràdrà 'ásè dhi be kòdhya. Má adré kpà kizà dré nyàle dhi ki le nyàle, má kòdràró ngóro dré dràle dhi tíni, ¹¹ má kòkitswáró kpà ngàle dràdrà 'ásè be dhi bvó.

Angú rama kitswázó làgí kisú dhi

¹² Má adré kisúá ko tàle dhi, má kisú tà nda kòdhi i títi dre dhi. Má atsá kpà dhu rè dóro kitswálé títi ko. Di, má adré mána lile drìdrì kitswálé tà nda ki ru, ngóro Yésu Krísto dré kpà áma rùle í dré dhi tíni. ¹³ Áma adrúpi i, má adré kisúá ko tàle dhi, má ru tà nda i dre dhi. Di, tà má dré adrélé 'òle dhi, kòndhi 'i: Má adré tà má ànvolé dhi ki tivì, adrézó áma fe adrélé lile drìdrì. ¹⁴ Má adré angú ra tsàle byá kùdù ni na, kitswázó làgí Giká dré áma zìzo kisúá bhù na Yésu Krísto na dhi ni kisú dhi bvó.

¹⁵ Lè áma títi li'wábhá áma ki tà ka'ika'í na dre dhi i, mà kàdré tà kisú kòndhi. Di, mómí àruka àmi kòfalé dhi i kàdré tà kisú twá dhi, Giká ni tà nda ni tadhá àmi dré. ¹⁶ Tà kàdrì lavúlé dhi, lè mà kàdré lile drìdrì, adrélé tròle tà mà dré kisúlé dre dhi i rú.

¹⁷ Áma adrúpi i, mì kàdré áma lebé adrézó tà 'o mána tíni. Mì kàdré kpà mómíyá adrébhá tà mà dré tadhále àmi dré dhi ki lebé dhi ki no be. ¹⁸ Tàko ko, má adré gòle tà má dré tá tàle àmi dré vésè be bí kòndhi ni ta mìndra sè: Mómí bí dhi i adré tà 'o ngóro kàribhá Krísto ni fa kipakipa àdhya i tíni. ¹⁹ Ayi nda i adré lile dràdrà kisú. Ayi ki giká, àyi ki rúbhá ki lovó 'i. Ì adré àyi ki drì bha kuru tà adrébhá kanyò fe àyi dré dhi ki tà sè. Ì adré ngbà 'í tà bvó kòndi àdhya ki kisú kòdhya. ²⁰ Di, áma ró dhi, áma ki bhà ína bhù na. Mà adré áma ki tidrìlépi, Mírì Yésu Krísto ni agòma kònalésè dhi ni letè lovó sè. ²¹ Akódhi ni áma ki rúbhá yàya dhi ki ladzá atsálé àyi rúbhá mìlanzilanzì ro dhi tíni, àyi rìnyí í dré adrézó tà títi dhi ki bha àyi pá zàle dhi sè.

4

¹ Di áma adrúpi má dré lèle tò ni i, mì kàdré àmi ki totó tātā Mírì Yésu na! Áma arúpi i, ma lovó íbe tò àmi ki nòzo. Má adré kpà lenzélé àmi ki tà sè tò. Àmi áma kúlá má dré adrézó drì bha kuru ásà dhi 'i.

Tà tàle kùdù ro Fìlipóyìbhá ki kodzózó dhi i

² Má adré Yùwòdíyà ki ti lizí Sítikè be, i kàdréro ru yi togó àlo sè Mírì Yésu na. ³ Mì, áma àziàmú má dré kitswálé ka'ile ni, má adré kpà ámi ti lizí tòkó nda ki ledé. Tàko ko, i bhu tá àdzú túmání má be Rúbí Tani ni tà sè, túmání Kèlémè be, ìndi áma àziàmú àruka àyi ki rú dré adrézó búkú lídrì àdhya léna dhi íbe.

⁴ Mì kàdré ngbú adrélé lenzélé Mírì Yésu na. Má adré gòle tàá dhi, mì kàdré lenzélé! ⁵ Mì kàdré àmi ki togó yàya tadhá mómíyá títi i véna. Mírì Yésu adré alìle mbèlè. ⁶ Mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzile tà àlo sè ko. Be ró dhi, tà títi i sè dhi, mì kàdré tà mì dré adrélé lèle kisúlé dhi ki zi Giká

tí, adrézó tongólé akódhi rú, adrézó kpà àwoyà ta akódhi dré. ⁷ Di Gíká ni tà kìdrìkìdri adrélépi mónnyá títi dhi ki tà nǐnǐ lavú dhi ni àmi ki togó líkí, àmi ki tà kisùkisù be Yésu Krísto na.

⁸ Kùdù ro dhi, áma adrúpi i, mì kàdré tà títi adrébhá bàti dhi ki kisù, tùmání tà títi kitswábhá lindrì sè dhi íbe, tà títi adrébhá gyǎgya dhi íbe, tà títi adrébhá lólo dhi íbe, tà títi adrébhá aveave ró dhi íbe, tà títi kitswábhá adrélé ka'ile dhi íbe, tà títi adrébhá dóro kitswálé títi dhi íbe, ìndì tà títi kitswábhá rúku sè dhi íbe kòdhya. ⁹ Mì kàdré tà títi mì dré ndàle kisulé má véle dhi ki 'o, tùmání tà títi mì dré yìle má tí dhi íbe, ìndì tà títi mì dré nòle má rú dhi íbe. Di Gíká adrélépi tà kìdrìkìdri fe dhi ni adré tùmání àmi íbe.

Pólò tà àwoyà ngá fèle í dré dhi sè

¹⁰ Má adré lenzélé Mírì Yésu na, mì dré gòle áma tà kisù lókyá vwàvwà àmvolésè dhi sè. Má nǐ, mì adré tá áma tà kisù drìdrì dhi be. Di, láti mì dré tá kitswázó àmi ki togó dóro tadhá má véle dhi tá yó. ¹¹ Má adré tàá kònìni, má dré adrélé ngá lovó íbe dhi sè ko. Tàko ko, má nǐ mána adrélé togó kìdrìkìdri íbe ngá má dré adrézó ába dhi ki tà sè dhi be. ¹² Má sù ru adrema lemerè ro dhi be, ìndì adrema ngá íbe bí dhi be. Tà títi i sè dhi, má nǐ adrélé togó kìdrìkìdri íbe dhi be, gba má kàdré ngá nyàle dhi íbe yà, kó ngalè tàbirí íbe yà, má kàdré ngá íbe bí yà, kó ngalè ngá àko yà dhi. ¹³ Má kitswá tà títi dhi ki 'o Krísto adrélépi rǐnyí afè má dré dhi sè.

¹⁴ Di, mì 'o àmikya dóro áma kizà dòzo tùmání má be. ¹⁵ Ami Filípóyìbhá ni i, mì nǐ dóro tàle dhi, lókyá má dré tá Rúbí Tani longózó àmi kòfalé gòzo adrélé 'òle ngàle Màkèdòníyà 'ásè dhi sè dhi, àmi tá Ekèlézyà àlo ru amulépi má be adrélé ngá fe má dré dhi 'i kalóma dhi. Ekèlézyà àzya adrélépi 'óá kònìni dhi tá yókódhó. ¹⁶ Tàko ko, má dré tá adrérà'a Tèsalòníkè na dhi 'á dhi, mì adzí tá ngá má dré tá adrézó lovó ni íbe dhi i vèsè be bí. ¹⁷ Má adré tàá kònìni, má dré adrélé ngá le kisulé àmi drígàsè dhi sè ko. Be ró dhi, má adré mána leà dhi, Gíká kòfè tà tani àmi dré ngá mì dré afèle má dré dhi i sè. ¹⁸ Má kisú ngá títi mì dré adzilé Epàfùròdító drígá dhi i dre. Nyànomvá dhi, ma ngá íbe bí kitswálé má sè. Ngá àlo áma pìlepi dhi véle yókódhó. Ngá mì dré afèle nda i ngóro ngá tàdzí be dóro fèle mòbòmà ro Gíká dré dhi i tǐni. Ngá nda i kitswá akódhi mìlèsè gò, dré ka'izoá. ¹⁹ Di áma Gíká ni ngá títi mì dré adrézó lovó ni íbe dhi ki fe gàle àmi drígá bí, ngóro dré adrélé tà làgí kyàkyà mìlanzìlanzì ro dhi ki fe Yésu Krísto na dhi tǐni. ²⁰ Mìlanzìlanzì kàdré Gíká àma ki Atá dré kóná vèsè kólyá! Kàdré kònìni.

Mòdo kùdù

²¹ Mì kòfè mòdo mónnyá lólo títi Yésu Krísto ni ka'ìbhá dhi i dré. Adrúpi mà dré adrézó àyi íbe kònwa dhi i fè mòdo àmi dré. ²² Mónnyá lólo títi Gíká àdhya i fè kpà mòdo àmi dré, lavulé dhi, àyi adrébhá Kàyìsàrà ni dzó na dhi 'i.

²³ Mírì Yésu Krísto ni togó tani kàdré àmi íbe!

Wárágà Pólò dré tisìle Kòlòsáyìbhá i dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle mómnyá ka'ìbhá Kòlòsáyì na dhi i dré dhi 'i. Kòlòsáyì nda tá bhàandre àlo bvò Asíyà àdhya na, vwàlepi Èfèsò rúsè ko dhi 'i. Sù ngóro Pólò ni tàndi tsa tá rè kònàle ko na tìni. Akódhi ni àziàmú, Èpàfùrà tsa tá Rúbí Tani longó gò, Èkèlézyà bhàzo kònàle dhi nì (1:7; 4:12). Amvolásà dhi, Pólò dré tá adrérà'a bǎdzó na dhi 'á dhi, yi tá tàle dhi, à adré tá Gìká ni tà tadhá Kòlòsáyìbhá i dré kinzò sè, adrézó tàá dhi, lè ì kàdré tirí àruka ópí kàdrì ro dhi ki lindrì bha, ì kàdré àyi ki 'o lwàle, ìndì ì kàdré tà àruka ki 'o kitswázó adrìlé, ìndì kitswázó Gìká ni ni dhi bvó.

Dì àsà dhi, Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisì kitswázó tà nda ki lotó, ìndì kitswázó Rúbí Tani ni tà àndu ngì. Adré tàá dhi, lè à kàdré ngbà 'í Yésu Krísto ni ka'ì kòdhya, kitswázó adrìlé ìndì kitswázó Gìká ni ni dhi bvó. Gìká 'o tá akódhi nda ngá títí dhi ki bha gò, akódhi ni 'òzo kpà mómnyá títí dhi ki amú tódhyá í be dhi kòdhya. Krísto nda ngá títí dhi i drìle, ìndì Èkèlézyà drìle (1:15-23). Dì ngóro mà dré akódhi ni ka'ìle adrélé àma ki Mírì ro dre dhi tìni dhi, lè mà kàdré atsìlé akódhi léna, adrélé tròle akódhi rú, adrézó àma ki timbà akódhi léna, mà kàtsáro rìnyi ró àma ki tà ka'ìka'ì na (2:6-7).

Kùdù ro dhi, Pólò adré mómnyá ka'ìbhá ì kàdré atsìlé ngìni ya dhi ni tà tadhá. Adré tà tadhá àgo ki tà àyi ki tòkó íbe dhi dri, ànzimvá ki tà àyi ki tibhá íbe dhi dri, ìndì màràbà ki tà àyi ki mírì íbe dhi dri.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndì tà dré zìle Gìká tí Kòlòsáyìbhá i dré dhi (1:1-14)
- 2) Krísto ngá títí i drìle, ìndì Èkèlézyà drìle (1:15-2:5)
- 3) Àma ki lídrì Krísto na dhi (2:6-4:6)
- 4) Mòdo kùdù (4:7-18)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, bhàle adrélé Yésu Krísto ni àpòstolò ro ngóro Gìká dré lèle dhi tìni dhi, túmání àma ki adrúpi Tímòtéyò be dhi, mà adré wárágà kònìdhi ni tisì, ² àmi, àma ki adrúpi lólo adrèbhá Yésu Krísto ni ka'ì tà títí i sè Kòlòsáyì na dhi i dré. Gìká àma ki Atá kòbhà àyi togó tani àmi rú, ìndì kòfè tà kìdrìkìdrì àmi dré!

Rúbí Tani tsa Kòlòsáyìbhá i véna

³ Mà adré ngbú adrélé àwoyà fe Gìká, àma ki Mírì Yésu Krísto ni Atá dré àmi ki tà sè, adrézó kpà tà zi akódhi tí àmi dré. ⁴ Tàko ko, mà yi tàle dhi, mì adré Yésu Krísto ni ka'ì, adrézó mómnyá lólo Gìká àdhya ki le ngìni ya dhi 'í. ⁵ Angyá ko, mì yi tá tà bàti Rúbí Tani àdhya tsàlepi àmi véna dhi gò, mì dré adrézó mì bha tà Gìká dré zùle àmi dré bhù na dhi ni tà sè. ⁶ Rúbí Tani nda adré ayìlé lò'wa dóro 'abe bvò wáyì 'àsè, adrézó lèle drìdrì. Adré kókpà 'òá kònìni àmi kòfalé, kìdhólé kítú mì dré tá Rúbí nda ni yìzo gò, Gìká ni togó tani ni tà nìzo bàti dhi sè, atsálé ándrò kònìdhi. ⁷ Mì yi tá Rúbí nda àma ki àziàmú, Èpàfùrà mà dré lèle tò dhi tí. Akódhi nda Krísto ni àzì 'òlepi àmi ki tà sè, kitswálé ka'ìle togó wáyì sè dhi 'i. ⁸ Dì akódhi tà àma dré àmi ki lèle angálépi Tirí Lólo vélésè dhi ni tà nì.

Pólò zi tà Gìká tí Kòlòsáyìbhá i dré

⁹ Tà nda sè dhi, kidhólé kítú mà dré àmi ki tà yǐzo dhi sè dhi, mà adré tà zi Gìká tí àmi dré landè àko ró. Mà adré akódhi ni ti lizí, kò'oró àmi gàle tògyá wáyi ìndì tà nǐnǐ Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi i sè bí, mì kòkitswáro tà Gìká dré adrélé lèle mì kò'o dhi ki ni dóro lavúlé be dhi bvó. ¹⁰ Mà adré zǐá kònini, mì kàdréro atsilé ngóro dré kitswále Mírí milésè dhi tǐnǐ, adrélé tà akódhi ni togó dré adrézó kinílé ásà dhi ki 'o kòdhya. Mì kàdré 'òá kònini dhi, mì ni adré lò'wa dóro 'a bí, adrézó kpà Gìká ni ni dóro adrézó lèle ába drǐdrǐ. ¹¹ Mà adré kpà tà zi akódhi tí, kàdréro àmi ki timbà áyi rǐnyí kàdrǐ mǐlanzilanzǐ ro dhi sè, mì kàdréro togó tsi tà títi i sè, adrézó kpà tà letè togó vwàvwà sè. ¹² Mì kàdré kpà àwoyà fe Gìká Atá dré kólénzé sè be. Angyá ko, akódhi 'o àmi kitswále títi, mì kòkisúro tà dré lazilé áyi mónnyá lólo i dré tàyilé ro dhi áyi Opì ngádra àdhya na be dhi bvó. ¹³ Tàko ko, akódhi apá àma òpì tǐnǐmvá àdhya lésè gò, àma ki 'òzo afflé Opì áyi Mvá í dré lèle tò dhi àdhya lé. ¹⁴ Akódhi ni Mvá nda sè dhi, trǐ àma ki tàkonzì, àma ki apázó tàkonzì ni rǐnyí lésè.

Krǐsto dhya adrélépi ngá títi i drǐle dhi 'i, ìndì Ekèlézyà ni drǐ 'i

¹⁵ Krǐsto nda, Gìká kitswále nòle mì sè bwà ko dhi ni líndrǐ 'i. Akódhi Gìká ni Mvágó kàyo adrélépi ngá títi bhàle dhi i drǐle dhi 'i. ¹⁶ Tàko ko, Gìká 'o tá akódhi ngá títi dhi ki bha dhi kòdhya, gba kàdré ngá bhù na dhi 'i yà, ngá bvò dri dhi 'i yà, ngá kitswále nòle mì sè dhi 'i yà, ngá kitswále nòle mì sè ko dhi 'i yà, òpì 'i yà, rǐnyí 'i yà, ópì kàdrǐ 'i yà, kó ngalè rǐnyí adrézó òpì nya dhi 'i yà dhi. Bati, Gìká bhà tá ngá títi nda i akódhi sè, ìndì akódhi dré. ¹⁷ Akódhi tá kǐnó ngá títi dhi i kandrá. Adré kpà ngá títi dhi ki 'o adrélé ru totó àyi ki àrà i 'àsè dhi nǐ. ¹⁸ Akódhi rúbhá ni drǐ 'i, kòdhi adré tàá dhi, Ekèlézyà ni drǐ 'i. Akódhi ngá títi dhi ki kidhoma 'i, ìndì Mvá kàyo ngàlepi drǐdrǐ dràdrà 'àsè dhi 'i, kàdréro ngá títi dhi i drǐle be dhi bvó. ¹⁹ Tàko ko, Gìká nò tá dóro ni, í dré áyi tàndì ni lídrǐ 'òle gàle áyi Mvá nda léna bí gò, ²⁰ akódhi ni 'òzo ngá títi dhi ki amú tódhyá í be dhi, gba kàdré ngá bvò dri dhi 'i yà, kó ngalè ngá bhù na dhi 'i yà dhi. Di Gìká bhà tà kǐdrǐkǐdrǐ àyi kòfalé ngá títi nda íbe, áyi Mvá nda ni kàrí kutúlépi fa kipakipa dri dhi sè.

²¹ Àmi ró dhi, àmi tá wáláká dhi vwàvwà ro Gìká rúsè, adrélé akódhi ni kàribhá i ró, tà kònzì títi mì dré tá adrélé kisùle adrézó kpà 'òá dhi ki tà sè. ²² Di, nyànomvá dhi, Gìká amú àmi tódhyá í be Krǐsto ni rúbhá fèle dràle àmi ki tà sè dhi sè dre, í kò'oró àmi apfòle í kandrá mónní lólo i ró, tà kònzì àko ìndì tà àko àmi rú. ²³ Di, adré lèá dhi, mì kàdré tròle àmi ki tà ka'íka'í rú, adrézó àmi ki totó tātá Rúbí Tani mì dré ka'íle gò adrézó mì bha ásà dhi dri. Rúbí Tani nda, Rúbí adrélé longólé mónnyá títi bvò dri dhi i dré dhi 'i. Gìká bhà ma, Pólò, adrélé Rúbí nda ni àzì 'òlepi ró.

Azì Gìká dré bhàle Pólò drígá Ekèlézyà ni tà sè dhi

²⁴ Nyànomvá dhi, má adré lenzélé kizà má dré adrélé nyàle àmi ki tà sè dhi i sè. Tàko ko, àma rúbhá na dhi, má adré kizà Krǐsto dré kidhólé nyàle dhi ki ka'í nyàle kitswále títi akódhi ni rúbhá ni tà sè, kòdhi adré tàá dhi, Ekèlézyà ni tà sè. ²⁵ Má atsá Ekèlézyà nda ni àzì 'òlepi ró, ngóro Gìká dré àzì nda ni bhàle má drígá dhi tǐnǐ, má kòlongóro àmi dré Gìká ni kúlí kitswále títi be dhi bvó. ²⁶ Gìká zù tá tà lùzu ró nda zùzù kǐnó lésè mónnyá lókyá títi i sè dhi i dré. Di, nyànomvá dhi, tadhá tà lùzu ró nda áyi mónnyá lólo i dré dre. ²⁷ Tàko ko, Gìká nò dóro ni, í dré tà kàdrǐ lùzu ró ìndì mǐlanzilanzǐ ro í dré lèle 'òle mónnyá sùrú twá ro dhi i kòfalé nda ni 'òle àyi dré nǐle dhi. Tà kàdrǐ nda, Krǐsto adrélépi àmi léna, mì dré adrézó

mì bha vélána kitswázó mìlanzìlanzì kisú dhi 'i. ²⁸ Di mà adrè Krísto nda ni tà longó móndyá títi i dré. Mà adrè àyi ki kodzó adrézó àyi ki tadhá tògyá wáyi sè, mà kòkitswáró àyi àlo àlo títi dhi ki 'o apfòle Gìká kandrá, móndí lí'wábhá Krísto na kitswále títi dhi i ró. ²⁹ Tà nda sè dhi, mà adrè àzì 'o, adrézó kpà àdzú bhu akódhi ni rìnyí kàdrì adrélépi tà 'o má léna dhi sè.

2

¹ Má adrè leá mì kònì ngalè má adrè àdzú bhu àmi ki tà sè, móndyá ka'ìbhá Làwòdikíyà na dhi ki tà sè, ìndì móndyá àruka títi áma nobhá rè ko dhi ki tà sè ngíni ya dhi. ² Má adrè 'oá kònìni kitswázó àyi ki togó timbà, ì kàmúró ru atsálé ngá àlo ró lèle na be dhi bvó. Má adrè kpà leá dhi, ì kòkisú tògyá gàle àyi léna bí, ì kòkitswáró Gìká ni tà lùzu ró dhi ni ni dóro lavúlé, adrézó tà nda ni ka'ì kitswále títi. Tà lùzu ró nda, Krísto ni tàndi 'i. ³ Dhya ángùdhi ru amúlépi akódhi nda be dhi adrè tògyá làgí kyàkyà zùle akódhi léna dhi ni kisú, tà nìni be.

⁴ Má adrè tà kòdhi ni ta àmi dré, dhya àlo kòkitswáró àmi ki lití kúlí kìnì i sè ko. ⁵ Gba má dré adrézó àmi kòfalé yó dhi, áma togó ína ngbú àmi véna. Má adrè lenzélé mì dré adrélé tà títi dhi ki 'o mǐbhalé tí dhi sè, ìndì mì dré adrélé àmi ki totó tātā àmi ki tà ka'ika'ì Krísto na dhi léna dhi sè.

Ama ki lídrì Krísto na dhi

⁶ Di ásà dhi, ngóro mì dré Yésu Krísto ni ka'ile adrélé àmi ki Mírì ro dre dhi tíni dhi, mì kàdré atsilé akódhi léna, ⁷ adrélé tròle akódhi rú, adrézó àmi ki timbà akódhi léna, mì kàtsáro rìnyi ró àmi ki tà ka'ika'ì na, ngóro tadhále àmi dré dhi tíni. Mì kàdré kpà àwoyà fe Gìká dré tà títi i sè.

⁸ Mì kònò dóro, dhya àlo kòlitíró àmi tògyá tàko adrélépi angalé móndí i drílèsè dhi sè ko. Angyá ko, tògyá nda adrè àyi totó labhi móndí kya i dri, ìndì tà bvò kòndi àdhya i dri. Adrè àyi totó Krísto ni tà dri ko. ⁹ Tàko ko, Krísto nda ni rúbhá na dhi, Gìká 'o tá àyi tàndi ni lídrì gàle gagà. ¹⁰ 'O kpà lídrì nda gàle àmi léna gagà Krísto na. Akódhi tirí títi ópí kàdrì ro ìndì rìnyi ró dhi i drìle.

¹¹ Akódhi léna dhi, Gìká 'o kpà àmi lwàle dre. Di, àmi ki lwàma nda, lwàma 'òle móndí ki drígá sè dhi 'i ko. Be ró dhi, Krísto 'o àmi lwàle, lovó kònzì rúbhá àdhya ni tingázó dhi nì. ¹² Tàko ko, à sǐ tá àmi tùmání akódhi be bàtisimò na gò, àmi ki tingázó tùmání akódhi be, mì dré Gìká ni rìnyi akódhi ni tingázó dràdrà lèsè dhi ni ka'ile dhi sè.

¹³ Wáláká dhi, àmi tá móndí dràbhá dre dhi 'i àmi ki tàkonzì ki tà sè. A lwà tá kpà àmi, lovó kònzì rúbhá àdhya ni tingázó dhi ko. Di, nyànomvá dhi, Gìká 'o àmi adrélé tùmání Krísto be dre. Tàko ko, trì àma ki tàkonzì i títi gò, ¹⁴ tà tisìle tátrítrí kúlí na adrèbhá tá tà bha àma dri dhi ki pfùzo. Bàti, tingá tà nda i àma rúsè, tidíle fa kipakipa dri. ¹⁵ Lavú kpà tirí kònzì ópí kàdrì ro ìndì rìnyi ró dhi i, àyi ki rìnyí tingázó àyi drígàsè, àyi ki tà yàyà tadházó móndyá títi dhi i dré nòle.

¹⁶ Di ásà dhi, mì kòtayí àmi dhya àlo dré tàbvó tàle, ngá mì dré adrélé nyàle dhi ki tà sè yà, kó ngalè ngá mì dré adrélé mvùle dhi ki tà sè yà dhi ko. Mì kòtayí kpà àmi tàbvó tàle gwányá adrézó Gìká ni lindrì bha dhi ni tà sè yà, gwányá mbá sí àdhya ni tà sè yà, kó ngalè kítú sàbátù àdhya ni tà sè yà dhi ko. ¹⁷ Tà nda kòdhi i ngbà 'i tà adrèbhá alìle dhi ki líndrì 'i. Di, tà tàndi ína Krísto 'i. ¹⁸ Mì kòtayí kpà móndyá adrèbhá àyi ki tà bha kìnì mi túrúpfú sè ìndì adrèbhá ángéló ki lindrì bha dhi i adrélé tà bha àmi dri

ko. Móndyá làsú be kònini nda ì adré ngá ì dré nòle toróbí t́ini dhi ḱi tà títí, adrézó àyi ḱi afá àyi ḱi tà kisùle àngyá dhi ì sè. ¹⁹ Dì, ì lanzí ru Krísto, adrélépi rúbhá ni drì 'i dhi be dre. Tàkò akódhi nda adré rúbhá ni kígá títí dhi ḱi 'o ru amú kídri títí ìndì bã títí adrébhá àyi ḱi t́i' dhi ì sè gò, rúbhá nda dré adrézó mbàle ngóro Giká dré adréle lèle dhi t́ini.

²⁰ Mì drà kó tùmání Krísto be tà bvò kòndi àdhya ì lésè dre dhi, mì adré di àmikya tà 'o ngóro móndyá bvò kòndi àdhya kya t́ini àdho tà sè? Angyá ko, mì adré tòlì làsú be kònini dhi ḱi lebe kòdhya: ²¹ «Mí kòdo ngá kòndi mí drígá ko! Mí kòtabhì ngá kòndi ni tàdzí ko! Mí kòtabè ngá kòndi ko!» ²² Ngá títí adrézó tà 'o àsà nda kòdhi ì adré ñwàle ñwanwà. Kòdhi ìbe dhi, tòlì nda ì tà tadhálé nda ìbe dhi ì adré ngbà 'í angalé móndyá bvò kòndi àdhya ì drilésè. ²³ Tà bàti ró dhi, tòlì làsú be kònini nda ì sù ngóro tòlì tògya ró dhi ì t́ini. Tàko ko, à adré tàá dhi, lè à kàdré tròle Giká ni tà rú, à kàdré dhyá ḱi tà bha ḱini mi, ìndì à kàdré dhyá ḱi rúbhá 'o adréle kizà nya. Dì, tòlì nda ì kitswá àyikya àma ḱi ledé lovó kònzì àma ḱi rúbhá kya ḱi ató àma pàlé dhi bwà ko.

3

¹ Dì àsà dhi, Giká dré àmi ḱi tingalé dràdrà lésè tùmání Krísto be dhi sè dhi, mì kàdré àmi ḱi togó bha tà kurú na bhù na dhi ì dri. Kònale dhi, Krísto adré lirlé Giká ni dríagó lésè. ² Mì kàdré tà bvò kòndi àdhya ḱi kisù kòdhya ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà kurú na bhù na dhi ḱi kisù kòdhya. ³ Tàko ko, mì drà dre, ìndì Giká zù àmi ḱi lídrì t́idhí ro dhi Krísto be í léna dre. ⁴ Bàti, àmi ḱi lídrì nda Krísto 'i. Dì lókyá akódhi nda dré dra apfòzo dhi tú dhi, mì ni kókpà apfò tùmání akódhi be akódhi ni mìlanzilanzì na.

Lídrì àku, ìndì lídrì t́idhí

⁵ Dì àsà dhi, lè mì kò'o àmi ḱi lídrì àku bvò kòndi àdhya ni tà ì todràle. Tà nda ì tà kòni 'i: ndòtò tà, tà ndí ró dhi, rúbhá lovó bhàma, lovó kònzì ḱi bhàma, ìndì ngá lovó bhàma. Tàko ko, ngá lovó bhàma, giká tàko ḱi lídrì bhàma 'i. ⁶ Tà nda kòdhi ì sè dhi, Giká ni kombà adré alìle móndyá adrébhá ligilé akódhi rú dhi ì dri. ⁷ Wáláká dhi, mì fè tá àmi adréle tatsilé tà nda ḱi 'obe. ⁸ Dì, nyànomvá dhi, lè mì kòtingá àmi rúsè tà làsú be kònini dhi ì títí: togóaswa, kombà, tà kònzì, mómí ḱi rú tàma kònzì dhi, ìndì kúlí swà adrébhá apfòle àmi sílésè dhi ì. ⁹ Mì kòtà kpà kinzò àmi kòfalésè ko. Tàko ko, mì tingá àmi rúsè àmi ḱi lídrì àku tùmání tà kònzì títí mì dré tá adréle 'òle dhi ìbe dre gò, ¹⁰ mì dré lídrì t́idhí ro dhi ni asózó àmi rú. Giká àmi ḱi bhàlepi dhi adré àmi ḱi lídrì nda ni ladzá atsálé t́idhí ro làsú be ína t́ini, mì kòkitswáro akódhi ni ni dóro lavulé be dhi bvò.

¹¹ Dì àsà dhi, mómí ì véle twátwa ko, gba ì kàdré Yúdà ànzì 'i yà, kó ngalè mómí Yúdà ànzì ró ko dhi 'i yà, mómí lwàle dhi 'i yà, kó ngalè mómí lwàle ko dhi 'i yà, mómí sùrú twá ro dhi 'i yà, mómí tà nibhá ko dhi 'i yà, màrábà 'i yà, kó ngalè mómí màrábà ro ko dhi 'i yà dhi. Tà kàdrì lavulé dhi ngbà 'í Krísto adrélépi àyi títí nda ì léna, ìndì adrélépi tà títí dhi 'i dhi 'i.

¹² Dì àmi Giká dré lèle tò ìndì dré zìle adréle móndyá lólo ína ì ró ni ì, mì kòtosó àmi tà dóro mì dré adréle 'òle àmi ḱi togó dóro sè dhi ì sè, àmi ḱi tà mì dré adréle bhàle ḱini mi dhi sè, àmi ḱi togó yàyà sè, ìndì àmi ḱi togó vwàvwà sè. ¹³ Mì kàdré àmi ḱi adrúpi ḱi tà yàyà mvo, adrézó àmi ḱi

tàkonzì tri àmi kòfalésè, gba tàkonzì 'òlè àmi rú nda kàdré àdho tà 'i ya dhi. Mì kàdré àmi kì adrúpi kì tàkonzì tri, ngóro Mírì dré àmi kì tàkonzì trìlè dhi tìni. ¹⁴ Tà kàdrì tà títi nda kì lavúlèpi dhi, tà kònìdhi 'i: Mì kòtosó àmi lèlè sè. Tàko ko, lèlè nda adrè àmi kì amú adrélé ngá àlo ró kitswálé títi dhi nì.

¹⁵ Mì kàdré Krísto ni tà kàdrìkàdrì tayí adrélé òpì nya àmi kì togó na. Angyá ko, Gìká azi àmi adrélé rúbhá àlo ró tà kàdrìkàdrì na. Mì kàdré kpà àwoyà fe Gìká dré. ¹⁶ Mì kàdré Krísto ni kúlí tayí adrélé gàlè àmi léna bǐ, mì kàdréro tà tadhá ìndì ru kodzó àmi kòfalésè tògyá wáyì sè. Mì kàdré longó Gìká ni Kúlí na dhi kì ngo, tùmání longó adrézó Gìká ni rú bha kùlè dhi íbe, ìndì longó adrèbhá angálé Tirí Lólo vélésè dhi íbe, adrézó àwoyà ta Gìká dré. ¹⁷ Kúlí títi mì dré adrélé tàlè ìndì tà títi mì dré adrélé 'òlè dhi i, mì kàdré 'òá Mírì Yésu ni rú sè, adrézó àwoyà fe Gìká Atá dré akódhi sè.

Ago kì tà àyi kì tòkó íbe dhi, ìndì ànzimvá kì tà àyi kì tibhá íbe dhi

¹⁸ Àmi tòkó i, mì kàdré àmi kì drì asó àmi kì àgo i kandrá, ngóro dré kitswálé mónnyá adrèbhá Mírì na dhi i sè dhi tìni.

¹⁹ Àmi àgo i, mì kàdré àmi kì tòkó kì le. Mì kòbhà kpà togó kùdzí àyi rú ko.

²⁰ Àmi ànzimvá i, mì kàdré àmi kì tibhá kì kúlí ka'í 'òlè tà títi i sè. Tàko ko, Mírì ni togó adrè kìnìlè tà nda sè.

²¹ Àmi, ànzì kì atá i, mì kàdré àmi kì ànzimvá kì togó 'o aswálé àngyá ko, àyi kì togó kòlanzìró ko.

Màràbà kì tà àyi kì mírì íbe dhi

²² Àmi màràbà ro ni i, mì kàdré àmi kì mírì bvò kòndi àdhya kì kúlí ka'í 'òlè tà títi i sè. Di, mì kàdré ngbà 'í 'òá kònìni àyi nda i mi, àmi kì tà kàdréro dóro àyi mílésè dhi bvó ko. Be ró dhi, mì kàdré 'òá kònìni àmi kì togó wáyì sè, ìndì mì dré adrélé Mírì ni ro dhi sè. ²³ Tà títi àngùdhi mì dré adrélé 'òlè dhi i, mì kàdré 'òá àmi kì togó wáyì sè, ngóro mì dré adrélé 'òá Mírì dré dhi tìni, móndí i dré dhi tìni ko. ²⁴ Tàko ko, mì nǐ tàlè dhi, mì nǐ làgí múrúngú Mírì dré lazílè àyi ànzì i dré tàyílè ro dhi ni kisú dhi be. Mírì mì dré adrézó tà ni ni 'o màràbà ni tìni dhi, Mírì Yésu Krísto 'i. ²⁵ Di, dhya adrélèpi tà kònzì 'o dhi ni tà kònzì kisú tà kònzì í dré 'òlè dhi i tí. Tàko ko, Gìká adrè móndí kì no twátwa ko.

4

¹ Àmi mírì ro ni i, mì kàdré àmi kì màràbà kì 'o dóro ìndì gyägya. Mì kòtivì ko tàlè dhi, àmi kókpa Mírì íbe bhù na dhi.

Tà àruka tàlè Kòlòsáyìbhá kì kodzózó dhi i

² Mì kàdré àmi kì fe adrélé tà zi Gìká tí landè àko ró, adrézó tàmiğa dri, adrélé kpà àwoyà fe akódhi dré. ³ Mì kàdré kpà tà zi Gìká tí àma dré, kònzìró látì àma dré kitswázó Krísto ni tà lùzu ró dhi ni longó be dhi bvó. Tàko ko, tà nda tà má dré adrézó bǎ nya ásà dhi 'i. ⁴ Di mì kàdré tà zi akódhi tí, má kòkitswáro tà nda ni longó ngádra 'á, ngóro dré kitswálé má dré 'òlè dhi tìni.

⁵ Mì kàdré tà 'o tògyá sè mónnyá Yésu ni ka'ìbhá ko dhi i kòfalé. Mì kàdré lókyá wáyì mì dré adrézó ába dhi kì líkí, adrézó tà dóro 'o ásà. ⁶ Mì kàdré ngbú kúlí ta àmi kì togó dóro sè, kúlí nda ì kàdréro kìnìkìnì ngóro tà'í dàlè mányàngá na dhi tìni, mì kònzìró kpà adrélé tà logó móndí àlo àlo títi adrèbhá tà lizí àmi tí dhi i dré dhi be.

Mòdo kùdù

⁷ Ama ki adrúpi Tikíkò mà dré lèle tò dhi ni áma rúbí tíí dhi ki longó àmi dré. Akódhi nda àma ki àzíàmú 'i, ìndì Mírì ni àzí 'òlepi, kitswálé ka'ìle togó wáyi sè dhi 'i. ⁸ Di má adré akódhi ni dzo àmi véna, mì kòniró àma ki tà tíí dhi i, ìndì kòtimbàró àmi àmi ki tà ka'ika'ì na. ⁹ Ì adré lèle àmi véna, túmání àma ki adrúpi Onèsímò mà dré lèle tò dhi be. Akódhi nda angá àmi ki tàndi i kòfalésè, ìndì kitswá adréle ka'ìle togó wáyi sè. Ayi nda ì kònì dra tsa dhi, ì ni tà tíí adrébhá lavulé kònwa dhi ki tíí àmi dré.

¹⁰ Arìstàrukò mà dré adrézó bǎdzó 'á akódhi be dhi, fè mòdo àmi dré. Márokò, Bàránábà ni kòdromvá fè kpà mòdo àmi dré. Mì yi tá akódhi nda ni tà drìdrì dre. Kòtsa àmi véna dhi, mì kòka'ì akódhi dòle àmi véna togó dóro sè. ¹¹ Yésu, adréle kpà rú zile Yúsitò dhi, fè kpà mòdo àmi dré. Ayi nda kòdhi i Yúdà ànzi adrébhá àma ki àzíàmú Gíká ni Opì ni tà sè dhi i kòfalé dhi 'i àyi pátí. Ì adré kpà áma togó tindrì tò.

¹² Èpàfùrà angálépi àmi kòfalésè, adrélépi kpà Yésu Krísto ni màrábà ro dhi, fè mòdo àmi dré. Akódhi nda adré ngbú tà zi Gíká tí àmi dré togó be àtsi ró, mì kàdréró àmi ki totó tātā, adréle lì'wálé àmi ki tà ka'ika'ì na, adréle tà Gíká dré adréle lèle mì kò'o dhi ki ka'ì 'òle tíí. ¹³ Má ni kitswá tàá akódhi nda ni tà sè dhi, adré àyi fe adréle àzí 'o àmi ki tà sè, ìndì mónnyá ka'ìbhá Làwòdikíyà na ìndì Yèràpólì na dhi ki tà sè. ¹⁴ Ama ki adrúpi Lúkà mà dré lèle tò, adrélépi kódzó ro dhi, ì fè mòdo àmi dré túmání Démà be.

¹⁵ Mì kòfè mòdo àma ki adrúpi adrébhá Làwòdikíyà na dhi i dré, Nífà dré, ìndì mónnyá Èkèlézyà àdhya adrébhá ru kimó akódhi ni dzó na dhi i dré. ¹⁶ A kònà wárágà kònìdhi àmi kòfalé dre dhi, mì kòmù wárágà nda Èkèlézyà Làwòdikíyà na dhi dré kpà nàle be. Má adré kpà lèá dhi, mì kòdo wárágà má dré tá mùle àyi nda ì dré dhi nàle àmi kòfalé be. ¹⁷ Mì kòtà Arùkípò dré dhi: «Mí kònò dóro, mí kò'oró àzí Mírì dré bhàle mí drígá dhi akílé tíí.»

¹⁸ Ma, Pólò, má adré kúlí kònì ki tisi àma tàndi ni drígá sè, mòdo fèzo àmi dré. Mì kòtivì áma nyìrì ki tà ko. Gíká ni togó tani kàdré àmi íbe!

Wárágà Pólò dré tisile Tèsàlòníkèbhá i dré dhi ni àlo

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisile móndyá ka'ìbhá Tèsàlòníkè na dhi i dré dhi ni àlo 'i. Tèsàlòníkè nda tá bhàandre kàdrì Rómà ki òpè ni bvò Màkèdóniyà àdhya drìle dhi 'i. Pólò tsa tá Rúbí Tani longó gò Èkèlézyà bhàzo kònàle, dré tá adrérà'a áyi atsí andre ni rì to dhi 'á, akódhi ni pfòma Fìlipóyì lésè dhi àmvolésè. Di, gí tá rè ko, Yúdà ànzi ì dré togó kònzi bhàzo Pólò rú, adrézó ligílé ába. Di adré tá leà dhi, Pólò kòpfò Tèsàlòníkè lésè lile Bèroyà na (Tà 'òle dhi i 17:1-10). Amvolásà, akódhi kòtsa Kòritò na dre dhi, dré móndyá ka'ìbhá Tèsàlòníkè na dhi ki rúbì yìzo áyi àziàmù Tìmòtéyò tí gò, dré wárágà kònìdhi ni tisìzo àyi dré.

Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisì kitswázó móndyá nda ki timbà àyi ki tà ka'ìka'ì na dhi bvò. Adré àwoyà ta Gìká dré àyi ki tà ka'ìka'ì ni tà sè, ìndì àyi ki lèle sè. Adré í 'o tá tà àyi kòfalé ngìni ya dhi ni tà 'o agalé àyi léna, adrézó àyi ki kodzó, ì kàdréró atsilé ngóro dré kitswálé Gìká mìlésè dhi tìni. Adré kpà kúlì logó tà Tèsàlòníkèbhá ì dré tá lizilé Mírì Yésu ni agòma ni tà dri, ìndì móndyá ka'ìbhá dhi ki ngàma dràdrà 'àsè dhi ni tà dri dhi i sè. Kùdù ro dhi, adré Èkèlézyà ni drì ta, adrézó tà kitswábhá ì kàdré 'òá àyi kòfalésè dhi ki tadhá àyi dré.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Mòdo fèma (1:1)
- 2) Tèsàlòníkèbhá ki tà ka'ìka'ì (1:2-3:13)
- 3) Atsima ngóro dré kitswálé Gìká mìlésè dhi tìni dhi (4:1-12)
- 4) Yésu ni agòma, ìndì móndyá ka'ìbhá dhi ki ngàma dràdrà 'àsè dhi (4:13-5:11)
- 5) Móndyá ka'ìbhá dhi ki drì tàma (5:12-28)

Mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, túmání Sílà ìbe ìndì Tìmòtéyò be dhi i, mà adré wárágà kònìdhi ni tisì Èkèlézyà Tèsàlòníkè na dhi dré, àmi adrèbhá Gìká Atá àdhya ró ìndì Mírì Yésu Krìsto àdhya ró dhi i dré.* Gìká kòbhà áyi togó tani àmi rú, ìndì kòfè tà kìdrìkìdrì àmi dré!

Pólò fè àwoyà Tèsàlòníkèbhá ki tà ka'ìka'ì ni tà sè

² Lókyá mà dré adrérà'a tà zi Gìká tí dhi 'á dhi, mà adré ngbú adrélé àwoyà ta akódhi dré àmi títí dhi ki tà sè, adrézó tà zi akódhi tí àmi dré. ³ Vésè wáyi, mà adré àmi ki tà kòni ki kisù Gìká àma ki Atá kandrà kòdhya: Mì adré àzì 'o àmi ki tà ka'ìka'ì sè, adrézó tà 'o àmi ki lèle sè, adrézó mì bha àma ki Mírì Yésu Krìsto véna landè àko ró.

⁴ Ama ki adrúpi Gìká dré lèle tò ni i, mà nì tàle dhi, akódhi zì àmi adrélé móndyá ína i ró dhi be. ⁵ Tàko ko, lókyá mà dré Rúbí Tani longózó àmi dré dhi sè dhi, mà longó tá Rúbí Tani nda ngbà 'í kúlì sè ko. Be ró dhi, mà longó àmakya Rúbí nda rìnyí sè, Tírì Lólo sè, ìndì mà dré tá nìle, tà mà dré tá adrélé longólé nda i tà bàti 'i dhi be dhi sè. Mà dré tá adrérà'a àmi kòfalé dhi 'á dhi, mì nì mà 'o tá tà àmi ki tà sè ngìni ya dhi be. ⁶ Àmi ró dhi,

* **1:1** 1:1 Gìká ni Kúlì tisile Gírìkì ti sè dhi léna dhi, à adré rú «Silùwánò» kisú kònwa. Rú nda tá rú àzya Sílà dré dhi 'i.

mì lebè tá àma, adrézó tà 'o àmakya tíni ìndì Mírì Yésu àdhya tíni. Tágba mì dré tá adrézó kizà nya lavulé dhi, mì ka'í tá kúlí mà dré longólé nda arí Tírí Lólo dré fèle gàle àmi léna dhi sè. ⁷ Asà dhi, mónnyá ka'íbhá títi bvò Màkèdóníyà àdhya na ìndì Akáyà àdhya na dhi ì nò Mírì ni tà àmi rú gò, ì dré kpà adrézó tà 'o àmikya tíni. ⁸ Tàko ko, àmi ki tà sè dhi, Mírì 'o áyi kúlí la'ulé ngbà 'í Màkèdóníyà 'àsè, ìndì Akáyà 'àsè ko. Mónnyá àrà títi ì 'àsè dhi ì yi tàle dhi, mì ka'í Gíká ngíni ya dhi 'í. Asà dhi, lè mà kògò adrélé àmi ki tà títi àyi dré ko. ⁹ Angyá ko, àyi ki tàndi ì adrè mì ka'í tá àma dòle àmi véna togó dóro sè ngíni ya dhi ni tà títi àyi. Ì adrè kpà mì tayí gíká tàko ì, àmi ki togó adzázó Gíká bàti lídrì ro dhi vélé, adrézó akódhi ni tà 'o màràbà ni ì tíni ngíni ya dhi ni tà títi. ¹⁰ Nyànomvá dhi, mì adrè akódhi ni Mvágó Yésu, dré tingálé dràdrà lésè dhi ni agòma bhù lésè dhi ni letè. Yésu nda apá àma Gíká ni kombà adrélépi alile dhi lésè ni.

2

Azì Pólò dré 'òle Tèsàlòníkèbhá ì kòfalé dhi

¹ Ama ki adrúpi ì, àmi ki tàndi mì nì tàle dhi, àma ki tsàma àmi véna dhi tá tà tàko 'i ko dhi be. ² Ngóro mì dré nìle be dhi tíni dhi, drìdrì mà dré tsàzo àmi véna dhi kandrà dhi, à pfo tá àma ki mì, àma ki 'òzo kònzì lavulé Filìpóyì na. Dì, Gíká dré tawà afèzo àma dré lizo áyi Rúbí Tani longó àmi dré tírì àko, tágba à dré tá adrézó liglé àma íbe tà tàndi ró dhi. ³ Tàko ko, mà dré adrérà'a móndí ki kodzó Rúbí Tani nda ni ka'í dhi 'á dhi, mà adrè àyi ki kodzó kinzò sè yà, tà kònzì mà dré lèlè 'òle dhi sè yà, kó ngalè túrúpú sè yà dhi ko. ⁴ Be ró dhi, mà adrè àmakya Rúbí Tani nda ni longó ngóro móndí Gíká dré ka'íle gò, Rúbí nda ni bhàzo àyi drígá dhi ì ró. Dì mà adrè longóá kitswázó móndí ki togó 'o kinilé dhi bvó ko. Be ró dhi, mà adrè àmakya longóá kitswázó Gíká adrélépi àma ki togó tabhì dhi ni togó 'òzo kinilé dhi bvó. ⁵ Lókyá mà dré tá adrérà'a àmi kòfalé dhi 'á dhi, mà tà tá tà àlo kúlí kìnì ì sè kitswázó àmi ki tà bha kuru àngyá dhi ko. Mà 'o tá kpà tà àlo àmi ki ngá kisúzó túrúpú sè dhi ko, ngóro Gíká ni tàndi dré nìle be dhi tíni. ⁶ Mà ndà tá kpà rúku kisúlé móndí ì mìlèsè ko, kàdré tá àmi mìlèsè yà, kó ngalè móndí àruka ì mìlèsè yà dhi. ⁷ Ama Yésu Krísto ni àpóstolò ro dhi ì, mà ni tá kitswá àma ki 'o adrélé móndí kàdrì ro àmi drìle dhi bwà. Dì, àma tá àmakya àmi kòfalé dhi togó íbe ànzimvá kya tíni, ngóro ànzì ki andre dré adrélé áyi tàndi ni ànzimvá ki líkí dhi tíni. ⁸ Mà dré àmi ki lèlè tò dhi sè dhi, àma ki lovó tá ngbà 'í Gíká ni Rúbí Tani longózo àmi dré dhi kòdhya ko. Ama ki lovó tá kpà àma ki tàndi ki lídrì fèzo àmi dré, àma ki lèlè àmi véna nda sè.

⁹ Ama ki adrúpi ì, mì kisù rè ngalè mà 'o tá àzì kòkòróko landèzo àmi kòfalé ngíni ya dhi ká. Mà dré tá adrérà'a Gíká ni Rúbí Tani longó àmi dré dhi 'á dhi, mà 'o tá àzì kítú be ìndì ngátsi be, àma ki tà kòlanzìró àmi ki àlo dri ko. ¹⁰ Àmi tà nda ki nobhá mì sè túmání Gíká be dhi ì, mì ni kitswá tàá àma ki tà sè, ngalè mà 'o tá tà àmi Yésu ni ka'íbhá ì kòfalé gyágya, togó lólo se, ìndì tà àko àma rú ngíni ya dhi. ¹¹ Mì nì kpà tàle dhi, mà 'o tá tà àmi àlo àlo títi dhi ì véna dóro, ngóro ànzì ki atá dré adrélé 'òle áyi ànzì ì dré dhi tíni dhi be. ¹² Mà timbà tá àmi àmi ki tà ka'íka'í na, àmi ki togó tindrìzo, àmi ki kodzózo, mì kàdréro atsilé ngóro dré kitswálé Gíká mìlèsè dhi tíni. Tàko ko, akódhi nda adrè àmi ki zi fìle áyi Opì na, ìndì áyi mìlanzìlanzì na dhi nì.

¹³ Ásà dhi, mà adré kpà àwoyà ta Giká dré tà kònìdhi sè: Lókyá mì dré Giká ni kúlí yìzo àma tí dhi sè dhi, mì ka'í tá kúlí nda ngóro kúlí móndí kya ró ko. Be ró dhi, mì ka'í àmikya kúlí nda ngóro kúlí Giká àdhya ró, ngóro dré adrélé bàti dhi tìni. Dì nyànomvá dhi, kúlí nda adré tà 'o àmi adrèbhá ka'íá dhi i léna dhi nì.

¹⁴ Ama ki adrúpi i, àmi ki tà atsá ngóro Giká ni Ekèlézyà Yùdáyà na adrèbhá Yésu Krísto na dhi kya tìni. Tàko ko, mì nya kizà àmi ki tàndi ki móndí i drígá, ngóro ì dré kizà nyàle Yúdà ànzi i drígá dhi tìni. ¹⁵ Yúdà ànzi nda ì pfu tá Mírì Yésu dràle ngóro ì dré tá pròfétà ki tupfulé todràle dhi tìni gò, ì dré àma ki mì pfòzo tà tàndi ró dhi àyi. Ayi ki tà kitswá Giká mìlèsè àlomvá ko. I adré ru pfu móndyá títí dhi íbe. ¹⁶ I adré kpà àma ki le kikílé, mà kòlongóro Giká ni kúlí móndyá sùrú twá ro dhi i dré ko, ì kàdríro ko dhi bvó. Ásà dhi, ì adré àyi ki tàkonzì ki 'o gàle àyi léna gagà. Dì, kùdù ro dhi, Giká tadhá àyi kombà àyi dré dre.

Pólò lè gòle Tèsalòníkèbhá ki no

¹⁷ Ama ki adrúpi i, lókyá mà dré ru lanzízo àmi íbe lókyá tsà sè dhi sè dhi, àma ki ru lanzima nda tá ngbà 'í rúbhá na, togó na ko. Dì àma ki togó tá àtsi ró àmi ki tà sè gò, mà dré láti ndàzo kitswázó gòle àmi ki no. ¹⁸ Vésè be bǐ, mà lè tá gòle àmi véna. Lavúlé dhi, ma, Pólò, má lè tá tò, di, Sàtánà kikí tá ína láti àma dré. ¹⁹ Tàko ko, àmi ki tàndi i tà mà dré adrézó mì bha ásà, adrézó kpà lenzélé ásà dhi 'i. Àmi kpà àma ki kúlá mà dré dra àma ki drǐ bhàzo ásà kuru àma ki Mírì Yésu kandrá, akódhi dré agòrà'a dhi 'i. ²⁰ Ayíya! Àmi móndí mà dré adrézó àma ki drǐ bha kuru, adrézó kpà lenzélé àyi sè dhi 'i.

3

¹ Dì mà dré tá kitswálé gòle àmi ki nòma ko dhi ni mvo bwà ko dhi sè dhi, mà nò tá dóro ni, mà dré adrélé àma pátí Aténáyì na dhi. ² Dì mà dré àma ki adrúpi Tímòtéyo ni mùzo àmi véna kitswálé àmi ki kodzó, ìndì àmi ki timbà àmi ki tà ka'íka'í na. Akódhi nda Giká ni àzìamu mà dré adrézó Krísto ni Rúbí Tani 'o ayílé túmání akódhi be dhi 'i. ³ Mà adré leá dhi, dhya àlo àmi kòfalé dhi kòtayí i kizà mà dré adrélé nyàle dhi dré kizílé ko. Àmi ki tàndi mì nǐ tàle dhi, Giká tayí àma adrélé kizà làsú be kònìni dhi ki nya dhi be. ⁴ Tàko ko, mà dré tá adrérà'a àmi íbe dhi 'á dhi, mà adré tá ngbú tàá dhi, à adré tá 'òle àma ki mì pfo. Dì tà nda atsá kònìni bàti, ngóro mì dré nǐle be dhi tìni. ⁵ Ásà dhi, lókyá má dré kitswázó gòle àmi ki nòma ko dhi ni mvo bwà ko dhi sè dhi, má mù tá Tímòtéyo àmi véna, nìzoá ngalè mì adré tròle àmi ki tà ka'íka'í rú ngíni ya dhi. Má adré tá ngá ro, dhya adrélépi móndí ki tabhǐ litílé dhi ni dra àmi ki lití gò, àzì mà dré tá 'òle àmi kòfalé dhi dré atsázó tà tàko ró dhi sè.

Rúbí Tímòtéyo dré longolé dhi tindrì Pólò ni togó

⁶ Dì, nyànomvá dhi, Tímòtéyo agò àmi vélèsè, àmi ki tà ka'íka'í ni rúbí dóro longó àma dré àmi ki lèle ni tà be dre. Akódhi tà àma dré dhi, mì adré ngbú adrélé àma ki tà kisù, adrézó lovó íbe àma ki nòzo, ngóro mà dré kpà adrélé lovó íbe àmi ki nòzo dhi tìni. ⁷ Dì àma ki adrúpi i, àma ki togó andrì àmi ki tà ka'íka'í ni tà sè dre, tágba mà dré adrézó kizà nya lavúlé dhi. ⁸ Nyànomvá dhi, àma ki lídrì agò dre, mà dré yìle tàle dhi, mì adré àmi ki totó tātā Mírì Yésu na dhi sè. ⁹ Dì mà nǐ, mà nǐ àwoyà ta Giká dré tà dré 'òle àmi dré dhi sè ngíni ya dhi ko. Tàko ko, àmi ki tà sè dhi,

mà adré lenzélé àma ki Gíká kandrá lavúlé. ¹⁰ Kitú be ìndì ngátsi be dhi, mà adré akódhi ni ti lizí togó wáyi sè, kòtayíró àma gòle àmi ki no, mà kòkitswáró tà àmi ki pìbhá àmi ki tà ka'ika'í na dhi ki ìmbà be dhi bvó.

¹¹ Di Gíká àma ki Atá ni tàndi, àma ki Mírì Yésu be dhi ì kònzì láti àma dré kitswázó lile àmi véna. ¹² Mírì kò'o kpà àmi ki lèle gàle àmi léna gagà, mì kàdréro ru le àmi kòfalésè, adrézó kpà mónnyá àruka títi dhi ki le, ngóro mà dré adréle àmi ki le dhi tíni. ¹³ Kòtimbà kpà àmi ki togó, mì kàdréro lólo, ìndì tà àko àmi rú Gíká àma ki Atá kandrá, lókyá àma ki Mírì Yésu dré dra agòzo áyi mónnyá lólo títi dhi íbe dhi tú. Kàdré kònini!

4

Atsima ngóro dré kitswálé Gíká m̀lèsè dhi tíni dhi

¹ Kùdù ro dhi, àma ki adrúpi i, mà adré àmi ki ti lizí, adrézó àmi ki kodzó Mírì Yésu ni rú sè: Ngóro mà dré tadhálé àmi dré dre dhi tíni dhi, mì kàdré atsilé ngóro dré kitswálé Gíká m̀lèsè dhi tíni. Tà bàti ró dhi, mì adré atsilé làsú be kònini. Di nyànomvá dhi, mì kògò adréle 'òá lizo ába drìdrì. ² Tàko ko, mì nì tà mà dré lazilé àmi dri Mírì Yésu ni rú sè dhi i be.

³ Gíká adré leá dhi, mì kàdré àmi ki fe adréle lólo í dré. Mì kàdré di àmi ki líkí ndòtò tà sè. ⁴ Lè àmi àlo àlo títi dhi i, mì kònì adréle àmi ki tàndi ki rúbhá líkí dhi be, ngóro dré adréle lólo Gíká m̀lèsè dhi tíni, ìndì dré kitswálé lindrì sè dhi tíni.* ⁵ Mì kòtayí àmi adréle rúbhá lovó bha àmi kòfalésè ngóro págànò Gíká ni nibhá ko dhi kya tíni ko. ⁶ Tà kòdhi sè dhi, lè dhya àlo àmi kòfalé dhi kò'o áyi adrúpi kònzì ko, ìndì kòlití akódhi àlomvá ko. Angyá ko, Mírì ni tà ño mónnyá títi adrébhá tàkonzì làsú be kònini dhi ki 'o dhi i dri, ngóro mà dré longólé àmi dri drìdrì dhi tíni. ⁷ Tàko ko, Gíká azí àma adréle ndòtò tà 'o dhi ko. Be ró dhi, azí ína àma adréle lólo í dré. ⁸ Di ásà dhi, dhya ángùdhi adrélépi tà lazilé í dri kòdhi ni ga rè dhi, adré móndí ki kúlí ga kòdhya ko. Be ró dhi, adré ína Gíká adrélépi áyi Tirí Lólo fe àmi dré dhi ni kúlí ga kòdhya.

⁹ Kàdré ru lèma ngóro adrúpi i tíni dhi ni tà sè dhi, lè mà kòtisì tà nda àmi dré wárágà sè ko. Tàko ko, Gíká ni tàndi tadhá àmi adréle ru le àmi kòfalésè dhi nì. ¹⁰ Tà bàti ró dhi, mì adré ru le àmi kòfalésè àmi ki adrúpi títi Màkèdóniyà na dhi íbe. Di, àma ki adrúpi i, mà adré àmi ki kodzó, mì kògòro adréle 'òá lizo ába drìdrì.

¹¹ Mì kàdré àmi ki fe adréle tà kìdrìkìdrì íbe àmi kòfalé, adrézó àmi ki tàndi ki tà no, adrézó kpà àzì 'o àmi ki tàndi ki drígá sè, ngóro mà dré lazilé àmi dri dhi tíni. ¹² Mì kàdré 'òá kònini dhi, àmi ki tà ni adré dóro mónnyá ka'ìbhá ko dhi i m̀lèsè, ìndì mì kitswá adréle ngá zi móndí i tí ko.

Yésu ni agòma, ìndì mónnyá ka'ìbhá dhi ki ngàma dràdrà 'àsè dhi

¹³ Ama ki adrúpi i, kàdré mónnyá dràbhá dre dhi ki tà sè dhi, mà lè mì kàdré tà nìma kò na ko, adréle kpà kizà ro ngóro mónnyá tà mì bhàzo dhi àko dhi i tíni ko. ¹⁴ Tàko ko, mà ka'í tàle dhi, Yésu drà gò, dré ngàzo dràdrà 'àsè dhi 'í. Di mà adré kpà ka'íá tàle dhi, Gíká ni mónnyá títi Yésu ni ka'ìbhá gò ì dré todràzo dhi ki tingá dràdrà lésè, ngóro dré Yésu ni tingálé dràdrà lésè dhi tíni. ¹⁵ Mà adré tà Mírì dré tadhálé àma dré dhi ki ta àmi dré kòdhya: Ama dra adrébhá dhu rè lídrì íbe kitú Mírì dré dra agòzo dhi tú dhi i, mà kitswá lile drìdrì mónnyá dràbhá dre dhi i kandrána ko. ¹⁶ Tàko ko, à ni lúlúgyá ga, ángéló ki kàdrì dré kúlí yòzo gò, Gíká ni gòkà

* **4:4** 4:4 A kitswá kpà kúlí tisile Giríkí ti sè kòni ki ladzá kònini: «Lè àmi àlo àlo títi dhi i, mì kònì tòkò mòle dhi be, ngóro...»

vòzo gò, Mírì ni tándi dré asízó bhù lésè. Di móndyá Krísto ni ka'ìbhá gò ì dré todràzo dhi ì dré ngàzo dràdrà 'àsè 'íká. ¹⁷ Amvolàsà dhi, Gìká dré àma dra adrèbhá dhu rè lídrì ìbe dhi ki tingázó kimólé àyi ìbe ndùrùku na, àma títi mà kòkisúró ru Mírì be kurú na. Di mà ni adrè tùmání Mírì be kóná vèsè kólyá. ¹⁸ Di àsà dhi, mì kàdré ru kodzó àmi kòfalèsè kúlí kòdhi ì sè.

5

Kitú Mírì Yésu dré dra agòzo dhi

¹ Ama ki adrúpi ì, kàdré lókyá ki tà sè kitú ìbe dhi, lè mà kòtisì tà nda àmi dré wárágà sè ko. ² Tàko ko, àmi ki tándi mì nǐ dóro tàle dhi, kitú Mírì dré dra agòzo dhi ni atsá ngóro kùgú dré adrélé atsálé ngátsi sè dhi tǐni dhi. ³ Lókyá mǐndí ì dré adrèrà'a tàá dhi «Tà títi dhi ì kǐdríkǐdrì, ìndì kǐrì!» dhi 'á dhi, tà dra àyi ki tà pfùlepi dhi ni atsá àyi rú ngbǒ ró, ngóro mváaswa dré adrélé atsálé tòkò 'a be dhi rú ngbǒ ró dhi tǐni. Di àyi ki àlo kitswá ína lapálé tà nda sílèsè ko.

⁴ Di, àmi, àma ki adrúpi ì, àmi àmikya tǐnǐmvá na ko, kitú nda kòkiró àmi kùgú àdhya tǐni ko. ⁵ Tàko ko, àmi títi dhi ì ànzì ngádra àdhya 'ì, ìndì ànzì kitú àdhya 'ì. Ama ànzì tǐnǐmvá àdhya 'ì ko, ìndì ngátsi àdhya 'ì ko. ⁶ Àsà dhi, mà kàdré adrélé ayí na mǐndí àruka ì tǐni ko. Be ró dhi, mà kàdré àmakya tàmgà dri, adrélé àma ki tà kisùle dhi ki líkí. ⁷ Angyá ko, mǐndyá adrèbhá ayí ko dhi ì adrè ayí ko ngátsi sè. Mǐndyá adrèbhá wá tsi dhi ì adrè kpà wá tsi ngátsi sè. ⁸ Di, mà dré adrélé mǐndyá kitú àdhya 'ì dhi sè dhi, lè mà kàdré àma ki tà kisùle dhi ki líkí. Lè mà kàsó àma rú àma ki tà ka'ìka'ì lèle be, ngóro aya asólé àma agá kitswázó àma ki líkí dhi tǐni. Mà kàsó kpà àma dri tà mà dré adrézó mǐ bha adrízó àsà dhi, ngóro kátabhùlà aya ró asólé àma dri dhi tǐni. ⁹ Tàko ko, Gìká zì àma kitswálé ayí kombà kisú kòdhya ko. Be ró dhi, zì àma kitswálé lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú àma ki Mírì Yésu Krísto sè kòdhya. ¹⁰ Krísto nda drà àma ki tà sè, kitswálé mà kàdré gba lídrì ro yà, kó ngalè mà kòdrà yà dhi, mà kàdréro lídrì ìbe tùmání akódhi be be dhi bvó. ¹¹ Di àsà dhi, mì kàdré ru kodzó, adrélé kpà ru tǐmbà àmi kòfalèsè àmi ki tà ka'ìka'ì na, ngóro mì dré adrélé 'òle dhi tǐni.

Tà tàle kùdù ro Tèsàlònìkèbhá ki kodzó dhi ì

¹² Ama ki adrúpi ì, mà adrè àmi ki tǐ lízì, mì kàdréro àmi ki drǐ kobhá Mírì ni àzì na dhi ki líndrì bha. Tàko ko, àyi nda ì adrè àzì 'o landèzo àmi kòfalé, adrézó kpà àmi ki kodzó. ¹³ Mì kàdré àyi ki tà bha kuru lèle na, àzì ì dré adrélé 'òle nda ni tà sè. Mì kàdré kpà tà kǐdríkǐdrì ìbe àmi kòfalé.

¹⁴ Ama ki adrúpi ì, mà adrè àmi ki kodzó, mì kàdréro mǐndí tòbvo ró dhi ki bí se, adrézó mǐndí tǐri ró dhi ki kodzó, adrézó kpà mǐndí tà ìbe yà yà dhi ki ledé. Mì kàdré àmi ki togó vwàvwà tadhá mǐndyá títi dhi ì véna. ¹⁵ Mì kònò dóro, dhya àlo àmi kòfalé dhi kòlogóro tà kònzi tà kònzi 'òle í rú dhi tí ko. Be ró dhi, mì kàdré ngbú tà dóro nda 'òle àmi kòfalèsè, ìndì mǐndyá àruka títi dhi ì véna.

¹⁶ Mì kàdré ngbú adrélé lenzélé, ¹⁷ adrézó tà zi Gìká tí landè àko ró, ¹⁸ adrézó àwoyà ta akódhi dré tà títi ì sè. Tàko ko, tà nda kòdhi ì tà Gìká dré adrélé lèle mì kò'o Yésu Krísto na dhi 'ì.

¹⁹ Mì kòkidrá àtsí Tírí Lólo àdhya ko. ²⁰ Mì kàyízè kpà tà mǐndí ì dré adrélé longólé pròfétà kya tǐni dhi ì ko. ²¹ Mì kàdré tà títi dhi ki tabhǐ, adrézó tròle tà dóro ì rú. ²² Mì kàdré àmi ki líkí tà kònzi ki kára títi dhi ki tà sè.

²³ Nyànomvá dhi, Gĩká adrélépi tà kàdrìkàdrì fe dhi ni tàndi kò'o àmi atsálé lólo kitswálé tíí í m̀lése. Kàdré kpà àmi ki lídrì líkí wǎyi, àmi ki togó íbe ìndì àmi ki rúbhá íbe, mì kàdréro tà àko àmi rú kítú àma ki Mírì Yésu Krísto dré dra agòzo dhi tú. ²⁴ Gĩká adrélépi àmi ki azí dhi kitswá adrélé ka'ile togó wǎyi sè, ìndì a ni tà nda ki 'o nì.

²⁵ Ama ki adrúpi i, mì kàdré kpà tà zi Gĩká tí àma dré be.

²⁶ Mì kòfè mòdo àma ki adrúpi tíí dhi i dré, adrézó ru kamú àmi kòfalésè àyi íbe lèle sè. ²⁷ Má adré àmi ki kodzó Mírì ni rú sè, mì kònàró wárágà kònìdhi àma ki adrúpi tíí dhi i dré.

²⁸ Ama ki Mírì Yésu Krísto ni togó tani kàdré àmi íbe!

Wárágà Pólò dré tisìle Tèsàlòníkèbhá i dré dhi ni rì

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle móndyá ka'ìbhá Tèsàlòníkè na dhi i dré dhi ni rì 'i. Wárágà kònìdhi léna dhi, akódhi adrè àwoyà ta Gìká dré Tèsàlòníkèbhá ki tà ka'ìka'ì ni tà sè ìndì àyi ki lèle sè, tágba à dré adrézó àyi ki mǐ pfo lavúlé gò, ì dré adrézó kizà nya dhi. Adré kpà gòle Yésu ni agòma ni tà tadhá àyi dré, ngóro dré tá tadhále àyi dré àyi wárágà ni àlo léna dhi tǐni. Tàko, móndí àruka ì adrè tá taa àyi dré kǐnzò sè dhi, kǐtú Yésu dré dra agòzo dhi atsá dre. Di Pólò adrè àyi ki lotó, adrézó taa àyi dré dhi, lè móndí zyandre dhi ì kòligí rè zyà Gìká rú gò, agó drìkònzì líyí ro dhi dré apfòzo 'íká gò, Yésu kàgòro ndò. Adré di àyi ki kodzó, ì kàdréro àyi ki totó tātā, adrélé tròle tà dré tadhále àyi dré dhi i rú.

Adré kpà àyi ki kodzó, ì kòtayíró àyi adrélé tóbvo ró ko. Be ró dhi, ì kàdré àzì 'o ngóro dré tá 'òle àyi kòfalé dhi tǐni, ìndì ì kòtayí àyi adrélé landèle tà dóro 'òma sè ko.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atǐma

- 1) Mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Àwoyà fèma Tèsàlòníkèbhá ki tà ka'ìka'ì ni tà sè dhi (1:3-12)
- 3) Tà tadhále Yésu ni agòma ni tà dri dhi (2:1-17)
- 4) Tà zǐma Gìká tí dhi, ìndì àzì 'òma (3:1-15)
- 5) Mòdo kùdù (3:16-18)

Mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, túmání Sílà íbe ìndì Tímòtéyò be dhi i, mà adrè wárágà kònìdhi ni tisì Èkèlézyà Tèsàlòníkè na dhi dré, àmi adrèbhá Gìká àma ki Atá àdhya ró ìndì Mírì Yésu Krísto àdhya ró dhi i dré. ² Gìká àma ki Atá i Mírì Yésu Krísto be dhi ì kòbhà àyi ki togó tani àmi rú, ìndì ì kòfè tà kàdrìkàdrì àmi dré!

Tèsàlòníkèbhá ki tà ka'ìka'ì, ìndì tàbvó Gìká dré dra tàle gyägya lókyá kùdù sè dhi

³ Ama ki adrúpi i, lè mà kàdré ngbú àwoyà ta Gìká dré àmi ki tà sè. Tà nda kòdhi gyägya, tàko ko, mǐ adrè Gìká ni ka'ì togó wǎyi sè adrézó lǐle ába drìdrì. Àmi títí, mǐ adrè kpà ru le àmi kòfalésè adrézó lǐle ába drìdrì. ⁴ Tà nda sè dhi, mà adrè àmi ki tà ta drì be kuru Èkèlézyà Gìká àdhya ì kòfalésè. Mà adrè taa àyi dré dhi, mǐ adrè Gìká ni ka'ì, adrézó togó tsi, tágba à dré adrézó àmi ki mǐ pfo lavúlé gò, mǐ dré adrézó kizà nya dhi.

⁵ Tà nda kòdhi ì adrè tadhá dhi, Gìká adrè tàbvó ta gyägya. Tàko ko, kizà mǐ dré adrélé nyàle kòdhi i sè dhi, Gìká ni àmi ki 'o kitswálé àyi Opì mǐ dré adrézó kizà nya ásà dhi sè. ⁶ Tà bàti ró dhi, Gìká gyägya. A ni kizà logó móndyá adrèbhá kizà fe àmi dré dhi i dré gò, ⁷ tà kàdrìkàdrì afèzo àma adrèbhá kizà nya túmání àmi íbe dhi i dré. A ni 'òá kònìni lókyá Mírì Yésu dré dra agázó bhù lésè àyi ángéló rǐnyi ró dhi íbe dhi tú. ⁸ Akódhi nda ni alì àtsí adrélépi kòle dhi na, kitswálé tà ño móndyá Gìká ni nibhá ko dhi i dri, ìndì móndyá àma ki Mírì Yésu ni Rúbí Tani gabhá 'òle dhi i dri. ⁹ A ni tà ño àyi nda i dri gyägya, àyi ki tupfúzó todràle kóná vésè kólyá, ì kàdréro vwàvwà ro Mírì rúsè, ìndì akódhi ni rǐnyí mǐlanzìlanzì ro dhi rúsè. ¹⁰ Tà

nda ni ru 'o kítú Mírì dré dra agòzo kitswálé m̀lanzìlanzì kisú lindrì be mónnyá lólo títi áyi ka'ìbhá dhi i vélésè dhi tú. Àmi ró dhi, m̀ni ni adrè kòkpà àyi nda i kòfalé, m̀ni dré kúlí mà dré longólé àmi dré dhi ki ka'ìle dhi sè.

¹¹ Tà nda sè dhi, mà adrè tà zi àma ki Gìká tí àmi dré landè àko ró, kò'oró àmi kitswálé tà í dré àmi ki azizó ásà dhi sè, ìndì kò'oró tà dóro títi m̀ni dré adrélé lèlè 'òle àmi ki tà ka'ìka'ì sè dhi i kitswálé títi áyi r̀nyí sè. ¹² Mà adrè zìá kònìni, àma ki Mírì Yésu kòkisúró m̀lanzìlanzì àmi ki tà sè, ìndì m̀ni kòkisúró kpà m̀lanzìlanzì akódhi léna, àma ki Gìká i Mírì Yésu Krísto be dhi ki togó tani bhàle àmi rú dhi sè.

2

Tà dra ru 'obhá dr̀dr̀ Mírì ni agòma kandrà dhi i

¹ Ama ki adrúpi i, kàdré àma ki Mírì Yésu Krísto ni agòma, ìndì àma ki ru kimoma akódhi be dhi ki tà sè dhi, mà adrè àmi ki kodzó kònìni: ² A kàdré tàá dhi, Mírì Yésu ni kítú atsá dre dhi, m̀ni kòtayí tà nda àmi ki dr̀ kizá yà, kó ngalè àmi ki lindrì tigá yà dhi mbèlè ko. Gba à kàdré tàá dhi, tà nda apfò Tirì Lólo vélésè yà, móndí ki kúlí lésè yà, kó ngalè àma ki tàndi ki wárágà lésè yà dhi, m̀ni kòka'ì ko. ³ M̀ni kòtayí àmi dhya àlo dré litilé nd̀nd̀ tà àlo sè ko. Tàko ko, kítú nda kitswá atsálé dr̀dr̀ móndí zyandre dhi ki ligìma Gìká rú dhi kandrà ko, ìndì dhya dr̀kònzì líyí ro dhi ni apfòma kandrà ko. Dr̀kònzì líyí nda, dhya adrélépi lèlè dr̀dr̀ kisú dhi 'i. ⁴ Akódhi nda ni ligí gìká títi móndí ì dré adrézó àyi ki lindrì bha dhi íbe, ìndì ngá títi ì dré adrézó gìká nda ki lindrì bha ásà dhi íbe gò, dré áyi bhàzo gìká nda i dr̀le títi. A ni nd̀nd̀ fi lirilé Gìká ni tépelò na gò, adrélé tàá ngàdra 'á dhi, áyi tàndi ína Gìká 'i.

⁵ Lókyá má dré tá adrèrà'a àmi kòfalé dhi 'á dhi, má tà zakó tsì tà nda àmi dré dhi 'í? ⁶ Di nyànómvá dhi, m̀ni ǹni tà adrélépi dr̀kònzì líyí nda ni apfòma kíkí dhi àdho 'i ya dhi be. Akódhi kitswá apfòle ko, tsàle lókyá ni dré dra kitswázó dhi 'á. ⁷ Tàko ko, r̀nyí lùzu ró tàkònzì àdhya kidhó adrélé tà 'o dre. Di, dhya adrélépi r̀nyí nda ni kíkí dhi ni go adrélé kíkíá, tsàle lókyá dra akódhi ni tingázó dhi 'á. ⁸ Lókyá nda sè dhi, dr̀kònzì líyí nda ni apfò. Di, Mírì Yésu ni akódhi ni pfu dr̀le áyi la'a sè, akódhi ni tà 'òzo akílé áyi atsama lagulagu ró dhi sè. ⁹ Dr̀kònzì líyí nda ni atsá Sàtánà ni r̀nyí be, adrélé tà twátwa lindrìga ró ìndì kinzò ro dhi ki 'obe. ¹⁰ A ni mónnyá adrèbhá lèlè dr̀dr̀ kisú dhi ki lití tà kònzì ki kárà títi dhi i sè. Ayi nda ki todrà akílé títi, ì dré tà bàti lèlè ka'ìle adrízó ásà ko dhi sè. ¹¹ Asà dhi, Gìká ni tà r̀nyí ró dhi ni amù àyi ki lití, ì kòka'ìró tà kinzò ro dhi, ¹² í kòbhàró tà mónnyá títi tà bàti gabhá gò, ì dré lenzézó tàkònzì sè dhi i dri.

M̀ni kàdré àmi ki totó tātā!

¹³ Di, àma ki adrúpi Mírì dré lèlè ni i, lè mà kàdré ngbú àwoyà ta Gìká dré àmi ki tà sè. Tàko ko, Gìká kípè tá àmi kitswálé adrélé dr̀dr̀ móndí àruka i kandrà, Tirì Lólo dré àmi ki bhàle lólo Gìká kandrà dhi sè, ìndì m̀ni dré tà bàti ka'ìle dhi sè. ¹⁴ Akódhi azí àmi lídr̀ tídhí ro nda ni kisú Rúbí Tani mà dré longólé àmi dré dhi sè, m̀ni kòkisúró àma ki Mírì Yésu Krísto ni m̀lanzìlanzì be dhi bvó. ¹⁵ Di ásà dhi, àma ki adrúpi i, m̀ni kàdré àmi ki totó tātā, adrélé tròle tà mà dré tadhálé àmi dré dhi i rú, kàdré kúlí sè yà, kó ngalè wárágà sè yà dhi.

¹⁶⁻¹⁷ Ama ki Mírì Yésu Krísto ni tàndi i Gìká àma ki Atá be dhi ì kòtimbà àmi ki togó, r̀nyí fèzo àmi dré, m̀ni kòkitswáró ngbú adrélé tà dóro 'o, adrézó kpà kúlí dóro ta. Tàko ko, Gìká nda lè àma tò gò, tà adrézó àma ki

timbà nyo dhi ni afèzo àma dré tùmání tà mà dré adrézó mǐ bha ásà dhi be áyi togó tani sè dhi nì.

3

Pólò lizí Tèsalònìkèbhá kǐ tǐ, ì kàdréro tà zi Gìkà tí í dré

¹ Kùdù ro dhi, àma kǐ adrúpi ì, mǐ kàdré tà zi Gìkà tí àma dré, Mírì nǐ kúlí kàdréro la'úlé lile drǐdrǐ, ìndì mǒndí ì kàdréro kúlí nda nǐ no lǐndrì ro, ngóro tà nda dré adrélé àmǐ véna dhi tǐnǐ. ² Mǐ kàdré kpà tà zi Gìkà tí, kàpáro àma mǒndí kǒnzi adrèbhá ligílé í rú dhi ì drígásè. Angyá ko, mǒndyá títí dhi ì kitswá Gìkà nǐ ka'í ko.

³ Dì, Mírì kitswá ìna adrélé ka'ile togó wáyi sè. A nǐ àmǐ kǐ timbà àmǐ kǐ tà ka'ika'í na, adrézó àmǐ kǐ likí Dhya kǒnzi nǐ tà sè. ⁴ Mà adré ka'íá Mírì na tàle dhi, mǐ adré tà mà dré adrélé tàle mǐ kò'o dhi kǐ 'o, ìndì mǐ nǐ go adrélé 'òá. ⁵ Mírì kàsé àmǐ kǐ togó í vélé, mǐ kǒnìró Gìkà nǐ lèle bàti, adrézó kpà togó tsi, ngóro Krísto dré adrélé àmǐ kǐ fe 'òá dhi tǐnǐ.

Azì 'òma Pólò àdhyà tǐnǐ dhi

⁶ Ama kǐ adrúpi ì, mà adré àmǐ kǐ kodzó Mírì Yésu Krísto nǐ rú sè: Mǐ kàdré ru su àmǐ kǐ adrúpi adrèbhá tòbvo ró, adrèbhá kpà tà mà dré tadhálé àmǐ dré dhi kǐ lebé ko dhi ìbe ko. ⁷ Amǐ kǐ tàndi mǐ nǐ tàle dhi, lè mǐ kàdré tà 'o àmakya tǐnǐ dhi be. Angyá ko, àma tá àmakya tòbvo ró àmǐ kǒfalé ko. ⁸ Mà nya tá kpà dhya àlo nǐ ngá àngyá ko. Be ró dhi, mà 'o àmakya àzì kòkóròko landèzo kítú be ìndì ngátsi be, àma kǐ tà kòlanzìró àmǐ kǐ àlo dri ko. ⁹ Tágbà mà dré tá adrézó rǐnyí ìbe kitswázó ngá zi àmǐ tí bwà dhi, mà zi tá ngá àlo àmǐ tí ko, mǐ kàdréro tà no àma rú gò, adrézó 'òá àmakya tǐnǐ. ¹⁰ Tàko ko, mà dré tá adrérà'a àmǐ kǒfalé dhi 'á dhi, mà lazí tá tà àmǐ dri kǒnìni: «Lè dhya adrélépi àzì le 'òle ko dhi kǒnya ngá ko.»*

¹¹ Mà adré tàà kǒnìni tàko ko, mà adré yǐá tàle dhi, mǒndí àruka àmǐ kǒfalé dhi ì tayí àyi adrélé tòbvo ró. Ayi nda ì adré àzì 'o ko. Be ró dhi, ì adré àyikya tǐfílé mǒndí kǐ tà ì 'ásè. ¹² Mà adré dǐ tà lazí mǒndyá làsú be kǒnìni dhi ì dri, adrézó àyi kǐ kodzó Mírì Yésu Krísto nǐ rú sè: Ì kàdré àzì 'o togó be lǐrì, adrézó àyi kǐ tàndi kǐ ngá nya kòdhya. ¹³ Dì, àmǐ, àma kǐ adrúpi ì, mǐ kòtayí àmǐ adrélé landèle tà dóro 'òma sè ko.

¹⁴ Dhya àlo àmǐ kǒfalé dhi kàdré kúlí mà dré tisìle wárágà kǒnìdhi léna dhi kǐ ka'í 'òle ko dhi, mǐ kǒnò akódhi nda dóro, adrézó ru su akódhi be ko, kanyò kò'oró akódhi be dhi bvó. ¹⁵ Dì tágbà kàdré kǒnìni yà dhi, mǐ kǒnò akódhi àmǐ kǐ kàribhá ro ko. Be ró dhi, mǐ kàdré àmikya akódhi nǐ kodzó àmǐ kǐ adrúpi tǐnǐ.

Mòdo kùdù

¹⁶ Nyànomvá dhi, Mírì tà kǐdríkàdri líyí ro dhi nǐ tàndi kòfè tà kǐdríkàdri àmǐ dré lókyá wáyi ì sè, ìndì látí wáyi ì sè. Mírì kàdré tùmání àmǐ ìbe títí.

¹⁷ Ma, Pólò, má adré kúlí kǒnì kǐ tisì àma tàndi nǐ drígá sè, mòdo fèzo àmǐ dré. Má adré kúlí tisì kǒnìni àma wárágà títí ì 'ásè, tadházóá dhi, má tisì ma.

¹⁸ Ama kǐ Mírì Yésu Krísto nǐ togó tani kàdré àmǐ ìbe títí!

* 3:10 3:10 A kǒnò 1 Tèsalònìkèbhá ì 4:11.

Wárágà Pólò dré tisìle Tìmòtéyò dré dhi ni àlo

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle Tìmòtéyò dré dhi ni àlo 'i. Tìmòtéyò nda tá kàdhùrà àlo Yésu ni ka'ìlepi, angálépi bvò Asíyà àdhyà lésè dhi 'i. Akódhi ni andre tá Yúdà mvá Yésu ni ka'ìlepi dhi 'i. Atá ni tá Gírìkì 'i. Pólò kipè tá akódhi adrélé áyi atsiàmú ró, kàtsáró kpà áyi àziàmú ki àlo ró (Tà 'òle dhi ì 16:1-3). Amvolásà dhi, Pólò bhà tá akódhi adrélé Èkèlézyà ni drì kobhá ki àlo ró í bvó (2 Tìmòtéyò 1:6).

Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisì tà kàdrìkàdrì na dhi ì sè. Alo ni, adré Tìmòtéyò ni kodzó adrélé tàmbàgà dri mónyá adrèbhá tá Gìká ni tà tadhá kinzò sè Èkèlézyà na dhi ki tà sè. Tàko ko, àyi nda ì adré tá tròle títí tàko ì rú, ìndì tábhí ki rú ki atìma rú, adrézó mónyá ka'ìbhá dhi ki 'o ru lanzí àyi kòfalésè (1:4; 4:7). Ì adré tá kpà làmó mòmà logá, mányàngá àruka ki nyàma be móndí ì dré (4:3). Rì ni, Pólò adré tà lazí Tìmòtéyò dri Èkèlézyà ni drì kòma ni tà sè, ìndì tà adrézó Èkèlézyà ni drì kobhá ki kipè dhi ki tà sè. Na ni, Pólò adré Tìmòtéyò ni drì ta, akódhi kàdré ró Yésu Krìsto ni màràbà dóro dhi ró, ìndì kàdré ró mónyá Èkèlézyà le dhi ki drì ko dóro.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Èkèlézyà ni tà, ìndì Èkèlézyà ni drì kobhá ki tà (1:3-3:16)
- 3) Tìmòtéyò ni drì tàma Gìká ni àzì 'òma ni tà sè dhi (4:1-6:21)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, Yésu Krìsto ni àpóstolò, má adré wárágà kònìdhi ni tisì ma. Gìká àma ki tídrìlépi dhi túmání Yésu Krìsto mà dré adrézó mì bha vélána dhi be dhi, ì bhà ma adrélé àzì nda ni 'o dhi àyi. ² Má adré tisíá mì, Tìmòtéyò, àma mvá bàti tà ka'ìka'ì na dhi dré. Gìká àma ki Atá ì àma ki Mírì Yésu Krìsto be dhi ì kòbhà àyi ki togó tani mí rú, ì kòbhà ámi kizà, ìndì ì kòfè tà kàdrìkàdrì mí dré!

Pólò kodzó Tìmòtéyò Gìká ni tà tadhábhá kinzò sè dhi ki tà sè

³ Ngóro má dré tá ámi kodzolé má dré tá adrérà 'a lile Màkèdóníyà na dhi 'á dhi tìni dhi, mí kògò adrélé Èfèsò na, mí kòtá ró móndí àruka adrèbhá Gìká ni tà tadhá kinzò sè dhi ì dri dhi, ì kòtayí tà nda ki tadhama. ⁴ Mí kòtà kpà àyi dré dhi, ì kòtayí adrema tròle títí tàko ì rú, ìndì tábhí ki rú ki atìma rú dhi. Angyá ko, tà nda kòdhi ì adré káyì 'o apfòle móndí ì kòfalé. Ì adré àyikya móndí ki ledé Gìká ni àzì bhàle àyi drígá dhi ki 'o tà ka'ìka'ì sè dhi ko. ⁵ Má adré tòlí kòdhi ni fe, móndí ì kàdré ró ru le àyi kòfalésè be dhi bvó. Lèle nda adré angálé togó lólo ìndì dóro, adrélépi tà ka'ì túrúpfú sè ko dhi lésè. ⁶ Móndí àruka ì ku látì dóro nda 'ásè gò, ì dré àyi ki fèzo adrélé tà tàko ki títí àyi kòfalésè. ⁷ Àyi nda ì lè adrélé tátírítrí kúlí tadhábhá ì ró. Dì, ì nì àyikya tà ì dré adrélé tadhále dhi ki àndu ko, tágba ì dré adrézó tà nda ki tadhá rìnyí sè dhi.

⁸ Mà nì tàle dhi, tátírítrí kúlí dóro dhi be, à kàdré tà 'o ngóro tátírítrí kúlí nda dré adrélé tàle dhi tìni dhi. ⁹ Mà nì kpà tàle dhi, Gìká bhà tátírítrí kúlí mónyá gyàgya dhi ì dré ko dhi be. Be ró dhi, bhà ìna tátírítrí kúlí

nda m'ndyá adrébhá tátrítrí kúlí nda ni ño dhi i dré, túmání m'ndyá adrébhá liglé í rú dhi íbe, m'ndyá adrébhá áyi tà ga dhi íbe, m'ndyá adrébhá tàk'onzì 'o dhi íbe, m'ndyá adrébhá tà lólo ató àyi p'álé dhi íbe, m'ndyá adrébhá áyi lindrì bha ko dhi íbe, m'ndyá adrébhá áyi ki tibhá ki tupfú dhi íbe, m'ndyá adrébhá m'ndí ki tupfú todràle dhi íbe, ¹⁰ m'ndyá adrébhá ndòtò tà 'o dhi íbe, àgo adrébhá ayilé àgo íbe dhi íbe, m'ndyá adrébhá m'ndí ki lagí màràbà ro dhi íbe, m'ndyá adrébhá kinzò ta dhi íbe, m'ndyá adrébhá tà ta m'ndí i rú kinzò sè dhi íbe, ìndì m'ndyá adrébhá tà twá tadhálé tà gyägya rúsè dhi ki 'o dhi íbe. ¹¹ Tà tadhálé gyägya nda adré angalé Rúbí Tani m'lanzìlanzì ro G'iká rúku ró dhi dré bhàle má drígá dhi lésè.

G'iká ni togó tani bhàle Pólò rú dhi

¹² Má adré àwoyà ta àma ki Mirì Yésu Krísto dré, dré r'inyí afèle má dré adrézó áyi àzì 'o dhi sè. Akódhi nò tá ma ngóro m'ndí í dré kitswálé ka'íle dhi ró gò, àma bhàzo adrélé áyi àzì 'o, ¹³ t'ágba atú dhi, má dré tá adrézó akódhi ni lodhá, adrélé akódhi ni m'ndyá ki m' pfo, adrélé áyi ki 'o k'onzì lavulé dhi. Dì, G'iká gò ína áyi togó dóro tadhá má dré, má dré tá adrélé tà nda ki 'o tà ñima ko ìndì tà ka'íma ko na dhi sè. ¹⁴ Dì àma ki Mirì bhà áyi togó tani kàdrì má rú gò, àma 'òzo g'ale tà ka'íka'í sè b'ì, ìndì lèle sè b'ì Yésu Krísto na.

¹⁵ Kúlí k'òni i, kúlí bàti kitswálé ka'íle togó w'ayi sè dhi 'i: Yésu Krísto alì bvò k'òndhi lé kitswálé tàk'onzìbhá ki tidrì dhi bvó. Ayi nda i k'ofalé dhi, ma tàk'onzì liyí áyi títi dhi ki lavulépi dhi 'i. ¹⁶ Dì, tà nda sè dhi, G'iká bhà áma kizà, Yésu Krísto k'òtadháro áyi togó vwàvwà ma tàk'onzì 'òlepi lavulé nda rú, m'ndí tà nda ni nobhá dhi ì k'òka'íro akódhi gò, lídrì k'óná vèsè k'ólyá dhi ni kisúzó. ¹⁷ Lindrì i m'lanzìlanzì be dhi ì kàdré G'iká dré k'óná vèsè k'ólyá! Akódhi nda Opí kàdrì adrélépi k'óná vèsè k'ólyá, kitswálépi dràle bwà ko, ìndì kitswálé n'òle bwà ko dhi 'i. Akódhi G'iká 'i kalóma. Kàdré k'òni!

¹⁸ Áma mvá T'imòtèyò, má adré ámi kodzó ngóro atú pròfètà ì dré tà longólé ámi tà dri dhi tíni, mí kàdréro tròle tà longólé nda i rú, adrélé àdzú tà ka'íka'í àdhyà ni bhù dóro. ¹⁹ M'í kàdré kpà tròle ámi tà ka'íka'í rú, adrélé ámi togó líkí adrélé dóro. M'ndí àruka ì bhe àyikya tà nda ì r'iti gò, ì dré áyi ki tà ka'íka'í tayízó arílé, ngóro bwátù àruka ì dré adrélé arílé y'andre na dhi tíni. ²⁰ Ayi nda i k'ofalé dhi, Ìmènyò ì Alìg'izàndrè be. Má tayí áyi nda ì Sàtánà drígá, ì k'ònrò áyi ki tàk'onzì gò, G'iká ni lodhama tayízó be dhi bvó.

2

Tà zìma G'iká tí m'ndyá títi i dré dhi

¹ Drìdrì dhi, má adré àma ki adrúpi ki kodzó, ì kàdréro tà zi G'iká tí m'ndyá títi i dré, adrélé tongólé akódhi rú, adrélé kpà àwoyà ta akódhi dré áyi ki tà sè. ² Ì kàdré kpà tà zi G'iká tí opí i dré, ìndì m'ndyá bhàle àyi drìle dhi i dré, mà kàdréro tà 'o togó be lírì ìndì k'òdrìk'òdrì, adrélé tròle G'iká ni tà rú, àma ki tà kàdréro lindrì be m'ndí i m'lésè. ³ Tà nda k'òdhi, tà dóro kitswálépi G'iká àma ki tidrìlépi dhi m'lésè dhi 'i. ⁴ Akódhi adré leá dhi, m'ndyá títi dhi ì k'òkisúro lídrì k'óná vèsè k'ólyá dhi, adrélé kpà tà bàti ni. ⁵ Tàko ko, G'iká ngbà 'í àlo kwákwá. Dhya adrélépi áyi totó tà 'o m'ndí ki k'ofalé 'á G'iká be dhi k'òkpà àlo kwákwá. Akódhi nda Yésu Krísto atsálépi m'ndí ro dhi 'i. ⁶ Akódhi fè tá áyi tàndì ngóro lagí kàdrì fèle m'ndyá títi

dhi ki apázó tàkonzì lésè dhi tíni. 'O tá tà nda lókyá kitswálépi dhi sè, tadházóá dhi, Gĩká adré làá dhi, mónnyá títi dhi ì kàdrí. ⁷ Tà nda sè dhi, Gĩká bhà ma adrélé àyi tà longólépi ró ìndì àpóstolò ro, má kàdréro tà bàti adrézó Krísto ni ka'í dhi ni tadhá mónnyá sùrú twá ro dhi ì dré. Kòdhi má adré tà bàti ta kòdhya, má tà kìnzò ko.

Ago ki tà tòkò íbe Èkèlézyà na dhi

⁸ Má adré di làá dhi, àgo títi àrà títi ì 'àsè dhi ì kàdré tà zi Gĩká tí, adrézó dríga da kurú na akódhi véna togó lólo sè, togóaswa àko, ìndì káyi àko.

⁹ Má adré kpà làá dhi, tòkò ì kàdré kítá asó àyi rú tògyá sè, àyi ki làsú kàdréro dóro móndí ì m̀lèsè, ngóro dré kitswálé àyi ki lindrì sè dhi tíni. Ì kàdré àyi ki 'o avélé drìbhí títì sè yà, órò sè yà, màyìkà ì sè yà, kó ngalé kítá làgi ró dhi ì sè yà dhi ko. ¹⁰ Be ró dhi, ì kàdré àyi ki 'o avélé tà dóro ì dré adrélé 'òle dhi ì sè, ngóro dré kitswálé tòkò adrébhá tàá dhi ì adré tròle Gĩká ni tà rú dhi ì sè dhi tíni.

¹¹ Lè tòkò ì kàdré tà nda ǹile togó be l̀rì ìndì ànzimvá kya tíni. ¹² Má ka'í tòkò ì kàdré tà tadhá dhi ko, ìndì ì kàdré àgo ì drìle dhi ko. Di ì kàdré tà yi kíri. ¹³ Tàko ko, Gĩká bhà tá Adámà 'íká, gò dré gòzo Èvà ni bha ndò. ¹⁴ Sàtánà lití tá kpà Adámà kòdhya ko. Be ró dhi, tòkò tayí ìna ì Sàtánà dré litílé dhi ni gò, dré Gĩká ni tòlì ǹozo. ¹⁵ Di, tágba dré adrézó kònini dhi, tòkò ki adrí ànzi ki tìma sè, ì kàdré tròle àyi ki tà ka'íka'í rú, lèle rú, tà lólo rú, ìndì tà 'òma tògyá sè dhi rú dhi.

3

Èkèlézyà ni drì kobhá ki tà

¹ Kúlí kòni ì, kúlí kitswálé ka'ile dhi 'i: Dhya ángùdhi adrélépi lovó íbe adrézó Èkèlézyà ni drì kòlepi ró dhi, adré àzì dóro le 'òle dhi kòdhya. ² Di adré làá dhi, Èkèlézyà ni drì kòlepi kàdré móndí adrélépi tà àko í rú dhi 'i. Akódhi kàdré agó tòkò íbe àlo kwákwá dhi 'i. Kàdré móndí adrélépi àyi tà kisùle dhi ki líkí, adrélépi tà 'o tògyá sè, ìndì kitswálépi lindrì sè dhi 'i. Kàdré móndí adrélépi móndí ki ka'í dòle í véna togó dóro sè dhi 'i, ìndì móndí tà ǹilepi tadhálé dóro dhi 'i. ³ Kàdré wá tsilepi ró ko, làpfubhá ro ko, ìndì lawàbhá ro ko. Be ró dhi, kàdré ìna móndí adrélépi togó íbe yà yà dhi 'i. Kàdré kpà làfa lovó bhàlepi ró ko. ⁴ Kònì adrélé mónnyá àyi tàndì ni dzó lé dhi ki drì ko dóro dhi be. Kònì kpà adrélé àyi ànzimvá ki líkí dóro, ì kàdréro àyi kúlí yi lindrì sè. ⁵ Angyá ko, dhya àlo kònì mónnyá àyi tàndì ni dzó lé dhi ki drì kòle dóro ko dhi, a ni kitswá Èkèlézyà Gĩká àdhya ni líkí ngíni? ⁶ Lè akódhi kàdré móndí Yésu ni ka'ilepi tídhí ro dhi 'i ko, kàtsáro drìkàdrì ro gò, akódhi ni tàbvò tàzo Dzáborò àdhya tíni ko. ⁷ Lè akódhi ni tà kàdré dóro mónnyá ka'ìbhá ko dhi ì m̀lèsè, à kòkitswáro tà kanyò ro dhi ni bha akódhi rú ko, kòla'ìró kpà b́ Dzáborò dré tapélé dhi sílé ko.

Èkèlézyà ni tà líkíbhá ki tà

⁸ Kàdré Èkèlézyà ni tà líkíbhá ki tà sè dhi, adré kpà làá dhi, àyi nda ì kàdré móndí kitswábhá lindrì sè dhi 'i. Ì kàdré túrúpfubhá ì ró ko, wá tsibhá ì ró ko, ìndì làfa ndabhá túrúpfú sè dhi ì ró ko. ⁹ Be ró dhi, ì kàdré àyikya tròle tà bàti lùzu ró ì dré ka'ile dhi rú togó lólo sè. ¹⁰ Lè à kàdré r̀e zyà àyi ki tabhì 'íká, di à kòkisú tà àlo àyi rú ko dhi, à kògòro àyi ki bha adrélé àzì 'o Èkèlézyà ni tà líkíbhá ì ró ndò.

¹¹ Kàdré àyi ki tòkò ki tà sè dhi, adré kpà làá dhi, àyi nda ì kàdré móndí kitswábhá lindrì sè dhi 'i. Ì kàdré móndí ki rú tabhá kònzi dhi ì ró ko. Be

ró dhi, ì kàdré àyikya móndí adrèbhá àyi ki tà kisùle dhi ki likí dhi 'i, ìndì móndí kitswálé ka'ìle tà tíí ì sè dhi 'i.

¹² Lè Èkèlézyà ni tà likílepi kàdré agó tòkó íbe àlo kwákwá dhi 'i. Kòní adrélé áyi ànzimvá ki drì ko dóro, móndyá tíí áyi tándi ni dzó lé dhi íbe dhi be. ¹³ Èkèlézyà ni tà likíbhá ì kàdré àyi ki àzí 'o dóro dhi, ì ni lindrì kisú móndí ì mlésè ìndì Gìká mlésè. Ì ni kpà adrè àyi ki totó tátà àyi ki tà ka'ika'ì dri Yésu Krísto na.

Tà lùzu ró mà dré ka'ìle dhi

¹⁴ Má adrè tà kòdhi ki tisì mí dré, gba má dré adrézó m̀ bha tsàzo mí véna mbèlè dhi. ¹⁵ Dì, má kòtigí tà dhi, mí ni nǎá dhi, móndyá Gìká ni sùrú ro dhi ì kàdré tà 'o àyi kòfalésè ngini ya dhi be. Sùrú nda, Èkèlézyà Gìká lídrì ro dhi àdhyà 'i, ìndì dzópá tà bàti dré adrézó áyi totó driá dhi 'i. ¹⁶ Lè móndyá tíí dhi ì kòní tàle dhi, tà lùzu ró mà dré ka'ìle dhi tà kàdrì lavulé dhi 'i dhi be:

Krístò apfò tá móndí ro gò,
Tírì Lólo dré akódhi ni tadházó móndí gyǎgya ró.
Dré agázó ángéló ì mi gò,
à dré akódhi ni tà longózó sùrú tíí ì 'ásè.
Móndí bvò dri dhi ì dré akódhi ni ka'izo gò,
Gìká dré akódhi ni dòzo mbàle mlanzìlanzi na.

4

Tà tadhále kinzò sè dhi ì

¹ Tírì Lólo adrè tàá ngádra 'á dhi, lókyá kùdù sè dhi, móndí àruka ki àyi ki tà ka'ika'ì tayí, adrézó tatsilé tirí adrèbhá móndí ki lití dhi ì vésè, adrélé tròle tà tirí kònzì ì dré adrélé tadhále dhi ì rú. ² Tà adrélé tadhále lású be kònzì dhi ì adrè apfòle kinzòbhá adrèbhá tà 'o túrúpfú sè dhi ì vélésè. Àyi nda ì tayí àyi ki togó abíle ngóro aya bhàle kàle àtsí na dhi tíni gò, ì dré gòzo véle àyi ki tándi ki tàkònzì ni ko. ³ Ì adrè làmó logá móndí ì dré, adrézó kpà mányàngá àruka ki nyàma logá àyi dré. Tákò Gìká bhà tá mányàngá nda móndyá adrèbhá áyi ka'ì, adrèbhá kpà tà bàti ni dhi ì dré nyàle àwoyà tàma sè. ⁴ Tàko ko, ngá tíí Gìká dré bhàle dhi ì dóro. Adrè dì leá dhi, à kògà ngá nda ki àlo ko. A kàdré dì be ngá tíí dhi ki ka'ì nyàle àwoyà sè. ⁵ Angyá ko, à adrè ngá nda ki bha lólo Gìká kandrà akódhi ni kúlí sè, ìndì tà zìma akódhi tí dhi sè.

Yésu Krístò ni àzí 'òlepi dóro dhi

⁶ Mí kòtadhá tà nda kòdhi ì àma ki adrúpi ì dré dhi, mí ni adrè Yésu Krístò ni àzí 'òlepi dóro dhi ró. Mí ni kpà tadhá dhi, mí li'wá tà bàti mí dré ka'ìle dhi na, ìndì tà dóro tadhále mí dré lebèle dhi na dre. ⁷ Mí kàdré tíí tàko adrèbhá lindrì fe Gìká dré ko dhi ki ga rè. Mí kàdré mína ámi fe atsálé rinyi ró adrema tròle Gìká ni tà rú dhi sè. ⁸ Dhyá ki rúbhá fèma atsálé rinyi ró dhi dóro tsà. Dì, adrema tròle Gìká ni tà rú dhi ína dóro lavulé tà tíí dhi ì sè. Tàko ko, dhyà adrélépi tròle Gìká ni tà rú dhi kisú ína tà Gìká dré lazíle lídrì ándrò kòndhi ni tà sè dhi ì dre. A ni kókpa tà lazíle lídrì adrélépi alìle dhi ni tà sè dhi ki kisú.

⁹ Kúlí kòdhi ì, kúlí bàti kitswálé ka'ìle togó wáyì sè dhi 'i. ¹⁰ Dì ásà dhi, mà adrè àzí kòkòròko 'o adrézó landèle, mà dré adrélé m̀ bha Gìká lídrì ro dhi véna dhi sè. Akódhi nda dhyà adrélépi móndyá tíí dhi ki tídrì dhi 'i, lavulé dhi, dhyà adrélépi móndyá adrèbhá áyi ka'ì dhi ki tídrì dhi 'i.

¹¹ Lè mí kàdré tà nda kòdhi ki tadhá mómí i dré, adrézó àyi ki kodzó adrélé tà nda ki 'o. ¹² Mí kòtayí mi dhya àlo dré nòle mómí tàko ró ámi kàdhúra ni tà sè dhi ko. Di, mí kàdré mína tà dóro 'o, mómíyá ka'ibhá dhi ì kàdréro tà no mí rú, adrézó 'òá mína tíni kúlí tàma na, atsimá na, lèle na, tà ka'ika'í na, ìndì tà lólo 'òma na. ¹³ Mí kàdré ámi fe adrélé Gíká ni Kúlí na àyi kandrà, adrézó àyi ki kodzó, adrézó kpà àyi ki tadhá, tsàle lókyá má dré dra tsàzo dhi 'á. ¹⁴ Mí kòbhe tà tani Tirí Lólo dré fèle mí dré pròfètà ki kúlí sè, bhàgo Èkèlézyà àdhya ì dré drígá bhàrà'a mí dri dhi 'á dhi ko. ¹⁵ Mí kàdré ámi fe adrélé tà nda kòdhi ki 'o togó wáyi sè, mómíyá títi dhi ì kàdréro nòá dhi, mí adrè lèle drìdrì ámi tà ka'ika'í na dhi. ¹⁶ Mí kàdré sùle ámi tàndì rú, ìndì tà mí dré adrélé tadhálé dhi i rú landè àko ró. Tàko ko, mí kàdré 'òá kònini dhi, mí ni ámi tàndì ni tidrí, adrézó kpà mómíyá adrèbhá ámi yi dhi ki tidrí.

5

Tímòtèyò ni drì tàma mómíyá ka'ibhá dhi ki tà sè dhi

¹ Mí kòtà tà màlìga i dri kúlí aswaaswa sè ko. Be ró dhi, mí kàdré mína àyi ki kodzó ngóro ámi atá i tíni. Mí kàdré kàdhúra ki 'o ngóro ámi adrúpi i tíni. ² Mí kàdré kpà tòkó màlìga ki 'o ngóro ámi andre i tíni, adrézó kyánzi ki 'o togó be lólo ngóro ámi amvúpi i tíni.

Tàyítòkó ki tà

³ Lè mí kàdré tàytòkó adrèbhá mómí àko dhi ki lindrì bha, adrézó àyi ki likí. ⁴ Di, tàytòkó àlo dhi kàdré ína ànzi íbe yà, kó ngalè toyó íbe yà dhi, lè àyi nda ì kònì rè zyà adrélé tà 'o àyi ki tà ka'ika'í sè, adrézó àyi ki tàndì ki sùrú ki likí, adrézó tà logó àyi ki tibhá i dré àyi ki tábhí íbe, ngóro àyi nda ì dré tá 'òle àyi dré dhi tíni. Tàko ko, tà nda tà dóro kitswálépi Gíká mìlésè dhi 'i. ⁵ Tàyítòkó adrélépi kalóma bàti dhi adrè áyi mì bha Gíká véna, adrézó tà zi akódhi tí, adrézó tongólé rúá kítú be ìndì ngátsi be landè àko ró. ⁶ Di, tàytòkó adrélépi tatsíle áyi tàndì ni lovó 'obe dhi drà ína dre, tágba dré adrézó lídrì íbe dhi. ⁷ Mí kòlazí tà nda kòdhi i mómíyá ka'ibhá i dri, à kòkitswáro tà kònzi ta àmi ki àlo rú ko. ⁸ Dhya àlo kàdré sùle áyi sùrú i rú ko, lavúlé dhi, mómíyá áyi tàndì ni dzó lé dhi i rú ko dhi, akódhi nda gà áyi tà ka'ika'í dre. Akódhi kònzi mómíyá ka'ibhá ko dhi ki lavú.

⁹ Kìtswázó tàytòkó àlo dhi ni rú bha tàytòkó àruka adrélé ledélé dhi kya i kòfalé dhi bvó dhi, lè akódhi nda ni kóná kòlavú nyadhi-na, ìndì kàdré tòkó adrélépi tá agó àlo kwákwá dhi àdhya 'i.* ¹⁰ Adré kpà lèá dhi, tà akódhi dré 'òle dhi ì kàdré dóro mómí i mìlésè. Kòdhi adrè tàá dhi, akódhi tòkó adrélépi tá áyi ànzimvá ki likí dóro, adrélépi mómí ki ka'í dòle í véna togó dóro sè, adrélépi tà 'o mómíyá ka'ibhá i dré àyi ki màrábà tíni, adrélépi mómí kizà ro dhi ki ledé, adrélépi kpà áyi fe tà dóro ki kárá títi dhi ki 'o dhi 'i.

¹¹ Di, kàdré ína tàytòkó kyánzi ró dhi ki tà sè dhi, mí kòbhà àyi nda ki rú tàytòkó àruka kya i kòfalé ko. Tàko ko, àyi ki lovó rúbhá àdhya kòlavú àyi ki lovó adrézó tròle Krísto rú dhi dre dhi, ì ni lèá gòle làmó na. ¹² Di ì ni àyi ki tàndì ki 'o tàbvó tàle, ì dré mòmídrà ì dré tá síle drìdrì dhi ni nòle dhi sè. ¹³ Kòdhi íbe dhi, ì ni ru su adrélé tòbvo ró, adrélé tatsíle mómí ki dzó i 'àsè. Ngbà 'í kòdhi ko, ì ni kpà atsá tòkó adrèbhá tà tàko ki ta,

* 5:9 5:9 A kitswá kpà kúlí tisìle Gíríkí ti sè kònì ki ladzá kònini: «...kòlikí i ngbà 'í agó dré tá mòle dhi dré.»

adrézó tífílé mómódí kǐ tà ì 'ásè, adrézó kúlí kǐtswábhá tàle ko dhi kǐ ta dhi ì ró. ¹⁴ Dì ásà dhi, má adré tàytòkò kyánzi ró dhi kǐ drǐ ta, ì kògòró mòle, adrélé ànzi ti, adrézó àyi kǐ dzó kǐ tà líkí, ì kòfèró láti àyi kǐ kàribhá dré àyi kǐ rú tazo kònzǐ dhi ko. ¹⁵ Tàko ko, àyi kǐ àruka ì ku láti dóro 'ásè gò, ì dré dhèzo Sàtánà bvó.

¹⁶ Dì tókò àlo Yésu nǐ ka'ilepi dhi kàdré tàytòkò íbe áyi sùrú lé dhi, kàdré àyi kǐ ledé. Kòtayí àyi kǐ tà lanzile Ekèlézyà dri ko, Ekèlézyà kòkǐtswáró tàytòkò adrèbhá kalóma bàti dhi kǐ ledé kòdhya be dhi bvó.

Bhàgo kǐ tà

¹⁷ Kàdré bhàgo adrèbhá Ekèlézyà nǐ drǐ ko dóro dhi kǐ tà sè dhi, à kàdré àyi nda kǐ lindrǐ bha vèsè be rǐ. Lavúlé dhi, à kàdré 'òá kònnìni àyi adrèbhá àyi kǐ fe adrélé Gíká nǐ kúlí longó, adrézó kpà akódhi nǐ tà tadhá dhi ì dré.

¹⁸ Tàko ko, Gíká nǐ Kúlí adré tàá dhi: «Tí dré adrèrà'a lò'wa ató zìle dhi 'á dhi, à kòdrò ti nǐ ngá nyàle dhi nǐ logázó drá ko,» ìndì «Lè dhya àzì 'òlepi dhi kònya áyi landè.»† ¹⁹ Mí kòyi tà adrélé tàle bhàgo àlo rú dhi ko, mómódí rǐ yà kó ngalè na yà tà nda nǐ nobhá mǐ sè dhi ì kàdré tàá àyi ko dhi.‡ ²⁰ Dhya àlo kàdré tàkònzǐ 'o dhi, mí kòtadhá tàkònzǐ nda drá mómodyá ka'ibhá títi dhi ì kandrà, mómodyá àruka títi dhi ì kàdréro ngá ro tàkònzǐ 'òma sè.

²¹ Má adré ámi kodzó Gíká ì kandrà, Yésu Krísto be, ìndì ángéló Gíká dré kípèle dhi íbe: Mí kàdré tà nda kòdhi kǐ 'o, adrézó mómódí kǐ no twátwa ko. Mí kàdré kpà mómódí kípèkipè ko. ²² Mí kòbhà drígá mómódí dri, akódhi nǐ bhàzo twá Mírǐ nǐ àzì 'o dhi mbèlè ko. Mí kòfǐ kpà mómódí kǐ tàkònzǐ na ko. Dì, mí kàdré mína ámi tàndi nǐ líkí adrélé lólo.

²³ Ámi 'a nǐ tà sè, ìndì ámi rúbhá dré adrélé drà ro rä dhi sè dhi, mí kàdré ngbà 'í yǐ mvu kòdhya ko. Mí kàdré kpà vínò mvu tsà be.

²⁴ A kǐtswá mómódí àruka kǐ tàkònzǐ no ngádra 'á, àkò à tà rè àyi kǐ tàkònzǐ nda kǐ tàbvó ko dhi 'á. Dì, à nǐ kó mómódí àruka kǐ tàkònzǐ no àmvolásà.

²⁵ Kókpà kòdhi tíni, à kǐtswá tà dóro mómódí ì dré adrélé 'òle dhi kǐ no ngádra 'á. Ndìndì tà dóro adrélé nòle ngádra 'á ko dhi ì kǐtswá àyi kǐ zu bwà ko.

6

Màràbà kǐ tà

¹ Kàdré mómodyá ka'ibhá adrèbhá màràbà ro dhi kǐ tà sè dhi, ì kàdré àyi kǐ mǐrǐ kǐ no ngóro mómódí kǐtswábhá lindrǐ wǎyi sè dhi ì ró, à kòkǐtswáró tà ta kònzǐ Gíká rú ko, ìndì tà mà dré adrélé tadhále dhi ì rú ko. ² Àyi kǐ mǐrǐ ì kàdré mómódí ka'ibhá dhi 'i dhi, ì kòtayí àyi nda kǐ lindrǐ bhàma, ì dré adrélé àyi kǐ adrúpi 'i Krísto na dhi sè ko. Be ró dhi, ì kàdré àyikya àzì 'o àyi dré dóro lavúlé. Tàko ko, mǐrǐ ì dré adrézó àzì 'o àyi dré nda ì, mómodyá ka'ibhá ì dré adrélé lèle tò dhi 'i. Mí kàdré tà nda kòdhi kǐ tadhá mómódí ì dré kòdhya, adrézó àyi kǐ kodzó adrélé tà nda kǐ 'o.

Gíká nǐ tà tadhama kǐnzò sè dhi, ìndì làfa lovó bhàma

³ Dhya àlo kàdré Gíká nǐ tà tadhá kǐnzò sè, adrézó tròle àma kǐ Mírǐ Yésu Krísto nǐ kúlí bàti dhi ì rú ko, adrézó kpà tròle tà tadhále lindrǐ fèzo Gíká dré dhi ì rú ko dhi, ⁴ dhya nda mómódí drǐkàdrǐ ro, tà nǐlepi àlomvá ko dhi 'i. Akódhi lovó kònzǐ íbe adrézó tà kayí mómódí íbe kúlí kǐ tà dri. Tà nda kòdhi adrè mómódí kǐ 'o adrélé lovó kònzǐ bha àyi kòfalésè, adrézó lawàle,

† 5:18 5:18 A kòno kpà Dùtèrònómè 25:4; 1 Kòritòbhá ì 9:9; Màtáyò 10:10; Lúkà 10:7. ‡ 5:19 5:19 A kòno Dùtèrònómè 19:15.

adrézó ru lodhá, adrézó ru no mĩ kònzi sè, ⁵ adrézó kpà tà kayí àyi kòfalésè landè àko ró. Mòndyá làsú be kònìni nda kɪ tà kisùkisù abíabí gò, ì dré tà bàti tayízó. Ì adré kisùá dhi, adrema tròle Gĩká ni tà rú dhi láti adrézó ngá kisú ásà dhi 'i.

⁶ Tà bàti ró dhi, mà kàdré tròle Gĩká ni tà rú, adrézó lenzélé ngá mà dré adrézó ába dhi kɪ sè dhi, mà kisú àmakya ngá làgí be kàdrè dhi dre. ⁷ Tàko ko, mà atsá bvò kònìdhi 'á drígálé sè. Mà ni kpà go pfòle 'ásà drígálé sè. ⁸ Dì mà kàdré ngá nyàle dhi ìbe, adrézó kpà kítá asólé àma rú dhi ìbe dhi, mà ni lenzé ásà. ⁹ Dì, mòndyá adrèbhá láti nda atsázó ngábhá ì ró dhi ì adré àyikya dhèle tà adrélèpi mómí kɪ tabhè dhi na. Ì adré kpà àyi kɪ 'o la'ìle àyi kɪ lovó kònzi azaaza ró dhi ì sílé gò, lovó nda ì dré adrézó àyi kɪ dri lile àyi kɪ abiabi kisú dràdrà be. ¹⁰ Tàko ko, làfa lovó ìna tà kònzi kɪ kárá títi dhi kɪ kómvo 'i. Mómí àruka adrèbhá làfa lovó bha dhi ì tayí àyi lile vwàvwà ro àyi kɪ tà ka'ika'ì rúsè gò, ì dré adrézó kizà nya lavulé.

Timòtéyo ni drè tàmá

¹¹ Dì, mĩ mómí Gĩká àdhya ró ni, mĩ kàdré mína lapalé tà nda kòdhi ì sílésè títi. Mĩ kàdré láti nda adrézó tà gyägya 'o, adrézó tròle Gĩká ni tà rú, adrézó Gĩká ni ka'ì togó wáyì sè, adrézó àmi lèle tadhá, adrézó àmi togó tsi, adrézó kpà àmi togó yàyà tadhá. ¹² Mĩ kàdré àdzú tà ka'ika'ì àdhya ni bhu dóro. Mĩ kòru lídrì kóná vèsè kólyá Gĩká dré àmi azizó kisùá dhi ngbí, ngóro mĩ dré tà mĩ dré ka'ìle dhi ni longólé mómí bɪ dhi ì kandrà dóro dhi tíni. ¹³ Má adré àmi kodzó Gĩká adrélèpi lídrì fe ngá títi ì dré dhi mìlèsè, ìndì Yésu Krísto tà ì dré ka'ìle dhi ni longólèpi Pòtíyo Pílátò kandrà dóro dhi mìlèsè, tàzoá dhi: ¹⁴ Mĩ kàdré tòlí fèle mĩ dré kòdhi kɪ 'o togó lólo sè ìndì tà àko mĩ rú, tsàle kítú àma kɪ Mírì Yésu Krísto dré dra agòzo dhi tú. ¹⁵ Gĩká ni Yésu Krísto nda ni 'o agòle lókyá ì dré bhàle dhi sè dhi ni. Akódhi nda Gĩká rúku ró dhi 'i, Opí kàdrè àlo kwákwá dhi 'i, opí títi dhi kɪ Opí 'i, ìndì mírì títi dhi kɪ Mírì 'i. ¹⁶ Akódhi dhya àlo kwákwá kitswálèpi dràle ko, ìndì adrélèpi adrélé ngádra kitswázó tsàle ànyi làgá bwà ko dhi na dhi 'i. Akódhi dhya mómí àlo dré nòle rè ko, ìndì kitswálé nòle bwà ko dhi 'i. Lindrì ì rinyí be dhi ì kàdré akódhi dré kóná vèsè kólyá! Kàdré kònìni.

Ngábhá kɪ tà

¹⁷ Kàdré mòndyá ka'ìbhá ngábhá ro bvò kònìdhi lé dhi kɪ tà sè dhi, mĩ kàdré àyi nda kɪ kodzó, ì kàdréro drìkàdrè ro ko. Ì kàdré kpà àyi kɪ mĩ bha ngá adrèbhá gile ko dhi ì dri ko. Be ró dhi, ì kàdré àyi kɪ mĩ bha Gĩká adrélèpi ngá títi kɪ afè àma dré adrézó lenzélé ásà dhi véna. ¹⁸ Mĩ kàdré tàá àyi dré dhi, ì kàdré tà dóro 'o, adrézó ngábhá ì ró tà dóro nda kɪ 'òma sè. Ì kàdré kpà gànzi ró adrélé àyi kɪ ngá lanzí mómí ì dré togó dóro sè. ¹⁹ Ì kàdré 'òá kònìni dhi, ì ni ngá làgí be kàdrè kitswábhá akílé bwà ko dhi kɪ lokó àyi dré lókyá adrélèpi alìle dhi sè, ì kòkisúro lídrì bàti dhi be dhi bvó.

Pólò ni kúlì kùdù

²⁰ Timòtéyo, mĩ kàdré tà Gĩká dré bhàle mĩ drígá dhi kɪ likí dóro. Mĩ kògà kúlì tàko adrèbhá lindrì fe Gĩká dré ko dhi ì, tímání tà kinzò ro adrèbhá ligilé tà bàti rú dhi ìbe. A adré tà nda kɪ zi «tà nìni», dì, tà nda ì àyikya kinzò tà 'i. ²¹ Mómí àruka tabhá dhi ì kisú tà nìni nda dre dhi, ì tayí àyi vwàle àyi kɪ tà ka'ika'ì rúsè vwàvwà.

Gĩká ni togó tani kàdré àmi ìbe!

Wárágà Pólò dré tisìle Tìmòtéyò dré dhi ni rì

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle Tìmòtéyò dré dhi ni rì 'i. Wárágà kònìdhi léna dhi, Pólò adré Tìmòtéyò, áyi àziàmú ro dhi ni timbà akódhi ni tà ka'ika'i na. Adré akódhi ni kodzó, kògòró adrélé Rúbí Tani longó, adrézó Giká ni tà tadhá, adrézó àzì bhàle í drígá dhi ni 'o kitswálé títi (2:2; 4:2, 5). Adré kpà tàá dhi, Tìmòtéyò kàdré kizà ka'i nyàle ngóró sòdá dóro Yésu Krísto àdhya tìni (1:8; 2:3; 4:5).

Pólò adré Tìmòtéyò ni bí se, kàdréro áyi líkí kúlí tàko ìndì títí tàko ki tà sè, ìndì káyi azaaza adrèbhá mómí ki drì kizá dhi ki tà sè (2:14-18; 2:23; 4:4). Kàdré di be tròle Giká ni Kúlí rú, ìndì Giká ni tà tadhále gyágya dhi í rú (1:13; 2:15; 3:14-17; 4:2).

Kùdù ro dhi, Pólò adré tàá dhi, Tìmòtéyò kàdré tà í dré nòle Pólò rú dhi ki lebe: tà dré tadhále dhi í, akódhi ni atsimá, akódhi ni tà ka'ika'i, akódhi ni togó vwàvwà, akódhi ni lèle, akódhi ni togó tsìma, tsàle kizà dré nyàle dhi í (1:13; 3:10-11).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Tìmòtéyò ni kodzoma àzì bhàle akódhi drígá dhi ni 'o dhi (1:3-2:13)
- 3) Tìmòtéyò ni drì tàma (2:14-4:5)
- 4) Tà nòle Pólò rú dhi í (4:6-18)
- 5) Mòdo kùdù (4:19-22)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, Yésu Krísto ni àpóstolò, má adré wárágà kònìdhi ni tisì ma. Giká bhà ma adrélé àpóstolò ro ngóró í dré lèle dhi tìni, má kàdréro lídrì dré lazilé Yésu Krísto na dhi ni tà longó mómí í dré be dhi bvó. ² Má adré tisíá mí, Tìmòtéyò, áma mvá má dré lèle tò dhi dré. Giká àma kí Atá í àma kí Mírì Yésu Krísto be dhi í kòbhà àyi kí togó tani mí rú, í kòbhà ámi kizà, ìndì í kòfè tà kàdrìkàdrì mí dré!

Pólò kodzó Tìmòtéyò àzì bhàle akódhi drígá dhi ni 'o togó wáyi sè

³ Má adré àwoyà ta Giká dré ámi tà sè. Giká nda Giká má dré adrézó tà ni ni 'o togó lólo sè ngóró áma tábhí í dré tá 'òle dhi tìni dhi 'i. Má dré adrèrà'a tà zi akódhi tí dhi 'á dhi, má adré ámi tà kisù kítú be ìndì ngátsi be landè àko ró. ⁴ Má kàdré ámi m̀ndra ni tà kisù dhi, ma lovó íbe tò ámi nòzo, áma togó kògaró arí sè bí be dhi bvó. ⁵ Má nì tàle dhi, mí adré Giká ni ka'i togó wáyi sè dhi be, ngóró ámi dèdé Lòwìsì dré tá ka'ile drìdrì dhi tìni, ìndì ámi andre Yùnikè dré kpà ka'ile dhi tìni. Má adré ka'íá dhi, mí kpà mína tà ka'ika'i làsú be àyikya tìni dhi íbe mí léna. ⁶ Tà nda sè dhi, má adré ámi kodzó, mí kògòró tà Giká dré bhàle mí léna áyi togó tani sè, má dré drígá bhàrà'a mí dri dhi 'á dhi ni 'o atsálé àtsi ró. ⁷ Tàko ko, Tírì Giká dré bhàle àma léna dhi adré àma kí togó 'o adrélé tiri ró ko. Be ró dhi, Tírì nda adré ína àma kí togó 'o gàle rìnyí sè bí ìndì lèle sè bí. Adré kpà àma kí 'o adrélé tà 'o tògyá sè.

⁸ Adré di lèá dhi, mí kàdré kanyò ro àma kí Mírì ni tà longoma sè ko. Mí kàdré kpà kanyò ro ma, akódhi ni mómí 'ìle bádzó lé dhi ni tà sè ko. Be ró dhi, mí kàdré mína kizà ka'i nyàle tùmání má be Rúbí Tani ni tà sè,

rinyí Giká dré adrélé fèle dhi sè. ⁹ Giká nda tidrí àma, àma ki azizó adrélé mónnyá lólo ína i ró dhi nì. 'O tá tà nda kònini tà dóro mà dré 'òle dhi i sè ko. Be ró dhi, 'o tá kònini ngóro í dré kisùle 'òle kínó lésè áyi togó tani sè dhi tìni. Bvò ni bhàma kandrà dhi, kisù tá áyi togó tani tadhálé àma dré Yésu Krísto na. ¹⁰ Di nyànomvá dhi, tadhá áyi togó tani nda àma dré Yésu Krísto àma ki tidrílépi dhi ni atsama sè dre. Akódhi nda 'o dràdrà ni rinyí akílé gò, láti adrézó lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú ásà dhi ni tadházó ngádra 'á Rúbí Tani sè. ¹¹ Rúbí Tani nda ni tà sè dhi, Giká bhà ma adrélé áyi tà longólépi ró, àpóstolò ro, ìndì áyi tà tadhálépi ró. ¹² Tà nda sè dhi, má adré kizà nya kòdhi tìni. Di, ma mána kanyò àko, má dré nìle má ka'í àdhi 'i ya dhi be dhi sè. Má adré kpà ka'íá dhi, akódhi nda rinyí íbe kitswázó tà í dré bhàle má drígá dhi ni líkí tsàle kítú tàbvó tàzo dhi tú.*

¹³ Mí kàdré tà má dré tadhálé gyàgya mí dré yìle dhi ki lebè kòdhya, adrézó tròle ámi tà ka'íka'í rú, ìndì lèle Yésu Krísto na dhi rú. ¹⁴ Mí kàdré tà dóro bhàle mí drígá dhi ni líkí, Tírí Lólo adrélépi adrélé mí léna dhi ni rinyí sè.

¹⁵ Ngóro mí dré nìle be dhi tìni dhi, mónnyá ka'íbhá títi angábhá bvò Asíyà àdhya lésè dhi ì tayí ma adrélé kalóma. Ayi nda i kòfalé dhi, Figèlò i Èrèmogénè be. ¹⁶ Di, Mírì kòtadhá áyi togó dóro mónnyá títi Onèsifóro ni dzó na dhi i dré, dré áma togó tindrìle rá dhi sè, ìndì dré tá adrélé kanyò ro áma nyìrì ki tà sè ko dhi sè. ¹⁷ Lókyá akódhi nda dré atsázó Rómà 'a dhi sè dhi, ndà tá ma lovó sè gò áma kisúzó. ¹⁸ Di Mírì kòtadhá áyi togó dóro akódhi dré kítú tàbvó tàzo dhi tú. Mí nì akódhi ndà tá láti áma ledézó má dré tá adrérà'a Èfésò na dhi 'á ngíni ya dhi be.

2

Sòdá dóro Yésu Krísto àdhya

¹ Di áma mvá, mí kàdré rinyi ró Giká ni togó tani bhàle mí rú Yésu Krísto na dhi sè. ² Tà mí dré yìle má tí móndí bí dhi i kandrà dhi i, mí kàdré tà nda ki tadhá tayílé móndí mí dré kitswálé ka'íle dhi i dré, àyi nda ì kòkitswáro kpà tà nda ki tadhá móndí àruka i dré be dhi bvó. ³ Mí kàdré kizà ka'í nyàle tùmání má be, ngóro sòdá dóro Yésu Krísto àdhya tìni. ⁴ Dhya adrélépi sòdá àzì 'o dhi adré ína mǐ bhe tà bvò kòndi àdhya i dri ko, í kòkitswáro áyi kàdrì áyi bhàlepi àzì nda mi dhi ni togó 'o kíníle be dhi bvó. ⁵ Kòdhi íbe dhi, dhya adrélépi angú ra dhi kitswá ína làgí kisú ko, kàdré angú nda ni ra ngóro angú ni tòlí dré adrélé tàle dhi tìni ko dhi. ⁶ Adré kpà leá dhi, dhya áyi fèlepi amvú 'a dhi kòkisú rè zyà lànyá lokólé drìdrì dhi nì. ⁷ Lè mí kàdré tà má dré adrélé tàle kòdhi ki kisú dóro gò, Mírì kòfèro mí dré tògyá tà nda ki àndu nìzo títi.

⁸ Mí kàdré Yésu Krísto angálépi Dàwídì ni sùrú lésè, ngàlepi kpà dràdrà 'àsè dhi ni tà kisú kòdhya, ngóro Rúbí Tani má dré adrélé longólé dhi dré adrélé tàle dhi tìni. ⁹ Rúbí Tani nda ni tà sè dhi, má adré kizà nya, tsàle byá áma 'írà'a nyìrì sè drìkònzì líyí tìni dhi 'á. Di, à kitswá Giká ni kúlí 'i nyìrì sè bwà ko. ¹⁰ Asà dhi, má adré tà títi dhi ki mvo mónnyá Giká dré zàle dhi ki tà sè, ì kòkisúro kpà lídrì kóná vèsè kólyá dhi mǐlanzìlanzì be Yésu Krísto na be dhi bvó.

¹¹ Kúlí kòni i, kúlí kitswálé ka'íle dhi 'i:
Mà kòdrà tùmání Yésu be dhi,

* **1:12** 1:12 A kitswá kpà kúlí tisìle Giríkì ti sè kòni ki ladzá kònini: «...akódhi nda rinyí íbe kitswázó tà má dré bhàle í drígá dhi ni líkí tsàle kítú tàbvó tàzo dhi tú.»

mà ni kókpà adré lídrì ìbe tùmáńí akódhi be.

¹² Mà kàdré togó tsi kizà na dhi,

mà ni kókpà òpì nya tùmáńí akódhi be.

Mà kògà akódhi dhi,

akódhi ni kókpà àma ki ga.

¹³ Mà kàdré mómńí kitswábhá adrélé ka'ile dhi 'i ko dhi,

akódhi ngbú dhya kitswálepí adrélé ka'ile togó wáyí sè dhi 'i,

tàko ko, akódhi kitswá ína áyí tándi ni ga ko.

Gìká ni àzì 'òlepi dré kitswálé ka'ile dhi

¹⁴ Lè mí kàdré tà nda kòdhi ki 'o agalé mómńyá ka'ibhá dhi i léna. Mí kàdré kpà àyí ki kodzó Gìká kandrà, ì kàdréro tà kayí àyí kòfalésè kúlí ki tà dri ko. Tà kayikayi làsú be kònńini dhi kitswá tà dóro 'o àlomvá ko. Be ró dhi, adré ína mómńyá adrébhá tà nda ki yi dhi ki drì kizá. ¹⁵ Mí kàdré tà títi dhi ki 'o kitswázó ámi fe Gìká dré ngóro mómńí dré kitswálé ka'ile dhi ró. Mí kàdré kpà akódhi ni àzì 'o kanyò àko, adrézó akódhi ni kúlí tà bàti àdhya ni tadhá gyägya. ¹⁶ Mí kàdré kúlí tàko adrébhá lindrì fe Gìká dré ko dhi ki ga. Tàko ko, mómńyá adrébhá kúlí ta kònńini dhi ì adré àyikya vwàle Gìká ni tà rúsè vwàvwà. ¹⁷ Ayí ki tà tadhále dhi ì adré mómńí ki 'o kónzi, ngóro làzì dré adrélé atsílé rúbhá nya dhi tını. Ayí nda ì kòfalé dhi, ìmènáyò ì Fílétò be. ¹⁸ Ayí nda ì ku láti tà bàti àdhya 'ásè dre. Ì adré tàá dhi, ngangà dràdrà 'ásè dhi ni tà lavú dre. Ì adré di mómńí àruka ki tà ka'ika'ì kizá ásà. ¹⁹ Tágba kònńini dhi, dzópá Gìká dré bhàle dhi adré ína áyí totó tātā. A tisi kúlí kòni ì dzópá nda rú kòdhya: «Mírì nì mómńyá adrébhá ína ró dhi i be,»* ìndì «Lè mómńyá títi adrébhá tàá dhi, àyí mómńí Mírì àdhya 'i dhi, ì kòtayí tà kónzi 'òma.»

²⁰ Dzó kàdrì dhi léna dhi, ngá ledélé órò sè ìndì àrezá sè dhi i be, tùmáńí ngá ledélé fa sè ìndì kını sè dhi ìbe. Ngá ledélé órò sè ìndì àrezá sè nda ì ngá adrézó tà 'o ásà lindrì sè dhi 'i. Ngá àruka nda ì kó ngá adrézó tà 'o ásà lindrì àko dhi 'i. ²¹ Dhya ángùdhi áyí temvélépi tàkonzì títi ì lésè dhi ni adré ngá adrézó tà 'o ásà lindrì sè dhi 'i. Akódhi nda fè ì adrélé lólo Mírì dré kitswázó tà dóro 'o í sè. Akódhi gànzi ró tà dóro títi dhi ki 'o.

²² Lè mí kàdré lapalé lovó kónzi kàdhúra kya ì sílésè. Mí kàdré láti nda adrézó tà gyägya 'o, adrézó Gìká ni ka'ì togó wáyí sè, adrézó ámi lèle tadhá, adrézó tà kìdrìkìdrì bha mómńí ì kòfalé. Mí kàdré tà nda ki 'o tùmáńí mómńyá títi adrébhá liyilé Mírì rú togó lólo sè dhi ìbe. ²³ Mí kàdré káyí azaaza ró ìndì tògyá àko dhi ki ga. Tàko ko, mí nì tàle dhi, tà nda ì adré mómńí ki 'o lawàle àyí kòfalésè dhi be. ²⁴ Adré lèá dhi, màràbà Mírì àdhya kàdré lawàle mómńí ìbe ko. Be ró dhi, kàdré ína áyí togó dóro tadhá mómńyá títi ì véna. Kòni adrélé tà tadhá dóro dhi be. Kàdré kpà tà mvo togó vwàvwà sè. ²⁵ Kàdré mómńyá adrébhá ligílé í rú dhi ki lotó togó yàà sè. Adhi nì nì, Gìká ni láti fe àyí dré àyí ki togó ladzázó gò, tà bàti nìzo dhi. ²⁶ Ì kò'o kònńini dhi, ì ni go tà ni kisùle dóro gò, ì dré lapázó bã Dzáborò dré tapélé àyí dré dhi sílésè. Angyá ko, akódhi nda ru tá àyí, àyí ki 'òzo tà í dré lèle ì kò'o dhi ki 'o.

3

Tà lókyá kùdù àdhya i

* 2:19 2:19 A kònò Ngá nàma 16:5.

¹ Lè mí kònǐ tà kònìdhi dóro: Lókyá kùdù sè dhi, tà kòkóròko lavulé dhi ki dra atsa. ² Tàko ko, mǒndí ki adré àyi ki tàndi ki le kòdhyà. Ì ni adré làfa lovó bha, adrézó àyi ki afà, adrélé drìkadrì ro. Ì ni adré Gìká ni lodhá, adrézó ligilé àyi ki tibhá i rú, adrézó àwoyà ni tàle ko, adrézó tà lólo ató àyi pálé. ³ Ì ni adré lèle àko, adrézó mǒndí ki tàkonzì tri ko, adrézó mǒndí ki rú ta kònzi. Ì kitswá àyi ki tàndi ki lovó mvo ko, adrézó tà 'o kà'wá àtrá kya tíni, adrézó tà dóro ga. ⁴ Ì ni adré mǒndí ki lefè kàribhá i drígá, adrézó tà 'o swà ro, adrézó àyi ki tà bha kuru, adrézó àyi ki tàndi ki lovó le Gìká ni lavú. ⁵ Ì ni su ngóro mǒndí adrèbhá tròle Gìká ni tà rú dhi i tíni. Dì, ì ni àyikya Gìká ni rinyí gágà. Mí kàdré di ru su mǒndyá làsú be kònìni dhi ìbe ko.

⁶ Ayi nda ki àruka ì adré tifilé dzó i 'ásè túrúpfú sè, adrélé tòkó kitswá lé litilé mbèlè dhi ki lití. Tàko ko, tòkó nda ì ga àyikya tàkonzì sè bí gò, ì dré adrézó tatsilé lovó kònzi twátwa dhi ki 'obe. ⁷ Ì adré ngbú tà nda nìle, di, ì kitswá àyikya tà bàti ni ka'ile bwà ko. ⁸ Mǒndyá nda ì adré ligilé tà bàti rú, ngóro Yánè ì Yàmbéré be dhi ì dré tá ligilé Mósè rú dhi tíni.* Ayi ki tà kisùkisù abíabí gò, àyi ki tà ka'ika'ì dré atsázó tà tàko ró. ⁹ Dì, ì kitswá àyikya gòle lile drìdrì ko. Tàko ko, à ni àyi ki azaaza no ngádra 'á, ngóro Yánè kya Yàmbéré be dhi tíni.

Timòtéyò ni drì tàma

¹⁰ Dì, mí ró dhi, mí lebè mína ma, tà má dré tadhálé dhi ki nìzo dóro dre. Mí nǐ kpà áma atsimá, tà má dré lèle 'òle dhi, áma tà ka'ika'ì, áma togó vwàvwà, áma lèle, áma togó tsìma, ¹¹ áma mǐ pfòma, ìndì kizà títi má dré nyàle dhi i be. Mí nǐ kpà tà atsábhá má rú gò áma mǐ pfòzo Atiyókíyà na, Ikóniyò na, ìndì Lísitrà na dhi i be. Dì, Mírì apá ína ma tà títi nda ì lésè.† ¹² Tà bàti ró dhi, à ni mǒndyá títi adrèbhá leà tròle Gìká ni tà rú Yésu Krísto na dhi ki mǐ pfo. ¹³ Dì, mǒndyá kònzi adrèbhá mǒndí ki lití dhi ki adré véle tàkonzì 'o lizo ába drìdrì. Ì ni adré mǒndí ki lití, adrézó kpà àyi ki tayí adrélé litilé.

¹⁴ Dì, mí ró dhi, mí kàdré mína tròle tà mí dré yìle gò ka'izoá bàti dhi i rú. Tàko ko, mí nǐ, mí yi tá tà nda ì àdhibhá i tí ya dhi be. ¹⁵ Kòdhi ìbe dhi, kidhólé ámi anzì lésè dhi, mí nǐ Gìká ni Kúlí lólo dhi dóro. Kúlí nda ni kitswá tògyá fe mí dré adrízó ásà, mí dré Yésu Krísto ni ka'ile dhi sè. ¹⁶ Tàko ko, tà títi tisìle Gìká ni Kúlí na dhi ì apfò akódhi ni tàndi sílèsè. Tà tisìle nda ì dóro adrézó mǒndí ki tadhá, adrézó àyi ki tàkonzì tadhá àyi dré, adrézó àyi ki lotó, adrézó àyi ki kodzó adrélé atsilé tà gyägya na, ¹⁷ mǒndyá Gìká àdhyà ì kòkitswá ró títi, adrélé kpà gànzi ró tà dóro títi dhi ki 'o.

4

¹ Má adré ámi kodzó Gìká mǐlèsè ìndì Yésu Krísto mǐlèsè. Yésu nda dhya dra mǒndyá títi lídrì ro ìndì dràbhá dre dhi ki tàbvó tàlepi, í dré dra agòrà àyi Opì na dhi 'á dhi 'i. ² Mí kàdré Gìká ni kúlí longó mǒndí i dré, kàdré gba lókyá dóro sè yà, kó ngalè lókyá kònzi sè yà dhi. Mí kàdré mǒndí ki tàkonzì tadhá àyi dré, adrézó àyi ki lotó, adrézó àyi ki kodzó togó vwàvwà sè ìndì tà tadhálé gyägya dhi i sè. ³ Tàko ko, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, mǒndí ki Gìká ni tà tadhálé gyägya dhi ki ga. Ì ni tà tadhábhá bí dhi ki

* **3:8** 3:8 «Yánè ì Yàmbéré be» kòni ì rú Yúdà ànzi ì dré tá fèle Ezèpètò ni kódzógó ì dré dhi 'i. A kònò Pfòma 7:11, 22. † **3:11** 3:11 A kònò Tà 'òle dhi i 13; 14.

kimó àyi làgàsè, adrélé tà ì dré adrélé lèlè yìlè dhi ki tadhá, ì kòkìswáró àyi ki tàndi ki lovó 'o be dhi bvó. ⁴ Ì kitswá àyi ki bíbhálé ga tà bàti véna ko. Be ró dhi, ì ni àyikya àyi ki bíbhálé ga títí tàko ì véna. ⁵ Di, mi ró dhi, mí kàdré mína ámi tà kisùlè dhi ki líkí tà títí ì sè. Mí kàdré kizà ka'ì nyàlè, adrézó Rúbí Tani longó, adrézó àzì Gíká dré bhàlè mí drígá dhi ni 'o kitswálé títí.

⁶ Tàko ko, ma ró dhi, má fè áma lídrì wáyi Gíká dré mòbòmà ro dre. Lókyá má dré dra lizo dhi atsá kpà ànyi dre. ⁷ Má bhu mána àdzú dóro, angú ràzo tsàlè kùdù ni na dre. Má su áma tà ka'ika'ì rú. ⁸ Di nyànomvá dhi, à zù kùlá tà gyágya àdhya adrélé áma letè. Di Mírì dra móndí ki tàbvó tàlèpi gyágya dhi ni kùlá nda ni afè má dré, kítú tàbvó tàzo dhi tú dhi nì. A kitswá fèá ngbà 'í má dré kalóma ko. A ni kókpà fèá mónnyá títí adrèbhá àyi agòma letè lovó sè dhi ì dré.

Pólò ni kúlí kùdù

⁹ Mí kò'o tà títí dhi ì alizo má véle mbèlè. ¹⁰ Tàko ko, Démà lè tá ína tà bvó kòndi àdhya ì tò gò, áma tayízó adrélé kalóma, lizo Tèsalòníkè na. Kùrèsékè lè ína Gàlàtíyà na, ìndì Títò lè ína Dàlàmatíyà na. ¹¹ Tayí ngbà 'í Lúkà kònwa má làga kòdhya. Di mí kàdrì Márokò alizo akódhi be. Tàko ko, akódhi nda ni kitswá drígá bha má véle àzì sè. ¹² Má mù Tíkíkò Èfésò na. ¹³ Mí dré adrérà'a 'òlè alìlè dhi 'á dhi, mí kàdó kótì má dré tayílé Kàrúpò véna Trówà na dhi alizo ába be. Mí kàlì kpà áma búkù íbe, lavúlè dhi, búkù kínì sè dhi ì.

¹⁴ Alìgizàndrè adrélèpi tóká líyí ro dhi 'o ma kònzi lavúlè. Mírì ni tà logó akódhi dré tà dré 'òlè dhi ì tí dhi nì. ¹⁵ Mí kòlíkí mína mi akódhi sè. Angyá ko, akódhi ligí àma íbe kúlí mà dré adrélé longólé dhi ki tà sè tà tàndi ró.

¹⁶ A dré tá adrérà'a áma tàbvó ta vèsè ni àlo sè dhi 'á dhi, dhya àlo alìlèpi àyi totó má làga dhi tá yókódhó. Mónnyá títí dhi ì tayí ma adrélé kalóma. Gíká kòbhà tà nda àyi rú ko! ¹⁷ Di, Mírì totó tá ína ì má làga rìnyí afè má dré àyi kúlí longózó ngádra 'á dhi nì, mónnyá títí sùrú twá ro dhi ì kòyiró be dhi bvó. Di Gíká apá ma kàmì sílèsè nì. ¹⁸ Bàti, Mírì ni áma apá tà kònzi títí 'òlè má rú dhi ì lésè gò, áma 'òzo fìlè líná àyi Opì bhù àdhya léna. Rúku kàdré akódhi dré kóná vèsè kólyá! Kàdré kònini.

Mòdo kùdù

¹⁹ Mí fè mòdo Pìrìsikà ì dré Akílà be, ìndì mónnyá títí Onèsifórò ni dzó na dhi íbe. ²⁰ Erástò gò adrélé Kòrítò na. Má tayí Tròfìmò drà ro Mìlétò na. ²¹ Mí 'o tà títí dhi ì alizo kònwa lókyá kidhì àdhya kandrá.

Yùbúlò ì fè mòdo mí dré tùmání Púdè, Línò, Kàlàwùdíyà, ìndì àma ki adrúpi títí dhi íbe.

²² Mírì kàdré tùmání mí be! Akódhi ni togó tani kàdré àmi íbe títí!

Wárágà Pólò dré tisìle Títò dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle Títò dré dhi 'i. Títò nda tá mómí Yúda mvá ro ko Yésu ni ka'ilepi gò, dré atsázó Pólò ni àzìamu ki àlo ró dhi 'i (Gàlátíyàbhá i 2:1-3). Pólò tayí tá akódhi tùrù Kùrètè àdhya na, kònòró Èkèlézyà ki tà, bhàgo ki tobhàzo Èkèlézyà bhàandre títi i 'àsè dhi i drìle (1:5).

Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisì tà kàdrìkàdrì na dhi i sè. Alo ni, adré tà lazì Títò dri tà adrézó Èkèlézyà ni drì kobhá ki kípè dhi ki tà sè (1:5-16). Tàko ko, mómí bǐ Èkèlézyà Kùrètè àdhya na dhi ki tà tá dóro ko. Rì ni, Pólò adré Títò ni drì ta, tà kitswábhá dré tadhálé mómí twátwa Èkèlézyà na dhi i dré dhi ki tà sè: àgo màlìga i, tòkó màlìga (kitswábhá kpà kyánzi ki tadhá dhi i), kàdhúra i, ìndì màrábà i (2:1-15). Na ni, Pólò adré mómíyá ka'ìbhá dhi i kàdré atsìlé ngíni ya dhi ni tà tadhá Títò dré (3:1-11). Ayi nda i kàdré tà kìdrìkìdrì bha mómí i kòfalé, adrézó tà kitswábhá mómí ki 'o ru lanzì dhi ki ga.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma (1:1-4)
- 2) Èkèlézyà ni drì kobhá ki tà (1:5-16)
- 3) Tà kitswábhá tadhálé mómí twátwa Èkèlézyà na dhi i dré dhi i (2:1-15)
- 4) Mómíyá ka'ìbhá dhi ki atsìma (3:1-11)
- 5) Pólò ni kúlí kùdù (3:12-15)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, Gìká ni màrábà, ìndì Yésu Krìsto ni àpóstolò, má adré wárágà kònìdhi ni tisì ma. Gìká bhà ma adrélé àzì nda ni 'o, mómíyá í dré zìle dhi i kòka'ìró Yésu Krìsto, tà bàti nǐzo gò, adrézó tròle Gìká ni tà rú, ² i kàdré mǐ bha lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisúzó. Gìká kitswálépi kǐnzò ta ko dhi lazì tá lídrì nda ni tà drìdrì bvò ni bhàma kandrá. ³ Dì lókyá dré tá bhàle dhi kòkitswá dre dhi, Gìká àma ki tidrìlépi nda dré ayi kúlí 'òzo apfòle ngádra 'á. Tàko ko, bhà ayi kúlí nda ni longoma ni tà má drìgá, má kòlongóro ngóro dré tá tàle má kò'o dhi tǐni.

⁴ Má adré wárágà kònìdhi ni tisì mǐ, Títò, àma mvá bàti àma ki tà ka'ìka'ì na dhi dré. Gìká àma ki Atá i Yésu Krìsto àma ki tidrìlépi dhi be dhi i kòbhà àyi ki togó tani mí rú, ìndì i kòfè tà kìdrìkìdrì mí dré!

Azì fèle Títò dré 'òle tùrù Kùrètè àdhya na dhi

⁵ Má tayí tá mǐ adrélé Kùrètè na, mí kòledéro tà kitswábhá rè ko dhi i títi, bhàgo ki tobhàzo Èkèlézyà bhàandre àlo àlo títi dhi i 'àsè dhi i drìle, ngóro má dré tá lazìlé mí dri dhi tǐni. ⁶ Adré leá dhi, bhàgo kàdré mómí adrélépi tà àko í rú dhi 'i. Kàdré agó tòkó íbe àlo kwákwá dhi 'i. Akódhi ni ànzì i kàdré mómí Yésu ni ka'ìbhá dhi 'i. I kàdré kpà tà kitswázó ayi ki asíkì àsà dhi àko ayi rú, kàdré tà swà 'òma ni tà sè yà, kó ngalè mómí ki kúlí gàma ni tà sè yà dhi. ⁷ Adré leá dhi, Èkèlézyà ni drì kòlepi kàdré mómí adrélépi tà àko í rú dhi 'i. Tàko ko, à adré Gìká ni àzì bha akódhi drìgá kòdhya. Akódhi kàdré drìkàdrì ro ko, kombà ro ko, wá tsìlepi ró ko, làpfubhá ro ko, ìndì làfa ndàlepi túrúpfú sè dhi ró ko. ⁸ Be ró dhi, kàdré ína mómí adrélépi mómí ki ka'ì dòle í véna togó dóro sè, adrélépi tà dóro

le, adrélépi tà 'o tògyá sè, adrélépi gyägya ìndì lólo, ìndì adrélépi áyi tàndi ni lovó mvo dhi 'i. ⁹ Kàdré tròle gígí ro kúlí bàti tadhále í dré dhi i rú, í kòkitswáró móndí ki kodzó tà adrélé tadhále gyägya dhi i sè, kitswázó kpà móndí adrèbhá ligílé tà nda i rú dhi ki tàkonzì tadhá àyi dré.

¹⁰ Tàko ko, móndí adrèbhá ligílé, adrèbhá tà tàko ki ta, adrèbhá kpà móndí ki lití dhi i bǐ. Lavulé dhi, àyi Yúdà ànzi i kòfalé. ¹¹ Adré làá dhi, à kàtsú àyi ki ti. Angyá ko, ì adré àyikya tà kitswábhá tadhále ko dhi ki tadhá kòdhya, kitswázó làfa kisú túrúpfú sè dhi bvó. Ë adré di móndí dzó àruka i 'àsè dhi ki drǐ kizá títi. ¹² Ayi ki tàndi ki pròfétà ki àlo tà dhi: «Kùrètèbhá i ngbú àyikya kinzòbhá 'i, kà'wá àtrá kònzì dhi 'i, ìndì kòvongbolobhá tòbvo ró dhi 'i.» ¹³ Tà tàle àyi rú nda kòdhi tà bàti 'i. Asà dhi, mí kàdré àyi ki tàkonzì tadhá àyi dré ngádra 'á, ì kàdréro àyi ki totó tātā àyi ki tà ka'ika'í na be dhi bvó. ¹⁴ Lè ì kògò adrélé tròle títí tàko Yúdà ànzi kya i rú ko, ìndì tòlí móndyá tà bàti gabhá rè dhi kya i rú ko. ¹⁵ Móndyá adrèbhá togó íbe lólo dhi i dré dhi, ngá títi dhi i lólo. Di, móndyá tà ka'ika'í àko adrèbhá togó íbe ndǐ ró dhi i dré dhi, ngá títi dhi i ndǐ ró. Angyá ko, ì tayí àyikya àyi ki togó atsálé ndǐ ró àyi ki tà kisùkisù be. ¹⁶ Móndyá làsú be kònzì nda ì adré tàá dhi, ì nǐ Gíká be. Di, ì adré àyikya akódhi ni ga tà títi ì dré adrélé 'òle dhi i sè. Ayi nda i móndyá adrélé gàle gàgà dhi 'i. Ayi móndyá adrèbhá ligílé, ìndì kitswábhá tà dóro 'o bwà ko dhi 'i.

2

Tà kitswábhá tadhále móndí twátwa Èkèlézyà na dhi i dré dhi i

¹ Di, mí ró dhi, mí kàdré mína tà tadhá ngóro dré kitswálé Gíká ni tà adrélé tadhále gyägya dhi sè dhi tǐni. ² Mí kàdré àgo màlìga ki tadhá, ì kàdréro àyi ki tà kisùle dhi ki likí, adrézó tà 'o tògyá sè, ì kòkitswáró lindrǐ sè. Ë kàdré àyi ki totó tātā àyi ki tà ka'ika'í na, àyi ki lèle na, ìndì àyi ki togó tsima na.

³ Kàdré tòkó màlìga ki tà sè dhi, mí kàdré kpà àyi ki tadhá, ì kàdréro atsílé ngóro móndí àyi ki febhá adrélé lólo Gíká dré dhi i tǐni. Ë kàdré móndí ki rú ta kònzì ko. Ë kòtayí kpà àyi atsálé wá ni màrábà i ró ko. Be ró dhi, ì kàdré àyikya tà dóro tadhá kòdhya. ⁴ Asà dhi, ì ni kitswá kyánzi ki tadhá, ì kàdréro àyi ki àgo ki le àyi ki ànzimvá íbe, ⁵ adrézó tà 'o tògyá sè, adrézó togó íbe lólo ìndì dóro, adrézó àyi ki dzó ki tà likí, adrézó drǐ asó àyi ki àgo i kandrà, à kòkitswáró tà ta kònzì Gíká ni kúlí rú àyi ki tà sè ko.

⁶ Kàdré kàdhúra ki tà sè dhi, mí kàdré kpà àyi ki kodzó, ì kàdréro tà 'o tògyá sè. ⁷ Mí ró dhi, mí kàdré tà dóro 'o tà títi i sè, ì kàdréro tà nda ki no mí rú, adrézó 'òá mína tǐni. Mí kàdré tà mí dré adrélé tadhále dhi ki likí, kàdréro tà bàti ró kitswálé lindrǐ sè. ⁸ Mí kàdré kpà kúlí ta gyägya, à kòkitswáró kúlí nda ki kayí ko, ámi kàribhá ì kàdréro kanyò ro, ì dré adrélé tà kònzì àko tàle àma rú dhi sè.

⁹ Kàdré màrábà ki tà sè dhi, mí kàdré àyi ki kodzó, ì kàdréro drǐ asó àyi ki mírǐ i kandrà tà títi i sè, àyi ki tà kàdréro dóro àyi ki mírǐ nda i mìlèsè. Ë kàdré kúlí tokó àyi tí ko. ¹⁰ Ë kàdré kpà àyi ki ngá kugù àlomvá ko. Be ró dhi, ì kàdré àyi ki tàndi ki tadhá ngóro móndí kitswálé ka'ile togó wáyì sè dhi i ró, ì kàdréro Gíká àma ki tidrǐlépi dhi ni tà adrélé tadhále dhi ki 'o adrélé lindrǐ ro tà títi i sè.

¹¹ Tàko ko, Gíká tadhá àyi togó tani kitswázó móndyá títi dhi ki tidrǐ dhi dre. ¹² Akódhi ni togó tani nda sè dhi, adré àma ki tadhá atsima twá àyi tà rúsè dhi ni ga, lovó kònzì bvó kòndi àdhya ki 'òma be, mà kàdréro atsílé

tògyá sè, adrélé tà gyägya 'o, adrézó tròle Giká ni tà rú lókyá ándrò kònìdhi sè. ¹³ Mà adré 'òá kònìni, adrézó mǐ bha arí be, adrézó Yésu Krísto, àma ki Giká kàdrì ìndì àma ki tidrìlépi dhi ni agòma mǐlanzilanzì ro dhi ni letè. ¹⁴ Akódhi nda fè áyi tàndì àma ki tà sè, kitswálé àma ki apá tàkonzì títi i lésè, ìndì kitswálé àma ki temvé adrélé móndyá lólo ína i ró, mà kàdréró àtsi ró adrélé tà dóro 'o.

¹⁵ Mí kàdré tà nda kòdhi ki tadhá móndí i dré kòdhya, adrézó àyi ki kodzó, adrézó àyi ki lotó rinyí wáyi fèle mí dré dhi sè. Mí kòtayí mǐ dhya àlo dré ayízèle ko.

3

Móndyá ka'ibhá dhi ki atsimá

¹ Lè mí kògò adrélé tàá móndyá ka'ibhá i dré dhi, ì kàdré àyi ki bha àyi ki ópí i zàle, ìndì dhya bhàle àyi drìle dhi i zàle. Ì kàdré àyi nda ki kúlí yi, adrézó gànzi ró tà dóro títi dhi ki 'o. ² Ì kòtà dhya àlo ni rú kònzì ko. Ì kòlawà kpà móndí íbe ko. Be ró dhi, ì kàdré àyi ki togó dóro ìndì yàya tadhá móndyá títi i véna.

³ Tàko ko, wáláká dhi, àma tá kókpà móndí azaaza ligíbhá Giká rú, àyi ki tayíbhá litílé dhi 'i. Ama tá màràbà àma ki lovó kònzì kya, ìndì lovó twátwa bvò àdhya kya 'i. Mà adré tá tatsilé tà kònzì 'obe, lovó kònzì bhabe, ìndì togó kònzì bhabe àma kòfalésè. Móndí àruka ì adré tá kpà togó kònzì bha àma rú. ⁴ Di, Giká àma ki tidrìlépi dhi tadhá tá ína áyi togó dóro áyi lèle be àma dré gò, ⁵ àma ki tidrízó. Tidrí tá àma tà gyägya mà dré 'òle dhi i sè ko. Be ró dhi, tidrí ína àma í dré àma ki kizà lèle bhàle dhi sè. Tàko ko, dzì tá àma àma ki tàkonzì lésè, àma ki tìzo tódhya, lídrì tídhí ro dhi ni afèzo àma dré Tirí Lólo ni rinyí sè. ⁶ Dré Tirí Lólo nda ni kutúzó gale àma léna bí Yésu Krísto àma ki tidrìlépi dhi sè, ⁷ kitswálé àma í dré bhàle gyägya áyi togó tani sè dhi i, mà kòkisúró lídrì kóná vésè kólyá dhi tàyilé ro, adrézó àma ki mǐ bha ásà. ⁸ Kúlí kòdhi i, kúlí kitswálé ka'ile dhi 'i. Má adré di lèá dhi, mí kàdré tà kòdhi ki tadhá ngádra 'á, móndyá Giká ni ka'ibhá dhi ì kàdréró àyi ki fe adrélé tà dóro 'o. Tà nda i tà dóro lavúlé kitswábhá móndyá títi dhi ki ledé dhi 'i.

⁹ Di, mí kàdré mína káyi azaaza dhi ki ga, tábhí ki rú ki atíma íbe, lawà íbe, ìndì tà kayima tátírítrí kúlí ni tà dri dhi be. Tàko ko, tà nda kòdhi i tà tàko kitswábhá móndí ki ledé bwà ko dhi 'i. ¹⁰ Dhya àlo kàdré móndí ki 'o ru lanzí dhi, lè mí kòkodzó akódhi nda vésè àlo tsàle vésè rì. Kòyi ko dhi, mí kòtayí akódhi. ¹¹ Mí ni tàle dhi, dhya làsú be kònìni dhi tayí áyi tà kisùkisù abíle dre dhi be. Tàkonzì dré adrélé 'òle dhi i sè dhi, adré tà bhà áyi tàndì dri.

Pólò ni kúlí kùdù

¹² Má ni Arètémá 'i yà kó ngalè Tíkíkò 'i yà dhi ni mu mí véna. Ayi nda ki àlo kòtsa dre dhi, mí kò'o tà títi dhi i lizo àma kisú Nikòpólí na. Tàko ko, má nò dóro ni, má dré lókyá kídhì àdhya ni letèle lavúlé kònàle dhi. ¹³ Mí kò'o tà títi dhi i Zénà tòlì tà 'òlepi dhi ki ledézó Apólò be lile àyi ki atsí na, ngá àlo kòpiró àyi láti na ko. ¹⁴ Lè àma ki móndyá ì kònzì àyi ki fèle adrélé tà dóro 'o, ì kòkitswáró ngá fe móndyá adrébhá lovó ni íbe dhi i dré, adrézó kpà lò'wa dóro 'a bí.

¹⁵ Móndyá títi mà dré adrézó àyi íbe kònwa dhi ì fè mòdo mí dré. Mí kòfè kpà mòdo móndyá ka'ibhá títi adrébhá àma ki le dhi i dré.

Giká ni togó tani kàdré àmǐ íbe títi!

Wárágà Pólò dré tisìle Fìlèmonà dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle Fìlèmonà dré dhi 'i. Fìlèmonà nda tá móndí kàdrì Yésu ni ka'ilepi, adrélèpi Èkèlézyà Kòlòsáyì àdhya na dhi 'i. Akódhi tá màràbà àlo rú be Onèsímò dhi íbe. Onèsímò nda lapá tá Fìlèmonà drígàsè lile ru kisú Pólò be bãdzó na. Di Pólò dré akódhi ni togó asézó Yésu ni ka'ì gò, dré kisùzoá dóro ni, í dré akódhi ni logólé liyí ni véna dhi.

Pólò adrè di wárágà kònìdhi ni tisì Fìlèmonà ni ti lizizó, kòtrìró áyi màràbà nda ni tàkonzì, akódhi ni ka'izo dòle ngóro áyi adrúpi Krísto na dhi ró. Pólò adrè leá dhi, Fìlèmonà kò'o tà nda kònìni ngóro tòlí bhàle í dri dhi tìni ko, be ró dhi, ngóro dré lèle 'òle áyi lèle Krísto na dhi sè dhi tìni.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

Pólò ni mòdo fèma (1:1-3)

Pólò ni àwoyà fèma Fìlèmonà ni tà sè dhi (1:4-7)

Fìlèmonà ni ti lizìma Onèsímò ni tà sè dhi (1:8-22)

Pólò ni kúlí kùdù (1:23-25)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò 'ìle bãdzó kòndi 'á Yésu Krísto ni tà sè dhi, túmání àma ki adrúpi Tímòtéyò be dhi, mà adrè wárágà kònìdhi ni tisì mi, àma ki àziàmú Fìlèmonà mà dré lèle tò dhi dré. ² Mà adrè kpà tisìá àma ki amvúpi Apíyà dré, àma ki àdzú bhuàmú Arùkípò dré, ìndì móndyá Èkèlézyà àdhya adrèbhá ru kimó ámi dzó na dhi ì dré. ³ Gìká àma ki Atá ì Mírì Yésu Krísto be dhi ì kòbhà àyi ki togó tani àmi rú, ìndì ì kòfè tà kàdrìkàdrì àmi dré!

Pólò fè àwoyà Fìlèmonà ni tà sè

⁴ Lókyá má dré adrèrà'a tà zi Gìká tí dhi 'á dhi, má adrè ngbú adrélè àwoyà ta akódhi dré ámi tà sè, adrézó kpà tà zi akódhi tí mí dré. ⁵ Tàko ko, má adrè ámi tà ka'ìka'ì Mírì Yésu na dhi ni tà yi, túmání ámi lèle mí dré adrélè tadhálé móndyá lólo tí Gìká àdhya ì véna dhi ni tà be. ⁶ Má adrè di tà zi Gìká tí, ámi tà ka'ìka'ì nda kàdréró lò'wa 'a bí, mí kònró tà tani tí mí dré adrézó ába Yésu Krísto na dhi ì be dhi bvó. ⁷ Áma adrúpi, ámi lèle tímà àma togó gàle arí sè bí, mí dré móndyá Gìká àdhya ki togó tindrìle dhi sè.

Pólò lizì Fìlèmonà ni ti Onèsímò ni tà sè

⁸ Àsà dhi, tágba má dré tá kitswázó tòlí fe mí dré Krísto na tà kitswálèpi mí dré 'òle dhi sè dhi, ⁹ má adrè mána ámi ti lizì lèle sè. Di, ma, Pólò màlìga ró 'ìle nyànómvá bãdzó 'á Yésu Krísto ni tà sè dhi, ¹⁰ má adrè ámi ti lizì áma mvá Onèsímò ni tà sè. Tàko ko, akódhi nda atsá áma mvá ro Krísto na kònwa bãdzó 'á. ¹¹ Wáláká dhi, akódhi tá móndí tàko 'i mí mìlèsè. Di, nyànómvá dhi, akódhi ìna móndí kitswálèpi àma ki ledé túmání mí be dhi 'i.* ¹² Má adrè akódhi ni logó mí véna, tágba akódhi dré adrézó áma tàndi ni togó 'i dhi.

¹³ Má lè tá tò akódhi ni kikílè ànyi má làga kònwa, kòledéro ma ámi àrà 'a, má dré adrèrà'a bã nya Rúbí Tani ni tà sè dhi 'á. ¹⁴ Di, má kitswá tá 'òá

* **1:11** 1:11 Rú «Onèsímò» kònìdhi adrè leá tàle dhi, «dhya adrélèpi móndí ki ledé dhi».

kònìni mí dré ka'íá àko ró ko. Be ró dhi, má adré lèá dhi, mí kò'o tà dóro ngóro mí dré lèle 'òle dhi tìni, ngóro tòlì bhàle mí dri dhi tìni ko.

¹⁵ Aruka ni, mì lanzí tá ru Onèsímò be lókyá tsà sè, mí kògòró akódhi ni kisú adrézó ába nyo be dhi bvó. ¹⁶ Nyànomvá dhi, akódhi véle ngbà 'í màrábà 'i ko. Akódhi lavú véle màrábà byá. Akódhi adrúpi má dré mána lèle tò dhi 'i. Di, lavúlé dhi, akódhi ni adré móndí mí dré dra lèle tò dhi 'i, ìndì adrúpi mí dré dra lèle tò Mírì na dhi 'i.

¹⁷ Di ásà dhi, mí kàdré áma no ámi arúpi ró dhi, mí kòka'í akódhi ngóro mí ni tá áma tàndi ni ka'í kòdhyà na tìni. ¹⁸ Akódhi kò'o mi kònzi yà, kó ngalè kàdré ámi màri íbe í rú yà dhi, mí kòbhà màri nda áma rú tí. ¹⁹ Ma, Pólò, má adré kúlí kòni kì tisì áma tàndi ni drígá sè: Má ni màri nda ni logó mí dré. Kònò má ni tá kitswá tàá dhi, mi mína áma màri íbe mí rú, ìndì màri nda ámi tàndi ni lídrì 'i. ²⁰ Di áma adrúpi, má adré lèá mí kò'o tà nda kòdhi má dré Mírì ni rú sè. Mí kòtindrì áma togó Krísto na. ²¹ Má adré wárágà kònìdhi ni tisì mí dré, adrézó ka'íá dhi, mí ni áma kúlí ka'í 'òle. Má nì, mí ni véle tà 'o tà má dré adrélé zìle kòdhi ni lavú byá dhi be.

²² Kòdhi íbe dhi, mí kòledé àrà má dré kitswázó ayilé mí véna dhi be. Tàko ko, má adré mì bha Gíká véna, kònzìró láti má dré gòzo tsàle àmi véna, ngóro mì dré adrélé zìle akódhi tí dhi tìni.

Pólò ni kúlí kùdù

²³ Èpàfùrà mà dré adrézó bã nya ába Yésu Krísto ni tà sè dhi, fè mòdo mí dré. ²⁴ Márokò, Àrìstàrúkò, Démà, tsàle Lúkà be, áma àzìàmù ró dhi, ì fè kpà mòdo mí dré.

²⁵ Mírì Yésu Krísto ni togó tani kàdré àmi íbe!

Wárágà tisìle Èbèrè i dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà tisìle Èbèrè i dré dhi 'i. A nì dhya wárágà kònìdhi ni tisìlepi dhi ngalè àdhi 'i ya dhi ko. Di, à ni kitswá nòá dhi, à adrè tisìá móndyá Yésu ni ka'ìbhá gò, ì dré adrézó kizà nya dhi i dré. A adrè di tisìá àyi nda ki kodzózó, ì kàdréro àyi ki totó tātā àyi ki tà ka'ìka'ì na. A adrè kpà tadhá àyi dré ngádra 'á dhi, Yésu Krísto dhya àyi ki tidrìlépi kitswálé títi dhi 'i.

A lanzí wárágà kònìdhi 'a be rì. Alo ni, à adrè Krísto ni tà kàdrì lavúlé dhi ni tadhá (1:1–10:18). A adrè tadhá dhi, akódhi Gìká ni Mvágó adrélépi Gìká ni tàndi ni lídrì tadhá kyá í rú dhi 'i. Akódhi kàdrì pròfètà ki lavú, ángéló ki lavú, Mósè ni lavú, ìndì Yòsúwà ni lavú. Akódhi kòwánà kàdrì tà tídhí Gìká dré bhàle ru yìzo móndí íbe dhi ni tà sè dhi 'i. Di akódhi kàdrì kòwánà tà àku ru yìzo dhi àdhya ki lavú. Akódhi ni lídrì fèle mòbòmà ro ngbà 'í vèsè àlo dhi kókpà kàdrì, mòbòmà atú fèle vèsè be bí dhi ki lavú. Di akódhi ni kàrí kutúlépi dhi sè dhi, temvé àma ki togó tàkonzì lésè kitswálé títi, àma ki tidrízó.

Rì ni, à adrè móndyá ka'ìbhá dhi ki kodzózó, ì kàdréro tròle àyi ki tà ka'ìka'ì rú (10:19–13:19). A adrè tà ka'ìka'ì móndyá Gìká àdhya atú dhi ì dré tadhá dhi ki tà tadhá. A adrè kpà Gìká adrè àma ki lotó áyi ànzi i tíni dhi ni tà tadhá. A adrè kpà tàá dhi, mà kàdré àma ki m̀ bha Yésu dri, adrézó àma ki kisí ànyi Gìká làga akódhi sè, ìndì àma ki tà ka'ìka'ì sè.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Krísto, Gìká ni Mvágó adrélépi Gìká ni tàndi ni lídrì tadhá í rú dhi 'i (1:1-3)
- 2) Krísto kàdrì ángéló ki lavú (1:4-2:18)
- 3) Krísto kàdrì Mósè ni lavú, ìndì Yòsúwà ni lavú (3:1-4:13)
- 4) Krísto kòwánà kàdrì kòwánà atú dhi ki lavúlépi dhi 'i (4:14-7:28)
- 5) Tà tídhí ru yìzo Krísto sè dhi kàdrì, tà àku ru yìzo dhi ni lavú (8:1-9:22)
- 6) Krísto ni lídrì fèle mòbòmà ro dhi kàdrì, mòbòmà atú fèle dhi ki lavú (9:23-10:18)
- 7) Àma ki kisima ànyi Gìká làga dhi (10:19-39)
- 8) Tà ka'ìka'ì (11:1-40)
- 9) Gìká ni ànzi ki lotoma (12:1-13)
- 10) Tà tàle móndyá ka'ìbhá ki kodzózó dhi i (12:14-13:19)
- 11) Kúlí kùdù (13:20-25)

Gìká longó áyi kúlí áyi Mvágó tí

¹ Atú dhi, Gìká longó tá áyi kúlí àma ki tábhí i dré áyi pròfètà i tí, lókyá twátwa i sè ìndì látì twátwa i sè. ² Di, lókyá kùdù kònìdhi sè dhi, longó áyi kúlí àma dré áyi tàndi ni Mvágó tí. Akódhi nda dhya Gìká dré tá 'òle ngá títi dhi ki bha dhi 'i, ìndì dhya dré bhàle kitswálé tà títi í dré lazílé tàyílé ro dhi ki kisú dhi 'i. ³ Akódhi nda adrè lagúlé Gìká ni tàndi ni m̀lanzìlanzì sè. Adrè kpà Gìká ni tàndi ni lídrì 'o adrélé nòle kyá í rú. Adrè ngá títi dhi ki 'o adrélé ru totó àyi ki àrà i 'àsè áyi kúlí rìnyi ró dhi sè. Akódhi dré

móndyá bvò dri dhi ki temvézó àyi ki tàkonzì lésè dhi àmvolésè dhi, dré mbàzo lirílè Gìká múrúngú dhi ni driágo lésè bhù na.*

Gìká ni Mvágó kàdrì ángéló ki lavú

⁴ Di Gìká ni Mvágó nda atsa kàdrì ángéló títi dhi ki lavú byá, ngóro rú Gìká dré fèle drá dhi dré kpà adrélé kàdrì ángéló kya ki lavú byá dhi tíni.

⁵ Tàko ko, Gìká tà tá tàdzí tà ángéló dré ngóro dré tàle áyi Mvágó dré dhi tíni ko. Tà tá áyi Mvágó nda dré dhi:

«Mí áma Mvágó 'i.

Àndrò dhi, má ti mi ma.»†

Tà kpà dhi:

«Má ni mána adré akódhi ni Atá ro.

Akódhi ni ína adré áma Mvágó ro.»‡

⁶ Kòdhi íbe dhi, lókyá Gìká dré tá adrérà'a áyi Mvágó kàyo nda ni amù bvò dri dhi 'á dhi, tà dhi:

«Lè ángéló títi Gìká àdhya ì kòbhà akódhi ni lindrì.»§

⁷ Kàdré ángéló ki tà sè dhi, Gìká tà dhi:

«Akódhi adré áyi ángéló ki amù lyá tíni.

Adré áyi màràbà nda ki amù àtsí làdra tíni.»*

⁸ Di, kàdré ína akódhi ni Mvágó ni tà sè dhi, tà dhi:

«Á! Gìká, ámi lirírà adrézó òpì nya dhi ni adré kóná vésè kólyá.

Mí ni adré òpì nya kùtù fa adrélépi ámi tà gyágya tadhá dhi sè.

⁹ Mí lè mína tà gyágya kòdhya gò, tà kònzì gázo gàgà.

Di ása dhi, Gìká, ámi Gìká zì mí adrélé kàdrì ámi arúpi ki lavú gò,

dò kólénzé àdhya ni dàzo mí dri.»†

¹⁰ Akódhi tà kpà áyi Mvágó nda ni tà sè dhi:

«Mírì, ngá títi dhi ki kidhoma 'á dhi, mí bhà tá bvò ni pá mi.

Mí bhà tá kpà bhù ì ámi tàndi ni drígá sè.

¹¹ Ngá nda ki dra akílé títi, di, mí ni mína ngbú adré be.

Ì ni akù kítá ì tíni.

¹² Mí ni àyi ki kopá kánzò tíni.

Ì ni ru ladzá kítá àku dhi ì tíni.

Di, mí ni mína ngbú adré ngóro mí dré adrélé dhi tíni.

Ámi kóná kitswá kpà tàdzí akílé ko.»‡

¹³ Gìká tà kpà tàdzí tà ángéló àlo dré kònini ko:

«Mí alì lirílé áma driágo lésè,

tsàle lókyá má dré dra ámi kàribhá ki bhàzo adrélé ámi pá zàle dhi 'á.»§

¹⁴ Ángéló títi dhi ì ngbà 'í tirí adrèbhá Gìká ni àzì 'o dhi 'i. Akódhi adré àyi ki amù móndyá dra lídrì kóná vésè kólyá dhi ni kisúbhá dhi ki ledé.

2

Tà kàdrì adrézó móndí ki tidrì dhi

¹ Di ása dhi, lè mà kàdré véle tròle tà mà dré yìle dhi ì rú wáláká ni ni lavú, mà kòkitswáro vwàle tà nda ì rúsè ko dhi bvó. ² Tàko ko, Gìká 'o tá kúlí atú í dré tá longolé ángéló ì tí dhi ì adrélé ru totó tātā. Di dhya ángùdhi kúlí nda ki gàlepi 'òle dhi kisú tá ína tà nòle í dri kitswálépi áyi tàkonzì sè dhi. ³ Kàdré kònini dhi, mà ni di àmakya lapá tàbvó tàma sílésè

* **1:3** 1:3 Opí kàdrì ni driágo lésè dhi, àrà adrélé fèle móndí dré akódhi ni lindrì tadházó dhi 'i.

† **1:5** 1:5 A kònò Longó ì 2:7. ‡ **1:5** 1:5 A kònò 2 Sàmùwélè 7:14. § **1:6** 1:6 A kònò Dùtèrònómè 32:43.

* **1:7** 1:7 A kònò Longó ì 104:4. † **1:9** 1:9 A kònò Longó ì 45:7-8. ‡ **1:12** 1:12 A kònò Longó ì 102:26-28. § **1:13** 1:13 A kònò Longó ì 110:1.

ngíningíni ró, mà kàdré tà kàdrì adrézó mómódí kì tìdrí ándrò kòdhi nì no tà tàko ró dhi? Mírì Yésu nì tàndì longó tá rè zyà tà nda nì gò, mómódyá akódhi nì yibhá dhi ì dré tadházóá àma dré dhi, tà nda tà bàti 'i káyà dhi. ⁴ Gìká tadhá kpà ngádra 'á dhi, tà nda tà bàti 'i, tà twátwa líndrìga ró dré 'òle mómódí ì kòfalé dhi ì sè, ìndì rìnyí twátwa Tírì Lólo àdhyà dré lanzìlé mómódí ì dré ngóro dré lèlè 'òle dhi tìni dhi ì sè.

Yésu atsá mómódí ro àyi adrúpi kì tìdrí

⁵ Di, kàdré ángéló kì tà sè dhi, Gìká bhà bvò adrélépi alìle mà dré adrézó tà nì nì ta dhi adrélé àyi kì pá zàle ko. ⁶ Be ró dhi, à tìsì tà Gìká nì Kúlì na kònìni:

«Á! Gìká, mómódí tá ína àdhi 'i, mí dré adrézó akódhi nì tà kisù dhi? Mómódí nì mvá tá ína àdhi 'i, mí dré adrézó akódhi nì tà no dhi?

⁷ Mí bhà akódhi adrélé lókyá tsà sè ángéló ì zàle.

Mì bhà kpà akódhi nì mì lanzìle, líndrì fèzo drá.

⁸ Mí bhà kpà tà títí dhi ì adrélé akódhi nì pá zàle.»*

Gìká kòbhà tà títí dhi ì mómódí nì pá zàle kònìni dhi, tayí tà àlo dré bhàle akódhi nì pá zàle ko dhi ko. Di, nyànomvá dhi, mà nò rè tà títí dhi ì adrérà'a akódhi nì pá zàle dhi ko. ⁹ Di, mà adré Yésu nì no kòdhyà. Tàko ko, Gìká bhà tá akódhi nda adrélé lókyá tsà sè ángéló ì zàle, kitswálé Gìká nì togó tani sè dhi, kòdraró mómódyá títí dhi kì tà sè be dhi bvó. Di nyànomvá dhi, Gìká bhà akódhi nì mì lanzìle, líndrì fèzo drá, dré tá kizà ka'ìle nyàle gò dràzo dhi sè.

¹⁰ Tàko ko, adré tá lèá dhi, Gìká ngá títí dhi ì dré adrézó ásà adrélé kpà drá dhi, kò'o Yésu nì tà kitswálé títí kizà dré nyàle dhi sè, kitswázó ànzì zyandre dhi kì adrì àyi mìlanzìlanzì kisú dhi bvó. Angyá ko, Yésu nda dhyà láti nzìlepi àyi dré lídrì kisúzó dhi 'i.

¹¹ Di Yésu adrélépi mómódí kì 'o atsálé lólo nda, tùmání mómódyá dré 'òle atsálé lólo dhi íbe dhi kì Atá àlo kwákwá. Ásà dhi, akódhi adré àyi kì zi àyi adrúpi ì ró kanyò àko. ¹² Tàko ko, tà dhi:

«Á! Gìká, má nì ámi tà longó áma adrúpi ì dré.

Má nì ámi rú bha kùle àyi ru kimóbhá nda ì kòfalé.»†

¹³ Tà kpà dhi:

«Má nì áma tà ka'ìka'ì bha Gìká léna.»

Tà kókpà dhi:

«Ma kònìdhi, tùmání ànzì Gìká dré afèle má dré dhi íbe.»‡

¹⁴ Di ànzì nda ì dré adrélé rúbhá íbe ìndì kàrí íbe dhi sè dhi, Yésu nì tàndì atsá tá kpà mómódí ro àyi tìni. 'O tá kònìni, kitswálé àyi dràma sè dhi, í kòpfuró Dzáborò adrélépi tá rìnyí dràdrà àdhyà íbe dhi nì tà, ¹⁵ ìndì í kòtrìró mómódyá títí adrèbhá tá àyi kì lókyá wáyì sè màràbà ì ró dràdrà ròma sè dhi ì be dhi bvó.

¹⁶ Tà bàti ró dhi, akódhi atsá ángéló kì ledé kòdhyà ko. Be ró dhi, atsá ína Abàramà nì ànzì kì ledé kòdhyà. ¹⁷ Ásà dhi, adré tá lèá dhi, akódhi kàtsá àyi adrúpi ì tìni tà títí ì sè, kàtsáró àyi kì kòwánà kàdrì kitswálépi àyi kì kizà bha ìndì kitswálépi adrélé ka'ìle dhi ró Gìká kandrá, kò'oró tà títí dhi ì mómódí kì tàkonzì trizo be dhi bvó. ¹⁸ Tàko ko, akódhi nì tàndì nya tá kizà, tà dré tá adrérà'a àyi tabhì dhi 'á. Ásà dhi, a nì kitswá mómódyá tà dré adrélé tabhìle dhi kì ledé bwà.

* **2:8** 2:8 A kònò Longó ì 8:5-7. † **2:12** 2:12 A kònò Longó ì 22:23. ‡ **2:13** 2:13 A kònò Esáyà 8:17-18.

3

Yésu kàdrì Mósè ni lavú

¹ Di áma adrúpi Giká dré azilé adrélé mónnyá lólo ína i ró ni i, m̀i kisù r̀è Yésu nda ni tà ká. Akódhi, àpóstolò ìndì kòwánà kàdrì mà dré ka'ile bàti gò, adrézó tà ni ni longó dhi 'i. ² Akódhi 'o tá tà títi Giká áyi z̀ilepi dhi dré bhàle í drígá dhi i, ngóro Mósè dré kpà tà títi Giká ni dzó na bhàle í drígá dhi ki 'òle dhi t́ini. ³ Di, Yésu kitswá ína lindrì kàdrì s̀è Mósè ni lavú, ngóro dhya adrélépi dzó si dhi dré adrélé lindrì íbe kàdrì, dzó s̀ile nda àdhya ni lavú dhi t́ini. ⁴ Tàko ko, dzó títi dhi i dré dhi, dhya àyi ki sibhá dhi i be. Di, dhya ngá títi dhi ki s̀ilepi dhi, Giká 'i. ⁵ Mósè àdhya ró dhi, kitswá tá Giká dré ka'ile ngóro màrábà í dré bhàle áyi dzó na dhi ró gò, dré tà Giká dré lèlè tàlè lókyá adrélépi alìle dhi s̀è dhi ki longózó. ⁶ Di, Krísto àdhya ró dhi, kitswá ína Giká dré ka'ile ngóro áyi Mváagó í dré bhàle áyi dzó dr̀ile dhi ró. Ama Giká ni dzó nda 'i, mà kàdré tròle tà mà dré ka'ile bàti gò, adrézó m̀i bha ásà, ìndì adrézó dr̀i bha kuru ásà dhi rú dhi.

Ama ki togó 'òma tombálé ko dhi

⁷ Di ásà dhi, ngóro Tírì Lólo dré adrélé tàlè Giká ni Kúlì na dhi t́ini:
«Ándrò dhi, m̀i kòyi Giká ni kúlì dhi,
⁸ m̀i kò'o àmi ki togó tombálé ko.
M̀i kò'o ngóro àmi ki tábhí kya t́ini ko,
lókyá ì dré tá ligírà'a má rú, ìndì ì dré tá áma tabh̀rà'a duku na dhi 'á.
⁹ Kònàle dhi, ì tabh̀i tá ma, áma togó vwàvwà tabh̀izo,
tágba ì dré tá tà títi má dré 'òle dhi ki nòzo kóná nyadhi-r̀i dhi.
¹⁰ Ásà dhi, áma togó dré aswázó mónnyá lókyá nda 'á dhi i rú.
Di má dré tàzoá dhi: <Ì adré ngbú àyi ki togó tayí adrélé vwàle má rúsè
vwàvwà.
Ì ǹi kpà áma láti lebèle ko.>

¹¹ Di má dré m̀ondrà s̀izo togóaswa dré, tàzoá dhi:

<Áyi nda ì kitswá tàdzí f̀ile àrà adrézó lovólé má be dhi léna ko!>*

¹² Di áma adrúpi i, m̀i kònò dóro, dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdrérogó togó kònzi, adrélépi Giká lídrì ro dhi ni ka'ì ko gò, adrézó áyi alá akódhi rú dhi íbe ko. ¹³ Be ró dhi, m̀i kàdré ru timbà àmi kòfalésè àmi ki tà ka'ika'ì na kítú àlo àlo títi i s̀è, àmi ki àlo kòtayíró i tàkonzì dré litìlé gò, áyi togó 'òzo tombálé Giká rú dhi ko. Lè m̀i kàdré 'òá kònìni, à dré r̀è dhu adrérà'a kítú nda ni zi «Ándrò» dhi 'á. ¹⁴ Tàko ko, àma Krísto ni arúpi 'i bàti, mà kàdré tròle gígí ro tà mà dré ka'ile dr̀idr̀i dhi rú, tsàle byá àma ki lókyá ni kùdù na dhi. ¹⁵ Ngóro Giká ni Kúlì dré adrélé tàlè dhi t́ini:

«Ándrò dhi, m̀i kòyi Giká ni kúlì dhi,
m̀i kò'o àmi ki togó tombálé, ngóro àmi ki tábhí ì dré tá 'òle ì dré ligírà'a
Giká rú dhi t́ini ko.»†

¹⁶ Di àyi Giká ni kúlì yibhá gò, ì dré ligízó akódhi rú nda i tá àdhibhá 'i? Áyi nda i tá zakó mónnyá títi Mósè dré tá adr̀ile apfòzo àyi íbe Ezèpétò lésè dhi 'i? ¹⁷ Di Giká ni togó aswá tá kóná nyadhi-r̀i dhi àdhibhá i rú? Áyi nda i tá zakó mónnyá tàkonzì 'obhá gò, ì dré ledhézó todràle duku na dhi 'i? ¹⁸ Di Giká s̀i tá m̀ondrà àdhibhá i dré tàzoá dhi, ì kitswá tàdzí f̀ile àrà adrézó lovólé í be dhi léna ko dhi? Áyi nda i tá zakó mónnyá akódhi ni kúlì gabhá 'òle dhi 'i? ¹⁹ Di mà adré nòá dhi, àyi nda ì kitswá tá f̀ile àrà adrézó lovólé nda léna ko, ì dré Giká ni ka'ile ko dhi s̀è.

* 3:11 3:11 A kònò Longó i 95:7-11. † 3:15 3:15 A kònò Longó i 95:7-8.

4

Arà adrézó lovólé Giká be dhi

¹ Di Giká lazí tà tayílé àma dré, tàzoá dhi, mà ni kitswá file àrà adrézó lovólé í be dhi léna. Ásà dhi, mì kònò dóro, dhya àlo àmi kòfalé dhi kòtayíró lókyá fizo àrà nda léna dhi lapalé ko. ² Tàko ko, à longó Rúbí Tani àma dré yíle, ngóro Ìsèrélè ànzi nda kya tíni. Di, rúbí ì dré yíle nda ledé tá ína àyi ko. Angyá ko, ì yi tá rúbí nda kisulé tà ka'ika'í sè ko. ³ Di, àma rúbí nda ni ka'ibhá dhi ì, mà adré àmakya file àrà adrézó lovólé nda léna. Kàdré àrà nda ni tà sè dhi, Giká tà dhi:

«Di má sè tá mòndrà togóaswa dré, tàzoá dhi:

«Ì kitswá tàdzí file àrà adrézó lovólé má be dhi léna ko!»*

Giká tà tá tà nda kònìni, tágba dré tá áyi àzì 'òzo akilé kídholé í dré bvò bhàrà lésè dhi. ⁴ Tàko ko, à tisì tà kítú ni nzi-drì-rì ni tà dri, Giká ni Kúlí na dhi kònìni: «Kítú ni nzi-drì-rì sè dhi, Giká dré lovózo àzì títi í dré tá 'òle dhi ì sè.»† ⁵ Di akódhi ni Kúlí nda adré kpà tàá dhi: «Ì kitswá tàdzí file àrà adrézó lovólé má be dhi léna ko.»

⁶ Di tayí dhu rè lókyá mómí àruka ì dré kitswázó file àrà adrézó lovólé nda léna dhi. Angyá ko, mómíyá atú Rúbí Tani yibhá nda ì fí tá àyikya àrà nda léna ko, ì dré kúlí nda ni ka'ile 'òle ko dhi sè. ⁷ Di kóná bí lókyá nda àmvolésè dhi, Giká dré gòzo tódhyá kítú àzya bha, kítú nda ni zizo «Ándrò» gò, dré longózoá Dàwídi tí ngóro tisile kònwa dre dhi tíni:

«Ándrò dhi, mì kòyi Giká ni kúlí dhi,

mì kò'o àmi kì togó tombalé ko.»‡

⁸ Tàko ko, Yòsúwà kò'o tá kó rè mómíyá nda ì file àrà adrézó lovólé nda léna 'í dhi, kònò Giká gò tá kítú àzya adrézó file lána dhi ni tà ta ko. ⁹ Di ásà dhi, tayí dhu rè àrà mómíyá Giká àdhyá ì dré kitswázó lovólé lána sàbátù ni tà àdhyá tíni dhi. ¹⁰ Angyá ko, dhya ángùdhi filepi àrà adrézó lovólé Giká be nda léna dhi, adré kpà lovólé áyi tàndi ni àzì sè, ngóro Giká dré lovólé áyi àzì sè dhi tíni. ¹¹ Adré di leá dhi, mà kò'o tà títi dhi ì kitswázó file àrà adrézó lovólé nda léna, dhya àlo àma kòfalé dhi kògàro Giká ni kúlí gò dhèzo Ìsèrélè ànzi nda kya tíni ko.

¹² Tàko ko, Giká ni kúlí lídrì ro, ìndì adré tà 'o rìnyí sè. Kúlí nda tsi, sápi sí lìtsi be rì dhi ni lavú byá. Adré file mómí léna tsàle byá àrà akódhi ni tà kisùkisù lanzízo togó ni be dhi na. Adré file tsàle byá àrà akódhi ni fà kì lanzízo fà ni ni dò be dhi na. Adré tà akódhi dré adrélé kisùle dhi kì bvó lanzí, tà dré adrélé lèle 'òle dhi íbe. ¹³ Ngá àlo ngá títi Giká dré bhàle dhi ì kòfalé dhi kitswá áyi zu akódhi mìlésè bwà ko. Ngá títi dhi ì ngádra 'á, dhya mà dré dra àma kì tà títi dhi kì tàzo akódhi kandrá nda mi.

Yésu, àma kì kòwánà kàdrì lavúlé dhi 'i

¹⁴ Di ásà dhi, mà kàdré tròle gígí ro tà mà dré ka'ile bàti gò, adrézó longóá dhi rú. Tàko ko, àma kòwánà kàdrì lavúlé, filepi bhù na tsàle byá Giká ni tàndi véna dhi íbe. Akódhi nda, Yésu, Giká ni Mvágó 'i. ¹⁵ Ama kì kòwánà kàdrì nda, mómí kitswálépi kizà do áyi togó na àma kì tà yàya kì tà sè bwà ko dhi 'i ko. Be ró dhi, àma kì kòwánà kàdrì nda ína dhya tà títi dhi ì dré tabhìle àma tíni gò, dré ína tàkonzì 'òzo ko dhi 'i. ¹⁶ Di tà mà dré ka'ile bàti nda sè dhi, mà kàdré àma kì kisi ànyi Giká ni lírìrà adrézó òpì nya áyi togó tani sè dhi làga, kàdré àma kì kizà bha, adrézó áyi togó tani bha àma rú, kitswázó àma kì ledé lókyá kitswálépi àma sè dhi sè be dhi bvó.

* 4:3 4:3 A kònò Longó ì 95:11. † 4:4 4:4 A kònò Kìdhoma 2:2. ‡ 4:7 4:7 A kònò Longó ì 95:7-8.

5

¹ Kòwánà kàdrì ángùdhi mómí ì dré adrélé kipèle dhi, ì adré kipèá kitswálé áyi totó àyi ki kòfalé 'á Gíká be, adrélé ngá fe ìndì mòbòmà fe akódhi dré àyi ki tàkonzì ki tà sè. ² Kòwánà kàdrì nda ni kitswá tà 'o togó yàyà sè mómíyá tà nibhá ko, àyi ki tayíbhá litílé dhi ì dré, áyi tàndi ni tà dré kpà adrélé yàyà dhi sè. ³ Di akódhi ni tà yàyà nda sè dhi, lè kàdré ngá fe mòbòmà ro áyi tàndi ni tàkonzì ki tà sè, adrézó kókpà feá mómí ki tàkonzì ki tà sè. ⁴ Dhya àlo kitswá áyi tàndi ni bha adrélé kòwánà ro lindrì kisúzó ásà dhi ko. Gíká kitswá ngbà 'í mómí ki zi adrélé àzì nda ni 'o dhi nì, ngóro dré Arónà ni zìle dhi tìni.

⁵ Kókpà kòdhi tìni, Krísto bhà tá áyi tàndi adrélé kòwánà kàdrì ro mìlanzilanzì kisúzó ásà dhi ko. Be ró dhi, Gíká zì tá akódhi nì gò, tàzoá drá dhi:

«Mì áma Mváagó 'i. Andrò dhi, má ti mi ma.»*

⁶ Tà kpà áyi Kúlí na dhi:

«Mì kòwánà kàdrì 'i kóná vèsè kólyá, ngóro Mèlikìsèdékè tìni.»†

⁷ Lókyá Yésu nda dré tá adrérà'a bvò dri dhi 'á dhi, zi tá tà Gíká tí, adrézó ngòle kúlí 'u'ù sè àwó íbe dhya kitswálépi tá akódhi ni apá dràdrà lèsè nda rú. Di Gíká dré akódhi ni yìzo, dré áyi bhàle Gíká ni rinyí zàle dhi sè. ⁸ Tágba akódhi dré tá adrézó Gíká ni Mvá 'i dhi, lè tá kònì Gíká ni kúlí ka'ìle 'òle dhi be, kizà í dré nyàle dhi sè. ⁹ Di Gíká kò'o akódhi ni tà kitswálé títí dre dhi, akódhi dré atsázó dhya adrélépi lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni fe mómíyá títí adrèbhá áyi kúlí ka'ì 'òle dhi ì dré dhi ró. ¹⁰ Angyá ko, Gíká bhà akódhi adrélé kòwánà kàdrì ro ngóro Mèlikìsèdékè tìni.

Ama ki tà ka'ika'i tayima ko dhi

¹¹ Ama tà íbe bí tàle tà nda ì dri. Di, tà nda ki àndu ngèma àmi dré dhi kòkóròko. Tàko ko, mì adré tà yi nìle mbèlè ko. ¹² Lókyá lavú dre tò kídholé kítú mì dré Yésu ni ka'izo dhi sè, atsálé nyànomvá kònìdhi. Lè tá dhi, mì kàtsá tà tadhábhá ì ró dre. Di, adré leá dhi, à kògò Gíká ni kúlí ni tà adrélé tadhále drìdrì dhi ki tadhá tódhyá àmi dré. Lè à kàdré bàsú fe àmi dré kòdhya, mányàngá tòmbátòmba 'i ko. ¹³ Dhya ángùdhi adrélépi ngbà 'í bàsú mvu dhi dhu rè mvámvá 'i. Akódhi nì rè tà adrélé tadhále tà gyágya dri dhi ì ko. ¹⁴ Di, mányàngá tòmbátòmba dhi ína mómí lí'wábhá dre dhi ì dré. Áyi nda ì adré ngbú adrélé nyàá atsázó tògyabhá ro, ì kòkitswáro tà dóro ki ni lanzíle tà kònzi íbe.

6

¹ Di ásà dhi, lè mà kòtayí tà adrélé tadhále drìdrì Krísto ni tà sè dhi ì gò, adrézó tà adrèbhá mómí ki 'o lí'wálé àyi ki tà ka'ika'ì na dhi ki tadhá kòdhya. Lè mà kògò tódhyá dzó ni pá bha, adrézó tà adrélé tadhále drìdrì kònì ki tadhá ko: dhya ki togó ladzama tà adrèbhá dhya ki dri lile dràdrà kisú dhi ki tà sè dhi, Gíká ni ka'ima, ² tà tadhále bàtìsimò twátwa dhi ki tà dri dhi ì, drígá bhàma mómí ì dri dhi, mómíyá dràbhá dre dhi ki ngàma dràdrà 'àsè dhi, ìndì mómí ki tàbvó Gíká dré dra tàle kitswálé kóná vèsè kólyá dhi. ³ Gíká kòlè dhi, mà ni 'òá kònìni.

⁴ Kàdré di mómíyá dhebhá àyi ki tà ka'ika'ì tayí dhi ki tà sè dhi, à ni kitswá àyi ki adrì agòle àyi ki togó ladzá tódhyá dhi ngínìngìni ró? Tàko ko, àyi nda ì kisú tá Gíká ni ngádra ngá kazá àyi ki togó na dhi 'í. Ì tabhì

* 5:5 5:5 A kònò Longó ì 2:7. † 5:6 5:6 A kònò Longó ì 110:4.

tá tà tani dré afèle àyi dré bhù lésè dhi 'í. 5 Ì kidhó tá adrélé Tírí Lólo ni tà ni 'í. 5 Ì tabhì tá Gìká ni kúlí gò, ì dré nizoá tàle dhi, kúlí nda dóro dhi 'í. Ì kidhó tá kpà adrélé rinyí lókyá adrélépi àlìle dhi àdhyà ki ni dhi 'í. 6 Di tà nda kòdhi ì àmvolésè dhi, ì kòdhe àyi ki tà ka'ika'í tayí dhi, à kitswá àyi ki adrì agòle àyi ki togó ladzá tódhyá dhi bwà ko. Tàko ko, ì adrè àyikya gòle Gìká ni Mvágó ni tidí tódhyá fa kipakipa dri, adrézó kanyò fe akódhi dré mónnyá títi ì mi.

7 Bvò adrélépi kozya adrélépi dhìle í dri rà dhi ni se gò, adrézó ngá 'o kàle bǐ dhya bvò nda ni 'àzo àyi dré dhi ì dré dhi, adrè tà tani kisú Gìká vélésè. 8 Di, bvò adrélépi kùtsí ki 'o apfòle mbì wàyá íbe dhi, atsá ína ngá àngyá ro gò, Gìká dré adrézó 'òle bvò nda ni tatrí. Kùdù ro dhi, a ni zàá vèle àtsí sè.

9 Di, àma arúpi má dré lèle tò ni ì, tágba mà dré adrézó tà ta kònini dhi, mà adrè ka'ía dhi, mì ni àmikya tà tani lavulé dhi ki kisú, tùmání lídrì kóná vésè kólyá dhi be. 10 Tàko ko, Gìká ngbú gyägya. Kitswá àzì dóro mì dré 'òle dhi ki tà tivì ko. Kitswá kpà lèle mì dré tadhálé í dré, tà mì dré 'òle ìndì mì dré adrélé 'òle àyi mónnyá lólo ì dré dhi ì sè dhi ni tà tivì ko. 11 Di mà adrè leá dhi, àmi àlo àlo títi dhi ì mì kàdré dhu rè tà 'o togó be àtsi ró kònini tsàle kùdù na, mì kòkisúró tà mì dré adrézó mì bha ásà dhi ì kitswálé títi be dhi bvó. 12 Mà adrè leá dhi, mì kàtsá tòbvo ró ko, be ró dhi, mì kàdré àmikya tà 'o ngóro mónnyá adrèbhá tà Gìká dré lazilé dhi ki kisú àyi ki tà ka'ika'í sè ìndì àyi ki togó vwàvwà sè dhi kya tíni.

Tà Gìká dré lazilé dhi kitswá tàdzí ru ladzá ko

13 Lókyá Gìká dré tá adrèrà'a tà lazí Abàramà dré dhi 'á dhi, sè tá mònndrà tadházóá dhi, í ni tà í dré lazilé nda ni 'o bàti. Dhya kàdrì akódhi ni lavulépi, dré tá kitswázó mònndrà nda ni sè rú ni sè dhi tá yókódhó. Di Gìká sè tá mònndrà nda àyi tàndì ni rú sè, 14 tàzoá dhi:

«Tà bàti ró dhi, má ni tà tani bha mí dri.

Má ni kpà àmi sùrú 'o lizólé zyandre ró.»*

15 Di Abàramà kòletè tà nda togó vwàvwà sè dre dhi, dré tà Gìká dré lazilé nda ni kisúzó.

16 Mòndí ì kàdré mònndrà sè dhi, ì adrè siá mòndí kàdrì àyi ki lavulépi dhi ni rú sè. Di mònndrà nda adrè tà ì dré tàle dhi ni 'o adrélé ru totó tātā, adrézó káyi títi dhi ki 'o akílé. 17 Di Gìká sè tá kpà mònndrà tà í dré lazilé nda ni 'òzo adrélé ru totó tātā, ìndì tadházóá mónnyá adrèbhá tá 'òle tà lazilé nda ni kisú dhi ì dré dhi, tà í dré kisùle 'òle nda kitswá tàdzí ru ladzá ko. 18 Di Gìká 'o tá tà rǐ kitswábhá ru ladzá ko dhi ì. Kitswá kpà ína kinzò ta tàdzí ko. 'O tá kònini, kitswázó àma àma ki zubhá í léna dhi ki timbà àma ki tà ka'ika'í na, mà kàdréró tròle gígí ro tà mà dré adrézó mì bha ásà dhi rú. 19 Tà mà dré adrézó mì bha ásà nda adrè àma ki 'o adrélé àma ki totó tātā, tà àlo kòkitswáró àma ki tà ka'ika'í kizí ko dhi bvó. Tà mà dré adrézó mì bha ásà nda adrè kpà àma ki 'o lavulé kítá 'ìle tépelò bhù àdhyà ni 'a lakízó dhi 'ásè, adrélé file Arà lólo lavulé dhi na. 20 Yésu ni tàndì fì àrà nda na àma kandrána àma ki tà sè dre. Tàko ko, akódhi atsá kòwána kàdrì ro kóná vésè kólyá Mèlikisèdéké tíni.

7

Mèlikisèdéké kòwána kàdrì 'i

1 Mèlikisèdéké nda tá ópí kàdrì bhàandre Sàlémà àdhyà drìle dhi 'i, ìndì kòwána Gìká kurú na bhù na dhi àdhyà 'i. Abàramà dré tá adrèrà'a agòle

* 6:14 6:14 A kònò Kidhoma 22:16-17.

àdzú dré tá ópí ki lavúzó dhi lésè dhi 'á dhi, Mèlikìsèdékè nda lè tá ru kisú akódhi be gò, dré tà tani bhàzo driá. ² Di Abàràrà dré ngá títi í dré tá adolé àdzú nda lésè dhi ki díme fèzo akódhi dré.* Rú Mèlikìsèdékè kòdhi adrè zyà leá tàle dhi «ópí tà gyágya àdhyà». Kòdhi íbe dhi, akódhi ni ru «ópí Sàlémà àdhyà» nda adrè leá tàle dhi «ópí tà kìdrìkìdrì àdhyà».† ³ Akódhi atá àko, andre àko, ìndì sùrú kómvo àko. Akódhi ni kìdhoma yókódhó, akódhi ni lídrì ni kùdù kpà yókódhó. Akódhi Giká ni Mvá tíni, ìndì adrè adrélè kòwánà kàdrì ro kóná vèsè kólyá.

⁴ Mì kisú rè ngalè Mèlikìsèdékè nda ni tà tá kàdrì ngíni ya dhi ká! Ndìndì àma ki tábhí Abàràrà ni tàndì fè tá ngá títi í dré tá adolé àdzú lésè dhi ki díme akódhi dré. ⁵ Mósè ni tátrítrí kúlí adrè leá dhi, Léví ànzi bhàle adrélè kòwánà i ró dhi ì kàdrè àyi ki adrúpi Ìsèrèlè ànzi ró dhi ki ngá títi dhi ki díme lokó àyi drígàsè, tágba àyi nda ì dré kpà adrézó Abàràrà ni ànzi 'i dhi. ⁶ Di, tágba Mèlikìsèdékè nda dré angázó Léví ni sùrú lésè ko dhi, kisú tá ína Abàràrà ni díme akódhi drígàsè. Gò dré tà tani bhàzo dhya Giká ni lazikúlí ki kisúlépi nda dri. ⁷ Ngóro mà dré nìle be dhi tíni dhi, dhya adrélèpi tà tani bha dhi kàdrì, dhya adrézó tà tani bha driá dhi ni lavú.

⁸ Léví ànzi adrèbhá díme kisú nda i àyikya móndí adrèbhá dràle dràdrà dhi 'i. Di, Mèlikìsèdékè díme kisúlépi nda ína dhya Giká ni Kúlí dré adrézó tàá dhi, akódhi lídrì íbe kóná vèsè kólyá dhi 'i. ⁹ A ni kítswá ndìndì tàá dhi, Léví ànzi adrèbhá díme kisú nda ì fè tá àyi ki tàndì ki díme Mèlikìsèdékè dré àyi ki tábhí Abàràrà ni láti 'àsè. ¹⁰ Tàko ko, lókyá Mèlikìsèdékè dré tá Abàràrà ni díme kisúzó dhi sè dhi, Léví tá rè dhu àyi tábhí Abàràrà ni rúbhá na be.

Yésu kòwánà kàdrì 'i Mèlikìsèdékè tíni

¹¹ Tátrítrí kúlí Giká dré tá fèle Ìsèrèlè ànzi i dré dhi adrè àyi totó, tà Léví ànzi adrèbhá kòwánà i ró dhi ì dré adrélè 'òle dhi i dri. Di kòwánà nda ì kòkítswá tá tà 'o kítswálé títi Giká mìlèsè 'í dhi, lè tá akódhi kògò dhya àzya bha adrélè kòwánà ro ngóro Mèlikìsèdékè tíni, di ngóro kòwánà angábhá Arónà ni sùrú lésè dhi i tíni ko dhi àdho tà sè? ¹² Tàko ko, à kòladzá kòwánà ki tà dhi, adrè kpà leá dhi, à kòladzá tátrítrí kúlí. ¹³ Ama ki Mírì mà dré adrézó tà kòdhi ki ta dhi angá tá ína sùrú twá lésè. Dhya àlo sùrú nda lésè dhi 'o tá àzì àlètàrì làga kòwánà ro tàdzí ko. ¹⁴ Angyá ko, mà nì tàle dhi, àma ki Mírì nda angá tá Yúdà ni sùrú lésè dhi be. Mósè tà tá tà àlo sùrú nda ni tà dri ko, dré tá adrèrà'a kòwánà ki tà ta dhi 'á.

¹⁵ Tà mà dré adrélè tàle kòdhi ì atsa véle ngádra 'á tà kònìdhi sè: Kòwánà àzya làsú be Mèlikìsèdékè tíni dhi apfò dre. ¹⁶ Akódhi nda atsa kòwánà ro, ngóro tòlí dré adrélè tàle móndí ki sùrú kómvo ki tà sè dhi tíni ko. Be ró dhi, atsa ína kòwánà ro, dré adrélè rìnyí íbe adrézó lídrì ro kóná vèsè kólyá dhi sè. ¹⁷ Tàko ko, Giká ni Kúlí adrè tàá dhi:

«Mì kòwánà 'i kóná vèsè kólyá, ngóro Mèlikìsèdékè tíni.»‡

¹⁸ Di Giká bhà tá tòlí àku dhi gàrà dri, tòlí nda dré tá adrélè rìnyí àko ìndì tà àko dhi sè. ¹⁹ Angyá ko, Mósè ni tátrítrí kúlí kítswá tá ína tà àlo 'o kítswálé títi bwà ko. Di, nyànomvá dhi, Giká bhà tà dóro tà àku nda ni lavúlépi, mà dré adrézó mì bha ásà dhi dre gò, mà dré adrézó àma ki kisí ànyi akódhi làga tà nda sè.

* **7:2** 7:2 «Dímè» kònìdhi, dhya ki ngá títi adrélè kisúlé, lanzílé 'a be mudrí dhi ki àlo adrélè fèle Giká dré dhi 'i. † **7:2** 7:2 A kònò Kìdhoma 14:17-21. ‡ **7:17** 7:17 A kònò Longó i 110:4.

20 Kòdhi íbe dhi, Giká sì kpà mònndrà tà nda ni bhàzo. Mòndí àruka ì atsá tá kòwánà ì ró mònndrà àko. 21 Di, Giká bhà ína Yésu atsálé kòwánà ro mònndrà sè, tàzoá drá dhi:

«Mírì sì tá mònndrà, ìndì kitswá áyi kúlí ladzá ko:

<Mi, kòwánà 'i kóná vèsè kólyá.»§

22 Di ásà dhi, Yésu atsá ína dhya adrélépi tà dóro lavulé Giká dré bhàle ru yìzo mòndí íbe dhi ni 'o adrélé ru totó tātā dhi ró.

23 Tátrítrí kúlí zàle dhi, mòndí bí dhi ì atsá tá kòwánà ì ró, dràdrà dré tá adrélé àyi ki àzì kíkí dhi sè. 24 Di, Yésu adré ína àzì 'o kòwánà ro kóná vèsè kólyá, dré adrélé lídrì íbe kóná vèsè kólyá dhi sè. 25 Di ásà dhi, akódhi ni kitswá mómnyá adrèbhá alìle Giká vélé í sè dhi ki tidrí kitswálé títi, í dré adrélé ngbú lídrì íbe adrézó tà zi Giká tí àyi dré dhi sè.

26 Di Yésu nda, kòwánà kàdrì kitswálépi títi àma sè dhi 'i. Angyá ko, akódhi lólo, tà àko í rú, ìndì tàkonzì àko. Giká bhà kpà akódhi twá tàkonzìbhá ì rúsè gò, akódhi ni tingázó zá kuru bhù ki lavú. 27 Di, akódhi adré ína tà 'o ngóro kòwánà kàdrì àruka kya tíni ko. Tàko ko, kitú àlo àlo títi ì sè dhi, àyi nda ì adré mòbòmà fe àyi ki tàndi ki tàkonzì ki tà sè 'íká, gò ì dré kpà adrézó fèá mòndí ki tàkonzì ki tà sè ndò. Di, akódhi fè ína ì mòbòmà ro ngbà 'í vèsè àlo mòndí ki tàkonzì ki tà sè dre. 28 Tátrítrí kúlí adré mòndí adrèbhá tà íbe yàya dhi ki bha adrélé kòwánà kàdrì ì ró. Di, mònndrà Giká dré sìle tátrítrí kúlí nda ni fèma àmvolésè dhi, bhà ína Giká ni Mvágó adrélé kòwánà kàdrì kitswálépi títi dhi ró, adrélé kóná vèsè kólyá.

8

Yésu, kòwánà kàdrì tà tídhí Giká dré bhàle ru yìzo mòndí íbe dhi ni tà sè dhi 'i

1 Tà kàdrì mà dré adrélé tàle dhi, tà kònìdhi 'i: Ama kòwánà kàdrì làsú be kònìni nda íbe. Akódhi nda lírì adrélé Giká múrúngú dhi ni lírìrà òpì àdhya ni driágó lésè bhù na. 2 Kònàle dhi, adré Giká ni tà 'o àrà lólo adrézó akódhi ni líndrì bha lána dhi na. Arà nda, tàbèrènakolò tàndi Mírì dré ledélé nì, mòndí ì dré ledélé ko dhi 'i.

3 Kòwánà kàdrì títi adrélé bhàle dhi ì, à adré àyi ki bha adrélé ngá fe ìndì mòbòmà fe Giká dré. Adré di leá dhi, àma ki kòwánà kàdrì kàdré kpà ngá íbe fèle Giká dré. 4 Kònò akódhi nda kàdré tá kònwa bvò dri dhi, kitswá tá ndìndì adrélé kòwánà ro ko. Tàko ko, kòwánà adrèbhá ngá fe Giká dré ngóro tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi tíni dhi ì be. 5 Ayi nda ì adré àyi ki àzì 'o kòwánà ì ró ngá líndrì adrèbhá ngá tàndi bhù na dhi ki tadhá dhi ì sè. Asà dhi, lókyá Mósè dré tá adrérà'a 'òle tàbèrènakolò ledé dhi 'á dhi, Giká lazí tá tà akódhi dri, tàzoá dhi: «Mí kònò dóro, mí kòledéro ngá títi dhi ì làsú be ngóro má dré tadhále mí dré kóngó drìna dhi tíni.»* 6 Di, nyànomvá dhi, àzì Yésu dré kiséle kòwánà àdhya ró dhi ína kàdrì àyikya ki lavú byá. Tàko ko, akódhi adré àyi totó tà 'o mòndí ki kòfalé 'á Giká be, tà tídhí Giká dré bhàle ru yìzo àyi íbe dhi ni tà sè. Tà tídhí ru yìzo nda kpà kàdrì, tà àku ru yìzo dhi ni lavú. Kòdhi íbe dhi, lazikúlí tà tídhí ru yìzo nda dré adrézó àyi totó driá dhi ì kókpà kàdrì, lazikúlí àku dhi ki lavú.

7 Kònò tà àku Giká dré tá bhàle ru yìzo mòndí íbe nda kàdré tá dóro kitswálé títi dhi, tà adrézó àzya ni ni bha àrà ni 'á dhi ni tá adré yókódhó.

8 Di, Giká kiséle tá ína tà kònzi àyi mómnyá ì véna gò, tàzoá dhi:

§ 7:21 7:21 A kònò Longó ì 110:4. * 8:5 8:5 A kònò Pfòma 25:40.

«Mírì tà dhi: Mì yi rè ká! Lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi,
 má ni tà tídhí ru yìzo tódhyá Ìsèrélè ànzì íbe, ìndì Yúdà ànzì íbe dhi ni bha.
 9 Tà tídhí ru yìzo nda kitswá adrélé ngóro tà àku má dré tá bhàle ru yìzo
 àyi kì tábhí íbe dhi tíni ko.

Lókyá nda kònàdhi sè dhi, má ru tá àyi kì drígá gò, àyi kì adrìzo apfòle
 Ezèpètò lésè.

Di, ì ka'ì tá àyikya tà má dré bhàle ru yìzo àyi íbe nda ni lebèle ko.

Gò má dré gòzo véle àyi kì tà kisù ko.

10 Di, Mírì tà dhi: Lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi,
 tà tídhí má dré dra bhàle ru yìzo tódhyá Ìsèrélè ànzì íbe nda, tà kònìdhi 'i:
 Má ni áma tátírítrí kúlí bha àyi drìna,
 kúlí nda kì tisìzo àyi kì togó na.

Má ni mána adrè àyi kì Gìká ro,
 ìndì ì ni àyikya adrè áma mónnyá ì ró.

11 Dhya àlo kitswá gòle áyi àzuya 'i yà, kó ngalè áyi adrúpi 'i yà dhi ni tadhá,
 tàzoá dhi <Mí kònì Mírì> dhi ko.

Tàko ko, àyi nda kì títi áma ni,
 kidhólé móndí tàko lavulé àyi kòfalé dhi rú, tsàle móndí kàdrì lavulé dhi
 rú.

12 Angyá ko, má ni àyi kì tà kònzi kì tri.

Má kitswá gòle véle àyi kì tàkònzì kì tà kisù ko.»†

13 Di Gìká dré tà ru yìzo nda kòdhi ni zìle «tídhí ro» dhi sè dhi, kòdhi adrè
 tadhá dhi, akódhi bhà tà àku ru yìzo nda gàrà dri dre. Tà bhàle gàrà dri
 adrélépi kpà agàle dhi, adrè 'òle tavìle.

9

Tòlì àku adrézó Gìká ni lindrì bha ásà dhi ì

1 Tà àku Gìká dré tá bhàle ru yìzo Ìsèrélè ànzì íbe nda tá tòlì adrézó Gìká
 ni lindrì bha ásà dhi íbe, túmání àrà lólo bvò dri adrézó akódhi ni lindrì
 bha lána dhi be. 2 Di à ledé tá tàbèrènakòlò, 'a ni ni lakízó 'a be rì. A zi
 tá 'a ni ni àlo kìle nda ni rú «Àrà lólo dhi». Àrà nda léna dhi, à bhà tá
 ngá adrézó àtsí tosó sílá dhi, mísá àlo dhi, ìndì mápà fèle Gìká dré dhi íbe.

3 Kítá 'ìle tàbèrènakòlò nda ni 'a lakízó dhi àmvolésè dhi, 'a ni ni rì rú zìle
 «Àrà lólo lavulé dhi» tá be. 4 Àrà nda léna dhi, à bhà tá àlètàrì ledélé órò sè
 adrézó béndélé za Gìká dré dríá dhi, ìndì kpúkúbhú rúbhá ni ni ndryàzo
 títi órò sè, tà Gìká dré tá bhàle ru yìzo móndí íbe nda àdhya be. Kpúkúbhú
 nda léna dhi, à bhà tá lìdrì ledélé órò sè mánnà íbe í léna dhi, kùtù fa
 Arónà àdhya bí àlú ì dré topfòzo dríá dhi, ìndì kírà tátírítrí kúlí tisìzo àyi
 dri, adrèbhá tà Gìká dré tá bhàle ru yìzo móndí íbe nda ni tà tadhá dhi
 íbe. 5 Kpúkúbhú nda drìle dhi, à bhà tá kèrùbímà adrèbhá Gìká ni adrema
 mìlanzilanzì ro dhi ni tadhá dhi ì. Kèrùbímà nda kì kupfú ì zàle dhi, àrà
 adrézó móndí kì tàkònzì tri dhi tá be. Di, nyànomvá dhi, mà kitswá tà nda
 kòdhi kì àndu ngi mìbhalé tí bwà ko.

6 A kòtobhà ngá títi nda ì tàbèrènakòlò nda léna kònìni dre dhi, kòwánà
 ì adrè tá fìle kítú àlo àlo títi ì sè 'a ni ni àlo kìle nda léna, adrélé àyi kì àzì
 'o. 7 Di, kàdré ína 'a ni ni rì kìle nda ni tà sè dhi, kòwánà kì kàdrì adrè tá
 ngbà 'í fìle lána dhi nì. Adrè tá ngbà 'í fìle lána vèsè àlo kóná àlo sè. Adrè
 tá ngbú fìle kàrí be, adrélé fèà Gìká dré áyi tàndi ni tàkònzì kì tà sè, ìndì
 móndí kì tàkònzì ì dré tá 'òle tà nìma ko na dhi kì tà sè. 8 Kòdhi Tirí Lólo
 adrè tá tadhá dhi, à nzì tá látì adrézó fìle Àrà lólo lavulé nda léna dhi rè

† 8:12 8:12 A kònò Yèrèmíyà 31:31-34.

ko, tàbèrènákolò ni àlo nda dré tá rè dhu adrérà'a be dhi 'á. ⁹ Kòdhi adré lókyá ándrò kònìdhi ni tà tadhá. Adré tadhá dhi, ngá kòwánà ì dré adrélé fèle mòbòmà ìbe Gìká dré dhi ì kitswá mómnyá adrèbhá lèsámbo nda ki 'o dhi ki togó temvé kitswálé tíí dhi bwà ko. ¹⁰ Angyá ko, ngá ì dré adrélé fèle Gìká dré nda ì ngbà 'í mányàngá ì ngá mvùle dhi ìbe dhi 'i. Tà ì dré adrélé 'òle nda ì ngbà 'í tà twátwa adrézó mómnyá ki rúbhá ki temvé dhi 'i. A adré tòlí nda ki 'o kònìni, tsàle lókyá Gìká dré tà tídhí dhi ni bhàrà'a dhi 'á.

Krìsto ni kàrí kitswá mómnyá ki togó ki temvé kitswálé tíí

¹¹ Dì, nyànomvá dhi, Krìsto apfò kòwánà kàdrì ro tà dóro atsábhá dhi ki tà sè dre. Fì kpà tàbèrènákolò kàdrì kitswálépi tíí àlo ni ni lavú dhi léna dre. Tàbèrènákolò nda, tàbèrènákolò bvò kòndi àdhya mómnyá ì dré ledélé àyi ki drígá sè dhi 'i ko. Be ró dhi, tàbèrènákolò nda, tàbèrènákolò bhù àdhya 'i. ¹² Akódhi fì lána ndrìàgo ki kàrí tiàgo kya be fèle dhi sè ko. Be ró dhi, fì ína ngbà 'í vèsè àlo Arà lólo lavúlé dhi léna àyi tàndi ni kàrí sè, kitswálé àma ki apá tàkonzì ni rinyí lésè kóná vèsè kólyá. ¹³ Tátrítrí kúlí zàle dhi, à adré ndrìàgo ki kàrí tiàgo kya be dhi ni adó tíkàrá zàle dhi ni tópfó be, ligìle mómnyá adrèbhá ndì ró àyi ki tàkonzì sè dhi ì drìsè, kitswázó àyi ki rúbhá ki temvé, àyi ki 'òzo atsálé lólo Gìká dré. ¹⁴ Kàdré kònìni dhi, Krìsto ni kàrí adré dhi véle àma ki togó ki temvé tà mà dré 'òle adrèbhá tá àma ki dri lile dràdrà kisé dhi ì lésè, mà kàdréró Gìká adrélépi lídrì ro dhi ni tà 'o be dhi bvò! Tàko ko, Tirí Lólo adrélépi kóná vèsè kólyá dhi ni rinyí sè dhi, Krìsto fè àyi tàndi mòbòmà kitswálépi tíí dhi ró Gìká dré àma ki tàkonzì ki tà sè.

¹⁵ Àsà dhi, Krìsto nda dhya adrélépi àyi totó tà 'o mómnyá ki kòfalé 'á Gìká be, tà tídhí Gìká dré bhàle ru yìzo àyi ìbe dhi ni tà sè dhi 'i, mómnyá Gìká dré azilé dhi ì kòkisúró tà dré lazilé àyi dré tàyilé ro dhi, adrézó ába kóná vèsè kólyá. Tàko ko, Krìsto drà àyi ki apá àyi ki tàkonzì ì dré tá 'òle tà àku ru yìzo dhi zàle dhi ì lésè dre.

¹⁶ Kàdré wárágá tísìle tàyilé ngá ki tà sè dhi ni tà sè dhi, adré leá dhi, à kòtadhá rè zyà dhya wárágá nda ni tísìlepi dhi drà dre káyà dhi 'íká.

¹⁷ Tàko ko, à kitswá tà 'o wárágá nda sè bwà ko, dhya nda dré rè dhu adrérà'a lídrì ìbe dhi 'á. A ni ngbà 'í kitswá tà 'o àsà dhya nda ni dràma àmvolésè. ¹⁸ Tà nda sè dhi, Gìká bhà tá ndìndì tà àku ru yìzo mómnyá ìbe dhi kàrí sè. ¹⁹ Angyá ko, Mósè kòlongó tà tíí tátrítrí kúlí dré tá adrélé tàle à kò'o dhi ì mómnyá tíí ì dré dre dhi, dré tiàgo ki kàrí ndrìàgo kya be dhi ni adózó amulé yì be gò, ligìzoá búkù tátrítrí kúlí nda àdhya dri, ìndì mómnyá tíí nda ì drìsè, fanzí rú zìle ìsópè dhi sè, ìndì kítá ká dhi sè. ²⁰ Gò dré tàzoá dhi: «Kònìdhi, kàrí tà Gìká dré bhàle ru yìzo àmi ìbe dhi àdhya 'i.»* ²¹ Dì dré kpà kàrí nda ni adózó ligìle tàbèrènákolò dri, ìndì ngá tíí adrézó Gìká ni líndrì bha àsà dhi ì drìsè. ²² Tà bàti ró dhi, tátrítrí kúlí adré leá dhi, à kàdré ànyíànyí ngá tíí dhi ki temvé kàrí sè. Angyá ko, kàrí kòkutú ko dhi, Gìká kitswá mómnyá ki tàkonzì tri ko.

²³ Dì adré tá leá dhi, à kàdré ngá líndrì adrèbhá ngá tàndi bhù na dhi ki tadhá nda kòdhi ki temvé kònìni. Adré dhi leá dhi, à kàdré ngá tàndi bhù àdhya ki temvé mòbòmà dóro mòbòmà nda ki lavúbhá dhi ì sè.

²⁴ Tàko ko, Krìsto fì tá àrà lólo ledélé mómnyá ki drígá sè, adrélépi tá ngá líndrì ngá tàndi bhù na dhi àdhya ró dhi léna ko. Be ró dhi, fì ína bhù ni tàndi na gò, pfòle adrélé Gìká kandrà àma ki tà sè. ²⁵ Fì tá kpà bhù na

* 9:20 9:20 A kònò Pfòma 24:8.

kitswálé áyi fe mòbòmà ro vèsè be bǐ, ngóro kòwánà ki kàdrì dré adrélé fìle Arà lólo layúlé dhi léna kóná àlo àlo tíí i sè kà'wá ki kàrí sè dhi tíí ko. ²⁶ Kònò Krísto kàdré tá 'òá kònìni dhi, a ni tá leá dhi, kàdré kizà nya vèsè be bǐ kidhólé bvò ni bhàma lésè. Di, nyànomvá, lókyá kùdù kònìdhi sè dhi, Krísto apfò ngbà 'í vèsè àlo áyi fe mòbòmà ro, kitswálé tàkonzì ki tà 'o akílé dhi dre. ²⁷ Adré leá dhi, móndí àlo àlo tíí dhi i kòdrà vèsè àlo gò, àmvolásà dhi, Gìká kòtáro àyi ki tàbvó. ²⁸ Kókpà kòdhi tíí, Krísto fè i dràle mòbòmà ro vèsè àlo, kitswálé móndí zyandre dhi ki tàkonzì ki tingá. A ni kpà go apfòle vèsè ni rǐ sè. Di, a ni go apfòle kitswálé tàkonzì tingá dhi bvó ko. Be ró dhi, a ni go apfòle kitswálé lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni fe móndyá adrèbhá áyi letè dhi i dré.

10

Krísto fè i dràle mòbòmà ro ngbà 'í vèsè àlo

¹ Tà Mósè ni tátírítrí kúlí dré adrélé tàle dhi i ngbà 'í tà dóro adrèbhá alìle dhi ki líndrì 'i, tà dóro tàndì nda 'i ko. Àsà dhi, tágba à kàdré mòbòmà fe Gìká dré kóná àlo àlo tíí i sè landè àko ró yà dhi, tátírítrí kúlí nda kitswá tàdzí móndyá adrèbhá àyi ki kisí Gìká kandrá dhi ki 'o kitswálé tíí ko. ² Kònò kòkitswá tá móndyá adrèbhá lèsámbo 'o nda ki togó temvé kitswálé tíí 'í dhi, i kitswá tá gòle véle àyi ki tàkonzì kisù ko gò, à dré mòbòmà fèma àyi ki tà sè dhi ni tayízó. ³ Tà bàti ró dhi, mòbòmà adrélé fèle kóná àlo àlo tíí i sè nda i adrè móndyá nda ki tàkonzì 'o agálé àyi léna dhi ni. ⁴ Angyá ko, tiàgo ki kàrí ndrìago kya be dhi kitswá tàdzí tàkonzì tingá ko.

⁵ Di àsà dhi, Krísto dré tá adrèrà'a 'òle alìle bvò kònìdhi lé dhi 'á dhi, tà tà Gìká dré dhi:
«Mí lè tá mòbòmà i ìndì ngá adrélé fèle mòbòmà ro mí dré dhi íbe kòdhya ko.

Di, mí ledé mína rúbhá má dré kitswálé fèle dhi kòdhya.

⁶ Mí ka'í tá kà'wá adrélé zàle dhi i, ìndì mòbòmà adrélé fèle tàkonzì ki tà sè dhi íbe kòdhya ko.

⁷ Di má dré tàzoá dhi: «Á! Gìká, ma kònìdhi.

Má alì tà mí dré adrélé lèle má kò'o dhi ni 'o, ngóro tisìle áma tà sè ámi búkù pàle dhi léna dhi tíí.»*

⁸ Di Krísto nda tà tá rè zyà dhi: «Mí lè tá mòbòmà i, ngá adrélé fèle dhi i, kà'wá adrélé zàle dhi i, ìndì mòbòmà adrélé fèle tàkonzì ki tà sè dhi íbe kòdhya ko. Mí ka'í tá kpà ngá nda i ko.» Tà tá kònìni, tágba tátírítrí kúlí dré adrézó leá dhi, à kàdré ngá nda ki fe Gìká dré dhi. ⁹ Gò dré tàzoá dhi: «Ma kònìdhi. Má alì tà mí dré adrélé lèle má kò'o dhi ni 'o.» Àsà dhi, bhà tá tà àku nda gàrà dri, tà tídhí nda ni bhàzo àrà ni 'á. ¹⁰ Di Yésu Krísto dré tà Gìká dré tá lèle í kò'o dhi ni 'òle dhi sè dhi, Gìká 'o àma atsálé lólo í kandrá, Krísto ni rúbhá fèle ngbà 'í vèsè àlo mòbòmà ro àma ki tà sè dhi sè.

¹¹ Tátírítrí kúlí zàle dhi, kòwánà tíí dhi i adrè ngbú adrélé àyi ki àzì 'o kítú àlo àlo tíí i sè, adrézó mòbòmà fe landè àko ró, tágba mòbòmà nda i dré kitswázó tàdzí móndí ki tàkonzì tingá ko dhi. ¹² Di, Krísto fè ína i ngóro mòbòmà àlo kwákwá fèle tàkonzì ki tà sè kitswálépi lókyá tíí i sè dhi ró gò, dré lirízó Gìká ni dríagó lésè. ¹³ Kidhólé lókyá nda sè dhi, adrè lókyá Gìká dré dra áyi kàribhá ki bhàzo adrélé áyi pá zàle dhi ni letè. ¹⁴ Tàko ko, mòbòmà àlo kwákwá nda sè dhi, 'o móndyá Gìká dré bhàle twá adrélé ína ró dhi i kitswálé tíí kóná vèsè kólyá.

* 10:7 10:7 A kònò Longó i 40:7-9.

15 Tírí Lólo adré kpà tà nda ki longó kòdhya. Angyá ko, tà tá rè zyà dhi:
16 «Mírì tà dhi: Lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, tà tídhí má dré dra bhàle
ru yìzo tódhyá àyi íbe dhi, tà kònìdhi 'i:

Má ni áma tátírí kúlí bha àyi ki togó na, kúlí nda ki tisìzo àyi drìna.»†

17 Gò tàá dhi:

«Má kitswá gòle véle àyi ki tàkonzì ki tà kisù, tà kònzì ì dré 'òle dhi íbe
ko.»‡

18 Dì Gíká kòtrì mómí ki tàkonzì ì kònìni dhi, adré dì lèá dhi, à kògò véle
mòbòmà fe tàkonzì nda ki tà sè ko.

Ama ki kisima ànyi Gíká làga dhi

19 Dì áma adrúpi ì, mà dré adrélé Yésu ni tà ka'í bàti dhi sè dhi, mà kitswá
adréle file Arà lólo lavulé dhi léna akódhi ni kàrí sè. 20 Mà adré file lána
látì tídhí lídrì ro dré nzìle àma dré kitswázó lavulé kítá 'ìle dhi 'ásè dhi 'ásè.
Kítá 'ìle nda, akódhi ni rúbhá 'i. 21 Dì ásà dhi, mà dré adrélé kòwánà kàdrì
adrélepi Gíká ni dzó drìle dhi íbe dhi sè dhi, 22 mà kàdré àma ki kisí ànyi
Gíká làga togó dóro adrélepi akódhi ni ka'í bàti dhi sè. Tàko ko, akódhi
temvé àma ki togó, àma ki tàkonzì nìni tingázó dre. Dzì kpà àma ki rúbhá
yì tsèrèlè dhi sè dre. 23 Mà kàdré kpà tròle gígí ro tà mà dré adrézó mǐ bha
ásà, adrézó kpà longóá dhi rú. Tàko ko, Gíká tà nda ni lazìlepi dhi kitswá
adréle ka'ìle togó wǎyi sè. 24 Mà kàdré kpà àma ki adrúpi ki tà kisù, adrézó
ru kodzó àma kòfalésè, mà kàdréro tà dóro 'o lèle sè. 25 Mà kòtayí adrema
ru kimó àma ki adrúpi íbe dhi ngóro mómí àruka kya tíni ko. Be ró dhi,
mà kàdré ru timbà àma kòfalésè àma ki tà ka'ika'í na. Mà kàdré véle 'òá
adrézó ìle ába drìdrì, mà dré adrerà'a kítú Mírì dré dra agózo dhi ni no
atsàrà'a ànyi dhi 'á.

26 Dì, mà kògò adréle tàkonzì 'o ìze sè mà dré tà bàti kisúzó nìle dhi
àmvolésè dhi, mòbòmà kitswálepi tàkonzì nda ki tingá dhi ni adré véle
yókódhó. 27 Mà kàdré 'òá kònìni dhi, tayí ngbà 'í tirì àma dré, mà dré
adrerà'a Gíká ni tàbvó tàma letè, túmánì átsí kàdrì dra akódhi ni kàribhá
ki zàlepi véle dhi be dhi 'á. 28 Tàko ko, dhya àlo kògà Mósè ni tátírí kúlí
'òle gò, mómí rǐ yà, kó ngalè na yà tà nda ni nobhá mǐ sè dhi ì dré akódhi
ni asíkìzo dhi, à adré akódhi nda ni 'o dràle, kizà ni ni bha àko ró. 29 Kàdré
kònìni dhi, mǐ adré kisúá dhi, à ni dì véle tà ño dhya adrélepi Gíká ni Mvá
ni ayízè, adrélepi kàrí tà Gíká dré bhàle ru yìzo dhi àdhya àyi 'òlepi atsálé
lólo dhi ni no ngá tàko ró, ìndì adrélepi Tírí Gíká dré fèle àyi togó tani sè
dhi ni lodhá dhi dri ngíni? 30 Angyá ko, mà nǐ dhya tà kòni ki tàlepi dhi
be: «Má ni mómí ki tà kònzì ki vúdri logó àyi dré dhi ma. Má ni tà logó
àyi dré tà ì dré 'òle dhi ì tí dhi ma.» Akódhi nda tà kpà dhi: «Mírì ni àyi
mómí ki tàbvó ta.»§ 31 Dhèle Gíká lídrì ro dhi drígá dhi, tà adrélepi tirì
fe gàle dhya léna dhi 'i!

32 Mǐ kisù rè lókyá mǐ dré tá Gíká ni ngádra kisúzó ngá kazá àmi ki togó
na dhi ká! Lókyá nda sè dhi, tágba mǐ dré tá adrézó kizà nya dhi, mǐ adré
tà àmi ki togó tsi àdzú kàdrì dhi na. 33 Lókyá àruka ì sè dhi, à adré tá àmi
ki lodhá, adrézó àmi ki mǐ pfo mómíyá títi ì kandrà. Lókyá àruka ì sè dhi,
mǐ adré tá àmi ki totó tātā mómí adrébhá kizà nya kònìni dhi làga. 34 Mǐ
adré tá kizà do àmi ki togó na mómí 'ìle bǎdzó na dhi ki tà sè. A kàdré àmi
ki ngá topá dhi, mǐ adré tá tà nda ni ka'í dóro, adrézó lenzélé ásà. Tàko ko,
mǐ nǐ tá tàle dhi, àmi tá àmikya tà dóro ngá nda ki lavúbhá dhi íbe, ìndì tà
nda ì kitswá akíle bwà ko dhi be.

† 10:16 10:16 A kònò Yèrémíyà 31:33. ‡ 10:17 10:17 A kònò Yèrémíyà 31:34. § 10:30 10:30 A
kònò Dùtèrónómè 32:35-36.

³⁵ Di ása dhi, mì kòbhe tà mì dré ka'ile bàti dhi ko. Angyá ko, mì ni làgí múrúngú kisú ása. ³⁶ Adré di làá dhi, mì kàdré togó tsi, adrézó tà Giká dré adrélé lèlè mì kò'o dhi ki 'o, mì kòkisúró tà dré lazilé dhi be dhi bvó.

³⁷ Tàko ko, ngóró Giká ni Kúlí dré adrélé tàlè dhi tìni:

«Tayí ngbà 'í lókyá tsà,

dhya adrélépi alìlè dhi dré alìzo. Kitswá ína g'ìlè ko.

³⁸ Dhya adrélépi gyägya má mìlèsè dhi ni adré lídrì íbe áyi tà ka'ika'í sè.

Di, kògò ína bvólé ro dhi, áma togó kitswá kinílé akódhi ni tà sè ko.»*

³⁹ Ama ró dhi, àma móndí adrèbhá gòlè bvólé ro kitswálé dràdrà kisú dhi 'i ko. Be ró dhi, àma àmakya móndí adrèbhá Giká ni ka'í gò adrézó adrélè dhi 'i.

11

Tà ka'ika'í

¹ Dhya adrélépi tà ka'ika'í íbe bàti dhi adré ka'íá tàlè dhi, í ni dra tà í dré adrézó mì bha ása dhi ki kisú káyà dhi. Adré kpà n'íá tàlè dhi, tà í dré kitswálé nòlè mì sè ko dhi ki dra ru 'o káyà dhi be. ² Atú dhi, àma ki tábhi ì ka'í tá Giká kònìni gò, akódhi dré àyi ki tà bhàzo kuru ása.

³ Tà ka'ika'í sè dhi, mà n'í tàlè dhi, Giká bhà bhù ì bvò be áyi kúlí sè dhi be. Di ngá adrélé nòlè mì sè dhi ì apfò ngá adrélé nòlè mì sè ko dhi ì lésè.

⁴ Tà ka'ika'í sè dhi, Abélè fè tá Giká dré mòbòmà dóro dhi Kàyínà àdhyà ni lavú. Akódhi ni tà ka'ika'í nda sè dhi, Giká ka'í ngá dré fèlè nda ì gò, akódhi ni tà bhàzo kuru, akódhi ni zìzo móndí gyägya dhi ró. Di tà ka'ika'í nda sè dhi, Abélè adrè rè dhu tà ta àma dré, tágba dré dràzo dhi.

⁵ Tà ka'ika'í sè dhi, Giká do tá Ènókà í véna, kòdràró ko dhi bvó. Di à dré gòzo vélé akódhi ni kisú ko, Giká dré tá akódhi ni dòlè í véna dhi sè. Angyá ko, Giká ni Kúlí adrè tàá dhi, drìdrì Ènókà nda ni dòzo dhi kandrá dhi, akódhi ni tà 'o tá Giká ni togó kinílé. ⁶ Di, tà ka'ika'í àko dhi, dhya àlo kitswá ína Giká ni togó 'o kinílé bwà ko. Tàko ko, lè dhya ángùdhi adrélépi áyi kisí ànyi Giká làga dhi kàdré ka'íá dhi, akódhi be, ìndì adrè làgí múrúngú fe móndyá títi adrèbhá áyi nda togó wäyi sè dhi ì dré káyà dhi.

⁷ Tà ka'ika'í sè dhi, Giká dré tá tà lazízo Nówè dri tà kitswálé nòlè rè ko dhi ki tà sè dhi, Nówè ka'í tá Giká ni kúlí nda 'òlè gò, bwátù kàdrì dhi ni ledézó kitswázó áyi sùrú tidrí. Di ása dhi, bhà tá tà móndyá bvò àdhyà ì dri gò, dré atsázó gyägya Giká mìlèsè áyi tà ka'ika'í nda sè.

⁸ Tà ka'ika'í sè dhi, Giká dré tá Abàràrà ni zìzo lèlè bvò dré kitswálé kisulé tàylé ro dhi na dhi, Abàràrà ka'í tá Giká ni kúlí nda 'òlè gò, dré lèzo, tágba dré tá nìzoá ngalè í adrè tá lèlè ángolé ya dhi ko dhi. ⁹ Akódhi ni tà ka'ika'í nda sè dhi, dré bhà mòzo adrézó móndí twá ro bvò Giká dré tá lazilé í dré nda na. Gò dré adrézó wémà ì zàlè, ngóró Ísákà ì Yàkòbhò be tà lazilé nda ni kisúbhá tàylé ro dhi ì dré kpà 'òlè dhi tìni. ¹⁰ Tàko ko, adrè tá bhàandre Giká dré tá tà ni ni kisùzo drìdrì gò, sizoá pá íbe tätà dhi ni letè.

¹¹ Tà ka'ika'í sè dhi, Abàràrà nda kisú tá rìnyí mvá tìzo, tágba akódhi ni kóná dré tá lavúzó, ìndì Sàrà ni tàndì dré tá adrézó kòndó ro dhi. Angyá ko, nò tá Giká tà nda ni lazilépi í dré dhi ngóro dhya í dré kitswálé ka'ile togó wäyi sè dhi ró. ¹² Di ása dhi, agó àlo adrélépi tá ànyi dràdrà mìlè nda lésè dhi, ànzì ì dré topfòzo lizólé zyandre ró, ngóro bhìbhínyà bhù mìbhalé 'a dhi ì tìni, ìndì sínyí yìandre mìlè kitswálé nàlè bwà ko dhi tìni.

* 10:38 10:38 A kònò Abàkúkà 2:3-4.

¹³ Mòndyá títi nda kòdhi ì adré tá atsilé tà ka'ika'i na, tsàle lókyá ì dré todràrà'a. I kisú tá tà Gíká dré lazilé dhi ì ko. Di, ì nò tá àyikya tà lazilé nda ì vwàvwà ro, tà nda ki ka'izo dóro. I ka'i tá kpà tàle dhi, àyi tá ngóro mómí twá bvò àyikya ró dhi àko dhi ì tíni. ¹⁴ Mòndyá adrébhá tà ta làsú be kònini dhi ì adré tadhá ngádra 'á dhi, ì adré bvò àzya nda adréle àyikya ró. ¹⁵ Kònò ì kàdré tá bvò ì dré tá tayíle dhi ni tà kisú dhi, ì ni tá kitswá láti kisú nzizo bvò nda na. ¹⁶ Di, ì adré tá àyikya bvò dóro lavulé dhi ni nda kisúle kòdhyà. Kòdhi adré tàá dhi, ì adré tá bvò bhù na dhi ni nda kòdhyà. Di ásà dhi, Gíká kanyò àko ì dré adréle áyi zi àyi ki Gíká ro dhi sè. Tàko ko, akódhi ledé bhàandre àyi dré dre.

¹⁷ Tà ka'ika'i sè dhi, Gíká dré tá Abàramà ni tabhizo dhi, Abàramà fè tá Ísákà mòbòmà ro akódhi dré. Di akódhi tà Gíká dré tá lazilé dhi ki kisúlepi nda adré tá 'òle áyi mváagó àlo kwákwá dhi ni fe dràle, ¹⁸ tágba Gíká dré tá tàzoá drá dhi «À ni ngbà 'í Ísákà ni ànzi ki zi ámi ànzi ì ró dhi kòdhyà» dhi.* ¹⁹ Abàramà adré tá ína kisúá dhi, tágba Ísákà kòdrà yà dhi, Gíká rinyí íbe kitswázó akódhi ni tingá dràdrà lésè. Di à ni kitswá tàá kúlí alaala sè dhi, Abàramà gò áyi mváagó nda ni kisú ngóro mómí tingále dràdrà lésè dhi tíni.

²⁰ Tà ka'ika'i sè dhi, Ísákà zi tá tà tani Gíká tí Yàkóbhò ì dri Èsáwù be tà adrébhá tá alìle dhi ki tà sè.

²¹ Tà ka'ika'i sè dhi, Yàkóbhò dré tá adrérà'a 'òle dràle dhi 'á dhi, zi tá tà tani Gíká tí Yòséfà ni ànzi àlo àlo títi dhi ì dri. Gò dré Gíká ni lindrì bhàzo, í dré tá adrérà'a áyi agò áyi kùtù fa dri dhi 'á.

²² Tà ka'ika'i sè dhi, Yòséfà dré tá adrérà'a ànyi dràdrà mìle dhi 'á dhi, longó tá Ísèrelè ànzi ki apfòma Ezèpètò lésè dhi ni tà gò, dré tà í dré tá lèle à kò'o áyi fà ni tà sè áyi dràma àmvolésè dhi ni tà lazizó.

²³ Tà ka'ika'i sè dhi, Mósè ni tibhá ì zù tá akódhi mbá na akódhi ni tìma àmvolésè. Tàko ko, ì nò tá dhi, mvámvá nda ni tà avé tò. I ro tá kpà ngá, ì dré tá ópí kàdrì ni kúlí gàle 'òle dhi sè ko.

²⁴ Tà ka'ika'i sè dhi, Mósè nda dré tá mbàzo atsálé kàdrì dhi, gà tá à kàdré áyi zi ópí kàdrì, Fàráwò ni zapi ni mvá ro dhi rè. ²⁵ Di kipè tá kizà nyàma túmání mómí Gíká àdhyà íbe dhi kòdhyà, lenzema tàkonzì ni tà sè lókyá tsà sè dhi ni àrà 'a. ²⁶ Akódhi mìlésè dhi, kanyò mvòle Krísto ni tà sè dhi tá dóro lavulé, ngá làgí be kàdrì Ezèpètò na dhi ki kisúle dhi rúsè. Angyá ko, adré tá mǐ bha làgí múrúngú í dré kitswále kisúle dhi dri. ²⁷ Akódhi ni tà ka'ika'i nda sè dhi, apfò tá Ezèpètò lésè ópí kàdrì ni togóaswa ni ro àko ró gò, dré áyi togó tsizo lizo ába drìdrì, dré tá adréle Gíká kitswále nòle mǐ sè bwà ko dhi ni no dhi sè. ²⁸ Tà ka'ika'i nda sè dhi, tà tá Ísèrelè ànzi ì dré dhi, ì kò'o gwányá Pásikà àdhyà, kàrí ligìzo dzóti fa ì rúsè, kitswále ángélo adrélepi dràdrà fe dhi kòtupfúró àyi ki ànziàgo kàyo ró dhi ì todràle ko dhi bvó.

²⁹ Tà ka'ika'i sè dhi, Ísèrelè ànzi ì zya tá yǎandre Kika, ngóro à dré adréle atsilé àrà fà ro dhi 'ásè dhi tíni. Di, Ezèpètò ì kòtabhì tà nda 'òle dre dhi, yǎandre nda dré anzizó àyi drìsè rùkù àyi ki tupfú todràle.

³⁰ Tà ka'ika'i sè dhi, Ísèrelè ànzi ì tatsí tá Yèríkò làgàsè kúrúkúró kítú nzi-drì-rì gò, bhàandre nda ni zèribà dré adàzo kǐni mi.

³¹ Tà ka'ika'i sè dhi, Rábà, tòkó zàràbhù ro dhi ka'i tá Ísèrelè ànzi mùle lùzu ró dhi ì dòle í véna gò, à dré akódhi ni pfùzo dràle túmání mómí ligíbhá Gíká rú dhi íbe ko.

* 11:18 11:18 A kònò Kìdhoma 21:12.

³² Di má ni go vélé tàá ngíni? Lókyá má dré kitswázó tà ta Gèdèyónà ni tà dri, Bàràkà ni tà dri, Sàmòsónà ni tà dri, Yèfétà ni tà dri, Dàwídi ni tà dri, Sàmùwélè ni tà dri, ìndì pròfétà ki tà dri dhi yó. ³³ Ayi nda ki tà ka'ika'ì sè dhi, ì bhu tá àdzú òpì ki lavúzó, ì 'o tá tà gyágya i, ì kisú tá tà Gìká dré tá lazilé dhi i, ì tabhó tá kàmì ki síbhálé i, ³⁴ ì kidrá tá àtsí adrélépi kòle rinyi ró dhi, ì lapá tá móndí ki sápi i sílèsè. Ayi tà íbe yàya dhi ì atsá tá rinyi ró. Í atsá tá àgo tòmbatòmba i ró àdzú na, àyi ki kàribhá angábhá bvò twá i lèsè dhi ki ladró. ³⁵ Tòkó ì gò tá àyi ki móndí tá dràbhá dhi ki kisú ngóro móndí tingalé dràdrà lèsè dhi i tìni.

Móndí àruka ì tayí tá àyi adrélé rúbhá 'òle aswálé gò, ì dré todràzo. Í gà tà à kàpá àyi dhi rè, ì kòngaró dràdrà 'àsè lídrì dóro lavúlé dhi ni kisú be dhi bvó. ³⁶ Arukabhá ni ì tayí tá àyi adrélé gùle, adrélé tswàle, adrélé 'ìle nyìrì sè, adrélé bhèle bádzó na. ³⁷ A lebhé tá àruka ni ì todràle kírà sè. A tìsì tá àruka ni ì 'a be rì. A tupfú tá àruka ni ì todràle sápi sè. Aruka ni ì tatsí tá lemerèbhá i ró kìnì kábilígyà kya ndrì íbe asólé àyi rú dhi íbe. Í tayí tá àyi adrélé mǐ pfòle, adrélé 'òle kònzì. ³⁸ Í tatsí tá duku i 'àsè ìndì kóngó i drìsè, adrélé àyi ki tuzù kírà gǒ i 'àsè, ìndì bhú kìnì zàle dhi i 'àsè. Tágba dré tá adrézó kònìni dhi, móndyá bvò kòndi àdhyà ì kitswá tá àyi nda ki lindrì sè ko!

³⁹ Móndyá títì nda kòdhi ki tà ka'ika'ì sè dhi, Gìká bhà tá àyi ki tà kuru. Di, ì kisú tá àyikya tà dré tá lazilé dhi ko. ⁴⁰ Tàko ko, Gìká bhà tá tà dóro lavúlé dhi zùle àma dré, kitswázó àma ki 'o kitswálé títì tùmání àyi íbe dhi bvó.

12

Gìká ni ànzì ki lotoma

¹ Di àma ró dhi, àma móndyá zyandre àyi ki tà ka'ika'ì tadhábhá nda íbe kimólé àma làgàsè kúru. Di àsà dhi, lè mà kòbhe àma rúsè ngá lanzi títì adrèbhá àma ki kíkì dhi i, tùmání tàkonzì adrèbhá àma ki tì'ì dhi íbe, mà kàdréró angú Gìká dré bhàle àma kandrà dhi ni ra landè àko ró. ² Mà kàdré kpà àma ki mǐ bha Yésu dri. Tàko ko, akódhi nda dhya láti nzìlepi àma dré adrézó Gìká ni ka'ì dhi 'i, ìndì dhya adrélépi àma ki 'o kitswálé títì àma ki tà ka'ika'ì na dhi 'i. Akódhi dré tá kólénzé Gìká dré bhàle í kandrà dhi ni nòle dhi sè dhi, ka'ì tá kizà nyàle fa kipakipa dri, kanyò ni ni nòzo tà tàko ró gò, dré lírízó Gìká ni lírìrà òpì àdhyà ni dríágó lèsè. ³ Mǐ kisù rè ngalè akódhi mvò tá tàkonzìbhá ligíbhá í rú kònìni dhi ki tà ngíni ya dhi ká, mǐ kòkitswáro landèle àmi ki togó tayízó lanzile ko dhi bvó.

⁴ Tàko ko, àdzú mǐ dré adrélé bhùle tàkonzì íbe kòdhi léna dhi, mǐ bhu rè tsàle àmi ki kàrí dré kutúra dhi na ko. ⁵ Mǐ tivì kúlí Gìká dré tàle àmi ki kodzózó àyi ànzì i ró dhi dre? Akódhi tà dhi:

«Àma mvá, Mírì kàdré àmi lotó dhi, mí kònò tà nda tà tàko ró ko. Kàdré àmi tàkonzì tadhá mí dré dhi, mí kòtayí àmi togó lanzile àsà ko.

⁶ Tàko ko, Mírì adrè móndyá títì í dré adrélé lèle dhi ki lotó kòdhyà. Adré kpà tà ño móndyá títì í dré adrélé ka'ìle àyi ànzì i ró dhi i dri.»*

⁷ Gìká kàdré di àmi ki lotó dhi, mǐ kàdré togó tsi, adrézó kizà mǐ dré adrélé nyàle nda ki mvo. Gìká adrè àmi ki 'o ngóro àyi tàndi ni ànzì i tìni. Tàko ko, mvámvá àlo atá ni dré adrézó lotóá ko dhi tsi be? ⁸ Di, Gìká kàdré àmi ki lotó ngóro dré adrélé 'òle àyi ànzì títì dhi ki tà sè dhi tìni ko dhi, kòdhi adrè tadhá dhi, àmi akódhi ni ànzì 'i bàti ko. Be ró dhi, àmi àmikya bákólyá ànzì 'i. ⁹ Ama títì dhi i tá atá bvò dri adrèbhá tá àma ki lotó dhi

* 12:6 12:6 A kònò Tògyakúlí 3:11-12.

ìbe gò, mà dré adrézó àyi ki lindrì bha. Kàdré kònini dhi, lè mà kàdré di vélé àma ki bha àma ki Atá bhù na dhi ni rinyí zàle, mà kàdríró be dhi bvó! ¹⁰ Ama ki atá bvò dri nda ì adré tá àma ki lotó lókyá tsà sè, ngóro dré tá adrélé dóro àyi mìlésè dhi tìni. Di, Gĩká adré ína àma ki lotó ngóro dré adrélé dóro àma dré dhi tìni, mà kàtsáro lólo ngóro í dré adrélé lólo dhi tìni. ¹¹ Dhya ángùdhi adrélé lotólé dhi adré tà nda ni no lókyá nda sè dhi ngóro tà adrélépi arí fe dhi ró ko. Be ró dhi, adré ína tà nda ni no ngóro tà adrélépi kizà fe dhi ró. Di, àmvolásà, à kòlotó akódhi nda kitswálé títí dre dhi, a ni lò'wa dóro 'a bí, adrézó tà gyágya 'o tà kàdríkàdri na.

¹² Di ásà dhi, lè mì kògò rinyí fe àmi ki drígá toròbhá dhi i dré, ìndì àmi ki pá landèbhá dhi i dré. ¹³ Mì kàdré kpà láti lotó àmi ki pá i dré, móndí pá ìbe yàya dhi ì kàtsáro mèrèkpè i ró ko, be ró dhi, ì kàdríró be dhi bvó.†

Gĩká ni gàma ko dhi

¹⁴ Lè mì kàdré láti nda adrézó tà kàdríkàdri ìbe àmi kòfalé móndyá títí dhi ìbe. Mì kàdré kpà àmi ki fe adrélé lólo Gĩká dré be. Tàko ko, dhya áyi fèlepi adrélé lólo Mírì dré ko dhi, kitswá ína akódhi ni no ko. ¹⁵ Mì kònò dóro, dhya àlo àmi kòfalé dhi kòtayíró i vwàle Gĩká ni togó tani rúsè ko. Dhya àlo kòtayí kpà áyi togó atsálé kùdzikùdzi ko, tà kùdzí nda kàtsáro kpà móndí àruka bí dhi i rú, àyi ki 'o atsálé ndí ró ko. ¹⁶ Mì kònò kpà dóro, dhya àlo àmi kòfalé dhi kò'oró ndòtò tà ko, ìndì kògàro Gĩká ni tà Èsáwù àdhya tìni ko. Tàko ko, Èsáwù nda lagí tá ína tà í dré tá kitswálé kisúlé tàyiilé mvá kàyo àdhya ró dhi ngbà 'í mányàngá mvá tsà dhi sè. ¹⁷ Ngóro mì dré nìle be dhi tìni dhi, àmvolásà dhi, dré gòzo tódhyá tà tani nda ni le kisúlé gò, à dré gàzoá rè. Ndà tá láti tà nda ni ladzázó, di, kitswá tá ína ko, tágba dré tà nda ni ndàzo mìnndra sè bí dhi.

¹⁸ Ama adrúpi i, mì kisí tá àmi ànyi kòngó kitswálé tabèle bwà, ìndì adrélépi kòle àtsi ró dhi làga ko. Mì kisí kpà àmi ànyi àrà adrélépi tìnìmvá ro ìndì ngátsi ró, kàgùmá dré adrézó vñle lána dhi làga, ngóro Ìsèrélè ànzì ì dré tá 'òle kòngó Sináyì àdhya na dhi tìni ko. ¹⁹ Mì kisí kpà àmi ànyi àrà gòká vòzo gò, kúlí tirì fèlepi dhi ni yòzo lána dhi làga ko. Tàko ko, Ìsèrélè ànzì ì dré tá kúlí nda ni yìzo dhi, ì lizí tá Gĩká ni ti, kòkìkìró kúlí nda, kògòro tà ta ko dhi bvó.‡ ²⁰ Angyá ko, ì kitswá tá tà kúlí nda dré tá adrélé tàle ì kò'o dhi ni mvo bwà ko. Kúlí nda tà tá dhi: «Dhya àlo kòtabè kòngó kònìdhi dhi, kàdré gba kà'wá 'i yà dhi, lè à kòlebhé akódhi nda dràle kírà sè.»§ ²¹ Tà ì dré tá nòle nda dré tirì fèle àyi dré tò dhi sè dhi, Mósè ni tàndì tà tá dhi: «Má adré lyàle tirì dré.»*

²² Di, mì kisí àmikya àmi ànyi kòngó Sìyónà àdhya làga, ìndì Yèrúsalémà, bhàandre Gĩká lídrì ro dhi àdhya bhù na dhi làga. Mì kisí àmi ànyi ángéló lèzólìzo ru kimóbhá adrélé lenzélé dhi i làga. ²³ Mì kisí àmi ànyi Gĩká ni ànzì kàyo ró ru kimóbhá, àyi ki rú tisìzo bhù na dhi i làga. Mì kisí àmi ànyi Gĩká, móndyá títí dhi ki tàbvó tàlepi dhi làga, ìndì móndyá atsábhá gyágya kitswálé títí dhi ki lindrì i làga. ²⁴ Mì kisí kpà àmi ànyi Yésu adrélépi áyi totó tà 'o móndí ki kòfalé 'á Gĩká be, tà tídhí Gĩká dré bhàle ru yìzo àyi ìbe dhi ni tà sè dhi làga, ìndì akódhi ni kàrí kutúlèpi, adrélépi tà ta dóro lavúlé Abèlè ni kàrí àdhya rúsè dhi làga.

²⁵ Mì kònò di dóro, mì kògàro dhya adrélépi tà ta àmi dré dhi ko. Tàko ko, móndyá dhya adrélépi tá tà longó àyi dri bvò dri dhi ni gabhá rè dhi ì

† 12:13 12:13 A kònò Tògyakúlí 4:26. ‡ 12:19 12:19 A kònò Pfòma 19:16-22. § 12:20 12:20 A kònò Pfòma 19:12-13. * 12:21 12:21 A kònò Dùtèrònómè 9:19.

kòlapá Giká ni tàbvó tàma sílèsè ko dhi, mà ni di àmakya lapá ngíningíni ró, mà kàdré àma ki alá dhya adrélépi tà longó àma dri bhù lésè dhi rú dhi? ²⁶ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, Giká ni kúlí kizí tá bvò tà tándi ró. Di, nyànomvá dhi, akódhi lazí kúlí tàzoá dhi: «Má kitswá ngbà 'í gòle bvò kizí kòdhya ko. Be ró dhi, má ni go tódhyá bvò ki kizí bhù íbe vésè àlo.» ²⁷ Kúlí «tódhyá» ìndì «vésè àlo» kòdhi ì adré leá tàle dhi, Giká ni ngá títi í dré tá bhàle dhi ki kizí tingalé, ngá kitswálé kizílé bwà ko dhi ì kàdréro rè dhu be dhi bvó.

²⁸ Di ásà dhi, mà dré adrélé òpì kitswálé kizílé bwà ko dhi ni kisú dhi sè dhi, mà kàdré àwoyà fe Giká dré, adrézó akódhi ni lindrì bha akódhi ni ròma sè, ngóro dré kitswálé akódhi mílèsè dhi tìni. ²⁹ Tàko ko, àma ki Giká ìna àtsí adrélépi ngá za vèle dhi 'i.†

13

Tà tàle kùdù ro mónnyá ka'ìbhá ki kodzózó dhi i

¹ Lè mì kàdré ru le àmi kòfalèsè ngóro adrúpi i tìni. ² Mì kòtivì adrema móndí twá ki ka'ì dòle àmi ki dzó na kùmú i ró dhi ko. Tàko ko, móndí àruka adrèbhá 'òá kònìni dhi ì ka'ì tá ángéló i dòle àyi ki dzó na nìá àko ró. ³ Mì kàdré móndí 'ìle bádzo na dhi ki tà kisù, ngóro mì adré tá bã nya túmání àyi íbe na tìni. Mì kàdré kpà móndí adrélé mì pfòle dhi ki tà kisù, ngóro mì adré tá kizà nya àyikya tìni na tìni.

⁴ Lè mónnyá títi dhi ì kàdré làmó ni tà bha kuru. Làmó na dhi, mì kàdré àmi ki rúbhá líkí adrélé ngbà 'í móndí mì dré mòle dhi ì dré. Tàko ko, Giká ni mónnyá adrèbhá múná tà 'o dhi ki tàbvó ta, túmání mónnyá adrèbhá ndòtò tà 'o dhi íbe.

⁵ Lè mì kòtayí àmi làfa lovó dré adrélé tidrìle dhi ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya lenzélé ngá mì dré adrézó ába dhi ki tà sè. Angyá ko, Giká tà dhi: «Má kitswá tàdzí ámi tayí ko.

Má kitswá tàdzí ámi tà tivì ko.»*

⁶ Di ásà dhi, mà adré ka'ìá bàti tàle dhi:

«Mírì dhya adrélépi áma ledé dhi 'i.

Má kitswá ngá ro àlomvá ko.

Móndí ki kitswá àdho tà 'o má rú kòdhya?»†

⁷ Mì kàdré àmi ki dri kòbhá Giká ni kúlí longóbhá àmi dré dhi ki tà kisù. Mì kàdré lò'wa dóro ì dré adrélé 'àle àyi ki lídrì na dhi ki no, adrézó tà 'o tà ka'ìka'ì sè àyikya tìni. ⁸ Yésu Krísto ngbú ngóro dré tá adrélé agyá dhi tìni, dré adrélé ándrò dhi tìni, ìndì dré dra adrélé kóná vésè kólyá dhi tìni.

⁹ Mì kòtayí àmi ki togó tà adrélé tadhálé twá dhi ì dré adrélé sèle dhi ko. Dóro ni, àma ki togó tayílé adrélé timbàle Giká ni togó tani sè dhi. Di, tòlí móndí ì dré adrélé lebèle mányàngá ni tà sè dhi ì kitswá àyi ki togó timbà ko, kitswá kpà àyi ki ledé ko.

¹⁰ Ama àlètàrì íbe, ìndì kòwánà adrèbhá tà 'o Yúdà ànzì ki tàbèrènakolò na dhi ì kitswá ngá adrélé fèle mòbòmà ro àlètàrì nda dri dhi ki nya bwà ko. ¹¹ Tàko ko, kòwánà ki kàdrì adré kà'wá ki kàrí do, adrézó file Àrà lólo lavúlé dhi léna fèá tàkonzì ki tà sè gò, à dré adrézó kà'wá nda ki rúbhá za káà ni kivi na. ¹² Di ásà dhi, Yésu nya tá kpà kizà dràzo bhàandre ni kivi na, kitswázó móndí ki temvé atsálé lólo àyi tándi ni kàrí sè.‡ ¹³ Mà kàdré di pfòle akódhi véna káà ni kivi na, adrélé kanyò dré mvòle dhi ni mvo.

† 12:29 12:29 A kònò Dùtèrònómè 4:24. * 13:5 13:5 A kònò Dùtèrònómè 31:6, 8; Yòsúwà 1:5.

† 13:6 13:6 A kònò Longó ì 118:6. ‡ 13:12 13:12 A kònò Yòwánì 19:17, 20.

14 Tàko ko, bvò kònìdhi dri dhi, àma bhàandre adrélépi gïle nyo dhi àko. Di, mà adrè àmakya bhàandre adrélépi alìle dhi ni letè kòdhya.

15 Di Yésu sè dhi, mà kàdré ngbú lindrì fe Gìká dré, ngóro mòbòmà mà dré adrélé fèle drá dhi tíni. Mòbòmà nda kúlí adrèbhá apfòle àma tísè, adrélé akódhi ni rú bha kùle dhi 'i. 16 Di mì kòtivì adrema tà dóro 'o, adrézó kpà àmi kì ngá lanzí móndí i dré dhi ko. Tàko ko, mòbòmà adrélé fèle làsú be kònìni dhi kì tà sè dhi, Gìká ni togó adrè kinílé tò.

17 Mì kàdré àmi kì drì kobhá kì kúlí ka'ì 'òle, adrézó àmi kì bha àyi kì rinyí zàle. Angyá ko, ì adrè àmi kì likí landè àko ró. Ì ni kpà àzì ì dré adrélé 'òle àmi kì tà sè dhi kì ta Gìká kandrá. Mì kàdré di àyi kì kúlí ka'ì 'òle, ì kàdréro àyi kì àzì nda ni 'o arí sè, kizà sè ko. Tàko ko, ì kàdré 'òá kizà sè dhi, tà nda kitswá àmi kì ledé àlomvá ko.

18 Mì kàdré tà zi Gìká tí àma dré. Tàko ko, mà nì dóro tàle dhi, àma kì togó adrè àma kì arókì àlomvá ko dhi. Má adrè kpà leá atsílè dóro tà títi ì sè. 19 Lavúlè dhi, má adrè àmi kì kodzó, mì kàdréro tà zi Gìká tí, má kòkitswáro gòle mbèlè àmi véna.

Kúlí kùdù

20-21 Gìká tingá àma kì Mírì Yésu dràdrà lésè gò, akódhi ni 'òzo atsálé kábilígyà likílépi kàdrì dhi ró akódhi ni kàrí kutulépi dhi sè. Kàrí nda sè dhi, 'o tà ì dré bhàle ru yìzo móndí íbe dhi kitswále kóná vésè kólyá. Di Gìká adrélépi tà kìdrìkìdrì fe nda kò'o àmi kitswále títi tà títi ì sè, mì kòkitswáro tà dré adrélé lèle mì kò'o dhi kì 'o. Kàdré kpà tà adrélépi dóro ì mílèsè dhi ni 'o àma léna Yésu Krísto sè. Mìlanzilanzì kàdré akódhi dré kóná vésè kólyá! Kàdré kònìni.

22 Àma adrúpi ì, má adrè àmi kì ti lizí, mì kòka'ìró kúlí má dré tisìle àmi kì kodzózó kòdhi ì dóro. Angyá ko, má tisì àmi dré ngbà 'í wárágà tsà dhi kòdhya. 23 Má adrè leá mì kònì dhi, à atrì àma kì adrúpi Tímòtéyò bádzó lésè dre. Akódhi kàtsá má vélé mbèlè dhi, mà ni li tùmání akódhi be àmi kì no.

24 Mì kòfè mòdo àmi kì drì kobhá títi dhi ì dré, tùmání móndyá lólo títi Gìká àdhya íbe. Àma kì adrúpi angábhá Itàliyà lésè dhi ì fè kpà mòdo àmi dré.

25 Gìká ni togó tani kàdré àmi íbe títi!

Wárágà Yàkóbhò dré tisìle dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Yàkóbhò dré tisìle dhi 'i. A adrè kisùá dhi, Yàkóbhò nda tá Yàkóbhò, Yésu ni adrúpi ró dhi 'i, ìndì Èkèlézyà ni drì kobhá kàdrì dhi ki àlo 'i. Akódhi adrè wárágà kònìdhi ni tisì «súrú mudrí-drì-rì ayíbhá bvò wáyi 'ásè dhi i dré» (1:1). Kòdhi adrè leá tàle dhi, móndyá títi Yésu ni ka'ìbhá gò ì dré ayízó bvò wáyi 'ásè dhi i dré. Wárágà kònìdhi léna dhi, Yàkóbhò adrè móndyá ka'ìbhá dhi ki drì ta tà twátwa bí dhi i sè, adrézó tadhá àyi dré dhi, ì kàdré tà 'o àyi kòfalésè ìndì móndyá bvò kòndi àdhya i kòfalé ngíni ya dhi. Adré tà kòni ki ta kòdhya: tà ka'ìka'ì i tògyá be dhi, móndyá ka'ìbhá lemerè ro ìndì ngábhá ro dhi ki tà, móndyá ka'ìbhá dhi ki tabhìma, Gìká ni kúlí yìma ìndì 'òma, móndí ki nòma twátwa ko dhi, tà ka'ìma ìndì tà dóro 'òma, dhyá ki ti likima, tògyá adrélépi apfòle bhù lésè dhi, dhyá ki bhàma Gìká ni rìnyí zàle dhi, móndí ki tàbvó tàma ko dhi, dhyá ki afàma ko dhi, ngábhá ki tà, tà letèma togó vwàvwà sè dhi, ìndì tà zìma Gìká tí dhi. Lavúlé dhi, Yàkóbhò adrè tadhá dhi, lè móndyá ka'ìbhá dhi ì kàdré ngbà 'í Gìká ni ka'ì ko, ì kàdré kókpà tà dóro 'o àyi ki tà ka'ìka'ì nda sè.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Mòdo fèma (1:1)
- 2) Tà ka'ìka'ì i tògyá be dhi (1:2-8)
- 3) Móndyá ka'ìbhá lemerè ro ìndì ngábhá ro dhi ki tà (1:9-11)
- 4) Móndyá ka'ìbhá dhi ki tabhìma (1:12-18)
- 5) Gìká ni kúlí yìma, ìndì kúlí nda ni 'òma (1:19-27)
- 6) Móndí ki nòma twátwa ko dhi (2:1-13)
- 7) Tà ka'ìma ìndì tà dóro 'òma (2:14-26)
- 8) Dhyá ki ti likima (3:1-18)
- 9) Dhyá ki bhàma Gìká ni rìnyí zàle dhi (4:1-10)
- 10) Móndí ki tàbvó tàma ko dhi, ìndì dhyá ki afàma ko dhi (4:11-17)
- 11) Ngábhá ki tà (5:1-6)
- 12) Tà letèma togó vwàvwà sè dhi, ìndì tà zìma Gìká tí dhi (5:7-20)

Yàkóbhò ni mòdo fèma

¹ Ma, Yàkóbhò, màràbà Gìká àdhya ìndì Mírì Yésu Krísto àdhya ró dhi, má adrè wárágà kònìdhi ni tisì súrú mudrí-drì-rì ayíbhá bvò wáyi 'ásè dhi i dré.* Mòdo àmi dré!

Tà ka'ìka'ì i tògyá be dhi

² Ama adrúpi i, tà twátwa dhi ì kàdré àmi ki tabhì dhi, mì kàdré tà nda ki no ngóro tà adrézó lenzélé ásà dhi i ró. ³ Tàko ko, mì nì tàle dhi, tà adrèbhá àmi ki tà ka'ìka'ì tabhì dhi ì adrè àmi ki 'o adrélé togó tsi nì dhi be. ⁴ Dì adrè leá dhi, àmi ki togó tsìma nda kàdré tà 'o àmi léna kitswálé títi, mì kòli'wáro àmi ki tà ka'ìka'ì na kitswálé títi, ìndì tà dóro kòpiró àmi àlomvá ko.

⁵ Dì, dhyá àlo àmi kòfalé dhi kàdré tògyá le kisúlé dhi, lè akódhi nda kàdré tògyá zi Gìká tí gò, Gìká kòfèro drá. Tàko ko, Gìká adrè tà dóro fe

* **1:1** 1:1 A adrè kisùá dhi, kúlí «súrú mudrí-drì-rì ayíbhá bvò wáyi 'ásè» kòni ì adrè leá tàle dhi: «móndyá títi Yésu ni ka'ìbhá gò ì dré ayízó bvò wáyi 'ásè dhi i».

móndyá títí i dré áyi togó dóro sè, tà bha àko ró àyi dri. ⁶ Di, dhya nda dré adrérà'a tà zi Gìká tí dhi 'á dhi, lè kàdré zǎá tà ka'ika'í sè, tà kayí àko ró í léna. Angyá ko, dhya ángùdhi adrélépi tà kayí í léna dhi, sù ngóro yǎndre ni mǐ lyá dré adrélé livilé longálé gò, dré adrézó lìle swà ro dhi tǐni. ⁷ Lè dhya làsú be kònìni nda kòkisù ko tàle dhi, í ni ngá kisú Mírì vélésè dhi. ⁸ Tàko ko, akódhi ni ìna tà áyi togó lé dhi ki kipèle bwà ko. Ni kpà ngalè í ni 'òá ngíni ya dhi ko.

Móndyá ka'ibhá lemerè ro ìndì ngábhá ro dhi ki tà

⁹ Lè móndyá ka'ibhá lemerè ro dhi ì kàdré àyi ki drǐ bha kuru, Gìká dré àyi ki tà tingálé kuru dhi sè. ¹⁰ Di, móndyá ka'ibhá ngábhá ro dhi ì kàdré àyi ki drǐ bha kuru, Gìká dré àyi ki tà tirílé kǐni mi dhi sè. Tàko ko, ngábhá ki tà ni akí ngóro mbì pfò àdhya tǐni. ¹¹ Angyá ko, kǐtú adré apfòle kàle, àtsí ni dré adrézó mbì za 'yòle, pfò ni dré adrézó dhèle gò, aveave ni dré adrézó akílé. Di ngábhá ki tà ni kókpà akí kònìni, ì dré adrérà'a àyi ki làfa tà 'o dhi 'á.

Móndyá ka'ibhá dhi ki tabhìma

¹² Kólénzé dhya adrélépi áyi togó tsi tà dré adrérà'a áyi tabhì dhi 'á dhi dré! Tàko ko, Gìká kòka'í akódhi nda ni tà dre dhi, akódhi ni kúlá lídrì àdhya ni kisú, ngóro Gìká dré lazilé móndyá adrèbhá áyi le dhi i dré dhi tǐni.

¹³ Adré leá dhi, dhya tà dré adrélé tabhìle dhi kòtà dhi, «Gìká adré áma tabhì nì» dhi ko. Angyá ko, tà kònzi kǐswá ìna Gìká ni tabhì bwà ko. Akódhi ni tàndi adrè kpà dhya àlo ni tabhì litíle dhi ko. ¹⁴ Di, tà kàdré dhya àlo ni tabhì dhi, tà nda adrè akódhi ni lití, dré áyi tayíle áyi tàndi ni lovó kònzi dré sèle litíle dhi sè. ¹⁵ Di lovó kònzi nda kòkisú 'a dre dhi, adrè tàkonzì ti. Di tàkonzì nda kòli'wá kǐswále títí dre dhi, adrè dràdrà ti.

¹⁶ Ama adrúpi má dré lèle tò ni i, mǐ kòtayí àmi adrélé litíle ko: ¹⁷ Tà dóro títí kǐswábhá títí dhi ì adrè apfòle bhù lésè, adrélé asilé Gìká Atá ngádra títí dhi ki bhàlepi bhù mǐbhalé 'á dhi vélésè. Akódhi nda kǐswá ru ladzá ko. Tínimvá kpà akódhi mǐle dhi yókódhó. ¹⁸ Akódhi ti àma tódhyá áyi kúlí tà bàti àdhya sè, ngóro í dré tá lèle 'òle dhi tǐni, mà kàdré ró ngádrì i ró ngá títí dré bhàle dhi i kòfalé be dhi bvó.

Gìká ni kúlí yìma, ìndì kúlí nda ni 'òma

¹⁹ Ama adrúpi má dré lèle tò ni i, mǐ kònì tà kònìdhi dóro: Lè àmi àlo àlo títí dhi i mǐ kàdré gànzi ró adrélé tà yi mbèlè. Di, mǐ kàdré àmikya kúlí ta mbèlè ko. Mǐ kàdré kpà àmi ki togó tayí aswále mbèlè ko. ²⁰ Tàko ko, dhya adrélépi áyi togó tayí aswále dhi adrè tà gyǎgya Gìká àdhya ni 'o kòdhya ko. ²¹ Àsà dhi, mǐ kòtingá àmi rúsè tà wǎyi adrèbhá àmi ki 'o atsále ndí ró dhi i, tà kònzi wǎyi mǐ dré adrélé 'òle dhi íbe. Di togó yàyà sè dhi, mǐ kàdré kúlí Gìká dré adrélé kidhíle àmi ki togó na dhi ni ka'í. Angyá ko, kúlí nda rǐnyí íbe kǐswázó àmi ki tidrí.

²² Mǐ kàdré ngbà 'í Gìká ni kúlí yiyí ko. Mǐ kàdré kókpà tà kúlí nda dré adrélé tàle dhi ki 'o be. Mǐ kàdré 'òá kònìni ko dhi, mǐ adrè àmi ki tàndi ki lití. ²³ Tàko ko, dhya adrélépi Gìká ni kúlí yi gò adrézó ka'íá 'òle ko dhi, sù ngóro móndí áyi mǐbhalé nòlepi tàlàtálà na gò, ²⁴ kònò áyi mǐbhalé nda dre dhi, dré lizo tivíá mbèlè ngalè áyi làsú tá ngíni ya dhi tǐni. ²⁵ Di, dhya adrélépi tátítrí kúlí kǐswálepi títí, adrélépi móndí ki trǐ dhi ni yi gò, adrézó tròle rúá, adrézó tà í dré yìle dhi ki tiví ko, di, adrézó ìna tà nda ki 'o dhi, Gìká ni tà tani bha akódhi dri, tà dré adrélé 'òle dhi i sè.

²⁶ Dhya ángùdhi adrélépi áyi no ngóro móndí adrélépi Gíká ni tà 'o dhi ró gò, adrézó ína áyi kúlí líkí ko dhi, adré áyi tàndi ni lítí. Tà dré adrélé 'òle Gíká ni lindrì bhàzo nda tà tàko 'i. ²⁷ Di, tà à dré kitswálé 'òle Gíká Atá ni lindrì bhàzo, dré adrélé nòle lólo ìndì tà kònzi àko dhi ró dhi, tà kònìdhi 'i: adrélé kìmvoànzi kì líkí tàyítòkó íbe àyi kì kizà na dhi, ìndì adrélé dhyá kì tàndi ni líkí adrélé lólo tà kònzi bvò àdhyà kì tà sè dhi.

2

Móndí kì nòma twátwa ko dhi

¹ Ama adrúpi i, mì dré adrélé àma kì Mírì Yésu Krísto mìlanzìlanzì ro dhi ni ka'ì dhi sè dhi, mì kàdré móndí kì no twátwa ko. ² Agó àlo kítá aveave asólépi í rú trónó óró sè dhi be dhi kàtsá àrà mì dré ru kímózó dhi 'á gò, agó àzya lemerè ro kítá lírì asólépi í rú dhi dré kpà atsázó àrà nda 'á dhi, mì adré 'òá ngìni? ³ Mì kàdré agó kítá aveave asólépi nda ni lindrì bha, adrézó tàá akódhi dré dhi «Mí kòlírì kònwa àrà dóro 'á» gò, mì dré adrézó tàá agó lemerè ro nda dré dhi, «Mí totó mì kònàle», kó ngalè «Mí lírì áma pá làga kìnì mì kònwa» dhi, ⁴ kòdhi mì adré tsì móndí kì no twátwa àmi kòfalèsè ko? Mì adré tsì móndí kì tàbvó ta àmi kì tà kisùle kònzi dhi i sè kò?

⁵ Ama adrúpi má dré lèle tò ni i, mì yi rè ká! Gíká kípè tsì móndyá móndyá bvò àdhyà ì dré adrélé nòle lemerèbhá ro dhi ì atsálé ngábhá ì ró àyi kì tà ka'ika'ì sè dhi kòdhyà ko? Kípè tsì àyi nda ì kitswálé file áyi Opì í dré tà ni ni lazizó móndyá adrèbhá áyi le dhi ì dré dhi na dhi kòdhyà ko?

⁶ Di, àmi, mì adré àmikya lemerèbhá nda kì ayízè! Ngábhá ì adré zakó tsì àmi kì ató àyi pálé, adrézó kpà àmi kì tidrì tàbvó tabhá ì kandrà dhi àyi?

⁷ Ayi nda ì adré zakó tsì dhyà àmi kì azilépi dhi ni rú dóro dhi ni lodhá dhi àyi?

⁸ Mì nì tòlì tisìle Gíká ni Kúlì na kònìdhi dóro: «Mí kàdré ámi àzya ni le ngóro mí dré adrélé ámi tàndi ni le dhi tìni.»* Di mì kàdré tòlì Gíká ni Opì àdhyà nda ni ka'ì 'òle bàti dhi, kòdhi mì adré tà dóro 'o. ⁹ Di, mì kàdré àmikya móndí kì no twátwa dhi, mì adré tàkonzì 'o gò, tátírítrì kúlì dré adrézó tadhá dhi, àmi tátírítrì kúlì nda ni ñobhá 'i. ¹⁰ Tàko ko, dhyà àlo kàdré tátírítrì kúlì líkí wáyì gò, dré ndìndì tà àlo tátírítrì kúlì nda dré adrélé tàle dhi ni ñòzo dhi, akódhi nda ñò tátírítrì kúlì wáyì nda dre. ¹¹ Angyá ko, Gíká tàlepi dhi «Mí kò'o múná tà ko» dhi, tà kókpà dhi: «Mí kòpfu móndí dràle ko.»† Di mí kò'o múná tà ko gò, mí dré mína móndí pfùzo dràle dhi, mí atsá tátírítrì kúlì ñòlepi ró dre.

¹² Asà dhi, lè mì kàdré kúlì ta adrézó kpà tà 'o, ngóro móndí dra àyi kì tàbvó tàzo tátírítrì kúlì adrélépi móndí kì trì dhi sè dhi kya tìni. ¹³ Tàko ko, kítú dra móndí kì tàbvó tàzo dhi tú dhi, Gíká ni dhyà ángùdhi áyi àzya ni kizà bhàlepi ko dhi ni tàbvó ta, akódhi ni kizà bha àko ró. Gíká mìlèsè dhi, móndí kì kizà bhàle dhi kàdrì lavúlé, móndí kì tàbvó tàle dhi rúsè.

Tà ka'ima ìndì tà dóro 'òma

¹⁴ Ama adrúpi i, dhyà àlo kàdré tàá dhi, ì tà ka'ika'ì íbe gò, dré adrézó tà adrèbhá áyi tà ka'ika'ì nda ni tadhá dhi kì 'o ko dhi, akódhi nda ni àdho tà dóro kisú ásà? Tà ka'ika'ì làsú be kònìni nda ni kitswá tsì akódhi ni tidrì? ¹⁵ Àmi kì adrúpi àlo 'i yà, kó ngalè àmi kì amvúpi àlo 'i yà dhi kàdré kítá asolé í rú dhi àko, ìndì ngá kitswálé nyàle kítú àlo àlo sè dhi àko gò, ¹⁶ àmi kì àlo dré tàzoá akódhi dré dhi: «Mí kòlì togó be kìdrìkìdrì! Mí

* 2:8 2:8 A kònò Lèvítikè 19:18. † 2:11 2:11 A kònò Pfòma 20:13-14; Dùtèrònómè 5:17-18.

kòlikí mi kidhì sè dóro, ìndì mí kònya ngá pìzo pìpì!» gò, mì dré àmikya ngá kitswábhá akódhi ni rúbhá ledé dhi ki fèzo drá ko dhi, mì adré àdho tà dóro 'o kòdhyá? ¹⁷ Kókpà kòdhi tìni, dhya àlo kàdré ngbà 'í tà ka'ika'í ìbe gò, adrézó tà dóro 'o tà ka'ika'í nda sè ko dhi, tà ka'ika'í nda drà dre.

¹⁸ A ni kitswá tàá dhi: «Mí mína tà ka'ika'í ìbe. Ma mána tà dóro má dré adrélé 'òle dhi ìbe. Mí tadhá rè má dré ámi tà ka'ika'í tà dóro 'òle dhi àko nda ká. Dì má ni mí dré áma tà ka'ika'í tadhá tà dóro má dré adrélé 'òle dhi ì sè.» ¹⁹ Mí adré mína ka'íá dhi, Gíká àlo kwákwá. Kòdhi dóro. Tírí kònzì ì adré kókpà ka'íá kònzìni gò, ì dré adrézó lyàle tìrì dré.

²⁰ Mí móndí azaaza ró ni, mí adré lèá má kòtadhá mí dré dhi, tà ka'ika'í tà dóro 'òle dhi àko dhi, tà tàko 'i káyà dhi? ²¹ Mí kisù rè áma ki tábhí Abàràrà ni tà ká. Gíká nò tá tsì akódhi nda gyágya tà dré tá 'òle dhi ì sè ko? Tàko ko, akódhi bhà tá áyi mvá Ìsákà àlètàrì dri, kitswázó fèá mòbòmà ro Gíká dré. ²² Mí nò rè ngalè akódhi ni tà ka'ika'í adré tá tà 'o tùmání tà dóro dré tá adrélé 'òle dhi ìbe ngíni ya dhi ká. Dì Gíká 'o tá akódhi ni tà ka'ika'í nda kitswálé títì tà dóro dré 'òle nda ì sè. ²³ Dì tà tìsìle Gíká ni Kúlí na kònzìni 'o ru kònzìni: «Abàràrà ka'í tá Gíká gò, Gíká dré akódhi ni nòzo gyágya akódhi ni tà ka'ika'í nda sè.» Kòdhi ìbe dhi, Gíká zi tá kpà akódhi áyi arúpi ró. ²⁴ Mì nò rè ká! Gíká adré móndí ki bha gyágya í kandrá ngbà 'í àyi ki tà ka'ika'í sè ko. Adré kókpà àyi ki bha gyágya tà ì dré adrélé 'òle dhi ì sè.

²⁵ Kókpà kòdhi tìni, Gíká bhà tá Rábà, tòkó zàràbhù ro dhi gyágya í kandrá tà dré tá 'òle dhi ì sè. Tàko ko, akódhi nda ka'í tá Ìsèrélè ànzì mùle lùzu ró dhi ì dòle í véna gò, àyi ki mùzo nzìle láti twá 'ásè. ²⁶ Dì ngóro rúbhá la'a lídrì àdhyá àko dhi dré adrélé dràle dràdrà dhi tìni dhi, tà ka'ika'í tà dóro 'òle dhi àko dhi adré kókpà dràle dràdrà.

3

Ama ki làdra líkima

¹ Ama adrúpi ì, lè móndí bí àmi kòfalé dhi ì kàdré láti nda atsázó tà tadhábhá ì ró ko. Tàko ko, mì nì tàle dhi, Gíká ni àma adrèbhá áyi tà tadhá dhi ki tàbvó ta tà tàndì ró, móndí àruka kya ki lavú dhi be. ² Ama títì dhi ì, mà adré ledhéle tàkonzì na láti twátwa ì sè. Dì, dhya àlo kàdré ína dhèle tàkonzì na kúlí í dré adrélé tàle dhi ì sè ko dhi, akódhi nda móndí dóro kitswálépi dhi 'i. Kitswá áyi rúbhá wáyì dhi ni bha áyi rìnyí zàle.

³ Mà kàdré aya mvá tsà dhi ni 'i dǒngí ì tí kitswázó àyi ki bha àma ki rìnyí zàle dhi, mà kitswá àyi ki dri lile àrà ángùdhi mà dré adrézó lèle lile lána dhi na bwà. ⁴ Kàdré kó bwátù kàdrì ki tà sè dhi, tágba ì kàdré kàdrì gú yà, ìndì lyáandre dré adrézó àyi ki liví yà dhi, aya mvá tsà dhi kitswá àyi ki tidì lile àrà ángùdhi bwátù dòlepi dré adrézó lèle lile lána dhi na bwà. ⁵ Dhya ki làdra ni tà kókpà kòdhi tìni. Tágba làdra nda dré adrézó rúbhá ni kígá mvá tsà dhi 'i dhi, adré áyi afà tà kàdrìkàdrì í dré 'òle dhi ki tà sè. Mì nò rè ngalè àtsí mvá tsà dhi dré adrélé duku andre za vèle ngíni ya dhi ká! ⁶ Ama ki làdra kókpà àtsí 'i. Rúbhá ni kígá títì dhi ì kòfalé dhi, adré tà kònzì 'o lavúlé. Adré àma ki rúbhá wáyì dhi ni 'o atsálé ndì ró. Adré kpà àma ki lídrì wáyì dhi ni za vèle àtsí adrélépi angalé líferò lésè dhi sè.

⁷ Móndí ì adré kà'wá mbì àdhyá ki kára títì dhi ki turú adrézó àyi ki líkí bhà 'a, tùmání àrì twátwa dhi ìbe, kà'wá twátwa adrèbhá àyi ki se agátì sè dhi ìbe, ìndì kosyá twátwa dhi ìbe. Bàti, ì líkí kà'wá nda ì títì atsálé bhà àdhyá ró. ⁸ Dì, dhya àlo kitswá ína áyi tàndì ni làdra líkí kitswálé títì ko.

‡ 2:23 2:23 A kònò Kìdhoma 15:6. § 2:25 2:25 A kònò Yòsúwà 2:1-21.

Làdra nda, ngá kònzì kitswálé likílé bwà ko dhi 'i. Akódhi ga kàtrá adrélépi mómndí ki tupfú todràle dhi sè bǐ.

⁹ Ama ki làdra sè dhi, mà adré Mírì àma ki Atá ni rú bha kùle, adrézó kókpà mómndí Gíká dré bhàle làsú be í tìni dhi ki tatrí ásà. ¹⁰ Dì kúlí adrézó tà tani bha mómndí i dri dhi i tùmání kúlí adrézó mómndí ki tatrí dhi íbe dhi, ì adré apfòle ti àlo nda lésè. Ama adrúpi i, lè tá tà nda kàdré kònini ko. ¹¹ Yí kìní ni kitswá tsì apfòle tùmání yí kùdzí be kidrì àlo lésè bwà? ¹² Ama adrúpi i, figì fa kitswá tsì ólívè lò'wa 'a bwà? Vínò fa kitswá tsì figì lò'wa 'a bwà? Dì kidrì tà'i ró dhi kitswá kpà yí kìní 'o apfòle bwà ko.

Tògyá adrélépi apfòle bhù lésè dhi

¹³ Dhya àmi kòfalé adrélépi tà nǐnǐ íbe ìndì tògyá íbe dhi àdhi 'i? Lè dhya nda kàdré tà nda ki tadhá àyi atsimá dóro dhi sè, ìndì tà dóro í dré adrélé 'òle togó yàyà sè ìndì tògyá sè dhi i sè. ¹⁴ Dì, mì kàdré àmikya lovó kònzì bha àmi kòfalésè, adrézó àmi ki tàndi ki tà bha drìdrì dhi, lè mì kàdré àmi ki afà tà nda sè ko. Mì kàdré kpà tà bàti ga ko. ¹⁵ Tògyá làsú be kònini nda adré apfòle bhù lésè ko. Be ró dhi, tògyá nda ína tògyá bvò kòndi àdhya 'i. Adré angálé Dzáborò vélésè. ¹⁶ Tàko ko, àrà ángùdhi mómndí ì dré adrézó lovó kònzì bha àyi kòfalésè, adrézó àyi ki tàndi ki tà bha drìdrì dhi 'á dhi, à adré tà wàyá kisú, tà kònzì ki kárá títí dhi íbe.

¹⁷ Dì, tògyá adrélépi apfòle bhù lésè dhi ína lólo. Adré tà kìdrìkìdri bha mómndí i kòfalé, adrézó togó yàyà tadhá, adrézó mómndí ki yi dóro, adrézó mómndí ki kizà bha, adrézó tà dóro 'o, adrézó mómndí ki no twátwa ko, adrézó kpà tà 'o túrúpú àko. ¹⁸ Mómndyá adrèbhá tà kìdrìkìdri bha mómndí i kòfalé dhi ì adré ngá kidhí tà kìdrìkìdri na gò, ì dré adrézó lánýá tà gyàgya àdhya ni akónà bǐ.

4

Ama ki bhàma Gíká ni rìnyí zàle dhi

¹ Tà adrézó ru pfu, adrézó lawàle àmi kòfalésè dhi adré angálé ángolésè? Tà nda ì adré zakó tsì angálé àmi ki lovó kònzì adrèbhá àdzú bhu àmi léna dhi ì lésè? ² Mì adré ngá lovó bha gò, mì dré adrézó ngá nda ni kisú ko. Dì mì adré lovó kònzì bha mómndí i rú, adrézó àyi ki le tupfúle ngá nda ni kisúzó. Mì adré lawàle, adrézó ru pfu mómndí íbe ngá nda ni tà sè. Dì, mì adré àmikya ngá mì dré adrélé lèle nda ni kisú ko, mì dré adrélé zǐá Gíká tí ko dhi sè. ³ Dì, tágba mì kàdré ngá nda ni zi Gíká tí yà dhi, mì adré kisúá ko. Tàko ko, mì adré ngá nda ni zi togó kònzì sè, mì kò'oró àmi ki tàndi ki lovó kònzì ásà be dhi bvó.

⁴ Àmi mómndí zàràbhù ro ni i, mì nǐ ko tàle dhi, ru sùma tà bvò kòndi àdhya íbe dhi adré dhyá ki 'o atsálé Gíká ni kàribhá ro dhi? Dì dhya ángùdhi adrélépi leà adrélé arúpi bvò kòndi àdhya ró dhi, adré àyi 'o atsálé Gíká ni kàribhá ro. ⁵ Gíká ni Kúlí adré tàá dhi: «Gíká adré togó í dré bhàle àma léna dhi ni lovó bha tò.»* Mì adré kisúá dhi, Gíká ni Kúlí adré tà kòdhi ni ta àngyá? ⁶ Dì, Gíká ni togó tani bhàle àma rú dhi kàdrì lavúlé. Tàko ko, akódhi ni Kúlí adré tàá dhi:

«Gíká adré ru pfu mómndyá drìkàdrì ro dhi íbe.

Dì, adré ína àyi togó tani bha mómndyá adrèbhá àyi ki tà bha kìní mi dhi ì rú.»†

* **4:5** 4:5 A kitswá kpà kúlí tisile Gírìkì ti sè kòni ki ladzá kònini: «Gíká adré Tírì í dré bhàle àma léna dhi ni lovó bha tò,» kó ngalè «Togó Gíká dré bhàle àma léna dhi adré lovó bha tò.» † **4:6** 4:6 A kònò Tògyakúlí ì 3:34.

⁷ Di ása dhi, mì kàdré àmi kì bha Giká ni rinyí zàle. Mì kàdré ligilé Dzaborò be gò, kòlaparó àmi rúsè vwàvwà ro. ⁸ Mì kàdré àmi kì kisi ànyi Giká làga gò, kòkisiró kpà i ànyi àmi làga. Ami tàkonzìbhá ni i, mì kòdzì àmi kì drígá àmi kì tàkonzì lésè! Ami túrúpfúbhá ni i, mì kòtemvé àmi kì togó! ⁹ Mì kàdré kizà ro, adrélé àwó ngo, adrézó tongolé! Ami kì arí kòladzá ru atsálé àwò ró. Ami kì kólénzé kòladzá ru atsálé kizà ro. ¹⁰ Mì kàdré àmi kì tà bha kìnì mi Mírì kandrá gò, kòtingaró àmi kì tà kuru.

Móndí kì tàbvó tàma ko dhi

¹¹ Ama adrúpi i, lè mì kàdré tà ta kònzì àmi kì adrúpi i rú ko. Dhya ángùdhi adrélépi tà ta kònzì áyi adrúpi rú yà, kó ngalè adrélépi akódhi ni tàbvó ta yà dhi, adrè tà ta kònzì Giká ni tátírítrí kúlí rú, adrézó kpà tátírítrí kúlí nda ni tàbvó ta. Mì kàdré tátírítrí kúlí ni tàbvó ta dhi, kòdhi mí adrè tátírítrí kúlí nda ni 'o ko. Be ró dhi, mí atsá mína tátírítrí kúlí nda ni tàbvó tàlepi ró. ¹² Tàkò dhya tátírítrí kúlí fèlepi ìndì móndí kì tàbvó tàlepi dhi ngbà 'í àlo kwákwa. Giká 'i kalóma. Akódhi nda rinyí íbe kitswázó móndí tídrí, kitswázó kpà móndí pfu dràle. Di, mì tá mína àdhi 'i, adrélé àmi àzya ni tàbvó ta ni?

Ama kì afàma ko dhi

¹³ Mì yi rè ma, àmi adrèbhá tàá dhi «Ándrò yà, kó ngalè kǐdru yà dhi, mà ni li bhàandre àlo na, àzì 'o kóná àlo làfa kisúzó» ni i. ¹⁴ Ami, mì nǐ ngalè kǐdru dhi, àmi kì lídrì ni adrè ngíni ya dhi ko. Tàko ko, àmi kì lídrì nda sù ngóro sàsálì adrélépi sàle lókyá tsà sè gò, dré adrézó akílé dhi tǐni. ¹⁵ Adrè dǐ be lèá dhi, mì kàdré tàá kònzìni: «Mírì kòlè dhi, mà ni adrè lídrì íbe gò, mà dré tà kòni kì 'òzo tà kòna íbe.» ¹⁶ Di, nyànomvá dhi, mì adrè àmi kì afà adrélé drìkàdrì 'o. Dhyá kì afàma làsú be kònzìni nda kònzì. ¹⁷ Di ása dhi, dhya ángùdhi adrélépi tà dóro ni 'òle gò, adrézó tà nda kì 'o ko dhi, adrè ína tàkonzì 'o.

5

Tà tàle ngábhá kì kodzózó dhi

¹ Ami ngábhá ro ni i, mì yi rè ká! Lè mì kàdré àwó ngo adrézó lúlú ga, kizà adrèbhá alìle àmi dri dhi kì tà sè! ² Ami kì ngá ñwa dre. Kidzú mbe àmi kì kítá i dre. ³ Kìndrì mbe àmi kì órò i, àmi kì àrezá be dre. Di kìndrì nda ni àmi kì tàkonzì tadhá ngádra 'á kítú tàbvó tàzo dhi tú dhi nǐ. A ni kpà àmi kì zǎ nya, ngóro àtsí dré adrélé zǎ za vèle dhi tǐni. Tàko ko, mì lokó àmíkya ngá làgí be kàdrì dhi i àmi dré lókyá kùdù sè dre. ⁴ Mì yi rè ká! Làfa mì dré gàle fèle dhya àzì 'obhá àmi kì amvú na dhi i dré dhi adrè ngòle àmi dri. Kótrétre dhya lànyá lokóbhá àmi kì amvú na dhi kya dhe Mírì rinyí líyí bína dre. ⁵ Bvò kòndhi lé dhi, àmi tá ngbú adrélé trú kólányá na, adrélé àmi kì tàndi kì lovó 'o. Mì nya àmi sǐle ngbǒngbo kà'wá tǐni, adrélé kítú dra àmi kì tilízó dhi ni letè. ⁶ Mì bhà tà móndí adrèbhá tá tà àko àyi rú dhi i dri, àyi kì tupfúzó todràle, tágba ì dré tá adrézó ligilé àmi rú ko dhi.

Tà letèma togó vwàvwà sè dhi

⁷ Di áma adrúpi i, mì kàdré tà letè togó vwàvwà sè, tsàle kítú Mírì dré dra agòzo dhi tú. Mì nò rè ngalè dhya ngá kidhílepi dhi adrè ngá nda kì letè akónàle togó vwàvwà sè ngíni ya dhi ká. Adrè letèá kidhólé lókyá kozya dré adrézó anzílé dhi sè, tsàle lókyá kozya nda dré adrèrà'a akílé dhi 'á. ⁸ Ami ró dhi, mì kàdré kókpà tà letè togó vwàvwà sè, adrézó togó tsi. Tàko ko, kítú Mírì dré dra agòzo dhi atsá ànyi dre. ⁹ Ama adrúpi i, mì kàdré ru

ndri àmi kòfalésè ko, à kòtáró àmi kì tàbvó ko dhi bvó. Mì nò rè ká! Dhya dra móndí kì tàbvó tàlepi dhi dzó tí!

¹⁰ Ama adrúpi i, mì kisù rè ngalè pròfétà atú tà longóbhá Mírì ni rú sè dhi, ì tsi tá àyi kì togó àyi kì kizà na ngíni ya dhi ká. Mì kàdré dì togó tsi àyikya tìni. ¹¹ Mà adré zakó tsi àyi nda kì zi kólénzèbhá ro, ì dré tá àyi kì togó tsìle dhi sè? Mì yi zakó ngalè Yóbò tsi tá àyi togó ngíni ya dhi 'í. Mì nò kpà tà Mírì dré 'òle akódhi dré kùdù na dhi 'í. Tàko ko, Mírì adré kizà do àyi togó na móndí kì tà sè, adrézó àyi kì kizà bha tà tàndi ró.

¹² Ama adrúpi i, tà kàdrì lavulé dhi, lè mì kòsì mònndrà bhù ni rú sè yà, bvò ni rú sè yà, kó ngalè ngá àzya ni rú sè yà dhi ko. Be ró dhi, mì kàdré ngbà 'í tàà «Áyíya», kó «Kóko», Gìká kòbharó tà àmi dri ko.

Tà zìma Gìká tí tà ka'ika'ì sè dhi

¹³ Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré kizà nya dhi, kàdré tà zi Gìká tí. Dhya àlo kàdré arí íbe dhi, kàdré longó ngo Gìká ni rú bhàzo kùle. ¹⁴ Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré drà ro dhi, kàzì bhàgo Èkèlézyà àdhya i, ì kòziró tà Mírì tí akódhi dré, dò dàzo akódhi dri Mírì ni rú sè. ¹⁵ Dì tà zìle Mírì tí tà ka'ika'ì sè dhi ni dhya drà ro nda ni tidrí gò, Mírì dré akódhi ni tingázó kuru. Dhya nda kò'o tàkonzì dhi, Gìká ni kpà akódhi ni tàkonzì tri. ¹⁶ Dì ásà dhi, lè mì kàdré àmi kì tàkonzì kì ta ngádra 'á àmi kòfalésè, adrézó kpà tà zi Gìká tí àmi kì adrúpi i dré, mì kàdríró àmi kì drà i lésè be dhi bvó. Tà bàti ró dhi, tà móndí gyàgya dré adrélé zìle Gìká tí dhi, rìnyí íbe adrézó tà kàdrì 'o.

¹⁷ Mì kisù rè Elíya ni tà ká. Akódhi nda tá móndí 'i àma tìni. Akódhi zi tá tà Gìká tí togó wáyi sè, kozya kòdhiró ko dhi bvó. Dì kozya dré dhìzo bvò dri ko kóná na, mbá nzi-drì-àlo. ¹⁸ Amvolásà dhi, dré gòzo tódhyá tà zi Gìká tí gò, kozya dré gòzo adrélé dhìle gò, bvò dré gòzo adrélé ngá 'o kàle.

¹⁹ Ama adrúpi i, dhya àlo àmi kòfalé dhi kòku láti tà bàti àdhya 'ásè gò, dhya àzya dré akódhi ni adrìzo agòle láti tà bàti àdhya nda 'á dhi, ²⁰ lè mì kòni tà kònìdhi: Dhya ángùdhi adrélépi móndí tàkonzì 'òlepi dhi ni adrì agòle láti kinzò ro dhi lésè dhi, ni akódhi nda ni tidrí dràdrà lésè gò, akódhi ni tàkonzì zyandre dhi kì zùzo.

Wárágà Pétèró dré tisìle dhi ni àlo

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pétèró dré tisìle dhi ni àlo 'i. Akódhi nda tá àpóstolò ki àlo 'i, ìndì Èkèlézyà ni drì kobhá kàdrì dhi ki àlo 'i. Adré wárágà kònìdhi ni tisì mónnyá Gìká àdhyà ayíbhá bvò twátwa i 'ásè dhi i dré (1:1). Adré tisíá kitswázó àyi ki timbà àyi ki tà ka'ika'í na dhi bvó. Tàko ko, à adré tá àyi ki mǐ pfo, adrézó kizà fe àyi dré Krísto ni tà sè. Dì wárágà kònìdhi léna dhi, Pétèró adré Rúbí Tani ni tà 'o agalé àyi léna, adrézó tadhá dhi, Yésu ni ngàma dràdrà 'ásè dhi adré àyi ki 'o adrélé mǐ bha Gìká véna (1:3-5). Adré kpà tadhá dhi, kizà ì dré adrélé nyàle nda adré àyi ki tà ka'ika'í tabhì, adrézó àyi ki 'o kitswálé tíí, ì kòkisúró rúku, mǐlanzilanzì, lindrì be kítú Yésu Krísto dré dra apfòzo dhi tú (1:6-9). Adré kpà tàá dhi, Krísto ni kizà nyàma ni tà sè dhi, lè ì kàdré kókpà tà kisù akódhi àdhyà tíni, adrézó gànzi ró adrélé kizà nya akódhi àdhyà tíni. Tàko ko, dhya ángùdhi kizà nyàlepi rúbhá na dhi tayí tàkonzì 'òma dre (4:1-6). Pétèró adré kpà tàá dhi, ì kàdré kizà nya Krísto ni tà sè dhi, lè ì kàdré lenzélé adrézó Gìká ni rú bha kùle tà nda sè. Tàko ko, Gìká ni Tírì mǐlanzilanzì ro dhi adré adrélé àyi léna (4:12-19).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pétèró ni mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Móndí ki tidrìma (1:3-12)
- 3) Adrema lólo tà tíí dhi ki 'òma sè dhi (1:13-2:10)
- 4) Atsima dóro dhi, ìndì kizà nyàma (2:11-4:19)
- 5) Bhàgo ki tà kàdhúra íbe dhi (5:1-11)
- 6) Mòdo kùdù (5:12-14)

Pétèró ni mòdo fèma

¹ Ma, Pétèró, Yésu Krísto ni àpóstolò, má adré wárágà kònìdhi ni tisì àmì, mónnyá Gìká dré zìle, ayíbhá ngóro móndí twá i ró bvò Pótò àdhyà 'ásè, Galàtíyà àdhyà 'ásè, Kàpàdòkíyà àdhyà 'ásè, Asíyà àdhyà 'ásè, ìndì Bítìníyà àdhyà 'ásè dhi i dré. ² Gìká Atá nda zì àmì ngóro í dré tá kisùle 'òle kínó lésè dhi tíni, àmì ki bhàzo twá adrélé mónnyá lólo ína i ró Tírì Lólo ni rǐnyí sè, mǐ kòka'író Yésu Krísto ni kúlí 'òle, àmì ki tayízó dré temvéle àyi kàrì sè.

Gìká kòbhà àyi togó tani àmì rú, tà kàdrìkàdrì fèzo gàle àmì léna bǐ!

Ama ki tidrìma, ìndì àma ki mǐ bhàma Gìká véna dhi

³ Rúku kàdré Gìká, àma ki Mírì Yésu Krísto ni Atá dré! Akódhi ni togó dóro lavúle dhi sè dhi, ti àma tódhyá lídrì tídhí ro dhi ni afèzo àma dré, Yésu Krísto ni ngàma dràdrà 'ásè dhi sè. 'O kònìni, mà kàdré mǐ bha í véna lovó sè, ⁴ adrézó tà í dré lazíle àma dré tàyíle ro, í dré zùle bhù na dhi ni letè. Tà lazíle tàyíle ro nda kitswá ñwàle bwà ko, kitswá atsálé ndǐ ró bwà ko, ìndì lagulagu ni kitswá kpà akíle bwà ko. ⁵ Dì àmì ki tà ka'ika'í sè dhi, Gìká adré àmì ki líkí àyi rǐnyí sè, tsàle lókyá mǐ dré dra lídrì kóná vésè kólyá dhi ni kisúzó dhi 'á. Gìká gànzi ró lídrì nda ni tadhá lókyá kùdù sè.

⁶ Tà nda kòdhi i sè dhi, mǐ adré lenzélé lavúle, tágba kòkitswá mǐ dré adrézó kizà nya tà twátwa adrébhá àmì ki tabhì dhi i sè lókyá tsà sè yà

dhi. ⁷ Tà nda ì atsa àmi rú kònini kitswálé àmi ki tà ka'ika'ì tabhì, ngóro à dré adrélé óro tabhì àtsí sè dhi tìni. Gìká mìlèsè dhi, àmi ki tà ka'ika'ì nda lavú óro, ngá adrélépi akilé tágba tabhìzoá àtsí sè dhi byá. Di à kòtabhì àmi ki tà ka'ika'ì nda gò ka'izoá dre dhi, mì ni rúku kisú mìlanzìlanzì íbe ìndì lindrì be kítú Yésu Krísto dré dra apfòzo dhi tú. ⁸ Tágba mì dré akódhi nda ni nòzo rè mì sè ko dhi, mì adré akódhi ni le. Gba mì dré adrézó akódhi ni no nyànomvá ko dhi, mì adré akódhi ni ka'ì gò, mì dré adrézó lenzélé lavulé, kólénzé mìlanzìlanzì ro kitswázó tà ni ni ta bwà ko dhi sè. ⁹ Tàko ko, mì adré tà mì dré Yésu Krísto ni ka'izo ása dhi ni kisú. Tà nda, àmi ki tidrìma 'i.

¹⁰ Kàdré tà adrézó móndí ki tidrì nda ni tà sè dhi, pròfétà atú dhi ì ndà tá tà nda ni àndu nìle kyá gò, ì dré tà tani Gìká dré lèle fèle àmi dré àyi togó tani sè dhi ni tà longózó. ¹¹ Tàko ko, Krísto ni Tirí àyi léna dhi adré tá tadhá àyi dré dhi, Krísto ni kizà nya gò, mìlanzìlanzì kisúzó àmvolásà. Ása dhi, ì adré tá lókyá tà nda dré kitswázó ru 'o dhi ni nda nìle, tùmání tà kitswábhá atsálé drìdrì tà nda ni tadhá dhi íbe. ¹² Di Gìká tadhá tá pròfétà nda ì dré dhi, tà ì dré tá adrélé longólé nda ì kitswá adrélé àyi dré ko. Be ró dhi, ì adré tá tà nda ki longó àmi dré. Di nyànomvá dhi, mì yi tà nda ì dhya Rúbí Tani longóbhá àmi dré Tirí Lólo amùle bhù lésè dhi ni rìnyí sè dhi ì tí dre. Ndàndì ángéló ì lovó íbe tò kitswázó tà nda ki ni.

Adrema lólo tà títi mà dré adrélé 'òle dhi ì sè dhi

¹³ Di ása dhi, mì kàdré tàmbiga dri, adrélé àmi ki tà kisùle dhi ki likí. Mì kàdré mì bha Gìká véna, tà tani mì dré dra kisulé akódhi ni togó tani sè lókyá Yésu Krísto dré dra apfòzo dhi tú dhi ni tà sè. ¹⁴ Àmi, Gìká ni ànzi ì, mì kàdré akódhi ni kúlí ka'ì 'òle. Mì kògò adrélé tatsíle lovó kònzi ki 'obe, ngóro mì dré tá adrélé 'òle mì dré tà nìrà ko dhi 'á dhi tìni ko. ¹⁵ Di, ngóro Gìká àmi ki azilépi dhi dré adrélé lólo dhi tìni dhi, mì kàdré kókpà lólo tà títi mì dré adrélé 'òle dhi ì sè. ¹⁶ Tàko ko, Gìká ni Kúlí adré tàá dhi: «Mì kàdré lólo. Angyá ko, áma tàndi, ma lólo.»*

¹⁷ Mì nì tàle dhi, Gìká mì dré adrélé zìle àmi ki Atá ro dhi, adré móndí àlo àlo títi dhi ki tàbvó ta ngóro àyi ki tà 'òle dhi ì dré adrélé dhi tìni dhi be. Adré àyi ki no twátwa ko. Di mì dré adrérà'a bvò kònìdhi dri kùmú ì tìni dhi 'á dhi, mì kàdré tà 'o akódhi ni ròma sè. ¹⁸ Tàko ko, mì nì làgí Gìká dré àmi ki gìzo láti tàko àmi ki tábhí ì dré tá lebèle dhi lésè dhi ángopí ya dhi be. Làgí nda tá ngá adrélépi ñwàle ñwanwà ngóro àrezá tìni yà, kó ngalè óro tìni yà dhi 'i ko. ¹⁹ Be ró dhi, Gìká gí àmi Krísto ni kàrí làgí kyàkyà dhi sè. Akódhi nda tá kábilígyà mvá tà kònzi àko ìndì ndí àko í rú dhi 'i. ²⁰ Gìká zì tá akódhi drìdrì bvò ni bhàma kandrà gò, akódhi ni 'òzo apfòle lókyá kùdù kònìdhi sè àmi ki tà sè. ²¹ Di akódhi nda sè dhi, mì adré Gìká ni ka'ì. Gìká tingá akódhi dràdrà lésè gò, akódhi ni mì bhàzo lanzìle, mì kàdréró àmi ki tà ka'ika'ì bha Gìká léna, adrézó mì bha akódhi véna.

²² Nyànomvá dhi, mì temvé àmi mì dré tà bàti ka'ile 'òle dhi sè dre, mì kàdréró àmi ki adrúpi ki le togó wáyi sè. Adré di leá dhi, mì kàdré ru le àmi kòfalésè togó lólo àtsi ró dhi sè. ²³ Tàko ko, à gò àmi ki ti tódhyá dre. Di, lídrì tídhí mì dré kisulé nda angá móndí ki kórì adrélépi ñwàle ñwanwà dhi lésè ko. Be ró dhi, angá ína kórì kitswálépi ñwàle bwà ko dhi lésè. Bàti, à ti àmi Gìká ni kúlí lídrì ro, adrélépi kóná vèsè kólyá dhi sè.

²⁴ Tàko ko, ngóro Gìká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tìni: «Móndyá títi dhi ì ngóro mbì tìni.

* 1:16 1:16 A kònò Lèvitikè 19:2.

Ayi ki rúku kpà ngóro mbì pfò kya tíni.
Mbì adré 'yòle gò, pfò ni dré adrézó zìle.

²⁵ Di, Mírì ni kúlí adré ína adrélé kóná vèsè kólyá.»†
Kúlí nda kòdhi Rúbí Tani longólé àmi dré dhi 'i.

2

¹ Di ásà dhi, mì kòtingá àmi rúsè tà kònzi ki kára títi dhi i, kinzò títi dhi i, túrúpfú tà, lovó kònzi bhàma móndí i rú dhi, ìndì móndí ki rú tàma kònzi dhi. ² Ngóro ànzi kùrí i tíni dhi, mì kàdré bàsú tàndì Tirí Lólo àdhya ni le mvùle kòdhya, mì kàdréro mbàle àmi ki lídrì tídhí ro dhi na. ³ Tàko ko, mì tabhì Mírì dre gò, mì dré atógyàzoá dhi, akódhi dóro lavulé.

Kírá lídrì ro dhi ìndì móndyá Giká dré zìle dhi i

⁴ Mì kàdré àmi ki kisí ànyì Mírì Yésu làga. Akódhi nda kírá lídrì ro móndí ì dré gàle gàgà, di Giká dré ína kipèle adrélé làgi ró í mìlésè dhi 'i. ⁵ Ami adrébhá kókpà ngóro kírá lídrì ro dhi i tíni ni i, mì kòtayí àmi Giká dré tobhàle atsálé dzó Tirí Lólo àdhya ró, mì kàdréro kòwánà lólo i ró, adrélé mòbòmà Tirí àdhya kitswábhá Giká mìlésè dhi ki fe akódhi dré Yésu Krísto sè. ⁶ Tàko ko, Giká ni Kúlí adré tàá dhi:

«Mì nò rè ká! Má ni kírá bha Sìyónà na.

Kírá nda kírá làgí kyàkyà má dré kipèle adrélé kírá agógó dzó ni pá bhàzo dríá dhi ró dhi 'i.

Dhya ángùdhi adrélépi kírá nda ni ka'ì dhi,

kitswá tàdzí adrélé kanyò ro ko.»*

⁷ Ami adrébhá akódhi ni ka'ì dhi i dré dhi, kírá nda kírá làgí kyàkyà dhi 'i. Di, móndyá akódhi ni ka'ìbhá ko dhi i dré dhi:

«Kírá dzó sibhá ì dré gàle gàgà dhi,

gò atsálé kírá agógó dzó nda dré adrézó áyi totó dríá dhi ró.»†

⁸ Giká ni Kúlí adré kpà tàá dhi:

«Kírá nda kírá adrélépi móndí ki tokpó dhi 'i,

ìndì kírá adrélépi móndí ki 'o ledhélé dhi 'i.»‡

Ayi nda ì adré ledhélé, ì dré adrélé Giká ni kúlí ga 'òle dhi sè. Tàko ko, Giká bhà tá àyi adrélé tà 'o kònini.

⁹ Di, àmi ró dhi, àmi móndyá Giká dré zìle adrélé sùrú ína ró dhi 'i. Ami kpà kòwánà Opí àdhya 'i, sùrú lólo dhi 'i, ìndì móndyá Giká ni tàndì àdhya 'i, mì kàdréro tà kàdrìkàdrì dré 'òle dhi ki longó móndí i dré be dhi bvò. Tàko ko, akódhi azí àmi apfòle tìnìmvá lésè, afflé áyi ngádra líndrìga ró dhi 'á dhi nì. ¹⁰ Wáláká dhi, àmi tá móndyá Giká àdhya 'i ko. Di, nyànomvá dhi, àmi móndyá Giká àdhya 'i bàti. Wáláká dhi, à bhà tá àmi ki kizà ko. Di, nyànomvá dhi, Giká bhà àmi ki kizà dre.

¹¹ Áma arúpi má dré lèle tò ni i, àmi ngóro móndí twá adrébhá bvò àyikya ró dhi àko dhi i tíni. Má adré di àmi ki kodzó, mì kàdréro àmi ki líkí lovó kònzi àmi ki rúbhá kya adrébhá ru pfu àmi íbe dhi ki tà sè. ¹² Mì kàdré kpà atsílé dóro pàgánò i kòfalésè. Di tágba ì kàdré àmi ki asikì tà kònzi 'òma sè yà dhi, ì ni tà dóro mì dré adrélé 'òle dhi ki no gò, ì dré Giká ni rú bhàzo kùle tà nda i sè kítú dré dra atsázó dhi tú.

Ama ki bhàma àma ki kàdrì i zàle, àma ki mírì íbe dhi

† 1:25 1:25 A kònò Esáyá 40:6-8. * 2:6 2:6 A kònò Esáyá 28:16. † 2:7 2:7 A kònò Longó i 118:22.

‡ 2:8 2:8 A kònò Esáyá 8:14.

¹³ Mírì ni tà sè dhi, mì kàdré àmi ki bha mónnyá tíí bhàle àmi drìle dhi ki rinyí zàle, kàdré ópí kàdrì adrélepi òpì nya àmi dri dhi 'i yà, ¹⁴ kó ngalè gùvèrènerè 'i yà dhi. Angyá ko, gùvèrènerè nda i dhya ópí nda dré bhàle dhi 'i, i kàdréró tà ño mónnyá adrèbhá tà kònzì 'o dhi i dri, adrézó kpà mónnyá adrèbhá tà dóro 'o dhi ki tà bha kuru. ¹⁵ Tàko ko, Giká adrè leá dhi, mì kàdré tà dóro 'o, kitswázó móndí azaaza tà nibhá ko dhi ki kúlí kíkí dhi bvó. ¹⁶ Mì kàdré atsilé ngóro móndí Giká dré trìle dhi i tíni. Dì, mì kàdré àmi ki trìma nda ni no ngóro tà adrélepi láti fe àmi dré adrézó tà kònzì 'o dhi ró ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà 'o ngóro màrábà Giká àdhya i tíni. ¹⁷ Mì kàdré mónnyá tíí dhi ki lindrì bha, adrézó àmi ki adrúpi ki le. Mì kàdré Giká ni ro, adrézó ópí kàdrì ni lindrì bha.

¹⁸ Ami màrábà ro ni i, mì kàdré àmi ki bha àmi ki mírì ki rinyí zàle lindrì sè wáyi. Mì kàdré 'òá kònnì ngbà 'í àyi adrèbhá togó íbe dóro ìndì yà yà dhi i véna ko. Mì kàdré kókpà 'òá kònnì àyi adrèbhá togó íbe tòmbatòmba dhi i véna. ¹⁹ Tàko ko, mì kàdré kizà nya tà gyágya sè ko gò, adrézó mvòá Giká ni tà sè dhi, kòdhi dóro Giká m̀lèsè. ²⁰ Dì, à kàdré àmi ki tswa mì dré tà kònzì 'òle dhi sè gò, mì dré adrézó mvòá dhi, mì ni àdho tà dóro kisú ásà? Dì, mì kàdré àmikya kizà nya mì dré tà dóro 'òle dhi sè gò, mì dré adrézó mvòá dhi, kòdhi dóro Giká m̀lèsè. ²¹ Giká azí àmi adrélé tà 'o kònnì. Tàko ko, Krìsto ni tàndì nya tá kizà àmi ki tà sè, mì kàdréró akódhi ni lebe, adrézó tà 'o akódhi àdhya tíni. ²² Akódhi 'o tá ína tàkonzì ko. Kúlí móndí ki litízó dhi apfò tá kpà akódhi sílèsè àlomvá ko. ²³ Móndí ì dré tá adrèrà'a akódhi ni lodhá dhi 'á dhi, akódhi logó tá làdhá àyi tí ko. Ì dré tá adrèrà'a akódhi ni rúbhá 'o aswálé dhi 'á dhi, logó tá kúlí aswaaswa àyi tí ko. Be ró dhi, bhà tá i Giká adrélepi tàbvó ta gyágya dhi drígá. ²⁴ Akódhi ni tàndì do tá àma ki tàkonzì i í rú fa kipakipa dri, mà kòdràro tàkonzì lésè gò, mà kàdréró lídrì íbe adrézó tà gyágya 'o. Làzì akódhi ni tswàzo dhi àdhya sè dhi, mì adrí dre. ²⁵ Tàko ko, àmi tá ngóro kábilígyà avìbhá dhi i tíni. Dì, nyànómvá dhi, mì agò kábilígyà líkílèpi, adrélepi kpà àmi ki lídrì líkí dhi véle dre.

3

Tòkó ki tà àyi ki àgo íbe dhi

¹ Ami tòkó i, mì kàdré kókpà àmi ki bha àmi ki àgo i zàle. Dì àmi ki àgo ki àruka ì kàdré Giká ni kúlí ga rè dhi, mì ni kitswá àyi ki adrí Yésu ni ka'í àmi ki atsima dóro dhi sè, àmi ki kúlí sè ko. ² Tàko ko, ì ni nòá ngalè mì adrè atsilé togó lólo sè, adrélé Giká ni lindrì bha ngíni ya dhi. ³ Lè àmi ki aveave kàdré tà mì dré adrélé 'òle àmi ki rúbhá sè dhi i sè ko, kàdré àmi ki drìbhí tìma 'i yà, màyìkà ledélé órò sè dhi ki tosoma àmi rú dhi 'i yà, kó ngalè kítá aveave dhi ki tosoma àmi rú dhi 'i yà dhi. ⁴ Be ró dhi, àmi ki aveave kàdré ína tà dóro mì dré adrélé zùle àmi ki togó na dhi i sè. Aveave nda aveave àmi ki togó yà yà ìndì lírì àdhya, kitswálèpi dràle bwà ko, ìndì adrélepi làgi ró Giká m̀lèsè dhi 'i. ⁵ Tàko ko, tòkó lólo atú adrèbhá tá m̀ bha Giká véna dhi ì adrè tá àyi ki 'o avélé kònnì. Ì adrè tá kpà drì asó àyi ki àgo i kandrá. ⁶ Sàrà adrè tá 'òá kònnì. Adrè tá Abàràrà ni kúlí yì, adrézó akódhi ni zi àyi mírì ro. Ami Sàrà nda ni ànzitòkó 'i, mì kàdré tà dóro 'o, adrézó àmi ki tayí adrélé ngá ro tà àlo sè ko dhi.

⁷ Ami àgo i, mì kàdré kókpà 'òá kònnì, adrézó àmi ki tòkó íbe dóro. Mì kàdré àyi ki tà yà yà tòkó kya ró dhi ki kisù, adrézó àyi ki lindrì bha. Tàko

ko, m̀i ni lídrì Giká dré lazílé áyi togó tani sè dhi ni kisú tàylé ro túmǎní àyi íbe. M̀i kàdré 'òá kònìni, tà àlo kòkítswáró tà m̀i dré adrélé zìle Giká tí dhi ki kíkí ko.

Kizà nyàma tà dóro 'òma sè dhi

⁸ Kùdù ro dhi, àmi títi m̀i kàdré ngá àlo ró àmi kòfalésè, adrélé àmi ki adrúpi ki kizà do. M̀i kàdré ru le àmi kòfalésè adrúpi i tíni, adrélé àmi ki togó dóro tadhá, adrézó àmi ki tà bha kìní mi. ⁹ M̀i kàdré tà kònzi logó tà kònzi 'òle àmi rú dhi tí ko, adrézó kpà làdhá logó làdhá dhàle àmi rú dhi tí ko. Be ró dhi, m̀i kàdré àmíkya tà tani zi Giká tí m̀ondí tà kònzi 'obhá àmi rú dhi i dri. Tàko ko, Giká azí àmi adrélé tà 'o kònìni, m̀i kòkisúró tà tani dré lazílé àmi dré tàylé ro dhi be dhi bvó. ¹⁰ Angyá ko, Giká ni Kúlí adré tàá dhi:

«Lè dhya ángùdhi adrélépi leà lenzélé áyi lídrì sè, adrélépi kpà kítú dóro dhi ki le nòle dhi,

kàdré áyi ti líkí kúlí kònzi i sè, ìndì kìnzò i sè.

¹¹ Lè akódhi kàdzá áyi togó tà kònzi lésè adrézó tà dóro 'o.

Kàdré tà k̀drík̀dri nda bhàle m̀ondí i kòfalé togó wáyi sè.

¹² Tàko ko, M̀irì ni m̀i m̀ondyá adrèbhá tà gyàgya 'o dhi i dri.

Adré kpà bíbhálé ga tà ì dré adrélé zìle í tí dhi ki ỳzo.

Dì, adré ína àmvò alá m̀ondyá adrèbhá tà kònzi 'o dhi i rú.»*

¹³ Ami ki togó kàdré àtsi ró adrélé tà dóro 'o dhi, àdhi ni àmi ki 'o kònzi dhi nì? ¹⁴ Dì, tágba m̀i kàdré kizà nya m̀i dré adrélé tà gyàgya 'o dhi sè yà dhi, Giká ni tà tani bha àmi dri. M̀i kàdré ngá ro tà m̀ondí ì dré adrézó ngá ro ásà dhi i sè ko. M̀i kòtayí kpà àmi ki togó adrélé lanzìle ko.† ¹⁵ Be ró dhi, àmi ki togó na dhi, m̀i kòbhà Krísto twá adrélé àmi ki M̀irì ro. M̀i kàdré ngbú adrélé gànzi ró tà m̀i dré adrézó m̀i bha ásà dhi ni àndu ngi, dhya ángùdhi adrélépi tà nda ni lízi àmi tí dhi dré. ¹⁶ Dì, m̀i kàdré 'òá togó yàya sè, ìndì líndrì sè. M̀i kàdré àmi ki togó líkí adrélé lólo, kítswálé m̀ondyá adrèbhá àmi ki rú ta kònzi tà dóro m̀i dré adrélé 'òle Krísto ni tà sè dhi i sè dhi, ì kàdréro kanyò ro kúlí kònzi ì dré adrélé tàle àmi rú dhi i sè. ¹⁷ Angyá ko, m̀i kàdré kizà nya m̀i dré adrélé tà dóro 'o dhi sè gò, Giká dré lèzoá kàdré kònìni dhi, kòdhi dóro lavulé m̀i dré adrélé kizà nya m̀i dré adrélé tà kònzi 'o dhi sè dhi rúsè.

¹⁸ Tàko ko, Krísto ni tàndi nya tá kizà ngbà 'í vésè àlo m̀ondí ki tàkònzì ki tà sè. Akódhi gyàgya ró nda drà m̀ondyá gyàgya ko dhi ki tà sè, kítswálé àmi ki adrì Giká véle dhi bvó. A pfu tá akódhi ni rúbhá dràle gò, dré gòzo adrélé Tírì Lólo ni r̀inyí sè. ¹⁹ Dì Tírì Lólo nda sè dhi, akódhi dré kpà l̀zo Giká ni kúlí longó tírì 'ìle b̀dzó na dhi i dré. ²⁰ Ayi nda i tá m̀ondí atú lígbhá Giká rú lókyá Nówè dré tá adrérà'a bwátù kàdrì dhi ni ledé, ìndì Giká dré adrérà'a tà letè togó vwàvwà sè dhi 'á dhi 'i. Bwátù kàdrì nda na dhi, m̀ondí bí ko, ngbà 'í m̀ondí nzi-drì-na dhi ì adrì tá ỳ líti sè dhi àyi. ²¹ Ỳi nda adré bàtìsimò ni tà tadhá kòdhya. Dì nyànomvá dhi, bàtìsimò nda adré àmi ki tidrì nì. Adré àmi ki tidrì, àmi ki rúbhá dzìma sè ko, be ró dhi, m̀i dré adrélé longóá dhi, m̀i adzá àmi ki togó Giká véle dre dhi sè. Adré àmi ki tidrì, Yésu Krísto ni ngàma dràdrà 'ásè dhi sè. ²² Akódhi nda mbà bhù na gò, adrélé Giká ni dríagó lésè. Kònàle dhi, ángéló i, ópí kàdrì i, tsàle r̀inyí íbe dhi i akódhi ni r̀inyí zàle.

* **3:12** 3:12 A kònò Longó i 34:13-17. † **3:14** 3:14 A kònò Èsáyà 8:12.

4

Atsima ngóró Giká dré adrélé lèle dhi t́ni dhi

¹ Dì Krísto dré kizà nyàle rúbhá na dhi sè dhi, mì kàdré kókpà tà kisù akódhi àdhya t́ni, adrézó gànzi ró adrélé kizà nya kònini. Tàko ko, dhya ángùdhi kizà nyàlepi rúbhá na dhi tayí tàkonzì 'òma dre. ² Asà dhi, dhya nda kitswá gòle áyi lókyá àmbí bvò kònìdhi dri dhi ni fe, adrézó lovó kònzi áyi rúbhá àdhya ki 'o dhi ko. Be ró dhi, adré áyi fe adrélé tà Giká dré adrélé lèle í kò'o dhi ki 'o kòdhya. ³ Tàko ko, wáláká dhi, mì kizá tá àmi ki lókyá bí, adrézó tà pàgánò ì dré adrélé lèle 'òle dhi ki 'o. Mì adré tá tatsilé tà swà 'obe, lovó kònzi ki bhabe, wá tsibe, gwányá wáyá ki tà 'obe, ìndì giká tàko ki lindrì bhabe, tágba tà nda ì dré tá adrézó kònzi lavulé Giká mìlésè dhi. ⁴ Dì nyànomvá dhi, pàgánò nda ki líndrì adré gàle, mì dré adrélé tatsilé àyi íbe tà swà nda ki 'obe ko dhi sè gò, ì dré adrézó àmi ki lodhá. ⁵ Dì, ì ni àyikya tà ì dré adrélé 'òle nda ki ta Giká adrélépi gànzi ró mónyá títi lídrì ro ìndì dràbhá dre dhi ki tàbvó ta dhi kandrà. ⁶ Tà nda sè dhi, à longó tá ndìndì Rúbí Tani mónyá dràbhá dre dhi ì dré. Dì tágba Giká dré àyi nda ki tàbvó tàzo tà ì dré 'òle rúbhá na dhi ì sè mónyá títi dhi kya t́ni dhi, ì ni kitswá lídrì Giká àdhya ni kisú Tirí Lólo na.

⁷ Tà títi dhi ki kùdù atsá ànyi dre. Dì àsà dhi, mì kàdré tà 'o tògyá sè, adrézó àmi ki tà kisùle dhi ki líkí, mì kàdréró tà zi Giká tí be dhi bvó. ⁸ Lavulé dhi, mì kàdré ru le àmi kòfalésè togó wáyì sè. Tàko ko, lèle adré ìna tàkonzì zyandre dhi ki zu. ⁹ Mì kàdré àmi ki adrúpi ki ka'ì dòle àmi véna togó dóro sè, ngùrùngùrù sè ko. ¹⁰ Àmi àlo àlo títi dhi ì, mì kàdré tà 'o àmi ki adrúpi ì dré, tà tani mì dré kisulé Giká ni togó tani sè dhi sè. Mì kàdré 'òá ngóró móndí Giká dré tà tani twátwa dhi ki bhàzo àyi drígá dhi ì t́ni. ¹¹ Dhya àlo kàdré kúlí longó dhi, kàdré kúlí adrébhá angálé Giká vélésè dhi ki longó kòdhya. Dhya àlo kàdré tà 'o móndí ì dré dhi, kàdré 'òá rìnyí Giká dré adrélé fèle drá dhi sè. Mì kàdré ì tà títi dhi ki 'o, móndí ì kàdréró Giká ni rú bha kùle Yésu Krísto sè be dhi bvó. Mìlanzilanzì ì rìnyí be dhi ì kàdré akódhi dré kóná vésè kólyá! Kàdré kònini.

Kizà nyàma Krísto ni tà sè dhi

¹² Àma arúpi má dré lèle tò ni ì, lè àmi ki líndrì kàdré gàle, tà kizà ro adrébhá àmi ki tabhì dhi ki tà sè ko. Mì kàdré kpà tà nda ki no ngóro tà twá atsábhá àmi rú dhi ì ró ko. ¹³ Be ró dhi, mì kàdré àmikya lenzélé mì dré adrélé kizà nya Krísto àdhya t́ni dhi sè, akódhi kònì dra apfò áyi mìlanzilanzì na dhi, mì kòkitswá ró vélé lenzélé lavulé arí be bí be dhi bvó. ¹⁴ A kàdré àmi ki lodhá Krísto ni rú ni tà sè dhi, Giká ni tà tani bha àmi dri. Tàko ko, Giká ni Tirí mìlanzilanzì ró dhi adré adrélé àmi léna. ¹⁵ Dì, mì kàdré kizà nya dhi, lè mì kàdré nyaá mì dré adrélé móndí tupfúbhá ì ró yà, kùgubhá ì ró yà, tà kònzi 'obhá ì ró yà, kó ngalè móndí tífíbhá móndí ki tà ì 'ásè dhi ì ró yà dhi sè ko. ¹⁶ Dì, mì kàdré kizà nya mì dré adrélé Krísto ni ka'ìbhá ì ró dhi sè dhi, mì kàdré àmikya kanyò ro tà nda sè ko. Be ró dhi, mì kàdré Giká ni rú bha kùle, mì dré Krísto ni rú nda ni ka'ìle dòle dhi sè. ¹⁷ Tàko ko, lókyá tàbvó tàzo dhi kitswá dre. A ni rè zyà mónyá Giká àdhya ki tàbvó ta drìdrì. Dì tàbvó tàma nda kòkidhó àma rú dhi, mónyá Giká ni Rúbí Tani gabhá rè dhi kya ni di vélé adré ngíni? ¹⁸ Ngóro tisìle Giká ni Kúlí na dhi t́ni:

«Móndí àlo gyàgya dhi ni adrima kàdré kòkóròko dhi,

móndyá Gíká ni tà gabhá rè dhi ki tà tàkonzìbhá íbe dhi ni di véle adrè ngíni?»*

¹⁹ Asà dhi, lè móndyá adrèbhá kizà nya ngóro Gíká dré adrélé lèle dhi tíni dhi, ì kàdré àyi ki bha Gíká àyi ki bhàlepi dhi drígá, adrélé tà dóro 'o. Tàko ko, Gíká nda kitswá adrélé ka'ile togó wáyi sè.

5

Bhàgo ki tà kàdhúra íbe dhi

¹ Bhàgo Èkèlézyà àdhyà àmi kòfalé dhi i dré dhi, má adrè tà ta kònini. Ma kókpà bhàgo 'i àmi tíni. Ma dhya Krísto ni kizà nyàle dhi ki nobhá mǐ sè dhi ki àlo 'i, ìndì móndyá dra Gíká ni mìlanzìlanzì dré dra tadhálé dhi ni kisúbhá dhi ki àlo 'i. Di má adrè àmi ki kodzó, ² mì kàdréro kábilígyà ki pǎrí Gíká dré bhàle àmi drígá dhi ki líkí, ngóro kábilígyà líkíbhá dóro dhi i tíni. Mǐ kàdré àyi ki drǐ ko dóro. Di, mì kàdré 'òá kònini ngóro tòlí bhàle àmi dri dhi tíni ko. Be ró dhi, mì kàdré 'òá togó dóro sè, ngóro Gíká dré adrélé lèle dhi tíni. Mǐ kàdré 'òá làfa lovó sè ko, be ró dhi, àmi ki togó dré adrélé àtsi ró tà nda sè dhi sè. ³ Mǐ kàdré òpì nya kábilígyà bhàle àmi drígá nda i dri rǐnyí sè ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà dóro 'o àyi kòfalé, ì kàdréro tà no àmi rú, adrézó 'òá àmikya tíni. ⁴ Di lókyá kábilígyà líkíbhá ki kàdrè dré dra apfòzo dhi tú dhi, mì ni kùlá mìlanzìlanzì ro, lagulagu ni dré kitswázó akílé bwà ko dhi ni kisú.

⁵ Àmi kàdhúra i, mì kàdré kpà àmi ki bha màlìga i zàle. Àmi títi, mì kàdré àmi ki tà bha kǐní mi. Tàko ko, Gíká ni Kúlí adrè tàá dhi:

«Gíká adrè ru pfu móndyá drìkàdrè ro dhi íbe.

Di, adrè ína àyi togó tani bha móndyá adrèbhá àyi ki tà bha kǐní mi dhi i rú.»*

⁶ Di ásà dhi, mì kàdré àmi ki bha Gíká ni drígá rǐnyí ró dhi zàle, kòtingáro àmi kuru lókyá kitswálépi dhi sè be dhi bvó. ⁷ Mǐ kàdré tà títi adrèbhá àmi ki togó 'o lanzìle dhi ki bha Gíká drígá. Tàko ko, akódhi adrè àmi ki tà kisù nǐ.

⁸ Mǐ kàdré àmi ki tà kisùle dhi ki líkí, adrézó tàmbìga dri. Tàko ko, àmi ki kàribhá, Dzàborò adrè tatsíle kàndrìbe kàmǐ tíni, adrélé móndí nda nyàle.

⁹ Mǐ kàdré di pá si akódhi kandra, adrézó àmi ki totó tātā àmi ki tà ka'ika'í na. Tàko ko, mì nǐ tàle dhi, àmi ki adrúpi bvò wáyi 'ásè dhi ì adrè kpà kizà nya làsú be àmikya tíni dhi be.

¹⁰ Di mì kònya kizà lókyá tsà sè dre dhi, Gíká ni tàndi adrélépi àyi togó tani tadhá tà títi i sè dhi ni àmi ki 'o kitswálé títi, àmi ki timbàzo, àmi ki 'òzo àmi ki totó tātā àmi ki tà ka'ika'í na. Tàko ko, akódhi nda azí àmi kitswálé àyi mìlanzìlanzì adrélépi kóná vèsè kólyá dhi ni kisú Yésu Krísto na. ¹¹ Rǐnyí kàdré akódhi dré kóná vèsè kólyá! Kàdré kònini.

Mòdo kùdù

¹² Àma adrúpi Silà má dré adrélé ka'ile togó wáyi sè dhi, bhà drígá má véle wárágà kònìdhi ni tisìzo.† Di má tisì wárágà mvá kònìdhi àmi ki kodzózó, ìndì tadházóá àmi dré dhi, mì adrè tròle Gíká ni togó tani rú bàti dhi.

* **4:18** 4:18 A kònò Tògyakúlí 11:31. * **5:5** 5:5 A kònò Tògyakúlí i 3:34. † **5:12** 5:12 Gíká ni Kúlí tisìle Gírìkì ti sè dhi léna dhi, à adrè rú «Silùwànò» kisú kònwa. Rú nda tá rú àzya Silà dré dhi 'i.

¹³ Ekèlézyà Bàbìlónà le Gĩká dré zìle àmi tĩni dhi fè mòdo àmi dré.‡ Ama mvá, Márokò fè kpà mòdo àmi dré. ¹⁴ Àmi ró dhi, mì kòfè mòdo adrézó ru kamú àmi kòfalésè lèle sè.

Tà k̀drík̀dri k̀dré àmi tíí adrèbhá Krísto na dhi i dré!

‡ **5:13** 5:13 A adrè kisùá dhi, «Bàbìlónà» k̀nìdhi adrè Rómà, bhàandre k̀drì Rómà ki òpì àdhya ni tà ta k̀dhyà.

Wárágà Pétèró dré tisìle dhi ni rì

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pétèró dré tisìle dhi ni rì 'i. Adré tisìá kitswázó móndyá ka'ìbhá tíí dhi ki kodzó, ì kàdréro àyi ki líkí Gìká ni tà tadhábhá kinzò sè dhi ki tà sè. Ì kàdré kpà tatsilé swà ro ngóro tà tadhábhá kinzò sè nda ì dré tá adréle tadhále dhi tíni ko. Pétèró adré tàá dhi, ì kàdré tròle kúlí pròfétá ì dré longólé dhi ì rú, ìndì tà àpóstolò ì dré longólé dhi ì rú (1:19-21; 3:1-2). Adré kpà tà tadhá Mírì Yésu ni agòma ni tà dri, adrézó tàá dhi, Mírì adré tà tígí tà í dré lazílé dhi ki 'òma sè ko. Be ró dhi, akódhi ni togó vwàvwà sè dhi, adré láti fe móndyá tíí dhi ì dré kitswázó adrìlé (3:8-16).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pétèró ni mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Tà Gìká dré móndí ki azízó ásà dhi (1:3-21)
- 3) Gìká ni tà tadhábhá kinzò sè dhi ì (2:1-22)
- 4) Krísto ni agòma (3:1-18)

Pétèró ni mòdo fèma

¹ Ma, Sìmonà Pétèró, màrábà ìndì àpóstolò Yésu Krísto àdhya ró dhi, má adré wárágà kònìdhi ni tisì àmi tà ka'ìka'ì làgí kyàkyà dhi ni kisúbhá àmakya tíni dhi ì dré. Mì kisú tà ka'ìka'ì nda, Yésu Krísto, àma ki Gìká ìndì àma ki tidrìlépi dhi ni tà gyàgya sè.

² Gìká ni togó tani ì tà kàdrìkàdrì be dhi ì kàdré gàle àmi léna bí, mì dré Gìká ni nìle tùmání àma ki Mírì Yésu be dhi sè!

Tà Gìká dré àma kí azízó ásà dhi

³ Mírì ni rìnyí Gìká àdhya ró dhi sè dhi, afè àma dré tà tíí dhi ì, mà kàdréro atsíle ngóro Gìká dré adréle lèle dhi tíni, adréle kpà tròle akódhi ni tà rú. Akódhi 'o àma Gìká àma ki azílépi akódhi ni m̀lanzìlanzì sè ìndì akódhi ni rìnyí sè dhi ni ni dhi nì. ⁴ Tà nda kòdhi ì sè dhi, Gìká nda afè àma dré àyi lazikúlí kàdrì làgí ró dhi ì, kitswálé lazikúlí nda ì sè dhi, mì kàdréro àyi tándi ni lídrì íbe àmi léna, ìndì mì kòkitswáro lapálé lovó kònzi adrèbhá móndyá bvò àdhya ki kizá dhi ì sílésè.

⁵ Àsà dhi, mì kàdré àmi ki fe wáyi adréle tà dóro bha àmi ki tà ka'ìka'ì dri. Mì kàdré kpà tà nìni bha tà dóro 'o'ò nda dri, ⁶ adrézó lovó mvomvò bha tà nìni nda dri, adrézó togó tsitsì bha lovó mvomvò nda dri, adrézó trotrò Gìká ni tà rú dhi ni bha togó tsitsì nda dri, ⁷ adrézó togó dóro tadhatadha àmi ki adrúpi ì dré dhi ni bha trotrò Gìká ni tà rú nda dri, adrézó lèle bha togó dóro tadhatadha nda dri. ⁸ Tàko ko, mì kàdré tà nda kòdhi íbe àmi léna adrézó lèle ába drìdrì dhi, mì ni tà dóro 'o bí adrézó kpà lò'wa dóro 'a bí, mì dré àma ki Mírì Yésu Krísto ni nìle be dhi sè. ⁹ Dì, dhya àlo kàdré tà nda ì àko dhi, akódhi ína mì kùdúkùdu 'i. Akódhi tivì kpà tàle dhi, Gìká temvé ì tàkonzì í dré tá 'òle wáláká dhi ì lésè dre dhi.

¹⁰ Dì ásà dhi, àma adrúpi ì, àmi ki togó kàdré àtsi ró adrézó tadhá dhi, Gìká zì àmi, àmi ki azízó adréle móndyá ína ì ró káyà dhi. Tàko ko, mì kàdré 'oá kònìni dhi, mì kitswá tàdzí dhèle ko. ¹¹ Kòdhi íbe dhi, à ni àmi ki ka'ì fìle àma ki Mírì Yésu Krísto àma ki tidrìlépi dhi ni Opì na, adréle kònàle kóná vèsè kólyá.

¹² Má ni ngbú adré tà nda kòdhi ki 'o agalé àmi léna, tágba mì dré tà nda ki nìzo dóro, adrézó kpà àmi ki totó tātā tà bàti mì dré kisulé dhi dri dhi. ¹³ Di má dré rè dhu adrérà'a lídrì íbe dhi 'á dhi, má mìlèsè dhi, dóro ni adrélé tà nda ki 'o agalé àmi léna dhi. ¹⁴ Tàko ko, má nì tàle dhi, má adré 'òle áma rúbhá kòndhi ni tayí dhi be, ngóro áma ki Mírì Yésu Krísto ni tàndi dré tadhálé má dré dhi tìni. ¹⁵ Di má ni tà títi dhi ki 'o, kitswálé áma lèma àmvolèsè dhi, mì kòkitswáro ngbú adrélé tà nda ki kisù be dhi bvó.

Móndyá Krísto ni mìlanzìlanzì nobhá mì sè dhi i

¹⁶ Tàko ko, mà dré tá adrérà'a áma ki Mírì Yésu Krísto ni atsama rinyí be dhi ni tà longó àmi dré dhi 'á dhi, mà totó tá áma títi tàko apfòbhá mómí ki tògyá lésè dhi i dri ko. Di, mà nò tá àmakya akódhi ni tà kàdrì áma ki tàndi ki mì sè. ¹⁷ Angyá ko, akódhi kisú tá lindrì i mìlanzìlanzì be Gìká Atá vélèsè, Gìká ni kúlí dré apfòrà'a áyi mìlanzìlanzì kàdrì dhi lésè dhi 'á. Kúlí nda tà drá dhi: «Kòndhi áma Mvágó má dré lèle tò dhi 'i. Áma togó adré kinílé akódhi ni tà sè tò.»* ¹⁸ Ama ki tàndi mà yi kúlí apfòlepi bhù lésè nda áma ki bíbhálé sè, mà dré tá adrérà'a akódhi be kóngó lólo drina dhi 'á.

¹⁹ Tà nda sè dhi, mà nì vélé dóro tàle dhi, kúlí pròfétà ì dré longólé dhi i tà bàti 'i káyà dhi. Àmi ró dhi, mì kàdré tròle kúlí nda i rú dhi, mì ni adré 'òá dóro. Tàko ko, kúlí nda i ngóro àtsí adrélépi kòle ngá kazá tímíwá na dhi tìni. Di mì kàdré tròle kúlí nda i rú, tsàle lókyá kítú dré dra apfòzo, ìndì nzàgó dré dra ngá kazá àmi ki togó na dhi 'á. ²⁰ Tà kàdrì lavulé dhi, lè mì kòndi tàle dhi, dhya àlo kitswá tà àlo pròfétà ì dré tisìle Gìká ni Kúlí na dhi ni àndu ngi áyi drì sè bwà ko. ²¹ Tàko ko, kúlí pròfétà ì dré longólé nda ki àlo angá tàdzí tà mómí ì dré tá lèle tàle dhi lésè ko. Be ró dhi, pròfétà nda ì longó tá kúlí angábhá Gìká vélèsè dhi i kòdhya, ngóro Tirí Lólo dré tá àyi ki tidrìle dhi tìni.

2

*Gìká ni tà tadhábhá kinzò sè dhi i
(À kònò kpà Yúda 1:4-13)*

¹ Atú dhi, pròfétà kinzò ro dhi ì apfò tá Ìsèrèlè ànzì i kòfalé. Di Gìká ni tà tadhábhá kinzò sè dhi ki kókpà apfò àmi kòfalé kòndi. Ì ni Gìká ni tà ì dré dra tadhálé gòdhógòdho dhi ki tosó àmi kòfalé lùzu ró, adrézó mómí ki tà ka'ika'i kizá. Ì ni ndìndì Mírì Yésu àyi ki apálépi tàkonzì lésè dhi ni ga, adrézó dràdrà asé àyi ki tàndi i dri ngbò ró. ² Mómí zyandre dhi ki dhe àyi vèsè, adrélé tà swà 'o àyikya tìni. Tà nda sè dhi, à ni tà ta kònzì látì tà bàti àdhya rú. ³ Ngá lovó sè dhi, tà tadhábhá kinzò sè nda ki àmi ki lití kúlí tàko angábhá àyi drìlèsè dhi i sè, kitswázó ngá kisú àmi drìgàsè dhi bvó. Di, kidhólé kínó lésè dhi, dhya dra àyi ki tàbvó tàlepi dhi ína gànzi ró kitswálé tà bha àyi dri. Akódhi dra àyi ki tà pfùlepi pfupfù nda adré ayí ko ko.

⁴ Tàko ko, Gìká tayí tá ángeló tàkonzì 'obhá dhi i tà nòma àyi dri dhi sè ko. Be ró dhi, bhe tá ína àyi líferò na, àyi ki 'ìzo nyìrì sè àrà tímíwá ro dhi na, adrézó àyi ki líkì kònàle adrélé kítú àyi ki tàbvó tàzo dhi ni letè. ⁵ Tayí tá kpà móndyá adrébhá tá bvò dri Nówè ni lókyá 'á dhi i ko. Be ró dhi, 'o tá ína yí tile bvò drìsè wáyì, móndyá àyi tà gabhá rè nda ki tupfúzó todràle. Tidrì tá ngbà 'í Nówè àyi tà gyàgya longólépi dhi, túmání mómí àruka nzi-drì-rì dhi íbe kòdhya. ⁶ Gìká bhà tá kpà tà bhàandre Sòdómá

* 1:17 1:17 A kònò Mátáyò 17:1-5; Mároko 9:2-7; Lúkà 9:28-35.

àdhya dri Gòmórà àdhya be gò, bhàandre nda ki zàzo vèle, tadházóá dhi, í ni mónnyá áyi tà gabhá àyikya tíni dhi ki 'o kònini. ⁷ Apá tá Lótò, dhya gyägya ro dhi kòdhya. Akódhi nda nya tá kizà lavúlé tà swà drìkònzibhá ì dré tá adrélé 'òle dhi ki tà sè. ⁸ Tàko ko, dhya gyägya nda adré tá adrélé àyi kòfalé gò, akódhi ni togó dré adrézó kizà nya àyi ki tà kònzi dré adrélé nòle, ìndì yìle kítú àlo àlo títi ì sè dhi ki tà sè. ⁹ Dì tà títi nda kòdhi ì adré tadhá dhi, Mírì Gìká nì adrélé mónnyá adrèbhá tròle áyi tà rú dhi ki apá tà adrèbhá àyi ki tabhì dhi ì lésè dhi be. Nì kpà adrélé mónnyá adrèbhá tà kònzi 'o dhi ki líkí tsàle kítú àyi ki tàbvó tàzo, gò tà nòzo àyi dri dhi tú dhi be. ¹⁰ Lavúlé dhi, a ni tà nò mónnyá adrèbhá tatsilé lovó kònzi àyi ki rúbhá kya ki 'obe, ìndì adrèbhá áyi rìnyí adrézó òpì nya dhi ni ayízè dhi ì dri.

Tà tadhábhá kinzò sè nda ì móndí drìkàdrì ro, adrèbhá tà 'o tirì àko dhi 'i. Ì adré àyikya tirì m̀lanzilanzì ro bhù na dhi ki lodhá tirì àko. ¹¹ Dì, nd̀ndì ángeló adrèbhá rìnyi ró ìndì kòmba ró dhi ì adré àyikya tirì nda ki lodhá, adrézó àyi ki asìkì Mírì kandrà dhi ko. ¹² Dì, mónnyá nda ì adré tà ì dré nìle ko dhi ki lodhá kòdhya. Ayi ngóro kà'wá mbì àdhya tà nibhá ko, à dré tìle kitswázó àyi ki turú, tufúlé todràle dhi ì tíni. Dì ì ni kókpà todrà akílé títi kà'wá nda ì tíni. ¹³ A ni tà kònzi logó àyi dré tà kònzi ì dré 'òle dhi ì tí. Ì adré tatsilé àyi ki lovó kònzi ki 'obe ngádra 'ásè, adrézó lenzélé ásà. Ami ki gwányá ì 'ásè dhi, àyi ngóro ngá ndì ró adrélépi kanyò fe àmi dré dhi tíni, ì dré adrèrà'a lenzélé àyi ki túrúpfú tà sè dhi 'á. ¹⁴ Ayi ki m̀ ga múná tà sè b̀. Ì kitswá tàdzí tàkònzì 'òma tayí ko. Ì adré móndí tà ka'ika'ì íbe yàya dhi ki lití ledhélé tàkònzì na. Ayi ki togó ga làfa lovó sè b̀. Gìká ni tátrítrí àyi dri! ¹⁵ Ì ku láti tà gyägya àdhya 'ásè, adrézó láti Bálámà, Bòsòro ni mvá àdhya ni lebè kòdhya. Bálámà nda lè tá ína làfa kisulé tà kònzi 'òma sè tò. ¹⁶ Dì, pròfétà nda ni púndà, kà'wá kitswálepì kúlí tà bwà ko dhi tà tá kúlí móndí tíni, kitswázó akódhi ni azaaza kíkí.*

¹⁷ Tà tadhábhá kinzò sè nda ì sù ngóro ỳ kidrì sèbhá dre dhi ì tíni, ìndì ndùrùku lyàandre dré adrélé livilé dhi ì tíni. Gìká zù t́nìmvá anílepì tsìtsì dhi àyi dré. ¹⁸ Ì adré àyi ki afà kúlí tàko ì sè, adrélé móndí lapábhá tídhí ro móndí litílé dhi ì kòfalésè dhi ki togó se, ì kàdréró tatsilé swà ro lovó kònzi àyi ki rúbhá kya ki 'obe be dhi bvó. ¹⁹ Ì adré lazíá àyi nda ì dré dhi, ì ni àyi ki tri, tágba àyi ki tàndì ì dré adrézó màràbà àyi ki tà swà àdhya 'i dhi. Tàko ko, dhya ángùdhi tà àlo dré adrélé atólé í pálé dhi ína màràbà tà nda àdhya 'i. ²⁰ Móndí ì kòlapá tà kònzi bvò kòndì àdhya ì sílésè àma ki Mírì Yésu Krísto àma ki tidrìlepì dhi ni nìma sè gò, ì dré gòzo tódhyá àyi ki tayí tà kònzi nda ì dré atólé àyi pálé dhi, àyi ki kùdù ni véle atsá kònzi wáláká ni ni lavú. ²¹ Kònò ì kònì tá láti tà gyägya àdhya ko dhi, kòdhi ni tá adré dóro lavúlé, ì dré láti nda ni nìle be gò, àmvò alázó tòlí lólo fèle àyi dré dhi véle dhi rúsè. ²² Ì 'o àyikya tà ngóro tògyakúlí ì dré adrélé tàle dhi tíni: «Kòkí adré gòle tódhyá ngá í dré adhílé dhi ni nya.»† A adré kpà tàà dhi: «Tìgá dzìle dhi adré gòle fìle tódhyá kùrú na.»

3

Kítú Mírì dré dra agòzo dhi

¹ Ama arúpi má dré lèle tò ni ì, kònìdhi wárágà má dré tisìle àmi dré dhi ni r̀ 'i. Wárágà r̀ nda ì léna dhi, má 'o tà agalé àmi léna, m̀ kàdréró tà adrèbhá bàti dhi ki kisù kòdhya. ² Má adré lèá dhi, m̀ kòkisù kúlí pròfétà

* 2:16 2:16 A kònò Ngá nàma 22:4-35. † 2:22 2:22 A kònò Tògyakúlí 26:11.

lóló atú dhi ì dré longólé dhi ì, tùmání tòlí àma ki Mírì àma ki tídrìlépi dhi dré tàle àmi ki àpóstolò ì tí dhi be kòdhya.

³ Drìdrì dhi, lè mì kònì tàle dhi, lókyá kùdù sè dhi, móndí dra àmi ki gubhá dhi ki apfò adréle àmi ki gu, adrézó tatsíle àyi ki tándi ki lovó kònzi ki 'obe. ⁴ Ì ni lizíá dhi: «Akódhi lazí tá ko tàle dhi, í ni dra agò dhi? Di akódhi nda ángwà? Tàko ko, kidhólé àma ki tábhí ki dràma lésè atsálé ándrò kònìdhi dhi, tà títi dhi ì ngbú ngóro dré tá adréle bvò bhàrà'a dhi tìni.» ⁵ Di, àyi nda ì adré tà kòni ki tivì ize sè: Wáláká dhi, Gíká tà tá kúlí gò, bhù ki bhàzo bvò be. Lanzí tá bvò ki kòfalé yì be, bvò nda ni 'òzo apfòle yì nda lésè.* ⁶ Amvolásà dhi, 'o tá yì ùle bvò wáláká dhi drìsè, bvò nda ni pfùzo títi.† ⁷ Di Gíká ni kúlí àlo nda sè dhi, adré bhù ándrò kòni ki líkí bvò ándrò kònìdhi be, adréle àyi ki pfùma àtsí sè dhi ni letè, tsàle kítú í dré dra móndyá áyi tà gabhá dhi ki tàbvò tàzo gò, àyi ki tà 'òzo akílé dhi tú.

⁸ Di, àma arúpi má dré lèle tò ni ì, mì kòtivì ko tàle dhi, Mírì mìlésè dhi, kítú àlo dhi ngóro kóná ngulù-àlo dhi tìni, ìndì kóná ngulù-àlo dhi ngóro kítú àlo dhi tìni dhi.‡ ⁹ Mírì adré tà tigí tà í dré lazíle dhi ki 'òma sè ngóro móndí àruka ì dré adréle kisùle dhi tìni ko. Be ró dhi, adré ina áyi togó vwàvwà tadhá àmi véna. Tàko ko, adré leá dhi, dhya àlo kòdrà nyo ko, be ró dhi, móndyá títi dhi ì kòladzá àyi ki togó agòzo í vélé.

¹⁰ Di, kítú Mírì dré dra agòzo dhi ni atsá ngóro kùgú dré adréle atsálé ngbò ró dhi tìni. Kítú nda tú dhi, bhù ki akí kpòrò 'u'ù be, ìndì ngá títi bhù mìbhalé 'á dhi ki ve àtsí sè. Di bvò ì ngá títi lá dhi íbe dhi ki akí.

¹¹ Di à kàdré ngá títi dhi ki 'o akílé kònìni dhi, lè mì kàdré di vélé móndí ngíni dhi ì ró? Adré leá dhi, mì kàdré atsíle ngóro móndí lóló ì tìni, adréle tròle Gíká ni tà rú! ¹² Mì kàdré kpà kítú Gíká àdhya nda ni letè lovó sè, adrézó tà títi dhi ki 'o kítú nda ni 'òzo atsálé mbèlè. Kítú nda tú dhi, bhù ki ve akílé àtsí sè, ìndì ngá títi bhù mìbhalé 'á dhi ki agá díle àtsí sè. ¹³ Di, mà adré àmakya bhù tídhí ro dhi ki letè bvò tídhí ro dhi be, ngóro Gíká dré lazíle dhi tìni. Arà nda ì 'àsè dhi, tà gyàgya ni ga bí.

¹⁴ Di àma arúpi má dré lèle tò ni ì, mì dré adrèrà'a kítú nda ni letè dhi 'á dhi, mì kàdré àmi ki fe wáyì adréle ndí àko, tà kònzi àko àmi rú, ìndì tà kìdrìkìdri íbe àmi kòfalé Gíká be. ¹⁵ Mì kàdré àma ki Mírì ni togó vwàvwà dré adréle tadhále àmi véna dhi ni no ngóro láti dré adréle fèle àmi dré adrízó ásà dhi ró. Ama ki adrúpi Pólò mà dré lèle tò dhi, tisì kpà tà nda kòdhi àmi dré tògyá Gíká dré fèle í dré dhi sè dre. ¹⁶ Adré tà tisì kònìni áyi wárágà títi dhi ì léna, dré adrèrà'a tà ta tà nda ì dri dhi 'á. Tà àruka dré tisìle wárágà nda ì léna dhi ki àndu nìma kòkòròko. Móndí àruka tà nibhá ko, adrèbhá tà ka'íka'í íbe yàyà dhi ì adré àyikya tà nda ki ladzá atsálé kìnzò ro, ngóro ì dré kpà adréle 'òle tà àruka tisìle Gíká ni Kúlí na dhi ì sè dhi tìni. Ásà dhi, ì adré àyi ki tándi ki dràdrà asé àyi dri.

Pètèro ni kúlí kùdù

¹⁷ Àma arúpi má dré lèle tò ni ì, nyànomvá dhi, má lazí tà nda kòdhi ì àmi dri dre. Mì kàdré di àmi ki líkí, mì kòtayíró àmi móndí kònzi ì dré lítíle ko, ì dré kpà àmi ki tà ka'íka'í kizízó ko. ¹⁸ Be ró dhi, mì kàdré àmi ki fe adréle lí'wálé àma ki Mírì Yésu Krísto àma ki tídrìlépi dhi ni togó tani na, ìndì akódhi ni nìma na. Mìlanzìlanzì kàdré akódhi dré nyànomvá, tsàle kóná vèsè kólyá! Kàdré kònìni.

* 3:5 3:5 A kònò Kidhoma 1:6-9. † 3:6 3:6 A kònò Kidhoma 7:11. ‡ 3:8 3:8 A kònò Longó ì 90:4.

Wárágà Yòwánì dré tisìle dhi ni àlo

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

A adré kisúá dhi, dhya wárágà kònìdhi ni tisìlepi dhi tá Yòwánì, àpóstolò ki àlo 'i, ìndì Èkèlézyà ni drì kobhá kàdrì dhi ki àlo 'i. Tágba à dré adrézó Yòwánì nda ni rú kisú wárágà kònìdhi léna ko dhi, à ni kitswá nòá ngádra 'á dhi, dhya wárágà kònìdhi ni tisìlepi dhi tá dhya Yésu ni tà nobhá mǐ sè dhi ki àlo 'i (1:1-4).

Yòwánì adré wárágà kònìdhi ni tisì tà kàdrìkàdrì rǐ dhi i sè. Alo ni, adré móndyá ka'ìbhá dhi ki kodzó tàzoá dhi, ngóró ì dré ru amulé Gìká Atá be, ìndì akódhi ni Mvá, Yésu Krísto be dre dhi tǐni dhi, lè ì kàdré adrélé àyi léna. Ì kàdré kpà tròle tà ì dré yǐle àpóstolò i tí dhi i rú. Adré kpà tàá dhi, dhya ángùdhi Gìká ni nǐlepi bàti dhi ni kpà akódhi ni tòlì ki ka'ì 'òle. Kòdhi adré tàá dhi, ì ni Gìká ni Mváagó, Yésu Krísto ni ka'ì, adrézó kpà ru le àyi kòfalésè. Tàko ko, Gìká ni tàndì lèle 'i (3:11-24; 4:7-21).

Rǐ ni, Yòwánì adré àyi ki kodzó, ì kàdréró àyi ki líkí tà pròfétà kinzò ro dhi ì dré adrélé tadhálé dhi ki tà sè. Adré tàá dhi, ì kàdré móndyá títi dhi ki tabhǐ, nǐzoá ngalè tirí àyi léna dhi i Tirí Gìká àdhya 'i bàti yà dhi (4:1-6). Adré kpà àyi ki kodzó tàzoá dhi, ì lavú bvò kònìdhi dre, ìndì Tirí adrélépi àyi lé dhi kàdrì, tirí adrélépi bvò kònìdhi lé dhi ni lavú (4:4).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Kúlì adrélépi lídrì fe dhi (1:1-4)
- 2) Ngádra i tǐnǐmvá be dhi (1:5-2:29)
- 3) Gìká ni ànzi i Dzáborò kya íbe dhi i (3:1-24)
- 4) Tà bàti i kinzò be dhi (4:1-6)
- 5) Gìká ni lèle, ìndì ru lèma àma kòfalésè dhi (4:7-21)
- 6) Gìká ni Mváagó ni ka'ìma (5:1-21)

Kúlì adrélépi lídrì fe dhi

¹ Mà adré dhya adrélépi tá be kǐnó tà títi dhi ki kidhoma lésè, mà dré yǐle, mà dré nòle mǐ sè, mà dré tabèle, ìndì mà dré tà ni ni kisùzo dhi ni tà longó kòdhya. Akódhi nda Kúlì adrélépi lídrì fe dhi 'i. ² Lídrì nda apfò tá àma kòfalé gò, mà dré nòzoá. Dì mà adré tà mà dré nòle mǐ sè nda ni tà ta, adrézó lídrì kóná vésè kólyá adrélépi tá Gìká Atá véna gò, dré apfòzo àma kòfalé nda ni tà longó kòdhya. ³ Mà adré tà mà dré nòle ìndì mà dré yǐle nda ni longó àmi dré, mǐ kàmúró kpà ru àma íbe adrélé tǐmǎní be dhi bvó. Ama, mà amú ru Gìká Atá be, ìndì akódhi ni Mváagó, Yésu Krísto be dre. ⁴ Mà adré tà kòdhi ki tisì, mà kàdréró lenzélé tǐmǎní àmi íbe kitswálé títi.

Atsima ngádra 'ásè dhi

⁵ Tà mà dré yǐle Yésu Krísto nda tí gò, mà dré adrézó longóá àmi dré dhi, tà kònìdhi 'i: Gìká ngádra 'i, ìndì akódhi léna dhi, tǐnǐmvá àlomvá yókódhó. ⁶ Mà kàdré tàá dhi, mà amú ru Gìká be dre gò, mà dré adrézó atsilé tǐnǐmvá na dhi, kòdhi mà adré kinzò ta, ìndì mà adré atsilé tà bàti na ko. ⁷ Dì, mà kàdré àmakya atsilé ngádra 'ásè ngóró Gìká ni tàndì dré adrélé ngádra 'á dhi tǐni dhi, mà amú ru àma kòfalésè gò, akódhi ni Mvá, Yésu ni kàrí dré adrézó àma ki temvé tàkonzì wǎyi dhi i lésè.

⁸ Mà kàdré tàá dhi, àma tàkonzì àko dhi, kòdhi mà adré àma kì tándi kì lití, ìndì tà bàti àma léna yókódhó. ⁹ Dì, mà kàdré àma kì tàkonzì kì ta ngádra 'á Giká kandrà dhi, akódhi ni àma kì tàkonzì nda kì tri gò, àma kì temvézó àma kì tà kònzì wáyi dhi i lésè. Tàko ko, akódhi gyăgya, ìndì kitswá adrélé ka'ile togó wáyi sè. ¹⁰ Mà kàdré tàá dhi, mà 'o tàkonzì ko dhi, mà adré Giká ni bha kinzò líyí ro, adrézó kpà tadhá dhi, akódhi ni kúlí àma léna yókódhó.

2

Krìsto, dhya adrélépi àma kì tàrá ga dhi 'i

¹ Àma ànzì i, má adré tà kòdhi kì tìsì àmi dré, mì kò'oró tàkonzì ko dhi bvó. Dì, dhya àlo kò'o tàkonzì dhi, àma dhya adrélépi àma kì tàrá ga Giká Atá kandrà dhi íbe. Akódhi nda Yésu Krìsto, dhya adrélépi gyăgya dhi 'i. ² Giká afè akódhi dràle mòbòmà ro, àma kì tàkonzì kì trizo ásà. Ngbà 'í tàkonzì àmakya 'i ko, afè akódhi dràle mónyá títí bvò àdhya kì tàkonzì kì trizo.

³ Mà kàdré Giká ni tòlì kì ka'ì 'òle dhi, mà nì tàle dhi, mà nì akódhi bàti dhi be. ⁴ Dhya adrélépi tàá dhi «Má nì akódhi be» gò, dré adrézó akódhi ni tòlì kì ka'ì 'òle ko dhi, dhya nda kinzò líyí 'i, ìndì tà bàti akódhi léna yókódhó. ⁵ Dì, dhya adrélépi ína akódhi ni kúlí ka'ì 'òle dhi adré tadhá dhi, Giká ni lèle ga akódhi léna kitswále títí. Tà kòdhi sè dhi, mà nì tàle dhi, àma akódhi léna dhi be. ⁶ Lè dhya ángùdhi adrélépi tàá dhi, í adré adrélé akódhi léna dhi, kàdré atsilé ngóro Yésu ni tándi dré atsilé dhi tìni.

Tòlì tídhí ro dhi

⁷ Àma arúpi má dré lèle tò nì i, má adré tòlì tídhí ro dhi ni tìsì àmi dré kòdhya ko. Be ró dhi, tòlì má dré adrélé tìsìle kòdhi, tòlì àku mì dré kìsúlé adrézó ába kìdhólé kìdhoma lésè dhi 'i. Tòlì àku nda kúlí mì dré yìle dre dhi 'i. ⁸ Tágba kònìni dhi, má adré kpà tòlì tídhí ro dhi ni tìsì àmi dré kòdhya. A ni kitswá tà bàti tòlì nda àdhya ni no Krìsto na, ìndì àmi léna. Tàko ko, tínímvá adré akíle, ìndì ngádra bàti dhi kìdhó adrélé nga kazá dre.

⁹ Dhya adrélépi tàá dhi, i ngádra 'á gò, dré adrézó togó kònzì bha áyi adrúpi rú dhi, dhya nda dhu rè tínímvá na. ¹⁰ Dhya adrélépi áyi adrúpi ni le dhi adré atsilé ngádra 'ásè, ìndì tà àlo kitswálepi akódhi ni 'o dhèle dhi akódhi léna yókódhó. ¹¹ Dì, dhya adrélépi ína togó kònzì bha áyi adrúpi rú dhi, dhu rè tínímvá na, ìndì adré atsilé tínímvá na. Akódhi nda nì ngalè í adré lèle ángolé ya dhi ko. Tàko ko, tínímvá nda 'o akódhi ni mì adùle dre.

¹² Àmi, áma ànzì i, má adré tà tìsì àmi dré,
Giká dré àmi kì tàkonzì trìle Krìsto ni rú sè dhi sè.

¹³ Àmi, ànzì kì atá i, má adré tà tìsì àmi dré,
mì dré dhya adrélépi be tà títí dhi kì kìdhoma lésè dhi ni nìle be dhi sè.

Àmi, tódhíbhá i, má adré tà tìsì àmi dré,
mì dré Dhya kònzì ni lavúle dre dhi sè.

¹⁴ Àmi, áma ànzì i, má tìsì tà àmi dré,
mì dré Giká Atá ni nìle be dhi sè.
Àmi, ànzì kì atá i, má tìsì tà àmi dré,
mì dré dhya adrélépi be tà títí dhi kì kìdhoma lésè dhi ni nìle be dhi sè.

Àmi tódhíbhá i, má tìsì tà àmi dré,
mì dré adrélé rìnyi ró dhi sè,
Giká ni kúlí dré adrélé àmi léna dhi sè,
ìndì mì dré Dhya kònzì ni lavúle dre dhi sè.

Bvò kònìdhi ni tà lèma ko dhi

¹⁵ Lè mì kàdré bvò kònìdhi 'i yà, kó ngalè tà bvò kòndi àdhya 'i yà dhi ki le ko. Dhya àlo kàdré tà bvò kòndi àdhya ki le dhi, Gìká Atá ni lèlè akódhi léna yókódhó. ¹⁶ Tàko ko, tà bvò kòndi àdhya i, tà kòni 'i: lovó kònzì rúbhá àdhya i, lovó kònzì ngá adrélé nòlè mǐ sè dhi i sè dhi i, ìndì dhyá ki afàma ngá adrézó ába dhi ki tà sè dhi. Tà nda kòdhi ì adré angálé Gìká Atá vélésè ko. Be ró dhi, ì adré àyíkya angálé bvò kònìdhi lésè. ¹⁷ Bvò kònìdhi ì lovó kònzì bvò kòndi àdhya íbe dhi ì adré akílé akíakí. Dì, dhya adrélépi tà Gìká dré adrélé lèlè í kò'o dhi ki 'o dhi, ni ína adré lídrì íbe kóná vésè kólyá.

Krístico ni kàribhá ni atsama

¹⁸ Ama ànzì i, lókyá ándrò kònìdhi lókyá kùdù 'i. Mǐ yi tàlè dhi, Krístico ni kàribhá ni dra atsá dhi 'í. Dì ndìndì nyànomvá dhi, Krístico ni kàribhá bí dhi ì apfò dre. Tà nda sè dhi, mà nǐ tàlè dhi, kònìdhi lókyá kùdù 'i dhi be. ¹⁹ Mòndyá nda ì pfò àma ki tàndi ì kòfalésè. Dì, àyi tá àyíkya mòndyá àmakya 'i ko. Tàko ko, ì kàdré tá mòndyá àmakya 'i dhi, kònò ì ni tá adré ngbú tùmání àma íbe. Dì, àyi ki pfòma nda adré ína tadhá dhi, àyi ki àlo tá àmakya 'i ko.

²⁰ Dì, àmi ró dhi, àmi àmikya Tírí Lólo Krístico dré kutulé àmi dri dhi íbe gò, àmi títi mǐ dré tà bàti nǐzo. ²¹ Má adré tà tisì àmi dré, mǐ dré tà bàti nǐlè ko dhi sè ko. Be ró dhi, má adré tà tisì àmi dré, mǐ dré tà bàti nǐlè be dhi sè, ìndì tà àlo kinzò ro dhi dré adrélé angálé tà bàti nda lésè ko dhi sè.

²² Dì kinzò líyí ína àdhi 'i? Akódhi dhya adrélépi tàá dhi, Yésu Mèsíyà 'i ko dhi 'i. Dhya nda Krístico ni kàribhá 'i. Adré Gìká Atá ni ga, akódhi ni Mvá be. ²³ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi Gìká ni Mvá ni ga dhi, akódhi Gìká Atá íbe í léna ko. Dhya ángùdhi adrélépi Gìká ni Mvá ni ka'í dhi, akódhi kókpà Gìká Atá íbe í léna.

²⁴ Ami ró dhi, lè mì kàdré tà mì dré tá yǐlè kidhólé kidhoma lésè dhi ki líkí adrélé àmi léna. Tàko ko, tà mì dré yǐlè nda ì kàdré àmi léna dhi, àmi ki tàndi mì ni kpà adré Gìká ni Mvá na, ìndì Gìká Atá na. ²⁵ Tà Krístico dré lazilé àma dré dhi, tà kònìdhi 'i: lídrì kóná vésè kólyá dhi.

²⁶ Má adré tà kòdhi ki tisì àmi dré mòndí adrèbhá láti nda kitswázó àmi ki líti dhi ki tà sè. ²⁷ Dì, àmi ró dhi, mì kisú Krístico ni Tírí dré kutulé àmi dri dhi gò, Tírí nda dré adrézó àmi léna. Ásà dhi, lè dhya àlo kògò adrélé tà tadhá àmi dré ko. Tàko ko, Krístico ni Tírí nda adré tà títi dhi ki tadhá àmi dré nǐ. Tà dré adrélé tadhálé nda ì tà bàti 'i, kinzò 'i ko. Dì ngóró Tírí nda dré tadhálé àmi dré dre dhi tǐni dhi, mì kàdré adrélé Krístico na.

Gìká ni ànzì i

²⁸ Dì nyànomvá dhi, áma ànzì i, lè mì kàdré adrélé Krístico na, akódhi kònì dra apfò dhi, mà kògaró tà mà dré ka'íle bàti dhi sè bí, adrélé kanyò àko akódhi kandrà kítú dré dra agòzo dhi tú. ²⁹ Mǐ nǐ tàlè dhi, akódhi gyăgya dhi be. Ásà dhi, mì nǐ kpà tàlè dhi, dhya ángùdhi adrélépi tà gyăgya 'o dhi, mòndí akódhi dré tílè dhi 'i dhi be.

3

¹ Mǐ kisù rè lèlè kàdrì Gìká Atá dré tadhálé àma vélé, à kàdréró àma ki zi akódhi ni ànzì i ró dhi ká! Dì àma akódhi ni ànzì 'i bàti. Mòndyá bvò kòndi àdhya ì nǐ àma àdhibhá 'i ya dhi ko, ì dré kpà Gìká Atá ni nǐlè ko dhi sè. ² Ama arúpi má dré lèlè tò ni i, nyànomvá dhi, àma Gìká ni ànzì 'i. A tadhá dhu rè mà ni adré ngíni ya dhi ko. Dì, mà nǐ àmakya tà kònìdhi kòdhyà: Krístico kònì dra apfò dhi, mà ni adré akódhi tǐni. Tàko ko, mà ni akódhi ni

no ngóro dré adrélé dhi t́ni. ³ Dhya ángùdhi adrélépi m̀i bha Giká véna tà nda kòdhi sè dhi, adré áyi t̀andi ni temvé, ngóro Krísto ni t̀andi dré adrélé lólo dhi t́ni.

⁴ Dhya ángùdhi adrélépi tàkonz̀i 'o dhi adré Giká ni tátrítrí kúlí ño. Tàko ko, tàkonz̀i 'òma ína ligìma Giká ni tátrítrí kúlí rú dhi 'i. ⁵ Di, m̀i ǹi tàle dhi, Krísto apfò kitswále àma ki tàkonz̀i tingá dhi be. M̀i ǹi kpà tàle dhi, tàkonz̀i akódhi léna yókódhó dhi be. ⁶ Dhya ángùdhi adrélépi adrélé akódhi léna dhi kitswá gòle adrélé tàkonz̀i 'o ko. Dhya ángùdhi adrélépi tàkonz̀i 'o dhi nò akódhi rè ko, ìndi ǹi kpà akódhi ko.

⁷ Ama ànzi i, m̀i kòtayí àmi dhya àlo dré litíle ko. Dhya ángùdhi adrélépi tà gyägya 'o dhi gyägya, ngóro Krísto ni t̀andi dré adrélé gyägya dhi t́ni. ⁸ Di, dhya adrélépi tàkonz̀i 'o dhi ína móndí Dzáborò àdhya 'i. Angyá ko, Dzáborò nda adré tàkonz̀i 'o kidhóle kidhoma lésè. Tà nda sè dhi, Giká ni Mvágó apfò kitswále tà Dzáborò dré adrélé 'òle dhi ki pfu akíle dhi bvó. ⁹ Dhya ángùdhi Giká dré t́le atsále áyi mvá ro dhi kitswá gòle adrélé tàkonz̀i 'o ko, Giká ni t̀andi ni lídrì dré adrélé akódhi nda léna dhi sè.* Dhya nda kitswá gòle adrélé tàkonz̀i 'o bwà ko, Giká dré akódhi ni t́le ǹi dhi sè. ¹⁰ Mà ni kitswá Giká ni ànzi ki ni lanzíle Dzáborò ni ànzi íbe, tà kòndhi sè: Dhya ángùdhi adrélépi tà gyägya 'o ko dhi, Giká ni mvá 'i ko. Dhya adrélépi áyi adrúpi ni le ko dhi kókpà Giká ni mvá 'i ko.

Ru lèma àma kòfalésè dhi

¹¹ Tà m̀i dré yìle kidhóle kidhoma lésè dhi, tà kòndhi 'i: Lè mà kàdré ru le àma kòfalésè. ¹² Lè mà kàdré tà 'o Kàyínà àdhya t́ni ko. Akódhi nda tá móndí Dhya kònzì àdhya 'i gò, dré áyi adrúpi ni pfùzo dràle. Di, pfu tá áyi adrúpi nda dràle àdho tà sè? Pfu akódhi dràle, áyi tà 'òle dhi ì dré tá adrélé kònzì dhi sè, ìndi áyi adrúpi ni tà 'òle dhi ì dré tá adrélé gyägya dhi sè.

¹³ Ama adrúpi i, móndyá bvò kòndi àdhya ì kàdré togó kònzì bha àmi rú dhi, lè àmi ki líndrì kàdré gàle ásà ko. ¹⁴ Mà ǹi tàle dhi, mà apfò dràdrà lésè afíle lídrì le dre dhi be, mà dré adrélé àma ki adrúpi ki le dhi sè. Dhya adrélépi móndí ki le ko dhi dhu rè rinyí dràdrà àdhya zàle. ¹⁵ Dhya ángùdhi adrélépi togó kònzì bha áyi adrúpi rú dhi, móndí pfùlepi dràle dhi 'i. Di m̀i ǹi tàle dhi, móndyá adrèbhá móndí pfu dràle dhi ki àlo lídrì kóná vésè kólyá dhi íbe í léna ko dhi be.

¹⁶ Mà ni kitswá n̄iá ngalè lèle àdho 'i ya dhi, tà kòndhi sè: Yésu Krísto fè tá áyi t̀andi ni lídrì àma ki tà sè. Adré di lèá dhi, mà kàdré kókpà àma ki lídrì fe àma ki adrúpi ki tà sè. ¹⁷ Dhya àlo adrélépi ngá íbe dhi kàdré áyi adrúpi ni no adrèrà'a lemerè ro gò, dré adrézó kizà ǹi ni bha ko dhi, Giká ni lèle ni kitswá adrélé akódhi nda léna ngínìngìni ró? ¹⁸ Ama ànzi i, lè mà kàdré móndí ki le ngbà 'í kúlí i sè ko, ìndi ti sè ko. Be ró dhi, mà kàdré àmakya móndí ki le tà mà dré adrélé 'òle dhi i sè ìndi tà bàti sè. ¹⁹ Mà kàdré 'òá kònni dhi, mà ni n̄iá dhi, àma móndí tà bàti àdhya 'i dhi be. Mà ni kitswá kpà àma ki togó bha adrélé kídrikídri Giká kandrá. ²⁰ Di, àma ki togó kàdré àma ki arókì, adrézó tà bha àma dri dhi, mà ǹi tàle dhi, Giká kàdrì àma ki togó lavú, ìndi akódhi ǹi tà títí dhi be.

²¹ Ama arúpi má dré lèle tò ni i, àma ki togó kàdré tà bha àma dri ko dhi, mà ni adrè gàle tà mà dré ka'ile bàti dhi sè b̄i Giká kandrá. ²² Mà adrè kpà tà ángùdhi mà dré adrélé zile akódhi tí dhi ni kisú, mà dré adrélé akódhi

* 3:9 3:9 Giká ni Kúlí tisìle Gírìkì ti sè dhi adrè tàá kònwa dhi: «Giká ni kòrì dré adrélé akódhi nda léna dhi sè.»

ni tòlí kǐ ka'í 'òle dhi sè, ìndì mà dré adrélé tà akódhi ni togó dré adrézó kinílé ásà dhi kǐ 'o dhi sè. ²³ Dì tòlí Gǐká dré afèle àma dré dhi, kònìdhi 'i: Mà kòka'í akódhi ni Mvágó Yésu Krísto, adrézó kpà ru le àma kòfalésè, ngóro dré tá tàle mà kò'o dhi tǐni. ²⁴ Dhya ángùdhi adrélépi Gǐká ni tòlí kǐ ka'í 'òle dhi adré adrélé akódhi léna. Gǐká adré kpà adrélé dhya nda léna. Mà ni kitswá nǐá dhi, Gǐká adré adrélé àma léna dhi, tà kònìdhi sè: Mà ni nǐá Tírí Lólo Gǐká dré afèle àma dré dhi sè.

4

Tírí móndí ì lé dhi kǐ tabhìma

¹ Ama arúpi má dré lèle tò ni ì, lè mì kàdré móndyá títi adrèbhá tàá dhi, àyi Gǐká ni Tírí ìbe àyi léna dhi kǐ ka'í ko. Be ró dhi, mì kàdré àyi nda kǐ tabhì, nǐzoá ngalè tǐrí àyi lé dhi ì angá Gǐká vélésè bàti yà dhi. Tàko ko, pròfétà kinzò ro bǐ dhi ì apfò ayílé bvò wáyi 'ásè dre. ² Mì ni di kitswá nǐá ngalè tǐrí àyi lé nda ì Tírí Gǐká àdhya 'i yà dhi, tà kònìdhi sè: Dhya ángùdhi adrélépi ka'íá tàle dhi, Yésu Krísto atsá bvò kònìdhi 'á móndí ro káyà dhi, dhya nda Tírí Gǐká àdhya ìbe í léna. ³ Dì, dhya ángùdhi adrélépi Yésu ni tà ga rè dhi, dhya nda Tírí Gǐká àdhya àko í léna. Tírí akódhi nda léna dhi, tǐrí Krísto ni kàribhá àdhya 'i. Mì yi tàle dhi, Krísto ni kàribhá nda adré alìle. Dì akódhi nda atsá adrélé bvò kònìdhi lé dre.

⁴ Dì, àma ànzi ì, àmì àmíkya móndí Gǐká àdhya 'i. Mì lavú kpà pròfétà kinzò ro nda ì dre. Tàko ko, Tírí adrélépi àmì lé dhi kàdrì, tǐrí adrélépi bvò kònìdhi lé dhi ni lavú. ⁵ Ayi nda ì móndyá bvò kòndi àdhya 'i. Ásà dhi, ì adré tà ta ngóro móndyá bvò kòndi àdhya kya tǐni gò, móndyá bvò àdhya ì dré adrézó àyi kǐ kúlí yi. ⁶ Dì, àma àmakya móndí Gǐká àdhya 'i. Dhya ángùdhi Gǐká ni nǐlepi be dhi adré àma kǐ kúlí yi. Dì, dhya ángùdhi adrélépi Gǐká àdhya ró ko dhi adré ína àma kǐ kúlí yi ko. Tà nda kòdhi sè dhi, mà ni kitswá Tírí tà bàti àdhya ni ni lanzílé tǐrí kinzò àdhya be.

Gǐká lèle 'i

⁷ Ama arúpi má dré lèle tò ni ì, mà kàdré ru le àma kòfalésè. Tàko ko, lèle adré angalé Gǐká vélésè. Dhya ángùdhi adrélépi móndí kǐ le dhi, akódhi nda Gǐká ni mvá 'i. Akódhi nǐ kpà Gǐká be. ⁸ Dhya ángùdhi adrélépi móndí kǐ le ko dhi nǐ ína Gǐká ko. Tàko ko, Gǐká lèle 'i. ⁹ Gǐká tadhá àyi lèle àma vélé dhi tà kònìdhi sè: Amù àyi Mvágó àlo kwákwá dhi alìle bvò kònìdhi lé, mà kòkitswáro lídrì kǐsú akódhi sè be dhi bvó. ¹⁰ A adré lèle nda ni no tà kònìdhi sè: Mà lè tá Gǐká àma ko. Be ró dhi, akódhi lè ína àma nǐ gò, àyi Mvágó ni amùzo kitswále dràle mòbòmà ro, àma kǐ tàkonzì kǐ trizo ásà.

¹¹ Ama arúpi má dré lèle tò ni ì, Gǐká kòlè àma tò kònìni dhi, lè mà kàdré kókpà ru le àma kòfalésè. ¹² Dhya àlo nò rè tàdzí Gǐká ko. Dì, mà kàdré ru le àma kòfalésè dhi, kòdhi adré tadhá dhi, Gǐká adré adrélé àma léna, ìndì akódhi 'o àyi lèle gale àma léna kitswále títi.

¹³ Mà ni kitswá nǐá dhi, mà adré adrélé Gǐká léna, ìndì akódhi adré adrélé àma léna dhi, tà kònìdhi sè: Dré àyi Tírí afèle àma dré dhi sè. ¹⁴ Mà nò tà kòdhi mǐ sè gò, mà dré adrézó longóá dhi, Gǐká Atá amù àyi Mvágó adrélé móndyá bvò àdhya kǐ tidrìlépi ró. ¹⁵ Dhya àlo kàdré ka'íá tàle dhi, Yésu Gǐká ni Mvágó 'i káyà dhi, Gǐká adré adrélé dhya nda léna, ìndì akódhi nda adré adrélé Gǐká léna. ¹⁶ Dì àma, mà nǐ lèle Gǐká dré tadhále àma vélé dhi be gò, mà dré adrézó ka'íá.

Gǐká lèle 'i. Dhya ángùdhi adrélépi atsíle lèle na dhi, adré adrélé Gǐká léna, ìndì Gǐká adré adrélé akódhi nda léna. ¹⁷ Tà nda sè dhi, lèle nda adré tà 'o àma kòfalé kitswále títi, mà kògaró tà mà dré ka'ile bàti dhi sè bǐ Gǐká

kandrá, kítú dré dra tàbvò tàzo dhi tú. Tàko ko, àma ki lídrì bvò kònìdhi lé dhi ngóro Krísto àdhya tìni. ¹⁸ Lèle na dhi, tirì yókódhó. Be ró dhi, lèle kitswálépi títi dhi adrè ína tirì dro. Dhya ángùdhi adrélépi ngá ro dhi, lèle ga rè akódhi nda léna kitswálé títi ko. Tàko ko, akódhi adrè ngá ro, à ni dra tà ño í dri dhi sè.

¹⁹ Ama ró dhi, mà adrè móndí ki le, Giká dré zyà àma ki lèle drìdrì nì dhi sè. ²⁰ Dhya àlo kàdré tàá dhi «Má adrè Giká ni le» gò, dré adrézó togó kònzi bha áyi adrúpi rú dhi, akódhi nda kinzò líyí 'i. Tàko ko, dhya adrélépi áyi adrúpi í dré adrélé nòle mì sè dhi ni le ko dhi, kitswá ína Giká í dré adrélé nòle mì sè ko dhi ni le bwà ko. ²¹ Dì tòlí Giká dré afèle àma dré dhi, kònìdhi 'i: Lè dhya adrélépi Giká ni le dhi kàdré kókpà áyi adrúpi ni le.

5

Giká ni Mvágó ni ka'ima

¹ Dhya ángùdhi adrélépi ka'íá dhi Yésu Mèsíyà 'i káyà dhi, akódhi nda Giká ni mvá 'i. Dhya ángùdhi adrélépi ànzi ki atá ni le dhi, adrè kókpà akódhi ni ànzi ki le. ² Mà ni kitswá n'íá dhi, mà adrè Giká ni ànzi ki le dhi, tà kònìdhi sè: Mà dré adrélé Giká ni le dhi sè, ìndì mà dré adrélé akódhi ni tòlí ki 'o dhi sè. ³ Tàko ko, mà kàdré Giká ni le bàti dhi, mà ni akódhi ni tòlí ki ka'í 'òle. Akódhi ni tòlí nda ki 'òma kòkòròko àma dré ko. ⁴ Angyá ko, dhya adrélépi Giká ni mvá ro dhi lavú bvò kònìdhi dre. Tà mà dré adrézó bvò kònìdhi ni lavú ásà dhi, àma ki tà ka'íka'í 'i. ⁵ Dì àdhi ni kitswá bvò kònìdhi ni lavú dhi nì? Ngbà 'í dhya adrélépi ka'íá tàle dhi, Yésu Giká ni Mvágó 'i dhi 'i.

Tà longolé Yésu Krísto ni tà dri dhi

⁶ Yésu Krísto, dhya atsálépi bvò kònìdhi 'á kitswálé bàtìsimò do, ìndì kitswálé kàrí kutú dhi 'i. Akódhi atsá tá ngbà 'i bàtìsimò do ko. Be ró dhi, atsá ína kitswálé bàtìsimò do yí sè, ìndì kitswálé áyi kàrí kutú. Dì Tirí Lólo adrè tadhá àma dré dhi, tà nda tà bàti 'i dhi nì. Tàko ko, Tirí nda tà bàti 'i. ⁷ Tà adrèbhá tadhá dhi, tà nda tà bàti 'i dhi na: ⁸ Tirí Lólo, yí ìndì kàrí. Dì tà na nda ì adrè ru kisú adrézó tà àlo ta kòdhya. ⁹ Mà adrè gà tà móndí ì dré adrélé longolé dhi ki ka'í. Dì, tà Giká dré longolé dhi ína kàdrì tà nda ki lavú. Angyá ko, Giká longó tà nda áyi tàndi ni Mvágó ni tà dri. ¹⁰ Dhya ángùdhi adrélépi Giká ni Mvágó ni ka'í dhi, dhya nda tà Giká dré longolé nda íbe í léna. Dì, dhya adrélépi Giká ni ka'í ko dhi adrè ína akódhi ni bha kinzò líyí ro, dré tà Giká dré longolé áyi Mvágó ni tà dri dhi ni ka'íle ko dhi sè. ¹¹ Dì tà longolé nda, tà kònìdhi 'i: Giká afè àma dré lídrì kóná vèsè kólyá dhi, ìndì mà adrè lídrì nda ni kisú akódhi ni Mvágó na. ¹² Dhya ángùdhi adrélépi Giká ni Mvágó nda íbe dhi kókpà lídrì nda íbe í léna. Dì, dhya adrélépi Giká ni Mvágó nda àko í léna dhi kókpà lídrì nda àko.

Yòwánì ni kùlì kùdù

¹³ Má adrè tà kòdhi ki tisì àmi adrèbhá Giká ni Mvágó ni ka'í dhi ì dré, mì kòkitswáró n'íá dhi, àmi lídrì kóná vèsè kólyá dhi íbe dhi be. ¹⁴ Tà mà dré adrélé ka'íle bàti Giká kandrá dhi, tà kònìdhi 'i: Mà kàdré tà zi akódhi tí ngóro dré adrélé lèle dhi tìni dhi, akódhi adrè àma ki yi. ¹⁵ Dì mà dré nìle, akódhi adrè àma ki yi dhi sè dhi, mà n'ì kpà tàle dhi, mà adrè tà ángùdhi mà dré adrélé z'ile akódhi tí dhi ni kisú dhi be.

¹⁶ Dhya àlo kàdré áyi adrúpi ni no adrèrà'a tàkonzì 'o gò, tàkonzì nda dré adrézó dhyá ki dri lile dràdrà kisú ko dhi, lè dhya nda kòzi tà Giká tí akódhi nda dré gò, Giká kòfèro lídrì akódhi dré. Má adrè ngbà 'í móndyá

àyi ki tàkonzì dré adrézó àyi ki dri lile dràdrà kisú ko dhi ki tà ta kòdhya. Tàkonzì adrélépi dhyá ki dri lile dràdrà kisú dhi be. Má adré tàá dhi, à kàdré tà zi Gĩká tí móndyá tàkonzì làsú be kònìni dhi ki 'obhá dhi i dré dhi ko. ¹⁷ Tà kònzì tíí adrélé 'òle dhi i, tàkonzì 'i. Dì, tàkonzì adrélépi dhyá ki dri lile dràdrà kisú ko dhi be.

¹⁸ Mà nì tàle dhi, dhya adrélépi Gĩká nì mvá ro dhi kitswá gòle adrélé tàkonzì 'o ko dhi be. Tàko ko, Gĩká nì Mvágó adré akódhi nda nì likí gò, Dhya kònzì dré kitswázó akódhi nì 'o kònzì ko. ¹⁹ Mà nì tàle dhi, àma móndí Gĩká àdhya 'i dhi be. Mà nì kpà, móndyá tíí bvò kòndi àdhya i Dhya kònzì nì rĩnyí zàle dhi be. ²⁰ Mà nì kpà tàle dhi, Gĩká nì Mvágó atsá bvò kòndhi 'á gò, dré tògyá afèzo àma dré, mà kòkitswáró Gĩká adrélépi bàti dhi nì ni be dhi bvó. Dì mà adré adrélé Gĩká bàti nda léna, adrélé kókpà akódhi nì Mvá, Yésu Krísto léna. Akódhi nda Gĩká bàti dhi 'i, ìndì lídrì kóná vèsè kólyá dhi 'i.

²¹ Ama ànzi i, mì kàdré àmi ki likí gĩká tàko ki tà sè.

Wárágà Yòwánì dré tisìle dhi ni rì

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Yòwánì dré tisìle dhi ni rì 'i. Akódhi adré tisíá «Tòkó Giká dré zìle dhi dré akódhi ni ànzì íbe» (1:1). A adré kisúá dhi, kòdhi adré lèá tàle dhi, adré tisíá Èkèlézyà àlo dhi dré mónnyá lá dhi íbe. Wárágà tsà kònìdhi léna dhi, Yòwánì adré mónnyá ka'íbhá dhi ki kodzó, ì kàdréro ru le àyi kòfalésè, ìndì ì kàdréro àyi ki líkí tà tadhábhá kinzò sè dhi ki tà sè. Ì kàdré kpà dhya ángùdhi adrélépi tà twá tadhá Krísto àdhya rúsè dhi ni ga.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Yòwánì ni mòdo fèma (1:1-3)
- 2) Atsima tà bàti na ìndì lèle na dhi (1:4-6)
- 3) Tà tadhábhá kinzò sè dhi ì (1:7-11)
- 3) Kúlí kùdù (1:12-13)

Yòwánì ni mòdo fèma

¹ Ma, bhàgo, má adré wárágà kònìdhi ni tisì àmi, Tòkó Giká dré zìle dhi dré àmi ànzì íbe.* Má adré àmi ki le tà bàti na. Ngbà 'í ma 'i ko, mónnyá títi tà bàti nibhá dhi ì adré kókpà àmi ki le tò. ² Tàko ko, tà bàti nda adré adrélé àma léna, ìndì a ni adré àma íbe kóná vésè kólyá.

³ Giká àma ki Atá ì akódhi ni Mv́a Yésu Krísto be dhi ì kòbhà àyi ki togó tani àma rú, ì kòbhà àma ki kizà, ìndì ì kàfè tà kàdrìkàdrì àma dré tà bàti na ìndì lèle na!

Atsima tà bàti na ìndì lèle na dhi

⁴ Má lenzé tá lavulé, má dré àmi ànzì àruka ki kisúle adrérà'a atsilé tà bàti na, ngóro Giká Atá dré tá tàle mà kò'o dhi tíni dhi sè. ⁵ Dì nyànomvá dhi, mi, Tòkó má dré lèle tò ni, má adré tòlí tídhí ro dhi ni tisì mí dré ko. Be ró dhi, má adré tòlí mà dré adrézó ába kídhóle kídhoma lésè dhi ni tisì kòdhya. Má adré àmi ti lizí, mà kàdréro ru le àma kòfalésè. ⁶ A adré lèle nda ni no tà kònìdhi sè: Mà kàdré atsilé ngóro Giká ni tòlí dré adrélé tàle dhi tíni. Ngóro mì dré yìle kídhóle kídhoma lésè dhi tíni dhi, tòlí nda kònìdhi 'i: Mì kàdré atsilé lèle na.

Tà tadhábhá kinzò sè dhi ì

⁷ Móndí bí adrèbhá móndí ki lití dhi ì apfò ayíle bvò wáyi 'àsè. Ayi nda ì adré ka'íá ko tàle dhi, Yésu Krísto atsá bvò kònìdhi 'á móndí ro dhi. Dhya ángùdhi adrélépi tà ta làsú be kònìni dhi, móndí ki litílépi 'i, ìndì Krísto ni kàribhá 'i. ⁸ Mì kàdré di àmi ki líkí, mì kòtayíró tà mà dré àzì 'òzo ásà dhi lapálé ko, be ró dhi, mì kòkisúró làgí múrúngú kitswálépi àmi dré dhi be dhi bvó.

⁹ Dhya ángùdhi adrélépi ràle drìdrì gò adrélé tròle tà Krísto dré tadhále dhi ì rú ko dhi, akódhi nda Giká àko í léna. Dì, dhya ángùdhi adrélépi tròle tà Krísto dré tadhále nda ì rú dhi, akódhi nda Giká Atá íbe, ìndì Giká ni Mv́aagó íbe í léna. ¹⁰ Dhya àlo kòtsa àmi véna adrélé tà twá tadhá tà kòdhi ì rúsè dhi, mì kòka'í akódhi nda dòle àmi ki dzó na ko. Mì kòfè ndìndì mòdo akódhi dré ko. ¹¹ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi mòdo fe drá dhi, ì adré ru amú akódhi be tà kònzi dré adrélé 'òle nda ì na.

* **1:1** 1:1 A adré kisúá dhi, kúlí «Tòkó Giká dré zìle dhi ànzì ni íbe» kòni ì adré lèá tàle dhi, «Èkèlézyà àlo mónnyá lá dhi íbe dhi ì».

Yòwánì nì kúlí kùdù

¹² Ma dhu rè tà íbe bí tàle àmì dré. Dì, má lè mána tà nda kí tisìle wárágà sè ìndì wárágà sú sè ko. Be ró dhi, má adré mǐ bha tsàzo àmì véna, mà kòkìswáró tà ta ti sè, mà kòlènzé ró túmǎní àmì íbe kìswalé tíí.

¹³ Àmì Amvúpi Gíká dré zìle dhi nì ànzì ì fè mòdo mí dré.†

† **1:13** 1:13 A adré kisúá dhi, kúlí «ámì Amvúpi Gíká dré zìle dhi nì ànzì ì» kòni ì adré lèá tàle dhi, «móndyá Ekèlézyà Yòwánì véna dhi lé dhi ì».

Wárágà Yòwánì dré tisìle dhi ni na

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Yòwánì dré tisìle dhi ni na 'i. Akódhi adré tisìà Yésu ni ka'ilepi àlo rú be Gáyò, adrélépi tá tròle tà bàti rú dhi dré. Yòwánì adré Gáyò nda ni tà bha kuru, dré tá adrélé mómí ka'ibhá ki ledé lile àyi ki atsi na Krísto ni tà sè dhi sè. Adré kpà akódhi ni kodzó, kàdréro àyi líkí agó àlo rú be Dìyòtréfè dhi ni tà kònzi sè.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Yòwánì ni mòdo fèma (1:1-4)
- 2) Gáyò ni tà dóro dhi (1:5-8)
- 3) Dìyòtréfè ni tà, Dèmètríyò àdhya be dhi (1:9-12)
- 4) Kúlí kùdù (1:13-15)

Yòwánì ni mòdo fèma

¹ Ma, bhàgo, má adré wárágà kònìdhi ni tisì mi, àma arúpi Gáyò, má dré lèle tà bàti na dhi dré.

² Àma arúpi má dré lèle tò ni, má adré tà zi Gìká tí, mí kàdréro dóro tà títi ì sè, ìndì àmi rúbhá kàdréro dóro, ngóro àmi tà ka'ika'í dré kpà adrélé dóro dhi tíni. ³ Má lenzé tá lavulé, àma ki adrúpi àruka ì dré atsálé àmi tà ta má dré dhi sè. Tàko ko, ì tití tá, mí adré tròle tà bàti rú, adrézó kpà atsílé tà bàti na ngíni ya dhi. ⁴ Má kàdré yíá tàle dhi, àma ànzi ì adré atsílé tà bàti na dhi, tà nda adré àma fe lenzélé lavulé.

Gáyò ni tà dóro dhi

⁵ Àma arúpi má dré lèle tò ni, mí adré àmi tà ka'ika'í tadhá, tà dóro mí dré adrélé 'òle àma ki adrúpi ì dré dhi ì sè. Mí adré 'òá kònìni, tágba ì dré adrézó mómí twá mí dré nìle ko dhi 'i dhi. ⁶ Àyi nda ì tà àmi lèle ni tà Èkèlézyà kònwa dhi kandrá. Di mí ni 'òá dóro, mí kògò adrélé mómí làsú be kònìni dhi ki ledé lile àyi ki atsi na, ngóro dré kitswálé Gìká mílèsè dhi tíni. ⁷ Tàko ko, àyi nda ì adré lile atsi na Krísto ni tà sè, ìndì ì adré ngá kisú pàgánò ì drígàsè àlomvá ko. ⁸ Adré di lèá dhi, mà kàdré mómíyá làsú be kònìni dhi ki ledé, mà kàdréro àzi 'o tùmání àyi íbe tà bàti ni tà sè.

Dìyòtréfè ni tà, Dèmètríyò àdhya be dhi

⁹ Má tisì tá wárágà tsà Èkèlézyà mí véna dhi dré dre. Di, Dìyòtréfè, adrélépi lèá adrélé drìdrì àmi kòfalé dhi, lè ína àma ki kúlí yìle ko. ¹⁰ Tà nda sè dhi, má kòtsa àmi véna dre dhi, má ni tà kònzi dré adrélé 'òle dhi ki ta mómíyá títi ì kandrá, tùmání kúlí kònzi dré adrélé tàle àma rú dhi íbe. Di, tà dré adrélé 'òle nda ì kitswá dhu rè akódhi dré ko. Adré kpà àma ki adrúpi ki ka'í dòle í véna ko. Adré kpà mómíyá adrèbhá àyi nda ki le ka'ile dhi ki logá, adrézó àyi ki dro pòlè Èkèlézyà 'ásè.

¹¹ Àma arúpi má dré lèle tò ni, mí kàdré tà 'o ngóro mómíyá adrèbhá tà kònzi 'o dhi kya tíni ko. Be ró dhi, mí kàdré mína tà 'o ngóro mómíyá adrèbhá tà dóro 'o dhi kya tíni. Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi tà dóro 'o dhi, mómí Gìká àdhya 'i. Di, dhya adrélépi tà kònzi 'o dhi nì ína Gìká ko.

¹² Di, kàdré ína Dèmètríyò ni tà sè dhi, mómíyá títi dhi ì adré akódhi ni tà ta dóro. Ndìndì tà bàti ni tàndì adré akódhi ni tà ta dóro. Mà adré kpà

akódhi ni tà ta dóro. Mí nǐ tàle dhi, tà mà dré adrélé tàle nda tà bàti 'i dhi be.

Yòwánì nì kúlí kùdù

¹³ Ma dhu rè tà íbe bí tàle mí dré. Di, má lè mána tà nda ki tisìle wárágà fa sè ìndì wárágà sú sè ko. ¹⁴ Má adré mì bha tsàzo ámi no mbèlè, mà kòkìtswáró tà ta ti sè.

¹⁵ Tà kídrikídri kàdré tùmǎní mí be. Ama ki arúpi kònwa dhi ì fè mòdo mí dré. Mí kòfè kpà mòdo àma ki arúpi àlo àlo títi dhi ì dré, adrézó àyi ki zi rú sè.

Wárágà Yúdà dré tisìle dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Yúdà dré tisìle dhi 'i. Akódhi nda adré àyì zi Yésu Krísto ni màràbà ro, ìndì Yàkóbhò ni adrúpi ro (1:1). Adré wárágà tsà kònìdhi ni tisì kitswázó móndyá ka'ìbhá dhi ki kodzó, ì kàdréro àyì ki likí móndyá tífìbhá àyì kòfalé adrélé Gìká ni tà tadhá kinzò sè dhi ki tà sè. Adré táá dhi, móndyá nda ì adré tá Gìká ni togó tani ni tà ladzá atsálé àyì dré láti adrézó tà swà 'o dhi ró (1:4). A kònò dhi, tà àruka wárágà kònìdhi léna dhi ì sù ngóro tà Péteró dré tisìle àyì wárágà ni rì na dhi ì tìni. Yúdà adré móndyá ka'ìbhá dhi ki kodzó, ì kàdréro àdzú bhu àyì ki tà ka'ìka'ì ni tà sè (1:3).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Yúdà ni mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Tà tadhábhá kinzò sè dhi ì (1:3-16)
- 3) Tà tàle móndyá ka'ìbhá ki kodzó dhi ì (1:17-23)
- 4) Gìká ni rú bhàma kùle kùdù ro dhi (1:24-25)

Yúdà ni mòdo fèma

¹ Ma, Yúdà, Yésu Krísto ni màràbà ro, ìndì Yàkóbhò ni adrúpi ró dhi, má adré wárágà kònìdhi ni tisì àmi, móndyá Gìká Atá dré lèle tò, dré azílé, ìndì Yésu Krísto dré adrélé likílé dhi ì dré. ² Gìká kòbhà àmi ki kizà, ìndì kòfè tà kàdrìkàdrì ì lèle be gàle àmi léna bǐ!

*Gìká ni tà tadhábhá kinzò sè dhi ì
(A kònò kpà 2 Péteró 2:1-17)*

³ Áma arúpi má dré lèle tò ni ì, áma togó tá àtsi ró wárágà tisìzo àmi dré, lídrì tídhí ro mà dré kisúlé tùmání àmi íbe dhi ni tà sè. Dì, má nò mána dóro ni, má dré wárágà kònìdhi ni tisìle àmi ki kodzó adrélé àdzú bhu àmi ki tà ka'ìka'ì ni tà sè dhi. Gìká bhà tà ka'ìka'ì nda móndyá lólo ína ì léna, ì kàdréro adrélé ába nyo. ⁴ Dì, mómí àruka Gìká ni tà gabhá rè dhi ì luvù tá àyì tífìlé lùzu ró àmi kòfalé gò, ì dré adrézó àma ki Gìká ni togó tani ni tà ladzá, atsálé àyì dré láti adrézó tà swà 'o dhi ró. Ì adré kpà àma ki Mírì, àma ki Opí àlo kwákwá, Yésu Krísto ni ga rè. A tisì tá móndyá nda ki tà kíno lésè Gìká ni Kúlí na, tàzoá dhi, Gìká ni tà bha àyì dri.

⁵ Má adré dì lèá dhi, mì kòkisù tà kòni ì, tágba mì dré tà nda ki nìzo dóro dhi: Mírì Gìká apá tá Ìsèrèlè ànzi ì, àyì ki 'òzo apfòle Ezèpétò lésè 'íká, gò dré àyì ki àruka ka'ìbhá ko dhi ki 'òzo todràle ndò. ⁶ Mì kòkisù kpà ángéló tá ligíbhá Gìká rú dhi ki tà. Ayì nda ì lè tá rìnyí bhàle àyì drígá dhi likílé ko gò, ì dré àyì ki tàndi ki bhà bhù na dhi ni tayízó. Dì Gìká dré àyì ki 'ìzo nyìrì sè kóná vèsè kólyá àrà tìnìmvá ro dhi na, adrézó àyì ki likí kònàle adrélé kítú kàdrì àyì ki tàbvó tàzo dhi ni letè. ⁷ Kókpà kòdhi tìni, mì kòkisù móndyá Sòdómà àdhya, Gòmórà àdhya, ìndì bhàandre àyì làgàsè dhi kya ki tà. Ayì nda ì fè tá àyì adrélé ndòtò tà 'o, adrézó rúbhá twá dhi ni lovó bha. Dì Gìká dré tà nòzo àyì dri, tadházóá dhi, móndyá tà 'obhá àyìkya tìni dhi ki kizà nya àtsí na kóná vèsè kólyá.

⁸ Dì móndyá àmi kòfalé nda ì adré kókpà tà 'o kònìni. Ì adré toróbí ì dré adrélé abìle dhi ki lebe, adrézó àyì ki tàndi ki rúbhá ki kizà tàkonzì 'òma sè. Ì adré Gìká ni rìnyí adrézó òpì nya dhi ni ayízè, adrézó tìrì mìlanzìlanzì

ro bhù na dhi ki lodhá. ⁹ Di, ndìndì ángéló ki kàdrì, Mikàyélè dha tá ina Dzaborò asíkìlè Gìká kandrà ko, ì dré tá adrérà'a tà kayí akódhi nda be Mósè ni rúbhá ni tà sè dhi 'á. Be ró dhi, tà tá ina dhi: «Mírì kòligí mí be!»
¹⁰ Di, mónnyá nda ì adrè àyikya tà ì dré nìle ko dhi ki lodhá kòdhya. Di, tà ì dré nìle àyi ki rúbhá sè kà'wá tà nibhá ko dhi kya tíni dhi ì adrè àyi ki kizá nì. ¹¹ Kizà àyi ki ngá 'i! Tàko ko, ì lebè àyikya láti kònzì Kàyínà àdhya tíni.* † tayí àyi litílé láfa lovó sè Bálámà tíni.† † ligí Gìká rú Kórè tíni gò, dràdrà dré atsázó àyi rú.‡

¹² Ami ki gwányá adrézó lèle tadhá dhi ì 'ásè dhi, àyi ngóro ngá adrélépi kanyò fe àmi dré dhi tíni. Tágba ì dré adrézó gwányá 'o tùmání àmi ìbe dhi, ì adrè àyi ki 'a nya gàle ngá sè kanyò àko. Ayi ngóro ndùrùku yí àko, lyá dré adrélé livilé dhi ì tíni. Ayi ngóro fa lò'wa 'abhá ko, lókyá lò'wa kizo dhi 'á dhi ì tíni. A tingí fa nda ki kómvo kìnì lésè gò, ì dré dràzo dràdrà. ¹³ Ayi ngóro yìandre ni mǐ lyá dré adrélé livilé longalé gò, dré adrézó lèle swà ro dhi tíni. Yí nda adrè àyi ki tà kanyò ro dhi ki 'o topfòle tósá tíni. Ayi ngóro bhìbhínyà adrèbhá tatsilé wáyá ro dhi ì tíni. Gìká zù tìnìmvá anilépi tsìtsì dhi àyi dré adrézó lána kóná vèsè kólyá.

¹⁴ Ayi nda ki tà sè dhi, Ènókà, móndí ni nzi-drì-rì Adámà àmvolésè dhi, longó tá tà pròfétà àdhya tíni, tàzoá dhi: «Mì yi rè ká! Mírì adrè alìle àyi ángéló lólo lèzólìzo dhi ìbe, ¹⁵ mónnyá títi dhi ki tàbvó ta. A ni tà bha mónnyá kònzì títi àyi tà gabhá dhi ì dri, tà kònzì títi ì dré 'òle ligízó í rú dhi ì sè, ìndì kúlì kònzì títi ì dré tàle í rú dhi ì sè.»§ ¹⁶ Mónnyá nda ì adrè ngbú ngùrùngùrù ta, adrézó làndrì ndrì, adrézó tatsilé àyi ki tàndi ki lovó kònzì ki 'obe, adrézó àyi ki afà, adrézó móndí ki tà bha kuru kitswázó ngá kisú ásà dhi bvó.

Tà tàle kùdù ro mónnyá ka'ìbhá ki kodzózó dhi ì

¹⁷ Di, àmi, áma arúpi má dré lèle tò ni ì, mǐ kòkisù tà àma ki Mírì Yésu Krísto ni àpóstolò ì dré longolé drìdrì dhi ì kòdhya. ¹⁸ † tà tá àmi dré dhi: «Lókyá kùdù sè dhi, móndí ki apfò adrélé àmi ki gu, adrézó tatsilé àyi ki tàndi ki lovó kònzì ki 'obe.» ¹⁹ Mónnyá nda ì adrè àmi ki 'o ru lanzí àmi kòfalésè dhi àyi. † adrè àyi ki tàndi ki rúbhá lovó ki lebè. Ayi Gìká ni Tírì àko àyi léna.

²⁰ Di, àmi, áma arúpi má dré lèle tò ni ì, lè mǐ kàdré àmi ki timbà àmi ki tà ka'ìka'ì lólo dhi na. Mǐ kàdré tà zi Gìká tí Tírì Lólo ni rǐnyí sè. ²¹ Mǐ kàdré àmi ki likí adrélé Gìká ni lèle na, mǐ dré adrérà'a àma ki Mírì Yésu Krísto ni letè lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni fe àmi dré akódhi ni togó dóro sè dhi 'á.

²² Mǐ kàdré àmi ki togó dóro tadhá mónnyá adrèbhá tà ka'ìka'ì ìbe yàya dhi ì véna. ²³ Mǐ kàdré móndí àruka ki apá tidrìlé àtsí sílèsè. Móndí àruka ki tà sè dhi, mǐ kàdré àyi ki kizà bha, adrézó kpà tirì ìbe, adrézó ndìndì àyi ki kítá atsábhá ndí ró àyi ki tàkònzì sè dhi ki tabè ko.

Gìká ni rú bhàma kùle kùdù ro dhi

²⁴ Gìká rǐnyí ìbe kitswázó àmi ki likí mǐ kòdheró ko, ìndì kitswázó àmi ki 'o pfòle àyi adrérà mǐlanzilanzì ro dhi kandrà tà kònzì àko àmi rú ìndì arí be bí. ²⁵ Ama ki Mírì Yésu Krísto sè dhi, mǐlanzilanzì, rúku, rǐnyí, ìndì rǐnyí adrézó òpì nya dhi be dhi ì kàdré Gìká àlo kwákwá àma ki tidrìlépi

* **1:11** 1:11 A kònò Kìdhoma 4:3-8. † **1:11** 1:11 A kònò Ngá nàma 22:1-35. ‡ **1:11** 1:11 A kònò Ngá nàma 16:1-35. § **1:15** 1:15 A kònò Kìdhoma 5:18, 21-24.

dhi dré, kídhólé kíno lésè, atsálé nyànomvá kònìdhi, tsàle kóná vésè kólyá!
Kàdré kònìni.

Tà lùzu ró tadhále Yòwánì dré dhi i

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tisìlepi dhi tá Yòwánì 'i (1:1, 4, 9; 22:8-9). A adré kisúá dhi, akódhi nda tá Yòwánì, àpóstolò mudrí-drì-rì dhi ki àlo 'i, ìndì dhya Yésu ni Rúbí Tani tisìbhá dhi ki àlo 'i. Akódhi tisì tá búkù kònìdhi lókyá adrérà'a Yésu ni ka'ìbhá ki mǐ pfo lavúlé, ì dré tá adréle akódhi ni ka'ì àyi ki Mírì ro dhi sè dhi 'á. Adré di àyi ki timbà àyi ki tà ka'ìka'ì na, adrézó àyi ki kodzó, ì kàdréro tròle àyi ki tà ka'ìka'ì rú.

Yòwánì adré tàá dhi, Yésu Krísto ni tàndi mù ángeló Giká ni tà lùzu ró dhi ki tadhá í dré, í kòlongóro tà dra ru 'obhá nda ì Yésu ni ka'ìbhá ì dré (1:1-2). Adré tà twátwa agábhá í mi dhi ì ìndì tà ángeló ì dré tadhále í dré dhi ki tisì, kúlí alaala móndyá ka'ìbhá dhi ì dré ngbà 'í kitswále àndu nǐle àyi dhi ì sè. Angyá ko, kúlí alaala bí nda ì angá Búkù tà àku ru yìzo dhi àdhya lésè. Móndí ki kitswá tà kayí àyi kòfalésè tà àruka tisile búkù kònìdhi lé dhi ki àndu ndàzo nǐle. Di, Yòwánì adré tà kàdrì kònìdhi ni tadhá ngádra 'á: Mírì Yésu Krísto sè dhi, Giká ni àdzú bhu àyi kàribhá ìbe lókyá be vwàvwà ro, àyi ki lavúzó títi gò, àyi móndyá ki 'òzo ìfile bhù tídhí ro ìndì bvò tídhí ro dhi na, ì kàdréro adréle túmání í be kóná vésè kólyá.

Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Tà lùzu ró tadhále Yòwánì dré dhi ì (1:1-8)
- 2) Tà agálépi drìdrì akódhi mi dhi, ìndì tà dré tisìle Èkèlézyà nzi-drì-rì dhi ì dré dhi ì (1:9-3:22)
- 3) Giká ni lindrì bhàma Kábilígyà Mvá be dhi (4:1-5:14)
- 4) Búkù pàle dhi, kídhá ni nzi-drì-rì dhi ìbe dhi ì (6:1-8:1)
- 5) Gòká nzi-drì-rì dhi ì (8:2-11:19)
- 6) Nǐ maláwú gú dhi, ìndì kà'wá àtrá rǐ dhi ì (12:1-13:18)
- 7) Tàbvó Giká dré dra tàle dhi ni tà longoma (14:1-20)
- 8) Kópò nzi-drì-rì gabhá Giká ni kombà sè bíbi dhi ì (15:1-16:21)
- 9) Giká ni kàribhá ki lavuma (17:1-20:10)
- 10) Tàbvó Giká dré dra tàle kùdù ro dhi (20:11-15)
- 11) Bhù tídhí ro dhi, bvò tídhí ro dhi, ìndì Yèrusalémà tídhí ró dhi (21:1-22:6)
- 12) Yésu ni alìma ni tà longoma (22:7-21)

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

¹ Tà búkù kònìdhi léna dhi ì, tà lùzu ró Yésu Krísto dré tadhále dhi 'i. Giká fè tá tà nda ì Yésu dré tadhále àyi màrábà ì dré dhi nǐ, ì kònró tà dra ru 'obhá lókyá tsà àmvolésè dhi ì be dhi bvò. Di Yésu amù tá àyi ángeló tà nda ki tadhá ma, Yòwánì, àyi màrábà ro dhi dré. ² Di má adré tà títi má dré nòle nda ki longó. Kòdhi adré tàá dhi, má adré Giká ni kúlí longó tà bàti Yésu Krísto dré tadhále dhi ìbe. ³ Kólénzé ni adré dhya dra kúlí pròfétà àdhya kòni ki nàlepi móndí ì dré dhi dré! Kólénzé ni kpà adré móndyá dra kúlí nda ki yibhá gò, ì dré adrézó tàmgà dri kúlí nda ì sè dhi ì dré! Tàko ko, lókyá atsá ànyi dre.

Mòdo fèma Èkèlézyà nzi-drì-rì dhi ì dré dhi

⁴ Ma, Yòwánì, má adré tà kòni ki tisì Èkèlézyà nzi-drì-rì bvò Asíyà àdhya na dhi ì dré. Giká adrélepi be, adrélepi tá be kínó lésè, ìndì adrélepi alìle

dhi kòbhà áyi togó tani àmi rú, ìndì kòfè tà kèdríkèdri àmi dré! Kò'o kònìni tùmání tirí nzi-drì-rì adrébhá áyi lirírà òpì àdhyà kandrá dhi íbe, ⁵ ìndì Yésu Krísto be. Yésu Krísto nda, dhya adrélépi tà títi í dré yìle Gìká vélésè dhi ki longó gyágya dhi 'i. Akódhi kókpa dhya ngàlepi dràdrà 'ásè drìdrì móndyá àruka títi dhi i kandrána dhi 'i, ìndì ópí kàdrì ópí títi bvò àdhyà i drìle dhi 'i.

Mìlanzilanzì kàdré akódhi adrélépi àma ki le tò, àma ki apálépi àma ki tàkonzì lésè áyi kàrí sè nda dré! ⁶ Akódhi bhà àma adrélé òpì ro, ìndì kòwánà i ró, mà kàdréró tà 'o áyi Atá Gìká dré. Mìlanzilanzì i rìnyí be dhi i kàdré akódhi dré kóná vésè kólyá! Kònìni.

⁷ Mì nò rè ká! Akódhi adré alìle ndùrùku 'ásè! Móndyá títi dhi ki akódhi ni no mì sè, ndìndì áyi akódhi ni sobhá dìlì sè dhi i.

Súrú títi bvò dri dhi ki tongó akódhi ni tà sè.

Ayíya, kàdré kònìni!

⁸ Mírì Gìká tà dhi: «Ma Álefà 'i, ìndì Omégà 'i.* Ma Gìká rìnyí líyí ro adrélépi be, adrélépi tá be kínó lésè, ìndì adrélépi alìle dhi 'i.»

Yòwání nò Krísto mìlanzilanzì ro

⁹ Ma, Yòwání, ma àmi ki adrúpi adrélépi Gìká ni Opì 'a, adrélépi kizà nya, ìndì adrélépi togó tsi tùmání àmi íbe Yésu na dhi 'i. A ru tá ma bhàle tùrù Pátomò àdhyà na Gìká ni kúlí ni tà sè, ìndì tà bàti Yésu dré tadhále dhi ni tà sè. ¹⁰ Kítú Mírì àdhyà sè dhi, Tirí Lólo asó tá ma gò, má dré kúlí 'u'ù gòká ni 'u'ù tíni dhi ni yìzo má àmvolésè, ¹¹ tàá dhi: «Mí tisi tà mí dré dra nòle dhi i búkù na, mùle Èkèlézyà nzi-drì-rì dhi i dré: Èkèlézyà Èfèsò àdhyà dré, Sìmirúnà àdhyà dré, Pèrùgámò àdhyà dré, Tiyátírà àdhyà dré, Sàrúdí àdhyà dré, Fìlàdèlèfiyà àdhyà dré, ìndì Làwòdikíyà àdhyà dré.»

¹² Di má dré áma alázó kitswálé kúlí adrélépi tà ta má dré nda ni no. Má kálá ma dre dhi, má dré ngá nzi-drì-rì ledélé órò sè adrézó àtsí tosó sílá dhi ki nòzo. ¹³ Ngá nda ki kító 'á dhi, dhya làsú be móndí ni mvá tíni dhi totó tá i. Asó tá kánzò kàtswa tsàlepi í pána dhi, áyi agá dròzo bã ledélé órò sè dhi sè.† ¹⁴ Akódhi ni drì drìbhí ni íbe dhi i tá kemve lavulé ngóro kábilígyà bhí mvě tíni, ìndì pfúrí kemve dhi tíni. Akódhi ni mì adré tá kòle rìnyí ró àtsí tíni. ¹⁵ Akódhi ni pá adré tá lagulé ngóro bòronzè kobvolé àtsí sè dhi tíni. Akódhi ni kúlí adré tá ndròle ngóro kòlyá kàdrì dhi ni ndròma tíni. ¹⁶ Akódhi ni dríagó lésè dhi, ru tá bhìbhínyà nzi-drì-rì dhi i. Akódhi sílèsè dhi, sápi tile sí litsi be rì dhi adré tá apfòle. Akódhi ni mìbhalé adré tá lagulé ngóro kítú dré adrélé lagulé áyi rìnyí sè wáyí dhi tíni.

¹⁷ Má kònò akódhi dre dhi, má dré dhèzo akódhi pá àbvò tíni. Di, akódhi dré áyi dríagó bhàzo má dri, tàzoá dhi: «Mí ro ngá ko! Ma dhya drìdrì dhi 'i, ìndì dhya kùdù dhi 'i. ¹⁸ Ma dhya adrélépi lídrì ro dhi 'i. Má drà tá dràdrà. Di, mí nò rè ká, ma mána lídrì ro kóná vésè kólyá! Ma lífùngúlà ànzi dràdrà àdhyà íbe, ìndì móndyá dràbhá dre dhi ki àrà àdhyà be má dríagá. ¹⁹ Mí tisi di tà mí dré nòle dhi i: tà adrébhá ru 'o nyànomvá dhi i, tùmání tà dra ru 'obhá àmvolásà dhi íbe. ²⁰ Tà lùzu ró mí dré nòle dhi ki àndu kònì 'i: Bhìbhínyà nzi-drì-rì mí dré nòle áma dríagó lésè dhi i, Èkèlézyà nzi-drì-rì dhi ki ángéló 'i. Ngá nzi-drì-rì adrézó àtsí tosó sílá dhi i, Èkèlézyà nzi-drì-rì dhi 'i.»

* **1:8** 1:8 «Álefà» kònìdhi, wárágà pá drìdrì Gìríkì ti àdhyà 'i. «Omégà» kònìdhi wárágà pá kùdù dhi 'i. Di Gìká adré tàá kònwa dhi, i dhya drìdrì dhi 'i, ìndì dhya kùdù dhi 'i. Yésu adré kpà tà nda ni ta áyi tàndì ni tà sè 1:15 na. † **1:13** 1:13 Rú «Móndí ni Mvã» kònìdhi, rú àzya fèle Mèsíyà dré dhi 'i. A kònò Dányèlè 7:13; 10:5.

2

Tà tisìle Ekèlézyà Efésò na dhi dré dhi

¹ «Mí kòtisì tà ángéló adrélépi Ekèlézyà Efésò na dhi ni likí dhi dré kònini:

Dhya adrélépi bhìbhínyà nzi-drì-rì dhi ki ru áyi dríágó lésè, ìndì adrélépi tatsilé ngá nzi-drì-rì ledélé órò sè adrézó àtsí tosó sílá dhi i kòfalésè dhi, adré kúlí kòni ki ta kòdhya: ² Má nì tà mí dré adrélé 'òle dhi i be. Má nì, mí adré àzì 'o landèzo, adrézó togó tsi ngíni ya dhi be. Má nì, mí kitswá móndí kònzi ki tà mvo ko dhi be. Mí tabhì dhya adrèbhá tàá kinzò sè dhi, àyi àpòstolò 'i dhi i gò, mí dré àyi ki kinzò 'òzo apfòle ngádra 'á. ³ Mí nya kizà áma rú ni tà sè gò, mí dré ámi togó tsìzo landè àko ró.

⁴ Di, ma tà íbe tàle mí dri: Mí tayí mína adrema áma le wáláká ni tíni dhi dre. ⁵ Mí kisù rè ngalè mí dhe ngíni ya dhi ká! Di mí kòladzá ámi togó, gòzo adrélé tà mí dré 'òle wáláká dhi ki 'o. Mí kòladzá ámi togó ko dhi, má ni tsa mí véna, ámi ngá adrézó àtsí tosó sílá dhi ni tingá àrà ni 'àsè. ⁶ Di, tà dóro mí dré adrélé 'òle dhi, kònìdhi 'i: Mí adré tà Nìkòlá ni lebhèbhá ì dré adrélé 'òle dhi ki ga, ngóro má dré kpà adrélé tà nda ki ga dhi tíni.*

⁷ Dhya bíbhálé íbe tà yìzo dhi kòyi tà Tìrí Lólo dré adrélé tàle Ekèlézyà i dré dhi! Dhya ángùdhi dra tà lavúlépi dhi dré dhi, má ni fa lídrì àdhya Gìká ni paràdisò le dhi ni lò'wa fe dré nyàle.»

Tà tisìle Ekèlézyà Sìmirúnà na dhi dré dhi

⁸ «Mí kòtisì tà ángéló adrélépi Ekèlézyà Sìmirúnà na dhi ni likí dhi dré kònini:

Dhya adrélépi drìdrì, adrélépi kùdù, ìndì dràlepi gò gòle adrélé lídrì íbe dhi, adré kúlí kòni ki ta kòdhya: ⁹ Má nì kizà mí dré adrélé nyàle dhi i, ámi lemerè tà be dhi be. Di, tágba dré adrézó kònini dhi, mí mína ngá líyí 'i! Má nì làdhá móndyá adrèbhá tàá kinzò sè dhi, àyi Yúdà ànzi 'i dhi ì dré adrélé dhàle mí rú dhi i be. Ayi nda i Yúdà ànzi 'i bàti ko. Be ró dhi, àyi lèsámbo dzó Sàtánà àdhya 'i. ¹⁰ Di mí kòro ngá kizà mí dré adrélé 'òle nyàle dhi ki tà sè àlomvá ko. Mí yi rè ká! Dzáborò ni móndí àruka àmi kòfalé dhi ki bhe bádzó na, àyi ki tabhìzo, àyi ki 'òzo kizà nya kítú mudrí. Mí kàdré di tròle ámi tà ka'ika'i rú tsàle byá dràdrà na. Di má ni kùlá lídrì àdhya ni fe mí dré.

¹¹ Dhya bíbhálé íbe tà yìzo dhi kòyi tà Tìrí Lólo dré adrélé tàle Ekèlézyà i dré dhi! Dhya ángùdhi dra tà lavúlépi dhi, dràdrà ni rì kitswá akódhi nda ni 'o kònzi àlomvá ko.»

Tà tisìle Ekèlézyà Pèrùgámò na dhi dré dhi

¹² «Mí kòtisì tà ángéló adrélépi Ekèlézyà Pèrùgámò na dhi ni likí dhi dré kònini:

Dhya adrélépi sápi tìle sí litsi be rì dhi íbe dhi, adré kúlí kòni ki ta kòdhya: ¹³ Má nì àrà mí dré adrézó adrélé lána dhi be. Àrà nda Sàtánà ni lírìrà adrézó òpì nya dhi 'i. Di, tágba dré adrézó kònini dhi, mí adré mína tròle áma rú rú. Mí gà áma ka'ima ko, tágba à dré tá Atípà, áma tà longólépi gyágya dhi ni pfùzo dràle àmi véna, Sàtánà ni adrèrà na dhi.

¹⁴ Di, ma tà àruka íbe tàle mí dri: Móndí àruka àmi kòfalé dhi ì adrè àyikya tròle tà Bálámà dré tá tadhále dhi i rú. Akódhi nda tadhá tá Bálákà dré dhi, kò'o Ìsèrèlè ànzi i ledhélé tàkonzì na ngíni ya dhi. Bálákà nda

* 2:6 2:6 A kònò kpà 2:15. Tà àzya tàle «Nìkòlá ni lebhèbhá» kòni ki tà dri dhi yókódhó. Di à kitswá tàá dhi, àyi nda ì adrè tá tròle Gìká ni tà bàti rú ko.

se tá àyì ki togó litílé, ì kàdréro mányàngá fèle gǐká tàko ì dré dhi ni nya, adrézó kpà ndòtò tà 'o be dhi bvó.† 15 Kòdhi íbe dhi, àmi ki àruka ì adré tròle tà Nìkòlá ni lebhàhá ì dré adréle tadhále dhi ì rú. 16 Mí kòladzá dī àmi togó! Mí kò'o kònìni ko dhi, má ni tsa mí véna mbèlè, kitswále àdzú bhu móndyá nda íbe sápi adrélepi apfòle má sílèsè dhi sè.

17 Dhya bíbhále íbe tà yìzo dhi kòyi tà Tírí Lólo dré adréle tàle Ekèlézyà ì dré dhi! Dhya ángùdhi dra tà lavulépi dhi dré dhi, má ni mánnà zùle zùzù dhi ni fe dré nyàle. Má ni kpà kírà mvá kemve, rú tídhí dhi ni tisìzo dríá dhi ni fe drá. Dhya àlo rú nda ni àndu nìlepi dhi yókódhó. Ngbà 'í dhya dra kírà nda ni kisúlepi dhi ni nìá nì.»

Tà tisìle Ekèlézyà Tiyàtíra na dhi dré dhi

18 «Mí kòtisì tà ángélo adrélepi Ekèlézyà Tiyàtíra na dhi ni líkí dhi dré kònìni:

Gíká ni Mvágó, mì ni dré adrézó kòle àtsí tìni, ìndì pá ni dré adrézó lagulé bórónzè kobvóle àtsí sè dhi tìni dhi, adré kúlí kòni ki ta kòdhya: 19 Má nì tà mí dré adréle 'òle dhi ì, àmi lèle, àmi tà ka'íka'í, tà mí dré adréle 'òle má dré dhi ì, ìndì àmi togó tsìma dhi be. Má nì kpà tàle dhi, mí adré tà dóro 'o wáláká ni ni lavú dhi be.

20 Dì, ma tà íbe tàle mí dri: Mí adré Yèzàbélè, tòkó adrélepi áyi zi pròfètà ro kinzò sè dhi ni tayí adréle tà tadhá áma màrábà ì dré. Akódhi nda adré àyi ki lití adréle ndòtò tà 'o, ìndì adréle mányàngá fèle gǐká tàko ì dré dhi ni nya. 21 Má fè tá lókyá akódhi dré áyi togó ladzázó áyi ndòtò tà sè ká, dī, lè tá ína ko. 22 Dì ásà dhi, má ni akódhi ni bhe lánzá dri kitswále kizà nya lavulé. Má ni kpà móndyá adrébhá múná tà 'o akódhi be dhi ki 'o kizà nya lavulé, ì kòladzá àyi ki togó tà ì dré adréle 'òle akódhi be nda ki tà sè ko dhi. 23 Kòdhi íbe dhi, má ni akódhi ni ànzi ki tupfú todràle. Dì Ekèlézyà títi dhi ki nìá tàle dhi, ma dhya móndyá títi dhi ki togó nìlepi àyi ki tà kisùkisù be dhi 'i dhi be. Má ni tà logó àmi àlo àlo títi dhi ì dré tà mì dré 'òle dhi ì tí.

24 Dì àmi, móndyá Tiyàtíra le dhi ki àmbí adrébhá tròle tà tòkó nda dré adréle tadhále dhi ì rú ko, adrézó kpà tà adréle zìle <Sàtánà ni tà lùzu ró> dhi ki nda nìle ko dhi ì dré dhi, má adré tàá kònìni: Má bhà ngá lanzì àzya àmi dri ko. 25 Mì kàdré ngbà 'í tròle gígí ro tà mì dré adrézó ába dhi rú, tsàle lókyá má dré dra agòzo dhi 'á.

26 Dhya ángùdhi dra tà lavulépi, ìndì tà má dré lèle dhi ki 'òlepi tsàle kùdù na dhi dré dhi, má ni rìnyí fe dré adrézó òpì nya sùrú títi ì dri.

27 Akódhi ni òpì nya àyi dri kùtù aya ró adrélepi áyi rìnyí tadhá dhi sè. A ni àyi ki tonò ngóro lèdrí rùle kìnì sè dhi ì tìni.‡

28 Má ni rìnyí nda ni fe drá, ngóro áma Atá dré afèle má dré dhi tìni. Má ni kpà nzàgó adrélepi kòle drùbhì sè dhi ni fe drá.

29 Dhya bíbhále íbe tà yìzo dhi kòyi tà Tírí Lólo dré adréle tàle Ekèlézyà ì dré dhi!»

3

Tà tisìle Ekèlézyà Sàrúdi na dhi dré dhi

1 «Mí kòtisì tà ángélo adrélepi Ekèlézyà Sàrúdi na dhi ni líkí dhi dré kònìni:

Dhya adrélepi tíri nzi-drì-rì Gíká àdhya íbe, ìndì bhìbhínyà nzi-drì-rì dhi íbe dhi, adré kúlí kòni ki ta kòdhya: Má nì tà mí dré adréle 'òle dhi ì

† 2:14 2:14 A kònò Ngá nàma 22–24; 25:1-2; 31:16. ‡ 2:27 2:27 A kònò Longó ì 2:8-9.

be. Má nǐ, móndí ì adré kisúá dhi, mi lídrì ro, tákò mí drà mína dràdrà dhi be. ² Mí kònga dì ayí 'ásè! Mí kòtimbà tà dóro ni àmbí mí dré adrézó ába dhi, tà nda kòdràró dràdrà ko. Tàko ko, má nò dhi, tà mí dré adrélé 'òle dhi ì kitswá áma Gíká mǐlésè ko. ³ Asà dhi, lè mí kòkisù tà mí dré tá yǐle gò ka'izoá dhi ì kòdhya. Mí kòladzá ámi togó, gòzo adrélé tà nda kí 'o. Dì, mí kònga ayí 'ásè ko dhi, má ni tsa ámi kitó kùgú tǐni, ìndì mí kitswá lókyá má dré dra tsàzo dhi ni ni bwà ko.

⁴ Dì, tágba dré adrézó kònìni dhi, móndí àruka àmi kòfalé Sàrúdí le dhi ì lopfó àyi kí kítá ì tàkonzì 'òma sè ko. Dì à ni àyi nda kí tosó kítá kemvekemve dhi ì sè, ì kàdréró ìle tùmání má be, ì dré kitswá lé má sè dhi sè.

⁵ Dhya ángùdhi dra tà lavúlèpi dhi, à ni kpà akódhi nda ni tosó kítá kemve sè àyi nda ì tǐni. Má kitswá tǎdzí akódhi ni rú búkù lídrì àdhya lé dhi ni kizá ko. Be ró dhi, má ni tàá áma Atá kandrá ángéló ni íbe dhi, akódhi nda móndí mána 'i káyà dhi.

⁶ Dhya bíbhálé íbe tà yǐzo dhi kòyi tà Tírí Lólo dré adrélé tàle Ekèlézyà ì dré dhi!»

Tà tǐsìle Ekèlézyà Fìlàdèlèfìyà na dhi dré dhi

⁷ «Mí kòtisì tà ángéló adrélépi Ekèlézyà Fìlàdèlèfìyà na dhi ni líkí dhi dré kònìni:

Dhya adrélépi lólo ìndì bàti, adrélépi lífùngúlà mvá ópí Dàwídì àdhya íbe ì drígá dhi, adré kúlí kònì kí ta.* Dhya nda kàdré dzóti nzi dhi, móndí àlo kitswá atsúá bwà ko. Kàdré kó dzóti atsú dhi, móndí àlo kitswá nziá bwà ko. ⁸ Dhya nda adré tàá dhi: Má nǐ tà mí dré adrélé 'òle dhi ì be. Má nǐ, mi rǐnyí íbe tsà dhi be. Dì, mí líkí mína áma kúlí 'í. Mí gà kpà áma rú móndí ì kandrá ko. Dì mí nò rè ká! Má nzi dzóti mí kandrá, ìndì dhya àlo kitswá atsúá bwà ko. ⁹ Má ni móndyá adrébhá tàá kǐnzò sè dhi, àyi Yúdà ànzi 'i dhi kí 'o alìle kórókó tǐtí mí kandrá. Ayí nda ì Yúdà ànzi 'i bàti ko. Be ró dhi, ì angá àyikya Sàtánà ni lísàmbò dzó lésè. Dì má ni àyi kí 'o nǐá dhi, má lè mi tò dhi be. ¹⁰ Mí dré ámi togó tsìle ngóro má dré tá tàle mí kò'o dhi tǐni dhi sè dhi, má ni ámi líkí, kitswá lé lókyá kizà ro dra móndyá títí bvò dri dhi kí tabhizo dhi kàtsáro mí rú ko. ¹¹ Má adré alìle mbèlè! Mí kàdré tròle tà mì dré adrézó ába dhi rú, dhya àlo kòdoró ámi kúlá ko dhi bvó.

¹² Dhya ángùdhi dra tà lavúlèpi dhi, má ni akódhi nda ni 'o adrélé dzópá áma Gíká ni tépelò na dhi kí àlo ró. Akódhi nda ni adré kònàle kóná vésè kólyá. Má ni áma Gíká ni rú tǐsì akódhi dri, tùmání bhàandre áma Gíká àdhya ni rú be. Bhàandre nda, Yèrúsalémà tǐdhí dra asílèpi bhù lésè, áma Gíká vélésè dhi 'i. Kòdhi íbe dhi, má ni kpà áma rú tǐdhí ro dhi ni tǐsì akódhi dri.

¹³ Dhya bíbhálé íbe tà yǐzo dhi kòyi tà Tírí Lólo dré adrélé tàle Ekèlézyà ì dré dhi!»

Tà tǐsìle Ekèlézyà Làwòdikíyà na dhi dré dhi

¹⁴ «Mí kòtisì tà ángéló adrélépi Ekèlézyà Làwòdikíyà na dhi ni líkí dhi dré kònìni:

Dhya adrélépi tàá dhi <Kàdré kònìni!>, adrélépi tà títí ì dré yǐle dhi kí longó gyǎgya, ìndì Gíká dré 'òle ngá títí dhi kí bhà dhi, adré kúlí kònì kí ta kòdhya:† ¹⁵ Má nǐ tà mí dré adrélé 'òle dhi ì be. Má nǐ, mi kǐdríkǐdrì ko, ìndì mi àtsi ró ko dhi be. Dóro ni tá mí dré adrélé tá kǐdríkǐdrì yà,

* **3:7** 3:7 «Lífùngúlà mvá ópí Dàwídì àdhya» kònìdhi, adré rǐnyí Mèsíyà dré adrézó òpi nya ásà dhi ni tà tadhá. † **3:14** 3:14 A kònò Tògyakúlí 8:22.

kó ngalè àtsi ró yà dhi. ¹⁶ Di, mí dré adrélé kàlwákàlwa, adrélé àtsi ró ko, adrélé kpà kàdríkàdrì ko dhi sè dhi, má adrè 'òlè ámi adhi má sílèsè!
¹⁷ Mí adrè tàá dhi: «Ma ngá líyí 'i. Ma ngá tíí má dré adrézó lovó ni íbe dhi íbe. Ngá àlo pí ma ko.» Di, mí nǐ ko tàlè dhi, mí mína kizà líyí 'i, ìndì móndí adrézó kizà do ásà dhi 'i dhi. Mí mína lemerè ro, mǐ kùdúkùdu ró, ìndì bvólílí ro. ¹⁸ Má adrè di ámi drǐ ta: Mí kògì má drígàsè órò zàlè àtsí sè atsálè kpírìkpírì dhi, mí kàdréró ngá líyí ro bàti. Mí kògì má drígàsè kítá kemvekemve dhi i asólè mí rú, à kònòró ámi kanyò ámi bvólílí tà sè dhi ko. Mí kògì kpà má drígàsè àlókò tilè mí mína, mí kàdréró ngá no drádra. ¹⁹ Má adrè mónnyá tíí má dré adrélé lèlè dhi kǐ tàkonzì tadhá àyi dré, adrézó àyi kǐ lotó. Mí kàdré di àtsi ró, ìndì mí kòladzá ámi togó!
²⁰ Mí nò rè ká! Má adrè áma totó dzó tí, adrélé dzóti ga. Dhya àlo kàdré áma kúlí yi gò adrézó dzóti nzi dhi, má ni fǐ akódhi nda véna, adrélé ngá nya túmání akódhi be, kàdréró kpà ngá nya túmání má be.

²¹ Dhya ángùdhi dra tà lavúlèpi dhi, má ni akódhi nda ni bha adrélé lírìlè túmání má be áma lírìrà adrézó òpì nya dhi dri, ngóró áma tàndì má dré tà lavulé gò adrézó lírìlè áma Atá be akódhi ni lírìrà adrézó òpì nya dhi dri dhi tǐni.

²² Dhya bíbhálè íbe tà yǐzo dhi kòyi tà Tírí Lólo dré adrélé tàlè Ekèlèzyà i dré dhi!»

4

Gìkà ni mǐ bhàma lanzìlè bhù na dhi

¹ Amvolàsà dhi, má dré dzóti àlo nzìlè nzǐnzǐ dhi ni nòzo bhù na. Gò má dré kúlí 'u'ù má dré tá yǐlè drǐdrǐ gòkà ni 'u'ù tǐni dhi ni yǐzo tàá má dré dhi: «Mí ambà kònwa má vélè, má kòtadháró mí dré tà dra ru 'obhá tà kòdhi i àmvolèsè dhi i.» ² Gbǎ kòdhwa, Tírí Lólo dré áma asózó gò, má dré lírìrà adrézó òpì nya dhi ni nòzo bhù na gò, má dré dhya adrélépi lírìlè drǐá dhi ni nòzo. ³ Dhya adrélépi lírìlè drǐá nda ni làsú tá lagulagu ró kǐrà làgí kyàkyà rú be dzáspè ìndì sàrùdùwánè dhi i tǐni.* Lírìrà nda ni gàrà 'ásè kúrú dhi, gǎrì adrè tá lagulé kǐrà rú be èmèródè dhi tǐni.† ⁴ Lírìrà nda làgàsè kúrú dhi, lírìrà àruka nyadhi-àlo-drǐ-su adrézó òpì nya dhi i tá be. Di bhàgo nyadhi-àlo-drǐ-su dhi i adrè tá lírìlè lírìrà nda i drǐsè. Ayi àlo àlo tíí nda i asó tá kítá kemve àyi rú, kúlá órò sè dhi ni asózó àyi dri. ⁵ Lírìrà nda lèsè dhi, bhù lagulagu adrè tá topfòlè, kpòrò adrè tá ndròlè, ìndì bhù adrè tá tadílè. Lírìrà nda kandrà dhi, àtsí nzi-drǐ-rǐ adrébhá kòlè dhi i tá be. Atsí nda i tǐrì nzi-drǐ-rǐ Gìkà àdhya 'i. ⁶ Lírìrà nda kandrà dhi, yǐandre adrélépi lagulé tàlàtálà tǐni ìndì krístálè tǐni dhi tá kpà be.‡

Lírìrà kító 'á nda làgàsè kúrú dhi, ngá su lídrì ro dhi i tá be. Ayi nda i tá mǐ íbe bí àyi rúsè, àyi kandrálèsè ìndì àyi àmvolèsè. ⁷ Ngá lídrì ro nda ni àlo ni làsú tá kàmǐ àdhya tǐni. Rǐ ni ni làsú tá tíagó àdhya tǐni. Na ni ni mǐbhalé tá móndí àdhya tǐni. Su ni ni làsú tá gǐrì adrélépi ngalè kuru sè dhi àdhya tǐni. ⁸ Ngá su lídrì ro àlo àlo tíí nda i tá kupfú íbe nzi-drǐ-àlo. Ayi rúsè dhi, mǐ i ga bí, ndìndì àyi kǐ kupfú i zàlè. Kítú sè ìndì ngátsi sè dhi, i adrè tá kúlí loyó landè àko ró adrézó tàá dhi:

«Mírì Gìkà rǐnyí líyí ro, adrélépi tá be kínó lèsè, adrélépi be, ìndì adrélépi àlìlè dhi, lólo, lólo, lólo!»

* **4:3** 4:3 «Dzàspè» kònìdhi kǐrà làgí kyàkyà làsú be mbílìdrǐ tǐni dhi 'i. «Sàrùdùwánè» kònìdhi kǐrà kika dhi 'i. † **4:3** 4:3 «Èmèródè» kònìdhi kǐrà làgí kyàkyà làsú be mbílìdrǐ tǐni dhi 'i. ‡ **4:6** 4:6 «Krístálè» kònìdhi kǐrà adrélépi lagulé tàràtára dhi 'i.

⁹ Di vésè wǎyi ngá lídrì ro nda ì dré adrérà'a mìlanzìlanzì, lindrì, àwoyà be dhi ki fe dhya adrélépi lírìlé lírìrà òpì àdhya dri, adrélépi lídrì íbe kóná vésè kólyá dhi dré dhi 'á dhi, ¹⁰ bhàgo nyadhi-àlo-drì-su dhi ì adré ledhéle àyi ki kórókó títi dhya adrélépi lírìlé lírìrà òpì àdhya dri nda kandrá, adrézó akódhi adrélépi lídrì íbe kóná vésè kólyá nda ni lindrì bha. Ì adré àyi ki kùlá ki lebhé akódhi ni lírìrà kandrá, adrézó tàá dhi:

¹¹ «Mírì àma ki Giká, mí kitswá adrélé mìlanzìlanzì kisú, lindrì íbe ìndì rìnyí be dhi mi.

Tàko ko, mí bhà tá ngá títi dhi i mi.

Mí bhà ngá nda i ngóro mí dré tá lèle 'òle dhi tíni, ì kàdréro adrélé be dhi bvó.»

5

Kábilígyà Mvǎ kitswá Giká mìlésè búkù kinzí dhi nì

¹ Amvolásà dhi, má dré búkù pàle papà dhi ni nòzo dhya adrélépi lírìlé lírìrà òpì àdhya dri nda ni dríágó lésè. Á tisì tá tà búkù nda léna ìndì àmvò ni dri gò, búkù nda ni pàzo kibèle kídhá nzi-drì-rì dhi i sè. ² Gò má dré ángélo àlo rìnyi ró dhi ni nòzo, adrérà'a lizíá kúlí 'u'ù sè dhi: «Àdhi kitswá Giká mìlésè kídhá kòdhi ki kunzì, búkù kòdhi ni kinzí dhi nì?» ³ Di, dhya àlo bhù na yà, bvò dri yà, kó ngalè bvò àndúna yà, kitswálépi búkù nda ni kinzí, 'a ni ni nòzo bwà dhi tá yókódhó. ⁴ Gò má dré dhèzo adrélé ngòle tà tàndì ró, à dré tá dhya àlo kitswálépi Giká mìlésè búkù nda ni kinzí, 'a ni ni nòzo dhi ni kisulé ko dhi sè. ⁵ Di, bhàgo ki àlo dré tàzoá má dré dhi: «Mí ngo ko! Mí nò rè ká! Kàmì angalépi Yúdà ni sùrú lésè dhi, dhya angalépi ópí Dàwídì ni kómvo lésè dhi lavú tà dre. Akódhi nda kitswá Giká mìlésè kídhá nzi-drì-rì nda ki kunzì, búkù nda ni kinzí dhi nì!»

⁶ Gò má dré Kábilígyà Mvǎ ni nòzo adrérà'a àyi totó lírìrà òpì àdhya ni kító 'á, ngá su lídrì ro dhi ki kító 'á, ìndì bhàgo ki kító 'á. Akódhi sù ngóro à pfu tá akódhi dràle dràdrà na tíni. Akódhi tá ko'yá íbe nzi-drì-rì, ìndì mǐ íbe nzi-drì-rì. Mǐ nda i tirí nzi-drì-rì Giká àdhya dré mùle lèle bvò wǎyi 'àsè dhi 'i. ⁷ Di Kábilígyà Mvǎ nda dré lizo búkù do dhya adrélépi lírìlé lírìrà òpì àdhya dri nda ni dríágó lésè. ⁸ Kòdo búkù nda dre dhi, ngá su lídrì ro dhi i bhàgo nyadhi-àlo-drì-su dhi íbe dhi ì dré ledhézo àyi ki kórókó títi Kábilígyà Mvǎ nda kandrá. Àyi àlo àlo títi nda i tá kùdhí íbe. Ì ru tá kpà àyi dríagá kópò ledélé órò sè gabhá béndélé sè bíbi dhi i. Béndélé nda, tà mónnyá lólo títi Giká àdhya ì dré tá zìle akódhi tí dhi 'i. ⁹ Di ì dré ngàzo adrélé longó tídhí dhi ni ngo, adrézó tàá dhi:

«Mí kitswá Giká mìlésè búkù do, kídhá ni ki kunzìzo dhi mi.

Tàko ko, à pfu tá mǐ dràle, ìndì ámi kàrí sè dhi, mí gi Giká dré

mónnyá angábhá sùrú títi i lésè, tí títi i lésè, mónnyá títi i lésè, ìndì bvò títi i lésè dhi i.

¹⁰ Mí bhà àyi adrélé òpì ro, ìndì kòwánà i ró, ì kàdréro tà 'o àma ki Giká dré.

Di ì ni òpì nya bvò dri.»

¹¹ Má dré mǐ bhèzo gò, ángélo lizólizo dhi ki kúlí yìzo. Àyi nda ì lizó tá tsàle ngùlù vésè be ngùlù, ìndì ngùlù-mudrí vésè be ngùlù-mudrí. Ì kimó tá àyi lírìrà òpì àdhya làgàsè kùrú, ngá lídrì ro dhi i làgàsè kùrú, ìndì bhàgo i làgàsè kùrú. ¹² Di ì adré tá longó ngo kúlí 'u'ù sè, adrézó tàá dhi:

«Kábilígyà Mvǎ tá pfùle dràle dhi kitswá Giká mìlésè

rìnyí kisú, ngá làgí kyàkyà dhi íbe, tògyá be, lindrì be, mìlanzìlanzì be, ìndì rúku be!»

¹³ Gò má dré móndyá títi ìndì ngá títi Gìká dré bhàle adrélé bhù na, bvò dri, bvò àndúna, ìndì yïandre na dhi ki yïzo, adrérà'a longó ngo adrézó tàá dhi:

«Rúku, lindrì, mìlanzilanzì, rinyí be dhi ì kàdré dhya adrélépi lirílé liríra òpì àdhya dri dhi dré,
ìndì Kábilígyà Mv́a dré kóná vèsè kólyá!»

¹⁴ Ngá su lídrì ro dhi ì adré tá logóá dhi: «Kàdré kònìni!» Dì bhàgo ì dré ledhézó àyi ki kórókó títi Gìká kandrà Kábilígyà Mv́a be, àyi ki lindrì bhàzo.

6

Kábilígyà Mv́a kunzì rè zyà kídhá nzi-drì-àlo dhi i

¹ Má dré tá adrérà'a nòá dhi 'á dhi, Kábilígyà Mv́a dré kídhá nzi-drì-rì nda ni àlo kunzìzo. Gò má dré ngá su lídrì ro nda ki àlo yïzo tǎrà'a kúlí sè bhù ni tadima tíni dhi: «Mí kàlì!» ² Dì má dré nòzoá dhi, dòngí àlo kemve dhi agá má kandrà. Dhya adrélépi lirílé dríá dhi ru tá kisu í drígá gò, kúlá fèzo drá. Dì akódhi nda dré lìzo àdzú bhu kàribhá lavúlèpi ró, kitswázó kàribhá ki lavú dhi bvó.

³ Kábilígyà Mv́a kòkunzì kídhá ni rì dre dhi, má dré ngá lídrì ro ni rì yïzo tǎrà'a dhi: «Mí kàlì!» ⁴ Gò dòngí àzya kika ryarya dhi dré apfòzo má kandrà. Dhya adrélépi lirílé dríá dhi dré dhi, à dré rinyí fèzo dré tà kìdrìkìdrì tìngázó bvò drìsè, móndí ì kòtupfúró ru todràle be dhi bvó. Gò sápi kàdrì fèzo akódhi dré.

⁵ Kábilígyà Mv́a kòkunzì kídhá ni na dre dhi, má dré ngá lídrì ro ni na yïzo tǎrà'a dhi: «Mí kàlì!» Gò má dré nòzoá dhi, dòngí kini dhi agá má kandrà. Dhya adrélépi lirílé dríá dhi ru tá ngá adrézó ngá ki lanzìlanzì tabhì ásà dhi í drígá. ⁶ Gò má dré ngá kúlí tíni apfòlepi ngá su lídrì ro dhi ì kòfalésè dhi ni yïzo tàá dhi: «À ni ngbà 'í ngànò fòndro fe kiló àlo àzì 'òle kítú àlo sè dhi tí. A ni kó órezè fòndro fe kiló na àzì 'òle kítú àlo sè dhi tí. Adré kpà leà dhi, à kòkizá dò ì vìnò be dhi ko.»*

⁷ Kábilígyà Mv́a kòkunzì kídhá ni su dre dhi, má dré ngá lídrì ro ni su yïzo tǎrà'a dhi: «Mí kàlì!» ⁸ Gò má dré nòzoá dhi, dòngí mǎnimǎni dhi agá má kandrà. Dhya adrélépi lirílé dríá dhi ni rú tá Dràdrà. Akódhi nda vèsè dhi, móndyá dràbhá dre dhi ki àrà adré tá lìle. Gò rinyí fèzo àyi nda ì dré adrézó bvò wǎyi lanzílé 'a be su dhi ni àlo drìle, ì kòtupfúró móndí ì todràle sápi sè, kàràbhò sè, drà kònzì sè, ìndì kà'wá àtrá ì sè.

⁹ Kábilígyà Mv́a kòkunzì kídhá ni nzi dre dhi, má dré móndyá tupfúlé todràle dhi ki líndrì ki nòzo àlètárì zàle. A tupfú tá àyi nda ì todràle, ì dré tá Gìká ni kúlí longólé, ìndì akódhi ni tà tadhále landè àko ró dhi sè. ¹⁰ Dì ì dré liyízó kúlí 'u'ù sè tǎzoá dhi: «Mírì rúku ró adrélépi lólo ìndì bàti ni, mí ni gí tsàle ángutú móndyá bvò àdhya ki tàbvó tàma sè, ìndì àma ki kàrì ni tà zìma àma ki tupfúbhá ì tí dhi sè dhi?» ¹¹ Gò kánzò kemve dhi ni fèzo àyi àlo àlo títi dhi ì dré gò, tǎzoá àyi dré dhi, ì kòlovó rè lókyá tsà sè, tsàle lókyá àyi ki adrúpi mǎràbà ro dhi ki tupfúrà'a todràle àyi tíni kitswálé títi dhi 'á.

¹² Má dré tá adrérà'a nòá dhi 'á dhi, Kábilígyà Mv́a dré kídhá ni nzi-drì-àlo kunzìzo. Dì kàdìkàdi kàdrì dhi dré bvò kosézó rinyí sè. Kítú dré anízó atsálé kítá lirí kini dhi tíni. Mbǎ dré líkázó títi atsálé kàrì tíni. ¹³ Bhìbhínyà bhù mǐbhalé 'á dhi ì dré ledhézó bvò dri, ngóro figì lò'wa ì dré adrélé azìle

* 6:6 6:6 A adré kisúá dhi, tà tàle kòdhi ì adré kàràbhò ni tà ta kòdhyà.

lyãandre sè dhi tíni. ¹⁴ Bhù dré ru kopázó tavìle búkù pàle dhi tíni gò, kòngó títi dhi ki tingázó tùrù íbe àyi ki àrà i 'ásè.

¹⁵ Di ópí kàdrì bvò àdhya i, móndyá kàdrì dhi i, sòdá ki kàdrì i, ngábhá i, kòmbá i, tsàle móndyá àruka títi màrábà ro, ìndì màrábà ro ko dhi ì dré àyi ki tuzùzo gò i 'ásè, ìndì kírà kòngó drìna dhi i 'ásè. ¹⁶ Gò ì dré adrézó liyílé kòngó i rú kírà íbe, adrézó tàá dhi: «Mì kàdhé àma dri, àma ki zu dhya adrélépi lirílé lirírà òpì àdhya dri dhi mìlésè, ìndì kombà Kábilígyà Mvá àdhya kandrásè wà! ¹⁷ Tàko ko, kítú kàdrì àyi ki kombà tadházó dhi atsa dre. Adhi ni kitswá àyi totó bwà dhi ni?»

7

A lwà àngì móndyá Giká àdhya ki kándrágá i 'ásè

¹ Amvolásà dhi, má dré ángéló su dhi ki nòzo, adrérà'a àyi ki totó bvò ni pá su dhi i 'ásè. I adré tá lyãandre su bvò àdhya ki kikí, ì kòviró bvò mi yà, yìandre mi yà, kó ngalè fa àlo rú yà dhi ko. ² Gò má dré ángéló àzya nòzo adrérà'a angálé kítú dré apfòrà lésè. Akódhi nda tá ngá adrézó Giká lídrì ro dhi ni àngì lwa móndí ki kándrágá i 'ásè dhi íbe í drígá. Di dré yòzoá kúlí 'u'ù sè ángéló su rìnyí fèzo àyi dré bvò ki 'òzo kònzì yìandre be dhi ì dré dhi: ³ «Mì kò'o bvò 'i yà, yìandre 'i yà, kó ngalè fa 'i yà dhi ì kònzì ko, tsàle lókyá mà dré dra àngì lwàzo àma ki Giká ni màrábà ki kándrágá i 'ásè dhi 'á.» ⁴ Gò má dré móndyá àngì nda ki lwàzo àyi ki kándrágá i 'ásè dhi ì tá ángopí ya dhi ni yìzo: Ayi nda ì tá móndí ngùlù-kámá-àlo-drì-nyadhi-rì-drì-su, angábhá Ìsèrèlè ànzì ki sùrú títi ì lésè dhi 'i.*

⁵ Móndyá angábhá Yúdà ni sùrú lésè, àngì lwàzo àyi ki kándrágá i 'ásè dhi ì tá ngùlù-mudrí-drì-rì,†

móndyá Rùbènà ni sùrú lésè dhi ì tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

móndyá Gádà ni sùrú lésè dhi ì tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

⁶ móndyá Asèrà ni sùrú lésè dhi ì tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

móndyá Nèfátáli ni sùrú lésè dhi ì tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

móndyá Mànásè ni sùrú lésè dhi ì tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

⁷ móndyá Sìmèyónà ni sùrú lésè dhi ì tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

móndyá Léví ni sùrú lésè dhi ì tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

móndyá Ìsàkàrà ni sùrú lésè dhi ì tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

⁸ móndyá Zàbùlónà ni sùrú lésè dhi ì tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

móndyá Yòsèfà ni sùrú lésè dhi ì tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

móndyá Bènyàminà ni sùrú lésè dhi ì tá ngùlù-mudrí-drì-rì.

Móndí lìzólìzo dhi ì bhà Giká ni lindrì

⁹ Amvolásà dhi, má dré móndí lìzólìzo kitswálé nàle bwà ko, angábhá bvò títi ì lésè, sùrú títi ì lésè, móndyá títi ì lésè, ìndì ti títi ì lésè dhi ki nòzo, adrérà'a àyi ki totó lirírà òpì àdhya kandrà, ìndì Kábilígyà Mvá kandrà. A tosó tá àyi kánzò kemvekemve dhi ì sè, ìndì ì ru tá mbíra bí àyi drígá. ¹⁰ I adré tá loyóá kúlí 'u'ù sè dhi:

Rìnyí adrézó móndí ki tidrí dhi adré angálé àma ki Giká adrélépi lirílé lirírà òpì àdhya dri dhi vélésè, ìndì Kábilígyà Mvá vélésè!

¹¹ Ángéló títi dhi ì totó tá àyi adrélé lirírà òpì àdhya làgàsè kùrú, bhàgo ì làgàsè kùrú, ìndì ngá su lídrì ro dhi ì làgàsè kùrú. Di ì dré ledhézó àyi ki mì bha kìní mi lirírà òpì àdhya kandrà, adrézó Giká ni lindrì bha, ¹² adrézó tàá dhi:

* 7:4 7:4 «Ngùlù-kámá-àlo-drì-nyadhi-rì-drì-su» kònìdhi: 144.000. † 7:5 7:5 «Ngùlù-mudrí-drì-rì» kònìdhi: 12.000.

«Kàdré kònìni!
Rúku, mìlanzilanzì, tògyá, àwoyà, lindrì, tsàle rinyí be dhi ì kàdré àma ki
Gìká dré kóná vèsè kólyá!

Kònìni!»

¹³ Gò bhàgo ki àlo dré àma lizízó tàzoá dhi: «Àyi tosólé kánzó kemvekemve dhi i sè kòni i, àdhibhá 'i? Ƴ angá ángolésè?» ¹⁴ Má logó drá dhi: «Atálágó, mí nì be mi.» Dì akódhi tà dhi:

«Àyi nda i móndyá apfòbhá kizà kàdrì lésè dhi 'i.

Ƴ dzì àyi ki kánzó i temvéle Kábilígyà Mv́a ni kàrí na dre.

¹⁵ Dì ásà dhi, ì totó àyi Gìká ni lirírà òpì àdhyà kandrà, adrélé lísàmbò 'o akódhi dré kítú be ìndì ngátsi be akódhi ni tépelò na. Dì dhya adrélépi lirílé lirírà òpì àdhyà dri nda ni bhà mo adrézó tùmání àyi íbe.

¹⁶ Tàbirì kitswá gòle véle àyi ki 'o ko, yí lovó kitswá kpà gòle àyi ki nde ko. Kítú àtsí 'i yà, kó ngalè àtsí àzya 'i yà dhi kitswá kpà gòle véle àyi rú ko.

¹⁷ Tàko ko, Kábilígyà Mv́a adrélépi lirírà òpì àdhyà ni kító 'á dhi ni àyi ki líkí,

ngóro kábilígyà líkílépi dré adrélé 'òle dhi tìni.

A ni àyi ki dri lizo àyi íbe yí kidrì adrébhá lídrì fe dhi i 'àsè.

Dì Gìká ni m̀ndra atrì àyi misè títi.»

8

Kábilígyà Mv́a kunzì kídhá ni nzi-drì-rì

¹ Kábilígyà Mv́a kòkunzì kídhá ni nzi-drì-rì dre dhi, ngá dré bhùzo bhù na ndiii ànyíanyi sáà ni tálí sè.

² Bvóá dhi, má dré ángéló nzi-drì-rì adrébhá àyi ki totó Gìká kandrà dhi ki nòzo. Gò gòká nzi-drì-rì dhi ki fèzo àyi dré àlo àlo.

³ Gò ángéló àzya dré alizo àyi totó ànyi àlètàrì làga. Ru tá í drígá ngá ledélé órò sè adrézó béndélé za lána dhi. Gò béndélé bí dhi ni fèzo akódhi dré, tùmání tà móndyá lólo títi Gìká àdhyà ì dré tá zìle tíá dhi íbe, kòzàro ngá nda i títi Gìká dré àlètàrì órò sè dhi dri, Gìká ni lirírà òpì àdhyà kandrà.

⁴ Dì béndélé ni àtsíkà dré ngàzo ángéló nda drígàsè tùmání tà móndyá lólo dhi ì dré tá zìle Gìká tí dhi íbe mbàle Gìká véna. ⁵ Gò ángéló nda dré ngá adrézó béndélé za lána nda ni dòzo, àtsí àlètàrì dri dhi ni dàzo gàle lána bí gò, bhèzoá bvò dri. Dì bhù dré ngàzo adrélé tadílé, kpòrò dré adrézó ndròle, bhù dré adrézó lagulé gò, bvò dré ru kosézó.

Gòká nzi-drì-rì dhi ì

⁶ Gò ángéló nzi-drì-rì adrébhá tá gòká nzi-drì-rì dhi íbe àlo àlo nda ì dré pá sizo kitswázó gòká vo dhi bvó.

⁷ Dì ángéló ni àlo dré ngàzo gòká vo. Dì fí i àtsí be amulé kàrí be dhi ki bhèzo bvò dri. Gò bvò wáyi lanzílé 'a be na dhi ni àlo dré vèzo, tùmání fa títi lanzílé 'a be na dhi ki àlo íbe, ìndì mbìlìdrì títi dhi íbe.

⁸ Gò ángéló ni rì dré gòká vòzo. Dì ngá ngóro kòngó kàdrì adrélépi kòle àtsi ró dhi tìni dhi ni bhèzo ndìle yíandre na. Gò yíandre wáyi lanzílé 'a be na dhi ni àlo dré ru ladzázó atsálé kàrí ró. ⁹ Dì ngá títi lídrì ro yíandre na lanzílé 'a be na dhi ki àlo dré dràzo. Kòdhi íbe dhi, bwátù títi lanzílé 'a be na dhi ki àlo dré abízó.

¹⁰ Gò ángéló ni na dré gòká vòzo. Dì bhìbhínyà gú adrélépi kòle àtsi ró dhi dré apfòzo bhù lésè, dhèle yíandre títi adrébhá díle lanzílé 'a be na dhi ki àlo dri, ìndì yí kidrì i drìsè. ¹¹ Bhìbhínyà nda ni rú tá «Ngá kùdzí». Dì

yïandre títi lanzílé 'a be na dhi ki àlo dré atsázó kùdzíkùdzi. Móndí zyandre yï nda ni mvubhá dhi ì dré todràzo, yï nda dré tá atsálé kùdzíkùdzi dhi sè.

¹² Gò ángéló ni su dré gòká vòzo. Di kítú lanzílé 'a be na dhi ni àlo tswàzo, túmání mbă lanzílé 'a be na dhi ni àlo be, ìndì bhìbhínyà títi lanzílé 'a be na dhi ki àlo be. Gò ngá títi nda ki 'a àlo dhi dré atsázó tìnímvá ro. Di kítú lanzílé 'a be na dhi ni àlo, ngátsi àdhya be dhi i tá vélé ngádra àko.

¹³ Má dré tá adrérà'a nòà dhi 'á dhi, má dré gírí adrélépi ngàle kuru sè dhi ni yïzo, adrérà'a loyóá kúlí 'u'ù sè dhi: «Kizà! Kizà! Kizà ni adré móndyá títi adrèbhá bvò dri dhi i dré, gòká ángéló na àruka ì dré adrélé 'òle vòle 'ùle dhi i sè!»

9

Gòká ni nzi vòma

¹ Gò ángéló ni nzi dré gòká vòzo. Di má dré bhìbhínyà àlo adhélepi bhù lésè bvò dri dhi ni nòzo. A fè tá bhìbhínyà nda dré lîfùngúlà mvá bhú kùdù àko dhi ni ti nzìzo. ² Di kònzì bhú nda ni ti dre dhi, àtsíkà dré apfòzo lásà mbàle kurú na, ngóro àtsíkà dré adrélé mbàle àtsí kàdrì lésè dhi tìni. Di àtsíkà nda dré kítú ni mî 'òzo anilé bhù mîbhalé be. ³ Atsíkà nda lésè dhi, kisa ì dré topfòzo asilé bvò dri. Gò rînyí fèzo kisa nda ì dré adrézó móndí ki tozà ngóro dápáyà kya tìni. ⁴ A lazí tá àyi dri dhi, ì kò'o mbì 'i yà, kó ngalè fa 'i yà dhi kònzì ko. Be ró dhi, ì kò'o ngbà 'í móndyá Gìká ni àngì lwàzo àyi ki kándrágá ì 'ásè ko dhi ì kònzì kòdhya. ⁵ A fè tá àyi dré rînyí kitswázó móndí ki tupfú todràle dhi ko. Be ró dhi, à fè àyi dré rînyí adrézó ngbà 'í móndí ki rúbhá 'o aswálé mbă nzi. Di àyi ki rúbháaswa nda tá ngóro ngáaswa dápáyà dré adrélé fèle dhi tìni. ⁶ Kítú nda ì tú dhi, móndí ki dràdrà nda, di, ì kitswá àyikya kisúá ko. I ni adré lovó íbe tò kitswázó dràle, di, dràdrà ni lapá àyi kandrásè.

⁷ Kisa nda ki làsú tá ngóro dònjí adrèbhá 'òle lîle àdzú na dhi kya tìni. Ayi tá ngá ngóro kúlá ledélé órò sè dhi tìni dhi íbe àyi dri. Ayi ki mîbhalé tá móndí kya tìni. ⁸ Ayi ki drìbhí tá tòkó kya tìni. Ayi ki sí tá kàmì kya tìni. ⁹ Ayi tá ngá aya ró adrélépi àyi ki líkí dhi íbe àyi agá. Ayi ki kupfú ki kpòrò tá ngóro tàmàmbìrì bí dònjí ì dré adrélé sèle ràzo ába àdzú na dhi kya tìni. ¹⁰ Ayi tá tàvì adrélépi móndí ki tozà dápáyà kya tìni dhi íbe. Di àyi ki tàvì nda ì tá rînyí íbe adrézó móndí ki rúbhá 'o aswálé mbă nzi. ¹¹ Ayi ki ópí kàdrì tá ángéló bhú kùdù àko dhi àdhya 'i. Akódhi nda ni rú Èbèrè ti sè dhi Abàdónà, ìndì Gíríkì ti sè dhi Apòlìyónà. (Rú nda kòdhi ì adré leá tàle dhi «Ngá kizálépi».)

¹² Kizà ni àlo lavú tá kònìnì. Di, mî yi rè ká! Kizà rî àruka ì adré alîle.

Gòká ni nzi-drì-àlo vòma

¹³ Gò ángéló ni nzi-drì-àlo dré gòká vòzo. Di má dré kúlí apfòlepi ko'yá su àlètàrì órò sè Gìká kandrà dhi àdhya ì lésè dhi ni yïzo. ¹⁴ Kúlí nda dré tàzoá ángéló ni nzi-drì-àlo adrélépi tá gòká íbe nda dré dhi: «Mí lî ángéló su 'ìle yïandre gú adrélépi dîle rú be Yùfùràtè dhi làga dhi ki trî.» ¹⁵ Gò ángéló su tá adrélé líkílé sáà nda sè, kítú nda sè, mbă nda sè ìndì kóná nda sè nda ki trìzo, ì kòtupfúró móndyá títi bvò dri lanzílé 'a be na dhi ki àlo todràle be dhi bvò. ¹⁶ Má yi tá sòdá adrèbhá àdzú bhu dònjí sè dhi ì tá ángopí ya dhi 'í. Ayi nda ì tá mîlìyó-kámá-rî.*

¹⁷ Di ngá agálépi má mi toróbí tìni nda na dhi, dònjí ì sòdá lírìbhá àyi drìsè dhi íbe nda ki làsú tá kònìnì: Ayi tá ngá aya ró adrélépi àyi ki líkí

* 9:16 9:16 «Mìlìyó-kámá-rî» kònìdhi: 200.000.000.

dhi íbe àyi agá. Ngá nda i tá kika àtsí t́ni, mǎnǎmǎnǎ ro bhù ni mǐbhalé t́ni, ìndì wàyìwàyì ro kítú t́ni. Dòngí nda ki drǐ sù tá kàmǐ kya t́ni. Ayi sílèsè dhi, àtsí adrè tá apfòle, àtsíkà íbe ìndì bàrúti be. ¹⁸ Di mónyá títi bvò dri lanzilé 'a be na dhi ki àlo ì dré todràzo kizà kàdrì na nda i sè: àtsí, àtsíkà, ìndì bàrúti adrèbhá tá apfòle dòngí i sílèsè dhi i. ¹⁹ Dòngí nda ki rǐnyí tá àyi ki ti na, ìndì àyi ki tàví na. Angyá ko, àyi ki tàví nda tá ngóro nǐ adrélépi drǐ íbe dhi t́ni. Ayi ki tàví ki drǐ nda i sè dhi, ì adrè tá móndí ki 'o kònzì.

²⁰ Di, tágba móndí zyandre dhi ì dré todràzo kizà kàdrì nda i sè dhi, móndí ki àmbí ì ladzá tá àyikya àyi ki togó tà ì dré tá adrélé 'òle dhi ki tà sè ko. Ì tayí tá tirí kònzì ki líndrì bhàma ko. Ì tayí tá kpà gǐká tàko ki líndrì bhàma ko, tágba gǐká nda ì dré tá adrézó ngá ledélé óro sè, àrezá sè, bórónzè sè, kírà sè, ìndì fa sè, kitswábhá ngá no bwà ko, tà yi bwà ko, ìndì atsí to bwà ko dhi 'i dhi. ²¹ Ì ladzá tá kpà àyi ki togó, móndí ki tufuma ni tà sè, kólé tà 'òma ni tà sè, ndòtò tà 'òma ni tà sè, ìndì ngá kugùma ni tà sè ko.

10

Angéloró búkù tsà dhi be dhi

¹ Gò má dré ángéloró àzya rǐnyì ró dhi ni nòzo adrérà'a asilé bhù lésè. Akódhi nda asó tá ndùrùku í rú. Akódhi drǐle dhi, gǎrì tá be. Akódhi ni mǐbhalé adrè tá lagulé kítú t́ni. Akódhi ni pá tá ngóro àtsísí adrélépi kòle dhi t́ni. ² Ru tá búkù tsà nzìle nzǐnzǐ dhi í drígá. Dré àyi pá dríagó lésè dhi ni bhàzo yǐandre dri, àyi pá lídzí lésè dhi ni bhàzo bvò dri. ³ Gò dré ngàzo trèle ngóro kàmǐ dré adrélé kàndrìlé dhi t́ni. Kòtre dre dhi, bhù dré tadízó vésè be nzi-drǐ-rǐ kúlí tàzo. ⁴ Kòtadí kúlí ta dre dhi, má adrè tá 'òle kúlí nda ki tisì ká. Di, má dré kúlí àzya apfòlepi bhù lésè dhi ni yǐzo tàá dhi: «Mí kòzù kúlí bhù ni tadima nzi-drǐ-rǐ kòdhi ì dré tàle dhi i. Mí kòtisì tà nda i ko.»

⁵ Gò ángéloró má dré nòle adrérà'a àyi totó yǐandre dri ìndì bvò dri nda dré àyi dríagó bhàzo kuru bhù na ró. ⁶ Dré mòndrà sizo Gíká adrélépi lídrì ro kóná vésè kólyá, bhù ki bhàlepi bvò be, yǐandre be, ìndì ngá títi àyi lé dhi íbe dhi ni rú sè, tàzoá dhi: «À kitswá gòle véle tà tigí ko! ⁷ Di, lókyá ángéloró ni nzi-drǐ-rǐ dré adrérà'a 'òle gòká vo dhi 'á dhi, tà lùzu ró Gíká dré kisùle 'òle kínó lésè dhi ni ru 'o kitswálé títi, ngóro dré tá longolé àyi mǎràbà, pròfètà i dré dhi t́ni.»

⁸ Gò kúlí má dré tá yǐle bhù lésè nda dré gòzo tàá má dré dhi: «Mí lí búkù tsà nzìle nzǐnzǐ dhi ni do ángéloró adrélépi àyi totó yǐandre dri ìndì bvò dri dhi drígàsè.» ⁹ Di má dré áma kisízó ànyi ángéloró nda làga gò tàá drá dhi, kǎfè búkù tsà nda má dré. Di dré tàzoá má dré dhi: «Mí kòdo nyàle. Mí sílé dhi, a ni kadí apé t́ni. Di, a ni go ámi 'a 'o atsá lé kùdzíkùdzi.» ¹⁰ Gò má dré búkù tsà nda ni adózó ángéloró drígàsè nyàle. Má sílé dhi, búkù nda kadí tá apé t́ni. Di, má kònya dre dhi, dré áma 'a 'òzo atsá lé kùdzíkùdzi. ¹¹ Di à gò tàá má dré dhi: «Adrè leá dhi, mí kògò tà longó pròfètà àdhya t́ni móndí twátwa bí dhi ki tà dri, sùrú twátwa bí dhi ki tà dri, ti twátwa bí dhi ki tà dri, ìndì ópí twátwa bí dhi ki tà dri.»

11

Pròfètà rǐ Gíká ni tà longóbhá dhi i

¹ Amvolásà dhi, à dré kòzó adrézó ngá ki kàdrì tabhì ásà dhi ni afèzo má dré gò, tàzoá má dré dhi: «Mí lì tépelò ni kàdrì tabhì, àlètàrì àdhya be. Mí kònà kpà mónnyá adrèbhá Gíká ni lindrì bha tépelò nda na dhi i be. ² Dì, kàdré ína tépelò ni bhà'álé kivì na dhi ni tà sè dhi, mí kòtabhì àrà nda ko. Tàko ko, à tayí àrà nda pàgánò i dré dre. Ayí nda ki bhàandre lólo dhi ni ató àyi pálé mbă nyadhi-rì-drì-rì.* ³ Dì má ni rìnyí fe áma màràbà rì dhi i dré, kitswázó tà ì dré dra yìle má vélésè dhi ki longó pròfètà kya tíni móndí i dré. Ayí nda ki kítá lírí asó àyi rú, adrézó áma tà longó kítú ngulù-àlo-drì-kámá-rì-drì-nyadhi-na.»† ⁴ Pròfètà rì nda i òlívè fa rì, ìndì ngá rì adrézó àtsí tosó sílá, adrèbhá àyi ki totó Mírì adrélépi bvò wáyi drìle dhi kandrà dhi 'i. ⁵ Dhya àlo kàdré ína àyi ki le 'òle kònzì dhi, àtsí adrè apfòle àyi sílésè àyi ki kàribhá ki tupfú todràle. Dì dhya ángùdhi adrélépi àyi ki le 'òle kònzì dhi ni dra làsú be kònìni. ⁶ Ayí rì nda i rìnyí íbe kitswázó bhù kíkí, kozya kòdhiró lókyá ì dré adrèrà'a tà longó pròfètà kya tíni dhi 'á ko. Ayí kpà rìnyí íbe kitswázó yì ladzá atsálé kàrì ró, ìndì kitswázó kizà twátwa dhi ki 'o atsálé bvò dri, vésè be ángopí ì dré adrézó leá 'òle kònìni dhi.

⁷ Ì kòlongó tà ì dré yìle Gíká vélésè dhi i akílé títi dre dhi, kà'wá àtrá dra apfòlepi bhù kùdù àko dhi lésè dhi ni apfò àdzú bhu àyi íbe, àyi ki lavúzó gò, àyi ki tupfúzó todràle. ⁸ Dì àyi ki àbvò ki ayí bhàandre kàdrì ni látì andre na. Bhàandre nda, bhàandre àyi ki Mírì ni tidízó fa kipakipa dri lána dhi 'i. A adrè bhàandre nda ni rú zi kúlí alaala sè dhi Sòdómà, ìndì Èzèpétò.‡ ⁹ Kítú na tàlì sè dhi, móndí zyandre angábhá mónnyá títi i lésè, sùrú títi i lésè, ti títi i lésè, ìndì bvò títi i lésè dhi ki àyi ki àbvò nda ki no, adrézó àyi ki síma logá. ¹⁰ Dì mónnyá títi bvò dri dhi ki lenzé àyi ki dràma sè. Ì ni gwányá 'o, adrézó ngá tefè àyi kòfalésè. Tàko ko, pròfètà rì nda ì fè tá kizà mónnyá títi bvò dri dhi i dré nyàle.

¹¹ Dì, kítú na tàlì sè nda àmvolésè dhi, la'a lídrì àdhya angálépi Gíká vélésè dhi dré fizo àyi léna gò, ì dré ngàzo àyi ki totó pá dri. Dì tirì dré gàzo mónnyá títi àyi ki nobhá dhi i léna bí. ¹² Gò àyi rì nda ì dré kúlí 'u'ù apfòlepi bhù lésè dhi ni yìzo tàá àyi dré dhi: «Mì ambà kònwa má vélé!» Dì ì dré mbàzo bhù na àyi ki kàribhá i misè gò, ndùrùku dré àyi ki kimózó. ¹³ Gbă lókyá nda sè dhi, kàdíkàdi kàdrì dhi dré bvò kosézó rìnyí sè gò, bhàandre nda lanzílé 'a be mudrí dhi ni àlo dré arízó. Móndí ngulù-nzi-drì-rì dhi ì dré todràzo kàdíkàdi nda sè. Dì tirì dré àyi ki àmbí ki 'òzo lavulé gò, ì dré Gíká bhù na dhi ni rú bhàzo kùle.

¹⁴ Kizà ni rì lavú tá kònìni. Dì, mì yi rè ká! Kizà ni na adrè alile mbèlè.

Gòká ni nzi-drì-rì vòma

¹⁵ Amvolásà dhi, ángéló ni nzi-drì-rì dré gòká vòzo. Dì kúlí 'u'ù dhi ì dré ndròzo bhù na tàá dhi:

«Òpì bvò àdhya atsá òpì àma ki Mírì Gíká àdhya ró, ìndì akódhi ni Mèsíyà àdhya ró.

Dì akódhi ni òpì nya kóná vésè kólyá!»§

* **11:2** 11:2 A kònò Lúkà 21:24. † **11:3** 11:3 «Kítú ngulù-àlo-drì-kámá-rì-drì-nyadhi-na» (1.260) kòni i, «mbă nyadhi-rì-drì-rì» ngóro tàle 11:2 na dhi tíni dhi 'i. «Kítá lírí» màràbà rì dhi ì dré asólé àyi rú kòdhi adrè tà kizà ro ì dré adrélé longólé dhi ki tà tadhá. ‡ **11:8** 11:8 Bhàandre kòdhi Yèrusalémà 'i. A adrè bhàandre nda ni rú zi «Sòdómà» ìndì «Èzèpétò» tàko ko, Gíká tadhá tá àyi kombà bhàandre nda i rú, mónnyá 'ásà dhi ki tupfúzó todràle àyi ki tàkònzì sè. A kònò Esáyà 1:9-10; Kìdhoma 18-19. § **11:15** 11:15 A kònò Pfòma 15:18; Dànyélè 2:44; 7:14; 7:27.

16 Gò bhàgo nyadhi-àlo-drì-su adrèbhá lírlé àyi ki lírìrà i drìsè Gìká kandrà dhi, ì dré ledhézó àyi ki mì bha kìní mi, adrézó Gìká ni lindrì bha, ¹⁷ adrézó tàá dhi:

«Mírì Gìká rìnyí líyí ro, adrélépi be ìndì adrélépi tá be kínó lésè ni, mà adré àwoyà ta mí dré.

Tàko ko, mí tadhá ámi rìnyí kàdrì dhi gò, kídhózó adrélé òpì nya móndí i dri.

18 Súrú títi bvò dri dhi ki togó aswá tá mí rú, di, nyànomvá dhi, mí adré mína ámi kombà tadhá.

Lókyá móndyá dràbhá dre dhi ki tàbvó tàzo dhi kitswá dre.

Mí ni làgì múrúngú tefè ámi màràbà, pròfétà i dré,

ìndì ámi móndyá lólo títi adrèbhá ámi ro dhi i dré, gba ì kàdré móndí tàko 'i yà, kó ngalè móndí kàdrì 'i yà dhi.

Di, kàdré móndyá bvò kizábhá dhi ki tà sè dhi, mí ni àyi ki kizá kòdhya.»

¹⁹ Di à dré Gìká ni tépelò bhù na dhi ni láti nzìzo gò, kpúkúbhú tà Gìká dré bhàle ru yìzo móndí íbe dhi àdhya ni nòzo tépelò nda léna. Di bhù dré ngàzo adrélé lagulé, kpòrò dré adrézó ndròle, bhù dré adrézó tadíle, bvò dré ru kosézó gò, fí andre dré adàzo tà tàndi ró.

12

Tòkó i nì máláwú gú dhi be dhi

¹ Amvolásà dhi, tà kàdrì líndrìga ró dhi dré agázó bhù na. Má dré tòkó àlo kítú asólépi í rú kítá tíni, ìndì pá tobhàlepi mbá dri dhi ni nòzo. Akódhi nda asó tá bhìbhínyà mudrì-drì-rì dhi i í dri kùlá tíni. ² Akódhi tá kpà 'a be. Di dré tá adrérà'a 'òle tìle dhi 'á dhi, adré tá tetrélé mváaswa dré.

³ Gò tà àzya líndrìga ró dhi dré agázó bhù na. Má dré nì máláwú gú kika ryarya adrélépi drì íbe nzi-drì-rì, ìndì ko'yá íbe mudrì dhi ni nòzo. Akódhi nda ni drì àlo àlo títi i dri dhi, kùlá tá be. ⁴ Di akódhi ni tàvì sè dhi, dré bhìbhínyà títi bhù mìbhalé 'á lanzíle 'a be na dhi ki àlo akúzó bhèle bvò dri.

Gò dré áyi totózó tòkó adrélépi tá 'òle tìle nda kandrà, kònì dra ti dhi, í kònyaró mvámvá nda be dhi bvó. ⁵ Di tòkó nda dré mvá tìzo. Mvámvá nda tá mváagó 'i, ìndì dhya adrélépi tá 'òle òpì nya súrú títi i dri kùtù aya ró adrélépi áyi rìnyí tadhá dhi sè dhi 'i.* Gò mváagó nda ni dòzo nì máláwú gú nda kandrásè, mbàzo ába Gìká véna, akódhi ni lírìrà òpì àdhya kandrà.

⁶ Di tòkó nda dré lapázó lile duku na, àrà Gìká dré tá ledéle drá dhi na, à kòsuró akódhi rú kònàle kítú ngùlù-àlo-drì-kámá-rì-drì-nyadhi-na be dhi bvó.†

⁷ Gò àdzú dré ngàzo lapfúle bhù na. Mikàyèlè i ángéló ni íbe dhi ì dré àdzú bhùzo nì máláwú gú dhi be. Nì máláwú gú nda i ángéló ni íbe dhi ì dré kpà ru pfùzo àyi íbe. ⁸ Di, akódhi ni rìnyí kitswá tá ína bwà ko. Àrà bhù na akódhi dré, ángéló ni íbe dhi tá véle yókódhó. ⁹ Di nì máláwú gú nda ni bhèzo bvò dri. Akódhi nda, nì àku adrélépi tá be kínó lésè, adrélé zìle Dzàborò ìndì Sàtánà, adrélépi móndyá títi bvò dri dhi ki lítí dhi 'i. A bhe tá akódhi i ángéló ni íbe bvò dri.

¹⁰ Gò má dré kúlí 'u'ù yìzo bhù na tàá dhi:

«Nyànomvá dhi, lókyá àma ki Gìká dré dra áyi móndyá ki tídrízó, áyi rìnyí tadházó, ìndì áyi òpì nyàzo dhi atsá dre!

Nyànomvá dhi, akódhi ni Mèsíyà ni áyi rìnyí tadhá adrézó òpì nya!

¹⁰ Gò má dré kúlí 'u'ù yìzo bhù na tàá dhi:

«Nyànomvá dhi, lókyá àma ki Gìká dré dra áyi móndyá ki tídrízó, áyi rìnyí tadházó, ìndì áyi òpì nyàzo dhi atsá dre!

Nyànomvá dhi, akódhi ni Mèsíyà ni áyi rìnyí tadhá adrézó òpì nya!

¹⁰ Gò má dré kúlí 'u'ù yìzo bhù na tàá dhi:

«Nyànomvá dhi, lókyá àma ki Gìká dré dra áyi móndyá ki tídrízó, áyi rìnyí tadházó, ìndì áyi òpì nyàzo dhi atsá dre!

Nyànomvá dhi, akódhi ni Mèsíyà ni áyi rìnyí tadhá adrézó òpì nya!

* **12:5** 12:5 A kònò 2:26-27; 19:15; Esáyà 66:7; Longó i 2:9. † **12:6** 12:6 «Ngùlù-àlo-drì-kámá-rì-drì-nyadhi-na»: 1.260. A kònò 11:3.

Tàko ko, à bhe dhya adrélépi àma ki adrúpi ki asíkì àma ki Giká kandrá kítú be ìndì ngátsi be dhi bvò dri dre.

¹¹ Ayi nda ì lavú akódhi Kábilígyà Mvá ni kàrí sè, ìndì kúlí ì dré Giká ni tà longózó ásà dhi ì sè dre.

Tágba ì dré tá adrézó dràdrà mǐle dhi, ì lè tá tròle àyi ki lídrì rú ko.

¹² Di ásà dhi, àmi, bhù ì dhya adrèbhá adrélé àmi lé dhi íbe ni ì, mǐ kàdré lenzélé wà!

Di, àmi, bvò ì yǐandre be ni ì, kizà àmi ki ngá 'i, Dzáborò dré síle àmi véna dhi sè!

Akódhi ga kombà sè bǐ, dré nǐle tàle dhi, áyi lókyá tsà dhi be dhi sè.»

¹³ Nǐ máláwú gú nda kònò, à abhé tá ì bvò dri dre dhi, dré ngàzo adrélé tòkó mváagó tǐlepi nda ni ladró. ¹⁴ Di, kupfú rǐ gǐrì kàdrì àdhya ki fèzo tòkó nda dré, kòngaró kuru sè lǐle duku na, àrà ledélé í dré dhi na, à kòsuró akódhi rú vwàvwà ro nǐ máláwú gú dhi rúsè kóná na tàlì sè.† ¹⁵ Gò nǐ máláwú gú nda dré yǐ adhízó í sílésè atsálé yǐandre adrélépi òle dhi ró, yǐandre nda kòdoró tòkó nda pfùle dràle be dhi bvó. ¹⁶ Di, bvò dré ína tòkó nda ni ledézó gò, ru lanzízo yǐandre nǐ máláwú gú dhi dré tá adhlé í sílésè nda ni mvu. ¹⁷ Di nǐ máláwú gú nda ni togó dré aswázó lavulé tòkó nda rú gò, dré lǐzo àdzú bhu tòkó nda ni ànzi àruka títi dhi íbe. Ayi nda ì mónyá adrèbhá Giká ni tòlì ki ka'ì 'òle, adrèbhá kpà tròle tà bàti Yésu dré tadhále dhi rú dhi 'i.

¹⁸ Di nǐ máláwú gú nda dré áyi totózó adrélé yǐandre mǐle.

13

Kà'wá àtrá apfòlepi yǐandre lésè dhi

¹ Amvolásà dhi, má dré kà'wá àtrá àlo dhi ni nòzo adrérà'a apfòle yǐandre lésè. Akódhi nda tá ko'yá íbe mudrí, ìndì drǐ íbe nzi-drǐ-rǐ. Akódhi ni ko'yá àlo àlo títi nda ì dri dhi, kúlá tá be. Akódhi ni drǐ àlo àlo títi nda ì drǐsè dhi, à tisì tá rú adrézó Giká ni lodhá dhi. ² Kà'wá àtrá má dré nòle nda sù tá kàlagí tǐni. Di, akódhi ni pá tá ína ùrúsè àdhya tǐni, ìndì akódhi ni ti tá kàmǐ àdhya tǐni.* Di nǐ máláwú gú dhi dré áyi rǐnyí fèzo akódhi dré, áyi lírǐrà adrézó òpì nya dhi be, ìndì rǐnyí kàdrì adrézó òpì nya dhi be. ³ Sù tá ngóro à abágì tá kà'wá àtrá nda ni drǐ ki àlo kitswázó tá akódhi ni pfu dràle dhi tǐni ká. Di, làzì nda dré ína dzàzo. Mónyá títi bvò dri dhi ki líndrì dré gàzo tà nda sè gò, ì dré ngàzo adrélé kà'wá àtrá nda ni lebe. ⁴ Í adré tá nǐ máláwú gú dhi ni líndrì bha, dré rǐnyí fèle kà'wá àtrá nda dré dhi sè. Í adré tá kpà kà'wá àtrá nda ni líndrì bha, adrézó lizíá dhi: «Àdhi sù ngóro kà'wá àtrá kòdhi tǐni nǐ? Adhi ni kitswá àdzú bhu akódhi be bwà dhi nǐ?»

⁵ Gò láti fèzo kà'wá àtrá nda dré adrézó áyi afà, adrézó kpà Giká ni lodhá. Rǐnyí fèzo kpà akódhi dré adrézó tà 'o mbá nyadhǐ-rǐ-drǐ-rǐ. ⁶ Di dré ti nzìzo adrézó Giká ni lodhá, adrézó akódhi ni rú ta kònzì, akódhi ni adrérà íbe, ìndì dhya adrèbhá adrélé bhù na dhi íbe. ⁷ Di rǐnyí fèzo akódhi dré àdzú bhùzo mónyá lólo Giká àdhya íbe gò, àyi ki lavúzó. Rǐnyí fèzo kpà akódhi dré adrézó sùrú títi ì drǐle, mónyá títi ì drǐle, ti títi ì drǐle, ìndì bvò títi ì drǐle.

† **12:14** 12:14 Giká ni Kúlí tisǐle Gǐrìkǐ ti sè dhi adré tàà kònwa dhi «lókyá, lókyá vésè be rǐ, ìndì lókyá ni tàlì sè». Kòdhi adré leà tàle dhi «kóná na tàlì sè». A kònò 12:6. A kònò kpà Dànyélé 7:25; 12:7. * **13:2** 13:2 «Ùrúsè» kònìdhi kà'wá àtrá àgá, adrélépi pá íbe kàmǐ àdhya tǐni dhi 'i.

⁸ Di móndyá tíí bvò àdhya ki kà'wá àtrá nda ni lindrì bha. Ayi nda i, móndyá tíí àyi ki rú tisizo búkù lídrì àdhya na ko kidhólé bvò ni bhàma lésè dhi 'i. Búkù nda, Kábilígyà Mvá pfùle dràle dhi àdhya 'i.

⁹ Dhya bíbhálé íbe tà yïzo dhi kòyi.

¹⁰ Dhya ángùdhi zìle bhèle bǎdzó na dhi, a ni li bǎdzó na.

Dhya ángùdhi zìle pfùle dràle sápi sè dhi, a ni dra sápi sè.

Adrè di leá dhi, móndyá lólo Gíká àdhya ì kàdré togó tsi, adrézó tròle àyi ki tà ka'ika'í rú.

Kà'wá àtrá apfòlepi bvò lésè dhi

¹¹ Gò má dré kà'wá àtrá àzya nòzo adrérà'a apfòle bvò lésè. Akódhi nda tá ko'yá íbe rì kábilígyà ànzi kya tìni. Di, akódhi ni kúlí tá ngóro ñi máláwú gú àdhya tìni. ¹² Akódhi tá rinyí wáyi kà'wá àtrá ni àlo àdhya íbe, adrézó tà 'o akódhi kandrá. Adré tá móndyá tíí bvò dri dhi ki 'o ledhélé kà'wá àtrá ni àlo làzì dzàlepi nda kandrá, adrélé akódhi ni lindrì bha. ¹³ Adré tá kpà tà kàdrì líndrìga ró dhi ki 'o, adrézó ndìndì àtsì 'o adhéle bhù lésè bvò dri móndyá tíí dhi i mi. ¹⁴ Tà líndrìga ró fèle dré adréle 'òle kà'wá àtrá ni àlo kandrá nda i sè dhi, adré tá móndyá tíí bvò àdhya ki lití. Dré tàzoá àyi dré dhi, ì kòledé kà'wá àtrá abágìle sápi sè gò gòle adrèlé nda ni líndrì, à kàdréro lindrì fe drá be dhi bvó. ¹⁵ Gò dré rinyí kisúzó lídrì fèzo kà'wá àtrá ni àlo ni líndrì nda dré, kòkítswáro kúlí ta, ìndì kò'oró móndyá tíí lindrì febhá kà'wá líndrì nda dré ko dhi i todràle. ¹⁶ Kà'wá àtrá ni rì nda dré kpà móndyá tíí dhi ki 'òzo àngì lwa àyi ki driágo i 'ásè, kó ngalè àyi ki kándrágá i 'ásè, tágba ì kàdré tá móndí tàko 'i yà, móndí kàdrì 'i yà, móndí lemerè ro dhi 'i yà, móndí ngábhá ro dhi 'i yà, màràbà 'i yà, kó ngalè móndí màràbà ro ko dhi 'i yà dhi. ¹⁷ Di dhya àlo kitswá tá ngá gi ìndì ngá lagí bwà ko, kàdré àngì nda íbe i rú ko dhi. Àngì nda tá kà'wá àtrá nda ni rú 'i, ìndì akódhi ni rú ni nómbisà 'i.

¹⁸ Kòdhi tògyá 'i. Lè dhya adrèlépi tògyá íbe dhi kòndà kà'wá àtrá nda ni nómbisà ni àndu ñile. Tàko ko, nómbisà nda móndí kya 'i. Akódhi ni nómbisà nda, kámá-nzi-drì-àlo-drì-nyadhi-na-drì-nzi-drì-àlo.†

14

Kábilígyà Mvá i móndyá lìzólìzo Gíká dré apalé dhi íbe dhi

¹ Amvolásà dhi, má dré Kábilígyà Mvá ni nòzo adrérà'a àyi totó kòngó Siyónà àdhya drìna. Túmánì akódhi be dhi, móndyá ngùlù-kámá-àlo-drì-nyadhi-rì-drì-su, akódhi ni rú tisizo Atá ni àdhya be àyi ki kándrágá i 'ásè dhi i tá be.* ² Gò má dré kpòrò adrèlépi apfòle bhù lésè dhi ni yïzo adrérà'a ndròle ngóro kòlyá kàdrì dhi ni ndròma tìni, ìndì bhù ni tadima tìni. Kpòrò má dré yìle nda tá kpà ngóro kùdhí bí adrèlé tswàle dhi i tìni. ³ Di móndyá lìzólìzo nda ì adrè tá longó tídhí dhi ni ngo Gíká ni lírìrà òpì àdhya kandrá, ngá su lídrì ro dhi i kandrá, ìndì bhàgo i kandrá. Dhya àlo kitswá tá longó nda ni ni ngòle bwà ko, kàdré ngbà 'i móndyá ngùlù-kámá-àlo-drì-nyadhi-rì-drì-su Gíká dré apalé bvò lésè nda 'i ko dhi. ⁴ Ayi nda i, móndyá àyi ki kizábhá tòkó íbe ko, di àyi ki líkíbhá adrèlé lólo Gíká dré dhi 'i. † adrè Kábilígyà Mvá ni lebè àrà tíí dré adrézó lìle dhi i 'ásè. A apá àyi móndyá tíí dhi i kòfalésè, fèle ngádrì ro Gíká dré ìndì Kábilígyà Mvá dré. ⁵ Ayi kinzò àko àyi tí, ìndì tà kònze àko àyi rú.

† 13:18 13:18 «Kámá-nzi-drì-àlo-drì-nyadhi-na-drì-nzi-drì-àlo» kòndhi: 666.

* 14:1 14:1

«Ngùlù-kámá-àlo-drì-nyadhi-rì-drì-su» kòndhi: 144.000. A kònò 7:3-4.

Angéloro na dhi i

⁶ Gò má dré ángéloro àzya nòzo adrérà'a ngàle kuru sè. Akódhi nda tá Rúbí Tani adrélépi kóná vésè kólyá dhi íbe, kitswále longólé móndyá títi bvò dri dhi i dré, àyi angábhá bvò títi i lésè, súrú títi i lésè, ti títi i lésè, ìndì móndyá títi i lésè dhi i dré. ⁷ Adré tá loyóá kúlí 'u'ù sè dhi: «Mì kòro Gíká, akódhi nì rú bhàzo kùle wà! Tàko ko, lókyá dré dra móndyá títi dhi kì tábvò tazo dhi kitswá dre. Mì kòtiñ àmì kì kórókó dhya bhù kì bhàlepi, bvò be, yìandre be, ìndì yì kidrì íbe dhi kandrá, akódhi nì lindrì bhàzo!»

⁸ Gò ángéloro nì rì dré lizo àlo nì vésè, adrélé loyóába dhi: «Akódhi dhe dre! Bàbilónà, bhàandre kàdrì dhe dre! Akódhi fè vínò áyi ndòtò tà àdhya súrú títi bvò dri dhi i dré mvùle gò, vínò nda dré àyi kì tsizo!»

⁹ Gò ángéloro nì na dré lizo àyi rì nda i vésè, adrélé loyóába kúlí 'u'ù sè dhi: «Móndyá títi adrèbhá lindrì fe kà'wá àtrá dré ìndì lindrì nì dré, ìndì àngì nì nì 'obhá lwàle àyi kì kàndrágá i 'àsè yà, kó ngalè àyi drígá yà dhi, ¹⁰ àyi nda kì vínò Gíká nì kombà àdhya nì mvu! Gíká dà vínò nda tsèrèlè kópò áyi kombà àdhya na. A nì àyi kì rúbhá kì 'o aswále àtsí na ìndì bàrúti na, ángéloro lólo dhi i kandrá ìndì Kábilígyà Mvá kandrá. ¹¹ Di àtsíkà àyi kì rúbháaswa nda àdhya nì mba kurú na kóná vésè kólyá. Ì kitswá lovólé kítú sè yà, kó ngalè ngátsi sè yà dhi ko. Tàko ko, ì fè lindrì kà'wá àtrá dré ìndì lindrì nì dré, rú nì nì àngì 'òzo lwàle àyi rú.»

¹² Adré di lèá dhi, móndyá lólo Gíká àdhya ì kàdré togó tsi. Ayi nda i móndyá adrèbhá Gíká nì tólí kì ka'í 'òle, adrèbhá kpà tròle Yésu nì ka'íma rú dhi 'i.

¹³ Gò má dré kúlí apfòlepi bhù lésè dhi nì yizo tàá dhi: «Mí tisi kònini: Kidhólé nyànomvá dhi, kólénzé nì adrè móndyá títi Mírì Yésu nì ka'íbhá gò ì dré todràzo dhi i dré!» Di Tirí Lólo dré tazoá dhi: «Àyíya, kònini! Ì nì lovó àzì ì dré 'òle landèzo dhi i sè. Tàko ko, tà dóro ì dré 'òle dhi kì lì àyi vésè.»

A akónà lànnyá bvò àdhya

¹⁴ Amvolásà dhi, má dré ndùrùku àlo kemve dhi nì nòzo. Di dhya làsú be móndí nì mvá tíni dhi lirí tá ndùrùku nda dri.† Akódhi nda tá kùlá órò sè dhi íbe í dri, ìndì méngerè litsi íbe í drígá. ¹⁵ Gò ángéloro àzya dré apfòzo tépelò lésè, yòá kúlí 'u'ù sè dhya adrélépi lirílé ndùrùku dri nda dré dhi: «Mí do méngerè mína ngá lwàzo. Tàko ko, lànnyá bvò àdhya ka dre, ìndì lókyá lànnyá akónàzo dhi kitswá dre.» ¹⁶ Di dhya adrélépi lirílé ndùrùku dri nda dré ngàzo áyi méngerè do, ngá wáyi bvò àdhya kì lwàzo vésè àlo gò, lànnyá nda nì akónàzo.

¹⁷ Gò ángéloro àzya dré kpà apfòzo tépelò bhù na dhi lésè. Akódhi nda tá kókpà méngerè litsi íbe í drígá. ¹⁸ Gò ángéloro àzya dré apfòzo àlètári làgásè. Akódhi nda tá rinyí íbe adrézó àlètári nì àtsí líkí.‡ Di dré yòzoá kúlí 'u'ù sè ángéloro adrélépi méngerè litsi íbe í drígá nda dré dhi: «Mí do méngerè litsi mína, vínò lò'wa bvò àdhya kì lokózó. Tàko ko, vínò lò'wa nda ì ka dre.»

¹⁹ Di ángéloro nda dré ngàzo áyi méngerè do, vínò lò'wa wáyi bvò àdhya kì lwàzo vésè àlo gò, lokózóá dàle àrà kàdrì vínò lò'wa kì zwàzo dhi na, àrà Gíká nì kombà àdhya na. ²⁰ Di à dré vínò lò'wa nda kì atózó zwàle àrà nda na, bhàandre nì kivì na. Gò kàrí dré apfòzo adìle àrà nda lésè lile tsàle ànyànyì kílóméterè kámá-na gò, tálí nì dré alúzó tsàle byá dòngí kì ti na.§

† 14:14 14:14 A kònò 1:13; Dányèlè 7:13. ‡ 14:18 14:18 A kònò Tà tadhále dhi i 8:3-5. § 14:20 14:20 A kònò Esáyá 63:1-6; Ngòma 1:15.

15

Angéló nzi-drì-rì kizà kàdrì nzi-drì-rì dhi ìbe dhi i

¹ Amvolásà dhi, má dré tà àzya kàdrì líndrìga ró dhi ni nòzo bhù na. Má nò ángéló nzi-drì-rì adrèbhá kizà kàdrì nzi-drì-rì dhi ìbe dhi i. Kizà nda i tá kizà kàdrì kùdù dhi 'i. Tàko ko, Gìká ni kombà ni akí àyi sè. ² Gò má dré yìandre amulé àtsí be adrélèpi lagulé tàlàtálà tìni dhi ni nòzo. Di yìandre nda dri dhi, móndyá títi kà'wá àtrá ni lavúbhá, líndrì ni be, ìndì rú ni ni nómbsà be dhi i tòtó tá àyi. Àyi nda i tá kùdhí Gìká dré tá fèle àyi dré dhi ìbe àyi drìgá. ³ Ì adré tá longó Gìká ni màràbà Mósè àdhya ni ngo, Kábilìgyà Mvá àdhya be, adrézó tàá dhi:

«Mìrì Gìká rìnyí líyí ro ni,
tà títi mí dré 'òle dhi i kàdrì ìndì líndrìga ró.

Ópí kàdrì sùrú títi dhi i drìle ni,
ámì láti títi dhi i gyägya ìndì bàti.

⁴ Mìrì, àdhi ni kitswá ámi ro ko dhi ni?

Adhi ni kitswá ámi rú bha kùle ko dhi ni?
Tàko ko, mì lólo kalóma.

Sùrú títi dhi ki alì àyi ki kórókó títi mí kandrà, ámi líndrì bhàzo.

Angyá ko, mí tadhá tà gyägya títi mí dré 'òle dhi i àyi dré nòle dre.»*

⁵ Amvolásà dhi, má dré nòzoá dhi, à nzi láti tépelò bhù na dhi àdhya. Tépelò nda na dhi, tàbèrènakòlò adrélèpi Gìká ni adrema ni tà tadhá dhi tá be. ⁶ Di ángéló nzi-drì-rì kizà kàdrì nzi-drì-rì dhi ìbe nda i dré apfòzo tépelò nda lésè. Ì asó tá àyi rú kítá ledélé lénè sè kemve lagulagu ró dhi i. Ì drò tá àyi ki agá i bã ledélé órò sè dhi i sè. ⁷ Gò ngá su lídrì ro dhi ki àlo dré kópò nzi-drì-rì ledélé órò sè dhi ki tefèzo ángéló nda i dré àlo àlo. Kópò nda i ga tá kombà Gìká adrélèpi lídrì ìbe kóná vèsè kólyá dhi àdhya sè bìbi. ⁸ Gò àtsíkà Gìká ni mìlanzilanzì àdhya rìnyí ni àdhya be dhi dré sàzo tépelò nda léna. Di dhya àlo kitswá tá file tépelò nda na bwà ko, tsàle lókyá ángéló nzi-drì-rì nda i dré kizà kàdrì nzi-drì-rì dhi ki kutúrà'a bvò dri akílè títi dhi 'á.

16

Kópò nzi-drì-rì gabhá kombà Gìká àdhya sè bìbi dhi i

¹ Gò má dré kúlí 'u'ù apfòlepi tépelò lésè dhi ni yìzo tàá ángéló nzi-drì-rì nda i dré dhi: «Mì lì kombà Gìká àdhya kópò nzi-drì-rì dhi i lé dhi ki kutú bvò dri!»

² Di ángéló ni àlo dré lìzo ngá àyi kópò le dhi ni kutú bvò dri. Di làzí kònzì aswá kyàkyà dhi i dré móndyá títi adrèbhá tá àngì kà'wá àtrá àdhya ìbe àyi rú, adrèbhá kpà líndrì fe akódhi ni líndrì dré dhi ki 'òzo lavulé.

³ Gò ángéló ni rì dré lìzo ngá àyi kópò le dhi ni kutú yìandre na. Di yìandre nda dré ru ladzázó atsálé kàrì ró, ngóro móndí dràlepi dhi ni kàrì tìni. Di ngá títi lídrì ro yìandre nda lé dhi i dré todràzo.

⁴ Gò ángéló ni na dré lìzo ngá àyi kópò le dhi ni kutú yìandre adrèbhá òlè dhi i 'àsè, ìndì yì kidrì i 'àsè. Di yì títi nda i dré ru ladzázó atsálé kàrì ró. ⁵ Gò má dré ángéló adrélèpi rìnyí ìbe yìandre títi i drìle dhi ni yìzo adrérà'a tàá dhi:

«Mì, Dhya lólo adrélèpi be ìndì adrélèpi tá be kínó lésè ni,
tàbvò mí dré tàle kòdhi i gyägya.

* 15:4 15:4 A kònò Yèrèmiyà 10:7; Longó i 86:9.

⁶ Tàko ko, mónnyá bvò àdhya ì kutú tá ámi mónnyá lólo dhi ki kàrí, pròfétà kya be.

Di nyànomvá dhi, mí fè àyi dré kàrí mvùle dhi kòdhya, ngóro dré kitswálé àyi sè dhi tìni.»

⁷ Gò má dré kúlí apfòlepi àlètàrí lésè dhi ni yìzo tàá dhi:

«Àyíya, Mírì Gìká rìnyí líyí ro ni, tàbvò mí dré tàle dhi ì bàti ìndì gyàgya!»

⁸ Gò ángéló ni su dré lizo ngá áyi kópò le dhi ni kutú kítú mi. Di kítú nda dré rìnyí kisúzó kitswázó móndí ki ndrìzo gò, ì dré Gìká adrélépi rìnyí ìbe kizà nda ì drìle dhi ni rú lodházó. Di, ì ladzá tá àyikya àyi ki togó Gìká ni lindrì bhàzo dhi ko.

¹⁰ Gò ángéló ni nzi dré lizo ngá áyi kópò le dhi ni kutú kà'wá àtrá ni lírìrà òpì àdhya dri. Di akódhi ni òpì dré atsázó tìnimvá ro. Gò mónnyá bvò àdhya ì dré adrézó àyi ki làdra tìsì ngáaswa dré. ¹¹ Gò ì dré Gìká bhù na dhi ni lodházó àyi ki ngáaswa dré ìndì làzì àyi rú dhi ì dré. Di, ì ladzá tá àyikya àyi ki togó tà kònzì ì dré tá 'òle dhi ki tà sè ko.

¹² Gò ángéló ni nzi-drì-àlo dré lizo ngá áyi kópò le dhi ni kutú yìandre gú adrélépi dīle rú be Yùfùrátè dhi na. Di yìandre nda dré sèzo akílè títì, láti kàdréró ngbo ópí kàdrì adrèbhá tá 'òle angálé kítú dré apfòrà lésè dhi ì dré be dhi bvò. ¹³ Gò má dré tìrì kònzì na làsú be kòtrátrá tìni dhi ki nòzo apfòrà'a nì máláwú gú dhi sílèsè, kà'wá àtrá sílèsè, ìndì pròfétà kìnzò ro dhi sílèsè.* ¹⁴ Ayi nda ì, tìrì kònzì adrèbhá tà lindrìga ró dhi ki 'o dhi 'i. Ì adrè līle ópí kàdrì bvò wáyi 'ásè dhi ki kímó kitswálé àdzú bhu kítú kàdrì Gìká rìnyí líyí àdhya tú.

¹⁵ «Mì yi rè ká! Má ni atsá ngbò ró kùgú tìni! Kólénzé ni adrè dhya dra adrélépi tàmgà dri, adrélépi áyi kítá ki líkí, kòliró bvólíí ro ko, à kònòro akódhi ni kanyò ko dhi dré.»

¹⁶ Gò tìrì kònzì nda ì dré ópí kàdrì bvò àdhya ki kímózó àyi ki sòdá ìbe, àrà rú zīle Èbéré ti sè Aràmàgédò dhi na.

¹⁷ Gò ángéló ni nzi-drì-rì dré lizo ngá áyi kópò le dhi ni kutú lyá na. Di kúlí 'u'ù dhi dré apfòzo tépelò lésè, ìndì lírìrà òpì àdhya lésè, tàá dhi: «Tà títì dhi ì 'o ru kitswálé dre!» ¹⁸ Di bhù dré ngàzo adrélé lagulé, kpòro dré adrézó ndròle, bhù dré adrézó tadíle gò, kàdíkàdi kàdrì dhi dré bvò kosézó rìnyí sè. Kàdíkàdi kàdrì làsú be kònzì dhi atsá tá bvò dri tàdzì rè ko, kídhólé lókyá móndí ki bhàzo dhi sè, atsálé lókyá nda 'á. ¹⁹ Di bhàandre kàdrì dhi dré lanòzo ru lanzì 'a be na gò, bhàandre sùrú títì bvò dri dhi kya ì dré arízó nyīnyī. Di Gìká tivì tá tàkònzì Bàbìlónà kàdrì àdhya ì ko. Fè bhàandre nda dré kópò gàlepi vìnò áyi kòmbà kàdrì àdhya sè dhi mvùle. ²⁰ Kàdíkàdi nda sè dhi, tùrù títì dhi ì dré lapázó gò, à dré gòzo véle kòngó ki nò ko. ²¹ Gò fí andre dré adàzo bhù lésè móndí ì dri. Lò'wà àlo àlo títì nda ì lanzì tá ànyíanyí kílo nyadhì-rì-drì-nzi. Di mónnyá bvò àdhya ì dré Gìká ni lodházó, kizà ì dré tá adrélé nyàle fí nda sè dhi sè. Tàko ko, kizà nda tá kàdrì lavulé.

17

Tòkó zàràbhù ì kà'wá àtrá be dhi

¹ Gò ángéló nzi-drì-rì adrèbhá tá kópò nzi-drì-rì dhi ìbe nda ki àlo dré alìzo tàá má dré dhi: «Mí alì, má kòtadháro mí dré ngalè à ni tà ño tòkó

* **16:13** 16:13 «Pròfétà kìnzò ro» kòndhi, kà'wá àtrá àzya apfòlepi bvò lésè, tà ni ni tàzo 13:11-15 na dhi 'i. A kònò kpà 19:20; 20:10.

zàràbhù kàdrì adrélépi lirílé yǎandre bí dhi ì drísè dhi dri ngíni ya dhi.
 2 Ópí kàdrì bvò àdhya ì fè tá àyi adréle ndòtò tà 'o tòkó nda be. Móndyá
 bvò àdhya ì mvu tá vínò akódhi ni ndòtò tà àdhya gò, vínò nda dré àyi ki
 tsizo.»*

3 Gò ángéló nda dré áma dòzo Tirí Lólo ni rǎnyí sè lizo má be duku na.
 Kònàle dhi, má dré tòkó àlo dhi ni nòzo adrérà'a lirílé kà'wá àtrá kika dhi
 dri. Kà'wá àtrá nda tá drì ìbe nzi-drì-rì, ìndì ko'yá ìbe mudrí. Akódhi rúsè
 wǎyi dhi, à tisì tá rú adrézó Gíká ni lodhá dhi ì. 4 Tòkó nda asó tá í rú
 kítá làgí kyàkyà kika ryarya dhi ì, àyi 'òzo avélé órò sè, kírà làgí kyàkyà
 dhi ì sè, ìndì màyìkà rú be pérelè dhi ì sè. Ru tá í drígá kópò ledélé órò
 sè, gàlepi tà wàyá adréle gàle gàgà dhi ì sè bí, ìndì àyi ndòtò tà sè bí dhi.
 5 Akódhi ni kándragá 'á dhi, à tisì tá rú àndu ni ni zùzo dhi. Rú nda tá rú
 kònìdhi 'i: «Bàbilónà kàdrì, tòkó zàràbhù ki andre, ìndì tà wàyá bvò àdhya
 adréle gàle gàgà dhi ki andre.» 6 Di má dré nòzoá dhi, tòkó nda mvu tá
 móndyá lólo Gíká àdhya ki kàrí gò, kàrí nda dré akódhi ni tsizo. Ayi nda
 ì tá móndyá Yésu ni tà longóbhá gò àyi ki tupfúzó todràle dhi 'i. Má kònò
 tòkó nda dre dhi, áma líndrí dré gázo bhwǎbhwa.

7 Gò ángéló nda dré tàzoá má dré dhi: «Ámi líndrí ga àdho tà sè? Má ni
 tòkó kòdhi ni tà lùzu ró dhi ni àndu ngí mí dré, túmání kà'wá àtrá adrélépi
 akódhi ni todó, adrélépi dri ìbe nzi-drì-rì ìndì ko'yá ìbe mudrí dhi àdhya
 be. 8 Kà'wá àtrá mí dré nòle nda tá kínó be, di nyànomvá dhi, akódhi
 yókódhó. Di, a ni dra go apfòle bhú kùdù àko dhi lésè gò, lile dràdrà kisú.
 Móndyá títi bvò àdhya, àyi ki rú tisizo búkù lídrì àdhya na ko kidhólé bvò
 ni bhàma lésè dhi ki líndrí ki ga bhwǎbhwa, lókyá ì dré dra kà'wá àtrá
 nda ni nòzo dhi 'á. Tàko ko, akódhi nda tá kínó be gò, adréle nyànomvá
 yókódhó. Di a ni dra go apfòle.

9 Lè à kàdré tògyá ìbe kitswázó tà kòni ki àndu ni. Kà'wá àtrá ni drì
 nzi-drì-rì nda ì, kòngó nzi-drì-rì tòkó nda dré adrézó lirílé dríàsà dhi 'i. Drì
 nda ì kókpa ópí kàdrì nzi-drì-rì dhi 'i. 10 Ayi nda ì kòfalé dhi, ópí nzi dhi ki
 tà akí dre. Ópí ni nzi-drì-àlo adré ìna òpì nya nyànomvá. Ópí ni nzi-drì-rì
 atsá rè ko. Di, lókyá dré dra atsázó dhi sè dhi, a ni ngbà 'í òpì nya lókyá
 tsà sè. 11 Kà'wá àtrá adrélépi tá kínó be gò, adréle nyànomvá yó nda ìna
 ópí ni nzi-drì-na 'i. Akódhi àyi nzi-drì-rì nda ki àlo 'i. Di a ni li dràdrà kisú.

12 Ko'yá mudrí mí dré nòle nda ì, ópí kàdrì mudrí kidhóbhá rè òpì nya ko
 dhi 'i. Di, ì ni àyikya rǎnyí kisú kitswázó òpì nya kà'wá àtrá nda be ngbà 'í
 sàà àlo. 13 Ì ni ru yi togó àlo sè, àyi ki rǎnyí adrézó òpì nya dhi ni fèzo wǎyi
 kà'wá àtrá nda drígá. 14 Di ì ni àdzú bhu Kábiligyá Mvá be gò, Kábiligyá
 Mvá nda dré àyi ki lavúzó. Tàko ko, akódhi mírì ki Mírì 'i, ìndì ópí ki Ópí 'i.
 Akódhi nda túmání akódhi ni lebèbhá dré zìle, dré azilé, ìndì dré kitswálé
 ka'ile dhi ìbe dhi ki àyi nda ki lavú.»

15 Ángéló nda gò tàá má dré dhi: «Yǎandre bí mí dré tòkó zàràbhù ni
 nòzo adrérà'a lirílé dríàsà nda ì, móndí lizólizo angábhá móndyá títi ì lésè,
 sùrú títi ì lésè, ìndì ti títi ì lésè dhi 'i. 16 Kà'wá àtrá ì ko'yá mudrí ni ìbe mí
 dré nòle dhi ki togó kònzì bha tòkó zàràbhù nda rú. Ì ni akódhi ni ngá topá
 drígàsà títi, akódhi ni tayízó bvólíli ro. Ì ni akódhi ni zǎ nya gò, akódhi ni
 zàzo vèle àtsí sè. 17 Tàko ko, Gíká ni lovó bha àyi ki togó na, ì kò'oró tà
 dré kisùle 'òle kínó lésè dhi be dhi bvó. Ì ni ru yi togó àlo sè, àyi ki rǎnyí
 adrézó òpì nya dhi ni fèzo kà'wá àtrá nda drígá, tsàle lókyá tà Gíká dré

* 17:2 17:2 A kònò Yèrèmiyà 51:7, 13; Esáyà 23:17.

tàle dhi ì dré dra ru 'òzo kitswálé tíí dhi 'á. ¹⁸ Tòkó zàràbhù mí dré nòle nda, bhàandre kàdrì adrélépi òpì nya òpì kàdrì bvò àdhya ì dri dhi 'i.»

18

Bhàandre Bàbìlónà àdhya ni dhèma

¹ Amvolásà dhi, má dré ángeló àzya nòzo adrérà'a asilé bhù lésè. Akódhi nda tá rinyí íbe kàdrì. Lagulagu ni adré tá ngá kazá bvò drìsè tíí. ² Gò dré yòzoá kúlí 'u'ù sè dhi:

«Dhe dre! Bàbìlónà kàdrì dhe dre!

Bhàandre nda atsá véle bhà tirí kònzi kya ró.

Atsá kpà àrà tirí kònzi ì dré adrézó àyi kì zu lána dhi ró,

ìndì àrà àrí tíí ìndì kà'wá tíí ndì ró adrélé gàle gàgà dhi ì dré adrézó àyi kì zu lána dhi ró.

³ Tàko ko, sùrú tíí bvò dri dhi ì mvu tá vínò akódhi ni ndòtò tà àdhya gò, vínò nda dré àyi kì tsizo.

Ópì kàdrì bvò àdhya ì fè tá àyi ndòtò tà 'o tùmání akódhi be.

Ngá lagíbhá bvò àdhya ì atsá tá ngábhá kàdrì ì ró akódhi ni ngá làgí kyàkyà zyandre ró dhi ì sè.»

⁴ Gò má dré kúlí àzya apfòlepi bhù lésè dhi ni yìzo tàá dhi:

«Áma mónnyá i, mì kàpfò bhàandre nda lésè,

mì kò'oró tàkonzì tùmání akódhi be ko,

mì kònyaró kpà kizà kàdrì dré dra nyàle dhi ì ko.*

⁵ Tàko ko, akódhi ni tàkonzì ì ga bvò na bí atsálé byá bhù 'a gò,

tà kònzi dré 'òle dhi ì dré agázó Gìká léna.†

⁶ Dì mì kòlogó tà akódhi dré tà dré 'òle dhi ì tí.

Mì kòlogó drá tà dré 'òle dhi kì vùdrì vésè be rì.

Mì kòdà akódhi ni kópò na ngá kònzi dré dàle móndí àruka ì dré dhi vésè be rì.‡

⁷ Mì kòfè akódhi dré ngáaswa ì kizà be,

ngóro dré rúku fèle ngá làgí kyàkyà dhi be áyi tàndì dré dhi tíni.

Akódhi adré kisúá áyi togó na dhi: «Má adré lírìlé kònwa ópì kàdrì tòko ró.

Ma tàyítókó 'i ko. Má kitswá mána àwó ngo tàdzí ko.»§

⁸ Dì ásà dhi, kizà kàdrì kòni kì atsá akódhi dri kítú àlo sè: dràdrà, tongotongo ìndì kàràbhò.

A ni akódhi ni za véle àtsí sè,

àngyá ko, Mírì Gìká adrélépi akódhi ni tàbvó ta rinyi ró.»

⁹ Ópì kàdrì bvò àdhya àyi kì febhá ndòtò tà 'o akódhi be ìndì ngá làgí kyàkyà kì kisú akódhi be dhi ì kònò akódhi ni vevè ni àtsíkà dre dhi, ì ni àwó ngo, adrézó tongólé akódhi ni tà sè. ¹⁰ † ni àyi kì totó lará ro tirí dré, ìndì akódhi ni ngáaswa dré, adrélé tàá dhi:

«Kizà! Kizà ámi ngá 'i, mì Bàbìlónà, bhàandre kàdrì ìndì rinyi ró ni!

Tàko ko, à nò tà mí dri, àkò sáà àlo akí rè ko dhi 'á!»

¹¹ Ngá lagíbhá bvò àdhya kì kpà àwó ngo, adrézó tongólé akódhi ni tà sè. Tàko ko, dhya kitswálépi gòle àyi kì ngá gí dhi véle yókódhó. ¹² A gí tá àyi nda ì drígásè: órò, àrezá, kírà làgí kyàkyà dhi ì, màyìkà rú be pérelé dhi ì, kítá ledélé lénè sè ìndì sòwá sè dhi ì, kítá làgí kyàkyà kika ìndì kika ryarya dhi ì, fa twátwa tàdzí be dóro dhi ì, ngá twátwa ledélé lèwá sí sè

* **18:4** 18:4 A kònò Esáyà 48:20; Yèrèmíyà 50:8; 51:6, 45. † **18:5** 18:5 Kìdhoma 18:20-21; Yèrèmíyà 51:9. ‡ **18:6** 18:6 Longó ì 137:8; Yèrèmíyà 50:29. § **18:7** 18:7 Esáyà 47:7-9.

dhi i, fa làgí kyàkyà dhi i, ngá ledélé bòronzè sè, aya sè, ìndì kírà rú be máreberè dhi sè dhi i, ¹³ kànéle, màlási twátwa tàdzí be dóro dhi i, màlási ledélé mírè sè dhi, béndélé, vínò, òlívè dò, ngánò fónδρο, ngánò lò'wa, tí i, kábilígyà i, dòngí i, tàmbírì dòngí ì dré adrélé sèle dhi i, tsàle ndìndì màràbà i, àyi ki lídrì íbe.

¹⁴ Ayi nda ki tàá dhi: «Ngá tíí mí dré tá lovó ni ki bhàzo dhi ì lapá mí drígàsè dre. Àmi ngá tíí làgí kyàkyà avébhá tò dhi ì akí mí rúsè dre. Mí kitswá tàdzí gòle àyi ki kisú ko.»

¹⁵ Ngá lagíbhá atsábhá ngábhá kàdrì i ró bhàandre nda sè dhi ki àyi ki totó lará ro tirì dré, ìndì akódhi ni ngáaswa dré. I ni àwó ngo, adrézó tongólé akódhi ni tà sè, ¹⁶ adrézó tàá dhi:

«Kizà! Kizà bhàandre kàdrì ni ngá 'i!

Akódhi tosó tá í rú kítá lénè sè dhi i kítá làgí kyàkyà kika ìndì kika ryarya dhi íbe, àyi 'òzo avélé órò sè, kírà làgí kyàkyà dhi i sè, ìndì pérelé i sè.

¹⁷ Di akódhi ni ngá tíí zyandre ró nda ì akí drígàsà, àkò sáà àlo akí rè ko dhi 'á!»

Bwátù todóbhá i, àyi ki kàdrì tíí dhi i, móndyá tíí bwátù ì dré adrélé dòle yìandre mǐsè dhi i, ìndì móndyá tíí adrébhá ngá kisú yìandre ni tà sè dhi íbe dhi ki àyi ki totó lará ro bhàandre nda rúsè. ¹⁸ I kònò akódhi ni vevè ni àtsíkà dre dhi, ì ni yòà dhi: «Bhàandre àzya kàdrì akódhi tíni dhi tàdzí yókódhó!» ¹⁹ I ni tàpfulíndrì lomvó todàle àyi drìna, adrézó àwó ngo, adrézó tongólé, adrézó yòà dhi:

«Kizà! Kizà bhàandre kàdrì ni ngá 'i!

Móndyá tíí bwátù todóbhá yìandre mǐsè dhi ì atsá tá ngábhá kàdrì i ró akódhi ni ngá zyandre ró dhi i sè.

Di akódhi ni ngá akí tíí, àkò sáà àlo akí rè ko dhi 'á!

²⁰ Àmi bhù na ni i, mì kòlenzé tà atsálépi akódhi rú dhi sè wà!

Àmi, móndyá lólo Gíkà àdhya i, àpóstolò i pròfétà íbe ni i, mì kòlenzé wà! Tàko ko, Gíkà tà akódhi ni tàbvó, tà kònzì dré 'òle àmi rú dhi ki tà sè dre!»

²¹ Gò ángéló àlo rǐnyi ró dhi dré kírà gú lanzilepi kírà kàdrì adrézó ngá 'i dhi pí dhi ni dòzo bhèle yìandre na gò, tàzoá dhi:

«Gíkà ni kókpà Bàbìlónà, bhàandre kàdrì ni bhe rǐnyí sè kònìni gò, gòzo véle akódhi ni kisú tàdzí ko.

²² A kitswá gòle véle longó yi mí léna tàdzí ko,

gba kàdré kùdhí sè yà, kúlí sè yà, fírílí sè yà, kó ngalè gòkà sè yà dhi.

A kitswá gòle véle àzì 'obhá twátwa dhi ki àlo kisú mí léna tàdzí ko.

A kitswá gòle véle kírà adrézó ngá 'i dhi ni kpòrò yi mí léna tàdzí ko.

²³ Tálà ni ngádra kitswá gòle véle ngá kazá mí léna tàdzí ko.

A kitswá gòle véle tòkó líyí ni kúlí yi tòkó àdhya be mí léna tàdzí ko.

Móndyá adrébhá tá ngá làgí mí léna dhi i tá móndyá kàdrìkàdrì bvò àdhya 'i.

Àmi kólé tà sè dhi, mí lití tá mína súrú tíí bvò dri dhi i.

²⁴ A kisú tá kpà mí léna pròfétà ki kàrí móndyá lólo kya be,

ìndì móndyá tíí tupfulé todràle bvò dri dhi kya be.»

19

Alèlúyà!

¹ Àmvolàsà dhi, má dré kúlí 'u'ù móndí lìzólìzo dhi kya tíni dhi ni yìzo bhù na adrérà'a loyóá dhi:

«Àlèlúyà!

Tà adrézó mómí ki tídrí dhi, mĩlanzĩlanzĩ, rĩnyí be dhi i àma ki Gĩká àdhya 'i!

² Tàko ko, tàbvó dré adrélé tàle dhi i bàti ìndì gyăgya!

Akódhi tà tòkó zàràbhù kàdrì mómíyá bvò àdhya ki kizálépi áyi ndòtò tà sè dhi ni tàbvó dre.

Zi kpà akódhi tí áyi m̀aràbà ki kàrí dré kutúlé dhi ni tà dre.»

³ Gò ì dré gòzo yòá dhi:

«Àlèlúyà!

Atsíká adrélépi apfòle akódhi vélésè dhi adré mbàle kurú na kóná vésè kólyá!»

⁴ Gò bhàgo nyadhi-àlo-drì-su dhi i ngá su lídrì ro dhi íbe dhi, ì dré ledhézó àyi ki kórókó títi Gĩká adrélépi lírìlé lírìrà òpì àdhya dri dhi kandrá, akódhi ni lindrì bhàzo, tàzoá dhi:

«Kàdré kònìni! Àlèlúyà!»

⁵ Gò kúlí dré apfòzo lírìrà òpì àdhya lésè tàá dhi:

«Mì kàdré àma ki Gĩká ni rú bha kùle, àmi, m̀aràbà títi akódhi àdhya ró adrébhá akódhi ni ro ni i, gba mì kàdré mómí tàko 'i yà, kó ngalè mómí kàdrì 'i yà dhi!»

⁶ Gò má dré gòzo kúlí mómí l̀zòl̀zo dhi kya tĩni dhi ni yi, ngóro kòlyá kàdrì dhi ni kpòro dré adrélé ndròle dhi tĩni, ìndì bhù dré adrélé tadílé dhi tĩni. Kúlí nda adré tá tàá dhi:

«Àlèlúyà!

Tàko ko, Mírì àma ki Gĩká rĩnyí líyí ro dhi adré áyi òpì nya!

⁷ Mà kàdré lenzélé lavúlé, adrézó arí íbe wà!

Mà kàdré mĩlanzĩlanzĩ fe akódhi dré wà!

Angyá ko, lókyá Kábílígyà Mv́á dré dra làmó mòzo dhi kitswá dre.

Akódhi ni tòkó ledé kpà i adrélé g̀anzi ró dhi dre.

⁸ A fè kpà drá kítá ledélé lénè sè kemve kp̀ríkp̀rí dhi dré asolé í rú dre.» (Kítá ledélé lénè sè nda kòdhi adré tà gyăgya mómíyá lólo Gĩká àdhya ì dré 'òle dhi ki tà tadhá.)

⁹ Gò ángéló nda dré tàzoá má dré dhi: «Mí kòtisì kònìni: Kólénzé mómíyá títi azilé gwányá Kábílígyà Mv́á ni làmó àdhya lé dhi i dré!» Gò tàá má dré dhi: «Kòdhi i kúlí bàti Gĩká àdhya 'i.»

¹⁰ Di má dré dhèzo akódhi pá, kitswále akódhi ni lindrì bha. Di, dré ína tàzoá má dré dhi: «Mí 'o kònìni ko! Ma m̀aràbà 'i ngóro mí tĩni, ìndì ámi adrúpi adrébhá tròle tà bàti Yésu dré tadhále dhi rú dhi i tĩni. Be ró dhi, mí kòbhà Gĩká ni lindrì kòdhya! Tàko ko, tà bàti Yésu dré tadhále dhi adré pròfétà ki kodzó Gĩká ni kúlí longó dhi nì.»

Dhya adrélépi lírìlé d̀ngí kemve dhi dri dhi

¹¹ Gò má dré nòzoá dhi, bhù lanzí ru dre gò, d̀ngí kemve dhi dré apfòzo má kandrá. Dhya adrélépi lírìlé dríá dhi ni rú «Dhya kitswálepi adréle ka'ile togó wáyi sè dhi» ìndì «Dhya bàti». Adré tàbvó ta, adrézó kpà àdzú bhu tà gyăgya sè. ¹² Akódhi ni m̀i adré tá kòle rĩnyí ró àtsí tĩni. Akódhi tá kúlá íbe bí í dri. A tisì tá akódhi rú, rú àndu ni ni ǹzo ko dhi. Ngbà 'í akódhi ni tàndì ǹ ǹ. ¹³ Akódhi asó tá í rú kánzò kàrí dré kutúzó rúá dhi. Akódhi ni rú «Gĩká ni Kúlí». ¹⁴ Sòdá zyandre bhù àdhya ì lírì tá d̀ngí kemve dhi i drìsè gò, ì dré adrézó l̀le akódhi vésè. I tosó tá àyi rú kítá ledélé lénè sè kemve kp̀ríkp̀rí dhi i. ¹⁵ Akódhi sílésè dhi, sápi l̀tsi dhi adré tá apfòle, kòkitswáro sùrú títi bvò dri dhi ki togá ásà be dhi bvó. Akódhi ni

òpì nya àyi dri kùtù aya ró adrélépi áyi rĩnyí tadhá dhi sè.* A ni vínò lò'wa kǐ ató zwàle, àrà vínò lò'wa zwàzo, Gíká rĩnyí líyí ro dhi ni kombà tadházó dhi na. ¹⁶ Akódhi ni kánzò nda rú, ìndì akódhi ni páandre rú dhi, à tìsì tá akódhi ni rú kòni i: «Ópí kǐ Ópí, ìndì Mírì kǐ Mírì.»

¹⁷ Gò má dré ángéló àlo dhi ni nòzo adrérà'a áyi totó kǐtú mi. Akódhi nda dré yòzoá kúlí 'u'ù sè àrì títi adrébhá ngàle kuru sè dhi ì dré dhi: «Mì alì ru kimó gwányá kàdrì Gíká àdhya lé, ¹⁸ kitswálé ópí kàdrì kǐ zǎ te, sòdá kǐ kàdrì kya íbe, sòdá kòmbá kya íbe, dòngí kya íbe, móndyá liríbhá àyi drìsè dhi kya íbe, ìndì móndyá àruka títi mǎràbà ro, mǎràbà ro ko, móndí tàko ró, ìndì kàdrì ro dhi íbe.»

¹⁹ Gò má dré kà'wá àtrá nòzo, ópí kàdrì bvò àdhya íbe ìndì àyi kǐ sòdá zyandre íbe, adrérà'a ru kimó kitswálé àdzú bhu dhya adrélépi lirílé dòngí dri nda be, ìndì akódhi ni sòdá zyandre íbe. ²⁰ Dì, à dré kà'wá àtrá nda ni rùzo, túmǎní pròfétà kǐnzò ro tà líndrìga ró dhi kǐ 'òlepi kà'wá nda kandrà dhi be. Tà líndrìga ró nda ì sè dhi, pròfétà nda lití tá móndyá títi kà'wá àtrá ni àngì 'obhá lwàle àyi rú, adrébhá kpà líndrì fe akódhi ni líndrì dré dhi nì. Gò kà'wá àtrá nda ni bhèzo lídrì ro pròfétà kǐnzò ro nda be, àtsí andre adrélépi kòle bàrùtì be dhi na. ²¹ Dì dhya adrélépi lirílé dòngí dri nda dré sòdá zyandre títi nda kǐ togázó todràle sápi adrélépi tá apfòle í sílèsè dhi sè. Gò àrì títi dhi ì dré àyi kǐ zǎ tèzo pìzo.

20

Kóná ngulù-àlo dhi ì

¹ Gò má dré ángéló àlo dhi ni nòzo adrérà'a asilé bhù lésè. Akódhi ru tá í drígá lífùngulà mvá bhú kùdù àko dhi àdhya, nyìrì kàdrì dhi be. ² Gò dré ngàzo nǐ máláwú gú dhi ni ru 'ìle nyìrì sè, kàdréro bã na kóná ngulù-àlo be dhi bvó. Akódhi nda, nǐ àku adrélépi tá be kínó lésè, adréle rú zìle Dzaborò ìndì Sàtánà dhi 'i. ³ Dì ángéló nda dré akódhi ni bhèzo bhú kùdù àko dhi na, bhú nda ni ti atsúzó gǎgǎ lífùngulà mvá sè gò, kǐkpàzoá, akódhi kòkǐswáró gòle sùrú títi bvò dri dhi kǐ lití ko, tsàle kóná ngulù-àlo nda dré akírà'a. Amvolásà dhi, adré leà dhi, à kògò akódhi ni trì lókyá tsà sè.

⁴ Gò má dré lirírà adrézó òpì nya dhi kǐ nòzo. Móndyá adrébhá lirílé dríàsà dhi ì kǐsú tá rĩnyí kitswázó tàbvó ta. Má dré kpà móndyá tilílé sápi sè, ì dré tá Yésu ni tà longólé, ìndì Gíká ni kúlí longólé dhi sè dhi kǐ líndrì nòzo. Àyi nda ì fè tá àyikya líndrì kà'wá àtrá dré ìndì líndrì ni dré ko. Ì 'o tá kpà akódhi ni àngì lwàle àyi kǐ kándrágá ì 'àsè yà, kó ngalè àyi drígá yà dhi ko. Dì ì dré ngàzo dràdrà 'àsè gò, ì dré òpì nyàzo túmǎní Krísto be kóná ngulù-àlo. ⁵ (Móndyá àruka títi dràbhá dre dhi ì nga rè dràdrà 'àsè ko, tsàle kóná ngulù-àlo nda dré akírà'a.) Kòdhi vèsè ni àlo móndí ì dré ngàzo dràdrà 'àsè dhi 'i. ⁶ Kólénzé ni adré móndyá dra ngabhá dràdrà 'àsè lókyá nda sè dhi ì dré! Àyi nda ì lólo Gíká kandrà. Dràdrà ni rǐ ni rĩnyí kitswá tsàle àyi rú ko. Dì, ì ni adré kòwánà Gíká àdhya ìndì Krísto àdhya ì ró, adréle òpì nya túmǎní akódhi be kóná ngulù-àlo.

Sàtánà ni tà ni akìma

⁷ Kóná ngulù-àlo nda kàkí dre dhi, à ni Sàtánà ni atrì akódhi ni bã lésè. ⁸ Akódhi dré apfòzo lìle sùrú títi ayíbhá bvò ni pá su dhi ì 'àsè dhi kǐ lití gò, àyi kǐ kimózó kitswálé àdzú bhu dhi bvó. A adré sùrú nda kǐ rú zi Gógà, ìndì Mǎgógà. Ì lizó ngóro sínyí yǎandre mìle dhi tǐni. ⁹ Dì àyi nda ì

* 19:15 19:15 A kònò 2:26-27; Longó ì 2:9.

dré ngàzo lavúlé bvò drìsè wáyi, lile àrà móndyá Giká àdhya ì dré adrézó lána dhi ni gàrà ki kúru. Àrà nda bhàandre Giká dré lèlè tò dhi 'i. Di, àtsí dré ína asizó bhù lésè àyi ki za vèlè títi. ¹⁰ Gò Dzaborò àyi ki litlépi nda ni bhèzo àtsí andre adrélépi kòlè bàrúti be dhi na, àrà tá kà'wá àtrá ki bhèzo pròfétà kinzò ro dhi be lána dhi na. Kònàlè dhi, àyi ki rúbhá ni adré aswálé kitú be ìndì ngátsi be kóná vèsè kólyá.

Móndyá dràbhá dre dhi ki tàbvó tàma kùdù ro dhi

¹¹ Amvolásà dhi, má dré lirírà kàdrì kemve òpì àdhya ni nòzo, dhya adrélépi lirílé dríá dhi be. Di bvò ì bhù be dhi ì dré lapázó dhya nda mìlèsè gò, gòzo vélé àyi ki no ko. ¹² Gò má dré móndyá títi kàdrì ìndì tàko ró dràbhá dre dhi ki nòzo, adrérà'a àyi ki totó lirírà òpì àdhya nda kandrà. Di à dré búkù ki tinzìzo gò, búkù àzya lídrì àdhya ni nzìzo. Gò móndyá dràbhá nda ki tàbvó tàzo, ngóro àyi ki tà 'òlè gò tisìzoá búkù nda ì léna dhi ì dré tá adrélé dhi tíni. ¹³ Yíandre 'o tá móndyá tá dràbhá í lé dhi ì topfòlè. Dràdrà ì àrà dràbhá kya be dhi ì 'o tá kpà móndyá tá dràbhá àyi lé dhi ì topfòlè gò, àyi àlò àlò títi dhi ki tàbvó tàzo ngóro àyi ki tà 'òlè dhi ì dré tá adrélé dhi tíni. ¹⁴ Gò dràdrà ki bhèzo àrà dràbhá kya be àtsí andre adrélépi kòlè dhi na. Atsí andre nda dràdrà ni rì 'i. ¹⁵ Di móndyá títi àyi ki rú tisìzo búkù lídrì àdhya na ko dhi ki bhèzo àtsí andre nda na.

21

Bhù tídhí ro dhi ìndì bvò tídhí ro dhi

¹ Amvolásà dhi, má dré bhù tídhí ro dhi ni nòzo bvò tídhí ro dhi be. Tàko ko, bhù àku ì bvò àku be dhi ì akí dre. Yíandre tá kpà vélé yókódhó. ² Gò má dré bhàandre lólo, Yèrusalémà tídhí ro dhi ni nòzo adrérà'a asilé Giká vélèsè bhù lésè. A ledé tá bhàandre nda adrélé gànzi ró, ngóro tòkó àyi tosólépi aveave ró adrélé àyi agó ni letè làmó sè dhi tíni. ³ Gò má dré kúlí 'u'ù apfòlèpi lirírà òpì àdhya lésè dhi ni yìzo tàá dhi: «Mì yi rè ká! Nyànomvá dhi, àrà Giká dré adrézó lána dhi móndí ì kòfalé. Akódhi mo bhà adrézó túmání àyi íbe. Ì ni adré akódhi ni móndyá ì ró. Di Giká ni tàndì adrélépi túmání àyi íbe nda ni adré àyi ki Giká ro. ⁴ A ni mǎndra títi dhi ki atrì àyi mìlèsè. Dràdrà ni adré vélé yókódhó. Kizà, tongotongo, rúbháaswa be dhi ki kókpà adré vélé yókódhó. Tàko ko, tà àku akí dre.»

⁵ Di dhya adrélépi lirílé lirírà òpì àdhya dri dhi dré tàzoá dhi: «Mì nò rè ká! Má adré tà títi dhi ki 'o atsálé tídhí ro!» Dré gòzo tàá má dré dhi: «Mí tisì tà kòdhi ì. Tàko ko, kúlí kòdhi ì kúlí bàti kitswálé ka'ile togó wáyi sè dhi 'i.» ⁶ Gò tàá dhi: «Tà títi dhi ì kitswá dre! Ma Álefà 'i, ìndì Omégà 'i. Ma tà títi dhi ki wáláká 'i, ìndì tà títi dhi ki kùdù 'i. Dhya adrélépi yì lovó íbe dhi dré dhi, má ni yì adrélépi angálé kidrì lídrì àdhya lésè dhi ni fe dré mvùlè àngyá. ⁷ Di dhya ángùdhi dra tà lavúlépi dhi ni tà títi kòdhi ki kisú tàyiilé ro. Má ni adré akódhi ni Giká ro. Akódhi ni ína adré áma mvá ro. ⁸ Di, kàdré ína móndyá tìri ró dhi ki tà sè, móndyá adrèbhá áma ka'ì ko dhi íbe, móndyá adrèbhá tà gàlè gágà dhi ki 'o dhi íbe, móndyá adrèbhá móndí pfu dràlè dhi íbe, móndyá adrèbhá ndòtò tà 'o dhi íbe, móndyá adrèbhá kólé tà 'o dhi íbe, móndyá adrèbhá giká tàko ki lindrì bha dhi íbe, ìndì móndyá títi adrèbhá kinzò ta dhi íbe dhi, àyi nda ki àrà ni adré àtsí andre adrélépi kòlè bàrúti be dhi na. Kòdhi dràdrà ni rì 'i.»

Yèrusalémà tídhí ro dhi

⁹ Gò ángéló nzi-drì-rì adrèbhá tá kópò nzi-drì-rì gabhá kizà kùdù nzi-drì-rì dhi ì sè bíbi dhi íbe nda ki àlò dré alìzo tàá má dré dhi: «Mí alì,

má kòtadháro mí dré tòkó Kábilígyà Mvá dré mòle áyi tòkó ro dhi.» ¹⁰ Di dré áma dòzo Tirí Lólo ni rinyí sè bhàle kòngó àlo kàdrì mvumvù ro dhi drìna. Dré má dré Yèrúsaléma, bhàandre lólo dhi ni tadházó adrèrà'a asilé Giká vélésè bhù lésè. ¹¹ Bhàandre nda ga tá Giká ni mīlanzilanzì sè bī gò, adrélé lagulé ngóro kírà làgí kyàkyà dhi dré adrélé lagulé dhi tīni. Adré tá lagulé ngóro kírà rú be dzáspè dhi tīni, adrélé tàratára ngóro krìstálè tīni. ¹² Bhàandre nda ni zèribà nzì tá nzìnzì ìndì mvu tá mvumvù, adrélé ti ìbe mudrí-drì-rì. Àngéló mudrí-drì-rì dhi ì adrè tá zèribàti nda ki líkí. Zèribàti nda i rúsè dhi, à tisì tá Ìsèrèlè ànzì ki sùrú mudrí-drì-rì dhi ki rú. ¹³ Zèribàti nda i kòfalé dhi, à tobhà tá na dhi i kítú dré apfòrà lésè, na dhi i kítú dré ndìrà lésè, na dhi i kurú lésè, ìndì na dhi i tàbhù lésè. ¹⁴ Bhàandre ni zèribà nda totó tá i pá mudrí-drì-rì kírà sè dhi i dri. Kírà nda i rúsè dhi, à tisì tá Kábilígyà Mvá ni àpóstolò mudrí-drì-rì dhi ki rú.

¹⁵ Àngéló adrélépi tá tà ta má be nda ru tá í drígá kòzó óro sè dhi, kitswázó bhàandre nda ni kàdrì tabhì, zèribà ni àdhya be, ìndì zèribàti ni kya be. ¹⁶ Bhàandre nda ni gàrà su dhi ki kàtswa tá títi kandra àlo, kàtswa ni tàli ni pí. Gò àngéló nda dré bhàandre nda ni tabhìzo kòzó sè, kisúzóá dhi: kàtswa ni tá kilóméterè ngulù-rì-drì-kámá-su, ìndì kàdrì ni i mvumvù ni be dhi i tá kpà kandra àlo. ¹⁷ Di dré kpà zèribà nda ni tabhìzo: mvumvù ni tá méterè nyadhi-na-drì-nzi-drì-àlo. Kòdhi àngéló adrè tá ngá tabhì méterè móndí ì dré adrèzó ngá tabhì ásà dhi sè. ¹⁸ A tobhà tá zèribà nda kírà rú be dzáspè dhi sè, bhàandre nda ni tobhàzo óro tsèrèlè adrélépi tàratára krìstálè tīni dhi sè. ¹⁹ A ledé tá bhàandre nda ni zèribà ni pá i kírà twátwa làgí kyàkyà dhi i sè. A ledé tá pá ni ni àlo dzáspè sè, rì ni sàfirè sè, na ni àgátè sè, su ni èmèrodè sè, ²⁰ nzi ni sàrùdòníkisi sè, nzi-drì-àlo ni sàrùdùwànè sè, nzi-drì-rì ni krìsòlìtè sè, nzi-drì-na ni bèrìlè sè, nzi-drì-su ni tòpázè sè, mudrí ni krìsòpùràzè sè, mudrí-drì-àlo ni tùrùkwázè sè, ìndì mudrí-drì-rì ni àmètístè sè. ²¹ A ledé tá zèribàti mudrí-drì-rì nda i pérelè i sè: àyi àlo àlo títi dhi i pérelè àlo sè. A ledé tá bhàandre ni láti andre óro tsèrèlè adrélépi tàratára krìstálè tīni dhi sè.

²² Má nò tá tépelò bhàandre nda na ko. Tàko ko, Mírì Giká rinyí líyí ro dhi túmání Kábilígyà Mvá be dhi i, bhàandre nda ni tépelò 'i. ²³ A kitswá ngádra kítú àdhya yà, kó ngalè mbá àdhya yà dhi ni lovó bha ngá kazá bhàandre nda léna dhi ko. Tàko ko, Giká ni lagulagu adrè ína ngá kazá lána dhi ni, ìndì Kábilígyà Mvá akódhi ni tálà 'i. ²⁴ Sùrú títi dhi ki atsí ngádra bhàandre nda àdhya 'àsè. Opí kàdrì bvò àdhya ki kpà fi lána àyi ki mīlanzilanzì be. ²⁵ A kitswá tàdzí bhàandre nda ni zèribàti ki asé ìndró sè ko. Àngyá ko, ngátsi ni adrè kònàle yókódhó. ²⁶ Sùrú títi dhi ki fi bhàandre nda léna àyi ki mīlanzilanzì be, ìndì àyi ki lindrì be. ²⁷ Di, ngá àlo ndì ró dhi kitswá tàdzí file lána ko. Dhya adrélépi tà gàle gàgà dhi ni 'o yà, kó ngalè adrélépi tà 'o kinzò sè yà dhi kitswá kpà tàdzí file lána ko. Ngbà 'í móndyá àyi ki rú tisizo Kábilígyà Mvá ni búkù lídrì àdhya léna dhi ki fi lána dhi àyi.

22

Yiandre adrélépi lídrì fe dhi

¹ Gò àngéló nda dré má dré yiandre tàratára krìstálè tīni adrélépi díle, adrélépi lídrì fe dhi ni tadházó. Yiandre nda adrè tá apfòle Giká ni lírìrà adrèzó opì nya Kábilígyà Mvá be dhi lésè, ² adrélé díle bhàandre ni láti andre 'àsè. Yiandre nda ni gàrà rì dhi i 'àsè dhi, fa adrélépi lídrì fe dhi totó

tá i adrélé lò'wa 'a vésè be mudrí-drì-rì kóná àlo sè, vésè àlo mbă àlo sè. Fa nda ni bí i tá àlókò adrézó sùrú títi dhi ki tidrí ásà dhi 'i.

³ Tàtrítrí àlo dhi ni adré véle yókódhó. Gíká ni lirírà adrézó òpì nya Kábilígyà Mvá be dhi ni adré bhàandre nda 'á gò, akódhi ni màràbà ì dré adrézó lísámbo 'o akódhi kandrá. ⁴ Ì ni akódhi ni m̀bhalé no m̀ sè. Akódhi ni rú ni kpà adré àyi ki kándragá i 'ásè. ⁵ Ngátsi ni adré véle yókódhó. Ì kitswá kpà ngádra tálà àdhya yà, kó ngalè kitú àdhya yà dhi ni lovó bha ko. Tàko ko, Mírì Gíká ni ngádra fe ngá kazá àyi dré dhi nì. Dì ì ni adré òpì nya kóná vésè kólyá.

⁶ Gò ángéló nda dré tàzoá má dré dhi: «Kúlí kòdhi i kúlí bàti kitswá lé ka'ile togó wáyi sè dhi 'i. Mírì Gíká adrélépi pròfétà ki kodzó áyi kúlí longó dhi mù áyi ángéló, tà dra atsábhá mbèlè dhi ki longó áyi màràbà i dré.»

Yésu adré alìle mbèlè

⁷ Yésu adré tàá dhi: «Mì yi rè ká! Má adré alìle mbèlè! Kólénzé dhya adrélépi kúlí pròfétà àdhya búkù kònìdhi lé dhi ki líkí dhi dré!»

⁸ Ma, Yòwàni, ma dhya tà kòdhi ki yìlepi, ìndì tà nda ki nòlepi m̀ sè dhi 'i. Má kòyi tà nda i nòzoá dre dhi, má dhe tá ángéló tà nda ki tadhálépi má dré dhi pá, kitswá lé akódhi ni lindrì bha. ⁹ Dì, dré ína tàzoá má dré dhi: «Mí 'o kònìni ko! Ma màràbà 'i ngóro mí tíni, ámi adrúpi pròfétà ro dhi i tíni, ìndì mónyá títi adrébhá kúlí búkù kònìdhi lé dhi ki líkí dhi i tíni. Be ró dhi, mí kòbhà Gíká ni lindrì kòdhya!»

¹⁰ Gò tàá má dré dhi: «Mí kòlosó kúlí pròfétà àdhya tisìle búkù kònìdhi lé dhi i móndí i dré ko. Tàko ko, lókyá atsá ànyi dre. ¹¹ Lè dhya ángùdhi adrélépi tà kònzi 'o dhi, kògò ína adrélé tà kònzi 'o. Dhya adrélépi ndòtò tà 'o dhi, kògò ína adrélé ndòtò tà 'o. Dhya adrélépi tà gyàgya 'o dhi, kògò ína adrélé tà gyàgya 'o. Dhya adrélépi lólo dhi, kògò ína áyi fe adrélé lólo.»

¹² Yésu adré tàá dhi: «Mì yi rè ká! Má adré alìle mbèlè! Má ni alì áma làgí múrúngú be, kitswá lé tà logó móndí àlo àlo títi dhi i dré tà ì dré 'òle dhi i tí. ¹³ Ma Álefà 'i, ìndì Oméga 'i. Ma dhya drìdrì dhi 'i, ìndì dhya kùdù dhi 'i. Ma tà títi dhi ki wáláká 'i, ìndì tà títi dhi ki kùdù 'i.»

¹⁴ Kólénzé ni adré mónyá adrébhá àyi ki kánzò ki dzi dhi i dré! Ayi nda ki kitswá fìle bhàandre nda na zèribàti i 'ásè, adrélé fa adrélépi lídrì fe dhi ni lò'wa nya dhi àyi. ¹⁵ Dì, kàdré ína mónyá kònzi ki tà sè, mónyá adrébhá kólé tà 'o dhi íbe, mónyá adrébhá ndòtò tà 'o dhi íbe, mónyá adrébhá móndí pfu dràle dhi íbe, mónyá adrébhá gíká tàko ki lindrì bha dhi íbe, ìndì mónyá títi adrébhá kìnzò tà le 'òle dhi íbe dhi, àyi nda ki adré bhàandre nda ni kivi na.

¹⁶ «Ma, Yésu, má mù áma ángéló kitswá lé tà kòdhi ki longó títi àmi adrébhá Ekèlézyà i 'ásè dhi i dré. Ma dhya angálépi Dàwídi ni kómvo lésè dhi 'i, ìndì akódhi ni toyó 'i. Ma kpà nzàgó adrélépi kòle drùbhì sè dhi 'i.»

¹⁷ Tirí Lólo i tòkó adrélépi 'òle mòle dhi be dhi, ì adré tàá dhi: «Mí kàlì wà!» Dhya ángùdhi adrélépi tà kòdhi ki yi dhi kòtà kpà dhi: «Mí kàlì wà!» Lè dhya ángùdhi adrélépi yì lovó íbe dhi kàlì. Dhya adrélépi yì le mvùle dhi kòdo yì adrélépi lídrì fe dhi mvùle àngyá.

¹⁸ Ma, Yòwàni, má adré mónyá títi adrébhá kúlí pròfétà àdhya búkù kònìdhi lé dhi ki yi dhi ki kodzó, adrézó tàá dhi: Dhya àlo kògò tà àzya bha kúlí búkù kònìdhi lé dhi i dri dhi, Gíká ni kókpà kizà kàdrì tà ni ki tisìzo búkù kònìdhi lé dhi ki bha akódhi nda dri. ¹⁹ Dhya àlo kòtingá tà àlo kúlí pròfétà àdhya búkù kònìdhi lé dhi i drìsè dhi, Gíká ni kókpà tà tani tà ni ki tisìzo búkù kònìdhi lé dhi ki tingá akódhi nda drìsè. Akódhi kitswá ína

file bhàandre lólo dhi na ko. Kitswá kpà fa adrélépi lídrì fe dhi ni lò'wa nya àlomvá ko.

²⁰ Dhya adrélépi tà kòdhi ki longó dhi adré tàá dhi: «Àyíya, má adré aìle mbèlè!»

Kàdré kònìni! Mírì Yésu, mí kàlì wà!

²¹ Mírì Yésu ni togó tani kàdré àmi íbe tíí!